הַקְּדָמַת הַמְחַבֵּר אָמַר הַצָּעִיר יוֹסֵף בֶּן לֵא"א יָשִׁישׁ וּנְבוֹן בה"ר יִצְחָק עֻזְרָא זלה"ה: רַבִּים אוֹמְרִים מִי יַרְאֵנוּ מִי וּמִי הַקָּרֵב הַקָּרֵב אֶל מִשְׁכַּן ה עִם מִזְיו כְּבוֹדוֹ וּכְבוֹדוֹ עָלָיו יֵרָאֶה לָאוֹר בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ.

הֵן לְצַדֵּק כָּל אִמְרֵי פִינוּ כִּי יֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ בְּתֹת בְּבָרוּתִים רֹאשׁ פַּהְבָּא יִשְׁלָיוּ אֹהָלִים לִשְׁכּוֹן בְּאוֹיְבֵי ה' כְּיֵקֵד כָּרִים. הֵן אָה כֹּל בְּמוֹרְדֵי אוֹר יְקָרוֹת בָּנוּ מַגְדָּל לְתַלְפִּיוֹת עַל קוּ תֹּהוּ בְּאָמְרָם שֶׁהַצָּרָבָה צְבִי תִּפְאָרָה לְבַדָּהּ אֶל שָׁאוּל תּוֹרֵד כִּי זֶה דַּרְכָּהּ דֶּרֶךְ גֶּבֶר בְּעָלְמָא עוֹלָם סְגַשְׁפּוֹת בְּמִדּוֹת יְשָׁרוֹת מוֹסֵר ה' רֵאשִׁית חָכְמָה וְאֵין מֵעֲסָקִים לָתֵת תִּפְאֶרֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ וְלֹא לְהַכָּנֵס לִפְנִים לִפְנֵי יָעֲמַד חַי לִפְנֵי ה' וְיִתְוַדֶּה אֲשֶׁר בָּנוּ כִּי סָבִיב לְמִשְׁכָּן ה' יַחֲנוּ: אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא שִׁמְעוּ נָא דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנוֹת יַשְׁמִיעוּנוּ דֶּרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעוּנוּ אֲדוֹנֵנוּ נְבִיאֵנוּ בְּעֵת סָר צִלּוֹ מֵעָלֵינוּ לֹא צִוָּה לַעֲדַת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל הַמִּצְוָה וְהַתּוֹרָה וּנְעִים זְמִירוֹת בְּאַחֲרִית חֶלְדּוֹ צִוָּה אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ כִּי זֶה מִלִּבּוֹ לֹא יִנָּשֶׂה.

לִשְׁמוֹר הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה: אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ שִׁמְעוּ נָא כָּל הָעַמִּים הַיֵּשׁ מֵהַבְלֵי הַנָּכְרִים מַגְשִׁימִים. הַרְאִיתֶם פִּילוֹסוֹף רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ יֶאֱסֹוף לְהָנִיף גֶּשֶׁם נְדָבוֹת מִשְׁמֵי עֶלְיֹהּ בָּעֵת בְּעוֹלָם שִׁמָּה וְשַׁעֲרוּרִיָּה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ יַעֲנֵהוּ בְּעֵת יִקָּרֵא כְּרֵב יְהוּדָה בַּחֲסִידוּתוֹ דְּכִי הֲוָה שְׁלִיחַ מְסָאנֵי' הֲוָה אָתֵי מִטָּרָא.

מִפְּלָאוֹת וּמַעֲשֶׂה נִסִּים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לַחֲכָמִים הַתַּלְמוּדַיִ' אֵין חֵקֶר לְמִסְפָּרָם לִהְיוֹת עִסְקָם בַּמִּצְוֹת עַל תֵּילָם הֵם הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וּבוֹרְאָם לְעֵת קֵץ יַעֲשֶׂה לָהֶם מְחוֹלָה. יוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם וְעוֹמְדִים בַּעֲגָלָה.

וְכָל אֶחָד יְעָרֵב לְחִכּוֹ וְאוֹמֵר כָּל חֵיזְ שֶׁטוֹעֲמוֹ לִי לִי מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְאוֹמֵר זֶה אֵלִי. אָז יֹאמְרוּ בַּגּוֹיִם כִּי לֹא לָרָצוֹן יִהְיוּ לָהֶם כָּל צֹאן קֵדָר וְאֵילֵי נְבָיוֹת וְלֹא כְּחָכְמוֹת הַנָּכְרִיּוֹת הָעִבְרִיּוֹת יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ קָנְאַת עָם אֵיכָה יוּעַם חַכְמֵיהֶם נוֹאֲלוּ שָׂרֵיהֶם כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עוֹשֵׂיהֶם עַבְדֵי ה' הַמִּתְפָּאֲרִים בְּיוֹצְרָם יֹאכְלוּ וְהֵם יִרְעָבוּ אָז יֹאמְרוּ כִּי הַשַּׁעַר לה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: לָכֵן שָׁמַתִּי פָּנַי כַּחַלָּמִישׁ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא לִזְרוֹת הַתֶּבֶן מֵהַבָּר וּלְכַלּוֹת יְמֵי חֻלְדִּי וְאִם הֵם מְעַט וְרָעִים מִצָּרוֹת וְיִגּוֹנוֹת רַבּוּ מִלְּמָנוֹת בְּתַלְמוּד רָבִינָא וְרַב אש' אוּלַי אֶתְרַצֶּה לִפְנֵי קוֹנִי כְּקָרְבָּן וְאִשֶּׁה.

וְנָתַתִּי אֶת לִבִּי לֵידַע וּלְהַשְׂכִּיל מִן מוֹצֵא דָּבָר וְלֵידַע עַל מָה אַדְנֵי הַתַּלְמוּד הָטְבְּעוּ לֹא חִסַּרְתִּי עֵת וְרֶגַע מִלֶּכֶת אַחֲרֵי רַבּוֹתַי לִשְׁתּוֹת בְּצָמָא אֶת דִּבְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר רַבִּים תַּחְכְּמוֹנִים טוֹב מִפְּנִינִים רָאִיתִי בְּנֵי עֲלִיָּה לִמְקֻוָּצָעוֹת מִשְׁכָּנִי הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה חָשְׁקוּ לַעֲסֹק עִמִּי בְּקֶשׁוּ דֶּרֶךְ יְשׁוֹן אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּרְצוֹנָם וְחֶפְצֵיהֶם לָדַעַת הַמִּדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם אֲנִי אֹהֲבֵי אָהַב רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶל לִבִּי לִהְיוֹת חֶלְקִי מֵעֲמַלִּי לְהוֹעִיל לַאֲשֶׁר כְּגִילִי רָאִיתִי אֶת עֲנִיִּים וְאֶת עֲמָלָם לֹא הִטִּיתִי לָאָרֶץ מִנָּלָם בָּאתִי לְגָנֵי בְּרִיתִי מִכָּל עֲצֵי בְּרוֹשִׁין בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין תִּהְיֶה נָא זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי תְּחִילַת דְּבָרַי בָּהֶם כ' הִיא מַסֶּכְתָּא עֲמֻקָּה דַּקָּה מִן הַדַּקָּה יֵשׁ בְּקִרְבָּהּ אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זִלְעָפוֹת בְּדִבְרֵי הגמ' וְרַשִׁ"י וְהַתּוֹסָ' בְּקֻוּשְׁיוֹת וְהַנְיוֹת עֶשֶׂר יָדוֹת מִשְׁאָר הַמַּסֶּכְתּוֹת.

גַּם בְּכְלָלֵי קַלִּים וַחֲמוּרִים יִמְלְאוּ מְגִילּוֹת וּסְפָרִים וְגָמַרְתִּי בְּלִבִּי עֵת לַעֲשׂוֹת עַד לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַפְּקֻדָּה לְהוֹצִיא לָאוֹר תַּעֲלוּמָה וְכַאֲשֶׁר אֶרְאֶה הַמְּלָאכָה עֲרוּכָה אֶעֱשֶׂה כֵּן בָּמָה

שֶׁאֶקְרָא וְאֶשְׁנֶה בִּשְׁאָר הַמַּסֶּכְתּוֹת אִם ה' יִגְזוֹר בְּחַיִּים: זֹאת אָשִׁיב אֶל לב"י לֹא בַּמִּדְרָשׁ לְקַרְקֵר קִיר וָשׁוּעַ כִּי כְּרוּכְיָא מַהוּת כִּשְׁוָורִים מְנַגְּחִים זֶה אֶת זֶה הוּא הָעִיקָּר אֲשֶׁר אָנוּ מְבַקְּשִׁים אֵין זֶה כִּי אִם רֹעַ אַהֲבַת הַנִּיצּוֹחַ אַךְ הַתֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ לְיַדֵּעַ וּלְהַשְׂכִּיל מוֹצָא דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וּלְהָבִין מִתּוֹךְ הַהֲלָכָה הַדִּין הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה וְלִיַדֵּעַ בְּשָׁרְשֵׁי הַמְּפָרְשִׁים אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ הַדִּין מִן הַסְּוָגְיָא אֵיךְ לָמְדוּ אוֹתוֹ הַדִּין מִן הַסְּוָגְיָא וּלְהַעְתִּיק אִם יֵשׁ בָּהּ יְשׁוּב לְדַעְתָּם ז"ל וּבָזֶה יֵדְעוּ אֲמִיתּוּת הַדִּין מָה הוּא וְנַעֲשִׂים שֵׁוָתָף לָהֶב"ה.

וְהִנֵּה זֶה לִי שָׁנִים רַבּוֹת נָתַתִּי אֶת לִבִּי לָתוּר בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים בס"ד לְהַעְתִּיק בָּהֶם ע"ד זֶה וְרָאִיתִי שֶׁהִיא מְלָאכָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד בְּעֶזֶר הָאֵל כָּתַבְתִּי מִקְצָת הֲלָכוֹת מְסִפְרֵי הַטּוּר וְלִקַּטְתִּי הַסֹּלֶת מֵהֶם כַּאֲשֶׁר יִעַדְתִּי בְּהַקְדָּמָה לְסֵפֶר מַשָּׂא מֶלֶךְ שֶׁעָשִׂיתִי וּלְפִי שֶׁאֵין לְהקב"ה בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה אָמַרְתִּי יִהְיוּ ג"כ דְּבָרַי אֵלֶּה לַעֲשׂוֹת סִדְרֵי זֶה בְּכָל הֲלָכָה וַהֲלָכָה וְהַיּוֹדֵעַ יִרְאֶה כַּמָּה תּוֹעֶלֶת יִמָּצֵא בְּלִימּוּד זֶה אִם כְּפִי הָעִיּוּן אִם כְּפִי הַדִּין לָדַעַת הַדִּין עַל בֻּרְיוֹ.

וְיָדַעְתִּי אֲנִי בְּעַצְמִי כִּי אֵין בִּי דַּעַת וְלֹא תְּבוּנָה אֲנִי אָדָם לְהֶבֶל דָּמָה וְלֹא יָדַעְתִּי חָכְמָה וּבָטַחְתִּי בְּעֶזֶר הָאֱלֹהִים בְּשָׁמִים יִהְיֶה בְּעֶזְרִי בִּזְכוּת טָרְחִי וַעֲמָלִי בְּרוֹב טִיפּוּל בָּנַי וּבְנוֹתַי קָשִׁים מְזוֹנוֹתַי וּבְצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי אֲמַצָּתִי זְרוֹעוֹתַי אָמַרְתִּי אֲלַקֶּטָה נָא דֵּעוֹת הַפּוֹסְקִים בְּדִינֵי הַקִּידּוּשִׁין כִּי דִּבְרֵיהֶם נִסְתָּרִים וּמְכֻוָּסִים לְפָרְשָׁם וּלְלַבְּנָם כִּתְלַג חִוָּר כְּדֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר תֵּצֵא הַהֲלָכָה מִתַּחַת יַד הַמַּעֲמִיק בָּהּ כְּבָר נִתְבָּאֲרוּ לוֹ דִּבְרֵי הַגְּמָרָא וְרַשִּׁ"י וְהַתּוֹסָ' וְהָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם וְהָרֹא"ש וְהַטּוּר וּשְׁאָר הַפּוֹסְקִים אִם נָגְעוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין וְלֹא הָיְתָה כַּוָּנָתִי בְּלִימּוּדִי זֶה כִּי אִם לְהוֹעִיל לְעַצְמִי בְּדִינֵי הַקִּדּוּשִׁין כִּי הוּא צוֹרֶךְ גָּדוֹל כִּי הוּא מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְלָכֵן מָנַעְתִּי סִדְרֵי מִסֻּוְגְיוֹת עֻבָּד עִבְרִי עַד סוֹף הַפֶּרֶק כִּי אִם בְּקִצָּת לְשׁוֹנוֹת הַפּוֹסְקִים בָּאוּ אַגַּב רִיהֲטָא גַּם בְּרוֹב פֶּרֶק עֲשָׂרָה יוּחֲסִין עָשִׂיתִי עַל דֶּרֶךְ זֶה זוּלַת בְּסוֹף הַפֶּרֶק שֶׁבָּא דִּין מִדִּינֵי הַקִּדּוּשִׁין הָאֲרַכְתִּי כְּפִי הַמָּקוֹם: וְאוֹדִיעַ לַמְעַיְּנִין שֶׁאַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי וְגָמַרְתִּי הַמַּסֶּכְתָּא בָּאוּ אֵלֵינוּ מֵעִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל קוֹשְׁטַאנְטִינָה יע"א סֵפֶר ד' מִתְּשׁוּבוֹת הָרַב מוהרי"ן לֵב חִידּוּשׁ קִצָּת חִידּוּשִׁים עַל זֹאת הַמַּסֶּכְתָּא אָמַרְתִּי לַחֲזוֹר וּלְשַׁנּוֹת בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה הָרַב מְדַבֵּר וּבְקִצָּת הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הָרַב הִנִּיחַ יָדוֹ לֹא מָנַעְתִּי עַצְמִי לְהַעֲמִיק בִּדְבָרָיו ז"ל גַּם שֶׁבְּמִקְצָת דְּבָרִים כִּינַּוְנְתִּי לְדַעְתּוֹ ז"ל: וְרָאִיתִי בְּעוֹז וְתַעֲצוּמוֹת לַחְקוֹק בַּסֵּפֶר כָּל הַחִידּוּשִׁים שֶׁחִידַּשְׁתִּי בְּמַסֶּכְתָּא הַזֹּאת וְקָרָאתִי שְׁמוֹ עַצְמוֹת יוֹסֵף כִּי יָדוּעַ אֵצֶל שַׁעַר עַמִּי טוֹרַח הַמְעַיְּנִין עַד יָצָא כַּנּוֹגַהּ אֶצְלוֹ מְבֻקָּשׁוֹ וְשׂוּפוּ עַצְמוֹתָיו עַד אֲשֶׁר דָּק כָּל עַצְמוֹתָיו עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ.

וּבָנָה בָּנִיתִי מַפְתְּחוֹת מְפוֹתָחוֹת בְּכָל דַּף וְדַף מֵהַגְּמָרָא וְכָל הֲלָכָה וַהֲלָכָה מִלְּבַד בֵּיאוּרָהּ בְּדִבְרֵי רַשִּׁ"י וְהַתּוֹסָפוֹת שֶׁלֹּא זָכַרְתִּי בַּמַּפְתְּחוֹת פָּתַחְתִּי פִּתּוּחֵי חוֹתָם כָּל חִידּוּשׁ הַדִּין אֲשֶׁר חֵירַשְׁתִּי בָּהּ הֵן חִידּוּשׁ מִדַּעְתִּי הֵן חִידּוּשׁ אֲשֶׁר לִי בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים כְּדֵי שֶׁיִּמְצָא הַדַּיָּן מְבֻקָּשׁוֹ בִּנְקֵלָה בְּעֵת יִצְטָרֵךְ אֵלָיו וְגַם בָּנָה בָּנִיתִי מַפְתְּחוֹת מִלְּשׁוֹנוֹת הַפּוֹסְקִים לְבַד כְּדֵי שֶׁיִּמְצָא הַלָּשׁוֹן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹ בֵּיאוּר אֲשֶׁר בָּא בְּסֵפֶר הַזֶּה בִּנְקֵלָה גַּם כְּשֶׁיֵּצֵא כְּלָל מֻחָזָק מִתּוֹךְ הַהֲלָכָה אֲבָנָהּ אֶצְלוֹ צִיּוּן כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ הַתַּלְמִיד וְיִמְצָא אֶת מְבֻקָּשׁוֹ בִּנְקֵלָה.

אֶתְנַפֵּל לִפְנֵי הַיּוֹדְעִים אַל יַאֲשִׁימוּנִי אִם יִמְצָא דָּבָר לֹא נַח לָהֶם בּוֹ עַד יְחַזְּרוּ וְיָשְׁנוּ וְיִתַּקְּנוּ כְּפִי חָכְמָתָם הִשְׂגִּיאָם אֲשֶׁר בֵּי מָצְאוּ בְּכֹחַ וְאַל. כִּי לֹא אִישׁ אֶל וּמְמַשְׁפִּיעַ הַדַּעַת וְהַתְּבוּנָה

אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ יִמְשְׁכוּ נַהֲרֵי נַחֲלֵי חָכְמָה וְדַעַת אֶשְׁאַל עֻזָּרוֹ יִהְיֶה עִם פִּי וְהֶגְיוֹנִי יַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב הַמְּלָאכָה אַל אֶכָּשֵׁל בִּדְבַר הֲלָכָה אויר"א:פְּתִיחַת הַמַּסֶּכְתָּא עִיקַּר הַמַּסֶּכְתָּא הִיא לְהוֹרוֹת לָנוּ דֶּרֶךְ יִדְרוֹךְ הָאָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא מִצְוָה צְנוּנוּ הָאֵל יִתְבָּרַךְ, לְבַל נִהְיֶה כְּאֶחָד מֵעו"ג לִהְיוֹת פְּרוּצִים בַּעֲרָיוֹת וּלְהַבְדִּילָנוּ מִדַּרְךְ הַזּוֹנִים אֲשֶׁר הָיִינוּ מֻוָרְגָּלִים קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְקוֹדֶם שֶׁנִּפְרַשׁ הַמַּסֶּכֶת נְבָאֵר מַה שֶּׁהָיָה מֻוָתָּר הַקְּדֵשָׁה קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁנֵּדַע אִיסּוּר הַקְּדֵשָׁה שֶׁאָסְרָה תּוֹרָה וּנְבָאֵר דִּין הַפִּלֶגֶשׁ.

אִם הַהֶדְיוֹט מֻוָתָּר בָּהּ וְאֵיךְ הַדִּין בָּזֶה. וְז"ל הָרַמְבַּ"ם פ"א מהל' אישות.

קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה אָדָם פּוֹגֵעַ אִשָּׁה בַּשּׁוּק אִם רָצָה הוּא וְהִיא נוֹתֵן לָהּ שְׁכָרָהּ וּבוֹעֵל אוֹתָהּ עַל אֵם הַדֶּרֶךְ וכו' מִשֶּׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה נֶאֶסְרָה הַקְּדֵשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ כָּל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה לְשֵׁם זְנוּת בְּלֹא קִדּוּשִׁין לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה לְפִי שֶׁבָּעַל קְדֵשָׁה ע"כ וְהִשִּׂיג הָרָאָבָ"ד ז"ל וְז"ל אֵין קְדֵשָׁה אֶלָּא מְזֻמֶּנֶת וְהִיא הַמְּוּפְקֶרֶת לְכָל אָדָם וכו' עַד מִכָּל מָקוֹם אֵין אִיסּוּר לָאו אֶלָּא, בְּמְזֻמֶּנֶת עַצְמָהּ לְכָל אָדָם שֶׁאִם כִּדְבָרָיו מְפֻוָּתָה הֵיאַךְ מְשַׁלֵּם עָלֶיהָ מָמוֹן וַהֲלֹא לוֹקֶה אֶלָּא וַדַּאי מִשֶּׁהֻוְצְרְכָה לְפִתּוּי אֵינָהּ קְדֵשָׁה עכ"ל.

הֲבִין הר"א ז"ל כְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שמ"ש כָּל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה לְשֵׁם זְנוּת בְּלֹא קִידּוּשִׁין לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה הַיְינוּ אַף בְּבָא דֶּרֶךְ אַקְרַאי אוֹ אפי' בְּמַיְחֶדֶת לוֹ לְשֵׁם פִּלֶגֶשׁ וּלְכָךְ כָּתַב שֶׁאֵין קְדֵשָׁה אֶלָּא מְזֻמֶּנֶת וכו' אֲבָל הַמְיַחֶדֶת עַצְמָהּ אֵין בָּהּ לֹא מַלְקוּת וְלֹא אִיסּוּר לָאו וכו' וע"ד זֶה הָלַךְ מִשְׁנָה וְהֵבִיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מִמ"ש חֲזָקָה אֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת וכו' וְלִי נִרְאֶה שֶׁאֵין מִזֶּה כ"כ הֶכְרֵחַ כֵּיוָן שֶׁבֵּית דִּינוֹ שֶׁל דָּוִד גָּזְרוּ עַל יְסוֹד הַפְּנוּיָה כ"ע דִּינָא כִּי הַאי גַּוְונָא גְּמִירִי לָהּ.

עוֹד כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד ז"ל וְעוֹד מִדְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר פָּנוּי הַבָּא הַפְּנוּיָה שָׁלֹא לְשֵׁם אִישׁוּת עֲשָׂאָהּ זוֹנָה פִּי' וְנִפְסְלָה לַכְּהֻנָּה וְאע"ג דְּלָא קִי"ל כְּוָותֵיהּ' דר' אֶלְעָזָר מ"ע מַשְׁמַע דְּאִיסּוּר לָאו אִיכָּא דְּאִי מִן הַתּוֹרָה הָיָה מֻוָתָּר הֵיכִי א"ר אֶלְעָזָר דְּמִקָּרֵיהּ' זוֹנָה ע"כ וּדְבָרָיו ז"ל תְּמוּהִים דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דר"א ס"ל דְּקִדְּשָׁה דְּקָרָא הַיְינוּ פְּנוּיָהּ' הַבָּא עַל הַפְּנוּיָה וּלְכָךְ אָמַר שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְכֹהֵן וַאֲנַן לָא קִי"ל כְּוָותֵיהּ אֶלָּא כמ"ד דְּאֵין זוֹנָה אֶלָּא גִּיּוֹרֶת וּמְשֻׁחְרֶרֶת וּלְדַעַת זֶה קְדֵשָׁה דִּקְרָא הַיְינוּ הַמְזֻמֶּנֶת וּמְוּפְקֶרֶת לַכֹּל.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלָא מָצִינוּ פְּלוּגְתָּא בֵּין ר' אֱלִיעֶזֶר לְשָׁאָר תְּנָאִים אֶלָּא דַּוְקָא דְּזוֹנָה דְּכֹהֵן לֹא בְּקִדֻּשָּׁה דִּכְתִיב לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה וּלְאַפּוֹשֵׁי מַחֲלוֹקֶת לָא מַפְּשִׁי', אַדְּ קָשָׁה דְּאַכַּתִּי מְנָא לֵיהּ דִּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לוֹקֶה בְּבָא עַל הַפְּנוּיָה דִּלְעוֹלָם אֵימָא לָךְ שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם חִיּוּב וְאַפֵּ"ה גָּזַר הַכָּתוּב שֶׁלֹּא יִקַּח הַכֹּהֵן אוֹתָהּ הָאִשָּׁה הַבְּעוּלָה כִּי הֵיכִי דְּאָסַר הָאַלְמָנָה לכ"ג וְרָאִיתִי לָהָרַמְבַּ"ן בְּהַשָּׂגוֹת עַל מִנְיַן הַמִּצְוֹת לְהרמכ"ם ז"ל בְּעִיקָּר ה"ה שֶׁכָּתַב שָׁם ז"ל בְּפָנוּי הַבָּא עַל הַפְּנוּיָה אִם לְדַעַת פְּלוּגְשׁוּת רְצוֹנִי לוֹמַר תְּהֵא מְיֻחֶדֶת וידועָה לוֹ זֶה מוֹתָר הוּא וְאַדְּנִנוּ דָּוִד ע"ה נָשָׂא מֵהֶן אֲבָל בָּא עָלֶיהָ דֶּרֶךְ מִקָּרֶה כְּעִנְיַן הַזּוֹנִים זֶה אֵינוֹ בִּכְלַל אַל תְּחַלֵּל אֶת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא בִּכְלַל לָאו דְּקְדֵשָׁה אֶלָּא לְדִבְרֵי ר' אֶלְעָזָר וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ אֲבָל הוּא בִּכְלַל אַזְהָרָתוֹ שֶׁל ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב מִתּוֹךְ שֶׁהוּא בָּא עַל נָשִׁים הַרְבֵּה וכו' ע"כ הֲרֵי כָּתַב דלר' אֱלִיעֶזֶר פִּירוּשׁ לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה הוּא פָּנוּי הַבָּא עַל הַפְּנוּיָה: וְאַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק עַל דִּבְרֵי ה"ה.

נִרְאֶה שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לְתַמּוֹהַּכְּפִי דִּרְכּוֹ בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל מֵהַאי דְּאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין פֶּרֶק כ"ג אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב בְּאוֹתָהּ שָׁעָה גָּזְרוּ עַל הַיִּחוּד וְעַל הַפְּנוּיָה וּפָרִיךְ יִיחוּד דְּאוֹרָיְיתָא הוּא וּמְשַׁנֵּי אֶלָּא אֵימָא גָּזְרוּ עַל יִיחוּד דְּפְנוּיָה ע"כ וְהִנֵּה מֵעִיקָּרָא הָוָה מַסִּיק אַדַּעְתִּין דְּגָזְרוּ עַל יִיחוּד דְּאֵשֶׁת אִישׁ וְעַל בִּיאַת הַפְּנוּיָה דְּהָכִי קָאָמַר עַל הַיִּיחוּד וְעַל הַפְּנוּיָה וּמְשׁוּם דְּקִשְׁיתֵיהּ בְּיִיחוּד דַּעֲרָיוֹת דְּהָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא הֲדַר בֵּיהּ וְאַסִּיק אֶלָּא יִיחוּד דְּפְנוּיָה מַשְׁמַע דְּבִיאַת פְּנוּיָה מִגְּזֵירָה הָוֵי וְלֹא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הֵיכִי כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּהַבּוֹעֵל בְּלִי קִדּוּשִׁין לוֹקֶה.

וְנִרְאֶה דס"ל דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי הָוֵי ס"ד דְּאִיִּיחוּד דִּפְנוּיָה קָאָמַר וְיִחוּד נָמֵי קָאֵי אַפְּנוּיָה וּפָרִיךְ מִיִּחוּד דַּעֲרָיוֹת דְּהָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וּמְשַׁנֵּי אַלְמָא אֵימָא וכו' זֶה נִרְאֶה ע"פ דִּרְכּוֹ ז"ל וּמַה שְּׁנִרְאֶה נָכוֹן בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל הוּא אַחַר שֶׁאֶעֱמֹד עוֹד עַל סְתִירָה אַחֶרֶת שֶׁנִּרְאֶה שֶׁיֵּשׁ בְּדָבָרָיו שֶׁהִנֵּה כְּפִי הַנִּרְאֶה מִלְּשׁוֹן זֶה הוּא דְּכָל הַבּוֹעֵל הַפְּנוּיָה לוֹקֶה וְאע"פ שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּמְזֻמֶּנֶת לְכָל וּכְמוֹ שֶׁהֵבִינוּ בִּדְבָרָיו הָרָאָב"ד ז"ל וְהָרַב הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה ז"ל וּבפ"ב מהל' נַעֲרָה בְּתוּלָה כָּתַב ז"ל אֲנִי אוֹמֵר שֶׁזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה אַל יֶחֱלָל אֶת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ שֶׁלֹּא יֹאמַר הָאָב הוֹאִיל וְלֹא חִיְּבָה תּוֹרָה לָאוֹנֵס וְלַמְפַתֶּה מָמוֹן וְלֹא מַלְקוּת כְּשֶׁאֵירַע הַדָּבָר מִקֶּרֶה שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיהָ וְלֹא הֵכִינָה עַצְמָהּ לְכָךְ וכו' אֲבָל אִם הִנִּיחַ בִּתּוֹ הַבְּתוּלָה מוּכָנָת לְכָל מִי שֶׁיָּבֹא עָלֶיהָ גּוֹרֵם שֶׁתִּמָּלֵא הָאָרֶץ זִמָּה וכו' וְהַמֵּכִין בִּתּוֹ לְכָךְ הֲרֵי הִיא קְדֵשָׁה וְלוֹקֶה הַבּוֹעֵל וְהַנִּבְעֶלֶת מִשּׁוּם לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה וכו' עכ"ל הָרַי.

שֶׁלֹּא נָתַן אִיסּוּר לָאו דְּלָא תִּהְיֶה קְדֵשָׁה כִּי אִם לְמִי שֶׁמְּכַנְּתָהּ עַצְמָהּ לְכָךְ לֹא לְמִי שֶׁבְּעַל אִשָּׁה דֶּרֶךְ אַקְרַאי וְרָאִיתִי אֶל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה בְּפֶרֶק נַעֲרָה בְּתוּלָה נִתְעוֹרֵר בָּזֶה וּכְחָב ז"ל וְצָרִיךְ לְדָחוֹק שָׁם שָׁם.

אֶל מ"ש כָּאן עכ"ל הָרַי הֶכְרֵחַ לִסְבּוֹל זֶה הַדּוֹחַק בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְלוֹמַר דְּמַה שֶׁכָּתַב בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת כָּל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה וכו' לְשֵׁם זְנוּת הַיְנוּ בְּמֻזֶּמֶנֶת וּמְזֻמֶּנֶת דְּאָז הַבְּעִילָה שֶׁבָּעַל הִיא לְשֵׁם זְנוּת וכמ"ש בְּהִלְכ' נַעֲרָה וּמַעַתָּה מַה שֶׁכָּתַב הר"א ז"ל בַּהַשָּׂגוֹת בְּהִלְכ' אִישׁוּת שֶׁאִם כִּדְבָרָיו מְפֻוָּתָּה הֵיאַךְ מְשַׁלֵּם וַהֲלֹא לוֹקֶה וכו' כְּבָר הָרַמְבַּ"ם עַצְמוֹ יִישֵּׁב אוֹתוֹ ע"פ דֶּרֶךְ זֶה שֶׁדִּבֵּר זֶה אֵינוֹ הוֹוֶה תָּמִיד וכו' וְרָאִיתִי בְּקִצַּת הַנֻּסְחָאוֹת שֶׁאֵין כָּתוּב בְּהַשָּׂגוֹת לָשׁוֹן זֶה וְאוּלַי נִמְחַק בַּעֲבוּר זֶה וּמ"מ נִרְאֶה שֶׁאֵין תְּפִיסָה עַל הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁהָרַי לְדַעְתּוֹ ז"ל אֵין קִדֻּשָּׁה אֶלָּא מֻזֶּמֶנֶת וּמְזֻמֶּנֶת.

וְאֵין לְחַלֵּק וְלוֹמַר דִּבְנַעֲרָה בְּתוּלָה בָּעֵינַן שֶׁיְּכִינָהּ אָבִיהָ לְשֵׁם כָּךְ כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן הִיא בְּתוּלָה דְּמִסְתָּמָא אֵינָהּ זוֹנָה כֵּיוָן דַּעֲדַיִן לֹא נִבְעֲלָה אֲבָל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה בְּעוּלָה לְשֵׁם זְנוּת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מֻזֶּמֶנֶת וּמְזֻמֶּנֶת לוֹקֶה דְּמִסְתָּמָא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן שֶׁהִפְקִירָהּ עַצְמָהּ לָזֶה הִיא זוֹנָה וּבִיאָה זוֹ אָסְרָה תּוֹרָה דְּהָא כֵּיוָן שֶׁבָּא עָלֶיהָ לָהֶם זְנוּת מַאי אֱוֹלְמֵיהּ דִּבְעִילָה רִאשׁוֹנָה מִבְּעִילָה שְׁנִיָּה.

וְעוֹד שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל לֹא נָתַן טַעַם בַּדָּבָר אֶלָּא לְפִי שֶׁבָּא הַדָּבָר בְּמִקֶּרֶה וְלֹא בְּיָרֵר חִילּוּק זֶה עִם שֶׁהָאֱמֶת שְׁנִרְאֶה שֶׁאֵינוֹ חִילּוּק בְּאוֹפֶן שֶׁעָלָה בְּיָדֵינוּ שֶׁאֵין שׁוּם אִיסּוּר לָאו לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אֶלָּא בְּקִדֻּשָּׁה שֶׁהִיא ע"ד שֶׁהָיְתָה קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיְתָה מֻזֶּמֶנֶת וְעוֹמֶדֶת בַּשּׁוּק.

וּמִתּוֹךְ דִּבְרֵי הָרָאָב"ד ז"ל נִרְאֶה שֶׁלֹּא דַּי שֶׁתִּהְיֶה מְזֻוָּמֶנֶת לְכָל אֶלָּא שֶׁצְּרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה עוֹמֶדֶת בְּקֶלְפָּה שֶׁל זוֹנוֹת וּמִתּוֹךְ מ"ש בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת נִרְאֶה שֶׁהַמְזֻוָּמֶנֶת לְבַד הִיא הַקְּדֵשָׁה וְלֹא הַזְּכִיר שֶׁתִּהְיֶה עוֹמֶדֶת בְּקֶלְפָּה שֶׁל זוֹנוֹת וְנִרְאֶה דְּלָשׁוֹן קָצָר נָקֵט וק"ל.

וְנִרְאֶה לִי שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל כָּל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה בְּדֶרֶךְ זְנוּת וְלֹא הָיְתָה מְזֻוָּמֶנֶת לְכָךְ אֵין בָּהּ אִיסּוּר לָאו וּמ"ש כָּל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם זְנוּת הַיְינוּ בְּמִלְּקֶרֶת תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה אָדָם פּוֹגֵעַ אִשָּׁה בַּשּׁוּק וכו' וְזוֹ הִיא הַנִּקְרֵאת קְדֵשָׁה וּמִשְּׁנִתְּנָה הַתּוֹרָה נֶאֶסְרָה וע"כ הַיְינוּ הַמְזֻוָּמֶנֶת כְּעִנְיָן דְּתָמָר דִּכְתִיב וְתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם וְכָתַב בְּסָמוּךְ וּלְפִיכָךְ כָּל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה לְשֵׁם זְנוּת וכו' וְאִם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל אֵינָם בַּמְזֻוָּמֶנֶת אֵיךְ לָמַד מִשָּׁם דְּכָל הַבּוֹעֵל אִשָּׁה וכו' לוֹקֶה כֵּינָן דְּפְשִׁיטָא דְּקָרָא אַיְירִי בִּקְדֵשָׁה שֶׁהָיְתָה מְזֻוָּמֶנֶת קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה אֶלָּא וַדַּאי שֶׁפֵּירוּשׁ דְּבָרָיו הֵם כִּדְפָרִישִׁית.

וְרָאִיתִי בְּאָדָם וְחַוָּה שֶׁכָּתַב בִּנְתִיב כ"ב ח"א ז"ל הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל פְּנוּיָה אוֹ הַמְיַיחֶד עִמָּהּ עוֹבֵר עַל גְּזֶרֶת דָּוִד וּבֵית דִּינוֹ פָּשׁוּט בע"ז פֶּרֶק אֵין מַעֲמִידִין פי' וְהִיא עוֹבֶרֶת עַל לֹא תִּהְיֶה קְדֵשָׁה פי' מְזֻוָּמֶנֶת לִשְׁכִיבָה וְהוּא עוֹבֵר עַל וְלִפְנֵי עִוֵּר וכו' עכ"ל נִרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁאֵין אִיסּוּר לָאו דְּלָא תִּהְיֶה קְדֵשָׁה אֶלָּא לְדִידָהּ וּלְדִידֵיהּ גָּזְרוּ בֵּית דִּינוֹ שֶׁל דָּוִד וְלֹא רָאִיתִי מִי שֶׁיַּסְכִּים עִמּוֹ בָּזֶה וּדְבָרָיו ז"ל נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי.

וְנִרְאֶה שְׁמָהּ שֶׁכָּתַב בַּעַל הַטּוּרִים אִם בָּא עָלֶיהָ אָדָם בְּלֹא קִדּוּשִׁין וכו' הֵם ע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְתֵדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי בהל' נַעֲרָה סִימָן קע"ז הֶעְתִּיק כָּל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וּבֶאֱמֶת שמ"ש בפי' דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הוּא יוֹתֵר נָכוֹן מֵהֶכְרֵחַ שֶׁכָּתַבְתִּי וּבְדִבְרֵי הַמְחַבֵּר אֵין לָנוּ הֶכְרֵחַ זֶה: וְאַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁאֵין אִיסּוּר לָאו אֶלָּא בְּמִלְּקֶרֶת לַכֹּל.

נָבָאר דִּין הַפִּלֶגֶשׁ אֵיךְ יִהְיֶה דִּינָהּ אִם הִיא אֲסוּרָה אוֹ מֻתֶּרֶת וְאוֹמֵר שֶׁעִם שֶׁכָּתַב הָרָאָב"ד ז"ל שֶׁהַמְיַיחֶדֶת עַצְמָהּ לְאִישׁ א' אֵין בָּהּ לֹא מַלְקוּת וְלֹא אִיסּוּר לָאו נִרְאֶה [דְּלִדְיָדִים ז"ל אִיסּוּרָא מִיהָא אִית בָּהּ וז"ש אֵין בָּהּ לֹא מַלְקוּת וְלֹא אִיסּוּר לָאו וְלֹא כָּתַב וְלֹא אִיסּוּר סְתָם וּמַסְכִּים לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שכ' פ"ד מה' מְלָכִים ז"ל וְכֵן לוֹקֵחַ מִכָּל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל נָשִׁים וּפִילַגְשִׁים וכו' וְכָתוּב בְּקֶצֶת הַנֻּסְחָאוֹת ז"ל אֲבָל הַהֶדְיוֹט אָסוּר בְּפִלֶגֶשׁ עכ"ל וְלֹא הִשִּׂיג עָלָהּ הָרָאָב"ד כְּלָל וְעִם שֶׁיֵּשׁ בַּסְּפָרִים נֻסְחָאוֹת חֲלוּקוֹת בַּעַל סְמָ"ג בְּלָאוִין סי' רכ"ב כָּתַב לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁהַהֶדְיוֹט אָסוּר בְּפִלֶגֶשׁ וְכָתַב שָׁם שֶׁהִיא בְּלֹא קִדּוּשִׁין הֵפֶךְ ממ"ש הָרַב הַמַּגִּיד ז"ל.

וְדַע שֶׁהָרִיבָ"שׁ בִּתְשׁוּבָה סי' תצ"ה כָּתַב ז"ל אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל הַפִּלַגְשִׁים הַמְיֻחָדוֹת קוֹדֶם הַגְּזֵרָה וכו' וּבְסוֹף עִנְיָן זֶה כָּתַב ז"ל וא"כ דָּוִד עָבַר אִם הַפִּלֶגֶשׁ הִיא הַמְיֻחֶדֶת לְבַד אֶלָּא שֶׁהַפִּלֶגֶשׁ הִיא בְּקִידּוּשִׁין כְּדִבְרֵי רַשִּׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם עכ"ל.

וְהִנֵּה בְּכָל הַתְּשׁוּבוֹת נִמְשַׁךְ אַחַר ד' הָרַב הַמַּגִּיד ז"ל וּכְבָר הִכָּה עַל קְדֻקְדּוֹ הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בפ"ו מֵהִלְכוֹת מְלָכִים שֶׁכָּתַב בפי' דְּפִלֶגֶשׁ הִיא בְּלִי כְּתֻבָּה וּבְלִי קִדּוּשִׁין. גַּם מִשָּׁם תִּרְאֶה שֶׁמִּן הַדִּין לְמֶלֶךְ מֻתֶּרֶת וּלְהֶדְיוֹט אָסוּר דַּעַת הָרַמְבַּ"ן בְּהַשָּׂגוֹת עַל מִנְיַן הַמִּצְוֹת בְּעִיקַּר הכ' כָּתַב שֶׁהַפִּלֶגֶשׁ מֻתֶּרֶת וּכְבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה לְשׁוֹנוֹ וְכֵן כָּתוּב בִּתְשׁוּבַת הָרַמְבַּ"ן בְּהֶדְיָא וְכֵן נ"ל מִתּוֹסְפוֹת דִּבְרֵי הָרָ"ן בִּתְשׁוּבוֹתָיו סי' ס"ח שֶׁנִּשְׁאַל עַל מִי שֶׁהָיְתָה לוֹ פִּלֶגֶשׁ בְּבֵיתוֹ וְאַחַר זְמַן נִשֵּׂאת לְאַחֵר אִי צְרִיכָה לְהַמְתִּין ג' חֳדָשִׁים וְכָתַב בִּתְשׁוּ' ז"ל

שֶׁצְּרִיכָה לְהַמְתִּין דְּכֵינָן שֶׁהָיְתָה מְוַחְזֶקֶת בְּפִלַּגְשׁוֹ לָא מִקָּרֵינָן' אִשָּׁה מְזַנָּה שֶׁהֲרֵי הַפִּלֶגֶשׁ הַמְיֻחֶדֶת לְאִישׁ אֶחָד אֵינָהּ נִקְרֵאת מְזַנָּה שֶׁהֲרֵי מֻוּתֶּרֶת הִיא וְאָבוֹת הָיוּ נוֹהֲגִין בָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּפֶרֶק כ"ג מַאי נָשִׁים וכו' פִּלַגְשִׁים בְּלִי כְּתֻבָּה וְקִדּוּשִׁין וכו', וּמַעֲתָּה כֵּינָן שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עִמּוֹ בְּהֶיתֵּר מְגַדֶּלֶת אֶת בְּנוֹ וְנוֹהֵג בָּהּ מִנְהַג פִּלֶגֶשׁ לָא מִקָּרֵינָן' מְזַנָּה וכו' עכ"ל הֲרֵי הִסְכִּים לְהַתִּיר הַפִּלֶגֶשׁ שֶׁהֲרֵי כָּתַב שֶׁהָיָה מֻוּתֶּרֶת וְהוּא הֶפֶךְ מ"ש הָרַמְבַּ"ם זַ"ל, וְנִרְאֶה שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם אִם הָיְתָה עוֹמֶדֶת אֶצְלוֹ בְּקִדּוּשִׁין אֶפְשָׁר דְּשָׁרֵי דְּהוּא זַ"ל גָּרִיס בַּגְּמָרָא בְּלֹא כְּתֻבָּה וְקִדּוּשִׁין וכמ"ש בפ"ד מהל' מְלָכִים הֶפֶךְ ממ"ש ה"ה בהל' אִישׁוּת וּבָזֶה כָּתַב דִּלְהֶדְיוֹט אֲסוּרָה: אִיבְּרָא דְּתָמוּהַּ לִי עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב פ"ג מֵהִלְכוֹת מְלָכִים לֹא יַרְבֶּה לוֹ נָשִׁים מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁהוּא לוֹקֵחַ עַד י"ח נָשִׁים בֵּין נָשִׁים וּפִלַגְשִׁים הַכֹּל י"ח ע"כ וּלְדִידֵיהּ פִּלַגְשִׁים בְּלִי כְּתֻבָּה וְקִדּוּשִׁין הָוֵי מִן הַמְּנָיָן וּבְמִנְיָן מְצֻוֹת ל"ת סי' שס"ד כָּתַב זַ"ל שֶׁהַזְהִיר הַמֶּלֶךְ מֵהַרְבּוֹת נָשִׁים וכו' וּגְבוּל זֶה שֶׁלֹּא יוֹסִיף עַל י"ח נָשִׁים בִּכְתֻבָּה וְקִדּוּשִׁין ע"כ נִרְאֶה מִדְּבָרָיו דִּבְלֹא כְּתֻבָּה וְקִדּוּשִׁין יָכוֹל לְהַרְבּוֹת עוֹד וְהָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמַר שֶׁבֵּין הַכֹּל יִהְיוּ י"ח וְאֵינִי מַאֲרִיךְ בְּזֶה שֶׁאֵינוֹ לְעִנְיָנֵנוּ.

אֲבָל לָמַדְנוּ דַּעְתּוֹ זַ"ל דְּפִלֶגֶשׁ אֲסוּרָה. וְרָאִיתִי בִּתְשׁוּבוֹת מהור"ר דָּוִד כֹּהֵן זלה"ה בַּיִת ט' שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם בֵּין הַמְיֻחֶדֶת לוֹ בֵּין בַּעְלָהּ בְּאַקְרַאי וְהָלַךְ לוֹ אָסוּר מִדְּרַבָּנָן חוּץ מֵהָעוֹמֶדֶת עַל הַדֶּרֶךְ וְהִיא מְזֻוֶּמֶת לְכָךְ וכו' הֲרֵי שֶׁהַסְּכִים לִפְי' שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְעוֹד הֶאֱרִיךְ אֶלָּא שֶׁאֵין מִדְּבָרָיו זַ"ל לִדְבָרֵינוּ לֹא סְתִירָה וְלֹא נִיגּוּד לֹא רָאִיתִי לְהַאֲרִיךְ וּלְהָבִיא כָּל דְּבָרָיו זַ"ל וּלְעִנְיַן הֲלָכָה מִי לָנוּ גָּדוֹל מֵהָרַמְבַּ"ם זַ"ל וּמִי לֹא יָחוּשׁ לִדְבָרָיו דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים כ"ש שֶׁהַסְּמַ"ג כָּתַב בְּסָתָמָא לְשׁוֹנוֹ זַ"ל שֶׁהַפִּלֶגֶשׁ אָסוּר לְהֶדְיוֹט כָּל שֶׁכֵּן בִּזְמַנֵּינוּ זֶה שֶׁהֲרֵי אֲפִילּוּ הָרַמְבַּ"ן שֶׁהוּא מִכַּת הַמַּתִּירִין חָשַׁשׁ לְאֶסּוֹר מִטַּעַם נִדָּה וְגַם הָרֹאשׁ"ש זַ"ל בַּתְּשׁוּבָה שֶׁכָּתַב הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בְּתִחִלַּת הִלְכוֹת קִדּוּשִׁין אָסְרָה מִטַּעַם שֶׁיָּבֹא עָלֶיהָ בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ וּכְפִי הַנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו זַ"ל דִּלְעִנְיַן הַדִּין ס"ל דְּמֻוָתָּר אִם לֹא מִטַּעַם שֶׁבּוֹשָׁה לִטְבּוֹל וְתָמַהְתִּי מֵהָרַב ר"מ מִפַּאֲדוּוָא זַ"ל שֶׁכָּתַב בִּתְשׁוּבָה סִי' י"ט עַל שֶׁנִּשְׁאַל מִמֶּנּוּ מֵרְאוּבֵן שֶׁהָיְתָה לוֹ פִּלֶגֶשׁ וְאַחַ"כ הִשִּׂיאָהּ לְאִישׁ אַחֵר וְגֵרְשָׁהּ בַּעְלָהּ אִם יָכוֹל רְאוּבֵן לְהַחֲזִירָהּ לְפִלַגְשׁוֹ וְכָתַב זַ"ל יוֹתֵר נ"ל לְהַתִּירָהּ לוֹ דֶּרֶךְ קִדּוּשִׁין וְיוֹתֵר נָכוֹן שֶׁיִּקָּחֶנָּה כְּמִנְהַג הַכְּשֵׁרִים מֵאֲשֶׁר תִּהְיֶה לוֹ לְפִלֶגֶשׁ וְיֹאכַל בְּשַׂר תְּמוּתָה שְׁחוּטָה וְאַל יֹאכַל בְּשַׂר תְּמוּתָה נְבֵלוֹת וְיֵרָאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים עכ"ל אֵיךְ כָּתַב יוֹתֵר טוֹב וכו' וְהָיָה ל"ל שֶׁאָסוּר לְהֶדְיוֹט שֶׁיִּקָּחֶנָּה וְלָחוֹשׁ לִדְבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְהַסְּמַ"ג זַ"ל וּמ"מ אֲפִילּוּ לְדַעְתּוֹ זַ"ל אִיסּוּרָא מִיהָא אִיכָּא שֶׁהֲרֵי קָרָאהּ בְּשַׂר תְּמוּתָה נְבֵלָה שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִמֶּנָּה מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי שׁוֹרֶשׁ הַדִּין אוֹמֵר אֲנִי שמ"ש ה' בַּעַל הַטּוּרִים בא"ה סִי' כ"ו שֶׁזּוֹ הִיא זוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה קָאֵי אַקְרָא דְּאַל תְּחַלֵּל אֶת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ שֶׁהֲרֵי אִיסּוּר זֶה פֵּירְשׁוֹ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל דִּלְהַזְנוֹתָהּ הַיְינוּ שֶׁמְּכִינָהּ לְכָל וְעוֹבֵר עַל לָאו דִּלָּא תִּהְיֶה קְדֵשָׁה וְיָפֶה כָּתַב שֶׁזּוֹ הִיא זוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה מַמָּשׁ וְאֵין אָנוּ צְרִיכִין לִסְבּוֹל הַדְּחוּקִים שֶׁסּוֹבֵל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בְּלִשּׁוֹן הַטּוּר זַ"ל זֶה הוּא מַה שֶּׁנִּרְאֶה לִי הַצָּעִיר בְּדִין הַקְּדֵשָׁה הָאֲסוּרָה אַחַר מַתַּן תּוֹרָה וּבְדִין הַפִּלֶגֶשׁ וְלִהְיוֹת קְדִימָתָן בִּזְמַן בְּלִי קִדּוּשִׁין רָאִיתִי לְבָאֲרָם קוֹדֶם הַמַּסֶּכְתָּא שֶׁהִיא מְדַבֶּרֶת בְּעִנְיַן הַקִּידּוּשִׁין שֶׁמְּקֻדָּשׁ הָאָדָם לָאִשָּׁה כְּדִין הַתּוֹרָה וְעַתָּה אַתְחִיל לְפָרֵשׁ הַמַּסֶּכְתָּא בְּעֶזְרַ הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:פֵּירוּשׁ הַמַּסֶּכְתָּא מַתְנִי' תוס' הָאִשָּׁה הָכָא תָּנֵי בַּהֵ"א וְכֵן בכמ' דֵּוְכְתִּין גַּבֵּי אִישׁ וֶאִשָּׁה האש' שֶׁהָלְכָה הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ וכו' טַעְמָא שֶׁהִזְכִּירוּ הָאִישׁ

מְקוֹדָשׁ אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ מְמַסְּכְתִּין לְבַסּוֹף לְפִי שֶׁרָצוּ לְהָבִיא מִילֵּי דְּאִשָּׁה בַּתְּחִלָּה וְדוּמְיָא דְּהַהוּא מַתְנִי' וְהִקְשׁוּ הַבְּתוּלָה נִשֵּׂאת קוֹדֶם עֶבֶד עִבְרִי שֶׁהִזְכִּירוּ אַחַ"כ מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִילֵּי דְּאִשָּׁה.

וְקָשֶׁה לִי אֵיךְ מְתָרְצִים הַתּוֹסָפוֹת הַהִיא דְּהָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה וְהָאִשָּׁה שֶׁנִּתְאַרְמְלָה וְנִרְאָה דְּכֵינָן דְּאִישׁ וְאִשָּׁה נִזְכַּר בְּהֶדְיָא גַּבֵּי נִשּׂוּאִין שֶׁפִּיר קָתָנֵי הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה כְּלוֹמַר אוֹתָהּ הָאִשָּׁה שֶׁנִּשֵּׂאת נִזְכַּר בְּהֶדְיָא גַּבֵּי נִשּׂוּאִין שֶׁפִּיר קָתָנֵי הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה כְּלוֹמַר אוֹתָהּ הָאִשָּׁה שֶׁנִּשֵּׂאת שֶׁנִּתְאַרְמְלָה אוֹ הָלְכָה בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם וְכָךְ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ בְּהַהוּא דְּהַמַּדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנָזִיר דְּאִישׁ ג"כ נִזְכַּר בפ' נזי' אִישׁ כִּי יַדִּיר נֶדֶר נָזִיר וכו' אֲבָל מִמַּה שֶׁכָּתְבוּ התו' בְּרֵישׁ בְּתוּלָה נִשֵּׂאת נִרְאֶה הֶפֶךְ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שֶׁשָּׁם אָמְרוּ בְּפֵירוּשׁ דְּהָנֵי מַתְנִיתָא לָא קָאֵי אַקְרָא.

וְעוֹד יֵשׁ גִּמְגּוּם בְּתֵירוּץ זֶה דְּלָא דָּמֵי לְאִשָּׁה דְּמַתְנִי' דְּמַאי דְּקָאֵי אַקְרָא הָוֵי הַאש' וְכָל קְנָיְנֵי' דְּבַלְּקוּחִין מִשְׁתַּעֵי קְרָא אֲבָל בְּהָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָ' לָא מִשְׁתַּעֵי קְרָא בְּהַהִיא עִנְיָנָא וּבְדוֹחֵק יֵשׁ לְיַשֵּׁב ג"כ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהָתָם קָרוֹב לְמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי וק"ל וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּבַחֲדָא דָּוְכְתָּא קָאֵי אַקְרָא וְהִיא הָאִשָּׁה נִקְנֵי' דְּהָכָא אַגַּב דְּהָכָא תְּנָא בְּכָל דָּוְכְתָּא דְּתָנָא אִשָּׁה בַּהֵ"א וְכֵן בְּכָל דָּוְכְתָּא דְּקָתָנֵי אִישׁ: עוֹד יֵשׁ שׁוֹאֲלִים בָּמָּה שֶׁמְּתָרְצִי' הַתּוֹסָפ' וְאוֹמְרִים וְהָכָא אַקְרָא קָאֵי וכו' דא"כ בִּכְתֻבוֹת בפ' נַעֲרָה שְׁנִתְפַּתְּתָ' אַמַּאי לָא תָּנֵי הַנַּעֲרָה בַּהֵ"א שֶׁהֲרֵי דִּין פִּתּוּי מְבֹרָר בְּהֶדְיָא בַּכָּתוּב.

וְלִי נִרְאֶה שֶׁאֵינָהּ קוֹשְׁיָ' כְּלָל שֶׁהֲרֵי לֹא הַזְכַּר נַעֲרָה גַּבֵּי פִּתּוּי אֶלָּא וְכִי יְפַתֶּה אִישׁ בְּתוּלָה. כְּתִיב וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דִּלְיתְנֵי בְּתוּלָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָ' דְּזֶה אֵינוֹ מַמָּה שֶׁיִּקְשֶׁ' וְדַוְקָא בָּמָּה שֶׁשּׁוֹנֶה הַתּוֹבֵעַ שַׁיָּיךְ לְמֵידַ' דִּלְיתְנֵי בַּהֵ"א אֲבָל לֹא יִתָּכֵן לְמֵידַק שֶׁיִּשְׁנֶה הַלָּשׁוֹן וְלִיתְנֵי בְּאוֹפֶן אַחֵר דְּהַתּוֹבֵעַ נָקֵט בְּלִישָׁנֵיהּ נַעֲרָה לְאַשְׁמוֹעִי' דִּינָא דְּמַתְנִיתִין דְּהָתָם בְּסֵיפָא דַּוְקָא עוֹד כָּתְבוּ דְּהָא גַּבֵּי יְבָמָה קָתָנֵי הַיְבָמָה.

הַבָּנַת דִּבְרֵיהֶם הַנִּרְאֶה לע"ד וּכְפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי גַּם כֵּן הוּא זֶה כִּי הַתּוֹסָפ' הִתְחִילוּ בִּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם דִּבְכַמָּה דָּוְכְתֵי גַּבֵּי אִישׁ וְאִשָּׁה קָתָנֵי בַּהֵ"א וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּאִישׁ וְאִשָּׁה נָקֵט הַתּוֹבֵעַ הָא לִישָׁנָא וּבַעֲלֵי הַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ מִבְּתוּלָה נִשֵּׂאת וּמֵעֶבֶד עִבְרִי ותי' מַה שתי' וְהִקְשָׁ' לָהֶם דְּלָמָּה לָהֶם לְהַקְשׁוֹת וּלְתָרֵץ מֵעֶבֶד עִבְרִי וּמִבְּתוּלָה שֶׁאֵינוֹ לֹא אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה לְכָךְ כָּתְבוּ ז"ל דְּתֵירוּצָם שֶׁכָּתְבוּ הוּא מֵהָכָא וְלֹא תֵּירוּץ אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁכָּתַבְתִּי וְהַטַּעַם דְּהָא גַּבֵּי יְבָמָה שֶׁאֵינוֹ לֹא אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה קָתָנֵי בַּהֵ"א ע"כ אִית לָנוּ לְמֵימַר דְּמִשּׁוּם דְּקָאֵי אַקְרָא קָתָנֵי בַּהֵ"א: עוֹד נִרְאֶה לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר דְּחוֹזֵר לְמַה שֶּׁאָמְרוּ וְשָׁמָא וכו' כְּטָבַע הַלָּשׁוֹן עִם שֶׁאַתַּקֵּן תִּיקּוּן שֶׁהוּא צוֹרֶךְ גַּם כֵּן לְתַקְּנוֹ וְזֶה שֶׁהַתּוֹסָ' כִּוְּונוּ לְהִנָּצֵל עַצְמָם מִמַּה שֶׁתֵּירְצוּ וְאָמְרוּ וְשָׁמָא בְּהָנֵי עֶבֶד וְאַמָּה וכו' כַּנִּרְאֶה שֶׁמֵּאָמָה גַּם כֵּן יֵשׁ קוֹשְׁיָא וְצָרִיךְ לְתָרֵץ מַה שֶּׁתֵּירְצוּ וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּזֶה אֵינוֹ מַמָּה שֶׁיִּקְשֶׁה שֶׁכְּבָר הַתַּנָּא הִזְכִּיר הֵ"א גַּבֵּי אַמָּה דְּהָא תְּנָא אָמָה הָעִבְרִיָּה בַּהֵ"א לָזֶה הֵשִׁיבוּ מִילִּין וְאָמְרוּ דְּכָל דִּבְרֵיהֶם הֵם בְּדִקְדּוּ' גָּדוֹל וּבִשְׁלָמָא אִי הָוָה תָּנֵי תַּנָּא הָעִבְרִיָּה נִקְנֵי' וכו' הָוָה אָתֵי שַׁפִּיר אֲבָל אוֹמְרוֹ אָמָה הָעִבְרִיָּה הוּא לָשׁוֹן קָשֶׁה בְּיוֹתֵר וְלָא הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר אֶלָּא הָאַמָּה רָאָיָה לָזֶה דְּגַבֵּי יְבָמָה קָתָנֵי הַיְבָמָה עִם הֱיוֹת שֶׁהַיְבָמָ' גַּם כֵּן נִקְרֵאת אִשָּׁה כְּדִכְתִיב וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ וְלָא קָתָנֵי אִשָּׁה הַיְבָמָה כְּמוֹ אָמָה הָעִבְרִיָּה אֶלָּא יְבָמָה לְחוּד ה"נ הִיל"ל הָעִבְרִיָּ' לְחוּד אֶלָּא דְּאַכַּתִּי יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא קָתָנֵי הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּ' וְקָאֵי אַקְרָא דְּכִי יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וכו' דְּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לַתַּנָּא לְמִתְנִי מִילֵּי דְּעַבְדוּת וְלוֹמַר שֶׁהֵם עֲבָדִים וְדוֹחֵק: תּוֹסָפוֹת ב"ש אוֹמְרִים

בִּפְרוּטָה בְּמַסֶּכֶת עֵדֻיּוֹת וכו' וְקָשֶׁה דְּמַה מַּקְשֵׁי' הַתּוֹסָפוֹת מֵהָתָם דְּהָא בְּעִדְּיוֹ' לָא תָּנֵי אֶלָּא מַאי דלב"ש מֻוָתֶּרֶת גְּמוּרָה ולב"ה אֲסוּרָה בְּהֶחְלֵט כְּגוֹן אִם קִדְּשָׁהּ בִּפְרוּטָה דלב"ש מֻוָתֶּרֶת לַשּׁוּק ולב"ה אֲסוּרָה בְּהֶחְלֵט אֲבָל אִם פָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָ' קִידּוּשִׁין דִּינָר מאח' איכ' קול' וְחוּמְרָ' לָזֶה וְקָלָ' וְחוּמְרָ' לָזֶה דלב"ש מְקָדֶּשֶׁ' לַשֵּׁנִי ולב"ה לָרִאשׁוֹן וְגַם איכ' קָלָא לב"ה אִם מֵת הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז מוֹסֵר' לְכֻלֵּי עָלְמָא גַּם אֵיכָא קָלָא לְבֵית שַׁמַּאי אִם מֵת הַשֵּׁנִי מֻוָתֶּרֶת לְכֻלֵּי עָלְמָא וְגַם בְּמֵת הָרִאשׁוֹן גַּם כֵּן אֵיכָה חוּמְרָ' לְבֵית הִלֵּל כְּגוֹן שֶׁמֵּת בְּלֹא בני' דְּלְבֵית הִלֵּל הָוְיָא זְקוּקָה לַיָּבָם מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְבֵית שַׁמַּאי וְאֶפְשָׁר לִי לוֹמַר דְּלְבֵית שַׁמַּאי נָמֵי עִם הִיו' דְּקָאָמַ' בְּדִינָר וכו' מִכָּל מָקוֹם סְבִירָא לֵיהּ דְּבִפְרוּטָה הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת מִסָּפֵק וְהִנֵּה הֵיכָא דְּלָא קִיבְּלָה קִידּוּשִׁין וְדִינָר מֵאַחַר וַדַּאי דב"ה הָוֹ לְחוּמְרָא שֶׁהַבָּא עָלֶיהָ בְּשׁוֹגֵג חַיָּיב חַטָּאת ולב"ש לְקֻלָּ' לְפִי שֶׁהִיא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת דְּאֵינָהּ בְּחַטָּאת אֲבָל אִם פשט' יָדָהּ וְקִיבְּלָה קִידּוּשִׁין דִּינָר מֵאַחַר לְבֵית הִלֵּל אֵין קִידּוּשֵׁי אֲחֵרִים תּוֹפְסִים בָּהּ ולב"ש תּוֹפְסִי' בָּהּ קִידּוּשֵׁי שֵׁנִי הָוֹ א"כ בֵּית שַׁמַּאי מַחְמִירִים א"נ הַתּוֹסָפוֹת הַקְשׁוּ הֵיכָא דְּפָשְׁטָ' יָדָהּ וְקִבְּלָה פָּחוֹת מִדִּינָר מֵאַחַר דְּלְבֵי' שַׁמַּאי תָּפְסִי קִדּוּשֵׁי תַּרְוַיְיהוּ ולב"ה קִדּוּשִׁין רִאשׁוֹנִים לְבַד תָּפְסִי וְתֵירְצוּ דְּלָאו לְהָכִי מִתְּשִׁיל אֶלָּא כְּשֶׁלֹּא קִיבְּלָ' קִידּוּשִׁין מֵאַחַר נִשְׂנֵית בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי זֶה בָּאוּ לִידֵי תּוֹסְפ' הָרֹא"שׁ וְכָתַב זַ"ל בְּמַסֶּכֶת עֵדֻיּוֹת תָּנֵי לָהּ גַּבֵּי קָלֵּי ב"ש וְחֻמְרֵי בֵּית הִלֵּל דְּאִם נִתְקַדְּשָׁ' פָּחוֹת מִדִּינָ' הָוְיָא לְבֵית הִלֵּל אֵשֶׁת אִישׁ ולְבֵית שַׁמַּאי פְּנוּיָה וְאַף עַל גַּב דְּאִם קִבְּלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחַר וּמֵת הָרִאשׁוֹן הָוֹ ב"ש לְחוּמְרָא לָאו לְהָכִי אִיתְּשַׁל אֶלָּא לְעִנְיַן קִידּוּשֵׁי הָרִאשׁוֹן עכ"ל וְנִרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מַסְפִּיק לְעִיקַּר קֻשְׁיָיתָם וְהַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי כָּתַבְתִּי: וְהָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן אָמַר שְׁמוּאֵל קִדְּשָׁהּ בִּתְמָרָה וכו' וּפָרִיךְ וְהָאָנַן תְּנַן ב"ה אוֹמְרִים בִּפְרוּטָה וכו' וּמְשַׁנֵּי הָא בְּקִדּוּשֵׁי וַדַּאי הָא בְּקִדּוּשֵׁי סָפֵק ופרש"י ז"ל הָא בְּקִידּוּשֵׁי וַדַּאי אִם יֶשְׁנוֹ ש"פ בִּמְקוֹמָהּ וּבָא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ אַחַר כָּךְ מֻוָתֶּרֶת לָרִאשׁוֹן וְאֵינָ' צְרִיכָה גֵּט מִשֵּׁנִי וכו' דְּמַשְׁמַע דְּמַתְנִי' נָמֵי אַיְירֵי בְּבָא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ נִרְאֶה דְּלָא דָּמֵי דְּהַהִיא דְּלְקַמָּן אַיְירֵי בִּדְקַבִּיל מאח' פְּרוּטָ' גַּם כֵּן וְכֵינָן שֶׁכֵּן דָּמֵי לְקִדּוּשֵׁי הָרִאשׁוֹן וְהָוֹ קִדּוּשֵׁי הָרִאשׁוֹן קִידּוּשֵׁי וַדַּאי אֲבָל הָכָא אַיְירֵי שֶׁקִּבְּלָה מֵהָרִאשׁוֹן פְּרוּטָה וּמֵהַשֵּׁנִי דִּינָר וְלָאו לְהָכִי מִיְתְּשִׁיל: תּוֹסָפוֹת בִּפְרוּטָה וכו' תֵּימָא דְּלָא ה"ל לְמִתְנִי וכו' וְאַף עַל גַּב דְּהָתָם נָמֵי תָּנֵי ה' פְּרוּטוֹת הֵן וְגַם לְוֵי תָּנֵי הָתָם בְּמַתְנִיתִין הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בִּפְרוּטָה וְלָא קָתָנֵי ש"פ כִּי הָכָא מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה שֶׁאֵין קִפְדָּה בַּדָּבָר נִרְאֶה דְּמִלּוּי לֵיכָּא לְמֵידַק דְּלָא אַתָּא אֶלָּא לְמִנּוּיֵי מִנְיַן הַפְּרוּטוֹת אֲבָל מִדִּבְרֵי הַתַּנָּא הֲוַקְשָׁה לְהוּ מִדְּקָמַתְחִיל בִּפְרוּטָה וְסֵיֵּם בש"פ ש"מ שָׁוֶה פְּרוּטָה הִיא מִלְּתָא רַבָּה צְרִיכָא, לְמוֹדָעֵי: עוֹד תֵּירְצוּ מִשּׁוּם דְּתָנָא כָּאן בְּכֶסֶף וכו' פִּי' וְאֵין לְהַקְשׁוֹת הָכָא דְּלִיתְנֵי שָׁוֶה כֶּסֶף דְּנָקֵט לִישָׁנָ' דִּקְרָא כְּכֶסֶף דִּשְׁדֵה עֶפְרוֹן דְּמִינֵּיהּ יָלְפִי' עוֹד הִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת וְאִם תֹּאמַר וּמִנָּלַן דְּשָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וְתֵירְצוּ דְּיָלְפִינַן מע"ע.

וְקָשֶׁה כֵּינָן דְּיָלְפִינַן מע"ע לְעִנְיַן שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף אַמַּאי לָא יָלְפִינַן מִינֵּיהּ שְׁתֵּהֵא אִשָּׁה נְקֵנִית בְּכֶסֶף וּלְמַאי אִיצְטְרִיכָא ג"ש דְּקִיחָה וְנִרְאֶה דְּלָא יָלְפִינַן מע"ע אֶלָּא בָּתַר דְּקַיְימָא לַן שֶׁהָאִשָּׁה נְקֵנִית בְּכֶסֶף וּבְגִילּוּי מִלְּתָא דְּעָלְמָא הִיא דְּיָלְפִינַן שֶׁיְּהֵא שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף: וְעוֹד דְּאֵיכָּא פרכ' מע"ע שֶׁיּוֹצֵא בְּיוֹבֵל דְּמִיְּצִיאָה לְהַכְנָסָה פָּרְכִי' וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת בד"ה מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא פִּירְכָא: וְעוֹד דַּהֲוָה יָלְפִינַן שֶׁלֹּא תְּהֵא הָאִשָּׁה נְקֵנִית בְּפָחוֹת מִשְּׁתֵּי פְּרוּטוֹת כְּדְאָמְ' חִזְקִיָּה לְקַמָּן דַּף י"א וְהָכְתִיב' מְלַמֵּד שֶׁמִּגְרַע מִפִּדְיוֹנָהּ ופי' וְאִיתַּקֵּשׁ אִשָּׁה

לְעִבְרִיָּה כְּדִלְקַמָּן וּלְהָכִי יָלְפִינַן מִשְּׁדֵה עֶפְרוֹן שֶׁיִּהֵא נִקְנֵית בִּפְרוּטָה אַף ק' דִּנְרָאֵה דהע"ע נִקְנֶה בִּפְרוּטָה וּלְקַמָּן בד"ה מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּלַן אֲבָאֵר כָּל הַצְּדָדִים שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה ע"ש: עַד קָשֶׁה מָה הִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת ומנ"ל דְּהָא לְקַמָּן וכו' דְּמַשְׁמַע דְּמִדְּאִיצְטוּ' יָשִׁיב בע"ע שָׁמְעִינַן דִּבְעָלְמָא שָׁוֶה כֶּסֶף אֵינוֹ כֶּסֶף נִימָא דִּלְעוֹלָם דִּבְעָלְמָא שָׁוֶה כֶּסֶף הֲרֵי הוּא כְּכֶסֶף וּלְגַבֵּי עֶבֶד עִבְרִי הַנִּמְכָּר לְכוּתִים אִצְטְרִיךְ קְרָא מִשּׁוּם דְּקִנְיַן ע"ע שֶׁיִּהֵא בְּכֶסֶף יָלְפִינַן לֵיהּ מִגְּזֵרָה שָׁוָה דְּשֵׁכָר שָׁכִיר מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת לְקַמָּן גַּבֵּי מַתְנִיתִין דע"ע בְּדִיבּוּ' הַמַּתְחִי' מוֹכֵר עַצְמוֹ מָנָא לָן שֶׁהִקִּישׁוּ ז"ל לְמַאי אִצְטְרִיךְ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ כֵּיוָן דְּיָלְפִינַן ש"ש וְתֵירְצוּ דְּאִצְטְרִיךְ לְכִדְדָרְשִׁי' בְּכֶסֶף הוּא נִקְנֶה וְאֵינוֹ נִקְנֶה בִּתְבוּאָה וְכֵלִים ע"כ וְכֵיוָן דְּמִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ הוּא מְיֻוָּתָ' דִּלְקִנְיַן כֶּסֶף לָא אִצְטְרִיךְ הָיִיתִי אוֹמ' דְּאַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא שָׁוֶה כֶּסֶף הֲרֵי הוּא כְּכֶסֶף מִכֹּחַ הַיִּתּוּר הָיִיתִי אוֹמֵר הָכָא דְּכֶסֶף מִקְנָתוֹאָתָא לְמַעֵט שָׁוֶה כֶּסֶף וה"ק בכס' הוּא נִקְנֶה וְאֵינָהּ נִקְנֶה בְּשָׁוֶה כֶּסֶף וְהָכִי אָמְרִי' לְקַמָּן דַּף ח' אָמַר רַב יוֹסֵף מָנָא אָמֵינָא לַהּ דְּתַנְיָא מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ בְּכֶסֶף הוּא נִקְנֶה וכו' הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא דְּלָא מַקְנוּ כְּלָל יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ אָמַר רַחֲמָנָ' לְרַבּוֹ' שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וכו' מַשְׁמַע דְּאִי לָא הֲוָה קָרָא דְּיָשִׁיב הָיִיתִי מְמַעֵט שָׁוֶה כֶּסֶף מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ וְאָפְשָׁר לוֹמַר דְּאִי אֶפְשָׁר לוֹמ' דְּאִי הֲוָה סָבִירָא לָן בְּכָל דֻּכְתָּא דְּשָׁוֶה כֶּסֶף הֲרֵי הוּא כְּכֶסֶף שֶׁנִּמְעֵיט שָׁוֶה כֶּסֶף מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ כֵּיוָן דְּכֶסֶף דִּכְתִיב בְּכָל דֻּכְתָּא הוּא אֲפִילּוּ שָׁוֶה כֶּסֶף וְאִי אֶפְשָׁר דְּמִיעֲטוּ קְרָא לְשָׁוֶה כֶּסֶף עִם אוֹמְרוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ כֵּיוָן שֶׁמַּשְׁמָעוּת כֶּסֶף הוּא אֲפִילּוּ שָׁוֶה כֶּסֶף וּמַאי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן הַיְינוּ קוֹדֶם שֶׁנִּדַּע גְּלוּי יָשִׁיב אֲבָל בָּתַר דְּאָמְרִינַן יָשִׁיב וכו' לָא אָמְרִינַן הָכִי אוֹ שֶׁנֹּאמַר שֶׁהוּא סְבָרַת מַקְשֶׁה בְּעָלְמָא בְּדֶרֶךְ סָפֵק וְיֵשׁ אוֹמֵר וּדְבָרִים בָּזֶה מִמַּה שֶׁאָמַר הַתּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק הַזָּהָב גַּבֵּי כָּל וּפְרָט דְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁכָּתְבוּ שָׁם דַּחֲשִׁיב כֶּסֶף פְּרָט וכו' עַיֵּין שָׁם שֶׁלִּכְאוֹרָה נִרְאֶה סוֹתֵר לָזֶה אֶלָּא שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסְפוֹת בָּמָּה שֶׁכָּתְבוּ שָׁם הֵם דְּבָרִים קָשִׁים מְאֹד לְהוֹלְמָם הֶאֱרַכְתִּי בְּפֵירוּשִׁי לַמִּצִיעָא עַיֵּין שָׁם: עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּמִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ אֵינוֹ מְיֻוָּתָר לִשְׁנאמ' דַּאֲתָא לְמַעֵט שָׁוֶה כֶּסֶף דְּהָא אִצְטְרִי' לְכְדָרְשִׁינַן לְקַמָּן בְּפִרְקִין דַּף ד' ת"ר נִמְכַּר בְּמָנֶה וְהִשְׁבִּיחַ מִנַּיִן שֶׁאֵין מְחַשְּׁבִי' תַּלְמוּד לוֹמַר מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ וכו' וְהַתּוֹסְפוֹת גַּבֵּי מַתְנִי' דע"ע שְׁתֵּירְצוּ דאת' לִדְרָשָׁא תְּבוּאָ' וְכֵלִים חֲדָא דְּרָשָׁא מִינַיְיהוּ נָקְטִי.

וַעֲדַיִין אֲנִי מִסְתַּפֵּק אִי הֲוָה דָּרְשִׁינַן הַהִיא דְּרָשָׁא דִּבְרִיתָא דִּלְקַמָּן אִי הֲוָה כְּתִיב מִמִּקְנָתוֹ לְחוּד בְּלֹא כֶּסֶף: עוֹד קָשֶׁה מַה מַּקְשִׁין הַתּוֹסְפוֹת דְּהָא לְקַמָּן וכו' לְעוֹלָם דִּבְעָלְמָא שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וְאִיצְטְרִיךְ יָשִׁיב בע"ע דְּלָא נַיְלַף מִפִּדְיוֹן הַבֵּן וּלְתָרֵץ קוּשְׁיָא זוֹ אַקְשֶׁה קוּשְׁיָא אַחֶרֶת בְּסוֹף הַדִּיבּוּ' וְהִיא עַל מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת לְקַמָּן א"נ י"ל אִי כְּתִב בְּעֶבֶד הָוָה אָמֵינָא דִּין הוּא שֶׁנָּקֵל עָלָיו וכו' לֹא יִטָּמֵע וכו' דע"כ קוּשְׁיָא זוֹ דְּלָא יִטָּמֵע אֵינָהּ חֲשׁוּבָה פִּירְכָא דְּאִי חֲשׁוּבָה פִּירְכָא לִישְׁתּוֹק קְרָא מֵהֶקֵּדֵ' וְהוּא הַכְּלָל וּפְרָט דְּמַרְבִּינַן שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף דע"כ מִפִּדְיוֹן הַבֵּן יָלְפִינַן לֵיהּ שֶׁיִּהֵא לְהֶקֵּדֵשׁ כָּל דִּין פִּדְיוֹן הַבֵּן דְּאִי אָמְרִתְּ לְהָכִי אִצְטְרִי' משו' דְּלָא נַיְלַף מע"ע זֶה אִי אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ דְּמַה לע"ע שֶׁכֵּן שַׁיָּיךְ בֵּיהּ לֹא יִטָּמֵע מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהֶקֵּדֵשׁ אֶלָּא וַדַּאי דְּהַדְ פִּירְכָ' לָא חֲשִׁיבָ' וּלְהָכִי אִצְטְרִיךְ הֶקֵּדֵשׁ כִּי הֵיכִי דְּלָא נַיְלַף מע"ע: וְנִרְאֶה דִּלְעוֹלָם פִּירְכָ' דְּלָא יִטָּמֵע הִיא פִּירְכָא גְּמוּרָה וְהַאי דְּאִיצְטָרַךְ הקד' כִּי הֵיכִי דְּלָהֲוֹוּ הקד' וּפִדְיוֹן הַבֵּן שכה"כ דְּלָא נִיל' מֵהֶם אש' וַעֲרָכִין וּבְהָכִי נָתָרֵץ הַקּוּשְׁיָ' הָרִאשׁוֹנָ' דְּאֵין לוֹמ' דְּאִיצְטָר' יָשִׁיב כִּי הֵיכִי דְּלָא נִיל' מִפִּדְיוֹן הַבֵּן דְּלֵיכָּ' לְמֵיל' מִינֵּי' כֵּיוָן דְּהָוֹוּ הקד' וּפִדְיוֹן הַבֵּן שְׁנֵי כְּתוּבֵי הַבָּאִים כְּאֶחָד: אַדְּ קָשֶׁה זֹאת הַקּוּשְׁיָא עצמ' בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ

הַתּוֹסָפוֹת וְאָמְרוּ וא"ת וְהָא גַּבֵּי נְזִיקִין וכו' וְאִם כֵּן הָווּ נְזִיקִין וְעֶבֶד עִבְרִי שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּזֶה אֵינוֹ דְּאִי הֲוָה כְּתִיב עֶבֶד עִבְרִי לָא הֲוָה יָלְפִינַן נְזִיקִין מִינַּיְהּ מִשּׁוּם דע"כ נְזִיקִין אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף מִפִּדְיוֹן הַבֵּן שֶׁאֵין לוֹ שְׁטָר וְהַשְׁתָּ' לֵיכָּא לְמֵימַ' דְּלֵיכָּא לְמֵילַף מִינַּיְהּ מִשּׁוּם דְּהָווּ הֶקְדֵּשׁ וּפִדְיוֹן הַבֵּן שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' דְּכֵינָן דע"ע נִזְכַּר בְּהֶדְיָא בְּכְתָן' ע"כ אִיצְטְרִי' הֶקְדֵּשׁ מִשּׁוּם דְּלָא נֵילַף מע"ע וְכֵינָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר מָצֵי יָלֵיף נְזִיקִין מֵהֶקְדֵּשׁ וּפִדְיוֹן הַבֵּן דְּלָא הָווּ שְׁנֵי כְּתוּבִים דְּתַרְוַיְיהוּ צְרִיכִי משו' דְּלָא נֵילַף מע"ע וְכֻלְּהוּ אַחֲרִינִי יָלְפִינַן מִינַּיְיהוּ וְנִרְאֶה דאע"ג דְּמָצִינוּ לְמֵילַף מִפִּדְיוֹן הַבֵּן מִכָּל מָקוֹם אֵין לוֹמ' דְּלָהָכִי אִיצְטְרִיךְ נְזִיקִין דמ"מ כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמֵילַף נְזִיקִין מע"ע טְפֵי יָלְפִינַן מִינַּיְהּ יוֹתֵר מֵהֶקְדֵּשׁ דְּמֵרִיבּוּי קְנָיָנִים יָלְפִי' וְלֹא מִמִּיעוּט ע"ד שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בְּדִיבּוּר וְאִשָּׁה בְּפָחוֹת מש"פ וכו' וְהָתָם אפי' בְּהֶיקֵּשָׁא אָמְרוּ הַתּוֹסָ' הָכִי אע"ג דקי"ל דְּאֵין הֶיקֵּשׁ לְמֻחֲצָה: עוֹד קָשֶׁה אֵיךְ מְתָרְצִים הַתּוֹסָ' דְּיָלְפִינַן אִשָּׁה מע"ע דְּמַה לע"ע דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא נִקְנֶה אַף בְּשָׁוֶה כֶּסֶף כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטָּמַע בֵּין הַנָּכְרִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאִשָּׁה: וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר נְזִיקִין יוֹכִיחוּ אַךְ קָשֶׁה לִי כֵּיוָן דְּאָתֵי לְהָכִי וּמִנִּיקִי' הוּא דְּיָלְפִינַן אִשָּׁה א"כ לִיבְעֵי מֵיטָב בְּאִשָּׁה דְּמֵיָא דְּנְזִיקִין וְשָׁמָא תאמ' דְּנְזִיקִין לָא מְהַנֵּי אֶלָּא לְהַעֲבִי' הַפִּירְכָא דְּאִית לָן בע"ע אֲבָל עִיקַּר הַיְלָפוּתָא אֵינוֹ מִנְּזִיקִין כִּי אִם מע"ע וּכְשֶׁעָשִׂינוּ לִנְזִיקִין יוֹכִיחַ לָא אָמְרִינַן בֵּיהּ דְּיוֹ.

אַכַּתִּי קָשֶׁה במ"ש הַתּוֹסָפ' דְּדִין הוּא שֶׁנָּקֵל עָלָיו מִשּׁוּם לֹא יִטָּמַע וכו' דְּהָא פִּדְיוֹן הַבֵּן יוֹכִיחַ דאע"ג דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ טַעְמָא דְּלָא יִטָּמַע הָוֵי שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וּבְשִׁלָּמָא אִי אָמְרִינַן דַּיּוֹ אִינָּכְיחַ א"כ אָמְרִינַן שַׁפִּיר דַּיּוֹ שֶׁיְּהֵא כְּפִדְיוֹן הַבֵּן וּנְמַעֵט שְׁטָר וְקַרְקַע אֲבָל אִי לָא מְהַנֵּי אֶלָּא לְהַעֲבִיר הַפִּירְכָ' קָשֶׁה לֹא לִכְתּוֹב נְזִיקִין וְתַיְתִי מע"ע וַאֲפִירְכ' דְּלָא יִטָּמַע אֵיכָּא לְמֵימַר פִּדְיוֹן הַבֵּן יוֹכִיחַ וְהָרֹא"שׁ בפ"ק דב"ק כַּנִּרְאֶה כָּתַב בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת ז"ל יֵשׁ מִן הַגְּדוֹלִים שֶׁכָּתְבוּ דְּלָא מְחַיֵּיב אֶלָּא מַה שֶּׁחַיָּיב בִּשְׁנֵיהֶם ול"נ דְּכָל דִּין בּוֹר יֵשׁ לָהֶם תֵּדַע וכו' וְהֵבִיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ לְקַמָּן הֵיכִי קָאָמַר שׁוֹר יוֹכִיחַ שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וכו' וְדִבְרֵי הָרֹא"שׁ קָשִׁים מְאֹד בְּעֵינַי דְּמִדִּבְרֵי התו' בד"ה מִשּׁוֹרוֹ לָמַדְנוּ ז"ל אַךְ ק' כֵּינָן דְּמִבּוֹר נַמֵּי ילי' לְכָּטְרוֹ בְּהוּ כֵּלִים וּמַאי קוּשְׁיָ' הָא כֵּינָן דְּמִשּׁוֹר יָלֵיף יָהֵיבְנָ' לֵיהּ כָּל דִּינֵי שׁוֹר וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּאַבְּנוֹ וּמַשָּׁאוֹ דָּמֵי טְפֵי לְבוֹר לְכָךְ דִּין הוּא שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ כָּל דִּינֵי הַבּוֹר וְעַיֵּין מַה שֶּׁאָכְתּוֹב בב"ק בס"ד: וְנִרְאֶה דְּנִדַּאי אָמְרִינַן דַּיּוֹ היכ' דְּעָבְדִינַן יוֹכִיחַ וְקַוּשְׁיָא קַמַּיְיתָא נִרְאֶה לְתָרְצָהּ הָכִי דְּלָא אָמְרִינַן דְּנִבְעֵי מֵיטָב אֶלָּא בְּתֵירוּצָא קַמָּא דְּתֵירְצוּ התו' וּבְתֵירוּץ זֶה אֵין עוֹשִׂין חֲשִׁיבוּת מִפִּירְכַ' דְּלָא יִטָּמַע וּבְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי אֵינָם מְשַׁמְּשִׁים מִמַּה שֶּׁכָּתְבוּ דְּאִי יָלְפִינַן מִנְּזִיקִין הֵ"א דְּנִבְעֵי מֵיטָב דִּלְתֵירוּץ זֶה לֵיכָּא לְמֵימַ' דְּנִבְעֵי מֵיטָב בִּשְׁאָר דְּדָוְקָ' בְּנָזִיקָן דְּהָווּ מַזִּיק בָּעֵינַן מֵיטָב וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵין לְהַק' מַה שֶּׁהֶקְשִׁינוּ שֶׁהַקּוֹשְׁיָ' הָיְתָה מֵהַרְכָּבַת שְׁנֵי הַתֵּירוּצִי' יַחַד וְכֵן לֹא יעש': עוֹד קָשֶׁה הֵיכִי יָלֵיף מע"ע מַה לע"ע דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּשָׁנִים וּבְיוֹבֵל דְּהָא מֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה פָּרְכִינַן וְאִם נאמ' נְזִיקִין יוֹכִיחַ נִבְעֵי מֵיטָב לְתֵירוּצָ' קַמָּא שֶׁתִּירְצוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּעִיקַּר כֶּסֶף כָּתוּב בְּגִילּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא יָלְפִינַן מע"ע דְּלֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידֵּי אַךְ קָשֶׁה דְּאֵיךְ יַעֲשׂוּ הַתּוֹסָ' פִּירְכָא שֶׁלֹּא יִטָּמַע עַיֵּין: עוֹד קָשֶׁה מָה רָאִיתָ לְמֵילַף אִשָּׁה מע"ע נֵילַף מִנְּזִיקִין וְנִבְעֵי מֵיטָב בְּקַרְקַע וְנִרְאֶה דְּמֵרִיבּוּי קְנָיָנִים יָלְפִינַן וכמ"ש לְמַעְלָה עוֹד קָשֶׁה בְּתֵירוּץ הב' דְּלָא מָצִינוּ לְמֵילַף וכו' מְשׁוּם דְּאִיכָּא פִּרְכָא דְּלָא יטמ' דְּנִמְכַּ' לְיִשְׂרָאֵל יוֹכִיחַ דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי וַאֲפִילּוּ הָכִי שָׁוֶה כֶּסֶף הֲרֵי הוּא כְּכֶסֶף דְּהָא יָלֵיף שְׁטַר שכי' מע"ע הַנִּמְכָּר לָנָכְרִי וְאָפְשָׁר דְּלָא

עָבְדִינַן יוֹכִיחַ כִּי אִם בָּמָה שֶׁכָּתוּב בּוֹ בְּהֶדְיָא כֶּסֶף וְגִילָה הַכָּתוּב דְּהָוֵי שָׁוֶה כֶּסֶף ג"כ אֲבָל בע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל רָצָה הַכָּתוּב לְהַטִּיל בּוֹ דִּין מְחֻוָּדָשׁ וְלָא יָלְפִינַן מִינֵּיהּ: עוֹד קָשֶׁה בָּמָה שֶׁכָּתְבוּ וְאִי כְּתַב נְזִיקִין גְּרִידָא וכו' דס"ד דע"ע לֹא יְהֵא שָׁוֶה כֶּסֶף דְּגַם הוּא גָּרַם לִימָּכֵר בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית וכו' דְּנֵילַף אִשָּׁה מִנְּזִיקִין דְּהַשְׁתָּא שַׁפִּיר מָצֵי יָלֵיף אִשָּׁה מִינֵּיהּ וְכֵיוָן דְּיָלְפִינַן אִשָּׁה יָלְפִינַן ע"ע מִינֵּיהּ דְּהָא אִיתַּקֵּשׁ ע"ע לְעִבְרִיָּה וְאָמָה הָעִבְרִיָּה לְאַחֶרֶת וְכֵיוָן דְּיָלְפִינַן אִשָּׁה יָלְפִינַן ע"ע מִינֵּיהּ דְּהָא אִיתַּקֵּשׁ ע"ע לְעִבְרִיָּה וְאָמָה הָעִבְרִיָּה לְאַחֶרֶת וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה מַקְשִׁים התו' לְקַמָּן בְּדִבּוּר וְאִשָּׁה בְּפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָ' לְעִנְיַן חֲלִיפִין וְכֵן קש' ג"כ לִשְׁתּוֹק מֵישִׁיב בע"ע הַנִּמְכָּר לְנָכְרִי וְנֵילַף לֵיהּ מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל בג"ש דש"ש: וְדַע שֶׁהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְקַמָּן דַּף ט"ו בד"ה אַמַּאי קָאָמַר דְּהַאי סְבָרָא דְּלָא יִטָּמַע אֵינָהּ כְּתוּבָה וְאֵין לְסְתּוֹר מֵהַךְ סְבָרָא ע"כ וְזֶה לֹא יִסְתּוֹר לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפֶת כָּאן דְּסוֹתְרִין הֵילְפְתָּא דע"ע מֵהַךְ פִּרְכָא דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהָוֵי יָלְפִי גְּזֵרָה שָׁוָה דְּהָוֵי כִּקְרָא הַכָּתוּב בְּהֶדְיָא וְלָזֶה אֵין כֹּחַ לְסְתּוֹר אֲבָל הָכָא שֶׁהוּא יַלְפוּתָא בְּמַה מָצִינוּ שַׁפִּיר פָּרְכִינַן: תּוֹסֶפֶת וְכַמָּה הִיא פְּרוּטָה וכו' אֲבָל פְּרוּטָה אֵיכָא פְּלוּגְתָּא בַּגְּמָרָא הִנֵּה לֹא מָצָאתִי פְּלֻגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לְקַמָּן דַּף י"ב דְּהָא מַסִּיק בגמ' עֲלָה דְּפָרִיךְ נֵימָא אַתְּ וְרַבִּין בִּפְלֻגְ' דְּהָנֵי תַּנָּאֵי וכו' א"ל בֵּין דִּידִי וּבֵין רַבִּין אַלִּיבָּא דת"ק וְלָא קַשְׁיָא הָא דְּאַיְקוּר אִיסָּרֵי הָא דְּזוֹל אִיסָּר מַשְׁמַע דְּלֵיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי בְּהָכִי.

וְעוֹד הֵיכִי אָמְרִי דְּאֵיכָּא פְּלוּגְתָּא וכו' כֵּיוָן דְּעִיקַּר הַזּוֹלָא וְהַיְקָרָא אֵינוֹ בִּפְרוּטָה כִּי אִם בְּאִיסָּר שֶׁהַפְּרוּטָה לְעוֹלָם בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת וְהֵיכָא דְּזוֹל אִיסָּר נוֹתְנִים ו' פְּרוּטוֹת בְּאִיסָּרוֹ וְהֵיכָ' דְּאַיְקוּר נוֹתְנִים בּוֹ ח' וְחַד אָמוֹרָא אַיְירֵי בְּזוֹל וְחַד בְּאַיְקוּר וּמָר אָמַר חֲדָא וּמָר אָמַר חֲדָא וְלָא פְּלִיגִי: וְנִרְאֶה דִּפְלוּגְתָּא דְּאָמְרוּ הַתּוֹסָ' הַיְינוּ פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי דְּמַיְיתֵי בגמ' וְהַיְינוּ ת"ק וְרַשְׁבָּ"ג וְהָנֵי תַּנָּאֵי פְּלִיגִי בַּחֲדָא מִלְּתָא בִּזְמַן הַזּוֹל וְכֵן בִּזְמַן הַיּוֹקֶר שֶׁלְּעוֹלָם הַשִּׁיעוּר הוּא שָׁוֶה דְּלְמַר ח' פְּרוּטוֹת וּלְמַר ו' בִּזְמַן הַיּוֹקֶר אוֹלְעֵרֶךְ זֶה בִּזְמַן הַזּוֹל וכו' הַכַּוָּנָה שֶׁבִּזְמַן הַזּוֹל עַצְמוֹ פְּלִיגִי וּבִזְמַן הַיּוֹקֶר בְּעַצְמוֹ: וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ התו' בְּסָמוּךְ א' מח' וכו' דַּוְקָא כְּשֶׁהָאִיסָּרִי' כְּדִינָם הַיְינוּ כַּנָּהוּג בְּרוֹב הַזְּמַנִּים וְאִם יִתְיַיקֵּר יִהְיֶה בְּמִקְרֶה וּמַתְנִי' נָתַן לַפֵּרוּט שִׁיעוּר מֻוְגְבָּל וק"ל: אַחַר זֶה הִגִּיעוּ לִידֵי תּוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ וְכָתוּב ז"ל הָא דְּלָא מְפָרֵשׁ כַּמָּה הוּא הַדִּינָר מִשּׁוּם שֶׁהַדִּינָר הָיָה יָדוּעַ לָהֶם כַּמָּה הוּא כִּדְאָמְרִי' בְּרֵישׁ הַזָּהָב שֶׁהוּא א' מכ"ד בְּדִינָר שֶׁל זָהָב אֲבָל בַּפְּרוּטָה אֵיכָא פְּלוּגְתָּא בַּגְּמָרָא דְּזִמְנִין דְּזִילֵי אִיסָּרֵי וְזִמְנִין דְּיִקְרֵי עכ"ל: תוס' הַיְבָמָה נִקְנֵית וכו' הָא דְּלָא תָּנֵי מְנָיְינָ' בע"ע וכו' הַמְעוּט שֶׁהָיָה בע"ע הוּא דְּבִיצִיאָה אֲתָא לְמַעֵט מִיתַּת הָאָדוֹן וּבְהַכֶּנֶס' מִיעֵט חֲלִיפִין דְּהָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא בע"ע הַנִּמְכָּר לְנָכְרִי לְכָךְ וְכֵן בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי לְמַעֵט הַגְבָּהָה וְהַיְינוּ בִּיאָה וּבְאֵי נָמֵי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּלֵיכָּא לְמַעֵט מִידֵי מִשּׁוּם דְּאֵין מָקוֹם לְמֵילַף הָנֵי קְנָיְינֵי' חַד מֵאַחֵר אִיבְּרָא דְּהָא אִיתַּקֵּשׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּה וְשַׁפִּיר יָלְפִי' מִיתַּת הָאָדוֹן וְאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא לְעִנְיַן קִנְיָן דְּהַכְנָסָה אִיתַּקֵּשׁ וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּלַן וצ"ע וְעוֹד כֵּיוָן דְּלֵיכָּא לְמַעֵט בַּחֲדָא מִלְּתָא לָא תְּנָא בְּהוּ מְנַיִן כְּלָל: וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּלָמָּה לָן לְמִתְנֵי מִנְיָנָא בְּסִיפָּ' בִּיבָמָה דְּלָא נֵילַף מֵאִשָּׁה דְּהָא כֵּיוָן דִּתְנָא מנ' בְּרֵישָׁ' לְמַעֵט חֲלִיצָה וע"כ לָא הֲוָה מָיְיתִינַן חֲלִיצָה אֶלָּא מק"ו דִּיבָמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּגֵט וְיוֹצְאָ' בַּחֲלִיצָה אִם כֵּן תּוּ לָא צָרִיךְ מִנְיָנָ' לְמַעֵט גֵּט וְנִרְאֶה דְּבִיבָמָ' אֵיכָא ק"ו אִפְּכָא וּמָה אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה יוֹצְאָה בְּגֵט וְכֵיוָן דְּאֵיכָא לְמֵימַר הָכִי וְהָכִי סָמְכִינַן אַמָּה מָצִינוּ חַד מֵחֲבֵירוֹ וּלְהָכִי צְרִיכִי ב' קְרָאֵי בְּתַרְוַיְיהוּ וּלְהָכִי צְרִיכִי ב' מִיעוּטֵי': עוֹד ק"ל הֵיכִי מָצֵי לְמִתְנֵי מִנְיָנָ' בִּיבָמָ' לִמע' גֵּט דְּהָא בְּלֹא מִנְיָנָ' נָמֵי

לֵיכָּא לְמִטְעֵי דא"ת תָּנָא וְשַׁיֵּיר נִקְשֶׁה וְנֶאֱמַר מַאי שַׁיֵּיר דְּהַאי שַׁיֵּיר כִּי הֵיכִי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן דַּף י"ו וְנִרְאֶה דְּהֵיכָא דְּתָנֵי מִנְיָנָא לֵיכָּא לְמֵימַר לֹא נֵימָא מִנְיָנָ' לְמַעֵט דָּבָר א' דְּאֵינוֹ לָשׁוֹן מְיֻוָּתָר אֶלָּא שֶׁמְּמַעֵט הַדָּבָר בְּלָשׁוֹן בָּרוּר וּלְכָךְ לָא פָּרִיךְ תַּלְמוּדָא בְּשׁוּם דֻּוכְתָּא דְּתָנֵי מִנְיָנָא לְמַעֵט חֲדָא מַאי שַׁיֵּיר דְּהַאי שַׁיֵּיר: תוס' מ"ש הָכָא וכו' מִיהוּ אוֹמֵר הָר"י מָנוֹחַ דה"מ לְמִתְנֵי וְנִיתְּרֶת וכו'.

וְקָשֶׁה דְּמַאי קֻשְׁיָא הִיא דַּהֲוָה מָצֵי לְמִתְנֵי וְנִתְּרֶת נִימ' דִּלְהָכִי קָתָנֵי נִקְנֵית משו' דְּאִי תָּנֵי מִתְקַדֶּשֶׁ' בְּרִישָׁ' צָרִיךְ לְמִתְנֵי בְּסֵיפָא וְנִיתְּרֶת וְהוּא לָשׁוֹן מְשֻׁנֶּה מִן הָרִישָׁ' לְהָכִי תְּנָא לְשׁוֹן קִנְיָן בְּרִישָׁ' וְסֵיפָא לָשׁוֹן שָׁוֶה וְנִרְאֶה דְּקֻשְׁיַּית הַתּוֹסָ' בְּאָמְרָם ה"מ לְמֵימַר אָמַר וכו' הַיְינוּ מְשׁוּם דְּהָיוּ סְבוּרִים דא"א לְמִתְנֵי בְּסֵיפָא שׁוּם לָשׁוֹן אַחֵר אֶלָּא לְשׁוֹן קִנְיָן בְּדַוְקָא אֲבָל כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר לְמִתְנֵי בְּסֵיפָ' בְּלָשׁוֹן אַחֵר דְּהָא מָצֵי לְמִתְנֵי וְנִתְּרֶת א"כ כֵּיוָן דְּלִשְׁוֹן הַסֵּיפָא אֵינוֹ בְּדַקְדּוּק דְּאֶפְשָׁר ג"כ לְמִתְנֵי בְּלָשׁוֹן אַחֵר אִם כֵּן שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר לְהַקְשׁוֹ' דְּלִיתְנֵי לְשׁוֹן קִידּוּשִׁין וְנִיתָּא בְּסֵיפָא לְשׁוֹן קִנְיָן אוֹ לְשׁוֹן נִתְּרֶת זֶהוּ דַּעַת הר"ר מָנוֹחַ בָּזֶה: גְּמָרָא וְקִיחָה אִיקְּרֵי קִנְיָן וכו' פרש"י וְקִיחָה לְשׁוֹן קִנְיָן הוּא וכו' וְאַף עַל גַּב דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא מְשׁוּם דְּבָעֵי לְמִתְנֵי כֶּסֶף כַּנִּרְאֶה דְּעִיקַּר קִנְיָן אַכֶּסֶף קָאֵי מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהַהּ קִיחָה הָוֵי בְּכֶסֶף נָקֵט קִנְיָן מְשׁוּם כֶּסֶף אֲבָל הַתּוֹסָפוֹת כָּתְבוּ בד"ה וְכֶסֶף מְנָלַן וכו' ז"ל לְכָךְ צָרִיךְ רָאָיָה דְּאוֹתוֹ כֶּסֶף דְּגָמְרִינַן אִשָּׁה מִינֵּיהּ אִיקְּרֵי קִנְיָן כנר' דְּאַכֶּסֶף קָאֵי וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם צָרִיךְ לוֹמַר דמ"ש בגמ' וְקִיחָ' אִיקְּרֵי קִנְיָן קָאֵי אַכֶּסֶף דִּילְפִינַן בְּהַהּ קִיחָ' וְהַכֶּסֶף אִיקְּרֵי קִנְיָן וּלְפִי זֶה נִיחָא לִי מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְדַקְדֵּק בְּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת בד"ה אִי נָמֵי שָׁדוֹת בַּכֶּסֶף יִקָּנוּ וכו' וְז"ל וְהָא דְּלָא מַיְיתֵי מכס' מִקַּנָתוֹ וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא כֵּיוָן דְּבִגְמָרָא בָּעֵי לַאֲתוּיֵי קִיחַת דְּשָׂדֶה דְּאִיקְּרֵי קִנְיָן וּבְשִׁלְמָא הַשְׁתָּא דְּמַיְיתֵי מֵהַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם א"נ שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקָּנוּ מַיְיתֵי שַׁפִּיר דְּמִקְּרֵי קִנְיָן מַאי דְּאִיקְּרֵי קִיחָה וְהַיְינוּ קִיחָה דְּשָׂדֶה אֲבָל מַאי דְּכֶסֶף אִיקְּרֵי קִנְיָן בְּכֶסֶף מִקַּנָתוֹ זֶה אֵינוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לִשְׁקִיחַ' אִיקְּרֵי קִנְיָן אֶלָּא שֶׁלְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת קִיחָה אִיקְּרֵי קִנְיָן דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא הַיְינוּ הַכֶּסֶף דְּגָמְרִינַן בְּהַהּ קִיחָה וּכְמוֹ שֶׁדִּקְדַּקְתִּי מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּלְעֵיל ולפ"ז נִיחָא שַׁפִּיר שֶׁהִקְשׁוּ מִכֶּסֶף מִקַּנָתוֹ וְתֵירְצוּ מְשׁוּם דְּבָעֵי לְאֲתוּיֵי קִנְיָן דְּשָׂדֶה פי' דְּכֶסֶף דְּשָׂדֶה אִיקְּרֵי קִנְיָן וְאֵין הַכַּוָּנָ' בְּהָנָךְ קְרָאֵי אֶלָּא לַאֲתוּיֵי דְּאִיקְּרֵי קִנְיָן לְבַד דְּכֶסֶף כְּבָר נִזְכַּר בְּהֶדְיָא כְּדִכְתִיב נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה וכו' וּלְכָךְ הִקְשׁוּ וְאָמְרוּ וְקָשֶׁה אִם כֵּן הָוֵה לֵיהּ לַאֲתוּיֵי וכו' כְּלוֹמַר דְּמֵעִיקָּרָא הֲוָה לֵיהּ לְאֲתוּיֵי קְרָא דִּנְבִיאִים וְאַחַר כָּךְ קְרָא דְּהַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם קָנָה וכו' כְּלוֹמַר דְּמֵעִיקָּרָא הֲוָה לֵיהּ לְאֲתוּיֵי קְרָא דִּנְבִיאִים וְאַחַר כָּךְ קְרָא דְּהַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה מִן הַתּוֹרָה לְבַסּוֹף וְלוֹמַר א"נ דְּמַשְׁמַע דְּעָדִיף טְפֵי שֶׁהִיא מִן הַתּוֹרָה כֵּיוָן דְּאֵין הָעִיקָּר אֶלָּא לְהָבִיא קִנְיָן דְּשָׂדֶה וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת בְּהַקְשׁוֹתָם ה"ל לַאֲתוּיֵי וכו' א"נ י"ל שֶׁהַתּוֹסָפוֹת ס"ל דְּהַגְּמָרָא מַיְיתֵי מֵעִיקָּרָא קְרָא דְּהַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם לִשְׁקִיחַ' יִקָּרֵא קִנְיָן וּקְרָא דְּשָׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקָּנוּ לְשֶׁכֶּסֶף יִקָּרֵא קִנְיָן וְהִקְשׁוּ ז"ל דִּלְהַאי עִנְיָנָא דְּכֶסֶף יִקָּרֵא הֲוָה לֵיהּ לְאֲתוּיֵי קְרָא דְּמִכֶּסֶף מִקַּנָתוֹ וְתֵירְצוּ דְּבָעֵי לְאֲתוּיֵי קִנְיָן דְּשָׂדֶה פי' מֵעִיקָּרָא מַיְיתֵי דְּקִיחָ' אִיקְּרֵי קִנְיָן וְאַס"כ דְּקִנְיָן שָׂדֶה אִקְּרֵי קִנְיָן וּלְכָךְ חָזְרוּ לְהַקְשׁוֹת דה"ל לְאֲתוּיֵי הַשָּׂדֶה וכו' פי' וְלֹא יוֹתֵר דְּתַרְוַיְיהוּ שָׁמְעִינַן מִינֵּיהּ וְתֵירְצוּ דְּהֵי"א וכו': וְדַע שֶׁנִּשְׁאַל להר' הַגָּדוֹל מוהר"ש הַכֹּהֵן ז"ל ח"ב סִימָן ל"ב דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּלְקַמָּן דַּף כ"ז שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם סוֹתְרִים לְמ"ש כָּאן וּכְפִי תֵּירְצוּ שָׁם נִרְאֶה שֶׁהֵבִין שֶׁכַּוָּנַת הַשּׁוֹאֵל הָיְתָה זֹאת שְׁלֹמֹה לֹא תֵירְצוּ התו' שָׁם מַה שֶּׁתֵּירְצוּ כָּאן וְכָאן לֹא תֵירְצוּ מַה שֶּׁתֵּירְצוּ שָׁם וְאִם כַּוָּנַת הַשּׁוֹאֵל הָיְתָה זֹאת הַגֶּה הַשּׁוֹאֵל באמ' שָׁאַל לְלֹא צוֹרֶךְ וְתֵירוּץ הר' הֵם דְּבָרִים

פְּשׁוּטִים אֶלָּא שְׁלִשׁוֹן הַשּׁוֹאֵל בְּאוֹמְרוֹ שְׁדִבְרֵי הַתּוֹסָ' סוֹתֵר' נִרְאֶה שֶׁלֹּא הָיָה כַּוָּנָתוֹ לָכָךְ: וְאֶפְשָׁר שֶׁכַּוָּנָתוֹ הִיא זֹאת שֶׁדִּבּוּר זֶה נִרְאֶה שֶׁדַּעְתּ' ז"ל דְּכֶסֶף וּשְׁטָר קוֹנֶה בְּכוּתִי וְאֵלּוּ הָתָם כָּתְבוּ שֶׁכָּל קִנְיָנוֹ שֶׁל כּוּתִי בְּכֶסֶף וְהִנֵּה מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם דְּהָוֵי בְּכֶסֶף הָאֱמֶת אִתָּם דְּגַבֵּי עֶפְרוֹן כְּתִיב נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה אֲבָל בְּמַתְנִיתִין דע"ע בד"ה הוֹאִיל וְכָל קִנְיָנוֹ בְּכֶסֶף וכו' כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּכוּתִי לָא קָנֵי בִּשְׁטָר אֶלָּא בְּכֶסֶף דַּוְקָא וְנִרְאֶה שֶׁאֵינוֹ סוֹתֵר לְמַאי דְּכָתְבוּ כָּאן דְּנַדאי האמ' שֶׁכָּל קִנְיָנוֹ שֶׁל כּוּתִי הוּא בַּכֶּסֶף דַּוְקָא אֶלָּא דְּמִשְׁמְעוֹתֵיהּ דְּקָרָא דְּהַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אִיכָּא לְמִשְׁמַע בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה וּמִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב אִיכָּא לְמִטְעֵי וְאִם הַדִּין מְחַיֵּיב שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה הַכּוּתִי בִּשְׁטָר הוּא מִטַּעַם אַחֵר לֹא מִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב: עַתָּה אַחֲרֵי כְּתְבִי כָּל הַמַּסְכָּתָא בָּאוּ אֵלֵינוּ תְּשׁוּבוֹת מוהרי"ן לֵב זלה"ה כָּתַב דְּיִבּוּר זֶה וּלְפִי שֶׁרָאִיתִי קְצָת דְּחוּקִים בְּדָבָרָיו לֹא רָאִיתִי לַהֲבִיאָם: וְנִתְנֵי הָאִישׁ קוּנ' אֵין לְדַקְדֵּק דְּקָתָנֵי הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ מְשׁוּם דְּבָעֵי לְמִתְנֵי סֵיפָא הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ וכו' דְּהָא הֲוָה מָצֵי לְמִתְנֵי הָאִישׁ מַקְנֶה אֶת בִּתּוֹ בּוֹ וּבִשְׁלוּחוֹ וְכָתוּ' בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ ז"ל וְלִיתְנֵי הָאִישׁ קוֹנֶה אַף עַל גַּב דְּתָנַן בְּתוּלָה נִשֵּׂאת וְלָא קָתָנֵי נוֹשְׂאִין אֶת הַבְּתוּלָה וְעוֹד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר וְלוֹמַר הָאִישׁ קוֹנֶה אֶת הָאִשָּׁה מ"מ כֵּיוָן דְּמַהְדַּר אַלִּישָׁנָא דְּקָרָא ה"ל לְמֵימַר כְּדִכְתִיב בִּקְרָא כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה עכ"ל: עוֹד קָשֶׁה כֵּיוָן דְּשָׁוֶה כֶּסֶף יָלְפִי' מע"ע נֵימָא דִּלְהָכִי נָקַט לְשׁוֹן קִנְיָן מְשׁוּם דְּבָעֵי לְמִתְנֵי כס' וְכֶסֶף אִיקְרֵי קִנְיָן דִּכְתִיב מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ וְנִרְאֶה דְּעִיקַּר קִנְיָן דְּכֶסֶף יָלְפִי' מִשְּׂדֵה עֶפְרוֹן וּלְהָכִי מַיְיתֵי קִיחָה דְּשָׂדֶה עֶפְרוֹן: תוס' דְּאָסַר לָהּ וכו' וַהֲרֵי אַתְּ וכו' הַתּוֹסָ' הֲוָקְשָׁה לְהוּ דְּאִם אָסַר לַהּ אכ"ע כְּהֶקְדֵּשׁ אִם כֵּן כְּשֶׁאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי הָיָה מִן הָרָאוּי לִהְיוֹת אָסוּר' לוֹ דְּהָא שָׁוְיָא אַנַּפְשִׁיהּ כְּהֶקְדֵּשׁ לְכָךְ פי' דַּהֲרֵי אֶת מְקֻדֶּשֶׁת.

לִי כְּלוֹמַר לִהְיוֹת לִי ר"ל שֶׁבַּעֲבוּר הֱיוֹת אַתָּה לִי אַתָּה מְקֻדָּשִׁי' לְעוֹלָ' וז"ש מְקֻדֶּשֶׁ' לְעוֹלָ' בִּשְׁבִילִי וְהֵבִיאוּ רְאָיָה מֵהָרֵי הֵן מְקֻדָּשׁ' לַשָּׁמַיִם שֶׁאֵין הַכַּוָּנָה שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ קוֹדֶשׁ לַשָּׁמַיִם לְכָךְ הֵם קוֹדֶשׁ לְכָל הָעוֹלָם וְלֹא יִתְהַנּוּ מֵהֶם אֲבָל הַכַּוָּנָה שֶׁבַּעֲבוּר הֱיוֹתָן לַשָּׁמַיִם משו"ה הֵם קוֹדֶשׁ לְכָל הָעוֹלָם וּמְשׁוּם דְּמִשְׁתְּמַע מֵהַמָּשָׁךְ דִּבְרֵיהֶם שֶׁאִם יֹאמַר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת בִּשְׁבִילִי שֶׁתִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת כֵּיוָן שפי' הַדְּבָרִים הוּא שֶׁתִּהְא מְקֻדֶּשֶׁת לְעוֹלָם בִּשְׁבִילִי וְזֶה אֵינוֹ דְּהָא קי"ל דְּיָדַיִם שֶׁאֵינָן מוֹכִיחוֹת לָא הָוְיָין יָדַיִם לז"א וּפְשָׁטָ' דְּמִילְּתָא וכו' לוֹמַר דמ"מ פְּשַׁט הַלָּשׁוֹן הוּא מְקֻדֶּשֶׁת לִי מֻיֶּחֶדֶת לִי וְאִם כֵּן הַשְׁתָּא פי' הַדְּבָרִים הָכִי הָוֵי הֲרֵי אֶת מְקֻדֶּשֶׁת וַאֲסוּרָה כְּהֶקְדֵּשׁ לְעוֹלָם בַּעֲבוּר הֱיוֹתֵךְ מֻיֶּחֶדֶת לִי.

וְקָשֶׁה דְּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' מַשְׁמַע דְּפֵירוּשׁ מְקֻדֶּשֶׁת לִי הוּא מֻיֶּחֶדֶת לִי וְאִילּוּ לְקַמָּן בַּהֲרֵי אַתְּ מֻיֶּחֶדֶת לִי מְיֻעֶדֶת לִי וכו' הָוֵי בַּעְיָא דְּלָא אִפְּשִׁיטָא וּבְאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי הָוֵי קִידּוּשִׁין גְּמוּרִין וְנִרְאֶה דְּהָא דְּהָוֵי בַּעְיָא דְּלָא אִפְּשִׁיטָא הַיְינוּ דְּאִם קִדְּשָׁהּ אַחַר תְּפִסִי בָּהּ קִידּוּשִׁין אֲבָל הָכָא לָא שַׁיְיךְ לְמֵימַר הָכִי שֶׁהֲרֵי אָסְרָה אכ"ע כְּהֶקְדֵּשׁ וְלֹא יִהְיוּ קִידּוּשֵׁי אֲחֵרִים תּוֹפְסִים בָּהּ וְאִם כֵּן ע"כ פֵּירוּשׁ מֻיֶּחֶדֶת שֶׁאָמְרוּ תוס' הָכָא הַיְינוּ מֻיֶּחֶדֶת לוֹ בְּדַוְקָא וְהָוֵי קִידּוּשִׁין גְּמוּרִין עוֹד נר' דְּאַף עַל גַּב דְּמֻיֶּחֶדֶת לִי הָוֵי סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת מִכָּל מָקוֹם הֵיכָא שֶׁהָאִשָּׁה מְבִינָה אוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן הָוֵי קִידּוּשִׁין גְּמוּרִין דְּטַעֲמָא דְּמֻיֶּחֶדֶת הָוֵי מְשׁוּם שֶׁהָאִשָּׁה מַסְפֶּקֶת עַצְמָהּ אִי הָוֵי לְשׁוֹן קִידּוּשִׁין וְהָרַאשׁוֹן עִיקָּר: תוס' אִי תְּנָא קוֹנֶה וכו' ואע"ג וכו' קָשֶׁה דְּהָא הָתָם קָתָנֵי הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת מַשְׁמַע מִדַּעְתָּהּ וְאִם כֵּן אֵין לִטְעוֹת בְּרִישָׁא דְּהָוֵי בע"כ.

וְנִרְאֶה דְּנִיחָא לְהוּ לְתָרוֹצֵי דְּאֵין לִטְעוֹת מֵרֵישָׁא א"נ דְּכֵינָן דִּתְנָא הָכָא בְּדִידָהּ דְּהָוֵי מִדַּעְתָּ' שׁוּב אֵין לִטְעוֹ' וּדְכַוָּתָ' תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' גַּבֵּי הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ: וְאִיבָּעֵית אֵימָא וכו' תָּנֵי הָאִשָּׁה נִקְנֵית לוֹמַר דְּמִדַּעְתָּהּ אֵין בע"כ לֹא וכו': רָאִיתִי לְעִנְיַן הַהֲלָכָה לְהַאֲרִיךְ קְצָת בָּזֶה לְפִי שֶׁרָאִיתִי הַפּוֹסְקִים בָּזֶה סְתוּמִים וַחֲתוּמִים כַּסֵּפֶר הֶחָתוּם וְאַחַר הַבֵּיאוּר לע"ד יְסֻלְּקוּ מֵעָלֵינוּ כָּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה וְזֶה אַחַר שֶׁנִּתְחַקּוֹר בָּהֶן דְּאָמְרִינַן דְּאֵין הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ וְלֹא בע"כ אִי הָוֵי דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁהִיא בע"כ גְּמוּרָה אֲבָל אִי אֲנָסוּהָ עַד שֶׁמַּחֲמַת הָאוֹנֶס אָמְרָה רוֹצָה אֲנִי תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת וְלָא גָּרוּעַ מִקָּרְבָּן דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ יַקְרִיב אוֹתוֹ לִרְצוֹנוֹ מְלַמֵּד שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי וכ"כ הָרַמְבַּ"ם ז"ל פי"ד מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת וּמִתּוֹךְ דִּבְרֵי הָרַב בַּעַל הָעִיטּוּר לָמַדְתִּי דַּאֲפִילּוּ אָמְרָה רוֹצָה אֲנִי לָא מְהַנֵּי שְׁכָּךְ כָּתַב בְּהִלְכוֹת קִידּוּשִׁין ז"ל גָּרְסִינַן בפח"ה אָמַר אֲמֵימַר תַּלְיוּהּ וְקִידֵּשׁ קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין רַב אַשִׁי אָמַר קִדּוּשָׁיו וַדַּאי לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין הוּא עָשָׂה שֶׁלֹּא כַּהוֹגֶן לְפִיכָךְ יַעֲשׂוּ לוֹ שֶׁלֹּא כַּהוֹגֶן וּבַעַל הֲלָכוֹת וְרַב אֶחָא מִשְׁבָּחָ' לָא פְּסְקֵי הֲלָכָה כְּמַאן וּמִסְתַּבְּרָא דַּהֲלָכָה כְּרַב אַשִׁי דְּבָתְרָא הוּא וְרָבִינָא נָמֵי קָאָמַר תִּינַח דְּקִדֵּישׁ בְּכַסְפָּא קִדֵּישׁ בְּבִיאָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר ש"מ דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵי' וְהָא דְּאָמְרִינַן בְּרֵישׁ קִדּוּשִׁין תַּנָּא הָאִשָּׁה נִקְנֵית מִדַּעְתָּהּ אֵין בַּעַל כָּרְחָהּ לָא דְּלָא אָמְרָה אֵין אֲבָל אִי אִרְצִיאַת לָבָתַר הָכִי אִיכָּא לְמֵימַר דְּהָוֵי קִידּוּשִׁין כְּאָמֵימָר וע"כ לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּתַלְיוּהּ לְאִתְתָא אֲבָל תָּלוּהוּ לְגַבְרָא וְקִדֵּישׁ לְכֻלֵּי עָלְמָא לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין עכ"ל.

מִדְּבָרָיו ז"ל לָמַדְנוּ דַּהֲלָכָה כר' אַשִׁי דְּקִדּוּשָׁיו לָא הָוֵי קִידּוּשִׁין וְלֹא כְּאָמֵימָר וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק בִּדְבָרָיו ז"ל כֵּינָן דְּפָסַק הִלְכְתָא כְּרַב אַשִׁי מַאי הָא דְּהַוְקְשָׁה לוֹ מִשְּׁמַעְתִּין דְּהָכָא דְּהָא שַׁפִּיר מִתּוֹקְמָא אַלִּיבָּא דְּרַב אַשִׁי דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ וא"ת דְּהַוְקְשָׁ' לוֹ ז"ל דִּלְאָמֵימָר תִּקְשֵׁי מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי הָאִשָּׁה לְקַנְיָ' וְלֹא הָאִישׁ קוֹנֶה הָא שַׁפִּיר מִתּוֹקְמָ' לְדַעַת אַמֵּימָר בְּלִישָׁנָא קַמָּא דְּתָנָא הָאִשָּׁה נִקְנֵית מִשּׁוּם סִיפָא וְכִדְאִיתָא בִּשְׁמַעְתִּין וְנִרְאֶה דְּהַוְקְשָׁה לוֹ ז"ל דְּמִכָּל מָקוֹם לִישָׁנָא דְּנִקְנֵית מַשְׁמָעוּתוֹ הוּא דַּוְקָא מִדַּעְתָּהּ וְלֹא בַּעַל כָּרְחָהּ וְהַהִ' סָבְרָא דְּאִי בָּעֵית אֵימָא נִרְאֶה שֶׁהוּא סָבְרָא אַלִּימְתָּא וְהִקְשָׁה כֵּן לְדַעַת אַמֵּימָר וְתֵירֵץ ז"ל דְּאָמַר לָךְ אַמֵּימָר דְּהַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא דְּלָא אָמְרָה אֵין אֲבָל אִי אָמְרָה אֵין אֵין לְךָ רִיצּוּי גָּדוֹל מִזֶּה וְהוּא בְּכְלַל נִקְנֵית דְּמַתְנִיתִין דְּהָוֵי מִדַּעְתָּהּ.

וְלָמַדְנוּ מִדְּבָרָיו ז"ל דְּרַב אַשִׁי דְּפְלִיג עֲלֵיהּ וּסְבִירָא לֵיהּ דְּקִדּוּשָׁיו לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין הַיְינוּ אפי' אמר' רוֹצָה וּמַסְקָנָה דִּשְׁמַעְתָּא הָכִי אָזְלָא כְּרַב אַשִׁי וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּפֶרֶק ד' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת כָּתַב ז"ל אֵין הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא לִרְצוֹנָהּ וְהַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה בְּעַל כָּרְחָהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל הָאִישׁ שֶׁאֲנָסוּהוּ עַד שֶׁקִּדֵּשׁ בע"כ ה"ז מְקֻדָּשֶׁת עכ"ל וְהֵנָּה בְּדִין הָאִישׁ שֶׁאֲנָסוּהוּ הִשִּׁיגוּ הָרָאָב"ד ז"ל וְהוּא שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי וּכְבָר תֵּירֵץ ה"ה ז"ל ע"ש אֲבָל בְּדִין הָאִשָּׁה שֶׁכָּתַב שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לֹא כָּתַב ז"ל אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרָה רוֹצָה אֲנִי וּמִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל יַשְׁמִיעֵנוּ חִידּוּשׁ זֶה וְלֹא יִתְּכֵן בּוֹ שׁוּם יִישּׁוּב עִם דִּבְרֵי ה"ה ז"ל מִכָּל מָקוֹם מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ם ז"ל לָמַדְנוּ וְכָל הַסְּוּגְיָא ופח"ה אִיְירֵי כְּשֶׁאָמְרָה רוֹצָה אֲנִי וְעָלָה קָאָמַר רַב אַשִׁי דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשָׁיו וְהָכִי קי"ל: וּבְדִין הָאִישׁ שֶׁאֲנָסוּהָ נָפַל הַסָּפֵק בַּפּוֹסְקִים ז"ל שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם הֵיא מְקֻדֶּשֶׁת גְּמוּרָה וַאֲפִי' לָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי וּלְדַעַת הָרָאָב"ד צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי וּלְדַעַת ה' בַּעַל הָעִיטּוּר אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל לְפִי שֶׁדַּעְתּוֹ ז"ל דְּהָא דְּאָמְרִינַן דִּתְלוּיָה וְזַבִּין דִּזְבִינִי זָבִין הַיְינוּ דַּוְקָא לְמוֹכֵר דְּקַבִּיל זוּזֵי אֲבָל אִי תַּלְיוּהוּ

לְקָנוֹת לָא הָוֵי מִקָּחוֹ מִקָּח וּמִכָּאן לָמַד דְּתִלְיוֹהוּ לְאִישׁ לְקַדֵּשׁ לָא הָוֵי קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין ג"כ בָּאוֹת מ"ם מוֹדָעָא.

וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת הָרַשְׁבָּ"ם שכ' בפ' חֲזָקַת הַבָּתִּים עַל מַאי דְּמַסִּיק דר"ה מִסְּבָרָא אֲמַר תַּלְיוּהוּ וְזַבִּין וכו' מְשׁוּם דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי יְסוּרִין וּמָעוֹת וכו' מַשְׁמַע הָא לא"ה לָא הָוֵה זְבִינֵי זְבִינֵי.

וְהָרַב הַמַּגִּיד ז"ל הֵלִיץ בְּעַד הָרַמְבַּ"ם וכ' וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁהָרִי זֶה כְּמִי שֶׁמָּכַר בְּאוֹנֶס שֶׁהַמֶּכֶר קַיָּים כַּמְבֹאָר בפ"י מֵהִלְכוֹת מְכִירָה וכ"ש כָּאן שֶׁהוּא קוֹנֶה שאע"פ שֶׁהוּא בְּאוֹנֶס שֶׁקְּנָיָנוֹ קָנְיָן וְלֹא רָאִיתִי שֶׁהֻזְקַרְךְּ שָׁם הר"א ז"ל שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַדָּבָר קַיָּים עכ"ל הִנֵּה כ' ז"ל בְּהֶדְיָא דְּבִמְכִירָה לָא בָּעֵינַן רוֹצֶה אֲנִי ואע"ג דְּאַסִּיקְנָא בְּסוֹף פֶּרֶק הַכּוֹנֵס גַּבֵּי הָא דְּבָעֵי מַה בֵּין גַּזְלָן לְחַמְסָן חַמְסָן יָהֵיב דְּמֵי וכו' וּפָרִיךְ אִי דְּיָהֵיב דְּמֵי חַמְסָן קָרֵית לֵיהּ וְהָאָמַר רַב הוּנָא תְּלוּהּ וְזַבְּנִין וכו' וּמְשַׁנֵּי הָא דְּאָמַר רוֹצֶה אֲנִי הָא דְּלָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי לָאו לְמֵימְרָא דְּאִי לָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי דְּאֵינָהּ מְכִירָה אֶלָּא הַכָּוָנָה הִיא דְּאִי אָמַר רוֹצֶה אֲנִי לָא קָרֵינַן לֵיהּ שֵׁם חַמְסָן אֲבָל אִי לֹא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי קָרֵינַן לֵיהּ חַמְסָן וּלְכָךְ הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּעִנְיַן מְכִירָה סָתַם וְלֹא כ' וְהוּא שֶׁאָמַר רוֹצֶה אֲנִי בַּעֲבוּר שֶׁבְּעִנְיַן הַמְּכִירָה אֵין לְחַלֵּק בֵּין אָמַר לְלֹא אָמַר וְכֵן יוֹרֶה לְשׁוֹנוֹ בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק שֶׁכָּתַב בד"א בְּאוֹנֶס שֶׁהָרִי הוּא חַמְסָן וכו' כַּנִּרְאֶה דְּעַד הַשְׁתָּא בְּחַמְסָן אַיְירִי וְאַפֵּ"ה זְבִינֵי זְבִינֵי וְאֵין לְחַלֵּק בְּעִנְיַן מְכִירָה בֵּין אָמַר רוֹצֶה אֲנִי לְלֹא אָמַר וְלָא דָּמֵי לְקָרְבָּן דְּבָעֵינַן רוֹצֶה אֲנִי וְכִדְאִיתָא בח"ה דְּעִנְיַן קָרְבָּן שָׁאנֵי שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּזֶבַח רְשָׁעִים וְכַמָּה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם אוֹ אֶפְשָׁר דְּהָתָם מִיְּיתוֹרָא דְּקָרָא אָמְרִינַן מִדִּכְתִיב לִרְצוֹנוֹ וכו' וְכֵן בְּעִנְיַן גֵּט כְּדֵי שֶׁיְּהֵא כָּשֵׁר לְכַתְּחִלָּה בָּעֵינַן רוֹצֶה אֲנִי אֲבָל בִּמְכִירָה אֵין לְחַלֵּק כְּלָל זֶה נִרְאֶה נָכוֹן מֵעַצְמוֹ וְתָמַהְתִּי ממ"ש ה"ה בַּפֵּ"א מה' גְּזֵלָה עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שכת' כָּל הַחוֹמֵס עַבְדּוֹ וכו' אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן דָּמִים ה"ז עוֹבֵר בל"ת שנא' לֹא תַחְמֹוד וכו' וְכָתַב עָלָיו הָרָאָב"ד וְלָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי וְכָתַב עָלָיו ה"ה דַּעַת הָרַב ז"ל מִפְּנֵי שֶׁאִם אָמַר רוֹצֶה אֲנִי מְקֻחוֹ קַיָּים וְלָא גָּרַע מִתְּלִיוּהוּ וְזַבְּנִין כַּנִּרְאֶה דְּסִבְירָא לֵיהּ ז"ל דְּלַדַעַת הר"א ז"ל הֵיכָא דְּלָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי אֵין הַמְּקָח קַיָּים ומש"ה עוֹבֵר בְּלֹא תַחְמֹוד וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אפי' אָמַר רוֹצֶה אֲנִי וּבֶאֱמֶת אֵין סְתִירָה בִּדְבָרָיו ז"ל גְּדוֹלָה מִזּוֹ וּכְבָר הָיִיתִי אֶפְשָׁר לְדַחֹוק בִּדְבָרָיו בְּכַוָּנָה אַחֶרֶת אֶלָּא שֶׁלִּשׁוֹנוֹ דָּחוּק מְאֹד וְכַוָּנַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל והר"א ז"ל לע"ד כַּוָּנָה אַחֶרֶת הִיא מִמַּה שֶׁהֵבִין בּוֹ ה"ה וְזֶה שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל כָּתַב בפ"י מה' עֵדוּת ז"ל וְכֵן כָּל הָעוֹבֵר עַל גָּזֵל שֶׁל דִּבְרֵיהֶם הָרִי הוּא פָּסוּל מִדִּבְרֵיהֶם כֵּיצַד הַחַמְסָנִים וְהֵם הַלּוֹקְחִים קַרְקַע אוֹ מְטַלְטְלִים שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן הַבְּעָלִים אע"פ שֶׁנּוֹתְנִים הַדָּמִים הָרִי אֵלּוּ פְּסוּלִים מִדִּבְרֵיהֶם עכ"ל טַעַם הָרַמְבַּ"ם פֵּירֵשׁ ה' בַּעַל כֶּסֶף מִשְׁנֶה וְז"ל ואע"ג דבפ"ק דב"מ אָמְרִינַן לָא תַחְמֹוד לְאַנְשֵׁי בְּלֹא דָּמִים מַשְׁמַע לְהוּ דְּמַשְׁמַע דִּלְאִינָשֵׁי מַשְׁמַע אֲבָל קוּשְׁטָא לָא הָוֵי כְּבָר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' די"ל דה"פ דְּמַשְׁמַע לְהוּ וְקוּשְׁטָא נָמֵי הָכִי הָוֵי כַּנִּרְאֶה דְּסִבְירָא לֵיהּ ז"ל דְּחַמְסָן דִּקְרָא דְּעוֹבֵר עַל לֹא תַחְמֹוד הַיְינוּ הֵיכָא דְּלָא יָהֵיב דְּמֵי בְּדַוְקָא.

וְקָשֶׁה שֶׁהָרִי הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת גְּזֵלָה כָּתַב דאע"פ שֶׁנָּתַן דָּמִים עוֹבֵר עַל לָאו דְּלֹא תַחְמֹוד וּלְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל ג"כ תִּקְשֵׁי כֵּיוָן דַּאֲפִי' שֶׁנָּתַן דָּמִים עוֹבֵר בְּלֹא תַחְמֹוד חַמְסָן דְּרַבָּנָן לְדַעְתּוֹ הֵיכִי הָוֵי וְנִרְאֶה דְּצָרִיךְ לְחַלֵּק לְדַעְתּוֹ ז"ל בֵּין אָמַר רוֹצֶה אֲנִי לְלֹא אָמַר דְּהֵיכָא דְּאָמַר רוֹצֶה אֲנִי הָוֵי חַמְסָן דְּרַבָּנָן וְהֵיכָא דְּלָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי הָוֵי חַמְסָן דְּאוֹרָיְתָא דְּעוֹבֵר

עַל לָאו דְּלָא תַּחְמֹד וְסָוְגְיָא דְּהַכּוֹנֵס בְּחַמְטָן דְּאוֹרָיְיתָא קָאָמַר וה"ק הָא דְּקָאָמַר רוֹצֶה אֲנִי לָא קָרֵינַן שָׁם חַמְטָן פֵּירוּשׁ דְּאוֹרַיְיתָא אֶבָל הֵיכָא דְּלָא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי קָרֵינַן לֵיהּ שֵׁם חַמְטָן זֶה נִרְאֶה מֻוְכָּרַח לְתָרֵץ לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתּוֹר דְּבָרָיו לְמ"ש בה' עֵדוּת ולפ"ז מ"ש בפ"י מֵהִלְכוֹת מְכִירָה בד"א בְּאוֹנֶס שֶׁהוּא חַמְטָן הוּא כּוֹלֵל בֵּין חַמְטָן דְּאוֹרַיְיתָא בֵּין דְּרַבָּנָן דִּבְכֻלְּהוּ הָוֵי הַמְקַח קַיָּים מִשּׁוּם דְּאַגַּב זוּזֵי גָּמַר וּמַקָּנֶה וְלָא דָּמֵי לְמַאי דְּאָמְרִינַן כָּל מִילֵּי דְּאָמַר רַחֲמָנָא לָא תַּעֲבִיד אִי עֲבִיד לָא מְהַנֵּי דְּהָכָא שָׁאנֵי שֶׁגָּמַר וְהִקָּנָהוּ וְעָבַר עַל לָאו מִשּׁוּם הַחֲמָדָה דְּמֵעִיקָּרָא וּפָסוּל לְעֵדוּת מִדְּאוֹרַיְיתָא וּלְעוֹלָם הַמְקַח קַיָּים וְהַשְׁתָּא מ"ש הר"א ז"ל בְּהִלְכוֹת גְּזֵילָה וְהוּא שֶׁלָּא אָמַר רוֹצֶה אֲנִי הֵם פֵּירוּשׁ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אוֹ הַשָּׁנָה לָמָּה לֹא בֵּיאֵר דְּבָרָיו כֵּיוָן שֶׁהֵם מֻוְכָּרָחוֹת לְפֵירוּשׁ דְּבָרָיו אֲבָל בְּעִנְיַן מֶכֶר לְעוֹלָם הַמֶּכֶר קַיָּם עכ"פ: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בִּשְׁמַעְתִּין בְּאִישׁ שֶׁאֲנָסוּהוּ לְקַדֵּשׁ אֲפִילּוּ שֶׁאָמַררוֹצֶה אֲנִי נִרְאֶה דְּהָוֵי סָפֵק מְקֻוָּדֶּשֶׁת לָצֵאת מִכָּל הַמַּחֲלוֹקֶת וְתָמַהְתִּי אֵיךְ הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בטו' ח"מ סִימָן ר"ה הֶעְתִּיק דִּבְרֵי הָעִיטּוּר בְּדֶרֶךְ סְתָם במ"ש דְּתִלְיוּהוּ לִקְנוֹת לָא אָמְרִי' דְּגָמַר וְקָנֵי כֵּיוָן דְּתָלוּי בָּזֶה פְּלֻגְתָּא דְּאַשְׁלִי רַבְרְבֵי בְּעֵינִין קִדּוּשִׁין כִּדְפָרֵישִׁית וְהַטּוּר ז"ל כ' בְּשֵׁם הָרי"ף דְּאֵינָן קִדּוּשִׁין וְלֹא רָאִיתִי דָּבָר מְבֹאָר בְּדִבְרֵי הָרי"ף ז"ל לְבַד זֶה רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא בפח"ה פְּלוּגְתָּא דְּאָמֵימָר וְרַב אַשִׁי וּפָסַק כְּרַב אַשִׁי וְאִם אִיתָא דַּהֲוָה מְחַלֵּק בֵּין תַּלְיוּהּ לְאִשָּׁה לְתַלְיוּהוּ לְאִישׁ וּכְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ.

וּבַעַל סֵפֶר הַמִּצְוֹת לְפִי הַנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו מפר' מַחֲלוֹקֶת אַמֵּימָר וְרַב אַשִׁי בְּתַלְיוּהוּ לְאִישׁ שֶׁיְּקַדְּשֶׁנָּ' ולפ"ז צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דמ"ש הוּא עָשָׂה שֶׁלֹּא כַּהוֹגֶן הַיְינוּ הָאִישׁ הַמַּכֶּה אוֹתוֹ שֶׁיְּקַדְּשֶׁנָּה וּלְכָךְ הִפְקִיעוּ רַבָּנָן קִדּוּשָׁיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לְפַּוֹעֵל כַּוָּנַת הַמַּכִּים אוֹתוֹ שֶׁיְּקַדְּשֶׁנָּה.

וּבַמְקֻדָּשׁ' בע"כ סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא דְּהָכָא נִרְאֶה שֶׁאֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת אֲבָל בַּעַל הֲלָכוֹת וְרַב אֶחָא מִשְׁבָּחָא לֹא פָּסְקוּ הֲלָכָה כְּמַאן אִי כְּאָמֵימָר אִי כְּרַב אַשִׁי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם בַּעַל הָעִיטּוּר וְנִרְאֶה דְּמִסְפְּקָא לְהוּ ואע"ג דְּרַב אַשִׁי הוּא בָּתְרָא כֵּיוָן דְּקָאָמַר תַּלְמוּדָא דְּהָא אִשָּׁה כְּשָׂדֶה זוֹ דָּמְיָא וְאָמַר אַמֵּימָר וכו' כַּנִּרְאֶה דְּלוֹקֵחַ בְּדָבָר פָּשׁוּט דְּהָוְיָא מְקֻוָּדֶּשֶׁת.

וְנִרְאֶה לע"ד שֶׁלֹּא לְהָקֵל בְּדָבָר זֶה אִם לֹא יַסְכִּימוּ חַכְמֵי הַדּוֹר לְהָקֵל עִם שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּלְכָךְ לֹא פָּסְקוּ מִשּׁוּם דְּעַל הַסְּתָם הֲלָכָה כְּרַב אַשִׁי שֶׁהוּא בָּתְרָא: תוס' קָשׁוּ קָרָאֵי וכו' מַה שֶּׁכְּתָבוּ הַתּוֹסָ' מְלֹא הִסְפִּיק וכו' כַּוָּנָתָם לוֹמַר דַּחֲמוֹר נִזְכַּר בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן נְקֵיבָה כְּמוֹ הַבָּרִיְתָא שֶׁכָּתְבוּ וְהוֹלִיכָהּ בִּסָּר וְגַם בִּלְשׁוֹן זָכָר שֶׁאָמְרוּ עַד שֶׁמֵּת הַחֲמוֹר וְדִכְוָותֵהּ נֵר שֶׁכָּפָה וְכָבְתָה הַשָּׁנוּי בב' מְקוֹמוֹת: וְנִתְנֵי הָכָא הָאִישׁ קוֹנֶה פרש"י כִּי הֵיכִי דְּתָנֵי בְּלִישָׁנָא דְּרַבָּנָן וְקָשֶׁה אַמַּאי לֹא פרש"י דְּפֵרִיךְ דְּאַמַּאי לָא נָקֵט הָאִישׁ קוֹנֶה כְּלִישָׁנָא דְּקָרָא כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה שֶׁהָאִישׁ קוֹנֶה אֶת הָאִשָּׁה.

וְנִרְאֶה דְּהָכִי נָמֵי קָאָמַר אַמַּאי לָא קָתָנֵי כִּי הָתָם דְּהָתָם נָמֵי נָקְטִינַן מִשּׁוּם לִישָׁנָא דְּקָרָא וְעוֹד דְּלִישָׁנָא דִּגְמָרָא מַשְׁמַע הָכִי דְּקָאָמַר וְלִיתְנֵי הָכָא כלו' דְּלִיתְנֵי הָכָא כִּי הָתָם וק"ל. וְדַע דְּהָא דְּקָאָמַר הָכָא דְּקָתָנֵי הָאִשָּׁה נְקֵנִית לְאַשְׁמְעִינַן דְּמִדַּעְתָּהּ אֵין בע"כ לָא לָאו מִשּׁוּם לִישָׁנָא דְּנָקֵנִית קָאָמַר הָכִי דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' גַּבֵּי הַיָּבָמָה נְקֵנִית דְּנִקְנֵית מַשְׁמַע בֵּין בע"כ בֵּין מִדַּעְתָּ' אֲבָל הֶכְרֵחַ הַגְּמָרָא הוּא מִדְּנָקֵט מַתְנִיתִין הַדְּ דִּינָא בְּאִשָּׁה וְלָא נָקֵט הָאִישׁ קוֹנֶה ע"כ לוֹמַר לְךָ דְּדַעַת הָאִשָּׁה בָּעֵינַן וּנְקֵט נְקֵנִית בִּיבָמָה אַגַּב רֵישָׁא מִשּׁוּם דְּנִקְנֵית ג"כ מַשְׁמַע לְכַתְּחִלָּה וּמַשְׁמַע בְּדִיעֲבַד אֲבָל אִי לִישָׁנָא דְּנִקְנֵית לָא הֲוָה מַשְׁמַע אֶלָּא מִדַּעְתָּ' לָא

ה"ל לְמִנְקַט בְּסֵיפָּ' מִשּׁוּם אַגַּב וק"ל: הָכָא בַּתּוֹרָה קָאֵי וכו' וְקָשֶׁה דְּלָמָּה לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְמֵימַר הָכָא .

בְּמִלְחָמָה קָאֵי וכו' דְּלָא הָוֵה צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶלָּא קְרָא דְּהוֹדָעַת לָהֶם דְּאַיְירִי בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה דִּקְרָא דְּכָתַב בִּלְשׁוֹן זָכָר לָא קָשֶׁה וְלָא מִידֵּי שֶׁהֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בִּלְשׁוֹן זָכָר נֶאֱמְרָה וְנִרְאֶה דְּאִיצְטָרִךְ לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְמֵיהַב טַעְמָא בְּמִלְחָמָה מִשּׁוּם דְּהַוְקָשָׁה לֵיהּ לְתַלְמוּדָא דְּמִלְחָמָה נָמֵי הָוֵי לְשׁוֹן נְקֵבָה וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' לְכָךְ הֲוְצְרְכוּ לוֹמַר שֶׁדֶּרֶךְ הָאֲנָשִׁים לַעֲשׂוֹת הַמִּלְחָמָה וְאַף עַל גַּב דְּבַתּוֹרָה נָמֵי דֶּרֶךְ הָאֲנָשִׁים לִלְמֹוד וכמ"ש הַתּוֹסְ' מִכָּל מָקוֹם הָתָם כְּתִיב וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ דְּהַתּוֹרָה גּוּפָא הִיא הַדֶּרֶךְ וְשַׁיָּיךְ בָּהּ וְהוֹדַעְתָּ וּלְכָךְ כ' בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה אֲבָל בְּדֶרֶךְ אֶחָד יָצְאוּ וכו' הַדֶּרֶךְ אֵינָהּ מִלְחָמָה עצמ' שֶׁאִם כֵּן הָיָה רָאוּי לִכְתּוֹב בְּדַרְךְ אַחַת אֶלָּא הָאֲנָשִׁים הֵם הַיּוֹצְאִים בַּמִּלְחָמָה וּמִלְחָמָה לֹא הֲוִזְכְּרָה בַּכָּתוּב.

וְעוֹד אִי מַשְׁמָעוּתוֹ שֶׁל דֶּרֶךְ הוּא לְשׁוֹן זָכָר לָא הָוֵה לֵיהּ לִכְתּוֹב לְמִקְרֵי לְתוֹרָה שֶׁהוּא נְקֵבָה דֶּרֶךְ שֶׁהוּא לְשׁוֹן זָכָר וק"ל: כֹּל הֵיכָא דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא ק"ל דא"כ הַמִּשְׁנָה שֶׁמְּבִיאִים הַתּוֹסְ' בְּרֵישׁ פִּרְקִין בג' דְּבָרִים שָׁוִו גִּיטֵּי נָשִׁים וכו' לִיתְנֵי דְּרָכִים כֵּיוָן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא וְרָאִיתִי בְּמַסֶּכֶת גִּיטִּין דַּף ט' שֶׁהוּבָא בַּבָּרַיְיתָא בג' דְּרָכִים עוֹד קָשֶׁה כֵּיוָן דְּתָנֵי דְּרָכִים מִשּׁוּם דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּנָקִיט הָנָךְ וְלֹא חֲזוֹפָּה וּכְמוֹ שפרש"י ז"ל אִם כֵּן לָמָּה לָן מְנַיְינָא בְּמַתְנִיתִין דְּאָמְרִי' לְקַמָּן לְמְעוּטֵי חֲזוֹפָּה וְלָא לִיתְנֵי אֶלָּא הָאִשָּׁה נְקֵנִית בַּדְּרָכִים בְּכֶסֶף וכו' וְהָיִיתִי יוֹדֵעַ דְּמִיעֵט חֲזוֹפָּה כֵּיוָן דְּתָנֵי דְּרָכִים יָדְעִינַן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא וְנִרְאֶה דְּלָא אָמְרִינַן כֹּל הֵיכָא דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא תָּנֵי דְּרָכִים בְּלֹא מְנַיְינָא.

וְאִי בָּעֵית אֵימָא הָא מַנִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן וכו' דִּכְתִיב כִּי יִקַּח וכו' מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בָּזֶה עַיֵּין מַה שֶּׁאָכְתּוֹב לְקַמָּן בד"ה כְּתַב רַחֲמָנָא וכו': אֶתְרוֹג שָׁוֶה לְאִילָן וכו' לְעֵיל פֵּירֵשׁ רַשְׁ"י דְּאָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה וּבְסָמוּךְ כ' ז"ל מַה גּוֹרֶן וְיֶקֶב מְיֻחָדִים וכו' דְּאָזְלִינַן בָּתַר שָׁנָה שֶׁהֲבִיאוּ שְׁלִישׁ וכו' וְקָשֶׁה כֵּיוָן דְּאִילָנוֹת יָלְפִינַן מִגּוֹרֶן וְיֶקֶב וְהָתָם אָזְלִינַן בָּתַר הַבָּאָתָן שְׁלִישׁ אִם כֵּן אַמַּאי לֹא נִלְמוֹד גַּם כֵּן לִשְׁאָר אִילָנוֹת דְּאָזְלִינַן בָּתַר הַבָּאָתָן שְׁלִישׁ וְנִרְאֶה דְּטַעְמָא דְּאָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה מִשּׁוּם דִּבְעֵית הַחֲנָטָה נִרְאֶה הַפְּרִי כְּאִילּוּ יָצָא כָּל הַפְּרִי אֲבָל בְּגוֹרֶן וְיֶקֶב אִם לֹא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ הָוֵי כְּעֵשֶׂב בְּעָלְמָא וּלְכָךְ צָרִיךְ שֶׁיָּבִיאוּ שְׁלִישׁ וְכָךְ הָוֵי שְׁלִישׁ בְּגוֹרֶן וְיֶקֶב כַּחֲנָטָה דְּאִילָן: תוס' אֶתְרוֹג שָׁוֶה לְאִילָן וכו' פֵּירוּשׁ לְעָרְלָה וכו' הַתּוֹסְ' אֵינָם מֻחָזָּשִׁים אֶלָּא מ"ש דְּלְעִנְיַן שְׁבִיעִית אָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה וכו' דמ"ש לְעָרְלָה וכו' הִיא מִשְׁנָה עֲרוּכָה בְּסוֹף מס' בִּיכּוּרִי' וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּלִרְבִעֵי דְּקָתָנֵי מַתְנִיתִין הַיְינוּ שֶׁלֹּא יְהֵיֶה נוֹהֵג רְבָעִי דְּהָא לָא הָוֵה דֶּוּמְיָא דְּעָרְלָה וק"ל וְעוֹד מֵהֵיכָא תֵּיסַק אַדַּעְתִּין שֶׁיְּהֵא אֶתְרוֹג דּוֹמֶה לְכֻרֵּם כִּי הֵיכִי דְּנֵימָא אֶתְרוֹג שָׁוֶה לְאִילָן וְכִי הֵיכִי דְּרָבְעִי אֵין נוֹהֵג בָּהֶם כְּמוֹ כֵן בְּאֶתְרוֹג וּבְמַה שֶׁתֵּירְצוּ התו' לְהַהִיא דְּהִקְשׁוּ מִמַּסֶּכֶת בְּרָכוֹת קָשֶׁה כֵּיוָן דַּאֲפִילּוּ מַאן דְּתָנֵי כֻּרֵּם סְבִירָא לֵיהּ דֵּישׁ תַּנָּא דִּסְבִירָא לֵיהּ נָטַע רְבָעִי אַמַּאי פָּרִיךְ בְּכִיצַד מְבָרְכִין הָנֵיחָא לְמַאן דְּתָנֵי וכו' אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר וכו' מַאי אִיכָּא לְמֵימַר דְּמַשְׁמַע דִּלְמַאן דְּתָנֵי כֻּרֵּם אֵין שׁוּם קֻוּשְׁיָא וְהָא הָוֵה מָצֵי לְאַקְשׁוּיֵי ג"כ אפי' לְמַאן דְּתָנֵי כֻּרֵּם כֵּיוָן דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּאִית תַּנָּא דִּסְבִירָא לֵיהּ נָטַע רְבָעִי אִם כֵּן אוֹתוֹ הַתַּנָּא בְּרָכָה מְנָא לֵיהּ וְנִרְאֶה דְּהָכִי נָמֵי פָּרִיךְ אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר נָטַע פי' בֵּין לָמֶ"ד כֶּרֶם אַלִּיבָּא דְּאוֹתוֹ תַּנָּא דְּתָנָא נָטַע בֵּין לָמֶ"ד נָטַע אַלִּיבָּא דְּכֻלְּהוּ תַּנָּאֵי בְּרָכָה מְנָלַן: עוֹד כָּתְבוּ וְלֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא לִסְתּוֹם הַמִּשְׁנָיוֹת וכו' לֵידַע כְּמַאן הִלְכְתָא וְקָשֶׁה

שֶׁאִם מַה שֶּׁנִּתְחַלְקוּ הוּא לֵידַע הֲלָכָה כְּמַאן מִכֹּחַ הַסְּתָם הֶעֱלוּ חֶרֶס בְּיָדָם דְּהָא לָא יָדְעִינַן הֲלָכָה כְּמַאן וַאֲפִי' שֶׁשּׁוֹנָה בַּמִּשְׁנָיוֹת במס' מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כֶּרֶם רְבָעִי אֵין רָאוּי לִפְסֹק הֲלָכָה כְּמוֹתָהּ דְּהָא הַהִיא דְּאָתְרוֹג סְתָמָא מַתְנִיָּא כִּנְרָאֶה דְּנָטַע רְבָעִי הָוֵי מִדְּאוֹרַי' וְקָשְׁיָ' סְתָמָא אַסְתָמָא וְאַדְרַבָּא רָאוּי לִפְסֹק כְּהַהִיא דְּמַתְנִיתִין דְּאָתְרוֹג שֶׁהוּא סְתָמָא אַחֲרוֹנָה במס' בִּיכּוּרִים שֶׁנִּשְׁנֵית בְּסוֹף סֵדֶר זְרָעִים.

וְאֵין לוֹמַר דַּעֲדִיפָ' תְּרֵי סְתָמֵי מֵחַד סְתָמָא וּסְתָמָא דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי טוּבָא הָווּ דְּהָא כֵּיוָן דְּסְתָמָא מַתְנִיתִין מַה לִּי חַד סְתָמָא מַה לִּי תְּרֵי סְתָמֵי דכה"ג פָּרִיךְ בִּגְמָרָא לְקַמָּן פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְנִרְאֶה דְּשָׁלֵשׁ תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר א' דְּלָא מִקְּרֵי הַהִיא מַתְנִיתִין דְּאָתְרוֹג סְתָמָא כֵּיוָן שֶׁהִזְכִּיר שָׁם תַּנָּא וְאַף עַל גַּב דְּלָא פְּלִיגִי בְּהָכִי כֵּיוָן דְּלָא מִתְנָיָא בִּלְשׁוֹן סְתָמָא מַאי דְּמַתְנֵי בִּלְשׁוֹן סְתָמָא עָדִיף.

וְעוֹד נִרְאֶה דְּאַף עַל גַּב דְּהַהִיא דְּאָתְרוֹג הָוֵי סְתָמָא מִכָּל מָקוֹם הֲלָכָה כְּמִשְׁנָיוֹת דמ' מַעֲשֵׂר דְּתָנֵינַן בְּהוּ נָטַע רְבָעִי דְּעִיקַּר דִּבְרֵי הַתַּנָּא בָּאוּ לְכָךְ אֲבָל זֹאת הַמִּשְׁנָה דְּאָתְרוֹג לֹא בָּאָה לְכָךְ וְלֹא נִשְׁנֵית שָׁם אֶלָּא אַגַּב דְּתָנָא שָׁם הַדְּבָרִים הַשָּׁוִים לְדָבָר אַחֵר וְהַבְּלִתִּי שָׁוִים.

וְעוֹד כֵּיוָן דְּמַתְנִיתִין דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי תָּנֵינַן לָהּ בִּבְחִירָתָהּ במ' עֵדֵיוֹת הִלְכָתָא נִיהוּ וְהָכִי אָמְרִינַן בְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ גַּבֵּי כֶּרֶם רְבִיעִי לוֹ הוֹמֶשׁ וכו': עוֹד כָּתְבוּ וְיֵשׁ נַפְקוּתָ' וכו' וְקָשֶׁה דְּהָא אִיכָּא נַפְקוּתָ' מְבֹרֶרֶת וְהִיא דְּמַאן דְּתָנֵי כֶּרֶם רְבָעִי אִי נָטַע לָא הָוֵי אפי' דְּרַבָּנָן אִם כֵּן לְדַעְתּוֹ אֵין נוֹהֵג נָטַע רְבָעִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְנִרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָ' רָצוּ לַעֲשׂוֹת נַפְקוּתָא לְעִנְיַן הַדִּין לְדִידַן בְּנֵי ח"ל עוֹד הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' לְרַשִׁ"י וְהוּא הַפֵּירוּשׁ אֲשֶׁר הִזְכִּירוּ בְּתְחִלַּת דִּבְרֵיהֶם עִם מַה שֶּׁהִקְשָׁה וְתֵירֵץ רַבֵּינוּ נִסִּים וְהַקֻּשְׁיָ' הִיא דְּקָשְׁיָ' ר"ש אדר"ש וְעִם תֵּירוּץ הַקֻּשְׁיָא הִקְשׁוּ לְרַשִׁ"י דְּמַשְׁמַע דְּלָא אָזְלִינַן בְּיָרָק בָּתַר לְקִיטָה.

וְקָשֶׁה דְּהָא רַבָּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ דר"ש בְּכָל דְּוָכְתָּא וכו' וּסְבִירָא לֵיהּ דְּכָל הַסְּפִיחִים אֲסוּרִים אֲלָמָּא הֵיכָא דְּגָדְלוּ בַּשִּׁשִּׁית וְנִלְקַט בִּשְׁמִינִית אָזְלִינַן בָּתַר לְקִיטָה אֲבָל הֵיכָא שֶׁגָּדְלוּ בַּשְּׁבִיעִית אַף עַל גַּב דְּנִלְקְטוּ בִּשְׁמִינִית מַחְמִירִים כֵּיוָן דְּרוֹב גִּדּוּלוֹ בִּשְׁבִיעִית שֶׁהֲרֵי גָּדְלוּ בְּאִיסּוּר וְנִרְאֶה דְּטַעֲמָא דְּרַבָּנָן אֵינוֹ מִטַּעַם זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּגָזְרִי שְׁאָר סְפִיחִין אַטּוּ סְפִיחֵי כְּרוּב מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד עֲלֵיהֶם וּלְעוֹלָם דִּלְדִידְהוּ נָמֵי לָאו בָּתַר לְקִיטָה אָזְלִינַן:עוֹד כָּתְבוּ בְּתֵירוּץ רַבֵּינוּ נִסִּים דְּהַהִיא דְּמָקוֹם שֶׁנָּהוּג אֲיֵירֵי בִּשְׁבִיעִית וכו' וְכָתְבוּ ז"ל וּמַה שֶּׁגָּדְלוּ אִמָּהוֹת הֲרֵי הִיא שֶׁל שְׁבִיעִית וְיֵשׁ לְהָבִין בְּזֶה שֶׁהֲרֵי כָּתַב לְמַעְלָה דְּאֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד בִּסְפִיחֵי כְּרוּב בֵּין עָלִין לָאִמָּהוֹת.

וְנִרְאֶה בֵּיאוּר הַדְּבָרִים דה"ק דְּבִשְׁלָמָא לְעֵיל אֲיֵירֵי שֶׁהָעָלִין הֵן גְּדוֹלוֹת וְכֵיוָן שֶׁהָאִמָּהוֹת הֵם מִשָּׁנָה שִׁשִּׁית יִקַּח מֵהֶעָלִין שֶׁגָּדְלוּ בַּשְּׁבִיעִית וְכֵיוָן שֶׁהֵם גְּדוֹלוֹת יִטְּעֶה הָאָדָם וְיֹאמַר מִן הָאִמָּהוֹת לָקַחְתִּי וכ"ש שֶׁאָסוּר לִיקַּח מִן הֶעָלִין קְטַנִּים אֲבָל כָּאן הָוֵי שֶׁגָּדְלוּ בַּשְּׁבִיעִית וְנִלְקְטוּ בִּשְׁמִינִית הִנֵּה כָּל הֶעָלִין שֶׁיִּהְיוּ גְּדוֹלוֹת יֵשׁ לֶאֱסוֹר שֶׁמָּא יִטְּעֶה וְיֹאמַר שֶׁמִּן הָאִמָּהוֹת לָקַח וז"ש יִרְאֶה וּמַה שֶּׁגָּדְלוּ אִמָּהוֹת יר' שֶׁגָּדְלוּ כְּמוֹ אִמָּהוֹת אֲבָל מַה שֶּׁלֹּא הִגִּיעַ שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרֵיגָה זוֹ אֶלָּא שֶׁהֵם קְטַנּוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁאָז וַדַּאי אֵין לְתָלוֹת שֶׁגָּדְלוּ בַּשְּׁבִיעִית שא"כ הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיוּ גְּדוֹלוֹת אוֹתָם הֵם מֻוָּתָּרִים לְפִי שֶׁהֵן וַדַּאי מִשָּׁנָה שְׁמִינִית.

וְנִרְאֶה עוֹד לְפָרֵשׁ כְּדֵי לְהַסְכִּים דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת אֶל מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּפֶרֶק מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ וְאוֹמֵר שֶׁדַּעְתָּם ז"ל דִּסְפִיחֵי כְּרוּב מֻוָתָּר וַאֲפִילּוּ הָאֲמָהוֹת מִשּׁוּם דְּמִדְאוֹרַיְיתָא מֻוָתָּר הַכֹּל בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית אֶלָּא שֶׁרַבָּנָן גָּזְרוּ דַּאֲתוּ בַּר אִינִישׁ לְמִיטְעֵי כְּשֶׁיִּרְאֶה הַגְּדוֹלִים בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית שֶׁנִּלְקְטוּ בַּשְּׁבִיעִית וַיַּעֲשֶׂה סְחוֹרָ' בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית אֲבָל בִּסְפִיחֵי כְּרוּב כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמֵתְלֵי שֶׁגָּדְלוּ אַחַר מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית שֶׁהֲרֵי דַּרְכָּן לְגַדֵּל הַרְבֵּה מֵהֶם לֹא גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן כֵּיוָן דְּאִיכָּא צַד תַּלְיָא בְּעָלְמָא וְכַוָּנָתָם הָכָא לוֹמַר דְּאַף עַל גַּב דְּמֻוָתָּרִים הַסְּפִיחִים בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁהֶה קְצָת זְמַן אַחַר שְׁבִיעִית כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יָצְאוּ אֲבָל אִם בַּשְּׁבִיעִית הָיוּ הָאֲמָהוֹת גְּדוֹלוֹת וְסָפוּת וַדַּאי לֹא גָּדְלוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן וְיִתְלֶה הָרוֹאֶה שֶׁנִּלְקְטוּ בַּשְּׁבִיעִית וז"ש וּמַה שֶּׁגָּדְלוּ אִמָּהוֹת כְּלוֹמַר שֶׁהֵם גָּדְלוּ מֵאֲלֵיהֶן וְהָיוּ אִמָּהוֹת בַּשְּׁבִיעִית בְּלִי שְׁהִיַּית זְמַן וְלֵיכָּא תְּלִיַּית זְמַנִּית וַדַּאי אָסוּר וּמַה שֶּׁלֹּא הִגִּיעַ כְּלוֹמַר כָּל הָאֲמָהוֹת מֵהָעִיר בַּשְּׁבִיעִית אַף לֹא יָצְאוּ לְגַמְרֵי וַעֲדַיִן צָרִיךְ קְצָת כְּדֵי לְהַשְׁלִים עַצְמָן אָז מֻוָתָּרִי' כָּל הָאֲמָהוֹת דְּבְאוֹתוֹ הַמַּעַט שֶׁלֹּא הִגִּיעַ יִתְלוּ הָרוֹאִים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נִתְגַּדֵּל עוֹד נִרְאֶה לְדַקְדֵּק במ"ש הַתּוֹסָפוֹת מִדְּשָׁרֵי וכו' וְלָמָּה לֹא הוֹכִיחוּ ג"כ מִדְּאָסַר מַה שֶּׁגָּדַל בַּשְּׁבִיעִית וְנִלְקַט בַּשְּׁמִינִית דְּאָסוּר אַלְמָא לָא אָזְלִינַן בָּתַר לְקִיטָה: תוס' מַה יָּרָק וכו' ואע"ג דְּמַעֲשֶׂר יָרָק מִדְּרַבָּנָן קָשֶׁה אֵיךְ הִקְשׁוּ מִיָּרָק וְלֹא מֵאִילָנוֹת וְעוֹד הֵיכִי קָאָמַר וְעוֹד אֵיךְ עוֹשֶׂה בִּנְיָן אָב וכו' דְּהָא הַבִּנְיָן אָב אֵינוֹ אֶלָּא לִשְׁאָר אִילָנוֹת אֲבָל בַּיְּרָקוֹת אָמַר יָצְאוּ יְרָקוֹת, וְנִרְאֶה דְּאַתַּרְתֵּי הוּא דְּקָמְקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּהָא מַעֲשֵׂר יָרָק הָוֵי דְּרַבָּנָן וְהָכָא מַשְׁמַע דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא דְּקָאָמַר יֵצְאוּ יְרָקוֹת שֶׁגְּדָלִים עַל כָּל מַיִם דְּהָוֵי בִּשְׁעַת לְקִיטָה דְּאִי לָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן הָוָה לְהוּ לְמֵיזַל בָּתַר גִּידּוּל כְּגוֹנְרָן וְיֵקֶב וּלְכָךְ הִקְשׁוּ וְאע"ג וכו' וְעוֹד קָמְקְשׁוּ גַּם כֵּן לְאִילָנוֹת דְּהָאֵיךְ עוֹשֶׂה בִּנְיַן אָב מִדָּבָר שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן דְּקָאָמַר מַה גּוֹרָן וְיֵקֶב גְּדָלִים עַל רוֹב מַיִם וּלְהָכִי הִזְכִּירוּ הַתּוֹסָ' בְּדִבְרֵיהֶם בְּתֵירוּצָם יָרָק וְאִילָנוֹת וְהַךְ דְּמוֹכִיחוֹת הַתּוֹסָ' מִמַּתְנִי' דִּכְלָל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאֵין הוֹכָחָא מִשָּׁם דְּאֶפְשָׁר דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן וְאִי מִשּׁוּם לִישָׁנָא דִּכְלָל אָמְרוּ הֵרֵי בְּמַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר נָמֵי תְּנַן כְּלָל אָמְרוּ וְהָוֵי דְּרַבָּנָן דְּהָא תְּנָא אִילָנוֹת וכו'.

וְנִרְאֶה דְּלָא דָּמֵי דְּבִשְׁלָמָא גַּבֵּי מַעֲשֵׂר כֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְלֹא שְׁאָר אִילָנוֹת כִּי אִם מִדְּרַבָּנָן דַּוְקָא הוּא דְּחַיָּיב תָּנֵי כְּלָל גָּדוֹל בְּמִילֵי דְּרַבָּנָן אֲבָל בִּשְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנְסוּ הָאִילָנוֹת בִּכְלַל וְהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא וּתְנָא כְּלָל גָּדוֹל מִסְתָּמָא דְּאוֹרָיְיתָא קָאָמַר וְנָתַן כְּלָל בֵּין לְאִילָנוֹת בֵּין לִירָקוֹת וְדוֹחֵק ומ"ש הַתּוֹסָ' כָּל שֶׁהוּא אוֹכֵל וכו' נִרְאֶה דְּהוּא ט"ס דְּהָא קָתָנֵי מַתְנִי' מִינֵי צְבָעִים: עוֹד כָּתְבוּ וְשָׁמָּא י"ל דְּאָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה לְהַחְמִיר וְקָשֶׁה דא"כ אַמַּאי לָא קָתָנֵי וּלְיָרָק בִּשְׁתֵּי דְּרָכִים אח' שֶׁבִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׁוּרוֹ ב' דְּאָזְלִינַן בָּתַר לְקִיטָה לְעִנְיַן שְׁבִיעִית דְּדַוְקָא לְחוּמְרָא אָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה וְנִרְאֶה דְּאִי תְּנָא הָכִי לָא הָוֵי דָּמוּ לַהֲדָדֵי דְּמַאי דְּדָמֵי לְמַעֲשֵׂר הַיְינוּ דְּרַבָּנָן וּמַאי דְּדָמֵי לִשְׁבִיעִית הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא וְלָא תְּנָא אֶלָּא הַדְּמְיוֹן שֶׁיֵּשׁ לְאָתְרוֹג עִם יָרָק בִּמְלֹאתָא דְּרַבָּנָן.

עוֹד קָשֶׁה שֶׁאִם כְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּוַדַּאי אָתְרוֹג שָׁוֶה לְיָרָק דְּאָזְלִינַן בָּתַר לְקִיטָה וְדַוְקָא לְחוּמְרָא כְּשֶׁחָנַט בִּשְׁבִיעִית וְנִלְקַט בִּשְׁמִינִית הוּא דְּמַחְמִרִינַן א"כ מַאי פָּרִיךְ בְּפֶרֶק לוּלָב הַגָּזוּל דַּף ל"ט גַּבֵּי מַתְנִיתִין דְּאֵין לוֹקְחִים אָתְרוֹג בִּשְׁבִיעִית מֵעַם הָאָרֶץ וּפָרִיךְ לוּלָב מַאי שְׁנָא וּמְשַׁנֵּי לוּלָב הוּא בַּת שִׁשִּׁית וכו' וַהֲדַר פָּרִיךְ אִי הָכִי אָתְרוֹג נָמֵי וּמְשַׁנֵּי בָּתַר לְקִיטָה אָזְלִינַן כְּלוֹמַר וְכֵיוָן דְּנִלְקַט בַּשְּׁבִיעִית אֵין לוֹקְחִים וכו' וּפָרִיךְ וְהָא בֵּין רַבָּן גַּמְלִיאֵל וכו'

אֶתְרוֹג בָּתַר חֲנָטָה אָזְלִינַן דִּתְנַן אֶתְרוֹג שֶׁוָּה לָאִילָן וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא הָא הַךְ תַּנָּא דְּהַהוּא מַתְנִי' נָמֵי סְבִירָא לֵיהּ דְּבָתַר לְקִיטָה אָזְלִינַן וְלָא אָזַל בָּתַר חֲנָטָה אֶלָּא לְחוּמְרָא הֵיכָא דְּחָנַט בַּשְּׁבִיעִית וְנִלְקַט בַּשְּׁמִינִי' כמ"ש הַתּוֹסָ'.

עוֹד קָשֶׁה לְרָבָא וּלְרַב הַמְנוּנָא דְּסְבִירָא לְהוּ בְּפֶרֶק קַמָּא דר"ה דַּף י"ד דְּאֶתְרוֹג בַּת שִׁשִּׁית הַנִּכְנָס בְּשְׁבִיעִית דְּפָטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמִן הַבִּיעוּר מִשּׁוּם דְּאָזְלִי בָּתַר חֲנָטָה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לְהוּ מֵהַהִ מַתְנִי' דְּלָא אָזֵיל בָּתַר חֲנָטָה כִּי אִם לְחוּמְרָא וְלֹא לְקֻלָּא וְנִרְאֶה דִּבְמַסֶּכְתָּ סֻוכָּה פָּרִיךְ שַׁפִּיר מִשּׁוּם דְּבִירָקוֹת אָזְלִינַן בָּתַר רֹוב גִּידּוּל וְלָא בָּתַר לְקִיטָה מֵהֶכְרֵחַ הַמִּשְׁנָיוֹת הַסּוֹתְרוֹת כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה רַבֵּינוּ נִסִּים וְתֵירֵץ לְמַעְלָה הֵילְכָךְ אע"ג דְּלָא אָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה אֶלָּא לְחוּמְרָא מ"מ בָּתַר רֹוב גִּידּוּל אָזְלִינַן לֹא בָּתַר לְקִיטָה הֵילְכָךְ בְּאֶתְרוֹג הַלְקוּחָה מע"ה בַּשְּׁבִיעִית שֶׁרֹוב גִּדּוּלוֹ נַעֲשָׂה בְּשִׁשִּׁית כְּמוֹ שפרש"י שָׁם שמט"ו יָמִים שֶׁמָּרִיהּ עַד הֶחָג לֹא נִתְגַּדֵּל אָזְלִינַן בָּתַר רֹוב גִּידּוּל וְיֵהָא מֻוָּתָר כִּי הֵיכִי דְּאָזְלִינַן בְּיָרָק וּלְהָכִי פָּרִיךְ וְהָא בֵּין רַבִּי גַּמְלִיאֵל וכו' בָּתַר חֲנָטָה אָזְלִינַן פי' לְחוּמְרָא אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ כָּךְ אָזֵיל בָּתַר רֹוב גִּידּוּל וְאַמַּאי יְהֵא מֻוָּתָר וּמְשַׁנֵּי הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא וַדַּאי דְּבִירָקוֹת אָזְלִינַן בָּתַר לְקִיטָה מֵהֶכְרֵחַ הַשְּׁמוּעוֹת אֲבָל בְּאֶתְרוֹג נִמְנוּ וְגָמְרוּ דְּאָזְלִינַן בָּתַר לְקִיטָה דַּוְקָא ע"כ וּלְכָךְ לָא פָּרִיךְ מֵהַהִ מַתְנִיתִין לְרַבָּה וּלְרַב הַמְנוּנָא מִשּׁוּם דְּאִינְהוּ אָמְרִי אֶתְרוֹג בַּת שִׁשִּׁית הַנִּכְנָס לַשְּׁבִיעִי' וְלִישָׁנָא דְּאֶתְרוֹג בַּת שִׁשִּׁית מַשְׁמַע שֶׁכְּבָר עָשׂוּי בְּשִׁשִּׁית אֶלָּא שֶׁנִּכְנַס בְּשְׁבִיעִית הַכְנָסָה לְחֻזְדָּא וְכֵינָן דְּרֹוב גִּידּוּל בְּשִׁשִּׁית וַדַּאי פָּטוּר מִן הַבִּיעוּר וְאָתֵי שַׁפִּיר מַתְנִי' כְּוָותַיְיהוּ וְאֶפְשָׁר שֶׁדַּעַת הַתּוֹסָ' בְּתֵירוּץ זֶה דְּאָזְלִינַן בָּתַר חֲנָטָה לְחוּמְרָא אֲבָל בָּתַר לְקִיטָה לֹא הִזְכִּיר מַתְנִי' דְּשָׁוֶה לִירָקוֹת מִשּׁוּם דְּאִי שָׁוֶה לִירָקוֹת אֵיכָא קֻלָּא דְּאָזְלִי בָּתַר רֹוב גִּידּוּל אֶלָּא דַּעַת הַתּוֹסָ' דְּהַהִ מַתְנִיתִין ס"ל כְּכָל הַחֲזָמְרוֹת ס"ל כְּהַהוּא תַּנָּא דְּקָאָמַר נִמְנוּ וְגָמְרוּ דְּבָתַר לְקִיטָה אָזְלִינַן הֵילְכָךְ אפי' שֶׁהָיָה רֹוב גִּידּוּל בְּשִׁשִּׁית כֵּיוָן דְּנִלְקַט בַּשְּׁבִיעִית אָסוּר מ"מ הֵיכָא דְּחָנַט בְּאֵיסּוּר לָא ס"ל כִּי הַהוּא תַּנָּא לְגַמְרֵי דְּמֵיקַל אֶלָּא דְּמַחְמִיר וְאָזֵיל בָּתַר חֲנָטָה לְחוּמְרָא זֶה נִרְאֶה נָכוֹן הֵן אֱמֶת כִּי מ"ש שָׁם בַּגְּמָרָא הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא קָשֶׁה קָצָת לְזֶה שֶׁהֲרֵי שָׁוִים הֵם אֲבָל הַכַּוָּונָה הוּא דְּאָמַר כְּלוֹמַר שֶׁאוֹתוֹ הַתַּנָּא שֶׁחִידֵּשׁ דְּבָתַר לְקִיטָה אָזְלִינַן: עוֹד כָּתְבוּ אִי נָמֵי וכו' כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן רְבָעִי לֹא חִילַּקְתִּי וכו', וְקָשֶׁה קָצָת שֶׁזֶּה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן רְבָעִי וכו' לָא קַיְימָא הָכִי אֶלָּא לְמַאן דְּתָנֵי נָטַע רְבָעִי וְלָזֶה לֹא אָמְרוּ כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן עָרְלָה לֹא חִילְּקוּ תּוֹרָה וכו' וְהָוֵי לְדִבְרֵי הַכֹּל וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם דִּלְדַעְתָּם הֲלָכָה כמ"ד נָטַע וְהִזְכִּירוּ כֵּן לְאַשְׁמוֹעִינַן מִילְּתָא אַגַּב אוֹרְחֵיהּ: עוֹד כָּתְבוּ וא"ת אַמַּאי לָא חַשִּׁיב שֶׁשָּׁוֶה לְיָרָק לְפֵאָה וכו'.

וְקָשֶׁה דְּהַתַּנָּא לֹא חָשַׁב אֶלָּא מַאי דְּאָזֵיל בָּתַר חֲנָטָה וּלְקִיטָה וּכְמוֹ שֶׁהִזְכִּירוּ בְּסָמוּךְ וְנִרְאֶה דמ"מ עִנְיַן פֵּאָה בִּלְקִיטָה תְּלָאוֹ וּקְרָאוֹ לֶקֶט וְכֵן בִּכּוּרִים וּבְתוֹסְפֵי הָרֹא"ש כָּתַב קֻושְׁיָא זוֹ קוֹדֶם הָרִאשׁוֹנָה.

וְאֶפְשָׁר דְּהַתּוֹסָ' הַקּוֹדֵם שַׁיָּךְ נָמֵי לָזֶה. עוֹד קָשֶׁה דְּמַה מַקְשִׁים אַמַּאי לָא תָּנֵי וכו' דְּלָא תָּנֵי אֶלָּא מַאי דְּשָׁוֶה לָהֶם לְעִנְיַן חִיּוּב לֹא לָעִנְיַן הַשְׁלִילָה וְעוֹד דְּהֵיכִי מָצֵי לְמִתְנֵי שָׁוֶה לְיָרָק שֶׁאֵינָם מִטַּעַם אֶחָד דְּטַעַם הַיָּרָק לְפִי שֶׁאֵינוֹ דָּבָר מִתְקַיֵּים וְטַעַם הָאֶתְרוֹג הוּא מִשּׁוּם דְּאֵין לְקִיטָתוֹ כְּאֶחָד דּוּק: תוס' לֹא לְחַיָּה וכו' אֶפְשָׁר הַיְינוּ לְפָרֵשׁ דְּלָא לְחַיָּה הַיְינוּ טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּאֵין מַרְבִּיעִין אַיִל עַל צְבִי אֶלָּא דְּזֶה אִי אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ דא"כ אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי לֹא

לְבְהֵמָה הַשְׁתָּא עַל חַיָּה כְּמוֹתָהּ אֵין מַרְבִּיעִין עַל בְּהֵמָה מִבַּעְיָא אֶלָּא ע"כ מִשּׁוּם סְפֵיקָא הוּא דְּתְנָא הָכִי וּלְכָךְ הִקְשָׁה הַתּוֹסָ' וּבְתְשׁוּבוֹת הַנִּדְפָּסוֹת מֵחָדָשׁ רָאִיתִי לְהָרִיבָ"ל דִּקְדֵּק דְּקָדוּקִים וּבַעֲבוּר שֶׁלֹּא רָאִיתִי בָּהֶם מִן הָעוֹמֶק לֹא הֵבֵאתִי דְּבָרָיו מִנְיָנָא וכו' לְמָעוּטֵי חֲוָפָה ה"ה דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר חֲלִיפִין וַחֲזָקָה כְּדִלְקַמָּן אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ לְמֵימַר חֲוָפָה מִשּׁוּם דְּנִזְכַּר בְּמִלְּתֵיהּ דְּרַב הוּנָא הֵפֶךְ זֶה: תוס' וְאִשָּׁה בְּפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וכו' וְקָשֶׁה וכו'.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּאַמַּאי לָא קָיְימָא זֹאת הַקֻּוּשְׁיָא ג"כ לְדַעַת בֵּית שַׁמַּאי אִיפְּרוּטָה תִּקְדַּשׁ. וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְקַמָּן דַּף י"ב אַהָא דְּפָרִיךְ לְבֵית שַׁמַּאי וכו' מִבְּרַתֵּיךְ' דְּרַבִּי יַנַּאי שֶׁאִם קָדְשָׁה בְּפְרוּטָה מְקֻדֶּשֶׁת כַּנִּרְאֶה דַּוְקָא פְּרוּטָה.

וְנִרְאֶה שֶׁדַּעְתּ' ז"ל דְּהַמַּקְשֶׁה ס"ל דַּאַפִּי' פָּשְׁטָה יָדָהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת בְּפָחוֹת מִדִּינָר הוֹאִיל וּמַקְפֶּדֶת וּכְשֶׁתֵּירֵץ פָּשְׁטָה יָדָהּ לָא קָאָמִינָא לָא נָחֲתִינַן כ"כ דַּרְגֵּי וְנֹאמַר דַּאֲפִילּוּ פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה שֶׁתְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת וְדַוְקָא בִּפְרוּטָה אָמְרִינַן הָכִי אֲבָל לֹא בְּפָחוֹת זֶה נִרְאֶה לְסְבָרַת ב"ש: עוֹד הִקְשׁוּ לְרַשְׁ"י מַאי בָּעֵי תַּלְמוּדָא לְקַמָּן בְּשְׁטָר מנ"ל נִגְמַר מִשְּׁדֶה וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהֵיכִי מָצֵי יָלִיף שְׁטָר דְּאִשָּׁה מִשְׁטָר דְּשָׂדֶה דְּהָכָא הַבַּעַל כּוֹתְבוֹ וְאוֹמֵר בְּתֹךְ קְנוּיָה לִי אֲבָל בְּשְׁטַר הַמְּכִירָה הַמּוֹכֵר כּוֹתֵב שָׂדִי מְכוּרָה לְךָ וְזֶה פָּשׁוּט מְאֹד דְּהָכָא מַעְנְיָנָא דְּקָרָא וְהָכָא מַעְנְיָנָא דְּקָרָא דִּכְתִיב כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן דַּף ט' וּלְפִי הַמַּסְקָנָא דְּהָתָם נִיחָא דְּהִלְכָתָא נִינְהוּ וְאַסְמְכִינְהוּ רַבָּנַן אַקְרָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר יָלְפִינַן שְׁטָר מִשְּׁדֶה וְיִהְיֶה מָכוּר לְעִנְיַן הַהֲלָכָה.

אֲבָל קָשֶׁה מִמ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה וּמִנַּיִן שֶׁאַף בְּשְׁטָר ז"ל וְעוֹד כֵּיוָן דלר"ח לֵיכָּא לְמֵילַף וכו' דְּהֵיכִי מָצֵי לְמֵילַף וכו' כֵּיוָן דְּהִלְכָתָא נִינְהוּ. וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא בג"ש אָמְרוּ הַתּוֹסָ' הָכִי מִשּׁוּם דְּלָא יָלְפִי' אֶלָּא מֵאי דְּשַׁיָּיךְ לְעִנְיַן קִנְיָן לְבַד אֲבָל לְקַמָּן כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כֵּן עַל ק"ו שֶׁעָשׂוּ דבק"ו שַׁיָּיךְ לוֹמַר דַּיּוֹ שֶׁיְּהֵא דּוֹמֶה מַמָּשׁ לַמְּלַמֵּד וְזֶה א"א זֶהוּ מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְחַלֵּק בָּזֶה עִם מ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן עוֹד הִקְשׁוּ אִשָּׁה נָמֵי תִּקְנֵי בַּחֲזָקָה כְּמוֹ שָׂדֶה ק' דְּהָא אֵין הַנָּכְרִי קוֹנֶה בַּחֲזָקָה וְלֹא בִּשְׁטָר אֶלָּא בְּכֶסֶף דַּוְקָא וכמ"ש ר"ת לְקַמָּן בְּמַתְנִיתִין דע"ע דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין קוֹנֶה לַמַּקְנֶה וְכָתַב דְּלָא יָלְפִינַן מִשְּׂדֶה עֶפְרוֹן אֶלָּא מִקְנְיָ' שָׂדֶה לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּכֶסֶף אִיקְרִי קִנְיָן אֲבָל מִקְנְיַת שָׂדֶה דְּעָלְמָא הוּא דְּיָלְפִינַן וכמ"ש רַשְׁ"י ז"ל מַה שָּׂדֶה מִקְנְיָ' בַּחֲלִיפִין דִּכְתִיב וְיִשְׁלוֹף נַעֲלוֹ וכו' א"כ מָה הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' בְּסָמוּךְ הֵיכִי ס"ד דְּנֵילַף מִשְּׂדֶה עֶפְרוֹן וְהָא שָׂדֶה עֶפְרוֹן גּוּפֵיהּ לָא מַקְנֵי בַּחֲלִיפִין וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא הָא לָא יָלְפִינַן מִשְּׂדֶה עֶפְרוֹן אֶלָּא דְּקִיחָה אִקְרֵי קִנְיָן וּמִקְנְיָ' שָׂדֶה יָלְפִינַן וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָ' מַקְשֵׁי' לְפִי שִׁיטַת רַשְׁ"י דְּיָלְפִינַן מִקְנְיַן שָׂדֶה דְּבוֹעֵז וּלְדַעְתּוֹ ז"ל קָשֶׁה דְּאִשָּׁה נָמֵי תִּקְנֶה בַּחֲזָקָה וכו': וַעֲדַיִין יֵשׁ לְדַקְדֵּק במ"ש ר"ת בְּתֵירְצוּ וְהַמַּקְשֶׁה שֶׁהִקְשָׁה וכו' דְּלָא יָלְפִי בְּכָל עִנְיְנֵי שָׂדֶה וכו' וְהָכִי קָאָמַר דְּלָא יָלְפִי מִכָּל עִנְיְנֵי שָׂדֶה כְּנִרְאֶה דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵילַף בְּכָל עִנְיְנֵי שָׂדֶה וְהֵיכִי מָצֵי לְמֵילַף הָכִי כֵּיוָן דְּשָׂדֶה עֶפְרוֹן לָא מִקְנְיָ' אֶלָּא בְּכֶסֶף וְלֹא הָיָה לָהֶם לוֹמַר אֶלָּא דְּלָא יָלִיף אֶלָּא כֶּסֶף מִשּׁוּם דְּשָׂדֶה עֶפְרוֹן לָא מִקְנְיָ' אֶלָּא וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּונַת ר"ת הִיא לוֹמַר דְּאִי הֲוָה גָּמְרִינַן לְכָל מִילֵּי מִשָּׂדֶה דְּעָלְמָא הַיְינוּ לְמֵדִי' חֲזָקָה אֲבָל בַּחֲזָקָה לֹא הִקְשָׁה לְפִי אָנוּ עוֹשִׂים הַכֹּל עִנְיְנֵי שָׂדֶה אֲפִילּוּ דְּעָלְמָא אֲבָל לְרַשְׁ"י ז"ל שֶׁאָמַר דַּחֲלִיפִין דְּשָׂדֶה דְּהַיְינוּ שָׂדֶה דְּעָלְמָא קָשֶׁה זֶה נִרְאֶה נָכוֹן בְּזֶה עִם שֶׁאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלְּדַעַת ר"ת הַנָּכְרִי קוֹנֶה בַּחֲזָקָה וּבִשְׁטָר מִיהָא קַשְׁיָא שְׁבְּפִי' כָּתַב ר"ת דְּהַנָּכְרִי אֵינוֹ קוֹנֶה בִּשְׁטָר וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ'

הַמַּקְשֶׁה שֶׁהַקְּשָׁה וְאֵימָא ה"נ בְּשִׁטָּר וַחֲזָקָה לֹא הִקְשָׁה לְשׁוֹן בְּשִׁטָּר שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' קָשֶׁה דְּהָא דְּלֹא שַׁיְּיךְ בָּזֶה הַמַּקְשֶׁה לְהַקְשׁוֹת אֶלָּא בַּחֲזָקָה וְאֵימָא ה"נ אֲבָל בִּשְׁטָר הָא ג"כ אִשָּׁה נִקְנֵית בַּשִּׁטָר וְנִרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ וְאֵימָא ה"נ בִּשְׁטָר נֵילַף מֵהָכָא וְלִישְׁתּוֹק מֵהַהֵיקֵּשׁ דְּוִיצְאָה וְהָיְתָה ע"כ: עוֹד כָּתְבוּ וְכֵן מַשְׁמַע מִכָּסֶף מִקְּנָתוֹ וכו'.

וְקָשֶׁה דְּהָא לְקַמָּן הַד' דְּרָשָׁא דְּמִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ דְּמִמַּעַט חֲלִיפִין לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא לְרַב שֵׁשֶׁת דס"ל דְּפֵירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין אֲבָל לר"נ דס"ל דְּפֵירֵי לָא עֲבָדִי חֲלִיפִין אִיצְטְרִיךְ מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ לְמַעֵט תְּבוּאָה וְכֵלִים הֵיכָא דְּלֵית בְּהוּ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְכֵינָן דְּהָתָם הָוֵי דְּלָא כְּהִלְכָתָא אֵיךְ הָיָה רָגִיל ר"ת לְשַׁלּוֹחַ הַרְשָׁאָה בְּיַד נָכְרִי וְנִרְאֶה דר"ת לֹא מַהֲיִא דְּלִקַּמָּן אָמְרָה מִסְּבָרָא אִית לֵיהּ וְהַנָּכְרִי קוֹנֶה בַּחֲלִיפִין בִּשְׁאָר עִנְיָנִים מִשּׁוּם דְּכֶסֶף וַחֲלִיפִים דָּמוּ אַהֲדָדֵי וְכֵלְהוּ הָוֵי מִטַּעַם כֶּסֶף וּמַהַד טַעְמָא הָיָה רָגִיל לְשַׁלּוֹחַ הַרְשָׁאָה וכו' אַדְּ קָשֶׁה שֶׁהַטּוּר בח"מ סי' קכ"ג וְהַמָּרְדְּכַי בפ' מְרֻבָּה כָּתְבוּ בְּשֵׁם ר"ת שֶׁהָיָה נוֹהֵג לְשַׁלּוֹחַ הַרְשָׁאָה מִדְּקָאָמַר מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ וכו' וְהַנִּרְאֶה יוֹתֵר דר"נ וְרַב שֵׁשֶׁת דְּלִקַּמָּן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא אִי פֵּירוֹת עֲבָדִי חֲלִיפִין אֲבָל כ"ע מוֹדוֹ דְּהַנָּכְרִי קוֹנֶה בַּחֲלִיפִין עוֹד קָשֶׁה הֵיכִי פָּרִיךְ לְמַאי אִיצְטְרִיךְ מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ דְּהָא אִיצְטְרִיךְ דְּדָיְקִינַן דִּבְעָלְמָא נָכְרִי קוֹנֶה בַּחֲלִיפִין וְעִם מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דְּהַסְּבָרָא מְחַיֶּיבָה שֶׁהַנָּכְרִי קוֹנֶה בַּחֲלִיפִין נִיחָא דְּלָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְהָכִי אֲבָל כְּבָר כָּתַבְתִּי דְּחִיָּיה לְמַעְלָה.

וְעוֹד נִרְאֶה שֶׁאִם כָּל כַּוָּנַת הַכָּתוּב הָיְתָה לְכָךְ הָיָה רָאוּי לִכְתּוֹב בְּהֶדְיָא שֶׁהַנָּכְרִי אֵינוֹ קוֹנֶה הע"ע בַּחֲלִיפִין וַהֲוָה דַּיְיקָא דְּהָא בְּעָלְמָא קוֹנֶה בַּחֲלִיפִין קַרְקָעוֹת וּשְׁאָר דְּבָרִים אֲבָל כֵּיוָן דְּקָרָא לֹא הִזְכִּיר אֶלָּא מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ וּמִשְּׁמַע בְּכֶסֶף הוּא נִקְנֶה אֲבָל אֵינוֹ נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין וַהֲדַר דָּיְקִינַן דַּוְקָא הָכָא הוּא דְּאֵינוֹ נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין הָא בְּעָלְמָא נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין הָוָה לֵיהּ הַד' דִּיּוּקָא בְּמַעוּט דְּמַעוּט: עוֹד כָּתְבוּ מִדְּאִיתַּקַּשׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּ' וכו' דַּע לָשׁוֹן קָצָר, כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בָּזֶה דְּהָא ע"ע הַנִּמְכָּר לְנָכְרִי לָא אִיתַּקַּשׁ לְעִבְרִיָּה אֶלָּא ע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל בְּדַוְקָא כְּדִכְתִיב כִּי יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה כִּדְאִיתָא לְקַמָּן בְּמַתְנִי' דע"ע דְּהָא הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל יָלִיף מִכֶּסֶף בְּהֶיקֵּשׁ דְּעִבְרִיָּ' אֶלָּא דע"ע הַנִּמְכָּר לְנָכְרִי יָלִיף מג"ש דש"ש וְיָלִיף נִמְכָּר לַגּוֹי מִנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וְעַל זֶה סָמְכוּ הַתּוֹסָפוֹת עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דבע"ע לֹא צָרִיךְ מִיעוּט לַחֲלִיפִין כֵּיוָן דְּיָלְפִינַן בֵּיהּ שְׁנִקְנֶה בְּכֶסֶף וַחֲלִיפִין לָא הָוֵי כֶּסֶף כֵּיוָן דַּאֲפִילּוּ פָּחוּת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה הָוֵי חֲלִיפִין דִּוְמָיָא דְּאִשָּׁה דְּמִטַּעַם זֶה אֵינָהּ נִקְנֵית בַּחֲלִיפִין וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּאֵין כֶּסֶף בָּרוּר בּוֹ אָמְרִי' דְּקָנֵי חֲלִיפִין בֵּיהּ אִי לָאו מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ דְּמֵאִשָּׁה לָא מְמַעֲטִי' דְּמִיעוּט קִנְיָנִים לָא יָלְפִינַן וְקִנְיַן כֶּסֶף יָלִיף מֵאִשָּׁה וַחֲלִיפִין הֲוָה יָלִיף מִקִּנְיְנֵי' שֶׁהָרִי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כָּךְ מֵחֲלִיפִין דְּשָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם אַדְּ קָשֶׁה דְּהָא כָּתְבִינַן לְעֵיל דר"ת לָא יָלִיף זֶה אֶלָּא מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ וּמִלִּישְׁנָא דּוּכָן מַשְׁמַע לְקַמָּן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה הֲוָה מַשְׁמַע שֶׁהָרַאשׁוֹן הוּא הֶכְרֵחַ עַצְמוֹ דַּחֲלִיפִין שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם וּבְהָכִי הֲוָה נִיחָא דְּמִקְּשׁוּ התו' שַׁפִּיר ל"ל מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ דְּאִי לְאַשְׁמוֹעִינַן בְּעָלְמָא דְּקוֹנֶה מִטַּלְטָלִים בַּחֲלִיפִין הָא יָדְעִי' לֵיהּ דְּלֹא מִיעֵט אֶלָּא מַה יִּשְׂרָאֵל בַּחֲדָא לְמִעוּטֵי חֲלִיפִין דְּשָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם וְנִיחָא נָמֵי הַאי דְּתֵירְצוּ הַתּוֹסָ' מִיעוּט קִנְיָנִים לָא גָּמְרִינַן דְּלָא פָּרְכִינַן הַשְׁתָּא לִשְׁתּוֹק מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ וְכֵינָן דְּיָלְפִינַן כֶּסֶף מֵהֵיכָא תֵּיתֵי לָן לְאַלְפּוּיֵי חֲלִיפִין דַּהֲוָה אָמְרִי' דְּקָרָא דְּאוֹ קָנָה לֹא מִיעֵט חֲלִיפִין הַשּׁוֹ' בִּשְׁנֵיהֶם אֲבָל בִּלְשׁוֹן הַטּוּר קָשֶׁה כִּדְפָרֵישִׁי' עוֹד כָּתְבוּ ובפ' ב"ש יָלִיף נוֹתָר וכו'.

וְקָשֶׁה דְּבִזְבָחִים פֶּרֶק ב"ש אָמְרִינַן אִיפְּכָא דְּהָתָם יָלְפִי' חִילּוּל חִילּוּל לְקֻלָּא גַּבֵּי מַתְנִי' דְּקָדְשֵׁי נָכְרִים אֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם וגמ' חִילּוּל חִילּוּל מִטֻּמְאָה וּבְטֻמְאָה כְּתִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא נָכְרִים וְהַתּוֹסָ' בפר' כָּל הַבָּשָׂר הִקְשׁוּ ל"ל ג' קַלָּאֵי נַיְלַף מִנּוֹתָר דְּהָא יָלְפִי' חִילּוּל חִילּוּל לְקֻלָּא וכו'.

וְנִרְאֶה דְּהָא דְּאָמַר דְּלָא גָּמְרִי לְהָקֵל אֶלָּא לְהַחְמִיר הַיְינוּ לוֹמַר דְּלָא גָּמְרִי' שׁוּם יָלְפוּתָא מֵחָדָשׁ מִן הג"ש אֶלָּא אִי הָוֵי חוּמְרָא וְלֹא קֻלָּא וַאֲפִי' שהג"ש נִתְקַבְּלָה לְהָקֵל לָא יָלְפִי' מִינָּהּ קֻלָּא אַחֶרֶת וּבְזֶה אֵין שׁוּם תֵּימָא מֵהָתָם דְּהָתָם עִיקַּר ג"ש דְּחִילּוּל לְהַהִיא דְּיָלְיף הָתָם לְמַעֵט קָדְשֵׁי נָכְרִים נִתְקַבְּלָה אֲבָל לָא יָלְפִי' עוֹד מִינָּהּ אֶלָּא חוּמְרָא וְלֹא קֻלָּא כֵּן נ"ל ואע"ג דבפ' ב"ש נֶאֱמַר חִילּוּל חִילּוּל ג"כ לְחוּמְרָא בְּאִידָךְ מַתְנִי' לָא קַאֵי הָכִי אֶלָּא מוּלָא יְחַלְּלוּ וכו' עוֹד חָשַׁבְתִּי דֶּרֶךְ אַחֵר עמ"ש הַתּוֹסָ' בְּטֻמְאָה כְּתִיב גַּבֵּי נוֹתָר עַיֵּין: מְנַיְנָא דְּסֵיפָא וכו' ה"מ לְמֵימַר דְּמִיעֵט חֲלִיפִין שֶׁאֵינָהּ יוֹצֵאת כְּמוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית אֶלָּא שֶׁאֵין ק"ו בָּזֶה לִלְמוֹד אוֹתוֹ אֲפִילּוּ תֵּימָא שֶׁנִּלְמוֹד אוֹתוֹ ס' כְּרִיתוּת מִיעֵט הַכֹּל: יָבָמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּגֵט פרש"י דִּכְתִיב לָהּ וְלֹא לִיבָמָהּ וְתֵימָא דְּהָא לְקַמָּן בַּגְּמָרָא מַסִּיק דְּנָפְקָא לָן מִדִּכְתִיב הַנַּעַל דְּמָנָה דָּרְשִׁי' לָהּ לִשְׁמָהּ וכו': תוס' סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ וא"ת וכו'.

קָשֶׁה דְּהָא הַךְ ק"ו פְּרִיכָא הוּא כֵּיוָן דַּחֲלִיצָה בִּיבָמָה אֵינָהּ מוֹצִיאָה אֶלָּא אַחַר שֶׁהֵבִיא סִימָנִים וא"כ אֵיכָא לְמֵימַר דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן וְכִי הֵיכִי דַּחֲלִיצָה אֵינָהּ מוֹצִיאָה בִּיבָמָה אֶלָּא אַחַר שֶׁהֵבִיאָה סִימָנִים כְּמוֹ כֵן הָאַמָּה וְכֵיוָן שֶׁכְּבָר יוֹצֵאת בְּסִימָנִין תּוּ אֵין צָרִיךְ לְמֵילַף שֶׁתְּהֵא יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה אַחַר סִימָנִים כֵּיוָן דִּבְלָאוֹ הָכִי יָצְאָה מֵרְשׁוּתוֹ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַה מוֹעִיל הק"ו וְאֵין לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּמִפְּרִיךְ הַךְ ק"ו דְּלָא מְהַנֵּי לְמִידֵּי לָא אָמְרִי' דַּיּוֹ דְּהָא קי"ל כְּרַבָּנָן דְּהֵיכָא דְּמִפְּרִיךְ ק"ו אָמְרִי' דַּיּוֹ וְנִרְאֶה דאע"ג דְּרַבָּנָן ס"ל הֵיכָא דְּמִפְּרִיךְ ק"ו אָמְרִי' דַּיּוֹ הַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁהַדִּיוֹ אֵינוֹ מְבַטֵּל הַדִּין לְגַמְרֵי אֶלָּא מַנִּיחַ הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּדִינוֹ כִּי הַהִיא דְּשֵׁן וְרֶגֶל בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁהָיָה רוֹצֶה לִלְמוֹד שֶׁיִּתְחַיֵּיב נָזֶק שָׁלֵם בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַדִּיוֹ מְבַטֵּל הַיְלִפוּתָא וְיִשָּׁאֵר הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהָיָה וְאָמְרִינַן בָּזֶה דַּיּוֹ אֲבָל אִי בק"ו אָמְרִינַן דַּיּוֹ מְבַטְּלִינַן הַיְלִפוּתָא לְגַמְרֵי לֹא יִשָּׁאֵר לָנוּ דִּין כְּלָל דְּכֵיוָן שֶׁיָּצְאָה בְּסִימָנִים מַה צָּרִיךְ לַחֲלִיצָה וּלְכָךְ לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ אפי' אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן זֶה נִרְאֶה לִכְאוֹרָה אֲבָל רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה חֲוּפָּה שְׁגוּמֶרֶת וכו' שֶׁהִקְשׁוּ כַּיּוֹצֵא בְּקוּשְׁיָא זֹאת וְהָתָם הַדִּיוֹ מְבַטֵּל הַיְלִפוּתָא לְגַמְרֵי הִלְכָךְ נ"ל דְּצָרִיךְ לְתָרֵץ ע"כ וְלוֹמַר שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הֵם אַלִּיבָּא דר"ע בְּדַוְקָא: עוֹד קָשֶׁה נַיְלַף הַךְ דְּאָמָה הָעִבְרִיָּה תֵּהֵא יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה מק"ו אַחֵר וְנֵימָא הָכִי מַה יְצִיאַת כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ בִּיבָמָה הָוֵי בְּאַמָּה חֲלִיצָה שֶׁמּוֹצִיא בִּיבָמָה אֵינוֹ דִין שֶׁתְּהֵא מוֹצִיא בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה מַה לִיצִיאַת כֶּסֶף שֶׁנּוֹהֵג בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תֹּאמַר בַּחֲלִיצָה שֶׁאֵינָהּ בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית מִיתַת הָאָדוֹן תּוֹכִיחַ שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וּמוֹצִיאָה בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה אַף אֲנִי אָבִיא חֲלִיצָה שֶׁאַף ע"פ שֶׁאֵינָהּ בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תְּהֵא מוֹצִיאָה בְּאָמָה מַה לְמִיתַת הָאָדוֹן שֶׁכֵּן מוֹצִיא בְּאִשָּׁה תֹּאמַר בַּחֲלִיצָה שֶׁאֵינָהּ בְּאִשָּׁה יְצִיאַת כֶּסֶף יוֹכִיחַ וְחוֹזֵר הַדִּין לֹא רְאִי יְצִיאַת כֶּסֶף כִּרְאִי מִיתַת הָאָדוֹן הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁאֵין מוֹצִיאִין בְּעָלְמָא כֶּסֶף אֵינוֹ מוֹצִיא בְּאִשָּׁה וּמִיתַת הָאָדוֹן אֵינוֹ מוֹצִיא בְּשִׁפְחָה וְאַפִּ"ה מוֹצִיאִין בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה אַף אֲנִי אָבִיא חֲלִיצָה וְנִרְאֶה שֶׁזֶּה הוּא בְּהוֹרָאַת הק"ו מִיְּצִיאַת כֶּסֶף וְהַשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ אַכֶּסֶף אֶלָּא אַיְּצִיאַת כֶּסֶף אֲבָל נִרְאֶה דְּכֵיוָן שֶׁאֵין הַיְצִיאָה אֶלָּא בְּכֶסֶף שַׁיָּיךְ לְמִיפְרַךְ אַכֶּסֶף וְלוֹמַר מַה לְכֶסֶף שֶׁכֵּן מַכְנִיס וּלְכָךְ דִּין הוּא שֶׁמּוֹצִיא מַה שֶּׁאֵין לוֹמַר כֵּן בַּחֲלִיצָה

וַאֲפִי' תֵּימָא דְּהַמְלַמֵּד הוּא הַיְצִיאָה עַצְמָהּ עִם שֶׁאֵינוֹ כָּל כָּךְ נָכוֹן אֶפְשָׁר ג"כ לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר דְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם דְּהָא אֵינוֹ שָׁוֶה גָּמוּר כֵּיוָן שֶׁהַשִּׁנּוּי הוּא בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת מְשֻׁנִּי' א"נ אֶפְשָׁר לוֹמַר אַעִיקָּרָא דְּדִינָא בק"ו אִיכָּא לְמֵימַר גֵּט דְּאִשָּׁה יוֹכִיחַ שֶׁעִם שֶׁהָיָה מָקוֹם לְלַמּוֹד הַךְ ק"ו וְלוֹמַר דְּמַה גֵּט שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא בִּיבָמָה מוֹצִיא בְּאִשָּׁה חֲלִיצָה וכו' וְאַפִּ"ה מַעֲטֵי' קְרָא כְּמוֹ כֵן נְבַטֵּל הַךְ ק"ו דִּיצִיאַת כֶּסֶף וְיוֹכִיחַ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה כְּתָבוּהוּ הַתּוֹסָ' בְּחֻלִּין בפ"ק בְּסֵוּגְיָא דְּכָשֵׁר בְּפָרָה וכו' וּכְבָר רָמַזְתִּי כְּלָל זֶה שָׁם בְּבֵיאוּר לְמַסֶּכֶת חֻלִּין ע"ש אִיבָּרָא שלפ"ז גַּם הַתּוֹסָ' לִכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לְתָרֵץ כֵּן לְקֻשְׁיָתָם א"נ נִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר לְתָרֵץ וּלְהַקְשׁוֹת עַל מָה הַצַּד הַזֶּה וְלוֹמַר מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה דְּיצִיאַת כֶּסֶף וּמִיתַת הָאָדוֹן שֶׁכֵּן יְצִיאָתָן מְרֻוָּבֶּה דְּכֶסֶף מוֹצִיא בע"ע וּכְנַעֲנִי וּמִיתַת הָאָדוֹן מוֹצִיא בְּאִשָּׁה וְיָבָמָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּחֲלִיצָה שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא כִּי אִם בְּיָבָמָה דַּוְקָא וּלְכָךְ לֹא יוֹצִיא בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה וְכִי הַאי גַּוְונָא פָּרִיךְ לְקַמָּן שֶׁכֵּן קְנְיָנָם מְרֻוָּבֶּה: עוֹד קָשֶׁה דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת ק"ו בְּאָמָה מִיָּבָמָה דְּמַה לְיָבָמָה שֶׁכֵּן נִקְנֵית בְּבִיאָה וּלְכָךְ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה דְּבְכִי הַאי גַּוְונָא עֲבִיד ק"ו אָמָה מִיָּבָמָה וּפָרִיךְ מַה לְאָמָה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּכֶסֶף וְהִקְשׁוּ התו' ה"ה דְּמָצֵי לְמִנְקַט שֶׁכֵּן יוֹצֵא בִּשְׁנַיִם וּבְיוֹבֵל וכו' דְּמִיְּצִיאָה לְהַכְנָסָה פָּרְכִינַן אע"ג שֶׁלֹּא יְהֵא הַפְּרִיכָא מִמַּאי דְּבָעֵי לְמֵילַף דְּהַיְינוּ כֶּסֶף כְּלוֹמַר שֶׁיּוֹצֵא בְּכֶסֶף אֶלָּא עֲבִיד פִּירְכָא מִשְּׁנַיִם וְיוֹבֵל כמ"ש הַתּוֹסָ' וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה שֶׁהַיְבָמָה הַנִּקְנֵית בְּבִיאָה אֵינָהּ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה דְּהַנִּקְנֵית בְּבִיאָה אֵינָהּ יוֹצְאָה אֶלָּא בְּגֵט: עוֹד קָשֶׁה הַקֻּשְׁיָא שֶׁהִקְשָׁה הָרַב מוהר"י ן' לֵב זלה"ה דְּנֵילַף ק"ו מִסִּימָנִים וְנֵימָא וּמַה יְבָמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּסִימָנִים יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה אָמָה הָעִבְרִיָּה וכו' וְכֵן אִיכָּא לְמִיפְרַךְ אַמַּאי דַּעֲבִיד יוֹכִיחַ מֵאָמָה וְשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית מַה לְהָנָךְ שֶׁכֵּן אֵינָן יוֹצְאוֹת בְּסִימָנִים וי"א דע"כ פִּירְכָא דְּסִימָנִים אֵינָהּ פִּירְכָא דְּאִי חֲשִׁיבָא פִּרְכָא אַכַּתִּי קָשֶׁה קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי וְהוּא דְּלִשְׁתּוֹק קְרָא מִמִּיתַת הָאָדוֹן בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה וְנֵילַף מִיָּבָמָה מֵהַךְ ק"ו גּוּפֵיהּ וּמַה יְבָמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּגֵט יוֹצְאָה בְּמִיתַת הַיָּבָם אָמָה הָעִבְרִיָּה וכו' וְאֵין לְתָרֵץ בָּזֶה שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ דְּמַה לְשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן אֵינָהּ יוֹצְאָה בְּשָׁנִים וְיוֹבֵל וְלִיכָּא לְמֵידְחֵי אֶלָּא ע"ש יוֹכִיחַ שאע"פ שֶׁיּוֹצֵא בְּגֵט אֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן אַף אֲנִי אָבִיא אָמָה הָעִבְרִיָּה וְאִי פִּירְכָא דְּסִימָנִין חֲשִׁיבָא פִּרְכָא אֵיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לע"ע שֶׁכֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא בְּסִימָנִין תֹּאמַר בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה א"ו דְּפִירְכָא דְּסִימָנִין אֵינָהּ פִּירְכָא וְאֵין לוֹמַר דְּמִיתַת הָאָדוֹן אִצְטְרִיךְ בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף מע"ע בְּהֶקֵּישָׁא דְּהָא מִיעוּט קְנָיָנִים לָא יָלְפִינַן בְּהַךְ הֶקֵּישָׁא וְאִם נֹאמַר שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּמִיתַת הָאָדוֹן הָוֵי מִיעוּט קְנָיָנִים תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ דְּנֵילַף אָמָה שֶׁיּוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה מק"ו דִּיבָמָה וּמַאי קוּשְׁיָא הָא כֵּיוָן דְּאִיתַּקַּשׁ אָמָה הָעִבְרִיָּה לְאַחֶרֶת מָה אַחֶרֶת אֵינָהּ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה כְּמוֹ כֵן אָמָה הָעִבְרִיָּה אֶלָּא נִרְאֶה דְּרִיבּוּי קְנָיָנִים גָּמְרִינַן וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהּ יְצִיאוֹת הַרְבֵּה הָוֵי קִנְיָן לָאִשָּׁה שֶׁנִּקְנֵית לְעַצְמָהּ כ"נ נָכוֹן.

וַעֲדַיִין קָשֶׁה דְּנָהִי שֶׁתֵּירְצוּ הַקֻּשְׁיָ' דְּסִימָנִין אֲבָל אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לָן זֹאת הַקֻּשְׁיָא מִשְּׁנַיִם וְיוֹבֵל וְנֵימָא וּמַה שְׁנַיִם וְיוֹבֵל שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיא בִּיבָמָה וכו' וְאֵין לוֹמַר מַה לְשָׁנִים וְיוֹבֵל שֶׁכֵּן מוֹצִיאִים בע"ע מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּחֲלִיצָה דְּאֵיכָּא לְמֵימַר הֵיא גוּפ' תֵּיתֵי שהע"ע יוֹצֵא בַּחֲלִיצָה עוֹד נִרְאֶה דְּמִמִּיתַת הָאָדוֹן לָא מָצֵי לְמִשְׁתַּק בְּאָמָה דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ אַעִיקָּרָא דְּדִינָא מַה לִיבָמָה שֶׁכֵּן נִקְנֵית בַּחֲלִיצָה וְאִם תֹּאמַר הֵיא גוּפָא תֵּיתֵי אֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁפְּחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ שֶׁאֵינָהּ נִקְנֵית בַּחֲלִיצָה: ונ"ל שֶׁאֵין שׁוּם קֻשְׁיָא לֹא מִסִּימָנִים וְלֹא מִיּוֹבֵל וְשָׁנִים דְּכֵיוָן שֶׁהָאִשָּׁה הִיא הַנִּקְנֵית עִם הָאִישׁ בְּדִירַת קֶבַע אֵין סְבָרָא לוֹמַר שֶׁתְּהֵא יוֹצְאָה בְּשָׁנִים וְיוֹבֵל

וְסִימָנִים וַדַּוְקָא בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה הֵקֵיל בָּהּ הַכָּתוּב כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּעַבְדוּת וְאֵין לַעֲשׂוֹת מִזֶּה לֹא ק"ו וְלֹא פְּרָכָא בְּעִנְיַן אִשָּׁה וְשֶׁמָּא תֹּאמַר הֲרֵי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן גַּבֵּי הָא דְּפָרִיךְ מַה לְאָמָה הָעִבְרִיָּה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּכֶסֶף שָׁכְתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּהוּא הַדִּין דְּהָיָה מָצִי לְמִנְקַט שָׁנִים וְיוֹבֵל וכו' מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאִשָּׁה אַלְמָא עוֹשֶׂה פְּרָכָא מִשְּׁנַיִם וְיוֹבֵל גַּבֵּי אִשָּׁה: וְנִרְאֶה דְּהָתָם ה"ק דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהֵטִיל הַכָּתוּב בָּהּ יְצִיאוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֲרֵי הִיא בְּעַבְדוּת וְיוֹצְאָה בְּשֵׁשׁ וְיוֹבֵל וּלְכָךְ רָאוּי לְהָקֵל שֶׁיִּהְיוּ לָהּ הַכְנָסוֹת רַבּוֹת כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִנְיָנִים רַבִּים בְּמַה שֶׁתֵּצֵא מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאִשָּׁה שֶׁהֲרֵי אֵין לָהּ יְצִיאוֹת אֶלּוּ כֵּיוָן שֶׁהִיא אִשָּׁה אֲבָל לַעֲשׂוֹת ק"ו הָכָא א"א כִּדְפָרִישִׁי' וְאַכַּתִּי קָשָׁה דְּלָמָּה לֹא נֹאמַר מַה לָּאִשָּׁה וְשִׁפְחָה שֶׁאֵינָם יוֹצְאוֹת בִּיצִיאוֹת אֵלּוּ שֶׁהֲרֵי לֹא הִטִּילָן הַכָּתוּב מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיָּךְ בְּאִשָּׁה לוֹמַר כֵּן וְגַם בְּשִׁפְחָה ג"כ לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר כֵּן דְּהִתְנַחֲלְתֶּם אָמַר רַחֲמָנָא וַעֲדַיִן צל"ע: הַלָּכָה א בְּכֶסֶף מְנָלַן וכו' אֵין כֶּסֶף לְאָדוֹן זֶה וכו' וְקָשָׁה הֵיכִי מוּכָח דְּמִקַּדְּשָׁה בְּכֶסֶף דִּילְמָא כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְכוּת לָאָב שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ שָׂכָר לְקַדֵּשׁ' בְּבִיאָ' בְּזֶה הוּא דְּשָׁמְעִינַן מִקְּרָא וְנֶאֱמַר הָא יֵשׁ כֶּסֶף לְאָדוֹן אַחֵר דְּהַיְינוּ אָב שֶׁנּוֹטֵל שָׂכָר לְקַדֵּשׁ בְּבִיאָה אֲבָל מִנָּלַן דִּמְקַדְּשָׁ' בְּכֶסֶף.

וְעוֹד קָשָׁה דִּילְמָא הָכִי קָאָמַר קְרָא אֵין כֶּסֶף לְאָדוֹן זֶה כְּשֶׁיּוֹצְאָה מִמֶּנּוּ אֲבָל יֵשׁ כֶּסֶף לְאָדוֹן אַחֵר וְהֵיא כְּשֶׁיּוֹצְאָה מֵרְשׁוּת אָב וּגְזֵרַת הַכָּתוּב הִיא שֶׁהַבַּעַל הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת אָב כֶּסֶף יִשָּׁקוֹל כְּאִילּוּ הִיא שִׁפְחָה שֶׁמּוֹכְרָהּ בְּדָמִים אֲבָל לְעוֹלָם שֶׁאֵינָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף.

וְנִרְאֶה דְּיִצִיאָה דִּכְנָוָתַהּ בעי' מַה יְּצִיאָה דְּאָמָּה בְּכֶסֶף הִיא יְצִיאָה הַמּוֹצִיאָה מִכֹּל וָכֹל מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן כְּמוֹ כֵן הַכֶּסֶף שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת אָב צָרִיךְ שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי אִי אוֹתוֹ הַכֶּסֶף דְּמַרְבֵּינַן הִיא שְׁכַר הַבִּיאָה אוֹ כֶּסֶף אַחֵר אוֹתוֹ הַכֶּסֶף אֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָב אֶלָּא הַקִּידּוּשִׁין שֶׁמְּקַבֶּלֶת הִיא מוֹצִיאִים מֵרְשׁוּת הָאָב וּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא לְקַמָּן יְצִיאָה דִּכְנָוָתַהּ דָּבָר אַחֵר חִידַּשׁ וְהוּא דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דִּנְהִי דְּמַרְבֵּינַן דְּהָוֵי כֶּסֶף הַמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת אָב אֲבָל אִימ' דְּהָוֵי לְדִידָהּ וְעָלָה הוּא דְּצָרִיךְ לְחַדֵּשׁ וְלוֹמַר דִּיצִיאָה דְּכַנָּוָתָהּ מַה כֶּסֶף הַמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן הָוֵי שֶׁל אָדוֹן כְּמוֹ כֵן כֶּסֶף יְצִיאָה שֶׁל אָב הָוְיָא שֶׁל אָב וק"ל: תוס' וְאֵימָא לְדִידָהּ וכו' וא"ת הָא ע"כ וכו' דְּהָא דְּמִקַּדְּשָׁה בְּכֶסֶף גָּמַר קִיחָה מִשְּׁדֵה עֶפְרוֹן.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק מַה שֶּׁמַּקְשִׁים הַתּוֹסָ' כֵּיוָן דְּרַב יְהוּדָה נָפְקָא לֵיהּ דְּמִקַּדְּשָׁה בְּכֶסֶף מִקְּרָא דְּוַיִּצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף וּלְקַמָּן אָמְרִינַן וְתַנָּא מַיְתֵי לָהּ מֵהַכֹּתַ דְּנָפְקָא לֵיהּ מִקְּרָא דְּכִי יִקַּח דְּיָלִיף קִיחָה קִיחָה מִשְּׁדֵה עֶפְרוֹן דְּמַשְׁמַע דְּרַב יְהוּדָה לָא דְּרִישׁ לִדְרָשַׁת הַתַּנָּא דִּלְקַמָּן וְגַם הַתַּנָּא דִּלְקַמָּן לָא דְּרִישׁ דְּרָשָׁה דְּרַב יְהוּדָה דְּמַר נָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא וּמַר נָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַקְשִׁים הַתּוֹסָ' לְרַב יְהוּדָה מג"ש דְּקִיחָה קִיחָה.

וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ טַעַם נָכוֹן לְדִבְרֵיהֶם ז"ל דְּהָא לְקַמָּן עֲבִיד תַּלְמוּדָא צְרִיכוּתָא לְהָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי דְּתַרְוַיְיהוּ צְרִיכֵי כְּבַר דַּאֲפִי' רַב יְהוּדָה דָּרַשׁ הג"ש דְּקִיחָה קִיחָה וְגַם הַתַּנָּא דִּלְקַמָּן דְּרִישׁ הַהּ דְּרָשָׁא דְּוַיִּצְאָה חִנָּם דְּדָרִישׁ רַב יְהוּדָה.

עוֹד יֵשׁ לְתָמֹהַּ בָּמָּה שֶׁמְּתָרְצִים דְּמִיתּוּרָא לֹא נֶאֱמַר שֶׁהֵם שֶׁל אָב אִם אֵין מַשְׁמָעוּת דִּקְרָא דִּלְקַמָּוּבְמַסְקָנָא אָמְרִינַן דְּהָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי צְרִיכֵי וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה מֵהַהִיא דִּלְקַמָּן הֵפֵךְ דִּבְרֵיהֶם ז"ל דְּהָא אָמְרִינַן דְּאִי כ' רַחֲמָנָא כִּי יִקַּח ה"א קִדּוּשִׁין דְּיָהֵיב לַהּ בַּעַל דִּידַהּ הָווּ כְּתַב רַחֲמָנָא וְיָצְאָה חִנָּם כְּנִרְאֶה דְּמִכֹּתַ הַיִּתּוּר דָּרְשִׁינַן מִוַּיְצָאָה חִנָּם דְּהָווּ קִדּוּשִׁין שֶׁל אָב: אִיבָּרָא דְּמַאי דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן הוּא עִם הַמַּסְקָנָא דְּהָכָא דְּנָפְקָא לֵיהּ מִמִּשְׁמָעוֹתֵיהּ דִּקְרָא אֲבָל

עִם שֶׁהָאֱמֶת הוּא כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹלְמוֹ וּלְדַקְדְּקוּ יָפֶה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ דְּלְקַמָּן בְּמַסְקָנָא וכו' שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה מקצ' דִּבְרֵיהֶם אֵינוֹ עוֹלֶה יָפֶה לְזֹאת הַכַּוָּנָה עִם שֶׁבֶּאֱמֶת מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בפ' נַעֲרָה שֶׁנִּפְתְּתָה דַּף מ"ו ד"ה וְאֵימָא לְדִידָהּ נִרְאֶה שֶׁכַּוָּנַת דִּבְרֵיהֶם הִיא זֹאת.

וְנִרְאֶה עוֹד לְפָרֵשׁ דְּמַה שֶׁכָּתְבוּ דְּלְקַמָּן בְּמַסְקָנָא וכו' כִּיְוָונוּ לְכָל מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה וְזֶה שֶׁהֵם ז"ל הִקְשׁוּ מִקִּיחָה קִיחָה וכו' וְתֵירְצוּ דְּאִם אֵין מַשְׁמָעוּת מִכֹּחַ הַיִּתּוּר לָא אָמְרִינַן שֶׁהֵם שֶׁל אָב וּבָאוּ לָתֵת טַעַם לְתֵירוּצָם ז"ל שֶׁהוּא הַתֵּירוּץ הָעוֹלֶה יָפֶה עַל קֻוּשְׁיָתָ' וְלֹא שַׁיָּיךְ לְתָרֵץ דְּרַב יְהוּדָה לָא דְּרִישׁ קְרָא דִּלְקַמָּן דְּקִיחָה קִיחָה וכו' רְאָיָה לְדָבָר דְּהָא לְקַמָּן בְּמַסְקָנָא עֲבִיד צְרִיכוּתָא וכו' כַּנִּרְאֶה דִּלְדִבְרֵי הַכֹּל הָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי צְרִיכִי הִילְכָךְ ע"כ אֵין לָנוּ לְקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' אֶלָּא תֵּירוּצָ' ז"ל זֶהוּ כַּוָּנַת הַבָּרַיְיתָא בְּזֶה וְהוּא דָּבָר נָאֶה וּמִתְקַבֵּל.

וּבְתְשׁוּבוֹת שֶׁנִּדְפְּסוּ לְהר' מֵהָרִיבָ"ל רָאִיתִי שֶׁכָּתַב דְּמַאי קָאָמַר הָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי צְרִיכִי הַיְינוּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף דְּחַד אָתָא לְסִימָנֵי נַעֲרוּת וְחַד לְבַגְרוּת וְיֵשׁ כֶּסֶף לְאָדוֹן אַחֵר הַיְינוּ מִיּוֹ"ד יִתֵּירָה וְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְהוּא דָּבָר חָמוּר וְהַשְׁתָּא לָא קַיְימִי בְּהַהִ וּמ"ש הָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי קָשֶׁה מְאֹד לָזֶה דְּלָא הִזְכִּירוּם הַתּוֹסָ'.

וְרָאִיתִי ברש"ל שֶׁכָּתַב ז"ל דִּלְקַמָּן בְּמַסְקָנָא פי' כִּי יִקַּח וְיָצְאָה חִנָּם וכו' וְעָבִיד צְרִיכוּתָא אַהֲדָדֵי וְאִם כֵּן אִי סד"א דְּאָתֵי מִיתּוּרָא דִּשְׁנֵיהֶם א"כ לָא בָּעֵי לְמֶעֱבַד הָנֵי צְרִיכוּתָא: ב גְּמָרָא וְכִי תֵּימָא נַילַף מִינֵּיהּ פי' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לִשְׁתּוֹק קְרָא דִּלְאַמָּה זֶה אִי אֶפְשָׁר דְּמָמוֹנָא מְאִיס ור' לָא יָלְפִינַן וְכֵיוָן שֶׁהֻזְכַּר לוֹמַר כֵּן מעת' הַאי דְּקָמְשַׁנֵּית אֲמַר קְרָא בִּנְעוּרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ וכו' לָא קָמְשַׁנֵּית וְלָא מִידֵי.

וּבְתְשׁוּבָה הַנִּדְפֶּסֶת לְהָרִיבָ"ל רָאִיתִי נִתְעוֹרֵר בִּשְׁמַעְתָּא וּבָזֶה בָּא הַתִּיקּוּן יָפֶה אֲבָל כִּדְפָרִיךְ וכ"ת נַילַף מִקָּנָסָא פי' אַקִּדּוּשִׁין קָאֵי דְּאִילּוּ אַמַּעֲשֶׂה יָדֶיהָ אִיכָּא לְמִפְרַךְ שָׁאנֵי הָתָם דְּלָא טָרְחָא בְּהוּ לְכָךְ פרש"י ז"ל דְּאַקִּדּוּשִׁין קָאֵי וְאַקֻּוּשְׁיָא קַמַּיְיתָא לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן כַּנַ"ל: תוס' וְכִי תֵּימָא נַילַף מִבּוֹשֶׁת וכו' לָכֵן נ"ל וְאֵימָא וכו' אֲבָל אֻמָּת הוּא שֶׁגַּם כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה יָכוֹל לְקַדְּשָׁהּ וכו'.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּמַאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וְאֵימָא ה"מ קְטַנָּה דִּבְנַעֲרָה גּוּפֵיהּ ה"מ לְמִפְרַךְ וְאֵימָא ה"מ נַעֲרָה שֶׁקִּבֵּל אָבִיהָ קִדּוּשֵׁי' אֲבָל אִיהוּ שֶׁקִּבְּלָה לְהָווּ קִדּוּשֶׁיהָ דְּיָדָהּ וק"ל גַּם יֵשׁ לְדַקְדֵּק בָּמָה שֶׁכָּתְבוּ דְּמִקִּדּוּשֵׁי אבי' לֵיכָּא לְמִלְּפִינְהוּ וכו' דא"כ הֵיכִי קָאָמַר בַּגְּמָרָא וְכִי תֵּימָא נַילַף מִנְּדָרִים כֵּיוָן שֶׁאֵלּוּ הַקִּדּוּשִׁין הֵם עַל יָדָהּ לְגַמְרֵי, וְנִרְאֶה דְּהָכִי יָלִיף דְּכִי הֵיכִי דְּבִנְדָרִים כֻּלָּהּ מִלְּתָא בְּאָבִיהָ תַּלְיָא כְּמוֹ כֵן בְּקִדּוּשִׁין אפי' הָיְתָה הַקִּבָּלָה עַל יָדָהּ לִיהְווֹ שֶׁל אָבִיהָ.

גַּם יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּפֵירוּשָׁם ז"ל בְּהַהִ דְּעָבִיד צְרִיכוּתָא לְקַמָּן דְּאִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וכו' וְאִי אַשְׁמוּעִינַן מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ דְּקָא מִתַּזְנָא ופירש"י ז"ל וְדַעְתֵּיהּ אַמַּעֲשֶׂה יָדֶיהָ אֲבָל קִדּוּשִׁין דְּמֶעֱלְמָא דְּלָא הָיְתָה דַּעְתּוֹ לְזוּנָהּ אימ' לְדִידָהּ וכו' וְאֵיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר כֵּן דְּכֵיוָן דְּגִילָּה הַכָּתוּב דְּנַעֲרָה הַמִּתְקַדֶּשֶׁת ע"י אָבִיהָ הָיוּ הַקִּדּוּשִׁין לְאָבִיהָ אע"ג דְּאֵין דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶן כְּבָר נִתְבַּטְּלָה סְבָרָא זוֹ וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְמִטְעֵי דִּבְמִתְקַדֶּשֶׁת ע"י עַצְמָהּ שֶׁיִּהְיוּ הַקִּדּוּשִׁין שֶׁלָּהּ מֵהַהִיא טַעְמָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן תַּיְתֵי מִתָּרְתֵי.

וְלִיכָּא לְמֵימַר דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּכֵינָן שֶׁקִּבְּלָם אֲבִיהָ נַעֲשָׂה כְּזוֹנָה בָּהֶם שֶׁהֲרֵי מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ דִּבְלָאוֹ קִבָּלָתָם הֵם בִּרְשׁוּתוֹ וּמֵהַצַּד הַשָּׁוֶה יָדְעִינַן דְּהֵיכָא דְּקָדְשָׁה עַצְמָהּ שֶׁל אֲבִיהָ הָווּ וְאִם כֵּן יִשְׁתּוֹק מֵאֵין כֶּסֶף שֶׁבָּא לְלַמֵּד עַל קִדּוּשִׁין שֶׁקִּבֵּל' הִיא דַּהֲווּ שֶׁל אֲבִיהָ וְכִי הַאי גַּוְנָא הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' בפ' נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה בְּדִיבּוּר הַמַּתְחִיל זַכַּאי בִּמְצִיאָתָהּ וכו' וּכְשֶׁתַּעֲמִיק הָעִיּוּן בַּצְּרִיכוּתָא דְּלִקַּמָּן תִּרְאֶה חִלּוּק מְבֹרָאָר בְּדָבָר קַל יִתְבָּאֵר: תוס' יְצִיאָה דִּכְנָוָתֵי' עַיֵּין בפ' נַעֲרָה בִּכְתֻבּוֹת פי' ר"ח.

זֶרַע זַרְעָהּ לָא אִצְטְרִיךְ קְרָא דִּבְנֵי בָנִים וכו' ומ"מ בָּרַיְיתָא מַפִּיק מֵאַיִן לָהּ לְהוֹכִיחַ זֶרַע זַרְעָהּ פָּסוּל דְּעִיקַּר קְרָא לִכְּסוֹל אִיצְטְרִיךְ לְזֶרַע זַרְעָהּ אֲפִילּוּ פָּסוּל הוּא דַּאֲתָא דְּלְזֶרַע פָּסוּל הָא אִם בָּא עָלֶיהָ פָּסוּל פָּסְלָה וכמ"ש הַתּוֹסְ' ז"ל: גּוּפָא וְיָצְאָה חִנָּם וכו' יֵאָמֵר תּוֹשָׁב וְלֹא יֵאָמֵר שָׂכִיר וַאֲנִי או' קְנוּי קִנְיַן עוֹלָם אֵינוֹ אוֹכֵל קְנוּי קִנְיַן שָׁנִים לֹא כ"ש.

וְקָשֶׁה דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְקְנוּי קִנְיַן עוֹלָם שֶׁכֵּן אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּמָמוֹן שֶׁיּוֹרְשׁוֹ הָאָדָם לִבְנוֹ שֶׁהֲרֵי הַנִּרְצָע אֵינוֹ עוֹבֵד אֶת הַבֵּן וְאִילּוּ הַיּוֹצֵא בְּשֵׁשׁ עוֹבֵד אֶת הַבֵּן וְדָמֵי לְמָמוֹן שֶׁהָאָדָם יוֹרְשׁוֹ לְבָנָיו וְנִרְאֶה דְּדָמֵי הַךְ ק"ו לְגִלּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא דִּסְבָרָא הוּא דְּלָא גָּרַע הַשָּׂכִיר מִן הַתּוֹשָׁב אֶלָּא דבעה"ג סָמַךְ דָּבָר זֶה אֶל ק"ו: תוס' בַּגְרוּת שְׁמוֹצִיאָה וכו' וא"ת מִיתַת הָאָב תּוֹכִיחַ וכו' וק' דְּהָא מַאי דְּלָא קיי"ל דְּמִיתַת הָאָב מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן מֵהַךְ ק"ו גּוּפֵיהּ הוּא מִשּׁוּם דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לַסְּימָנִים שֶׁכֵּן נִשְׁתַּנָּה הַגּוּף וְכִדְאִי' לְקַמָּן ט"ז וְכֵינָן דְּהַתּוֹסְ' אַכַּתִּי לָא סָלְקִי אַדַּעְתַּיְיהוּ הַךְ פִּירְכָא אֵיךְ עָשׂוּ מִמֶּנּוּ יוֹכִיחַ דְּאַדַּרַבָּ' נְקַשֶּׁה וְנֶאֱמַר דְּהִיא גּוּפָא תַּיְיתֵי בק"ו וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּזֶהוּ כַּוָּנַת תֵּירוּצָם בְּאָמְרָם דְּאֵיכָּא לְמֵימַר מַה לְמִיתַת הָאָב וכו' כְּלוֹמַר וּמִטַּעַם זֶה אֲפִילּוּ מִיתַת אָב לָא קיי"ל אֶלָּא מֵהָךְ ק"ו גּוּפֵיהּ וְנִרְאֶה דְּמַאי דַּעֲבִיד ק"ו בַּגְּמָרָא לְבֶגֶר וְאַיְילוֹנִית אֵינוֹ חָשׁוּב כ"כ כֵּיוָן דִּבְבֶגֶר לֵיכָּא כ"כ שִׁינּוּי כְּמוֹ סִימָנִין וּכְבָר עָלָה עַל דַּעַת אַבַּיֵי לוֹמַר לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְבֶגֶר דְּאַיְילוֹנִית וכו' וְהָווּ סָלְקִי הַתּוֹסְ' אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּטַעֲמָא דְּמִיתַת הָאָב לָא אֲתָא בק"ו הוּא מִשּׁוּם דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְסִימָנִין שֶׁכֵּן נַעֲשֵׂית בִּרְשׁוּת הָאָדוֹן משא"כ מִיתַת הָאָב שֶׁאֵין סָבָרָא לוֹמַר שֶׁמַּה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּבֵית אֲבִיהָ יוֹצְאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן וּלְקַמָּן בד"ה מַה לְסִימָנִין אֲבָאֵר בְּפִרְכָא זוֹ בס"ד וְהָיוּ סְבוּרִים הַתּוֹסְ' דְּכָךְ הוּא הַבַּגְרוּת עִם שֶׁנַּעֲשֵׂית בִּרְשׁוּת הָאָדוֹן כְּמוֹ מִיתַת הָאָב שֶׁנַּעֲשָׂה בְּבֵית אֲבִיהָ וּלְכָךְ הִקְשׁוּ מִיתַת הָאָב תּוֹכִיחַ בְּחָשְׁבָם שֶׁאֵין עוֹד פִּרְכָא אַחֶרֶת לְמִיתַת הָאָב וְדָמֵי קְצָת לְבֶגֶר וְאַיְילוֹנִית וְחִיְּדְשׁוּ הַתּוֹסְ' הַפִּרְכָא וְהַשְׁתָּא גַּם טַעְמָא דְּמִיתַת הָאָב תַּלְיָא בְּכָךְ וק"ל: תוס' וְיָצְאָה חִנָּם הִקְשָׁה מֵהָרִיבָ"ל בִּתְשׁוּבוֹת הַנִּדְפָּסוֹת מֵהָדָשׁ ז"ל וְאֵיכָּא לְמֵידַק דְּאַדְּרַבָּא אוֹרְחֵיהּ דְּתַלְמוּדָא לְאוֹקְמוּ קְרָא בְּנִרְאֶה יוֹתֵר דְּתָפַסְתָּ מוּעָט תָּפַסְתָּ עכ"ל וְאִי לָא הֲוָה כְּתִיב קְרָא אֶחָד מֵהֶם שַׁפִּיר הֲוָה מַקְשֶׁה הָרַב זלה"ה אֲבָל כֵּיוָן דִּכְתִיבִי ב' קְרָאֵי טְפֵי הֲוָה לְמִדְרַשׁ לִקְרָאֵי כְּפִי סֵדֶר הֲלִיכָה: תוס' דְּלָא אַתְיָא סִימָנֵי נַעֲרוּת וכו' וא"ת וכו' הָא אָמְרִינַן גַּבֵּי סָרִיס עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כֻּלָּן וּמִסְתָּמָא ה"ה בְּאַיְילוֹנִית וכו' כַּנִּרְאֶה מִדְּבְרֵיהֶם ז"ל שֶׁאִם הָיוּ בּוֹ כֻּלָּן הָוֵי אַיְילוֹנִית אַף בְּעוֹדָהּ קְטַנָּה וְהוּא דְּבַר תֵּימָא שֶׁלֹּא מָצִינוּ בַּגְּמָרָא סִימָנֵי אִילִּינִית עַד שֶׁתִּהְיֶה בַּת עֶשְׂרִים וֶהֱבִיאוֹ הָרַמְבַּ"ם ז"ל בפ"ב מה' אִישׁוּת.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁהַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ מֵרַב הוּנָא אֲבָל רַב יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ בְּאֶחָד מֵהֶן וּמַאי מַקְשֵׁי' הַתּוֹסָפוֹת לְמָר בַּר רַב אָשֵׁי דְּאָפְשָׁר לוֹ לְתָרֵץ ולו' דְּאִיהוּ סְבִירָא לֵיהּ כר' יוֹחָנָן,

וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹ' מַקְשִׁים לד"ה כֵּינָן דְּמָר בַּר רַב אָשֵׁי קָרָא יַתִּירָא דְּרֵישׁ ע"כ צָרִיךְ לְתָרֵץ הַךְ קָרָא בֵּין לְרַב הוּנָא בֵּין לְרַבִּי יוֹחָנָן וק"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הַדָּבָר בָּרוּר שֶׁאֵין מַחֲזִיקִין אוֹתָהּ בְּאַיְילוֹנִית עַד שֶׁתִּהְיֶה בַּת עֶשְׂרִים וְכִדְאִיתָא פ' יוֹצֵא דּוֹפֶן וְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' צָרִיךְ לִדְחוֹק וְלוֹמַר דְּהָכִי קָאָמַר דַּאֲפִילּוּ את"ל דִּבְעוֹדָהּ קְטַנָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ בָּהּ סִימָנֵי אַיְילִינִית מ"מ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ בָּהּ הַסִּימָנִים כֻּלָּן: ד וְתַנָּא מַיְיתֵי לַהּ מֵהָכָא וכו' כְּבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בד"ה וְאֵימָ' לְדִידָהּ וכו' דר' יְהוּדָה דָּנָפְקָא לֵיהּ מֵאֵין כֶּסֶף וְהַךְ תַּנָּא דָּנָפְקָא לֵיהּ מִכִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה לָא פְּלִיגִי אַהֲדָדֵי אֶלָּא דְּמַר נָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא לְעִנְיַן כס' ומַר נָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא אֲבָל הָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי צְרִיכִי לְדִבְרֵי הַכֹּל ומש"ה עֲבִיד בַּגְּמָרָא צְרִיכוּתָא בָּזֶה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי תְּפִיס רַב יְהוּדָה הַאי קְרָא וְתַנָּא תְּפִיס הַאי קְרָא דְּכֵינָן דְּמִכָּל חַד מִתַּרְוַיְיהוּ יָלְפִינַן כֶּסֶף אֵין זֶה מִן הַדִּקְדּוּק וְהַדָּבָר פָּשׁוּט.

וּבְמַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הָא לָמָּה לִי קְרָא הָא אָתְיָא לָהּ יֵשׁ לְדַקְדֵּק לְכְאוֹרָה דְּמַאי קוּשְׁיָ' הִיא זֹאת הָא עִיקַּר קְרָא אִיצְטְרִיךְ לְמַאי דְּדָרֵישׁ לְקָמָן לְהֵיכָא דְּיָהֲבָ' אִיהִי לְדִידֵיהּ דְּלָא לְהָוֵי בְּקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף קִידּוּשִׁין לְהָכִי אִצְטְרִיךְ כִּי יִקַּח והג"ש דְּקִיחָה כמ"ש הַתּוֹסָ' וְהַתֵּירוּץ נִרְאֶה מְבֹאָר דְּפָרִיךְ לְבַעַל הַבָּרַיְיתָא דְּקָאָמַר אַחַר קִיּוּם הק"ו ת"ל כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּלְכָךְ פָּרִיךְ אַחַר הק"ו הָא לָמָּה לִי קְרָא שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה שֶׁהַבָּרַיְיתָא הוּא שֶׁבַּעֲבוּר שֶׁנִּתְבַּטֵּל הק"וְאִיצְטְרִיךְ הַפָּסוּק אֲבָל לְכַתְּחִלָּה דִּבְרֵי הַבָּרַיְיתָא שֶׁאָמְרָה וַהֲלֹא דִּין הוּא וכו' ופרש"י וְלָמָּה לִי קְרָא וכו' תִּקְשֵׁי לִי דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לְהֵהִיא דִּלְקָמָן וּלְפִי רֵיהַטְתָּ שְׁמַעְתָּתָא אֶפְשָׁר לִדְחוֹק בְּדִבְרֵי הַבָּרַיְיתָ' דה"ק וַהֲלֹא דִּין הוּא וּקְרָא לָא אִיצְטְרִיךְ לְהָכִי אֶלָּא לְהֵהִיא דִּלְקָמָן לְעִנְיַן צְרִיכוּתָא וּלְקָמָן לָא פָּרִיךְ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאַחַר קִיּוּם הק"ו אָמַר ת"ל כנר' קִיּוּם הק"ו קָאָמַר הָכִי והנלפענ"ד בְּזֶה הוּא דְּתַנָּא לָא מַיְיתֵי מֵהַךְ קְרָא אֶלָּא עִנְיַן קִנְיַית כֶּסֶף לְחוּדֵיהּ דְּהָא עַל מַתְנִי' דְּנִקְנֵית בְּכֶסֶף קָאֵי וְעָלָה קָא בָּעֵי מִנָּלַן וּמַיְיתֵי לַהּ מִקְרָא וְעִם הֱיוֹת דְּעִיקַּר גּוּפֵיהּ דְּקְרָא אִיצְטְרִיךְ לְהָא דִּלְקָמָן מִכָּל מָקוֹם פָּרִיךְ בַּעַל הַבָּרַיְיתָא וַהֲלֹא דִּין הוּא כלו' דְּמַאי דְּיִילֵף' כֶּסֶף מֵהַךְ קְרָא אֵין צוֹרֶךְ לוֹ דִּקְנִיַּית כֶּסֶף לְתוֹדָה מק"ו קָאָתְיָא לָן אֲבָל לְעוֹלָם עִיקַּר גּוּפֵיהּ דְּקְרָא אִיצְטְרִיךְ לְדִלְקָמָן ואע"ג דְּמִמֵּילָא נָפְקָא לָן כֶּסֶף בְּהֵהִיא צְרִיכוּתָא וְזֶה נר' נָכוֹן: אֲבָל קָשֶׁה לִי קוּשְׁיָא א' בְּדִבְרֵי הַאי תַּנָּא אַמַּאי לָא יָלִיף קִנְיָ' כֶּסֶף מק"ו דְּהֶקְדֵּשׁ וּמָה הַפְּדָיָה דְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְדּוֹתוֹ בִּשְׁטָר יָכוֹל לִפְדּוֹתוֹ בְּכֶסֶף אִשָּׁה שֶׁנִּקְנֵית בִּשְׁטָר אֵינוֹ דִּין שֶׁתְּהֵא נִקְנֵית בְּכֶסֶף וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁאֵין שׁוּם פִּרְכָא בְּהַךְ ק"ו וְנִרְאֶה דע"כ קְרָא אִיצְטְרִיךְ דְּאִי מק"ו דְּהֶקְדֵּשׁ הָיִיתִי אוֹ' דַּיְיוֹ כְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵין מִתְחַלֵּל עַל הַקַּרְקַע וּכְמוֹ כֵן אִשָּׁה לֹא תְּהֵא נִקְנֵית בְּקַרְקַע וַאֲנַן קי"ל דְּשָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף אַךְ ק' דִּנְהִי דְּזֶה מְתוֻרָץ לְעִנְיַן הַכָּתוּב דְּאִיצְטְרִיךְ אֲבָל כֵּינָן דבלא"ה אִיצְטְרִיךְ קְרָא כְּדִלְקָמָן וּמִמֵּילָא מִשְׁתְּמַע כֶּסֶף וְעִיקַּר קוּשְׁיַת הַתַּלְמוּד לְתַנָּא הוּא דְּלָמָּה לֹא נָפֵיק כֶּסֶף מק"ו עִם שֶׁהַפָּסוּק אִיצְטְרִיךְ לְהֵהִיא דִּלְקָמָן א"כ תִּקְשֵׁי לָן דְּאַמַּאי לָא נָפֵיק כֶּסֶף מק"ו דְּהֶקְדֵּשׁ דְּכָתֵיבָא וְלִיכָּא לְמִפְרַךְ בֵּיהּ וְלָא מִידֵי וְאֵין לוֹמַר דְּכֵינָן דְּמַתְנִי' קָתָנֵי בַּכֶּסֶף וּבְשָׁוֶה כֶּסֶף אֵין לְתַנָּא לְמֵילַף מֵהֶקְדֵּשׁ דְּנאֹמַר דַּיְיוֹ דְּהָא עִיקַּר הַתַּנָּא לֹא בָּא לְלַמּוֹד כ"א קִנְיַית כֶּסֶף אֲבָל כְּבָר הַכָּתוּב אִיצְטְרִיךְ לְדִלְקָמָן וּמִינָּהּ ג"כ מִשְׁתְּמַע כֶּסֶף וְיָלְפִי' מע"ע דְּשָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וְנִרְאֶה דְּאֵין לוֹ לְתַנָּא לְלַמּוֹד כֶּסֶף מק"ו שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּיְיוֹ שֶׁהוּא הֵפֶךְ מִשְׁנָתֵינוּ וּבְשִׁלְמָ' הַשְׁתָּא דְּנָפֵיק מִקְרָא דְּכֶסֶף מִמֵּילָא נִלְמוֹד שָׁוֶה כֶּסֶף מע"ע בְּמַה מצי' אוֹתוֹ כֶּסֶף שֶׁהוּא שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף כְּמוֹ כֵן הָכָא אֲבָל הַשְׁתָּא אֵין לְלַמּוֹד דָּבָר זֶה מק"ו דְּאִית בֵּיהּ דַּיְיוֹ שֶׁהוּא דָּבָר הַסּוֹתְרוֹ.

עוֹד נִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ אק"ו שֶׁל הֶקְדֵּשׁ מַה לְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁכֵּן נִתְקַדֵּשׁ אֲפִילּוּ בַּאֲמִירָה דַּאֲמִירָתוֹ לְגָבוֹהַּ כְּמִסֵּירָתוֹ לְהֶדְיוֹט וַהֲוָה לֵיהּ פִּרְכָא מֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה ע"ד שֶׁעָשׂוּ התו' מִשֵּׁשׁ וְיוֹבֵל דַּוְקָא: וּמָה אָמָה הָעִבְרִיָּה שְׁאֵינָהּ נִקְנֵית בִּבְיאָה נִקְנֵית בְּכֶסֶף וכו' קָשֶׁה נִימָא דַּיּוֹ אַרִישׁ דִּינָא וּכְמוֹ שֶׁהָאָמָה אֵינָהּ נִקְנֵית כִּי אִם בִּשְׁתֵּי פְּרוּטוֹת כְּמוֹ כֵן אִשָּׁה.

וְהָיָה נר' לוֹמַר דבעה"ג סְמִיךְ אק"ו דְּשִׁפְחָ' כְּנַעֲנִית דְּנִקְנֵית בִּפְרוּטָה מֶה הָאָמָה מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן נִקְנֵית בַּחֲזָקָ' וַחֲלִיפ' אַמָּה יוֹכִיחַ וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּכֵיוָן דַּאֲמַרְתְּ אַמָּה יוֹכִיחַ דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא כְּאָמָּה בִּשְׁתֵּי פְּרוּטוֹת דְּכֵיוָן דְּאִית בֵּיהּ פִּרְכָא וְאִית לְמִהְדַּר לְשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַדִּין נִלְמוֹד מִשִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית וּתְהֵא נִקְנֵית בִּפְרוּטָה נִרְאֶה הָיָה לע"ד שֶׁזֶּהוּ טַעַם הַתּוֹסָ' בד"ה מֵעִיקָּרָא דְּדִינָ' וכו' דְּנִיחָ' לֵיהּ לְמִפְרְךְ הַךְ פִּרְכָא דְּשַׁיְּכָא אַף בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית דַּהֲוָה מָצֵי לְמֶעֱבַד ק"ו מִשִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה לָהֶם לְמֵימַר דַּהֲוָה מָצֵי לְמֶעְבַּד ק"ו וְהָוֵי לְהוּ לְמֵימַר דַּהֲוָה מָצֵינַן לְמֵימַר שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ דְּאִינָהּ יוֹצְאָה בְּשֵׁשׁ וְיוֹבֵל אֶלָּא דְּנָקְטוּ בְּמִלְּתַיְיהוּ ק"ו מִשִּׁפְחָ' כְּנַעֲנִי' בַּעֲבוּר שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַדִּין אֶלָּא שֶׁזֶּה א"א לְהוֹלְמוֹ שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָ' קָיְימִי אַמַּאי דַּעֲבִיד בַּגְּמָרָא פִּרְכָא דְּיוֹצְאָה בְּכֶסֶף דְּלָמָּה לֹא עָשׂוּ פִּרְכָא אַחֶרֶת וְתֵירְצוּ תוס' דה"ה אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ וכו' אֲבָל קוֹדֶם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַפִּרְכָא דִּיצִיאַת כֶּסֶף אֵין לָנוּ לְמִפְרְךְ מִידִי בְּאַמָּה וְלֹא בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְאִם אִית לָנוּ פִּרְכָא דַּחֲלִיפִין בְּשִׁפְחָ' ונא' אַמָּה תּוֹכִיחַ אַמַּתִּי נאמ' דַּיּוֹ בְּאַמָּה כֵּיוָן דְּאַמַּתִּי לָא יָדְעִינַן הַפִּרְכָא אֲבָל עִיקַּר הַדָּבָר הוּא שֶׁעִיקַּר קוֹשְׁיָיתֵנוּ הָיָה דְּלָמָּה לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְמֵימַר מֵעִיקָּרָא דְּדִינָ' פרכ' נִימָא דַּיּוֹ וַאֲפִילּוּ לֹא יְהֵא שׁוּם פִּרְכָא בְּעוֹלָם וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר נָאֱמַר תְּחִלַּת הַדִּין שפח' כְּנַעֲנִית וְלֹא תַּקָּנָה אֶלָּא בִּפְרוּטָה וּלְפִי זֶה מ"ש הַתּוֹסָ' דַּהֲוָה מָצֵי לְמֶעֱבַד קַל וָחוֹמֶר מִשִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי הַכַּוָּנָה לוֹמַר דְּלֵיכָּא אִם כֵּן שׁוּם פִּרְכָא וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּכַוָּנָתָם לוֹמַר דְּלֵיכָּא הַךְ פִּרְכָא אֲבָל לְעוֹלָם דְּאִיכָּא פִּרְכָא דַּחֲלִיפִין וַחֲזָקָה וְאִיכָּא לְמֵימַר אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ וכו' וע"כ צ"ל מַה לְּתַרְוַיְיהוּ שֶׁכֵּן יוֹצְאִים בְּכֶסֶף וְלָכֵן עָשָׂה בַּגְּמָרָא הַךְ פִּרְכָא דְּזֶה הָיָה לָהֶם לְתוֹסָ' לְרַמּוֹז וְלֹא הָיָה לָהֶם לוֹמַר דְּלָא שַׁיְּכָא פרכ' דְּסִימָנִים וכו' וְנִתְקַיְּים מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסָמוּךְ.

וְעוֹד נִרְאֶה דאק"ו דע"ע הַנִּמְכָּר לְגוֹי סָמְכִינַן וְנֵאֱמַר הָכִי וּמַה ע"ע הַנִּמְכָּר לְגוֹי שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה בִּשְׁטָר נקנ' בְּכֶסֶף אִשָּׁה וכו' וְלֵיכָּא לְמִפְרְךְ אֶלָּא מִיצִיאַת כֶּסֶף דַּעֲבִיד בַּגְּמָרָא דְּאַפְּיְרְכָא גְּאֻלַּת קְרוֹבֵי אִית יוֹכִיחַ וְאַהַךְ ק"ו סְמִיךְ לְעִנְיָן דְּלָא נַיְמָא דַּיּוֹ.

עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּלָא גָּמְרִינַן מֵאָמָּה אֶלָּא עִיקַּר הַקְּנָיָן וְגַם הָאָמָּה עִיקַּר קִנְיָנ' בִּפְרוּטָה הוּא מִשּׁוּם דְּלֶהֱוֵי בָּהּ אֲבָל כֶּסֶף הוּא דְּאִיצְטְרִיךְ ב' פְּרוּטוֹת וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ בְּאִשָּׁה כְּלָל אֲבָל אי הֲוָה יָלְפִינַן בְּהֶקֵּישָׁא דְּאָמָּה הֲוָה יָלְפִי' ב' פְּרוּטוֹת דְּאֵין הֶיקֵּשׁ לְמֶחֱצָה כ"נ לִי וּלְקַמָּן בד"ה מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּלַן אֲבָאֵר אִם ע"ע הַנִּמְכָּר לְגוֹי נִקְנֶה בִּפְרוּטָה וְטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר ע"ש.

עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּדַוְקָא בק"ו לְחוּדֵיהּ אָמְרִינַן דַּיּוֹ אֲבָל הָכָא דְּאִית הקיש וק"ו לֹא נְבַטֵּל תַּרְוַיְיהוּ בַּעֲבוּר דַּיּוֹ וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה כִּיְונוּ הַתּוֹסָ' באו' אִי בְּהֶיקֵּשׁ לְחוּד וכו' וְדוֹחֵק וְתֵירוּץ הָאֶמְצָעִי עִיקָּר: נִקְנִית בְּכֶסֶף פרש"י מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ וְעִיקָּר נָפְקָא לָן מוּהֻכְּדָה אֶלָּא דְּלָא נִזְכַּר שָׁם כֶּסֶף בְּהֶדְיָא.

וְאֶפְשָׁר לו' שֶׁרָמַז רַשׁ"י בְּזֶה הַפָּסוּק מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי דְּסִמִיךְ בעה"ג אק"ו דע"ע הַנִּמְכָּר לְגוֹי: יָבָמָה תּוֹכִיחַ שֶׁנִּקְנֵית בִּבְיאָה וכו' מִדִּכְתִיב וְיָבָמָה וכדפרש"י וְנִרְאֶה לְדַקְדֵּק דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ

קר' לְמַעֵט יְבָמָה מִכְּסָף יָדְעִינַן דְּהָאִשָּׁה נִקְנֵית בְּכֶסֶף דְּאִם אֵינָהּ נִקְנֵית לָמָּה לִי קְרָא בִּיבָמָה לְמַעֵטָהּ מִכְּסָף א"ת דְּלָא נֵילַף מק"ו דְּאָמָּה אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב קְרָא דְּנִיבָמָה הָיְינוּ לוֹמְדִים אִשָּׁה וִיבָמָה מִקַּל וָחוֹמֶר דְּאָמָּה וְהַשְׁתָּא דְּכָתַב רַחֲמָנָא וִיבָמָה לְמַעֵט יְבָמָה מֵעַתָּה אִשָּׁה לָא יָדְעִינַן בק"ו דְּאָמְרִינַן יְבָמָה תּוֹכִיחַ וְעוֹד דְּוִיבְמָה אִיצְטְרִי' לְמַעֵט שְׁטָר בִּיבָמָה וק"ל: מַה לְאָמָּה הָעִבְרִיָּה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּכֶסֶף קָשָׁה לִי דְּאָמָּה הַמִּתְקַדֶּשֶׁת בְּקִדּוּשֵׁי יְעוּד יוֹכִיחַ שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּכֶסֶף וְנִקְנֵית בְּכֶסֶף בְּמָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת.

וְנִרְאֶה דְּהָאָמָּה הַמִּתְקַדֶּשֶׁת בְּקִדּוּשֵׁי יְעוּד נִקְנֵית אֲפִילּוּ בע"כ וְדָמֵי לְפִרְכָא דְּזִקּוּקָה וְעוֹמֶדֶת דַּעֲבִיד בִּגְמָרָא א"נ אִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְאָמָּה הַמִּתְקַדֶּשֶׁת בְּאוֹתוֹ כֶּסֶף שֶׁכֵּן אוֹתוֹ הַכֶּסֶף גַּם יָכוֹל לְהוֹצִיאָהּ מֵעַבְדוּת מַה שֶּׁאֵין לוֹמַר כֵּן בְּאִשָּׁה כְּלָל: תוס' מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא וכו' הוּא הַדִּין דַּהֲוָה מָצֵי לְמִנְקַט שֶׁכֵּן יוֹצֵאת בְּשֵׁשׁ וּבְיוֹבֵל וְסִימָנִים וכו' צָרִיךְ לְהָבִין הֵיכִי מָצֵינַן לְמֶעְבַּד פִּרְכָא מִיצִיאָה לְהַכְנָסָה דְּאַדְרַבָּה כָּל מַה שֶּׁרִיבָּה לָהּ הַכָּתוּב בִּיצִיאוֹת נִרְאֶה דְּכַוָּנַת הַכָּתוּב הִיא לְהוֹצִיאָהּ מֵעַבְדוּת וְאֵיךְ נֹאמַר דְּמִטַּעַם זֶה יִהְיוּ לָהּ הַכְנָסוֹת הַרְבֵּה וְיִכָּנִיסנ' בְּתוֹךְ הָעַבְדוּת וּמִן הַגְּמָרָא דְּפָרִיךְ מַה לְאָמָּה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּכֶסֶף לֵיכָּא לְאוֹכוֹחֵי כְּלָל שֶׁכְּבָר פרש"י ז"ל וְהוֹאִיל וְכֶסֶף חָשׁוּב בָּהּ לִפְדּוֹת חָשׁוּב נָמֵי לִקְנוֹתָהּ כְּפִי הנר' דְּהוּא ז"ל נִתְעוֹרֵר בְּזֶה וְתִיקֵּן דְּהוֹאִיל וְחָשׁוּב לִפְדּוֹתָ' וכו' דְּנִרְאֶה דְּמִטַּעַם שֶׁחָשׁוּב לִפְדּוֹתָהּ מְשׁוּם הָכִי חָשׁוּב לִקְנוֹתָהּ אֲבָל בְּשֵׁשׁ וְסִימָנִים וְיוֹבֵל לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי וְנִרְאֶה דְּטַעַם הַפִּרְכָא הַזֹּאת הָכִי הָוֵי דְּכֵינָן דְּרַבִּי בָּהּ רַחֲמָנָא יְצִיאוֹת הַרְבֵּה אֵינוֹ מִן הַדּוֹחַק שֶׁיִּהְיוּ בָּהּ הַכְנָסוֹת דְּמֵאֵיזֶה טַעַם אִי אַתָּה רוֹצֶה לְהַכְנִיסָהּ בְּקִנְיָנֵי' הַרְבֵּה בַּעֲבוּר שֶׁאַתְּ מַכְנִיסָהּ בְּעַבְדוּת כְּבָר נָתַן לָהּ הַכָּתוּב תִּיקּוּנִים בָּזֶה שֶׁנָּתַן לָהּ יְצִיאוֹת הַרְבֵּה לְהוֹצִיאָהּ מִתּוֹךְ הָעַבְדוּת: חֲקִירָה בִּכְלַל וְיֵשׁ לְסַפֵּק אִי עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה כִּי הֵיכִי דְּעָבְדִינַן מִינָּהּ פִּרְכָא דְּלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּדַוְקָא פִּרְכָא עָבְדִינַן מְשׁוּם דְּאִית בֵּיהּ הַךְ טַעְמָא דְּכִתְיבָנָא לְעֵיל דְּמְשׁוּם דְּיֵשׁ בְּאַמָּה יְצִיאוֹת הַרְבֵּה לְתַקֵּן אֶת עֲבוֹדָתָהּ אֵינוֹ מִן הַקֻּוְשְׁיָא שְׁיַּטִּיל בָּהּ הַכְנָסוֹת הַרְבֵּה כֵּינָן שֶׁכְּבָר יֵשׁ בָּהּ תִּיקּוּנִין הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא לְחֵירוּת אֲבָל הֵיוָכִיחַ מִיצִיאָה לְהַכְנָסָה אֵינוֹ שַׁיָּיךְ הַטַּעַם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְלָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מִינָּהּ וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק דְּבִשְׁלָמָא בַּפִּרְכָא שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים מַה לְאַמָּה שֶׁכֵּן יֵשׁ בָּהּ יְצִיאָה זוֹ נִמְשָׁךְ מֵעַצְמוֹ בַּלָּמֵד שֶׁאֵין לוֹ יְצִיאָה זוֹ לֹא נִלְמוֹד אֲבָל כְּשֶׁאָנוּ אוֹמְרִים יְצִיאָה פלו' יוֹכִיחַ שֶׁהָיָה בְּמָקוֹם הַהוּא וְאֵינוֹ נוֹהֵג כָּאן אַף אֲנִי אָבִיא הַכְנָסָה זוֹ נִמְצָא הִיא הָעִיקָּרִית הַמְחֻיֶּבֶת וְזֶה לֹאיַעֲשֶׂה.

ויל"ד לְפִי הָאֱמֶת אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ הֵיקֵּשָׁא דְּכִי יִקַּח לְלַמֵּד שְׁטָר בְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה דמק"ו דְּאִשָּׁה נָפְקָא לָן שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּכֶסֶף וְנִקְנֵית בִּשְׁטָר וְאֶפְשָׁר דְּלָא עָבְדִי ק"ו עִם יְצִיאָה וְהַכְנָסָה א"נ אִי לָא הֲוָה כְּתִיב הֵקֵּישָׁא לְעִנְיַן שְׁטָר הֲוָה יָלְפִינַן ע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל מע"ע הַנִּמְכָּר לְגוֹי שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה בִּשְׁטָר כמ"ש הַתּוֹס' בְּסַוְגְיָא דע"ע ד"ה הוֹאִיל וכו' בג"ש דְּשָׁכִיר שָׂכִיר וְעַבְרִיָּה אִיתַּקֵּשׁ לע"ע דִּכְתִיב כִּי יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי וכו' וּלְקַמָּן בְּפִסְקָא דּוּבַשְׁטָר מְנָלַן דַּף י"ו אֲבָאֵר עוֹד תֵּירוּץ אַחֵר בס"ד: עוֹד כָּתְבוּ וְרַבֵּינוּ נְתַנְאֵל וכו' דַּע כִּי אֵין טַעַם רַבֵּינוּ נְתַנְאֵל מִשּׁוּם דְּחָשׁוּב הַדָּבָר כְּמוֹ פִּרְכָא דְּהָא אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֵיקֵּשׁ אֲבָל הַכַּוָּנָה הִיא דְּכֵינָן דְּמַאי דִּכְתִיב בְּהֶדְיָא בַּכָּתוּב אֵינוֹ הַהַכְנָסָה אֶלָּא הַיְצִיאָה וְזֶה א"א לִלְמוֹד בְּאִשָּׁה אִם כֵּן הַהַכְנָסָה דְּנָפְקָא לָן מֵהַיְצִיאָה לָא גָּמְרִינַן בָּהּ וק"ל: תוס' מַה לְאָמָּה וכו' וי"ל כ"ש דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ יְבָמָה תּוֹכִיחַ וכו' הכ"ש הוּא בְּאוֹפֶן זֶה אַחַר שֶׁנִּדְקְדֵק מַה שֶּׁדִּקְדֵּק הר' מוהרי"ן לֵב זלה"ה דבק"ו שֶׁל מְקוֹמוֹת הֵמָּה נֶהְפָּךְ לְיוֹכִיחַ וְהַיְוָכִיחַ לָמָּה וְהָכָא בְּהַהִ ק"ו

שֶׁל מְקוֹמוֹת לֵיכָּא לְמֵימַר יָבָמָה יוֹכִיחַ אֶלָּא פְּרָכָא וְהֵיא מַה לְּבֵיאָה וכו' וע"כ צ"ל שֶׁזֹּאת הִיא גַּם כֵּן כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' באו' דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ יָבָמָה תּוֹכִיחַ פי' וְהֵיא פְּרָכָא דְּעָדִיף טְפֵי מִיּוֹכִיחַ וְהַטַּעַם הוּא בָּרוּר.

ונ"ל לְדַקְדֵּק זֶה בְּדִבְרֵיהֶם בְּאוֹמֵר דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ יָבָמָה וכו' דְּהָא לֹא שַׁיָּיךְ לִישָּׁנָא דִּלְמִפְרָךְ אֵינָכִיחַ כְּלָל וְאֵיךְ כָּתְבוּ דְּאֵיכָּא לְמִפְרַךְ אֶלָּא כַּוָּנָתָם ז"ל הִיא לוֹמַר שֶׁהִיוָּכִיחַ שְׁאָמַר בַּגְּמָרָא הַשְׁתָּא אֵיכָּא לְמִפְרְכֵיהּ כלו' שֶׁנַּעֲשָׂה פְּרָכָא מִמֶּנּוּ וְהֵיא מַה לְּבֵיאָה שֶׁכֵּן קוֹנָה בִּיבָמָה וכו'.

ויל"ד בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּמַה ק"ו הוּא זֶה דְּהָא אֵיכָּא לְמֵימַר יְצִיאַת כֶּסֶף יוֹכִיחַ שְׁמּוֹצִיא בְּאָמָה וְאֵינוֹ מוֹצִיא בְּאִשָּׁה אַף אֲנִי אָבִיא הַהֶכְנָסָה וְעִם מ"ש לְמַעְלָה דְּמִיְּצִיאָה לְהַכְנָסָה לָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ נִיחָא אֲבָל בְּסָמוּךְ אַתָּרַץ תֵּירוּץ מְבוֹאָר לַכֹּל: עוֹד קָשֶׁה דַּאֲפִי' דְּפָרְכִינַן מַה לְּבֵיאָה כִּדְפִ' אֵיכָּא לְמֵימַר שְׁטָר יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה בְּאָמָה וְקוֹנֶה בְּאִשָּׁה אַף אֲנִי אָבִיא כֶּסֶף וכו' וּכְבָר נִתְעוֹרֵר הָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה בָּזֶה וְהֶוְדַחַק בְּתֵירוּץ וְחָסֵר הַדָּבָר בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל וכמ"ש הוּא עַצְמוֹ וְהַנָּ"ל שֶׁאֵין צָרִיךְ בֵּיאוּר בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל וְכַוָּנָתָם ז"ל מְבוֹאָרֶת וְזֶה שֶׁהַתּוֹסָ' ז"ל הֶוְקְשָׁה לְהוּ בְּהַאי ק"ו דַּעֲבִיד בַּגְּמָרָא וַעֲבִיד מִינֵּיהּ יוֹכִיחַ מִיָּמָּה וּלְבַסּוֹף מַסִּיק דְּאִית בָּהּ פְּרָכָא מִיְּצִיאַת כֶּסֶף וַאֲמַאי לָא עָבִיד ק"ו מִמְּקוֹמוֹת וְלֹא שַׁיָּיךְ שׁוּם פְּרָכָא וְלֹא שׁוּם יוֹכִיחַ וְנֵימָא הָכִי וּמַה בִּיאָה שֶׁאֵינָהּ בְּאַמָּה יְשָׁנָהּ בָּאִשָּׁה כֶּסֶף וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר יָבָמָה תּוֹכִיחַ וכו' וְתֵירְצוּ הַתּוֹסָ' שֶׁהִיוָּכִיחַ נֶהְפַּךְ לְמַה וּמִכָּאן נִלְמוֹד לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִיוָּכִיחַ נֶהְפַּךְ לָמָּה וז"ש כ"ש וכו' שֶׁהוּא אַרִישׁ דִּינָא וְהַשְׁתָּא אֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּבֵיאָה וכו' וְאֵיכָּא לְמֵימַר שְׁטָר יוֹכִיחַ וְגַם לְבַסּוֹף יְצִיאַת כֶּסֶף יוֹכִיחַ בִּמְקוֹמוֹ עוֹמֵד וַאֲפִ' תֵּימָא מַה לִּשְׁטָר שֶׁכֵּן מוֹצִיא תּאמַר בְּכֶסֶף וכו' הֵיינוּ מִשּׁוּם הַפְרָכָא דְּמַה לְאָמָּה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּכֶסֶף וְכַוָּנַת הַתּוֹסָ' לוֹמַר שֶׁלֹּא נִמְלַטְנוּ מִכָּל הַפִּירְכוֹת דִּלְגַמ' אֶלָּא דְּהֵמָּה נֶהְפַּךְ לְיוֹכִיחַ וְהִיוָּכִיחַ לָמָּה זֶהוּ כָּל כַּוָּנָתָם בָּזֶה וְאֵין שׁוּם תְּפִיסָה לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' וְנִתְבַּטְּלוּ קֻוּשְׁיוֹת הָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה כַּנַ"ל: אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי בֵּיאוּר דִּבְרֵי הַגְּמָרָא וְהַתּוֹסָ' כְּפִי הַנִּרְאֶה לע"ד רָאִיתִי לְכָתּוֹב דָּבָר קַל בְּעֵינֵי יוֹדְעֵי דָּת עִם שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל וְזֶה שֶׁהוּא ז"ל הֶוְקְשָׁה לוֹ עַל הַדִּ ק"ו וכ' ז"ל וק"ל מַה לְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה שֶׁכֵּן אֵין קִנְיָנָהּ לְשֵׁם אִישׁוּת וְלֹא שַׁיְּיכָה בָּהּ בִּיאָה וְלָא מִשּׁוּם קֻלָּא דְּבִיאָה הוּא וְאֵיכָּא לְמֵימַר דְּתַנָּא סָמֵךְ אַהָא דַּאֲפִ' כִּי מַפְרִיךְ מִדִּין ק"ו אַסֵּתִי אָתֵי שֹׁפִיר בְּמַה מָצִינוּ וכו' וַאֲנַן מְהַדְּרִינַן דַּאֲפִי' בְּמַה מָצִינוּ לָא אָתֵי דְּאַדְּמִדְּמֵינַן לַהּ לְאָמָּה נִדְמִיָּ' לִיבָמָה שֶׁאֵין כֶּסֶף קוֹנֶה בָּהּ וְאָמְרִי' מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן אֵין נִקְנֵית בִּשְׁטָר כְּלוֹמַר דְּלְאָמָּה הָעִבְרִיָּה רָאוּי לְדַמּוֹתָהּ יוֹתֵר מִלְּדַמּוֹתָהּ לִיבָמָה שֶׁהֲרֵי זוֹ דּוֹמָה לְאָמָּה הָעִבְרִיָּה בְּצַד א' שֶׁהִיא נִקְנֵית בִּשְׁטָר משא"כ בִּיבָמָה וכו' ע"כ וּדְבָרָיו תְּמוּהִים דְּלָא מָצִינוּ מֵעוֹלָם בַּתַּלְמוּד פְּרָכָא אַמַּאי דִּמְחַיֵּיב הַדָּבָר בַּמַּלְמָד לְלָמּוֹד מִמֶּנּוּ וְלֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ מַה לְּאָמָּה אֶלָּא עַל הַדִּין שֶׁנִּלְמַד מִשָּׁם שֶׁנִּקְנָה בְּכֶסֶף אֲבָל לוֹמַר מַה לְּאָמָּה שֶׁמִּתְחַיֶּבֶת בְּבִיאָה מֵעוֹלָם לֹא מָצִינוּ וְעוֹד שֶׁמָּה שֶׁאֵין בָּהּ בִּיאָה מִשּׁוּם דְּאֵין קִנְיָנָהּ לְשֵׁם אִישׁוּת זֶה אֵינוֹ מַמָּה שֶׁיִּקָּשֶׁה שֶׁהֲרֵי אִי לָאו מְעוּטָא דְּוַבְעָלָה לְמַעֵט אָמָּה הָעִבְרִיָּה הָא אָמָּה הָעִבְרִיָּה אָתְיָא בקו"ח עִם שֶׁאֵין קִנְיָנָהּ לְשֵׁם אִישׁוּת אֶלָּא דְּלָא רָצָה הַכָּתוּב בְּכָךְ מִטַּעַם זֶה וְהָכָא נַעֲשָׂה ק"ו הָכִי וּמַה הָאָמָּה שֶׁאֵינָהּ נִקְנֵית בְּבִיאָה לְפִי שֶׁלֹּא רָצָה הַכָּתוּב בְּכָךְ נִקְנֵית בְּכֶסֶף אִשָּׁה שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה א"ד וכו' וְזֶה פָּשׁוּט בְּכָל הַתַּלְמוּד וּפֵירוּשׁ הָרִיטְבָ"א ז"ל קָשֶׁה מְאֹד דְּהָא כֵּינָן דְּאֵיכָּא לְדַמּוֹיֵי לְאָמָּה מִשּׁוּם דְּנִקְנֵית בִּשְׁטָר וְאֵיכָּ' לִדְמוּיֵי לִיבָמָה דְּנִקְנֵית בְּבִיאָה נִמְצָא הַדָּבָר מְסֻפָּק דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּעָדִיף טְפֵי לְדַחוּיֵי לְאָמָּה מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּהָא אָתֵית

לִידֵי קֻלְּא אִם קַבָּלָה קִדּוּשִׁין מֵאַחַר וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַאי פְּרִיךְ הָא לָמָּה לִי קְרָא הָא אָתְיָא לָהּ דְּהָא מֵהָךְ ק"ו אֵין הֶכְרֵחַ כִּדְפָרֵי' וְאֶפְשָׁר דְּאַלִּישָׁנָא דְּבָרַיְיתָא פְּרִיךְ דְּכֵינָן דְּקַיַּילְפַת מֵהָךְ ק"ו אִם כֵּן אֵיךְ שַׁיָּיךְ לוֹמַר לְהָבִיא עוֹד קְרָא עָלָיו אֶלָּא שֶׁהָרִיטְבָ"א ז"ל ס"ל דְּזֶה הָוֵי כְּעֵין מַה מָּצִינוּ נִמְצָא דְּלָא פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וְלָא מִידֵי נִמְצָא שֶׁאֵין פֵּירוּשׁוֹ מְחֻוָּן' וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי הוּא הַנָּכוֹן וְדָבָר בָּרוּר הוּא בְּכָל הַתַּלְמוּד: ה וְאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב וכו' דְּאִי כְּתַב רַחֲמָנָא כִּי יִקַּח הֲוָה אָמֵינָ' קִדּוּשִׁין דְּיָהֵיב לַהּ בַּעַל דִּידַהּ הָוּוּ וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָא לְהָא לָא אִיְצְטְרִיךְ קְרָא דְּגָמְרִינַן לָהּ מֵהֶקִּישָׁהּ דְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה וְנִרְאֶה דְּלָא שָׁמְעִינַן מֵהָךְ הֶקִּישָׁא אֶלָּא מִילֵּי דְּקִנְיָן בְּהָךְ מִלְּתָא הוּא דְּאִיתְּקִשׁ לְאַחֶרֶת אֲבָל לֹא שֶׁיִּהֵא דּוֹמֶה לְאַחֶרֶת בְּשְׁאָר דִּינֵיהֶם דְּאִם אַחֶרֶת יק' בַּלִּיקּוּחִין דַּוְקָא מִשְּׁתַּעֵי דְּהָא טַעְמָא לָא נָפְקָא לָן דְּיוֹצְאָה בְּמִיתַת הָאָדוֹן מֵהָךְ הֶקִּישָׁא וְכִדְאָכְתּוֹב בְּסַוּגְיָ' ע"ש בס"ד: וְאִי כְּתַב וְיָצְאָה חִנָּם וכו' הֵיכָא דְּיָהֲבָ' וכו'.

וְקָשֶׁה הֵיכִי שָׁמְעִינַן זֶה מִכִּי יִקַּח הָא כִּי יִקַּח אִצְטְרִיךְ לְמַעֵט הֵיכָא דְּאָמַר הֲרֵינִי אִישֵׁךְ וכו' דְּכִי יִקַּח כְּתִיב וְלֹא שֶׁיַּקַּח אֶת עַצְמוֹ עַיֵּין: תוס' הֵיכָא דְּיַהֲבָא וכו' וק' שֶׁהֲרֵי בְּאִישׁ אֵינוֹ נוֹפֵל לְשׁוֹן קִידּוּשִׁין שֶׁאֵין נֶאֱסָר בְּכָךְ וְיֵשׁ לפ' שאו' הֲרֵי אֲנִי וכו' וְקָשֶׁה לִי כֵּיוָן דִּלְשׁוֹן קִידּוּשִׁין אֵינוֹ לִישָׁנָא דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא לִישָׁנָא דְּרַבָּנַן דְּאָסַר לַהּ אכ"ע כְּהֶקְדֵּשׁ כִּדְאִיתָא בְּרֵישׁ פִּרְקִין כֵּיוָן שֶׁלֹּא הֻזְקְשָׁה לְהוּ לַתּוֹסָ' אֶלָּא שֶׁאֵין נוֹפֵל לְשׁוֹן קִידּוּשִׁין שֶׁאֵין נֶאֱסָר וכו' אַמַּאי לָא פֵּירְשׁוּ דִּלְשׁוֹן קִידּוּשִׁין לָאו דַּוְקָא אֶלָּא הָאִשָּׁה הִיא שֶׁאָמְרָה הֲרֵי אַתְּ קָנוּי לִי אוֹ הֲרֵי אַתְּ בַּעְלִי דִּבְאִישׁ נוֹפֵל שַׁפִּיר לְשׁוֹן זֶה וְנִרְאֶה שֶׁבַּעֲבוּר זֶה כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וצ"ל דְּיָהֲבָא לְדִידֵ' לָאו דַּוְקָא כְּלוֹמַר שֶׁאִם הָיָה מֻזְכָּרָח שֶׁהִיא נוֹתֶנֶ' לוֹ הַיְינוּ אוֹמְרִים שֶׁהָאִשָּׁה אָמְרָה זֶה הַלָּשׁוֹן בַּעֲבוּר שֶׁהִיא נוֹתְנָה לוֹ מָמוֹן אֲבָל לִישָׁנָא דְּיָהֲבָ' לְדִידֵ' ע"כ אֵינוֹ כְּמִשְׁמָעוֹ כֵּיוָן שֶׁהָאָב מְקַבֵּל הַקִּידּוּשִׁין לְכָךְ נִיחָא טְפֵי לְמֵימַר דְּהִיא אָמְרָה הֲרֵי אֲנִי מְקֻדֶּשֶׁת לְךָ אוֹ קְנוּיָה לְךָ דְּהָוֵי לִישָׁנָא דְּאוֹרָיְיתָא.

עוֹד קָשֶׁה כִּי הֵיכִי דְּהֶקְשׁוּ עַל רַשְׁ"י שכת' דְּאָמַר הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וכו' אַמַּאי לֹא הֶקְשׁוּ עַל דְּבָרָיו בְּמַה שֶּׁכָּתַב ז"ל דְּיָהֲבָא אִיהִי לְדִידֵ' כֶּסֶף וכו' דְּהָא כֶּסֶף דְּאָבִיהָ הוּא וְהָיְיתִי סָבוּר לוֹ' שמ"ש וצ"ל וכו' הוּא פִּי' עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י וְיִתְיַישֵּׁב באו' דְּיָהֲבָה אִיהִי לְדִידֵיהּ כֶּסֶף וְקִדַּשְׁתּוֹ דְּאָמְרָה לֵיהּ הִתְקַדֵּשׁ וכו' כנר' דה"ק פִּי' נָתַן לוֹ כֶּסֶף הַיְינוּ דְּאָמְרָה לֵיהּ הִתְקַדֵּשׁ וכו' אֲבָל מִלְּשׁוֹן שֶׁכָּתַב בְּסָמוּךְ לֶהֱוֵי קִידּוּשִׁין מַה לִּי כֶּסֶף דִּידֵיהּ וכו' לֹא יִתָּכֵן כְּלָל זֶה וְקִישׁוּר אוֹמֶרֶ' וצ"ל וּבְרוּר שֶׁנִּמְשַׁךְ בָּמָּה שֶׁסִּיְימוּ לוֹ' שֶׁאוֹמֶרֶת הֲרֵי אֲנִי מְקֻדֶּשֶׁת לְךָ.

וְקָשֶׁה לִי עַל דִּבְרֵיהֶם ז"ל שֶׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵיהֶם דְּהֵיכָא דְּנָתַן הוּא וְאָמְרָה הִיא אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת דְּהָא עִיקַּר הַכָּתוּב לָא אִיצְטְ' אֶלָּא לְהָכִי לוֹמַר דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּבַגְּמָרָא אָמְרִי' לְקַמָּן דְּנָתַן הוּא וְאָמְרָה הִיא סַפֵּקָא הָוֵי וְחָיְישִׁינַן מִדְּרַבָּנָן וְנִרְאֶה דְּלָשׁוֹן מִדְּרַבָּנָן נִרְאֶה שֶׁאֵין הַסָּפֵק מִדְּאוֹרַיְיתָא אֶלָּא חֲשָׁשָׁא דְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וְזֶה אֱמֶת אֲבָל אִי לָא הֲוָה תֵּירוּץ זֶה הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכֵיוָן דְּלִקַּמָּן אֵיכָּא דְּרָשָׁא אַחֲרִיתִי בְּכִי יִקַּח שֶׁלֹּא יִקַּח אֶת עַצְמוֹ אֶפְשָׁר שֶׁזֶּה הָיָה טַעַם הַסָּפֵק וְהָרַאשׁוֹן עִיקָּר: תוס' כְּתַב רַחֲמָנָא כִּי יִקַּח וְלָא כִּי תִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִישׁ לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דַּהֲבָנַת דְּבְרֵיהֶם הִיא מִדִּכְתַב הָכִי וְלֹא כָּתַב כִּי תִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִישׁ וְזֶה אִי אֶפְשָׁר דְּהָא לָמָּה לָן לְמִכְתַּב כִּי תִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִישׁ בְּלָאו הָכִי שָׁמְעִינַן לֵיהּ מִדִּכְתִיב וְיָצְאָה חִנָּם

וכו' וְנִרְאֶה דַּהֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם כָּךְ מִדִּכְתִיב כִּי יִקַּח דְּמַשְׁמָעוּתוֹ הָוֵי וְלֹאכִּי תִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִישׁ.

וְאַפְתִּי קָשֶׁה כֵּינָן שֶׁהַתּוֹסָ' הִכְרִיחוּ לְמַעְלָה דְּקָרָא דְּכִי יִקַּח אִיצְטְרִיךְ לָנָתָן הוּא וְאָמְרָה הִיא דְּלָא מְהַנֵּי הֲוָה לְהוּ לְמֵימַר כָּתַב כִּי יִקַּח וְלֹא שֶׁתִּלָּקַח לְאִישׁ וּלְשׁוֹן תִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִישׁ מַשְׁמַע שֶׁאוֹמֶרֶת הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וְהָיָה נִרְאֶה לוֹמַר דְּהַכַּוָּנָה לוֹמַר וְלֹא תִּלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ אֲבָל מִלְּשׁוֹן אוֹמְרָם בְּסָמוּךְ בָּלָאו הָכִי שָׁמְעִי' מִדִּכְתִיב כִּי יִקַּח וְלָא כִּי תִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִישׁ א"א זֶה וְדוֹחֵק לְמָחוֹק הס'.

עוֹד קָשֶׁה לִי דִּלְעֵיל בְּרֵישׁ פִּרְקִין מַסִּיק וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא מַנִּי ר"ש הִיא דְּתַנְיָ' ר"ש אוֹמֵר מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְלֹא כְּתִיב כִּי תִּלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְהַלֵּךְ וכו' וְהֵיכִי קָאָמַר ר"ש דַּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ מִדִּכְתַב הָכִי דְּהָא הֲוָכְרַח לְכְתּוֹב כֵּן הַכָּתוּב לְאַשְׁמוֹעִי' דְּנָתָן הוּא וְאָמְרָה הִיא אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְהֵיכִי מָצֵי לְמִכְתַּב כִּי תִּלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ וְעוֹד דְּאַמַּאי קָאָמַר ר' שִׁמְעוֹן וְלֹא כְּתִיב כִּי תִּלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ דְּהָא לְמַאי אִיצְטְרִיךְ לְמֵימַר הַכָּתוּב כִּי תִּלָּקַח דְּמִנַּיצָּאָה חִנָּם נָפְקָא לָן וְנִרְאֶה דה"ק מִדִּכְתִיב הָכִי וְלֹא הֲכִי כְּלוֹמַר מִצַּד הַכָּתוּב הַזֶּה יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּדֶרֶךְ הָאִישׁ וכו' אֲבָל נר' דַּאֲפִי' הָיָה אוֹמֵר הַכָּתוּב כִּי תִּלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ הָיִינוּ שׁוֹמְעִים הַךְ דְּרָשָׁא דְּהָכָא דְּכִי תִּלָּקַח אִשָּׁה לְאִישׁ מַשְׁמַע שֶׁהָאִישׁ הוּא הַלּוֹקֵחַ לְאִשָּׁה אֲבָל לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן דְּדֶרֶךְ הָאִישׁ לְהַלֵּךְ אַחַר הָאִשָּׁה אֲבָל בְּאוֹמְרוֹ כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה נר' דְּדֶרֶךְ הָאִישׁ לְהַלֵּךְ וכו' וְלֹא נָעְלַם מִמֶּנִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּזֹאת הַקֻּוּשְׁיָ' מִן הַדְּחוּי וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי נר' כְּפִי שׁוֹרֶשׁ הַלָּשׁוֹן אֲבָל מִמַּאי דְּכָתַב רַשְׁ"י ז"ל לְקַמָּן גַּבֵּי נָתָן הוּא וְאָמְרָה הִיא פרש"י וְלָא כְּתִיב כִּי תִּלָּקַח וכו' הֶפֶךְ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי: עוֹד כָּתְבוּ אִי לָאו ג"ש הֲוָה מוֹקְמִינַן קְרָא דְּכִי יִקַּח אִישׁ אַקִּדּוּשֵׁי בִּיאָה וכו' וְקָשֶׁה לִי כֵּינָן דק"ל דְּאִתַּקְשִׁי הֲוָיוֹת לַהֲדָדֵי כִּדְאִיתָא בְּפֶרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה דַּף מ"ו אִם כֵּן מִקִּדּוּשֵׁי בִּיאָה יָלְפִי' כֻּלָּךְ גַּם כֵּן וּשְׁטָר וְאִי צָרִיךְ קְרָא לְכָל הֲוָיָה וַהֲוָיָה בַּשְּׁטָר מִנָּלַן קְרָא לוֹמַר כֵּן.

וְנִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר דִּבְשְׁטָר הֲוָה מַקִּישׁ לֵיהּ לְבִיאָה אִי מִשּׁוּם דְּאִיתַּקּוּשׁ הֲוָיוֹת לַהֲדָדֵי וְאֵינוֹ נוֹתֵן בְּיָדָהּ כְּלוּם דִּבְשְׁטָר אפי' עַל אִיסּוּרֵי הֲנָאָה כָּשֵׁר אֲבָל בְּכֶסֶף קס"ד דְּלֹא צָרִיךְ נוֹתֵן הוּא וְאָמַר הוּא כֵּינָן שֶׁנּוֹתֵן הַהֲנָאָה בְּיָדָהּ וּלְכָךְ לֹא הִזְכִּירוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּדִבְרֵיהֶם שְׁטָר כְּלָל: הַלָּכָה ב וּבְעָלָהּ מְלַמֵּד שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה וַהֲלֹא דִּין הוּא וכו' וְקָשֶׁה דְּנֵילַף בִּיאָה בְּאִשָּׁה מִדְּכָתַב בִּיבָמָה יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וּפְרִיךְ בְּגְמָרָא לְקַמָּן וְאֵימָא לְכַוְלֵי מִלְּתָא כְּאִשָּׁה וּמְשַׁנֵּי אֲמַר קְרָא וְיבָמָה וכו' מַשְׁמַע דְּבַמַּאי דְּלֹא מִיעֵט קְרָא אֶלָּא שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ בְּהֶדְיָא דְּהַיְינוּ בִּיאָה קָאָמַר הַכָּתוּב דְּנָחְשָׁב כְּאִשָּׁה מַשְׁמַע דְּבִיאָה קוֹנָה בְּאִשָּׁה וְנִרְאֶה דְּהַכָּתוּב קָאָמַר שֶׁהַיְבָמָה יֵשׁ לָהּ דִּין אִשָּׁה עִם הַבִּיאָה אֲבָל אֵינוֹ מֻכְרָח שֶׁהָאִשָּׁה תִּהֵא נִקְנֵית בְּבִיאָה וק"ל: וּמַה יְבָמָהּ שֶׁאֵין נִקְנֵית בְּכֶסֶף נִקְנֵית בְּבִיאָה וכו' אַף עַל גַּב דְּהַיְבָמָה נִקְנֵית גַּם כֵּן בַּעַל כָּרְחָהּ בְּאִשָּׁה לָא יָלְפִינַן אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ וְאֵין לוֹ' דַּיּוֹ דְּאַדַּרְבָּא פָּחוֹת מִמַּה שֶּׁדָּיְנִינַן בק"ו נָקְטִי מִינֵּיהּ דְּהַיְינוּ דַּוְקָא מִדַּעְתָּהּ דְּאֵין סְבָרָא שֶׁיְּהֵא הָאִשָּׁה בע"כ כְּלָל דְּהַדְיוֹ אֵינוֹ נַעֲשֶׂה פִּרְכָא.

וְדַע דִּבְהַךְ ק"ו לָא מָצֵינַן לְמֵילַף שֶׁתְּהֵא הַבִּיאָה גּוֹמֶרֶת כְּמוֹ בִּיאָה דִּיבָמָה דְּאִיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא שֶׁיְּהֵא כְּכֶסֶף שֶׁאֵינוֹ גּוֹמֵר וְלֵיכָּא לְמִפְרַךְ הַשְׁתָּא מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן בִּיאָתָהּ גּוֹמֶרֶת דְּאַחַר שֶׁעָשׂוּ דַּיּוֹ לָא עָבְדִינַן מִינֵּיהּ פִּרְכָא וְזֶה נִרְאֶה לִי כְּלָל בָּרוּר בְּמִדּוֹת וְאֵין

לְהַקְשׁוֹת אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא דְּחַזְפָּה קוֹנָה נְדוֹן ק"ו מְחַזְפָּה שֶׁאֵינוֹ קוֹנָה בִּיבָמָה וַאֲפִי' הָכִי קוֹנָה בְּאִשָּׁה בִּיאָה שֶׁקוֹנָה בִּיבָמָה וכו' דְּהָא חֲזָפָה לֹא לָמַדְנוּ אֶלָּא מִכֶּסֶף וּשְׁטָר וּבִיאָה בַּחֲדָא מִתְּלַת כְּדִלְקַמָּן וּפָשׁוּט הוּא בְּעֵינֵי: תוס' וּבַעְלָה וכו' וא"ת תִּיפּוֹק לֵיהּ וכו' דְּמַשְׁמַע נָמֵי ל' בִּיאָה כלו' דְּכֶסֶף לָמַדְנוּ מִקִּיחָה וּבִיאָה מִמִּשְׁמְעוֹתֵי' דְּקִיחָ' לְחֲזָדָא.

עוֹד כָּתְבוּ דְּאִי לָא כְּתִיב וּבַעְלָה וכו' אֲבָל לֵיחָשֵׁב הַעֲרָאָה כִּגְמַר בִּיאָה שַׁפִּיר דָּמֵי וכו' וְקָשֶׁה כֵּיוָן דְּלָאו לְעִנְיַן קִנְיָן אִיתְמַר הֵכִי לְמַאי מְהַנֵּי הג"ש וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ בפ' הַבָּא ע"י דְּהָוֵי ג"ש מֻוְפָנָה.

וְנִרְאֶה דִּמְהַנֵּי דְּלָא לֶהֱוֵי כַּאֲרוּסָה אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהֶעֱרָה בָּהּ אַחַר כֶּסֶף לֶהֱוֵי אֵשֶׁת אִישׁ לְעִנְיַן חֲנֶק אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאִית בָּהּ בִּיאָה כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה הַשְׁתָּא יָלְפִינַן הַעֲרָאָה לְעִנְיַן קִנְיָן עוֹד קָשֶׁה לִשְׁתּוֹק מהג"ש לְעִנְיַן הַעֲרָאָה וְתַיְתֵי בק"ו וְנֵימָא הָכִי וּמַה כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה בִּיבָמָה קוֹנֶה בְּאִשָּׁה הַעֲרָאָה שֶׁקוֹנֶה בִּיבָמָה כִּדְאִיתָ' בפ' הַבָּא ע"י מג"ש דְּבִיאָה בִּיאָה אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּקְנֶה בָּאִשָּׁה מַה לַּכֶּסֶף שֶׁקוֹנֶה אַמָּה בִּיאָה תּוֹכִיחַ שֶׁאֵינָהּ קוֹנָה בְּאַמָּה וְקוֹנֶה בָּאִשָּׁה אַף אֲנִי אָבִיא הַעֲרָאָה וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּעִיקַּר הַעֲרָאָה בַּיְבָמָה הִיא לִגְמוֹר קִדּוּשֶׁיהָ שֶׁל רִאשׁוֹן סבר' הוּא שֶׁאֵין לִלְמוֹד זֶה בק"ו וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּפִי כְּלָלֵי הַמִּדּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ אֵין הַפְּרָכָא שָׁיְכָא אֶלָּא לְכֶסֶף סְבָרָא הוּא שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת הַדְּ לְמִידָה: תוס' אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ וכו' וּמְשַׁנֵּי אִי לָא כְּתִיב אֶלָּא וּבָעַל הֵיא גּוּפָא לָא אָתְיָא בק"ו דְּהֵ"א אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ ע"כ דִּבְרֵיהֶם בִּלְתִּי מְבֹאָרִים דְּהָא מִיעוּט אָמָה מוּבַעַל נָפְקָא וע"כ פֵּירוּשׁוֹ הָוֵי דָּוְקָא לְאִשָּׁה יֵשׁ בְּעִילָה לֹא אָמָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מִמֵּילָא יָדְעִינַן דְּבְאִשָּׁה אִיכָּא בְּעִילָה וְאֵיךְ נֶאֱמַר אָמָה תּוֹכִיחַ וּכְבָר נִתְעוֹרֵר בָּזֶה הָרַב מוהריב"ל זַ"ל.

וְהַנִּרְאֶה דְּפֵירוּשׁ הַבָּרַיְיתָא באו' וַהֲלֹא דִּין הוּא פֵּירוּשׁוֹ הָוֵי כִּדְפָרְשִׁי' לְעֵיל דִּנְהִי דְּקָרָא דְּכִי יִקַּח אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא דִּלְקַמָּן וּמִמֵּילָא נָפְקָא לָן כֶּסֶף אֲבָל הַתָּנָא לֹא הָיָה לוֹ לְהַזְכִּיר מֵהָכָתוּב כְּלָל אֶלָּא הק"ו וז"ש וַהֲלֹא דִּין הוּא וְלֹא יְזָכֵר הַכָּתוּב כְּלָל וַאֲפִילּוּ תֵּימָא דְּמִן הַכָּתוּב נִשְׁמַע דִּין הַבִּיאָה שֶׁלֹּא יָדַעְנוּ אוֹתוֹ זֶה אֵינוֹ דִּבְלִי שׁוּם פָּסוּק נִשְׁמַע הַדִּין מִכֹּחַ ק"ו אפי' הָיָה נִכְתַּב הַמִּיעוּט דְּאָמָה הָעִבְרִיָּה בְּמָקוֹם דְּלָא לִשְׁתְּמַע דְּהָאִשָּׁה נִקְנֵית בְּבִיאָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן קָרָא לְעִנְיַן בִּיאָה לָא אִיצְטְרִיךְ דמק"ו בְּלֹא שׁוּם קְרָא נָפְקָא וּמְשַׁנֵּי אִי לָא כְּתִיב אֶלָּא וּבַעַל פֵּירוּשׁ ע"כ הַתָּנָא הֲוָכְרַח לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מֵהַכָּתוּב שֶׁאִם לֹא הָיָה כְּתִיב אֶלָּא וּבַעַל לְעִנְיַן מִיעוּט הָאָמָה לְחוּדֵיהּ וְהָיָה עַל אׇפְנָן דְּלָא הָוָה מְשְׁתַּמֵּ' מִינֵּי' אִשָּׁה כִּדְפָרֵישִׁי' הָוָה אָמִינָא אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ לְכָךְ הֲוָכְרַח הַתָּנָא לְהָבִיא קְרָא דְּוּבַעְלָה וְהַמַּקְשָׁה הִקְשָׁה לוֹ מַה לְאָמָה הָעִבְרִיָּה שֶׁכֵּן אֵין קִנְיָנָהּ לְשֵׁם אִישׁוּת עַד דְּמַסִּיק אַעִיקָּרָא דִּדִינָא שֶׁכֵּן זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת וְהַשְׁתָּא צָרִיךְ קְרָא דְּוַבַּעְלָה לְאִשָּׁה וְהָא דְּוּבַעְלָה כִּי הֵיכִי דְּלָא נַקִּישׁ אָמָה לְאַחֶרֶת בְּהֶיקֵּשׁ.

עוֹד נִרְאֶה דֶּרֶךְ אַחֵר וְהוּא זֶה דְּאָמָה הָעִבְרִיָּה לָא מָצֵית אָתְיָא מק"ו דִּיבָמָה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן קִנְיָנָהּ לְשׁוּם אִישׁוּת וְכֵיוָן דְּלָא אָתְיָא מק"ו נִרְאֶה דְּיֵשׁ בֵּין הַמֵּשִׁיב וְהַמַּקְשֶׁה אִי אָמְרִינַן יוֹכִיחַ גַּם כֵּן מִינָּה מִטַּעַם זֶה אוֹ לֹא דְּהַמֵּשִׁיב שֶׁאָמַר אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ וְהַמַּקְשֶׁה סְבִירָא לֵיהּ דְּכִי הֵיכִי דְּלָא אָתֵי מק"ו מִטַּעַם זֶה כְּמוֹ כֵן אָמְרִי' דְּלָא נַעֲבִיד מִינָּהּ יוֹכִיחַ וְיִתְבָּאֲרוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עַל אׇפְנָן זֶה שֶׁהִקְשָׁה לְהוּ דְּהָא אָמָה הָעִבְרִיָּה אָתְיָא מק"ו אִי לָאו קְרָא דְּוּבְעָלָה וְלָמָּה לִי הָא דְּוּבְעָלָה וּמְשַׁנֵּי דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב אֶלָּא וּבַעַל

הָיִיתִי אוֹמֵר דְּוַבַּעְלָהּ לְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ לְמַתְנוּ בִּיאָה בָּאִשָּׁה דְּאִי הֲוָה שְׁתִיק קָרָא מִינֵּיהּ הֲוָה אֲמִינָא הֵיא גּוּפָא דְּהַיְינוּ הָאִשָּׁה לָא אָתְיָא בְּהַדְּ ק"ו כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן קְנְיָנָ' וְאִיצְטְרִיךְ וּבַעַל לְגוּפֵיהּ וְהַשְׁתָּא הֲוָה מַקְשִׁינַן אַמָּה לְאִשָּׁה בְּהֵיקֵּשָׁא דְּאַחֶרֶת לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ הכ' דְּוַבַּעְלָהּ לְמַעֵט אָמָה הָעִבְרִיָּה כָּנָ"ר וְהָכִי סֵדֶר דִּבְרֵיהֶם אִי לָא כְּתִיב אֶלָּא וּבַעַל הָיִיתִי אוֹמֵר אִי הֲוָה שְׁתִיק מִינֵּיהּ דְּאִשָּׁה לָא אָתְיָא בק"ו וְאִיצְטְרִיךְ וּבַעַל לְגוּפֵי' וְלָא הֲוָה מְמַעֲטִים אָמָה הָעִבְרִיָּה.

וְרָאִיתִי ברש"ל שֶׁכָּתַב דֶּרֶךְ בְּדִבְרֵיהֶם דְּהָיִיתִי או' הָכִי זוֹ שֶׁהִיא רְאוּיָה לְבִיאָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר לקח' בְּקִידּוּשִׁין שֶׁל כֶּסֶף וְהִיא אִשְׁתּוֹ אֲבָל אַחֶרֶת אֵינָהּ רְאוּיָה לְבִיאָה אֲפִילּוּ יֵשׁ לוֹ כְּבָר שַׁיֶּיכֶת בְּגֵוָה כְּגוֹן אָמָה הָעִבְרִיָּה וְדוּק וְלֹא יָרַדְתִּי לְסוֹף דַּעְתּוֹ דְּלָמָּה נְמַעֵט אָמָּה לְבִיאָה אַחֵר קְנְיָן וְלֹא נֹאמַר דְּלְגוּפֵיהּ אִיצְטְ' לְלַמֵּד בּוֹ בִּיאָה וְהַנִּרְאֶה לע"ד כָּתַבְתִּי: הֲלָכָה ג וּמִנַּיִן שֶׁאַף בַּשְּׁטָר וכו' שְׁטָר שֶׁמּוֹצִיא וכו' וְאֵין לְדַקְדֵּק חֲלִיצָה תּוֹכִיחַ שֶׁמּוֹצִיא וְאֵינוֹ מַכְנִיס דְּמַה לַחֲלִיצָה שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה בְּאִשָּׁה מִדִּכְתִיב סֵפֶר כְּרִיתוּת וכו'.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָא שְׁטָר שֶׁל יְבָמָה הַנִּכְנֶסֶת בְּבִיאָ' יוֹכִיחַ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמּוֹצִיא אֵינוֹ מַכְנִיס דְּהָא וְיבָמָ' מִיעֵט כֶּסֶף וּשְׁטָר אַף אֲנִי אָבִיא שְׁטָר דְּכָל אִשָּׁה דְּעָלְמָא וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּשְׁטָר דִּיבָמָה דְּאֵינָהּ מַכְנִיסָהּ מִשּׁוּם דְּהַיְבָמָה אֵין הַטַּעַם בָּהּ בַּעֲבוּר קִנְיָן אֶלָּא בַּעֲבוּר לְקַיֵּים שֵׁם אָחִיו שֶׁהֲרֵי הִיא קְנוּיָה מִן הָרִאשׁוֹן וְזֶה לֹא נַעֲשָׂה ע"י שְׁטָר אֶלָּא ע"י בִּיאָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר אִשָּׁה דְּעָלְמָא שֶׁהֲרֵי הַשְׁטָר בָּא כְּדֵי לִקְנוֹת' וּלְכָךְ לֵיכָּא לְמֵיעֲבַד יוֹכִיחַ מֵהַהְ שְׁטָר.

וְנִרְאֶה עוֹדדאה"נ דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר הַהְ יוֹכִיחַ אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ לְמִפְרַךְ אַרִישׁ דִּינָא מַה לַכֶּסֶף וכו' וְלֵיכָּא לְמִפְרַךְ בְּהַהְ ק"ו מַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן קוֹנֶה בע"כ הַנִּמְכָּר לְכוּתִי משא"כ בְּשְׁטָר דְּאִיכָּא לְמֵימַר שֶׁאֵין טַעַם מְנִיעַת הַכּוֹשׁ בְּשְׁטָר מֵחֲמַת הַשְׁטָר דְּהַשְׁטָר שַׁפִּיר מָצֵי לְאַקְנוֹיֵי אֲבָל עִיקַּר הַמְּנִיעָה הִיא בַּעֲבוּר הַכּוּתִי שֶׁאֵינוֹ בְּתוֹרַת גִּיטִּין וְאֵין לְכוּתִי דִּין שְׁטָר וּבְלָאו הָכִי הָא פָּרִיךְ בגמ' נָמֵי שַׁפִּיר וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא עָבִיד ק"ו מְבִיאָה שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה מַכְנִיסָהּ שְׁטָר וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ פָּרֻכֶת הגמ' ונר' דְּהַפָּרָכ' הִיא פְּשׁוּטָה מַה לְּבִיאָה שֶׁכֵּן קוֹנָה בִּיבָמָה מַה תֹּאמַר כֶּסֶף יוֹכִיחַ אֶלָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן פּוֹדִין הֶקְדֵּשׁוֹת מַה תֹּאמַר בִּיאָה תּוֹכִיחַ וְאֵיכָּא לְמֵימַר מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁכֵּן קְנְיָנָהּ מְרֻוָּחָה כְּדִלְקַמָּן וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי לָא עָבִיד הַהְ ק"ו וּמַה יְצִיאָה שֶׁאֵינָהּ בְּכֶסֶף אִיתָא בִּשְׁטָר הַכְנָסָה לכ"ש דְּאֵיכָּא לְמֵימַר פְּדִיוֹן הֶקְדֵּשׁ יוֹכִיחַ דְּאִיתָא בְּכֶסֶף וְלֵיתֵי' בִּשְׁטָר מַה לְּפִדְיוֹן הֶקְדֵּשׁ דְּלֵית' בְּקַרְקַע תֹּאמַר קִנְיָן אִשָּׁה דְּאִיתֵי' בְּקַרְקַע קִנְיָן אַגַּב יוֹכִיחַ דְּאִיתֵי' בְּקַרְקַע וְלֵיתֵי' בִּשְׁטָר דְּאֵין קוֹנִין מִטַּלְטְלֵי אַגַּב שְׁטָר אַף אֲנִי אָבִיא קִנְיָן שֶׁל אִשָּׁה וְהַדָּבָר פָּשׁוּט.

וּמִטַּעַם זֶה אֵין לַעֲשׂוֹת ק"ו מֵעֲבָדִים שֶׁאֵינָם מוֹצִיאִים ואפי"ה מַכְנִיסִים וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר מַה לַּעֲבָדִים שֶׁכֵּן פּוֹדִים הֶקְדֵּשׁ דְּהָא אֵין הֶקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל בַּעֲבָדִים דְּהֶוְקֵּשׁוּ לְקַרְקָעוֹת דְּאִיכָּא לְמֵימַר מַה לַּעֲבָדִים שֶׁקּוֹנִי' אַגַּבָּן הֵיכָא שֶׁהָעֶבֶד כָּפוּת וק"ל.

וְדַע דְּבְהַהְ ק"ו אֵין לוֹמַר דַּהֲוָה יָלְפִינַן אֲפִילּוּ שְׁטָר שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כְּמוֹ כֶּסֶף דְּהָא כֵּיוָן דְּשָׁלָא לִשְׁמָהּ לָא יָדְעִי' אֶלָּא בְּהֶיקֵּשׁ' הֲוָיָה לִיצִיאָה דְּהָא כֵּיוָן דְּמִשְׁטַר שֶׁמּוֹצִיא יָלְפִינַן לָהּ אָמְרִינַן דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא מַה שְׁטָר דְּהוֹצָאָה לִשְׁמָהּ אַף שְׁטָר דְּהַכְנָסָה יִהְיֶה לִשְׁמָהּ.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת בְּהַדְּ קַל וָחוֹמֶר מַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן קוֹנִי' בּוֹ מְטַלְטְלִים דְּהָא בְּיָאָה תּוֹכִיחַ דְּכִי הַאי גַּוְונָא פָּרִיךְ לְקַמָּן בְּבִיאָה דְּלָא שָׁיְיכָ' בְּהֶקְדֵּשׁ וְאַפְּרָכָא דְּגְמָרָא דְּמַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן קוֹנִים הֶקְדֵּשׁ אֵין לוֹמַר קַרְקַע יוֹכִיחַ דְּמַה לַקַּרְקַע שֶׁכֵּן קוֹנִין מְטַלְטְלִין אַגַּבָּן וק"ל וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת מִקַּרְקַע מְמַטַלְטְלִי' אָתְיָא בָּמָה הַצַּד אֶלָּא דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן הֲנָאָתָן מְרֻוָּבָה וְאַחַר שֶׁבָּאוּ לִידֵי תְּשׁוּבוֹת הָרִיבָּ"ל בְּשִׁיטַת קְדוּשִׁין רָאִיתִי כִּדְבָרַי: תּוֹסָפוֹת וּמְנָיָן דְּאַף בִּשְׁטָר וכו' הַתּוֹסָפוֹת אָזְלוּ לְשִׁיטָתָם דְּאַף מִיְּצִיאָה פָּרְכִינַן לְעִנְיַן הַכְנָסָה וּלְהָכִי פָּרְכִינַן מַה לְאָמָּה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה אֲבָל כְּפִי מַה שֶׁדְּקְדַּקְתִּי לְמַעְלָה בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י לֹא שַׁיָּיְיכָ' הַדְּ פְּרָכָא אֶלָּא הַדְּחָיָיה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּאַמָּה גּוּפָהּ לָא יָדְעִינַן אֶלָּא מֵאִשָּׁה וַאֲפִילּוּ לְאִידָךְ נָמֵי הָא קָאָמְרִינַן לְלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּאַהֲנֵי הג"ש ע"ש.

וּלְמַאי דְּפָרִישִׁית לְעֵיל דְּאֶפְשָׁר דְּלָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּלַהַדַּר הק"ו לְמָקוֹמוֹ וּמַה בִּיאָה שֶׁאֵינָהּ בְּאַמָּה וכו' דְּאִיכָּא לְמֵימַר מַה לְּבִיאָה שֶׁיִּשַּׁנְּתָה בִּיבָמָה כֶּסֶף יוֹכִיחַ וכו' מַה לְהָנָךְ שֶׁכֵּן קְנְיָנָם מְרֻוָּבֶה כְּדִלְקַמָּן.

וּמַה שֶׁיֵּשׁ עוֹד לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי התו' כְּבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בד"ה וְאִשָּׁה בְּפָחוֹת וכו'. ב וְאַקְשִׁישׁ נָמֵי יְצִיאָה לַהֲנָיָה אֵין לְדַקְדֵּק דא"כ לִשְׁתּוֹק מִיְּצִיאַת כֶּסֶף דְּאַמָּה וְנֵילַף בק"ו דְּאִשָּׁה מַה לְאִשָּׁה שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ וכו' דְּאִיצְטְרִיךְ וְהָכְתִיב לִשְׁתֵּי פְּרוּטוֹת וק"ל וְדַע דְּהַדְּ קוּשְׁיָא אֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת הַשְׁתָּא דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי דְּפָרִיךְ מַה לְאָמָּה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּכֶסֶף הֲוָה מָצֵי לְמִפְרַךְ הוּא גּוּפֵיהּ וכו' וְאֶפְשָׁר נָמֵי דְּכֵיוָן דע"כ אִיצְטְרִיךְ וְכָתַב לְמַעֵט חֲלִיצָה אפי' לְאַבֵּיי מִינָהּ מְמַעֲטִים כֶּסֶף אֲבָל הַשְׁתָּא דְּמֵהֶקֵּישָׁהּ יָלְפִינַן שְׁטָר נִימָא אֵין הֶיְקֵּשׁ לְמֶחֱצָה וּנְקֵיִּים מִיעוּט הַכָּתוּב דְּוָקָא לְעִנְיַן חֲלִיצָה וְכַנָּנַת אַבֵּיי בָּאוּ אֵין קָטֵיגוֹר נַעֲשֶׂה וכו' הוּא דְּלְעִנְיַן כֶּסֶף לֹא צָרִיךְ קְרָא דְּמִסְבָרָא נָפְקָא וְהָא דַּעֲבִיד בַּעַל הַבָּרַיְיתָא ק"ו מִיְּצִיאָה לְהַכְנָסָ' וּמַה כֶּסֶף שֶׁאֵין מוֹצִיא מַכְנִיס וכו' אע"ג דְּאֵין קָטֵיגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵיגוֹר נִרְאֶה דְּכְבָר נִתְבַּטֵּל שָׁם סְבָרָא זֹאת שֶׁעוֹשֶׂה בק"ו דְּהָא שְׁטָר דְּיבָמָה יוֹכִיחַ שֶׁמּוֹצִיא וְאֵין מַכְנִיס וה"ה דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר דְּבִשְׁעַת גֵּרוּשִׁין תִּתֵּן הָאִשָּׁה כֶּסֶף לַבַּעַל דֶּוְמְיָא דְּאַמָּה דְּהַשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיְיכָ' אֵין קָטֵיגוֹר וכו' אֶלָּא דְּלָא אָמְרִינַן הָכִי דְּבָעֵי' דֶּוְמְיָא דִּיצִיאָה דִּכְתִיב וְנָתַן בְּיָדָהּ וּלְעֵיל ה"ק וּמַה כֶּסֶף שֶׁאֵין מוֹצִיא בְּשׁוּם מְצִיאוּת וַאֲפִי' תִּתֵּן הָאִשָּׁה לְבַעַל עִם כָּל זֶה מַכְנִיס וכו' וְדַע שֶׁהַתּוֹ' שֶׁהֶקְשׁוּ לְעִנְיַן אַמָּה מִמַּאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הוּא הַדִּין דְּהָוֵי מָצָא לְמִפְרַךְ בְּדִין האמ' גופ' אֵיךְ יוֹצְאָה בְּכֶסֶף כֵּיוָן שֶׁנִּקְנֵית בְּכֶסֶף אֶלָּא דְּתָמְהוּ אֵיךְ עָשָׂהוּ בַּעַל הַתַּלְמוּד פָּרְכָא עִם דָּבָר שֶׁנִּרְאֶה סוֹתֵר מַמָּשׁ וְהַתּוֹסָ' תֵּירְצוּ דִּין הוּא וכו' כַּנִּרְאֶה שֶׁמִּטַּעַם הַכְנָסָה כָּתְבוּ שֶׁהוּא דִּין שֶׁתּוֹצִיא וְהֵיכִי לָתֵת סְבָרָא דְּהָכָא לֹא שַׁיָּיְיכָ' אֵין קָטֵיגוֹר וכו' וּמִינָּהּ נִמְשֵׁךְ דְּפָרְכִינַן מַה לְאָמָּה שֶׁיּוֹצְאָה כַּנִּרְאֶה שֶׁהַיְּצִיאָה גּוֹרֶם הַהַכְנָסָה: וְאֵימָא בִּכְתִיבָה מִתְגָּרֶשֶׁת וכו' לְאַבֵּיי נָמֵי מָצֵי לְמִפְרַךְ כֵּיוָן דִּלְדִידֵיהּ אִיצְטְרִיךְ ע"כ וְכָתַב לְמַעֵט חֲלִיצָה אֵימָא דְּמְמַעֵט קִדּוּשֵׁי שְׁטָר וְאֶפְשָׁר כֵּיוָן דִּלְדִידֵיהּ לָא ס"ל הֵיקֵּישָׁהּ לִיצִיאַת כֶּסֶף כְּלָל לָא פָּרִיךְ לֵיהּ אֲבָל לְרָבָא דַּעֲבִיד הֵקֵּישָׁהּ לְעִנְיַן כֶּסֶף וְאִיצְטְ' קְרָא לְמַעֵט פָּרִיךְ וְאֵימָא וכו': וּלְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי שֶׁאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּכֶסֶף וכו' דְּמָצֵי לְמִפְרַךְ שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה מִנָּלַן אֶלָּא דְּקָיְימִי בְּכֶסֶף הַשְׁתָּא: סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וכו' לר' יוֹסֵי אִיצְטְרִיךְ סֵפֶר לְמַעֵט אוֹכְלִין בפ"ב דְּגִיטִּין וּמִן הַסְּמִיכוּת דּוֹרֵשׁ סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וְהַהִיא דְּרָשָׁא דְּהָתָם נָפְקָא לֵיהּ מִשּׁוּם דְּלָא הֲוָה לְמִכְתַּב וְכָתַב וּמִמֵּילָא שָׁמְעִי' דְּכוֹתְבִין עַל כָּל מִילֵּי וְאִיצְטְרִיךְ וְכָתַב דְּלָא נִטְעֵי' בְּסֵפֶר וְהָכָא דְּרֵישׁ מִכֹּחַ

הַסְּמוּכוֹת וְאֵין לוֹמַר דְּכֻלְּהוּ לְהַךְ דְּרָשָׁא אִיצְטְרִיךְ דא"כ לֵימָא וְנָתַן סֵפֶר כְּרִיתוּת בְּיָדָהּ: וְרַבָּנָן הַאי כְּרִיתוֹת מַאי עָבְדִי לֵיהּ דִּלְסְפִירַת דִּבְרֵי כְּרִיתוֹת לָא צָרִיךְ קְרָא דִּבְלָאו כְּרִיתוֹת נָפְקָא לָן דְּמַאי סְפִירַת דִּבְרֵיהֶם הֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב אִי לָאו מִילֵּי דִּכְרִיתוּת: וְרַבָּנָן כָּרַת כְּרִיתֻת לָא מַשְׁמַע לְהוּ נִרְאֶה דְּלָא מַשְׁמַע כְּלָל וַהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר דְּדָרִישׁ לִדְרָשַׁת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה דְּפָרֵק הַמְגָרֵשׁ שֶׁאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּ' וכו' אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְאַשְׁווּיֵי בְּהָנְהוּ רַבָּנַן דִּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר ב"ע: תוס' שֶׁלֹּא תֵּלְכִי וכו' וי"ל דְּכָל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו וכו' פֵּירוּשׁ וְהַשְׁתָּא אָפִילּוּ מָכְרוֹ אֵינוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד דְּהַשְׁתָּא לָא הָוֵי הַפֵּירוּשׁ בַּיִת מַמָּשׁ אֶלָּא קְרוֹבָיו שֶׁלֹּא יֵלְכוּ לִקְרוֹבִים בְּמָקוֹם שֶׁהֵם וְנִיחָא הַשְׁתָּא מַה שֶּׁתָּמַהּ הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּגִיטִּין דַּף כ"א עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּאִם מָכַר לְאֶחָד מַאי אִיכָּא לְמֵימַר וְהִנִּיחַ הַדָּבָר בצ"ע: ג חֲדָא מֵחֲדָא לָא אָתְיָא תֵּיתֵי חֲדָא מִתַּרְתֵּי פי' בקו' עַד דְּנַיְתֵי חֲדָא מִתָּרְתֵּי וּמַה שפירש"י בְּמַה מָצִינוּ הַיְינוּ אַחַר הַצַּד הַשָּׁוֶה וְלָמַדְנוּ מֵהַצַּד הַשָּׁוֶה זֶהוּ מ"ש רַשְׁ"י מַה מָּצִינוּ וק"ל: לָא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא בִּשְׁטָר וכו' מֵהֵיקֵּשָׁא לָא מָצֵי שְׁתֵּיק דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לְכַמָּה דְּבָרִים בפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְגַם הַךְ דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ לֹא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּכֶסֶף וכו' לָא מָצֵי שְׁתֵּיק מִקְּרָא דְּכֶסֶף דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לְצָרִיכוּת דִּלְעֵיל אֲבָל הַכַּוָּנָה הִיא מַאי דְּפָרֵישִׁית לְעֵיל בְּדִבְרֵי הַבָּרַיְיתָא בְּאוֹמֵר וַהֲלֹא דִין הוּא וכו' כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לַתַּנָּא לְהַזְכִּיר הַךְ לְמוּד מִן הַכָּתוּב כְּלָל אֶלָּא בק"ו לְחוּדֵיהּ נָפְקָא וְהַיְינוּ דְּפָרִיךְ לָא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא בִּשְׁטָר כלו' לָא בָּעֵי הַתַּנָּא לְמֵילַף שְׁטָר מִקְּרָא דמק"ו נָפְקָא לֵיהּ כַּנַ"ל: לָא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא בִּשְׁטָר וְתֵיתֵי וכו' פרש"י כֶּסֶף וּשְׁטָר קוֹנֶה בְּאַמָּה וכו' מְשׁוּם כֶּסֶף נָקֵט רַשְׁ"י אַמָּה שֶׁהֲרֵי אַמָּה לֹא לָמְדָנוּ אֶלָּא מֵהֵיקֵּשׁ דְּאַחֶרֶת וְאֵין קְפִידָה בְּדָבָר כֵּינָן שֶׁמָּצִי' שֶׁקּוֹנֶה בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְאֶפְשָׁר דְּכָתַב כֵּן אפי' לְמָאן דְּנָפְקָא א לֵיהּ לְקַמָּן מִקְּרָא דְּלֹא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק אִי הֲוָה שְׁתֵּיק מִשְׁטָר הָיֵינוּ מְמַעֲטִים לֵיהּ מִקְּרָא דְּוִכָתַב דְּאָמְרִי' בִּכְתִיבָה מִתְגָּרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת בִּשְׁטָר וְנִרְאֶה דא"א דִּכְתָב אַסִּיק לְעֵיל קָאֵי בְּגֵירוּשִׁי' מְמַעֵט קִדּוּשִׁין אֶלָּא דְּמֵעִיקָּרָא קָאָמַר קְרָא דְּהֶוְקֵּשׁ' מִשּׁוּם דִּכְתָב הִקִּישׁ אִיתֵּי' בָּעוֹלָם: תוס' שֶׁכֵּן יְשָׁנָה בע"כ וכו' וק' לר"ת וכו' אִם כֵּן מַאי קָאָמַר רַב הוּנָא וכו' הַקֵּוּשְׁיָ' בְּרוּרָה כְּבָר הִתְעוֹרֵר בָּהּ ה' מוהרי"ן לֵב זלה"ה דְּהָא הַצַּד הַשָּׁוֶה הוּא בַּעֲבוּר שֶׁקּוֹנִין בְּעָלְמָא מש"ה קוֹנִין כָּאן וּפָרִיךְ מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁקּוֹנִין כָּאן הוּא בַּעֲבוּר שֶׁבְּעָלְמָא נָמֵי קוֹנִין בע"כ וְרַב הוּנָא סְבִירָא לֵיהּ דְּכֵינָן דְּלָא מָצִינוּ כֶּסֶף שֶׁיְּהֵא קוֹנֶה בְּעָלְמָא בע"כ וְאַפ"ה קוֹנֶה כָּאן וַאֲפִי' בע"כ כְּגוֹן קְטַנָּה אַף אֲנִי אבי' חֻפָּה שֶׁאֵינָהּ קוֹנֶה בְּעָלְמָא בע"כ וּתְהֵא קוֹנֶה כָּאן וַאֲפִי' בע"כ וְרַשְׁ"י ז"ל כְּבָר נשמ' בְּכָל זֶה וּבֵיאֵר דְּבָרָיו יָפֶה יָפֶה.

וְהָרִיטְבָ"א ז"ל כ' בְּזֶה ז"ל ואע"פ שֶׁרַשְׁ"י ז"ל נִשְׁמַר בְּכָאן דה"קִדְּלָא אַשְׁכְּחַן בְּעָלְמָא כֶּסֶף בְּאֵירוּשׁוּת בע"כ דְּאִלּוּ בְּקִדּוּשֵׁי דְּהָכָא אַכַּתִּי לָא קי"ל וְלָא נְהִירָא דְּהָא אפי' לָא מַשְׁכְּחִינַן לֵיהּ בְּעָלְמָא מַאי אִיכְפַּת לָן כֵּינָן דַּאֲנַן צַד הַשָּׁוֶה פָּרְכִינַן ע"כ אֵינָהּ קוֹנֶשְׁיָא דְּאֵיךְ פָּרְכִינַן עַל הַצַּד הַשָּׁוֶה מַאי דְּבָעֵי' לְמֵילַף בְּחֻפָּה גּוּפָהּ שְׁתְּהֵא קוֹנָה וַאֲפִי' בע"כ וּדְרָכִים רַבִּים עָלוּ בְּדַעְתּוֹ לֹא נִתְחַוַּר דַּעְתִּי בְּאֶחָד מֵהֶם וּמָצָאתִי כָּתוּב בִּכְתִיבַ' יָד דֶּרֶךְ עַל דִּיבּוּר זֶה כְּלָשׁוֹן הַזֶּה.

לְתָרֵץ כָּל הַקּוּשְׁיוֹת מָצָאתִי דִּיבּוּר דַּף י"ו גַּבֵּי הָא דְּבָעֵי לְמֵילַף שֶׁמִּיתַת הָאָב מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת אָב בק"ו דְּסִימָנִים וּפָרִיךְ מַה לְסִימָנִים וכו' וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' ע"ש וְתֵירְצוּ מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת תֹּאמַר בְּמִיתַת הָאָב שֶׁלֹּא מָצִינוּ שֶׁמּוֹצִיאָה מֵעַבְדוּת ואע"ג

דְּהִיא גּוּפָהּ בָּעֵי לְמֵילַף מִכָּל מָקוֹם כָּל כַּמָּה דְּלָא יָלְפִינַן פִּרְכָא הִיא וְי"ל קוּשְׁיָא חֲזָקָה שֶׁאִם נַעֲשֶׂה פִּרְכָא כִּי הַאי גַּוְונָא מֵהִיא גּוּפָהּ דְּבָעֵי לְמֵילַף אִם כֵּן בַּטְלָנוֹ כָּל הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבַּתַּלְמוּד כֵּיוָן דִּבְכָל דְּוֻכְתָּא דְּאָתֵי לְמֵילַף מִכָּל מָקוֹם כָּל הֵיכָא דְּלָא יָלְפִינַן פִּרְכָא הִיא וְנִרְאֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ ז"ל כֵּיוָן דְּבַחֲדָא מִתָּרְתֵי פָּרְכִינַן פִּרְכָא כָּל דְּהוּ כִּדְבָעֵי לְמִפְרַךְ מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם לָא בעי' שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַצְּדָדִים מֵעָלְמָא כִּסְבָרַת רַשְׁ"י אֶלָּא אע"ג דְּאִיכָּא צַד אֶחָד מֵהֶם גּוּפָא דְּבָעֵי לְמֵילַף כֵּיוָן דִּשְׁאָר צַד הֵן מֵעָלְמָא פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ כִּי הַאי פִּרְכָא מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת כֵּיוָן דִּבְשָׁנִים וְיוֹבֵל אַשְׁכְּחַן שֶׁמּוֹצִיאִין בְּעָלְמָא מֵעַבְדוּת גַּבֵּי ע"ע אע"ג דְּגַבֵּי סִימָנִים לָא מצי' שֶׁמּוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת כֵּיוָן דִּבְאָמָה הָעִבְרִיָּה דְּהִיא גּוּפָא בָּעֵי לְמֵילַף פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ וְהַשְׁתָּא נִיחָא דִּבְכָל דְּוֻכְתָּא דְּפָרְכִינַן מַה לְהַצַּד כִּי לָא אַשְׁכְּחַן צְדָדִים בְּעָלְמָא פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ גּוּפֵיהּ דְּבָעֵי לְמֵילַף מִכָּל הַצְּדָדִים.

וְיֵשׁ לְדַיֵּיק כָּל זֶה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁלֹּא הִקְשׁוּ מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה דְּהִיא גּוּפָהּ בָּעֵי לְמֵילַף דְּנַדַּאי בְּכִי הַאי גַּוְונָא לָא פָּרְכִינַן אֲבָל שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת בְּחַד מִן הַצְּדָדִים אַשְׁכַּחְנָא בְּעָלְמָא דְּהַיְינוּ שָׁנִים וְיוֹבֵל בע"ע אע"ג דְּצַד א' דְּהַיְינוּ סִימָנִים לָא אַשְׁכַּחְנָא בְּעָלְמָא שֶׁמּוֹצִיאִים בְּעַבְדוּת כִּי גַּם בְּאָמָה דְּהִיא גּוּפָא בָּעֵי לְמֵילַף פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ.

וְעִם זֶה יְתוֹרְצוּ הַקּוּשְׁיוֹת מִזֶּה הַדִּיבּוּר וא' כִּי כַּוָּונַת הַתּוֹסָ' אֵינָם מַקְשִׁים לְרַשְׁ"י שׁוּם קוּשְׁיָא כֵּיוָן שֶׁהוּא אָמַר בְּפֵירוּשׁ דְּכָל צְדָדִי פרכ' מַה לְהַצַּד בעי' שֶׁיִּהְיוּ מֵעָלְמָא לֵיכָּא לְאַקְשׁוֹיֵי מִידֵּי וּמַה שֶּׁמַּקְשִׁים מִמַּה שֶּׁאָדָם מְקַדֵּשׁ בִּתּוֹ קְטַנָּה בע"כ הוּא לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת דִּסְבִירָא לְהוּ דְּכִי פָּרְכִינַ' פָּרַכַת מַה לְהַצַּד אע"ג דִּבְצַד אֶחָד מֵהֶם בָּעֵי לְמֵילַף פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ כְּגוֹן הָכָא שֶׁמָּצִינוּ בְּעָלְמָא שְׁנִים מִן הַצְּדָדִים דְּהַיְינוּ בִּיאָה בִּיבָמָה וּשְׁטָר בְּגֵירוּשִׁין אַף עַל גַּב דְּגַבֵּי כֶּסֶף לָא אַשְׁכַּחְנָא בע"כ דְּעָלְמָא אֶלָּא קִידּוּשֵׁי קְטַנָּה דְּהִיא גּוּפָא בָּעֵינַן לְמֵילַף פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ וְהַשְׁתָּא נִיחָא לִישָׁנָא דְּתוֹסָ' במ"ש קָשָׁה לְר"ת וְלֹא קָשָׁה לְפֵירוּשׁ הַקּוֹנְטְרֵס וה"פ פֵּירֵשׁ בַּקּוּנְטְרֵס וכו' וְאִם זֶה אֱמֶת קָשָׁה לְר"ת לְפִי דַּרְכָּם שֶׁל הַתּוֹסָ' דְּאַף יִהְיֶה צַד אֶחָד מֵהֶם גּוּפָא דְּבָעֵי לְמֵילַף פָּרְכִינַן מִינֵּיהּ אִם כֵּן הֲרֵי מצי' שֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ בִּתּוֹ קְטַנָּה דַּחֲשִׁיב בע"כ וְאֵיךְ אָמַר רַב הוּנָא בְּאֵישׁוּת מִיהָא לָא אַשְׁכְּחַן בע"כ לְזֶה הֵשִׁיב דְּלָא חֲשִׁיב בע"כ כָּל מִילֵּי דְּקַטַנָּה כֵּיוָן דְּאִיכָּא דַּעַת הָאָב שֶׁהוּא בִּמְקוֹם דַּעְתָּהּ וְכֶסֶף בע"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּקִידּוּשֵׁי יעוד וְיֵשׁ מְיַישְׁבִים דַּאֲפִי' אִם נָפְרֵשׁ לְדַעַת הַתּוֹסָ' כפירש"י ז"ל דְּמַה שֶּׁהָאָב מוֹכֵר בִּתּוֹ קְטַנָּה חֲשִׁיב בע"כ דַּוְקָא מוֹכֵר דְּחוֹב הוּא לָהּ חֲשִׁיב בע"כ אֲבָל בְּקִדּוּשֵׁי קְטַנָּה דְּזכוּת הוּא לָהּ לָא חֲשִׁיב בע"כ וְכָל זֶה לְדַעַת הַתּוֹסָ' דְּלִרַשְׁ"י לֹא יֵשׁ קוּשְׁיָא כִּדְפֵירַשְׁתִּי עכ"ל מַה שֶּׁמָּצָאתִי וּבֶאֱמֶת שֶׁמַּה שֶּׁכָּתְבוּ בֶּרוַיִשׁ מְיַישְׁבִין וכו' נִיחָא לִי דְּנַדַּאי לֹא יִתָּכֵן לְפָרֵשׁ עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י כֵּיוָן שֶׁרַשְׁ"י פֵּירֵשׁ לְהֵפֶךְ אֲבָל כַּוָּונָתָ' ז"ל הִיא שֶׁעִם פירש"י דַּחֲשִׁיב מְכִירַת הָאָמָה בע"כ מְפָרְשִׁים הֵם וּמְחַלְקִים בֵּין מְכִירָה לְקִידּוּשִׁין.

אֲבָל הַכְּלָל שֶׁכָּתַב דְּפָרְכִינַן מֵחַד צַד ק' בְּעֵינַי כְּלָל זֶה אֵיךְ נֶאֱמַר מַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה עַל חַד צַד. וְנִרְאֶה עוֹד לְפָרֵשׁ דְּיֵשׁ מְיַישְׁבִין יִתָּכֵן עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י וּמ"ש רַשְׁ"י בְּקִידּוּשֵׁי קְטַנָּה וְאַף בע"כ הַכַּוָּנָה דְּלָא דָּמֵי לבע"כ דְּאָמָה דְּהָכָא אַף בע"כ וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּמַדַּעְתָּהּ חֲשִׁיבָא וק"ל.

וּבְמַה שֶׁפָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שֶׁהַמְּכִירָה חֲשִׁיב מִדַּעַת וְלָא חֲשִׁיב בע"כ כִּי אִם בְּקִדּוּשֵׁי יִעוּד בְּדַוְקָא אֵין לְדַקְדֵּק דְּנִילַף חֲלִיצָה בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁנַּעֲשָׂה יוֹכִיחַ מֵאִשָּׁה וְשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וכמ"ש התו' לְמַעְלָה בד"ה סֵפֶר כּוֹרֵת' מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לָּהָנָךְ שֶׁכֵּן הֵן מִדַּעְתָּן וּלְכָךְ אֵין בָּהֶם חֲלִיצָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָמָה שֶׁהִיא בע"כ דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר עֶבֶד עִבְרִי הַנִּמְכָּר ע"י ב"ד בע"כ יוֹכִיחַ דְּלָא אָתֵי בְּהַהִ ק"ו כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן: הָלָכָה ד דַּף ה' אָמַר רַב הוּנָא חֲוָפָּה קוֹנָה וכו' לר"ה יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּתָהֵא האמ' נִקְנֵית בְּחֲוָפָּה בְּהִקִּישָׁהּ דְּאַחֶרֶת וְנִרְאֶה דְּלָא מִקִּישִׁי' בְּהַהִ הִקִּישָׁהּ אֶלָּא מַאי דִּכְתִיב גַּבֵּי אַחֶרֶת בְּהֶדְיָא אֲבָל לָא אִיתַּקֵּשׁ בְּמַאי דְּאָתְיָא בק"ו.

וְדַע דְּלָא מָצֵי לְמֵילַף מק"ו דִּמְקוֹמוֹת וְלוֹמַר וּמַה גְּמַר שֶׁאֵינוֹ בכס' אית' בְּחֲוָפָּה וכו' דְּאִיכָּא לְמֵימַר פְּדָיוֹן הֶקְדֵּשׁ יוֹכִיחַ וכו': מִלְּתָא דְּכְתִיבָה בְּהֶדְיָא קָתָנֵי הָרֹא"ש ז"ל דָּחָה מִלְּתֵי' דְּרַב הוּנָא מִשּׁוּם דְּמִיתַת הַיָּבָם הָוֵי מִלְּתָא דְּלָא כְּתִיב בְּהֶדְיָא וְאֶפְשָׁר דִּלְרַב הוּנָא הָוֵי מִלְּתָא דִּכְתִיבִי בְּהֶדְיָא מִדְּאִיצְטְ' הַנַּעַל לְמַעֵט יְבָמָה מִגֵּט דְּלָא נִילַף בק"ו דְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה וכו' כְּדִלְקַמָּן וְאִם אִיתָא דְּאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּמִיתַת הַיָּבָם לָמָּה לִי קְרָא לְמַעֵט מֵחֲלִיצָה הָא אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּאִשָּׁה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּמִיתַת הַבַּעַל אֶלָּא וַדַּאי דְּיוֹצֵא בְּמִיתַת הַיָּבָם וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ נַעַל לְמַעֵט מִגֵּט אֶלָּא דְּאִיכָּא לְמֵימַר אַהַדְּ פְּרָכָא עֶבֶד עִבְרִי יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וְיוֹצֵא בִּשְׁטָר אַף אֲנִי אָבִיא יְבָמָה וּלְרַב הוּנָא לֵיכָּא לְמֵימַר עֶבֶד עִבְרִי יוֹכִיחַ מִשּׁוּם דְּלָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מֵעַבְדוּת לְאִישׁוּת אֶלָּא דְּתָמִיהַ לִי בָּזֶה דִּנְהִי דְּלָא עָבְדִינַן פְּרָכָא אֲבָל יוֹכִיחַ מִי יֹאמַר דְּלָא עָבְדִינַן: תוס' חֲוָפָּה שֶׁגּוֹמֶרֶת וכו' הֲוָקְשָׁה לְהָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה דְּנִרְאֶה לִכְאוֹרָה דְּקַוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' הִיא קַוּשְׁיָ' הַגְּמָרָא.

וּבֶאֱמֶת הֲבָנָתוֹ מֻכְרַחַ דְּקַוּשְׁיַית הַגְּמָרָא הִיא אַרִישׁ דִּינָא דְּאִיךְ נֶאֱמַר וּמַה כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ גּוֹמֵר חֲוָפָּה שֶׁגּוֹמֶרֶת דְּמַה שֶׁאֵינוֹ גּוֹמֵר הַיְינוּ כֶּסֶף יְחִידִית וּמַאי דְּחֲוָפָּה גּוֹמֶרֶת הוּא אַחַר כֶּסֶף נִמְצָא שהק"ו הָוָה בָּטֵל לְגַמְרֵי ומ"ש בַּגְּמָרָא גָּמְרִינַן חֲוָפָּה שֶׁלֹּא ע"י קִדּוּשִׁין אֶפְשָׁר דְּהָכִי קָאָמַר כֵּיוָן שהק"ו בָּטֵל נִמְשַׁךְ שֶׁאֵין לִלְמוֹד דְּחֲוָפָּה קוֹנָה בק"ו דְּהָא הק"ו אֵין לוֹ הֲבָנָה וְאֵין מָקוֹם לִלְמוֹד דְּחֲוָפָּה קוֹנָה אֶלָּא בַּעֲבוּר שֶׁמָּצִי' דְּגוֹמֶרֶת וְכִי גָּמְרִינַן חֲוָפָּה של' ע"י קִדּוּשִׁין וכו' מֵחֲוָפָּה שֶׁעַל יְדֵי קִדּוּשִׁין זֶה נִרְאֶה מֻכְרָח' עוֹד הֲוָקְשָׁה לְהוּ זַ"ל וא"ת לְדִידַן וכו' וְקָשֶׁה לִי מַאי קוּשְׁיָ' הוּא לְדִידַן דְּהָא לְדִידַן לָא סְבִירָא לַן כר' טַרְפוֹן דְּאָמַר הֵיכָא דְּמִפְרִיךְ ק"ו לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ דִּלְדַעַת רַבָּנָן אָמְרִינַן דַּיּוֹ וְהַהִ ק"ו שֶׁעָשׂוּ הַתּוֹסָ' פְּרִיכָא הוּא וְאַפ"ה אִית לָן לְמֵימַר דַּיּוֹ דְּהָא כִּי אָמְרִינַן כֶּסֶף שְׁקוֹנָה אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּגְמוֹר אַחַר כֶּסֶף אִיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא אַחַר כֶּסֶף כְּכֶסֶף לְחוּדֵי' מַה כֶּסֶף לְחוּדָ' קוֹנָה וְלֹא גּוֹמֵר אַף כֶּסֶף אַחַר יִהֵא קוֹנָה וְלֹא גּוֹמֵר וְאִם תֹּאמַר לְמַאי מְהַנֵּי הק"ו הָא לְדַעַת רַבָּנָן אע"ג דְּמִפְרִיךְ אָמְרִינַן דַּיּוֹ וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הָעִנְיָנִים דְּהָא דְּאָמְרִינַן דַּיּוֹ הַיְינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁנִּתְקַיְּימִים הק"ו בָּמָה שֶׁאָנוּ בָּאִים לִלְמוֹד כְּלָל מִשֶּׁל הק"ו הַנֶּאֱמָר בְּפֶרֶק כֵּיצַד הָרֶגֶל שֶׁלָּמַדְנוּ דְּקֶרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָק נָזַק שָׁלֵם מק"ו אָמְרִינַן דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא כְּקֶרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלָא נִלְמוֹד אֶלָּא מֵחֲצִית הַלִּמּוּד אֲבָל הָכָא שהק"ו הוּא לְעִנְיַן גְּמַר וְאָמְרִינַן כֶּסֶף שֶׁקוֹנֶ' אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהֵא גּוֹמֵר אִי אָמְרִינַן דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא כְּכֶסֶף וְלֹא יִהֵא אֶלָּא קוֹנֶה לֹא נִשְׁאַר לָנוּ שׁוּם לִמּוּד בְּעִנְיַן הק"ו דְּהָא קַנְיֵ' וּגְמַר הֵם ב' דְּבָרִים נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה וּבִשְׁלָמָא אִי הָוָה אָמְרִינַן דְּיוֹ שֶׁיִּהֵא גְּמַר דְּכֶסֶף אַחַר כֶּסֶף בְּאוֹתָהּ קַנְיָה שַׁפִּיר הָוָה אָמְרִינַן דְּיוֹ וְנִרְאֶה אִם כֵּן דְּדַיּוֹ כִּי הַאי גַּוְונָא אפי' רַבָּנָן מוֹדוּ דְּלָא אָמְרִינַן לֵיהּ.

עוֹד קָשֶׁה שֶׁהַתּוֹ' הִקְשׁוּ לְדִידַן וְגַם לר' הוּנָא ג"כ קָשֶׁה דִּיהֵא כֶּסֶף אַחַר כֶּסֶף גּוֹמֵר מק"ו חֲזוּפָה שֶׁאֵינָהּ קוֹנָה בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית גּוֹמֶרֶ' בָּאִשָּׁה כֶּסֶף שֶׁקּוֹנָה בש"כ אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּגְמוֹר הָכָא אַחַר כֶּסֶף וְהַתֵּירוּץ דְּתֵירְצוּ הַתּוֹ' מַאי אֲוֹלְמֵיהּ וכו' תִּקְשֵׁי לָן אַלִּיבָּא דר"ה לְעִנְיַן חֲזוּפָה מַאי אֲוֹלְמֵיהּ דְּהַאי חֲזוּפָה מֵהַאי חֲזוּפָה וְדוּק.

גַּם בְּבִיאָה אַחַר כֶּסֶף אִיכָּא לְמִפְרַךְ אַלִּיבָּא דר"ה שֶׁיִּהֵא גּוֹמֵר מק"ו דְּחֲזוּפָה שֶׁאֵינָהּ קוֹנָה בִּיבָמָה גּוֹמֶרֶת בָּאִשָּׁה וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּלֵיכָּא לְמִפְרַךְ וְלָא מִידֵי. עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מהרי"ן לֵב דְּנְהִי דְּכֶסֶף אַחַר כֶּסֶף אָמְרִינַן מַאי אֲוֹלְמֵיהּ דְּהַאי כֶּסֶף מֵהַאי כֶּסֶף מ"מ כֶּסֶף אַחַר שְׁטָר יֵהֵא גּוֹמֵר מֵהַהִ ק"ו וּמַה חֲזוּפָה שֶׁאֵינָהּ קוֹנָה גּוֹמֶרֶ' אַחַר שְׁטַר כֶּסֶף שֶׁקּוֹנָה אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּגְמוֹר וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְחֲזוּפָה שֶׁכֵּן גּוֹמֶרֶ' אַחַר כֶּסֶף תאמ' כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ גומ' אַחַר כֶּסֶף מְשׁוּם אֲוֹלְמֵיּ' וכו' וַאֲפִי' תֵּימָא דְּלָא עָבְדִינַן הַהִ דְּפִרְכָא בְּכִי הַאי גַּוְונָא נִרְאֶה דְּהַתְּשׁוּבָה בְּצִדָּהּ דְּכֵיוָן דְּכֶסֶף כֶּסֶף אֵינוֹ גּוֹמֵר וְהָוֵי טַעְמָא מְשׁוּם דְּאָמְרִי' מַאי אֲוֹלְמֵיהּ דְּהַאי כֶּסֶף וכו' אַלְמָא כְּבָר הוֹכִיחַ דְּאֵין לַכֶּסֶף הָאַחֲרוֹן קִנְיָן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מִי נָתַן לַכֶּסֶף זֶה הָאַחֲרוֹן כֹּחַ לִגְמוֹר אפי' שֶׁהָיָה אַחַר שְׁטָר שֶׁאִם הָיָה לָהּ כֹּחַ הָיָה לָהּ כֹּחַ ג"כ לִגְמוֹר אַחַר כֶּסֶף: עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהריב"ל בְּהַהִ ק"ו שֶׁעוֹשָׂה רַב הוּנָא דְּהָא אִיכָּא ק"ו אַחֵר הַפַּךְ מִזֶּה וְהוּא הק"ו שֶׁעָשׂוּ הַתּוֹסָ' וְהָוֹ לְהוּ תְּרֵי קָלֵי וְחֲזוֹמְרֵי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי דְּתֵיקוּ' כָּל חַד וְחַד אַדַּוְכְתֵּי' וְלִכְאוֹרָה הָיוּ דְּבָרָיו ז"ל תְּמוּהִים בְּעֵינֵי דְּהָא בְּכִי הַאי גַּוְונָא אָמְרִי' דְּסָמְכִינַן אַמָּה מצי' בְּכָל דַּוְכְתָּא וְאָפְשָׁר דְּסְבִירָא לֵיהּ ז"ל דְּהָנֵי תְּרֵי קִילֵי וְחֲזוֹמְרֵי לָא הָוֵי קִילֵי וַחֲמוֹרֵי מְנוּשָּׁא, אֶלָּא מְמָקוֹמוֹת דְּבָקֵל וָחוֹמֶר שֶׁל מְקוֹמוֹת לָא סָמְכִינַן אַמָּה מָצִינוּ אֶלָּא הָוֵי תְּרֵי קִילֵי וְחֲזוֹמְרֵי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי וּבְכִי הַאי גַּוְונָא תֵּירְצוּ התו' גַּבֵּי מַתְנִיתִין דְּכָשֵׁר בַּפָּרָה פָּסוּל בָּעֶגְלָה בפ"ק דְּחֻלִּין אֲבָל לִכְאוֹרָה הָיָה נר' שֶׁהַקַּל וְחוֹמֶר שֶׁעוֹשָׂה רַב הוּנָא וּמַה כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ גּוֹמֵר לִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה שֶׁכֶּסֶף הָיָה נוֹשֵׂא וגו' וְקוֹנֶה הוּא הַנּוֹשֵׂא וְאִם הָיוּ מְהַפְּכִים הק"ו הָיוּ עוֹשִׂים אוֹתוֹ מְגֻמֶּרֶת וְקַנְיֵיהּ וּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁיָּבִין טַעַם הַחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין ק"ו דְּנוֹשְׂאִים לק"ו דְּמָקוֹמוֹת ירא' טוּב טַעַם לְהַר' מוהריב"ל שֶׁהֵבִין דְּהַהִ ק"ו הוּא שֶׁל מְקוֹמוֹת.

שׁוּב דְּקַדַּקְתִּי בִּתְרֵי קִילֵי וְחֲזוֹמְרֵי דְּמָקוֹמָ' דְּאָמְרִי' דְּלָא סָמְכִינַן אַמָּה מָצִינוּ אֵין רְאָיָה מֵהַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ כֵּן גַּבֵּי כָּשֵׁר בְּפָרָה בְּחֻלִּין דְּהָתָם שָׁאנֵי דְּלֹא שַׁיְּיךְ לְמֶעְבַּד מַה מצי' אֲבָל מִפָּרָה וַעֲגָלָה עָבְדִינַן מַאי מצי' בַּפָּרָה שֶׁהָיָה קוֹדֶשׁ הִיא בִּשְׁחִיטָה אַף עֶגְלָה דְּכַפָּרָה כְּתִיב בָּהּ.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה ר"ח פָּסַק כְּרַב הוּנָא וְרָאִיתִי בְּרוֹב הַפּוֹסְקִים הִסְכִּימוּ לְהַחְמִי' כר"ח וְלִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה שֶׁלֹּא הָיָה שׁוּם סָפֵק בְּדָבָר כֵּיוָן דְּהַהִ ק"ו וּדְרַב הוּנָא פְּרִיכָא הוּא וְאִית לָנוּ לְמֵימַר בֵּיהּ דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין וְאֵין שׁוּם הִתְיַשְּׁבוּ' לְדַעַת רַב הוּנָא אֶלָּא דְּאִית לֵיהּ סְבָרַת ר"ט דְּהֵיכָא דְּמִפְרִיךְ ק"ו לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ וַאֲנַן קַיְימָא לַן כְּרַבָּנָן דַּאֲפִי' בְּחָצֵר הַנִּזָּק אֵינוֹ משל' אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק כמש' דְּלֵית הִלְכְתָא כְּרַב הוּנָא וְאֶפְשָׁר דְּמְשׁוּם חוּמְרָא דְּאֵשֶׁת אִישׁ מַחְמְרִינַן וְרָאוּי לָחוּשׁ.

וְעַיֵּין מ"ש רַשׁ"י בְּסוֹטָה פ' כְּשֵׁם דַּף כ"ט לָשׁוֹן הַמַּתְחִי' כְּכָר שֵׁנִי וכו' וצ"ע בוֹ: תָּנוּ רַבָּנַן כֵּיצַד בְּכֶסֶף נָתַן לָהּ כֶּסֶף וכו' לְשׁוֹן נָתַן לָהּ נִרְאֶה בְּדִיעֲבַד וְנִרְאֶה דְּנָקֵט הָכִי מְשׁוּם סֵיפָא דְּנָתְנ' הִיא וְאָמְרָה הִיא אפי' בְּדִיעֲבַד אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת: הֲלָכָה ה דַּף ה מַתְקִיף לַהּ רַבִּי זֵירָא

וכו' בָּזֶה כִּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאִם נָתַן הוּא וְאָמָר' הֵיא אִם הָיָה קוֹדֶם מְדַבֵּר עִמָּהּ בְּעִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָ הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת גְּמוּרָה דְּלָא גָּרַע אֲמִירָתָהּ מִשְּׁתִיקַת' וכ"כ הָרֹא"שׁ ז"ל וְהֵיכָא דְּנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא אפי' לֹא הָיוּ עֲסוּקִים מַעִיקָּרָא בְּעִנְיַן קִדּוּשִׁין הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת וְהֵיכָא דְּנָתְנָה הֵיא וְאָמְרָה הֵיא אפי' עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עִנְיָן אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת דְּכִי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה בָּעֵינַן נִמְשָׁךְ מִזֶּה דְּרִישָׁא דְּבָרַיְתָא הַחֲזִידוּשׁ הוּא אפי' אֵין עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת וְסֵיפָא דְּנָתְנָה הֵיא וְאָמְרָה הֵיא הָוֵי הַחֲזִידוּשׁ אפי' עֲסוּקִים מַעִיקָּרָא וְנִמְשָׁךְ לָנוּ מִזֶּה דְּקַדּוּ' דְּאִי הָכִי אַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי דְּלָא קַשְׁיָא רִישָׁא אַסֵּיפָא וּמָצִינוּ לְקַיֵּים דִּיּוּקָא דְּרִישָׁא דְּנָתַן הוּא וְאָמְרָה הִיא דְּאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת שֶׁהוּא כְּשֶׁלֹּא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ מַעִיקָּרָא דְּהָא חִידּוּשׁ' דְּרִישָׁא בְּהָכִי הָוֵי וְדִיּוּקָא דְּסֵיפָא דְּדָיְקִינַן מִינָּהּ דְּנָתַן הוּא וְאָמְרָה הִיא דִּמְקֻדָּשֶׁת אַיְירֵי בְּשֶׁהָיָה מְדַבֵּר דְּהָא חִידּוּשָׁא דְּסֵיפָא בְּהָכִי הָוֵי כדפ' וְנִרְאֶה דְּמִלְּתָא דְּפְשִׁיטָ' הוּא דְּנָתַן הוּא וְאָמָר' הִיא וְהָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ קוֹדֶם דָּמֵי מַמָּשׁ לְנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא וע"כ כִּי דָיְיקִי מִסֵּיפָא הָא נָתַן הוּא וְאָמְרָה הִיא לָאו בְּגַוְונָא דְּאַיְירִי בְּרִישָׁא דָּיְיקִי' דְּקָתָנֵי נָתַן הוּא וְאָמַר הוּא אֶלָּא בְּנָתַן הוּא וְאָמָר' הִיא וּבְשֶׁלֹּא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּנוּכַל לְקַיֵּים דִּיּוּקָא דְּרִישָׁא וְדִיּוּקָא דְּסֵיפָא בְּנָתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא וְכָאן בְּאָדָם חָשׁוּב כָּאן בְּאָדָם שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב וְנִרְאֶה דְּצָרִיךְ לְקַיֵּימִי דְּרִישָׁא וְסֵיפָא בְּחַד גַּוְונָא כֵּיוָן דְּרִישָׁא וְסֵיפָא לָא מוֹכְחָא מִלְּתָא דְּאַיְירִי בְּהָכִי אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי זֶה בָּאוּ לְיָדִי תּוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ ז"ל וְכָתַב בל' הַזֶּה מַה שֶּׁלֹּא הִזְכִּיר נָתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא מִשּׁוּם דְּלָא פְּסִיקָ' לֵיהּ דִּפְעָמִים מְקֻדָּשֶׁת בְּאָדָם חָשׁוּב ומ"מ לָא מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי דִּיּוּקָא דְּסֵיפָא הָכִי כֵּיוָן דִּבְאָדָם שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב לָא מְקַדְּשָׁה וְאִי דַּיְיקָ' הָכִי מַשְׁמַע דִּבְכָל עִנְיָן מְקֻדָּשֶׁת' עכ"ל ונר' שְׁנִוָּטִי' דְּבָרָיו לְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי.

א"נ נִרְאֶה דְּאִם אִיתָא דְּלָא אָתָא אֶלָּא לְדִיּוּקָא מִינָּהּ נָתְנָה הִיא ואמ' הוּא אֲבָל לְעוֹלָ' דְּנָתַן הוּא ואמ' הִיא לָא הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת א"כ אַמַּאי נָקַט בְּסֵיפָ' נָתְנָה הִיא וְאָמְרָ' הִיא דְּאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת לְשַׁמָּעֵי' בְּנָתַן הו' וְאָמְרָ' הִיא וע"כ דָּיְיקִי' מִינָּהּ הָא נִתְּנָה הִיא וְאָמַר הוּא מְקֻדָּשֶׁת בְּאָדָם חָשׁוּב שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁהָיִיתִי טוֹעֶה וְאוֹמֵר דְּבִין נָתַן הוּא וְאָמְרָה הִיא בֵּן נָתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא הַכֹּל שָׁוֶה וְאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת זֶה לֹא יִתָּכֵן דא"כ לִשְׁחוֹק מֵהַדּ סיפ' וְלָא לימ' אֶלָּא רִישָׁא דְּבָרַיְתָא דְּנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא וְדָיְיקִינַן מינ' דְּאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁ' אֶלָּא בכה"ג וְדַע שֶׁהָיָה יָכוֹל תַּלְמוּדָ' לְתָרֵץ דִּיּוּקָ' דְּרִישָׁ' בְּנָתַן הוּא וְאָמְרָ' הִיא וְדִיּוּקָ' דְּסֵיפָ' בְּנָתְנָה הִיא ואמ' הוּא לְהַפְּךָ אֶלָּא שֶׁזֶּה אֵין דֶּרֶךְ וְהַדִּיּוּק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁוֶה דאל"כ לָא הָוָה לֵיהּ לְסֵיפָ' לְמִתְנֵי בכה"ג וק"ל וְגַם בְּדִבְרֵי התו' נִיחָא דְּלָא הָוֵי מִלְּתָא דְּפְסִיקָ' וק"ל.

וְהַוְקְשָׁה לְהוּ לְבַעַל התו' אַמַּאי לָא קָאָמַר בגמ' נָתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא וְנִיחָא לְהוּ ז"ל מִשּׁוּם דְּלָא הָוֵי מִלְּתָא פְּסִיקָ' וְיֵשׁ לַחְקוֹר הֵיכָא דְּנָתְנָה הִיא וְאָמְרָה הִיא בְּאָדָם חָשׁוּב מַאי הָוֵי וְהַשְּׁכֵל מְחַיֵּיב שֶׁנְּתִינַת' לְאָדָם חָשׁוּב חֲשִׁיבָ' מִלְּתָא כְּנָתַן הוּא לָהּ דְּטַעֲמָא דְּאָדָם חָשׁוּב מש"ה הוי' וְהָוְיָ' כְּנָתַן הוּא וְאָמְרָ' הָיָה דְּמַסְקִינַן דְּסָפְקָ' הוי' וְחָיְישִׁינַן מִדְּרַבָּנָן ולפ"ז אֵינוֹ מִתְקַיֵּים דִּינָא דְּסֵיפָ' דְּהַדּ בָּרַיְי' אֶלָּא בְּאָדָם שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב בְּדַוְקָ' וְאִם דִּין זֶה אֱמֶת דִּבְרֵי התו' תְּמוּהִים דְּהָא מִלְּתָא דְּסֵיפָ' נָמֵי אַיְירֵי בְּמִלְּתָא דְּלָא פְּסִיקָ'.

וְלֹא מָצָאתִי בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים מִי שֶׁיָּאִיר עֵינַי בְּדָבָר זֶה ונ"ל דְּלָא אָמְרִי' דִּנְתִינַת' לְאָדָם חָשׁוּב חֲשִׁיבָ' מִלְּתָא כְּנָתַן הוּא אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁדִּבֵּר הוּא לָהּ וְקַיְּים דְּבָרֶיהָ דְּהַשְׁתָּא יקר' הִיא

בְּעֵינָיו אֲבָל בְּקִבָּלָתוֹ לְחוּדֵיהּ בְּלִי אֲמִירָתוֹ לָהּ אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּנָתַן הוּא כְּלָל ולפ"ז דִּינָא דְּסֵיפָא הֲוָה מִלְּתָא פְּסִיקָ' וַאֲפִי' בְּאָדָם חָשׁוּב וְכַנַ"ל: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה לֹא בָּא הַדָּבָר מְבוֹרָר מְאֹד בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וַאֲנִי אֲפָרֵשׁ לְךָ עִיקְרֵי הַדִּין בְּדֶרֶךְ קִצָּרָה לְפִסַק הֲהֲלָכָה הֵיכָא דְּנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי מְקֻדֶּשֶׁת גְּמוּרָה וַאֲפִ' לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ קוֹדֶם בְּעִנְיַן קִדּוּשִׁין וַאֲפִ' לְכַתְּחִלָּה מְקֻדֶּשֶׁת בכה"ג וְאִם נָתְנָה הִיא וְאָמְרָה הִיא אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וַאֲפִ' הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ תְּחִלָּה בְּעִסְקֵי קִידּוּשִׁין דְּכִי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה בָּעֵינַן וַאֲפִ' הָיָה אָדָם חָשׁוּב לָא חָשְׁבִי' כְּנָתַן הוּא וְאָמְרָ' הִיא וְהֵיכָא דְּנָתַן הוּא וְאָמְרָ' הִיא אִם הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ בְּעִסְקֵי קִידּוּשִׁין אוֹ לֹא הָיָה מְדַבֵּר ועכ' הַבַּעַל הֵן עַל אֲמִירַת' הָוו וַדַּאי קִידּוּשִׁין וְאִם לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ בְּעִסְקֵי קִידּוּשִׁין אַסִיקְנָא בגמ' דְּהָוֵי סָפֵק וְחָיְישִׁ' וַאֲנִי כָּתַבְתִּי לְמַעְלָ' בד"ה הֵיכָא דְּיָהֲבָ' דְּהַהּ סָפְקָא לָא הוי' סָפְקָא דְּאוֹרָיְי' אֶלָּא חֲשָׁשָׁא דְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וְכֵן נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן הָרִי"ף אֲבָל מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּהָוְיָא כִּשְׁאָר סְפֵיקֵי.

וְנִסְתַּפֵּק הָרָ"ן בְּסִפֵּק קִדּוּשִׁין אִי הָוְיָא סְפֵיקָ' דְּאוֹרָיְיתָא וּדְבָרָיו מְגֻמְגָּמִי' שֶׁהוּא ז"ל כ' דְּאֶפְשָׁר דְּמוֹקְמִי' אִתְּתָא בְּחֶזְקַ' פְּנוּיָה וְהֵבִיא מַאי דכ' הָרִי"ף ז"ל בְּבַעְיָא דִּלְקַמָּן דְּהָוְיָא סָפְקָא דְּאוֹרָיְי' וּלְחֻמְרָא דְּאֶפְשָׁר לְדָחוֹת דִּבְסַפְקָא דְּאוֹרָיְיתָא מִדְּאוֹרָיְיתָא אוֹקְמִינַן לָהּ בְּחֶזְקַת פְּנוּיֶיהָ וְרַבָּנָן חָשְׁשׁוּ לָהּ וְהָיָה אֶפְשָׁר בָּזֶה לְקַיֵּים לִישָׁנָא דְּגְמָרָא דְּקָאָמַר סְפֵיקָ' הָוְיָא וְחָיְישִׁ' מִדְּרַבָּנָן וּמִכָּל מָקוֹם רָאוּי לָחוּשׁ לְכָל הַחֻמְרוֹ' וְלַעֲשׂוֹתוֹ סָפֵק מַמְזֵר דְּאוֹרָיְיתָא.

וְהֵיכָא דְּנָתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא בְּאָדָם חָשׁוּב הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁ' גְּמוּרָה וְדַוְקָא הֵיכָא דְּאָמְרָה הִיא הֵילָךְ מָנָה וְאֶתְקַדֵּשׁ אֲנִי לְךָ וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם וְז"ל אמר' לוֹ הֵילָךְ מָנָה וְאֶתְקַדֵּשׁ לְךָ וּלְקָחוֹ וְאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בַּהֲנָאָה זוֹ וכו' וְכֵן כָּתַב הָרִי"ף לִישָׁנָא דגמ'.

אֲבָל אִם נָתְנָה הִיא לוֹ וְלֹא אמר' לוֹ כְּלוּם וְאָמַר הוּא הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בַּהֲנָאָה זוֹ שֶׁקִּבַּלְתִּי מִמְּךְ וכו' אֶפְשָׁר דְּלָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וַאֲפִ' בְּאָדָם חָשׁוּב דְּלָא כָּל אִשָּׁה רוֹצָה לְיַנֵּשֵׂא לְאָדָם חָשׁוּב וְכִדְאָמְרִי' בְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ מְסָאנָא דְּרַב מִכַּרְעַאי לָא בעי'.

וְכָתַב הָרַשְׁבָּ"א בְּסִימָן תרי"ג דַּאֲפִ' הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ בְּעִסְקֵי קִידּוּשִׁין לָא מְהַנֵּי אֲבָל רָאִיתִי שֶׁכָּתַב ז"ל ז"ל שֶׁלִּדַעַת הר"ם הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת. וְלֹא יָכוֹלְתִּי לַהֲלוֹם דְּבָרָיו וְנִרְאֶה דעכ"פ יֵשׁ ט"ס בִּדְבָרָיו וצ"ל הָרָאָבָ"ד וְהוּא הַלָּשׁוֹן שֶׁהִזְכִּיר הַשּׁוֹאֵל ז"ל וְהַמְפָרְשִׁים נֶחְלְקוּ בְּנָתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא שֶׁהָרָאָבָ"ד כָּתַב דְּבְאָדָם חָשׁוּב מְקֻדֶּשֶׁת כִּדְאָמְרִי' גַּבֵּי הֵילָךְ מָנָה וכו' והר"י וְהָרַמְבַּ"ם כָּתְבוּ דְּאֵינָ' מְקֻדֶּשֶׁת וכו' וְיָדוּעַ הוּא דְּחִילּוּק דְּאָדָם חָשׁוּב גְּמָרָא וכו' והר"י וְהָרַמְבַּ"ם כָּתְבוּ דְּאֵינָ' מְקֻדֶּשֶׁת וכו' וְיָדוּעַ הוּא דְּחִילּוּק דְּאָדָם חָשׁוּב גְּמָרָא עֲרוּכָה הוּא וְאֵין שׂוּם אוֹפֶן לְהִתְקַיֵּים בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת אֲבָל מֵחֲלוֹקֶתָם זַ"ל הוּא דלהראב"ד אפי' לֹא אָמְרָהוְאֶתְקַדֵּשׁ אֲנִי לְךָ מְהַנֵּי וְדָמֵי לְדִינָא דְּאָמְרִי' לְקַמָּן וְאֶתְקַדֵּשׁ אֲנִי לְךָ וכו' וְהַמְדַקְדֵּ' ירא' שמ"ש בְּשֵׁם הר"ם הוּא מַה שֶּׁכָּתַב לְמַעְלָ' בְּשֵׁם הר"א וְגַם מִלְּשׁוֹן הַטּוּר סי' כ"ז נִרְאֶה שֶׁלֹּא כָּתַב וְאֶקְדֵּשׁ אֲנִי לְךָ אֶלָּא שֶׁבְּסִי' כ"ט נר' שֶׁהִזְכִּירוֹ בִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָ' אִם כֵּן מִדְּבָרָיו אֵין הֶכְרֵחַ בְּאוֹפֶן שֶׁרָאוּי לָחוּשׁ לְהַחְמִיר כְּדַעַת הָרָאָבָ"ד וְגַם הָרַשְׁבָּ"א לֹא הִסְכִּים לְהַתִּי' וְהֵיכָא דְּנִתְנָה הִיא וְאָמַר הוּא וְאֵינוֹ אָדָם חָשׁוּב לְרֹוב הַמְפָרְשִׁים אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל וּלְדַעַת בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת הָוְיָא סָפְקָא וּמִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א בְּסִימָן הנז' נִרְאֶה שֶׁרָאוּי לְהַחְמִיר:, הֲלָכָה ו אָמַר שְׁמוּאֵל בְּקִידּוּשִׁין נָתַן לָהּ כֶּסֶף וכו' פרש"י מְשׁוּם דְּבָעֵי לְמֵימַר סֵיפָא בְּגֵירוּשִׁין נָתַן וכו' נָקֵט כִּי הַאי לִישָׁנָא וכו' פֵּירוּשׁ דְּלָא הֲוָה לֵיהּ לְשָׁמוּאֵל

לְמִנַּקֵּט נָתַן לָהּ כֶּסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף אֶלָּא הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדָּשֶׁת וכו' וְדַוְקָ' תַּנָּא דְּבָרַיְיתָא דאת' לְפָרֵשׁ כֵּיצַד בְּכֶסֶף ניח' דִּנְקַט הָכִי אֲבָל לִשְׁמוּאֵל לֹא ופי' ז"ל מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֵימַר סֵיפָא בְּגֵירוּשִׁין וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דִּבְגֵירוּשִׁין נָמֵי לָמָּה לֵיהּ לְמֵימַר נָתַן וְלֹא הָוָה לוֹ' לוֹ' אֶלָּא אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְגֹרָשֶׁת וכו' וְנִרְאֶה דְּלִישָׁנָא דְּגֵרוּשִׁין הָכִי שַׁיָּיךְ לו' נָתַן ואמ' אֲבָל בְּקִדּוּשִׁין אִי מִשּׁוּם רִיהֲטָ' דִּלִישַׁנֵּי נְקַט נָתַן לָא הָוָה לֵיהּ לְמִנְקַט בְּכֶסֶף וּבְשָׁוֶה כֶּסֶף כנר' דַּאֲתָא לְאַשְׁמוֹעֵי כֶּסֶף דְּמַתְנֵי א"נ שַׁיָּיךְ נְתִינָה טְפֵי בְּגֵירוּשִׁין מִבְּקִדּוּשִׁין דִּבְלֹא נְתִינָ' אינ' מְגוֹרֶשֶׁ' וְיֵשׁ צַד בְּקִדּוּשִׁין בְּגִוּונוֹ' טוּבָא דִּבְלֹא נְתִינָ' לָהּ מְקֻדָּשֶׁ': טַעְמָא דִּנְזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו וכו' אֵין לְדַקְדֵּק נַיְמָא דְּמִלְּתָא דִּשְׁמוּאֵל דְּקָאָמַר דְּהָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת אַיְירֵי בְּשֶׁדַּכָּא דְּהָא אפי' בְּשֶׁדַּכָּא לָא מָהֲנֵי לְשֶׁתְּהֵא מְקֻדָּשֶׁת וַדַּאִית אֶלָּא בְּסָפֵק לְדַעַת הָרַב מוהרי"ן לֵב בִּמְקוֹמוֹת מִסְפָּרָיו וְיִתְבָּאֵר עוֹד בְּעִנְיָן פְּסַק הֲלָכָה בס"ד וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' צ"ל דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין הַמַּקְשֶׁה וּמְתָרֵץ שֶׁדַּעַת הַמַּקְשֶׁה הָיָה דָּמֵי לֶאֱהָא דְּמַשְׁמָעוּתוֹ אַהָא דְּנָזִיר וּכְשֶׁתִּירֵץ הב"ע דְּאָמַר לִי פִּירוּשׁ דְּאֵינָם יָדַיִם כְּלָל לִשּׁוֹן הָרָ"ן וְלָא דָּמֵי לְמֵוְדְרֵנִי מַמָּשׁ ה דִּנְדָרִים וְאַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי זֶה רָאִיתִי תְּשׁוּבַת הָרִיבָ"ל נִדְפְּסוּ מֵחָדָשׁ הֶאֱרִיךְ לְבָאֵר זֶה וְהֵם דְּבָרִים פְּשׁוּטִים וּבְעִיקָּרָא דְּהַאי מִלְּתָא לְעִנְיַן פְּסַק הֲלָכָה יֵשׁ אֲרִיכוּת דְּבָרִים בְּדִבְרֵי הַמְפָרְשִׁים וּפֵירוּשִׁים מְשֻׁנִּים בְּסוּגְיַין שֶׁהַתּוֹסָ' בְּסֵוְגְיַין כָּתְבוּ דְּאַלִּיבָּא דִּשְׁמוּאֵל יָדַיִם שֶׁאֵינָם מוֹכִיחוֹ' בְּגִיטִּין הָוְיָין יָדַיִם דְּאֵין אָדָם עָשׂוּי לְגָרֵשׁ אֵשֶׁת חֲבֵירוֹ אֲבָל בְּקִידּוּשִׁין דַּוְקָא לָא הָוְיָין יָדַיִם וּמוֹקֵי מַתְנִי' כר' יְהוּדָה וְאִיהוּ ס"ל כְּרַבָּנַן וּפְלִיג עֲלֵיהּ דר"א דס"ל דְּלָא הָוְיָין יָדַיִם וַאֲפִילּוּ הָכִי ס"ל דִּבְגֵט אִיכָּא הַדְּ סָבָרָא דְּאָדָם עָשׂוּי וכו' וְהָרָ"ן ז"ל בַּנְּדָרִים כָּתַב ז"ל וְאִיכָּא לְמֵידַק מִדְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק כָּל הַגֵּט גַּבֵּי מַתְנִי' דְּהַכּוֹתֵב טָוְפְסֵי גִּיטִּין צָרִיךְ שֶׁיְּנַיֵּחַ מְקוֹם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה אָמַר שְׁמוּאֵל וְצָרִיךְ שֶׁיְּנַיֵּחַ מְקוֹם הֲרֵי אַתְּ מֻוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם וְאִילּוּ וְדַיְן לָא קָאָמַר אַלְמָא לִשְׁמוּאֵל לָא בעי וְדַיְן וי"ל דְּדַיְלְמָא שְׁמוּאֵל ס"ל דַּאֲפִילּוּ לְמָאן דְּאָמַר יָדַיִם שֶׁאֵינָם מוֹכִיחוֹת לָא הָוְיָין יָדַיִם גַּבֵּי גִּיטִּין לֹא צָרִיךְ וְדַיְן דִּבְלָאו וְדַיְן הָוֵי מוֹכִיחַ דְּאֵין אָדָם עָשׂוּי לְגָרֵשׁ אֵשֶׁת חֲבֵירוֹ כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן בִּשְׁמַעְתִּי' עכ"ל וּלְשׁוֹנוֹ כְּפִי הַנִּרְאֶה לֹא בָּא בְּדַקְדּוּק דְּהָא מַה שֶּׁצָּרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כִּמְגָרֵשׁ אֵשֶׁת חֲבֵירוֹ לָא הָוֵי מִלְּשׁוֹן וְדַן אֶלָּא מִלְּשׁוֹן מִינַּאי הַכָּתוּב בְּגֵט אֲבָל וְדַן הֲוָצְרַךְ שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה שֶׁמְּגֹרָשֶׁת בְּדָבָרִים וְהוּבָא בְּהֶדְיָא פ' הַמְגָרֵשׁ ע"ש.

וַעֲדַיִן צָרִיךְ בֵּיאוּר לְדִבְרֵי הָרָ"ן אַמַּאי אוֹקְמָא שְׁמוּאֵל מַתְנִיתִין כְּרַבִּי יְהוּדָה לוֹקְמָא אפי' כְּרַבָּנָן כֵּיוָן דס"ל דאע"ג דִּבְעָלְמָא יָדַיִם שֶׁאֵינָם מוֹכִיחוֹת לָא הָוְיָין יָדַיִם דַּוְקָא בְּגֵט הָוְיָין יָדַיִם מִטַּעְמָא דְּאֵין אָדָם עָשׂוּי וכו' וּלְרָבָא דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא הָתָם אֲנָא דַּאֲמַרִי אֲפִילּוּ כְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם עָשׂוּי לְגָרֵשׁ וכו' נְהִי דְּתֵירֵץ יָפֶה לְמִינַּאי אֲבָל וְדַן דִּלְרַבָּנָן לָא אִיצְטְרִיךְ מֵאֵיזֶה טַעַם הוּא דְּהָא מֵהָתָם נָמֵי אִיכָּא הוֹכָחָה דִּלְרַבָּנָן הָוְיָין יָדַיִם וְשָׁמָּא כֵּיוָן דְּבִשְׁטָר קָמְגָרֵשׁ לָהּ אִיכָּא הוֹכָחָה דְּלָאו בִּדְבָרִים קָמְגָרֵשׁ לָהּ וּבְפֵירוּשֵׁי לֹא"ה בְּהִלְכוֹת קִידּוּשִׁין אֲבָאֵר עִיקַּר טַעְמוֹ שֶׁל הָרָ"ן בס"ד וְהָא דְּקָאָמַר בגמ' לִישָׁנֵי בָּתְרָאֵי קמ"ל המ"ל לְדַעַת הָרָ"ן דְּלָא בָּעֵינַן מִינַּאי דְּלִישָׁנֵי קַמָּאֵי קמ"ל בְּגֵירוּשִׁין אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֵימַר דקמ"ל אַף בְּקִידּוּשִׁין מִשּׁוּם דְּהָוֵי רֵישָׁא דְּבָרַיְיתָא וק"ל וְלָמַדְנוּ מִכָּל מ"ש הָרָ"ן ז"ל בִּנְדָרִים דִּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּלָא הָוְיָין יָדַיִם וּלְהָכִי מַתְנִי' כר' יְהוּדָה מִשּׁוּם דס"ל הָכִי וְכֵן הוּא דַּעַת ר"ת וְהָרֹא"שׁ ז"ל בְּכָלָל ל"ה הֵבִיא הַמַּחֲלוֹקֶת בַּאֲרֻכָּה וּבְפֵירוּשׁוֹ לְמַסֶּכֶת נְדָרִים הִסְכִּים לוֹמַר דִּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּלָא הָוְיָין יָדַיִם אֶלָּא דִּמְלִּשׁוֹן שכת' הָכָא בְּפִרְקִין נִרְאֶה שֶׁהִסְכִּים לְדִבְרֵי

הַתּוֹסְ' בְּתוֹסְ' דְּבָרִים צ"ע לְדַעְתִּי אִם בְּסִיּוּר דְּבָרָיו וְאִם מִצַּד הַלָּשׁוֹן הֶאֱרַכְתִּי בְּהַל' קִידּוּשִׁין בס"ד: ומ"מ הֶעֱלָה הָרֹא"שׁ דק"ל כְּרֶבָא דְּיָדַיִם שֶׁאֵינָם מוֹכִיחוֹת לָא הָוְיָן יָדַיִם ולפ"ז בְּקִידּוּשִׁין כָּל שֶׁלֹּא אָמַר לִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לְדַעַת גְּדוֹלֵי הַמְפָרְשִׁים ז"ל.

וְאִם בָּאנוּ לְהַחְמִיר בְּעִנְיַן קִידּוּשִׁין הֵיכָא דְּלֹא אָמַר לִי יֵשׁ מָקוֹם לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר כֵּיוָן שֶׁמָּצָאנוּ רָאִינוּ סְבָרַת י"ח שכ' הָרָ"ן בְּפִרְקִין נוֹטָה לְהַחְמִיר. גַּם בְּהַגָּהוֹת מָרְדְּכַי בְּסוֹף גִּיטִּין כָּתַב לְהַחְמִיר וְהָיָה מְיַחֵד סְבָרָא זֹאת לר"ח.

גַּם הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּשִׁיטוֹתָיו לְמַסֶּכֶת קִידּוּשִׁין נוֹטָה דַּעְתּוֹ לְהַחְמִיר אַף שֶׁלֹּא אָמַר לִי וְהֵבִיא לְשׁוֹנוֹ הָרַב מָהָרָ"ם אַלְשֶׁקְאַר זלה"ה וְז"ל הָרַשְׁבָּ"א וּלְעִנְיַן פְּסַק דִּין הַהֲלָכָה קַיְימָא לַן כְּשְׁמוּאֵל דְּיָדַיִם שֶׁאֵינָם מוֹכִיחוֹת לָא הָוְיָן יָדַיִם דִּפְלוּגְתָּא דְּאַבַּיֵי וְרָבָא הִיא פ"ק דִּנְדָרִים דְּרָבָא סָבַר לָא הָוְיָן יָדַיִם.

וק"ל כְּרָבָא וְהִלְכָךְ לְעִנְיַן קִידּוּשִׁין אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת וְלֹא אָמַר לִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּמִיהוּ אִיכָּא לְמֵימַר דְּחוֹשְׁשִׁים לָהּ וּצְרִיכָה גֵּט וְתֵדַע לְךָ דְּהָא בְּפֶרֶק הַמַּגְרֵשׁ אָמְרִינַן דְּהֵיכָא דְּלָא כְּתַב לָהּ וְדַן דְּיֵהֲוֵי לִיכִי מִנַּאי הָוְיָן יָדַיִם שֶׁאֵין מוֹכִיחוֹת ולר' יְהוּדָה דְּבָעֵינַן יָדַיִם מוֹכִיחוֹת אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת וַאֲפִ"ה מִסְתַּבְּרָא דְּהֵיכָא דְּכָתַב לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם וּשְׁאָר תְּנָאֵי דְּגִיטֵּי חֲיִישִׁינַן לָהּ וְאִם פָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחֵר שֶׁצְּרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט וְנִפְסְלָה מֵהַכְּהֻנָּה אֲבָל לְגַבֵּי נְדָרִים כָּל הֵיכָא דְּלָא הָוּ מוֹכִיחוֹת לָא הָוְיָן יָדַיִם כְּלָל וְיֵשׁ אוֹמְרִי' דַּאֲפִי' בְּגִיטִּין וְקִדּוּשִׁין לָמֵ"ד לָא הָוְיָן יָדַיִם אֵין חוֹשְׁשִׁים לָהּ כְּלָל ולר' יְהוּדָה דְּאָמַר צָרִיךְ לִכְתּוֹב וְדַן אִי לָא כְּתַב לֵיהּ אֵין כָּאן בֵּית מֵיחוֹשׁ וּמִיהוּ אֲנַן חוֹשְׁשִׁים לְרַבָּנָן וְהָוְיָא סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת ע"כ הִנֵּה נִרְאֶה דְּהָרַשְׁבָּ"א שֶׁהוּא מֵהָרַבָּנִים הַמְּוַבְּהָקִים חוֹשֵׁשׁ וְצָרִיךְ לְתַקֵּן מ"ש הָרַב הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה בְּשֵׁמוֹ וּבְשֵׁם הָרַמְבַּ"ן דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְלֹא חָשַׁשׁ לְהַחְמִיר וְעִם שֶׁהָרַשְׁבָּ"א ז"ל דַּעְתּוֹ לְהַחְמִיר לֹא חָשׁ ה"ה לִכְתּוֹב חוּמְרָא דִּידֵיהּ.

וְכֵיוָן שֶׁהוֹכַחְנוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר רָאִיתִי לְרַמּוֹז מ"ש הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּתְשׁוּבוֹת סִימָן תשע"ד וְאֶלֶף רל"ד עַל מִי שֶׁאָמַר הֲרֵי אֲנִי נוֹתֵן לְךָ לְקִידּוּשִׁין וְלֹא הָיוּ מְדַבְּרִים עַל עִסְקֵי קִידּוּשִׁין וְהֵשִׁיב דְּלָא הָוְיָן יָדַיִם וְסִיֵּים ז"ל וּמִיהוּ יֵשׁ לָחוּשׁ לְהַחְמִיר שֶׁמָּא בְּקִידּוּשִׁין בְּעִנְיָן זֶה לָא בָּעֵי יָדַיִם מוֹכִיחוֹת דִּצְרִיכָה גֵּט וְאִם קִבְּלָה קִדּוּשִׁין מֵאַחֵר צְרִיכָה גֵּט מִשְּׁנֵיהֶם ע"כ וְנִרְאֶה שֶׁשְּׁלֹשָׁה פֵּירוּשִׁים סוֹבְלִים דְּבָרָיו ז"ל בָּמָה שֶׁחָשַׁשׁ לְהַחְמִיר אוֹ שֶׁטַּעַם הַחֲזָקָה מִשּׁוּם שֶׁדַּעְתּוֹ לָחוּשׁ לִסְבָרַת הַמַּחְמִירִים אַף כְּשֶׁלֹּא אָמַר לִי וכמ"ש בְּחִידּוּשָׁיו.

אוֹ אֶפְשָׁר שֶׁדַּעְתּוֹ דְּכֹל שֶׁלֹּא אָמַר לִי לָא מְהַנֵּי וְלָא מִידֵּי וְהָכָא הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאָמַר הֲרֵינִי שֶׁהוּא לָשׁוֹן נָאֶה שֶׁלְּדַעַת הָרִיבָ"שׁ הָיָה קָרוֹב לִהְיוֹת מְקֻדֶּשֶׁת בְּוַדַּאי אוֹ אֶפְשָׁר שֶׁטַּעַם הָרַשְׁבָּ"א הוּא מִשּׁוּם דְּבָאוֹתוֹ הַנִּדּוֹן הוּא וְהִיא שְׁנֵיהֶם אוֹמְרִים וּמוֹדִים דִּלְשֵׁם קִדּוּשִׁין נִתְכַּוְּונוּ הוּא לְקַדְּשָׁהּ וְהִיא לְהִתְקַדֵּשׁ וְזֶה הֶבֵין הָרַב מָהָרָ"י בְּרַב זלה"ה כַּכָּתוּב בִּתְשׁוּבוֹת מָהָרָ"ל בֶּן חָבִיב זלה"ה סִימָן ק"ל קל"א וְכֵן רָאִיתִי בִּתְשׁוּבוֹת לְמוֹרִי הָרַב מוהר"ר שְׁמוּאֵל דְּיִמְדִינָה זלה"ה בִּתְשׁוּבוֹת הַנִּדְפָּסִים מֵחָדָשׁ הַשַּׁיָּיכוֹת לְטוּר א"ה סִימָן ל"ד אֶלָּא שֶׁדְּבָרָיו ז"ל קָשִׁים לְהָוְלָמָם שָׁבְסִי' י"א י' ג כ' ז"ל שֶׁרַאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים פָּסְקוּ דְּכָל דְּלֹא אָמַר לִי אֵין כָּאן יָדַיִם וכו' אֶלָּא שמ"מ לִהְיוֹת חוֹמֶר עִנְיַן הַקִּדּוּשִׁין גָּדוֹל כָּל כָּךְ

אֲנִי חוֹשֵׁשׁ לְמַעֲשֶׂה לִתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א הַנִּמְצֵאת שָׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר וכו' ע"כ הִנֵּה הֵבִין הַהֲבָנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכָּתַבְתִּי.

וּבְסִי' ג' כ' אַחַר שֶׁכָּתַב דִּבְרֵי הָרִיבָ"שׁ שֶׁכָּתַב בסי' רס"ו עַל הָאוֹמֵר הֲרֵינִי וכו' דְּהָא לָשׁוֹן גָּמוּר כָּתַב זַ"ל אֶלָּא שֶׁמִּי יַכְנִיס רֹאשׁוֹ בֵּין הֶהָרִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֲרֵי נִמְצָא כָּתוּב בִּתְשׁוּבָ' סִימָן תשע"ד בְּלָשׁוֹן הַזֶּה וְאַפִּ"ה פָּסַק דְּבָעֵי גֵּט מִסָּפֵק וְהִכְרִיחַ הַבָּנָה זוֹ מִדְּכָתַב ה"ה מִשְׁנָה בְּשֵׁמוֹ דְּבִלֹּא לִי לָא מְהַנֵּי.

הֲרֵי הִסְכִּים בְּהָדְיָא לְהַבָּנָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁכָּתַבְתִּי וְיֵשׁ חִילּוּק גָּדוֹל לְעִנְיַן הַדִּין בֵּין הַהֲבָנוֹת והר"ם אלישקאר זלה"ה כָּתַב בְּסִימָן ס"ב הִסְכִּים לְהַבָּנָה הָרִאשׁוֹנָה בְּהֶכְרֵחַ מַה שֶּׁכָּתַב בְּחִידּוּשָׁיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה: וְלַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה אֵיךְ נָדוּן בָּהּ צ"ע וּמָצָאתִי מַחֲלוֹקֶת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה בח"א כָּתַב דְּהֵיכָא דְּלֹא אָמַר לִי לָא חָיְישִׁינַן וַאֲפִ' גֵּט אֵינָהּ צְרִיכָה אא"כ הֵיאִמְשֻׁוָּכֶת דְּאָז צְרִיכָה גֵּט מִסָּפֵק וְהֵבִיא רְאָיָה מִמַּאי דְּכָתַב הָרֹא"ש בְּשׁוּ"ת בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקֻדֶּשׁ עַל אֶחָד שֶׁהָיָה מְשֻׁוָּדָּךְ עִם בַּת פְּלוֹנִי וְאָמַר בִּתְּךָ מְקֻוָּדֶּשֶׁת לִי וכו'.

וּמוֹרִי הרשד"ם זלה"ה סָתַר רְאָיָה תּוּ בְּחִילּוּק שֶׁחִילֵּק כנר' שֶׁהִגִּיעַ הַחִילּוּק אֶל הָרַב מוהריב"ל עִם כָּל זֶה עַל עָמְדוֹ עָמַד וְדַעַת מוֹרִי זלה"ה דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר אפי' בְּלֹא שְׁדּוּכִין לֹא הִסְכִּים לְהָקֵל בְּעֶרְוָה הַחֲמוּרָה אֶלָּא כְּשֶׁמּוֹצֵא גְּרִיעוּת אַחֵר בְּעִנְיַן הַקִּידּוּשִׁין אִם מִצַּד הַלָּשׁוֹן אוֹ מִצַּד הָעִנְיָן וְנִמְשַׁךְ בֵּינֵיהֶם עוֹד מַחֲלוֹקֶת עַל א' שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ ג' לִימַנְּוִישׁ וְהֶרְאָה אוֹתָם לְעֵדִים וְאָמַר לָהֶם הָווּ עָלַי עֵדִים אֵיךְ בְּאֵלּוּ הַלִּימוֹנִישׁ אֲנִי רוֹצֶה לְקַדֵּשׁ אֶת לַאָה אַרוּסָתִי וּנְתָנָם בְּיַד לַאָה שֶׁהָיְתָה מְשֻׁוַּדַּכְתּוֹ וְאָמַר זֶה אֲנִי נוֹתֵן לְךְ בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין וּפָסַק הָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה דְּהָוְיָא סָפֵק מְקֻוָּדֶּשֶׁת.

וּמוֹרִי הרשד"ם זלה"ה פָּסַק דְּהָוְיָא מְקֻוָּדֶּשֶׁת וַדַּאִית וְאִם פָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחֵר הָוֵי הַמְקֻדָּשׁ כְּמְקֻדֶּשׁ אֵשֶׁת אִישׁ דְּעָלְמָא דְּלָא תִּפְשֵׁי בָּהּ קִדּוּשִׁין. וְעִיקְּרֵי רְאָיוֹתָיו בַּעֲבוּר שֶׁלֹּא יִמְצָא אָדָם שֶׁיְּקַדֵּשׁ מְשֻׁוַּדֶּכְתּוֹ לַאֲחֵרִים וְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לִי עִיּוּן רַב עַל כָּל הַדְּבָרִים וּמִכָּל מָקוֹם דַּעְתִּי נוֹטָה לְהַחְמִיר וְכֵן רָאוּי לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה שֶׁיְּגָרֵשׁ רִאשׁוֹן וְנוֹשֵׂא שֵׁנִי: וְרָאִיתִי בְּתִשׁוּבַת הָרַב מוֹרִי זלה"ה בסי' י"ב עַל אֶחָד שֶׁאָמַר לְמְשֻׁוַּדַּכְתּוֹ פ' קַח זֹאת הַתַּפּוּחַ (קי ווש דָּז פּוּר) קִדּוּשִׁין וְהֵשִׁיב זַ"ל שֶׁיֵּשׁ טָעֲמִים לְשֶׁבַח לִגְזוֹר הַדִּין שֶׁבַּתּוֹרָה זֹאת פְּטוּרָה מִן הָרִאשׁוֹן וְאֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט כְּלָל וְזֶה כִּי רַבּוּ הַפּוֹסְקִים גְּדוֹלִים בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן קַמָּאֵי וּבָתְרָאֵי דס"ל שֶׁהָאוֹמֵר הֲרֵי אֶת מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְלֹא אָמַר לִי דְּלָא הָווּ קִדּוּשִׁין כְּלָל וְעוֹד בְּנִדּוֹן זֶה יֵשׁ גְּרִיעוּת יוֹתֵר מֵהָאוֹמֵר הֲרֵי אֶת מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְלֹא אָמַר לִי דְּאִילּוּ הָתָם לֵיכָּא יָדַיִם מוֹכִיחוֹת עַל הַמְקַדֵּשׁ מִשּׁוּם דְּגָיֵיז מִלַּת לִי אֲבָל בְּנִדּוֹן זֶה לֵיכָּא יָדַיִם מוֹכִיחוֹת וכו' ע"כ וְלֹא יָדַעְתִּי אֵיךְ לֹא שָׁת לִבּוֹ לְהַחְמִיר כֵּיוָן שֶׁבְּפָסַק הלימונישׁ שֶׁלֹּא אָמַר אֶלָּא זֶה אֲנִי נוֹתֵן לְךְ וכו' פָּסַק דִּמְקֻוָּדֶּשֶׁת וַדַּאִית וְעִם שֶׁיֵּשׁ שִׁינּוּי קָצָת שֶׁשָּׁם הִזְכִּיר אַרוּסָתִי וכו' אֵינוֹ מַסְפִּיק לְהַתִּירָהּ בְּלֹא גֵּט לע"ד.

וְעַל הָאוֹמֵר הֲרֵינִי עִם שְׁדַּעַת מוֹרִי הרשד"ם לפ' בְּדִבְרֵי הָרִיבָ"שׁ זַ"ל שֶׁהֵם קִידּוּשִׁין וַדַּאִית כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה רַבָּנִים מְוֻבְהָקִים שֶׁכָּתַב מַהָרִיבָ"ל שֶׁאֵין בָּהֶם בֵּית מֵיחוֹשׁ הָווּ סָפֵק קִידּוּשִׁין לע"ד כָּל שֶׁכֵּן שֶׁגַּם הַדַּעַת נוֹטָה שֶׁהָרִיבָ"שׁ לְעִנְיָן סָפֵק אָמְרוּ: וְרָאִיתִי דִּין חָדָשׁ שֶׁהוֹצִיא הָרַב מָהָר"י אַדְרַבִּי זלה"ה בסי' י' זַ"ל וְאַף ע"ג דבנ"ד אָמַר טוּמְאָלְדוֹ פּוּר קִדּוּשִׁין וְלֹא

פֵּירֵשׁ מִי הוּא הַמִּתְקַדֵּשׁ וּמִי הִיא הַמִּתְקַדֶּשֶׁת וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלָא הָוְיִין יָדִים כְּלָל לֵיתָא דמ"מ מִיקְרֵי יָדִים שֶׁהֲרֵי כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ג ז"ל וְיֵשׁ לָאִישׁ לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁמַּכֶּרֶת בּוֹ וְיִהְיֶה מַשְׁמַע הַדְּבָרִים בְּאוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן שֶׁקָּנָאָה וַדַּאי שֶׁבְּדוֹרֵנוּ זֶה דְּרֻבָּא דְּעָלְמָא לָא גְּמִירִי וּמְדַבְּרִים לִישָׁנָא כְּלִילָא וּמַשְׁמָעוּת טוּמְאַלְדוּ פּוּר קִידּוּשִׁין הוּא בֵּינֵיהֶם לוֹמַר שֶׁקּוֹנָה הָאִשָּׁה לְעַצְמוֹ וְרָאוּי לָחוּשׁ בִּשְׁבִיל זֶה לְהַצְרִיכָהּ גֵּט דְּוַדַּאי מַקְרֵי יָדִים עכ"ל וְלֹא רָאִיתִי בְּשׁוּם פּוֹסֵק מֵהָאַחֲרוֹנִים יְחַלֵּק חִילּוּק זֶה.

וְתָמִיהַ לִי עָלָיו מִדְּבְרֵי עַצְמוֹ ז"ל שֶׁכָּתַב בסי' רס"ד עַל מִי שֶׁהָיְתָה מְשֻׁוַּדֶּכֶת וְאָמַר הַמְשֻׁדָּךְ לָהּ זֶה הַלָּשׁוֹן פ' קִירוֹ וִיר שַׁי מֵי קְיִישׁ בְּיֵין קְיִישׁ רִיוּומִיר אִישְׁטוּשׁ טָרִישׁ אֵשׁ פּוּר קִידּוּשִׁין וְהַשִּׁים' הִי' רִיסָיו וְלָלוּשׁ פּוּר קִידּוּשִׁין וְקִבְּלָה אוֹתָם מִיָּדוֹ וְהֵשִׁיב דְּאֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט כְּלָל עִם הֱיוֹת שֶׁכְּפִי הַמַּוְרְגָּל בָּרוּר דִּלְשֵׁם קִידּוּשִׁין נִתְכַּוְּונוּ.

וּבְלָאו הָכִי נִרְאֶה בְּהַהוּא נִדּוֹן לְהַחְמִיר אֲפִילּוּ לְדַעַת מוהריב"ל כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה מְשֻׁוַּדֶּכֶתּוֹ גַּם לָשׁוֹן או' קיירו ויר שַׁי מֵי קְיִישׁ בְּיֵין הוּא לָשׁוֹן נָאֶה וּמִתְקַבֵּל לְעִנְיַן קִידּוּשִׁין וְאִם אָמַר הֲרֵי אַתְּ אֲהוּבָתִי ס"ל לְמָהָרָ"ם דְּהָוְיָא סָפֵק מְקֻדָּשֶׁת וּבְסִי' א' מִסְפָּרוֹ ג"כ יֵשׁ לִתְמֹהַּ לָמָּה לֹא חָשַׁשׁ לְהַחְמִיר כְּפִי שִׁיטָתוֹ ז"ל.

וְאִם אָמַר קַח זֶה לְקִידּוּשַׁי' נר' דלד"ה אֵין כָּאן יָדִים מוֹכִיחוֹת לֹא מֵהַמְקַדֵּשׁ וְלֹא מֵהַמִּתְקַדֶּשֶׁת. וְאִם אָמַר הֲרֵי אִלּוּ לִיךְ לְקִידּוּשִׁין כָּתַב מוֹרִי הרשד"ם זלה"ה בסי' ד' דְּגָרוּעַ מֵהֲרֵי אֶת ומ"מ חָשַׁשׁ לְהַחְמִיר אִם לְאִישׁ יֵשׁ גְּרִיעוּת אַחַר, וְיֵשׁ תְּשׁוּבָה לְהָרִיטְבָ"א ז"ל הֶבְיאָהּ מוהרל"ן חָבִיב בסי' קנ"א ז"ל עַל דְּבַר מִי שֶׁקִּדֵּשׁ אִשָּׁה וְאָמַר לָהּ הֵא לָךְ כֶּסֶף לְקִידּוּשִׁין וְהָרַב רבי' אֱלִיעֶזֶר צָרְפָתִי הָיָה מַחְמִיר וְהוּא הוֹרָה פָּנִים לְהָקֵל לַהֲלָכָה וּלְמַעֲשֶׂה לֹא פַּטְרוּהָ בְּלֹא גֵּט ע"כ וְכֵן רָאוּי לְהַחְמִיר וְאִם אָמַר תִּקְחִי זֶה הַדִּינָר בְּקִדּוּשִׁין לִי הָרַב מוהר"י זלה"ה הֵקֵל בְּדָבָר דְּחָלְקוּ עַל דְּבָרָיו מוהר"ם אֲלַשְׁקָאר זלה"ה והרל"ן חָבִיב זלה"ה וְעִם שֶׁיֵּשׁ לְהַאֲרִיךְ בִּפְרוּשֵׁי דִּבְרֵיהֶם לָא בָּאתִי בָּזֶה כ"א לְגַלּוֹת תַּמְצִית שֶׁיֵּשׁ הַדִּין בְּדֶרֶךְ קָצָר: וּבְדִבְרֵי מהרל"ן חָבִיב בָּא דְּקָדוּק נָכוֹן רָאוּי לִהְיוֹת לְטַטָּפוֹת בְּעֵינֵי הַדַּיָּנִין בְּמִי שֶׁאָמַר קַח זֶה בְּקִידּוּשִׁין לִי שֶׁאִם אָמַר כֵּן בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וַדַּאי יֵשׁ הוֹכָחָה שֶׁמְּקַדֵּשׁ לְעַצְמוֹ אֲבָל אָמַר בִּלְשׁוֹן לַעַז יֵשׁ בָּלָשׁוֹן זֶה ב' מַשְׁמָעִיּוֹת אוֹ אַמִּי אוֹ פאר' מִי אִם אָמַר פאר' מִי.

הַדָּבָר מוֹכִיחַ שֶׁמְּקַדֵּשׁ לְעַצְמוֹ וְאִם אָמַר אַמִּי אֵין הַבָּנָה לִדְבָרִים הַלָּלוּ וְהָיָה מַשְׁמַע שֶׁהִיא תִּקַּח אוֹתוֹ וּמִכָּל מָקוֹם הִסְכִּים שֶׁעִם שֶׁאֵין הַלָּשׁוֹן נָקֵשָׁר עִם כָּל זֶה אֵין בְּמַשְׁמָעוֹ פי' אַחֵר וְהַכַּוָּנָה שֶׁתִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת לוֹ וְהִסְכִּים שֶׁאֵין כֹּחַ לְקָוְטָרָה בְּלֹא גֵּט ע"כ וְנִרְאֶה לִי שֶׁאִם אָמַר בְּלָשׁוֹן זֶה תִּקְחִי זֶה בְּקִדּוּשִׁין פּוֹרְמֵי שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה מַעֲנַיַן גְּמוּרָה דְּהָוֵי בִּשְׁבִילִי כְּלוֹמַר שֶׁנֶּאֱסֶרֶת בִּשְׁבִילוֹ כְּהֶקְדֵּשׁ לכ"ע וְאִם קִבְּלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחֵר לֹא הָיִיתִי סוֹמֵךְ עַל דַּעְתִּי לְהָקֵל בִּשְׁנֵי וְכֹל שֶׁלֹּא אָמַר לִי אִם הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשִׁי' כָּתַב הָרֹאֹ"ה דְּהָוֵי קִידּוּשֵׁי וַדַּאי הִנֵּה כָּתַבְתִּי רֹוב הַדִּינִים הַיּוֹצְאִים מִזֹּאת הַהֲלָכָה וְיֵשׁ לְשׁוֹנוֹת כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה אֲשֶׁר עָשׂוּ חֲכָמִים שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת אִם הָיִינוּ מְבִיאִים כָּל תְּשׁוּבוֹתֵיהֶם וְטַעֲנוֹתֵיהֶם יהי' הַדָּבָר לְטוֹרַח וְיָצָא חִיבּוּרֵנוּ זֶה חוּץ מִן הַמִּחְיָצָה אֲבָל חוֹשֵׁב אֲנִי שֶׁלְּעִנְיָנִים כְּאֵלּוּ לֹא יִצְטָרֵךְ עוֹד מְקוֹרוֹת אֲחֵרוֹת וְעִם אֵלּוּ הַשָּׁרָשִׁים שֶׁכָּתַבְתִּי בִּדְבָרִים כְּאֵלּוּ יָצָא הַדָּבָר בָּרוּר בְּרוֹב הַסְּפֵקוֹת שֶׁיִּקְרוּ וְיָבִין הֶחָכָם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר וד"ת כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סָלַע.

וּבְהָנֵי לִישָׁנֵי דַּהֲרִינִי אִישְׁתְּ וכו' יֵשׁ מְפָרְשִׁים שֶׁכָּתְבוּ דְּאִם הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קְדוּשֶׁיהָ דְּהָוֵי סָפֵק מְקֻדָּשֶׁת וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דִּמְקֻדָּשֶׁת וַדַּאי דְּלָא גָּרַע מֵהֵיכָא דְּנָתַן לָהּ בְּשִׁתִּיקָה כְּדִלְקַמָּן וי"מ דְּלָא הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת כְּלָל וְהוּא דַּעַת הָרֹא"ש וְדַעוֹת אֵלּוּ הֵבִיאָם רַבֵּינוּ יְרֻחָם ז"ל וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ מַחֲלוֹקֶת הַמְפָרְשִׁים רָאוּי לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר וְיֵשׁ לְתְמֹהַּ מהר' הַגָּדוֹל מוהר"י לֵב זלה"ה אֲשֶׁר כָּל רז לָא אָנִיס לֵיהּ אֵיךְ כָּתַב בְּסִפְרוֹ ח"א דַּף נ"ח וְז"ל וְעוֹד חָזַינָ' בְּהַאי סָהֲדוּתָ' רֵיעוּתָא אַחֲרִיתִי שֶׁאָמַר הָעֵד אִי לִי דִּייוּ אַיִל אֱצוּלְיֵיז אִי לִי די"שו פְּאֶלָא בְּרֹאשׁ קִי אִילָנוֹ אונטינדוי וּמַאן לֵימָא לָן שֶׁלֹּא אָמַר הֲרִינִי אִישְׁתְּךְ הֲרִינִי בַּעְלֵיךְ וכו' וְכָתְבוּ כָּל הַפּוֹסְקִים דַּאֲפִילּוּ בְּמְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָ לָא הָוּו אפי' סָפֵק קִידּוּשִׁין וְהַעֲמֵד אִשָּׁה בְּחֶזְקַת פְּנוּיָה כֵּיוָן שֶׁלֹּא אָמַר לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין דְּמְהַנֵּי עכ"ל וְאֵיךְ כָּתַב בְּפִשִׁיטוּת שֶׁלְּדַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים אפי' סָפֵק קִידּוּשִׁין לָא הָוֵי וְעִם שֶׁהַסְכָּמָתוֹ שֶׁל הָרֹא"ש כָּךְ הָיָה לָא הַוָה לֵיהּ לְמִסְתַּם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לִטְעוֹת בִּדְבָרָיו שֶׁאֵין לָחוּשׁ כְּלָל.

וְגַם עַל הַחֲקִירָ' הַזֹּאת כָּתַב בְּפִסַק הַהוּא ז"ל וְעַל מש"כ שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל בְּעֵדוּת הא' מְשׁוּם שֶׁלֹּא הֵבִין דִּבְרֵיהֶ' וכו' וְאֶפְשָׁר שֶׁאָמַר הֲרִינִי אֵישׁוּתְ וכו' דִּבְכָל כִּי הַאי גַּוְונָא אֲפִילּוּ הָיוּ מְדַבְּרִים בְּעִסְקֵי קִידּוּשִׁין לָא הָוּו קִידּוּשִׁין כְּלָל וְהַעֲמֵד אִשָּׁה בְּחֶזְקַ' גַּם בָּזֶה לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר וכו' דְּאֵין לָנוּ מְסָפֵק לְהָקֵל וְלוֹמַר שֶׁמָּא אָמַר לְיִשָּׁנָא דְּלָא מְהַנֵּי כְּלָל הָוֵי ע"כ כנר' אֲצָל הָרַב דְּהַדִּין בָּרוּר דְּאֵינָ' מְקֻדָּשֶׁ' כְּלָל וּכְבָר כָּתַבְתִּי שֶׁהַדָּבָר בְּסָפֵק כַּנַ"ל הֲלָכָה ז דַּף ו תָּנוּ רַבָּנָן הֲרֵי אַתְּ אִשְׁתִּי וכו' אֵיבַעְיָ' לְהוּ חֲרוּפָתִי מַהוּ וכו' שֶׁנֶּאֱמַר וְהִיא שִׁפְחָה וכו' וְהַשְׁתָּא ס"ל דְּקָרָא אַיְירִי בְּחֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין אֲבָל לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּמַסִיק דְּדַוְקָא בִּיהוּדָה ס"ל דִּבְשִׁפְחָה, כְּנַעֲנִית הַכָּתוּב מְדַבֵּר וְקָשֶׁה דְּאִם כָּךְ מַאי פָּרִיךְ וִיהוּדָה וְעוֹד לִקְרָא דְּכֵיוָן דְּהָוֵי פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי נֵימָא דְּמִיְּהוּדָה מַיְיתֵי רְאָיָה, דַּהֲלָכָה כמ"ד דִּבְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין הַכָּתוּב מְדַבֵּר דְּכֵיוָן דְּבִיהוּדָה קוֹרִין לְשִׁפְחָה חֲרוּפָה אִי לָאו דס"ל הָכִי לָא סי"ל לְמַקְרֵי לַאֲרוּסָה חֲרוּפָה וא"ת דְּזֶה אִי אֶפְשָׁר דְּאַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לָךְ וִיהוּדָה הָוְיָא רֻבָּא בְּעָלְמָא א"כ אַמַּאי לָא פָּרִיךְ תַּלְמוּדָא הַר קֻוּשְׁיָא וְרָאִיתִי כָּתוּב בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"ש וְז"ל יְהוּדָה וְעוֹד לִקְרָא אִם הָיְתָה הָרְאָיָה טוֹבָה לֹא הָיָה תָּמֵהַּ עַל שֶׁהֵבִיאָה אַחַר הַפָּסוּק אֶלָּא לְפִי שֶׁאֵינָהּ רְאָיָה כִּדְקָאָמַר וִיהוּדָה הָוְיָא רֻבָּא דְּעָלְמָא עכ"ל אֶפְשָׁר בִּדְבָרָיו ז"ל עָלָה אֲרוּכָה לְקֻשְׁיָיתֵנוּ וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הָוְיָא סָפֵק מְקֻדָּשֶׁת עִם שֶׁהָרַמְבַּ"ם כָּתַב דְּהָוְיָא וַדַּאי מְקֻדָּשֶׁת וְהָרַ"ן תָּמַהּ עַל דְּבָרָיו וּבְטוּר א"ה כָּתַבְתִּי טַעַם נָכוֹן לְדַעַת הָרַ"ן ז"ל וְכִי תֵּדְעוּ הַנִּגּוּן הוּא לוֹ' דְּהָוֵי סָפֵק מְקוֹרֶשֶׁת וּבְכָל הָנָךְ לִישָׁנֵי צ"ע לְעִנְיַן פְּסַק הֲלָכָה אֵיךְ נָדוּן בָּהּ.

וְהִנֵּה בְּלִישָׁנֵי קַמָּאֵי דְּהָוְיָא וַדַּאי מְקֻדָּשֶׁת נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַ"ן ז"ל דַּוְקָא דְּהָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָשֶׁכָּךְ כָּתַב ז"ל וּבְאֵידָךְ לִשּׁוֹנוֹת אַחֲרִינִי דִּלְעֵיל דְּאִפְשִׁיטָא לָן דְּמְהַנֵּי כְּגוֹן לְקוּחָתִי קְנוּיָה לִי וְאֵינָהוּ אַחֲרִינִי דַּוְקָא בְּמְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִידּוּשִׁין דְּיָדְעָה מַאי קָאָמַר לַהּ א"נ דְּאָמְרָה לְשֵׁם קִדּוּשִׁין קַבֵּילְתִּינְהוּ הָא לָאו הָכִי לָא שֶׁאֵין הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא לְדַעְתָּהּ עכ"ל וְהָרֹא"ש ז"ל חוֹלֵק בְּדָבָר: וּמָצָאתִי כָּתוּב בְּשֵׁם הָרַב מהר"ר שְׁמוּאֵל הַלֵּוִי זלה"ה בְּהַשָּׂגוֹת שֶׁהִשִּׂיג עַל מהור"ר שַׁכְנָא שֶׁרָצָה לְפָרֵשׁ פְּשַׁט חָדָשׁ בִּשְׁמוּעָה זוֹ בְּדִקְדּוּק שֶׁדִּקְדֵּק בִּלְשׁוֹן הגמ' באו' הב"ע דְּאָמַר לָהּ בְּהָנֵי לִישָׁנֵי ע"כ.

וְתֵימָא מַה שַּׁיָּךְ לוֹמַר כָּאן הב"ע הָא וַדַּאי וּבָרוּ' דְּלָא בָּעֵי הַבַּעְלָ' אֶלָּא אַהָנֵי לִישָׁנֵי וכו' וְכָתַב עָלָיו מָהָרָ"ש ז"ל הַמּוֹרֶה לֹא רָאָה בַּהֲלָכָה זוֹ אֶלָּא פי' הָרַ"ן שפי' בְּמַאי עָסְקִינַן

כְּלוֹמַ' בְּהָנֵי לִישָׁנֵי דְּמַבַּעְיָ' לָן אִי הָווּ קִידּוּשִׁין אוֹ לֹא וְהוּא פִּי' הָרַב בַּעַל הָעִיטּוּר זַ"ל וּלְפִי פִּי' זֶה קָשֶׁה מַאי הָכָא בְּמַאי עָסְקִי' פְּשִׁיטָא דִּבְהָכִי עָסְקִי' וּבְהָכִי שָׁיְילִינַן בְּמַאי אִי בְּשֶׁאֵין מְדַבֵּר וכו' וּכְבָר נִשְׁמַר הָרָ"ן זַ"ל מִזֶּה וְהַבְּלִיעָה בַּבָּעִימוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בְּפֵירוּשָׁיו כֵּלוֹ אַשְׁגְּרָא דִּלִישָׁנָא הוּא וְלָאו דַּוְקָא אֲבָל אֲנַחְנוּ יֵשׁ בְּיָדֵינוּ פִּי' אַחֵר דְּכִי שָׁיְילִינַן בְּמַאי עָסְקִינַן אַכְּוָלְהוּ לִישָׁנֵי קָאֵי אִפִּי' בַּהֲרֵי אַתְּ לְקוּחָתִי וּזְקוּקָתִי דְּהָווּ לִישָׁנֵי מְעַלְיָא דְּאִי לֹא יָדְעָה מַאי קָאָמַר וְלֹא הָיוּ עֲסוּקִין בְּעִנְיָן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל וְהָרַשְׁבָּ"א זַ"ל הֵבִיא פִּי' זֶה בְּשֵׁם רַשִׁ"י זַ"ל אע"פ שֶׁאֵין נִרְאֶה כֵּן מֵהַפֵּירוּשִׁים שֶׁבְּיָדֵינוּ מִכָּל מָקוֹם חָזֵי מַאן גַּבְרָא רַבָּה קָמַסְהֵיד עֲלִי' וּלְפִי פִּי' זֶה כִּי מְשַׁנֵּי לְעוֹלָם בְּמְדַבֵּר עִמָּהּ וכו' צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דִּבְהָנָךְ לִישָׁנֵי דְּאִיבַּעְיָא לָן הוּא דְּאִיכָּא לְסַפּוּקֵי אִי לְקִידּוּשִׁין קָאָמַר אוֹ לִמְלָאכָה קָאָמַר דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּגַלִּי דַּעְתַּיְהּ שֶׁאִינוֹ חָפֵץ לְקַדְּשָׁהּ אֲבָל לְקוּחָתִי וּזְקוּקָה לִי נְהִי דְּלָא יָדְעָה מַאי קָאָמַר לָא גַּלִּי דַּעְתַּיְהּ שֶׁאִינוֹ חָפֵץ לְקַדְּשָׁהּ וְכֵיוָן שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִידּוּשִׁין יָדְעָה אֲבָל אִם לֹא הָיָה מְדַבֵּר לָא הֲוָה יָדְעָה.

וְהַשְׁתָּא דַּאֲתֵית לְהָכִי לִפִּי' הָרָ"ן זַ"ל נָמֵי יִתְיַישֵׁב שֶׁהַתַּלְמוּד נִשְׁמָר מִפִּי' הָרַשְׁבָּ"א שֶׁלֹּא תִּפָּרֵשׁ דִּבְלִקּוּחָתִי וּזְקוּקָתִי נָמֵי דְּלָא יָדְעָה מַאי קָאָמַר אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא אִם הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ דְּלָא אָמְרִינַן הָכִי אֶלָּא בְּלִישָׁנֵי דְּמַבַּעְיָ' לָן דְּשַׁיָּיךְ לוֹמַר לַמְּלָאכָה קָאָמַר וּבְדִין הָיָה שֶׁיִּפָּרֵשׁ כֵּן בְּדִבְרֵי הַשּׁוֹאֵל בְּמַאי עָסְקִי' בְּלִישָׁנֵי דְּמַבַּעְיָ' לָן אֶלָּא שֶׁלֹּא חָשׁ עַד הַמַּסְקָנָא דְּמִמֵּילָא שְׁמִעִינַן דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי לֹא שָׁיְילִינַן אֶלָּא בְּהָנָךְ לִישָׁנֵי דְּמַבַּעְיָ' לָן עכ"ל וְחִידּוּשִׁי הָרַשְׁבָּ"א לֹא נִמְצְאוּ בְּיָדוֹ אֲבָל מִלְּשׁוֹן הר"ש הַלֵּוִי זלה"ה נִרְאֶה שֶׁלְּדַעַת הָרָ"ן בְּהָנָךְ לִישָׁנֵי מְעַלְיָ' לָא בעי' עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עִנְיָן וּבְסִדְּי' כָּתַב הָרָ"ן דְּבָעֵינַן שֶׁיִּהוּ עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן אא"כ הֵבִינָה וְאָמְרָה דִּלְשֵׁם קִידּוּשִׁין קַבִּילְתִּינְהוּ אֶלָּא שֶׁהָרָ"ן לֹא רָצָה לְפָרֵשׁ הָכִי מִשּׁוּם דִּבְהָנָךְ לִישָׁנָא מְעַלְיְיתָא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הֵבִינָה וְאָמְרָה דְּיָדְעָה וּכְפִי הַחִילּוּקִים שֶׁכָּתַב הָרָ"ן זַ"ל, אֲבָל דַּעַת הָרָ"ן נִרְאֶה דִּבְהָנָךְ לִישָׁנֵי מְעַלְיָ' לָא בעי' שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִמָּהּ וּמִדִּבְרֵי הַטּוּר נִרְאֶה שֶׁאֲפִי' בִּלְשׁוֹנוֹת שֶׁהֵיא וַדַּאִית מְקֻדֶּשֶׁת צָרִיךְ שֶׁתָּבִין שֶׁהוּא לְשׁוֹן קִידּוּשִׁין וּמִיהוּ אִם אָמְרָה שֶׁאֵינָהּ מְבִינָה בְּלָשׁוֹן הַהוּא יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִי דַּעְתּוֹ שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל אִי הָווּ סָפֵק קִידּוּשִׁין וּמִדְּקִדּוּק לְשׁוֹן ה"ה נִרְאֶה דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְהָרֹא"שׁ זַ"ל כָּתַב דְּלָאו כֹּל כְּמִינָּהּ לוֹמַר דְּלָא יָדְעָה וְעִם שֶׁהָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה רָצָה לְהַסְכִּים דַּעַת הָרֹא"שׁ לִשְׁאָר הַמְפָרְשִׁים וְשֶׁדִּבְרֵי הָרֹא"שׁ הֵם בְּאִישׁ הַמְקֻדָּשׁ הָרוֹאֶה דִּבְרֵי הָרַב רַבֵּינוּ יְרֻחָם יִתְבָּאֵר לוֹ שֶׁאָשָׁה קָאֵי וְהַמְדַקְדֵּק בִּדְבָרָיו הֵיטֵב יִת' לוֹ זֶה: וְיֵשׁ לְסָפֵק בְּדִבְרֵי הָרֹא"שׁ אִי מַאי דְּקָאָמַר הָנֵי לִישָׁנֵי דִּבְרִירָא לָן דְּהָווּ לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין קָאֵי אָכַל לִישָׁנֵי דְּהָווּ קִידּוּשִׁין וַדַּאי כְּגוֹן זְקוּקָתִי לְקוּחָתִי וַהֲרֵי אַתְּ בְּרִשּׁוּתִי אוֹ דִּלְמָא בְּלִישָׁנֵי בְּרִירֵי כְּגוֹן הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת אוֹ מְאוֹרָסָת הוּא דְּלָאו כָּל כְּמִינָּהּ לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדְעָה אֲבָל בְּהָנָךְ לִישָׁנֵי דְּזְקוּקָתִי וּלְקוּחָתִי וּבְרִשּׁוּתִי אֶפְשָׁר דְּנֶאֱמָנֶת ע"פ דְּבָרֶיהָ וְנִתְבָּרֵר סָפֵק זֶה מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ יְרֻחָם שֶׁהַדִּין בָּזֶה בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁכָּתַב בִּנְתִי' כ"ב ח"א זַ"ל וְכֹל אֵלּוּ הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁהֵיא וַדַּאי מְקֻדֶּשֶׁת לָאו כֹּל כְּמִינָּהּ לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי שֶׁנִּתָּנָם אֵלַי בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין אֲפִילּוּ לֹא דִּבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשִׁין כְּלָל וְכָתַב שֶׁאִם אָמְרָה דְּלָא יָדְעָה הָווּ סָפֵק קִידּוּשִׁין וְהָכִי נָקְטִי' וּבְלִישָׁנֵי דְּמְסַפְּקָא לָן אִם לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה דְּקַבְּלִינְהוּ לְשֵׁם קִדּוּשִׁין לְהָרָ"ן הָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל רַבֵּינוּ יְרֻחָם כָּתַב בְּשֵׁם רַבּוֹ דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת ע"ש וּכְהָרָ"ן נָקְטִי'.

וְאִם יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין זְמַן הַתַּלְמוּד לִזְמַנֵּינוּ זֶה אֵינוֹ בָּרוּר בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים אַךְ זֶה מָצָאתִי בְּהָרִיטָב"א ז"ל בְּמַאי עָסְקִינַן אַלִּימָא כְּשֶׁאֵין מְדַבֵּר עִמָּהּ וכו' אֲפִילּוּ דְּלָא קָיְימִי אֶלָּא אַהָנְהוּ לִישָׁנֵי דְּמַבַּעְיָא לָן אֲבָל בְּהָנְהוּ לִישָׁנֵי דְּתָנֵי בְּבָרַיְיתָא בְּהֶדְיָא דְּהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת לָא קָמַבַּעְיָא לְהוּ דִּלְדִידְהוּ לִישָׁנֵי דְּמוֹכְחִי לְקִידּוּשִׁין אִינּוּן וּפְשִׁיט מִלְּתָא דְּכֹל שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עַל עִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָ מְקֻוָּדֶשֶׁת דִּלְקִדּוּשִׁין מַשְׁמַע וְלֹא לְמֶלֶאכָה מִיהוּ הַיְינוּ לְדִידְהוּ אֲבָל לְדִידַן דְּלָא בְּקִיאִין נָשֵׁי בְּלִישָׁנָא דְּהָוְיָ' וְאֵינָם יוֹדַעַת בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כָּל הֵיכָא שֶׁאֵין מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשֵׁי' וְאָמַר לָהּ אֲפִילּוּ מְהַנְּהוּ לִישָׁנֵי דְּתָנְיָא בְּהוּ מְקֻוָּדֶשֶׁת לָא חָיְישִׁינַן לָהּ דְּאִיהִי לָא יָדְעָה מַאי קָאָמַר אֲבָל בִּמְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָ הָא יָדְעָה דִּלְקִידּוּשִׁין קָאָמַר לָהּ וְכֵיוָן דְּהָוּוּ לִישָׁנֵי דְּקִדּוּשִׁין הֲרֵי זוֹ מְקֻוָּדֶשֶׁת גְּמוּרָה וּבְאוֹמֵר הֲרֵי אַתְּ מְקֻוָּדֶשֶׁת לִי הֲרֵי הַלָּשׁוֹן בָּרוּר וּמֻוחָזָק וַחֲזָקָה הוּא דְּיָדְעָה וַאֲפִי' כְּשֶׁאֵין מְדַבְּרִים עִמ' עַל עִסְקֵי קִדּוּשֵׁי' חָיְישִׁי לָהּ שֶׁיָּדְעָה וְהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת וְזוֹ שִׁיטַת גְּדוֹלֵי רז"ל וְהִיא הַנְּכוֹנָה בְּעֵינַי עכ"ל וְהִנֵּה מִמַּאי דכ' בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו אֲבָל בְּהָנְהוּ לִישָׁנֵי דְּתָנֵי בְּבָרַיְיתָ' בְּהֶדְיָא דְּהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת וכו' וּפְשִׁיטָא מִלְּתָא דְּכָל שֶׁהִיא מְדַבֵּר עִמָּהּ וכו' נר' דס"ל ז"ל דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָ אפי' בְּהָנָךְ לִישָׁנֵי דְּהָוֵי מְקֻוָּדֶשֶׁת וּבְסָמוּךְ כ' ז"ל אֲבָל הַשְׁתָּא לְדִידַן וכו' כָּל הֵיכָא שֶׁאֵין מְדַבֵּר עִמָּהּ וכו' וְאָמַר לָהּ אפי' בְּהָנְהוּ לִישָׁנֵי דְּתָנְ' בְּהוּ מְקֻוָּדֶשֶׁת לָא חָיְישִׁי' כַּנִּרְאֶה דְּזֶה דַּוְקָא לְדִידַן לֹא בִּזְמַן הַתַּלְמוּד וְנִרְאֶה דְּדַעְתּוֹ ז"ל דַּאי כֵּן הוּא כְּדַעַת הָרֹא"ש ז"ל דִּבְהָנְהוּ לִישָׁנֵי דְּהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת אֵין צָרִיךְ שֶׁיְּדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִדּוּשֶׁיהָ ומ"ש וּפְשִׁיטָא מִלְּתָא וכו' כְּלוֹמַר דְּנַדַּאי אֵין מָקוֹם לוֹמַר דְּהַבַּעְיָא קָאֵי עַל הָנָךְ לִישָׁנֵי דְּהֵיכִי מְסַפְּקִי' אִי הָוֵי לְמֶלֶאכָה אוֹ לְקִדּוּשִׁי דְּפְשִׁיטָא הוּא דְּלִקְדּוּשִׁין מַשְׁמַע אֶלָּא נַדַּאי דְּלָא בָּעֵי אֶלָּא עַל לִישָׁנֵי דְּמַבַּעְיָ' לָן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן דְּהָנֵי לִישָׁנֵי דְּנַדַּאי לָן שֶׁמְּקֻוָּדֶשֶׁת אֵין צָרִיךְ שֶׁיְּדַבֵּר עִמָּהּ וְדַוְקָ' בִּזְמַנָּם אֲבָל לְדִידַן לָא אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיְּדַבֵּר עִמָּהּ וכו' וּמִיהוּ עֲדַיִין נר' דִּבְזְמַנֵּינוּ נָמֵי אֲפִילּוּ אִם לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי קִידּוּשֶׁיהָ יֵשׁ לָחוּשׁ כַּנַ"ל: הֲלָכָה ח דַּף ו אָמַר רַבִּי יְהוּדָא וכו' הֲלָכָה כר' יוֹסִי וכו' וְהוּא שֶׁעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן וכו' דַּע כִּי בְּהַהִּ שְׁמַעְתָּא בָּאוּ דְּבָרִים בְּרֹוב עִנְיָן בֵּין חָכָם אֶחָד אַשְׁכְּנַזִי מוהר"ר שַׁכְנָא זלה"ה וּבֵין ה' מוהר"ר שְׁמוּאֵל הַלֵּוִי זלה"ה וְאִם בָּאתִי לְכְתּוֹב כָּל דִּבְרֵיהֶם הָיָה צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ וְלָצֵאת חוּץ מִן הַכַּוָּנָה וְלֹא יִהְיֶה כַּוָּנָתִי בָּזֶה כִּי אִם לְקַצֵּר וְלִכְתּוֹב תַּמְצִי' מַה שֶּׁעוֹלֶה לִפְסַק הַהֲלָכָה.

הֲוָקְשָׁה לְמה"ר שַׁכְנָא דְּמִסְּוְגְיָין מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עִנְיָן ובפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ תְּנַן הַמְקַדֵּ' ב' נָשִׁים וכו' אעפ"י שֶׁשָּׁלַח סַבְלוֹנוֹת לְאַחַר מִכָּאן אֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁ' שֶׁמֻּחֶמֶת קִדּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים שָׁלַח וְכֵן קָטָן שֶׁקִּדֵּשׁ ע"כ מַשְׁמַע מִכָּאן אִי לָאו טַעְמָא מֻחֶמֶת קִידּוּשִׁין רִאשׁוֹנִים שָׁלַח הָיוּ קִידּוּשִׁין אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּירֵשׁ שֶׁלְּשֵׁם קִידּוּשִׁין שָׁלַח וְאֵין לְתָרֵץ דבפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אַיְירֵי בְּאַתְרָא דְּמִקָּדְּשִׁים וַהֲדַר מְסַבְּלִי לְהָכִי הָוּוּ קִדּוּשִׁין בִּסְתָמָא ובפ"ק דְּמַעֲשֶׂ' אַיְירֵי בְּאַתְרָא דְּמְסַבְּלִי וַהֲדַר מְקַדְּשִׁי דְּאִם כֵּן מַה בָּא רַב פָּפָּא לְחַדֵּשׁ לְחַלֵּק בְּהָכִי הֲלֹא הַמִּשְׁנָיוֹת שְׁלֻמוֹת הֵן וְהֶאֱרִיךְ לְיַפּוֹת הַקֻּושְׁיָא וְהֶעֱלָה בְּפִירוּשׁ' דְּמִלְּתָא דְּהַהִּ בָּרַיְיתָא דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ עֲסוּקִין באו' עִנְיָן מְדַבֶּרֶת בְּאִשָּׁה שֶׁיָּצָא עָלֶיהָ קוֹל מֵרֹאשׁוֹן וְקוֹל מִשְּׁנֵי שֶׁמְּוַתֶּרֶת אַף לָרִאשׁוֹן לְאַחַר גֵּירוּשׁ שֵׁנִי אוֹ מְגָרֵשׁ שֵׁנִי וְנוֹשֵׂא רִאשׁוֹן רַק שֶׁצָּרִיךְ כֹּל אֶחָד הֵן רִאשׁוֹן שֵׁנִי שֶׁנּוֹשְׂאָהּ לְאַחַר גְּרוּשֶׁי חֲבֵירוֹ לְקַדְּשָׁהּ קִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וּמַיְירֵי הָכָא שא' עוֹשֶׂה חֲבֵירוֹ שָׁלִיחַ לְגָרוּשִׁין אוֹ לְקִידּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּאֵיזֶה שֶׁמִּתְרַצֶּה הָאִשָּׁה וְהַאי הוּא שֶׁמְּדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי גִּיטִּין וְקִידּוּשִׁין שֶׁתְּקַבֵּל גֵּט מֵאֶחָד וְקִדּוּשִׁין מֵאַחֵר לְאֵיזֶה שֶׁתִּרְצֶה וְנִתְרַצִּית לְקַבֵּל

הַגֵּט מהא' וְקִידּוּשִׁין מֵהָאַחַר וְנָתַן לָהּ הַגֵּט מֵאוֹתוֹ שֶׁלֹּא רָצְתָה אוֹתוֹ אפי' בְּפֵירוּשׁ וְאַחַר כֵּן נָתַן לָהּ קִידּוּשִׁין סְתָם אוֹ נָתַן לָהּ קִידּוּשִׁין שֶׁל תּוֹרָה מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּתְרַצָּה לוֹ וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָהּ הַגֵּט וְלֹא פֵּירֵשׁ בְּהָא פְּלִיגִי ר' יוֹסִי ור"י זֶה או' דַּיּוֹ וְזֶה או' צָרִיךְ לפ' לְפִי שֶׁכְּשֶׁנָּתַן לָהּ הַגֵּט אַחַ"כ נוֹתֵן לָהּ דְּבַר מַה בְּסָתָם הִיא סוֹבֶרֶת שֶׁהוּא פָּרָעוֹן כְּתֻבָּה שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁקִּבְּלָה מִמֶּנּוּ הַגֵּט וְכֵן אִם נָתַן הַקִּידּוּשִׁין תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לָהּ הַגֵּט בְּסָתָם הִיא סוֹבֶרֶת שֶׁהִיא הַכְּתֻבָּה מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁקִּבְּלָה הַקִּידּוּשִׁין מֵחֲמָתוֹ וְלָכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן מְשׁוּם דְּאִיכָּא לְמִטְעֵי אֲבָל מִי שֶׁשָּׁדְךָ וְנוֹתֵן לָהּ דְּבַר מַהבְּסָתָם שֶׁלֹּא פֵּירֵשׁ לְאֵיזֶה עִנְיָן הוּא נוֹתֵן לָהּ מִסְתָּמָא הָווּ קִידּוּשִׁין אא"כ קָדְשָׁה קִידּוּשִׁין שֶׁל טעו' שֶׁאֲנִי או' לְשֵׁם קִידּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים שֶׁלַּח עכ"ל וּבַקָּשַׁ' הֶכְרֵחִיּוּת דַּקּוֹת צְנוּמוֹת לְקַיֵּים פֵּירוּשׁוֹ זֶה מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל דְּקָדוּקִים מֻהֳבָל יִמְעָטוּ ומוהר"ש הַלֵּוִי זלה"ה הִכָּה מְאֹד עַל קָדְקָדּוֹ אִם בְּסִיָּבְ' פֵּירוּשׁוֹ שֶׁאֵין לוֹ שַׁחַר אִם בַּעֲבוּר שֶׁעִיקַּר הַקֻּשְׁיָא הִיא כְּתוּבָה עַל סֵפֶר בְּדָיוֹ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' זלה"ה בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ שֶׁהִקְשׁוּ קֻשְׁיָא זוֹ לְרַשְׁ"י וְהֵם זַ"ל פֵּירְשׁוּ דֶּרֶךְ אַחֵר בְּעִנְיַן הַסְּבָלוֹנוֹת וְכָתְבוּ דְּעִיקַּר הַחֲשָׁשָׁ' הִיא שמ' קִדּוּשִׁין אֲחֵרִים קָדְמוּ לָהֶם: אֲבָל מִדִּבְרֵי הָרִא"שׁ זַ"ל בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ לָמַדְנוּ דִּין מְחֻדָּשׁ שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל וְאַף עַל גַּב דְּנָתַן לָהּ סְתָם וְלֹא פי' לֹא הָווּ קִדּוּשִׁין אא"כ דִּבֵּר עִמָּהּ תְּחִלָּה עַל עִסְקֵי קִידּוּשִׁין וְכָל זְמַן שֶׁעוֹסְקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן מִכָּל מָקוֹם חֲשַׁשׁ קִדּוּשִׁין אִיכָּא עכ"ל וּבֶאֱמֶת דְּבָרָיו זַ"ל מְגֻמְגָּמִי' דְּאִי אֵין עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן מְנָא ידע' וְאֶפְשָׁר דִּכְשֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ תְּחִלָּה אַף עַל גַּב דְּאֵין עֲסוּקִין כָּתַב כֵּן וְדָמֵי לְדֵינָא דְּמְקַדֵּשׁ בְּפָחוּת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה אוֹ קָטָן שֶׁקִּדֵּשׁ לַמִּדְבָּר עִמָּהּ וְאֵין עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן דְּיֵשׁ לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר לְדַעַת הָרִא"שׁ וְלֹא רָאִיתִי שֶׁהֻזְכַּר זֶה בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים.

והר"ש הַלֵּוִי זלה"ה כָּתַב חִילּוּק אַחֵר בְּדִין וְהוּא זֶה בִּלְשׁוֹנוֹ זַ"ל וְהַפֵּי' הַנָּכוֹן אֶצְלִי בְּשִׁיטַת רַשְׁ"י זלה"ה דְּלְעוֹלָם כדס"ד וְכִסְבָרַת הר"ם זַ"ל דס"ל דְּבָהָיָה מְדַבֵּר וְאֵין עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן אפי' חֲשַׁשׁ לֵיכָּא בְּשׁוּם מָקוֹם אֶלָּא שֶׁסּוֹבֵר רַשְׁ"י דְּהָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ וּפָסַק גָּרַע מְשֻׁדָּךְ דְּכֵינָן שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר עַל עִסְקֵי קִדּוּשִׁין בְּאַהֲבָה רַבָּה הָיָה לוֹ לְקַדֵּשׁ מִיָּד בְּאוֹתוֹ חֲמִימוּת וְכֵינָן דְּנָעֲתַק מֵעִנְיָן לָעִנְיָן גַּלִּי אַדַּעְתַּיְהּ דְּאִישְׁתְּפוּד חַמִּימֵי וּמִיהְדָּר הָדַר בֵּיהּ וְאַף עַל גַּב דְּנָתַן אַחַר כָּךְ כֵּינָן דְּלֹא חָזַר וּפֵירֵשׁ עֲדַיִן בְּחֶזְקַת חֲזָרָתוֹ הוּא וּמַתָּנָה בְּעָלְמָא הוּא דְּיָהֵיב לָהּ מְשׁוּם כִּיסּוּפָא דְּמִכְסֵיף מִינָּהּ אֲבָל שָׁדְךָ אִשָּׁה שִׁדּוּכִין בְּעָלְמָא וְנִתְרַצִּית אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יְקַדֵּשׁ וְלֹא יִתֵּן כְּלוּם אֵין כָּאן גִּילּוּי דַּעַת שֶׁחָזַר בּוֹ הֵילְכָךְ כְּשֶׁשּׁוֹלֵחַ אַחַר כָּךְ סְבָלוֹנוֹת הֲרֵי הוּא כְּבָנֵי מְקוֹמוֹ אִי מְקַדֵּשׁ וַהֲדַר מְסַבְּלִי י"ל אַף זוֹ לְקִדּוּשִׁין מְכַוְּנִין וְגַם הָאִשָּׁה שֶׁיּוֹדַעַת מִנְהַג הַמָּקוֹם מַסְכֶּמֶ' בְּכָךְ כֵּינָן שֶׁקִּבַּלְתֶּם סְתָם וכ"נ שֶׁלְּכָךְ כֵּינָן רַשְׁ"י בְּמַה שפי' מַה שֶּׁשָּׁדְךָ אִשָּׁה וְנִתְרַצִּית וְקָדַם וְשָׁלַח סְבָלוֹנוֹ' וכו' וְנִשְׁמַר רַשְׁ"י שֶׁלֹּא אפר' חוֹשְׁשִׁין לִסְבָלוֹנ' בְּמֵי שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה עַל עִסְקֵי קִדּוּשִׁין וְהִפְסִיק הָעִנְיָן וְנָתַן לָהּ סְבָלוֹנוֹת וְתַכְשִׁיטִין אֶלָּא מַיְירֵי בְּשֶׁדֵּיךְ לְחוּד דְּאִם הָיָה מְדַבֵּר וכו' גַּלִּי אַדַּעְתַּי' דַּהֲדַר בֵּיהּ וְכִדְכָתַב וַאֲפִי' בְּאַתְרָא דְּמִקְדְּשִׁי וַהֲדַר מְסַבְּלִי לֵיכָּא חֲשָׁשָׁא כְּלָל וּמַה שֶּׁכָּתַב וְקָדַשׁ וְשָׁלַח נִשְׁמַר שֶׁלֹּא אפ' דְּמַיְירֵי בְּמֵי שֶׁקִּדֵּשׁ קִדּוּשִׁין גְּרוּעִים וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהָיוּ בְּטֵלִים וְשׁוּב שָׁלַח סְבָלוֹנוֹ' אוֹ נָתָנָם מִיָּדוֹ דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא פְּשִׁיטָ' דְּחוֹשְׁשִׁין לִסְבָלוֹנוֹת דְּגַלִּי אַדַּעְתַּיְהּ דְּמִקְדְּשִׁי וַהֲדַר מְסַבְּלִי וּכְדִכְתִיבְ' וְלֹא מִכֹּחַ סְבָרָא לְבַד דָּחָה רַשְׁ"י ב' פְּרוּשִׁים אֵלּוּ אֶלָּא מִכֹּחַ הַסֵּוּגְיָא דְּאִי אִיתָא דְּהָיָה מְדַבֵּר רַב הוּנָא וְרָבָא בְּהָיָה מְדַבֵּר וּפָסַק וְעָסַק בְּעִנְיָן אַחֵר הֵיכִי ס"ד רָבָא לְאוֹתוֹבֵי אַשְׁמַעְתִּין מַמַּתְנִיתִין הָתָם כִּדְקָתָנֵי טַעְמָא שֶׁמַּחֲמַת קִדּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים שָׁלַח דְּהַשְׁתָּא אֵין לְתָרֵץ דס"ד

דְּרָבָא דְּחָוְיָא דְּאַבַּיֵי דִּלְיִשָּׁנָא בָּתְרָא דְּלָא מִבַּעְיָ' קָאָמַר לָא מִבַּעְיָ' לֹא נְחִית לְקִדּוּשִׁין כְּלָל אֶלָּא אפי' הָכָא דנח' לְקִידּוּשִׁין כִּי לְפִי דִּיחוּי זֶה נְהִי דְּלָא דָּיְיקִינַן דְּחוֹשְׁשִׁי' לְסִבְלוֹנוֹת דְּעָלְמָא דְּלָא נְחִית לְקִדּוּשִׁין כְּלָל מִכָּל מָקוֹם מִינְיָהּ וּבֵיהּ וַדַּאי דָּיְיקִינַן שֶׁאִם יָדַע טָעוּתוֹ וְשָׁלַח אַחַר כָּךְ סִבְלוֹנוֹת זוֹ מִקּוֹדֶם ולפ"ז מַתְנִיתִין לָא הָוְיָא תִּיוּבְתָּא אַשְׁמַעְתִּי' דְּדִילְמָא דְּבָהָיָה מְדַבֵּר עַל עִסְקֵי קִדּוּשִׁי' חָשׁוּב כְּמוֹ נַחַת לְקִידּוּשִׁין וּלְלִישָּׁנָא בָּתְרָא נָמֵי הֵיכָא בָּעֵי רָבָא לְאוֹכוֹחֵי שְׁמַעְתִּין מִמַּתְנִיתִין דִּילְמָא שָׁאנֵי מַתְנִיתִין דְּעָבַד מַעֲשֶׂה וּבְהַהִיא דְּבָרִים בְּעָלְמָא הָווּ וְאַבַּיֵי נָמֵי לָמָּה לֵיהּ לְמֵימַר לָא מִבָּעְיָא קָאָמַר וכו' לִדְחוֹת הַדִּיּוּק יַעֲמִיד אוֹתוֹ וְיֹאמַר שָׁאנֵי הָכָא דִּנְחִית לְקִדּוּשִׁין בְּמַעֲשֶׂה וְכֵן י"ל דְּאִם אִיתָא דְּמַיְירֵי רָבָא בְּקִדֵּשׁ קִידּוּשִׁין גְּרוּעִים וְנוֹדַע לוֹ שֶׁאֵין כְּלוּם וְשָׁלַח סִבְלוֹנֵת הֵיכִי מוֹתֵיב רָבָא מִמַּתְנִיתִין וְהָא עכצ"ל דְּמִינָּהּ וּבָהּ דָּיְיקִינַן טַעְמָא דְּאִיכָּא לְמֵימַר שֶׁמִּחֲמַת קִדּוּשִׁין שָׁלַח הָא אִם יָדַע שֶׁטָּעָה דְּלֵיכָּא לְמֵימַר מֵחֲמַת קִידּוּשִׁין רִאשׁוֹנִים שָׁלַח מְקֻדֶּשֶׁת וּלְלִישָּׁנָא בָּתְרָא מַאי דָּחֵי אַבַּיֵי לָא מִבָּעְיָא בְּעָלְמָא דְּלָא נְחִית לְקִדּוּשִׁין עָלְמָא מָאן דְּכַר שְׁמֵיהּ הָא בִּנְחִית לְקִדּוּשִׁין מַיְירֵי רָבָא אֶלָּא וַדַּאי מֵימְרָא דְּרָבָא בְּסִבְלוֹנוֹת דְּלָא נְחִית לְקִדּוּשִׁין כְּלָל מַיְירֵי לֹא בְּדִיבּוּר וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה אֶלָּא לְחוּד מַיְירֵי וּבְכֵן נִתְיַישְּׁבוּ דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל וּלְפִי דְּרָכֵינוּ לָמַדְנוּ תֵּירוּ' לְקַוּשְׁיַת מהר"ר שַׁכְנָא אַף לְפִי דַּרְכּוֹ דְּדָיְיקִינַן מִמַּתְנִיתִין דְּחוֹשְׁשִׁין לְסִבְלוֹנוֹת דְּעָלְמָא דְּהַיְינוּ בְּשִׁיְּדֵךְ אֵין קֻוּשְׁיָא מְהַיָּה מְדַבֵּר עִמָּהּ דְּהָתָם גָּרַע מִשֶּׁיְּדֵךְ וַאֲפִילּוּ חֲשָׁשָׁא לֵיכָּא בְּשׁוּם מָקוֹם דְּהַהִיא דְּהָאִישׁ מְקֻדֶּשׁ נְחִית לְקִדּוּשִׁין וְגַלִּי דַּעְתַּיהּ דִּמְקַדְּשִׁי בְּרִישָׁא וַהֲדַר מְסַבְּלִי וּבְהַהִיא דפ"ק הָוֵי אִפְּכָא דְּבָעֵי לְמֵיחַשׁ לְקִידּוּשִׁין וְגַלִּי דַּעְתַּיהּ דהד' בָּהּ וּכְדְכְתִי' עכ"ל פֵּירוּשׁוֹ בַּהֲלָכָה וּבֶאֱמֶת שֶׁהִרְבָּה לְגַנּוֹת לְמהר"ר שַׁכְנָא מְאֹד וְהָיָה לִי מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ בְּכָל הַצְּדָדִים וַאֲנִי לֹא בָּאתִי רַק לְפָרֵשׁ הַמַּסְכְּתָא לְעִיקַּר הַדִּין לְבַד: וְדַע שֶׁהָרַמְבַּ"ם לֹא הִזְכִּיר עֻסּוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן כִּי אִם בְּקִידּוּשִׁין אֲבָל בְּגֵירוּשִׁין לֹא הִזְכִּיר אֶלָּא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי גִּיטֵּי' גַּם בְּהִלְכוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פ"ד דְּלָא הִזְכִּירוּ וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִשְׁוָה הָעִנְיָנִ' יַחַד.

וְרָאִיתִי לְהָרַב מוהר"ש הַלֵּוִי ז"ל שֶׁהִרְבֶּה בִּטְעָנוֹת לְחַלֵּק בֵּין גֵּירוּשִׁין לְקִידּוּשִׁין גַּם מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ חִילּוּק בֵּין קִדּוּשִׁין לְגֵירוּשִׁין כֵּיוָן דְּלָא בָּעֵינַן דעת' שֶׁל אִשָּׁה וּמִיהוּ דַּרְכּוֹ הָרַמְבַּ"ם לְהָיוֹתוֹ סוֹמֵךְ בְּמָקוֹמוֹת רַבִּים אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר כְּבָר קָדַם לוֹ הַפֵּירוּשׁ וּסְתָמָא דְּמִלְּתָא בַּעֲסוּקֵ' בְּעִנְיָן מַיְירֵי וְדַקְדֵּק בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת בפ"ג ז"ל הָיָה מְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה וכו' וְלֹא פֵּירֵשׁ הוֹאִיל וְהֵן עֲסוּקִין בְּעִנְיָן דִּיוֹ ע"כ לֹא כָּתַב וְהוּא שֶׁעֲסוּקִים אֶלָּא הוֹאִיל וַעֲסוּקִין כַּנִּרְאֶה דְּסְתָמְיוּת הָיָה מְדַבֵּר הוּא בְּעִסּוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן גַּם נִרְאֶה שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת הָרַב מוהרי"ק ז"ל בְּטוּר א"ה סִימָן קל"ו שֶׁכָּתַב דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּמֵעִנְיָן לְעִנְיָן בְּאוֹתוֹ עִנְיָן לָא מְהַנֵּי וְכָתַב וְז"ל וְגַם מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בפ' ג' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת ופ' א' מֵהִלְכוֹת גֵּירוּשִׁין כָּתַב סְתָם וְהוּא שֶׁעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן.

וְהִנֵּה בְּפֶרֶק א' דְּגֵירוּשִׁין לֹא כָּתַב כְּלָל אֶלָּא דע' דִּסְתָם הָכִי הָוֵי לְדַעְתּוֹ ז"ל כִּדְפָרֵישִׁית וְהִסְכִּים הָרַב מוהרי"ק לוֹמַר דלהרי"ף גַּם כֵּן לָא מְהַנֵּי וְתָמִיהַ לִי דְּאִם כֵּן לְמַאי הִלְכְתָ' כָּתַב הָרִי"ף ז"ל הַהּ שַׁקְלָא וְטַרְיָא מְנָא יָדְעִינַן אָמַר אַבַּיֵי מֵעִנְיָן לְעִנְיָן וכו'.

וְנִרְאֶה דְּהֵבִיאוּ כִּי הֵיכִי דְּלָא נְטְעֵי דְּמֵעִנְיָן לְעִנְיָן בְּאוֹתוֹ עִנְיָן כֵּוְוּתוֹ מִקְּרֵי עֻסּוּקִים בְּאוֹתוֹ עִנְיָן וְלֹא הָיָה רָחוֹק מִן הַשֵּׂכֶל לוֹמַר דְּהָרִי"ף ס"ל כִּדְעַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל דְּמְהַנֵּי: תוס' לֹא יְהֵא לוֹ עֵסֶק עִמָּהּ וה"ר עַזְרִיאֵל פֵּירֵשׁ וכו' וק' וכו' יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהָא אִיכָּא לְמֵעֵט שֶׁמָּא

יְסִבּוֹר שֶׁהִיא מְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וְנִרְאֶה דס"ל שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁל ה"ר עֲזְרִיאֵל בְּפֵירוּשׁ לֹא יְהֵא לוֹ עֵסֶק וכו' הוּא דּוֹמֶה לְמֵימְרָא דְּרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל הַיְינוּ שֶׁמְּדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי גִּיטִּין וְקִידּוּשִׁין וּכְפִי הַדִּין הִיא מְקֻוָּדֶשֶׁת וּמְגוֹרֶשֶׁת וְהַטּוֹעֶה סוֹבֵר שֶׁאֵינוֹ כֵּן אֲבָל בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ מָצָאתִי טַעַם בָּרוּר כֵּיוָן שֶׁהָאִשָּׁה אֵינָהּ נִשֵּׂאת כִּי אִם ע"פ ב"ד לֹא יֵשׁ חֲשַׁשׁ אִיסּוּר בְּטָעוּתוֹ שֶׁהִיא מְגוֹרֶשֶׁת שב"ד לֹא יַתִּירוּהָ לְינָּשֵׂא אֲבָל בְּקִידּוּשִׁין לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי אֲבָל לְרַשִׁ"י שפי' דְּקָאֵי לְדַיָּנִין נִיחָא דְּיָבֹא לִטְעוֹת לְהַתִּירָהּ' אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ.

וְנִרְאֶה לְדַקְדֵּק אַמַּאי לֹא תֵּירְצוּ דְּיֵשׁ אִיסּוּר אִם יְסִבּוֹר שֶׁאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִקָּחֶנָּה בְּלֵי קִידּוּשִׁין אֲחֵרִים וְעוֹבֵר מִשּׁוּם לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה וכו' וְנִרְאֶה דְּלָא חָמִירָא הַךְ אִיסּוּרָ' כֻּלֵּי הַאי כִּי הֵיכִי דְּנֵימָ' עָלֶיהָ לְקָמָן דְּקָשְׁיָן מִדּוֹר הַמַּבּוּל אֲבָל כֹּהֵן הַמַּחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ הוּא לָאו ברו' בַּתּוֹרָה וַהֲוָה סְלִיק אַדַּעְתַּיְ' דְּקָשְׁיָ' מִדּוֹר הַמַּבּוּל וְהָקְשׁוּ הַתּוֹסְפ' דְּאַפִּ"ה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בְּאִיסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ: הֲלָכָה ט דַּף ו וְכֵן בְּגֵירוּשִׁין וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא בָּעֵי בְּאִשָּׁה אִם אָמַר לָהּ אֵין לִי עֵסֶק בְּיַדְךְ מַהוּ וְנִרְאֶה דְּאֵין לִי עֵסֶק בְּיַדְךְ פְּשִׁיטָא דְּלָא מְהַנֵּי דְּהוּא נִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה וְהָוֵי כְּאִילּוּ אָמַר לָהּ אֵינִי אִישֵׁךְ וכו'.

אֲבָל הָרָ"ן כָּתַב בפ' הַמְגָרֵשׁ גַּבֵּי מַתְנִיתִין דְּגוּפוֹ שֶׁל גֵּט וכו' וְדַוְקָ' בְּעֶבֶד הוּא דְּקָבָעֵי לֵיהּ אֲבָל בְּאִשָּׁה לָא מִסְתַּפְקָא לֵיהּ מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְיִשָּׁנָא דְּאֵין לוֹ עֵסֶק בְּךְ אֶלָּא בְּעֶבֶד שֶׁגּוּפוֹ קָנוּי ע"כ וּלְפִי חִילּוּק זֶה נִלְמוֹד דְּאִם אָמַר לָהּ אֵין לִי רְשׁוּת בְּךְ מְהַנֵּי מִשּׁוּם דְּשַׁיָּיךְ גַּבֵּי אִשָּׁה כִּי הַאי לִיְשָׁנָא אֲבָל אִי טַעְמָא דְּאֵין לִי עֵסֶק בָּךְ הָוֵי מִטַּעְמָא דְּפָרִישְׁנָא שֶׁהוּא מסל' עַצְמוֹ מִמֶּנָּה גַּם כְּשֶׁאָמַר אֵין לִי רְשׁוּת בְּךְ הָכִי הָוֵי וְנִרְאֶה דַּהֲבָנַת או' אֵין לִי עֵסֶק בְּךְ כלו' אֵין לִי עֵסֶק בַּעֲבוֹדָתְךְ אֶלָּאתְּהֵא לְעַצְמְךְ וְלִי שְׁלָשׁוֹן זֶה שַׁיָּיךְ בְּעֶבֶד לְבַד שֶׁגּוּפוֹ קָנוּי לָא מְהַנֵּי אֲבָל לָשׁוֹן או' אֵין לִי רְשׁוּת בְּךְ הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁתְּהֵא לְעַצְמְךְ וּמְהַנֵּי כַּנ"ל: תוס' כְּשֶׁתִּבְרַח מִמֶּנִּי וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אִי גָּרְסִי בגמ' מִמֶּנּוּ אֵיךְ הַוָה סָלִיק אַדַּעְתַּיְיהוּ לפ' כְּשֶׁתִּבְרַח מִמֶּנּוּ מֵעַכְשָׁיו וְאִי גָּרְסִי מִמֶּנִּי לֹא יִתָּכֵן מַה שֶׁאָמַר הגמ' כְּלָל וְנִרְאֶה דְּמִמֶּנּוּ גָּרְסִי' וְהָיוּ מפ' הַבָּרַיְיתָ' דה"ק דְּהַךְ מִמֶּנּוּ הַבָּרַיְיתָא מְדַבֶּרֶת בְּעֵד הַכּוֹתֵב וה"ל כִּדְכָתַב מִמֶּנִּי וּבְדוֹחֵק יֵשׁ לְיַישְׁבוֹ כֵּן עכ"פ מ"ש מֵעַכְשָׁיו פֵּירוּשׁ מִשְּׁעַת מְכִירָה וק"ל: הֲלָכָה י ע"א אָמַר אַבָּיֵי הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה אינ' מְקֻוָּדֶשֶׁת וכו' ה"ד וכו' הָא רִבִּית מְעַלְיָא הוּא פרש"י וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ הַעֲרָמַת רִבִּית וי"ל אַמַּאי לָא קָאָמַר דְּפָרִיךְ רִבִּית מְעַלְיָא הוּא וְלָא הָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת.

וָרְאִיתִי לה' רַבֵּינוּ יְרֻוחָם לתי' כ"ב ח"א שכ' ז"ל וּבְרִבִּית קְצוּצָה כְּגוֹן שֶׁהִלּוּ לָהּ ד' בה' וְקִדְּשָׁהּ בְּאוֹתוֹ חֲמִישִׁי אֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת ע"כ כ' בְּפָשׁוּט שֶׁאֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת. וְיֵשׁ לָדוּן בִּדְבָרָיו בְּמַאי אַיְירֵי אִי דְּאַכַּתִּי לָא מְטָא הַזּוּז הַחֲמִישִׁי לְיַד הַמַּלְוֶה תֵּיפּוֹק לִי דְּאֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת מִשּׁוּם דְּהָוֵי הַלְוָאָה דְּהָא פָּרִיךְ בגמ' וְעוֹד הַיְינוּ מַלְוֶה וְאִי אָמְרִתְּ שֶׁכְּבָר מְטָא לִידֵיהּ וּמִשּׁוּם דקיימ"ל דְּיוֹצְאָה בְּדַיָּנִים מש"ה אֵינָהּ מְקוֹרַדֶּשֶׁת בָּאֶמֶת נִרְאֶה דְּהַסְּבָרָא יְחַיֵּיב כָּךְ אֲבָל רָאִיתִי לְהָרִיטְבָ"א ז"ל שכ' גַּבֵּי הָא דְּפָרִיךְ בגמ' רִבִּית מְעַלְיָא הוּא ז"ל פי' לִיְשָׁנָא בְּעָלְמָא קָא מקש' לֵיהּ הֵיכִי קָרֵי לֵיהּ הַעֲרָמַת רִבִּית אֲבָל וַדַּאי אפי' בְּרִבִּית גְּמוּרָה אִם כְּבָר פָּרְעָתוּ לוֹ וְחָזַר וְקִדְּשָׁהּ בּוֹ מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּמָעוֹ' דְּרִבִּית שָׁפְרַע לוֹ לַמַּלְוֶה קוֹנָה לְגַמְרֵי וּמָמוֹן גָּמוּר לוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ עָלָיו חוֹבָה לְהַחֲזִירָם וב"ד מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ וְאִם מֵת אֵין בָּנָיו חַיָּבִים לְהַחֲזִיר אֶלָּא בְּדָבָר מְסֻוָּיָ' מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבִיהֶם וְלֹא עוֹד אֶלָּא אפי' בַּהֶחֲזָרָה לֹא מְתַקֵּן לְאַוּוֹ' כְּדְמְתַקֵּן לָאו דְּגָזַל בְּהִשָּׁבוֹן ע"כ ולפ"ז נִמְצִינוּ לְמֵדִים שֶׁהָרִיטְבָ"א וְרַבֵּינוּ יְרֻוחָם חוֹלְקִים בָּזֶה ואפ'

שֶׁדַּעַת רַשִׁ"י נוֹטָה אֶל דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל וּלְכָךְ כ' ז"ל דְּעִיקַּר הַקֻּוּשְׁיָ' הוּא אַמַּאי קָרֵי הַעֲרָמַת רִבִּית וְהַשְׁתָּא קס"ד דְּאַיְירֵי בְּשֶׁהִגִּיעַ לְיָדוֹ דְּאִי לֹא הִגִּיעַ הַיְינוּ מַאי דְּפָרִיךְ אַחַר כָּךְ וְעוֹד הַיְינוּ מַלְוֶה וְקָרוֹב בְּעֵינֵי לִהְיוֹת הָעִנְיָן בסה' כֵּיוָן שֶׁדִּבְרֵי רַבֵּינוּ יְרֻוחָם הֵם מְסֻוָּפָקִים וְקָרוֹב לְוַדַּאי דְּאַיְירֵי בְּשֶׁכְּבָ' הִגִּיעַ הָרִבִּית לְיַד הַמַּלְוֶה: תוס' דְּאַרְנוֹח וכו' כָּתְבוּ בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם ז"ל וְז"ל בַּהֲנָאַת מַלְוֶה מַשְׁמַע שֶׁהָיְתָה כְּבָר אֵין לְדַקְדֵּק לְרָבָא גּוּפֵיהּ אַמַּאי נָקַט מִלְּתֵי' בְּמַלְוֶה שֶׁהָיְתָה לוֹ כְּבָר דְּכֵיוָן דְּנָקִיט הַמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוֶה וכו' דְּהַיְינוּ מַלְוֶה שֶׁהָיְתָה לוֹ כְּבָר מש"ה נָקַט בַּהֲנָאַת מַלְוֶה שֶׁהָיְתָה לוֹ כְּבָר.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה כ' רַבֵּינוּ יְרֻוחָם שֶׁהַשֵּׁנִי פְּרוּשִׁים הֵם הֲלָכָה והרמ"ה כ' סָפֵק מְקֻוָּדֶּשֶׁת פי' דַּוְקָא הֵיכָא דְּאַרְנוֹח לָהּ זְמָנָא וְלָא נָקַט מָעוֹת בִּידֵיהּ שֶׁאִם נָקַט מָעוֹת בִּידֵיהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בַּהֲנָאַת הָרֶוַח פְּתַח זְמַן הָוְיָא מְקֻוָּדֶּשֶׁת גְּמוּרָה וְכֵן אִם נוֹתֵן לַמַּלְוֶה שֶׁלָּהּ פְּרוּטָה לְהַרְוִיחַ לָהּ זְמַן ג"כ אֶלָּא דְּהָוֵי הַעֲרָמַת רִבִּית וְהָרַב בַּעַל הַטּוּרִים כ' בְּשֵׁם בַּעַל הָעִיטּוּר בפי' הָרַמְבַּ"ם אֶלָּא שְׁנִרְאֶה דס"ל דְּהַעֲרָמַ' רִבִּית דְּקָאָמַר בגמ' הַיְינוּ אֲבַק רִבִּית וּבְפֵירוּשַׁי לא"ה בס"ד הֶאֱרַכְתִּי שָׁם.

וְדַע שֶׁעִיקַּר הַטַּעַם דְּלָא הָוֵי אֶלָּא הַעֲרָמַ' רִבִּית לְרַשִׁ"י וּלְהָרַמְבַּ"ם מִשּׁוּם דְּלָא יָהֵיב לָהּ מִידֵי אֲבָל אִי הֲוָה יָהֵיב לָהּ מִידֵי בִי' וְקִדְּשָׁ' בּוֹ פְּשִׁיטָ' שֶׁאֲפִי' הָיָה הַהַלְוָאָה אַחַר זְמַן הָיָה רִבִּית קָצוּצָ' אִיבָּ' דְּאִם נָתַן לָהּ אַחַר זְמַן הַנְּתִינָ' כשב' לְהַרְוִיחַ לְהָרַמְבַּ"ם הָוֵי אֲבַק רִבִּית שכ"כ פ"ו מֵהִלְכוֹת מַלְוֶה ז"ל הוֹרוּ רַבּוֹתַי שֶׁהַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ וּלְאַחַר זְמַן תָּבַע חוֹבוֹ וא"ל הַלְוֵה דּוּר בַּחֲצַרִי עַד שֶׁאֶחֱזִיר לְךָ חוֹבְךָ ה"ז אֲבַק רִבִּית לְפִי שֶׁלֹּא קָצַץ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה והר"א כ' בְּהַשָּׁגוֹת שֶׁלֹּא יָפָה הוֹרוּ שֶׁאִם הִגִּיעַ זְמַן הַפֶּרָעוֹן וַאֲרָנוֹח לָהּ זְמָנָא מִשּׁוּם הַהִיא דִּירָה כִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת דָּמְיָא וְקִידּוּשִׁין יוֹכִיחוּ עכ"ל ופי' הָרַמְבַּ"ם דְּחָשְׁבִינַן כִּנְתִינַת הַמָּעוֹת לְיָדָהּ לְעִנְיַן שֶׁתִּהְיֶה מְקֻוָּדֶּשֶׁת אֲבָל לָא חָשִׁיב אֶלָּא הַעֲרָמַ' רִבִּית מִשּׁוּם דְּלָא בָּאָה מְיָדָהּ לְיָדוֹ כְּלָל דְּאִם נָתָנָהּ הוּא לוֹ אַחַר זְמַן רִבִּית מְעַלְיָא הָוֵי וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה מְקֻוָּדֶּשֶׁת אָז לֹא תִּהְיֶה עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה עַל דַּעַת הָרִיטְבָ"א וְרַבֵּינוּ יְרֻוחָם: הֲלָכָה יא תוס' לֹא הֶחְזִירוֹ לֹא יָצָא וא"ת אַמַּאי לֹא יָצָא הָא לָא הֲוָה תְּנַאי כָּפוּל וכו' וְקָשֶׁה מִי יֹאמַר לִי דְּלָא אַיְירֵי רָבָא בִּדְכָפֵל לִתְנָאָה וְהָכִי כָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בפ' מִי שֶׁאָחָזוֹ וְאֵין לוֹמַר דְּהָכָא ס"ל לְתוֹסְ' ז"ל דהו"ל לְפָרֵשׁ וּמִדְּסָתַם רָבָא וְלֹא פ' ש"מ דַּאֲפִי' בְּלֹא כו' אַיְירֵי הָכָא לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' אֵיכָא לְמֵידַק וּבְמַאי דְּהִקְשׁוּ ז"ל וּבְלֹא הֶחֱזִירוֹ אַמַּאי וְאַמַּאי לֹא יָצָא וְהָא הָוֵי תְּנַאי וּמַעֲשֶׂ' בְּדָבָר אֶחָד וכו' וְתֵירְצוּ בְּתֵירוּץ הַשֵּׁנִי דְּהָא דְּלָא מְהַנֵּי וכו' הַיְינוּ כְּשְׁנֵיהֶם סוֹתְרִים וכו' דְּהַהּ קוּשְׁיָא נָמֵי נִקְשֶׁה אֲנַן דְּהָא בָּעֵינַן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וְרָבָא גּוּפֵיהּ מְשַׁנֵּי הָתָם בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ דְּמִטַּעַם שֶׁהַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לִתְנַאי אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת.

עַל כָּרְחָךְ לֵיכָּא לְמֵימַר קוּשְׁיָא אֶלָּא דְּרָבָא לָא דַּק בְּלִישָּׁנָא כִּי הֵיכִי דְּקָתָנֵי כּוּלְּהוּ מַתְנִיתָא דְּגִיטִּין ה"ז גִּיטֵּךְ ע"מ שֶׁתִּתְנִי ק' זוּז וכו' דְּלָאו דַּוְקָא אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁהַתְּנַאי יִהְיֶה קוֹדֶם הַמַּעֲשֶׂה וְכֵיוָן מִלְּתֵיהּ דְּרָבָא הֵם בְּלִי דְּקִדּוּק לְעִנְיַן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה כְּמוֹ כֵן נֶאֱמַר לְעִנְיַן תְּנַאי כָּפוּל וְנִרְאֶה דְּלְעִנְיַן תְּנַאי כָּפוּל א"א דְּאַיְירֵי רָבָא בְּהָכִי דְּרָבָא נָקַט בְּמִלְּתֵיהּ וְאִם לָאו לֹא יָצָא וּפְשִׁיטָא שֶׁאִם כָּפַל תְּנָאוֹ שֶׁלֹּא יָצָא אֶלָּא ע"כ חִידּוּשָׁא אַשְׁמוֹעִי' דְּהָא דְּכֵיוָן דְּבְלֹא כָּפַל לִתְנָאוֹ אַיְירֵי הָכָא סד"א דַּאֲפִי' לֹא הֶחֱזִירוֹ יָצָא קמ"ל דְּאִם לָאו לֹא יָצָא זֶהוּ טַעַם הַתּוֹסְ' כָּאן וְהוּא הַפֶּה מַה שֶׁכָּתְבוּ בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ בד"ה לְאַפּוֹקֵי וכו' וּבְמַה

שֶׁתִּירְצוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּהָכָא דַּעְתּוֹ שֶׁיִּבָּרֵךְ חֲבֵירוֹ וכו' צ"ל דְּהַהִיא מֵימְרָא נָמֵי אַיְירֵי בִּדְלָא כָּפַל וְנִיחָא לֵיהּ לְמֵיהַב לֵיהּ בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה כִּי הֵיכִי דְּלִיקְנֵי לֵיהּ מֵא דְּבָעֵי לְמִקְנֵי וְכֵן בִּשְׁאָר דְּפְדְיוֹן הַבֵּן בְּכוּלְּהוּ אִיכָּא אֻומְדָּנָא וְלֹא צָרִיךְ תְּנַאי כָּפוּל.

וְהָיָה נִרְאֶה לוֹמַר דְּהָכָא אַיְירוּ בְּדִכְפַל הַתְּנַאי אֲבָל בְּמִלְּתָא דְּרָבָא אַיְירֵי ע"כ בִּדְלָא כָּפַל דְּאִם כָּפַל פְּשִׁיטָא וּמַאי קמ"ל דְּאִם לֹא הֶחְזִירוֹ לֹא יָצָא וְהָרַאשׁוֹן עִיקָּר וְרָאִיתִי בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ זַ"ל הֵילָךְ אֶתְרוֹג זֶה ע"מ שֶׁתַּחְזִירֶהוּ לִי וכו' אֵין הַתַּלְמוּד מְדַקְדֵּק בַּלְשׁוֹנוֹ לְהַזְכִּיר תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וְהֵן קוֹדֶם לָלָו וּתְנַאי כָּפוּל לְפִי שֶׁלֹּא בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דִּין תְּנָאִים אֶלָּא דִּין מַתָּנָה ע"מ לְהַחְזִיר מִיהוּ מַיְירֵי שֶׁהִתְנָ' בְּכָל דִּין תְּנָאִים דא"כ הָיָה הַתְּנַאי בָּטֵל וְהַמַּתָּנָה קַיֶּימֶת וְלָא דָּמֵי לִתְנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר א' דְּהַיְינוּ כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם סוֹתְרִים ע"כ הִנֵּה הַסְּפִים לְמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּעִנְיַן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה אֲבָל לְעִנְיַן תְּנַאי כָּפוּל מַסְפִּים לְדִבְרֵי הַתו' דפ' מִי שֶׁאֲחָזוֹ הֶפֶךְ מַה שֶּׁכָּתְבוּ בָּזֶה: אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי בְּכֻלְּהוּ קָנֵי לְבַר מֵאִשָּׁה יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן דְּמֵעִיקָּרָא קס"ד דְּכֻלְּהוּ הָנָךְ שָׁוִים דְּהָכִי פָּרִיךְ אִי קָסָבַר וכו' אפי' כֻּלְּהוּ נָמֵי אַלְמָא סְבִירָא לֵיהּ לַמַּקְשֶׁה דְּכֻלְּהוּ שָׁוִים וְדוֹחֵק לו' דְּכֻלְּהוּ נָמֵי דְּקָאָמַר הַיְינוּ לְבַד מֵאִשָּׁה.

וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא הָוָה פָּרִיךְ אפי' כֻּלְּהוּ נָמֵי דְּהָיָה רָאוּי לְהִיוֹתָן שָׁוִים וְרַב, אַשִּׁי תֵּירֵץ לְבַר מֵאִשָּׁה דאל"כ מַאי קמ"ל רָבָא בְּהַךְ מֵימְרָא דְּהָכָא דְּמַתָּנָ' ע"מ לְהַחֲזִיר שְׁמָהּ מַתָּנָה הָא כְּבָר הִשְׁמִיעָנוּ רָבָא דִּין זֶה בְּהָא דְּאָתְרוֹג אֶלָּא דְּהָכָא אַשְׁמוּעִי' דְּבֻכְלְּהוּ קָנֵי לְבַר מֵאִשָּׁה וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּהַהִיא דְּאָתְרוֹג לֹא נִמְלַט הַדָּבָר מִמַּחֲלוֹקֶת וּמִינָהּ נִשְׁמַע בְּדִינָא דִּגְמָרָא דְּאִיכָּא לְמִסְפֵּק בְּהָכִי וּבָאִשָּׁה לְעוֹלָם אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְאִם, נָתַן לָהּ מַתָּנָה לִזְמַן יָדוּעַ וְאָמַר לָהּ תְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּהַהִיא הֲנָאָה שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית בְּאוֹתוֹ זְמַן רַבִּינוּ יְרֻחָם כ' סְבָרוֹת בָּזֶה וְהִסְכִּים לְדַעַת הָאוֹמְרִים מְקֻדֶּשֶׁ' וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְהַחְמִיר וְאִם קִבְּלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחֵר לְהַצְרִיכָהּ גֵּט וְרָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִ' בְּפֶרֶק א' מֵהִלְכ' סֵוָכָּה וְלוּלָב ז"ל בס"ה כ' שֶׁצָּרִיךְ לְהַזָּהֵר בד' דְּבָרִים וכו' וְצָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר ע"מ שֶׁתַּחֲזִירֶהוּ לִי הֲרֵי הוּא לְךָ בְּמַתָּנָה וְאִם לָאו לֹא יְהֵא שֶׁלְּךָ ע"כ וְלֹא הֲבִינוֹתִי דְּאַדְרַבָּא אִם לֹא יְקַיְּים תְּנַאי בְּכָל אֵלֶּה כ"ש שֶׁהַמַּתָּנָה טוֹבָה וְהַתְּנַאי בָּטֵל וַאֲפִ' לֹא יַחֲזִיר לוֹ יָצָא עכ"ל וְאַדְרַבָּא דְּבָרָיו לֹא הֲבִינוֹתִי שֶׁפַּוָּנַת הַסְּמָ"ג אֵינָהּ לְעִנְיַן אִם יָצָא אוֹ לֹא דִּבְכָל גַּוְונָא אפי' בְּסָתָם כ"ש דְּיָצָא אֲבָל כַּוָּנַת ס"ה הוּא לְעִנְיַן אִם חַיָּיב לְהַחֲזִיר אוֹ לֹא וְהַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים לע"ד וְעַיֵּין דִּבְרֵי ס"ה בה' לוּלָב תִּרְאֶה מְפוֹרָשׁוֹת בְּטַעְמָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי: הֲלָכָה יב דַּף ז תֵּן מָנֶה לִפְלוֹנִי וכו' מְקֻדֶּשֶׁת מִדִּין עָרֵב.

הַדִּינִים שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה אִם צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי וכו' פָּשׁוּט בְּדִבְרֵי הָרָ"ן הֶאֱרִיךְ בְּכָל מַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִן הַצּוֹרֶךְ וְדַע שֶׁבְּדִין עָרֵב קי"ל דִּבְשָׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת מַתַּן מָעוֹת אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן וּבָאִשָּׁה לֹא שַׁיָּךְ לְמֵימַר הָכִי שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת מַתַּן מָעוֹת שֶׁאִם אָמַר לָהּ הָרוּחַ זְמַן לְפִלּוֹנִי וְאָקֹד' אֲנִי לְךָ דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וכ"כ הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל וּלְפִי זֶה לֹא דְּמִיאִשָּׁה לְעָרֵב בְּכָל אָ דְּעָרֵב לְאַחַר זְמַן הַהַלְוָאָה הָוֵי עָרֵב וּבְאִשָּׁה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת ע"מ לְעִנְיַן תּוֹךְ זְמַנּוֹ מְדַמֵּי לֵיהּ לְעָרֵב דְּמִשְׁתַּעְבֵּד וְהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת.

וּבְהָנָךְ דִּינִים דְּלִקְמָן אִי אַיְירֵי בְּשֶׁעָשָׂאוֹ שָׁלִיחַ אוֹ לֹא הַדָּבָר בָּרוּר בס' הַטּוּר בא"ה ובב"י אֵין לְהַאֲרִיךְ כִּי אִם בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי בּוֹ מִן הַחִידּוּשׁ לְעִנְיַן הַדִּין: הֲלָכָה יג אָמַר רָבָא הִתְקַדְּשִׁי לְחֶצְיִי וכו' הָא לָא דָּמְיָא אֶלָּא דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין הָעִנְיָנִים

דְּהַהִיא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אִם הִקְדִּישׁ חֻצָּיָהּ וְחָזַר וְלָקַח מְשַׁוְתָּפִי' חֻצָּיָהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל בְּאִשָּׁה אִם אָמַר לָהּ חֻצָּיֵךְ בִּפְרוּטָה וְחָזַר וְאָמַר לָהּ וְחֻצָּיךְ בִּפְרוּטָה הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה חֻצָּיֵךְ בִּפְרוּטָה וְנִרְאֶה דִּבְדְמִיוֹן בְּעָלְמָא נָקְטִי' דְּוַדַּאי כֵּיוָן דְּהִיא לֹא גִּילָּה דַּעְתָּהּ דְּלֹא הִקְדִּישׁ אֶלָּא לְחֻצָּיָהּ סְבָרָא הוּא שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת: תוס' ש"מ בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִין וכו' פי' בַּקּוּנְ' וכו' עַד וְאֵיכָא לְמ"ד אֵין דִּיחוּי אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁהַוָּקְדֵּשׁ לְגוּפוֹ לְיַקֵּרֵב וכו' פי' בְּדָבָר שֶׁהַוָּקְדֵּשׁ לְגוּפוֹ אע"ג דְּהָוֵי דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ דְּאִי דַּוְוָקָ' בְּדָבָר הַנִּרְאֶה כְּבָר נִתְמַעֵט זֶה בְּאוֹמֵר וש"מ בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִים לְאַפּוֹקֵי מַהַהִיא סְבָרָא וע"כ מ"ד אֵין דְּחוּי אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁהַוָּקְדֵּשׁ לְגוּפוֹ ס"ל אפי' דְּהָוֵי דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ וְקָשֶׁה דא"כ מַה מַּקְשִׁי' הַתּוֹסָ' ל"ל לְמֵימַ' הָנֵי הָנֵי תַּרְתֵּי ש"מ וכו' כֵּיוָן דע"כ אֵיכָא דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ בְּלִי דְּחַיִּית דמי' כְּפִי אוֹתוֹ הַדַּעַת וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ז"ל וְאִם כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' בְּקֻשְׁיָתָם הִיא דִּנְהִי דְּאַשְׁכַּחְנָא לָהּ בְּדַוְוקָתָ' אַחֲרִיתִי אֲבָל אַכַּתִּי גַּבֵּי הַדְּ מִלְּתָא דר' יוֹחָנָן לָא מַשְׁכַּחַת דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה דְּחוּי בְּדָמִים אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לָךְ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁלֹּא תֵּירְצוּ בָּזֶה וְלָא מִידֵי.

וְנִרְאֶה דְּדַאי הָכִי הִיא וְכַוָּנָתָם בָּזֶה הוּא לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּעָלְמָא דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה דְּחוּי בְּדָמִים וְדָחוּי בְּדָמִים בְּלִי שֶׁיִּהְיֶה דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ מש"ה נָקַט הָכָא הָנֵי תְּלָת מִילֵּי בְּלִישָׁנָא דְּאִית לָן בְּעָלְמָא שֶׁיֵּשׁ זֶה בְּלֹא זֶה עִם שֶׁכְּפִי הָאֱמֶת לֹא יִתָּכֵן כֵּן בְּמָקוֹם הַזֶּה כ"א אַחִים וְלֹא יִתְפָּרְדוּ.

עוֹד כָּתְבוּ בְּתֵירוּצָם ז"ל וְלָאו דַּוְקָא נָקַט הָתָם וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן תְּחִלָּה וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן שֶׁבַּחֲלוֹקָה הָרִאשׁוֹנָה דְּעָנְיַן מוּמָר הָוֵי דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ וּמָם לֹא יִתָּכֵן דְּבַחֲלוֹקָ' הָיָה שׁוֹטֶה וְנִשְׁתַּפָּה וכו' אַמַּאי צָרִיךְ עוֹד לְמֶעֱבַד צְרִיכוּתָ' בפ' נִגְמַר הַדִּין באו' וְאִי אִתְּמַר הָא וְלָא הַהִיא דְּמוּמָר וכו' וְהָא הַהִיא אִיצְטְרִיךְ אפי' דְּהָוֵי דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ דְּהָוֵי דָּחוּי וַאֲפִ' לְדָחוֹת דְּאִם כָּל כַּוָּנָתוֹ הָיְתָה לְכָךְ הָוָה לֵיהּ לְפָרוּשֵׁי וְאֵין זֶה מַסְפִּיק דְּהָא נָקַט הָכִי בַּעֲבוּר הַחֲלוֹקָה דְּשׁוֹטֶה וכמ"ש הַתּוֹסָ' עַצְמָן.

וְנִרְאֶה דא"א מִבְּלִי צְרִיכוֹת וכמ"ש בגמ' דאל"כ תִּקְשֵׁי לָךְ אי כָּל כַּוָּנַת ר' יוֹחָנָן הִיא זֹאת לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּדִיחוּי מֵעִיקָּרוֹ הָוֵי דְּחוּי הָא כְּבָר הִשְׁמִיעָנוּ זֶה רַבִּי יוֹחָנָן הָכָא בְּהַהִ מֵימָרָא וַאֲפִי' דְּחוּי בְּדָמִים וכ"ש דְּהָוֵי בְּדָבָר קַדֵּשַׁת הַגּוּף אע"כ לָא אִיצְטְרִיךְ הַהִיא מֵימְרָא דְּהָתָם אֶלָּא מִשּׁוּם דסד"א דְּכֵיוָן דִּבְיָדוֹ לַחֲזוֹר לָא הָוֵי דְּחוּי קמ"ל וְזֶהוּ הַצְּרִיכוֹת שֶׁעוֹשֶׂה שָׁם בגמ' וְהוּא מֻכְרָח כִּדְפָרֵישִׁית ומ"ש הַתּוֹסָ' וְאַשְׁכְּחַן נָמֵי דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ וכו' אע"ג דְּהַהִ לָא הָוֵי אֶלָּא אַלִּיבָּא דר"ש דס"ל דְּהַנָּלְד יִקָּרֵב לְפֶסַח מ"מ הָכִי קָאָמְרִי הַתּוֹסָ' דְּמִשּׁוּם דְּמָצִינוּ בְּעָלְמָא חַד סְבָרָא דְּיֵשׁ דְּיִחוּי דָּמִים בְּלִי דְּיִחוּי מֵעִיקָּרוֹ מש"ה נָקַט ה"נ תְּלָת מִילֵּי עִם שֶׁבֶּאֱמֶת הַשְׁתַּיִם מֵהֶם אַחַת ובפ' מִי שֶׁהָיָה טָמֵא דְּנָקַט רַבִּי אוֹשַׁעְיָא חַלַּת הַהִיא אַיְירֵי דְּשֶׁאֵינָהּ מְעֻבָּרֶת הַנְּקֵיבָה וק"ל וְכֵן נִרְאֶה בִּתְמוּרָה דְּדַוְקָא בִּמְעֻבָּרֶת אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ע"ש עִם שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּאֹפֶן אַחֵר וְלוֹמַר דְּהָתָם הָוֵי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן עוֹד כָּתְבוּ וא"ת וְלָמָּה לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק תִּקְשֵׁי לְהוּ לְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא נָמֵי ל"ל הַהִיא מֵימְרָא דְּסוֹף מס' כְּרִיתוֹת גַּבֵּי מְטַמֵּא מִקְדָּשׁ דש"מ תְּלָת וכו' וְהַהִיא דְּמִי שהי' טָמֵא דְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָא גּוּפֵיהּ שְׁמַע מִינַּיהּ תְּלָת.

וְנִרְאֶה דְּהַהִיא דִּכְרִיתוּת אִיצְטְרִיךְ מִשּׁוּם דְּלָא נֵימָא סְבָרַת הַמַּקְשֶׁה דַּהֲוָה פָּרִיךְ מִבָּרַיְיתָא דְּר"ש וְרַבָּנָן וְדִין דְּמַתְנִי' דְּמִי שֶׁהָיָה טָמֵא אֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה לַתַּנָּא דְּלִשְׁתּוֹק מִדִּין הַמִּשְׁנָה

דְּהַמִּשְׁנָה הַוְצָרְכָה לְדִינָ' וְדַוְקָ' לְמֵימְרָא דְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָ' הוּא דְּאִיכָּא לְמֵימַדְק לָמָּה לֵיהּ הַדְּ מֵימְרָא עוֹד כָּתְבוּ לִפְרוֹךְ מֵרַבִּי אֶלְעָזָר וכו' הַהִיא דר' אֶלְעָזָר אוֹקְמוּהָ הָתָם בִּתְמוּרָה דְּאֵימָ' נָמֵי שָׁיְיכָ' בְּעוֹלָ' מש"ה יְקָרֵב וְלָדָה דּוּק וְתַשְׁכַּח עוֹד כָּתְבוּ וי"ל הַיְינוּ טַעְמָא וכו' דע"כ לָא קָאָמַר וכו' שֶׁהֲרֵי אֵין קֻדָּוֹשַׁת דָּמִים חָלָה בְּעוֹפוֹת וכו'.

וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת שֶׁהֲרֵי הַדְּ קוּשְׁיָא זוֹ קַיְימָ' בְּמֵימְרָא עַצְמָהּ דְּקָאָמַר דש"מ תְּלָת וחד' הִיא דְּקֻדָּוֹשַׁת דָּמִים נִדְחֶה וְהָא תִּקְשֵׁי לָדְּ דְּהָא בְּעוֹפוֹת ליכ' קֻדָּוֹשָׁה דָּמִים כְּלָל וְרַשִׁ"י ז"ל הַוְקְשָׁה לוֹ ז"ו וא"ת הֲלֹא אֵין פְּדְיוֹן לְעוֹפוֹת וְתֵירֵץ ה"מ הֵיכָא דנר' וכו' אֲבָל זֶה לֹא חָלָה עָלָיו קֻדָּוֹשַׁת מִזְבֵּחַ לְעוֹלָם וְכֵינָן שֶׁכֵּן הֵיכִי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ע"כ לָא קָאָמְרִי רַבָּנָן וכו' דְּהָא כְּמוֹ שֶׁיִּתּוֹרֵץ לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר קֻדָּוֹשַׁת דָּמִים נִדְחֶה כְּמוֹ כֵן תֵּתָרֵץ לְמַאי דְּפָרֵיךְ לֵיהּ ע"כ לָא פְּלִיגִי מִטַּעַם דְּאֵין קֻדָּוֹשַׁת דָּמִים לְעוֹפוֹת דְּהָא צָרִיךְ ע"כ לְתַקֵּן דְּשַׁיָּיְךְ בֵּיהּ קֻדָּוֹשַׁת דָּמִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַאי פָּרִיךְ מֵהָךְ בָּרַיְיתָא לְמַאי דְּקָאָמַר בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִים.

וְנִרְאֶה דְּכֹחַ הַמַּקְשֶׁה הוּא דְּכֵינָן דְּאֵין לוֹ קֻדָּוֹשַׁת דָּמִים כְּלָל אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא חָלָה קֻדָּוֹשַׁת מִזְבֵּחַ לְעוֹלָם משו"ה פָּרִיךְ ע"כ לָא פְּלִיגִי וכו' וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' צ"ל דְּמַאי דְּתֵירֵץ כִּי אָמְרִינַן לְרַבָּנָן פִּי' שֶׁאֵין חֲלִיקָה שֶׁלָּהֶם תָּלוּי בְּהַדְּ אֶלָּא בְּבַעֲלֵי חַיִּים אִי נִדְחֵית אוֹ לֹא וְלֵיכָּא לְמֵימַר ע"כ לָא פְּלִיגִי וכו' שׁוּב מָצָאתִי כֵּן בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּתְמוּרָה דכ"ו ע"ש בִּתְחִלַּת דִּבְרֵיהֶם ז"ל וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאַשְׁכְּחַן דָּחוּי מֵעִיקָּרוֹ אע"ג שֶׁקֻּדּוֹשׁ קֻדָּוֹשַׁת הַגּוּף וכו' לָשׁוֹן אע"ג קָשֶׁה דְּהָא לָמָּ"ד דְּחוּי דָּמִים הָוֵי דָּחוּי כ"ש בְּקֻדָּוֹשָׁה הַגּוּף וְלֹא שַׁיָּיְךְ לְשׁוֹן אע"ג בָּזֶה וּבְקַל יתב': הֲלָכָה יד בָּעֵי רָבָא חֲצִיָּיְךְ וכו' כֵּינָן דְּאָמַר לָהּ בַּחֲצִי פְּרוּטָה פסק' וכו' אוֹ דִילְמָא מוֹנָה וְהוֹלֵךְ וכו' את"ל מוֹנָה וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא קָאָמַר את"ל הַפֶּךְ זֶה והו' את"ל דְּפָסַק דִּילְמָא הָא דְּפָסַק' הוּא מִשּׁוּם דא"ל חֲצִיָּיְךְ אֲבָל אִי אָמַר לְאִשָּׁה הִתְקַדְּשִׁי לִי בַּחֲצִי פְּרוּטָה וּבַחֲצִי פְּרוּטָה אָמְרִי' דְּלָא פָּסְקָה אוֹ דִילְמָא כֵּינָן דְּקָאָמַר חֲצִי פְּרוּטָה פסק' לְמִלְּתֵי'.

וּבְתוֹסְפֵי רי"ד כָּתוּב בְּלָשׁוֹן הַזֶּה דה"פ אע"פ שֶׁאָמַר חֲצִי פְּרוּטָה שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה כְּלוּם כֵּינָן שֶׁאָמַר חֲצִיָּיְךְ פָּסַק לְמִלְּתֵיהּ וְכֵינָן שֶׁקִּדֵּשׁ לַחֲצָאִין אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אוֹ דִילְמָא כֵּינָן שֶׁלֹּא אָמַר אֶלָּא בַּחֲצִי פְּרוּטָה מוֹנָה וְהוֹלֵךְ הוּא ע"כ.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי הַוְצְרַךְ לְפָרֵשׁ בגמ' טעמ' דְּמִלְּתָ' מִשּׁוּם דְּאָמַר חֲצִיָּיְךְ פסק' וכו' שֶׁלֹּא הֶוְכַּר בגמ' ונר' דס"ל דְּאִי לָא אָמַר חֲצִיָּי' אֶלָּא הִתְקַדְּשִׁי לִי בַּחֲצִי פְּרוּטָה וּבַחֲצִי פְּרוּטָה כֵּינָן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר חֲצִי גּוּפָא כְּלָל הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וְדָמְיָא לְהִתְקַדְּשִׁי לִי בָּזוֹ וּבָזוֹ וּבְזוֹ וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִם אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בַּחֲצִי פְּרוּטָה וּבַחֲצִי פְּרוּטָה עִם שֶׁלֹּא נִתְבָּאֵר בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים נר' דְּכֵינָן שֶׁלֹּא הֶוְכַּר בגמ' אֶלָּא חֲצָאֵי גוּפ' נר' דְּהָוְיָ' מְקֻדֶּשֶׁת אִם יַסְכִּים א' מִבַּעֲלֵי הוֹרָאָה וּבְדִין חֲצִיָּיְךְ בִּפְרוּטָה וְחֲצִיָּיְךְ בִּפְרוּטָה לְדַעַת הַתּוֹסָ' אִם אָמַר לָהּ בְּלָשׁוֹן קִדּוּשִׁין הוי' מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל אִם אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְאוֹרֶסֶת אוֹ שְׁאָר מִלְּהִשְׁתַּוּוֹת הוּא דְּבָעֵי אֲבָל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק כָּתַב בְּטוּר א"ה סִימָן ל"א ז"ל וְאֵין כֵּן דַּעַת הַפּוֹסְקִים שֶׁלֹּא חָלְקוּ בְּכָךְ וְהָרַמְבַּ"ם וְרַבֵּינוּ כְּתָבוּהָ בְּאוֹמֵר בְּלָשׁוֹן קִדּוּשִׁין וּלְעִנְיַן קֻשְׁיַת הַתּוֹסָ' יֵשׁ לוֹמַר דְּכְשֶׁאָמַר לָהּ תְּחִלָּה חֲצִיָּיְךְ בִּפְרוּטָה לִיכ' גִּילּוּי דַּעַת שֶׁהִיא מִתְרָצָה בְּכֻלָּהּ וְכִי הַדַּר אָמַר לָהּ וְחֲצִיָּיְךְ בִּפְרוּטָה דְּאָז גַּלִּי דַּעְתָּהּ שֶׁהִיא מִתְרָצָה בְּכֻלָּהּ מַאי הָוָה דִּילְמָא בִּשְׁעַת אֲמִירָה חֲצִיָּיְךְ בִּפְרוּטָה קָמָא לֹא נִתְרַצִּית אֶלָּא לְחֲצִיי' וְהַשְׁתָּא הוּא דְּהָדְרָא בָּהּ וְנִתְרַצִּית עכ"ל וְתָמַיהּ לִי עַל פֵּירוּשׁוֹ ז"ל דא"כ בִּשְׁנֵי חֲצִיָּיְךְ בִּפְרוּטָה דְּאִיכָּ' גִּילּוּי דַּעַת שֶׁמִּתְרַצִּית בְּכֻלָּהּ

אַמַּאי לֹא תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת גְּמוּרָה וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' נִיחָא דְּטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּלָא אָמַר לָהּ בִּלְשׁוֹן קִדּוּשִׁין וְאָפְשָׁר דִּלְדִידֵיהּ הָוֵי הַלָּשׁוֹן יוֹתֵר גָּרוּעַ כֵּיוָן שֶׁמְּקֻדֶּשֶׁת בַּפְּרוּטָה לָמָּה לוֹ לְהַזְכִּיר הב' חֲצָאִין וּבְדוֹחֵק יֵשׁ עוֹד לְיַיֵּשֵׁב דְּבָרָיו וק"ל.

ומ"מ לְעִנְיַן הֲלָכָה וַדַּאי דְּאָזְלִינַן אַחַר רֹוב הַפּוֹסְקִים שֶׁכָּתְבוּ דְּהָוֵי קִדּוּשֵׁי סָפֵק וַאֲפִילּוּ אָמַר בִּלְשׁוֹן קִדּוּשִׁין. וּבְדִין שְׁנֵי בְּנוֹתֶיךָ לִשְׁנֵי בְּנֵי בָּעֵי בגמ' אִי בָּתַר נוֹתֵן וּמְקַבֵּל אָזְלִינַן וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' נר' שֶׁאִם הַמְקַבֵּל הָיָה שָׁלִיחַ מִשְּׁתֵּי נָשִׁים לָא מְהַנֵּי אִם נָתַן לוֹ פְּרוּטָה וְטַעְמָ' דגמ' הָוֵי מְשׁוּם שֶׁהַבָּנוֹת הָיוּ קְטַנּוֹת וְהָאָב הוּא הַמְקַבֵּל שֶׁהַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ ונר' דה"ה נַעֲרוּת אֲבָל בְּתוֹסְפֵי רי"ד כָּתוּב ז"ל וְאִי שְׁנֵי ב"א נָתְנוּ פְּרוּטָה לָאָב בִּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו פְּשִׁיטָא דְּלָא הָוֵי קִדּוּשִׁין כֵּיוָן דְּכָל חַד לָא יָהֵיב אֶלָּא חֲצִי פְּרוּטָה לָא חֲשִׁיבָא מָמוֹן אֲבָל הָכָא דְּנוֹתֵן הָוֵי חַד וּמְקַבֵּל חַד אֵיכָּא לְמֵימַר דְּבָתַר נוֹתֵן וּמְקַבֵּל אָזְלִינַן ע"כ וְכֵיוָן שֶׁכָּתַב דְּבָתַר נוֹתֵן נָמֵי בָּעֵינַן עִם שֶׁהוּא שָׁלִיחַ מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים גַּם אִם הַנָּשִׁים עָשׂוּ שָׁלִיחַ לְאִישׁ אֶחָד אֶפְשָׁר לְסַפֵּק ג"כ וְהָרָ"ן ג"כ הֵבִיא הַלָּשׁוֹן כִּפְשׁוּטוֹ נר' מִדְּבָרָיו דְּדַעַת נוֹתֵן ג"כ בָּעֵינַן: הֲלָכָה טו הָהוּא גַּבְרָא דְּאִקְדֵּישׁ בְּשִׁירָאֵי וכו' אִי דְּאָמַר לַהּ בְּכֹל דְּהוּ וכו' בָּזֶה יֵשׁ ג' חֲלוּקוֹת הִזְכִּירָן בַּעַל הַתַּלְמוּד הא' דְּאָמַר לַהּ בְּכֹל דְּהוּ ב' דְּאָמַר לַהּ חֲמִשִּׁין וְלָא שָׁווּ חֲמִשִּׁין ג' דְּאָמַר לָהּ חֲמִשִּׁין וְשָׁווּ חֲמִשִּׁין וְיֵשׁ חֲלוֹקִ' ד' שֶׁנָּתַן לָהּ סְתָם וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּזֹאת הַחֲלוּקָה מַה יִּהְיֶה דִּינָהּ אִי כ"ע לָא פְּלִיגִי דְּלָא צְרִיכִי שׁוּמָא לַשְׁמְעִינַן רְבוּתָא בכה"ג וַאֲמַאי קָאָמַר בְּכֹל דְּהוּ כֻּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי אִי לכ"ע אַיְנָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כ"ש דַּהֲוָה לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְאָמְרוֹ וְאִי פְּלִיגִי בְּהָכִי הו"ל לְתַלְמוּדָא לְמֵימַר הָכִי דְּהוּא חִידּוּשׁ טְפֵי דאע"ג דְּלֹא הִזְכִּיר סְכוּם אַפֵּ"ה מְקֻדֶּשֶׁת ונר' דְּבִסְתָם נָמֵי פְּלִיגִי וּנְקַט חֲמִשִּׁין וְשָׁווּ חֲמִשִּׁין לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַב יוֹסֵף דַּאֲפִילּוּ בְּחֲמִשִּׁין וְשָׁווּ חֲמִשִּׁין צְרִיכִי שׁוּמָא.

וּלְרַב יוֹסֵף דְּאָמַר צְרִיכִי שׁוּמָא יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּמַתְנִי' דְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ גַּבֵּי הִתְקַדְּשִׁי לִי בִּתְמָרָה זוֹ בָּזוֹ וּבָזוֹ וכו' אִם יֵשׁ בְּכֻלָּן ש"פ מְקֻדֶּשֶׁת וּמַשְׁמַע אַחַר קִידּוּשִׁין אַלְמָא לָא צְרִיכִי שוּמ' ונר' דה"ק אִם יֵשׁ וכו' וְהוּא שֶׁשָּׁמוּ מֵעִיקָּרָא וּמִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁהַחוֹ' יִקְּשׁוּ מֵהַךְ מַתְנִי' וְנִרְאֶה דְּהַתִּירוּץ פָּשׁוּט אֶצְלָם בַּמִּשְׁנָה אֲבָל בְּבָרַיְיתָא מַשְׁמַע לְהוּ דִּלְשׁוֹן שָׁמִין מַשְׁמַע אַחַר הַקִּידּוּשִׁין וק"ל הֲלָכָה טז דַּף ח אָמַר רַב יוֹסֵף מָנָא אָמֵינָא לַהּ וכו' אַדְּ סַיְּעָתָא דְּמַיְיתֵי רַב יוֹסֵף לְדָבָרָיו לֹא יִתָּכֵן אַלִּיבָּא קָמָּא כְּלָל דְּהָתָם לָא תַּלְיָא מִלְּתָא בְּמִידֵּי דְּקִיץ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִשָּׁה לָא סָמְכָא דַּעְתָּא אֲבָל מַיְיתֵי סַיְּעָתָא לְלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּמַה כֶּסֶף דְּקִיץ וכו' וְנִמְשַׁךְ מִזֶּה דַּאֲפִילּוּ בְּכָל דְּהוּ פְּלִיגִי אֲבָל בְּמַאי דְּמַיְיתֵי רַב יוֹסֵף לְקַמָּן מִבָּרַיְיתָא דְּעִגֶּל זֶה וכו' צ"ע שֶׁהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְקַמָּן דִּלְלִישָׁנָא קַמָּא מַיְיתֵי רְאָיָה וְיוֹתֵר פָּשׁוּט הוּא לוֹמַר דְּמַיְיתֵי לְלִישָׁנָא בָּתְרָא כִּדְפִ' לְעֵיל.

וְעוֹד צ"ע אֵיךְ יִתָּכֵן לְלִישָׁנָא קַמָּא דְּהָא טַעְמָא שֶׁל אִשָּׁה הָוֵי מִשּׁוּם דְּלָא בְּקִיאָה בְּשׁוּמָא וּבְאִישׁ לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי וְעוֹד אִם נָתַן לַכֹּהֵן ה' סְלָעִים מַה לָּנוּ בִּידִיעַת הַכֹּהֵן כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נָתַן לוֹ ה' סְלָעִים.

וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן שֶׁהַכֹּהֵן הוּא אָדוֹן בְּכוֹר זֶה אִם אֵין לוֹ יְדִיעָה בְּשִׁוּוּי הַדָּמִים אֵין בְּנוֹי פָּדוּי וְצָרִיךְ דַּעַת כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכָה הָאִשָּׁה לְיַדֵּעַ שִׁעוּר קִדּוּשֶׁיהָ. ונר' לְתָרֵץ מַה שֶּׁדִּקְדַּקְתִּי לְמַעְלָה דְּקָאֵי נָמֵי אַלִּיבָּא קָמָּא וְכַנָּוַנַת הַתּוֹסָ' הִיא דְּלָא נִיחָא דְּהָוֵי כִּי הַךְ דִּלְעֵיל דְּלָא מַיְיתֵי אֶלָּא אַלִּישָׁנָא בָּתְרָא דהכ' אַף אַלִּישָׁנָ' קַמָּא מַיְיתֵי רְאָיָה וְהַטַּעַם דְּהָא דְּאָמְרִינַן לְעֵיל דְּאִשָּׁה לָא

בְּקִיאָה בְּשׁוּמָא הַיְינוּ דַּוְקָא שִׁירַאי שֶׁשּׁוּמָתוֹ יְדוּעָה לְרֹוב בְּנֵי אָדָם מִלְּבַד הַנָּשִׁים אֲבָל יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ שׁוּמָא אפי' לִבְנֵי אָדָם וּקְצָת מִזֶּה כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה וְהִלְכְתָא שִׁירַאי וכו' וְעֵגֶל לָא הָוֵי שׁוּמְתוֹ יְדוּעָה וַאֲנַן בָּעֵינַן דַּעַת כֹּהֵן וּלְכָךְ מַיְיתֵי אַף לְלִישָׁנָ' קַמָּא: ולר"נ דְּאָמַר פֵּירוֹת לָא עָבְדִי חֲלִיפִין וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דר"נ מוּקֵי לָהּ בַּחֲלִיפִין שָׁוֶה בְּשָׁוֶה דְּמִקְּנוּ לכ"ע וכמ"ש הַתּוֹסָ' בְּהַזָּהָב בְּסֶוּגְיָא דְּכָל הַנַּעֲשֶׂה וְאַפ"ה מְמַעֵט מִקְּנָיָן זֶה לע"ע דְּלָא מַקְנֵי בְּהַהִוא חֲלִיפִין.

וְנִרְאֶה דְּדֻמְיָא דְּכֵלִים קָתָנֵי דְּהָוֵי בִּכְלִי כָּל דְּהוּ וְלֵיכָּא לְאוֹקְמֵי לר"נ בְּקִנְיַן אַגַּב לֹא שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה אַגַּב תְּבוּאָה וְכֵלִים דְּמַאי אַרְיָא דִּנְקִט תְּבוּאָה וְכֵלִים דְּהָא אפי' ע"ג קַרְקַע נָמֵי הָוֶה לֵיהּ לְמֵימַר דְּלָא קָנֵי דְּהָא מִטַּלְטָלִים אֵינָן נִקְנִים אַגַּב מִטַּלְטָלִין.

אֲבָל תְּבוּאָה וְכֵלִים אֵימָא מִדְּמַקְרֵב' הַנָּאתַיְיהוּ וכו' וק"ל לִשְׁתּוֹק קְרָא מֵישִׁיב דְּרַבִּינַן שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וַאֲנָא יָדַעְנָ' מִדְּאִיצְטָר' כֶּסֶף לְמַעֵט תְּבוּאָה וְכֵלִים דְּלָא מְקָרְבָא הַנָּאתַיְיהוּ דְּאִי שָׁוֶה כֶּסֶף אֵינוֹ כְּכֶסֶף אֶלָּא כֶּסֶף דַּוְקָא לָמָּה אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֵט תְּבוּאָה וְכֵלִים אֲפִילּוּ מְקָרְבָא הַנָּאתַיְיהוּ.

וְהָיָה נר' לְתָרֵץ דְּאִי לָאו קְרָא דְּיָשִׁיב הָיִיתִי אוֹמֵר דִּבְעָלְמָ' שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וְהָכָא כֶּסֶף מִקְּנָתוֹ הוּא מְיֻוָּתָר וּמְמַעֵט שָׁוֶה כֶּסֶף תַּדַּע לְךָ דְּהָא מֵעִיקָּרָא הָיָה אוֹמֵר הַמַּקְשֶׁה אִילֵימָא דְּלָא מַקְנֵי בְּהוּ כְּלָל וכו' יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וכו' מַשְׁמַע דְּאִי לָאו יָשִׁיב הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכֶסֶף מְמַעֵט שָׁוֶה כֶּסֶף וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ יָשִׁיב דְּלָא נֵימָא דְּכֶסֶף מִקְּנָתוֹ מְמַעֵט שָׁוֶה כֶּסֶף אַדְּ קָשֶׁה שֶׁהַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ פִּרְקִין בד"ה בַּפְּרוּטָה הִקְשׁוּ גַּבֵּי אִשָּׁה מִנָּלַן דְּשָׁוֶה כֶּסֶף וכו' דְּהָא לְקַמָּן גַּבֵּי ע"ע אִיצְטְרִיךְ קְרָא וכו' וְאֵין רְאָיָה מִכָּאן כְּלָל כְּפִי מַאי דְּפָרֵישִׁית דְּהָכָא ע"כ אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִטְעֵי בְּיִתּוּרָא דְּכֶסֶף מִקְּנָתוֹ.

עוֹד קָשֶׁה לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּמְמַעֵט תְּבוּאָה וְכֵלִים הֵיכָא דְּמִקְּרָבָ' הַנָּאתַיְיהוּ וּמִנָּלַן הָא דִּילְמָ' קְרָא לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לְמַעֵט חֲלִיפִין דְּכֵלִים דְּמְהַנֵּי בְּעָלְמָ' ובע"ע לָא מְהַנֵּי א"נ קַנְיָן אַגַּב קַרְקַע: ונר' דס"ל לְתַנָּא דְּמְעוּטָ' מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ הוּא מְעוּט גָּמוּר וה"ק דַּוְקָא בְּכֶסֶף נִקְנֶה וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר וּמִינָּהּ נִשְׁמַע דְּאֵינוֹ נִקְנֶה לֹא בְּאַגַּב וְלֹא בְּדָבָר דְּמִקְּרָבָ' הַנָּאתַיְיהוּ וְלֹא בַּחֲלִיפִין וְאִי לָא הָוָה כְּתִיב יָשִׁיב הָיִיתִי אוֹמֵר דְּשָׁוֶה כֶּסֶף אֵינוֹ כְּכֶסֶף בְּכָל דַּוְכְתָּא וְיִתּוּרָא דְּמִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ לָא אֶתָא אֶלָּא לַחֲלִיפִין דע"י כֵּלִים אוֹ לְקִנְיַן אַגַּב הַשְׁתָּא דְּשָׁמְעִי' מֵישִׁיב שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהֵיכִי דְּמִקְּרָבָ' הַנָּאתַיְיהוּ נָמֵי הָוֵי בִּכְלַל יָשִׁיב אֲבָל מִמֵּיעוּטָא דְּכֶסֶף מִקְּנָתוֹ מְמַעֲטִי לֵיהּ דְּמַשְׁמַע מִעוּטָא לְגַמְרֵי: תוס' מַאי נִיהוּ חֲלִיפִין דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּלִתִּי נְקִשָּׁרוֹת וְשַׁיָּיכוּת בְּדִבְרֵי הגמ' וְנִרְאֶה דְּהִרְגִּישׁוּ בְּהַהִ דְּקָמְשַׁנֵּי וּמַאי נִיהוּ חֲלִיפִין דְּהַשְׁתָּא דְּקָרָא אַיְירֵי בֵּין בִּיצִיאָה בֵּין בְּהַכְנָסָה וּכְמוֹ שפרש"י בַּלָּשׁוֹן הַמַּתְחִיל יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ וכו' דִּנְהִי דְּשַׁיָּיךְ קִנְיָן חֲלִיפִין בִּקְנִיָּית' לְעֶבֶד אֲבָל שְׁיֵהֵא נִקְנֶה הוּא עַצְמוֹ בַּחֲלִיפִין הָיָה נִרְאֶה לִכְאוֹרָה דְּלָא הֲוָה שַׁיָּיךְ קִנְיָן לָזֶה כְּתָבוֹ וְלֹא קוֹנֶה עַצְמוֹ בַּחֲלִיפִין וכו' וְהֵבִיאוּ דַּוְגְמָ' לָזֶה מֵעֶבֶד כְּנַעֲנִי דְּאִי הֲוָה בְּכֵלָיו שֶׁל קוֹנֶה הֲוָה מְהַנֵּי וק"ל.

וּלְעִנְיַן הַהֲלָכָה כַּנִּרְאֶה מִשְּׁמָעוּת הַהֲלָכָה כְּפִי מַסְקָנָא דִּידַן דְּלָא קי"ל כְּרַב יוֹסֵף הַךְ בָּרַיְיתָא דְּאֵינוֹ נִקְנֶה בִּתְבוּאָה וְכֵלִים אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּפָחוּת מש"פ וּמִטַּעְמָא דְּמָקָרְבָ' הַנָּאתַיְיהוּ דְּבַחֲלִיפִין לֵיכָּא לְאוֹקְמָ' דְּהָא קי"ל כר"נ דְּפֵירֵי לָא עָבְדִי חֲלִיפִין וכ"כ בַּסְמָ"ג עֲשִׂין פ"ג לְעִנְיַן הַהֲלָכָה.

וְתָמַהְתִּי מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב זַ"ל בפ"ב מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים זַ"ל בְּדִין הַנִּמְכָּר לְכוּתִי זַ"ל וּמֵשִׁיב הַשְּׁאָר כֶּסֶף לֹא תְּבוּאָה וְכֵלִים שֶׁנֶּאֱמַר כֶּסֶף מִמְכָּרוֹ בְּכֶסֶף הוּא נִגְאָל מִיַּד הַכּוּתִי וְאֵינוֹ נִגְאָל בְּשָׁוֶה כֶּסֶף עכ"ל כָּתְבוּ בִּסְתָמָ' אֵינוֹ נִגְאָל בְּשָׁוֶה כֶּסֶף וְלֹא כָּתַב טַעְמָא דִּמְקָרְבָה הַנָּאתַיְיהוּ כנר' דְּאֵינוֹ פּוֹסֵק כִּי הַהִ סֵּלוּגְיָ' דְּהָכָא דְּשָׁוֶה כֶּסֶף הֲרֵי הִיא כְּכֶסֶף מִדִּכְתִיב יָשִׁיב וְהָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זַ"ל כָּתַב שֶׁדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הֵם מֵהַיְרוּ' דְּפִרְקִין דְּאָמְרִינַן בְּכָל אֲתַר אַתְּ עָבִיד שָׁוֶה כֶּסֶף וְהָכָא לֵית אַתְּ עָבִיד וְתֵירְצוּ דְּהָכָא אִיכָּא כֶּסֶף מְיֻוָּתָר וְהוּא דָּבָר תֵּימָא אֵיךְ הִנִּיחַ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל תַּלְמוּד עָרוּךְ דְּשָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וְסָמַךְ לוֹ עַל הַיְרוּשַׁלְ' וְהָרַמְבַּ"ם זַ"ל אָזִיל לְשִׁיטָתוֹ בִּתְחִילַת פ"ב זַ"ל ע"ע שֶׁמְּכָרוּהוּ ב"ד וְהַמּוֹכֵר עַצְמוֹ נִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבְשָׁוֶה כֶּסֶף ע"כ הִזְכִּיר שָׁוֶה כֶּסֶף בְּאֵלּוּ וְלֹא הִזְכִּיר שָׁוֶה כֶּסֶף בְּנִמְכַּר לַכּוּתִי וְהַתֵּימַ' הַגָּדוֹל עַל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתַב בִּתְחִילַת הפ' זַ"ל וּבְכָל מָקוֹם שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף דְּיָלְפִינַן מִנְּזָקִין וע"ע דִּכְתִיב בֵּהוּ יָשִׁיב.

וְאֵיךְ יִתָּכֵן זֶה עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם כֵּיוָן שֶׁהָרַמְבַּ"ם זַ"ל ס"ל כְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וּבְדִבְרֵי הַסְּמָ"ג זַ"ל שֶׁכָּתַב וּמַעֲמִיד הַרְבֵּה וכו' צ"ע הֶאֱרַכְתִּי בְּפֵירוּשַׁי לא"ה: הֲלָכָה יז אָמַר רַב יוֹסֵף מְנָא אָמֵינָא לַהּ דְּתַנְיָא עֶגֶל זֶה וכו' וּמַסִּיק רַב אָשֵׁי לָא אָמַרַן אֶלָּא כְּגוֹן רַב כָּהֲנָא וכו' כָּךְ הִיא הַמַּסְקָנָא דְּדַוְקָא בְּגַבְרָ' רַבָּה הוּא דְּאָמְרִינַן הָכִי וְהָכִי פָּסַק בְּסְמָ"ג עֲשִׂין קמ"ד וְהָרָ"ן תָּמַהּ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב זַ"ל נָתַן לוֹ כְּלִי שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה בַּשּׁוּק ה' סְלָעִים וְקִבְּלוֹ הַכֹּהֵן בה' סְלָעִים הֲרֵי בְּנוֹ פָּדוּי וְלֹא חִילֵּק בֵּין גבר' רַבָּה וכו'.

וְרָאִיתִי בְּטוּר י"ד סִימָן ש"ה לְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה כָּתַב דֶּרֶךְ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל הָרוֹאֶ' יִרְאֶה כַּמָּה הוּא דָּחוּק בְּדִבְרֵי הגמ' באו' לכ"ע לָא שְׁהֲוֹדְחַק לפ' דכשלכ"ע לָא שָׁוֵי לָא אָמְרִי' הָכִי. וְהָיָה נִרְאֶה דִּבְכָל הַדְּבָרִים אֵין לְחַלֵּק בֵּין אָדָם חָשׁוּב לְאֵינוֹ חָשׁוּב דְּהַכֹּל שָׁוִים וְכָל הַצְּרִיכִים בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר קִבְּלוּהוּ בִּסְכוּם כָּךְ מְהַנֵּי וְדַוְקָא בְּסוּדָר' שֶׁהוּא דָּבָר אֵינוֹ שָׁוֶה לְכֹל הוּא דְּאָמַר בגמ' דַּוְקָא רַב כַּהֲנָא וכו' וְהָרַמְבַּ"ם אַיְירֵי בִּשְׁאָר מִילֵּי דְּעָלְמָא וַעֲדַיִן הַדָּבָר קָשֶׁה לָמָּה לֹא כָּתַב דִּין הַסּוּדָר אוּלַי לְפִי שֶׁהוּא דָּבָר פְּרָטִי.

אַחַר זֶה רָאִיתִי הַדָּבָר מְפוֹרָשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ יְרֻחָם זלה"ה תָּמַהְתִּי מהמוהרי"ק אֵיךְ נֶעֱלְמוּ דְּבָרָיו מִמֶּנּוּ וְהִנֵּה הִנֵּה בְּחֵלֶק אָדָם נְתִיב רִאשׁוֹן ח"ג זַ"ל וי"מ דַּוְקָא אָדָם גָּדוֹל כְּרַב כָּהֲנָא כְּשֶׁקִּבְּלוּ עָלָיו וכו' וי"מ שֶׁכָּתְבוּ דְּאֵין לְחַלֵּק זוּלָתִי כְּשֶׁלֹּא קִבְּלוּ בִּשְׁעַת פִּדְיוֹן אֶלָּא אַחַר פִּדְיוֹן רָאָה שֶׁלֹּא הָיָה שָׁוֶה וְאָמַר לְדִידִי שָׁוֶה וְאָז יֵשׁ לְחַלֵּק דְּאִם הוּא אָדָם גָּדוֹל הָוֵי פָּדוּי וְכֵן כ' הָרַמְבַּ"ם זַ"ל עכ"ל מִכָּאן נִרְאֶה בְּהֶדְיָ' דס"ל דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם הוּא כְּשֶׁקִּבֵּל בְּעֵת הַפִּדְיוֹן וּלְהָכִי אֵין לְחַלֵּק בֵּין אָדָם גָּדוֹל לְשְׁאָר בְּנֵי אָדָם: הֲלָכָה יח דַּף ח אָמַר ר' אֶלְעָזָר הִתְקַדְּשִׁי לִי וכו' בפ' הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ דַּף מ"ז פָּרִיךְ אַמִּילְתֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר נַיְמָא כְּתַנָּאֵי אַמְרָהּ לִשְׁמַעְתֵּי' אָמְרִי מָנָה חָסֵר דִּינָר כְּסִיפָא לַהּ מִלְּתָא לְמִתְבְּעֵי' וכו' ולפ"ז יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא מוּקֵי הַהּ בָּרַיְיתָ' בְּהָכִיוּמְטַעַם דְּנִמְצָא חָסֵר דִּינָר הוּא דְּיָכוֹל לְחַזֵּור וְנִרְאֶה דִּלְשׁוֹן אַפִּילּוּ בְּדִינָר הָאַחֲרוֹן נִרְאֶה דְּלָא מִבָּעְיָא בְּדִינָר הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁנִי וכו' וּלְעִנְיַן הֲלָכָה כָּתַב הָרָ"ן בָּזֶה סְבָרוֹת בְּנִמְצָא חָסֵר דִּינָר דְּיֵשׁ שֶׁפָּסְקוּ כי"א דְּמִקַּוְּדֶשֶׁת מִדְּתַנְיָא הָכָא בְּמָנֶה זֶה וְנִמְצָא חָסֵר דִּינָר אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת דְּאַלְמָא בְּמָנֶה סְתָם מְקֻדֶּשֶׁת וְכָתַב הָרָ"ן זַ"ל דְּאִי מֵהָא לָא אִרְיָא דִּרְבוּתָא קְמַל"ן דסד"א דְּדֶרֶךְ מָנֶה לִהְיוֹת חָסֵר לִפְעָמִים מִמֶּנּוּ דִּינָר וְכֵיוָן דְּאָמַר בְּמָנֶה זוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא קָאָמַר קְמַל"ן דְּלָא עכ"ל וּבֶאֱמֶת שֶׁבָּא בִּלְשׁוֹנוֹ ט"ס בְּקַל יתב' אֲבָל כַּוָּנָתוֹ

מְבֹאָרֶת דְּנָקֵט הָכִי מִשּׁוּם חִדּוּשָׁא וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לְדַעְתּוֹ ז"ל הֵיכִי קָאָמַר בַּגְּמָרָא הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא דְּאִי ס"ד וכו' הַשְׁתָּא בְּמָנָה סְתָם לָא הָווּ קִידּוּשִׁין בְּמָנָה זוֹ מִבַּעְיָא וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא נֵימָא דְּמִשּׁוּם חֲדּוּשָׁא נַקְטֵיהּ בְּמָנָה זוֹ דס"ד דְּכֵינָן דְּאָמַר מָנֶה זוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא קָאָמַר וַאֲפִילּוּ חָסֵר מִינֵּיהּ קָא מַשְׁמַע לַן וכ"ש כְּשֶׁאָמַר מָנֶה סְתָם וּמִכָּל מָקוֹם בְּמָנָה סְתָם נִרְאֶה דְּסָפְקָא הָוֵי: וּבְסַפְקָא דְּשָׁמַעְתָּא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ז' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת ז"ל הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי במא' דִּינָרִי' וְנָתַן לָהּ אפי' דִּינָר אֶחָד הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת וכו' וְלָשׁוֹן אפי' ק' דְּהָא נִרְאֶה אַדְּרַבָּא דִּכְשֶׁנָּתַן לָהּ דִּינָר אֶחָד לְבַד לָא כְּסִיפָא לַהּ מִלְּתָא לְמִתְבְּעֵי' וְאֶפְשָׁר דְּנָקֵט אֲפִילּוּ בְּעֶרֶךְ שְׁלֹא הִגִּיעוּ לְיַד הָאִשָּׁה אֶלָּא אֶחָד מִמֶּנָּה וְהָרִי"ף פָּסַק כְּאוֹקִימְתָּא קַמָּיְיתָא שֶׁחִילְקוּ בֵּין מָנֶה סְתָם לְמָנֶה זוֹ וּלְאוֹקִימְתָּא קַמָּיְיתָא אֵין לְחַלֵּק בֵּין מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ לְאֵין מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וכ"כ הָרַ"ן וכ"כ ה"ה עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָיָה רָאוּי שֶׁיַּשְׁמִיעֵנוּ דִּין הַמְקֻדָּשׁ סְתָם דִּמְקֻדֶּשֶׁת אֲפִילּוּ בְּמוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וְקָרוֹב הִי' בְּעֵינַי לוֹמַר דְּהָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם פּוֹסְקִים כְּרַב אַשִׁי וּלְכָךְ פָּסְקוּ דִּבְמָנֶה זֶה אִם הָיָה מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק דִּלְדַעַת רַב אַשִׁי אֲפִילּוּ בִּסְתָם אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אִי הִי' מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וְלָמָּה נָקַט מִלְּתֵיהּ בְּמָנֶה זֶה אִם פּוֹסֵק כְּרָבָא לְכָךְ נִרְאֶה כְּדִבְרֵי הָרַ"ן דס"ל דְּפוֹסֵק הָרִי"ף כְּלִישָׁנָא קַמָּיְיתָא וְלֵיכָּא לְמֵימַר אַמַּאי לָא נָקַט מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ בְּמָנֶה סְתָם דִּמְקֻדֶּשֶׁת וְנִרְאֶה דְּמִדְּיוּקָא דְּסֵיפָא דְּמִלְּתֵיהּ דְּהָרִי"ף שָׁמְעִינַן מִדְּנָקֵט בְּמָנֶה זֶה אִם הָיָה מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ אֵינָהּ, מְקֻדֶּשֶׁת דְּיֵיקוּ הָא בִּסְתָם אֲפִילּוּ מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ מְקֻדֶּשֶׁת.

וְהָרֹא"שׁ ז"ל פּוֹסֵק כְּרַב אַשִׁי שָׁכָר כָּתַב ז"ל וה"מ דא"ל מָנֶה סְתָם אֲבָל אִם א"ל מָנֶה זֶה אוֹ אֲפִילּוּ מָנֶה סְתָם וְהָיָה מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וְרָצָה א' מֵהֶם לַחֲזוֹר אֲפִילּוּ בְּדִינָר הָאַחֲרוֹן הָרְשׁוּת בְּיָד' ע"כ מִדְּבָרָיו אֵלּוּ ז"ל נִרְאֶה דְּרַב אַשִׁי סְבִירָא לֵיהּ דִּבְדִינָר זֶה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֲפִילּוּ בְּמָנֶה זֶה וַאֲפִילּוּ לֹא הִי' מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וּבְמָנֶה סְתָם אִי הָיָה מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּפְלִיג עַל אוֹקִימְתָּא קַמָּיְיתָא דְּאוֹקְמוּהָ לְחַלֵּק בֵּין סְתָם לְמָנֶה זוֹ וְלֹא חִלְקוּ בֵּין מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וּפָסַק כְּרַב אַשִׁי וְכָתַב דִּבְמָנֶה זוֹ גַּם כֵּן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת: וְרָאִיתִי אֶל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה בְּטוּר א"ה סי' כ"ט ז"ל עַל דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ נִרְאֶה שֶׁהוּא סוֹבֵר כְּרַב אַשִׁי לָאו לְדַחוּיֵי אוֹקִימְתָּא קַמָּיְיתָא אֲתָא אֶלָּא לוֹמַר דְּשַׁפִּיר אִיכָּא לְאוֹקְמָא בָּרַיְיתָא אֲפִילּוּ בְּמָנֶה סְתָם וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּמוֹנֶה וְהוֹלֵךְ שָׁאנֵי אֲבָל אה"נ דְּלִדְיֵדֵיהּ נָמֵי לָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶלָּא בְּמָנֶה סְתָם אֲבָל בְּמָנֶה זוֹ לֹא אֲבָל הָרִי"ף אַחַר שֶׁפָּסַק כְּרַבִּי אֶלְעָזָר כָּתַב וה"מ דא"ל מָנֶה הָתָם אֲבָל אִם א"ל מָנֶה זוֹ וְהָיָה מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ וְרָצָה אֶחָד מֵהֶם לַחֲזוֹר אֲפִילּוּ בְּדִינָר הָאַחֲרוֹן הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ ע"כ וְצָרִיךְ עִיּוּן במ"ש נִרְאֶה שֶׁהוּא סוֹבֵר וכו' דְּנִרְאֶה דְּדַעַת הָרֹא"שׁ ז"ל הוּא כֵּן וְלֹא דַּעַת הָרִי"ף דְּנִרְאֶה לְכְאוֹרָה דְּזֶה אֵינוֹ וּכְבָר פֵּירַשְׁתִּי דְּבָרָיו ז"ל: הֲלָכָה יט אָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמָנֶה וכו' מֵיתִיבִי וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא מוּקֵי הָתָם כְּשֶׁקִּדְּשָׁהּ בְּמַשְׁכּוֹן עַצְמוֹ וְנִרְאֶה דְּזֶה פְּשִׁיטָא הוּא.

וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' יֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁהֵם הִתְחִילוּ בְּדִבְרֵיהֶם פי' וְאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לְפִי שֶׁהָאִשָּׁה נְקֵנִית בְּכֶסֶף כַּנִּרְאֶה דס"ל כפי' הָרֹא"שׁ ז"ל שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם י"מ דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּקִנְיַן אִשָּׁה וַעֲבָדִים לְפִי שֶׁנִּקְנִית בְּכֶסֶף וכו' וּלְפִי' זֶה אִם נָתַן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ וְנָתַן לוֹ מַשְׁכּוֹן מְשִׁיכַת הַמַּשְׁכּוֹן כְּאִילּוּ זָכָה בְּמַתָּנָה וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ פי' וכו' כַּנִּרְאֶה שֶׁכִּוְּונוּ לְכָךְ וְהֵם הִשְׁוּוּ דִּין מַתָּנָה לְדִין קִדּוּשִׁין וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת' הִיא דַּאֲפִילּוּ הָוֵי הפי' מִשּׁוּם שֶׁהָאִשָּׁה נִקְנִית בְּכֶסֶף וכו' עִם כָּל זֶה יֵשׁ לְדַמּוֹת מַתָּנָה לְקִדּוּשִׁין וכו' וק"ל: וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ בְּשֵׁם ה"ר חַיִּים כֹּהֵן שֶׁאִם אָמַר אָדָם

לַחֲבֵרוֹ אֲתֵן לְךָ מָנֶה בְּמַתָּנָה וְהֵילָךְ מַשְׁכּוֹן וכו' וּכְפִי הַנִּרְאֶה דה"ר חַיִּים כֹּהֵן חוֹלֵק עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלִדְבָרֵי הַתּוֹסָ' לֹא מְהַנֵּי אֶלָּא אִם אָמַר לוֹ וְהַמַּשְׁכּוֹן יְהֵא שֶׁלְּךָ אֲבָל לְדַעַת ה"ר חַיִּים כֹּהֵן מְהַנֵּי אֲפִילּוּ אָמַר וְהֵילָךְ מַשְׁכּוֹן וְאַל תַּחֲזִיר לִי וכו' וּלְדַעַת ה"ר חַיִּים יֵשׁ לְסַפֵּק אִי דְמִי' קִדּוּשִׁין לְמַתָּנָה בְּעִנְיָן זֶה וְאֵין כָּל זֶה מְבֹאָר בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים וְרָאוּי לְהַחְמִיר בְּכָל הַחֲלוּקוֹת וְהֵיא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת לע"ד ומ"ש התו' הִתְקַדְּשִׁי בַּמַּשְׁכּוֹן וְהַמַּשְׁכּוֹן יְהֵא שֶׁלְּךָ פי' שֶׁאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמָנֶה וְנָתַן לָהּ מַשְׁכּוֹן עָלָיו וְאָמַר לָהּ וְהַמַּשְׁכּוֹן יְהֵא שֶׁלְּךָ שֶׁאִם בְּתְחִלַּת הַדְּבָרִים אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמַשְׁכּוֹן לֹא יִתָּכֵן לִיקָרֵא עַל זֶה שֵׁם מַשְׁכּוֹן: תוס' מַשְׁכּוֹן דַּאֲחֵרִים וכו' מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּתַבְתִּי לְקַמָּן דַּף י"ט בד"ה מִלְוָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן ע"ש וּלְעִנְיַן הֲלָכָה לְדַעַת התו' אֵין לְחַלֵּק בֵּין מִשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְלֹא מִשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אֲבָל הָרֹא"ש חוֹלֵק בַּדָּבָר וּמְחַלֵּק בֵּין מִשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה וכ"כ הַטּוּר בְּשֵׁמוֹ וּבֶאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָדוּן בִּדְבָרָיו שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה מִמַּה שֶּׁכָּתַב בְּפֶרֶק שְׁבוּעוֹת הַדַּיָּנִים דְּמַסִּיק דְּהָוֵי שׁוֹמֵר שָׂכָר לָא שְׁנָא מִשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְלֹא מִשְׁכְּנוֹ וְהוּא ז"ל ס"ל דְּטַעַם דְּהָוֵי ש"ש הוּא מִשּׁוּם דְּיָכוֹל לְקַדֵּשׁ בּוֹ אֶת הָאִשָּׁה וצ"ע בְּבֵיאוּרֵי לא"ה בְּהִלְכוֹת קִידּוּשִׁין הֶאֱרַכְתִּי בִּדְבָרָיו ז"ל: הֲלָכָה כ הִקְקָדְּשִׁי לִי בְּמָנֶה וכו' לָא מִיבַּעְיָא קָאָמַר וכו' הָרוֹאֶה דִּבְרֵי הַגְּמָרָא יֵרָאֶה בְּפָשׁוּט דְּנָקַט זָרְקוֹ לַיָּם מִשּׁוּם חִידּוּשָׁא: וְתָמַהְתִּי מֵהַלָּשׁוֹן הַטּוּר בא"ה סי' ל' כָּתַב ז"ל זָרְקוֹ לְאוֹר אוֹ אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא לְדָבָר הָאָבֵד וכו' מַאי אֲפִילּוּ דְּקָאָמַר וצ"ע: הֲלָכָה כא תו' הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמָנֶה.

תּוֹסָפוֹת תְּנֵם לפ' וכו' א"נ י"ל דה"ק תְּנֵם וכו' הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ צְרִיכוֹת בַּחֲלֻקָּה הַזֹּאת שֶׁלֹּא נִזְכַּר בַּגְּמָרָא וְנִרְאֶה דְּבַגְּמָרָא קָאָמַר אִי תְּנָא פלו' וכו' וְהוּא צְרִיכוֹת לִשְׁנֵי הַחֲלוּקוֹת בֵּין לְאַבָּא בֵּין לְאָבִיךְ וְהַתּוֹסָפוֹת נָתְנוּ טַעַם דְּאִי תְּנָא אָבִיךְ הָוָה אֲמִינָא דְּבַתְּנָם לפ' מְקֻדֶּשֶׁת קָא מַשְׁמַע לַן דַּאֲפִילּוּ דְּהָוֵי רָחוֹק אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, וְגַם בְּסֵיפָא יֵשׁ צְרִיכוֹת בע"מ שֶׁיְּקַבְּלוּם לִי דְּהָיְתִי אוֹמֵר בְּתַנָּם לְאָבִיךְ שֶׁיְּקַבְּלֵם לִי דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת קָא מַשְׁמַע לַן דִּמְקֻדֶּשֶׁת אִיבְּרָא דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּכֵיוָן דְּתָנֵי בְּתַנָּם לְאָבִי כְּתַנָּם לִי דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֲפִילּוּ דְּהָוֵי בְּיָדָהּ כ"ש בְּתַנָּם לפ' וְאֵיךְ יֵשׁ מָקוֹם לִטְעוֹת בּוֹ וְנִרְאֶה דְּנָקַט הַתַּנָּא זוֹ אַף זוֹ: הֲלָכָה כב ת"ר הִתְקַדְּשִׁי כו' תְּנֵם ע"ג סֶלַע וכו' הַפּוֹסְקִים סָתְמוּ דְּבְרֵיהֶם וְלֹא רָאִיתִי מְחַלְּקִים בַּדִּין כִּי אִם הרמ"ה ז"ל שֶׁכָּתַב ז"ל כְּגוֹן שֶׁיִּחֵד לוֹ הַסֶּלַע וכו' פי' לפי' ז"ל הוּא מְפֹרָשׁ בָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי תְּנֵהוּ ע"ג סֶלַע דְּלָא קָאָמַר סֶלַע שֶׁלִּי אֶלָּא עַל גַּבֵּי סֶלַע סְתָם וַאֲפִילּוּ הָוֵי סֶלַע שֶׁלָּהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּמַאי דְּקָתָנֵי וְאִם הָיָה סֶלַע שֶׁלָּהּ פי' אִם הָיָה בְּדִבּוּר סֶלַע שֶׁלָּהּ וּבָהֶכִי לָא תִּקְשֵׁי אַמַּאי לָא נִקְטוּ גַּם בְּרִישָׁא הַךְ דִּינָא אפי' הָיָה סֶלַע שֶׁלָּהּ: וּלְעִנְיַן דִּינָא רָאִיתִי לְהָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם שֶׁסָּתְמוּ דְּבְרֵיהֶם: וְנִרְאֶה דִּבְכָל גַּוְונָא מְקֻדֶּשֶׁת הֵיכָא שֶׁהָיָה הַסֶּלַע שֶׁלָּהּ אַף בְּלֹא זָרַק הַקִּדּוּשִׁין לְתוֹךְ חֵיקָהּ אֲבָל הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים כָּתַב בְּשֵׁם התו' חִילּוּק בָּזֶה וְכָתַב דַּאֲפִילּוּ בַּחֲלֻקָּ' שֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת צָרִיךְ שֶׁיְּזָרוֹק לָהּ הַקִּידּוּשִׁין לְתוֹךְ חֵיקָהּ וְיֵשׁ לָדוּן בָּזֶה בְּדִבְרֵי הָרֹא"ש ז"ל שֶׁהִנֵּה מִתּוֹךְ דִּקְדּוּק דְּבָרָיו נִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּדִין שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כָּתַב אֲפִילּוּ זָרְקוֹ לָהּ ובא"ה הֶאֱרַכְתִּי וְעַיֵּן עוֹד בְּדִבְרֵי הָרַ"ן לְעִנְיַן דִּינָא: הֲלָכָה כג הַהוּא גַּבְרָא וכו' הַדָּבָר פָּשׁוּט כְּפִי הַבָּנַת הַהֲלָכָה אֲבָל לְעִנְיַן הַדִּין יֵשׁ עִיּוּן לֹא מְעַט צָרִיךְ לְלַבֵּן וּלְבָרֵר הַדְּבָרִים עַל בֻּרְיָנָן.

וְקוֹדֶם כֹּל דְּבָרֵי צָרִיךְ אֲנִי לְהַקְדִּים לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם וְהַטּוּר וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לַחְקוֹר בְּדִבְרֵיהֶם וְזֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ד' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת הָיָה מוֹכֵר פֵּירוֹת וְאוֹכְלִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם בָּאָה אִשָּׁה

וְאָמְרָה לוֹ תֵּן לִי מְעַט מֵאֵלּוּ וְאָמַר לָהּ אִם אָתֵן לְךָ תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת לִי אִם אָמְרָה הֵן וְנָתַן לָהּ ה"ז מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל אִם אָמְרָה לוֹ תֵּן לִי מֵהֶם, אוֹ הַשְׁלֵךְ לִי אוֹ דְּבָרִים שֶׁעֵינֵיהֶם לֹא תְּשַׂחֵק עִמִּי בְּדָבָרִים אֵלּוּ אֶלָּא תֵּן לִי בִּלְבַד וּנְתָנָם אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת ע"כ וְהָרַב הַמַּגִּיד כָּתַב וְכָתַב הָרַשְׁבָּ"א הַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁהוּא אָמַר לָהּבִּלְשׁוֹן שְׁאֵלָה מִתְּחִילָּה וַאֲפִילּוּ חָזַר וְאָמַר לָהּ בְּשָׁעַת נְתִינָה הִתְקַדְּשִׁי לִי וְהִיא אָמְרָה אֶחָד מֵהַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁהִזְכִּיר רַבִּי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל אִם שָׁתְקָה וַדַּאי מְקֻדֶּשֶׁת עכ"ל מִלְּשׁוֹן זֶה יֵשׁ לְדַיֵּק שֶׁכְּשֶׁחָזַר וְאָמַר בְּשָׁעַת נְתִינָה הִתְקַדְּשִׁי לִי וכו' וְאָמְרָה הִיא אֶחָד מִלְּשׁוֹנוֹת אֵלּוּ מִשּׁוּם הָכִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל אִם כְּשֶׁחָזַר וְאָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי שָׁתְקָה מְקֻדֶּשֶׁת.

אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתַב הָרָ"ן ז"ל בְּשֶׁמַּעְתִּין יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּהֶפֶךְ שֶׁכָּתַב ז"ל אֲבָל הָרַשְׁבָּ"א סוֹבֵר דַּאֲפִילּוּ לָא אָמְרָה אִיהִי מֵעִיקָּרָא מִידִי כֵּינָן דא"ל בִּלְשׁוֹן שְׁאֵלָה אִי יְהִיבְנָא לָךְ וְאִיהִי לָא אַהְדְּרָא לֵיהּ אֵין מְקֻדֶּשְׁנָא לָךְ אֶלָּא א"ל הַב אוֹ הָבָה מְיָהֲבָא אֲפִילּוּ אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בָּזֶה לָא מְהַנֵּי דְּעִיקַּר טַעְמָא דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּבִלְשׁוֹן שְׁאֵלָה קָאָמַר לָהּ אִם אִיתָא דְּנָתְרָצָה ה"ל לְאַהֲדוֹרָא אִין מִדְּלָא אַהְדְּרָא הָכִי אֶלָּא א"ל הָבָה מְיָהֲבָ' וַדַּאי הָכִי א"ל בְּקִידּוּשִׁין לָא נִיחָא לִי אֶלָּא בְּמַתָּנָה וּלְפִי' אִם חָזַר וְאָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת עכ"ל הָרָ"ן בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א ז"ל הֲרֵי מַשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ שָׁתְקָה אַחַר שֶׁאָמַר הוּא הִתְקַדְּשִׁי לִי בּוֹ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל ולפ"ז צ"ל שמ"ש ה"ה בְּשֵׁמוֹ וְהִיא אָמְרָה וכו' הַיְינוּ לוֹמַר כֵּינָן שֶׁאָמְרָה הִיא כָּךְ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְהַיְינוּ אֲפִילּוּ אָמְרָה מֵעִיקָּרָא קוֹדֶם שֶׁיַּחֲזוֹר וְיֹאמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי וכו' אֲבָל אִם אָמַר לָהּ בִּלְשׁוֹן שְׁאֵלָה וְהִיא לֹא הָשִׁיבָה כְּלוּם אִם אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי מְקֻדֶּשֶׁ' וז"ש ה' הַמַּגִּיד אִם שָׁתְקָה וְקַאי לְמַאי דְּסָלִיק מֵינָהּ וְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה נִרְאֶה שֶׁגּוֹרֵ' הָרַמְבַּ"ן בִּלְשׁוֹן ה"ה ולפ"ז א"ש אֲבָל אִם אָמַר לָהּ בִּלְשׁוֹן שְׁאֵלָה וְנָתַן לָהּ הַקִּדּוּשִׁין סְתָם וְהִיא שָׁתְקָה קָרוֹב הַדָּבָר לוֹמַר דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דְּלִיכָּא הוֹכָחָא כְּלָל דִּלְשֵׁם קִדּוּשִׁין קִבְּלָן הָאִשָּׁה וז"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל בָּאָה הָאִשָּׁה וכו' וא"ל אִם אֶתֵּן לְךָ וכו' אִם אָמְרָה הֵן ה"ז מְקֻדֶּשֶׁת מַשְׁמַע דְּוַקָּא שֶׁאָמְרָה אִין הָא לָאו הָכִי לָא הָווּ קִידּוּשִׁין וְאֶפְשָׁר דְּסָפֵק הָווּ וּלְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתַב הָרָ"ן מְסֻפָּק דְּמִתְחִלַּת לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב וְאִיהִי לָא אַהְדְּרָא אִי מִקְּדֵישָׁנָא לְךָ כַּנִּרְאֶה דְּצָרִיכָא שֶׁתֹּאמַר כֵּן מִלְּשׁוֹן אוֹמֵר אֶלָּא הָבָה וכו' כְּנִרְאֶה דְּמִשּׁוּם הָכִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת מִדִּבְרֵי הָרֹא"שׁ ז"ל שֶׁכָּתַב הַטּוּר בסי' כ"ט ז"ל וכ"ת א"א אִם אוֹמֵר בְּשָׁעָה שֶׁנָּתַנּוֹ לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וְקִבְּלָה מְקֻדֶּשֶׁת ופי' דְּהַיְינוּ כְּשֶׁלֹּא הֶחֱזִירָהּ וְאָמַר הָבָה מְיָהֲבָ' לְכָךְ מְקֻדֶּשֶׁת וְכֵינָן דְּאָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי בּוֹ מִסְתָּמָא ע"ד כֵּן קִבְּלָה אֲבָל אִם אָמַר לָהּ אִי יָהֲבְנָא לָךְ וכו' וְהִיא קִבָּלָתָהּ בְּשִׁתִּיקָה בָּזֶה לֹא דִּבֵּר הָרֹא"שׁ כְּלָל וְאֶפְשָׁר דַּעְתּוֹ ז"ל דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אִם לֹא אָמַר אִין כֵּינָן דְּלָא אָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי בּוֹ וְתָמַהְתִּי מֵהָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ לְתָמֹהַּ עַל הַטּוּר לָמָּה צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר אִין דַּאֲפִילּוּ שָׁתְקָה מַשְׁמַע דְּמְקֻדֶּשֶׁת וְכֵן נִרְאֶה מִמ"ש הַטּוּר בְּשֵׁם הָרֹא"שׁ וכו' ע"כ וְהָרוֹאֶה יִרְאֶה שֶׁאֵין שׁוּם רְאָיָה מִדִּבְרֵי הָרֹא"שׁ לְדִין שֶׁכָּתַב הַטּוּר כְּלָל יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא זָכִיתִי לְהָבִין דְּבָרָיו אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי הַמַּסֶּכֶת עַל הַסֵּדֶר נִדְפְּסוּ מַחֲדָשׁ תְּשׁוּבוֹת הָרַב מוהרי"ק זלה"ה וְנִשְׁאַל לוֹ מֵחָכָם גָּדוֹל מֵרְבָּקָ לָשׁוֹן זֶה וְהָרַב זלה"ה הֵלִיץ בְּעַד עַצְמוֹ וְכָתַב ז"ל דָּבָר פָּשׁוּט שמ"ש הָרֹא"שׁ אִם אָמַר בְּשָׁעָה שְׁנָתָנוֹ לָהּ וְקִבְּלָה מְקֻדֶּשֶׁת עַל אוֹמֶרֶת הָבָה מְיַהֲבָא כָּתַב כֵּן לוֹמַר דְּאַף עַל גַּב דְּהַאי לִישָׁנָא מַשְׁמַע שֶׁאֵינָהּ חֲפֵצָה בְּקִידּוּשִׁין אִם אָמַר לָהּ בְּשָׁעַת נְתִינָה הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וְקִבְּלָה מְקֻדֶּשֶׁת מַשְׁמַע

דְּלָא הִצְרִיךְ לוֹמַר הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאָמְרָה הָבָה מִיָּהֲבָא הָא אִי לֹא אָמְרָה אוֹתוֹ לָשׁוֹן אֵין צָרִיךְ לוֹמַר לָהּ בִּשְׁעַת נְתִינָה הֲרֵי אַתְּ מ"ל אֶלָּא כֵּינָן שֶׁקִּבְּלָה סְתָם מְקֻדֶּשֶׁת וְכֵן מַשְׁמָעוּת ל' הָרַמְבַּ"ם דְּלֹא הַזְכַּר אוֹמֵר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מ"ל אֶלָּא עַל ל' הָבָה מִיָּהֲבָא וכו' עי' בת' סי' ח' וְתֵירוּצוֹ ז"ל צָרִיךְ עִיּוּן בְּעֵינַי דְּהָרֹא"ש בָּא עַל מַעֲשֶׂה דִּגְמָרָא דְּהִיא אָמְרָה הָבָה מִיָּהֲבָא וּבָזֶה הַמַּעֲשֶׂה חִידֵּשׁ הָרֹא"ש ז"ל שֶׁאִם אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי וְשָׁתְקָה מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל הֵיכָא דְּלָא אמר' הִיא הָבָה אֶלָּא קִבְּלָה בִּשְׁתִיקָה וְהוּא לֹא אָמַר הִתְקַדְּשִׁי גְּרִיע טְפֵי שֶׁאֵין הַדְּבָרִים מוֹכִיחִים כְּלָל וְצָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר אֵין וְאִי שָׁתְקָה לָא הָוֵי מְקֻדֶּשֶׁת אָז סָפְקָא הָוֵי וְהָרֹא"ש ז"ל לֹא הִזְכִּיר דִּין זֶה לְפִי שֶׁלֹּא נִזְכַּר בַּגְּמָרָא.

וְדִבְרֵי הָרֹא"ש אֵינָם דְּבָרֵי תַּנָּא אוֹ אָמוֹרָ' לְדַיֵּיק כֵּן וּלְפָרֵשׁ הַשְּׁמוּעָה בָּא אֲבָל הַדִּין לְעוֹלָ' שְׁדַּעְתּוֹ כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְהַטּוּר ז"ל. וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נ"ל דְּסָפֵק מְקֻדֶּשֶׁ' הָוְיָא וְגַם בְּלָשׁוֹן הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁ' לִי וְאָמְרָה הָבָה מִיָּהֲבָא וְז"ל הָרָ"ן ז"ל ול"נ כָּל שֶׁלֹּא אָמְרָה בִּלְשׁוֹנוֹת הָאֲמוּרִים בַּגְּמָרָא אֵיכָא לְסַפּוּקֵי בִּלְשׁוֹן קִידּוּשִׁין וּצְרִיכָה גֵּט שֶׁכָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה אֵין לָנוּ אֶלָּא מ"ש חֲכָמִים עכ"ל.

מִלָּשׁוֹן זֶה נִרְאֶה דַּאֲפִי' לֹא אָמְרָה אַחַר שֶׁאָמַר הִתְקַדְּשִׁי הָבָה וכו' זֶהוּ הַנִּרְאֶה לע"ד וְיֵשׁ לִי עוֹד אֲרִיכוּת דְּבָרִים בְּסֵפֶר רֹאשׁ יוֹסֵף בְּטוּר א"ה בס"ד: תוס' וְהִלְכְתָא שִׁירָאֵי וכו' ואר"ת דַּאֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן וכ' עִם פֵּירוּשׁ זֶה מְתֹרָץ אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְפָסוֹק כְּרָבָא ונר' דר"ת נָחִית לְהָכִי גַּם כֵּן וְהָנָךְ מפ' שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת חַד פי' מְתָרֵץ הַקּוּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה וְעוֹד יֵשׁ מְפָרְשִׁים מְתָרְצִים הַקּוּשְׁיָא שְׁנִיָּה וְזֶהוּ סִדְרָם בְּדִיבּוּר זֶה: הַלָּכָה כד דַּף ט ת"ר בִּשְׁטָר כִּיצַד מַתְקִיף לַהּ וכו' הָא לָא דָּמֵי וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהַהּ קוּשְׁיָא גַּם כֵּן שָׁיְיכָ' גַּבֵּי כֶּסֶף דִּפְשִׁיטָא הוּא שֶׁאִם הַמּוֹכֵר אָמַר לַלּוֹקֵחַ שָׂדִי מָכוּר לְךָ דְּהָוֵי מָכוּר אפי' שֶׁהַלּוֹקֵחַ שָׁנָתַן לוֹ הַכֶּסֶף הוּא אֲשֶׁר הָיָה לוֹ לְדַבֵּר וע"כ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין אִשָּׁה לְקִנְיָן דְּשָׂדֶה וא"ת דִּבְקִנְיַן כֶּסֶף צָרִיךְ שֶׁיְּדַבֵּר הַלּוֹקֵחַ מַאי קָאָמַר הָכָא נָמֵי' כתי' שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקָּנוּ וכו' דְּהָתָם הַיְינוּ דַּוְקָא בִּקְנָיָ' כֶּסֶף.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּפָרִיךְ הָכִי נָמֵי קְרֵי בֵּיהּ כִּי יַקַּח וכו' דְּהָא ע"כ אִי אֶפְשָׁר לְמֵימַר הָכִי דא"כ לֹא לְכָתּוֹב כִּי יִקַּח כְּלָל דְּהָא לְעִיל עָבֵיד צְרִיכוּתָא דְּאִי כְּתַב וְיָצָאָה חִנָּם הָוָה אָמֵינָא הֵיכָא דְּאָמַר' אִיהִי לְדִידֵיהּ הָווּ קִידּוּשִׁין וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת שָׁם וּלְהָכִי כתי' כִּי יִקַּח וְהַשְׁתָּא אִי קרי' כִּי יִקַּח הַפָּסוּק הוּא לְלֹא צוֹרֶךְ וּבְמַעַט עִיּוּן נִתְבָּאֵר.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק לְאִיבָּעֵית אֵימָא דְּהָתָם נָמֵי כְּתִיב וְאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה וכו' דְּאַפֵּתִי הָדָרָא קַוּשְׁיַית הַתַּלְמוּד לְדֵוּכְתָּא הָכִי נָמֵי כְּתִיב אֶת בִּתִּי נָתַתִּי וכו' וְגַם שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקָּנוּ וכו' כְּדִלְעֵיל וְנִרְאֶה דְּקָרָא דְּנָמֵכר מֵאֲחֻזָּתוֹ אֵינוֹ מְבֹרָר שֶׁהַמּוֹכֵר הוּא הַכּוֹתֵב וְגַם קָרָא דְּאֶת בִּתִּי נָתַתִּי ג"כ אֵינוֹ מְבֹרָר דאפ' דְּאֶת בִּתִּי נָתַתִּי הַיְינוּ עִם הַקִּנְיָן שֶׁקּוֹנֶה אוֹתָהּ בַּעְלָהּ וְאִם הָיָה דּוֹחֵק הַפָּסוּק דְּשָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקָּנוּ הָיָה בַּעֲבוּר פָּסוּק דְּנָמֵכ' מֵאֲחֻזָּתוֹ שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר מִשּׁוּם הָכִי פָּרִיךְ הכ' נָמֵי נִדְחוֹק וְקָרֵי' כִּי יִקַּח וכו' אֲבָל הַשְׁתָּא מְשַׁנֵּי דְּלְהָכִי קָרֵינַן כִּי יִקַּח מִשּׁוּם דְּאֵית לָן קָרָא מְפֹרָשׁ בְּהֶדְיָא וְאֶקַּח וכו' מַה שֶּׁאֵין לָנוּ גַּבֵּי אִשָּׁה קָרָא מְפֹרָשׁ וּלְהָכִי לָא דָּחֲקִינַן בְּכִי יִקַּח אִישׁ כְּלָל וכו': תוס' כָּתַב עַל הַנָּיָיר וכו' וְהַהִיא דִּכְתֻבוֹת אָתְיָא כְּרַבִּי מֵאִיר וכו' וּבְסָמוּךְ כָּתְבוּ שֶׁלֹּא הִכְשִׁיר רַבֵּינוּ אַלְפָסִי אֶלָּא בְּגִיטִּין וכו' וְקָשֶׁה דא"כ אַמַּאי לֹא אוֹקְמוּהָ לְהַהִיא דִּכְתֻבוֹת אֲפִילּוּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּהָא אִיהוּ לֹא אָמַר אֶלָּא בְּגִיטִּין וכו'.

וְגַם רָאִיתִי לְהָרִיטָבָ"א דְּאוֹקֶמָא אפי' כְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק לְדַעַת הַתּוֹסָ' דְּהָתָם לָא הָוֵי שְׁטָר מְעַלְיָא כְּתַב יָדוֹ דְּנֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי וְאֵינוֹ עָשׂוּי לְיָמִים רַבִּים שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִדַּעְתּוֹ וְיִטְעֹן פָּרַעְתִּי וְיִהְיֶה נֶאֱמָן וְדָמֵי לִשְׁטָרֵי קִדּוּשִׁין וּמְכִירָה דְּהָווּ שִׁטְרֵי קִנְיָן.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק דַּאֲפִי' כְּרַבִּי אֶלְעָזָר מָצֵי לְאוֹקוּמָא וּמוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר דְּכֵיוָן דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּהֶם עֵידֵי מְסִירָה דְּפָסוּל וְנִרְאֶה דא"כ אַמַּגַּלְתָּא נָמֵי לֹא שַׁיָּיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה עַדֵי שֶׁקֶר בְּמַגַּלְתָּא וְדַעַת התו' בָּזֶה דלר' אֶלְעָזָר אֵין לְחַלֵּק בֵּין כְּתָב בְּדָבָר שֶׁיָּכוֹל לְהִזְדַּיֵּף לְשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִזְדַּיֵּף וּבְגִיטִּין יֵשׁ פֵּירוּשִׁים מְחֻלָּקִים בָּזֶה ע"ש: בָּעֵי ר"ש וכו' הַדָּבָר פָּשׁוּט לְעִנְיַן הֲלָכָה כֵּיוָן דְּגָמְרִי' הָוְיָה מִיצִיאָה דְּשִׁטָּר קִדּוּשִׁין פָּסוּל בִּמְחֻוָּבָר וכ"כ הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה סִימָן אֶלֶף רכ"ו וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה ממ"ש בסי' ת"ר שֶׁהַשְּׁטָר כָּשֵׁר לְדַעְתּוֹ ואפ' שמ"ש שָׁם ונר' שֶׁאֵין כֵּן דַּעַת רַשַׁ"י כְּלוֹמַר וּסְבִירָא לֵיהּ כְּוָותֵי' וְגַם הָרָן"ן בְּרֵישׁ קִידּוּשִׁין כָּתַב דְּאֵינוֹ כָּשֵׁר בִּמְחֻוָּבָר וְשָׁם כָּתַב דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּקַרְקַע מְקֻוָּשׁ' וְלָא מַקְשִׁינַן הָנָיוֹת לַהֲדָדֵי מַה שְּׁטָר פָּסוּל בִּמְחֻוָּבָר אַף כֶּסֶף נָמֵי וק"ל.

וּמַה שֶּׁיֵּשׁ מִן הַדְּקְדּוּק בַּהֲלָכָה כָּתַבְתִּי בְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ: הֲלָכָה א פִּיסְקָא וּבְבִיאָה מִנָּלַן וכו' מְלַמֵּד שֶׁנַּעֲשָׂ' לָהּ בַּעַל וכו' לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּיָלִיף מִדִּכְתִיב בַּעַל דה"ק מְלַמֵּד שֶׁנַּעֲשָׂה לָהּ בַּעַל ע"י בְּעִילָה.

וְקָשָׁה דִּבְסוֹף הַסּוגְיָא קָאָמַר וְרַבִּי יוֹחָנָן הַאי סָבָרָא מְנָא לֵיהּ אִם כֵּן לִכְתּוֹב קְרָא בְּעוּלַת אִישׁ מַאי בְּעוּלַת בַּעַל ש"מ תַּרְתֵּי וְהֵיכִי מָצֵי לְמִכְתַּב בְּעוּלַת אִישׁ דְּאִי הָוֵי כְּתִיב הָכִי לָא הֲוָה שָׁמְעִי' דְּנִקְנֵית בְּבִיאָה וְנִרְאֶה דְּהָכָא לָאו מִבַּעַל דָּרְשִׁי' הָכִי אֶלָּא מִמִּשְׁמְעוֹתֵיהּ דִּבְעוֹלָה לְחוּדֵיהּ דִּכְיָון דִּקְרָא חַיָּיבִי'מִיתָה לַבּוֹעֵל בַּעֲבוּר שֶׁהִיא בְּעוּלָה אַלְמָא מַשְׁמַע דְּבִיאָה לְחֻדָּא קְנְיָה וְיֵשׁ בָּזֶה לְדַקְדֵּק דִּלְקַמָּן פָּרִיךְ ור' הַאי בְּעוֹלָ' מַאי עֲבִיד לֵיהּ בַּעַל עוֹשֶׂה בְּעוּלָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ וְאֵין אַחֵר עוֹשֶׂה אוֹתָהּ וכו' וְהַנָּה מִמַּשְׁמָעוּת אוֹתָהּ שֶׁהַבַּעַל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה מִינָּהּ גַּם כֵּן נִשְׁמַע שנק' בְּבִיאָה אֲפִילּוּ אַלִּיבָּא דר' וְלָמָּה לוֹ לר' לְאוֹכוֹחֵי מִדִּכְתִיב וּבַעְלָהּ.

וְנִרְאֶה דר' יוֹחָנָן לָא מוּכָח אֶלָּא מִמִּשְׁמְעוֹתֵיהּ דִּקְרָא דִּכְתִיב בְּעוּלַ' בַּעַל אוֹ בְּעוֹלָ' אִישׁ כְּלוֹמַר דַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתַּב עִם אִשָּׁה בְּעוּלָה מִדְּכָתַב בְּעוּלַת אִישׁ שָׁמְעִי' דְּנַעֲשׂוֹת אֵשֶׁת אִישׁ ע"י הַבְּעִילָה אֲבָל לר' דְּלָא דָּרִישׁ הָכִי כּוּלֵיהּ קְרָא לָא אַתָּא אֶלָּא לוֹמַר דְּבַעַל עוֹשֶׂה אוֹתָם בְּעוּלָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ וּלְקַמָּן אֲבָאֵר עוֹד בָּזֶה: כְּעוּרָה זוֹ שֶׁשָּׁנָה רב' וכו' לְקַמָּן דְּרִישׁ אַלִּיבָּא דר' מִיעוּט בְּעִילָה בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה מִדִּכְתִיב ה"א דּוֹבַעֲלָה יַתִּירָא וּלְרַבִּי יוֹחָנָן כּוּלֵיהּ קְרָא אִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט אָמָה וְלֹא פָּרִיךְ לר' יוֹחָנָן לִכְתּוֹב וּבַעַל לְחוּדֵיהּ דְּאֶפְשָׁר דר' יוֹחָנָן ה"א לָא דְּרִישׁ ומש"ה לָא פָּרִיךְ לֵיהּ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן יֵשׁ לְדַקְדֵּק מַאי הַאי דְּפָרִיךְ תַּלְמוּדָא כְּעוּרָה זוֹ וכו' נִיחָא דמש"ה לָא מַפִּיק ר' יוֹחָנָן מֵהָתָם מִשּׁוּם דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּכֻלָּהּ וּבַעְלָהּ אִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט אָמָה וְה"א יַתִּירָא לָא דְּרִישׁ וְאִי הֲוָה מַפִּיק מֵהָתָם דְּנִקְנֵית בְּבִיאָה לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ מִיעוּט בְּאָמָה דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּכוּלֵיהּ קְרָא לְגוּפֵי' אִצְטְרִיךְ.

וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דַּהֲוָה נָפֵיק מִבַּעְלָה דְּנִקְנֵית בְּבִיאָה מִמֵּילָא הֲוָה שָׁמְעִי' מִיעוּט בְּאָמָה מִמַּשְׁמָעוּת וּבַעְלָהּ דְּמַשְׁמַע לָזֹאת וְלֹא לְאַחֶרֶת א"נ כֵּיוָן דר' דָּרִישׁ לֵיהּ הָכִי מִן הָרָאוּי שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן ג"כ יִדְרוֹשׁ כָּמוֹהוּ: אִי מֵהָתָם ה"א עַד דְּקַדֵּישׁ וַהֲדַר בְּעִיל וכו' וְקָשָׁה דִּלְעֵיל פָּרִיךְ עַל שֶׁהָאִשָּׁה נִקְנֵית בְּבִיאָה וַהֲלֹא דִּין הוּא וּמַה יְבָמָה וכו' וּמְשַׁנֵּי מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת ופי' ה"ר אֶלִיעֶזֶר משונ"א דה"פ מַה לִּיבָמָ' שֶׁכֵּן אֵינָהּ עוֹשָׂה אֶלָּא גּוֹמֶרֶת

קְדוּשֵׁי רֹאשׁוֹן וּמְשׁוּם דְּאַשְׁכְּחַן בִּיאָה גּוֹמֶרֶת לֹא נֹאמַר שֶׁתִּקָּנָה תְּחִלַּת קִנְיָן ע"כ וְהַשְׁתָּא תִּקְשֵׁי לָךְ דע"כ לֹא יִתָּכֵן לוֹמַר דְּקָרָא דּוֹבְעָל' אֲתָא לְמִקְדַּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל דא"כ לִשְׁתּוֹק קָרָא מִינֵּיהּ וְתֵיתֵי מק"ו דִּיבָמָה וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת וְלֹא יַעֲשֶׂה תְּחִלַּת קִנְיָן וְהַשְׁתָּא דְּקָרָא אַיְירִי בַּמְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל אֵינוֹ עוֹשֶׂה תְּחִלַּת קִנְיָן שֶׁהֲרֵי הַבִּיאָה אֵינָהּ קוֹנָה בְּלִי כֶּסֶף.

וְנִרְאֶה דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמִקְדַּשׁ וַהֲדַר, בְּעֵיל מְשׁוּם דְּאִי לָא הֲוָה קָרָא נְהִי דַּהֲוָה יָדְעִינַן דְּהַבְעִילָהּ לְחֻוְּדָּא לָא מְהַנְיָא בְּלִי כֶּסֶף אֲבָל כֶּסֶף לְחוּדֵיהּ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּמְהַנֵּי לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ לְלַמֶּדְךָ דְּכֶסֶף בְּלֹא בִיאָה וּבִיאָה בְּלֹא כֶּסֶף לָא מְהַנֵּי: אִי מַהָתָם ה"א עַד דְּקִדֵּישׁ וַהֲדַר בָּעֵיל וכו' וְקָשֶׁה כֵּיוָן דְּאִיתַּקַּשׁ אִשָּׁה לְאַחֶרֶת נֵימָא מָה אָמָה הָעִבְרִיָּה מַקְנְיָה בְּכֶסֶף לְחוּדֵיהּ אַף אִשָּׁה ג"כ וְהַשְׁתָּא מִקְיְימִינַן הַהֶקֵּשׁ דְּהָוֵי לְגַמְרֵי וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּגָמְרִי' ב' פְּרוּטוֹת מֵאַמָּה כֵּיוָן דִּכְבָר נִכְתְּבָה הג"ש דְּקִיחָה לְעִנְיַן כֶּסֶף וְלָא אַהֲנֵי לָךְ הֶקֵּישׁ' אֶלָּא לִגְמוֹר דְּיֵהֵא דּוֹמְיָא דְּאָמָּה דְּנַקְנֵית בְּכֶסֶף לְחוּדֵיהּ וְרָאִיתִי תֵּירוּץ לָזֶה מִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁ' בָּזֶה הפ' זַ"ל ר' יוֹחָנָן אָמַר וְהִיא בְּעוּלַת בַּעַל וכו' לָמַדְנוּ בִּיאָה בְּלֹא כֶּסֶף כֶּסֶף בְּלֹא בִיאָה מִנַּיִן וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ מַה זּוֹ בְּכֶסֶף אַף זוֹ בְּכֶסֶף ע"כ ולפ"ז נִלְמַד תֵּירוּץ לְקֻשְׁיָתֵינוּ דִּנְהִי דְּיָדְעִינַן כֶּסֶף בְּלֹא בִיאָה אֲבָל בִּיאָה בְּלֹא כֶּסֶף מְנָלַן דְּמְהַנֵּי וְנִמְצָא א"כ דְּעַד דְּמְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל הַיְינוּ לוֹמַר דְּבִעִילָה לְחֻוְּדָּא לָא קָנְיָא בְּלִי כֶּסֶף וּבְזֶה נִתְבַּטֵּל הַתֵּירוּץ שֶׁכָּתַבְתִּי לְקֻשְׁיָא הַקּוֹדֶמֶת דְּאִי לָא הֲוָה קָרָא הָיִיתִי אוֹ' דְּכֶסֶף לְחוּדֵי' מְהַנֵּי לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ כִּי יִקַּח וּבַעְלָהּ לוֹ' דְּכֶסֶף בְּלֹא בִיאָה לָא מְהַנֵּי וכו' דְּהָא לְכֶסֶף לְחוּדֵיהּ אַיְיָה לָן ק"ו וְלִבְעִילָה דְּכֶסֶף מק"ו דִּיבָמָה נָפְקָא לָן לָכֵן יֵשׁ לְתָרֵץ מַה לִּיבָמָה שֶׁלֹּא בִיאָה בִּיאָתָהּ לִקְנוֹת אֶלָּא לִגְמוֹר אֲבָל הָכָא אֵינוֹ גְּמַר אֶלָּא תחל' קִנְיָן אע"ג דְּהָוֵי עִם כֶּסֶף: עַד דְּקִדֵּישׁ וַהֲדַר בָּעֵיל יֵשׁ לְדַקְדֵּק דִּלְעֵיל דָּרְשִׁינַן מוֹכֵחַ' לָהּ אַלִּיבָּא דְּרָבָא דְּבִכְתֻיבָה מִתְגָּרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּכֶסֶף וְכָתְבוּ הַתּוֹס' וּלְעִנְיַן בִּיאָה לֵיכָּא לְמֵימַר מַה הֲוָיָה בְּבִיאָה וכו' שֶׁלְּהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה הוּא עבד' וְהַשְׁתָּא תֵּימָא הֵיכִי מָצֵי לְמֵימַר דְּמְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל דא"כ כִּי מִיעֵט קְרָא דְּוָכַתב מִיעֵט דְּאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּכֶסֶף וּבִיאָה וּלְזֶה א"צ מִיעוּט כְּלָל כֵּיוָן דְּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה הוּא מְגָרֶשֶׁהּ וְהַדָּבָר פָּשׁוּט מְאֹד דְּוָכַתב לָהּ אִיצְטָרֵךְ בְּלָאו הָכִי לְמִצֹא חֲלִיצָה באש' וק"ל: כְּעוּרָה זוֹ שֶׁשָּׁנָה ר' וכו'.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק נֵימָא דִּפְשָׁטֵיהּ דְּקָרָא הָכִי הוּא דְּלְעוֹלָם אַיְירִי בְּמְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל וכת' גַּבֵּיהּ וְכָתַב לָהּ דְּמַטְיָ' מִינֵּיהּ חֲלִיצָה וה"ק כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ דְּהַיְינוּ תַּרְוַיְיהוּ כֶּסֶף וּבִיאָה אָז אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת אֶלָּא בִּכְתֻיבָה אֲבָל הַמִּתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף לְחוּדֵיהּ בְּלֹא בִיאָה מִתְגָּרֶשֶׁת אפי' בַּחֲלִיצָה וְיֵשׁ הֶכְרֵחַ לְפִירוּשׁ זֶה בַּכָּתוּב מִדְּחַיְיב רַחֲמָנָא לָבֹא עַל הַנַּעֲרָה הַמְאֹרָסָה סְקִילָה וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁמַעְנוּ דִּבְכֶסֶף ג"כ נִקְנֵית וּמִטַּעַם זֶה נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה הָוְיָא בִּסְקִילָה.

וְנִרְאֶה דְּאִי פְּשָׁטֵיהּ דְּוָבַעְלָהּ הָוֵי מְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל שׁוּב אֵין לְחַלֵּק בְּגֵרוּשִׁין וְאֵין טַעַם בַּדָּבָר לוֹמַר דִּבְקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף מִתְגָּרֶשֶׁת אפי' בַּחֲלִיצָה וּבְקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף וּבִיאָה אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת אֶלָּא בִּכְתֻיבָה וְכֵיוָצֵא בָּזֶה הַחִילּוּק כָּתְבוּ התו' לְקַמָּן ד"ה וּתְהֵא אֵשֶׁת אִישׁ דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין אִיסּוּר קַל לְאִיסּוּר חָמוּר ע"ש.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק נֵימָא אִי מֵהָתָם ה"א דַּוְקָא כְּדַרְכָּהּ וּמִבְּעוּלַת בַּעַל יָלִיף אפי' שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ בְּקַל יִתְבָּאֵר. עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּהַאי דְּקָאָמַר מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן שֶׁקִּדְּשָׁהּ בִּשְׁטָר כֵּיוָן דס"ל

דְּשָׁטָר לְחוּדֵיהּ מְהַנֵּי הָא קי"ל דְּאִיתְּקוּשׁ הֲוָיוֹת לַהֲדָדֵי וְנִרְאֶה דְּאִי מְשַׁמְּעוֹתֵיהּ דְּקָרָא הוּא מְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל כֶּסֶף וּבִיאָה חַד הֲוָיָה מִקְרֵי וְזֶה פָּשׁוּט.

וּשְׁטָר שָׁאנֵי דְּלָא כְּתִיב גבי כִּי יִקַּח וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה הָיָה טַעַם הַמַּקְשֶׁה דַּהֲוָה ס"ל דְּשָׁטָר ג"כ הָיָה דּוֹמֶה לְבִיאָה דְּלָא קָנֵיהּ לְחוּדֵיהּ וּלְכָךְ פָּרִיךְ הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ: ע"כ לָא פְּלִיגִי ר' וְרַבָּנָן וכו' אֲבָל בַּעַל וכו' פרש"י אֲבָל בָּעַל עוֹשֶׂה אות' בְּעוּלָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ דְּיָלְפִי' לָהּ מִבְּעוּלַת בַּעַל כְּדִלְקַמָּן ע"כ וְהַיְינוּ מַאי דְּפָרִיךְ בְּמַסְקָנָא ור' יוֹחָנָן הַאי סְבָרָא מְנָא לֵיהּ וכו' וּמְשַׁנֵּי א"כ נִכְתּוֹב קְרָא בְּעוּלַת אִישׁ וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן דְּהַהִיא קוֹשְׁיָא דְּהָכָא לָא קָיְימָא אֶלָּא עִם מַאי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן לר' יוֹחָנָן וּמְשַׁנֵּי אַמַּאי פָּרִיךְ הָכָא ע"כ לָא פְּלִיגִי וכו' וּלְקַמָּן נָמֵי אַמַּאי פָּרִיךְ לר' יוח' כְּלָל דר' יוֹחָנָן יֹאמַר לָךְ דְּכוּלֵי' קְרָא אִיצְטְ' לְלַמֶּדְךָ שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה וּבַעַל נַמִּי אֵינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ וְאִי מִשּׁוּם פְּלוּגְתָּא דר' וְרַבָּנָן דְּלָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּאַחֵר אפי' דְּרַבָּנָן ס"ל דַּאֲפִי' בַּעַל אֵינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה וּלְהוֹדִיעַ כֹּחוֹ דר' נָקְטִי רַבָּנָן אַחֵר בְּמִלְּתַיְיהוּ עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק מַאי פָּרִיךְ ע"כ לָא פְּלִיגִי וכו' דַּאֲנָא אָמֵינָא לָךְ דְּהַהִיא דְּפְלִיג בְּאַחֵר וְלֹא בְּבַעַל הוּא כְּפִי הָאֱמֶת דְּאִית לָן מִקְרָא דְּוֶהָיָא בְּעוּלַת בַּעַל שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה לְחֻדָּא אֲבָל אִי לָא הֲוָה כְּתִיב אֶלָּא קְרָא דְּבָעָלָה דְּהַיְינוּ מְקַדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעֵיל הֲוָה אָמְרִי' דְּבַעַל נַמִּי אֵינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָ' שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ.

וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּהַהִיא דְּרָשָׁא דְּבַעַל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה הִיא מִיתּוֹרָא דְּבַעַל אִם כֵּן לֵיכָּא לְמֵימַר דְּהַיְינוּ כְּפִי הָאֱמֶת אוֹ כְּפִי הַשֶּׁקֶר כֵּיוָן דִּקְרָא כְּתִיב בְּהֶדְיָא. וְנִרְאֶה לוֹמַר שׁוֹרֶשׁ א' בְּפִשָּׁטָא דְּשָׁמַעְתָּא וְהוּא דְּמַאי דְּפָרִיךְ בגמ' אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּעוּרָה זוֹ שֶׁשָּׁנָה רַבִּי וּמְשַׁנֵּי אִי מֵהָתָם ה"א וכו' נִיחָא לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְמֵימַר דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּפִלִּיג עֲלֵיהּ דְּרַבִּי בְּהַאי מִילְּתָא מִשּׁוּם דְּלָא נָפְקָא לָן לְעִנְיַן דִּינָא וְלָא מִידֵּי דְּמַר יָלִיף מֵהָכָא וּמַר יָלִיף מֵהָכָא אֲבָל אִי הֲוָה נָפְקוּתָ' דִּין בֵּינֵיהֶם אע"ג דְּאָמְרִי' בְּכַמָּה דֻּכְתֵי רַבִּי יוֹחָנָן תְּנָא וּפְלִיג זֶהוּ עַל צַד הַדּוֹחַק הַגָּדוֹל וּלְכָךְ פָּרִיךְ בגמ' וְרַבִּי יוֹחָנָן הַאי סְבָרָא מְנָא לֵיהּ דְּדוֹחַק הוּא שֶׁיַּחֲלוֹק עַל ר' דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ: וְרַבִּי יוֹחָנָן הַאי וּבְעָלָה מַאי עֲבִיד לֵיהּ וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא דס"ל דְּחֻפָּה קוֹנָה מק"ו אַמַּאי לֹא נֹאמַר דְּקָרָא דּוֹבְעָלָה מַעֲטֵיהּ דְּדַוְקָא בְּבִיאָה מִתְקַדֶּשֶׁת וְלֹא בְּחֻפָּה כִּי הֵיכִי דְּמְמַעֲטִינַן לְעֵיל מֵהָכָא כְּתִיבָה מִתְגָּרֶשֶׁת וְלֹא בְּכֶסֶף וְדָמֵי טְפֵי לְהַהִיא דְּקָאָמַר לְעֵיל קָאֵי בְּגֵרוּשִׁין מְמַעֵט גֵּירוּשִׁין קָאֵי בְּגֵרוּשִׁין מְמַעֵט קִדּוּשִׁין הָכָא נָמֵי קָאֵי בָּאִשָּׁה מְמַעֵט אִשָּׁה קָאֵי בָּאִשָּׁה מְמַעֵט אַמָּה וְאע"ג דְּהַשְׁתָּא קָאֵי בְּבִיאָה וּמְמַעֵט בִּיאָה הָא דָּמֵי לְהַהִיא דְּלְעֵיל דְּקָאֵי בִּכְתִיבָה וּמְמַעֵט כֶּסֶף נִמְצָא הַדָּבָר שָׁקוּל וּמָה רָאָה רַב הוּנָא שֶׁלֹּא מִיעֵט חֻפָּה וְיִתְקַיְּים הק"ו.

וּשְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר חֲדָא דְּלֵימָא טְפֵי לְרַב הוּנָא לְקַיְּים הק"ו כֵּיוָן שֶׁהֵיקֵּשׁ דְּאַמָּה לְאַחֶרֶת נִתְקַיְּים בְּעִנְיַן שְׁטָר מְקַיְּימִי' הֵיקֵּשָׁא וק"ו דְּחֻפָּה. וְעוֹד דְּמַשְׁמָעוּת וּבַעְלָה מַשְׁמַע לְזֹאת בַּעְלָה וְלֹא לְאַחֶרֶת אֲבָל מִיעוּט חֻפָּה אֵינוֹ נִלְמָד מוּבַעְלָה.

וּמֵהַהִ טַעְמָא נִיחָא לִי גַּם כֵּן בִּשְׁמַעְתִּי' אַמַּאי לָא יָלִיף רַבִּי מִיעוּט בִּיאָה בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה מִדִּכְתִיב בְּעוּלַת בַּעַל אֶלָּא דְּאֵין מֵאוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן צַד וְאוֹפֶן לְהוֹכִיחַ כְּלָל מִיעוּטלְאַמָּה אֲבָל מוּבַעְלָה מַשְׁמַע לָזֹאת וְלֹא לְאַחֶרֶת וק"ל: וְרַבִּי יוֹחָנָן הַאי וּבְעָלָה וכו' אֵין לְדַקְדֵּק דְּכֵיוָן דְּתַלְמוּדָא פָּרִיךְ לְקַמָּן וּלְרָבָא בַּר אֲהִינָ' וכו' מַאי פָּרִיךְ לְעֵיל וְרַבִּי יוֹחָנָן הַאי וּבְעָלָה וכו' דְּיֵאמַר לָךְ דְּאִיצְטְ' לְהַהִיא דְּבַר אֲהִינָא וכו' דְּכֵיוָן דקימ"ל דְּהִלְכְתָא כְּאַבַּיֵי דַּהֲווּ קִדּוּשִׁין

מש"ה לָא מוֹקְמִי' רַבִּי יוֹחָנָן דְּלָא כְּהִלְכְתָא: מַה לִיבָמָה שֶׁכֵּן זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת וכו' לְהַךְ פִּירְכָא אִיכָּא לְמֵימַר אִשָּׁה תּוֹכִיחַ אֶלָּא דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְאִשָּׁה שֶׁכֵּן קְנְיָינָהּ לְשֵׁם אִישׁוּת וְתַלְמוּדָא נָקֵט הַפִּירְכָא דְּזְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת מִשּׁוּם דְּלָא תִּקְשֵׁי לָן אִשָּׁה גּוּפָהּ נֵילַף בְּהַךְ ק"ו דְּיִבָמָה.

וְהָא דְּלָא מְהַדְּרִינַן הק"ו לְמָקוֹמוֹ וְלָא שַׁיְּיכָא הַךְ פִּירְכָא דְּזְקוּקָה מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר הַעֲרָאָה תּוֹכִיחַ שֶׁקּוֹנָה בִּיבָמָה וְלֹא בְּאִשָּׁה דְּדַעְתּוֹ שֶׁל אָדָם עַל גמ' וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה עִיּוּן: מַאי וּבְעָלָהּ ש"מ תַּרְתֵּי וְקָשֶׁה כֵּינָן דְּלָא סַגִּי קְרָא לֹא לֵימָא וּבַעַל לְקִידּוּשִׁין שֶׁאֵין מְסוּרִין לְבִיאָה אֵימָא כּוּלֵּיהּ קְרָא לְהָכִי הוּא דַּאֲתָא וְאִם כֵּן שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה וּמִיעוּט בִּיאָה באמ' מִנַּלַן אִי מִשּׁוּם דַּהֲוָה סַגִּי דְּלִכְתּוֹב וּבַעַל א"כ הֵ"א יַתִּירָא לְבַדָּהּ נֵימָא דְּלְגוּפָא אִצְטְרִיךְ לְלַמֵּד שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה אֲבָל מִיעוּט בְּאַמָּה לָא יָדְעִינַן וְנִרְאֶה דְּמִמַּשְׁמָעוּתִי' דְּוּבַעָלָהּ יָדְעִינַן דַּוְקָא לְזוֹ וְלֹא לְאַחֶרֶת אִי נָמֵי נִרְאֶה דִּפְשָׁטָא דִּקְרָא אֲתָא לְעִנְיַן לְקוּחִים אֲבָל קִידּוּשִׁין שֶׁאֵין מְסוּרִין הוּא מִיּוּתָּר' דַּוְקָא וּטְפֵי דָּרְשִׁינַן דַּאֲתָא לְלַמֵּד בִּיאָה דְּהָכִי מַשְׁמַע כִּי יִקַּח וּבַעְלָהּ וכו' אֶלָּא דא"כ הוּא הֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב אוֹ בָּעַל מש"ה דְּרֵישׁ בַּר אֲהִינָ' הַךְ דְּרָשָׁא וק"ל: וְרַבִּי הַאי בְּעֻלַּת בַּעַל וכו'.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּינָן שֶׁהֶכְרֵחַ הוּא מַאי דְּפָרֵישׁ' בִּתְחִלַּת הַסֶּוּגְיָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן לָא דָּרֵישׁ לֵיהּ מִבַּעַל אֶלָּא מִמַּשְׁמָעוּת בְּעוּלַת וכו' אִם כֵּן מַאי דְּפָרֵיךְ וְרַבִּי וכו' צ"ל דה"ק ור' הָא נִשְׁמַע מֵהָכָא דְּנִקְנֵית בְּבִיאָה מְשַׁנֵּי דִּבְעוּלָה אִיצְטְרִיךְ בַּעֲבוּר בַּעַל לוֹמַר שֶׁהַבַּעַל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה וְתֵימָא הָא מִמֵּילָא נִשְׁמַע שֶׁהִיא בְּעוּלָה ע"י בִּיאָה וי"ל דְּכֵינָן דְּלָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לוֹמַר שֶׁהַבַּעַל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה תּוּ לָא שָׁמְעִינַן מִינָּהּ שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה וְהָשְׁתָּא תֵּמַיהַּ לִי בְּמַאי דְּמַסִּיק אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן א"כ נֵימָא קְרָא בְּעוֹלָ' אִישׁ מַאי בְּעוּל' בַּעַל שְׁמַע מִינָּהּ תַּרְתֵּי דְּהַשְׁתָּא כֵּינָן דע"כ בְּעוּלָה אִיצְטְרִיךְ לְלַמֵּד שֶׁהַבַּעַל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ אִם כֵּן כּוּלֵּיהּ קְרָא לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ וּמְנָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּנִקְנֵית בְּבִיאָה מֵהַאי קְרָא.

וְנִרְאֶה דְּהַאי סְבָרָא דְּבַעַל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּדַרְכָּהּ דְּנָקֵט אַלִּיבָּא דְּרַבִּי הַיְינוּ לְעִנְיַן קנס' וְהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דר' וכמ"ש הָרִיטְבָ"א ז"ל וּמִשּׁוּם הָכִי פָּרִיךְ ור' יוֹחָנָן הַאי סְבָרָא מְנָא לֵיהּ וכו'. וְיֵשׁ תֵּימָא כֵּינָן דְּהַךְ קְרָא אַיְירִי בְּעִנְיַן מִיתָה הֵיכִי שָׁדַינַן לֵיהּ אַקַּנְסָא דְּלָא אַיְירִי בַּאֲרוּסָה אִי אָמְרִתְּ בִּשְׁלָמָא דִּקְרָא אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ לוֹמַר שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה נִיחָא וְלָא יָדְעִינַן הַהִיא דְּרָשָׁה דְּבַעַל עוֹשֶׂה וכו' אֶלָּא מִדְּשַׁנֵּי קְרָא בְּדִיבּוּרֵיהּ וְלָא נָקֵט בְּעוּלַת אִישׁ וּמֵהַךְ טַעְמָא שְׁמַע מִינָּהּ רַבִּי יוֹחָנָן תַּרְתֵּי ור' פְּלִיג בְּהַךְ סְבָרָא וס"ל דְּכוּלֵּיהּ קְרָא אֲתָא לְקַנָּס: שָׁאנֵי הָתָם דְּאָמַר קְרָא לְבַדּוֹ וכו' אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק קְרָא מִמִּשְׁכְּבֵי אִשָּׁה דְּאִיתַּקּוּשׁ מִשְׁכָּבוֹת לַהֲדָדֵי וְשָׁמְעִינַן לֵיהּ מִדִּכְתִיב לְבַדּוֹ דְּאַחֵר עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ כֵּינָן דְּאִיכָּא דְּרָשָׁא אַחֲרִיתִי דְּדָרֵישׁ אִידָךְ תַּנָּא בֵּיהּ אִי לָאו מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה לָא הֲוָה שָׁדַינַן לְבַדּוֹ לְהַךְ דְּרָשָׁא: תוס' עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים וי"מ וכו' וְדוֹחֵק פֵּירוּשׁ דּוֹחֵק הוּא דְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָא לָא אָתֵי כִּסְתָמָא דְּמַתְנִי' וק"ל.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה לֹא אוֹקְמוּהָ לְהַךְ מַתְנִי' בִּנְשׂוּאָה שֶׁאִם הָיְתָה גְּדוֹלָה בְּחֶנֶק וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ז"ל. וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָ' ס"ל דִּלְרַשִּׁ"י בִּנְשׂוּאָה פְּשִׁיטָא דְּפָטוּר שֶׁהֲרֵי כָּתְבוּ עָלָיו דְּמִשּׁוּם הָכִי בָּעֵי בַּאֲרוּסָה מִשּׁוּם דְּבִנְשׂוּאָה וַדַּאי פָּטוּר דִּכְתִיב בָּהּ וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם וכמ"ש בְּסָמוּךְ.

עוֹד כָּתְבוּ אֲבָל לַפֵּ"ה קָשֶׁה אַמַּאי מְבַעְיָ' לֵיהּ וכו' וְקָשֶׁה נַיְמָא דְּמִשּׁוּם חִידּוּשָׁא בָּעֵי בַּאֲרוּסָה דַּאֲפִי' תֵּימָא דְּבִנְשׂוּאָה חַיָּיב בַּעֲבוּר שֶׁהֵם שָׁוִים אִי חַיָּיבָ' לָהּ חָנָק הָכָא אע"ג דְּאִם הָיְתָה גְּדוֹלָה הָיְתָה חַיָּיבָ' סְקִילָה.

עוֹד כָּתְבוּ וק' דְּאִיכָּא הָתָם אָמוֹרָאֵי וכו' וּבָעֵי הָתָם לר"מ וכו' הִנֵּה הָרוֹאֶה פ"ד מִיתוֹת יִתְבָּאֵר לוֹ דְּלָא בָּעֵי לר"מ כְּלָל וְכַנָּנַת הַתּוֹסָ' הוּא דְּכֵינָן דְּמַבַּעְיָא לֵיהּ אִי לְרַבִּי מֵאִיר חַיָּיב אוֹ פָּטוּר וּמְצַדֵּד צְדָדִים בְּהָא דִּשְׁתֵּיק רַב וּפָרֵיךְ לֵיהּ שְׁמוּאֵל אַמַּאי שְׁתֵּיק וכו' א"כ כִּדְפָרֵיךְ תַּלְמוּדָא וְאִידָךְ וכו' אע"ג דְּקָאֵי אַפְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹנָתָן וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא נִמְשָׁךְ זֶה ג"כ כִּסְבָרַת רַבִּי מֵאִיר אִי ס"ל הָכָא כְּפִי הַצְּדָדִים שֶׁיֵּשׁ עָלָיו.

וְקָשֶׁה בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל כֵּינָן דְּכָתְבוּ דְּלָא בָּעֵי בִּנְשׂוּאָה מִשּׁוּם דִּפְשִׁיטָא דְּפָטוּר מַאי הַאי דִּפָרֵיךְ הָתָם וְהָכְתִי' וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם וכו' דְּהָא הַדִּ קָרָא אַיְירֵי בִּנְשׂוּאָה. עוֹד קָשֶׁה הֵיכִי כָּתְבוּ הָכִי כֵּינָן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי דְּרַבִּי יוֹנָתָן וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא וּמַר נָקֵט קָרָא דּוּמְתוֹ וּמַר נָקֵט קָרָא דִּלְבַדּוֹ לְפִי דִּבְרֵיהֶם ז"ל לֵיכָּא פְּלוּגְתָּא בֵּינֵיהֶם וְלָא מִידֵי.

וְנִרְאֶה דְּכִי פָּרִיךְ וְהָכְתִיב וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם שְׁתֵּיק רַב מִשּׁוּם דְּרָאָה דִּבְהַדִּ קָרָא גּוּפָא אִיפְּלִיגוּ תַּנָּאֵי אַלְמָא בַּאֲרוּסָה ג"כ אֶפְשָׁר לְאוֹקוּמָ' הַדִּ קָרָא וּפֵירוּשׁ דִּשְׁמַעְתְּ' הָכִי הָוֵי אַמַּאי שְׁתֵּיק רַב נַיְמָא לִי' לְבַדּוֹ וכו' דְּאַיְירִי בַּאֲרוּסָה דְּהַהִיא קָרָא דְּגַם שְׁנֵיהֶם אַיְירֵי בִּנְשׂוּאָה וּמְשַׁנֵּי כְּתַנָּאֵי כלו' לְהָכִי שְׁתֵּיק לְפִי שרא' תְּנַאי חוֹלְקִים בָּזֶה וְאִי הַדִּ קָרָא אַיְירֵי בִּנְשׂוּאָה בְּדַוְוקָא הֵיכִי פְּלִיגִי תְּנָאִים בְּהַדִּ דְּחַד נָקֵט קָרָא דִּנְשׂוּאָה וְאִידָךְ קָרָא דַּאֲרוּסָה וְהַשְׁתָּא תַּלְמוּדָא קָאָמַר כְּתַנָּאֵי לְהָלִיץ עַל שְׁתִיקָתוֹ שֶׁל רַב ומ"מ הֲוָקְשָׁה לְהוּ לְתוֹסָ' ז"ל דִּנְהִי דְּאִיפְּלִיגוּ בְּהָכִי אֲבָל כְּשֶׁנִּקּוֹשׁ' לר"מ אוֹ לְחַד מַהֲנֵי תְּנַאי קָרָא דּוּמְתוֹ גַּם שְׁנֵיהֶם מַאי עֲבִיד לֵיהּ מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי לָךְ דְּאַיְירִי בִּנְשׂוּאָה כַּנ"ל לפ' דִּבְרֵיהֶם.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה מַאי דְּהָאִשָּׁה נְקֵנִית בִּבְיאָה בָּא הַהַסְכָּמָה מִדִּבְרֵי הַכֹּל שְׁנִקְנֵית אֶלָּא דְּמַר יָלִיף מֵהַאי קָרָא וּמַר יָלִיף מֵהַאי קָרָא וּבְמַה שֶׁהוּבָא בִּשְׁמַעְתִּין אַגַּב גְּרָרָא יֵשׁ לדק' בּוֹ קְצָת שֶׁהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם בפ"ג מה' אִיסּוּרֵי בִּיאָה פָּסַק כר' דְּהָרַאשׁוֹן בִּסְקִילָ' וְכֻלָּן בְּחֶנֶק וּלְדִבְרֵי ר' ס"ל דְּבִקְנָס כֻּלָּן חַיָּיבִי' וּכְפִי מַה שֶׁכָּתַב בפ' שֵׁנִי מה' נַעֲרָה בְּתוּלָה בְּדִין בָּאוּ עָלֶיהָ שְׁנַיִם וכו' נר' דְּאֵינוֹ מְחַיֵּיב קְנָס אֶלָּא עַל הַבָּא עָלֶיהָ כְּדַרְכָּהּ שׁוּב רָאִיתִי בְּהָרַ"ן סוֹף פ' אֵלּוּ נְעָרוֹת דְּקִדֵּק בִּדְבָרָיו ז"ל וּמָצָא לוֹ רְאָיָה ע"ש: וּבְבִיאָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ ג"כ נִקְנֵית הָאִשָּׁה וכ"כ הַפּוֹסְקִים וּרְאָיָתָם מִדְּקָרוּ לֵיהּ בגמ' בְּעוֹלָ' אפי' שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ וְאֵין מִזֶּה הֶכְרֵחַ כ"כ דִּנְקֵנִית בָּזֶה אֲבָל יֵשׁ בָּזֶה מִן הַיְּרוּשַׁ' רְאָיָה בְּרוּרָה בִּתְחִלַּת פֶּרֶק זֶה ע"ש: הֲלָכָה ב אִיבַּעְיָא לְהוּ תְּחִלַּת בִּיאָה קוֹנָה אוֹ סוֹף בִּיאָה וכו' וּמַסִּיק בגמ' כָּל הַבּוֹעֵל דַּעְתּוֹ עַל גְּמַר בִּיאָה וכו' לְדַעַת רַב הוּנָא דַּעֲבִיד ק"ו דְּחֻפָּה יְהֵא קוֹנָה קָשֶׁה דְּלָא בָּעֵי וְלָא מִידֵי אִי תְּחִילַ' בִּיאָה קוֹנָה אוֹ סוֹף בִּיאָה קוֹנָה דְּהָא הק"ו דאי' בְּחֻפָּ' אִיתָא בְּהַעֲרָאָה וְנַיְמָא הָכִי וּמַה כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ גּוֹמֵר אַחַר כֶּסֶף קוֹנֶה חֻפָּה שֶׁגּוֹמֵר' אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּקְנֶה וְהוּא הק"ו עַצְמוֹ דְּאִית בְּחֻפָּה וּבְשֶׁלָּמָא לְרַבָּנָן לֵיכָּא לְמֵעְבַּד הַדִּ ק"ו דְּאִיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין וכו' אַסּוֹף דִּינָא מָה הַעֲרָאָה אֵינוֹ גּוֹמֵר אֶלָּא אַחַר כֶּסֶף אַף הַבִּיאָה ג"כ ואע"ג דְּמִפְּרִי' ק"ו דְּהָא שֶׁכֶּסֶף לְחוּדֵי קָנְיָה וְלָמָּה לִי הַעֲרָאָה מ"מ הֵיכָא דְּמִפְּרִי' ק"ו אָמְרִינַן דַּיּוֹ אֲבָל רַב הוּנָא ס"ל כר' טַרְפוֹן וכמ"ש הַתּוֹסָ' למע' וס"ל דְּלָא אָמְרִי' דַּיּוֹ.

גַּם לק"ו שֶׁעוֹשֶׂה רַב הוּנָא דְּחַזְפָּה קוֹנָה וכו' אִיכָּא לְמֵימַר הַעֲרָאָה תּוֹכִיחַ שֶׁעִם שֶׁגּוֹמֵר אַחַר כֻּלָּם אֵינוֹ קוֹנֶה. וְנִרְאֶה דִּלְרַב הוּנָא אה"נ דְּהַעֲרָאָ' קוֹנֶה מֵהַאי ק"ו גּוּפֵי' אֲבָל דְּוַחַק הוּא דְּסָתָמָא דְּתַלְמוּדָא לָא בָּעֵי אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא וְיֵשׁ שֶׁפָּסְקוּ כְּרַב הוּנָא ואפ' שֶׁאוֹתָם הַפּוֹסְקִים כר' הוּנָא לֹא יִפְרְשׁוּ פי' רַבֵּינוּ נִסִּים גָּאוֹן וּמַעִיקָּרָא דְּמִלְּתָא נִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ אַהַךְ ק"ו ולו' מַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן עוֹשֶׂה כָּל עִיקַּר הַקִּנְיָן אֲבָל בְּהַעֲרָאָה כֵּיוָן דְּכָל הַבּוֹעֵל דַּעְתּוֹ עַל גְּמַר בִּיאָה וְאִית בֵּיהּ תְּחִלָּה וְסוֹף אֵין מִן הָרָאוּי שֶׁתִּקָּנֶה.

וּלְפֵירוּשׁ ריב"ם שֶׁכָּתְבוּ התו' דְּהָכָא אַיְירֵי בְּמִפָּרֵ' וכו' לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר בגמ' לְמַאי נָפְקָא מִינַּהּ דְּפָשְׁטָ' יָדָהּ וכו' הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר דנ"מ הֵיכָא דְּהַעֲרָ' בָּהּ ופי' מִיָּד אִי קַנְיֵיהּ אוֹ לֹא וְאֶפְשָׁר דְּקָאָמַר נ"מ הֵיכָא דְּפָשְׁטָה יָדָהּ וכו' מִשּׁוּם דְּהַבַּעְיָא הִיא הֵיכָא שֶׁגָּמַר כָּל הַבִּיאָה וּבָעֵי אִי נָקֵט בִּתְחִלַּת הַהַעֲרָאָה אוֹ בְּסוֹף הַבִּיאָה וְהַנַּפְקוּתָ' הִיא בְּפָשְׁטָה יָדָהּ וכו' וק"ל: וּלְפֵי' ר"ת לְשׁוֹן הגמ' דְּאָמַר כָּל הַבּוֹעֵל פי' כָּל הַמְעָרֶ' קָאָמַר וְקָשָׁה לְפֵירוּשׁוֹ שֶׁל ר"ת דְּאָמְרִי' בִּיבָמוֹת בפ' הַבָּא ע"י כִּי אֲתָא רַבָּה בַּר חָנָא א"ר יוֹחָנָן גְּמַר בִּיאָה בְּשִׂפְחָה חֲרוּפָה מִשֶּׁהִכְנִיס בָּהּ עֲטָרָה וּלְקַמָּן כִּי אֲתָא רָבִין א"ר יוֹחָנָן הַעֲרָאָ' זוֹהִיא הַכְנָסַת עֲטָרָה וְקָאָמַר בְּסָמוּךְ דְּאַרְבַּ' בַּר בַּר חִנָּא וַדַּאי פְּלִיג וכו' וּלְפֵי' ר"ת דְּתְחִלַּת בִּיאָה וְסוֹף בִּיאָה הַיְינוּ תְּחִילַ' הַעֲרָאָה וּגְמַר הַעֲרָאָה א"כ אַמַּאי קָאָמַר דְּאַרְבָּה בַּר בַּר חִנָּא וַדַּאי פְּלִיג וּמִנָּלַיהּ הָא דְּיָלְמָא גְּמַר בִּיאָה דְּקָאָמַר דְּהִיא הַכְנָסַת עֲטָרָה הַיְינוּ גְּמַר הַעֲרָאָה דְּאִית בָּהּ תְּחִלָּה וְסוֹף וְהִיא הַכְנָסַת עֲטָרָה דְּאִית בָּהּ תְּחִלָּה וְסוֹף וְקָרֵי לֵיהּ בִּיאָה וְשַׁפִּיר מַסְכִּים כְּהַהִיא מֵימְרָא דְּקָאָמַר דְּהַעֲרָאָ' זוֹ הִיא הַכְנָסַת עֲטָרָה וְכֵיוָן דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָא וְרָבִין תַּרְוַיְיהוּ אָמְרוּ הַמֵּימְרָ' מִשּׁוּם ר' יוֹחָנָן אַמַּאי קָאָמַר תַּלְמוּדָא בְּדָבָר פָּשׁוּט דְּפְלִיגִי אַהֲדָדֵי וְאֵין לוֹ' דְּכֵיוָן דְּתַרְוַיְיהוּ הָווּ דִּבְרֵי ר' יוֹחָנָן לָא הֲוָה לְהוּ לְשַׁנּוֹיֵ' בְּמִלְּתֵיהּ וּלְמַקְרֵי בִּיאָה בְּדֶרֶוְכְתָּא חַד וְהַעֲרָאָה בְּדֶרֶוְכְתָּא אַחֲרִיתִי דְּהָא רַבָּה בַּר בַּר חָנָא וְרָבִין לֹא אָמְרוּ מַמָּשׁ דְּדָבָרָיו שֶׁל ר' יוֹחָנָן אֶלָּא כַּוָּנָתוֹ וּמַר נָקֵט לֵיהּ בְּאַנְפֵּי חֲדָא וּמַר בְּאַנְפֵּי אַחֲרִיתִי וצ"ע.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ג מה' אִישׁוּת ז"ל וְהַמְקַדֵּשׁ בְּבִיאָה מִסְתָּמָא דַּעְתּוֹ עַל גְּמַר בִּיאָה וּכְשֶׁיִּגְמוֹר בִּיאָתוֹ תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת וְכָתַב ה"ה נר' שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְדַעַת בַּעַל הֲלָכוֹת שֶׁכָּתַב דַּעְתּוֹ עַל גְּמַר בִּיאָה הֵיכָא דְּאָמַר לָהּ תִּקְדֵּי' לִי בְּבִיאָה סְתָם אֲבָל אִם פי' וְאָמַר בְּתְחִילַ' בִּיאָה הֲוָיָא מְקֻדֶּשֶׁת בְּתְחִילַת בִּיאָה ע"כ וְכֵן עִיקָּר עכ"ל ופי' זֶה הוּא פי' ריב"ם שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ובפ"י מה' אִישׁוּת כ' הָרַמְבַּ"ם.

וְהַבָּא עַל אֲרוּסָתוֹ לְשֵׁם נִשּׂוּאִין אַחַר שֶׁקִּדְּשָׁהּ מִשְׁעֵרָה בָּהּ קָנָאָה וַהֲרֵי הִיא אִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר עכ"ל וְכָתַב ה"ה בִּיבָמוֹת פ' הבע"י ופי' בַּהֲלָכוֹת שֶׁהוּא בְּבִיאָה שֶׁלְּאַחַר אֵירוּסִין וּכְשֶׁהִיא לְשֵׁם נִשּׂוּאִין קוֹנָה בְּהַעֲרָאָ' לְבַד עכ"ל וְדִבְרֵי הַהֲלָכוֹת הֵם בפ' הבע"י שֶׁתֵּירְצוּ כֵּן לְקֻשְׁיַית התו' וְהוּא תֵּירוּץ רבי' נִסִּים גָּאוֹן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְיֵשׁ לְתָמּוֹהַּ כֵּיוָן שמפ' כְּפִי הַהֲלָכוֹת לְהַהִיא קֻשְׁיָא אֵיךְ לָמַד מִמֶּנּוּ ה"ה בפ"ג שֶׁדַּעְתּוֹ כְּדַעַת בַּעַל הַהֲלָכוֹת שמפ' כפי' ריב"ם כדפ'.

וְהַטּוּר בסי' ל"ג כ' ז"ל אֲבָל הֶעֱרָה בָּהּ וּפֵירֵשׁ מִיָּד אוֹ שֶׁאָמַר תְּחִלָּה שֶׁדַּעְתּוֹ לִקָּנוֹת בְּהַעֲרָאָה קָנָה מִיָּד ע"כ הִסְכִּים לִפי' ריב"ם וְרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וס"ל דְּתַרְוַיְיהוּ אִיתַּנְהוּ וְלָא פְּלִיגִי אַהֲדָדֵי וכ"כ הָרִיטְבָ"א ז"ל הֲלָכָה ג בִּיאָה נִשּׂוּאִין עוֹשֶׂה וכו' נ"מ לְיוֹרְשָׁ' וכו' אִיכָּא נַפְקוּתוֹת אֲחֵרוֹת וְהוּא לְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ דְּאִי אָמְרַתְּ נִשּׂוּאִין עוֹשֶׂה אֵין

אָבִיהָ מְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת וְכֵן לְאֶכּוֹל אָבִיהָ פֵּירוֹת בְּחַיֶּיהָ וּלְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וְלִזְכוּתוֹ בִּמְצִיאָתָ' כִּדְקָתָנֵי בְּמַתְנִי' דְּמַיְיתֵי וְקָצַר בְּמוּבָן.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּקָאָמַר תָּנֵי בִּיאָה וְקָתָנֵי נִשּׂאת וכו' דְּאִפְּשָׁר דְּמַתְנִי' ה"פ מֵעִיקָּרָא קָאָמַר הַזְּכִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָבִיהָ בָּהּ וְהַיְינוּ בְּכַסְפָּהּ וּבִשְׂטָרָהּ וְגַם יֵשׁ לוֹ בָּהּ זְכוּת לְמָסְרָהּ לְבִיאָה אוֹ בְּשָׂכָר שֶׁנּוֹתְנִים לָהּ לְקַדֵּשׁ וְכִדְאִי' בַּיְרוּשַׁ' לְעֵיל וְאַחַ"כ קָתָנֵי נִשּׂאת כלו' הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ לְמָסְרָהּ לְבִיאָה אִם עֲשָׂאָם בְּפוֹעֵל וְהַיְינוּ דְּתָנֵי נִשּׂאת וכו' וּלְעוֹלָם דְּאַבִּיאָה קָאֵי ונר' דְּמִדְּקָתָנֵי וְאָבִי מְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ מַשְׁמַע דִּכְבָר קִבֵּל אָבִיהָ קִידּוּשֶׁיהָ תוס' וּמְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק וכו' תִּפָּתֵר שֶׁאָמְרָה לוֹ תִּתְקַבֵּל לִי גִּיטֵּי בְּמָקוֹם פ' וְהָיָה לוֹ לְהַבִּיאוֹ וכו' לָאו לְמֵימְרָ' שֶׁהֵבִיאוּ אֶצְלָהּ בה' יָמִים דְּאִם הִגִּיעַ לְיָדָהּ שׁוּב אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וְיוֹתֵר הָיָה לִירוּשַׁ' לומ' שֶׁשָּׁלַח אֶת הַשָּׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ שֶׁיְּקַבֵּל הַגֵּט מִיַּד בַּעְלָהּ וְהָיָה בֵּינֵיהֶם.

מְהַלֵּךְ י' יָמִים וּמָצָא הַשָּׁלִיחַ סוּס רָץ וְהִגִּיעַ בה' יָמִים. וְנִרְאֶה דְּהַבֵּן' הַיְרוּשַׁ', הוּא שֶׁהִיא שֶׁלְּחַתּוּ לְמָקוֹם פ' וְהַבַּעַל לֹא הָיָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְצָרִיךְ הַבַּעַל י' יָמִים כְּדֵי שֶׁיְּבִיאֶהוּ לִמְקוֹם הַשָּׁלִיחַ וֶהֱבִיאוֹ בה' יָמִים וּלְכָךְ הָאִשָּׁה אָכְלָה בְּאוֹתָן הַיָּמִים וְאַף עַל גַּב דקימ"ל דְּאֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה בְּעוֹשָׂה שְׁלִיחַ קַבָּלָה הָכָא דְּקָבְעָה יָמִים אוֹכֶלֶת וְהָא שְׁלֹא עָשָׂה הַיְרוּשַׁ' הַמְּצִיאוּת שֶׁקָּתַבְתִּי אֶפְשָׁר דְּכֵינָן שֶׁהַשָּׁלִיחַ בִּמְקוֹם הָאִשָּׁה כְּבָר הִיא רוֹאָה אִם יֵשׁ לוֹ סוּס רָץ מוּכָן וְנִרְאֶה לָהֶם דּוֹחֵק לוֹמַר שֶׁמָּצְאוּ הַשָּׁלִיחַ בַּחֲצִי הַדֶּרֶךְ.

וְדַע שֶׁזֶּה שֶׁאָמְרוּ בִּירוּשַׁ' שֶׁחַיֶּיבֶת קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ הַיְינוּ בְּהִשֵּׂיאָהּ אָבִיהָ קְטַנָּה וְגָדְלָה בְּאוֹתָן הה' יָמִים דאל"כ הָא קימ"ל שֶׁקָּטָן לָאו בַּר תַּשְׁלוּמִין הוּא. עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁהַיְרוּשַׁ' הָיָה יָכוֹל לְאוֹקְמֵי גַּם לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה וּכְגוֹן דְּקִבֵּיל עֲלֵיהּ הַבַּעַל דְּאָפֵי אִית בָּהּ מוּמִין תְּהֵא אוֹכֶלֶ' אֶלָּא דְּהַיְרוּשַׁ' חָדָא מִינַּיְיהוּ נְקַט וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵין הֶכְרֵחַ לְתוֹס' לְמַה שֶׁהוֹכִיחוּ מִדְּלָא מוּקִי וכו' וק"ל: תוס' וְחַיָּיבִין עָלֶיהָ וכו' הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר אַדַּעְתָּ' דְּהָכִי לָא יָבָם וכו' י"ל דַּהֲוָה לְהוּ לְמֵימַר הָא אַיְלוֹנִי' לָאו בַּת יִבּוּם הִיא כְּדִלְקַמָּן בְּקַל יִת': קָתָנֵי בִּיאָה וכו'.

קָשֶׁה אַמַּאי לָא מוּכָח מֵרֵישׁ' דְּקָתָנֵי דְּאָבִיהָ מְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ וְאִי בִּנְשׂוּאָה אֵין אָבִיהָ מְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ וְנִרְאֶה דְּהָכָא הַתִּירוּץ מְבוֹאָר דְּקָאֵי אַכֶּסֶף וּשְׁטָר אֲבָל בְּלִישָּׁנָא דְּנִישֵּׂאת קְשִׁיתֵ' דִּלְעֵיל הוֹכִיחַ ביא' וְאַחַ"כ נָשָׂאָהּ אַלְמָא אֵירוּסִין עוֹשֶׂה וּמְשַׁנֵּי לָהּ בְּדוֹחֵק דְּאַשְׁאָרָא קָאֵי: סֵוּגְיַית בֶּן בַּג בַּג ת"ש וּכְבָר שָׁלַח ר' יוח' בֶּן בַּג בַּג וכו' וּמַה שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית וכו', יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מַה לִשְׁפָחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן אוֹכֶלֶת תְּרוּמָה ע"י חֲזָקָה וּמְשִׁיכָה וַחֲלִיפִין וְנִרְאֶה דְּסָמִיךְ אַהַךְ ק"ו וּמַה בִּיאָה שֶׁאֵינָהּ מַאֲכֶלֶת בִּשְׁפָחָה מַאֲכֶלֶת בָּאִשָּׁה כֶּסֶף וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ חֲזָקָה וַחֲלִיפִין יוֹכִיחוּ דְּמַאֲכִילִין בִּשְׁפָחָה וְלֹא בְּאִשָּׁה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לַחֲזָקָה וַחֲלִיפִין שֶׁכֵּן אֵינָם קוֹנִים בְּאִשָּׁה תֹּאמַר בְּכֶסֶף שֶׁקּוֹנָה בָּאִשָּׁה יַאֲכִילֵנּוּ בִּתְרוּמָה אֲבָל עֲדַיִן ק' דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ אַרִישׁ דִּינָא מַה לְבִיאָה שֶׁכֵּן מַאֲכִיל בִּיבָמָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכֶסֶף.

וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר חֲזָקָה תּוֹכִיחַ דְּאֵינוֹ מַאֲכִיל בִּיבָמָה וּמַאֲכִיל בְּאִשָּׁה וכו'. אַךְ קָשֶׁה כֵּיוָן דַּאֲתֵית לְהָכִי אַמַּאי לֹא עָשׂוּ הַתּוֹס' פִּרְכָא זוֹ גַּבֵּי יְבָמָה וְנֵיחָא טְפֵי הַךְ פִּרְכָא דְּהָוֵי בְּעִנְיַן תְּרוּמָה דְּאִילּוּ הַהִיא פִּירְכָא שְׁכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת מַה לִיבָמָה שֶׁכֵּן אֵינָהּ נִקְנֵית בְּכֶסֶף אֵינָהּ פִּירְכָא חֲשׁוּבָה כ"כ דְּהָוֵי פִּירְכָא מִקְּנָיַן לַאֲכִיל' תְּרוּמָה וְאֶפְשָׁר דְּנֵיחָא לְהוּ לַעֲשׂוֹת פִּירְכָא מִכֶּסֶף גּוּפֵיהּ אע"ג דְּהָוֵי בְּמִילֵּי דְּקִנְיָן וק"ל.

הֵיכִי דָּמֵי אִי בְּבִיאָה שע"י חֲזוּפָּה וכו' פרש"י אִי נֵימָא בִּיאָה שֶׁלְּאַחַר חֲזוּפָּה וְלֵילִיף מִינֵּיהּ כֶּסֶף שֶׁהִכְנִיסָה אַחַ"כ לְחֲזוּפָּה וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה שִׁינָּה בִּדְבָרָיו ז"ל שֶׁבַּבִּיאָה כָּתַב בִּיאָה אַחַר חֲזוּפָּה וּבְכֶסֶף כָּתַב שֶׁהִכְנִיסָ' וכו' וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה דְּנַדַּאי דאה"נ דְּאֶפְשָׁר ג"כ שֶׁקִּדְּשָׁהּ בְּבִיאָה וְהִכְנִיסָה אַחַ"כ לְחֲזוּפָּה אֶלָּא שֶׁרָצָה לְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא בְּלִי אִיסּוּר בַּדָּבָר כְּלָל וְאִם קִדֵּשׁ' בְּבִיאָה מִבְּלִי שֶׁהִכְנִיסָהּ קוֹדֶם לְחֲזוּפָּה חַיָּיב מַכּוֹת מַרְדּוּת דְּרַב מְנַגֵּיד אַמַּאן דְּמְקַדֵּשׁ בְּבִיאָה וכו' וְקָרוֹב אֲנִי לוֹמַר שֶׁטָּעוּת נָפַל בַּסְּפָרִים: תוס' ומַה שִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית וכו' וא"ת וְנֵימָא יְבָמָה תּוֹכִיחַ וכו' קָשֶׁה דָּהָא אִיכָּא לְמֵימַר דְּיבָמָה גּוּפָהּ נֵילַף מֵהַהִ ק"ו שֶׁתְּהֵא אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה ע"י כֶּסֶף בק"ו ומש"כ ומַה שִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁאֵין בִּיאָתָהּ מַאֲכִילָתָהּ בִּתְרוּמָה מַאֲכִילָתָהּ כַּסְפָּהּ מַאֲכִילָתָהּ יְבָמָה שֶׁבִּיאָתָהּ מַאֲכִילָתָהּ א"ד וכו' וּלְהַהִ ק"ו לֵיכָּא שׁוּם פִּירְכָּא אֶלָּא מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁנִּקְנֵית בְּכֶסֶף וּלְכָךְ הַכֶּסֶף מַאֲכִילָהּ וְהַיְינוּ מִמָּשׁ הַתֵּירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְכֵיוָן דע"כ צ"ל לְהַהִ קוּשְׁיָא הַהִ פִּירְכָּא א"כ לָא מַקְשׁוּ הַתּוֹסָ' יְבָמָה תּוֹכִיחַ וְלָא מִידֵי דָּהָא אִיכָּא לְמֵימַר מַה לִּיבָמָה שֶׁאֵינָהּ נִקְנֵית בְּכֶסֶף וְלֹא הִקְשׁוּ הָתוּ' בְּקִדּוּשֶׁיהָ' וְלָא מִידֵי וְגַם אִשִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית אִיכָּא לְמֵידַק הַהִ קוּשְׁיָא דְּתֵּיהֵא בִּיאָה מַאֲכִילָתָהּ בִּתְרוּמָה מק"ו וּמַה יְבָמָה שֶׁאֵין כֶּסֶף וּשְׁטָר מַאֲכִילָתָהּ בִּיאָה מֵאֲכִילָהּ וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִיפְרַךְ אֶלָּא מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן נִקְנֵית בְּבִיאָה.

וְאִי מְשׁוּם הָא לָא אַרְיָא דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת כו' אֲבָל לְקַוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' קש' כְּדְפָרֵיךְ' עוֹד כָּתְבוּ דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן אֵינָהּ נִקְנֵית בְּכֶסֶף. וְקָשֶׁה דְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ.

וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לְּאָמָּה שֶׁכֵּן אֵין קִנְיָינָהּ לְעוֹלָם: תוס' מַה שִּׁפְחָה וכו' מֵהַאי ק"ו לֵיכָּא לְמֵילַף שֶׁתְּהֵא נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּשְׁטָר לִכְאוֹרָה נִרְאֶה מִדִּבְרֵיהֶם דְּאַתַּרְתֵּי קָאָמְרִי וְקָשֶׁה דָּהָא אִיכָּא לְמֵימַר יְבָמָה תּוֹכִיחַ שֶׁבִּיאָתָהּ מַאֲכִילָתָהּ וְאֵינָהּ נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּשְׁטָר ונר' דְּאוֹ אוֹ קָאָמְרִי אוֹ כֶּסֶף אוֹ שְׁטָר וְכִי יָלְפִינַן כֶּסֶף בק"ו וְנֵאֱמַר יְבָמָה יוֹכִיחַ פָּרְכִינַן מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן אֵינָהּ נִקְנֵית בַּשְּׁטָר וק"ל: מַאי שְׁנָא הָכָא וכו'.

וְקָשֶׁה נֵימָא דְּטַעֲמָא דְּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּבִיאָה טְפֵי מִכֶּסֶף לְדַעַת ה"ר נִסִּים גָּאוֹן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' מְשׁוּם דְּבִיאָה לְחֲזוּדָא מָיְיתִינַן לָהּ מק"ו דִּיבָמָה וּמַה יְבָמָה שֶׁאֵינָהּ נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּשְׁטָר כֶּסֶף מַאֲכִילָתָהּ אִשָּׁה שֶׁנִּקְנֵית וכו' א"ד שֶׁתְּהֵא כֶּסֶף מַאֲכִילָתָהּ בִּתְרוּמָה וְלֵיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ דִּיהֵא אַחַר כֶּסֶף כְּמוֹ יְבָמָה דְּהָא אִיכָּא קְרָא דְּכִי יִקַּח דְּגָמְרִינַן קִיחָה קִיחָה לְעִנְיַן שֶׁיְּהֵא גּוֹמֵר בָּהּ הַעֲרָאָה וְנִמְשָׁךְ מִזֶּה דהק"ו מַפְרִיךְ הוּא וּמוֹעִיל הק"ו לְבִיאָה לְחֲזוּדָא ונר' דְּרַבֵּינוּ נִסִּים לָא ס"ל כְּתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן דְּהֵיכָא דְּמַפְרִיךְ ק"ו לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ אֶלָּא ס"ל כְּתֵירוּץ הר"ש מִקּוּצֵי וּבְהַהִ ק"ו לָאאָמְרִינַן דַּיּוֹ: תוס' זוֹ שֶׁבִּיאָתָהּ וכו' וא"ת וְנֵימָא דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא לִכְאוֹרָה נר' הַקַּוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' הִיא קַוּשְׁיַית הגמ' שֶׁהִקְשׁוּ הָכָא תַּרְתֵּי וְהָכָא חָדָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵיךְ בָּא ר"נ לְתָרֵץ וְלוֹמַר ק"ו מִיהָא אִיתֵי' וכו' כֵּיוָן דהק"ו הָדְרָא הַקַּוּשְׁיָא לְדַוְקָתָא ואפ' שֶׁזֶּהוּ עַצְמָהּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' באו' וא"ה וְנֵימָא דַּיּוֹ וכו' כְּלוֹמַר דְּהָדְרָא קַוּשְׁיַית הַגְּמָרָ' לְדַוְקָתָ' אַדְּ קָשֶׁה בפי' הר"ש מִקּוּצֵי דְּכָתַב דְּלָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ אֶלָּא וכו' אַמַּאי לָא תֵּירֵץ הָכִי מ"ד אַמַּאי דְּקָאָמַר הָכָא תַּרְתֵּי וְהָכָא חָדָא דהק"ו אֵינוֹ לְהָבִיא דִּין חָדָשׁ.

ונר' דְּמֵעִיקָּרָא לֹא הָוָה סָלִיק אַדַּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת ק"ו עִם חֲזוּפָּה כְּלָל וְכָל גּוּפוֹ שֶׁל ק"ו וְיסוֹדוֹ הוּא מִדְּקָמְאָכִיל בְּבִיאָה בָּאִשָּׁה וּלְכָךְ פָּרִיךְ הָכָא תַּרְתֵּי וְהָכָא חָדָא אֲבָל רַב נַחְמָן תֵּירֵץ

שֶׁמּוֹכִיחַ בק"ו שֶׁכֶּסֶף לְחוּדֵיהּ בְּלִי חֲזָפָה תְּהֵא מַאֲכִיל מִשְׁפְּחָה שֶׁכַּסְפָּהּ מַאֲכִיל אע"פ שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לְחֲזָפָה וְכָל גּוּף הק"ו הוּא מִשְׁפְּחָה כְּנַעֲנִית וּמַקְשִׁים הַתּוֹסָ' דִּלְהַהִ ק"ו אִיכָּא דְּיוֹ אַסּוֹף דִּינָא.

עוֹד קָשֶׁה בָּמָּה שֶׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' דס"ל כר"ט וכו' כֵּיוָן דר"ט הוּא דְּלָא כְּהִלְכְתָ' אֵיךְ שָׁלַח לוֹ לְדָרוֹשׁ בק"ו אִי אַתָּה יוֹדֵעַ וכו' דְּיֹאמַר לוֹ דְּבַהִ ק"ו אִית בֵּיהּ דְּיוֹ וְלָא עָבְדִינַן לֵיהּ אִיבָּרָא דִּלְשׁוֹן או' אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה וכו' נר' דאל"כ מִדִּין ק"ו אָתֵי וְהָא לְרַבָּנָן אָמְרִינַן דַּיּוֹ וְלֵיכָּא ק"ו וְאַמַּאי צְרִיכִי לְמִגְזַר: רָבִינָא אָמַר מִדְּאוֹרַיְיתָא וכו'.

קָשֶׁה בְּהַהִ ק"ו דְּקָאָמַר רָבִינָ' אִיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא מַה בֵּיאָה בּוֹדְקָהּ קוֹדֶם אַף כֶּסֶף נָמֵי בכה"ג מֵיכַל אָכְלָה אִם קַדִּישׁ בְּכַסְפָּא וּבְדַק אוֹ דְּקַבְּלֵיהּ עִלָּוֵיהּ. וְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּשִׁיטָה כָּתַב בְּזֶה ז"ל וי"ל דק"ו מִיהָא אִיכָּא וְכִדְאָמְרִינַן לְעֵיל וה"ק מַה שִּׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁאֵין בִּיאָתָהּ אפי' בִּבְדִיקָה מַאֲכִילָתָהּ בִּתְרוּמָה כַּסְפָּא גְּרִידָא מַאֲכִיל בִּתְרוּמָה זוֹ שֶׁבִּיאָתָהּ.

בַּבְּדִיקָה מַאֲכִיל בִּתְרוּמָה אֵינוֹ דִּין שֶׁכְּסָפ' גְּרִידָ' מַאֲכִיל בִּתְרוּמָה וְלֹא נֵיחוּשׁ לְסִימְפּוֹן עכ"ל. ול"נ דַּעֲדַיְין איכ' לְמֵימַר דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא כְּבִיאָה שֶׁהִיא ע"י בְּדִיקָה.

ונ"ל דְּסִמְיךְ אַמָּה מָצִינוּ בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁנִּקְנֵית בְּכֶסֶף וּכְסָפ' מַאֲכִילָה אפי' מִדְּרַבָּנָן אַף בְּאִשָּׁה הַדִּין כָּךְ. וְכִי תֵּימָא דְּאִם כֵּן הֵיכִי הִקְשׁוּ לְעֵיל הַתּוֹסָ' עַל ק"ו דִּלְעֵיל דַּיּוֹ אַסּוֹף דינ' וְלֹא תֵּירְצוּ דְּסִמְיךְ אַמָּה מָצִינוּ, ונר' דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּבִשְׁלָמָא לְעֵיל דְּהָוֵי בָּעֵי.

לְאוֹכוֹחֵי דִּין חָדָשׁ בק"ו הָיוּ מַקְשֵׁי' דַּיּוֹ וְלָא אָמְרִינַן דְּסִמְיךְ אַמָּה מָצִינוּ דְּהַיְינוּ מְחַלְּקִי' בֵּין קְנָיָן לַאֲכִילַת תְּרוּמָה וּלְפִי שֶׁמָּצִינוּ שֶׁנִּקְנֵית בְּכֶסֶף לֹא בַּעֲבוּר זֶה נֹאמַר שֶׁתֹּאכַל בִּתְרוּמָה אֲבָל השת' דְּמִדְּאוֹרַיְיתָ' מֵיכַל אָכְלָה וּמִדְּרַבָּנָן הוּא דְּאַיְיתִינַן עֲלָהּ השת' לָא צְרִיכִינַן אֶלָּא גִּלּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא וְסָמְכִינַן אַמָּה מָצִינוּ.

וּבְהָכִי ניח' עוֹד קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי דְּאִיכָּ' לְמֵידַק דְּהַהִ ק"ו דְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית פְּרִיכָא הוּא דְּאִיכָּ' לְמִיפְרַךְ מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן אוֹכֶלֶת ע"י חֲזָקָה וַחֲלִיפִין אֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנָן וא"ת דְּמְהַדְּרִי לק"ו שֶׁל מְקוֹמוֹת וּמַה בֵּיאָה וכו' כְּדִלְעֵיל לֹא יִתֵּן לְתָרֵץ כְּדִלְעֵיל דְּאִיכָּ' לְמִיפְרַךְ מַה לְּבִיאָה שֶׁכֵּן בּוֹדְקָהּ קוֹדֶם.

ונר' דְּסִמְיךְ אַמָּה מָצִינוּ מַה מָּצִינוּ כֶּסֶף שֶׁקּוֹנָה בְּשִׁפְחָה וּמַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה אַף כֶּסֶף שֶׁקּוֹנָה בְּאִשָּׁה מַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה: תוס' עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֲזָקָה וכו' וְיֵשׁ לוֹמַר דְּעַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֲזָקָה לָאו דוק' וכו' נר' שבעה"ג הֲוָכְרַח לְאוֹקְמָא מִשּׁוּם דְּעוֹלָא כֵּיוָן דהק"ו שֶׁהוּא או' הָיָה לְעִנְיָן דְּלָא נֵיחוּשׁ לְסִמְפּוֹן אֵיךְ יִתֵּכֵן לוֹמַר אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ חֲכָמִים וכו' מִשּׁוּם סִמְפּוֹן אֶלָּא ע"כ אִית לָנוּ לְמֵימַר מִשּׁוּם דְּעוֹלָא.

וְקָשֶׁה דִּלְעֵיל דְּמְשַׁנֵּי רַב נַחְמָן ק"ו מִיהָא אִיתֵּי' וכו' דהק"ו אֵינוֹ מִשּׁוּם סִמְפּוֹן אַמַּאי קָאָמַר אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה וכו' מִשּׁוּם דְּעוֹלָא שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִן הַהֶכְרֵחַ לְמֵימַר כְּעוֹלָא. ונר' דְּמַתְנִי' דפ' אע"פ נִיחָא טְפֵי לְעוֹלָא מַאַי דְּנִיחָ' לְרַב יְהוּדָה בַּר שְׁמוּאֵל דְּהָכִי פָּרִיךְ הָתָם בִּשְׁלָמָא לְעוֹלָא קַמָּיְיתָ' מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִמְזְגוּ בָּתְרֵיְיתָא מִשּׁוּם סִמְפּוֹן אֶלָּא לְאִידָךְ קשי' וכו' וְהַוְצְרִךְ לְדָחוֹק דְּפְלִיגִי בִּבְדִיקַת חוּץ וכו' וּמִשּׁוּם דְּסָבְרַת עוֹלָא הִיא יוֹתֵר מְכַוֶּנֶת נְקֵט מִשּׁוּם דְּעוֹלָא.

וְהָכִי נָמֵי הֲוָה מָצִינוּ לְמֵימַר אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁחֲכָמִים חָשְׁשׁוּ לְסַמְפּוֹן וְאָמְרוּ דִּבְדִיקַת חוּץ לֹא שְׁמָהּ בְּדִיקָה אֶלָּא דִּניָחָא לְאוֹקֵמֵי בְּעוֹלָ' כִּדְפָרֵישִׁית עוֹד כָּתְבוּ וּלְפִי הר"ר מֹשֶׁה ק' וכו' וצ"ל וכו' גַּם לְפֵירוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' צ"ל דְּלָאו לפ' הָאֱמֶת שֶׁנּוֹהֵג עַכְשָׁיו אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה דּוֹחַק דְּמַאי בֵּינַיְיהוּ קָאֵי אַמַּשְׁנָה רִאשׁוֹנָה כֵּיוָן שפי' עַד שֶׁתִּכָּנֵס לְחֻלְּפָה הָוֵי לְמַשְׁנָה רִאשׁוֹנָה אֲבָל לְפִי הר"ר מֹשֶׁה דָּחוּק דְּעַד שֶׁתִּכָּנֵס לְחֻלְּפָה הַיְינוּ לְמַשְׁנָה אַחֲרוֹנָה וּמַאי בֵּינַיְיהוּ קָאֵי לְמַשְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְהַדָּבָר פָּשׁוּט מְאוֹד.

תוס' הָנְהוּ קָלָא אִית לְהוּ וכו' וְרַבֵּינוּ אֱלִיָּהוּ וכו' לפי' הר"ר אֱלִיָּהוּ צ"ל דְּדַוְקָא בְּלָקַח בְּכֶסֶף הוּא דְּאָמְרִינַן הָכִי אֲבָל בְּקָנָה בִּשְׂטָר אוֹ בְּקִנְיָן אַחֵר לֹא תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי כ' וְהוּא דְּאָמַר הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מַיְירֵי קוֹדֶם שֶׁנָּתַן הַלּוֹקֵחַ מָעוֹת וכו' וע"כ כְּשֶׁעוֹשֶׂה שׁוּם קִנְיָן אַיְירֵי דאל"כ מֵהֵיכָא תֵּיתֵי לָן דְּלֹא יַחֲזוֹר בּוֹ.

ומ"ש הַתּוֹסָ' וּקְצָת מַשְׁמַע כֵּן הָתָם דְּפָרֵיךְ וְלֵימָא הממע"ה וכו'. אֵינוֹ בְּבֵירוּר שָׁם.

כִּי הַךְ לִישָׁנָא אֲבָל הָעִנְיָן מְבוֹרָר מֵעַצְמוֹ דִּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר דְּלָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא פי' אֶלָּא אַחַר חֲזָקָה מִי שֶׁהוּא מֵיחֲזַק יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה אִם הַלּוֹקֵחַ נָתַן הַמָּעוֹת לָא מַקְרֵי מֵיחֲזַק שֶׁהֲרֵי, הַמּוֹכֵר מֵיחֲזַק בַּמָּעוֹת וְהַלּוֹקֵחַ בְּעֶבֶד אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ אִית לָנוּ לְמֵימַר דְּלָא נָתַן הַמָּעוֹת וּמִשּׁוּם הָכִי מוּכָח דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא דְּאִם לֹא כֵּן הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה וְהַלּוֹקֵחַ הוּא הַמֵּחֲזַק וְאַמַּאי קָתָנֵי רֵישָׁא הִגִּיעוּ: תוס' קִבֵּל וּמָסַר וכו' ובפ' אע"פ וכו' עכ"פ יֵשׁ ט"ס בְּדִבְרֵיהֶם וְהוּא בפ' נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה דַּף מ"ח וְהִיא מֵימְרָא דְּרַב אַסִּי דְּקָאָמַר אַף לִתְרוּמָה וְאַסִּיק הָתָם מֵימְרָא דְּרַב אַסִּי בִּתְיוּבְתָּא וְלִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה דְּהַתּוֹסָ' לָא מַקְשֵׁי וְלָא מִידֵי כֵּיוָן דְּרַב פְּלִיג עֲלֵיהּ דְּרַב אַסִּי וְרַשְׁ"י כָּתַב שָׁם ז"ל דְּרַב אַסִּי ס"ל כְּעֵוֹלָא וכו' וַהֲבָנַת התו' בְּזֶה אֵינוֹ כְּפִי פירש"י שָׁם אֶלָּא כְּפִי מַה שֶׁפֵּירְשׁוּ הֵם שָׁם דְּרַב אַסִּי לָא חָיֵישׁ לְסַמְפּוֹן אפי' לְמַשְׁנָה אַחֲרוֹנָה וְהִקְשׁוּ ז"ל שֶׁהֵם סְבָרוֹת הַפּוּכוֹת בְּדָבָר דְּרַב אַסִּי אפי' לְמַשְׁנָה אַחֲרוֹנָה ל"ח לְסַמְפּוֹן וְהָכָא אֲפִילּוּ לְמַשְׁנָה רִאשׁוֹנָה חָיְישִׁינַן לְסַמְפּוֹן וּאע"ג דְּמָצֵית לְמֵימַר דִּפְלִיגִי אַהֲדָדֵי וְרַב אַסִּי יְתָרֵץ הַךְ בָּרַיְיתָא כְּדַעַת רַב נַחְמָן דִּלְעֵיל מ"מ הָכָא קָשֶׁה אֵיךְ יֵשׁ סְבָרוֹת הַפּוּכוֹת בֵּין מַר לְמַר וְהוּא הַקֻּושְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם בְּסוֹף הַדִּיבּוּר ע"ש וּבְמַה שֶׁתֵּירְצוּ ז"ל לְכָךְ נִרְאֶה לְפָרֵשׁ וכו' מַשְׁמַע דס"ל הָכָא לְהַךְ אָמוֹרָא דְּמָסַר לְחוּדֵיהּ בְּלֹא הָלַךְ עִמָּם לָא חָיְישִׁינַן וּכְפִי הַנִּרְאֶה דְּהוּא כְּרַב אַסִּי דְּקָאֵי הָתָם בִּתְיוּבְתָּא.

וְנִרְאֶה דַּאֲפִי' רַב מוֹדֶה הָכָא וְיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה וְכִדְאָמְרִינַן בפ' אע"פ אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ בְּדִיקַת חוּץ וכו' ע"ש וְצָרִיךְ לְהִתְיַישֵׁב בָּזֶה וק"ל: פִּיסְקָא בְּכֶסֶף מְנָלַן וכו' אֶלָּא מַעֲתָּה בַּרְתֵּי' דְּרַבִּי יַנַּאי וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא בָּעֵי מִשְׁאָר נָשִׁים דְּעָלְמָא אִי פְּשִׁטָה יָדָהּ וכו' ה"נ דְּלָא הָוֵי קִדּוּשִׁין וכ"ת דמשו"ה לָא פָּרִיךְ מִשּׁוּם דְּפִשִׁיטָא לֵיהּ דְּלָא הָוֵי קִדּוּשִׁין וּבְטָלָה דעת' אִם פָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה פָּחוֹת מִדִּינָר אֲצֵל כָּל אָדָם וְלָא פָּרִיךְ אֶלָּא מִבַּרְתֵּיהּ דְּרַבִּי יַנַּאי דְּאִם פָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה דִּינָר מֵאַחֵר ה"נ דְּלָא הָוֵי קִדּוּשִׁין מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּכָל הַנָּשִׁים מִתְקַדְּשׁוֹת בְּדִינָר בָּטְלָה דַּעְתָּן אֲצֵל כָּל אָדָם אַף יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן שֶׁזֶּה הָיָה דַּעְתּוֹ שֶׁל מַקְשֶׁה לָמָּה כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת וּמְשַׁנֵּי פָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה וכו' דַּאֲפִילּוּ בִּפְרוּטָה מִתְקַדֶּשֶׁת הֵכָךְ דַּעַת הַמַּקְשָׁן וְאַמַּאי קָאָמַר דְּהַמַּ' וְהַמְּתָרֵץ חָלוּקִי' בְּדָבָר זֶה וק"ל וְהֶמְשֵׁךְ כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הוּא כָּךְ דְּמֵעִיקָּרָא כָּתְבוּ אֶלָּא מַעֲתָּה וכו' וּפָרִיךְ וְאֵין זוֹ סְבָרָא וְלֹא כָּתְבוּ

דְּכַוָּונַת הַקֻּושְׁיָא הִיא נָתַתָּ דְּבָרֶיךָ לִשְׁעוּרִים כְּדִלְקַמָּן בַּעֲבוּר שֶׁדִּבְרֵיהֶם קָיְימִי עַל דִּבְרֵי רַשִׁ"י זַ"ל שפי' בְּתֵירוּץ הגמ' דְּשַׁוְיָא שָׁלִיחַ דְּבַרְתֵּיהּ דר' יַנַּאי נָמֵי שָׁוֵי שָׁלִיחַ לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין אֶלָּא בְּתַרְקַבָּא דְּדִינָרָא וְאִי טַעַם הַקֻּושְׁיָא הִיא מִשּׁוּם נָתַתָּ דְּבָרֶיךָ לִשְׁעוּרִים לָא מְשַׁנֵּי בגמ' וְלָא מִידֵי דְּאַפַּתֵּי הדר' קוּשְׁיָ' לְדַוְקָתֵי' לְכָךְ פֵּירֵשׁ שֶׁעִיקַּר הַקֻּושְׁיָ' הוּא דְּאֵין זֶה סבר' ותי' כִּדְפֵי' הַקּוּנְטְרֵס וכו' אַף תֵּימָא דְּאַפַּתֵּי אֵיכָּא לְמֵידַק נָתַתָּ דְּבָרֶיךָ לִשְׁעוּרִים וכו' וְיֵשׁ לְתָרֵץ דְּהָכִי פָּרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה וכו' וְאִם כֵּן נָתַתָּ דְּבָרֶיךָ לִשְׁעוּרִים וּמְשַׁנֵּי כְּגוֹן דְּשַׁוְיָא שָׁלִיחַ דְּבָהָכִי כָּל הַנָּשִׁים שָׁוּוֹת וְלֹא רָצוּ לְפָרֵשׁ הקו' כפי' רַשִׁ"י וְיָבֹא התי' עַל דֶּרֶךְ שֶׁהֵם אוֹמְרִים דִּבְשׁוֹוִי' שָׁלִיחַ כֵּלָן שָׁוּוֹת דְּהָא כֵּיוָן דְּהַקֵּן' הִיא דְּאֵין סְבָרָא אֵינוֹ נוֹפֵל תֵּירוּץ הַתּוֹסְ' שֶׁכָּתְבוּ דִּבְשׁוֹוִי' שָׁלִיחַ כֵּלָן שָׁוִים וְכִמְעַט הו' נִדְרָשׁ לְלֹא שֶׁאֵלּוּ וְצָרִיךְ א"כ לְפָרֵשׁ דְּפָרִיךְ נָתַתָּ דְּבָרֶיךָ לִשְׁעוּרִים וְנוֹפֵל הַתֵּירוּץ יָפֶה וק"ל.

אַחַר כֵּן בָּאוּ אֵלֵינוּ שִׁיטוֹת הָרִיבַ"ל נִתְעוֹרֵר בִּקְצָת דְּבָרִים אֵלּוּ וְיֵישֵׁב הַדְּבָרִים בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת: וּכְלָלָא הוּא וכו' יל"ד לְמַאי הֲוָצְרַךְ תַּלְמוּדָא לְמֵימַר וּמַה כֶּסֶף דָּבָר חָשׁוּב וכו' וְיֵשׁ בְּיָדֵי תֵּירוּץ יָפֶה וְרָאִיתִי גַּם כֵּן שֶׁהָרִיטְבָ"א זַ"ל נִתְעוֹרֵר בָּזֶה לְכָךְ קִצַּרְתִּי.

גַּם יל"ד לָדַעַת ב"הַדְּכֶסֶף הָוֵי פְּרוּטָה לָמָּה בְּהַהִיא מַתְנִי' דְּהַטָּעֲנָה וכו' הָוֵי מָעָה ונ"ל דְּנָפְקָא לֵיהּ מִכֵּלִים דְּהָוֵי דֵּומְיָא דְּכֵלִים דְּהָוֵי דָּבָר חָשׁוּב וכו' וְזֶה הוּא אפי' לְפִי התי' הָאַחֵר דגמ' דְּבָהָא לָא פְּלִיגִי.

וְגַם בָּזֶה עַיֵּין בְּהָרִיטְבָ"א זַ"ל וּבְמַה שפי' רַשִׁ"י בְּשֵׁם רַבּוֹתָיו יֵשׁ דִּקְדּוּקִי' דְּלִכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁדִּבְרֵי רַשִׁ"י הֵם אַלִּיבָּא דִּשְׁמוּאֵל וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לָמָּה לֹא הִקְשָׁה לוֹ רַשִׁ"י דְּכֵיוָן דְּמַכֵּלִים יָדְעִינַן דָּבָר חָשׁוּב וְשָׁנִים ג"כ כֶּסֶף דִּכְתַב רַחֲמָנָא לָמָּה לִי.

עוֹד יל"ד דע"כ כֶּסֶף אַתָּא לְמַעְטָן וְלָא קַשְׁיָא מַאי דְּהֶוְקְשָׁה לוֹ לְרַשִׁ"י זַ"ל דְּאִי לָא דָּרְשִׁינַן מִינַּיהּ כ"א מַה כֵּלִים שְׁנַיִם וכו' כֵּלִים דִּכְתַב לָמָּה לִי וְלָא לֵימָא אֶלָּא כְּסָפִי' וְיָדְעִי' דֵּינָר וְשֶׁהֵם שְׁנַיִם אע"כ אַתָּא לוֹמַר מַה כֵּלִים דָּבָר חָשׁוּב וְהַיְינוּ מֵעִין.

אַחַר זֶה רָאִיתִי לְהָרַשְׁבָּ"א בְּשִׁיטוֹתָיו הֶוְקְשָׁה לוֹ קֻושְׁיָא זֹאת עַל דִּבְרֵי רַשִׁ"י זַ"ל עוֹד הִקְשָׁה דְּהָתָם דָּרְשִׁינַן אִפְּכָא וְהוּא זַ"ל גְּרִיס הָתָם אַף כָּל דָּבָר חָשׁוּב וכו' וְיֵשׁ דִּקְדּוּקִים עוֹד בָּזֶה עַיֵּין בִּבְכוֹרוֹת וּבִשְׁבוּעוֹת וק"ל: וַהֲרֵי הֶקְדֵּשׁ וכו' וְאָמַר שְׁמוּאֵל וכו' לִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּלָא קשי' מִשְׁמוּאֵל וְלָא מִידֵי דִּשְׁמוּאֵל בְּדִיעֲבַד הוּא דְּקָאָמַר דְּהָוֵי מְחֻלָּל אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְחַלְּלוֹ עַל פְּרוּטָה וּקְרָא דִּכְתִיב כֶּסֶף הַיְינוּ לְכַתְּחִלָּה וְאָפְשָׁר הַיְינוּ לְמֵימַר דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין לְחַלֵּק בֵּין בְּדִיעֲבַד בֵּין לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בפ' הַזָּהָב איכ' פְּלוּגְתָּ' בְּמִלְּתָ' דִּשְׁמוּאֵל גּוּפֵיהּ א' הֲוָה לְכַתְּחִלָּה אוֹ בְּדִיעֲבַד עוֹד יל"ד כֵּינָן דְּהָתָם איכ' פְּלוּגְתָּא וְאִיכָּ' מ"ד דִּבְהֶקְדֵּשׁוֹת לֵית בְּהוּ אפי' בִּיטּוּל מִקָּח אֶפְשָׁר דְּרַב אַסִּי ס"ל כְּדַעַת מ"ד הָכִי עוֹד יל"ד דמ"ד אפי' לְכַתְּחִלָּה הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּעָרְכְּךָ כָּל דְּהוּ מַשְׁמַע וּכְמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ רַשִׁ"י זַ"ל הָכָא וּמִן הָרָאוּי שֶׁיֹּאמַר בעה"ג הָכִי מִדְּכְתִיב עֶרְכְּךָ וְנִרְאֶה דְּהַדְּ דְּרָשָׁא דְּעָרְכְּךָ דְּמַשְׁמַע כָּל דְּהוּ אֵינָהּ מֻכְרָח וּמַאי דְּמַשְׁמַע כָּל דְּהוּ הַיְינוּ לְעִנְיַן שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּיטּוּל מִקָּח לְכָךְ הֲוָצְרַךְ בעה"ג לְתֵירוּץ אַחֵר.

וְעוֹד אֵיכָּא הָתָם תֵּירוּצִים אֲחֵרִים לְאִיבָּעֵית אימ' דְּהָתָם וְאָתֵי שַׁפִּיר הַדְּ סֻוגְיָא דְּהָכָא כְּפִי אוֹתוֹ הַתֵּירוּץ בְּקַל יִתְבָּאֵר יָלִיף כֶּסֶף מִמַּעֲשֵׂר וכו' רַשִׁ"י זַ"ל כָּתַב ב' טְעָמִים לָמָּה בְּשְׁאָר

כְּסָף לָא יָלְפִינַן מִמַּעֲשֵׂר א' מְשׁוּם דְּלָא דָּמֵי וכו' וּלְטַעַם זֶה א"ש מַאי דְּהַוְצְרַךְ בגמ' לוֹמַר יָלִיף כֶּסֶף כֶּסֶף וכו' אֲבָל לְטַעַם הַשֵּׁנִי דְּהָכָא כְּסָפִי' יַתִּירָא וכו' לְהַהִּ טַעְמָא לָא א"ש מַאי דְּקָאָמַר בגמ' יָלִיף כֶּסֶף וכו' דְּתִיפּוֹק לי' מִיתּוּרָ' דְּכֶסֶף דְּרִיבָּה וכמ"ש לְעֵיל גַּבֵּי מַעֲשֵׂר כֶּסֶף כֶּסֶף רִיבָּה דְּנָפִיק לי' מִיתּוּרָא דְּכֶסֶף וּכְמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ רַשִׁ"י זַ"ל בִּבְכוֹרוֹת.

וַהֲרֵי קְדוּשֵׁי אִשָּׁה וכו' יל"ד דְּקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה בִּפְרוּטָה נַילַף לֵיהּ מֵהֶקְדֵּשׁ דְּאִשָּׁה דמי' לְהֶקְדֵּשׁ דְּאָסַר לַהּ אכ"ע וְרַשִׁ"י זַ"ל פֵּירֵשׁ לְעֵיל דְּהֶקְדֵּשׁ יָלִיף מִמַּעֲשֵׂ' מְשׁוּם דְּדָמֵי לֵיהּ. וְנִרְאֶה דְּהָא דְּאָמְרִינַן דְּאָסַר לַהּ אכ"ע הַיְנוּ מִדְּרַבָּנַן וְכִדְאִיתָ' בְּרֵישׁ פִּרְקִין דְּלִישָׁנָ' דְּרַבָּנַן הוּא לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין וק"ל וְיל"ד נַילַף מק"ו לְהֶקְדֵּשׁ דְּהָוֵי בִּפְרוּטָה וּמָה הֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה בְּשֶׁטָר נִפְדֶּה בִּפְרוּטָה אִשָּׁה וכו'.

וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לְהֶקְדֵּשׁ שֶׁכֵּן אֵין בּוֹ אוֹנָאָה וכו' מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאִשָּׁה דִּפְשִׁיטָ' שֶׁאִם קִדְּשָׁה בְּתַכְשִׁיט שֶׁשָּׁוֶה דִּינָר וְלֹא מָצְאָה הִיא שִׁיווּי זֶה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁ' וק"ל. וַהֲרֵי מַעֲשֵׂר וכו' הִקְשָׁה מַהָרִיבָּ"ל בִּתְשׁוּבוֹת שָׁבָאוּ מֵחָדָשׁ זַ"ל וְקָשֶׁה שֶׁהֲרֵי ב"ש קָאָמַר בְּדִינָר וּבְשָׁוֶה דִּינָר וְאִם כֵּן לֵיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי מֵהַהִּ מַתְנִיתִין דְּמַעֲשֵׂר וְלָא מִידֵּי דאה"נ דְּחַלֵּל תְּחִילָּה הַמַּעֲשֵׂר בִּפְרוּטוֹת שֶׁל נְחֹשֶׁת אֲבָל חֲלָלָן בִּפְרוּטוֹת שָׁוִים דִּינָר ע"כ ונר' דְּהַמַּקְשֶׁה הָיָה מַקְשֶׁה אַמַּאי דְּקָאָמַר כָּל כְּסָף הָאָמוּר בַּתּוֹרָה כֶּסֶף וכו' אֲבָל הַהִּ דְּדִינָר וְשָׁוֶה דִּינָר דקא' אה"נ דְּעַם זֶה לֹא קָשֶׁה וְלָא מִידֵּי וּכְבָר הִקְשָׁה בַּעַל הַתַּלְמוּד וַהֲרֵי קִדּוּשֵׁי אִשָּׁה מב"ה וְהָדַר בֵּיהּ מִכֹּחַ הַהִיא קֻוּשְׁיָ' וְעוֹד צ"ע.

דְּאָמַר חִזְקִיָּה וכו' חִזְקִיָּה לָא אָתֵי כב"ש דְּחִזְקִיָּה לָא מְשַׁוֵּי קִדּוּשֵׁי אִשָּׁה לְאַמָּה וק"ל. דְּוֹמְיָא דְּיִיעוּד פירש"י אִם יֹאמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְיוֹעֶדֶת לִי בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לִי עָלָךְ וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁזֶּה כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לָאו לְקִידּוּשִׁין נִתְּנוּ וְצָרִיךְ שֶׁהוּת בַּיּוֹם לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ ש"פ.

וְנִרְאֶה דְּבַמֶּה שֶּׁיֵּשׁ לִי עָלָךְ פֵּירוּשׁוֹ כְּסַף מְכִירָתְ' שֶׁיָּכוֹל לְקַדֵּשׁ בּוֹ וק"ל. וְאֵימָא פַּלְגָא דְּדִינָר וכו' אַאִשָּׁה פָּרִיךְ אֲבָל הָאַמָּה אפי' לב"ש נִרְאֶה שֶׁנִּקְנֵית בב' פְּרוּטוֹת וּמַה שפרש"י וְאִיכָּא גָּרוּעַ עַד פְּרוּטָה פי' כֵּיוָן דְּהָתָם אִיכָּא גָּרוּעַ עַד פְּרוּטָה הָכָא בְּאָשָׁם נִימָא בִּפְרוּטוֹת וכו' וְיֵשׁ רְאָיָה לָזֶה ממ"ש הַתּוֹסָפוֹת בד"ה וַהֲרֵי מְמָנָה וכו' שֶׁכָּתַב זַ"ל דְּבִשְׁלָמָא לְקָמָן וכו' הַיְנוּ מְשׁוּם דְּאַשֶּׁכְּתַּנָא דְּהָוֵי פְּרוּטָה כֶּסֶף גַּבֵּי אַמָּה וכו' עִם שֶׁבָּאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה מִן הַדִּיחוּי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי נִרְאֶה בֶּאֱמֶת: הֲלָכָה א דַּף יב פִּיסְקָא וּבֵית הִלֵּל וכו' סָבַר רַב יוֹסֵף וכו' כָּל דְּהוּ וכו' כְּלוֹ' שֶׁאִם בְּדוֹר אֶחָד יַעֲלוּ פְּרוּטוֹת רַבּוֹת לְאִיסָּר פְּרוּטָה אַחַת מֵהֶן הָוֵי הַשִּׁיעוּר וְרַשִׁ"י זַ"ל פֵּירֵשׁ שֶׁמּוֹסִיפִין מִמִּשְׁקָלָם כְּלוֹמַר מוֹסִיפִין פְּרוּטוֹת הַרְבֵּה מִמַּה שֶּׁרָאוּי לִהְיוֹת לְעֵרֶךְ הַמִּשְׁקָל אֲבָל לָאו לְמֵימַר שֶׁמּוֹסִיפִים כֶּסֶף עַל הַמִּשְׁקָל דְּאִם כֵּן נִרְאֶה דְּהַכֹּל הוּא עֵרֶךְ א' וּמַאי דְּקָאָמַר רַב יוֹסֵף א"ה וכו' תָּבִין שֶׁכְּדִבְרֵי כֵּן הוּא וְנִיחָא הַשְׁתָּא שַׁפִּיר דְּלָא מְשַׁנֵּי אַמַּאי דְּפָרִיךְ מִמַּתְנִי' הָא דְּזוֹל אִיסָּרֵי וכו' דְּסוֹף סוֹף שִׁיעוּר הַפְּרוּטָה הוּא שִׁיעוּר מֻוּגְבָּל דְּלְעוֹלָם הִיא א' מקצ"ב בְּדִינָר אֲבָל לְרַב יוֹסֵף אֵינוֹ כֵּן לְכָךְ פָּרִיךְ מִמַּתְנִי' וְהָא כִּי אָתָא רַב דִּימִי וכו' קָשֶׁה נִימָא דְּרַבִּי סִימַאי שִׁיעֲרוּ אֶחָד מִשְׁמוֹנָה לְפִי שֶׁבְּדוֹרוֹ גַּם כֵּן הָיָה אֶחָד מִשְׁמוֹנָה כְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה ונ' דְּזֶה לֹא יִתָּכֵן דְּאִם כֵּן מַאי שִׁיעוּר דְּקָאָמַר אַדְּ קָשֶׁה דְּלְקָמָן בַּשְׁמַעְתִּין מַסִּיק הָא דְּזוֹל אִיסָּרֵי וכו' וּפִי' רַשִׁ"י וּבִימֵי רַבִּי סִימַאי הָיוּ הָאִיסָּרִים יְקָרִים כְּמִשְׁפָּטָן וכו' אַלְמָא ר' סִימַאי שִׁיעֵר כְּפִי מַה שֶּׁהָיָה בְּיָמָיו.

וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ בַּעַל הגמ' מִדְּאָמַר בְּדוֹרוֹ דִּפְשִׁיטָא דִּבְדוֹרוֹ הָיָה אֶלָּא כַּוָּנָתוֹ הוּא שֶׁהָיָה דּוֹרֵשׁ לָרַבִּים שֶׁיִּשַּׁעֲרוּ בְּדוֹרוֹ בֵּין יוֹסִיפוּ עַל הַפְּרוּטוֹת אוֹ יִגָּרְעוּ לְעֵרֶךְ א' מִשְּׁמֹנָה בְּאִיסָּר הָאִיטַלְקִי בִּזְמַן שֶׁהָאִיסָּרִים כְּדִינָן.

אִי הָכִי הַיְינוּ דִּתְנִינָא וכו' קֻשָּׁה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ מֵהָכָא לְרַבִּין דְּקָאָמַר דְּהָוֵי אֶחָד מִשִּׁשָּׁה וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּהוּא אַיְירֵי בְּזוֹל אִיסָּרֵי אֲבָל לְעוֹלָם שְׁכִּשְׁאִיסָּרִין כְּדִינָן הָוֵי אח' מח' נ"ק מִידֵי מֵהַהִּ בָּרַיְיתָא.

אַהִּ יל"ד מַאי קָאָמַר אַבָּיֵי לְרַב דִּימִי נִימָא אַתִּ וְרָבִין וכו' ועכ"צ לְתָרֵץ לוֹ דְּאַיְירֵי בְּזוֹל אִיסָּרֵי כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּיקְשֵׁי לֵיהּ הַהִּ בָּרַיְיתָא כִּדְפָרֵישִׁית וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּשִׁיעוּר הַקִּידּוּשִׁין כָּתַב הַטּוּר שֶׁהִיא מִשְׁקַל חֲצִי שְׁעוֹרָה כֶּסֶף שִׁיעוּר ונר' שֶׁאֵינוֹ שִׁיעוּר חֲצִי שְׁעוֹרָה כֶּסֶף אֶלָּא יִשָּׁקְלוּ הַשְּׁעוֹרָה וַחֲצִי אוֹתוֹ הַמִּשְׁקָל יִהְיֶה מִכֶּסֶף לְעוֹלָם בֵּין זוֹל אִיסָּרֵי בֵּין אַיְיקוּר וְכֵן דְּקִדַּקְתִּי מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בִּמְקוֹמוֹת.

מַעֲשֶׂה בָּא בִּשְׁטָר שֶׁהָיָה כָּתוּב בּוֹ נִתְחַיֵּיב פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי' לָתֵת לוֹ מִתַּכְשִׁיט פְּלוֹנִי' קָרוֹב מִשְּׁלֹשָׁה אֲלָפִים לְבָנִים וּפָסַקְתִּי דְּיַד בַּעַל הַשְּׁטָר עַל הַתַּחְתּוֹנָ' וְאִם נָתַן לוֹ ב' אֲלָפִים וְחָמֵשׁ מֵאוֹת וא' סַגִּי דְּכֵינָן דְּנָפְקָ' מִפְּלָגָ' אֶלֶף קָרֵי לֵיהּ וְהֵבֵאתִי ראי' מִמַּאי דְּאָמְרִינַן לְעֵיל בִּשְׁמַעְתִּין כֵּינָן דְּנָפְקָא לְהוּ מִפְּלָגָא קָרוֹב לַאֲלָפִים קָרֵי לֵיהּ וכו' וְאַף ע"פ שֶׁפֵּירֵשׁ רַשִּׁ"י זַ"ל כֵּינָן דְּנָפְקָ' אֶלֶף הַשְּׁנִי מֵחֲצִיו לוֹ קָרוֹב לָאֲלָפִים קָאָרֵי לֵיהּ וכו' ה"ה בא' אֶלָּא שֶׁכָּתַב ל"ו מִשּׁוּם דְּקָתָנֵי הָכִי בְּבָרַיְיתָא: הֲלָכָה ב אָמַר שְׁמוּאֵל וכו' וְהָא אֲנַן תְּנַן וכו' הִנֵּה הָרַמְבַּ"ם חִלֵּק בָּזֶה בֵּין תְּמָרָה לְתַבְשִׁיל וּבֶאֱמֶת דְּבָרִים שֶׁל טַעַם הֵם וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ עָלָיו מִדְּפָרִיךְ וְהָאֲנַן תְּנַן וכו' וְלָא מוּקִי לָהּ בְּתַבְשִׁיל וְיָרָק כְּבָר כָּתוּב בְּשִׁיטוֹת הָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיטְבָ"א יע"ש.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה רָאִיתִי לְחַדֵּשׁ מַה שֶּׁמָּצָאתִי שֶׁכָּתַב הָרָ"ן זַ"ל לְעֵיל גַּבֵּי עֶגֶל זֶה לְפִדְיוֹן בְּנֵי וְכָתַב זַ"ל וּמִיהוּ פְּשִׁיטָא לִי דִּכְשֶׁאֵין הָעֵדִים יוֹדְעִים שֶׁדַּרְכָּהּ לְהִתְיַקֵּר בּוֹ לָא מְהַנֵּי דה"ל כְּקִדּוּשִׁין בְּלֹא עֵדִים ע"כ וַאֲפִ' לפרש"י דס"ל דְּטַעַם הַגְּזֵרָה הוּא מִשּׁוּם דְּחָיְישִׁינַן דִּלְמָא יִהְיֶה כָּאן אֶחָד מֵאַנְשֵׁי מד' אַפַּ"ה נִרְאֶה דְּלָא גָּזְרִינַן בְּהַאי גְּזֵרָה אֶלָּא הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר לִהְיוֹת שֶׁדַּעְתָּהּ שֶׁל אִשָּׁה לָתֵת פְּרוּטָה בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר הָא לָאו הָכִי הַוָה כְּמִקַּדְּשָׁה בְּלֹא עֵדִים וּמִשּׁוּם גְּזֵרָה דִּרַבָּנָן דְּעָלְמָא לָא אָסְרִינַן לָהּ לְעָלְמָא אא"כ יָדְעִי הָעֵדִים דַּעְתָּהּ שֶׁל אִשָּׁה וּבְשׁוֹרֶשׁ זֶה תִּעַיֵּין בְּדִבְרֵי הר"י קוֹלוֹת שֶׁהִרְבָּה לְגַנּוֹת לְמָהָרָ"ם קָפָסְלִי זלה"ה וְיֵשׁ לוֹ בָּזֶה רְפוּאוֹת תַּעֲלָה וְדִקְדַּקְתִּי עוֹד מַחֲלוֹקֶת אַחֵר בְּדִינוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב בְּדִין זֶה דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא ש"פ בְּמָדַי אִם יָדוּעַ שֶׁשָּׁוֶה פְּרוּטָה בְּמָדַי בְּנֵדַאי אִי הָוֵי קִדּוּשֵׁי סָפֵק אוֹ קִדּוּשֵׁי נֵדַאי וְהָרַב הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה כָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א דְּהָוֵי קִדּוּשֵׁי סָפֵק וְכָתַב שֶׁכֵּן מוֹרֶה לְשׁוֹן רַבֵּינוּ ע"כ.

וְטַעְמוֹ בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הוּא מִדְּכָתַב זַ"ל הָא לָמַדְתָּ כָּל הַמְקַדֵּשׁ בְּשָׁוֶה כֶּסֶף אִם הָיָה בְּאוֹתָהּ מְדִינָה ש"פ הֲרֵי אֵלּוּ קִדּוּשֵׁי סָפֵק ע"כ כנר' דְּהָוֵי קִדּוּשֵׁי סָפֵק לְעוֹלָם אע"ג דש"פ בְּמָדַי אֲבָל הָרִא"ש זַ"ל כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁאִם הָיְינוּ יוֹדְעִים שְׁשָׁוֶה פְּרוּטָה בְּמָקוֹם הָאַחֵר מְקֻוָּדֶשֶׁת מִדְּאוֹרַיְיתָ' יָבֹאוּ אִם כֵּן דְּבָרִים סוֹתְרִים בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל.

וְנִרְאֶה שֶׁהָרֹאשׁ"ש זַ"ל דִּקְדֵּק מִתְּחִלָּה דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב וּצְרִיכְ' גֵּט מְסֻפָּק שֶׁמָּא דָּבָר זֶה ש"פ בְּמָקוֹם אַחֵר מִדְּכָתַב לָשׁוֹן שֶׁמָּא מַשְׁמַע שֶׁאִם וַדַּאי שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּמָקוֹם אַחֵר הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת גְּמוּרָה.

וּמִדְּקִדּוּק דִּבְרֵי הָרֹאֹ"שׁ זַ"ל נִרְאֶה לְדַקְדֵּק דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אוֹרְחָהּ לְאוֹתוֹ מָקוֹם דאל"כ אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת וּבְקֻצָּת נֻסְחָאוֹת כָּתוּב בְּדִבְרֵי הָרֹאֹ"שׁ דְּאִית לָהּ אוֹרְחָא לְהָתָם דְּאֶפְשָׁר דְּקָאֵי לָאִשָּׁה. וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בֵּין אִית לָהּ אוֹרְחָא בֵּין לֵיתָא אוֹרְחָא וַאֲפִילּוּ בְּיָרָק וְתַבְשִׁיל חָיְישִׁינַן מִדְּרַבָּנַן דִּילְמָא אִיכָּא אִינָשׁ מִמָּדֵי בַּמָּקוֹ' הַזֶּה וְהוּא שֶׁיָּדְעוּ הָעֵדֵי' שֶׁדֶּרֶךְ אות' הָאִשָּׁה לְהִתְיַקֵּר בְּאוֹתוֹ דָּבָר דְּאִם לֹא כֵּן הָוֵי כְּמְקֻדֶּשֶׁת בְּלֹא עֵדִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה: הֲלָכָה ג הָהוּא גַּבְרָא דְּקִדֵּישׁ בְּאַבָּנָא דְּכֻוחְלָא וכו' רַשׁ"י פי' שֶׁבָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ וְאֵינוֹ מפר' שֶׁקִּדְּשָׁהּ אָחִיו לְפִי שֶׁלֹּא הֻזְקְרַךְ לְכָךְ.

וְעַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יֵשׁ לְתְמֹהַּ דְּאַמַּאי הֻזְקְרְכוּ לְדָחוֹק עַצְמָם וכו' דְּאַיְירֵי שֶׁקִּדְּשָׁהּ אָחִיו דְּהָא ע"כ הַדָּבָר הוּא פָּשׁוּט דְּרַב חִסְדָּא לִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל דְּהָא אָמְרִינַן בְּסָמוּךְ דְּאָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנָן וְהָא אִיכָּא סָהֲדֵי בְּאִידֵי' וכו' וע"כ אוֹתָם רַבָּנָן לֹא הָיוּ רוֹצִים לוֹמַר דְּהָוֶ' מְקֻדֶּשֶׁת וַדַּאִית אֶלָּא בְּסָפֵק אַלְמָא דְּרַב חִסְדָּא אַפִּילּוּ סָפֵק אֵינָהּ לְדַעְתּוֹ וְעוֹד דְּאִי רַב חִסְדָּא חָיֵישׁ לְהָא דִּשְׁמוּאֵל אִם כֵּן לֹא הִתִּירָה לָאַחֲרוֹן אִם לֹא הַצְּרִיכָה גֵּט מִן הָרִאשׁוֹן וְאַמַּאי פֵּרְשׁוּ רַבָּנָן מֵהֵיא מִשְׁפָּחָה דְּאֵין לוֹמַר דְּאוֹתָהּ אִשָּׁה נִשֵּׂאת לַשֵּׁנִי בִּלְי גֵּט מִן הָרִאשׁוֹן כֵּיוָן שֶׁאָפִ' רַב חִסְדָּא הָיָה מַצְרִיכָהּ גֵּט אַחֵר זֶה רָאִיתִי לְהָרִיטְבָ"א זַ"ל הֻכְרַח כֵּן לתי' הַהִ קוּשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת בֶּאֱמֶת תְּמוּהִים מְאֹד.

וְנִרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָ' דִּקְדְּקוּ בְּדִבְרֵי הגמ' בְּמַאי דְּפָרִיךְ וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל וכו' אַהַךְ עֻבְדָּא דְּמַיְיתֵי תַּלְמוּדָא שֶׁהִנֵּה מִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁיָּבִיא בַּעַל הַתַּלְמוּד כָּל הַמַּעֲשֶׂה וְאַתַ"כ יִקְשֶׁה עַל דְּבָרָיו וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל וכו' וּבַעַל הַתַּלְמוּד לֹא עָשָׂה כֵּן אֶלָּא הֵבִיא מִקְצַת הַמַּעֲשֶׂה וְעָלָיו הִקְשָׁה מִשְׁמוּאֵל וְהִנֵּה הָיְתָה כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' בַּעֲבוּר זֶה לוֹמַר דְּבַעַל הַתַּלְמוּד הִקְשָׁה מִשְׁמוּאֵל עַל תְּחִלַּת הַמַּעֲשֶׂה כַּנִּרְאֶה דִּלְהַהִ מִלְּתָא לְחֻדָּא אִית בָּהּ פִּירְכָא מִבְּלִי סִיּוּם הַמַּעֲשֶׂה וְזֶה אֵינוֹ דָּמְצֵי אָמַר לָךְ הָא בְּקִדּוּשֵׁי סָפֵק נְהִי דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא לָא קשי' וְלָא מִידֵי וְתֵירְצוּ דְּאַתְּחִילַת הַמַּעֲשֶׂה ג"כ לָא קשי' וְלָא מִידֵי דְּאַיְירֵי שֶׁקִּדְּשָׁהּ אָחִיו וכו' וְהִנֵּה מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה כִּדְפָרִישִׁית וְהַתַּלְמוּד הִקְשָׁה מִשְׁמוּאֵל וּמְשַׁנֵּי וכו' וְהָא דְּקָאָמַר לָאו כָּל כְּמִינָּךְ וכו' לקס"ד שֶׁל בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹ' פֵּירוּשׁוֹ הָיָה לָאו כָּל כְּמִינָּךְ לְאָוסְרוֹ עַל זֶה אֲבָל אִם יִגָּרְשֶׁנָּה זֶה תִּהְיֶה מֻותֶּרֶת לוֹ וְהַשְׁתָּא דְּהָוֵי אָחִיו נַיְמָא דְּאָסוּר לְגַמְרֵי מִשּׁוּם גְּרוּשַׁת אָחִיו לָאו כָּל כְּמִינָּךְ וכו' לקס"ד שֶׁל בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹ' פֵּירוּשׁוֹ הָיָה לָאו כָּל כְּמִינָּךְ לְאָוסְרוֹ עַל זֶה אֲבָל אִם יְגָרְשֶׁנָּה זֶה תִּהְיֶה מֻותֶּרֶת לוֹ וְהַשְׁתָּא דְּהָוֵי אָחִיו נַיְמָא דְּאָסוּר לְגַמְרֵי מִשּׁוּם גְּרוּשַׁת אָחִיו לָאו הַיְינוּ דִּיהוּדִית וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם מֵעוֹלָם לֹא קִבְּלָה קִדּוּשִׁין אֲחֵרִים אֲבָל הָכָא שֶׁכְּבָר קִבְּלָה קִדּוּשֵׁי רִאשׁוֹן אֶלָּא דְּמִסְפֵּיקָא לֹא קִבְּלָה קִדּוּשִׁין אִית בֵּיהּ ש"פ מִנַּלַן דְּלָא חָיְישִׁינַן וַאֲפִ' דְּלָא מַיְיתֵי אֶלָּא שֶׁהָאִשָּׁ' אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת וְצָרִיךְ לְהִתְיַיֵּשֵׁב בְּזֶה שֶׁהָרֵי ע"כ צָרִיךְ לְחַלֵּק לְעִנְיַן קָלָא דְּלָא אִיתַּחְזַק בֵּי דִּינָא לְהָכָא לְדַעַת אַבַּיֵי דִּפְלִיגִי אַדְּרַב חִסְדָּא מֵהַהִ טעמ' דְּפָרִישִׁ' דְּפָשְׁטָה יָדָהּ וכו' וכמ"ש הָר"ן זַ"ל.

תוס' וְהָאִיכָּא עֵדִים וכו' אֵין לְפָרֵשׁ וכו' דא"כ אֵין לַדָּבָר סוֹף וכו'. וְרָאִיתִי לְהָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה ח"ג סִימָן צ"ט כָּתַב עַל דִּבְרֵיהֶם זַ"ל וְלִכְאוֹרָה אִיכָּא לְאַקְשׁוֹיֵי בְּמַאי דְּקָאָמְרִי הַתּוֹסָ' א"כ אֵין לַדָּבָר סוֹף וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא וַהֲרֵי שְׁמוּאֵל חוֹשֵׁשׁ לְשֶׁמָּא שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּמָדֵי וְכֵיוָן דְּכֵן אֶפְשָׁר דְּאִינְהוּ רַבָּנָן אֵינָם רוֹצִים לָחוּשׁ לָמָּה שֶׁשָּׁוֶה בְּמָקוֹם אַחֵר אֲבָל כִּי הֵיכִי

דִּשְׁמוּאֵל חוֹשֵׁשׁ לִשְׁמָא שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּמק"א ה"נ מָצִינוּ לְמֵימַר דְּהָנְהוּ רַבָּנָן חוֹשְׁשִׁים לִשְׁמָא הַהוּא אַבְנָא דְּכֻוחְלָא הֲוָה בַּיהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה עכ"ל וּל"נ דְּיוֹתֵר קַל הוּא לֵידַע אִי ש"פ בְּמָדֵי שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁהַרְבֵּה מִבְּנֵי מִדֵּי יָבְאוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה אוֹ אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּאמַר שֶׁדָּבָר זֶה ש"פ בְּמְקוֹמוֹ מִשֶּׁנּוֹדַע אִי אֶיכָּא עֵדִים בְּשׁוּם מָקוֹם יָעִיד עַל דָּבָר פְּרָטִי זֶה בְּהַאי אבנ' דְּכֻוחְלָ' אִי הָיָה שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּעִידָּן קִדּוּשִׁין כָּל זְמַן דְּלֵיכָּא אֲפִילּוּ קוֹל בְּעָלְמָא זֶה נִרְאֶה לְכַוָּנָתָם ז"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אַזְכִּיר לְךָ מְעַט מִזְּעֵיר מַמַּה שֶׁהִשִּׂיגָה יָדִי בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ כִּי הוּא צוֹרֶךְ גָּדוֹל בַּדָּבָר. דַּע כִּי בְּהַהִדְּ עֻוְבְדָּ' מָצָאתִי מַחֲלוֹקֶת בֵּין הַגְּדוֹלִים בְּהַהִדְּ קוֹל שֶׁיָּצָא אִי דְּאִיכָּא סָהֲדֵי וכו' אִי הָוֵי קוֹדֶם שֶׁקִּבְּלָה קִדּוּשִׁין מֵאַחֵר אוֹ לֹא שֶׁהָרָ"ן ז"ל כָּתַב בְּשֵׁם הָרֹאֹ"ה ז"ל דְּכִי מַסְקִינַן דְּחָיְישִׁינַן בִּכְהַאי גַּוְונָא לְקָלָא אַף עַל גַּב דְּלָא אִיתַּחְזַק הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּנָפֵק קָלָא קוֹדֶם שֶׁנִּתְאָרְסָה לְשֵׁנִי דְּאִי אַחַר שֶׁנִּתְאָרְסָה לָא חָיְישִׁינַן לֵהּ דַּאֲפִילּוּ בְּקָלָא דְּאִיתַּחְזַק אָמְרִי' הָתָם דְּלָא חָיְישִׁינַן לְקָלָא דְּבָתַר אֵירוּסִין וְלָא עָדִיף קָלָא דְּלָא אִיתַּחְזַק כִּי הַאי מְשׁוּם דְּפָשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה קִדּוּשִׁין טְפֵי מִקָּלָא דְּאִיתַּחְזַק בְּעָלְמָא ע"כ וּלְהַהִדְּ סְבָרָא יֵשׁ לְדַקְדֵּק בָּהּ בְּמַאי דְּקָאָמַר רַב חִסְדָּא לָאו הַיְינוּ דְּבִיתְהוּ וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא דְּבִיתְהוּ דר' חַיָּיא הֲוָה קָלָא דְּבָתַר נְשׂוּאִין וְדְבִיתְהוּ דר' חַיָּיא הֲוָה לְאַחְזוֹקֵי כּוּלֵּיהּ מִלְּתָא וּלְקַוּשְׁיַית בָּתַר נְשׂוּאִין נִרְאֶה דְּלָא קָשֶׁה וְלָא מִידֵי דְּנָהֲי דְּהָרֹאֹ"ה ז"ל מפר' בְּהַהִדְּ דְּקָאָמַר וְהָאִיכָּא עֵדִים וכו' שֶׁיָּצָא הַקּוֹל קוֹדֶם שֶׁנִּתְקַדְּשׁ' לְאַחַר דאל"כ ל"ח לְהַהוּא קוֹל אֲבָל הַהִדְּ דַּאֲמַרָה לֵיהּ אִימַּ' וְהָא בְּהַהוּא יוֹמָא וכו' לָאו מְשׁוּם קָלָא קָאָמַר הָכִי אֶלָּא אַחַר נְשׂוּאִים בָּאתֶם אִמָּהּ לְאָוסְרָהּ עַל הָאַחֵרוֹן וּלְהָכִי קָאָמַר לָהּ רַב חִסְדָּא לָאו הַיְינוּ דְּבִיתְהוּ דר' חַיָּיא וכו' וּפָרִיךְ תַּלְמוּדָא נְהִי דְּלָא חָיְישַׁתְּ לְאִימַּ' סוֹף סוֹף נִיחוּשׁ אֻמָּן לְקָלָא דְּנָפֵק קוֹדֶם אֵירוּסִין אע"ג דְּלָא אִתַּחְזַק בֵּי דַּיָּא שׁוּב רָאִיתִי לְהַר' מוהרי"ן לֵב הַזָּקֵשָׁה לוֹ קֻוּשְׁיָא זוֹ בח"ג סי' צ"ט והנלע"ד כָּתַבְתִּי.

עוֹד הִקְשָׁה הָרַב הַנִּזְכָּר עַל דִּבְרֵי הָרֹאֹ"ה ז"ל דְּאַמַּאי לָא קָאָמַר הָרֹאֹ"ה דְּקָלָא דְּאִתַּחְזַק הוּא וּלְבָתַר אֲרוּסָה הֲוָה וּנְהִי דְּלְבָתַר אֵירוּסִין לָא חָיְישִׁי' לְקָלָא אע"ג דְּאִתַּחְזַק ה"מ לְאַחְזוֹקֵי כּוּלֵּיהּ מִלְּתָא מְשׁוּם קָלָא וּבְהַהִדְּ סבר' פְּלִיגִי אַבַּיֵי וְרַב חִסְדָּא דר' חִסְדָּא ס"ל דאע"ג דְּפָשְׁטָ' יָדָהּ וְקִבְּלָ' קִדּוּשִׁין וְהֲוָחְזַק הַקּוֹל אַפֵּ"ה ל"ח לָהּ כֵּינָן דְּהוּא קָלָא דְּבָתַר אֵירוּסִין ונ"ל דס"ל הָרֹאֹ"ה ז"ל דִּבְקָלָ' דְּבָתַר אֵירוּסִין אֵין לְחַלֵּק בַּדָּבָר כְּלָל דִּבְכָל גַּוְונָא ל"ת וְלֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ פְּלֻגְתָּא דְּרַב חִסְדָּא וְאַבַּיֵי.

וְהַמָּרְדְּכִי חָלַק בְּדָבָר זֶה וּמְפָרֵשׁ שְׁמַעְתִּין בְּקָלָא דְּבָתַר נְשׂוּאִין ע"ש. וְחִידַּשְׁתִּי חִידּוּשׁ מִדַּעְתִּי לְעִנְיַן הַדִּין בְּהַהִדְּ דְּאָמְרִי' לָאו כָּל כְּמִינָ' דְּאִימָּ' וכו' דְּהַיְינוּ דַּוְקָא מְשׁוּם שֶׁהָיְתָה נְשׂוּאָה מש"ה לָא אָמְרִינַן דְּשָׁוְיָא נַפְשָׁהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא וּתְהֵא אָסוּר לְיִשֵּׁב עִם בַּעְלָהּ דְּמֵאַחַר שֶׁעַד זְמַן זֶה בָּא עָלֶיהָ בַּעְלָהּ בְּהֶיתֵּר לָאו כֹּל כְּמִינָהּ לָחוּב לְבַעְלָהּ וְלֶאֱסוֹר עָלָיו מַה שֶּׁכְּבָר קָדַם לוֹ שֶׁהָיָה בָּא עָלֶיהָ אֲבָל אִם הָיְתָה מְאוֹרָסָ' וְאָמְרָה שֶׁקִּבְּלָה קִדּוּשִׁין מֵאַחֵר נ"ל דְּכֵינָן דְּשָׁוְיָא נַפְשֵׁיהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא מוֹנְעִים הַבַּעַל מִלְּבוֹא עָלֶיהָ.

וְלָמַדְתִּי חִידּוּשׁ זֶה מדכ' הָרֹאֹ"ש ז"ל בְּתִשׁוּבָה כְּלָל ל"ה סי' ג' בְּתוֹךְ הַתְּשׁוּבָה ז"ל וַאֲפִי' אִם הָיְתָה מוֹדָה בְּפֵירוּשׁ שֶׁקִּבְּלָה קִדּוּשִׁין מִמֶּנּוּ לָאו כֹּל כְּמִינָהּ לֶאֱסוֹר עַצְמָהּ עַל אוֹתוֹ שֶׁקִּדְּשָׁהּ כְּבָר וְלֹא הָיָה בָּהּ שׁוּם אִיסּוּר אִם הָיָה בָּא עָלֶיהָ אֶלָּא דַּהֲוָה אָמְרִי' דְּשׁוּיָתָהּ לְעַצְמוֹ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא וְיוֹצִיאֶנָּה בְּגֵט עכ"ל.

וְקָשֶׁה שֶׁהָרֹא"ש ז"ל עַצְמוֹ בְּסוֹף גִּיטִּין כ' מַעֲשֶׂה בא' שֶׁאָמַר קִדַּשְׁתִּי אֲחוֹת אִשְׁתִּי בְּפָנֵי פלו' וּפְלוֹנִי וְהָלְכוּ לִמְדִינַת הַיָּם קוֹדֶם שֶׁקִּדַּשְׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי וְלֹא גֵּרַשְׁתִּיהָ וַהֲרֵי הִיא נְשׂוֹאָה וְיֵשׁ לָהּ בָּנִים וכ' ר"ח דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן לְאָוסְרָהּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבִיא עֵדִים וַאֲפִי' אִם תֹּאמַר אֱמֶת שֶׁקִּדַּשַׁנִי אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לֶאֱסוֹר עַצְמָהּ עַל בַּעֲלָהּ עכ"ל כנר' דס"ל ז"ל שֶׁאֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לֶאֱסוֹר כְּלָל וְלָא אָמְרִי' דְּשָׁוֵי נַפְשָׁהּ חֲתִיכָ' דְּאִיסּוּרָ' אֶלָּא שֶׁהַחִילּוּק הוּא מְבֹרָר דִּבְנִשּׂוּא' לָא אָמְרִי' הָכִי כ"ש אִם יֵשׁ לָהּ בָּנִים דִּנְמְצֵאת חִבָּה לְאַחֲרִינִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם מַמְזֵרִים.

וְרָאִיתִי אֶל הָרַב הַגָּדוֹל מָהָר"י קָארוֹ זלה"ה בְּטוּר א"ה סי' מ"ו הֵבִיא חֲשׁוּבָה זוֹ מֵהָרֹא"ש וְכָתַב עָלָיו ז"ל וְעַל מ"ש שֶׁאִם הָיְתָה מוֹדָה דְּהַיְינוּ או' שַׁוִּיתַהּ לְנַפְשַׁהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא וְיוֹצִיאָהּ בְּלֹא כְּתֻבָּה יֵשׁ לִתְמֹהַּ מִדְּאִיתָּ' בפ"ק דְּקִדּוּשִׁין יְהוּדִית דֵּבִיתְהוּ דר' חִיָּיא הָוָה לַהּ צַעַר לֵידָה וכו' אֲמַר לַהּ לָאו כָּל כְּמִינָּהּ דְּאֵימֶיךָ דַּאֲסַרְתְּ לִיךְ עִילָּאי וְאַפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּין כְּשֶׁהִיא עַצְמָהּ מוֹדָה לִכְשֶׁאָמְרָה כֵּן בְּשֵׁם אֲחֵרִים עכ"ל.

וּדְבָרָיו תְּמוּהִים בְּעֵינַי שֶׁכְּפִי חִילּוּק זֶ"ל שֶׁחִילֵּק תִּקְשֵׁי לָן בְּדִבְרֵי הָרֹא"ש מ"ש בְּסוֹף גִּיטִּין בְּשֵׁם ר"ת בְּדָרְךְ סְתָם וְהֵבִיאוֹ הַטּוּר בסי' מ"ח לְעִנְיַן הֲלָכָה דְּהָתָם הִיא עַצְמָהּ אוֹמֶרֶת כֵּן וְאַפְּ"ה לֹא הִצְרִיכָה כְּלָל וְדוֹחֵק לוֹמַר שֶׁבִּתְשׁוּבָה זוֹ חוֹלֵק עִם מ"ש בְּפִסְקָיו וְעִם הַחִילּוּק שֶׁחִילַּקְתִּי הוּא בָּרוּר דְּהַהִ עֻובְדָּא דִּשְׁמַעְתִּין הוּא בָּתַר נִשּׂוּאִין כִּדְפָרֵישִׁית ומש"ה לָאו כֹּל כְּמִינָּהּ לֶאֱסוֹר עַצְמָהּ עָלָיו וְהוּא דָּבָר בָּרוּר לע"ד וְרָאִיתִי סָמַךְ לִדְבָרַי בְּדִבְרֵי בַּעֲלֵי תוס' רי"ד זֶ"ל שֶׁכָּתְבוּ בִּשְׁמַעְתִּין בְּהַהִ עֻובְדָּא דִּיהוּדִית זֶ"ל פִּי' אע"ג דְּהִיא מֵהֵימָנָּ' לְשָׁוְיָ' נַפְשָׁהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא כְּדִתְנַן לְקַמָּן בפ' הָאוֹמֵר קִדַּשְׁתַּנִי וְהוּא אוֹמֵר לֹא קִדַּשְׁתִּיךְ הוּא מֵעִתָּה בְּקִרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בְּקִרוֹבָיו הָתָם מִשּׁוּם דְּלָא אֲגִידָה בֵּיהּ הִלְכָּךְ כִּי קָאָסְרָה נפש' עַלְוָיהּ מְהֵימְנָא כֵּיוָן דְּלָא מַפְסְדָא לְאַחֲרִינִי אֲבָל הָכָא דַּאֲגִידָה בֵּיהּ מְשַׁעְבְּדָא לֵיהּ וּמַטִּי' אִיסּוּרָאלְגַבֵּיהּ לָא מֵהֵימְנָּ' ע"כ הֲרֵי חִילֵּק בְּפֵירוּשׁ מַה שֶׁחִלַּקְתִּי וְעַל עִיקַּר הַחִילּוּק שֶׁכָּתַב הָרַב מוהרי"ק זלה"ה רָאִיתִי לַחֲזוֹר עָלָיו הַיֵּשׁ לוֹ עוֹד קִיּוּם בִּשְׁמַעְתִּין.

וְרָאִיתִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עוֹד מִן הַדָּחוּי וְזֶה שֶׁהִנֵּה בִּשְׁמַעְתִּין יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי לָא אַיְיתִי רַב חְסְדָּא מַהָא דְּתָנַן בפ' הָאוֹמֵר הוּא אוֹמֵר קִדַּשְׁתִּיךְ וְהִיא אוֹמֶרֶ' לֹא קִדַּשְׁתָּ אֶלָּא בְּתִי שֶׁהוּא מֻוָתָּר בְּקִרוֹבַת בת' ובת' מֻוּתֶּרֶ' בְּקִרוֹבָיו דְּאַלְמָא אֵין הָאֵם נֶאֱמֶנֶ' לֶאֱסוֹר בת' וְלֹא קִרוֹבוֹתֶי' עַל אֲחֵרִים וְקָוְשָׁ' זוֹ הֲוָקְשָׁה לוֹ ג"כ לְהָרִיטְבָ"א ז"ל בִּשְׁמַעְתִּין וְתֵירֵץ ז"ל דְּלָא מַיְיתֵי הַהוּא מַתְנִי' מִשּׁוּם דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁאַף הַבַּת מוֹדָה לִדְבְרֵי הָאֵם ומש"ה אִיצְטְרִיךְ לְהָא דִּיהוּדִית עכ"ל אַלְמָא הָכָא נָמֵי בְּתָּה מוֹדָה לִדְבָרֶיהָ וּלְכָךְ הֲוָצְרַךְ לְהַהִיא דִּיהוּדִית שֶׁהִיא הוֹדִית לְדִבְרֵי אִמָּהּ וְעִם כָּל זֶה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת נִתְבַּטֵּל עִם זֶה חִילּוּק הָרַב מוהרי"ק זלה"ה וּבְזֶה נִיחָא לִי מַה שֶׁתָּמַהּ הָרַב מוהר"י ן' לֵב זלה"ה בח"ג סי' צ"ט עַל דִּבְרֵי תּוֹסָפ' רי"ד וְאִיבְּרָא דְּקָשֶׁה טוּבָא דְּמַאן דְּכַר שְׁמֵיהּ דְּשַׁוְיָ' נפש' חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא בְּהַהִ עֻובְדָּ' דִּיהוּדִית וַהֲרֵי לֹא יָדְעָה דָּבָר מֵהַקִּדּוּשִׁין אֶלָּא דְּאֵימְ' הִיא דְּקָאָמְרָ' לָהּ קִבֵּיל בִּיךְ אָבִיךְ קִדּוּשִׁין וכו' ע"כ.

וְעִם מַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א הַדָּבָר מְחֻוָּר דְּהָכָא נָמֵי הִיא שַׁוִּיתַהּ אַנַּפְשָׁהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא שֶׁהוֹדִית לְדִבְרֵי אִמָּהּ וק"ל וְעִם הַחִילּוּק שֶׁחִלַּקְתִּי נִתְבָּרְרוּ בְּעֵינַי דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי כָּתְבוּ בְּהַהִ שְׁמַעְתִּין מַעֲשֶׂה שֶׁאֵירַע בְּגַרְמִיזָא בְּבָחוּר שֶׁקִּדֵּשׁ אַלְמָנָה וְהִתְחִילָה אַחַר כָּךְ לוֹמַר כְּבָר נִתְעַשֵּׂר בְּנִי בְּמָעוֹת קִדּוּשִׁין שֶׁקִּבַּלְתִּי מֵאַחַר וְהוֹרוּ הַגְּדוֹלִים שֶׁאֵין הַקִּדּוּשִׁין

קְדוּשִׁין וּבָרַח הַבָּחוּר וכו' ע"כ וּבֶאֱמֶ' הוֹרָאָתָן שֶׁל גְּדוֹלִים אֵלּוּ קָשָׁה מְאֹד לְהַשִּׂיג דְּמֵאֵיזֶה טַעַם הִפְקִיעוּ הַגְּדוֹלִים קִדּוּשֵׁי הַבָּחוּר דִּלְכְאוֹרָה נִרְאֶה מִשְּׁמַעְתִּין שֶׁאָמְרַת הָאַלְמָנָה לָאו כְּלוּם הוּא וְלֹא נִכְתַּב שָׁם שֶׁיֵּשׁ עֵדִים וְלֹא קוֹל בַּדָּבָר כְּלָל.

ונ"ל שֶׁטַּעַם הַגְּדוֹלִים הוּא מִשּׁוּם דְּהִיא שָׁוְיָא נַפְשָׁהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָ' ומ"ש שֶׁאֵין הַקִּידּוּשִׁין קִידּוּשִׁין הוּא לוֹמַר שֶׁלֹּא יוּכַל הַבָּחוּר לָבֹא עָלֶיהָ מִבְּלִי שֶׁתְּקַבֵּל גֵּט מִמִּי שֶׁאָמְרָה הִיא דְּטַעֲמָא דְּנֶאֱמָנָ' הִיא מִפְּנֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשֵּׂאת עִם הַבָּחוּר שֶׁאִם הָיְתָה נְשׂוּאָה עִמּוֹ לֹא הָיְתָה נֶאֱמָנָ' וְהוּא מַמָּשׁ מַה שֶּׁחִלַּקְתִּי זֶה נִרְאֶה לְעִנְיַן הַהוֹרָאָה וְהַשֹּׂכֶל יִשְׁפּוֹט הֵיוֹת הַחִילּוּק אָמַרְתִּי לְעִנְיַן הַדִּין.

וּלְעִנְיַן פְּסָקָא דְּדִינָא בְּשִׁמְעַתִּין נִרְאֶה דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לִסְבָרַת אַבַּיֵי כְּדְאָמְרִי' דְּפִרְשׁוּ רַבָּנָן מַהֵהִיא מִשְׁפָּחָה וכו' וְהָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בא"ה סי' ל"א כָּתַב דִּבְרֵי הרמ"ה אֲשֶׁר מִתּוֹךְ דְּבָרָיו ז"ל נִרְאֶה שֶׁפּוֹסֵק כְּאַבַּיֵי בְּהֶדְיָא וְהַמְעַיְּנִין יִתְקַשֶּׁה הַרְבֵּה בַּהֶבָנַת דִּבְרֵי הָרַב מוהרי"ק שכ' וּמַשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵיהּ לְהרמ"ה דַּהֲלָכָה כְּרַב חִסְדָּא וכו' וְהוּא הֵפֶךְ הַנִּשְׁמָע מִדִּבְרֵי הרמ"ה וּכְבָר נִתְקַשֵּׁיתִי עוֹד בְּדִבְרֵי הרמ"ה ז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ לא"ה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁסּוֹתֵר למ"ש הַטּוּר עוֹד בִּשְׁמוֹ בְּאוֹתוֹ הַסִּימָן נִרְאֶה שהרמ"ה פּוֹסֵק כִּשְׁמוּאֵל וְכָתַבְתִּי יִישׁוּב עָלָיו וְתִקַּנְתִּי לְשׁוֹנוֹ שֶׁנִּרְאֶה שֶׁנָּפַל בּוֹ טָעוּת אֲבָל בְּדִבְרֵי הר' מוהרי"ק זלה"ה לֹא מָצָאתִי יָדַי וְרַגְלַי וְכָעֵת נִתְחַדְּשׁוּ לִי דִּבְרֵי הר' מוהרי"ן לֵב ח"ג סי' צ"ט שכ' עַל דִּבְרֵי הרמ"ה חֲקִירָה אֵיזֶה פי' מֵהַתּוֹסָ' מפ' וכ' ז"ל אִיבְּרָא דְּאֶפְשָׁר לְמֵימַר דס"ל להרמ"ה דִּפְלִיגִי רַב חִסְדָּא וְאַבַּיֵי וְרָבָא הֵיכָא דְּלָא יָצָא אפי' קוֹל וּפָסַק כְּרַב חִסְדָּא ע"כ וְעִם שֶׁהָרַב הַנִּזְכָּר הִסְכִּים לֶאֱמֶת כְּדִבְרֵי הרמ"ה שֶׁפּוֹסֵק כְּאַבַּיֵי וְרָבָא כִּשְׁאָר הַפּוֹסְקִים מִכָּל מָקוֹם כֵּינָן שֶׁיָּצָא מִפֶּוּמֵי' לִסְפֵּק אֶפְשָׁר שֶׁהוּא ג"כ דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה וּבֶאֱמֶת לֹא יָכוֹלְתִּי לַהֲלוֹם אוֹתוֹ הפי' בְּדִבְרֵי הרמ"ה ז"ל.

עוֹד הִקְשָׁה לְהָרַב מוהריב"ל בְּדִבַּר הַתּוֹסָ' בד"ה אִם הֵקַלְנוּ בִּשְׁבוּיָה וכו' עמ"ש בִּכְתֻבוֹת דְּאַסִּיקְנָא דְּעַדַי טֻמְאָה קָאָמַר עַיֵּין בח"ג סי' צ"ט וּדְבָרָיו רְאוּיִים אֲלָיו ז"ל. אַחֲרֵי כּוֹתְבִי הַמַּסְכְּתָא בָּאוּ תְּשׁוּבוֹת הָרַב מוהרי"ק זלה"ה וְרָאִיתִי שֶׁנִּשְׁאַל לוֹ מַחֲכָם גָּדוֹל מֻבְהָק ל' זֶה וְהִשִּׂיב שֶׁנָּפַל טָעוּת בְּדָפוּס וְתִקּוּנ' כָּתוּב בִּתְשׁוּבַת ע"ש: הֲלָכָה ד דַּף יב ע"ב הָהוּא גַּבְרָא דְּאִקַּדֵּישׁ בְּשׁוּטִיתָ' וכו' וְעַל דְּמִצַּעַר שְׁלוּחֵי דְּרַבָּנָן פרש"י שֶׁקָּם עָלָיו וְהִכָּהוּ ובפ' עֲשָׂרָה יוּחֲסִין דַּף ע' בְּעֻבְדָּא דְּרַב יְהוּדָה בַּר יְחֶזְקֵאל וכו' א"ל אַמַּאי שַׁמְּתֵיהּ מַר מְשׁוּם דְּצִיעֵר שָׁלִיחַ דְּרַבָּנָן וּפרש"י בִּיזָּה אֶת שְׁלוּחוֹ לְפָנָיו וְחַיָּיב מַלְקוּת דר' מְנַגִּיד אַמַּאן דְּמִצַּעַר שְׁלִיחַ דְּרַבָּנָן כְּדְאָמַר פ"ק ע"כ.

ויל"ד הֵיכִי מַיְיתֵי מֵרַב דְּמְנַגִּיד לְעִנְיַן שַׁמְתָּא וְנִרְאֶה דְּרַשׁ"י ז"ל מְחַלֵּק בְּהַהִד עֻבְדָּא דְּמְנַגִּיד רַב לְהַהִד דְּפָרֵק עֲשָׂרָה יוּחֲסִין דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם שָׁאנֵי דְּנָגַע בְּכָבוֹד רַב יְחֶזְקֵאל ומ"ש הָתָם מְנַגִּיד לְמָאן דְּמְצַעַר לַשָּׁלִיחַ מש"ה הָכָא סָלִיק דַּרְגָּא וּמְשַׁמְּתִינַן אֲבָל הָרַמְבַּ"ם ז"ל נָטָה עַצְמוֹ לְצַד אַחֵר וְחָלַק בֵּין הָעִנְיָנִים וכ' בה' ת"ת פ"ד בכ"ד דְּבָרִים שֶׁמְּנַדִּין אֶת הָאָדָם כ' א' מֵהֶם שֶׁהוּא הַמְבַזֶּה שְׁלִיחַ ב"ד וּבְהִלְכוֹת סַנְהֶדְרִין פכ"ה כ' ז"ל וְכָל הַמְצַעֵר שְׁלִיחַ ב"ד יֵשׁ לב"ד רְשׁוּת לְהַכּוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת ע"כ הוּא ז"ל חִילֵּק בֵּין מְצַעֵר לַמְבַזֶּה דְּבִמְבַזֶּה כ' דְּמְנַדִּין לוֹ וּבְמִצְעָר כ' שֶׁמַּכִּין לוֹ מַכַּת מַרְדּוּת ולפ"ז גָּרוּעַ טְפֵי מְצַעֵר מִמְּבַזֶּה דִּבְמַבְזֶה

מְנַדִּין אוֹתוֹ וּבְמִצְעָר מַכִּין אוֹתוֹ וְהָרָ"ן ז"ל כ' עַל דִּבְרֵי רַשִּׁ"י דִּלְשׁוֹן מְצַעֵר לָא מַשְׁמַע כּוּלֵּיהּ הַאי אֶלָּא אפי' מְבַזֶּה אוֹתוֹ בִּפְנֵי אֲחֵרִים וּמְבַיְּשׁוֹ.

הָרָ"ן ז"ל מְפָרֵשׁ בְּהַהִּ דִּשְׁמַעְתִּין שֶׁהוּא הַמְבַזֶּה הֵכָּךְ מ"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל דִּלְהָרַמְבָּ"ם חַיָּיב נִדּוּי ולפ"ז מ"ש הָרַב מהרי"ק זלה"ה בה' סַנְהֶדְרִין דִּבְרֵי הָרָ"ן ז"ל אֵינוֹ עִנְיָן לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל. וְהָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בא"ה סי' א' כ' דְּהַמְצַעֲרוּ מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת וּבְטוּר י"ד בה' נִדּוּי וְחֵרֶם הֶעְתִּיק הכ"ד דְּבָרִים שֶׁמְּנַדִּין עֲלֵיהֶם וא' מֵהֶם הַמְבַזֶּה שְׁלֵימַ ב"ד וְהוּא וַדַּאי ע"ד שֶׁפֵּירַשְׁתִּי עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְרָאִיתִי לְבַעַל הַטּוּרִים שֶׁפָּסַק בְּטוּר א"ה סי' ס"ז בְּשֵׁם הָרֹא"שׁ שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּרַב אֶלָּא בְּהָא הֲלָכָה כְּרַב שֶׁמַּלְקִין עַל הַמְקַדֵּשׁ בִּבְיאָה וְלָא בְּאִינָךְ ע"כ.

ונ"ל שֶׁבְּמָקוֹם הַזֶּה לֹא כִּיְוֵן הַטּוּר לִפְסֹק כְּהָרֹא"שׁ שֶׁהֲרֵי בְּכָל אֵלּוּ הַמְקוֹמוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי פָּסַק כִּנְהַרְדָּעֵי גַּם ל' הַטּוּר אֵינוֹ מְדֻיָּקָךְ שֶׁכָּתַב בְּהָא הֲלָכָה כְּרַב וכו' כנר' דְּרַב פְּלִיג בָּזֶה עִם אָמוֹרָא אַחֵר וְאֵינוֹ כֵּן דְּרַב יוֹסֵף וּנְהַרְדָּעֵי הוּא דִּפְלִיגִי בְּמִלְּתֵיהּ דְּרַב אִי בְּכַלְּהוּ מִנְּגִיד אוֹ דִּילְמָא בִּמְקַדֵּשׁ בְּבִיאָה לְחוּדֵי' וּבְסִי' קל"ד כ' הַטּוּר דְּהַמּוֹסֵר מוֹדָעָא אַגִּיטָּא מְשַׁמְּתִינַן לֵיהּ וּבְסִי' קמ"א כ' הַטּוּר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּהַמּוֹסֵר מוֹדָעָ' שֶׁל הַגֵּט מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת וצ"ע.

וְעַל דִּין חָתָן הַדָּר בְּבֵית חָמִיו נִרְאֶה שמ"ש הָרֹא"שׁ ז"ל בָּזֶה דְּמִנְהַג הָעוֹלָם הוּא דְּקָאָמַר אִיבְּרָא דְּבִיבָמוֹת כר"ג כ' דִּבְשֶׁל סוֹפְרִים הַלֵּךְ אַחַר הַמַּקִּיל וכו'. וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דַּאֲפִי' לְמַאן דְּחָיֵישׁ מַה שֶּׁדָּרִים עַכְשָׁיו אָא בִּשְׁבִיל טוֹבַת הֲנָאָה וכו'.

וְיֵשׁ לְתָמֹהַּ אֵיךְ נִמְלַט מֵהָאִיסּוּר מִשּׁוּם טוֹבַת הֲנָאָה וכו'. וְנִרְאֶה דְּבִשְׁלָמָא מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טוֹבַת הֲנָאָה מִמֶּנּוּ אִית בֵּיהּ חשד' שֶׁיֹּאמְרוּ דְּמִשּׁוּם פְּרִיצוּת הוֹלֵךְ שָׁם אֲבָל כְּשֶׁדָּר שָׁם בִּשְׁבִיל טוֹבַת הֲנָאָה וַדַּאי יֹאמְרוּ דְּמִטַּעַם זֶה דָּר שָׁם לֹא מִשּׁוּם פְּרִיצוּת וְאֶפְשָׁר עוֹד דְּכֵינָן דְּאִית בַּדָּבָר אִיבּוּד מָמוֹן אפי' מַאן דְּחָיֵישׁ יֹאמַר דְּכֵינָן שֶׁהַדָּבָר אֵין בּוֹ אִיסּוּר אֶלָּא חֲשַׁשׁ בְּעָלְמָא יֹאמַר דל"ח לְמִלְּתָא דְּאִיסּוּרָא: הֲלָכָה ה דַּף י"ב הַהוּא גַּבְרָא דְּקִדֵּישׁ בְּצִיפִּיתָא וכו' אָמַר רָבָא מְנָא אֲמִינָא לַהּ וכו' מַאי רָצְתָה וּמַאי לֹא רָצְתָה אִילֵימָא רָצְתָה דְּאָמְרָה אֵין לֹא רָצְתָה דְּאָמְרָה לָא וכו' וְקָשֶׁה כֵּינָן דְּאִיכָּא חֲלוֹקָ' אֶמְצָעִית דְּהַיְינוּ דְּאִישְׁתְּקָה אִם כֵּן מַאי קָאָמַר רַבָּא מְנָא אֲמִינָא לַהּ וכו' נֵימָא דְּהַבָּרַיְיתָא נְקַט הב' קְצָוֹות דְּהַיְינוּ קִידּוּשִׁין וַדַּאי הֵיכָא דְּרָצְתָה וְקִידּוּשִׁין שֶׁאֵינָם כְּלָל הֵיכָא שֶׁלֹּא רָצְתָה הָא אֶישְׁתְּקָה הָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת וּבִשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת אפי' אֶישְׁתְּקָה הָוְיָא וַדַּאי מְקֻדֶּשֶׁת וּלְהָכִי קָתָנֵי בְּרִישָׁא בִּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מְקֻדֶּשֶׁת וְלָא קָתָנֵי רָצָה וְלֹא רָצָה כְּלָל וצ"ע וּבְהַהִּ בָּרַיְיתָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן קִדְּשָׁהּ בְּגָזֵל וכו' הֲוָה מָצֵי לְמֵימַר דְּאַיְירִי כְּשֶׁאָמְרָה אֵין אֶלָּא שֶׁזֶּה הוּא חָסֵר בָּרַיְיתָא כֵּינָן דְּקָתָנֵי דִּבְרֵי הַמְקַדֵּשׁ אֲבָל אוֹקִימְתָּא דְּשַׁדֵּיךְ אֵינָהּ אוֹקִימְתָּא דִּבְהָכִי אַיְירִי בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְעַנְיֵן הֲלָכָה כָּתוּב בְּבֵירוּ' בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים דִּשְׁתִיקָה לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת לֹא מְהַנֵּי וכ' הָרַשְׁבָּ"א הֻבִיאוּ ה"ה פ"ג מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת ז"ל שֶׁאִם נָתַן לָהּ כֶּסֶף סְתָם וְחָזַר וְאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וְהִיא רוֹצָה צָרִיךְ שֶׁיִּטּוֹל הַכֶּסֶף מִמֶּנָּה וְיַחֲזוֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ בְּתוֹרַת קִידּוּשִׁין ע"כ.

וְהִנֵּה מִלְּשׁוֹן אוֹמְרוֹ וְהִיא רוֹצָה מַשְׁמַע דְּאָמְרָה אִין וְאַפֵּ"ה כ' דְּצָרִיךְ שֶׁיִּטּוֹל הַכֶּסֶף וְיַחֲזִיר וכו' דאל"כ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת ולפ"ז צ"ל דאע"ג דְּהֵיכָא דְּאָמְרָה אֵין אַחַר מַתַּן מָעוֹת מְקֻדֶּשֶׁת שָׁאנֵי הָתָם דִּנְתָנוֹ בְּתוֹרַת פְּקָדוֹן א"נ בְּהַהִיא דְּצִפִּית' דְּאָמַר דְּנַתְּנָה בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין אֲבָל

הָכָא שָׁנְתָנוּ סְתָם וְאָפְשָׁר דִּבְתוֹרַת מַתָּנָה יַהֲבִינְהוּ נִיהֲלָה אִם כֵּן אפי' אָמְרָה אֵין אַחַר כָּךְ אֵינָהּ מְקֻוָּשֶׁת אֶלָּא אִם כֵּן חוֹזֵר וְנוֹטֵל מִמֶּנָּה וכ"כ ה' מוהרש"ך זלה"ה בח"א סי' ט' וְהָרַב מוֹרִי הרשד"ם בְּחֵלֶק א"ה סי' ל"ד וְעִם שֶׁהוּא ז"ל הֵבִין דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּפָנִים אֲחֵרוֹת וְנִסְתַּפַּקְתִּי בְּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"אסי"ש צָרִיךְ לְיַטּוֹל וכו' אִי לְכַתְּחִלָּה הוּא דְּקָאָמַר ובלא"ה סְפֵיקָא הָוֵי אִי לֹא וְרָאִיתִי לְהָרַב מַהֲרִיבָּ"ל ח"ג סי' ב' חָקַר חֲקִירָ' ב' וכ' עַל דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א וּלְפִי דְּבָרָיו צָרִיךְ שנא' דִּשְׁתִיקוּתָ' לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת דְּאָמְרוּ בגמ' הַיְינוּ הֵיכָא שֶׁלֹּא בָּא לְיָדוֹ בְּתוֹרַת מַתָּנָה וְלֹא בְּתוֹרַת פְּקָדוֹן אֶלָּא כְּעִנְיַן הַהִיא דְּאָמְרִי' פ"ק וכו' וְהִנֵּה מִשְׁמַעְתִּין נר' דְּגַם בְּפִקָּדוֹן אָמְרִי' שְׁתִיקָה לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת וכו' וְיֵשׁ לִי בִּיאוּר עַל דְּבָרָיו כָּתַבְתִּי בַּאֲרֻכָּה בְּפֵירוּשַׁי לא"ה ע"ש גַּם בְּמַחֲלוֹקֶת שכ' הָרַב בֶּן רַבֵּינוּ יְרֻחָם לְהָרַשְׁבָּ"א וְיֵשׁ לִי עוֹד עִיּוּן בַּחֲקִירָה הג' שֶׁחָקַר הָרַב ז"ל וַאֲנִי לֹא בָּאתִי בְּזֶה רַק לְפָרֵשׁ מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְעִנְיַן הַהֲלָכָה לְבַד עִם פי' הָרַבָּנִים שֶׁפָּסְקוּ דִּינֵי הִלְכוֹתֵינוּ וְלֹא יוֹתֵר ומ"מ לִהְיוֹת עִנְיָן מָצוּי בְּכָל יוֹם שֶׁהָאִישׁ נוֹתֵן לְאִשָּׁה הַכֶּסֶף וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר תְּהֵא לִי מְקֻוָּשֶׁת רָאִיתִי לְכְתּוֹב דַּעְתִּי בָּזֶה וּבְפֵירוּשַׁי לא"ה רָאִיתִי לָחוּשׁ לְהַחְמִיר וְהֵבֵאתִי רְאָיָה מֵהָרַב מוהריב"ל זלה"ה וְכָעֵת נִתְיַשַּׁבְתִּי בַּדָּבָר וְרָאִיתִי לְהַחְמִיר בִּרְאָיָה מְפוֹרֶשֶׁ', מִדִּבְרֵי הָרִיבָ"ש סי' ק"ע עַל מִי שֶׁזָּרַק הַטַּבַּעַ' בְּחֵיקָהּ וְתָכַף אָמַר בְּהַהִ' מְקֻוָּשֶׁת וכו' כ' ז"ל וְאַף לְהָרִי"ף שֶׁכָּתַב דַּוְקָא כְּשֶׁבָּא לְיָדָהּ בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן הוּא דְּאָמְרִי' דִּשְׁתִיקָה דְּלְאַחַר מַתַּן מָעוֹת לָאו כְּלוּם הִיא אֲבָל כְּשֶׁבָּא לְיָדָהּ שֶׁלֹּא בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן צְרִיכָה גֵּט מספ' וכו' בְּנִדּוֹן זֶה אֵין לָחוּשׁ כְּלָל דְּהָא טַעְמָא דר"ה הוּא מִשּׁוּם דְּאִי לָא נִיחָא לָהּ חַשְׁדִינְהוּ וּבְנִדּוֹן זֶה כְּבָר הֵעִידוּ הָעֵדִים שֶׁכִּשְׁמוֹעַ דִּבְרֵי הַסּוֹפֵר הִפְשִׁיל אֶת בְּגָדָיו וכו' ע"כ כנר' מִדְּבָרָיו ז"ל דְּכָל שֶׁלֹּא הִשְׁלִיכָן סְפֵיקָא הו' לְדַעַת הָרִי"ף וְרָאִיתִי בִּתְשׁוּבוֹת בָּאוּ מֵחָדָשׁ מֵהָרַב מוהרי"ק בְּדִינֵי קִידּוּשִׁין סי' ב' כ' ז"ל דְּגַם לְהָרִי"ף וְהָרֹא"ש אֵינָהּ מְקֻוָּשֶׁת וְסַיֵּם ז"ל הָא קָמָן דְּלָא חָשׁ ר"ה בְּרִיהּ דר' יְהוֹשֻׁעַ בְּהַהִיא דְּצָפִיתָא דְּאָסַר אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמַעִיקָּרָא בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין יַהֲבִינְהוּ נִיהֲלָה אֲבָל אִי לָא יַהֲבִינְהוּ נִיהֲלָה מֵעִיקָּרָא בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין מוֹדֶה דִּשְׁתִיקוּתָא דְּלְאַחַר מַתַּן מָעוֹת לָאו כְּלוּם הוּא וְכֵן מְבוֹאָר בְּדִבְרֵי הָרִי"ף וְהָרֹא"ש עכ"ל ול"נ דְּלֹא הַקִּילוּ אֶלָּא דַּוְקָא בְּפִקָּדוֹן דְּמִחַיְיבָ' בְּאַחְרָיוּתוֹ אֲבָל כָּל שֶׁלֹּא בָּא בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן רָאוּי לְהַחְמִיר לְדַעְתָּם ז"ל וְכֵן דְּקָדַק הָרִיבָ"ש ז"ל שכ' ז"ל וַאֲפִילּוּ לְדַעַת הָרִי"ף שכ' דַּוְקָא כְּשֶׁבָּא לְיָדָהּ מִתְּחִלָּה בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן וכו' אֲבָל כְּשֶׁבָּא לְיָדָהּ שֶׁלֹּא בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן צְרִיכָה גֵּט מְסֻפָּק עכ"ל בְּאוֹפֶן דְּבְהָהִיא דה' מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתַב בַּתְּשׁוּבָה נִרְאֶה לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר לע"ד מִטַּעַם זֶה: הֲלָכָה ו כְּשֵׁם שֶׁאֵין אִשָּׁה וכו'.

יל"ד מְנָא לֵיהּ בְּפָשׁוּט דְּאִשָּׁה אֵינָהּ נִקְנֵית בְּפָחוֹת מש"פ אִי מִשּׁוּם דִּכְתִיב בָּהּ כֶּסֶף וְאֵין כֶּסֶף פָּחוֹת מש"פ וכמ"ש התו' לְעֵיל בְּרֵישׁ פִּרְקִין ד"ה וְאִשָּׁה בְּפָחוֹת וכו' כְּמוֹ כֵן בַּשָּׂדֶה כֶּסֶף כְּתִיב וְלָמָּה צָרִיךְ לְמֵילַף מֵאִשָּׁה וְאִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת דְּכֶסֶף הָוֵי פָּחוֹת מש"פ וְטַעְמָא דְּאֵין אִשָּׁה נִקְנֵית בְּפָחוֹת מש"פ מִשּׁוּם דְּהִיא לָא מִקָּנְיָ' עַצְמָהּ וְקָפְדָה בְּהָכִי בַּשָּׂדֶה דְּלִיכָּא לְמֵימַר הָכִי מִנָּלַן דְּאֵינוֹ נִקְנֶה בְּפָחוֹת מש"פ.

וְנִרְאֶה שֶׁטַּעַם הָאִשָּׁה הוּא מִשּׁוּם דְּאֵין כֶּסֶף פָּחוֹת מש"פ אֲבָל בַּשָּׂדֶה כֵּינָן דַּאֲפִי' בַּחֲלִיפִין נִקְנֶה דְּהָוֵי פָּחוּת מש"פ א"כ גָּלוּי לָנוּ דְּכֶסֶף דְּשָׂדֶה הָוֵי פָּחוֹת מש"פ לז"א כְּשֵׁם וכו' וְקִנְיַן כֶּסֶף לְחוּד וְקִנְיַן חֲלִיפִין לְחוּד כֵּן נ"ל לְתֵירוּץ הָרֹאשׁוֹן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּגָמַר שָׂדֶה מֵאִשָּׁה: וְאֵימָא עַד דַּעֲבֵיד וכו' לָא ס"ד דִּכְתִיב כִּי מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ פָּסוּק זֶה הוּא בְּיִרְמְיָה

פָּרָשָׁה כ"ג וְלֹא הַזְכַּר שֵׁם דָּגִים שְׁבַיָּם וְכֵינָן שֶׁכֵּן מִנְּלַן דְּבַחֲדָא מֵהָנָךְ חַיָּיבִים הָעוֹנָשׁ דִּילְמָא מִפְּנֵי הָאֵלָה תאב' הָאָרֶץ וְלֹא יוֹתֵר וּבִשְׁבוּעוֹת דַּף ל"ט אִיתָא אַחַר פָּסוּק זֶה וּכְתִיב ע"כ תֵּאֵבַל נִרְאֶה דג"ש יָלִיף כִּי הֵיכִי דְּהָתָם הו' עִם דָּגִים שְׁבַיָּם הָכָא נָמֵי ג"כ.

מִי כְּתִיב וּפָרְצוּ פָּרָצוּ כְּתִיב. יל"ד דע"כ אֵין לְדַקְדֵּק בְּזֶה שֶׁהֲרֵי אֵלֶּה וְכֹחֵשׁ כְּתִיב בְּוָא"ו וּבְאֵלֶּה לְחֻדָּא חַיָּיבִים עוֹנָשׁ זֶה וְהָרִיטְבָ"א גָּרִיס אֶלָּא וְהַשְׁתָּא הַדַּר בֵּיהּ מִמַּאי דְּקָאָמַר לְעֵיל ולפ"ז מַאי דִּכְתִיב גַּבֵּי אָלָה כִּי מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה אֶרֶץ לָא הָוֵי אֶלָּא אֲבֵלוּת לְחוּדֵיהּ.

אֲבָל יל"ד לִישָׁנָא דְּאִיתָא בִּשְׁבוּעוֹת דְּרַךְ סְתָם כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה א"נ כֵּינָן דְּאֵלֶּה כְּתִיב בְּרֹאשׁ הַמִּקְרָא אֵינוֹ מִן מִנְיָן זֶה וְהוּא הַיּוֹתֵר חָמוּר מִכָּל מַה שֶׁהִזְכִּיר: הֲלָכָה ז תוס' הָאִשָּׁה וכו' וְתֵירְצוּ דְּהָתָם אֵיירֵי בִּמְצוֹרָע לְתֵירוּץ זֶה יֵשׁ לְעַיֵּין מַאי דְּדָחֵי הָתָם בְּתָמִיד נִשְׁחָט שָׁאנֵי מְצוֹרָע וכו' כֵּינָן שֶׁהַקּוֹשְׁיָ' הָיְתָה מִמְּצוֹרָע וְלֹא מִשְּׁאָר קָרְבָּנוֹת וְנִרְאֶה דְּבִקּוּשְׁיָ' הָוָה ס"ל דְּהָוֵי מְשֻׁנֶּה מִשְּׁאָר קָרְבָּנוֹת מִדִּכְתִיב זֹאת תִּהְיֶה דְּהָוֵי עִכּוּבָא וּמְשַׁנֵּי דְּאַדְּרַבָּה אֵינוֹ כֵּן דְּאַדְּרַבָּא מְצוֹרָע שָׁאנֵי אֲבָל לְעוֹלָם דְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת אֶפְשָׁר לְהַקְרִיב הָעוֹלָה קוֹדֶם הַחַטָּאת וּבְתֵירוּץ הַגְּמָרָא דְּתָרֵיץ שָׁאנֵי עוֹלָה וכו' צ"ל דְּהַשְׁתָּא לָא דָּרְשִׁינַן קְרָא דַּאֲשָׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה לְבִנְיַן אָב וְהוּא בֶּאֱמֶת דָּבָר דָּחוּק לְפִירוּשָׁם ז"ל גַּם לפי' הַשֵּׁנִי שְׁפִירְשׁוּ ק' וצ"ע: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה פָּסַק הָרַמְבַּ"ם בפ"ק מה' מְחֻסְרֵי כַּפָּרָה דְּשִׁעְבּוּדָא דְּאוֹרָיְיתָא וכ"כ בפי"א מֵהִלְכוֹת מַלְוֶה: וא"ת הָא בפ' גֵּט פָּשׁוּט קָאָמַר רַבָּה שִׁעְבּוּדָא לָאו דְּאוֹרָיְיתָא וּפָרִיךְ וְהָאָמַר רָבָא גָּבוּ קַרְקַע יֵשׁ לוֹ גָּבוּ מָעוֹת אֵין לוֹ וּמְסִי' דְּרָבָא טַעְמָא דִּבְנֵי מַעְרָבָ' קָאָמַר וְלֵיהּ לָא ס"ל וְהָרַמְבַּ"ם בפ"ג מֵהִלְכוֹת נְחָלוֹת כָּתַב דְּבֵין שֶׁגָּבוּ קַרְקַע בֵּין שֶׁגָּבוּ וכו' אֵין לוֹ וְלִכְאוֹרָה דִּין זֶה הו' כמ"ד שִׁעְבּוּדָא לָאו דְּאוֹרָיְיתָא לָא קַשְׁיָא מִידֵי דְּהָתָם אִיכָּא טַעְמָא רַבָּה דִּכְתִיב בְּכֹל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ וְכָל שֶׁאֵינוֹ בְּעַיִן לָא קָרֵינַן בֵּיהּ יִמָּצֵא לוֹ וַאֲפִ' מ"ד שִׁעְבּוּדָא דְּאוֹרָיְיתָא ס"ל הָכָא דְּבֵין גָּבוּ קַרְקַע בֵּין גָּבוּ מָעוֹת אֵין לוֹ וּמַאי דְּתַלְיָ' בִּגְמָרָא הָא בְּהָא לָא קַשְׁיָא מִידֵי דמכ"ש פָּרִיךְ דְּהֵיכִי קָאָמַר רָבָא שִׁעְבּוּדָא לָאו דְּאוֹרָיְיתָא הֲרֵי קָאָמַר רַבָּה דְּגָבוּ קַרְקַע יֵשׁ לוֹ אַלְמָא אֲפִילּוּ הָתָם דִּקְרָא כְּתִיב בְּכֹל אֲשֶׁר יִמְצָא וכו' עִם כָּל זֶה אָמַר דְּיֵשׁ לוֹ א"כ ע"כ ס"ל דְּשִׁעְבּוּדָא דָּא רִיְיתוּ אֲבָל מַאן דס"ל דְּשִׁעְבּוּדָא דְּאוֹרָיְיתָא מָצֵי סָבַר דְּבֵין גָּבוּ קַרְקַע בֵּין גָּבוּ מָעוֹת אֵין לוֹ כֵּינָן דְּלָא מִתְקַיְּים שַׁפִּיר קָרָא דְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא וְרַשְׁבָּ"ם ז"ל כ' בפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין דקכ"ה טַעְמָא דְּבֵין גָּבוּ קַרְקַע וכו' מְשׁוּם דְּהָנֵי לָא הָווּ מָעוֹת דְּשָׁבַק אֲבִיהֶן וַהֲוָה לֵיהּ רָאוּי וכו' וא"כ אע"ג דְּשִׁעְבּוּדָא דְּאוֹרָיְיתָא לָעִנְיַן יֵרוּשַׁת בְּכוֹר בעי' מְוֻחְזָק גָּמוּר וְלֹא יִהְיֶה רָאוּי כְּלָל וְתָמַהְתִּי מִבַּעֲלֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ בְּפֶרֶק יֵשׁ נוֹחֲלִין דַּף קכ"ו וצ"ע דְּרַב פַּפָּא סָבַר הָכָא בֵּין גָּבוּ קַרְקַע בֵּין גָּבוּ מָעוֹת אֵין לוֹ א"כ סָבַר שִׁעְבּוּדָא לָאו דְּאוֹרָיְיתָא דְּשִׁלְהֵי גֵּט פָּשׁוּט מְדַמֵּי לְהוּ אַהֲדָדֵי דַּהֲרֵי כְּפִי מ"ש במכ"ש פָּרִיךְ כִּדְפָרֵישִׁית וְהוּא נָאוֹת לְקַיְּים הַהֲלָכָה דְּשִׁעְבּוּדָא דְּאוֹרָיְיתָא: פִּיסְקָא וְקוֹנָה אֶת עַצְמָהּ וכו' אֶלָּא מִיתַת בַּעַל מִנְּלַן מֵהֶקִישָׁא דְּאַחֶרֶת לְאָמָה לָא מָצֵי אָתְיָא דְּלָא אִיתַּקַּשׁ אֶלָּא לְעִנְיַן הַכְנָסוֹת כְּדִכְתִיב אִם אַחֶרֶת יִקַּח וכו' לֹא לָעִנְיַן יְצִיאוֹת: וְהָא עֲרָיוֹת וכו' יל"ד דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לַּעֲרָיוֹת שֶׁהֵן אֲפִילּוּ בְּגֵט אֲסוּרִים וְאֶפְשָׁר דְּעַל סָבָרָא דְּאָסְרָה מַתִּירָהּ לְחוּדֵיהּ הוּא דְּפָרִיךְ א"נ אִיכָּא לְמֵעֲבַד יוֹכִיחַ מִיבָמָה שֶׁאֵין לָהּ בָּנִים דְּאִם נָתַן לָהּ בַּעְלָהּ גֵּט אֲסוּרָה לַיָּבָם וְאִם מֵת מֻתֶּרֶת לוֹ.

ש"ל סְבָרָא הוּא וכו' יל"ד נַיְמָא דְּקָרָא דְּסֵפֶר כְּרִיתוּת מִיעֵט הַךְ סְבָרָא דְּדַוְקָא סֵפֶר כּוֹרֵת' לֹא דָּבָר אַחֵר וְנִרְאֶה דְּלָא מְמַעֲטִינַן מֵהַךְ קְרָא כ"א יְצִיאוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בִּידֵי אָדָם דְּוֻמְיָא דְּגֵט אַךְ ק' דִּלְקַמָּן פרש"י עַל מַאי דְּקָאָמַר לכ"ע בַּעֲשָׂה וְיָצְאָה וְהָיְתָה ע"י גֵּרוּשִׁין וְלֹא ע"י מִיתָה דְּוִשְׁלָחָהּ לְזוֹ וְלֹא לְאַחֶרֶת וכו' הֲרֵי דְּקָאֵי בְּגֵרוּשִׁין וּמְמַעֵט מִיתָה וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּמִיתּוּרָ' דּוּשְׁלָחָהּ דְּרִישׁ דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לְכַמָּה דְּרָשׁוֹת בְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ: הָא דְּלָא פָּרִיךְ וְהָא ע"כ וְשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית דְּמַאי דְּאָסַר לְהוּ בְּעַבְדוּת לָא שָׁרֵי לְהוּ מִילֵּי דְּעַבְדוּת שָׁאנֵי דְּהָוֵי מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּנִּיחוֹ לְיוֹרְשָׁיו וע"ע ג"כ דָּמֵי לְמָמוֹן בְּתוֹךְ שֵׁשׁ: וְדִילְמָא אֵין לָהּ בָּנִים אֲסוּרָה לְעָלְמָא וכו'.

יל"ד דא"כ לֹא תִּהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר דְּכָתַב רַחֲמָנָא בְּאֵין לָהּ בָּנִים לָמָּה לִי כֵּינָן דְּבְכָל גַּוְונָא אִסּוּרָא. וְנִרְאֶה שֶׁבָּא לָתֵת עֵשֶׂה בְּיֵשׁ לָהּ בָּנִים שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב עַל לָאו אֶלָּא דַּוְקָא בְּאֵין לָהּ בָּנִים.

ע"ק בְּמַאי דְּפָרִיךְ וְאֵימָא לכ"ג בְּלָאו לכ"ע בַּעֲשֵׂה דא"כ לֹא תִּהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה דִּכְתַב רַחֲמָנָא לָמָּה לִי וְנִרְאֶה לְהַטִּיל בּוֹ אִיסּוּר נוֹסָף מִלְּבַד הָעֲשֵׂה וְתוֹסְפ' רי"ד כָּתַב עִנְיָן אַחֵר ע"ש. אֶלָּא מִדַּאֲמַר רַחֲמָנָא וכו' יל"ד דִּילְמָא הָנֵי אַלְמָנָה שֶׁנִּחְלְצָה שֶׁהַחֲלִיצָה הִתִּירָה הַכָּתוּב לִינָּשֵׂא דַּחֲלִיצָה פָּקְעָה אַלְמְנוּתָהּ וַאֲפִילּוּ הָכִי אָסְרָה לכ"ע אֲבָל לכ"ע שְׁרֵי שֶׁכֵּן מָצִינוּ הַיְתֵרָה מִוְּנֵקָךְ' שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חָלוּץ הַנַּעַל כְּדִלְקַמָּן וְנִרְאֶה דְּאִם לֹא יָדַעְנוּ דְּמִיתָה מַתִּירָתָהּ לָא דָּרְשִׁי' מִבֵּית חָלוּץ הַנַּעַל הֱיְתֵר חֲלוּצָה תוס' אֶלָּא מִיתַת בַּעַל מנ"ל וכו' תֵּימָא וכו' קָשֶׁה לִי מַה קַּוְשְׁיָא הִיא זֹאת דע"כ הֲוְצְרְכוּ קְרָאֵי הָכָא וְהָתָם בַּעֲרָיוֹת אִיצְטְרִיכוּ דְּלָא נֵימָא לְאַחַר מִיתָה אִיסּוּר כָּרֵת לֵיכָּא אֲבָל אִיסּוּר עֲשֵׂה אִיכָּא דְּאֵשֶׁת אִישׁ ג"כ אִיצְטְרִיךְ דְּלָאנֵימָא דהו' בַּעֲשֵׂה לְאַחַר מִיתָה וְאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְהַתִּיר לְגַמְרֵי וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹ' קָיְימִי בְּדִבְרֵי הַמַּקְשֶׁה שֶׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ חִילּוּק בֵּין אִיסּוּר חָמוּר לְאִיסּוּר קַל ע"ק במ"ש וי"ל אַחֲרֵי שֶׁרָאִינוּ וכו' דא"כ היכ' פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וְהָא עֲרָיוֹת וכו' כֵּינָן דְּלָא יָדַעְינַן עֲרָיוֹת אֶלָּא אַחַר שֶׁכְּתִיב אֵשֶׁת אִישׁ: וְרָאִיתִי כָּתוּב בְּגִלָּיוֹן בְּדִיבּוּר זֶה דְּבָעֲרָיוֹת אִיכָּא כַּמָּה קְרָאֵי לְהַתִּיר לְאַחַר מִיתָה וְאִם הַסְּבָרָא דְּהוּא אַסְרַהּ וְהוּא שָׁרְתַהּ קַיְיָמָת ע"כ אִיצְטְרִיךְ חַד עֲרָיוֹת לְבַטֵּל הַסְּבָרָא הַזֹּאת וְזֶה הוּא דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְהָא עֲרָיוֹת ומ"ש הַתּוֹסָ' אַחֲרֵי שֶׁרָאִינוּ וכו' הוּא לִשְׁאָר קְרָאֵי דַּעֲרָיוֹת.

וְנִרְאֶה לִי עוֹד דְּאִיכָּא לְמֵידַק לְפִי תֵּירוּצָם זַ"ל דְּכֵינָן דְּאִיכָּא קְרָאֵי בַּעֲרָיוֹת לְהַתִּיר לְאַחַר מִיתָה לִשְׁתּוֹק קְרָא מֵאֵשֶׁת אִישׁ דע"כ יָדְעִינַן הִתִּירוּ כֵּינָן דְּהֻצְרְכוּ כַּמָּה קְרָאֵי בַּעֲרָיוֹת לִשְׁתּוֹק מְכַלֵּהוּ וְלֹא לִכְתּוֹב אֶלָּא א' אֶלָּא ע"כ אִית לוֹ לְמֵימַר דַּהֲוָה יָלְפִינַן מֵאֵשֶׁת אִישׁ דְּמֻוָּתֶרֶת מש"ה אִיצְטְרִיכוּ כֻּלְּהוּ וְנִרְאֶה דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא לָא קַשְׁיָא מִידֵי דְּלֵיכָּא שׁוּם קְרָא מְיֻוָּתָר וּכְשֶׁאָמַר בַּגְּמָרָא סְבָרָא הוּא הֲוָה ס"ל דְּלֵיכָּא שׁוּם קְרָא בַּעֲרָיוֹת לְאָסְרָן לְאַחַר מִיתַּם אֶלָּא מִסְּבָרָא הֲוָה יָדְעִינַן' דַּאֲסוּרוֹת בֵּין מֵחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה וּלְכָךְ פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא אַהַךְ סְבָרָא דְּהוּא אֲסָרָהּ וכו' וְהָא עֲרָיוֹת דְּאָסַר לְהוּ וכו' עַד דְּמַסֵּיק מִקְּרָא דְּאוֹ כִּי' יָמוּת וכו' וּלְהַךְ מַסְקָנָא הוּא דְּדָרְשִׁינַן הָנָהוּ קְרָאֵי דַּעֲרָיוֹת דְּהָנָהוּ דְּהָתָם נָמֵי לָאו דרש' בְּרוּרָה הֵם וז"ש הַתּוֹסָ' אַחֲרֵי שֶׁרָאִינוּ שֶׁהַהִתִּיר הַכָּתוּב כִּדְדָרְשִׁי' וכו' דְּמֵעִיקָּרָא לָא הֲוָה דָּרִישׁ לְהוּ וְעוֹד דְּקָדְקוּ לוֹמַר כִּדְדָרְשִׁינַן וכו' לוֹמַר שֶׁאֵינִי כ"א דְּרָשָׁא בְּעָלְמָא לֹא יַתִּיר כִּי הֵיכִי דְּנֵימָא בֵּיהּ מִדְּאִיצְטְרִיךְ וכו' וק"ל: תוס' לכ"ע בַּעֲשֵׂה הִקְשָׁה הָרַב מוהריב"ל מַה לְּגֵט שֶׁכֵּן מוֹצִיא

בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר בִּיאָה תּוֹכִיחַ וְאַע"ג דְּנֵימָא דְּלָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה וּפְרָכָא הוּא דְּעָבְדִינַן וְכמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל דְּעָבְדִי פְּרָכָא מֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה וכ"כ לְקַמָּן בד"ה ותה' יְבָמָה וכו' מ"מ אִיכָּא לְמֶעְבַּד הַךְ ק"ו מְנוּשָׂאִים וּמַה יָּבָם שֶׁאֵינוֹ מַתִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט לְאָחִיו מַתִּירָתוֹ בְּמִיתָתוֹ אִישׁ דְּעָלְמָא שֶׁמַּתִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּתִּירֶנָּה בְּמִיתָה וְאִם נֹאמַר שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן אֵינָהּ נִקְנֵית בְּבִיאָה דְּמֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה פָּרְכִי' אַךְ יֵשׁ לְגַמְגֵּם בק"ו וָהּ כֵּיוָן שֶׁעִיקַּר נְשׂוּאֵי' הַיְבָמָה הֵם לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹ סִיב' מַכְרַע' שֶׁעִם שֶׁאֵינוֹ מַתִּירָהּ בְּגֵט מַתִּירָהּ לַיָּבָם בְּמִיתָתוֹ וְהָרַב הַנָּזְכָּר תִּי' לְקוֹשְׁיָיתוֹ ז"ל דְּאִיכָּא לְמֵימַר חֲלִיצָה תּוֹכִיחַ שֶׁאֵינָהּ בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וּמֻתֶּרֶת בְּעָלְמָא אַף אֲנִי אָבִיא מִיתָה וכו': וְיֵשׁ לְתָמְהַּ בְּדִבְרֵי הָרַב ז"ל כֵּיוָן דְּאַפְּתִי לָא יָדְעִינַן דְּאֵשֶׁת אִישׁ מֻתֶּרֶת בְּמִיתַת הַבַּעַל שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית גּוּפָהּ תַּיְתֵי בק"ו שֶׁתְּהֵא חֲלִיצָה מַתִּירָתָהּ וְלֹא נִתְבַּטֵּל ק"ו זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא פְּרָכָא דְּמִיתַת הַבַּעַל וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְמַע' ד"ה סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וכו' וְזֶה יִת' אַחַר שֶׁנַּעֲמֹד בְּדִקְדּוּק דִּבְרֵיהֶם שֶׁקָּבְעוּ דִּבְרֵיהֶם עַל מַאי דְּפָרֵיךְ וְאֵימָא וכו' לכ"ע בַּעֲשָׂה וְרָאוּי הָיָה שֶׁיַּעֲשׂוּ קוֹשְׁיָיתָם עַל מַאי דְּבָעֵי מֵעִיקָּרָא מִיתַת בָּעֵלִים מִנָּלַן וכו' וְנִרְאֶה דְּהָתָם הָיְתָה הַתְּשׁוּבָה בְּצִדָּהּ דְּהַךְ ק"ו פָּרֵיכָא הוּא דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לַּגֵּט שֶׁכֵּן מוֹצִיא בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְלֵיכָּא לְמֵימַר חֲלִיצָה תּוֹכִיחַ דְּאִיכָּא לְמֵימַר הִיא גּוּפָהּ תַּיְתֵי' כִּדְפָרֵישִׁית הָכָא לֵיכָּא לְמֵימַר הִיא גּוּפָהּ תַּיְתֵי כֵּיוָן דְּהָכָא קָאָמַר וְאֵימָא וכו' לכ"ע בַּעֲשָׂה דְּכֵיוָן דְּאַפִּיקְתֵּי' מִמִּיתָה וְאוֹקְמָ' אַעֲשֵׂה הַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר דַּחֲלִיצָה גּוּפָהּ דְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תַּיְתֵי' בק"ו דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּיבָמָה שֶׁכֵּן הַמִּיתָה אַפִּיקָתָהּ מֵאִיסּוּר כָּרֵת תֹּאמַר בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית דְּלְעוֹלָם בְּאִיסּוּרָא עוֹמֶדֶת' וְזֶה כְּדַאי לַהֲבָנַת הָרַב מוהריב"ל לֹא הָיָה רָאוּי שֶׁיַּעֲלֶה זֶה מֵאֲדָם גָּדוֹל כָּמוֹהוּ' עוֹד י"ל בְּמַאי דְּכָתַב ז"ל חֲלִיצָה תּוֹכִיחַ דְּאֵינָהּ מַתֶּרֶת בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְאֵינָהּ מַתֶּרֶת בְּעָלְמָא דְּהָא מַאי דַּחֲלִיצָה מַתֶּרֶת אֵינָהּ' בכ"ע אֶלָּא דַּוְקָא בִּיבָמָה והק"ו לְאֵשֶׁה דְּעָלְמָא וְנִרְאֶה דהק"ו הוּא הָכִי גֵּט שֶׁאֵינוֹ' מַתִּיר בְּעָלְמָא בְּיָבָם מַתִּיר בְּעָלְמָא' מִיתָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן וכו' וְלֹא נִזְכַּר בְּעִנְיַן הַקַּל וְאוֹמַר שׁוּם מָקוֹם מְיֻחָד וַעֲבָדִים יוֹצִיח' מֵחֲלִיצָה דְּאֵינָהּ בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְעִם כָּל זֶה מַתֶּרֶת בְּעָלְמָא' בְּמָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה כְּגוֹן בִּיבָמָה אַף אֲנִי אָבִיא מִיתָה שֶׁעִם שֶׁאֵינָהּ מַתֶּרֶת בִּיבָמָה מַתִּיר בְּעָלְמָא כְּגוֹן בִּיבָמָה יְמִינָהּ נִלְמוֹד לְאֵשֶׁה דְּמַאי שְׁנָא אִשָּׁה דְּעָלְמָא מִיבָּמָהּ לְעִנְיַן מִיתָה זֶה צָרִיךְ בְּהֶכְרֵחַ לְאָמְרוֹ לְדַעַת הָרַב ז"ל עוֹד יל"ד דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לַּגֵּט שֶׁכֵּן מַכְנִיס וּלְכָךְ מוֹצִיא וּאַע"ג דִּבְמִיתָה לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הַכְנָסָה כְּבָר פָּרִיךְ תַּלְמוּדָא לְעֵיל מַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן פּוֹדִין בָּהּ הֶקְדֵּשׁוֹת משא"כ בִּבְיאָה וכו'.

וְנִרְאֶה דִּסְמִיךְ אק"ו שֶׁל מְקוֹמוֹת וְנֵימָא הָכִי וּמַה מְּגוֹרֶשֶׁת שֶׁאֵינָהּ מֻתֶּרֶת לַיָּבָם מֻתֶּרֶת לְעָלְמָא אַלְמָנָה שֶׁמֻּתֶּרֶת בְּמִיתַת הַיָּבָם לַיָּבָם אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא מֻתֶּרֶת בְּמִיתַת אִישׁ דְּעָלְמָא וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידֵי.

עוֹד יל"ד מַה לְּגֵט שֶׁכֵּן מַתִּיר לְעָלְמָא בְּמָקוֹם יָבָם תֹּאמַר מִיתָה שֶׁאֵינָהּ מַתֶּרֶת לְעָלְמָא בְּמָקוֹם יָבָם. וְנִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּתּוֹרֵץ בַּהֲפִיכַת הק"ו כִּדְפָרֵישִׁית.

עוֹד יל"ד דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ דְּהַאי ק"ו אִית בֵּיהּ דְּיוֹ מַה גֵּט אֵינָהּ מַתֶּרֶת לְכֹהֵן הֲדְיוֹט אַף מִיתָה לֹא יַתִּירֶנָּ' לְכֹהֵן הֲדְיוֹט. וה' מוהריב"ל הִקְשָׁה עוֹד דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא כְּמִיתָה וְלֹא יַתִּירֶנָּה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לָהּ בָּנִים וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָ' מַקְשֵׁי' עַל מַאי דְּקָאָמַר בגמ' לכ"ע בַּעֲשֵׂה דְּהָא אֵינוֹ

לכ"ע דְּהָא לְפָחוֹת אִיכָּא לְאוֹכוֹחֵי הֵיכָא שֶׁאֵין לָהּ בָּנִים אוֹ בִּשְׁאָר דְּבָרִים ואעפ"י שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט וְהֵיכִי קָאָמַר בַּגְּמָרָא לכ"ע.

וְהָרַב מוהריב"ל תֵּירֵץ לְקֻושְׁיָתוֹ זֹאת דְּהַהּ ק"ו אֵינוֹ אֶלָּא גִּילּוּי מִילְּתָא ולפ"ז גַּם לְקֻושְׁיָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהַקֻּשָׁה דְּמַה לַּגֵּט שֶׁכֵּן מַתִּיר בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית הֲוָה מָצֵי לְתָרֵץ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא גִּילּוּי מִילְּתָא אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ לְרַב לְתָרֵץ בְּהוֹרָאָה שֶׁהוּא ק"ו: פִּיסְקָא וְהַיְבָמָה וכו' בְּבִיאָה מִנָּלַן דְּאֵינָהּ נִקְנֵית אֶלָּא בְּבִיאָה לְחֻלְּדָא.

וְאִימָא לְכְלוֹלֵהּ מִילְּתָא כְּאִשָּׁה וְקֻשָּׁה דא"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מִיבָּמָה יָבֹא עָלֶיהָ דְּלָמַדְנוּ מִמְּנוּ בִּיאָה וּמֵאִשָּׁה נָפְקָא לָן שְׁטָר וּבִיאָה וְנִרְאֶה דְּאִי יָלְפִי' מֵאִשָּׁה הַיְינוּ או' מָה אִשָּׁה אֵין כֶּסֶף וּשְׁטָר גּוֹמְרִי' לְיוֹרְשָׁ' וּלְטַמֵּא לָהּ כְּמוֹ כֵן בִּיבָמָה אֵין גּוֹמְרִים וּלְהָכִי כָּתַב רַחֲמָנָא בִּיאָה לו' דְּבִיאָה גּוֹמֶרֶת לְיוֹרְשָׁ' וּלְטַמֵּא לָהּ וְכֶסֶף וּשְׁטָר כִּי בִּיאָה וּלְשׁוֹן רַשְׁ"י ז"ל שֶׁכָּתַב מָה אִשָּׁה וכו' צָרִיךְ לְפָרְשׁוֹ ע"ד זֶה ולפ"ז אִיצְטְ' וְיבָמָה וּמַאי דְּיָלְפִינַן כּוּלֵּיהּ מִילְּתָא מֵאִשָּׁה הַיְינוּ לו' דְּכֶסֶף וּשְׁטָר גּוֹמְרִים בָּהּ כְּדֶרֶךְ שֶׁהַבִּיאָה גּוֹמֶרֶת בָּהּ יָעִיד עַל זֶה עוֹד יל"ד לְפִי הַמַּסְקָנָא אַמַּאי לֹא נְקַיֵּים הַהֶיקֵּשׁ דְּאִשָּׁה וּתְהֵא נִקְנֵית בְּכֶסֶף שְׁטָר וּבְבִיאָה וְאִיצְטְרִיךְ וְיבָמָה לוֹמַר דְּבְיאָ' דַּוְקָא הָוֵי בע"כ דְּהָכִי מַשְׁמַע הַהֵ"א דְּוְיבָמָה לוֹמַר בְּבִיאָה דַּוְקָא וק"ל עוֹד יל"ד דְּאִי יְבָמָה אִיצְטְרִ' כִּי הֵיכִי דְּלָא נִילַף מֵאִשָּׁה לִשְׁתּוֹק מֵאִשָּׁה וּמֵהֵ"א דְּוְיבָמָה וְלֹא נֵימָא אֶלָּא יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ לְחוּד דְּמַשְׁמַע דְּבְיאָה דַּוְקָא קוֹנָה וְאֶפְשָׁר דְּלְאִשָּׁה אֵינוֹ מְיֻוָּתָר דְּאִיצְטְרִיךְ לו' דְּהָוֵי כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר וְיוֹצְאָה בְּגֵט כְּאִשָּׁה עוֹד דְּקָדוּק אַחֵר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בִּשְׁמַעְתָּא דְּוְבְעָלָה מְלַמֵּד שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה ע"ש.

וְאִימָא מַאי וְיִבָּמָה דבע"כ מְיַבֵּם פרש"י ה"ג הַאי מְבַעְיָא לֵיהּ וְטַעְמוֹ ז"ל מְשׁוּם דְּלִשׁוֹן וְאִימָא הוּא לְשׁוֹן מְסֻפָּק וְזֹאת הַדָּרָשָׁא הִיא מְבֹרָרֶת וּפְשׁוּטָה בַּבָּרַיְיתָא בִּיבָמוֹת וְעוֹד דְּאִי לְהַהּ דְּרָשָׁא הוּא דַּאֲתָא אִם כֵּן כִּי מְשַׁנֵּי א"כ לֵימָא קְרָא וְיִבֵּם מַשְׁמַע דְּמִוּוֹבָם הֲוָה שָׁמְעִי' בע"כ וְזֶה א"א וּבְרוֹב הַגֻּוְסָאוֹת אִיתָא בַּבָּרַיְיתָא בִּיבָמוֹת וְיִבֵּם בִּיאָה גּוֹמֶרֶת בָּהּ וִיבָמָה בע"כ.

וְקֻשָּׁה שֶׁאִם כֹּחוֹ שֶׁל מַקְשֶׁה בְּהַקְשׁוֹתוֹ הַאי מְבַעְיָא לֵיהּ וכו' מִכֹּחַ הַבָּרַיְיתָא דִּיבָמוֹת וּכְמוֹ שפירש"י בְּדַעַת הַמַּקְשֶׁה קֻשָּׁה דְּמַה פָּרִיךְ וְכִי רָאָה תְּחִילַּת הַבָּרַיְיתָא רָאָה סוֹפָהּ וְנִרְאֶה דְּהַמַּקְשֶׁה לֹא הִקְשָׁה מִכֹּחַ הַבָּרַיְיתָא אֶלָּא מִכֹּחַ הַדִּין שֶׁהָיָה מְקֻבָּל אֶצְלוֹ מִדָּרָשָׁ' וְזֶה דְּקַדֵּק רַשְׁ"י באו' בְּדִבְרֵי הַמַּקְשֶׁה דְּהָכִי דָּרְשִׁינַן וּבְדִבְרֵי הַמְתָרֵץ הִזְכִּיר הַבָּרַיְיתָא פִּיסְקָא בַּחֲלִיצָה מִנָּלַן וכו' קֻשָּׁה מִדְּאִיצְטְרִיךְ הַנַּעַל לְמַעֵט גֵּט בַּיְבָמָה שָׁמְעִינַן דַּחֲלִיצָה מַתִּירָתָהּ שֶׁאִם חֲלִיצָה אֵינָהּ אֶלָּא מִצְוָה הֵיכִי מְמַעֲטִים גֵּט באו' נַעַל אֵין מִידֵּי אַחֲרִינָא לֹא דְּמַשְׁמַע דְּמְמַעֵט גֵּט דְּהַיְינוּ כְּרִיתוּת דְּכוֹרְתָהּ וּמַתִּירָהּ וְדִכְוָותֵהּ צָרִיךְ לְהָיוֹת הַחֲלִיצָה וְעוֹד קֻשָּׁה לְאַבַּיֵּי דְּקָאָמַר לְעֵיל דְּהָאִשָּׁה אֵינָהּ יוֹצְאָה בְּכֶסֶף מִסְּבָרָא דְּאֵין קִטֵּיגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵיגּוֹר וּקְרָא דְּסֵפֶר כְּרִיתוּת לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לַחֲלִיצָה דְּלִיבּוּם לָא אִיצְטְרִיךְ דְּלָא מְמַעֵט אֶלָּא מִלְּתָא דְּבִידֵי אָדָם וְאִי חֲלִיצָה אֵינָהּ מַתִּירָהּ אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ סֵפֶר כּוֹרְתָהּ לו' דְּאֵין דָּבָר אַחֵר כּוֹרְתָהּ.

וְנִרְאֶה דס"ד דְּהַחֲלִיצָה הוּא לְמִצְוָה דְּלָא מְהַנֵּי אֶלָּא בַּחֲלִיצָה וְדָבָר אַחֵר ומ"ש סֵפֶר כּוֹרְתָהּ וכו' כֵּיוָן דְּבְלֹא מִצְוַת חֲלִיצָה אֵינָהּ מֻוָּתֶרֶתהַיְבָמָה לַשּׁוּק נִמְצָא שֶׁהַחֲלִיצָה הִיא הַמְסַיַּעָהּ

בִּכְרִיתוּת וְלָזֶה אִיצְטְרִיךְ סֵפֶר לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ כּוֹרְתָהּ אֶלָּא סֵפֶר לְחוּדֵי' מִבְּלִי סִיּוּעַ דָּבָר אַחֵר זֶה נִרְאֶה לְתָרֵץ לַקּוּשְׁיָא הַשְּׁנִיָּה א"נ אֶפְשָׁר דַּאֲתָא כְּרִיתוּת לְדָבָר הַכּוֹרֵת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ.

בֵּית חֶלּוּץ הַנַּעַל וכו' מְבִיאָרָא' נָפְקָא כְּמוֹ שפרש"י וּפָרִיךְ אַכַּתִּי מְבַעְיָא לֵיהּ וכו' נִרְאֶה דְּהָנָךְ תְּרֵי קּוּשְׁיוֹת הַקּוּשָׁה אוֹתָן הַמַּקְשֶׁה בְּבַת אַחַת וְכַוָּנָתוֹ הָיְתָה דְּהַהִּ בישׁ' בֵּית חֶלּוּץ אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁ' דִּלְקַמָּן דר"ט וּמְבִישׁ' לְהָקִים שָׁם אַתָּא לִדְרָשָׁא דְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶלָּא דְּהַתַּלְמוּד הִפְרִיד אוֹתָן וְאָמַר וְאַכַּתִּי וכו' וְזֶה הֶכְרֵחַ גָּדוֹל לע"ד דאלת"ה תִּקְשֵׁי מַאי פָּרִיךְ וּלְדִידָךְ מִי נֵיחָא מֵהֵיכָא נפ' הַדִּרָשָׁא דִּלְקַמָּן כֵּינָן דִּסְבִירָא לָךְ דְּהַהִּ קְרָא אִיצְטְ' לב"ד יִשְׂרָאֵל דע"כ דִּרָשָׁא דִּלְקַמָּן אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא מִקְּרָא דְּוִנְקְרָא שְׁמוֹ בישׁ' וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דַּהֲוָה מָצֵי לְשַׁנוּיֵי דְּהָכָא מִבֵּית לְחוּדֵי' נָפֵיק לָהּ וּמִשּׁוּם דְּאַסְמְכֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל שָׁמְעִינַן דְּמֻוָּתָר לְיִשְׂרָאֵל אֲבָל הָעִיקָּר קְרָא דיש' אַתָּא לְדִשְׁמוּאֵל וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ דְּאֵימָא כּוּלֵּיהּ קְרָא לְהַהִּ דִּרָשָׁא אַתָּא: פִּיסְקָא וּבְמִיתַת הַיָּבָם וכו'.

יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ הַנַּעַל לְמַעֵט גֵּט בִּיבָמָה יָדְעִינַן דְּיוֹצְאָהּ בְּמִיתַת הַיָּבָם דְּאִם לֹא כֵּן לִשְׁתּוֹק מִינֵּיהּ דְּמֵאִשָּׁה לֵיכָּא לַאֲתוּי' דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּאִשָּׁה שֶׁכֵּן יוֹצְאָהּ בְּמִיתַת הַבַּעַל וְאִם נֹאמַר שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ אִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן נִקְנֵית בְּשֶׁטָר תֹּאמַר בִּיבָמָה שֶׁאֵין בָּהּ קִנְיָן בְּשֶׁטָר וא"ת דְּהָא לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר בִּיבָמָה דְּהָא הַיְבָמָה הַיּוֹצְאָהּ בַּחֲלִיצָה אֵינָהּ נִקְנֵית דְּהָא מַה שַּׁיָּיךְ בָּהּ קֻשְׁיָה חֲרֵי התו' מַקְשִׁים כה"ג ד"ה וּתְהֵא יְבָמָה וְאִיכָּא פִּרְכָא אַחֲרִיתִי וְהֵיא מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן יוֹצְאָהּ בְּכֶסֶף וְאִיכָּא לְמֵימַר אִשָּׁה תּוֹכִיחַ.

עוֹד יל"ד בְּמַאי דְּפָרִיךְ אַהַהִּ ק"ו מַה לְּאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁיּוֹצְאָהּ בְּגֵט דְּנִרְצָע יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּגֵט וְיוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן מַה לְנִרְצָע שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וְנִרְאֶה דְּעַל חֲדָא מַתָּרְתִּי פָּרְכִי' מַה לְהָנָךְ שֶׁכֵּן אוֹסְרָן מַתִּירָן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּיבָמָה וְכִדְהָוָה סָלֵיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא לְמִפְרְךְ וְעַל חֲדָא מֵחֲדָא הוּא דְּקָאָמַר בגמ' הָא נָמֵי אוֹסְרָהּ מַתִּירָהּ.

וּמָה אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁהִיא בְּחֶנֶק וכו' יְבָמָה שֶׁהִיא בְּלָאו לֹא כָּל שֶׁכֵּן יל"ד דְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ דְּאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ בְּחֶנֶק וְלֹא בְּלָאו אוֹ לְפָחוֹת בְּלָאו דְּקָדְשָׁה אפי' הָכִי מִיתַת הָאָדוֹן אֵינָהּ אוֹסֶרֶת מַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁאֵינָהּ נִקְנֵית בְּבִיאָה שְׁאָר עֲרָיוֹת יוֹכִיחַ שֶׁנִּקְנֵית בְּבִיאָה וְאֵינָן יוֹצְאוֹת בְּמִיתַת בְּעָלִים עוֹד יל"ד דְּנַחֲזוֹר הק"ו לְמִקּוֹמוֹת וְנֵימָא הָכִי וּמַה חֲזָקָה שֶׁהֶחֱמִיר בְּאֵשֶׁת אִישׁ הֵיקֵל בִּיבָמָה קוּל' מִיתַת הַבַּעַל שֶׁהֵקֵל בְּאֵשֶׁת אִישׁ אֵינוֹ דִּין שֶׁנָּקֵל בִּיבָמָה מָה אָמַרְתָּ מַה לְחֲזָקָה שֶׁהֶחֱמִיר תֹּאמַר מִיתַת הַבַּעַל שֶׁהֶחֱמִיר בַּעֲרָיוֹת כָּרֵת יוֹכִיחַ שֶׁהֶחֱמִיר שָׁם וְהֵקֵל בִּיבָמָה וכו' אַף אֲנִי אָבִיא מִיתַת וכו' וּתְהֵא אֵשֶׁת אִישׁ וכו' זוֹ שֶׁיּוֹצְאָהּ בְּגֵט וכו' אֵין לְדַקְדֵּק ש"כ תּוֹכִיחַ דְּמַה לְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן אֵינָהּ יוֹצְאָהּ בְּמִיתַת הָאָדוֹן וְאֵין לוֹמַר אַמָּה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ דְּכֵיוָן דְּאַכַּתִּי לָא שָׁמְעִי' דְּאִשָּׁה אֵינָהּ יוֹצְאָהּ בַּחֲלִיצָה אֵיכָּא לְמֵימַר דְּאִשָּׁה גּוּפָהּ תַּיְתִי בק"ו דְּיוֹצְאָהּ בַּחֲלִיצָה דְּמַאי דְּלָא יָלְפִי' בְּאָמָה שֶׁיּוֹצְאָהּ הוּא מִשּׁוּם דְּאֵיכָּא לְמֵימַר אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וכמ"ש התו' למע' בד"ה סֵפֶר כּוֹרְתָהּ אֵין לְדַקְדֵּק דְּתֵהֵא יְבָמָה יוֹצְאָהּ בְּיוֹבֵל מק"ו דְּנִרְצָע שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בַּחֲלִיצָה וְיוֹצֵא בַּיּוֹבֵל וְאִם נֹאמַר מַה לְנִרְצָע שֶׁנִּקְנָה שְׁרֵצִיעַ' אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וְנִרְאֶה דְּאַתַּרְוַיְיהוּ אֵיכָּא לְמִפְרְךְ שֶׁכֵּן יֵשׁ בָּהֶם צַד עַבְדוּת.

תוס' וּתְהֵא אִשָּׁה וכו' וְיֵשׁ לדק' דְּנַחֲזוֹר הק"ו לְמִקּוֹמוֹת וְנֵימָא וּמַה גֵּט שֶׁאֵינָהּ מַתִּיר בִּיבָמָה וכו' וְנִרְאֶה דְּנִיחָא לְהוּ לַעֲשׂוֹת הק"ו דגמ' עצמ' דְּנוֹשְׂאִים א"נ מַה לְּגֵט שֶׁכֵּן מַכְנִיס וְיֵשׁ בָּזֶה דְּחִיָּה וְהָרַאשׁוֹן עִיקָּר.

תוס' וּתְהֵא יְבָמָה וכו' תֵּימָא מַה לְּאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁכֵּן נִקְנֵית בְּשְׁטָר וכו' אֵין לפ' דה"ק דְּיבָמָה הַנְּשׂוּאָה ליב' אֵינָהּ נִקְנֵית בְּשְׁטָר כִּי אִם בְּביאָה דְּהָא מַה שַּׁיָּךְ פִּירְכָא זוֹ לִיבָמָה הַיּוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה שֶׁהֲרֵי הַיּוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה אֵינָהּ נִכְנֶסֶת שׁוּם קִנְיָן וַהֲבָנַת הַתּוֹסָ' הִיא מַה לְּאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁיּוֹצְאָה בְּגֵט שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ סִיבָּה שֶׁהֲבִיאָה לְכָךְ וְהִיא כְּנִיסָתָהּ בְּשְׁטָר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּיבָמָה דְּכִינָּן דְּהִיא אֵינָהּ נִכְנֶסֶת בְּשְׁטָר לְפִי שֶׁאֵין לָהּ קִנְיָה מְצִיאוּת לֹא יִהְיֶה לְהַיְצִיאָה בְּשְׁטָר וה"ה דְּהָיוּ יְכוֹלִי' לְהַקְשׁוֹת מְבִיאָה וְכָסֵף ותי' הר"ם וכו' ויל"ד דִּלְפֵי' הר"ש הָדְרָא קוּשְׁיָא לְדֵוְכְתָּא מַה לְּאֵשֶׁת יָבָם שֶׁיּוֹצְאָה בְּשְׁטָר שֶׁכֵּן נִקְנֵית בִּבְיאָה וְקִנְיַן הַבִּיאָה גָּרַם לָהּ לִהְיוֹת יוֹצְאָה בְּגֵט מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּיבָמָה הַיּוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה.

וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ דְּאֵינָהּ נִקְנֵית בִּבְיאָה וְיוֹצְאָה בְּגֵט מַה לְּאָמָּה שֶׁיּוֹצֵאת בְּכֶסֶף אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וְקָשֶׁה לְפִי זֶה דְּנִשְׁתּוֹק מִוַּיְבַמָּה דְּמַשְׁמַע בִּיאָה גּוֹמֶרֶת בָּהּ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ הַנַּעַל לְפִי הַמַּסְקָנָא אוֹ כָּכָה יֵעָשֶׂה לְפִי הקס"ד לְאַשְׁמוּעִינַן דְּיבָמָה אֵינָהּ נִקְנֵית בְּגֵט וַאֲנַן יָדְעִינַן דְּאֵינָהּ נִקְנֵית הַיְבָמָה אֶלָּא בְּבִיאָה דַּוְקָא דְּאִי נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּשְׁטָר נָמֵי לִשְׁתּוֹק מֵהַבַּעַל וּמֵאָמָה לָא נָפְקָא וְגַם לֹא מֵאֵשֶׁת יָבָם דְּמַה לְּאֵשֶׁת יָבָם שֶׁכֵּן נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר תֹּאמַר יְבָמָה הַיּוֹצֵאת בַּחֲלִיצָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם קִנְיָן וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ כָּכָה אוֹ הַנַּעַל שָׁמְעִינַן דְּדַוְקָא בִּיאָה הוּא דְּקוֹנָה אוֹתָהּ וְלֹא בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וְאָפְשָׁר דְּהַתּוֹסָ' סָמְכוּ אַהַדְּ ק"ו דְּמַחֲזִירִין אוֹתוֹ לְמִקּוֹמוֹת וּמֵהַכְנָסָה לִיצִיאָה לָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מ"מ אָפְשָׁר דְּעָבְדִינַן יוֹכִיחַ מִגֵּט עַצְמוֹ מֵהַכְנָסָ' לְהוֹצָאָ' וְעִם זֶה עָלָה לְדַעְתִּי תי' לְקוּשְׁיָא זוֹ עִם שֶׁבֶּאֱמֶת הָיָה נִרְאֶה לע"ד דְּאֵין כַּוָּנָתָם בְּזֶה אֶלָּא לְהַקְשׁוֹת מִגֵּט דְּמַהֲנִי' וְהַקְשׁוּ מֵהַכְנָסָ' לִיצִיאָה דַּוְקָא מִגֵּט עַצְמוֹ וְיֵשׁ עוֹד לְפָרֵשׁ דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב וְיָבָמָה הָיִיתִי אוֹ דַּאֲתָא הַנַּעַל לְמֵעֵט לְמִיתַת הַיָּבָם וְאַף עַל גַּב דְּלָא מְמַעֵט קְרָא אֶלָּא דְּומְיָא דַּחֲלִיצָה הַיְינוּ לְפִי הָאֱמֶת.

תוס' אֲמַר קְרָא כָּכָה וכו' וא"ת וכו' יל"ד לָמָּה לֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' קוּשְׁיָא זוֹ בְּהֶחְלֵט וְלֵימָא דְּכָכָה אָתָא לְמֵעֵט גֵּט וּמִיתַת הַיָּבָם דְּהָכִי מַשְׁמַע כָּכָה וי"ל דְּהַתּוֹסָ' בְּהַקְשׁוּת' טָלוּ סַל דַּעְתָּם קָצָת מִן הַתִּי' דְּכִינָן דַּחֲלִיצָ' הָוֵי בִּידֵי אָדָם אֵין לְחַלֵּק בֵּין חֲלִיצָ' שֶׁהוּא בִּידֵי אָדָם לְגֵט שֶׁהוּא בִּידֵי אָדָם וּלְכָךְ הִקְשׁוּ לְפִי שֶׁהָיָה נִרְאֶה שֶׁמִּן הָרָאוּי הָיָה שֶׁיְּמַעֵט מִית' וְתֵירְצוּ שֶׁהַסְּבָרָא הִיא הֵפֶךְ זֶה.

וְכֹל הֵיכָא דְּאִיכָּא עִכּוּבָא לָא דָּרְשִׁינַן ק"ו וכו' יל"ד נֵימָא דְּקְרָא דְּוָעָשָׂהוּ חַטָּאת גַּלִּי לָן בְּעָלְמָא בכ"מ דְּכָל הֵיכָא דְּאִיכָּא עִכּוּבָא לָא דָּרְשִׁינַן ק"ו וכו'. וְנִרְאֶה דְּהַסְּבָרָא הִיא דְּקְרָא מְמַעֵט ק"ו וְכִינָן שֶׁכֵּן אֵין צָרִיךְ לְפָסוֹק הַזֶּה א"נ פָּרִיךְ הָכָא מִכַּח הַפָּסוּק דְּמְמַעֵט בפ"ק דְּחֻלִּין גַּבֵּי הָעֵרוּפָ' וכו' דְּהוּא מְיֻוָּתָר וק"ל אָמַר קְרָא לָהּ וכו' מִיּוּתּוּרָא דְּקְרָא הוּא דְּנָפְקָא לָהּ וּלְהָכִי לָא אָמְרִינַן הָכָא דְּדָרְשִׁינַן ק"ו אַף עַל גַּב דְּאִיכָּא קְרָא דְּהָכָא מִיּוּתּוּרָא דְּקְרָא הוּא דְּדָרִישׁ לֵיהּ וּמַה בִּמְקוֹם שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ הַגּוֹרָל קִדֵּשׁ הַשֵּׁם וכו' בְּפָרָק טָרַף בַּקְּלְפִי דַּף מ"א אָמַר רַב חִסְדָּא אֵין הַקְּנִין מִתְפָּרְשׁוֹת אֶלָּא בְּלִקִּיחַת בְּעָלִים אוֹ בַּעֲשִׂיַּית כֹּהֵן וּדְרִישׁ לֵיהּ מִקְרָא וּפָרִיךְ לֵיהּ מִוְּעָשָׂהוּ חַטָּאת וּמְשַׁנֵּי הָכִי קָאָמַר מַה בִּמְקוֹם שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ הַגּוֹרָל וַאֲפִי' בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּי' קִדֵּשׁ הַשֵּׁם בִּשְׁעַת לְקִיחָ' וכו' מָקוֹם שֶׁקִּדֵּשׁ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת לְקִיחָ' וְשֶׁלֹּא

בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּיה אֵינוֹ דִּין שֶׁקִּדֵּשׁ הַשֵּׁם בִּשְׁעַת לְקִיחָה וּבִשְׁעַת עֲשִׂיָּיה וכו' וְקָשֶׁה דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא דְּמָה הַגְּרָלָ' הוּ' שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת לְקִיחָה כְּמוֹ כֵּן קְרִיאַת שֵׁם וְנִרְאֶה דְּהָכָא כִּדְעָבְדִינַן הק"ו וְאָמְרִינַן דְּהַגְּרָלָ' דְּאָמְרָה תּוֹרָה לֹא יְעַכְּבָה א"כ אֵין לְחַלֵּק בֵּין שְׁעַת לְקִיחָה וַעֲשִׂיָּיה לְשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת לְקִיחָה הִלְכָךְ לֵיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ וְעוֹד צ"ע.

תוס' הָא לָאו הָכִי דָּרְשִׁינַן ק"ו והר' רַבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן וכו', קָשֶׁה לְדַעַת רַבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן אֵיךְ הוֹכִיחַ מִדְּאִיצְטְרִיךְ וְזֹאת וכו' דְּאִם לֹא כֵּן לִשְׁתּוֹק מִינֵּיהּ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ וְעָשָׂה וכו' דְּהָא ע"כ וְעָשָׂה אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ מִשּׁוּם דְּבָטָרָף בַּקַּלְפִּי מַסִּיק אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאַף עַל גַּב דְּבִסֵּדֶר לָא מְעַכְּבָא הַגְּרָלָ' מִיהָא מְעַכְּבָא הִלְכָךְ לֵיכָּא לְמֵימַר לִשְׁתּוֹק מִוְּעָשָׂה דְּאִי הֲוָה שְׁתִיק מִינֵּיהּ הָיֵיתִי אוֹמֵר דְּחֵקֶּה הָוֵי עִכּוּבָא בֵּין בַּחוּץ בֵּין בִּפְנִים וְקַאֵי בֵּין אַגּוּפָא דְּהַגְּרָלָה בֵּין אַסֵּדֶר הַגְּרָלָה לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ וְעָשָׂה לְמֵימַר לְחֵקֶּה דִּלָּא קַאֵי אַסֵּדֶר אֶלָּא דַּוְקָא לְעִנְיַן הַגְּרָלָה דְּהָכִי מַשְׁמַע וְעָשָׂה וכו' כְּלוֹמַר דְּהַגְּרָלָה מְעַכֵּב דַּוְקָא לְהַגְּרָלָה אֲבָל לְעִנְיַן הַסֵּדֶר לֹא מְעַכֵּב וְנִרְאֶה דבפ' טָרַף בַּקַּלְפִּי סָלִיק הַדּ סְבָרָא הָתָם לְאִיבָּעִית אֵימָא וּלְשִׁינּוּיָא קַמָּא לָא שָׁאנֵי לָן בֵּין הַגְּרָלָה גּוּפָא לְסֵדֶר הַגְּרָלָה עוֹד קָשֶׁה לְדַעַת ר"ש הֵיכִי מוּכָח מִדְּאִיצְטְרִיךְ וְזֹאת דְּעָשָׂה וכו' שָׁמְעִינַן דְּהֵיכָא דְּאִיכָּא עִכּוּבָא לָא דָּרְשִׁי' ק"ו דְּמַהָתָם לָא מַשְׁמַע מִידִי דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּנַדַאי פְּשִׁיטָא דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ וְעָשָׂה שָׁמְעִינַן דְּדָרְשִׁינַן ק"ו הֵיכָא דְּאִיכָּא עִכּוּבָא כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הוּא ז"ל דְּאִי לָא דָּרְשִׁינַן ק"ו לָמָּה לִי וְעָשָׂה וְאִי לְאַשְׁמוּעִי' דְּחֵקֶּה הָוֵי דַּוְקָא בִּפְנִים לִשְׁתּוֹק מִזֹּאת אֶלָּא וַדַּאי דְּהָיֵיתִי אוֹ' בֵּין בַּחוּץ בֵּין בִּפְנִים וְהָא דְּאִיצְטְרִיךְ וַעֲשָׂאוֹ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּדָרְשִׁי ק"ו אַף עַל גַּב דְּאִיכָּא עִכּוּבָא אֲבָל הַיְינוּ קוֹדֶם שֶׁיִּכְתּוֹב קְרָא דְּזֹאת אֲבָל בָּתַר דְּקָאָמַר רַחֲמָנָא קְרָא דְּזֹאת לְאַשְׁמוּעִינַן דְּחֵקֶּה הָוֵי דַּוְקָא בִּפְנִים תּוּ לָא שָׁמְעִינַן מִוְּעָשָׂה דַּאֲפִי' הֵיכָא דְּאִיכָּא עִכּוּבָא דָּרְשִׁינַן ק"ו דְּהַשְׁתָּא נֹאמַר דְּלָא דָּרְשִׁי' וְעָשָׂה אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּהַגְּרָלָ' אַף עַל פִּי שֶׁהִיאבְּבְגִדֵי לָבָן בַּחוּץ מְעַכְּבָא אֲבָל לְעוֹלָם דְּבְעָלְמָא הֵיכָא דְּאִיכָּא עִכּוּבָא לָא דָּרְשִׁינַן ק"ו.

וְנִרְאֶה לְתָרֵץ דְּשַׁפִּיר קָאָמַר רַבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן ז"ל וּמַה שֶּׁהִקְשִׁיתִי אֵין נִרְאֶה כְּדַאי לְהַקְשׁוֹת שנא' דְּוָזֹאת אֲתָא עַכְשָׁיו לְמַעֵט מַאי דַּהֲוָה ס"ל מֵעִיקָּרָא דְּהֵיכָא דכת' עִכּוּבָ' דָּרְשִׁינַן ק"ו דְּהֵיכִי מְמַעֲטִים וְאַדְּרַבָּא נֹאמַר לְהֵפֶךְ דּוְזֹאת לְגוּפֵיהּ דַּוְקָא הוּא דַּאֲתָא דחק' הָוֵי בִּפְנִים דַּוְקָא וְהַסְּבָרָא בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת הָא לָאו הָכִי דָּרְשִׁינַן ק"ו נר' דְּהֵיכִי דְּאָמְרִי' הָכָא כְּדְדָרְשִׁי' הק"ו וְחֵקֶּה אֲתָא לְשָׁאֵר מִילֵּי כְּמוֹ כֵּן צ"ל בְּעִכּוּבָא דְּכָכָה וּלְשֵׁם דְּרָשָׁא אֲתָא וּלְהָכִי לָא שָׁנֵי שָׁאנֵי הָתָם דְּדָרְשִׁינַן ק"ו אַף עַל גַּב דְּאִיכָּא עִכּוּבָא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא עִנְיָנִים אֲחֵרִים בַּפָּרָשָׁה וְהָתָם קָאֵי.

וְאִידָךְ לָהּ וְלֹא לָהּ וּלְחֹבֶרֶת' וכו' הָא דְּלָא קָאָמַר אֶלָּא נִרְאֶה דְּאַשִּׁינּוּיָא קַמָּא נָמֵי סְמִיךְ אַדְּרָשָׁ' דְּכָכָה וְכֵן כְּדֵי לִי' מֵהָא דְּהַנַּעַל כֵּלְהוּ תְּלָת אִיצְטְרִיכוּ לְכָךְ וּבְהָכִי ניח' לִי מַה שפירש"י בְּרֵישׁ פִּירְקִין כְּשֶׁעוֹשָׂה ק"ו מִיָּבְמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּגֵט כָּתַב ז"ל דְּיָלְפִינַן לְקַמָּן בְּהַאי פִּרְקִין כְּתִיב לָהּ וְלֹא לְיָבָמָה וְלִכְאוֹרָה נר' מֵהַסְּוּגְיִי' דְּמֵהֵ"א וְהַנַּעַל נָפְקָא וּלְמַאי דְּפָרִישִׁית אָתֵי שַׁפִּיר וְאִימָא לָהּ לִשְׁמָהּ קָשֶׁה דְּלָא הי"ל לְהַקְשׁוֹת בִּלְשׁוֹן וְאִימָא שֶׁהוּא לָשׁוֹן מְסֻפָּק אֶלָּא הי"ל לְהַקְשׁוֹת וְלוֹמַר הַאי מַבַּעְיָ' לֵיהּ לִשְׁמָהּ וּכְמוֹ שֶׁפָּרְשִׁינַן לְעֵיל ה"ג הַאי מַבַּעְיָ' לֵיהּ וכו'.

וְנִרְאֶה דְּהַמַּקְשֶׁה הָוָה ס"ל דְּמַחַד לָהּ נָפְקִי כּוּלְּהוּ דְּרָשׁוֹת וּמִשּׁוּם הָכִי פָּרִיךְ בִּלְשׁוֹן וְאַכַּתִּי וְכוּ: לָהּ וְלֹא לָהּ וְלַחֲבֶרְתָּהּ פֵּירֵשׁ רַשִׁ"י שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁשְּׁמוֹתָן שָׁוִים וכו' וּבְסָמוּךְ כָּתַב אִם כָּתַב פְּלוֹנִי מְגָרֵשׁ פְּלוֹנִית וכו' יל"ד לָמָּה כָּתַב לְמַעְלָה שֶׁשְּׁמוֹתָן שָׁוִים וכו' וְעַיֵּין.

נַעֲלוֹ אֵין לִי וכו' ק"ל אַמַּאי לָא דָּרְשִׁינַן דְּרָשׁוֹת אִיפְכָּ' וְנֵימָא דְּנַעֲלוֹ אֲתָא לְמַעֵט נַעַל שֶׁל כָּל אָדָם דְּהָכִי מַשְׁמַע נַעֲלוֹ וְנָעַל אֲתָא לְרַבּוֹת אֲפִילּוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַלֵּךְ בּוֹ וְקָטָן שֶׁאֵין חוֹפָה אֶת רַגְלָיו וְהַמְסֻלִּים שֶׁאֵין לוֹ עָקֵב.

וְנִרְאֶה דְּזֶה אֵין סבר' דְּכֵינָן שֶׁהוּא קָטָן אוֹ גָּדוֹל וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה לָא מִיקְּרֵי נַעַל כְּלָל וְאֵין סָבָרָא שֶׁיְּהֵא רָאוּי לַחְלוֹץ בּוֹ מתנ' ע"ע נִקְנָה בְּכֶסֶף וכו' מִלִּישָׁנָא דְּמַתְנִי' דְּקָתָנֵי בִּשְׁטָר נר' דבע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל אַיְירִי דְּקָנָה אוֹתוֹ הַיִשְׂרָאֵל בִּשְׁטָר ויל"ד עַל דבר' רַשִׁ"י זַ"ל שֶׁכָּתַב זַ"ל וּבְגִרְעוֹן כֶּסֶף כְּדִכְתִיב וְהָיָה כְּסַף מִמְכָּרוֹ וכו' דְּלָמָּה הֵבִיא פָּסוּק דִּכְתִיב גַּבֵּי ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי וְלֹא הֵבִיא הַפָּסוּק דְּוַהֲפָדָה דְּמִינָּהּ יָלִיף ע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם דְּאִיתַּקַּשׁ לְאַמָּה, ונר' דְּרַשִׁ"י זַ"ל לֹא הֵבִיא הַפָּסוּק הַזֶּה כ"א לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ מְצִיאוּת הַגִּרְעוֹן הֵיכִי הָוֵי דְּמוּהֲפָדָה לָא שָׁמְעִינַן מִינָּהּ הֵיכִי הָוֵי אֲבָל מִכֶּסֶף מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר הַשָּׁנִים יָדְעִינַן עִנְיַן הַגִּרְעוֹן בְּתַכְלִית.

יְתֵירָה עָלָיו אָמָה הָעִבְרִיָּה וכו' פירש"י כִּדְיָלְפִינַן מִוַּיֵּצֵא חִנָּם ואע"ג דְּלְעֵיל יָלְפִינַן לָהּ מֵאֵין כֶּסֶף דְּמִוַּיֵּצֵא חִנָּם נָפְקָא לָן לִימֵי בַּגְרוּת נִרְאֶה שֶׁלִּשׁוֹנוֹ שֶׁל רַשִׁ"י אֵינוֹ בְּדִיּוּק וּלְסֵיפָא דְּקָרָא אָזֵיל: גמ' ע"ע נִקְנָה בְּכֶסֶף מְנָלַן קָשֶׁה דְּמַאי בָּעֵי מָנָא לַן דמק"ו יָלְפִינַן לָהּ מאש' שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּשָׁנִים וְיוֹבֵל נִקְנֵה בְּכֶסֶף ע"ע שֶׁקּוֹנֶה עַצְמוֹ בְּשָׁנִי' וּבַיּוֹבֵל אֵינוֹ דִּין שיה' נִקְנָה בְּכֶסֶף מַה לָּאִשָּׁה שֶׁכֵּן יוֹצְאָה בְּמִיתַת הָאָדוֹן שִׂפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ מַה לְּשִׂפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן נִקְנֵית בְּמִשִׁיכָה וַחֲזָקָה אִשָּׁה יוֹכִיחַ ונר' דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּאִשָּׁה וְשִׂפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁכֵּן כַּסְפָּן מֵאֲכִילָתָן בִּתְרוּמָה משא"כ בע"ע שֶׁאֵינוֹ קָנוּי קִנְיַן עוֹלָם כִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל דַּף ד' וַעֲדַיִין נר' דְּאִיכָּא לְמֵימַר אָמָה הָעִבְרִיָּה יוֹכִיחַ שֶׁאֵין כַּסְפָּהּ מַאֲכִילָתָהּ וְאָתֵי מִתְּלַת וְתֵירוּץ קַוּשְׁיָ' זוֹ ית' בָּמָה שֶׁאַתָּרֵץ לְקַוּשְׁיַ' אַחֶרֶת שְׁקָשָׁה בְּהָא דְּבָעֵי לְקַמָּן מוֹכֵר עַצְמוֹ מְנָלַן וְאַמַּאי לָא יָלִיף לֵיהּ מִמְּכָרוּהוּ ב"ד וְכִי תִּקְשֶׁה וְתֹאמַר מַה לְמְכָרוּהוּ ב"ד שֶׁכֵּן הָוֵי בע"כ ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי יוֹכִיחַ מַה לע"ע שֶׁנִּמְכַּר לְכוּתִי שֶׁיּוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן מְכָרוּהוּ ב"ד יוֹכִיחַ.

לָכֵן נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דמק"ו לָא מָצִינַן לְמֵילַף קִנְיָן מְחֻוָּדָשׁ לְיִשְׂרָאֵל יֹוצֵא מִן הַכּוּתִי דְּאָמְרִי' בִּבְכוֹרוֹת מִדְּיִשְׂרָאֵל בַּחֲדָא אַף כּוּתִי בַּחֲדָא הִלְכָּךְ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ קִנְיָן אַחֵר מְפוֹרָשׁ בּוֹ לֵיכ' לְמֵילַף קִנְיָן אַחֵר אִם לֹא פֵּרְשׁוּ הַכָּתוּב בְּהֶדְיָ' וְדִכְוָתֵהּ כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסוֹף דִּיבּוּר הוֹאִיל וְכָל קִנְיָנוֹ בְּכֶסֶף ואע"ג דְּהַתּוֹסָ' לֹא כָּתְבוּ זֶה אֶלָּא כִּדְבָעֵינַן לְמֵילַף מִכּוּתִי מ"מ הַסָּבָרָא דְּמַה יִשְׂרָאֵל בחד' בְּמִקּוֹמָהּ עוֹמֶדֶת וּבְזֶה נִיחָא לִי מַה שֶּׁקָּשָׁה לִי עַל דִּבְרֵי רַשִׁ"י שפי' גַּבֵּי אַשְׁכְּחַן ע"ע וכו' הוֹאִיל וְכָל קִנְיָנוֹ שֶׁל כּוּתִי בַּכֶּסֶף וְלֹא בְּמִשִׁיכָה וכו' כנר' שֶׁקִּנְיָנִית הַתַּלְמוּד הִיא דְּכֵינָן דְּמָצִינוּ בֵּיהּ בישׁ' קִנְיַן מְשִׁיכָה מִנָּלַן שֶׁנִּקְנָה בְּכֶסֶף וְהִנֵּה כְּשֶׁבִּקֵּשׁ טַעַם שֶׁיְּהֵא נִקְנֶה בְּכֶסֶף מִקְרָא דְּוַהֲפָדָה אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי מִנָּלַן שֶׁלֹּא יִקָּנֶה ג"כ ע"ע בְּמְשִׁיכָה דְּוִמְיָא דְּמִטַּלְטְלֵי כֵּיוָן שֶׁלֹּא מִיעֲטוֹ קְרָא בְּהֶדְיָא וְאֵין לוֹמַר דאה"נ שֶׁנִּקְנֶה בְּמְשִׁיכָה מִדְּלָא קָתָנֵי לֵיהּ בְּמַתְנִי' וּלְקַמָּן בגמ' לָא קָאָמַר דְּשִׁיֵּיר מַתְנִי' מְשִׁיכָה אֶלָּא ע"כ אִית לָנוּ לְמֵימַר כָּל כַּמָּה דְּלָא מַרְבֶּה קְרָא בְּהֶדְיָא אֵין לַהֲבִיאוֹ וּבְשִׁלְמָא אִם לֹא הָיָה מְפֹרָשׁ כֶּסֶף הָיִיתִי אוֹמֵר

דְּנִקְנָה בִּמְשִׁיכָה אַדְּ קָשֶׁה דְּכֵינָן שֶׁנִּקְנָה בִּשְׁטָר לָמָּה יְהֵא קוֹנֶה אוֹתוֹ בִּמְשִׁיכָה וְאִי מְשׁוּם דְּמַה שֶׁקּוֹנֶה בְּמַטַּלְטְלִין הֲוָה לֵיהּ כְּאִלּוּ כָּתוּב בְּהֶדְיָא גַּבֵּי ע"ע לְפִי הָאֱמֶת ג"כ מִנָּלַן שֶׁלֹּא יִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי בִּמְשִׁיכָה וצ"ע.

אָמַר קְרָא וְהָפְדּוּהָ מִלְּמַד שֶׁמְּגָרֵעַ מִפִּדְיוֹנָהּ פרש"י דְּאִי לֹא קָנָאָהּ בְּדָמִים מַאי מְגָרֵעַ' וכו' וְלִכְאוֹרָה נר' דְּאֵינוֹ הֶכְרֵחַ דְּאֶפְשָׁר שֶׁקָּנָאָהּ בִּשְׁטָר וְאַחַ"כ נָתַן לָהּ דָּמִים וְעַכְשָׁיו שַׁפִּיר חָגְרָע' מִן הַדָּמִים שֶׁנָּתַן בַּעֲבוּרָהּ שׁוּב רָאִיתִי בְּהָרִיטְבָ"א שֶׁהִקְשָׁה כֵּן לְרַשׁ"י ז"ל וְתָמַהְתִּי עָלָיו ז"ל שֶׁזֹּאת הַקּוּשְׁיָא קַיְימָא עַל דִּבְרֵי בְּטַל הַתַּלְמוּד עַצְמוֹ שֶׁבָּא בְּבֵירוּר בִּלְשׁוֹנוֹ ז"ל לְעֵיל דַּף י"א אַהָא דְּבָעֵי לְאוֹכוּחֵי דִּינָר לב"ש מִקְרָא דְּוַהֲפָדָה אִי אמר' בַּשְׁנָמ' דִּיהַב לַהּ דִּינָר הַיְינוּ דְּמִגְרַע' וּמַאי מוֹכַח מֵהָתָם דְּהָוֵי דִּינָר לב"ש דְּאֶפְשָׁר דְּקָנָאָהּ בִּשְׁטָר מִגְרַע' מֵהַדָּמִים שֶׁנָּתַן בַּעֲדָהּ דּוּק תּוֹס' הוֹאִיל וְכָל קָנְיָנָ' כו' מ"ש הַתּוֹסָפוֹ' דִּבְמַסֶּכֶת ע"ז אָמְרִינַן דלכ"ע מְשִׁיכָה בְּכוּתִי קוֹנֶה הַיְינוּ רָבִינָא וְגַם רַב אַשִׁי שֶׁהָיָה מְסֻוָּפָק מֵעִיקָּרָא אֲבָל וַדַּאי אַלִּיבָּא דר"ל דְּמְשִׁיכָה מְפוֹרֶשֶׁת בְּיִשְׂרָאֵל מִן הַתּוֹרָה מְשִׁיכָה בְּכוּתִי אֵינָהּ קוֹנָה וְהִנֵּה עַתָּה מֻחְדָּשׁ בָּא אֵלֵינוּ תְּשׁוּבוֹת הָרִיבָּ"ל וְכָתַב בְּזֶה ז"ל וֶאֱמֶת דְּלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ דְּמֵעִיקָּרָא קָאָמְרִי דְּמִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ אַתָּא לְאַפּוּקֵי שְׁטָר כַּנִּרְאֶה דְּאִי לָאו מִיעוּטָ' הֲוָה אָמְרִינַן דה"ה שְׁטָר וַהֲדַר קָאָמְרִי דיש' גּוּפֵיהּ לָא קָנֵי ע"ע בִּשְׁטָר אֶלָּא מְשׁוּם דְּאִיתַּקֵּשׁ לְאָמָה וְאָמָה לְאַחֶרֶ' כנר' דְּאִי לָאו הֶקֵּישָׁא לָא הֲוָה אָמְרִינַן דְּיִשְׂרָאֵל גּוּפֵי' קָנֵי ע"ע בִּשְׁטָר עכ"ל ול"נ שמ"ש לְאַפּוּקֵי שְׁטָר הַיְינוּ מְשׁוּם דְּלֹא מָצִינוּ יִשְׂרָאֵל גּוּפֵיהּ דְּקָנֵי ע"ע בִּשְׁטָר אֶלָּא מְשׁוּם דְּאִיתַּקֵּשׁ לְאָמָה וכו' ולפ"ז אָמְרִינַן דְּמִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ הָוֵי לְאַפּוּקֵי שְׁטָר דאל"כ הָיִיתִי אוֹמֵר ה"ה שְׁטָר עוֹד כָּתְבוּ בְּשֵׁם ר"ת הוֹאִיל וְכָל קִנְיָנֵינוּ שֶׁל כּוּתִי בְּעֶבֶד עִבְרִי וכו' לְאַפּוּקֵי שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה בִּשְׁטָר וכו' וְקָשֶׁה כֵּינָן דְּדַעַת הַמַּקְשֶׁה בְּאוֹמֵר הוֹאִיל וְכָל קִנְיָנוֹ וכו' כְּבָר אַסִּיק אַדַּעְתַּי' הֶקֵּישָׁא דע"ע לְעִבְרִיָּה ומש"ה קוֹנֶה בִּשְׁטָר מַה שֶּׁאֵין לו' כֵּן בְּכוּתִי א"כ מַאי בָּעֵי בְּסָמוּךְ אַשְׁכְּחַן אָמָה הָעִבְרִיָּה וכו' כֵּינָן דִּכְבָר אַסִּיק אַדַּעְתַּי' הֶקֵּישָׁ' דע"ע לְעִבְרִיָּה: וְנִרְאֶה דְּהַבַּעְיָן הָיָה יוֹדֵעַ הַדִּין שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל קוֹנֶה בִּשְׁטָר וְלֹא הַכּוּתִי אֲבָל לֹא הָיָה יוֹדֵעַ טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר מֵהֵיכִי יָלְפִינַן לֵיהּ וְהַתּוֹסָ' הִזְכִּירוּ הַהֶיקֵּשׁ מְשׁוּם שֶׁלְּפִי הָאֱמֶת מִשָּׁם יָלְפִי' לָהּ עוֹד כָּתְבוּ בְּשֵׁם ר"ת דַּאֲפִי' בְּקַרְקָעוֹת כּוּתִי אֵינוֹ קוֹנֶה בִּשְׁטָר וּרְאָיָה מִפֶּרֶק חֲזָקַת הַבָּתִּים וְקָשֶׁה בְּעֵינֵי דְּמֵהֵיא דְּחֲזָקַת הַבָּתִּים נר' דְּאֵין רְאָיָה כְּלָל לוֹמַר שֶׁכּוּתִי אֵינוֹ קוֹנֶה בַּשְּׁטָר דִּלְעוֹלָם שֶׁהַכּוּתִי קוֹנֶה בִּשְׁטָר ג"כ וְטַעֲמָא דְּהָתָם הָוֵי מְשׁוּם דְּכֵינָן שֶׁהַכּוּתִי אֵנֶס וְיָדוֹ תַּקִּיפָ' מִיָּד כְּשֶׁקִּבֵּל הַכֶּסֶף מִסְתַּלֵּק עַצְמוֹ וְאֵינוֹ מַמְתִּין לִכְתִיבַת הַשְּׁטָר אֲבָל הֲיִשְׂרָאֵל הַקּוֹנֶה לָא סמכ' דַּעְתַּי' מֵימָר אָמַר כֵּינָן שֶׁהַכּוּתִי אֵנֶס יְבַטֵּל מְכִירָתוֹ אֲבָל בִּכְתִיבַת הַשְּׁטָר סָמְכָה דַּעְתֵּיהּ וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵין הֶכְרֵחַ מְשׁוּם דְּאֵין קִנְיָן שְׁטָר לְכוּתִי ואעפ"י שֶׁאֲמָרוּהוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּלָשׁוֹן מַשְׁמַע עִם כָּל זֶה נִרְאֶה דְּאֵין מִשָּׁם מַשְׁמָעוּת כְּלָל עוֹד כָּתְבוּ וא"ת דק"ו מְכוּתִי וכו' אֵין לְהק' מַה לע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן דְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ וכו' עוֹד קָשֶׁה דְּאֵיכָא לְמִפְרַךְ מַה לְכוּתִי שֶׁקּוֹנֶה ע"ע בְּכֶסֶף שֶׁכֵּן קוֹנֶה מְטַלְטְלֵי בַּמְשִׁיכָה תֹּאמַר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ קִנְיָן זֶה ג"כ בע"ע לֹא יִהְיֶה לוֹ קִנְיָן כֶּסֶף וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּלָא פָּרְכִינַן אֶלָּא פִּירְכָא הַשַּׁיָּיכ' בע"ע לָא פִּירְכָ' דְּמַעֲלָמָא ונר' דְּיִשְׂרָאֵל הַקּוֹנֶה אָמָה הָעִבְרִיָּה יוֹכִיחַ שֶׁעִם שֶׁאֵין לוֹ קִנְיָן מְשִׁיכָה בְּמְטַלְטְלִין קוֹנֶה הָאָמָּה בְּכֶסֶף כְּמוֹ כֵּן הָכָא בע"ע וְהָוֵי יוֹכִיחַ מִבַּחוּץ הֶבְיאוּהוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּחֻלִּין רְמַזְתִּיהוּ לְמַעְלָה בְּדִיבּוּר סֵפֶר כּוֹרְתָה אִי נָמֵי לֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם פִּירְכָא בק"ו וְזֶה נִרְאֶה דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' הִיא לְהַקְשׁוֹת

בִּלְשׁוֹן הגמ' דְּאָמַר אַשְׁכְּחַן ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי הוֹאִיל וְכָל קִנְיָנוֹ בְּכֶסֶף וכו' כנר' שֶׁמִּטַּעַם שֶׁקִּנְיָנוֹ בְּכֶסֶף וְלֹא בִּשְׁטָר קוֹנֶה בַּכֶּסֶף אֲבָל הַיִּשְׂרְאֵל שֶׁקּוֹנֶה בִּשְׁטָר לֹא יִקְנֶה בְּכֶסֶף וּלְכָךְ הַוְקָשָׁה לְהוּ דְּזֶהוּ טַעַם לִפְעָמִים שֶׁאֵין טַעַם קִנְיַית הַשְּׁטָר לְשֶׁלֹּא יִקְנֶה בְּכֶסֶף וְהַדְּבָרִים ק"ו מַה כּוּתִי וכו' וּלְעִנְיַן מַסְקָנָא דְּמִלְּתָא' נר' דְּהָכִי הָוֵי דְּאָמַר הָעִבְרִיָּהוְיָצָא' בְּכֶסֶף מִדְּכְתִיב וְהָפְקַד וְעֶבֶד עִבְרִי יָלִיף מֵאָמָה בְּהֶקֵּישׁ' וְהַיְינוּ מְכָרוּהוּ ב"ד וּמוֹכֵר עַצְמוֹ וְתָמַהְתִּי מִכָּל מ"ש הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָה הַפְּלֵא וַפְלֵא הוּא זַ"ל כָּתַב שע"ע נִקְנֶה בְּכֶסֶף מִדְּכְתִיב מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ וְאָמָה יָלִיף מע"ע שֶׁהִיא נִקְנֵית בְּכֶסֶף כְּמוֹתוֹ וְכֵיוָן דִּלְעִנְיַן גִּרְעוֹן כֶּסֶף שָׁיְלִיף ע"ע מֵאָמָה הָא מַהַדּ קְרָא גּוּפֵי' יָלְפִי' דְּאָמָה נִקְנֵית בְּכֶסֶף כִּדְאִיתָ' בגמ' עוֹד כָּתַב בְּסָמוּךְ וְדַע שע"ע כְּשֶׁמָּכַר הוּא עַצְמוֹ מִפְּנֵי הָעֲנִיּוּת הוּא שֶׁנֶּאֱמַ' בַּתּוֹרָה כִּי יִמָּכֵר לְךָ וכו' ע"כ וְהוּא הַפְּךָ שְׁמַעְתִּין דְּמִלְּשׁוֹן כ' יִמָּכֵר נָפִיק מִכָּרוּהוּ ב"ד וּדְבָרָיו זַ"ל צל"ע.

אַשְׁכְּחַן מִכָּרוּהוּ ב"ד וכו' פרש"י דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא נִקְנֶה בְּכֶסֶף בְּלֹא חֲזָקָה לֹא יָדַעְתִּי מָאן דְּכַר שְׁמֵיהּ דַּחֲזָקָ' דְּמִיעוּט חֲזָקָה לָא נָפְקָא לָן מֵהָכָא אֶלָּא מִקְּרָא דּוֹהִתְנַחַלְתֶּם סְלַקְתֶּם אוֹתָם לְבָנֶיכֶם דְּדָרְשִׁינַן אוֹתָם בַּחֲזָקָה וְלֹא אָמַר וכו' לְמַאן דְּלָא יָלִיף שָׁכִיר וכו' קָשֶׁה מַאן דְּלָא יָלִיף ש"ש מִנָּלַיהּ בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ שֶׁנִּקְנֶה בִּשְׁטָר דְּהָא שְׁטָר יָלְפִינַן בע"ע מִדְּאִיתַקַּשׁ לְאָמָה הָעִבְרִיָּה וְאָמָה הָעִבְרִיָּ' לְאַחֵר' אֲבָל מוֹכֵר עַצְמוֹ לֹא וְאִיתַקַּשׁ.

ונר' דְּכֵינָן דְּטַעֲמָ' דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְקִנְיַן כֶּסֶף הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּמִמְּכָרוּהוּ ב"ד לָא נפק' מִשּׁוּם דְּנִמְכָּר בע"כ וְכֵיוָן שֶׁנִּתְמַעֵט סְבָרָא זוֹ בְּכֶסֶף שֶׁהֲרֵי מוֹכֵר עַצְמוֹ נִקְנֶה בְּכֶסֶף אע"ג נִמְכָּר בע"כ מִמֵּילָא רַבִּינַן בֵּיהּ שְׁטָר וְיָלְפִינַן מִמְּכָרוּהוּ ב"ד וְאֵין לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְמַעֲטָה סבר' דבע"כ וּמֵינֵיהּ יָלְפִינַן ג"כ דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן אע"ג דְּמִעוּטָא דְּעוֹבֵד אֶת הַבֵּן וְאֵינוֹ עוֹבֵד אֶת הַבַּת כְּתִיב גַּבֵּי מְכָרוּהוּ ב"ד דִּכְתִיב בֵּיהּ וַעֲבָדְךָ דְּדָרְשִׁינַן לְךָ וְלֹא לְיוֹרֵשׁ דְּכֵינָן דִּסְבָרָ' דבע"כ נִתְבַּטְּלָה אֵין לְחַלֵּק בֵּין מְכָרוּהוּ ב"ד לְמוֹכֵר עַצְמוֹ כֹּל שֶׁלֹּא בָּא מִפִּי וָרֵשׁ בַּכָּתוּב.

תּוֹסְפוֹת מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּלַן כו' נֶאֱמַר בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ וכו' הפי' שֶׁדּוֹחֵי' הַתּוֹסְפוֹת הוּא זֶה שֶׁהָיִיתִי מפ' דְּמַאי דְּיָלְפִינַן ש"ש שָׁכִיר הַנֶּאֱמָר בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ אַשָּׁכִיר הַנֶּאֱמָר בְּכוּתִי שֶׁהֵם סְמוּכִים בְּפָרָשָׁה אֶלָּא מִדְּאָמְרִינַן מַאן תְּנָא וכו' לְקַמָּן כנר' דְּיָלִיף מוֹכֵר עַצְמוֹ מִמְּכָרוּהוּ ב"ד וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שנר' שג"ש זוֹ אֵינָהּ מֻוְכָּנָה וּלְמֵדִין מִמֻּכָּנָה וּמְשִׁיבִין דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה מַאי קָאָמַר זַ"ל וא"ת אַכַּתִּי הֵיכִי בָּעֵי לְמֵילַף ש"ש מִנִּמְכָּר לְכוּתִי מַה לַּנִּמְכָּר לְכוּתִי דִּין הוּא שֶׁיִּגָּאֵל בְּאָלָה שֶׁכֵּן לֹא יִטָּמַע בֵּין הַכּוּתִים י"ל דְּהַאי סבר' שֶׁלֹּא יִטָּמַע אֵינָהּ כְּתֻבָה וכו' כנר' שֶׁאִם הָיְתָה כְּתוּבָה הָיְינוּ מְשִׁיבִין אע"ג דְּהָוֵי גְּזֵרָה שָׁוָה כַּנִּרְאֶה דְּאֵינָהּ מֻוְכָּנָה דא"כ אֵיךְ מְשִׁיבִין עָלֶיהָ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן איכ' לְמִפְרְךְ מַה לע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל דִּין הוּא שֶׁיִּקָּנֶה בְּכֶסֶף שֶׁכֵּן קוֹנֶה בִּשְׁטָר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי שֶׁאֵינָהּ קוֹנֶה בִּשְׁטָר ונר' דְּכֵיוָן דְּאָמְרִינַן מַה יִּשְׂרָאֵל בַּחֲדָא וכו' אֵין לִסְתּוֹר מֵהַאי פִּירְכָּ' דְּאַדְּרַבָּה מִטַּעְמָ' שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה בִּשְׁטָר דִּין הוּא שֶׁיִּקָּנֶה בְּכֶסֶף.

וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה הוֹאִיל וכו' א"נ אֶפְשָׁר שֶׁהִיא ג"ש מֻוְכָּנָה וְלָא פָּרְכִינַן אֶלָּא דוק' כִּי הָהוּ דִּלְקַמָּן שֶׁלֹּא יִטָּמַע דְּהָוֵי חָשׁוּב לִסְתּוֹר דְּהִיא סבר' אַלִּימְתָּ' וּלְכָךְ לֹא הִקְשׁוּ לְקַמָּן מַה לע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה עַיֵּין לְקַמָּן עוֹד קָשֶׁה לָמָּה לֹא הִקְשׁוּ ג"כ אֲפִילּוּ לְמַאן דְּלָא יָלִיף ש"ש לְמַה לִי

מִכְּסָף מִקָּנָתוֹ לְעִנְיַן קָנְיָיה דְּמִכְּסָף מִמְּכָרוֹ דִּכְתִיב בְּעִנְיַן גֵּרְעוֹן כֶּסֶף דְּמִדְּמָגַרע' אלמ' נִקְנֵית בְּכֶסֶף כִּי הֵיכִי דְּאָמְרִינַן גַּבֵּי וְהָפְדָּה ונר' דְּאֵין הֶכְרֵחַ מִן הַיְצִיאָה דאע"ג דְּבוֹצִיאָה הו' בְּכֶסֶף הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּשַׁיָּיךְ טַעְמָא דְּלָא יִטָּמַע בֵּין הַכּוּתִים אֲבָל קָנְיָיה לֵיכָּא לְמֵילַף מִינָּהּ כֵּיוָן דְּלֹא שַׁיָּיךְ טַעְמָא דְּלָא יִטָּמַע.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה לֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' לָמָּה לִי מִכְּסָף מִקָּנָתוֹ וְגַם גֵּרְעוֹן כֶּסֶף דִּכְתִי' בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי וְנֵילַף לֵיהּ מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וע"ע מְעַבְּרִים דְּאִית לָהּ ג"כ גֵּרְעוֹן כֶּסֶף ונר' דְּגֵרְעוֹן כֶּסֶף אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ לְאַשְׁמוֹעִינַן עָכָן הַגֵּרָעוֹן אֵיךְ יִהְיֶה וְאִיצְטְרִיךְ לְגָאוֹלַת קְרוֹבִים שֶׁמִּצְוָה לִגְרוֹעַ לוֹ פִּדְיוֹנוֹ וְלַחֲשׁוֹב עִם הַכּוּתִי כְּפִי שָׁנָיו עוֹד קָשֶׁה לְמָאן דְּלָא יָלִיף ש"ש וְלֹא אִיַּיתַר מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה בִּתְבוּאָה וְכֵלִים מְנָא לֵיהּ וְאֶפְשָׁר דְּלָא דְּרִישׁ לָהּ וּלְפִי הַמַּסְקָנָ' א"ש דְּלֵית שׁוּם תַּנָּא דְּלָא יָלִיף שָׁכִיר שָׁכִיר וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע דְּלְעִיל ד"ח גַּבֵּי, הַהִיא בָּרִיְיתָ' דְּדָרִישׁ בְּכֶסֶף הוּא נִקְנֶה וְאֵינָהּ נִקְנֶה בִּתְבוּאָה וְכֵלִים נר' מֵהַהִיא סֵוְגְיָ' דע"ע נִקְנֶה בִּפְרוּטָה דְּאָמְרִינַן הָתָם אֶלָּא לָאו דְּאִית בְּהוּ ש"פ וְכֵיוָן דְּלָא קיצ' לָא וְכֵן מֵהַהִיא דְּקָמְשַׁנֵּי לְרַב נַחְמָן לָא מִבַּעְיָ' כֶּסֶף דְּאִי אִית בְּהוּ ש"פ אִין אִי לָא לָא אֲבָל תְּבוּאָה וְכֵלִים אֵימָא מִדְּמְקָרְבָה הֲנָאָתָהּ וכו' ולפ"ז קָשֶׁה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' מַאי מַקְשֵׁי בְּתְחִלַּת הַדִּיבּוּר לָמָּה לִי קְרָא דְּמַכֵּס' מִקָּנָתוֹ דְּהָא אִיצְטְרִיךְ אָא לָא הֲוָה מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ אֶלָּא הַיְינוּ לְמֵדִים אוֹתוֹ מֵעֶבֶד עִבְרִי וְעִבְרִי מֵעִבְרִיָּה הָיִיתִי אוֹמֵר דְּלָא יְהֵא נִקְנֶה פָּחוֹת מב' פְּרוּטוֹת דְּוֹמְיָא דְּעִבְרִיָּה אֲבָל הַשְׁתָּא דִּכְתִיב מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ דְּשָׁמְעִי' דַּאֲפִי' בִּפְרוּטָ' דְּכֶסֶף נָמֵי אִיקְרֵי פְּרוּטָה מֵעַתָּה יָלִיף עִבְרִי מִכּוּתִי דְּנִקְנֶה בִּפְרוּטָה וְכֵן קָשֶׁה בָּמָה שֶׁמַּקְשִׁים בְּסוֹף הַדִּיבּוּר אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ הֶקֵּישָׁא דע"ע וְעִבְרִיהּ נֵילַף ש"ש וכו' דְּאִינָהּ קַוְשְׁיָא דע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל יָלִיף מֵאָמָה שֶׁיְּהֵא נִקְנֶה בִּשְׁתֵּי פְּרוּטוֹת וְאִי הֲוָה יָלְפִינַן מִיִּשְׂרָאֵל הַנִּמְכָּר לְכוּתִי לֹא הָיָה נִקְנֶה אֶלָּא בִּפְרוּטָה אִיבָּרָ' דִּכְפִי דִּבְרֵי הכמב"ם ז"ל נר' דְּאֵינוֹ נִקְנֶה בב' פְּרוּטוֹת אֶלָּא הָאַמָּה לְבַד וְהָרַב בַּעַל כֶּסֶף מִשְׁנֶה נִדְחַק לְבָאֵר טַעְמוֹ.

דּוֹחֵק לְיַיֵּשֵׁב הַתּוֹסְ' הַסֵּוְגְיָ' דְּלְעִיל דְּמַשְׁמַע מינ' דע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי דְּנִקְנֶה בִּפְרוּטָה וכו' דִּפְרוּטָה דְּלְעִיל לָאו דוק' וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב וְלוֹמַר בְּהוֹדָאָ' שֶׁיְּצִיאַת כֶּסֶף הַנִּזְכָּר בַּכּוּתִי' מְיוּתֶרֶת וַהֲוָה מצ' לְמֵילַף לֵיהּ מִיִּשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל מֵאָמָה בְּהֶקֵּישָׁ' וְלֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת לִשְׁתּוֹק מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ וְגַם מְיַצֵּאת כֶּסֶף מִשּׁוּם דַּהֲוָה שָׁמְעִינַן ב' פְּרוּטוֹת וְלֹא הֲוֵקְשָׁה לְהוּ אֶלָּא מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ דְּמִדְּהוֹה מָצֵינַן לְמֵילַף גַּם כֵּן מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל יְצִיאַת כֶּסֶף וְאַפ"ה כַּתְּבִיהּ רַחֲמָנָ' ש"מ לְמֵימַר אַתָּא דְּלָא נֵילַף ב' פְּרוּטוֹת מֵעִבְרִיָּה וּלְהָכִי כָּתַב הַיְצִיאָה לְחַלְקוֹ מִשָּׁם וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ עוֹד לָמָּה לִי וְהָפְדָּה וכו' אע"ג דְּוַהֲפָדָה אִיצְטְרִיךְ לב' פְּרוּטוֹת אפש' דלבעה"ג מַקְשֵׁי' דְּיָלִיף מִינָּהּ קִנְיָן כֶּסֶף וז"ש לְעִנְיַן כֶּסֶף וְרוֹב הַדְּקְדּוּקִים יִתּוֹרְצוּ עַל אוֹפֶן זֶה שֶׁהַתּוֹסְ' מַקְשֵׁי' לְפִי מַאי דְּקָאָמַר בגמ' דְּקִנְיַן כֶּסֶף יָלְפִינַן מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ מַשְׁמַע דְּלִקְנְיַן אָתָא וְכֵן וְהָפְדָּה וּלְכָךְ מַקְשֵׁי' לְמַאי אִיצְטְרִיךְ לְעִנְיַן קִנְיַן כֶּסֶף נֵילַף ש"ש וכו' אֲבָל לְפִי הָאֱמֶת כָּל קְרָא וקר' אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ לְדִין ב' פְּרוּטוֹת אִיבָּרָ' שֶׁהַתּוֹסְ' הָיָה לָהֶם לְתָרֵץ זֶה לְפִי הָאֱמֶת וְלֹא לוֹמַר דְּאִיצְטְ' לְדָרָשׁוֹת אֲחֵרוֹת הֵן אֱמֶת שֶׁדְּקְדּוּק דִּבְרֵי הַתּוֹסְפוֹ' בְּאָמְרָם בְּדִיבּוּרָ' זֶה בְּקֻצָּת מְקוֹמוֹת אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְקִנְיַן כֶּסֶף וכו' נִרְאֶה שֶׁכִּוְונוּ לְכָךְ וַעֲדַיִין יֵשׁ לִי גְּמְגּוּם בְּתֵירוּץ זֶה וְהַנִּרְאֶה דְּנַדַּאי כָּךְ הוּא הָאֱמֶת שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה בִּשְׁתֵּי פְּרוּטוֹת אֶלָּא אָמָה הָעִבְרִיָּה אֲבָל הע"ע בֵּין שֶׁנִּמְכַּר לְיִשְׂרָאֵל בֵּין שֶׁנִּמְכַּר לְכוּתִי אֵינוֹ נִקְנֶה אֶלָּא בִּפְרוּטָה ואע"ג דְּאִיתַּקַּשׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּה וְצָרִיךְ אֲנִי לְפָרֵשׁ טעמ' דְּמִלְּתָא

אַחַר שֶׁאַזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שֶׁכָּתְבוּ לְמַעְלָה בד"ה מֵעִיקָּרָ' דְּדִינָ' פִּירְכָ' שֶׁהִקְשָׁה הר' יַעֲקֹב לָמָּה לִי כִּי יִקַּח נִילַף מֵהֶקִּישָׁא דְּאִמָּה וְתֵירְצוּ דְּאִי מֵהֶקִּישָׁ' לְחוּדַי' ה"א דְּלָא סַגִּי בִּפְרוּטָה וה"ר נְתַנְאֵל תֵּירֵץ כֵּיוָן שֶׁלֹּא יָדְעִנוּ דְּאָמָה הָעִבְרִיָּה נִקְנֵית בְּכֶסֶף אֶלָּא מִן הַפָּדָה הוֹאִיל וְיוֹצְאָה וכו' לָא יָלְפִינַן קִנְיָן שֶׁל אִשָּׁה לְפִי שֶׁבִּיצִיאָתָהּ אֵינָהּ יוֹצְאָה בְּכֶסֶף וְהִנֵּה הַתּוֹסָ' לְתֵירוּץ זֶה אֵין עוֹשִׂים חֲשִׁיבוּת מב' פְּרוּטוֹת כנר' דְּשַׁפִּיר הָוָה מָצֵי לְמֵילַף קִנְיָן כֶּסֶף אֲפִילּוּ בִּפְרוּטָה אִי לָאו דְּאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּכֶסֶף וְטַעְמָ' דְּמִלְּתָ' נִרְאֶה דְּדַוְקָא באמ' אָמְרִי' הָכִי כִּדְיָהֵיב טַעְמָא לְעֵיל דַּף ל"ב דְּפָרִיךְ וְדִילְמָ' ה"ק רַחֲמָנָ' הֵיכ' דִּיהַב לַהּ דִּינָר מִגְרָע עַד פְּרוּטָה הֵיכָא דִּיהַב לַהּ פְּרוּטָה לָא תִּגְרַע כְּלָל לָא ס"ד דְּוִמְ' דְּקִדּוּשֵׁי יְעוּד וכו' ה"נ כֹּל הֵיכ' דְּלָא מָצֵי מִגְרַע לָא הו' זְבִינֵיהּ וכו' מַשְׁמַע דְּבָאמָּה ע"כ הָוּ ב' פְּרוּטוֹת מַטַּעְמָ' דְּדָמְ' לְיִעוּד הָא בְּעָלְמָ' דְּלִיכְ' לְמֵימַר הָכִי לֹא ובע"ע לָא יָלְפִי' מֵאָמָּה אֶלָּא מְצִיאוֹת הַקִּנְיָן אֲבָל מַה דְּיָלְפִינַן בְּאָמָּה בְּדוֹמִי' דְּיִעוּד לָא יָלְפִינַן בְּהֶקִּישָׁ' וּלְכָךְ מַקְשִׁים הַתּוֹסָ' לָמָּה לִי מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ וכו' דְּלָא יָלְפִי' מֵהֶקִּישָׁ' דְּאָמָּה אֶלָּא קִנְיָן הַכֶּסֶף לְחוּדֵיהּ וַעֲדַיִן צָרִיךְ יְיִשּׁוּב לָמָּה שֶׁחָזְרוּ לְהַקְשׁוֹת לָמָּה לִי קְרָא דְּוַהֲפָדָה וכו' דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לִשְׁנֵי פְּרוּטוֹת דְּכֵיוָן דִּכְתִיב וְהָפְדּוּ גַּבֵּי יְעוּד יָדְעִינַן לֵיהּ דְּהָוֵי שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת מִכֹּחַ הַדִּמְיוֹן וּכְמוֹ שפרש"י לְעֵיל וְאֶפְשָׁר הָיִיתִי לוֹמַר שֶׁהַתּוֹסָפוֹ' מַקְשִׁים קֻוּשְׁיָ' זוֹ אַלִּיבָּא דר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה דְּאָמַר מָעוֹת הָרְאשׁוֹנוֹת לָאו לְקִדּוּשִׁין נִתְּנוּ וְצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁהוּת בַּיּוֹם לִגְרוֹעַ שִׁיעוּר פְּרוּטָה מֵעֲבוֹדָתָהּ לְפִי שִׁיעוּר הַדָּמִים שֶׁקָּנָאָה וּכְמוֹ שפירש"י לְקַמָּן נִמְצָא א"כ דְּאִם לֹא קָנָאָה אֶלָּא בִּפְרוּטָה לֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ יְעוּד דְּבַמָּה מְקַדְּשָׁהּ אַחַר זְמַן וַהֲלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בְּעַבְדוּת שִׁיעוּר פְּרוּטָה ע"כ לוֹמַר דְּאֵינוֹ קוֹנֶה אוֹתָהּ בְּפָחוֹת מב' פְּרוּטוֹת וְהָשְׁתָּא יֵשׁ שָׁהוּת בַּיּוֹם בַּעֲבוֹדָה שֶׁיַּגִּיעַ לִפְרוּטָה מְקַדֶּשֶׁת בּוֹ וּבְלָאו וְהָפְדּוּ שָׁמְעִינַן לֵיהּ כֵּיוָן דע"כ אִם בָּא לְיַעֲדָהּ אִם יִרְצֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שִׁיעוּר קִידּוּשִׁין דְּהַיְינוּ פְּרוּטָהאֶלָּא שֶׁקָּשָׁה לָזֶה דְּרַבִּי יוֹסֵי לָא נָפֵיק הַךְ מִלְּתָא אֶלָּא מִקְּרָא דְּוַהֲפָדָה כִּדְאִיתָ' לְקַמָּן א"נ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּזֶהוּ מַמָּשׁ תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' באו' דאת' לְגִרְעוֹן כֶּסֶף דְּלְכְאוֹרָה יֵשׁ לִתְמֹהַּ דְּגִרְעוֹן כֶּסֶף נָמֵי נִילַף מע"ע הַנִּמְכָּר לַכּוּתִי שֶׁיּוֹצֵא בְּגִרְעוֹן כֶּסֶף אֶלָּא ע"כ אִיצְטְרִיךְ לְשָׁנֵי' בּוֹ גֵּרָעוֹן בְּכֶסֶף הַקְּנָיָה עַצְמָהּ וְהַיְינוּ שְׁתְּהֵא נִקְנֵית בב' פְּרוּטוֹת.

וְרָאִיתִי בְּפֵירוּשׁ רָשׁ"י לְהרא"ם בְּפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים הָעֲלִים דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְכָתַב ז"ל וְלָמָּה לִי וְהָפְדָּה שֶׁיּוֹצְאָה בְּגֵרָעוֹן כֶּסֶף תִּיפּוֹק לִי' מֵהֶקִּישָׁ' דְּעִבְרִיָּה לְעִבְרִי מַה עִבְרִי יוֹצֵא בְּגֵרָעוֹן כֶּסֶף כְּדָנָפְקָא לָן מג"ש דש"ש מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ לְיִשְׂרָאֵל דְּיָלִיף מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ לְכוּתִי מו' וְכִי תַּשִּׂיג כְּדְאִיתָ' פ"ק דְּקִדּוּשִׁין אַף עִבְרִיָּה יוֹצְאָ' בְּגֵרָעוֹן כֶּסֶף י"ל דְּאִיצְטְרִיךְ וְהָפְדָּה לָהָא דְּתַנְיָ' בפ"ק דְּקִדּוּשִׁין מְפַדְיָן אוֹתָהּ בע"כ שֶׁל אָבִיהָ אֲבָל לֵיכָּא לְמֵימַר דְּאִיצְטְרִיךְ וְהָפְדָּה לְלַמֵּד שֶׁנִּקְנֵית בְּכֶסֶף דְּאִי לֹא קְנָאָהּ בְּכֶסֶף מַאי מִגְרַע מִפְּדְיוֹנָהּ אֵיכָּא דע"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ וְתֵיתֵי מֵהֶקִּישָׁא דְּאַחֶרֶת מָה אַחֶרֶת מִקְּנְיָ' בְּכֶסֶף אַף אָמָּה הָעִבְרִיָּה מִקְּנְיָה בְּכֶסֶף כ"ה דְּיָלְפִי' מִינֵּיהּ מָה אַחֶרֶת בִּשְׁטָר אַף אָמָּה הָעִבְרִיָּה בִּשְׁטָר עכ"ל וְלֹא יָדַעְתִּי מַה לוֹ לְמֵאן דְּיָלִיף ש"ש אֵצֶל דְּוִכְי תַּשִּׂיג דְּכֵיוָן דְּשָׁכִיר כְּתִיב גַּבֵּי כּוּתִי שַׁפִּיר יָלִיף יִשְׂרָאֵל מִכּוּתִי וְאִם יֹאמַר דְּלָא נִתְקַבְּלָה אֶלָּא ש"ש דְּיִשְׂרָאֵל מִישְׂרָאֵל תִּקְשֵׁי לֵהּ לְבַעֲלֵי הַתּוֹסָ' דְּמַקְשֵׁי ל"ל מִכֶּסֶף מִקְּנָתוֹ גַּבֵּי כּוּתִי וכו' וְגַם אֵיךְ יִתָּכֵן דְּוַהֲפָדָה אִיצְטְרִיךְ לְקִנְיַן כֶּסֶף דְּהָא מֵעֶבֶד עִבְרִי הַנִּמְכָּר לְכוּתִי נָפְקָא קִנְיַן כֶּסֶף ג"כ כ"ה דְּיָלִיף הַגֵּרָעוֹן וְאִי מֵהֶקִּישָׁ' דְּאַחֶרֶת קָשֶׁה גַּם כֵּן לְדַעְתּוֹ דא"כ תְּהֵא נִקְנֵית בִּפְרוּטָה דְּוִמְיָא דְּאַחֶרֶת אִם לֹא שֶׁיִּתָּרֵץ דְּוִמְיָא דְּקִדּוּשֵׁי

יְעוּד שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה סוֹף דָּבָר דְּבָרָיו קשי' בְּעֵינַי מְאֹד לֹא יָרַדְתִּי לְסוֹף דַּעְתּוֹ עוֹד יל"ד הֵיכִי מָצֵי מַקְשֵׁי הַתּוֹסָ' דְּלָא לִכְתּוֹב וְהָפְּדֵה דא"כ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּמִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ לֹא אֲתָא לְמַעֵט תְּבוּאָה וְכֵלִים כֵּינָן דְּלָא אִיַּיתַּר דִּלְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ לְקָנְיַן כֶּסֶף וְנִרְאֶה דְּמַמַּשְׁמָעוּת כֶּסֶף יָדְעִי' דְּדַוְקָא כֶּסֶף וְלֹא תְּבוּאָה וְכֵלִים וְכַנָּוָנָה שִׁימָה נִרְאֶה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהֲוְקְשָׁה לְהוּ אֶחָד מב' קֻשְׁיוֹת בְּהֶכְרֵחַ דְּלִשְׁתּוֹק מִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ בְּכוּתִי וְנֵילַף מש"ש מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל מֵאַמָּה אוֹ לִשְׁתּוֹק מִנַּהֲדָה וְנֵילַף מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל מע"ע הַנִּמְכָּר לַכּוּתִי מש"ש וְתֵירְצוּ דְּאֵין אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם מְיֻוָּתָר דְּכָל אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם אִיצְטְרִיךְ דְּמִכֶּסֶף מִקָּנָתוֹ אִיצְטְרִיךְ לִתְבוּאָה וְכֵלִים וְאִי הָוָה שְׁתֵּיק מִנַּהֲדָה לָא הָוָה יָדְעִי' גִּרְעוֹן כֶּסֶף כֵּן נרא' לְתָרֵץ הַךְ קוּשְׁיָא וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לר"נ דִּתְבוּאָה וְכֵלִים הָוֵי פָּחוֹת מִפְּרוּטָה לִשְׁתּוֹק מִינַּיהּ וּמַאַמָּה יָלְפִינַן דְּכֵינָן דְּאֵינָהּ נְקָנִית פָּחוֹת מב' פְּרוּטוֹת אֵינָהּ נְקָנִית בִּתְבוּאָה וְכֵלִים אע"ג דְּמְקָרְבָ' הֲנָאתַיְיהוּ וְנִרְאֶה דְּשָׁאנֵי אַמָּה דַּאֲפִי' בִּפְרוּטָה אֵינָהּ נְקָנִית מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּעִבְרִי וק"ל.

עוֹד הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ הֶקֵּישָׁ' וכו'. וְקָשֶׁה דְּהָא אִיצְטְרִיךְ דע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל נְקָנֶה בִּשְׁטָר דְּוִמְיָא דְּכַמָּה דְּאַמָּה דְּאִיתְקַשׁ לַאֲחֶרֶת וְגַם בְּתֵירוּצָם קָשֶׁה יוֹתֵר שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ שְׁטָר כְּלָל וְנִרְאֶה דְּטַעֲמָא שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ שְׁטָר הוּא מִשּׁוּם דְּאִי ס"ל דַּאֲתָא הֶקֵּישָׁ' לִשְׁטָר א"כ מַאי בָּעֵי לְקַמָּן דע"ע שֶׁנִּקְנָה בִּשְׁטָר מִנָּלַן כֵּינָן דַּאֲפִילּוּ אַדַּעְתֵּיהּ דְּהַמַּקְשֶׁה יָלְפִינַן לֵיהּ וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ וְאִי טַעְמָא דְּבָעֵי מִשּׁוּם דס"ל דִּנְהִי דְּהֶקֵּישָׁ' לְהָכִי אֲתָא אֲבָל מִנָּלַן שֶׁהָאַמָּה נְקָנִית בִּשְׁטָר לָא מַשְׁמַע הָכִי לִישָׁנָא דְּבִשְׁטָר מִנָּלַן אֶלָּא דְּקָאֵי אע"ע הַנִּזְכָּר בְּמַתְנִי' אֶלָּא ע"כ אִית לְמֵימַר דְּהֶקֵּישָׁא אֲתָא לִיצִיאַת אֲבָרִים וּשְׁטָר לֹא הָוָה יָדַע מְנָא לֵיהּ וּלְכָךְ בָּעֵי בִּשְׁטָר מִנָּלַן וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְתֵירוּץ תוס' לִשְׁתּוֹק קְרָא מִלֹּא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים דְּשָׁמְעִינַן שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּרָאשֵׁי אֵיבָרִים וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ הֶקֵּישָׁא דְּעִבְרִי לְעִבְרִיָּה יָדְעִינַן לָהּ דְּהֶקֵּישָׁ' אִיצְטְרִיךְ לְשֶׁתְּהֵא יוֹצְאָה בְּשֵׁשׁ וק"ל אַחַר יָמִים בָּא אֵלֵינוּ חֵלֶק ד' מִתְּשׁוּבוֹת הָרִיבָּ"ל וְשָׁם נִתְעוֹרֵר בקצ' הֶעָרוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי הִנֵּיחָם בצ"ע וְהַנָּ"ל כָּתַבְתִּי.

אָזְנוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא שֶׁל מוֹכֵר קֶשֶׁה דְּלִשְׁתּוֹק מִן הג"ש דש"ש וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ אָזְנוֹ לְמַעֵט אָזְנוֹ שֶׁל מוֹכֵר יָדְעִינַן לָהּ דאל"כ מֵהֵיכָא תֵּיתֵי לְרַבּוּיֵי וְנִרְאֶה דְּלָא הָוָה דָּרְשִׁינַן אָזְנוֹ לְהָכִי א"נ הָוָה יָלְפִינַן בְּמַה מָּצִינוּ עוֹד קֶשֶׁה ל"ל לְהַעֲנָקָה קְרָא דְּאַף לַאֲמָתְךָ נֵילַף לְהַעֲנָקָה מע"ע בְּהֶקֵּישָׁא וְנִרְאֶה דְּלָא הֲוָקְשָׁה אָמָה לְעִבְרִיָּה אֶלָּא בְּעִנְיַן קְנִיּוֹת וִיצִיאוֹת שֶׁהֵם דָּבָר מְעֻבָּדוֹ' לֹא לָעִנְיַן הַעֲנָקָה א"נ הָיִיתָ' מְמַעֲטָה מִדִּכְתִיב בִּמְכָרוּהוּ ב"ד הַעֲנֵק תַּעֲנִיק לוֹ לוֹ וְלֹא לָהּ.

א"כ לֵימָא קְרָא אֹזֶן וכו' וקש' אֵימָא כּוּלֵיהּ קְרָא לְהָכִי הוּא דַּאֲתָא וא"ת דְּמֵאֹזֶן אַחֲרִינָא דָּרְשִׁי' דִּכְתִיב וְנָתַתָּ בְּאָזְנוֹ וּבְדֶלֶת דִּכְתִיב בְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה וכמ"ש מִדִּבְרֵי רַשִּׁ"י זַ"ל אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי דִּנְהִי דְּחַד אָזְנוֹ דָּרְשִׁינַן וְלֹא אָזְנָהּ אֲבָל אִידָךְ דַּאֲתָא לג"ש לָמָּה לָן לְמִכְתַּב אָזְנוֹ לָא לִכְתּוֹב אֶלָּא אֹזֶן דע"כ כּוּלֵיהּ מְיֻוָּתָר דְּאִי אֲתָא לְגוּפֵיהּ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּהָרְצִיעָה הוּא בָּאֹזֶן הָא יָדְעִינַן לָהּ מוֹרֵצַע אֲדוֹנָיו אֶת אָזְנוֹ דְּהָוֵי בְּאֹזֶן וּמִדִּכְתִיב אָזְנוֹ וְלֹא אֹזֶן יָדְעִינַן אָזְנוֹ וְלֹא אָזְנָהּ לָכֵן נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּאָזְנוֹ דְּמַשְׁנֶה תּוֹרָה לְשׁוּם דָּרָשָׁא אִיצְטְרִיךְ וּמֵורֵצַע אַדָּנוֹ אֶת אָזְנוֹ יָלְפִינַן תַּרְוַיְיהוּ מִדִּכְתִיב אָזְנוֹ וְלֹא אֹזֶן יָדְעִינַן אָזְנוֹ וְלֹא אָזְנָהּ וּמִדְּלָא כְּתִיב וְרָצַע אֶת עַבְדּוֹ דְּשָׁמְעִינַן וְלֹא עֶבְדָּה יָדְעִי' דַּאֲתָא לג"ש דְּהָא לֵיכָּא לְמֵימַר דְּאִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן מָקוֹם הָרְצִיעָה דְּהָא יָדְעִינַן לֵיהּ מִוְּלָקֵחַ אֶת הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּ בְּאָזְנוֹ עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּהָא דְּפָרִיךְ

וְאִידָךְ לת"ק וכו' דְּהָא בְּפֶרֶק מְצִנֹת חֲלִיצָה דַּף ק"ד גַּבֵּי חֲלִיצָה בִּשְׁמֹאל וכו' מ"ט דְּרַבָּנַן אָמַר עֻלָּא יָלְפִי' רֶגֶל וְהָתַנְיָא ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְנַיִן לְרִצִיעָה שֶׁהוּא בְּאֹזֶן הַיְמָנִית נֶאֱמַר כָּאן אֹזֶן וכו' וּמַסִּיק רָבָא אֹזֶן מְיוּתֶרֶת רֶגֶל רֶגֶל לֹא מְיוּתֶרֶת כְּלוֹמַר דר' אֱלִיעֶזֶר ס"ל דְּמְיוּתֶרֶת מְצַד אֶחָד לְמֵדִים וּמְשִׁיבִים וּלְכָךְ לֹא יָלִיף ג"ש דְּרֶגֶל אֲבָל ת"ק לָא ס"ל הָכִי אֶלָּא דְּאֵין מְשִׁיבִין וּלְכָךְ יָלְפִי רֶגֶל רֶגֶל וס"ל דַּחֲלִיצָה בִּשְׂמֹאל פְּסוּלָה וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַאי פָּרִיךְ הָכָא וְאִידָךְ לת"ק דְּאֵינְהוּ ס"ל דאע"ג דְּלָא מְיוּתֶרֶת יָלְפִי' הג"ש וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ הָכִי מִשּׁוּם דקי"ל דְּמְיוּתֶרֶת מְצַד אֶחָד לְמֵדִים וּמְשִׁיבִין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּהָתָם ואע"ג דִּלְעִנְיַן הֲלָכָה קימ"ל הָתָם כְּרַבָּנַן אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דס"ל לְרַבָּנַן דְּרֶגֶל ג"כ מְיוּתֶרֶת וצ"ע: וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דְּהַהִיא ג"ש הָוֵי מְיוּתֶרֶת מִשּׁוּם דְּאִיכָּא מ"ד מְיוּתֶרֶת מְצַד א' לְמֵדִים וּמְשִׁיבִין וְקָשֶׁה כֵּינָן דְּקָיְימִי הַתּוֹסָפוֹת אַדְּרַבִּי אֶלְעָזָר לָמָּה לְהוּ לְמֵימַר אִיכָּא מ"ד וְלֹא אָמְרוּ דְּאִיהוּ גּוּפֵיהּ הָכִי ס"ל בִּיבָמוֹת כִּדְפָרִישִׁי' וְשָׁמָּא כָּתְבוּ כֵּן כִּי הֵיכִי דְּתִקְשֵׁי בעה"ג אַהַ"כ וְאִידָךְ לת"ק וּפָרִיךְ מֵאִיכָּא מַאן דְּאָמַר דק"ל הָכִי אֶלָּא לוֹ וְלֹא לב"ח אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מִקְּרָא דַּאֲשֶׁר אָשָׁם לוֹ מִדְּאִיצְטְרִיךְ לוֹ לְמַעֵט ב"ח לְהַעֲנָקָה דְּאִלּוּ לָא הֲוָה קָרָא דַּאֲשֶׁר אָשָׁם לוֹ הָיָה דּוֹרְשׁוֹ לוֹ וְלֹא לְמוֹכֵר עַצְמוֹ עוֹד הֲוָקְשָׁה לִי דְּקִדּוּק אַחֵר אַהַ"כ רְאִיתִיהוּ בְּהָרִיטְבָ"א ג"כ לֹא הֶעֱלִיתִיהוּ עַל סֵפֶר תוס' וְאִידָךְ פי' ת"ק וכו' פי' אַחֵר הָיִיתִי אוֹמֵר דְּסְתָמָא דְּתַלְמוּדָא הוּא דאו' בְּפָשׁוּט בְּעָלְמָא נָמֵי לָא סְבִירָא לַן כְּרַבִּי נָתָן וּלְפִי זֶה מִסְּתָמָא דְּתַלְמוּדָא שָׁמְעִי' דְּלֵית הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ וְהַתּוֹסָ' פֵּירְשׁוּ דְּלָן דְּקָאָמַר בגמ' דְּקָאֵי את"ק דְּהֵם הַמְדַבְּרִים וכו' עוֹד דְּקַדֵּק ר"ת מִפֶּרֶק הָאוֹמֵר וְלִכְאוֹרָה יל"ד דְּמִשָּׁם רְאָיָה דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּהָא הֲוָקְשָׁה לוֹ שָׁם לְרַשִּׁ"י דָּמֵי שָׂרִי לְאִנְסוֹבֵי עֲלָהּ וכו' וְתֵירְצוּ רַשִּׁ"י וְהַתּוֹסָפוֹת שָׁם דְּאִי הֲוָה מַקְשֶׁה הָכִי מָצֵי לְשַׁנּוֹיֵי דא"ל זִיל וּמְכוֹר עַצְמְךָ וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר מוֹכֵר עַצְמוֹ רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְזֶה מֻכְרָח שָׁם וְאֶפְשָׁר שֶׁדַּעַת הַתּוֹסָ' כָּאן דאה"נ דַּהֲוָה מָצֵי פָּרִיךְ לֵיהּ אֶלָּא דבלא"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר וְהוּא תֵּירוּץ א' מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בְּפֶרֶק הָאוֹמֵר עוֹד כָּתְבוּ וְרָבָא נָמֵי דְּוַחַק לְהַעֲמִיד כְּמוֹתוֹ וכו' יל"ד דִּבְפֶרֶק כָּל שָׁעָה רָבָא ור"נ אֵין חִילּוּק בֵּינֵיהֶם כְּלָל וְכָל הַיְּשׁוּב שֶׁבָּא שָׁם הוּא לְהַעֲמִיד רָבָא גּוּפֵיהּ דִּבְרֵי עַצְמוֹ ז"ל עוֹד כָּתְבוּ וה"ר נְתַנְאֵל וכו' לפי' זֶה קָשֶׁה מַאי דְּקָאָמַר בגמ' לוֹ וְלֹא לְבַעַל חוֹבוֹ לְאַפּוֹקֵי דר' נָתָן דס"ל בְּעָלְמָא בִּשְׁאַר שְׁכִירוּת וְאַמַּאי הָא שָׂכִיר קָרֵיי' רַחֲמָנָא כִּדְפָרִיךְ בכה"ג לְעֵיל וּמַה שָּׂכִיר פְּעֻלָּתוֹ לב"ח אַף זֶה פְּעֻלָּתוֹ לב"ח וְהַיְינוּ הַעֲנָקָה וְלוּלֵי פי' ה"ר נְתַנְאֵל דְּקָאָמַר דִּבְעָלְמָא הָכִי ס"ל בִּשְׁכִירוּת הָיִיתִי מֵשִׁיב וְאוֹמֵר דִּקְרָא דְּלוּ מְמַעֵט בְּכָל עִנְיָן שְׁכִירוּת דְּדַוְקָא בְּמִלְוֶה הוּא דְּאָמְרִינַן מוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִים לָזֶה אֲבָל לפי' ה"ר נְתַנְאֵל דִּבְשִׁאָר שְׁכִירוּת ס"ל ג"כ הָכִי כִּדְפָרִישִׁית וְאֶפְשָׁר דְּמַאי דְּקָאָמַר בגמ' שָׂכִיר קָרְיָא רַחֲמָנָא הַיְינוּ שָׂכִיר לַהֲנָאָתוֹ וּלְתוֹעֶלְתּוֹ וּכְשֶׁיִּתְּנוֹ לְיוֹרְשָׁיו תּוֹעֶלֶת הוּא לוֹ אֲבָל בִּנְתִינָתוֹ לב"ח אֵינוֹ תּוֹעֶלֶת וַהֲנָאָ' לוֹ וּלְכָךְ אַתָּא לוֹ אֶפְקֵי' וּלְעִנְיַן דִּין דְּרַבִּי נָתָן נִרְאֶה שֶׁהוּא מֵהַסְּכָם שֶׁמּוֹצִיאִים מִזֶּה וְנוֹתְנִים לָזֶה וְאַף ע"ג דְּמַשְׁמַע בִּשְׁמַעְתִּין שֶׁדַּעְתּוֹ תְּלוּיָה בְּדִבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר ה"ה לְדַעַת רַבֵּינוּ נְתַנְאֵל שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּעָלְמָא בְּעִנְיַן הַלְוָאָה מוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִים לָזֶה וְלָא פְּלִיגִי אֶלָּא בִּשְׁאָר שְׁכִירוּת אִיבָּרָא שֶׁמִּלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּלָא ס"ל כפי' ה"ר נְתַנְאֵל שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּין שְׁכִירוּת וְזֶה לִי יָמִים רָאִיתִי בִּתְשׁוּבוֹת הָרַב מוהרש"ך זַ"ל בְּשֵׁם הר"שטאיטצק פְּלֹגֶל עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְרָאִיתִי מַמָּשׁ כָּל מַה שֶׁעִיְּינְתִּי בִּדְבָרָיו לְכָךְ קִצַּרְתִּי דְּבָרָיו זַ"ל רְאוּיִים לְמִי שֶׁאָמָרָן ע"ש: תוס' כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ ה"ר אַבְרָהָם גָּרִיס וכו' אֲבָל בְּסִפְרֵי לָשׁוֹן אֲבָל קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ וְנִרְאֶה

דה"פ דְּבַגְמ' נָפְקָא מִכִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ ובת"כ דְּדָרִישׁ כָּל קָרְאֵי דת"כ לָא נָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא דְּמַהַדְּ לְחֻלְּדָא לֹא הָיָה מוֹחֵק ה"ר אַבְרָהָם הגי' דְּאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דְּקָאֵי בת"כ דְּרִישׁ לָהּ מֵהָתָם לְכָךְ אָמְרוּ אֲבָל בְּסִפְרֵי פי' שֶׁסִּפְרֵי מפ' ס' מִשְׁנֶה תּוֹרָה דְּהָיָה מִן הָרָאוּי לִדְרוֹשׁ פָּסוּק כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ וְאַפֵּ"ה אֵינוֹ דּוֹרְשׁוֹ ע"כ צ"ל דְּאַקְּרָא דִּכְשָׁכִיר כְּתוֹשָׁב מָךְ לְכָךְ הֲוְכְרַח לִגְרוֹס אוֹתוֹ הַפָּסוּק בְּשִׁמַּעְתִּין וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּכֵיוָן דִּכְשָׁכִיר כְּתוֹשָׁב בע"ע הַמּוֹכֵר עַצְמוֹ הֵיכִי מַיְיתֵי בגמ' הֶכְרַחַ לוֹמַר דְּכִי מִשְׁנָה שְׂכַר שָׂכִיר אַיְירֵי בְּמוֹסֵר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית מֵהֶכְרֵ' שע"ע עוֹבֵד בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה וְזֶה אִי אֶפְשָׁר מִדִּכְתִיב כְּשָׂכִיר כְּתוֹשָׁב דְּלְעוֹלָם עוֹבֵד בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה דְּשָׁאנֵי מוֹכֵר עַצְמוֹ דְּלָא עֲבַד אִיסּוּרָ' וּמִשּׁוּם הָכִי כְּתִיב בֵּיהּ כְּשָׂכִיר כְּתוֹשָׁב דְּאוֹכֵל עִמּוֹ בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה אֲבָל לְעוֹלָם דְּמָכְרוּהוּ ב"ד עוֹבֵד בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה וּלְעוֹלָם דְּמִשְׁנָה שָׂכִיר לָא הָוֵי הַכַּוָּנָה לוֹמַר רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְנִרְאֶה דְּהַהּ סְבָרָא דַּעֲבַד אִיסּוּרָא כְּבָר נִתְמַעֲטָה כֵּיוָן דְּגַלִּי קְרָא בֵּיהּ שֶׁיּוֹצֵא בְּיוֹבֵל וְכִדְאָמְרִי' לְקַמָּן וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה מַאי קָאָמַר: אֶלָּא מַאן תְּנָא וכו' וְאִי ס"ד יָלִיף ש"ש וכו' וְקָשֶׁה לְדִידָךְ מִי נִיחָא כִּי לָא נֵילַף לֵיהּ מש"ש נֵילַף מְכָרוּהוּ ב"ד מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ בְּמַה מָּצִינוּ דְּהָא בגמ' לְקַמָּן בָּעֵי לְמֵילַף נִרְצָע מִמְּכָרוּהוּ ב"ד וּמְכָרוּהוּ ב"ד מִנִּרְצָע אִי לָאו דְּאִית בֵּיהּ פִּירְכָא וְשֶׁמָּא תֹּאמַר דְּמִמּוֹכֵר עַצְמוֹ לֵיכָּא לְמֵילַף דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְמוֹכֵר עַצְמוֹ שֶׁכֵּן לֹא עָבַד אִיסּוּרָא א"כ ע"כ הֲוָה סָלִיק אַדַּעְתַּיהּ הַאי פִּירְכָא וּמַאי פָּרִיךְ נֵילַף שָׂכִיר וְנִרְאֶה דְּהָוֵי סָלִיק אַדַּעְתָּ' הַאי פִּירְכָא וְהוּא ס"ל דִּלְעִנְיַן מַה מָּצִינוּ פָּרְכִינַן לָהּ אֲבָל לֹא לָעִנְיָן ג"ש וְרַב נַחְמָן מְתָרֵץ דַּאֲפִי' לְהַהּ ג"ש נָמֵי אֵיכָּא לְמֵיקְרַךְ הַאי פִּירְכָא וְטַעְמָא דְּמִלְּתָא דאע"ג דְּהַהּ ג"ש הוּא מֻנָּחָה מְשֻׁנֵּי צְדָדִים וּלְמֵדִין וְאֵין מְשִׁיבִין מ"מ פִּירְכָא כִּי הַאי גַּוְונָא כִּי הַאי פָּרְכִינַן דְּהָוְיָא סְבָרָא אַלִּימְתָּ' וְהִיא סִיבָּה מְסַפְּקָא לְשָׁלֹא יִלְמְדוּ מִמֶּנָּה וְכֵיוָצֵא כְּפִירְכָא הַזֹּאת הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בְּדִיבּוּר מַאי קָאָמַר וכו' וּמָשׁוּ פִּירְכָא לְשָׁלֹא יִטָּמַע בֵּין הַכּוּתִים אִי לָאו שֶׁאֵינָהּ כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה וּלְקַמָּן כְּשֶׁאַזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת אֲבָאֵר עוֹד בָּזֶה עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת הֵיכִי קָאָמַר וְאִי ס"ד וכו' וּלְדִידָךְ מִי נִיחָא דַּאֲפִילּוּ לָא יָלְפִינַן שָׂכִיר מ"מ הָא יָלִיף מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנִּמְכָּר לְכוּתִי מִנָּא"ו דְּוַכִי תַּשִּׂיג שֶׁמּוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן כִּדְרַשִּׁ"י לְעֵיל וא"כ לְדִידֵיהּ נַמִּי תִּקְשֵׁי לֵיהּ לָמָּה לִי עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל לְעִנְיַן מוֹכֵר עַצְמוֹ נֵילַף מִכּוּתִי מִנָּא"ו דְּוַכִי תַּשִּׂיג וְאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דס"ל דְּמוֹכֵר עַצְמוֹ כֵּיוָן שֶׁמָּכַר עַצְמוֹ סְתָם יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ וּכְשֶׁהִתְנָה לַעֲבֹד יוֹתֵר עַל שֵׁשׁ מְהַנֵּי לֵיהּ תְּנָאֵיהּ וְהָיְיתִי אוֹמֵר דְּכִי הֵיכִי דְּמְהַנֵּי לֵיהּ תְּנָאֵיהּ לְעִנְיַן שֵׁשׁ מְהַנֵּי לֵיהּ אֲפִילּוּ שֶׁיָּבֹא הַיּוֹבֵל בְּתוֹךְ הַזְּמַן שֶׁקָּצַב לְכָךְ אִיצְטְרִיךְ בּוֹ יוֹבֵל וְאֵין לְהַקְשׁוֹת כֵּיוָן דְּיָלִיף ש"ש לִשְׁתּוֹק קְרָא מִיּוֹבֵל הַכָּתוּב גַּבֵּי נִמְכָּר לְכוּתִי וְנֵילַף לֵיהּ מִמְּכָרוּהוּ ב"ד דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב יוֹבֵל גַּבֵּי כּוּתִי הָיְיתִי אוֹמֵר דְּכִי הֵיכִי דְּאִיְּמְעִיט שֵׁשׁ מִדִּכְתִיב כְּאָלָה כִּדְאָמְרִי' לְקַמָּן הָכִי נָמֵי אִיְּמְעִיט יוֹבֵל וְהָכִי דָּרְשִׁינַן בְּאֵלֶּה הוּא נִגְאָל וְאֵינוֹ נִגְאָל בְּשֵׁשׁ וְיוֹבֵל עוֹד קָשֶׁה לָמָּה לִי קְרָא גַּבֵּי יוֹבֵל בִּמְכָרוּהוּ ב"ד נֵילַף לֵיהּ מִנִּמְכָּר לְכוּתִי מק"ו מַה שֵּׁשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא בְּכוּתִי מוֹצִיא בְּיִשְׂרָאֵל יוֹבֵל שֶׁמּוֹצִיא בְּכוּתִי אֵינוֹ שֶׁמּוֹצִיא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמְּכָרוּהוּ ב"ד וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה דְּהָיְיתִי מְמַעֲטוֹ מִיּוֹבֵל מִקְּרָא דְּיִגְאָלֶנּוּ כִּי הֵיכִי דְּמְמַעֵט קְרוֹבִים עוֹד קָשֶׁה כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ הַהּ פִּירְכָא דַּעֲבַד אִיסּוּרָא אִי לָאו דְּמַעֲטֵיהּ קְרָא א"כ לְעֵיל דְּיָלִיף דְּמוֹכֵר עַצְמוֹ מוֹסֵר לוֹ רַבּוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית בע"כ וְיָלִיף מִמְּכָרוּהוּ ב"ד וְהֵיכִי יָלְפִינַן לֵיהּ מַה לְמְכָרוּהוּ ב"ד דִּין הוּא שֶׁמּוֹסְרִין לוֹ בע"כ שֶׁכֵּן עֶבֶד אִיסּוּרָא וּלְכָךְ קָנְסִינַן לֵיהּ מַה שְׁאֵין כֵּן בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ וְנִרְאֶה דְּלָא הֲוָה קָנֵס וְאַף ע"ג דְּנוֹתְנִין לוֹ

הַשִּׁפְחָה בע"כ נִיחָא לֵיהּ לְעֶבֶד בְּשִׁפְחָה וְהָוֵי תְּחִלָּתוֹ בְּאוֹנֶס וְסוֹפוֹ בְּרָצוֹן א"נ בָּתַר דְּגַלִּי קְרָא שֶׁיּוֹצֵא בְּיוֹבֵל אַף ע"ג דַּעֲבַד אִיסּוּרָא שׁוּב לָא עָבְדִינַן שׁוּם פִּירְכָא מִטַּעַם דְּעָבַד אִיסּוּרָא וכ"כ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה מַאי עוֹד קָשֶׁה לָמָּה לִי קְרָא בִּמְכָרוּהוּ ב"ד לִשְׁתּוֹק מִינֵּיהּ וְלֹא לִכְתּוֹב אֶלָּא קְרָא דְּנִרְצָע וַהֲדַר נֵילַף אָמָה הָעִבְרִיָּה מֵהֶקֵּישָׁא דְּנִרְצָע מוֹאֵף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵּן דְּמִינֵּיהּ נֵילַף מִיתַת הָאָדוֹן וְהַעֲנָקָה וַהֲדַר יָלְפִי' מִכָּרוּהוּ בֵּית דִּין מֵאָמָה הָעִבְרִיָּה בְּהֶקֵּישָׁא דְּכִי יִמְכֹּר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי וְאֵין לוֹמַר דְּלָא יָלְפִי מֵהֶקֵּישָׁא מַאי דְּלָא כְּתִיב בְּהֶדְיָא בְּהַהִיא עִנְיָנָא דְּהָא יָלִיף עִבְרִי מֵעִבְרִיָּה שֶׁאִינוֹ יוֹצֵא בְּרָאשֵׁי אֵיבָרִים כמ"ש הַתּוֹסָפוֹת לְמַעְלָה בְּדִיבּוּר מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּלַן אע"ג דִּיצִיאָה בְּרָאשֵׁי אֵיבָרִים מִלֹּא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים דִּכְתִיב בפ' מִשְׁפָּטִים יָלְפִינַן לָהּ בְּאַמָּה וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב קְרָא דִּמְכָרוּהוּ ב"ד לֹא הֲוָה מוֹקְמִי' הַהּ קְרָא דְּוַשַׁבְתָּם אִישׁ בְּנִרְצָע אֶלָּא בִּמְכָרוּהוּ ב"ד דה"ק הַבָּרַיְיתָא בְּמָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר אִי בִּמְכָרוּהוּ ב"ד הֲרֵי כְּבָר אָמוּר מַשְׁמַע דְּאִי לֹא הָיָה כְּבָר אָמוּר הֲוָה שָׁדַינַן לֵיהּ אַמְכָרוֹהוּ ב"ד אַהַּ קָשֶׁה דא"כ אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לִשְׁתּוֹק קְרָא דְּנִרְצָע וְנֵילַף עִבְרִיָּה מֵעִבְרִי בְּהֶקֵּישָׁא וַהֲדַר יָלְפִינַן נִרְצָע מֵעִבְרִיָּה בְּהֶקֵּישָׁא דּוֹאֵף לַאֲמָתְךָ.

ונר' דְּבִשְׁלָמָא הֵיכָא דַּאֲתָא הֶקֵּישָׁא סָתוּם כְּמוֹ הֶקֵּישָׁא דְּכִי יִמְכֹּר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה הָתָם הוּא דְּאָמְרִינַן אֵין הֶיקֵּשׁ לְמֻחֱצָה וְיָלִיף עִבְרִי מֵעִבְרִיָּה וְעִבְרִיָּה מֵעִבְרִי אֲבָל בְּהֶיקֵּשׁ דּוֹאֵף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵּן כְּבָר בֵּיאֵר הַכָּתוּב בְּהֶדְיָ' דְּהָאַמָּה הוּא דְּמַקְשִׁי' לְנִרְצָע לֹא הַנִּרְצָע לְאָמָה וַעֲדַיִין נִרְאֶה שֶׁאֵין תֵּירוּץ זֶה מַסְפִּיק וְהוּא אַחַר שֶׁנִּדַּקְדֵּק עוֹד בְּהַהּ דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ וְאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב מְכָרוּהוּ ב"ד וְאִיצְטְ' לְמִכְתַּב נִרְצָע וכו' דְּהֵיכָ' מָצֵי שְׁתֵיק מִנִּרְצָע וְנֵילַף בְּמְכָרוּהוּ דְּאִי הֲוָה שְׁתֵיק מִינֵּיהּ הֲוָה שָׁדַינַן לֵיהּ אַנִּרְצָע אוֹ לְהֵפֶךְ וְלָא מְסַיְּימַנִי' קְרָאֵי דְּאִי הֲוָה שְׁתֵיק מִמְּכָרוּהוּ בֵּית דִּין קְרָא דְּנִרְצָע שָׁדַינַן אַמְּכָרוּהוּ ב"ד דְּהָכִי קָאָמַר הַבָּרַיְיתָא אִי בְּנִרְצָע הֲרֵי כְּבָר אָמוּר כַּנִּרְאֶה דְּאִם לֹא הָיָה כְּבָר אָמוּר לָא הֲוָה שָׁדַינַן לֵיהּ אֶלָּא אַנִּרְצָע וְכֵן בְּאִידָךְ בָּרַיְיתָא וְאֵין לוֹמַר דְּכַנָּוֹנַת הַתַּלְמוּד הוּא דְּכֵינָן דְּלָא מְסַיְּימִין קְרָא אִי אַיְירִי בְּנִרְצָע אוֹ בִּמְכָרוּהוּ בֵּית דִּין אָמְרִינַן דְּשִׁקּוּלִים הֵם וְיָבוֹאוּ שְׁנֵיהֶם דְּהָא מִדְּתָרֵיץ דְּאִי אַשְׁמוֹעִינַן בְּנִרְצָע וכו' מַשְׁמַע דְּעִיקַּר הַקֶּוּשְׁיָא הִיא דְּלִכְתּוֹב אֶחָד מֵהֶם וּמִינֵּיהּ יָלִיף הָאַחֵר וְלָכֵן נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּהָכִי פָּרֵיךְ לִכְתּוֹב נִרְצָע בְּפֵירוּשׁ אוֹ מְכָרוּהוּ ב"ד בְּפֵירוּשׁ וּמְשַׁנֵּי וּצְרִיכָא וכו' וְהָשְׁתָּא קָשֶׁה הַקֶּוּשְׁיָא דְּלִעֵיל וְלֹא יִפּוֹל תֵּירוּץ כְּלָל וְהוּא דְּלִכְתּוֹב נִרְצָע מְפוֹרָשׁ וְיָלְפִינַן אָמָה הָעִבְרִיָּה מִנִּרְצָע בְּהֶקֵּישָׁא דְּאַף לַאֲמָתְךָ וַהֲדַר יָלְפִינַן עִבְרִי מֵעִבְרִיָּה וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר דַּהֲוָה מוֹקְמִינַן קְרָא בִּמְכָרוּהוּ ב"ד כֵּינָן דִּמְפָרֵשׁ קְרָא דְּנִרְצָע וְנִרְאֶה כֵּינָן דְּהֶקֵּישָׁא דּוֹאֵף לַאֲמָתְךָ פֵּירְשׁוּ הַכָּתוּב בְּהֶדְיָא וְהוּא לוֹמַר דְּתַלְמִד מִנִּרְצָע הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכוּלֵי' קְרָא לְמִיתַת הָאָדוֹן הוּא דַּאֲתָא וּמְתַעֲשֶׂה נָפְקָא לָן הַעֲנָקָה אֲבָל יוֹבֵל לָא שָׁמְעִינַן מֵהֶקֵּישָׁא לְהָכִי כְּתַב רַחֲמָנָא יוֹבֵל בִּמְכָרוּהוּ ב"ד וַהֲדַר יָלִיף עִבְרִיָּה מִינֵּיהּ בְּהֶקֵּישָׁא דְּכִי יִמְכֹּר דְּאוֹתוֹ הַהֶיקֵּשׁ הוּא סָתוּם וְאָמְרִינַן בֵּיהּ אֵין הֶיקֵּשׁ לְמֻחֱצָה.

וְשַׁבְתֶּם אִישׁ וכו' בְּמָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר אִי בִּמְכָרוּהוּ ב"ד הֲרֵי כְּבָר אָמוּר וְקָשֶׁה דע"כ לֹא יִתֵּכֶן כִּי אִם בְּנִרְצָע מִדִּכְתִיב אִישׁ בְּפָרָשָׁה וּכְמוֹ שֶׁהִכְרִיחַ בְּסָמוּךְ שֶׁנּוֹהֵג בְּאִישׁ וְאֵינוֹ נוֹהֵג בְּאִשָּׁה וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה כָּתוּב אֶלָּא חַד קְרָא הָיִיתִי אוֹמֵר דְּלָא מַכְרְעָא מִלְּתָא כֵּינָן דְּמִכִּירַת ב"ד אֵינוֹ נוֹהֵג בְּאִשָּׁה וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁהִזְכִּיר הַכָּתוּב שְׁנֵיהֶם שָׁאַל בַּעַל הַתַּלְמוּד מַאי מַשְׁמַע כְּלוֹמַר מָה רָאִיתָ דְּקָרָא דּוּשַׁבְתָּם הַדָּרֵשׁ לְנִרְצָע וְאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב נִרְצָע וכו' כְּבָר בָּא לְמַעְלָה בְּזֶה מִן הַבֵּיאוּר וְעוֹד קָשֶׁה הֵיכִי מָצֵי שְׁתֵיק מִנִּרְצָע

דְּאִי הֲוָה שְׁתֵּיק מִינַּיְהּ הָיֵיתִי אוֹמֵר דְּכֵיוָן דִּכְתִיב לְעוֹלָם בְּנִרְצָע הָוֵי לְעוֹלָם מַמָּשׁ וְאֵין לוֹמַר דא"כ לִשְׁתּוֹק ג"כ מִלְּעוֹלָם דְּמִמְּכָרוּהוּ בֵּית דִּין אַדְּרַבָּא הֲוָה יָלְפִי' דְּוֹמְיָא דִּידֵיהּ הֵיכָא דְּלָא עֲבַד שֵׁשׁ אֲבָל הֵיכָא דַּעֲבַד שֵׁשׁ לֹא יִהְיֶה סוֹפוֹ חָמוּר מִתְּחִילָּתוֹ וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ ע"כ לְעוֹלָם דאל"כ תִּקְשֵׁי לָךְ בְּמַאי דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ וְאִי כְּתַב רַחֲמָנָא דִּלְעוֹלָם הֲוָה אָמֵינָא לְעוֹלָם מַמָּשׁ וְאֵיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר כֵּן דא"כ לִישְׁתּוֹק קְרָא מִינַּיְהּ וּמֵהֵיכָא תֵּיתֵי אִי מִמְּכָרוּהוּ ב"ד שָׁאנֵי הָתָם דְּלָא מְטָא זִימְנֵי' אֶלָּא: ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דה"ק אֲבָל נִרְצָע לָא מְטָא זִימְנֵיהּ נִקְנְסֵיהּ עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עוֹד שֵׁשׁ שָׁנִים אֲחֵרוֹת לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ לְעוֹלָם דְּנֵימָא לְעוֹלָם מַמָּשׁ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן קָשֶׁה דְּאִי הֲוָה שְׁתֵּיק מִנִּרְצָע הָיִיתִי אוֹמֵר דְּקְרָא דִּלְעוֹלָם מִיעֵטֵיהּ וְיִהְיֶה לְעוֹלָם מַמָּשׁ ונר' דְּהָא דְּאָמְרִי' לְעוֹלָם מַמָּשׁ הַיְינוּ דַּוְקָא הָכָא דְּלָא מָצֵינַן לְמֵילַף מִמְּכָרוּהוּ ב"דמִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ פִּירְכָא אֲבָל אִי הָוֵי מָצֵינַן לְמֵילַף מִינַּיְהּ קְרָא דִּלְעוֹלָם לֹא הָיִיתִי דּוֹרְשׁוֹ לְעוֹלָם מַמָּשׁ אֶלָּא לְעוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל וְאִיצְטְרִיךְ מִשּׁוּם דְּהָיִיתִי אוֹמֵר לֹא יִהְיֶה סוֹפוֹ חָמוּר מִתְּחִלָּתוֹ עוֹד קָשֶׁה דְּתִיפּוֹק לִי' מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ וּמִנִּרְצָע דְּכִי פְּרֵכִית מַה לְּנִרְצָע שֶׁכֵּן עֶבֶד שֵׁשׁ מוֹכֵר עַצְמוֹ יוֹכִיחַ מַה לְּמוֹכֵר עַצְמוֹ שֶׁכֵּן לֹא עָבַד אִיסּוּרָא נִרְצָע יוֹכִיחַ דְּהָא נִרְצָע ג"כ עָבַד אִיסּוּרָא דְּהָא מְכָרוּהוּ בִּגְנֵיבָתוֹ וא"כ לָמָּה לִי קְרָא בְּמָכְרוּהוּ ב"ד וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּמוֹכֵר עַצְמוֹ וְנִרְצַע שֶׁכֵּן מִדַּעְתּוֹ נִמְכָּר וּמִדַּעְתּוֹ נִרְצָע בְּעֵת הִרְצִיעַ' מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמָכְרוּהוּ ב"ד וְסַגִּי פִּירְכָא זוֹ לַחֲדָא מִתָּרְתֵּי דְּפָרְכִינַן כָּל דְּהוּ אֲבָל לָא סַגִּי לוֹ' לַחֲדָא מַחֲדָא מַה לְּנִרְצָע שֶׁכֵּן מִדַּעְתֵּי'.

אֶלָּא מַאן תַּנָּא דְּלָא יָלֵיף ש"ש רַבִּי הִיא וכו' וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' וְקָשֶׁה מַה לְּנִמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל דִּין הוּא שְׁיֵצֵא בְּשֵׁשׁ שֶׁכֵּן נקנ' בְּשֶׁטָר וְנִרְאֶה שֶׁנַּחֲזוֹר הק"ו לִמְקוֹמוֹ וְנֹאמַר וּמַה גְּאֻלָּ' קְרוֹבִים שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בע"ע הַנִּמְכָּר לישׁ' נוֹהֵג בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי ש"ש וכו' וְהַשְׁתָּא ליכ' לְמֵימַ' שֶׁטָּר יוֹכִיחַ דְּאֶפְשָׁר דְּהַכְנָסָה לִיצִיאָה לָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ וַאֲפִי' תֵּימָא דְּלָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ אַפַּתִּי אֵיכָּא לְמֵידַק דְּמָצִינוּ לְמַפְרֵעַ מִיְּצִיאַת גּוּפוֹ דע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל יוֹצֵא בְּשֶׁטָר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי וְנִרְאֶה דְּטַעֲמָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן דע"ע יוֹצֵא בְּשֶׁטָר הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּפָרִיךְ בִּגְמָרָא לְקַמָּן וְנֵימָא לֵיהּ בְּאַפֵּי תְּרֵי זֵיל וּמְשַׁנֵּי זֹאת אוֹמֶרֶ' ע"ע גּוּפוֹ קָנוּי וְהַכּוּתִי גַּם כֵּן קונ' בְּגוּפוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּדְאִיתָ' בְּפֶרֶק הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל דַּף קי"ג אַהָא דְּפָרִיךְ לר"ע דְּאָמַר גְּזֵלַת הַכּוּתִי אָסוּר דְּקָמְשַׁנֵּי בַּגְּמָרָא כָּאן בִּגְזֵילוֹת וכו'.

וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו'. קָשֶׁה לָמָּה לוֹ לר' קְרָא דִּבְאֵלֶּה לְמַעֵט שֵׁשׁ דְּהָא מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב יוֹבֵל גַּבֵּי כות' נפק' לָן שְׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ דְּהָא מַהַדּ ק"ו דְּיָלִיף שְׁיִהֵא יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ יָלְפִינַן נָמֵי שֶׁיּוֹצֵא בְּיוֹבֵל הֵיכָא דְּפָגַע בְּתוֹךְ שֵׁשׁ וּלְהָכִי אַהוֹדְרֵיהּ קְרָא וְכָתַב יוֹבֵל בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי לְמַעֵט וְלוֹמַר דְּיוֹצֵא בַּיּוֹבֵל וְלֹא בְּשֵׁשׁ וצ"ע אֲבָל אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּלִשְׁתּוֹק קְרָא מִיּוֹבֵל בְּנִמְכָּר לְכוּתִי וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ בְּאֵלֶּה לְמַעֵט שֵׁשׁ יָדְעִינַן דְּיוֹצֵא בְּיוֹבֵל דְּאִם אֵינוֹ יוֹצֵא בְּיוֹבֵל לָמָּה לִי קְרָא לְמַעֵט שֵׁשׁ דְּמֵהֵיכָ' מָיְיתִי' לָהּ מע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל מַה לע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּיוֹבֵל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעֶבֶד עִבְרִי הַנִּמְכָּר לְכוּתִי וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ בְּאֵלֶּה לְמַעֵט יָדְעִינַן דְּיוֹצֵא בְּיוֹבֵל דְּאִי לָא הֲוָה קְרָא דְּיוֹבֵל הָיִיתִי אוֹמֵר דְּקְרָא דִּבְאֵלֶּה מִיעֵט בֵּין מִיּוֹבֵל בֵּין מִשֵּׁשׁ.

לְעוֹלָם יָלִיף ש"ש וכו' יל"ד כֵּיוָן דְּיָלִיף ש"ש אַמַּאי קָאָמַר ר' וַהֲלֹא דִּין הוּא וכו' וְהָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמַר שֶׁיָּכוֹל דְּנֵילַף ש"ש וְאֶפְשָׁר דְּנֵימָא לֵיהּ לְמֶעְבַּד ק"ו מִסְּבָרָא אִי נָמֵי נ"ל

דְּאַשְׁמוֹעִינַן אַגַּב אוֹרְחַיְ' דְּאֵין נוֹהֲג גְּאֻלַּת קְרוֹבִים אֶלָּא בְּנִמְכָּר לְכוּתִי מִכֹּחַ יְגְאָלֻנּוּ וּלְכָךְ עֲשָׂה ק"ו לְמִדְרַשׁ וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' עוֹד יל"ד לָמָּה לֵיהּ לר' קְרָא דְּבְאֵלֶּה לְמַעֵט שֵׁשׁ דְּהָא כֵּינָן דְּמַאן דְּיָלִיף ש"ש דְּרֵישׁ וְעַבְדְּךָ וְלֹא לְמוֹכֵר עַצְמוֹ כְּמוֹ כֵן יֹאמַר וְעַבְדְּךָ וְלֹא לְנִמְכָּר לְכוּתִי דכ"ש הוּא דְּנִמְעֵיט לֵיהּ וְאֶפְשָׁר דס"ל בְּדָרָשַׁת וַעֲבָדְךָ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר א"נ דְּלֵיל לֹא מִיעֵט קְרָא דְּוַעֲבָדְךָ אֶלָּא הג"ש דש"ש לְחוּדָ' דְּהוּא יָלִיף מוֹכֵר עַצְמוֹ מִמְּכָרוּהוּ ב"ד אֲבָל הָכָא דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי לְטֵיבוּתָא חָדָא הג"ש ב' דַּהֲוָה יָלִיף לֵיהּ בק"ו אִי לָא הֲוָה קְרָא דְּבְאֵלֶּה הָיֵינוּ לְמֵדִים אוֹתוֹ דְּיהֵא ע"ע הַנִּמְכָּר לַכּוּתִי יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ וְלָא הֲוָה מְמַעֲטִי' לֵיהּ מֵוַעֲבָדְךָ עי"ל דְּמֵוַעֲבָדְךָ הַיְינוּ מְמַעֲטִי' דַּוְקָא הֵיכָא דְּהִתְנָה עִמּוֹ לְעַשֵּׂר שָׁנִים שֶׁלֹּא יְהֵא יוֹצֵא בְּיוֹבֵל אֲבָל אִם לֹא הִתנ' וַדַּאי יְהֵא יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ דֻּמְיָא דְּמוֹכֵר עַצְמוֹ דְּיוֹצֵא בְּשֵׁשׁ.

עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לָמָּה לִי קְרָא דְּוָחַשָּׁב עִם קוֹנֵהוּ דְּמְמַעֲטִים וְלֹא עִם יוֹרְשֵׁי קוֹנֵהוּ דְּמַשְׁמַע שֶׁהַכּוּתִי יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן דְּהָא מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דִּבְאֵלֶּה לְמַעֵט שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ דְּהָא לָמָּה לִי קְרָא מֵהֵיכָא תֵּיתֵי מִנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל שְׁדֵה אֲחֻזָּה יוֹכִיחַ ע"כ צ"ל דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁכֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן תֹּאמַר בְּנִמְכָּר לְכוּתִי שֶׁיּוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָמָּה לִי בְּעֶבֶד עִבְרִי הַנִּמְכָּר לְכוּתִי שֶׁיּוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וְנִרְאֶה דְּהַהּ קוּשְׁיָא לְמַאן דְּיָלִיף ש"ש לָא קָשֶׁה וְלָא מִידֵי דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף ש"ש וְכֵן לְמַאן דְּלָא יָלִיף ש"ש אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף עָלְיוֹן מִתַּחְתּוֹן וְתֶהֱוֵי הַכּוּתִי יָלִיף מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹצֵא בְּשֵׁשׁ מְנָא"ו דְּוִכִי תַּשְׁיג: תּוֹסָפוֹת מַאי קָאָמַר וכו' פי' שֶׁיְּהֵא מוֹכֵר עַצְמוֹ דַּע כִּי כְּפִי רִיהַטְתְּ לְשׁוֹן הגמ' באו' וְאִי ס"ד יָלִיף ש"ש אַמַּאי קָאָמַר וּמַה וכו' הָיֵינוּ יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ דה"ק דְּלָמָּה לֵיהּ לְבַעַל הַבָּרַיְיתָא לְמֵילַף לֵיהּ מק"ו נֵימָא דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף לֵיהּ ש"ש ופי' זֶה לֹא יִתָּכֵן בְּדִבְרֵי הגמ' דְּאִם כֵּן מַאי הַאי דְּקָמְשַׁנֵּי רַב נַחְמָן אָמַר קְרָא יִגְאָלֻנּוּ דְּהָא הָדְרָא הַקּוּשְׁיָא עַצְמָהּ לְדַוְקְתָּ' וְהַפְּיָ' שֶׁהַתּוֹסָפוֹת דּוֹחִים הוּא מַה שֶׁכּוֹתְבִים בְּסָמוּךְ דְּמְכָרוּהוּ בֵּית דִּין הוּא דְּקָאָמַר וְהָיוּ נִיצּוֹלִים עַצְמָן מֵהַקּוּשְׁיָא שֶׁמַּקְשִׁים בִּתְחִילָּה אֲבָל הָיוּ נוֹפְלִים בְּקוּשְׁיָא שֶׁמַּקְשִׁים אַחַר כָּךְ אֶמְכָרוּהוּ ב"ד וּלְזֶה פי' מוֹכֵר עַצְמוֹ וכו' וא"ת וכו' וְקִיצּוּר דִּבְרֵיהֶם מְבֹאָרֶת וְקָשֶׁה לִי דְּהֵיכִי עֲבִיד ק"ו מִמְּכָרוּהוּ ב"ד דְּהָא כֵּינָן דְּמוֹכֵר עַצְמוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה מְנָא"ו דְּוִכִי תַּשְׁיג אִם כֵּן מְכָרוּהוּ בֵּית דִּין יָלְפִינַן מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ בְּמַה מָּצִינוּ וְלֵיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּמוֹכֵר עַצְמוֹ שֶׁכֵּן לֹא עָבַד אִיסּוּרָא דְּהָא הַתּוֹסְ' כָּתְבוּ בְּסָמוּךְ דְּבָתַר דְּגַלִּי קְרָא שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל אע"ג דַּעֲבַד אִיסּוּרָא הֲוָה בָּעֵי לְמֵילַף וכו' וְנִרְאֶה דְּלָא סַגִּי הַךְ סְבָרָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בְּסָמוּךְ בָּתַר דְּגַלִּי קְרָא וכו' אֶלָּא הֵיכָא דְּאִיכָּא ג"ש דְּשָׂכִיר שָׂכִיר דִּכְדֵי לְקַיֵּים הג"ש דש"ש אָמְרִינַן הַךְ ג"ש אֲבָל לְעִנְיַן ק"ו וּמַה מָּצִינוּ לָא מְבַטְּלִינַן לֵיהּ מֵהַךְ סְבָרָא וּפָרְכִינַן לֵיהּ וְנֶאֱמַר מַה לְּמוֹכֵר עַצְמוֹ שֶׁכֵּן לָא עָבַד אִיסּוּרָא א"נ כֵּינָן דְּיָלִיף מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּא"ו וְכִי תַּשְׁיג יָלְפִינַן נָמֵי בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ מִיתַת הָאָדוֹן מִנָּא"ו דְּוִכִי תַּשְׁיג וְכֵן כָּתַב מוהר"י אַדְרַבִּי בְּסִפְרוֹ בְּדִיבּוּר דְּלִקַּמָּן ע"ש וְהָשְׁתָּא פָּרְכִינַן מַה לְּמוֹכֵר עַצְמוֹ דִּין הוּא שֶׁיִּגָּאֵל בְּאֵלֶּה שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּמְכָרוּהוּ ב"ד.

אַךְ קָשֶׁה דְּנֵילַף אָמָּה הָעִבְרִיָּה מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ בְּמַה מָּצִינוּ דְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה ג"כ לָא עָבְדָה אִיסּוּרָא וַהֲדַר יָלְפִינַן מְכָרוּהוּ ב"ד מֵאָמָּה הָעִבְרִיָּה בְּהֶקֵּישָׁא דְּכִי יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וְנִרְאֶה דְּהַהּ ג"ש דְּהָכָא הָוְיָא מֻקְפָּנָ' מִשְּׁנֵי צְדָדִים וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בפ' הַמְקַבֵּל גַּבֵּי הָא דְּפָרִיךְ ור' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה לָא יָלִיף ש"ש דְּהַהּ ג"ש דְּהָכָא הָוְיָא מֻקְפָּנָ' וְלֵית

שׁוּם תַּנָּא דְּלָא ס"ל הַהּ ג"ש וְכֵינָן דַּאֲפִילּוּ בג"ש הִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת וְאָמְרוּ דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ דַּעֲבַד אִיסּוּרָ' נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין ג"כ בְּהֶקֵּישָׁא דְּפָרְכִינַן וְאָמְרִינַן מַה לְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה שֶׁכֵּן לָא עָבְדָה אִיסּוּרָא וְאֵין לוֹמַר דְּהָא קי"ל אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶקֵּשׁ וְלָא פָּרְכִינַן שׁוּם פִּירְכָא דְּהָא ג"כ קי"ל דְּמֻוָּפְנָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים לְמֵדִין וְאֵין מְשִׁיבִין וַאֲפִילּוּ הָכִי עָשׂוּ הַתּוֹסָ' פִּירְכָא וע"כ אִית לָן לְמֵימַר דִּנְהִי דְּלָא פָּרְכִינַן שְׁאָר פִּירְכָא דְּקֻוְלָּא וְחוּמְרָא אֲבָל פִּירְכָא דְּסָבְרָא כִּי הַאי פָּרְכִינַן וְזֶהוּ שֶׁהַתּוֹסָ' לֹא הֲוָקְשָׁה לְהוּ מַה לְּנִמְכָּר לְכוּתִי שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן מַה שֶּׁאֵין בע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל דְּפִירְכָא כִּי הַאי לָא פָּרְכִינַן אג"ש אֲבָל פִּירְכָא דְּעָבַד אִיסּוּרָ' דְּהָוֵי מִכֹּחַ סְבָרָא שֶׁאֵין רָאוּי מִכֹּחַ סְבָרָא זוֹ לוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה נִגְאָל בְּאֵלֶּה כֵּינָן דַּעֲבַד אִיסּוּרָ' רָאוּי לְקָנְסוֹ וְלֹא נִלְמוֹד זֹאת הַלְמֵדָה בְּהַהּ ג"ש כֵּינָן דְּיֵשׁ דְּרָשָׁה אַחֶרֶת בָּהּ דְּאִיצְטְרִיכָא לְכַמָּה דְּבָרִים וּכְמוֹ כֵן עַל הַהֶקֵּשׁ ג"כ נִקְשָׁה וְנֶאֱמַר מַה לְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה שֶׁכֵּן לֹא עֲבָדָה אִיסּוּרָא אַף עֲדַיִן קָשָׁה בְּתֵירוּץ הַתּוֹסָ' שֶׁאָמְרוּ דְּבָתַר דְּגַלֵּי קְרָא וכו' דִּכְמוֹ כֵן שַׁיָּךְ לְמֵימַר גַּבֵּי אַמָּה דְּלֵית בָּהּ שׁוּם פִּירְכָא דְּאַחֲרֵי שֶׁרָאִינוּ דְּנִתְמַעֵט סְבָרָא זוֹ גב' יוֹבֵל הַהּ פִּירְכָא דַּעֲבַד אִיסּוּרָ' נִתְבַּטְּלָה וְכֵינָן שֶׁכֵּן לֵיכָּא לְמִפְרַךְ בְּהַאי הֶקֵּישָׁא וְלָא מִידֵי וְנִרְאֶה דְּהָיְתִי יָכוֹל לְתָרֵץ וְלוֹ' דְּלָא יָלְפִי' בְּהֶקֵּשָׁא דְּעִבְרִי לְעִבְרִיָּה אֶלָּא מַאי דְּנִכְתַּב בְּהֶדְיָא גַּבֵּי אַמָּה אֲבָל מַה דְּיָלֵיף אַמָּה ממק"א לָא יָלֵיף ע"ע מִינָּהּ בְּהַהּ הֶקֵּישׁ' אֲבָל קָשָׁה לְזֶה שֶׁהַרֵי הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ בְּסָמוּךְ בד"ה אֲמַר קְרָא יִגְאָלֻנּוּ הִקְשׁוּ זַ"ל ומ"מ קָשָׁה דְּהָא אָמָּה הָעִבְרִיָּה מָצִינוּ לְמֵילַף מֵהַאי ק"ו דְּנִמְכָּר לְכוּתִי וכו' וַהֲדַר נֵילַף ע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל בְּהֶקֵּישָׁא וכו' כנר' מִדִּבְרֵיהֶם זַ"ל דַּאֲפִי' לְדָבָר דְּיָלֵיף אַמָּה ממק"א יָלְפִינַן ע"ע מִינָּהּ בְּהֶקֵּישָׁא.

וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּדַוְקָא מִילְּתָא דְּאָתְיָ' בְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה בק"ו יָלְפִי' ע"ע מִינָּהּ מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּכָתוּב בְּהֶדְיָא כֵּינָן דִּמְיֻוָּתָר לָהּ במכ"ש אֲבָל הָכָא מַאי דְּיָלְפִי' אָמָּה הָעִבְרִיָּה מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ הַיְינוּ בְּמַה מָּצִינוּ דְּהָא מק"ו לָא אתי' דְּהָא מוֹכֵר עַצְמוֹ ג"כ יוֹצֵא בְּמִיתַ' הָאָדוֹן מְנָא"ו וְכִי תַּשִּׂיג וק"ו מִסִּימָנִים אֵינוֹ דְּהַמּוֹכֵר עַצְמוֹ ע"כ הַיְינוּ גָּדוֹל שֶׁהֵבִיא כְּבָר סִימָנִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָד לִמְכּוֹר אֶת עַצְמוֹ וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא יָלֵיף אָמָּה מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ כ"א בְּמַה מָּצִינוּ דְּלָא הֲוָה לָהּ כְּכָתוּב בְּהֶדְיָא בְּאָמָּה וּלְכָךְ לָא יָלְפִי' מְכָרוּהוּ ב"ד מִינָּיהּ וי"מ דְּאָמָּה מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ אֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּמוֹכֵר עַצְמוֹ שֶׁכֵּן נִמְכָּר מִדַּעְתּוֹ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה שֶׁנִּמְכְּרָה בע"כ.

וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ וְהַמַּעֲמִיק לְמַעְלָה דַּף ה'בד"ה שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בע"כ יֵרָאֶה דְּכֵינָן דְּמִדַּעַת אָבִיהָ נִמְכֶּרֶת לָא מִקְרֵי בע"כ ע"ש: עוֹד כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וי"ל דְּבָתַר דְּגַלֵּי קְרָא וכו' וְקָשָׁה לִשְׁתּוֹק קְרָא דְּלְעִיל דּוֹשֵׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ דְּאַיְירִי בִּמְכָרוּהוּ ב"ד וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּיִגְאָלֻנּוּ לְמַעֵט הג"ש דש"ש.

יָדְעִינַן לֵיהּ דַּהֲרֵי יִגְאָלֻנּוּ לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהַיְינוּ לְמֵדִי' בג"ש דש"ש אִם מְכָרוּהוּ ב"ד לֹא הָיָה יוֹצֵא בַּיּוֹבֵל אֵיכָּא לְמִפְרַךְ קַוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' דְּשָׁאנֵי הָכָא דַּעֲבַד אִיסּוּרָא וע"כ צָרִיךְ לְתָרֵץ מַה שֶּׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּכֵינָן דְּיוֹצֵא בַּיּוֹבֵל נִתְבַּטֵּל הַהּ פִּירְכָא וְכֵינָן שֶׁכֵּן ק' כְּדְפָרֵישִׁית דְּלִשְׁתּוֹק קְרָא מִיּוֹבֵל בִּמְכָרוּהוּ ב"ד ונר' דְּאִי הֲוָה שְׁתִיק קְרָא מִינָּיהּ הָיְתִי אוֹמֵר דִּמְכָרוּהוּ ב"ד וַדַּאי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בַּיּוֹבֵל וּקְרָא דְּיִגְאָלֻנּוּ אִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט מוֹכֵר עַצְמוֹ דַּהֲוָה יָלְפִי' לֵיהּ בג"ש דש"ש דְּלֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידִי דְּהָא שָׁוֶה לְנִמְכָּר לְכוּתִי דְּלָא עֲבַד אִיסּוּרָא אֲבָל מִשּׁוּם מְכָרוּהוּ ב"ד לֹא אִיצְטְרִיךְ דְּוַדַּאי אֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּנִמְכָּר לְכוּתִי שֶׁכֵּן לֹא עָבַד אִיסּוּרָא.

עוֹד קָשֶׁה דְּלִשְׁתּוֹק קָרָא מוֹשֵׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ דְּדָרְשִׁינַן לְעֵיל לְמָכְרוּהוּ ב"ד שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל וְיָלְפִינַן בְּאַמָּה בק"ו דְּמוֹכֵר עַצְמוֹ וַהֲדַר יָלְפִי' לָהּ בְּהֶיקֵּשׁ דְּמָכְרוּהוּ ב"ד לְאָמָה הָעִבְרִיָּה וי"ל דְּאִי הֲוָה שְׁתִיק מִקְּרָא דְּיוֹבֵל בִּמְכָרוּהוּ ב"ד לֹא הֲוָה יָלְפִי' בְּהֶקֵּישָׁא דְּאַמָּה הָעִבְרִיָּה וּפָרְכִי' מַה לְּאַמָּה שֶׁכֵּן לָא עָבְדָה אִיסּוּרָא כִּי הֵיכָא דְּפָרְכִי' בג"ש אע"פ שֶׁהִיא מֻוְפָנָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים ומהרי"ן לֵב זלה"ה בח"א הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלִקַּמָּן וכ' שֶׁזֹּאת הג"ש אֵינָהּ מֻוְפָנָה וְלִדְבָרָיו ז"ל קָשֶׁה זֹאת הַקֻּוּשְׁיָא וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי הוּא הָעִיקָּר.

עוֹד כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וא"ת אַכַּתִּי וכו'. וְקָשֶׁה דְּנִרְאֶה דְּקֻוּשְׁיָא זוֹ הִיא מְתֻוָּרֶצֶת בָּמָּה שֶׁתֵּירְצוּ לְקֻוּשְׁיָא הַקּוֹדֶמֶת דְּבָתַר דְּגַלִּי קְרָא שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל אע"ג דַּעֲבַד אִיסּוּרָא כְּמוֹ כֵן נִתָּרֵץ עַכְשָׁיו וְנֶאֱמַר דְּבָתַר דְּגַלִּי קְרָא שֶׁיּוֹצֵא בְּיוֹבֵל אע"ג דְּלֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁמָּא יִטָּמַע בֵּין הַכּוּתִי' כְּמוֹ כֵן לְתָרֵץ וְנֶאֱמַר לְעִנְיַן גְּאֻלַּת קְרוֹבִים דְּבָתַר דְּגַלִּי קְרָא שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל דִּין הוּא לְמֵילַף גְּאֻלַּת קְרוֹבִים אע"ג דְּלֹא שַׁיָּיךְ לֹא יִטָּמַע אִי לָא הֲוָה קְרָא וְנִרְאֶה דְּפִירְכָא דְּלָא יִטָּמַע חֲשׁוּבָה יוֹתֵר מִפִּירְכָא דְּעָבַד אִיסּוּרָא דְּפִירְכָא דְּעָבַד אִיסּוּרָא הוּא מְשׁוּם קנס' דְּנַקְנְסִי' אֲבָל פִּירְכָא דְּלָא יִטָּמַע הֵיא פִּירְכָא גְּמוּרָה מְשׁוּם דְּשַׁיָּיכָא בְּתוֹךְ הָעַבְדוּת וַהֲוָה סָלִיק אַדַּעְתִּי' דְּמִטַּעַם זֶה לָא יָלְפִי' מִכּוּתִי ומשו"ה הֶקְשׁוּ הַתּוֹסָ' קֻוּשְׁיָא זוֹ.

עוֹד נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק ולו' דְּדַוְקָא בְּהַהִיא דִּלְעֵיל תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' שַׁפִּיר מְשׁוּם דְּיוֹבֵל הֲוָה בָּעִינַן לְמֵילַף מִכּוּתִי אֶלָּא מְשׁוּם פִּירְכָא דַּעֲבַד אִיסּוּרָא הוּא דְּלָא יָלִיף לֵיהּ אֲבָל הָךְ קֻוּשְׁיָא שֶׁהֶקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּלָא יִטָּמַע הִיא אפי' בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ דְּלָא בָּעֵי לְמֵילַף יוֹבֵל מִכּוּתִי דְּנִפְרוֹךְ עָלֶיהָ.

וְגַם לֵית בֵּיהּ שׁוּם פִּירְכָא וּלְכָךְ הֶקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מַה שֶּׁהֶקְשׁוּ וְתֵירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּהַאי סְבָרָא דְּלָא יִטָּמַע אֵינָהּ כְּתוּבָה וכו' וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא לְעִנְיַן ג"ש אָמְרִי הַתּוֹסָ' כֵּן אֲבָל לְעִנְיַן מַה מָּצִינוּ פָּרְכִינַן שַׁפִּיר הָךְ פִּירְכָא וְזֶהוּ שֶׁהַתּוֹסָ' עָשׂוּ אות' בְּרֵישׁ פִּרְקִין בד"ה בִּפְרוּטָה וּכְבָר רָמַזְתִּי אוֹתוֹ שָׁם בְּסוֹף דְּבָרַי עַל אוֹתוֹ הַדִּיבּוּר ולפ"ז קָשֶׁה בָּמָּה שהק' ה"ר מֵאִיר שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסָמוּךְ אַמַּאי לָא יָלִיף ק"ו מְכָרוּהוּ ב"ד יְהֵא נִגְאָל בְּאֵלֶּה וּמַה נְּמָכָר לְכוּתִי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּשֵׁשׁ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' דְּמַה לְּנִמְכָּר לְכוּתִי דִּין הוּא שֶׁיִּגָּאֵל בְּאֵלֶּה מִשּׁוּם דְּשַׁיָּיךְ בֵּיהּ פִּירְכָא דְּלָא יִטָּמַע בֵּין הַכּוּתִים דְּהָא עַל מַה מָּצִינוּ וְעַל ק"ו פָּרְכִינַן הָךְ פִּירְכָא וְנִרְאֶה דְּנַהֲפוֹךְ הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְנֶאֱמַר וּמַה שֵּׁשׁ שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי נוֹהֵג בע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל גְּאֻלַּת קְרוֹבִים וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידֵי וְגַם פִּירְכָא דְּעֶבֶד אִיסּוּרָא ג"כ אינ' אע"ג דְּהָוֵי ק"ו דְּשַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ לָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה: תוס' אָמַר קְרָא יִגְאָלֻנּוּ הֶקְשָׁה ה"ר מֵאִיר וכו' בְּדִבְרֵי ה"ר מֵאִיר תָּמָּה הָרַב מוהרי"ן לֵב בח"א תְּמִיהוֹת בַּתְּחִלָּה כ' אִם שֶׁאָמַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ הִיא לוֹמַר שֶׁאַחַר שֶׁנִּכְתַּב אֵלֶּה אַמַּאי לָא יָלִיף בק"ו וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא הִיא דאה"נ וּמַאי קָאָמַר וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה הַיְינוּ דְּאִי לָא כְּתִיב בְּאֵלֶּה הֲוָה אָמִינָא הָכִי אֲבָל אַחַר דִּכְתִיב בְּאֵלֶּה אה"נ דְּעָבְדִינַן ק"ו וכו' וְאִם כֵּן נִוָּנַת ה"ר מֵאִיר שֶׁמַּה שֶּׁהֶקְשָׁה הוּא לוֹמַר דְּכֵינָן דַּהֲווּ תְּרֵי קַוְלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי נֵימָא כָּל חַד וְחַד תֵּיקוּם אַדַּוְכְתֵּיהּ וְלָמָּה אִיצְטְרִיךְ בְּאֵלֶּה א"כ לָמָּה לֹא תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' הַהִיא תֵּירוּצָא בפ"ק דְּחֻלִּין בְּהַהִיא בָּרַיְיתָא דִּתְנַיְנָא פָּרָה בְּשֶׁחִילְּסָה וכו' וְהֶקְשׁוּ בְּתוֹסָ' וכו' וְתֵירְצוּ דְּלָא הָוֵי הק"ו אֶלָּא כְּמוֹ מַה מָּצִינוּ ע"כ הַגֵּה הָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה בָּזֶה נִרְאֶה שֶׁלֹּא הִסְכִּי' לַאֲמִיתּוֹ הַכְּלָל אֲשֶׁר בְּיָדֵינוּ וְזֶה אַחַר שֶׁתִּדַּע שבכ"מ אֲשֶׁר יִמָּצֵא כָּתוּב בַּתַּלְמוּ' תְּרֵי קַוְלֵי וַחֲמוֹרֵי

וּבָעֵי לְמֵילַף אֶחָד מֵחֲבֵירוֹ לָא מִתְּרֵי תְּרֵי קָלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי וְאִיצְטְרִיכוּ קְרָאֵי בְּכָל דָּבָר וְדָבָר לְמַעֵט דְּלָא נֵילַף בְּמָה מָצִינוּ אֲבָל מ"מ כְּשֶׁעוֹשָׂה צַדְדֵי הק"ו הֵם צַדְדֵי אֱמֶת לְפִי שֶׁעוֹשָׂה הק"ו עִם הַפָּסוּק שֶׁמְּגַלְּ' לְבַסּוֹף וְאֵינוֹ מְכַזֵּב בְּמַה שֶׁאוֹמֵר וְאַזְכִּיר לְךָ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה מֵהֶם וּמִשָּׁם תָּבִין וְתַשְׂכִּיל בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה.

רְאשׁוֹנָה בְּהַהִּ פְּרָקִין דְּבָעֵי לְמֵילַף חֲלִיצָ' בָּאִשָּׁה מק"ו דְּיָבָמָה וְגֵט בְּיָבָמָה מק"ו דְּאִשָּׁה וְאִיצְטְרִיכוּ תְּרֵי קְרָאֵי לְמַעֵט הק"ו הא' בְּאִשָּׁה דְּמְמַעֵט חֲלִיצָה מִסֵּפֶר כּוֹרְתָהּ והב' בְּיָבָמָ' דְּמְמַעֵט גֵּט מִדְּכְתִיב נַעֲלוֹ נַעַל אֵין מְיַדֵּי אַחֲרִינָא לָא וּמֵעִיקָּרָא דַּהֲוָה יָלִיף ק"ו הק"ו שֶׁהָיָה עוֹשָׂה הוא' אֱמֶת בְּצִדָּדָיו דְּהָא בְּרִישׁ פִּרְקִין דְּקָאָמַר וּתְהֵא אִשָּׁה יוֹצְאָה בְּגֵט מק"ו וּמַה יְבָמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּגֵט וכו' הִנֵּה כְּשֶׁעָשָׂה צַד זֶה וְאָמַר וּמַה יְבָמָה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּגֵט הוּא אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָ' בְּגֵט כִּדְדָרִישׁ לְקַמָּן בִּשְׁמַעְתִּין וְכֵן פירש"י ז"ל שָׁם.

וְכֵן כְּשֶׁעוֹשָׂה הק"ו הַשֵּׁנִי בְּדַף י"ד שֶׁתְּהֵא יְבָמָה יוֹצְאָהּ בְּגֵט מק"ו דְּאִשָּׁה וּמָה אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה יוֹצְאָה בְּגֵט כֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁאִשָּׁה אֵינָהּ יוֹצְאָהּ בַּחֲלִיצָה שֶׁכְּבָר נִתְמַעֲטָה מִסֵּפֶר כּוֹרְתָהּ וְאִי לָא הָוּוּ הָנָךְ קְרָאֵי לָא הֲוָה עָבִיד ק"ו דְּהֵיכִי מָצֵי לְמֵימַר וּמָה אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָהּ בַּחֲלִיצָה דְּמִי יֹאמַר לִי שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָהּ בַּחֲלִיצָה אֲבָל הֲוָה יָלִיף יְבָמָה מֵאִשָּׁה בְּמַה מָצִינוּ וְלֹא הֲוָה עָבִיד ק"ו וְהַיְינוּ דְּאָמְרִי' בְּעָלְמָא דְּאִי לָא הָוּוּ תְּרֵי מִיעוּטֵי הֲוָה יָלְפִי' בְּמַה מָצִינוּ וְהוּא בְּלֹא ק"ו.

הַמָּקוֹם הַשֵּׁנִי הוּא במס' חֻלִּין בפ"ק גַּבֵּי מַתְנִי' דְּכָשֵׁר בְּתוֹרִין וכו' וּבְבָרַיְיתָא וְקָאָמַר הָתָם וְיִהְיוּ תּוֹרִים כְּשֵׁרִים בְּקַטַּנִּים מק"ו מַה בְּנֵי יוֹנָה שֶׁלֹּא הֻזְקְשְׁרוּ בְּגְדוֹלִים וכו' ופירש"י דְּעִכּוּבָא דִּגְדוֹלִים יָלִיף לְקַמָּן וכו' וְכַוָּנָתוֹ ז"ל מְבוֹאָר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לוֹמַר דהק"ו הוּא אֱמֶת בְּצִדָּדָיו עִם הַפָּסוּק שֶׁכְּבָר יוֹדֵעַ אוֹתוֹ שֶׁהַתַּלְמוּד מְבִיאוֹ לְקַמָּן.

הַמָּקוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוּא ג"כ בְּחֻלִּין בְּאוֹתוֹ הַפֶּרֶק עַצְמוֹ כָּשֵׁר בַּפָּרָה פָּסוּל בָּעֶגְלָה וּבָעֵי לְמֵילַף שֶׁתְּהֵא פָּרָה כשר' בַּעֲרִיפָה מק"ו וּמָה עֶגְלָה שֶׁלֹּא הֻזְקְשְׁרָה בִּשְׁחִיטָ' הֻזְקְשְׁרָה בַּעֲרִיפָה וכו' ופרש"י שֶׁלֹּא הֻזְקְשְׁרָה וכו' כְּדְיָלִיף לְקַמָּן וּפְשִׁיטָא שֶׁאִם לֹא הָוּוּ הב' מִיעוּטִים לָא הֲוָה יָלִיף מק"ו אֲבָל הֲוָה יָלִיף בְּמַה מָצִינוּ פָּרָה מֵעֶגְלָה וְעֶגְלָה מִפָּרָה.

וּלְכָךְ מַקְשִׁים הַתּוֹסָ' זַ"ל בְּשֵׁם ה"ר מֵאִיר קֻוֹשְׁיָא עֲצוּמָה דה"ק וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה כֵּיוָן דְּלָא יָדְעִי' מִיעוּטָא דְּיִגְאָלְנּוּ וְהַשְׁתָּא הֲוָה ס"ד דְּלֵיכָּא שׁוּם קְרָא א"כ הֵיכִי עָבִיד ק"ו ואו' וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא קְרָא דְּיִגְאָלְנּוּ אַדְּרַבָּא מָצִינוּ לְמֵילַף הַשְׁתָּא ק"ו בָּתַר דְּגַלִּי קְרָא דִּבְאֵלֶּה לְמַעֵט שֵׁשׁ וְנֵימָא וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּשֵׁשׁ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' וְכַוָּנַת רַבִּי מֵאִיר הִיא שֶׁאֵין הֲבָנָה בַּעֲשִׂיַּית הק"ו שֶׁעוֹשָׂה הַבָּרַיְיתָא אִם לֹא דְּקִים לֵיהּ מִקּוֹדֶם לָכֵן קְרָא דְּיִגְאָלְנּוּ וְהָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה כִּמְדֻמֶּה שֶׁהֵבִין שְׁמָה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּעָלְמָא דְּסָמַךְ אַמָּה מָצִינוּ בְּתֹרֵי קָלֵי וּתְמוּרֵי הַיְינוּ לוֹמַר דְּמִבְּלִי שׁוּם מִיעוּט מִפְּסוּקִים עָבְדִינַן ק"ו אֶחָד מֵאַחַר וְסָמְכִינַן אַמָּה מָצִינוּ וְזֶה אֵינוֹ כִּדְפָרֵישִׁית.

עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהריב"ל בָּמָה תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּנִמְכָּר לְכוּתִי שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן דְּאִיכָּא לְמֵימַר שְׁדָה אֲחֻזָּה יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן נִגְאָל בְּאֵלֶּה וְתֵירֵץ דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁכֵּן לָא עָבִיד אִיסּוּרָא וְנִרְאֶה דְּפִירְכָא זוֹ אֵינָהּ דְּהָא אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לָן דְּנַחֲזוֹר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְנֵאָמַר וּמַה שֵּׁשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא בִּנְמְכָּר לְכוּתִי

מוֹצִיא בְּנִמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל גְּאֻלַּת קְרוֹבִים שֶׁנּוֹהֵג בְּכוּתִי א"ד שֶׁנּוֹהֵג בְּיִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁנִּקְשֶׁה וְנֶאֱמַר מִיתַת הָאָדוֹן תּוֹכִיחַ שֶׁמּוֹצִיא בְּנִמְכָּר לְכוּתִי נִקְשֶׁה וְנֶאֱמַר מַה לְּמִיתָ' הָאָדוֹן שֶׁכֵּן אֵינוֹ נוֹהֵג בְּשִׁדָּה אֲחֻזָּה תֹּאמַר גְּאֻלַּת קְרוֹבִים שֶׁמּוֹצִיא בְּשִׁדָּה אֲחֻזָּה וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מְעַבֵּיד אִיסּוּרָא וְלָא מִידֵי וְאִם נִקְשֶׁה וְנֶאֱמַר חֲלִיפִין יוֹכִיחַ שֶׁמּוֹצִיא לִשְׂדֵה אֲחֻזָּה וְאֵינוֹ מוֹצִיא בע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל נָשִׁיב וְנֶאֱמַר מַה לַּחֲלִיפִין שֶׁכֵּן אֵינָם מוֹצִיאִין בְּכוּתִי מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּגְאֻלָּ' קְרוֹבִים שֶׁנּוֹהֵג בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי: עוֹד הִקְשָׁה מָהָר"י אַדְרַבִּי במ"ש הַתּוֹסָפוֹת בְּסָמוּךְ שְׂדֵה אֲחֻזָּה יוֹכִיחַ וכו' דְּשָׂדֶה גּוּפֵי' נַיְלַף לֵיהּ בק"ו מִמְּכָרוּהוּ ב"ד שֶׁיְּהֵא יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ וְנִרְאֶה לִי דְּאִיכָּא' לְמִפְרַךְ מַה לִּנְמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּן יָפָה כֹּחוֹ לִיגָּאֵל מִיָּד דבכה"ג פָּרִיךְ לִקְמָן בְּסֵוְגְיָא דְּנִגְאָל לַחֲצָאִין וּשְׂדֵה אֲחֻזָּה הוֹרַע כֹּחוֹ לִיגָּאֵל מִיָּד בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְלֵיכָּא לְמִפְרַךְ בְּקוֹשְׁיָ'א"ר מֵאִיר אָא לַנִּמְכָּר לְכוּתִי שֶׁכֵּן לֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ לֹא יִטָּמֵע בֵּין הַכּוּתִי' וכו' דְּהָא אַפְסָר לְהַחֲזִיר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְלֵיכָּא לְמִפְרַךְ וְלָא מִידֵי עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהר"י אַדְרַבִּי לְתֵירוּץ הַתּוֹסָ' דְּאִיכָּא לְמֵימַר מוֹכֵר עַצְמוֹ יוֹכִיחַ וְתֵירוּצוֹ נָכוֹן דְּמָנָא"ו וְכִי תַּשִּׂיג נָפְקָא לָן גַּם כֵּן מִיתַת הָאָדוֹן וְדַע שֶׁהָרַב מוהריב"ל נִסְתַּפֵּק בע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי אִי עָבַד אִיסּוּרָא אוֹ לָא וּבֶאֱמֶת מִדְּבָרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּדִיבּוּר מַאי קָאָמַר נִרְאֶה דְּאֵין סָפֵק בְּדָבָר שֶׁהָרֵי הִקְשׁוּ דְּגַבֵּי מְכָרוּהוּ ב"ד דִּין הוּא דְּלִיקָּנְסֵי' מִשּׁוּם דַּעֲבַד אִיסּוּרָא וּלְדַעְתּוֹ צ"ל דְּמַקְשֵׁי לְעֵיל הַתּוֹסָפוֹת דְּלָא דָּמֵי אִיסּוּרָא דְּמָכְרוּהוּ ב"ד לְאִיסּוּר נַמְכָּר לְכוּתִי וְדוֹחֵק וּלְקָמָן במ"ש הַתּוֹסָ' שְׂדֵה אֲחֻזָּה יוֹכִיחַ וכו' וְתֵירְצוּ דְּאִיכָּא לְמֵימַר מַה לְּשָׂדֶה שֶׁכֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וכו' קָשֶׁה דְּנִרְצָע יוֹכִיחַ שֶׁיּוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וְאֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לִּנְרָצָע שֶׁכֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא בִּגְרִעוֹן כֶּסֶף אַף קָשֶׁה דְּשָׂדֶה אֲחֻזָּה יוֹכִיחַ דְּיוֹצֵא בִּגְרִעוֹן כֶּסֶף וְאֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ וְאִם נִקְשֶׁה וְנֶאֱמַר מַה לִּנְרָצָע דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ לֹא יִטָּמֵע בֵּין הַכְּנַעֲנִים נַחֲזוֹר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְלֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ וְלָא מִידֵי וְנִרְאֶה דְּשַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ מַה לְּשָׂדֶה אֲחֻזָּה שֶׁכֵּן הוֹרַע כֹּחַ לִיגָּאֵל מִיָּד וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִיפְרַךְ מִידֵי וְהָא דְּעָשׂוּ הַתּוֹסָ' פִּירְכָא מִמִּיתַת הָאָדוֹן מִשּׁוּם דְּהִתְחִילוּ בְּהַךְ פִּירְכָא לְמַעְלָה בְּדִיבּוּר יִגְאָלֵנוּ סְיְימוּ בָּהּ וצע"ג דְּאִיכָּא לְמֵימַר נִרְצָע יוֹכִיחַ סָמְכוּ אַהַךְ פִּרְכָא כְּשֶׁנַּחֲזוֹר לְהַקְשׁוֹת מַה לְּנִרְצָע כִּדְפָרֵישִׁית עוֹד קָשֶׁה לפי' מָהָר"י אַמַּאי דְּחֵיק בַּגְּמָרָא לְמֶעְבַּד ק"ו מִמַּה שֶּׁהוּא שֶׁקֶר וְלֹא עָשָׂה ק"ו צוֹדֵק וְלֵימָא וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ ע"ע הַנִּמְכָּר לַכּוּתִי שֶׁיּוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּגָּאֵל בְּשֵׁשׁ וצ"ע וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה לִי קְרָא גַּבֵּי כּוּתִי לְעִנְיַן יוֹבֵל דְּמִדְּאִצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֵט שֵׁשׁ יָדְעִינַן לֵיהּ דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר שְׂדֵה אֲחֻזָּה יוֹכִיחַ.

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי סָבַר וכו' וְקָשֶׁה כֵּינָן דִּפְשָׁטֵיהּ דִּקְרָא הוּא דְּנִגְאָל בִּקְרוֹבִי' הָא בְּאַחֵר לִשְׁעָבּוּד מְוַיָּא בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי לוֹמַר מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וכו' וְלִישְׁתּוֹק ג"כ מִקְרָא דְּנִגְאָל דְּהָוֵי גְּאֻלַּת אֲחֵרִים וְנִרְאֶה דמ"ש הַתּוֹסָפוֹת דִּפְשָׁטֵיהּ דִּקְרָא הָוֵי הָכִי הַיְינוּ בָּתַר דִּכְתִיב וְנִגְאָל דְּהָוֵי גְּאֻלַּת אֲחֵרִים.

עוֹד קָשֶׁה בְּמַאי דְּקָאָמַר אִי לָאו בְּאֵלֶּה ה"א מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו דְּהָא אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְמֵימ' הָכִי לֵימָא אִי לָא הָוָה קְרָא דְּבְאֵלֶּה אֶלָּא אִם לֹא יִגָּאֵל הַיְינוּ אוֹמֵר אִם לֹא יִגָּאֵל בְּכָל מִינֵי גְּאֻלּוֹת בֵּין דְּקְרוֹבִים בֵּין מֵאַחֵרִים יוֹצֵא שְׁשָׁנַת הַיּוֹבֵל הָא לָאו הָכִי הָוֵי לְשַׁחְרוּר וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הָוָה קְרָא דִּנְדָרַ' לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו הָיִיתִי אוֹ' דְּאַגָּאוּל' עַצְמוֹ דַּוְקָא אֲבָל גְּאֻלַּת אֲחֵרִים סָבְרָא הוּא שֶׁיִּהְיֶה לִשְׁעָבּוּד כְּדֵי שֶׁיִּגָּאֲלוּהוּ אֲחֵרִים מִטַּעַם לֹא יִטָּמֵע בֵּין הַכְּנַעֲנִים לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְגְאֻלַּת עַצְמוֹ לְמִשְׁדֵּי אַלְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו דְּכֻלָּן לְשַׁחְרוּר.

אי הָכִי הָדָרָא קוּשְׁיַת לְדַוְכְתָּא הַךְ א"ה ה"פ דְּמַעִיקָּרָא הִקְשָׁה בְּאָלָה לָמָּה לִי כְּלוֹמַר דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דַּאֲתָא לִדְרָשַׁת רַבִּי לְמַעֵט שֵׁשׁ וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי ור"ע לָא פְּלִיגִי אֶלָּא אִי מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו אוֹ לֹא דַּהֲרֵי הֵם הִזְכִּירוּ בְּדִבְרֵיהֶם קָרָא דִּבְאֵלָה וְיִסְּדוֹ עַל זֶה הַפָּסוּק כָּל דִּבְרֵיהֶם וּלְהָכִי פָּרִיךְ א"כ בְּאָלָה לָמָּה לִי וּמְשַׁנֵּי אִם לֹא בְּאָלָה וכו' הַשְׁתָּא פָּרִיךְ א"ה כְּלוֹמַר אִי אָמְרַתְּ בְּשֶׁלָּמָא דְּלָא פְּלִיגִי בְּקָרָא דִּבְאֵלָה אֶלָּא אִי מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו אוֹ לֹא לָא קָשָׁה הַךְ קוּשְׁיָא נְהִי דְּקָשָׁה לְךְ הַבָּרַיְיתָא שֶׁנִּרְאֶה דִּבְקָרָא דִּבְאֵלָה פְּלִיגִי אֶלָּא הַשְׁתָּא דַּאֲמַרְתְּ דִּבְהַךְ פְּלִיגִי ק' וְדוֹחֵק וְיֵשׁ לוֹמַר עוֹד דְּמַעִיקָּרָא קָאָמַר דְּפָלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי הָוֵי בְּמִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו וְהָיִיתִי אוֹמֵר לְדַעַת ר"ע דְּדָחִיק לֵיהּ קָרָא דְּאֵלָה אע"ג דה"ל לְמִכְתַּב אֵלָה בְּאַלָּה כְּדֵי לְקַיֵּים סְבָרָתוֹ דְּמִקְרָא נִדְרָשׁ לְאַחֲרָיו וכו' אֲבָל הַשְׁתָּא דַּאֲמַרְתְּ דִּבְכָל דַּוְכְתָּא אָמְרִינַן דְּמִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו א"כ הָדָרָא הַקּוּשְׁיָא לְדַוְכְתָּא דְּלָמָּה דְּחִיק ר"ע בְּהַהּ בְּאַלָּה בְּהַהּ דַּוְחָקָא כֵּיוָן דס"ל בְּעָלְמָא דְּמִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו לְיַדְרוֹשׁ לֵיהּ כר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי כְּדֵי לְיַישֵׁב יוֹתֵר קָרָא דִּבְאֵלָה וְנָכוֹן.

אֶלָּא בִּסְבָרָא קָמִפַּלְגִי נִרְאֶה דְּלִרְבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי לֹא הֲוָצְרִךְ בגמ' לָתֵת סְבָרָא דְּהָא לָא קַשְׁיָא לֵיהּ וְלָא מִידֵּי אֶלָּא אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר סְבָרָא לְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּקְשֵׁי לֵיהּ סְבָרַת ר"ע: תוס' וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וכו' וּלְסַפּ' דְּגָרְסִי לֵיהּ נִרְאֶה לְהַר"ם דה"פ וכו' לפי' הר"ם דְּלָא בָּעֵי לְרַבִּי יוֹסֵי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאַחַר אֵינוֹ כָּתוּב בְּפָרָשָׁה א"כ כְּשֶׁתִּירֵץ לוֹ דְּאַחַר ג"כ כְּתִיב מוֹגָאל מַאי הַאי דַּהַדַּר פָּרִיךְ א"ה הָדָרָא קוּשְׁיָא לְדַוְכְתָּא דְּהָא הַשְׁתָּא לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵּי וּכְבָר הֵשִׁיב עַל מַאי דְּפָרִיךְ לֵיהּ וְנִרְאֶה דְּלְהַךְ גִּירְסָ' פָּרִיךְ ג"כ אַרַבִּי עֲקִיבָא הָא בְּאָלָה לָמָּה לִי וְאַתַּרְוַיְיהוּ פָּרִיךְ וא"ה הָדָרָא קוּשְׁיָא לְדַוְכְתָּא דְּקָאָמַר הַיְינוּ לר"ע וק"ל.

וְרַבִּי הַאי וְלֹא וכו' לָא בָּעֵי לְמַאי אָתָא יֵשׁ לְדַקְדֵּק מַה חִילּוּק יֵשׁ בֵּין לְמַאי אָתָא לְאַמַּאי נָקֵט וְעוֹד דְּצָאוּ' מִבַּעְיָ' לֵיהּ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יַד כּוּתִי כְּנִרְאֶה דַּאֲתָא לוֹמַר דְּלָא נִטְעֵי שֶׁיּוֹצֵא קוֹדֶם הַיּוֹבֵל וְהָא וַדַּאי הוּא בְּכוּתִי שֶׁיָּשְׁנוּ אַחַת יָדֶיךָ וְהַיְינוּ מַמָּשׁ תֵּירוּץ הגמ' לְכִדְתַנְיָא וכו' וַהֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם כָּךְ הִיא דְּלָא בָּעֵי כּוּתִי קָרָא לְמַאי אָתָא דְּהָא ע"כ אִיצְטְרִיךְ קָרָא לוֹמַר וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיוֹצֵא דְּהָא לר"י הַגְּלִילִי דִּבְשָׁאָר כָּל אָדָם לְשַׁעְבּוּד אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר וְיָצָא בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל לוֹמַר שֶׁיִּשְׁתַּעְבֵּד הָאַחַר בּוֹ עַד קוֹדֶם הַיּוֹבֵל זְכֻמּוּ כֵּן לְרַבִּי כֵּיוָן דִּבְאֵלֶּה מְמַעֵט שֵׁשׁ אִיצְטְרִיךְ וְיָצָא לוֹמַר דְּעַד אוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא יוֹצֵא ומ"ש הַתּוֹסָ' שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא הַכַּוָּנָה לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ מִקְרָא דְּאֵלֶּה לְחוּדֵיהּ אֵינוֹ מַשְׁמָעוּת הַמִּיעוּט כ"כ מוּבָן אֲבָל יוֹבֵל יַתִּירָא לְמַאי אָתָא וּמְשַׁנֵּי לְכִדְתַנְיָא וכו' שֶׁלֹּא יָבֹא עָלָיו בַּעֲקִיפִין לָצֵאת קוֹדֶם הַיּוֹבֵל אַךְ קָשָׁה דְּנְהִי לְרַבִּי יוֹסֵי אִיצְטְרִיךְ בְּשֶׁנַת הַיּוֹבֵל דְּלֹא נִטְעֶה בְּוֹוצָא דְּאַיְירֵי וְיָצָא מִיָּד וְיִהְיֶה מוּבָן בִּשְׁאָר כָּל אָדָם לְשַׁחְרוּר אֲבָל לר"ע לָמָּה לִי קָרָא דְּעַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל כִּי הֵיכִי דְּפָרִיךְ לְרַבִּי ה"ל לְמִיפְרַךְ לר"ע וצ"ע.

תוס' בְּכְנַעֲנִי שֶׁיָּשְׁנוּ תַּחַת יָדֶיךָ וא"ת וכו' וי"ל דְּאִי מֵהָתָם ה"מ בִּכְנַעֲנִי שֶׁאֵינוֹ תַּחַת יָדֶיךָ וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּדִבְרֵי הַבָּרַיְיתָא סוֹתְרוֹת אֶת דִּבְרֵי התו' דְּהַבָּרַיְיתָ' אָמְרָה אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּכוּתִים שֶׁאֵינוֹ תַּחַת יָדֶךָ וְכִי מָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת וְהֵיכִי מָצֵי לְהָיוֹת בְּכוּתִי שֶׁאֵינוֹ ת"י דא"כ מֻוָּחָשַׁב עִם קוֹנֵהוּ לְחוּדֵיהּ נָפְקָא לָן וְעוֹד הֵיכִי קָאָמַר וְכִי מָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת הָא אֶפְשָׁר לִהְיוֹת שְׁמוֹדִיעִין אוֹתוֹ אִם יִרְצֶה לִשְׁמוֹעַ וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹ' וְנִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה

הַפְּסוּק אָתָא לוֹמַר שֶׁלֹּא יָצָא קוֹדֶם הַיּוֹבֵל אִם זֶה הוּא בְּשֶׁאֵינוֹ תַּחַת יָדֵיךְ מָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁלָּמָא בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל אָמְרִי' לוֹ דְּמִצָּוָה לִשְׁמֹעַ דִּין תּוֹרָה אוּלַי יְקַבֵּל שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל אֲבָל קוֹדֶם הַיּוֹבֵל אֵיךְ יִטְעֲנוּ עָלָיו שֶׁיּוֹצִיאֻנוּ דְּאֵינוֹ זֶה דִּין תּוֹרָה אֶלָּא שֶׁיְּמַתִּין עַד הַיּוֹבֵל.

א"נ נִרְאֶה דְּעַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל אִיצְטְרִיךְ לְרַבִּי יוֹסֵי ור"ע כָּל אֶחָד כִּדְאִי' לֵיהּ וּלְהָכִי פָּרִיךְ אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּכוּתִים שֶׁאֵינוֹ תַּחַת יָדֵיךְ דְּקָרָא אִיצְטְרִיךְ לְדָרָשָׁ' רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וְדָחֵי דְּאִי בְּשֶׁאֵינוֹ תַּחַת יָדֵיךְ מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת דְּלוֹחֵק לוֹמַר דְּאַיְירִי קָרָא אִם יִרְצֶה לִשְׁמֹעַ וְתִדְרוֹשׁ דָּרְשַׁת רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי:, פִּיסְקָא דַּף טז בִּשְׁטָר מְנָלַן קָשֶׁה נַילַף מק"ו מֵאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּשֵׁשׁ וְיוֹבֵל וְאַפִּ"ה נִקְנֵית בִּשְׁטָר אָמָה הָעִבְרִיָּה לכ"ש דְּהָא עֶבְדִי' מֵהַכְנֵס לִיצִיאָה וְכִדְפָרֵישִׁית בְּרֵישׁ פִּרְקִין מַה לָּאִשָּׁה שֶׁכֵּן נִקְנֵית מְבִיאָה שִׂפְחָה כְּנַעֲנִית תּוֹכִיחַ מַה לִּשְׁפָחָה כְּנַעֲנִית שֶׁנִּקְנֵית בַּחֲזָקָה אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וְנִרְאֶה דְּמַה לְתַרְוַיְיהוּ שֶׁכֵּן נִקְנִים בִּפְרוּטָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה אֲבָל קָשֶׁה דְּנַילַף עִבְרִי מֵהַאי ק"ו דְּנִקְנָה בַּפְּרוּטָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בְּדִיבּוּר מוֹכֵר עַצְמוֹ מִנָּלַן וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה קָרָא דְּהֶקֵּישָׁא דְּאַחֶרֶת הָיִיתִי מְמַעֵט שְׁטָר בְּאָמָה מִדְּכְתִיב בְּאִשָּׁה וְכָתַב לָהּ וְהָוֵי אָמְרִינַן לָהּ וְלֹא לְאָמָה ואע"ג דִּלְעִיל דָּרְשִׁינַן וְאִימָא לָהּ לִשְׁמָהּ וְאִיצְטְרִיךְ מִיעוּטָא דְּנַעֲלוֹ גַּבֵּי יְבָמָה מ"מ גַּבֵּי אָמָה הֲוָה מְמַעֵטִינ' לָהּ מִשְּׁטָר.

עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ תֵּירוּץ אַחֵר עַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בד"ה מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא פִּירְכָא עוֹד קָשֶׁה מַאי בָּעֵי בִּשְׁטָר מִנָּלַן דְּהָא מִדְּאִיצְטְרִיךְ הַהֵ"א דִּנַּבַּעְלָהּ לְמַעֵט בִּיאָה בְּאָמָה כִּדְדָרֵישׁ לְעֵיל ט' שָׁמְעִינַן דְּאָמָה נִקְנֵית בִּשְׁטָר מֵהֶיקֵּשׁ דְּאַחֶרֶת דְּהָא לָא אִיצְטְרִיךְ הֵ"א אֶלָּא כִּי הֵיכִי דְּלָא נַילַף לִיהּ בְּהֶקֵּישָׁא דמק"ו דְּיָבָמָה לָא אָתֵי כִּדְאִיתָא הָתָם וּמֵאִשָּׁה ג"כ אִיכָּא פִּירְכָא ע"כ לִית לָן לְמֵילַף אֶלָּא מֵהֶקֵּישָׁא.

וְנִרְאֶה דְּלִרַב הוּנָא שַׁפִּיר מַיְיתֵי מֵהֶקֵּישָׁא וְאֵין לוֹמַר דְּלִשְׁתּוֹק מֵהֶקֵּישָׁא דְּאֵינוֹ מְיֻוָּתָר דְּהָא רַב חִסְדָּא לְפִי הקס"ד לֹא הָיָה דָּרִישׁ לֵיהּ וּלְרַב חִסְדָּא אִיצְטְרִיךְ קְרָא כִּי הֵיכִי דְּלָא נַילַף לִיהּ מֵאִשָּׁה וְיִהְיֶה אָדוֹן כּוֹתְבוֹ וּלְכָךְ הוֹכִיחַ מִלֹּא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים דְּהָוֵי דִּומְיָא דְּמוֹכֵר שָׂדֵהוּ דְּבַעַל הַשָּׂדֶה כּוֹתְבוֹ.

בְּצֶטֶר מְנָלַן קָשֶׁה נַיְמָא מִדְּמוֹצִיא מַכְנִיס וּבְוַדַּאי מוֹצִיא כְּמוֹ שֶׁפָּרְכִינַן לְקַמָּן וְלָא גָּרַע מֵעֶבֶד כְּנַעֲנִי ובכה"ג כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה דַּף ד' בְּשֵׁם ה"ר נְתַנְאֵל דְּכֶסֶף בְּאָמָה יָדְעִי' דְּנִקְנֵית הוֹאִיל וְיוֹצְאָה.

וְנִרְאֶה דְּהָתָם שָׁאנֵי דְּאִם לֹא קָנָאָהּ בְּכֶסֶף מַאי מִגְרַע' אִיכָּא וְצִשְׁטָף אֵין לוֹמַר כֵּן וְלָא דָּמֵי הַךְ שְׁטָר לְהַךְ שְׁטָר לֹא תֵצֵא כְּיֵצֵאתבַּעֲבָדִים אֲבָל נִקְנֵית הִיא וכו' לְמִיעוּט יְצִיאַת רֹאשֵׁי אֵיבָרִים כְּתָבוּהוּ הַתּוֹסָפוֹת לְקַמָּן דַּף כ' דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּלָא נַיְמָא דְּלָא גָּרַע מֵעֶבֶד כְּנַעֲנִי ומוה"ר אֱלִיָּהוּ מִזְרָחִי זלה"ה בְּבֵיאוּרוֹ לְרַשְׁ"י בפר' מִשְׁפָּטִים הִקְשָׁה מֵהֵיכָ' תֵּיתֵי לְרַבּוּיֵי וְתֵירֵץ דמק"ו דְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי אתי'.

וְקָשֶׁה דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁכֵּן יוֹצֵא בַּחֲלִיפִין וְהוּא כָּתַב זַ"ל דְּאִיכָּא לְמֵימַר אָמָה הָעִבְרִיָּה תּוֹכִיחַ וא"צ יוֹכִיחַ מַאָמָה דְּאַרִישָׁא דְּדִינָא שַׁיָּיךְ לְמִיפְרַךְ שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָפוֹת כָּתְבוּ לְעֵיל דַּף ח' שֶׁעֶבֶד כְּנַעֲנִי נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין גַּם לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹ' דְּלִקְמָן ק' כְּדִפְרִישִׁינַן וְאֶפְשָׁר דס"ל לָרַב זַ"ל דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בַּחֲלִיפִין דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּרַבְּוָותָא עֲלָהּ.

אִיבָּרָא שֶׁהָרַב מוהרי"ק כָּתַב בְּשֵׁם רַשְׁ"י שֶׁיּוֹצֵא בַּחֲלִיפִין וכ"כ רַשְׁ"י בפ' הַשּׁוֹלֵחַ וְהָרַב הַנִּזְכָּר יָסַד בֵּיאוּרוֹ עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל וְלֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ מַה לְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁכֵּן נִקְנֶה בַּחֲזָקָה דְּאָפְשָׁר שֶׁיֹּאמַר הָרַב ז"ל דְּמִקַּנְיָין לִיצִיאָה לָא פָּרְכִינַן לְדַעַת רַשְׁ"י וְכֵן דִּקְדַּקְתִּי לְמַעְלָה דַּף ד' מִדְּבָרָיו ז"ל הֵיפֶךְ דַּעַת הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ בד"ה מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא דְּפָרְכִינַן מִיְּצִיאָה לְהַכְנָסָה.

עוֹד כָּתַב הָרַב שָׁם ז"ל א"כ נֵימָא דְּהֶקֵּישָׁא אֲתָא לְהַקִּישׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּה מַה עִבְרִיָּה מִקַּנְיָן בְּכֶסֶף כִּדְנָפְקָא לָן מִקְּרָא דְּוַהֲפָדָה וכו'. וְזֶה קָשֶׁה מְאֹד דְּכֶסֶף בְּעִבְרִיָּה לֹא מַהֶקֵּישָׁא דְּאַמָּה נָפְקָא לָן אֶלָּא מִמּוֹכֵר עַצְמוֹ לְכוּתִי בג"ש דש"ש כמ"ש הַתּוֹסָפוֹת לְמַעְלָה וְהוּא ז"ל עַצְמוֹ הִקְשָׁה לְקַמָּן בְּלָשׁוֹן הַמַּתְחִיל שֶׁאַף הוּא מְסַיֵּעַ פִּדְיוֹנָהּ ז"ל וא"ת לָמָּה לִי קְרָא דְּוַהֲפָדָה לְלַמֵּד שֶׁיּוֹצְאָה בְּכֶסֶף תִּיפּוֹק לִי מֵהֶקֵּישָׁא דְּעִבְרִיָּה לְעִבְרִי מַה עִבְרִי יוֹצֵא בְּגִרְעוֹן כֶּסֶף וכו' סוֹף דָּבָר דְּבָרָיו צְרִיכִין לִי בֵּיאוּר ועמ"ש לְמַעְלָה גַּבֵּי מַתְנִי' בד"ה מוֹכֵר עַצְמוֹ וכו': אָמַר קְרָא וְהִתְנַחַלְתֶּם אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק קְרָא מִלֹּא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ אוֹתָם יָדְעִי' דְּאוֹתָם בַּחֲזָקָה וְלֹא אַחֵר וּשְׁטָר לָא מְמַעֲטִינַן מִטַּעֲמָא דְּאָמְרִינַן שֶׁכֵּן מוֹצִיא בְּבַת יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹמַר דַּהֲוָה מְמַעֲטִי' שְׁטָר וַחֲזָקָה דא"כ לִישְׁתּוֹק קְרָא מֵאוֹתָם וּמֵהֵיכָא יָלְפִינַן אִי מֵעֶבֶד כְּנַעֲנִי אֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ שֶׁכֵּן יוֹצֵא בַּחֲלִיפִין.

וְנִרְאֶה דַּהֲוָה יָלְפִינַן שְׁטָר מֵאִשָּׁה וְיֵהֵא אָדוֹן כּוֹתְבוֹ כְּאִשָּׁה וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֵט שְׁטָר אִי לָא כְּתִיב קְרָא דְּלֹא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים לְרַבּוֹת שְׁטָר א"צ קְרָא דְּוְהִתְנַחַלְתֶּם אוֹתָם אִיצְטְרִיךְ לְהַהִיא דִּלְקַמָּן אוֹתָם לִבְנֵיכֶם וְלֹא בְּנוֹתֵיכֶם לִבְנֵיכֶם וּמִשּׁוּם הָכִי לָא פָּרִיךְ בגמ' וְאִידָךְ הַאי וְהִתְנַחַלְתֶּם אוֹתָם מַאי עָבְיד לֵיהּ: אַדְרַבָּא חֲזָקָה הָוָה לֵיהּ לְרַבּוֹיֵי יל"ד דְּהָתָם לֹא שַׁיָּיךְ שָׁטַר דְּמֵמֵי הִקָּנָה ומשו"ה חֲזָקָה דַּוְקָא מְהַנֵּי אֲבָל בְּמָקוֹם דְּשַׁיָּיךְ שְׁטָר לְעוֹלָם דְּקָנֵי מִידֵי דַּהֲוָה אַאִשָּׁה שֶׁכֵּן מוֹצִיא וכו' וְנִרְאֶה בַּחֲזָקָה נָמֵי צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לוֹ לֵךְ חֲזַק וּקְנִי וּבְגֵר לֹא שַׁיָּיךְ וְאַפ"ה מְהַנֵּי כְּמוֹ כֵן הָיָה רָאוּי שֶׁאִם רָצָה לִכְתּוֹב לוֹ אֲנִי זוֹכֶה לְעַצְמִי בְּקַרְקַע זוֹ דְּמְהַנֵּי וְאַפ"ה לָא מְהַנֵּי בֵּיהּ כ"א חֲזָקָה אַלְמָא חֲזָקָה עֲדִיפָא וק"ל.

וּלְעִנְיַן מַסְקָנַת הַיְלָפוּתָא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה ז"ל וְנֶאֱמַר בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ הִקִּישָׁהּ לְאַחֶרֶת מָה אַחֶרֶת בִּשְׁטָר אַף אָמָה הָעִבְרִיָּה בִּשְׁטָר וְיִלְמוֹד ע"ע מֵאָמָה וכו' כַּנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו ז"ל דַּהֲלָכָה כְּעֻלָּא וְתֵימָא דִּבְסָמוּךְ כָּתַב דִּשְׁטַר אָמָה הָעִבְרִיָּה אָב כּוֹתְבוֹ כְּרַב חִסְדָּא וְנִרְאֶה דִּבְלָשׁוֹן קָצָר דָּבָר וְכַנָּוָנָתוֹ הָיָה מַאי דְּמַסִּיק בְּמַסְקָנָא לְהָכִי אַהֲנִי אִם אַחֶרֶת וכו' עִם שֶׁהוּא דָּחוּק מְאֹד בִּדְבָרָיו ז"ל.

בְּשִׁלְמָא כֶּסֶף וכו' הו"ל לְאֵתוּיֵי קְרָא דְּוַהֲפָדָה דְּמַיְירֵי בְּיִשְׂרָאֵל וּמַיְירֵי בִּיצִיאָתָהּ אֶלָּא דְּמַיְירֵי מֵהַהִּ קְרָא אע"ג דְּאַיְירֵי בְּכוּתִי מִשּׁוּם דְּמִינַּיהּ נָפְקִי' שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וכמ"ש התו' בר"פ בד"ה בִּפְרוּטָ'.

תוס' לֵיתָא לֵיהּ וכו' תֵּימָא אַמַּאי תַּלְמוּדָ' וכו' וַיַּקְרִיבוּ וכו' הַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ בְּכָאן מִן הַמַּקְשָׁ' מִשּׁוּם דס"ל דְּלֵימָא לֵיהּ בְּאַפֵּי תְּרֵי זִיל לָאו הַיְינוּ הֶפְקֵר אֲבָל בפ' הַשּׁוֹלֵחַ כְּפִי הַנִּרְאֶה מִדְּקִדּוּק דִּבְרֵיהֶם שֶׁהֵבִינוּ דְּלֵימָא לֵיהּ בְּאַפֵּי תְּרֵי זִיל הַיְינוּ לוֹ' דְּיַקְרִיבוּ וְהִקְשׁוּ דְּאַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי וְלָא מִידֵי ע"ש וּבְמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסָמוּךְ מִדְּלָא חֲשִׁיב בְּמַתְנִי' שְׁטָר וכו' יל"ד נֵימָא דְּתָנָא דְּמַתְנִי' תָּנָא וְשַׁיַּיר וא"ת מַאי שַׁיַּיר דְּהַאי שַׁיַּיר שֶׁיֵּיר הֶפְקֵר ועי' דְּהֶפְקֵר לָאו

שִׁיּוּרָ' הוּא לְפִי שֶׁהֶפְקֵר הוּא שֶׁהָאָדוֹן מְסַלֵּק עַצְמוֹ מִן הָעֶבֶד וְלָא דָּמֵי לְהָנָךְ וְכֵן רָאִיתִי שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בפ' הַחוֹלֵץ דַּף מ"ח וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן מַאי שַׁיֵּיר דְּהַאי שַׁיֵּיר.

וְגַם לְתֵירוּץ הַתּוֹסָ' נִיחָא דְּלֹא שַׁיֵּיךְ לו' שִׁיֵּיר שְׁטַר תוס' וְהָרַב שֶׁמָּחַל וכ' אֲבָל אִם לֹא הָיָה גּוּפוֹ קָנוּי הָיְתָה מְחִילָה מוֹעֶלֶת פי' בְּלֹא קִנְיָן וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּקִנְיָן חֲשִׁיב כְּשְׁטָר וְדַוְקָא הֵיכִי דְּגוּפוֹ קָנוּי בָּעֵי שְׁטָר וכ"כ הַתּוֹסָ' בְּהֶדְיָא בב"מ בפ' הַמְקַבֵּל דַּף קי"ב.

פִּיסְקָא יְתֵרָה עָלָיו וכו' אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ וכו' קָשֶׁה דִּיהֵא הַבַּת יוֹצְאָה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ בְּמִיתַת הָאָדוֹן מק"ו וּמַה מִיתַת הָאָב שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָב מִיתַת הָאָדוֹן שֶׁמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן א"ד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּת הָאָב מַה תֹּאמַר שֵׁשׁ יוֹכִיחַ שֶׁמּוֹצִיאָ' מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן וְאֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָב מַה לְּשֵׁשׁ שֶׁכֵּן אֵינוֹ מוֹצִיא בַּנִּרְצָע תֹּאמַר מִיתַת הָאָדוֹן שֶׁמּוֹצִיא בְּנִרְצָע וְלֵיכָּא לְמִפְרַךְ דְּיוֹבֵל יוֹכִיחַ דְּהִיא גּוּפָא תַּיְתֵי דְּתַהּ' הַבַּת יוֹצְאָה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ מֵהַהִּ ק"ו עַצְמוֹ וּלְרֵישׁ לָקִישׁ נִיחָא דְּלֵיכָּא לְמֵימַר וּמַה מִיתַת הָאָב שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת אָדוֹן דִּלְדִידְ' מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן מק"ו דְּסִימָנִי' אֲבָל לְדִידַן דְּהַהִּ ק"ו דְּרֵישׁ לָקִישׁ פְּרִיכְ' הוּא ק' דְּנַעֲבִיד ק"ו שֶׁיְּהֵא מוֹצִיא מִיתַת הָאָדוֹן מֵרְשׁוּת אָבִיהָ וְאֵין לוֹמַר דִּלְרַבָּנָן אִיכָּא לְמֵעֱבַד ק"ו אִיפְּכָא וְנֵימָא מִיתַת הָאָדוֹן שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן מִיתַת הָאָב שֶׁמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָרַב א"ד שֶׁמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן וְהָשְׁתָּא הָיוּ תְּרֵי קָלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי וּפִיקּוּם כָּל חַד וְחַד אַדַּוְכְתֵּיהּ דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּיָלְפִי' חַד מֵחַבְרֵיהּ בְּמַה מָּצִינוּ כֵּיוָן שֶׁאֵין כָּל אֶחָד סוֹתֵר ק"ו שֶׁל חֲבֵירוֹ מִטַּעְמָא דְּאָמְרוּ הַתּוֹסָ' בפ"ק דְּחֻלִּין בְּסוֹגְיָא דְּכֻשֶּׁר בַּפָּרָה פָּסוּל בָּעֶגְלָה דְּכָל הֵיכָא דהב' קָלִים וַחֲמוֹרִים הָווּ מְפֻקּוֹמוֹת לָא אָמְרִי' דְּסָמִיךְ אַמָּה מָצִינוּ וְהָכָא נָמֵי נֵימָא הָכִי וְכֵיוָן דא"א לוֹ' סָמִיךְ אַמָּה מָצִינוּ אָמְרִי' תֵּיקוּם כָּל חַד וְחַד אַדַּוְכְתֵּיהּ וְלָא יָלְפִינַן כְּלָל דְּהָא מ"מ הַקֻּוְשְׁיָא בִּמְקוֹמָהּ קַיְימָא דְּהָא אִיכָּא לְמֵעֱבַד ק"ו מִנּוֹשְׁאִים וְנֵימָא הָכִי וּמָה רְשׁוּת הָאָדוֹן דְּמִיתַת הָאָב אֵינוֹ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ רְשׁוּת הָאָדוֹן מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ אָבִיהָ שֶׁמִּיתָתוֹ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ א"ד שֶׁמִּיתַת הָאָדוֹן תְּהֵא מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ וְהַשְׁתָּא כִּי תַּחֲזוֹר וְתַעֲשֶׂ' ק"ו מֵרְשׁוּת הָאָב וְנֵימָא וּמָה רְשׁוּת הָאָב שֶׁאֵין מִיתַת הָאָדוֹן מוֹצִיאָה מִמֶּנּוּ מִיתָתוֹ מוֹצִיאָה מִמֶּנּוּ רְשׁוּת הָאָדוֹן שֶׁמּוֹצִיאָה בְּמִיתָתוֹ א"ד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה בְּמִיתַת הָאָב אָמְרִינַן דְּיִלְמוֹד כָּל א' מֵחֲבֵירוֹ בְּמַה מָּצִינוּ דְּהָכִי אָמְרִי' בְּכוּלֵיהּ תַּלְמוּדָא דְּבָהָנָךְ קָלֵי וַחֲמוֹרֵי יָלְפִינַן בְּמַה מָּצִינוּ כֵּיוָן שֶׁהֵם קָלֵי וַחֲמוֹרֵי שֶׁל נוֹשְׁאִים וְלֹא קָלֵי וַחֲמוֹרֵי שֶׁל מְקוֹמוֹת עִם שֶׁבֶּאֱמֶת אֲנִי מְגַמְגֵּם בְּכָלָל זֶה הַכָּתוּב למע' בְּדַף ה' בְּאוֹפֶן שֶׁהַקֻּוְשְׁיָא לְרַבָּנָן בְּמִקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת וּצְרִיכָא עִיּוּן עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּיִהֵא מוֹצִיא מִיתַת הָאָרוּס מֵרְשׁוּת אָבִיהָ בק"ו וּמַה בַּגְּרוּת שֶׁאֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָרוּס מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָב מִיתַת הָאָרוּס שֶׁמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ א"ד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ וי"ל כֵּיוָן דע"י בַּגְּרוּת אֵינָהּ זְקוּקָה לְיָבָם וע"י מִיתָתוֹ נזק' לְיָבָם דִּין הוּא שֶׁלֹּא יְהֵא מִיתָתוֹ מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ כֵּיוָן שע"י הַמִּיתָה עֲדַיִין לֹא יָצְאָה לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּתוֹ שֶׁהִיא זְקוּקָה לְיִבּוּם וְיֵשׁ עוֹד קָלִים וַחֲמוּרִים וּפְרָכוֹת מְשֻׁנּוֹת לְדַעַת רֵישׁ לָקִישׁ וְקִצַּרְתִּי בָּהֶם לְפִי שֶׁאֵינָם לְעִנְיַן הַהֲלָכָה תוס' מִיתָה שֶׁמּוֹצִיאָה וכו' וְא"ת חֻפָּה תּוֹכִיחַ וכו' אע"ג דְּהַחֻפָּה לָא עֲבִיד וְלָא מִידֵי אִם לֹא נָתַן קוֹדֶם כְּסֶף אַפ"ה אִיכָּא לְמִפְרַךְ דְּחֻפָּה אַחַר כֶּסֶף אֵינוֹ מוֹצִיאָה בָּאָדוֹן וּלְטַעַם שָׁנִינוּ הַתּוֹסָ' שֶׁאִם חֻפָּה קוֹנָה וכו' הַיְינוּ דַּוְקָא בְּחֻפָּה שֶׁלֹּא מִדַּעַת הָאָדוֹן שֶׁאִם יִהְיֶה מִדַּעְתּוֹ וְיַכְנִיסָנָּה לְחֻפָּה הוּא הַדִּין שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּתוֹ אֲבָל חֻפָּה מִדַּעַת הָאָב שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ שֶׁל אָדוֹן הוּא דְּאֵינָהּ מוֹצִיאָה וּמִטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת וּמֵהַהִּ חֻפָּה

אִיכָּא לְמֵימַר חֲזָפָה תּוֹכִיחַ שֶׁמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת אָבִיהָ וְאֵינָהּ מוֹצִיאָה כְּשֶׁיִּכָּנְסָה אָבִיהָ לְחֲזָפָה מִדַּעַת עַצְמוֹ וּלְכָךְ תֵּירְצוּ מַה לְּחֲזָפָה דְּהָוֵי מִדַּעְתּוֹ שֶׁל אָב וכו'.

וּבְהַהִ"ק ו' שֶׁעוֹשֶׂה רֵישׁ לָקִישׁ יֵשׁ לְגַמְגֵּם דְּהִנֵּה הַסְּתָמִים הַנַּעֲשִׂים בִּרְשׁוּת הָאָב אֵינָם מוֹצִיאִים מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן אֶלָּא הַסְּתָמִים הַנַּעֲשִׂים בִּרְשׁוּת הָאָדוֹן הֵם הַמּוֹצִיאִים מֵרְשׁוּתוֹ וּמֵהָא בָּעֵי לְמֵילַף שְׁמִיתַת הָאָב הַנַּעֲשֶׂה בִּרְשׁוּת אָבִיהָ יוֹצִיאֲנָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן וְאַע"ג דְּלָא מְהַנֵּי הַהּ פִּירְכָא לַחֲדָא מֵחֲדָא נר' דְּמְהַנֵּי לַחֲדָא מִתָּרְתֵי וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה מַה לַּסְּתָמִים אֲבָאֵר בָּזֶה בס"ד.

מֵתִיב רַב שֵׁשֶׁת וכו' וכ"ת הָכָא נָמֵי תָּנָא וְשַׁיַּיר קָשֶׁה דְּמַאי שַׁיַּיר דְּהַאי שַׁיַּיר. ונר' דְּשַׁיַּיר שְׁטָר דע"כ מַעֲנִיקִין לָהּ וּפָרִיךְ וְהָא אַרְבָּעָ' קָתָנֵי פי' וּשְׁטָר א"צ לִמְתַנֵּין בכ"ש מֵהָנָךְ נָפְקִי דמ"ש וְדַע דְּמַאי דְּמְשַׁנֵּי לְעֵיל דְּלָא תְּנָא אֶלָּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִצְבָה הַיְינוּ דַּוְקָא בַּחֲלוֹקֶ' ע"ע וְאָמָה הָעִבְרִיָּה אֲבָל הַנִּרְצָע קָתָנֵי בֵּיהּ מִיתַת הָאָדוֹן בְּמַתְנִי' וק"ל וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לְמַקְשֶׁה דְּפָרִיךְ לִיתְנֵי מִיתַת אָב הֵיכִי הֲוָה מִתְיַישֵׁב לְדִידֵיהּ מִיתַת הָאָדוֹן דְּלָא קָתָנֵי לֵיהּ גַּבֵּי אַמָּה וְנִרְאֶה דְּהַיְינוּ מַאי דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ ה"נ מִסְתַּבְּרָא אֲבָלהוּא דָּבָר קָשֶׁה שֶׁיַּעֲלֶם זֶה מֵעֵינֵי הַמַּקְשֶׁה וּבְדוֹחֵק אֶפְשָׁר דַּהֲוָה ס"ל דְּאַמָּה הָעִבְרִיָּה לֹא הָיְתָה יוֹצְאָה בְּמִיתַת הָאָדוֹן לָא הֲוָה דְּרֵישׁ הֶקֵּישָׁא דְּאַף לַאֲמָתְךָ אֶלָּא לְהַעֲנָקָה בְּדַוְקָא.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּהַהּ דְּפָרִיךְ רַב שֵׁשֶׁת דְּנְהִי דְּמִיתַת הָאָב מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן מק"ו אֲבָל לְעִנְיַן עֲנָקָה אֵין מַעֲנִיקִין לָהּ וּלְכָךְ לָא קָתָנֵי לָהּ בְּהַהּ בָּרַיְיתָא וְנִרְאֶה שֶׁאִם הָיְתָה מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ לָא גָּרַע מִשְּׁנַיִם וְיוֹבֵל שאע"פ שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלְּחָהּ מַעֲנִיק לָהּ וְדַוְקָא בּוֹרֵחַ וְיוֹצֵא בְּגַרְעוֹן כֶּסֶף הוּא דְּאֵין מַעֲנִיקִין כְּדִלְיָלִיף מִקְּרָאֵי לְקַמָּן וכ"ת דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִצְבָה וכו' וּמְנָיְינָא דְּנָקַט הַיְינוּ אַדָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִצְבָּה וק"ל.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא פָּרִיךְ רַב שֵׁשֶׁת מֵרֵישָׁא דְּהַהּ בָּרַיְיתָא כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה לְקַמָּן רַב עַמְרָם וְהִקְשָׁה מִסֵּיפָא מִמִּלְתֵיהּ דר"ש וְאֶפְשָׁר דס"ל לְרַב שֵׁשֶׁת דִּלְשׁוֹן אֵלּוּ דְּנָקְטִי ת"ק בְּמִלְתַיְיהוּ לָא הָוֵי כ"כ בְּדִיּוּק כְּמוֹ מְנָיְינָא דְּנָקַט רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר דְּאִי פָּרִיךְ מֵרֵישָׁא יֹאמַר רֵישׁ לָקִישׁ אֲנָא דַּאֲמַרִי כר"ש לְכָךְ פָּרִיךְ מִסֵּיפָא דְּמִסֵּיפָא נַמֵּי קַשְׁיָא לֵיהּ וק"ל.

מֵתִיב רַב עַמְרָם וכ' תִּיּוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ קָשֶׁה אַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי מִלְּתָא דְּלָא כְּתִיבָא בְּהֶדְיָא לָא קָתָנֵי כִּי הֵיכִי דְּקָאָמַר אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא בְּרֵישׁ פִּרְקִין דְּלָא קָתָנֵי חֲזָפָה מִשּׁוּם דְּמִלְּתָא דְּלָא כְּתִיבָה בְּהֶדְיָא לָא קָתָנֵי וְאֶפְשָׁר דְּלָא מְשַׁנֵּי הָכִי מִשּׁוּם דק"ו דְּרֵישׁ לָקִישׁ פְּרִיכָא הוּא וע"ז סָמַךְ וְאָמַר תִּיּוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִשּׁוּם הָכִי פָּרִיךְ וְהָא ר"ל ק"ו אָמַר וְכֵינָן שֶׁכֵּן נִימָא דְּלָא הָוֵי תִּיּוּבְתָּא דְּמִלְּתָ' דְּלָא כְּתִיבָה בְּהֶדְיָא לָא קָתָנֵי וּמְשַׁנֵּי דק"ו פְּרִיכָא הוּא וכו' אִיבָּךְ' דְּלִישָּׁנָ' דְּתִיּוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּקָאָמַר בגמ' מַשְׁמַע דְּמִצַּד הַבָּרַיְיתָ' עַצְמָהּ הָוֵי תִּיּוּבְתָּ'.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר עִם שֶׁנִּפְרַשׁ מַה שֶּׁקָּשָׁה אַלִּיבָּא דְּרַב הוּנָא הֵיכִי קָתָנֵי מִיתַת הַיָּבָם דְּהָוֵי מִלְּתָא דְּלָא כְּתִיבָה בְּהֶדְיָא וּמַה שֶּׁחִילַּקְתִּי שָׁם הוּא דְּתָנֵי תַּנָּא מְנָיְינָא מַשְׁמַע שֶׁהַחֲלוּקוֹת הֵם שָׁווֹת וּלְכָךְ הָוֵי חֲזָפָה מִלְּתָא דְּלָא דָּמֵי לְהָנָךְ אֲבָל בְּסֵיפָא דְּלָא תָּנֵי מְנָיְינָא לָא חָשׁ לְהָכִי וַחֲשִׁיב מִיתַת הַיָּבָם וְהַהּ בָּרַיְיתָא נָמֵי דְּלָא תָּנֵי מְנָיְינָא לְהַשְׁווֹת הַחֲלוּקוֹת אִם אִיתָא דְּמִיתַת הָאָב מוֹצִיאָה הו"ל לְמֶחְשְׁבֵיהּ.

מַה לְסִימָנִין שֶׁכֵּן נִשְׁתַּנָּה הַגּוּף. הק"ו הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִירוֹ לַנּוֹשְׁאִים וְנֹאמַר וּמָה אָב שֶׁאֵין מוֹצִיא בְּסִימָנִים מוֹצִיאָה בְּמִיתָתוֹ הָאָדוֹן שֶׁמּוֹצִיאָה מֵרְשׁוּתוֹ בְּסִימָנִין אֵינוֹ דִּין שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּת הָאָב דְּאִיכָּא לְמֵימַר מַה לִּרְשׁוּת אָב דִּין הוּא שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה בְּמִיתָתוֹ שֶׁכֵּן מוֹצִיאָה בְּחַיָּהּ וק"ל תוס' מַה לְסִימָנִין וא"ת נַעֲשֶׂה ק"ו מִשָּׁנִים וְיוֹבֵל וכו' וכ"ת מַה לִשָּׁנִים וְיוֹבֵל שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין בע"ע וְקָשֶׁה דְּמִיתַת הָאָב נִלְמוֹד בע"ע בְּהֶקֵּישָׁא דע"ע לְעִבְרִיָּה.

ונר' דְּלֹא שַׁיָּךְ מִיתַת הָאָב בע"ע כֵּיוָן שֶׁמֵּעוֹלָם אֵין הַבֵּן בִּרְשׁוּת הָאָב אֲבָל בְּאַמָּה שֶׁהִיא בִּרְשׁוּת אָבִיהָ שַׁיָּךְ לוֹמַר כֵּן וק"ל. וְאַחַר שֶׁשָּׁנִיתִי וְשָׁלַשְׁתִּי מַסֶּכְתָּ' זוֹ בָּאוּ אֵלֵינוּ תְּשׁוּבוֹת נִדְפָּסוֹת מֵחָדָשׁ למהריב"ל וְהִדְפִּיס חִידּוּשִׁים בְּפֶרֶק זֶה וְכָתַב בְּדִיבּוּר זֶה ז"ל וְאִי קַשְׁיָא הַךְ קשי' דְּהֵיכִי קָאָמְרִי הַתּוֹסָ' דְּאָתֵי מִבֵּינַיְיהוּ דְּאִי פָּרְכִי' מַה לְשָׁנִים וְיוֹבֵל שֶׁכֵּן קוֹנִים בְּעֶבֶד עִבְרִי אָמְרִינַן סִימָנִים יוֹכִיחוּ וְהֵיאַךְ יוֹכִיחוּ הַסִּימָנִים וַהֲרֵי כָּתְבוּ דְּהַסִּימָנִים דְּמוֹצִיאִין מֵרְשׁוּת אָדוֹן לָאו מְשׁוּם קִנְיָא דְּסִימָנִים אֶלָּא מְשׁוּם דְּאִיהוּ לָא זַבְנָהּ נַיְהַלִּיהּ אֶלָּא בְּעוֹד שֶׁתִּהְיֶה כְּמוֹ עַכְשָׁיו שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּנֶּה הַגּוּף עכ"ל וּדְבָרָיו תְּמוּהִים דְּאַחַר שֶׁהַתּוֹסָפוֹת כָּתְבוּ דְּטַעַם אוֹמֵר מַה לַסִּימָנִים שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַגּוּף הוּא מֵהַטַּעַם שֶׁתֵּרְצוּ הַתּוֹסָפוֹת א"כ מַה שֶׁחָזְרוּ הַתּוֹסָ' עוֹד לְהַקְשׁוֹת מַה לַסִּימָנִים שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַגּוּף הוּא מַמָּשׁ מַה שֶׁהִקְשָׁה הָרַב הַנָּזְכָּר וּדְבָרָיו בְּרוּרִים הֵם לע"ד.

עוֹד כָּתְבוּ וי"ל דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת וכו' הַקּוֹשְׁיָא מְבֹאָרֶת דא"כ בְּטֵילוֹת כָּל הַלַּיְלְפוּתוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֵּיוָן דְּפָרְכִינַן מִמַּאי דְּבָעֵי' לְמֵילַף. וְהַנִּרְאֶה דְּהַתּוֹסָפוֹת עוֹשִׂים פִּירְכָא מַה לְשֵׁשׁ וְסִימָנִין שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת פי' וּלְכָךְ מוֹצִיאִין בְּאַמָּה וְזֶה תֵּימָא דְּבִשְׁלָמָא שָׁנִים וְיוֹבֵל מוֹצִיאִין בְּעָלְמָא בע"ע וּלְכָךְ מוֹצִיאִין בְּאַמָּה אֲבָל בְּסִימָנִים לֹא רָאִינוּ שֶׁמּוֹצִיאִין מֵעַבְדוּ' כִּי אִם בְּאַמָּה וְכֵיוָן דְּבָעָלְמָא מָצִינוּ שֶׁמּוֹצִיאִין אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּעַבְדוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין מִידֵי קַטְנוּת כְּמוֹ כֵן נֵילַף מִיתַת הָאָב אע"ג דְּלָא מָצִינוּ שֶׁמּוֹצִיא בְּעָלְמָא מֵעַבְדוּת לָזֶה נִרְאֶה לְתָרֵץ דאה"נ דְּאִי הָיוּ שַׁיְיכִי סִימָנִין דע"ע הָיָה יוֹצֵא בָּהֶם וְאִם הָיָה הַדִּין שֶׁהָיָה נִמְכָּר כְּשֶׁהוּא קָטָן הָיָה יוֹצֵא בְּסִימָנִין אֶלָּא שֶׁאֵין קָטָן נִמְכָּר בע"ע בְּשׁוּם פָּנִים וְכֵן כָּתַב מהרא"ם בְּפֵרוּשׁוֹ הִלְכָךְ כֵּיוָן דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּיָה שַׁיָּךְ שַׁפִּיר מַה לְשָׁנִים וְיוֹבֵל וְסִימָנִין שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין מֵעַבְדוּת דְּשַׁפִּיר הָיָה מוֹצִיא אִם הָיָה אֶפְשָׁר מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּמִיתַת הָאָב שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּשׁוּם פָּנִים שֶׁמּוֹצִיאָה מֵעַבְדוּת ואע"ג דְּהִיא גּוּפָא בָּעֵינַן לְמֵילַף מק"ו שֶׁיְּהֵא מוֹצִיאָה מֵעַבְדוּת מ"מ כָּל כַּמָּה דְּלָא יָלְפִינַן פִּירְכָא הִיא דְּעַל מָה הַצַּד אֲפִילּוּ פִּירְכָא כָּל דְּהוּ פָּרְכִינַן וְעוֹד נִרְאֶה לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר לְהַשְׁוֹוֹת הַפִּירְכוֹ' הָרְמוּזִי' לְמַעֵט דא"א לְהוֹכִיחַ דְּמִיתַת הָאָב הַנַּעֲשָׂה בִּרְשׁוּת הָאָב שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּת אָדוֹן מִסִּימָנִין וְשָׁנִים וְיוֹבֵל שֶׁנַּעֲשָׂה בְּבֵית הָאָדוֹן בִּזְמַן שֶׁהִיא בְּעַבְדוּת וז"ש הַתּוֹסָפוֹת שֶׁמִּיתַת הָאָב אֵינָהּ מוֹצִיאָה מֵעַבְדוּת כְּלוֹמַר כְּשֶׁהִיא בְּתוֹךְ הָעַבְדוּת ואע"ג דְּהִיא גּוּפָא בָּעֵי לְמֵילַף מ"מ פִּירְכָא הִיא וְדַוְקָא עַל חָדָא מִתָּרְתִי אוֹ מִתְּלַת וְהָדַר דִּינָא לָא אַחָדָא מֵחָדָא כִּדְפָרְשִׁי' לְעֵיל תָּנֵי חָדָא וכו' מַאי לָאו קָשֶׁה מָה הֶכְרֵחַ י"ל כֵּן וְנִרְאֶה שֶׁיִּתְבָּאֵר עִם שֶׁנְּדַקְדֵּק לָמָּה הַבָּרַיְיתָא הָרִאשׁוֹנָה לֹא הִזְכִּירָה דִּין מְצִיאָתָהּ שֶׁיְּהֵא לְעַצְמָהּ.

וְנִרְאֶה דְּזֶה הָיָה הֶכְרֵחַ הַמְקַשִּׁים שֶׁאִם הַבָּרַיְיתָא הָיְתָה מְדַבֶּרֶת בְּשֶׁמֵּת אבי' רָאוּי הָיָה שֶׁיַּשְׁמִיעֵנוּ שְׁמְצִיאַת' לְעַצְמָהּ וְלֹא לְאָחִיהָ דְּהַךְ תַּנָּא אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן מַאי דְּהָוֵי לְעַצְמָהּ

וּלְהֶכְרֵחַ זֶה בָּעֵי לְאוֹקוֹמַהּ בְּיוֹצְאָה בְּמִיתַת הָאָב דְּהַשְׁתָּא לֹא יִתָּכֵן לְמִתְנֵי מְצִיאָה דִּבְאֵיזֶה זְמַן מָצְאָה הַמְּצִיאָה אִי קוֹדֶם מִיתַת אָבִיהָ וַדַּאי דְּאָבִיהָ זָכָה בָּהּ וּכְבָר נִשְׁמַע זֶה מֵהַבָּרַיְיתָא הָאַחֶרֶת דְּהָוֵי לְאָבִי' וְאִי אַחַר שְׁיָצְאָה בְּמִיתַת הָאָב שׁוּב אֵינָהּ נִקְרֵאת אָמָּה וְהַבָּרַיְיתָא בָּאָה לָתֵת לָנוּ דִּין בְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה וּמְשַׁנֵּי לָא אִידִי וְאִידִי וכו' וְתִסְבּוֹל זֶה הַדּוֹחַק דְּלָא קָתָנֵי מְצִיאָה כֵּיוָן דק"ו שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ פְּרִיכָ' הוּא.

תּוֹסְפוֹת וְהִתְנַחֲלְתֶּם והו' וי"ל ה"מ גְּדוֹלָה וכו' וְקָשֶׁה דא"כ מַאי פָּרִיךְ בְּפֶרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה דַּף מ"ו מִנַּיִן שֶׁמַּעֲשֶׂה הַבַּת לָאָב שֶׁנֶּאֱמַר וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה וכו' וּפָרִיךְ וְאֵימָא ה"מ קְטַנָּה וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא דִּבְהֶכְרֵחַ צ"ל דְּקָרָא אַיְירֵי בִּנַעֲרָה דְּאִי בִּקְטַנָּה לָמָּה לִי קְרָא דְּוְהִתְנַחַלְתֶּם כֵּיוָן דִּקְטַנָּה שָׁמְעִינַן מֵאָמָּה וע"כ מֵהֲנֵי תְּרֵי קְרָאֵי שָׁדִינַן חַד אִקְטַנָּה וְחַד אִנַּעֲרָה וי"ל דְּאוֹתָם דָּרְשִׁינַן לְעֵיל אות' בַּחֲזָקָה וכו' וּפָרִיךְ וְאֵימָא ה"מ וכו' וּקְרָא אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא אַחֶרֶת וּמְשַׁנֵּי סְבָרָא הוּא וכו' וּמִמַּשְׁמָעוּת נָפְקָא לָן דְּלָא יְהֵא לְאַמָּה וּבְמַה שֶׁתֵּירְצוּ דִּקְרָא אָתָא לִקְטַנָּה צ"ל דְּאַף ע"ג דְּאוֹקְמָה לְבָרַיְיתָא דִּלְעֵיל דְּנָפְקָא בְּסִימָנִים ה"ה דְּמָצֵי לְמֵילַף דְּנָפְקָ' בְּשָׁנִים וְיוֹבֵל וְהָוֵי קְטַנָּה וּלְכָךְ מַיְיתֵי מִיעוּט אָחִיהָ מִקְּרָא דְּוְהִתְנַחַלְתֶּ' דְּאַיְירֵי בִּקְטַנָּה וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לִכְאוֹרָה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלָא מַקְשׁוּ וְלָא מִידֵי דְּנֵימָא דִּקְרָא אִיצְטְרִיךְ דסד"א כֵּיוָן דְּאָמַר נוֹתְנִים לָהּ מְזוֹנוֹת קַיְימִי בְּמָקוֹם אָב דְּהָא הֲוָה מְסַפְּקָא לֵיהּ לְתַלְמוּדָא בפ' נַעֲרָה דַּף מ"ג וּמַיְיתֵי הַהִוא קְרָא דְּהָכָא וְהַשְׁתָּא לָא דָּמֵי לְאָמָּה הָעִבְרִיָּה דְּאַחַר מִיתָתָהּ אֵין לַיּוֹרְשֵׁי' שׁוּם שַׁיָּיכוּת בָּהּ וְלֹא מְזוֹנוֹת אִידִי וְאִידִי דְּנָפְקָא בְּסִימָנִין ה"מ לְמֵימַר הָא דְּנָפְקָ' בְּסִימָנֵי נַעֲרוּת הָא דְּנָפְקָ' בְּסִימָנֵי בַּגְרוּת כְּגוֹן שֶׁהָיָה אַיְלוֹנִית כִּדְאִיתָא לְעֵיל מִוַּיצְאָה חִנָּם וְנִרְאֶה דִּפְשִׁיטָא דְּהָוֵי לְדִידָ' א"נ עֲדִיפָ' מִינָּהּ מְשַׁנֵּי.

יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה בּוֹרֵחַ וכו'. קָשֶׁה לִישְׁתּוֹק קְרָא מֵיכִי תְּשַׁלְּחֶנּוּ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ מֵעִמָּךְ לוֹמ' מִי שֶׁשִּׁלּוּחוֹ מֵעִמָּךְ יָדַעְי' יֹוצֵא בְּיוֹבֵל וְאָמָּה הָעִבְרִיָּה בְּסִימָנִין וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו וְכִי תְּשַׁלְּחֶנּוּ הָיִיתִי מְרַבֶּה מֵעִמָּךְ אֲפִילּוּ יֹוצֵא בְּגִרְעוֹן כֶּסֶף דְּהָא מֵעִמָּךְ מִקְּרֵי אֲבָל הַשְׁתָּא דִּכְתִיב וְכִי תְּשַׁלְּחֶנּוּ יֹוצֵא זֶה שֶׁאֵין שִׁלּוּחוֹ וְהַשְׁתָּא עִמָּךְ הָוֵי מִיעוּט דְּאִי לָאו מֵעִמָּךְ הָיִיתִי מְרַבֶּהוּ מֵיכִי תְּשַׁלְּחֶנּוּ וק"ל: יָכוֹל אֲפִילּוּ חָלָה פרש"י בְּתוֹךְ שֵׁשׁ: וְקָשֶׁה שפי' רַשִׁ"י ז"ל הַפֵּךְ הַגְּמָרָא דְּמוֹקֵי לָהּ לְקַמָּן בְּחָלָה כָּל שֵׁשׁ וְאִם יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לְאוֹקְמֵי הַךְ בָּרַיְיתָא בְּחִלְּהִבְתּוֹךְ שֵׁשׁ מַאי פָּרִיךְ לְקַמָּן מִבָּרַיְיתָא דְּחָלָה שָׁלֹשׁ וכו' וְאִם יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לְאוֹקְמָא הַךְ בָּרַיְיתָא בְּתוֹךְ שֵׁשׁ לָא פָּרִיךְ לְקַמָּן הָא גּוּפָא קַשְׁיָא וכו' דְּמָצֵי אָמַרְתָּ לָךְ דה"ק חָלָה שָׁלֹשׁ אֵין חַיָּיב לְהַשְׁלִים הוּא אֲפִילּוּ אֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה מַחַט וְעָלָה דַּיְיקִינַ' הָא אַרְבָּעָה חַיָּיב לְהַשְׁלִים וְסִיפָ' דְּקָתָנֵי חָלָה כָּל שֵׁשׁ חַיָּיב לְהַשְׁלִים הוּא אֲפִילּוּ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה מַחַט וְעָלָה דַּיְיקִינָא הָא אַרְבַּע אֵינוֹ חַיָּיב לְהַשְׁלִים מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה מַחַט אֲבָל הַשְׁתָּא דְּבָרַיְיתָא לְעֵיל אַיְירֵי בְּחָלָה כָּל שֵׁשׁ ע"כ צ"ל דְּעוֹשֶׂה מַחַט כָּל שֵׁשׁ אֵינוֹ חַיָּיב לְהַשְׁלִים וּמִיהוּ נִרְאֶה דְּאַבַּתִּי אֵין הֶכְרֵחַ זֶה הֶכְרֵחַ דע"כ צָרִיךְ לְאוֹקוּמָא כֻּלָּהּ בָּרַיְיתָא רֵישָׁא וְסֵיפָא בְּחַד טַעְמָא אוֹ כֻּלָּהּ בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה מַחַט אוֹ בְּאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה מַחַט: וְנִרְאֶה טַעַם לְדִבְרֵי רַשִׁ"י דְּפֵירֵשׁ כֵּן כְּדֵי לָתֵת טַעַם לַמַּקְשֶׁה דְּפָרִיךְ מֵהַךְ בָּרַיְיתָא לְעִנְיַן בּוֹרֵחַ וְדָרֵךְ הַתַּלְמוּד הוּא לְתַקֵּן קוֹדֶם הַבָּרַיְיתָא שֶׁלֹּא יִסְתּוֹר דִּבְרֵי בָּרַיְיתָא אַחֶרֶת וְאַחַ"כ יְקַשֶּׁהמִמֶּנּוּ ואע"ג דְּלָא פָּרִיךְ אֶלָּא מֵהֵיכָא דְּהַךְ בָּרַיְיתָא וּלְכָךְ כֵּיוָן רַשִׁ"י לְפָרֵשׁ הַבָּרַיְיתָא אֲפִילּוּ בְּחַלָּה בְּתוֹךְ שֵׁשׁ כְּדֵי לָתֵת הֶבְנָה לוֹמַר דִּבְכָל אוֹפָן יִתְקַדֵּשׁ הַבָּרַיְיתָא וּבְתוֹסְפֵי רי"ד תְּנַיְהוּ דִּבְרֵי רַשִׁ"י: תוס' חָלָה שָׁלֹשׁ וכו' אֶלָּא ע"כ וכו' וְאִי לֹא אֲנִיס יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה דבע"ה שׁוֹכֵר עָלָיו וכו' וְקָשֶׁה

דְּלָמָּה לְתוֹסְ' לוֹמַר בְּקוּשְׁיוֹ' הגמ' הַךְ דבעה"ב שׁוֹכֵר עָלָיו וכ' וְהָא לָא אִתְּמַר אֶלָּא בְּדָבָר הָאָבוּד וְכִדְאִיתָא בַּבָּרַיְיתָא עַצְמוֹ בְּדִבְרֵי רַבִּי דוֹסָא וְהַמְּתָרֵץ הוּא שֶׁתּוֹרֵץ בְּדָבָר הָאָבוּד וד"ה וכו' נִרְאֶה דְּטַעַם הַתּוֹסְ' הוּא לָתֵת דַּוְקְמַת ה לְמַחָס' דְּאִי אָמְרִינַן דְּהֵיכָא דְּאִלּוּ הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ שְׂכָרוֹ מִשָּׁלֵם הֵיכָא דְּלָא אֲנִיס נוֹטֵל מַה שֶּׁהִרְוִיחַ וּבְדָבָר הָאָבוּד הָיָה מִן הָרָאוּי שֶׁיְּהֵא יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה אֲבָל לֹא שֶׁיִּשְׁכּוֹר עֲלֵיהֶם אוֹ יִטָּעֵן אֲבָל כֵּיוָן דִּבְדָבָר הָאָבֵד הַדִּין הוּא שֶׁשּׁוֹכֵר עֲלֵיהֶם אוֹ מַטְעָן וּבְדָבָר שֶׁאֵינוֹ אָבוּד יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה א"כ הֵיכָא דַּאֲנִיס לָא סַלְקִין' כ"כ דַּרְגָּא וְדַוְקָא מַה שֶּׁהִרְוִיחַ הוּא נוֹטֵל וְלֹא יוֹתֵר וְזֶהוּ הָיְתָה הֶכְרֵחַ הַמַּקְשֶׁה דְּהֵיכָא דַּאֲנִיס אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא מַה שֶּׁהִרְוִיחַ וּלְכָךְ הִזְכִּירוּ הַתּוֹסְ' הַךְ דְּשׁוֹכֵר עֲלֵיהֶם כְּדֵי לָתֵת סְבָרָא לַמַּקְשֶׁה אֲבָל לְעוֹלָם לֹא נָתַן אֶת לִבּוֹ לְאוֹקְמָא הַבָּרַיְיתָא בְּדָבָר הָאָבֵד וְזֶה חִידּוּשׁ שֶׁחִידֵּשׁ לוֹ הַמְּתָרֵץ וק"ל.

אָמַר מַר וכו' ה' סְלָעִים וכו' ור"מ מְנָיְינָא אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן אֵין לְדַקְדֵּק דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּלָא נְאֵיפִי שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' סְלָעִים מִכָּל מִינ' שׁוֹהָיו לוֹ דְּהָא לֹא תֹּאמַר מִכָּל הַמִּינִים אֶלָּא מִכָּל מִין וּמִין ואו' מִינִים, דִּקְרָא קָאֵי וק"ל וְאִימָּא.

חָמֵשׁ סְלָעִים מְכַלֵּהוּ וכו' וְקָשֶׁה דְּהָא לְקַמָּן פָּרִיךְ בְּעַלְמָא לק"מ הַיְינוּ דִּכְתִיב צֹאן גְּזֹרָן וָיֶקֶב וכו' כַּנִּרְאֶה דְּצֹאן גְּזֹרָן וְיֶקֶב אִיצְטְרִיךְ לְעִנְיַן ט"ו סְלָעִים: וְנִרְאֶה דְּצֹאן גְּזֹרָן וְיֶקֶב לָאו דַּוְקָא דְּהָא מַרְבֵּי לְקַמָּן בִּכְלָל וּפְרָט וּכְלָל כָּל הַמִּינִי' וּלְכָךְ פָּרִיךְ וְאִימָּא וכו' וְצֹאן גְּזֹרָן וְיֶקֶב לִכְלָל וּפְרָט הוּא דַּאֲתָא.

תוס' וְנִילַף רֵיקָם מֵעוֹלַת רְאִיָּה וכו' וי"ל דִּסְתָם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וכ' וְקָשֶׁה דְּהָא קַיְימָא לַן דְּאֵין דָּנִין ק"ו מֵהֲלָכָה וְלֹא מִדָּה מי"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בַּעֲלֵי הַכְּלָלִים וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וְנִילַף רֵיקָם מֵעוֹלַת רְאִיָּה כֵּיוָן דְּעוֹלַת רְאִיָּה לָא קַיְימָא לַן דְּהָוֵי מַשֶּׁהוּ אֶלָּא מִקַּח הַהֲלָכָה וְנִרְאֶה דְּהַךְ ג"ש לָא הָוֵי ג"ש גְּמוּרָה אֶלָּא כְּעֵין גִּילּוּי מִלְּתָא בְּעַלְמָא וְנִרְאֶה לִי עוֹד הֶכְרֵחַ לָזֶה קֻוּשְׁיָא אַחֶרֶת שֶׁנִּרְאֶה לְהַקְשׁוֹת דְּמַאי פָּרִיךְ וְנִילַף רֵיקָם מֵעוֹלַת רְאִיָּה לְמַשֶּׁהוּ דְּהָא לְמַשֶּׁהוּ לֹא צָרִיךְ קְרָא דִּסְבָרָא הוּא מִשּׁוּם דְּתָפַס' מוּעָט תִּפָּסֵל וּבְלָאו קְרָא יָדְעִינַן דְּהָוֵי מַשֶּׁהוּ אֶלָּא ע"כ נִרְאֶה דְּהַךְ ג"ש אֵינָהּ מְיֻחֶדֶת וְלֹא ג"ש הִיא אֶלָּא כְּעֵין גִּילּוּי מִלְּתָא בְּעַלְמָא וְלֹא שַׁיְיךְ לְמֵילַף שַׁפִּיר לְהַקְשׁוֹת דְּכֵיוָן דְּדָמֵי לְעֵבֶד טָפֵי יָלְפִינַן מֵעֵבֶד וּנְקֵיִים סְבָרַת תָּפַסְתָּ מֵרֵובֶּה לֹא תָּפַסְתָּ מִשְּׁיִלְמוֹד מִמָּקוֹם אַחֵר מִקְרָא דְּכַאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ הִלְכָּךְ כִּדְבָעִינַן לְמֵילַף מְרִיקָ' דִּבְכוֹר פָּשׁוּט שַׁפִּיר מִכַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ דִּמְרַבֶּה וְלָא נָקִיים כִּסְבָרָא דְּתָפַסְ' מֵרֵובֶּה לֹא תָּפַסְתָּ דְּלָא קָזְכַּף בַּגְּמָרָא הַךְ סְבָרָא אֶלָּא כִּדְפָרִיךְ בְּהַךְ סְבָרָא דְּעֵבֶד מֵעֵבֶד ס"ל לְמֵילַף אֲבָל קָשֶׁה לִי בָּזֶה דְּלָא הָיָה לְהוּ לְהַתּוֹסְ' לוֹמַר דְּלְעֵיל לָא כְּתִיב אֶלָּא חַד רֵיקָם אַבְּכוֹר וכו' דַּאֲפִילּוּ הָווּ תְּרֵי רֵיקָם חַד אַבְּכוֹר וְחַד אַעוֹלָה רְאִיָּה הָיָה הַחִילּוּק זֶה עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ וּלְכָךְ נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דִּבְעַלְמָא כְּשֶׁיֵּשׁ לִלְמוֹד מב' מְקוֹמוֹת ומא' יָלְפִינַן רִיבּוּי ומא' מִיעוּט אָזְלִינַן אַחַר הַמִּיעוּט מִסְּבָרָא דְּתָפַסְתָּ וּמִן הַמּוּעָט לָא יָלְפִינַן אֶלָּא מִיעוּט דְּנָתְיָה דְּשָׁלְשִׁים שֶׁל עֵבֶד אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַכָּתוּב אֶלָּא חַד רֵיקָם כֵּיוָן שֶׁמְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם עַצְמוֹ אֲשֶׁר אָנוּ לְמֵדִים מִמֶּנּוּ יְכוֹלִין לִלְמוֹד דָּבָר מְרֻבֶּה

אוֹ לָא יָלְפִינַן אֶלָּא דָּבָר מוּעָט מְמַעֲטִינַן וּמְבַטְּלִינַן קְרָא דְּכַאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ בְּיָדַיִם אֲבָל כְּשֶׁאָנוּ
לוֹמְדִים מִנְּתִינָה שֶׁל עֶבֶד מִיעוּט מֹכֵס תָּפַסְתָּ מְרֻבֶּה לֹא תָּפַסְתָּ לָא מְבַטְּלִים קְרָא דְּכַאֲשֶׁר
יְבָרֶכְךָ לְגַמְרֵי כְּוָן שְׁמֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם אֵין בּוֹ שׁוּם דָּבָר מְרֻבֶּה לַמְּלַמֵּד הֵימֶנּוּ עוֹד כָּתְבוּ
וְתֵדַע דְּהָא כִּי יָלִיף וכו' נִרְאֶה שֶׁתּוֹסָ' מַכְרִיחִים הַדָּבָר מִצַּד עַצְמוֹ דְּהָא לְקַמָּן גַּם כֵּן שַׁיָּיךְ
הַךְ קוּשְׁיָ' וּפָרִיךְ לְתָרֵץ מַה שֶּׁהַתּוֹסָ' תֵּירְצוּ וְהַנִּרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָ' הֶזְקְשָׁה לְהוּ דְּאֵינָם צְרִיכִין
תי' לְקֻשְׁיָית' וְלֹא כְּלוּם דְּאִיכָּא לְתָרוּצֵי וּלְמֵימַר דְּדַוְקָא כִּדְיָלְפִינַן מֵעוֹלַת רְאִיָּה דְּהָוֵי מַשֶּׁהוּ
שַׁיָּיךְ לְמֵימ' כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ מִשּׁוּם דְּמַשֶּׁהוּ אֵינוֹ בִּכְלַל בְּרָכָה אֲבָל כִּדְיָלְפִינַן מִשְּׁלֹשִׁים שֶׁל
עֶבֶד דְּנִדְאֵי הָוֵי בִּכְלַל בְּרָכָה אָז מְקַיְּימִי' הַסְּבָרָא דְּתָפַסְתָּ מְרֻבֶּה וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵינָם צְרִיכִין
הַתּוֹסָ' לְתֵירוּץ זֶה שֶׁהֵם ז"ל תֵּירְצוּ וּבִיטּוּל תֵּירוּץ זֶה הוּא דְּבַגְּמָרָא פָּרִיךְ לְקַמָּן וְנִילַף
מִפָּחוֹת שְׁבָעֲרָכִי' וּמְשַׁנֵּי אָמַר קְרָא כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ אַלְמָא אע"ג דְּיָלְפִינַן מִפָּחוֹת שְׁבָעֲרָכִי'
דְּהָוֵי ה' שְׁקָלִים דְּהָוֵי בִּכְלַל בְּרָכָה אֲפִילּוּ תְּרֵי לָא מְמַעֲטִינַן הַכֹּל מִכַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ וְכֵינָן שֶׁכֵּן
נִתְבַּטֵּל תֵּירוּץ זֶה וְלֹא יֵשׁ בְּיָדֵנוּ כִּי אִם תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' שָׁוֶה לְכָל הַמָּקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ קֻשְׁיָ' מֵהֶם
וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' בְּאָמְרָם וְתֵדַע וכ' כְּלוֹמַ' תְּלָא רְאָיָה שֶׁפֵּירוּשׁ זֶה הוּא מֻכְרָח וְלֹא הָאַחֵר
מְשׁוּם דְּלְפֵירוּשׁ זֶה א"ש הָא דְּלְקַמָּן כַּנִּרְאֶה לִי יִפּוֹל לֹא יְהִיוּ וכו' ת"ל כַּאֲשֶׁר וְהַשְׁתָּא הָוֵי
הַעֲנָק תְּעַנְּיִיק לוֹ כְּלָל צֹאן פְּרָט כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ חָזַר וְכָלַל וְאֵין אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט
אֲבָל מִלְּישָׁנָא דִּגְמָרָא הָיָה מַשְׁמַע דְּהָוֵי פְּרָט וּכְלָל דְּקַיְימָא לַן דְּנַעֲשֶׂה כְּלָל מוֹסֵף עַל הַפְּרָט
וְרַבִּי כָּל מִילֵּי וְכֵן נִרְאֶה מִדְּקַדּוּק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בד"ה לָמַד וכו' שֶׁכָּתְבוּ וְהָא מִכְּלָל וּפְרָט
דִּלְפֵּי' וכו' הִזְכִּירוּ הַכְּלָל בַּתְּחִילָּה וְלֹא חָשׁוּ לְהַזְכִּיר כְּלָל דְּבַסּוֹף וק"ל: וְדַע דִּלְרַבִּי מֵאִיר
נָמֵי מִצְּאן גּוֹרֶן וְיֶקֶב נָמֵי שָׁמְעִינַן כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אע"ג דְּאִיצְּטְרִיךְ לְדִידֵיהּ לְחָמֵשׁ מִכָּל
מִין וּמִין: תָּנוּ רַבָּנַן כַּאֲשֶׁר וּבֵרַכְךָ וכו' א"כ מַה ת"ל כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ וְקָשָׁה דְּהָא אִיצְּטְרִיךְ
לְכְלָל וּפְרָט כְּדִלְעֵיל וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּלָא דָּרִישׁ לֵיהּ וְנִרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ לְהַהּ דְּרָשָׁה לָמָּה לִי
וכו': אִם כֵּן מַה ת"ל הַעֲנָק וכו'.

נִרְאֶה דְּהַהּ א"כ תַּלְמוּדָא קָאָמַר לֵיהּ וְאֵינוֹ דִּבְרֵי הַבָּרַיְיתָא דְּהָא בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְצִיאוֹת פָּרִיךְ
דרא"ב עֲזָרְיָה הַאי הַעֲנָק תַּעֲנִיק מַאי עֲבִיד לֵיהּ וּמַאי פָּרִיךְ לֵיהּ כֵּינָן דְּאֵיהוּ גּוּפֵיהּ אָמַר
דִּבְּרָה תּוֹרָה וכו':, תוס' לְמַר לְמְעוּטֵי כְּסָפִים וכו' לְתֵירוּץ שֶׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּגָרְסִינַן לַאֲתוּיֵי
וכו' קָשָׁה לגי' דְּגָרַס רַאבִי' וְהַכֹּל לִמְעוּטֵי פְּרָדוֹת וכ"ש כְּסָפִים הָדְרָא קוּשְׁיָא לְדַוְקָא יֶקֶב
אַתָּא כֵּינָן דִּלְפִי תֵּירוּץ זֶה צ"ל דְּאַף ע"ג דְּלֹא הִזְכִּיר כִּי אִם לִמְעוּטֵי פְּרָדוֹת וְלֹא כְּסָפִים
וְעַיַּיִן: וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁהַתּוֹסָ' הָיוּ יְכוֹלִין לְיַישֵׁב הגי' דִּגְמָרָא לְמַר לִמְעוּטֵי וכו' וְהוֹלְכָת מַמָּשׁ
אֶל מְקוֹם הגי' שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְנִרְאֶה דְּכִינְוּונוּ לפ' הגי' מְכַוְּונָת מַמָּשׁ אֶל מַה שֶּׁבָּא עִיקַּר
הַפְּסוּק שֶׁהוּא לְרַבּוֹת: תוס' מְרֻבֶּה אֲנִי וכו' פי' בַּקּוּנְטְרֵס וכו' וְקָשָׁה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁדִּבְרֵי רַשְׁ"י
לָא שַׁיָּיכִי כְּלָל קֻשְׁיָיתָא: וְנִרְאֶה דְּהָיְיתִי מפ' דִּשְׁדָה אֲחֻזָּה הַיְינוּ גְּאֻלַּת קְרוֹבִים דְּהַקָּרוֹב
הַקָּרוֹב קוֹדֵם וּבֵן קוֹדֵם לְאָח וּלְפִי פי' זֶה אֵין מָקוֹם לְקֻשְׁיַ' דְּאַמַּאי לָא נָקַט שֶׁקּוֹדֵם לְנַחֲלָה
דְּכֵינָן דְּמִשּׁוּם קְדִימָה נָגְעוּ בָּהּ הַיְינוּ הָךְ אֲבָל רַשְׁ"י ז"ל לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן אֶלָּא שֶׁאִם מָכַר לְבֵן
שְׂדֵה אֲחֻזָּה אֵינָהּ מִתְחַלֶּקֶת לַכֹּהֲנִים וְזֶה לָא דָּמֵי כְּלָל לְעִנְיַן נַחֲלָה דְּהָתָם הָוֵי מִדִּין קְדִימָה
לְכָךְ הִקְשׁוּ וא"ת וכו': אָמָה הָעִבְרִיָּה וכו' קָשָׁה דְּמִנְּרָצָע אָתֵי בק"ו וּמַה נִּרְצָע שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא
בְּשֵׁשׁ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן אָמָה הָעִבְרִיָּה וכו' מַה לְנִרְצָע שֶׁכֵּן נִקְנֶה בְּרִצִּיעַ' נִמְכָּר לִכְנַעֲנִי
יוֹכִיחַ מַה לְנִמְכָּר לִכְנַעֲנִי שֶׁכֵּן יוֹצֵא בִּגְאֻלַּת קְרוֹבִים נִרְצָע יוֹכִיחַ וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָמָּה לִי קְרָא
בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו הֶקֵּישָׁא בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּמִיתַת

הָאָדוֹן מִדְּהֶוְקֵשָׁה לע"ע בִּקְרָא דְּכִי יִמָּכֵר אָחִיךָ וקו' דְּהָא הֶוְקֵשָׁה אַף לַיְצִיאוֹת שֶׁאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּרָאשֵׁי אֵיבָרִים וכמ"ש הַתּוֹסָ' בְּדִיבּוּר הַמַּתְחִיל מוֹכֵר עַצְמוֹ מָנָא לַן וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ הֶקֵּישָׁא דְּאַמָּה לְנִרְצָע כִּי הֵיכִי דְּלָא נִמְעוֹט מִיתַת הָאָדוֹן בְּהַדְּ הֶקֵּישָׁא אִיבָּרָא דְּאַבְּתִי אֵיכָּא לְמֵידַק כֵּיוָן דְּאַבְּתִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּים ק"ו וְהֶקֵּישָׁא אַמַּאי לָא מְקַיְּמִים לֵיהּ: הֶקֵּישָׁהּ הַכָּתוּב לְנִרְצָע אֵין לְהַקְשׁוֹת לִשְׁתּוֹק קָרָא דְּמִמַּעֵט מִיתַת הָאָדוֹן גַּבֵּי ע"ע מִדְּאִיצְטְרִיךְ הֶקֵּישָׁא דְּאָמָּה הָעִבְרִיָּה לְנִרְצָע דְּאִי ע"ע הָיָה יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן אָמָּה הָעִבְרִיָּה הָיְתָה לִמְּדָה מִמֶּנּוּ בְּהֶקֵּישָׁא דְּכִי יִמָּכֵר דְּהָא לֵיכָּא שׁוּם קְרָא מְיֻוָּתָר לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן אֶלָּא מִדְּכְתִיב יַעֲבֹד בְּמַשְׁמָעוּתוֹ יַעֲבֹד בְּאַפִּילּוּ לַבֵּן יָדְעִינַן דְּעוֹבֵד אֶת הַבֵּן מִדְּשִׁנְּתָה וְלֹא כָּתַב יַעֲבָדְךָ כִּי הַךְ קְרָא דִּכְתִיב וַעֲבָדְךָ וְכֵיוָן דְּאוֹרְחֵיהּ דִּקְרָא בְּהָכִי אֵין לָנוּ שׁוּם יִתּוּר בַּפָּסוּק דְּלִישְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ וק"ל: אִם כֵּן נִכְתּוֹב קְרָא וְאַף לַאֲמָתְךָ פירש"י א"כ דְּלְהֶקֵּישָׁא לְחַוְּדָא אָתָא נִכְתּוֹב וכו' רַשְׁ"י ז"ל לֹא פֵּירֵשׁ כְּדֶרֶךְ כָּל הַתַּלְמוּד דא"כ קָאֵישׁ קָעָשֵׁק מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיָּיךְ עֲשָׂיָיהּ בְּמִיתַת הָאָדוֹן א הְהַשׁ לָא שָׁמְעִינַן אֶלָּא עֲנָקָהּ דַּוְקָא: אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְרִצִיעָה מַאָה דַּוְקָא לְאוֹפַת דְּאִי אָמְרַתְּ אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אַף לְרִצִיעָה וכ"ש הַעֲנָקָה קָשֶׁה דְּמֵאֵזֶה הַאי דְּקָאָמַר אִם כֵּן נִכְתּוֹב קְרָא וְאַף לַאֲמָתְךָ בפרה"י א"ל בְּלַהֶקֵּישָׁא לְחוּדֵיהּ אָתֵי וכו' דְּהָא א"א לוֹמַר כֵּן דְּהָא פְּשִׁטֵיהּ מְסֵוָּפֵק אֲצָלוֹ אִי הָיָה לְרִצִיעָה הַעֲנָקָה במכ"ש אָתְיָא לָהּ וְכֵיוָן דְּהֶקֵּישָׁא אָתְיָא לְמִיתַת הָאָדוֹן כָּל שֶׁכֵּן דְּאָתְיָא לְהַעֲנָקָה אֶלָּא קַלָּה אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְרִצִיעָה דַּוְקָא קָאָמַר אֲבָל עֲנָקָהּ לָא שָׁמְעִינַן כֵּיוָן דְּלִית שׁוּם רִיבּוּי בַּכָּתוּב.

וְרַשְׁ"י ז"ל בְּבֵיאוּרוֹ לַחוֹמֶשׁ כָּתַב אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אַף לְרִצִיעָה וצ"ע לְדַעְתּוֹ ז"ל: אִם כֵּן נִכְתּוֹב קְרָא וכו' וּלְקַמָּן בָּעֵי נִרְצָע מְנָא לַן דְּיוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וְאֵין לְדַקְדֵּק תִּיפּוֹק לִי' מִדְּהֶקֵּישׁ הַכָּתוּב אָמָּה הָעִבְרִיָּה לְנִרְצָע יָדְעִינַן דְּנִרְצָע יוֹצֵא בְּמִיתַת דְּאִי לֹא הֶקֵּישָׁהּ כִּי אִם לְעִנְיַן ענק' לְבַד לָמָּה לִי תַּעֲשֶׂה דְּאִי לָא הֲוָה קְרָא דְּנִרְצָע יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן לֹא הָיִיתִי דּוֹרֵשׁ יַתִּירָא דְּתַעֲשֶׂה אֶלָּא הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכוּלֵיהּ קְרָא לְהַעֲנָקָה אִיצְטְרִיךְ נִמְכָּר לַכּוּתִי מְנָא לַן וכו'.

קָשֶׁה וּדְלִשְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ וּמִנִּרְצָע וְאָמָּה הָעִבְרִיָּה יָדְעִינַן לֵיהּ בק"ו מַה נִרְצָע שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּאֵלֶּה יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן וכו' מַה לְנִרְצָע שֶׁנִּקְנָה בִּרְצִיעָה אָמָּה תּוֹכִיחַ מַה לְאָמָּה שֶׁיּוֹצְאָה בְּשֵׁשׁ נִרְצָע וכו' וְנִרְאֶה דִּקְרָא דְּוַחֲשָׁב אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן בְּעָלְמָא דְּכוּתִי יוֹרֵשׁ אֶת אָבִיו ד"ת אִי נָמֵי אֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁדֶּה אֲחֻזָּה תּוֹכִיחַ שֶׁנִּגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' אִי נָמֵי אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּלָא נַיְלַף שָׁכִיר מיש"או מו' אוֹ מוּסָף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן וּנְמַעֵט בֵּיהּ מִיתַת הָאָדוֹן: כָּאן שֶׁהוֹרָתוֹ וכו' פירש"י הֵיכָא שֶׁלִּיְדָתוֹ וכו' מֵחֵלֶף ביש' גְּמוּר: וְנִרְאֶה דְּרַשְׁ"י ז"ל בָּזֶה כֵּיוָן למ"ש הַתּוֹסָ' דְּהוֹרָתוֹ שֶׁלֹּא בְּקִדֻּשָּׁה וְלִיְדָתוֹ בְּקִדֻּשָּׁה אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ מִשּׁוּם דְּאָתֵי לְאַחֲלוֹפֵי בְּיִשְׂרָאֵל וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא הָיָה בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל לָשׁוֹן זֶה: תָּנוּ רַבָּנָן יֵשׁ בָּעִבְרִי וכו' וּמוֹקֵי לָהּ כְּגוֹן שֶׁיִּעֲדָהּ יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא תָּנֵי וְיוֹצֵא בְּגִרְעוֹן כֶּסֶף מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָמָּה בְּיוֹצֵא בְּגֵט שֶׁהִיא הַמְיֻעֶדֶת וְאֶפְשָׁר דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר וְשַׁיֵּיר רְצִיעָה דְּהָא בָּרִיְּתָא לָא קָתָנֵי יְצִיאוֹת בְּדַוְקָא דְּהָא אֵינָהּ נִמְכֶּרֶת וְנִשְׁנֵית לָא הָוּוּ מִילֵּי דִּיצִיאוֹת אַף ק' דִּרְצִיעָה לָא מָצֵי לְמִתְנֵי דְּהָא קָאָמַר בַּגְּמָרָא מַהוּ דְּתֵימָא לָא לִיבַּטְלוּ הִלְכְתָא מִינָּהּ וכו' וְכֵיוָן דְּלֹא שַׁיָּיךְ רְצִיעָה בְּאִשָּׁה לֵיכָּא לְמֵימַר לָא לִיבַּטְלוּ וכו' עוֹד יל"ד אַמַּאי לָא קָתָנֵי וְיֵשׁ בְּעִבְרִיָּה שֶׁאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת בְּגִנֵּיבָתָהּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּעִבְרִי וְנִרְאֶה דְּזֶה לֹא שַׁיָּיךְ גַּבֵּי אָמָּה דְּהָא בְּבַת יִשְׂרָאֵל דְּעָלְמָא מָצֵי לְמִנְקַט הָכִי: כָּאן בְּאָדָם א' וכו' פרש"י שֶׁעָמַד בַּדִּין בְּבַת אַחַת: יל"ד לוֹקְמָא

כְּוֹלָה בְּאָדָם א' וְכָאן בְּעָמַד בַּדִּין בְּפַעַם אַחַת כָּאן שֶׁעָמַד בַּדִּין בִּשְׁתֵּי פְּעָמִים וְנִרְאֶה דְּסְתָמָא דְּמִלְתָא מִיָּד נִמְכָּר עַל עֲמִידָתוֹ בַּדִּין וְאֵין מַמְתִּינִין לוֹ עַד שֶׁיִּגְנוֹב פַּעַם אַחֶרֶת וְאֵין לוֹמַר שֶׁכְּבָר פירש"י וה"ה אִם גָּנַב וְעָמַד בַּדִּין וכו' וְנִכְלַל בִּדְבָרָיו מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ שֶׁהֲרֵי לֹא הי"ל לְרַשִׁ"י לוֹמַר וְנִמְכַּר וְחָזַר וְגַנַּב אֶלָּא טַעְמוֹ שֶׁל רַשִׁ"י ז"ל שֶׁמִּיָּד נִמְכָּר קוֹדֶם שֶׁיִּגְנוֹב פַּעַם אַחֵר וּלְכָךְ כָּתַב וְנִמְכַּר וְחָזַר וכו': דַּף יח ת"ר גְּנֵיבוֹ אֶלֶף וכו' דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בפ"ג מהל' גְּנֵיבָה קַשְׁיָא בְּזֶה שֶׁכָּתַב ז"ל הָיָה קָרֵן הַגְּנֵיבָה שָׁוֶה מֵאָה וְאֵין הַגְּנֵיבָה שָׁוֶה אֶלָּא נ' ה"ז נִמְכָּר וּשְׁאָר הַקֶּרֶן עִם הַכֶּפֶל עָלָיו חוֹב נִרְאֶה דְּאֵינוֹ חוֹזֵר וְנִמְכַּר וְכֵן כָּתוּב בְּסָמוּךְ וּבִשְׁמַעְתִּין פָּרִיךְ דְּגְנָבַתּוּ טוּבָא מַשְׁמַע וכו' וצ"ע.

וְאוּלַי יֵשׁ לוֹ גַּוְסָחָא אַחֶרֶת בִּשְׁמַעְתִּין וּבַבָּרַיְיתָא. א"ה עֶבֶד עִבְרִי נָמַי וכו' כְּלוֹמַר אִי הָיָה טַעְמָא דְּכָתַב שְׁטָרָא אֶפְשָׁר דְּדַוְקָא בְּאַמָּה וְלֹא בְּעִבְרִי אֲבָל מִטַּעַם פְּגַם מִשְׁפָּחָה אֵין לְחַלֵּק בֵּין עִבְרִי לְעִבְרִיָּה וּמַנִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא הָוָה מָצֵי לְאוֹקְמֵי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר גַּם כֵּן דְּהָא לְשִׁפְחוּת אַחֵר אִישׁוּת לָא פְּלִיגִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְשִׁפְחוּת וְשׁוֹנָה וכו' פרש"י דַּאֲפִילּוּ לֹא מָכְרָהּ לְעוֹלָם וכו' אֵינָהּ מוֹכֵר וכו' כַּנִּרְאֶה דְּבֶשְׁלָא מָכְרָהּ מֵעוֹלָם גְּרִיע טְפֵי וּבְסָמוּךְ כָּתַב כִּדְתַנְיָא בַּעֲרָכִין יָכוֹל יִמָּכֵר וכו' וּמַה מְכוּרָה וכו' שֶׁאֵינוֹ מְכוּרָה אֵינוֹ דִּין וכו' כַּנִּרְאֶה דְּאֵינָהּ מְכוּרָה הִיא יוֹתֵר פָּשׁוּט וְצָרִיךְ שְׁנִדְחוֹק שֶׁלְּשׁוֹן אֲפִילּוּ שֶׁכָּתַב הוּא לוֹמַר שֶׁאֲפִילּוּ לֹא מְקָרָהּ שֶׁאֵינוֹ פָּשׁוּט הַדִּין כָּךְ וְאָתְיָא בק"ו כִּדְכָתַב בְּסָמוּךְ.

תוס' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְכָךְ נִרְאֶה וכו' מִדְּלָא כְּתִיב בְּבָנָיו אוֹ בְּבִיגְדּוֹ בַּיּוֹ"ד וּל"ד שֶׁהֲרֵי כָּתַב לְמַעְלָה דְּבִיגְדּוֹ בַּיּוֹ"ד הָוֵי לְשׁוֹן בֶּגֶד וַאֲפִילּוּ דְּהַשְׁתָּא ס"ל דִּסְתָם בִּיגְדּוֹ בְּלֹא יוֹד הָוֵי לְשׁוֹן בֶּגֶד וּלְהָכִי אִכְּתַבִי' בְּיוֹד לוֹמַר שֶׁהוּא לְשׁוֹן בְּגִידָה וּלְפִי הי"מ צ"ע מַאי דְּקָאָמַר ר' נַחְמָן בְּקִידּוּשֵׁי דְּעָלְמָא קָאֵי עַיֵּין בְּהָרִיטָב"א בָּעֵי רַבָּה יִעוּד וכו' ת"ש בְּבִגְדּוֹ בָּהּ וכו' לפ"ז הַתָּרְצָן צ"ל דְּבָרַיְיתָא דִּלְקַמָּן דר' עַמְרָם אַיְירֵי בְּקִדּוּשֵׁי יִעוּד וְהִנֵּה ע"כ לָא אָתֵי כר' עֲקִיבָא דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא כֵּיוָן שפי' טַלִּיתוֹ עָלֶיהָ שׁוּב אֵינוֹ רַשַּׁאי לְמָכְרָהּ אֶלָּא אָתְיָא כר"א וְרַשִׁ"י ז"ל כָּתַב בְּמִסְקָנָא דְּסֵוגְיִין ז"ל וְעַד הַשְׁתָּא מְהַדְּרִינַן לְאוֹקוּמָא דְּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כַּנִּרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא מֻוקְמוּ' דְּלָא כְּוָתֵיהּ וְזֶה אֵינוֹ כִּדְפָרִישִׁית וּבְקַל יִת': דַּף יט בָּעֵי רֵישׁ לָקִישׁ מַהוּ שֶׁמִּיַּיעֵד אָדָם לִבְנוֹ וכו' אע"ג דְּבָעְלְמָא קָטָן אֵין קִדּוּשָׁיו קִידּוּשִׁין מִבַּעְיָ' לֵיהּ לר"ל כֵּיוָן שֶׁזִּיכָּהוּ הַתּוֹרָה לָאָב שֶׁיִּעַדְנוּ לִבְנוֹ: א"כ מָצִינוּ אִישׁוּת לְקָטָן אע"ג דְּמָצִינוּ אִישׁוּת בְּיָבָם בֶּן ט' שָׁנִים דְּבִיאָתוֹ בִּיאָה וּמִדְּאוֹרַיְיתָא חַזַיֵ' לֵיהּ לְדַעַת רַשִׁ"י.

נִרְאֶה דְּרַבִּי זֵירָא לָא ס"ל דְּיָבָם הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְרַב אַשִׁי חִידֵּשׁ לוֹ כֵּן א"נ קָרָא לֹא מִיעֵט אֶלָּא אֵשֶׁת אִישׁ וְלֹא אֵשֶׁת יָבָם וְהָרַאשׁוֹן עִיקָּר וְזֶה צָרִיךְ לאו' לְרַשִׁ"י ז"ל שֶׁכָּתַב דְּהָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא: וְאֶלָּא מַאי אִינוֹ מְיַיעֵד אַמַּאי קָא מְמַעֵט קְרָא קָשֶׁה כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ צַד לוֹמַר דְּבָנוֹ כָּל דְּהוּ קָאָמַר וּכְמוֹ שֶׁשָּׁאַל רֵישׁ לָקִישׁ אַמַּאי קָאָמַר אַמַּאי קָא מְמַעֵט קְרָא נִימָא דְּמַהַאי קְרָא הוּא דְּשָׁמְעִי' דְּלָא נִימָא דְּבָנוֹ הָוֵי בְּנוֹ כָּל דְּהוּ וְנִרְאֶה דא"כ לֹא הָיָה רָאוּי שֶׁיַּשְׁמִיעֵנוּ כֵּן גַּבֵּי מִיתָה וְלוֹמַר דְּאֵין לוֹ מִיתָה דְּמַשְׁמַע הָא אִישׁוּת אִית לֵיהּ וְהָיָה מִן הָרָאוּי שֶׁיַּשְׁמִיעֵנוּ בפי' קְרָא בְּהֶדְיָא דְּאֵין אִישׁוּת שָׁוֶת לְקָטָן א"כ מצי' אִישׁוּת לְקָטָן אֵין לוֹמַר דְּמַאי דְּמַמַּעֵט קְרָא דְּאֵין אִישׁוּת לְקָטָן הַיְינוּ בְּשְׁאָר אִישׁוּת דְּעָלְמָא חוּץ מִקִּדּוּשֵׁי יִעוּד דִּקְרָא בְּכָל גַּוְונָא אַיְירִי וְאֵיךְ קָאָמַר פְּרָט לְאֵשֶׁת אִישׁ מַאַחַר שֶׁהַמִּילְוָעֶדֶת נִקְרֵאת אֵשֶׁת אִישׁ וְהִיא בִּכְלַל אָמַר רַבָּה אוֹמֵר אָדָם לְבִתּוֹ וכו' פירש"י דַּהֲוָה לֵיהּ כְּאוֹמֵר לָהּ קַבְּלִי קִידּוּשַׁי' וכו' וְקָשֶׁה כֵּיוָן

דִּבְמִלְתַיְ' דְּרַבִּי יוֹסֵי ה"ל כְּאוֹמֵר קַבָּלִי קוּדּוּשִׁיךְ א"כ הֵיכִי מוֹקֵי לָהּ הַהִיא בָּרַיְיתָא דְּרַב עַמְרָם דְּקָאָמַר וְשָׁוִין שֶׁמְּכָרָהּ בְּקִדּוּשֵׁי יְעוּד וְאַלִּיבָּא דר' יוֹסֵי דְּהָא מִלְּתָא דר' יוֹסֵי הָוֵי כְּאִלּוּ אָמַר לָהּ אָבִיהָ קַבָּלִי קִידּוּשַׁיִךְ וְכֵינָן שֶׁכֵּן הָוָה לֵיהּ כְּאִלּוּ קָדְשָׁה עַצְמָהּ מַמָּשׁ לְאֵישׁוּת וְאֵין אָדָם יָכוֹל לִמְכּוֹר אֶת בִּתּוֹ לִשְׁפְחוּת אַחַר אֵישׁוּת דְּאִי אָמְרַתְּ דאע"ג שֶׁאָמַר הָאָב לְבִתּוֹ צְאִי וְקַבְּלִי קִידּוּשֵׁךְ לָא מִקְּרֵי קִדְּשָׁהּ אָבִיהָ לְאֵישׁוּת כֵּינָן שֶׁלֹּא קִדְּשָׁהּ בְּעַצְמוֹ לוֹקְמֵי הַהוּא בָּרַיְיתָא דִּלְעֵיל בְּשֶׁאָמַר לָהּ אָבִיהָ צְאִי וְקַבְּלִי קִידּוּשַׁיִךְ: וְנִרְאֶה דאע"ג דִּכְשֶׁאָמַר הָאָב לְבִתּוֹ צְאִי וכו' הָוָה לֵיהּ אֵישׁוּת מ"מ בְּמִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי שְׁפָחוֹת מִיהָא אִיקְרֵי כֵּינָן שֶׁכְּבָר מָכְרָהּ מֵעִיקָּרָא וּבָא הָאֵישׁוּת מֵחֲמַת הַשְׁפָחוּת דְּמֵעִיקָּרָא.

תוס' אוֹמֵר אָדָם לְבִתּוֹ וכו' א"כ הַמְּכִירָה נָמֵי תֶּחָשֵׁב כְּאִלּוּ אָמְרוּ לַמְקֻדָּשׁ לְכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַתּוֹסְ' כָּךְ הוּא דמ"ש רַב נַחְמָן צְאִי וְקַבְּלִי וכו' כְּשֶׁלֹּא דִּבֵּר לַמְקֻדָּשׁ אַיְירֵי וְאַפֵּ"ה הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' פְּשִׁיטָא וְהֵשִׁיבוּ זַ"ל שֶׁאֵינוֹ פְּשִׁיטָא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא דִּבֵּר לַמְקֻדָּשׁ וְחָזְרוּ לְהַקְשׁוֹת דא"כ יִתְקַשֵּׁ' קֻוּשְׁיָ' אַחֶרֶת בְּדִבְרֵי רַב נַחְמָן שֶׁהֲרֵי ע"כ הַמְּכִירָה חֲשׁוּבָה כְּאִלּוּ אָמַר הָאָב לְבִתּוֹ צְאִי וכו' א"כ הַמְּכִירָה נָמֵי תֶּחָשֵׁב כְּאִלּוּ אָמַר לַמְקֻדָּשׁ וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַה מּוֹכִיחַ רַב נַחְמָן דְּאוֹמֵר אָדָם לְבִתּוֹ צְאִי וְקַבְּלִי קִדּוּשַׁיִךְ מדר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁדִּבֵּר ג"כ לַמְקֻדָּשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַמְּכִירָה תֶּחָשֵׁב כְּאִלּוּ אָמַר לַמְקֻדָּשׁ וא"כ כַּוָּנַת הַתּוֹסְ' לְהַקְשׁוֹת קֻוּשְׁיָא זֹאת בַּגְּמָרָא.

וְנִרְאֶה וְהוּא הַיּוֹתֵר נָכוֹן דְּכַוָּנַת הַתּוֹסְ' לַחֲזוֹר לַקֻּוּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִקְשׁוּ וְהִיא הַקֻּוּשְׁיָא דִּפְשִׁיטָ' וְזֶה שֶׁהֵם הִקְשׁוּ פְּשִׁיטָא וכו' וא"ת דִּכְשֶׁאָמַר הָאָב לְבִתּוֹ צְאִי וכו' לֹא דָּבָר קוֹדֵם לַמְקֻדָּשׁ זֶה א"א לְאוֹמְרוֹ שֶׁהֲרֵי א"כ יִקְשֶׁה הֵיכָן מָצִינוּ בְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה שֶׁאָמַר לְבִתּוֹ ע"כ הַמְּכִירָה הוּא דַּחֲשִׁיבָא כְּאוֹמֵר לְבִתּוֹ וְכֵינָן שֶׁכֵּן גַּם כֵּן חֲשִׁיבָא כְּאִלּוּ אָמַר לַמְקֻדָּשׁ וצ"ל א"כ דְּמִלְּתֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר ר"נ דאו' אָדָם לְבִתּוֹ וכו' הַיְינוּ כְּשֶׁדִּבֵּר לַמְקֻדָּשׁ דאל"כ לָא מוּכָח מר' יוֹסֵי וְלָא מִידֵי וְכֵינָן שֶׁכֵּן הָדַר קֻוּשְׁיָיתָם לְדֻוכְתָּ' פְּשִׁיטָא וכו' וְתֵירְצוּ וי"ל דְּלָא הָוֵי לֹא כאו' לוֹ וְלֹא כאו' לָהּ וכו' וְהָא דְּלָא יָלְפִי' מִינָּהּ דִּבְלֹא אָמַר לְבִתּוֹ צְאִי וְקַבְּלִי קִדּוּשֶׁיךְ דְּמְהַנֵּי י"ל דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהָוֵי גְּזֵירַת הַכָּתוּב דִּבְלֹא שֶׁיֹּאמַר כְּלוּם מְהַנֵּי וְהָא דְּיָלֵיף מֵהָתָם דְּיֵשׁ לָהּ יָד לְקַבֵּל וְלָא אָמְרִינַן דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהָוֵי גזה"כ הַיְינוּ טַעְמָא דְּאִי לָא הָוָה קי"ל בְּעָלְמָא דְּיֵשׁ לָהּ יָד לֹא הָיָה גּוֹזֵר בָּהּ הַכָּתוּב הֶפֶךְ מַה שֶּׁיֵּשׁ לָנוּ בְּכָל מָקוֹם וְאִם הַיְינוּ אוֹמֵר שֶׁבְּלֹא רְשׁוּת הָאָב תִּקַּבֵּל הַקִּידּוּשִׁין הָיָה הָפֵךְ מַה שֶּׁגָּזְרָה תּוֹרָה שֶׁהַבַּת קַיְימָא בִּרְשׁוּת אָבִיהָעַד שֶׁתִּבְגַּר אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי זֶה זְמַן רַב בָּאוּ אֵלֵינוּ תְּשׁוּבוֹת חֲדָשׁוֹת מֵהָרִיבָ"ל וְשִׁיטוֹת בְּהַהִ פְּרָקָא נִתְעוֹרֵר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' וְהַמְעַיֵּין נִרְאֶה שֶׁבָּא הַתִּיקּוּן יָפֶה עִם מַה שֶׁכָּתַבְתִּי: עוֹד כָּתְבוּ וי"ל דִּבְדַעַת אַחֶרֶת וכו' וְהֵבִיאוּ רְאָיָה מפ' הִתְקַבֵּל דַּף ס"ד דְּפָרִיךְ לְרַב חִסְדָּא וכו' וְהָווּ מָצוּ לַאֲתוּיֵי רְאָיָה מִמַּאי דְּפָרִיךְ מֵעִיקָּרָא מֵהַהוּא דְּעֵרוּב וּמְשַׁנֵּי שָׁאנֵי שְׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹ' דְּרַבָּנַן: וְקָשֶׁה דְּאַכַּתִּי נִרְאֶה דְּהָדְרָא קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' לְדֻוכְתָּא דְּבַדַעַת אַחֶרֶת מַקָּנָה הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא אֲבָל אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי אַמַּאי מַיְיתֵי לָהּ מר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאֵינוֹ אֶלָּא מְחִילַת שִׁעְבּוּד בְּעָלְמָא וְיֵשׁ לפ' דְּמַה שֶּׁהַתּוֹסְ' צְרִיכִין בְּזֶה הוּא שֶׁיִּהְיֶה לַקַּטָּנָה כֹּחַ לְהַקְנוֹת עַצְמָהּ לַאֲחֵרִים וכמ"ש הָרֹא"שׁ בְּפֶרֶק י' אֲבָל יְתוֹמָה קַטָּנָה נְהִי שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ לִזְכּוֹת בְּעַצְמָהּ מִיהוּ אֵין לָהּ כֹּחַ לְהַקְנוֹת עַצְמָהּ וְנֶאֱמַר אִם כֵּן שֶׁכַּוָּנַת הַתּוֹסְ' הִיא לְהַקְשׁוֹת דְּאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְקַטָּנָה לְהַקְנוֹת עַצְמָהּ כֵּיוָן שֶׁאֲפִילּוּ יָד לִזְכּוֹת אֵין לָהּ דְּהָתָם גַּבֵּי יְעוּד אֵינוֹ כִּי אִם שִׁעְבּוּד בְּעָלְמָא אֲבָל כְּשֶׁתֵּירְצוּ התו' דְּיֵשׁ לוֹ זְכוּת מִן

הַתּוֹרָה הַשְׁתָּא מַיְיתֵי שַׁפִּיר רַב נַחְמָן מַר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה דְּקָטָנָה מִתְקַדֶּשֶׁת עַל יְדֵי עַצְמָהּ וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַקָּנוֹת אֶת עַצְמָהּ בִּרְשׁוּת אָבִיהָ וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר דְּהָתָם הָוֵי מְחִילַת שִׁעְבּוּד לְחוּדֵיהּ דִּלְעִנְיַן הַקָּנַאת עַצְמָהּ אֵין שׁוּם חִילּוּק בֵּין יִעוּד לְקִידּוּשִׁין וַדַּוְקָא הֵיוֹת לָהּ יָד לְקַבֵּל הַקִּדּוּשִׁין הוּא דַּהֲוָה מְחַלְקִי' בֵּין קִידּוּשִׁין לְיִעוּד.

תוס' מִלְוָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן אֵין לפ' וכו' דא"כ הָיָה לוֹ לְהָבִיא כָּאן דר' יִצְחָק וכו' הִנֵּה לְעֵיל דַּף ח' ד"ה מַשְׁכּוֹן דַּאֲחֵרי' כָּתְבוּ ז"ל דְּכֵיוָן דב"ח קוֹנֶה מַשְׁכּוֹן שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה קָנָיַן גָּמוּר עַד שֶׁיִּפָּדֶה בִּשְׁעַת הַלְוָאָה נָמֵי אַלִּים שִׁעְבּוּדֵיהּ לְחַשֵּׁב מָמוֹן לְקַדֵּשׁ בּוֹ אִשָּׁה וכו' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן כנר' דְּהָדְרָא קוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' לְדֵוכְתָּא דְּהָא אַפִּילּוּ הָיָה בִּשְׁעַת הַלְוָאָה מָצֵי לַאֲתוּיֵי מִדְּרַבִּי יִצְחָק וְיֵשׁ מִי שפי' דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' באו' אֵין לפ' וכו' כְּלוֹמַר וְאַיְירִי בְּמִקְדָּשׁ' בַּמַּשְׁכּוֹן עַצְמוֹ וְהַהִיא דְּלְעֵיל אַיְירִי שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דַּוְקָא דא"כ דְּהָעֲנְיָנִים שָׁוִים הָוָה לֵיהּ לְאֲתוּיֵי הָכָא דר' יִצְחָק ג"כ כִּי הָתָם וּלְעֵיל הָוָה לֵיהּ ג"כ לַאֲתוּיֵי דִּבְרֵי ר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה ולפ' זֶה דְּחָקוֹ עַצְמָן לְפִי דְּיִעוּד הָוֵי כְּשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה הֵפֶךְ הַמְּצִיאוּ' מִלְּבַד הַלָּשׁוֹן שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהוֹלְמוֹ דְּהָיָה רָאוּי לו' הַמְקַדֵּשׁ בַּמַּשְׁכּוֹן כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹסָ' עַצְמָן כָּתְבוּ בְּסָמוּךְ.

וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה הוּא דְּכֵיוָן דְּסָתָמִית דִּבְרֵי ר' יִצְחָק הָוֵי שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה הָיָה רָאוּי לְהָבִיא כָּאן דִּבְרֵי ר' יִצְחָק וּלְעֵי' דְּאַיְירֵי בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דִּבְרֵי ר' יוֹסֵי וּבְפֵירוּשֵׁי לְאֶבֶן הָעֵזֶר כָּתַבְתִּי שמ"ש הַתּוֹסָ' למע' דר' יִצְחָק מוֹדֶה אֲפִילּוּ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה הַיְינוּ דַּוְקָא בְּמְקַדֵּשׁ בַּמַּשְׁכּוֹן עַצְמוֹ לֹא בְּמְקַדֶּשֶׁה בְּמִלְוָה וְאִי אַיְירֵי הָכָא שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה ה"ל לְאֲתוּיֵי דר' יִצְחָק כָּאן דְּהָוֵי דַּוְקָא שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה וּלְכָךְ גָּזְרוּ דְּאַיְירֵי הָכָא בִּשְׁעַת הַהַלְוָאָה וְהַשְׁתָּא א"צ לעי' לַאֲתוּיֵי דר' יוֹסֵי דְּהָא לֵיכָּא לְמִטְעֵי כְּלָל כֵּיוָן דְּהִשְׁמִיעָנוּ בַּמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה דְּמְקַדֶּשֶׁת אפי' כְּשֶׁמְּשָׁכֵן בִּשְׁעַת הַלְוָאָה כ"ש כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ בְּמַשְׁכּוֹן עַצְמוֹ דְּמְקַדֶּשֶׁת וַאֲפִילּוּ יִהְיֶה בִּשְׁעַת הַלְוָאָה וְאַדַּרְבָּא הֵבִיא מר' יִצְחָק לו' לְךָ דבכה"ג אפי' ר"י מוֹדֶה וְחָזְרוּ וְהִקְשׁוּ וא"ת כֵּיוָן דְּמְקַדֵּשׁ בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה וכו' הַכַּוָּנָה דְּיוֹתֵר הֲנָאָה הִיא אצל' כְּשֶׁמְּקַדְּשָׁהּ בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן כֵּיוָן דְּמָחֲלָה מוֹחֵל לָהּ הַמַּשְׁכּוֹן בְּעֵין וְהֶחֱזִירוֹ מִמְּקַדֵּשׁ בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה דְּלֵיכָּא מָעוֹת בְּעֵין וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁהִקְשׁוּ וא"ת וכו' וְלֹא חִלְקוּ דְּהָכָא הִשְׁמִיעָנוּ שאע"פ שֶׁמְּקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה דקי"ל דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אַפ"ה כֵּיוָן דְּאֵיכָּא מַשְׁכּוֹן אפי' אָמַר לָהּ תְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת בַּמִּלְוָה מְקֻדֶּשֶׁת וְהַמּוּבָן לִי עוֹד מִדְּבְרֵיהֶם דס"ל דְּהָכָא הָוֵי שֶׁמְּקַדֶּשֶׁהּ בַּהֲנָאַת מְחִילַ' מִלְוָה וּלְכָךְ הִקְשׁוּ לָמָּה אָנוּ צְרִיכִין לְלִמּוּד מר' יוֹסֵי עוֹד כָּתְבוּ וי"ל דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ שֶׁאֵין עִיקַּר הַיִּעוּד וכו'.

וי"ל דְּלָא דָּמֵי דִּין הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה לְהָא דְּכֵיוָן דְּאֵיכָּא מַשְׁכּוֹן מִסְתָּמָא לָא סָמְכָא דַּעְתָּא עַד שֶׁיַּחֲזִיר לָהּ. עוֹד כָּתְבוּ ונ"ל דְּקָסָבַר ר' יוֹסֵי ע"ע אֵין גּוּפוֹ קָנוּי וכו' וק' כֵּיוָן שֶׁכָּל הֶכְרֵחַ הַתּוֹסָ' הוּא מִדְּקָאָמַר רַב נַחְמָן מְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה עַל הַמַּשְׁכּוֹן תקש' לְרַב נַחְמָן מָנָא לֵיהּ דר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה ס"ל דע"ע אֵין גּוּפוֹ קָנוּי וּבַעֲבוּר זֶה לָמַד מִדְּבָרָיו דִּין זֶה דִּילְמָא ר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ דע"ע גּוּפוֹ קָנוּי כְּפִי הַהֲלָכָה וְלֹא יִלְמוֹד זֶה הַדִּין וצ"ע אַחֲרֵי יָמִים רַבִּים נִדְפְּסוּ מחד' תשו' הָרִיבָּ"ל וְדִקְדֵּק קְצָת בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' וְרוֹב דִּבְרֵי מְיַישְׁבִי' עַל לֵב וְרוֹב דְּבָרָיו בָּאוּ בְּכְלַל דִּבְרֵי ת"ר כֵּיצַד מצו' יעוד וכו' פרש"י הק' לָהּ מֵעַתָּה נִתְחַיְּלוּ וכו' וק' דְּאֵינוֹ לֹא כִּשְׁמוּאֵל וְלֹא כְּרַב וְלָא כְּרַב יוח' דפ' האו' דִּלְשְׁמוּאֵל דִּתְנָאָה הָוֵי מְקֻדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי עַד ל' יוֹם ולר' מְקֻדֶּשֶׁת לְתַרְוַיְיהוּ וּלְרַבִּי יוח' אפי' ק' תּוֹפְסִי' בָּהּ, וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ'

שֶׁכָּתְבוּ מַהוּ דְּתֵימָא הָא לָא אָמַר מֵעַכְשָׁיו וַאֲפִילּוּ לְרַבָּנָן נָמֵי תְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת לְאַחַר שֶׁקִּדְּשָׁ' וכו' וְקָשֶׁה דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר לְטָעוֹת בְּדִבְרֵי רַבָּנָן וְלוֹמַר דִּיהֵא מְקֻדֶּשֶׁת לְאַחַר כֵּיוָן דְּרַבָּנָן או' בפי' בַּבָּרַיְיתָא דִּלְקַמָּן דְּאִם רָצָה לְיַעֵד מְיַעֵד וְאֶפְשָׁר דִּתְרֵי רַבָּנָן הָווּ.

וּבְסוֹף דִּבְרֵי תוס' בפי' רַבִּי יִצְחָק לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּלָא דָּמֵי הַמָּשָׁל זֶה לְמָשָׁל דִּלְעֵיל דְּבָא לְלַמֵּד בַּנִּמְשָׁל דִּין מְחֻוָּדָשׁ אֲבָל הָכָא שֶׁבָּא לוֹמַר דאע"פ שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשִׁים יוֹם לָא הָוֵי כְּמֵעַכְשָׁיו אֵינוֹ נִלְמַד מֵהַמָּשָׁל שֶׁכְּבָר בָּא בפי' בר' יוֹסֵי בַּר' יְהוּדָה שֶׁאִם בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ קוֹדֶם שֶׁיְּעֻדָּה מְקֻדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי ומ"מ נִרְאֶה דְּהַבִּיאוּכוּ לוֹמַר דָּמֵי לאו' לְאִשָּׁה וכו' וְלָא הָוֵי כְּמֵעַכְשָׁיו וק"ל וְרַבָּנָן הַאי לאמ' מַאי עָבְדִי לֵיהּ קָשֶׁה לימ' דְּאִיצְטְרִיךְ לְדָרָשָׁא דְּרֵישׁ פִּרְקִין אָמַר רַב הוּנָא מִנַּיִן שֶׁמַּעֲשֶׂה הַבַּת לָאָב שֶׁנֶּאֱמַר וְכִי יִמְכֹּור אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה וְאִי לָא הָוָה פָּרֵישׁ רַשִּׁ"י שָׁם מִידֵּי הָיְיתִי אוֹמֵר דְּהָתָם דָּרֵישׁ מִדְּסָמְכִין' בִּתּוֹ לאמ' וְעִיקַּר הַכָּתוּב לְהַהִ דרש' דְּהָכָא הוּא דַּאֲתָא אֲבָל רַשִּׁ"י ז"ל פי' דִּלְאֵמ' קְרָא יַתִּירָא הוּא וכו' וּדְרָשָׁא דְּרַב הוּנָא אָתְיָא דְּלָא כְּמַאן לָא כְּרַבָּנָן וְלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְלָא כר"מ דִּלְרַבָּנָן אִיצְטְרִיךְ לו' שֶׁמּוֹכָרָהּ לִפְסוּלִים ולר"מ פְּעָמִים שֶׁאֵינוֹ מוֹכָרָהּ אֶלָּא לאמ' ולר' אֱלִיעֶזֶר שֶׁיִּמְכְּרֶנָּה לִקְרוֹבִים וצ"ע, וַהֲלֹא דִּין הוּא וכו' וְקָשֶׁה דִּכְשֶׁמְּקַדְּשָׁהּ לַפְּסוּלִים עֶבְיד אִיסּוּרָא וּלְכַתְּחִלָּה אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא כו' שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ לְכַתְּחִלָּה אע"פ שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַדְּשָׁ'.

וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ ק"ו גָּמוּר אֶלָּא סְבָרָא בְּעָלְמָא וְרָאִיתִי בְּשִׁיטוֹת למהרי"ן לֵב שֶׁבָּאוּ מֵחָדָשׁ הֲוָקְשָׁה לוֹ עַל הַדִּ ק"ו דְּמַאי אֲוֹלְמֵיהּ מהק"ו שֶׁהֲבִיא רַשִּׁ"י מְכוּרָה כְּבָר וכו' וְהַדָּבָר פָּשׁוּט מְאֹד שֶׁאֵינוֹ ק"ו אֶלָּא סְבָרָא אַלִּימְתָּ' דְּאִם הֵיא נַעֲרָה לֹא תִּמָּכֵר כֵּיוָן שֶׁיּוֹצְאָה בְּסִימָנֵי נַעֲרוּת ת"ר אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא וכו' אִי מֵהָתָם וכ' יל"ד לִכְתּוֹב אִם בְּגַפּוֹ וְלָא לֵימָא קְרָא דְּלָא תֵּצֵא.

וי"ל דְּאִי לֹא קְרָא דְּלָא תֵּצֵא הָיְיתִי דּוֹרֵשׁ דָּרַשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר א"נ דְּאִיצְטְרִיךְ בְּקִנְיַן עֲבָדִים דְּתַרְתֵּי שָׁמְעִינַן מִינָּהּ וְאֵימָא גְּאֻלָּה תְּהֶיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא יִטָּמַע וכו' אַף עַל גַּב דִּבְרֵישׁ פִּרְקִין כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה בִּפְרוּטָה דְּאִי הָוָה כְּתִיב עֶבֶד לָא הָוָה אָתֵי נְזִיקִין מִינֵּיהּ דְּדִין הוּא וכו' מְשׁוּם שֶׁלֹּא יִטָּמַע וכו' דְּמַשְׁמַע דְּטַעֲמָא דְּלָא יִטָּמַע הִיא אֲמִיתִּי וְהָכָא בגמ' קָאָמַר דִּלְעִנְיַן פִּדְיוֹן נַחְמִיר עָלָיו וכו' כְּנִרְאֶה דִּלְעִנְיַן פִּדְיוֹן לָא אָמְרִינַן טַעְמָא דְּלָא יִטָּמַע.

וי"ל דְּקְרָא דְּאִם עוֹד רַבּוֹת הִשְׁמִיעֲנוּ דְּגַם לְעִנְיַן פִּדְיוֹן לֹא נַחְמִיר עָלָיו. א"נ שֶׁהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ כֵּן לוֹמַר שֶׁהָיְיתִי טוֹעֶה בְּסָבָרָא זוֹ וְלָאו מְשׁוּם קוּשְׁטָא דְּמִלְּתָא אָמְרוּ כֵּן.

תוס' כָּל הַקּוֹנֶה וכו' וי"ל כִּדְאִיתָא בַּיְרוּשַׁ' דִּפְעָמִים אֵין לוֹ אֶלָּא כַּר א' וכו' וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מֵהָהִ דְּדָרְשִׁינַן בְּאֵיזֶהוּ נָשָׁךְ עַל וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ חַיֶּיךָ קוֹדְמִים לְחַיֵּי חֲבֵירָךְ דְּשָׁאנֵי הָכָא שֶׁמַּיְירֵי קְרָא בְּטוֹב הָעֶבֶד שאו' לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ כְּנִרְאֶה שֶׁהוּא לְטוֹבַת הָעֶבֶד ע"כ מְשׁוּם דְּקָנָה אָדוֹן לְעַצְמוֹ הוּא וְעִמָּךְ ר"ל שֶׁלֹּא יִמָּלֵט מִהְיוֹת שָׁוֶה לוֹ.

וְעוֹד אִי לְחַיֶּיךָ קַוְדְמוּ' לְחַיֵּי הָעֶבֶד לִשְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ וּמוֹחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ יָדְעִינַן לֵיהּ דמ"ש עַבְדּוֹ מִשְּׁאָר יִשְׂרָאֵל לְעִנְיָן זֶה: דַּף כ בָּעֵי מִינֵּיהּ רַב הוּנָא וכו' ע"ש הַנִּמְכָּר לְכוּתִי נִגְאָל לַחֲצָאִין קָשֶׁה מַאי בָּעֵי דְּהָא מק"ו דְּמַקְדִּישׁ שָׁמְעִינַן שֶׁנִּגְאָל וְנִימָא וּמַה מַקְדִּישׁ שֶׁהוּרַע כֹּחוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בַּיּוֹבֵל יִפָּה כֹּחוֹ שֶׁלּוֹ וְגוֹאֵל ע"ש הַנִּמְכָּר שֶׁיָּפָה כֹּחוֹ שְׁחוֹזֵר בַּיּוֹבֵל אֵינוֹ

דִּין שֶׁיִּגָּאֵל לַחֲצָאִין וְנִרְאֶה דְּנִיחָא לֵיהּ לְמִדְרַשׁ ג"ש דִּגְאֻלָּתוֹ אַף עַל גַּב דְּאֵינָהּ ג"ש גְּמוּרָה מִלְּמִדְרַשׁ ק"ו מִמַּקְדִּישׁ וְאִי קַשְׁיָא לָךְ הֲרֵי הַתּוֹ' לְקַמָּן בד"ה מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר וכו' כָּתְבוּ דְּאַדַּרְבָּא אִית לָן לְמֵימַר אִיפְּכָא וּמַה מַּקְדִּישׁ וכו' אַף עַל גַּב דְּהֵיכָא דְּגָמַר מֵעֶבֶד מְקַיֵּים הג"ש דִּגְאֻלָּתוֹ שָׁאנֵי הָתָם דְּנִיחָא לְמִדְרַשׁ הק"ו מִמַּקְדִּישׁ לְפִי שֶׁהוּא מִשְּׁדֵה לַשָּׂדֶה מִשֶּׁנִּפְקְיָ' הג"ש דִּגְאֻלָּתוֹ גְּאֻלָּתוֹ שֶׁהִיא מִשָּׂדֶה לע"ע וְעַיֵּין בְּמַה שֶּׁאָכְתּוֹב בד"ה מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר.

אַדְּ אַכַּתִּי קָשֶׁה בְּהַתּוֹסָ' אָמְרוּ בְּדִיבּוּר גְּאֻלָּתוֹ דְּלָאו ג"ש גְּמוּרָה הִיא דְּאִם כֵּן מַאי קָאָמַר אוֹ דִּלְמָא לְקַוְלָא אָמְרִינַן וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא נֵימָא דג"ש גְּמוּרָההִיא וּמ"מ הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר לְקַיֵּים הג"ש והק"ו מְקַיְּמִי' הֵילְכָךְ מְסַפְּקָא לֵיהּ אִי דָּרְשִׁינַן הג"ש לְגַמְרֵי אוֹ דִּלְמָא לְקַוְלָא אָמְרִינַן וּנְקַיֵּים הק"ו מִמַּקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וּלְכָךְ לְקַוְלָא אָמְרִינַן דְּנִגְאָל לַחֲצָאִין וּלְחוּמְרָא לָא אָמְרִינַן וּנְקַיֵּים הג"ש דִּגְאֻלָּתוֹ.

וְנִרְאֶה דא"כ לֹא הי"ל לבעה"ג לְסַתּוֹם מִלְּתֵיהּ וְלוֹמַר אוֹ דִּלְמָא לְקַוְלָא אָמְרִינַן מַשְׁמַע דְּקָאֵי אנ"ש בְּלָאו ק"ו וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא גִּילּוּי מִלְּתָא אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁכֵּן הוֹרַע כֹּחוֹ לִיגָּאֵל מֵיָּד כְּדִלְקַמָּן.

וְנִרְאֶה דְּהָוֵי גִּילּוּי מִילְּתָא כְּאִילּוּ מְקָרָא כָּתוּב בְּהֶדְיָא וְלָא פָּרְכִינַן מִידִי אֶלָּא דְּלָא הָוֵי ג"ש גְּמוּרָה לְשַׁנְּאֲמַר אֵין ג"ש לְמֶחֱצָה א"ל לָאו אָמְרַתְּ נִגְאָל כֻּלּוֹ וכו'. קָשֶׁה אַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי רַב שֵׁשֶׁת מִמְּדָרְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן לָמַדְנוּ כְּדִלְקַמָּן וְנֵימָא הָכִי לְפִי שֶׁמָּצִינוּ בע"ע שֶׁיָּפָה כֹּחוֹ שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל הוֹרַע כֹּחוֹ שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין וי"ל דְּתָרֵיץ אַלִּיבָּא דכ"ע וק"ל.

אוֹ דִּילְמָא לְקַוְלָא אָמְרִינַן הָכָא לָא קָאָמַר אוֹ דִּילְמָא הֵיכָא דְּגַלִּי כְּדִלְקַמָּן לְפִי שֶׁמָּצִינוּ שֶׁיֵּד עֶבֶד עַל הָעֶלְיוֹנָה מִשּׁוּם הָכִי מְסַפְּקָא לֵיהּ הָכָא הָכִי אִי אָמְרִינַן לְקַוְלָא וְלֹא לְקַמָּן, נִגְאָל כֻּלּוֹ וְלֹא חֶצְיוֹ.

קָשֶׁה כֵּיוָן דע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי אֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין מַהַדְּ קְרָא וע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל אע"ג דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ גְּאֻלָּתוֹ מ"מ יָלִיף בג"ש דְּשָׂכִיר שָׂכִיר א"כ לְעִיל דַּף ט"ו גַּבֵּי הָא דְּקָאָמַר אֶלָּא מַאן תַּנָּא דְּלָא יָלִיף וכו' וַהֲלֹא דִּין הוּא וּמַה מִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל בְּאֵלֶּה וכו' וְאִי ס"ד דְּיָלִיף ש"ש אַמַּאי קָאָמַר וּמַה וכו' וק' וּלְדִידָךְ מִי נִיחָא דְּאִי לֹא יַלֶּפֶת ש"ש הֵיכִי בָּעֵי לְמֵילַף בְּכוּתִי מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּגָּאֵל בְּשֵׁשׁ מַה לַּנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל דִּין הוּא שֶׁיִּגָּאֵל בְּשֵׁשׁ לְפִי שֶׁיָּפָה כֹּחוֹ שֶׁנִּגְאָל לַחֲצָאִין תֹּאמַר בְּנִמְכָּר לְכוּתִי וכו' אֶלָּא וַדַּאי דְּיָלִיף ש"ש.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָא יָלִיף ש"ש הֲוָה יָלִיף דְּאֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין מִנָּא"ו דְּוַכִי תַּשִּׂיג וְאַף עַל גַּב שֶׁהַתּוֹסָ' הִכְרִיחוּ לְעֵיל דַּעֲבִיד ק"ו מִמְּכָרוּהוּ בֵּית דִּין וְאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּמְכָרוּהוּ בֵּית דִּין שֶׁכֵּן נִגְאָל לַחֲצָאִין אִיכָּא לְמֵימַר מוֹכֵר עַצְמוֹ יוֹכִיחַ דְּאֵין נִגְאָל לַחֲצָאִין וְיוֹצֵא בְּשֵׁשׁ אַף אֲנִי אָבִיא נִמְכָּר לְכוּתִי וכו'.

בְּעָא מִינֵּיהּ וכו' הַמּוֹכֵר בַּיִת בְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה וכו' יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מַאי בָּעֵי וְנֵילַף לֵיהּ בק"ו מע"ע שֶׁיָּפָה כֹּחוֹ לִיגָּאֵל בַּיּוֹבֵל וְעִם כָּל זֶה אֵינוֹ לוֶֹה וְגוֹאֵל לַחֲצָאִין בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה וכו' וְנִרְאֶה דְּמִבַּעְיָא לֵיהּ אִי אָמְרִי' הַסְּבָרָא דר' שִׁמְעוֹן אוֹ לֹא וְהַבַּעְיָין הֲוָה יָדַע הַבָּרַיְיתָא דְּלְקַמָּן דְּאִם גָּאַל יִגְאַל וּמִבַּעְיָ' לֵיהּ אִי הַבָּרַיְיתָא הִיא מַוְסְכֶמֶת אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דְּהָא עַל בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה אִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לְּמוֹכֵר בַּיִת בְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה שֶׁכֵּן הוֹרַע כֹּחוֹ לִיגָּאֵל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַה טַּעַם לְפִי שֶׁמָּצִינוּ וכו'. קָשָׁה אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ בִּשְׁדֵה אֲחֻזָּה כְּדֵי גְּאֻלָּתוֹ לְלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין דְּהָא מִמַּה מָּצִינוּ בְּמַקְדִּישׁ שֶׁהוּרַע כֹּחוֹ לְיָצָא בַּיּוֹבֵל יָפָה כֹּחוֹ שֶׁנִּגְאָל לַחֲצָאִין ובע"ע שֶׁיָּפָה כֹּחוֹ אֵינוֹ נִגְאָל א"כ שְׂדֵה אֲחֻזָּה נָמֵי הוֹאִיל וְהוּרַע כֹּחוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בַּיּוֹבֵל יִתַּיפֶּה כֹּחוֹ שֶׁלֹּא יִגָּאֵל לַחֲצָאִין.

וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּמַקְדִּישׁ וּשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁמָּצִי' הַךְ טַעְמָא מִינֵּי' יָלְפִינַן בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה דְּשָׁוֶה בָּהֶם אֲבָל בַּעֲבוּר מַה שֶׁמָּצִינוּ בע"ע אֵין לְמֵילַף שְׂדֵה אֲחֻזָּה דְּאָפְשָׁר דְּדַוְקָא בע"ע אָמְרִינַן הָכִי וק"ל אַיְתִיבִי אִם גָּאֹל יִגְאַל וכו'.

קָשָׁה אַמַּאי לָא עָבִיד ק"ו מִבָּתֵּי חַצֵּרִים שֶׁיָּפָה כֹּחָן שֶׁיּוֹצֵא בַּיּוֹבֵל וְאֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין מַקְדִּישׁ שֶׁהוּרַע כֹּחוֹ וכו' וא"ת דְּנִיחָא לֵיהּ לְמֶעְבַּד ק"ו מִשָּׂדֶה אַמַּאי לָא קָאָמַר בִּמְקוֹם בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה בָּתֵּי חֲצֵרִים יוֹכִיחַ וְלֹא צָרִיךְ לְמִהְדַּ' דִּינָא בָּמָה הַצַּד.

וְדַע דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵיפְרַךְ מַה לִשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁכֵּן הוּרַע כֹּחוֹ לִיגָּאֵל בְּשָׁנָה שְׁנִיָּה וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה יוֹכִיחַ וְהִיא עַצְמָהּ הִיא הַפִּירְכָא שֶׁעוֹשֶׂה לְקַמָּן לַחֲדָא מִתָּרְתֵי וְהָוֵי מָצֵי לְמֶעֱבַד לָהּ אַחֲדָא מֵחֲדָא שֶׁהִיא פִּירְכָא כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה.

וְנִרְאֶה דמ"מ אֵינוֹ כָּתוּב בְּהֶדְיָא בַּתּוֹרָה לִיגָּאֵל בְּשָׁנָה שְׁנִיָּה וְאָפְשָׁר דְּלָא פָּרְכִינַן הַךְ פִּרְכָא אֶלָּא לַחֲדָא מִתָּרְתֵי: דַּף כ כא תוס' אַיְתִיבֵיהּ כו' דְּאִי לא"ה אַמַּאי נְקַט ק"ו וכו' הָכָא, לָא סַגִּי לְמֵימַר דְּשָׂדֶה מִשְּׂדֵה נִיחָא לְמֵילַף דְּכִינָן דְּהָוֵי שיט' שֶׁאֵינוֹ קַיָּמָא הֲוָה לֵיהּ לְמִנְקַט ק"ו מע"ע אַדְּ עֲדַיִין יל"ד בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ וא"ת מ"מ אַמַּאי וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא דְּהָא מַאי דְּנָקַט הָכִי הוּא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה הָוֵי הַדִּין כָּךְ וְהִיא שיט' קַיָּמֶת וְלָא נָטְעִי בְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה.

וְנִרְאֶה דְּמִלְּישָׁנָא דְּתַנָּא לָא מַשְׁמַע דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דִּין בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה וַהֲוָה לֵיהּ לַתַּנָּא לְמִנְקַט בְּלִישָׁנֵיהּ לָשׁוֹן קָצָר וק"ל. וּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּתְחִלַּת הַדִּיבּוּר דְּבָרַיְיתָא הִיא קוֹדֶם דְּכְתִיב יִגְאָלֶנּוּ טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר דְּקָאָמַר בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה יוֹכִיחַ מִשּׁוּם דְּגָמַר מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּה דְּכְתִיב יִגְאָלֶנּוּ גְּאֻלָּתוֹ אֲבָל אַחַר דְּכָתַב קְרָא אִם גָּאֹל יִגְאַל מֵעַתָּה אַחַר דְּמִשּׁוּם דְּיָפָה כֹּחוֹ בְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה הוּרַע כֹּחוֹ דֵּומְיָ' דְּמַקְדִּישׁ דְּמִשּׁוּם שֶׁהוּרַע כֹּחוֹ יָפָה כֹּחוֹ וק"ל.

אַחַר שֶׁעִיַּנְתִּי זֹאת הַסָּוּגְיָא הִדְפִּיס מוהרש"ך ח"ג וְהֶרְאָה לִי סָוּגְיָא זוֹ כְּתֻבָה בְּעֵט בַּרְזֶל וְשָׁם רָאִיתִי רֹוב מִן הַדִּקְדּוּקִים שֶׁיֵּשׁ לִי בְּסָוּגְיָא ובד"ה לְקַמָּן וְקַוּשְׁיָא שֶׁהִקְשָׁה בְּתְחִלַּת דִּיבּוּר זֶה וְרָאִיתִי שֶׁהִקְשָׁה בְּדִבְרֵיהֶם אֵיךְ כָּתְבוּ התו' דְּהַיְינוּ קוֹדֶם דְּכְתִי' אִם גָּאֹל יִגְאַל דע"כ לֵיכָּא לְמֵימַר בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה יוֹכִיחַ אִם לֹא דְּגָמַר גְּאֻלָּה גְּאֻלָּה, וְנִרְאֶה דִּלְדַעְתָּם הָכִי הָוֵי דְּאָמְרִינַן יוֹכִיחַ וְגָמַר גְּאֻלָּה מִשָּׂדֶה אֲבָל בָּתַר דְּכָתַב רַחֲמָנָא מַקְדִּישׁ מֵעַתָּה לֹא גָּמַר בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה מִשָּׂדֶה אֶלָּא יָלִיף מִמַּקְדִּישׁ דְּדָמֵי לֵיהּ כָּךְ נ"ל וּבַגְמ' יל"ד אַמַּאי לָא עָבִיד פִּירְכָא מַה לִשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁכֵּן עָבַד אִיסּוּרָא שֶׁהֲרֵי עַל עֹונָשׁ שְׁנָשָׁא וְנָתַן בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית אָדָם מוֹכֵר שְׂדוֹתָיו כְּדְאִיתָא לְעֵיל אָמַר רַבִּי יוֹסִי כַּמָּה קָשָׁה אֲבָקָהּ שֶׁל שְׁבִיעִית וכו'.

וכה"ג עָשׂוּ הַתּוֹסְ' פִּירְכָא בְּרֵישׁ פִּרְקִין ד"ה בִּפְרוּטָה וכו' דְּמֵהַךְ טַעְמָא לָא אָתֵי נְזִיקִין מע"ע. וְנִרְאֶה שֶׁנַּחֲזוֹר הק"ו לְמִקּוֹמוֹת וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידִי.

תוס' מְשׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר וכו' וא"ת ול"ל וכו' תִּיפּוֹק לֵיהּ מק"ו דע"ע קָשֶׁה דְּמַה לע"ע שֶׁכֵּן אֵינוֹ נִגְאָל בַּחֲזָקָה וּבְחֵילָפִין מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה עַיֵּין. עוֹד קָשֶׁה בְּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ דְּאַדְרַבָּא אִית לָן לְמֵילַף מְמַקְדִּישׁ דע"ע יוֹכִיחַ שֶׁיִּפָּה כֹּחוֹ לִיגָּאֵל וְאַפּ"ה אֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין.

עוֹד קָשֶׁה לִישְׁתּוֹק קְרָא מֵאִם גָּאוֹל יִגְאַל דְּמַקְדִּישׁ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ כְּדֵי גְּאֻלָּתוֹ יָדְעִינַן לֵיהּ דל"ל קְרָא מע"ע נָפְקָא לָן אֶלָּא ע"כ הָיִיתִי טוֹעָה דַּהֲוָה יָלְפִינַן מִמַּקְדִּישׁ. וּלְקַוְשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה נִרְאֶה דִּכְשֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' לָא אַסְּיקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ מַקְדִּישׁ כְּלָל וּלְהָכִי הֲוָה יָלְפִינַן ע"ע דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּנִגְאָל כֻּלּוֹ וְלֹא חֶצְיוֹ אֲבָל בָּתַר דְּכָתַב קְרָא בְּמַקְדִּישׁ וְכָתְבוּ הַתּוֹסְ' דְּהָיִיתִי אוֹמֵר אִיפְּכָא מִמַּקְדִּישׁ הַשְׁתָּא אִי לָא הֲוָה כְּתִיב קְרָא דְּשָׂדֵה אֲחֻזָּה גַּם בע"ע הָיִיתִי אוֹמֵר דְּלוֹ וְגוֹאֵל מק"ו דְּמַקְדִּישׁ וְנִגְאָל לְגְאֻלַּת אֲחֵרִים הוּא דַּאֲתָא ואח' שֶׁנִּכְתַּב בִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה וְגָמַר גְּאֻלָּתוֹ מֵעַתָּה יָלְפִינַן הג"ש לְמַגְרֵי בֵּין לְקוּלָּא בֵּין לְחֻמְרָא דְּנִגְאָל כֻּלּוֹ וְלֹא חֶצְיוֹ וּלְקַוְשְׁיָא שְׁנִיָּה נִרְאֶה דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ כְּדֵי בִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה לֹא הָיִינוּ שׁוֹמְעִים מַקְדִּישׁ וְאַדְרַבָּא מַקְדִּישׁ הֲוָה מָיְיתִי' לֵיהּ מק"ו וע"ע וּקְרָא דִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה אֲתָא לְמַעֵט בָּתֵּי הַחֲצֵרִים וּקְרָא דְּעַל שְׂדֵה הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב לִגְאֻלַּת קְרוֹבִים הוּא דַּאֲתָא ובמ"ש הַתּוֹסָפוֹת דְּקְרָא דִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא אַחַר שֶׁנִּכְתַּב מַקְדִּישׁ.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַבָּרַיְיתָא דִּלְעֵיל שֶׁאָמְרָה יָכוֹל וַהֲלֹא דִּין הוּא וּמַה שְׂדֵה אֲחֻזָּה וכו'. וְזֶה תֵּימָא דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַקְדִּישׁ גַּם שְׂדֵה אֲחֻזָּה לָא הֲוָה כְּתִיב דמק"ו דע"ע הֲוָה נָפְקָא וְהָיָה רָאוּי לוֹמַר שֶׁיָּכוֹל וְהָיִיתִי דּוֹרֵשׁ בק"ו דע"ע דְּהוּא הָעִיקָּר דְּמִינַּיְ' הוּא יָלִיף שְׂדֵה אֲחֻזָּה.

ונר' דְּנִיחָא לֵיהּ לְבַעַל הַבָּרַיְ' לְמֵילַף מִשָּׂדֶה. אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי כָּל זֶה בָּאוּ תְּשׁוּבוֹת מֵהָרִיבָּ"ל וְכָתַב בְּסֵוגְיָא זוֹ דְּבָרִים צ"ע אָמַרְתִּי עֵת לְקַצֵּר.

וְדַע שֶׁכְּשֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בִּתְחִלַּת דִּבְרֵיהֶם ל"ל וּמָצָא וכו' לָאו מֻוְמְצָא כְּדֵי גְּאֻלָּתוֹ לְחוּדֵיהּ קָאָמַר אֶלָּא מֵהשְׁתָּא יָדוֹ ג"כ דְּשָׁמְעִינַן מִינַּיְ' דְּאֵינוֹ לוֹ"ה וְגוֹאֵל ויל"ד בְּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ דְּאַדְרַבָּא אִית לָן לְמֵימַר אִיפְּכָא וכו' דא"כ לִכְתּוֹב קְרָא דְּוַהַשִּׁיגָה יָדוֹ גַּבֵּי שְׂדֵה אֲחֻזָּה דְּשָׁמְעִינַן דְּאֵינוֹ לוֹ"ה וְלִשְׁתּוֹק מִכְּדֵי גְּאֻלָּתוֹ וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר דְּנֵילַף שְׂדֵה אֲחֻזָּה מִמַּקְדִּישׁ דְּמַה לְמַקְדִּישׁ שֶׁכֵּן לוֹ"ה וְגוֹאֵל לְהָכִי הוּא שֶׁנִּגְאָל לַחֲצָאִין אוֹ לִכְתּוֹב כְּדֵי גְּאֻלָּתוֹ וְלִשְׁתּוֹק מֵהשְׁתָּא יָדוֹ וְלָא מָצֵינַן לְמֵימַר בִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה שֶׁיְּהֵא לוֹ"ה וְגוֹאֵל מק"ו דְּמַקְדִּישׁ דְּמַה לְמַקְדִּישׁ שֶׁכֵּן יָפָה כֹּחוֹ שֶׁנִּגְאָל לַחֲצָאִין וְנִרְאֶה דְּגַבֵּי מַקְדִּישׁ לֵיכָּא שׁוּם קְרָא אֶלָּא הַהוּא דְּאִם גָּאוֹל יִגְאַל וּמִינַּיְהּ שָׁמְעִינַן דְּלוֹ"ה וְגוֹאֵל וְנִגְאָל לַחֲצָאִין מִכֹּחַ הָרִיבּוּי וְאִי לָא הֲוָה כְּתִיב אֶלָּא חַד קְרָא בִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה הָיִיתִי אוֹמֵר כְּדֵי לְקַיֵּים הק"ו דְּמַקְדִּישׁ נָמֵי יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן דִּין זֶה וְעוֹד דְּבִשְׂדֵה אֲחֻזָּה לְמַקְדִּישׁ אִיכָּא פִּירְכָא וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים הוּא דְּיָלִיף מִמַּקְדִּישׁ וּשְׂדֵה אֲחֻזָּה הָיָה דּוֹמֶה מַמָּשׁ לְבָתֵּי הַחֲצֵרִים וק"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נִרְאֶה דִּלְכִי הַמַּסְקָנָא אֵין ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי נִגְאָל לַחֲצָאִין דְּהָכִי אַסִּיק רָבִינָא עַל דִּבְרֵי תַּנָּא דְּבָרַיְיתָא מְשׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי יוֹכִיחַ וכו' וְאֵין לוֹ"ה וְגוֹאֵל לַחֲצָאִין וּבְוַדַּאי דְּתַנָּא דְּבָרַיְיתָא אַהַדּ פִּירְכָא סְמִיךְ וְלֹא הִזְכִּיר' מְשׁוּם דְּלָא נְקַט בְּמִלְּתֵיהּ אֶלָּא מִילֵּי דְּשָׂדֶה.

וְיֵשׁ לְתָמֵהַּ עַל פָּסַקְתָּ הָרַמְבַּ"ם ז"ל בָּמָה שֶׁכָּתַב פ"בִּמַהֲלִכוֹת עֲבָדִים ז"ל וְיֵשׁ לוֹ לִלְוֹת וְלִגְאוֹל אֶת עַצְמוֹ מִן הַכּוּתִי וְגוֹאֵל אֲבָל הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וכו' אֵינוֹ גּוֹאֵל לַחֲצָאִין ע"כ וְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה בְּפֵירוּשׁוֹ לְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב ז"ל וְלֹא נִרְאָה הֶכְרֵחַ אַחֵר מֵאוֹתָהּ סְוּגְיָא אֶלָּא שֶׁאַחַר שֶׁפָּשַׁט רַב שֵׁשֶׁת אָמַר אַבַּיֵי את"ל נִגְאָל לַחֲצָאִין מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ לְקוֹלָא וּלְחֻמְרָא אֲלִמָּא אַבַּיֵי דְּהוּא בָּתְרָאָה לָא ס"ל כְּפִשִׁיטוֹתֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת וְאַכַּתִּי קַשְׁיָא שֶׁאֵין זֶה כְּדַאי לְדָחוֹת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁל רַב שֵׁשֶׁת עכ"ל.

וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה ז"ל לְדַרְכּוֹ שֶׁאֵין זֶה כְּדַאי לְדָחוֹת וכו' נִרְאֶה דְּזֶה אֵינוֹ מַמָּה שֶׁיִּקְשֶׁה כֵּיוָן דְּאַבַּיֵי הוּא אַחֲרוֹן וְהָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּכָל את"ל הוּא פְּשִׁיטוּת שַׁפִּיר פָּסַק כְּאַבַּיֵי אֲבָל אִי קַשְׁיָא הָא קַשְׁיָא.

דע"כ הַהּ פְּשִׁיטוּת דְּאַבַּיֵי אֵינוֹ פְּשִׁיטוּת דא"כ תִּקְשֵׁי לֵיהּ לְדַעַת אַבַּיֵי מַאי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן אַבָּרַיְיתָא מַה לְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה שֶׁכֵּן הוֹרַע כֹּחוֹ וכו' וע"כ לֵיכָּא לְמֵימַר אֶלָּא ע"ע הַנִּמְכָּר לַכּוּתִי יוֹכִיחַ וְאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁהָרַמְבַּ"ם עָזַב הַבָּרַיְיתָ' מִפּוֹרֶשֶׁת וְאַבַּיֵי אֵיךְ יִתָּרֵץ הַהּ פִּירְכָא דְּמַה לְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה וְהַיְינוּ קֻשְׁיָה שֶׁהָרַמְבַּ"ם חִלֵּק בֵּין ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי לע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא מָצִינוּ לוֹ שׁוֹרֶשׁ בַּגְּמָרָא דְּהָא אַדְּרַבָּא יָלְפִינַן ש"ש יִשְׂרָאֵל מִכּוּתִי.

ונ"ל שֶׁהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּאַבַּיֵי וְנִימּוּקוֹ עִמּוֹ וְטַעְמוֹ דְּאִם אִיתָא דְּהָהּ וְנִגְאָל הוּא מֵהֶסְכֵּם לֹא הו"ל לְאַבַּיֵי לוֹמַר את"ל וכו' דָּבָר שֶׁאֵינוֹ וּמַאי אִיכְפַּת לֵיהּ שֶׁיֹּאמַר דָּבָר זֶה אֶלָּא ע"כ דְּאַבַּיֵי בִּפְשִׁיטוּת קָאָמַר הָכִי וְכֵיוָן דְּאַבַּיֵי ע"כ ס"ל דע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי אֵינוֹ נִגְאָל לַחֲצָאִין ע"כ צ"ל דס"ל דע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל נִגְאָל דאל"כ אֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ בְּהַהִיא בָּרַיְיתָא דְּלְקַמָּן מַה לְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה שֶׁכֵּן הוֹרַע כֹּחוֹ וכו' וְאַבַּיֵי מְשַׁנֵּי לָךְ דְּאֵיכָּא לְמֵימַר ע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ נִגְאָל דְּלְהַהּ מִלְּתָא מְהַנֵּי לֵיהּ הַסְּבָרָא דְּלָא יִטָּמַע בֵּין הַכּוּתִים דְּכוּתִי טְפֵי מִיִּשְׂרָאֵל וְהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּאַבַּיֵי מִשּׁוּם דְּתַלְמוּדָא הֲבִיאוֹ אַחַר רַב שֵׁשֶׁת וְלֹא חָלַק עָלָיו דְּרָבִינָא אָמַר לְקַמָּן ע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי יוֹכִיחַ דְּאֵינוֹ נִגְאָל אַלִּיבָּא דְּרַב שֵׁשֶׁת קָאָמַר הָכִי לָא אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי וּמַה"נ דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר ע"ע הַנִּמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל וְאַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי אֶלָּא שֶׁאֵין הַכַּוָּונָה כִּי אִם לְהַצִּיל מִפָּרֹכֶת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה כַּנַ"ל.

מַאי לָאו לְרַבּוֹת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק לָזֶה שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ לְקָבְעוֹ חוֹבָה ל"ל קָרָא דְּבָכָל וְעַיֵּין בד"ה לְקָבְעוֹ חוֹבָה. אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי מַה ת"ל יִגְאָלֶנּוּ מַאי לָאו לְרַבּוֹת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה וכו' וְהִנֵּה לַמַּקְשֶׁה הַזֶּה קְרָא דְּבָכָל אִיצְטְרִיךְ לְעָרֵי חוֹמָה וּתְרֵי קְרָאֵי אִיצְטְרִיכוּ חַד לְגוּפֵיהּ וְחַד לְקָבְעוֹ חוֹבָה: תוס' לְקָבְעוֹ חוֹבָה וְהָכָא לֹא שַׁיָּיךְ לְאַקְשׁוֹיֵי מַאי בְּכָל וכו' הֵבַנְתָּ' צ"ע דְּמַה שַּׁיָּיךְ לוֹמַר הָכָא מַאי בְּכָל בע"ע.

ונר' דְּאַכַּתִּי עָרֵי חוֹמָה קָאֵי וְהֻקְשָׁה לְהוּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דס"ל דִּשְׂדֵה אֲחֻזָּה רְשׁוּת ע"כ גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ דְּכָתַב רַחֲמָנָא לְבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה הוּא דַּאֲתָא דִּלְרַבִּי אֶלְעָזָר הוּא דְּאִיצְטְרִיךְ לְבָתֵּי הַחֲצֵרִים וּלְקָבְעוֹ חוֹבָה אֲבָל לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דס"ל דְּבָתֵּי הַחֲצֵרִים רְשׁוּת אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּגְאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ לְבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה ולפ"ז לָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּבָכָל לְבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה דְּבָלָאו רִיבּוּי דְּבָכָל שָׁמְעִי' לֵיהּ וע"כ לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לע"ע הַנִּמְכָּר לְכוּתִי וּלְקָבְעוֹ חוֹבָה וְזֶה א"א שֶׁהֲרֵי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה דְּקְרָא לָא אָתֵי לְרַבּוּיֵי אֶלָּא מִיַּדֵּי דְּגְאֻלַּת קַרְקַע ולפ"ז הָיָה אֶפְשָׁר לְהַקְשׁוֹת הָכָא לר' יְהוֹשֻׁעַ מַאי בְּכָל וְתֵירְצוּ דל"ש לְאַקְשׁוֹיֵי וכו' וְטַעְמָא דְּאִילּוּ בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה הָיְתָה נִכְתֶּבֶת בְּהַהִיא עִנְיָנָא דְּשָׂדֶה וּקְרָא

דִּגְאוּלָּה תִּתְּנוּ אָתֵי לְרַבּוֹת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה הַיְינוּ מַקְשֵׁי' דִּבְכָל לע"ע לְחוּדֵי' לָא אָתֵי אֲבָל כֵּיוָן דְּלָא נִכְתַּב בְּהַהִיא עִנְיָינָא לָא סַגִּי קְרָא דִּגְאוּלָּה תִּתְּנוּ לְחוּדֵי' אִם לֹא רִיבּוּי דִּבְכָל וְכֵיוָן דְּמַרְבִּינַן מִינֵּי' בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה מִמֵּילָא מַרְבֵּי' ג"כ ע"ע ומ"ש אַךְ הִקְשָׁה וכו' לְשׁוֹן אַךְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִקְשָׁר וְהוּא בְּדֶרֶךְ זֶה דְּאִי הֲוָה מַרְבֵּינַן מִבְּכָל ע"ע לְחוּדֵיהּ וּקְרָא דִּגְאוּלָּה תִּתְּנוּ לְרַבּוֹת בָּתֵּי עָרֵי חוֹמָה לָא הָיְתָה הַקֻּוְשְׁיָא כ"כ כֵּיוָן דְּלָא רַבִּינַן תַּרְוַיְיהוּ מֵרִיבּוּי א' אֲבָל עַכְשָׁיו דְּמִקְּרָא דִּבְכָל רבי' עָרֵי חוֹמָה וע"ע הַשְׁתָּא קָשֶׁה דְּאֵין הָרִיבּוּי שָׁוֶה, ויל"ד מַאי הִקְשָׁה ה"ר שְׁמוּאֵל כֵּיוָן דִּכְבָר אָמַר אפי' מַשְׁמַע דְּלָא מִבָּעֵי' דְּאָתְיָ' כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא אֲפִילּוּ כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אתי' וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ לומ' דְּאֵינוֹ מִן הָרָאוּי לְאוֹקוּמָ' כר' יְהוֹשֻׁעַ דְּכֵיוָן שֶׁאֵין הָרִיבּוּי שָׁוֶה לֵיכָּא לְאוֹקוּמֵי כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּלָל עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק מָה הִקְשָׁה לוֹקְמַ' כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּבְבָתֵּי הַחֲצֵרִים לֵימָא דִּלְהָכִי לָא מוֹקֵי הָכִי מִשּׁוּם דְּקָאָמַר לְעֵיל דִּבְכָל קשי' ונר' דְּכֵיוָן דִּכְבָר הוֹכַחְנוּ דִּלְשׁוֹן אֲפִילּוּ הוּא לוֹמַר דְּלָא מִבָּעֵי' דְּאָתְיָא כר"א וְאֵין כַּוָּנַת ה"ר שְׁמוּאֵל אֶלָּא לְהַקְשׁוֹת הֵיכִי מוֹקֵי לָהּ כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ א"כ לָא קָשֶׁה וְלָא מִידֵי וּבְנָאוֹ הָכִי מַקְשֵׁי שַׁפִּיר דְּנִיחָא לְאוֹקוּמָ' כר"א וְלֹא כר' יְהוֹשֻׁעַ דְּאֵין הָרִיבּוּי שָׁוֶה וְעוֹד יֵשׁ דְּקְדּוּקִי' בַּהֲלָכָה עַיֵּין בהרש"ך ח"ג תִּיפּוֹק לֵיהּ דְּבָעֵי' אָהֳבָתִי וכו'.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק נִימָא דִּלְהָכִי יָהֵיב הַךְ טַעְמָא דְּנַעֲשֶׂה בַּעַל מוּם לְאַשְׁמוּעִינַן אַגַּב אוֹרְחֵיהּ דְּאֵין נִרְצָע אֶלָּא בְּגוֹבַהּ שֶׁל אֹזֶן לְאַפּוֹקֵי סְבָרַת רַבִּי יוּדָן דְּאָמַר דִּבְמִלְתָא הֵן רוֹצְעִין: תוס' בְּבִיאָה שְׁנִיָּה כ"ע לָא פְּלִיגִי וכו'.

קָשֶׁה מַה שַּׁיָּיךְ לְמִפְלַג גַּבֵּי שִׁפְחָה בֵּין בִּיאָה רִאשׁוֹנָה לִשְׁנִיָּיה דְּדַוְקָא בִּיפַת תֹּאַר דְּאִיכָּא טַעְמָא דְּיֵצֶר הָרַע שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי. וְעוֹד מַאי הַאי דְּכָתְבוּ דְּהָא אִיתּוֹתַב שְׁמוּאֵל דִּבְלָאו הָכִי יְכוֹלִין לְהַקְשׁוֹת מֵרַב אַרַב.

וְעוֹד לָמָּה לֹא הִקְשׁוּ קַוּשְׁיָא זוֹ אַלִּישָׁנָא קַמָּא וְיִקְשֶׁ' מִשְּׁמוּאֵל אַשְׁמוּאֵל. וְנִרְאֶה דְּלִישָׁנָא קַמָּא לָא קַשְׁיָא לִשְׁמוּאֵל דְּמִשּׁוּם יֵצֶר הָרַע דַּוְקָא הוּא דְּהֲוָתְרָה בִּיאָה רִאשׁוֹנָה אֲבָל בְּלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּתַלְיָא תַּלְמוּדָא בְּמִלְתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל וְרַב דְּלָא פְּלִיגִי בְּבִיאָה שְׁנִיָּה דִּלְכוֹלֵי עָלְמָא אֲסִירָא כַּנִּרְאֶה דְּהָכִי ס"ל לְתַלְמוּדָא וְהַוְקָשָׁה לְהוּ מִסְתָּמָ' דְּתַלְמוּדָ' דִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ דִּלְעֵיל גַּבֵּי שִׁפְחָה לָא מַפְלִיג וכו' וְטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ הַטַּעְמָא חֲדָא אִית בְּהוּ דְּבָכוֹלְהוּ שַׁיָּיךְ אִיסּוּר גִּיּוֹרֶת וְאַפַּ"ה שָׁרֵי וס"ל לְתַלְמוּדָא דְּהָכִי הִלְכְתָא דְּהָא אִיתּוֹתַב שְׁמוּאֵל.

וּמַה שֶּׁהֲוָצְרַךְ תַּלְמוּדָא לְמֵימַר לְרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאִישְׁתְּרִי וכו' וְלָא סַגִּי בְּצִדְדֵי הַבַּעְיָא מִשּׁוּם חִידּוּשׁ וּמִשּׁוּם דְּרִיבָּה בָּהֶן מִצְוֹת. נִרְאֶה דְּרַב רָצָה לָתֵת טַעַם לומ' דְּרָאוּי שֶׁיִּוָּדֶה הָכָא שְׁמוּאֵל מֵהַךְ טַעְמָא וְכֵן שְׁמוּאֵל יָהֵיב טַעְמָא לוֹמַר דַּאֲפִי' רַב דְּפְלִיג עֲלֵיהּ לְעֵיל רָאוּי הוּא שֶׁיִּוָּדֶה הָכָא כַּנִּרְאֶה.

תָּנוּ רַבָּנַן מַרְצֵעַ אֵין לִי וכו' בְּמַאי קָמְפַלְגִי ר' דְּרִישׁ כְּלָלֵי וּפְרָטֵי וכו' מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ שֶׁל מַתֶּכֶת וכו' בְּסֵדֶר הַכְּתוּבִים נִזְכַּר קוֹדֶם הָרִבּוּי דַּוְלֶקֶחֶת וְאַחַר כָּךְ מִיעוּט דְּמַרְצֵעַ וְנִרְאֶה דְּבַעַל הַבְּרַיְיתָא לֹא כְּיָוֵן רַק לְהוֹרוֹת לָנוּ הַדִּין אֵיךְ יְהֵא נִדְרָשׁ מִיעוּט דְּסַם וּלְהָבִיא מִידֵי דְּמַתֶּכֶת ובמ' שְׁבוּעוֹת פ"ק כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ז"ל לְרַבּוֹת כָּל דָּבָר הַנִּלְקָח בְּיָד לָאו דַּוְקָא דְּהָא מְמַעֵט סַם וְהַוְקָשָׁה לְהָרַב מוהריב"ל בח"א דַּף ל"ז עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת ז"ל וְתָמַיהּ לִי דְּהָא וַדַּאי הַבְּרַיְיתָא תְּחִלַּת הַמִּדָּה נִקֵּט וה"ל כְּאִילּוּ אָמַר וְלָקְחָתָּ כָּל דָּבָר הַנִּלְקָח בַּיָּד מַרְצֵעַ מִיעֵט מַה מַרְצֵעַ מְיֻחָד שֶׁל מַתֶּכֶת אַף כֹּל שֶׁל מַתֶּכֶת וְחָזַר וְרִיבָּה וְנָתַתָּ בְּאָזְנוֹ כָּל דָּבָר הַנָּתוּן

רִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה רִיבָּה הַכֹּל וּמַאי מִיעֵט סַם וְכֵינָן דְּכֵן הוּא לֹא קַשְׁיָא וְלֹא מִידֵי דְּבִשְׁלָמָא אִי הֲוָה קָאָמַר וְנָתַתָּ כָּל דָּבָר הַנָּתוּן הָיָה צָרִיךְ לְמֵימַ' דְּלָאו דַּוְקָא נָקֵט מִשּׁוּם דְּרִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה מַאי רִיבָּה רִיבָּה כֹּל מִילֵּי וכו' אֲבָל הָרִיבּוּי קָמָא שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַמִּדָּה פְּשִׁיטָא הוּא מַרְבֶּה כָּל מִילֵּי וכו' עכ"ל וְהֶוְקֵּק הָרַב לְדָחוֹק עַצְמוֹ בַּתֵּירוּצִים וְהֵבִיא דְּבָרִים רְחוֹקִים עַל הֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם וְהַנָּ"ל דְּהַבְרַיְיתָא לָא נָקֵט אֶלָּא מַה שֶּׁלָּמַדְנוּ כְּפִי הָאֱמֶת תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי לֹא הִזְכִּירָה כְּלָל הָרִיבּוּי דְּוָנָתַתָּ אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַ' דְּלִישָׁנָא קַלִּילָא נָקֵט בְּמִלְּתָא וְהַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים לע"ד.

וְיֵשׁ גִּילּוּי בָּזֶה בַּהֲבָנַת הַבְּרַיְיתָא מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּבְכוֹרוֹת דַּף נ"ז עִם שֶׁבֶּאֱמֶת הָתָם ס"ל דְּסַם אֵינוֹ דָּבָר הַנִּלְקָח בַּיָּד וְהַבְּרַיְי' סָמַךְ אַרִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה וכו' וּכְבָר אֶכְתּוֹב בָּזֶה במס' שְׁבוּעוֹת בס"ד וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּפִיסְקָא הַזֹּאת צ"ע הָרַמְבַּ"ם ז"ל פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים כָּתַב ז"ל וְנוֹקֵב אָזְנוֹ הַיְמָנִית בְּמַרְצֵעַ שֶׁל מַתֶּכֶת וכו' כנר' שֶׁפּוֹסֵק כר' וְהַדִּין עִמּוֹ דַּהֲלָכָה כר' מֵחֲבֵרוֹ וְרַבִּי דְּרִישׁ כְּלָלֵי וּפְרָטֵי וְהֶוְקֵּק לְתָרֵץ בגמ' אַלִּיבֵּיהּ דְּבִשְׁבוּעוֹת נָסֵיב אַלִּיבָּא דר' וְלֵיהּ לָא ס"ל מִשּׁוּם דר"מ דְּרִישׁ רִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל זָכֵי סִיטְרָא לְבֵי תְּרֵי וּפָסַק בִּשְׁבוּעוֹת כר"ע.

עוֹד ק' דְּבָהֵלְ' מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת פ"ב כָּתַב ז"ל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וכו' וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה ז"ל דְּפָסַק כְּדִתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל ובפ"ק דְּשְׁבִיעוֹ' פָּרִיךְ אַסְבָּרַת רַבִּי דְּדָרִישׁ גַּבֵּי וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ דְּדָרִישׁ לֵיהּ מְרִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה וכו' וּמְשַׁנֵּי דס"ל כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאֵין זֶה כְּלָל וּפְרָט אֶלָּא רִיבָּה וּמִיעֵט בַּעֲבוּר שֶׁשְּׁנֵי הַכְּלָלִים סְמוּכִים זוֹ לְזוֹ וכו' וְקָשֶׁה דִּבְהֲלָכוֹת בְּכוּרִים פֶּרֶק י"א כָּתְבוּ ז"ל דְּאֵין פּוֹדִין בְּקַרְקָעוֹת וכו' וְהַיְינוּ כְּרַבָּנָן דְּבֵי מַעֲרָבָא דְּפְלִיג אַרַבִּי יִשְׁמָעֵאל וּלְקַוְשְׁיָא דְּמַרְצֵעַ לְחֻדָּא מָצִינוּ לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּבִשְׁמַעְתִּין אָמְרִי' ד"א הַמַּרְצֵעַ לְהָבִיא אֶת הַמַּרְצֵעַ הַגָּדוֹל וס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּפְלִיג הַךְ ד"א עִם תְּנַאי דִּלְעֵיל וְהַמַּרְצֵעַ הַגָּדוֹל נָפְקָא לָן דְּהָוֵי שֶׁל מַתֶּכֶת אַךְ קָשֶׁה הַקַּוְשְׁיָאהָאַחֶרֶת גַּם בהל' בֵּית הַבְּחִירָה פָּסַק כמ"ד כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל וּבֶאֱמֶת הֵם דְּבָרִים תְּמוּהִים מְאֹד מִצַּד דְּוֹחַק קַוְשְׁיוֹת הָאֵלּוּ רָאִיתִי לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר דְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל רָאָה ב' לְשׁוֹנוֹת בְּמַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת הָאֶחָד דְּקָאָמַר אַשְׁכְּחַן בְּיֹדִיעוּ' דְּאִית לֵיהּ טַעְמֵיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ' שְׁבוּעוּ' דְּאִית לֵיהּ טַעְמֵיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ מְנָלַן וכו' סְבָרָא הוּא לִישָׁנָא אַחֲרִינָא אַשְׁכְּחַן בִּידִיעוֹת וכו' סְבָרָא הוּא ר"ע מ"ט מִשּׁוּם דְּדָרִישׁ רִיבָּה וכו' רַבִּי נָמֵי דְּרִישׁ רִיבּוּי וּמִיעוּטֵי וס"ל לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּהַחִילּוּק בֵּין ב' לְשׁוֹנוֹת אֵלּוּ הוּא זֶה דִּלְלִישָׁנָא קַמָּא מִסְבָרָא לְחוּדֵיהּ אָמְרִי' דְּבִשְׁבוּעוֹת ס"ל כְּוָותֵיהּ וְטַעְמָא דְּמִלְּתָא דְּכֵינָן דְּבִידִיעוֹת סְתִים ד' אַלִּיבָּא דִּידֵיהּ ה"ה בִּשְׁבוּעוֹת וּאע"ג דְּבָעָלְמָא רַבִּי דְּרִישׁ כְּלָלֵי וּפְרָטֵי אִית לָן לְמֵימַר דְּבִשְׁבוּעוֹת אִית לֵיהּ שׁוּם קְרָא יַתִּירָא דְּמְרַבֶּה אפי' שְׁבוּעָה דִּלְשָׁעְבַּר וכמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם לר"ע דְּאִית לֵיהּ שׁוּם מְעוּטָא דְּמְמַעֵט קַרְקַע וְכָל הַךְ דְּשָׁקִיל וְטָרֵי תַּלְמוּדָא וְתָלֵי פְּלוּגְתָּא דר' בְּהַהִדְּשְׁבוּעוֹת הַיְינוּ לְלִישָׁנָא בָּתְרָא אֲבָל לְלִישָׁנָא קַמָּא בְּכָל דֻּוכְתָּא דָּרְשִׁינַן כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל וְהַשְׁתָּא הַקַּוְשְׁיָא דִּשְׁבוּעוֹת בְּהַהִיא דה' עֲבָדִים נִיחָא אֲבָל אַבַּתִּי קָשֶׁה הַהִיא דהל' בִּיכּוּרִים דְּפָסַק כְּרַבָּנַן אע"ג דַּהֲווֹ תְּרֵי כְּלָלֵי סְמוּכִים זוֹ לְזוֹ הֶפֶךְ ר' יִשְׁמָעֵאל וְאֶפְשָׁר דְּהָתָם נָמֵי אִיכָּא שׁוּם רִיבּוּי אַחֵר וְצָרִיךְ לְהַעֲמִיק בְּסֻגְיָא בְּפֶרֶק אֵלּוּ טַרְפוּת דְּנִרְאֶה דְּעִם עוֹמֶק הַהִיא סֻגְיָא יַעֲלֶה אֲרוּכָה לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שָׁם וצ"ע וְצָרִיךְ עֲדַיִין לָתֵת טַעַם לָמָּה פָּסַק כְּלִישָׁנָא קַמָּא וְלֹא כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא וְנִרְאֶה דְּרָאָה הָרַמְבַּ"ם דְּהַהוּא תֵּירוּצָא בָּתְרָא אֵינוֹ מַסְכִּים בְּפֶרֶק כִּיסּוּי הַדָּם דְּפָרֵיךְ וְלֵימָא לֵיהּ צֵא טוֹרַף וכו' דְּהָא ר' רָאָה דְּבָרָיו שֶׁל ר"ש

וּשְׁנָאָה בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים וְלֹא רָצָה לוֹמַר תָּנֵי לֵהּ וְלֵיהּ לָא ס"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ז"ל אַלְמָא הָוֵי תֵּירוּצָא דְּחוּקָה הַהִיא תֵּירוּצָא בָּתְרָא דִּשְׁבוּעוֹת וְלָא קי"ל הָכִי כַּנַ"ל תוס' אֵשֶׁת וכו' אֵין כַּוָּנָתָם לְהַקְשׁוֹת אֵיךְ קָרָאָה אֵשֶׁת אִישׁ דְּאַכַּתִּי לֹא תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' לָזֶה כְּלָל אֲבָל כַּוָּנָתָם הַבְּרוּרָ' הִיא לָמָּה לִי קָרָא לְכָךְ וְתֵירְצוּ דְּאִיצְטְרִיךְ מִשּׁוּם אִיסּוּר וְדָבַק וכו' תוס' מַאי אִרְיָא שְׁתַּיִם אפי' א' וכו' פי' לָא מִבָּעְיָא דְּבִשְׁתַּיִם אִיכָּא אִיסּוּר דְּהַיְינוּ שֶׁהַתּוֹרָה הַכָּתוּב לְעַצְמוֹ אֶלָּא שֶׁמּוֹלִיךְ אַחַת לְאָבִיו אֲבָל כְּשֶׁאֵין לוֹ יֵצֶר הָרַע אֶלָּא שֶׁמּוֹלִיךְ אַחַת לְאָבִיו הָיִיתִי אוֹמֵר דְּמֻוָתָּר וז"ש לְשׁוֹן אפי': דַּף ב תוס' שֶׁלֹּא יְחַלְּצֶנָּה אַף אֵין לְתָרֵץ שַׁפִּיר לפי' הַקּוּנְטְרֵ' מַה חִילּוּק וכו' עִם הֱיוֹת שֶׁאֲפִילּוּ דְּבְרִיאָה רִאשׁוֹנָה אִיכָּא לְמֵימַר דְּדַוְקָא מִשּׁוּם יצה"ר הִתִּירוּ אֲבָל אִי לֵיכָּא יֵצֶר הָרַע לֹא וכמ"ש מהרא"ם בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא.

נִרְאֶה דְּהַמַּעֲמִיק בַּהֲבָנָתָם ית' לוֹ יִוָּשֵׁר דְּבְרֵיהֶם וְהוּא דְּהֵם ז"ל הִקְשׁוּ מַה שֶּׁהִקְשׁוּ בְּדִיבּוּר הַקּוֹדֶם דְּגַבֵּי שִׁפְחָה שָׂרִי וְגַבֵּי יֶפֶת תֹּאַר אָסוּר וְהֵם תֵּירְצוּ דְּהָתָם הָוֵי חִידּוּשׁ אֲבָל הָכָא דְּכִי שָׂרִי גַּבֵּי יִשְׂרָאֵל אֵין כָּאן חִידּוּשׁ כְּלוּם דְּהַחִידּוּשׁ הוּא דַּוְקָא בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה שֶׁעַדַיִן לֹא נִתְגַּיְּרָה אֲבָל בְּבִיאָה שְׁנִיָּה שֶׁעָשָׂה כְּבָר הַמַּעֲשִׂים אֵין כָּאן חִידּוּשׁ אֲבָל לְפֵירוּשׁ רָשׁ"י שֶׁהֲבִיאָה הָרִאשׁוֹנָה גַּם כֵּן הוּא אַחַר הַמַּעֲשִׂים נִמְצָא לפ"ז דְּבֵין בִּיאָה רִאשׁוֹנָה בֵּין בִּיאָה שְׁנִיָּה הִיא חִידּוּשׁ דְּאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְגַּיֵּר' בע"כ שָׂרָיָא לְיִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ חִידּוּשׁ א"כ אַתַּרְוַיְיהוּ אֵין בָּהֶם חִידּוּשׁ דְּהָוֵי גִּיּוֹרֶת א"כ לֹא הָיָה רָאוּי לְהַפְלִיג בֵּין בִּיאָה רִאשׁוֹנָה לַשְּׁנִיָּה אֶלָּא לוֹמַר דְּבְכֻלָּן יְהֵא מֻתָּר דְּזוּמְיָא דְּשִׁפְחָה וְאֵין לוֹמַר דְּאַכַּתִּי לָאו גִּיּוֹרֶת גְּמוּרָה הִיא כֵּיוָן שֶׁהַכָּתוּב לֹא הִתִּירָהּ אִם לֹא יֵשׁ בּוֹ יֵצֶר הָרַע.

ולפ"ז לֹא שַׁיָּיךְ לְהַקְשׁוֹת למ"ש הַתּוֹסָפוֹת דְּהָא שַׁפִּיר מְחַלֵּק בֵּין בִּיאָה רִאשׁוֹנָה לַשְּׁנִיָּה דְּבָרִאשׁוֹנָה תָּלֵי הַטַּעַם דְּמֻוָתָּר מִשּׁוּם יֵצֶר הָרַע אֲבָל בִּשְׁנִיָּה אֲפִילּוּ לֵיכָּא תַּאֲוַת יִצְרוֹ הָרַע אֲבָל בָּמָה שֶׁכָּתַבְתִּי א"ש דְּהִיא קוּשְׁיָא אַחֶרֶת וּבָזֶה נִתְבַּטֵּל מ"ש הרא"ם ז"ל בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא עַל דִּבְרֵי רַשׁ"י ז"ל וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסָפוֹת מַה חִילּוּק יֵשׁ וכו' נִרְאֶה לענ"ד דְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה לֹא הֲוָתָרָה אֶלָּא אִם הָיָה יִצְרוֹ וכו' וּתְשׁוּבָתוֹ ז"ל לֹא הָיְתָה נָעֲלֶמֶת מִבַּעֲלֵי הַתּוֹסָ' אִם לֹא הָיְתָה הֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם עַל דֶּרֶךְ שֶׁכָּתַבְתִּי עַיֵּין מ"ש הָרִיבַ"ל ח"ד בְּשִׁיטוֹתָיו בָּזֶה וּדְבָרָיו צ"ע.

ת"ר אִם אָמוֹר יֹאמַר וכו' רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מה' עֲבָדִים כָּתַב ז"ל אֲבָל אִם אָמַר אַחַר שֵׁשׁ אֵינוֹ נִרְצָע עַד שֶׁיֹּאמַר וְיִשְׁנָה בְּסוֹף שֵׁשׁ בְּתְחִלַּת פְּרוּטָה אַחֲרוֹנָה וְדַעְתּוֹ ז"ל תָּמוּהַּ דְּהַשְׁתִּי אֲמִירוֹת בְּהַתְחָלַת הַפְּרוּטָה אֵינוֹ מִן הָרָאוּי אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאַחַת קוֹדֶם הַתְחָלַת פְּרוּטָה אַחֲרוֹנָה וְגַם בְּהַתְחָלַת הַפְּרוּטָה וּכְמוֹ שֶׁמִּתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי רַשׁ"י ז"ל וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה אֶלָּא שֶׁאֵין דִּין זֶה נוֹהֵג בִּזְמַנֵּינוּ לְכָךְ קִצַּרְתִּי: ת"ר הָיוּ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים וכו' יֵשׁ לְסַפְּקָא אִי בעי' בָּנִים שְׁנַיִם אוֹ דִּילְמָא אֲפִילּוּ א' ע"ד וּבְנֵי פְלוּא וכו' וְהָא דְּמוּכָח מִקְרָא דְּאַתְּ בֵּיתְךָ דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְרַבּוֹ אִשָּׁה וּבָנִים נִרְאֶה דְּמוּכָח לָהּ מִיתּוּרָא דְּוָאת דְּאִם לֹא כֵּן הָא קי"ל דְּאֵין בַּיִת אֶלָּא אִשָּׁה: הֲלָכָה א דַּף כב מַתְנִיתִין עֶבֶד כְּנַעֲנִי וכו' אִי מַה שָּׁדֶה אֲחֻזָּה חוֹזֶרֶת לַבְּעָלִים בַּיּוֹבֵל וכו' קָשֶׁה דְּאִי חוֹזֵר בְּיוֹבֵל לָמָּה לִי לְמִכְתַּב קְרָאֵי בְּיִשְׂרָאֵל בְּמוֹכֵר עַצְמוֹ וּבִמְכָרוּהוּ בֵּית דִּין שֶׁיּוֹצִא בְּיוֹבֵל דמק"ו דְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֵׁשׁ וְיוֹצֵא בַּיּוֹבֵל נָפְקָא לָהּ וְלֵיכָּא לְמִפְרַךְ פִּירְכָא דַּחֲזָקָה דְּאִיכָּא לְמֵימַר נִרְצָע יוֹכִיחַ מַה לְּנִרְצָע שֶׁכֵּן יוֹצֵא בְּמִיתַת הָאָדוֹן עֶבֶד כְּנַעֲנִי יוֹכִיחַ וְאָתֵי מִתַּרְוַיְיהוּ וְעַיֵּין.

אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מֵהֶקֵּישָׁא דְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי לִשְׁדֵה אֲחֻזָּה מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְעוֹלָם לְמֵעֵט יוֹבֵל דְּהָיְיתִי אוֹמֵר דִּלְעוֹלָם הָוֵי לְעוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל אֲבָל הַשְׁתָּא דִּכְתִיב הֶקֵּישָׁא לְעוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל לָא אִיצְטְרִיךְ וע"כ לָא אַתָא אֶלָּא לְעוֹלָם מַמָּשׁ.

אֶלָּא לְתַנָּא בָּרָא לִיתְנֵי מְשִׁיכָה וכו' לְעֵיל דְּמַקְשֶׁה לִיתְנֵי חֲלִיפִין לָא מָצֵי לְמֵימַר תָּנָא וְשַׁיַּיר וְשַׁיֵּיר מְשִׁיכָה דְּהָא לְתַנָּא דְּתָנֵי חֲלִיפִין וְלֹא מְשִׁיכָ' תִּקְשֵׁי לָן אַמַּאי לָא תָּנֵי מְשִׁיכָה וַהֲוָה מָצֵי לְתָרֵץ דִּמְשִׁיכָה הָוֵי תַּקָּנְתָּא דְּרַבָּנָן דְּהָא לְקָמָן גַּבֵּי מַתְנִיתִין דִּנְכָסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת פָּרִיךְ ולר' יוֹחָנָן דְּאָמַר מָעוֹת קוֹנוֹת מִמַּתְנִיתִין וכו' וְטַעַם הַאי קֻוּשְׁיָא הִיא מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה לוֹ דּוֹחֵק לוֹמַר דְּמַתְנִי' הָוֵי תַּקָּנְתָּא דְּרַבָּנָן וְנִרְאֶה דְּלָא בָּעֵי תַּלְמוּדָא לְאוֹקְמָא מִלְּתָא דִּשְׁמוּאֵל בְּמַחֲלוֹקֶת רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ וְנִיחָא טְפֵי לְאוֹקְמֵי מִלְּתָא דִּשְׁמוּאֵל לְדַעַת הַכֹּל:
הֲלָכָה ב תְּנוּ רַבָּנָן וכו' מַאי קָאָמַר אָמַר רַב אָשֵׁי וכו' פֵּירֵשׁ רַשׁ"י מַה עִנְיַן הַגְבָּהָה וכו' יל"ד לָמָּה לֹא פֵּירֵשׁ רַשׁ"י ז"ל בְּפֵירוּשׁ מַאי קָאָמַר כְּלוֹמַר מַה הֲבָנָה יֵשׁ בְּדִבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּהָא כֵּינָן דת"ק לָא קָאָמַר דַּחֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה מַה מְּחַדֵּשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְנִרְאֶה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי ת"ק שֶׁאָמַר כֵּיצַד בַּחֲזָקָה וְהִזְכִּיר הַגְבָּהָה ג"כ וְנָתַן ר"ש טַעַם לת"ק שֶׁהַזְכִּיר הַגְבָּהָה בַּעֲבוּר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי שֶׁהַהַגְבָּהָה יְהֵא גְּרוּעָה מֵהַחֲזָקָה שֶׁהֲרֵי הַהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם וּלְכָךְ פָּרִיךְ הַשְׁתָּא מַאי קָאָמַר ופירש"י מַה עִנְיַן הַגְבָּהָה וכו' דְּקוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי לֵיכָּא דְּאֶפְשָׁר דר"ש הוּא מְפָרֵשׁ כִּדְפָרִישִׁית אֶלָּא מֵעַתָּה שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית תִּקָּנָה בְּבִיאָה קָשָׁה דְּהָא אָמַר קָרָא וּבַעְלָהּ וְאָמְרִי' לְעֵיל דִּמְמַעֵט אָמָה הָעִבְרִיָּה דְּאֵינָהּ נִקְנֵית בְּבִיאָה וְהָכִי נָמֵי מְמַעֲטִי' שִׁפְחָה וְנִרְאֶה דְּמַאי דִּמְמַעֵט הַיְינוּ קִנְיָן בִּיאָה וְהָכָא פָּרִיךְ דְּהֵא נִקְנֵית מִטַּעַם הַגְבָּהָה דמ"ש מֵעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁנִּקְנָה בְּהַגְבָּהָה לְעִנְיַן הֲלָכָה כָּתַב הָרֹא"שׁ דְּדַוְקָא שִׁימּוּשׁ גּוּפוֹ אֲבָל הַצּאֹן שֶׁתָּפַר אֶת בְּגָדָיו וכו' לֹא וּכְפִי הַנִּרְאֶה דְּטַעְמוֹ הָוֵי דס"ל דַּאֲכִילַת פֵּירוֹת לָא הָוְיָא חֲזָקָה וכמ"ש הָרַן"ן ז"ל וְהַטּוּר אָא בְּסִימָן קנ"ו הֵבִיא דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ בִּסְתָמָא וְתָמֵיהַ לִי דבח"מ סִימָן רע"ה כָּתַב ז"ל וְיֵשׁ שֶׁהוּא חֲזָקָה בְּלוֹקֵחַ וכו' כְּגוֹן אֲכִילַת פֵּירוֹת וכו' וְהוּא בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּהִלְכוֹת זְכִיָּה וכמ"ש הָרַב מוהרי"ק וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל ס"ל דַּאֲכִילַת פֵּירוֹת הָוֵי קִנְיָן וְיֵשׁ לְיַישֵׁב דעמ"ש הָרַב מוהרי"ק בסי' קצ"ב דְּלְדַעַת הָרֹא"שׁ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין עֶבֶד לַאֲכִילַת פֵּירוֹת דְּקַרְקַע דְּבְעֶבֶד לֵיכָּא הוֹכָחָה אִם לֹא יַעֲשֶׂה דָּבָר בְּשִׁימּוּשׁ הַגּוּף אֲבָל קָשֶׁה שֶׁהַטּוּר בְּסִימָן קצ"ב הֵבִיא דִּבְרֵי הר"א דס"ל דַּאֲכִילַת פֵּירוֹת לָא הָוֵי אֲכִילָה וְכָתַב דְּהָכִי מִסְתַּבְּרָא.

תּוֹסָפוֹת וְאִיכָּא וכו' וְעוֹד מְפָרֵשׁ ר"ת וְלֹא אָמַר שְׁלוֹף מִנְעָלַי מֵחַיִּים דְּקָא ויל"ד לָמָּה לֹא פי' דְּקוֹדֶם מִיתָה א"ל וּכְאַבָּא שָׁאוּל הָוֵי דִּלְרַבָּנָן דְּרִשּׁוּת אֲחֵרִים עָלָיו בֵּין קָטָן בֵּין גָּדוֹל קָנוּ עַצְמָן בְּנֵי חוֹרִין.

עוֹד יל"ד לָמָּה עָשָׂה מַחֲלוֹקֶת בֵּין הַקָּצָה אֶל הַקָּצָה וְלֹא פֵּירֵשׁ דְּרַבָּנָן ס"ל דְּהֵיכָא דְּרִשּׁוּת אֲחֵרִים עָלָיו גַּבֵּי קָטָן יָכוֹל לְזַכּוֹת בּוֹ וק"ל: דַּף כג פִּיסְקָא וְקוֹנָה אֶת עַצְמוֹ מִכְּדֵי א"ה וכו'. יל"ד אַמַּאי לָא פָּרִיךְ דְּקַשְׁיָא רֵישָׁא אַסֵּיפָא דְּגַבֵּי רֵישָׁא אָמְרִינַן ע"י אֲחֵרִים אִין ע"י עַצְמוֹ לָא וּבְשִׁטָּה אָמְרִינַן ע"י עַצְמוֹ אִין אֲבָל ע"י אֲחֵרִים לָא.

וְעוֹד אֵיךְ נוֹפֵל לְשׁוֹן א"ה בְּזֶה וְנִרְאֶה דִּבְסֵיפָא לָא קָשֶׁה לֵיהּ דְּהָא דְּקָאָמַר בְּכֶסֶף ע' עַצְמוֹ דְּמַשְׁמַע אֲבָל לֹא ע"י אֲחֵרִים כֵּינָן דְּשָׁמְעִינַן לֵיהּ לר"מ דְּחוֹב הוּא לְעֶבֶד שֶׁיֵּצֵא מִתַּחַת רַבּוֹ וּלְהָכִי קָאָמַר מִכְּדֵי שָׁמְעִינַן לר"מ דְּאָמַר חוּשׁ הוּא וכו' וְאָתֵי שַׁפִּיר מֵימְרָא דר"מ עִם

הַסֵּיפָא אֲבָל הָרִישָׁא דְּקָאָמַר עַל יְדֵיאַחֵרִים קָשֶׁה אֶלָּא פְּשִׁיטָא מִדַּעְתּוֹ א"ה אֵימָא סֵיפָא כלו' דְּהַשְׁתָּא קָשֶׁה לְסֵיפָא ע"י אֲחֵרִים אַמַּאי לָא דְּמֵעִיקָּרָא לֹא הָיָה ק' לְסֵיפָא כְּלוּם אֶלָּא רִישָׁא הָיָה קש'.

פִּיסְקָא וַחֲכָמִים או' וּרְמִינְהוּ וכו' לְסֵיפָא לֹא הָיָה ק' דְּשַׁפִּיר קָאָמַר הַסֵּיפָא בִּשְׁטָר ע"י אֲחֵרִים כֵּיוָן דִּזְכוּת הוּא לְעֶבֶד שֶׁיֵּצֵא מֵרַבּוֹ וְלָזֶה לֹא קָשֶׁה כִּי אִם לְרִישָׁא וְקָאָמַר א"ה וכו' כְּלוֹמַר דְּבַעַל הַתַּלְמוּד רָאָה שא"א שב' חֲלוּקוֹת שָׁהֵם כֶּסֶף וּשְׁטָר א"א אַף בִּשְׁתֵּיהֶן דא"כ לְעָרְבִינְהוּ כְּמוֹ דְּפָרִיךְ לְקַמָּן וּכְדֵי לְהַמְּלֵט מִזֹּאת הַקּוּשְׁיָא צָרִיךְ ע"כ לוֹמַר דא"א לוֹמַר אַף בִּשְׁתֵּיהֶן וְאִם יִהְיוּ דַּוְקָא ג"כ קָשֶׁה דְּהָא בְּסֵיפָא דְּקָאָמַר בִּשְׁטָר ע"י אֲחֵרִים וְלֹא ע"י עַצְמוֹ קָשֶׁה דְּהָא גִּיטּוֹ וְיָדוֹ בָּאִים כְּאֶחָד וְאִם יִהְיֶה הָרִישָׁא פְּרָטִי קָשֶׁה מִכְּדֵי שָׁמְעִינַן לְרַבָּנָן וְזֶהוּ סֵדֶר הַתַּלְמוּד דְּכֶסֶף ע"י עַצְמוֹ אֵין ע"י אֲחֵרִים לָא ולפ"ז סֵיפָא בִּשְׁטָר עַל יְדֵי אֲחֵרִים הַיְינוּ אַף ע"י אֲחֵרִים בְּהֶכְרֵחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּשֶׁה מִגִּיטּוֹ וְיָדוֹ בָּאִים כְּאַחַת וְכֵיוָן שֶׁכֵּן ק' מִכְּדֵי וכ"ת מַאי ע"י עַצְמוֹ וכו' א"כ כֵּיוָן דְּרִישָׁא הֵיא אַף ע"י עַצְמוֹ א"כ ע"כ הַסֵּיפָא צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּוְקָא ע"י אֲחֵרִים דְּאִם הוּא דַּוְקָא ע"י אֲחֵרִים קָשֶׁה לְעָרְבִינְהוּ וְכֵיוָן דְּרִישָׁא קָאָמַר אַף ע"כ הַסֵּיפָא פְּרָטִי א"ה קָשֶׁה מִסֵּיפָא.

וכ"ת מַאי ע"י אֲחֵרִים וְהָא קמ"ל דִּזְכוּת הוּא לְעֶבֶד וכו' קָשֶׁה דְּלָמָּה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ זֶה דִּכְבָר הִשְׁמִיעוּנוּ רַבָּנָן בְּגִיטִּין דִּזְכוּת הוּא לְעֶבֶד שֶׁיֵּצֵא מֵחַת יַד רַבּוֹ וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הַמַּקְשֶׁה מִכְּדֵי שָׁמְעִינַן וכו' וְנִרְאֶה דמ"ש וְהָא קמ"ל הַכַּוָּנָה לוֹמַר אֲפִילּוּ ע"י אֲחֵרִים וְלָזֶה נָקַט לְשׁוֹן אַף מִשּׁוּם דְּיוֹתֵר חִידּוּשׁ יֵשׁ בַּאֲחֵרִים מִבְּעַצְמוֹ וְזֶה שֶׁאָמַר וְהָא קמ"ל כְּלוֹמַר דַּאֲפִילּוּ ע"י אֲחֵרִים וְלָזֶה נָקַט לְשׁוֹן אַף ומ"ש הגמ' דִּזְכוּת הוּא לְעֶבֶד וכו' בָּא לָתֵת טַעַם דְּאָמְרִינַן ע"י אֲחֵרִים נָמֵי מִשּׁוּם דִּזְכוּת וכו' אֲבָל אֵין הַכַּוָּנָה לוֹמַר דְּזֶהוּ הַחִידּוּשׁ וְהָא דְּאִיצְטְרִיךְ תַּנָּא לְמִתְנֵי אֲחֵרִים הַיְינוּ לְאַשְׁמוּעִינַן פְּלֻגְתָּא דר' מֵאִיר וְרַבָּנַן וְלִהְיוֹת שִׁינּוּי בְּעִנְיָן מֵהַהִיא דְּגִיטִּין הֶבְיאוּ רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ בְּמָקוֹם הַזֶּה.

תוס' ור"ש וכו' מ"ש מִסּוֹף פ"ק דְּגִיטִּין אִי בָּעֵי זָרוּק אֵין לוֹמַר דְּהָתָם ר"מ הוּא דְּאָמַר לְרַבָּנָן דְּכִי תִּקְשֵׁי לִי כְּפִי סְבָרָתִי דאו' אֲנִי דְּגִיטּוֹ וְיָדוֹ בָּאִים כאח' וכו' וְנִרְאֶה דִּסְבָרַת רַבָּנָן מֵהֶכְרֵחַ קַוּשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' שָׁם בד"ה שֶׁאִם הָיָה עֶבֶד וְתֵירְצוּ דְּלְדִבְרֵיהֶם יֹאמַר וּמִשָּׁם נִלְמוֹד דְּאִי בָּעֵי פָּסוּל וכו' לְדַעַת רַבָּנָן נָמֵי הָוֵי א דְּכָתַב הָרָן' בְּשֵׁם אֲחֵרִים דְּכֶסֶף קוֹנֶה אפי' עוֹמֵד וְצוֹוֵחַ וּמִיהוּ בִּשְׁטָר ע"י אֲחֵרִים דַּוְקָא שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ לֹא בע"כ ולפ"ז יֵשׁ לְגַמְגֵּם מַאי פָּרִיךְ בגמ' לְעָרְבִינְהוּ וכו' נֵימָא דְּלָהָכִי לָא עָרְבִינְהוּ מִשּׁוּם דְּאֵין הַדִּין שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם וְהַבֵּיאוּר ק"ל.

בָּעֵי רָבָא בל' רַשִׁ"י זַ"ל יֵשׁ סָפֵק אִי מְפָרֵשׁ כפי' הַתּוֹסְ' בפי' הָרֹאשׁוֹן אוֹ כפי' הַשֵּׁנִי שכ' זַ"ל בְּתְחִלַּת לְשׁוֹנוֹ וְהַיְינוּ דְּקָאָמַר ע"י אֲחֵרִים נִרְאֶה דְּהוּא הפי' הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' שֶׁעִיקַּר הַבַּעְיָא הוּא עַל דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה אִי אָמְרִי' דְּמַאי דְּקָאָמַר הַמִּשְׁנָה ע"י אֲחֵרִים אִי הָוֵה ע"י שָׁלִיחַ אוֹ לֹא וּמִדְּלֹא הִזְכִּיר בְּסוֹף דְּבָרָיו אֲפִילּוּ עוֹמֵד וְצוֹוֵחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' נִרְאֶה דְּלָא ס"ל כפי' הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה דס"ל כפי' הַשֵּׁנִי וס"ל כְּדַעַת אֲחֵרִים שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הָרָן' דל"מ עוֹמֵד וְצַיְוח בַּחֲלוֹקֶת שְׁטָר וְאִם נפ' דְּבָרָיו דס"ל כפי' הָרֹאשׁוֹן צ"ל דְּמַאי דְּקָאָמַר מֵעִיקָּרָא וְהַיְינוּ דְּקָאָמַר ע"י אֲחֵרִים כַּוָּנָתוֹ לוֹמַר דע"י אֲחֵרִים כּוֹלֵל בֵּין עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ בֵּין לֹא עֲשָׂאוֹ.

יִשְׂרָאֵל לָא שָׁיְיכִי בְּתוֹרַת קָרְבָּנוֹת וכו' אע"ג דקי"ל דִּשְׁחִיטָה מֻוָּתֶרֶת בְּזָר מִכָּל מָקוֹם מֵהַקְרָבָה וְאֵילָךְ קָחֲשִׁיב דְּדָמֵי לְקַבָּלַת הַגֵּט הָעֶבֶד שֶׁהוּא עִיקַּר הַדָּבָר. תוס' דְּאָמַר ר"ה הָנֵי כָּהֲנֵי וכו' אִם כֵּן י"ל דְּהָתָם הָכִי קָמְבַעְיָ' לֵיהּ וכו' וְנָפְקָא מִינַּהּ וכו' בֶּאֱמֶת דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' קָשִׁים מְאֹד בְּעֵינַי דְּהָא במס' נְדָרִים קָאָמַר תַּלְמוּדָ' בְּהֶדְיָא לְמַאי נ"מ לְמַוָּדָר הֲנָאָה וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' הָיָה רָאוּי לְבַעַל הגמ' שֶׁיֹּאמַר הַךְ נַפְקוּתָא וְעוֹד מַה לָּהֶם לְבַעֲלֵי הַתּוֹסָ' לָתֵת נַפְקוּתָא אַחֶרֶת וְאִם נאמ' דִּדְבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁיְיכִי אַמִּלְתֵּיהּ דר"ה וְלָא שָׁיְיכִי אַמַּאי דְּסָלְקִי דְּהַיְינוּ מַאי דְּבָעֵי הָתָם בִּנְדָרִים אַפַּתִּי קָשֶׁה דְּאֵין הל' מוֹכִיחַ דָּבָר מִזֶּה וַאֲפִ' נִדְחוֹק עַצְמוֹ בָּזֶה וְנִפְרְשׁוּ אַמִּלְתֵּיהּ דר"ה צְרִיכִין אָנוּ לִדְחוֹק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עַל אוֹפָן שֶׁיִּסְכִּימוּ דִּבְרֵיהֶם עִם מַה שֶּׁכָּתְבוּ הָתָם בְּמָסֹרָה יוֹמָא דְּהָתָם כְּתָבוֹ מַמָּשׁ לְהֵפֶךְ מִמַּאי דְּכָתְבוּ הָכָא וְדִבְרֵיהֶם צ"ע.

אַחַר יָמִים בָּאוּ שִׁיטוֹת הָרִיבָ"ל נִדְפְּסוּ מֵחָדָשׁ רָאִיתִי נִתְעוֹרֵר ג"כ בָּזֶה. וּבְדוֹחַק נִרְאֶה דְּהֵם ז"ל לָא ס"ל מַאי דְּכָתְבוּ הָתָם בפ"ק דְּעַמָּא דְּאִי אָמְרִי' דִּשְׁלִיחֵי דְּרַחֲמָנָא הַיְינוּ אַף שֶׁלִּיחֵי דְּרַחֲמָנָא דְּאָז אָסוּר בְּמֻוָּדָר הֲנָאָה כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ הֲנָאָה כֵּיוָן דַּהֲוּ נָמֵי שְׁלוּחֵי דִּידַן אֶלָּא ס"ל ז"ל דְּכִי הֵיכִי דְּאִי אָמְרִי' אַף שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא מִשּׁוּם הָכִי מַקְרִיבִין הַקָּרְבָּנוֹת כֵּיוָן דְּהָווּ שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא לְעִנְיַן מֻוָּדָר הֲנָאָה נָמֵי אָמְרִינַן הָכִי דְּמֻוּתָּר כֵּיוָן דִּכְבָר הָווּ שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא וְאֵין שׁוּם צַד לְבַעְיַן דְּבָעֵי הָתָם בִּנְדָרִים אֶלָּא דְּבָעֵי מִשּׁוּם דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי מִילֵּי לִגְרִיעוּתָא חֲדָא דְּהָוֵי מֻוָּדָר הֲנָאָה וַחֲדָא דְּהָוֵי שְׁלֹא מִדַּעַת הַבְּעָלִים וז"ש הַתּוֹסָ' ונ"מ וכו' וְקָאֵי אִבַּעְיָא דִּנְדָרִים לָתֵת סְבָרָא לְבַעְיַן דְּטַעֲמָא דְּבָעֵי מִי אָמְרִינַן דְּאָסוּר הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהָוֵי נָמֵי שְׁלֹא מִדַּעַת הַבְּעָלִים וְהַךְ נַפְקוּתָא לְחֻוָּדָא אִי לָא הָוֵי מֻוָּדָר הֲנָאָה לָא הֲוָה מַבַּעְיָא לֵיהּ דִּפְשִׁיטָא דְּמֻוּתָּר אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי לְרִיעוּתָא הוּא דְּמַבַּעְיָ' לֵיהּ כנר' וְדוֹחַק.

עוֹד נִרְאֶה דֶּרֶךְ אַחֵר זָכוּר אֶזְכְּרֵנּוּ בְּסוֹף דְּבָרַי. וְקָשֶׁה לִי בְּתֵירוּץ זֶה הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתְבוּ ונ"מ כו' דְּמַאי מַבַּעְיָא לֵיהּ תִּפְשׁוֹט מִדִּבְרֵי ר' יוֹחָנָן שֶׁהֵבִיא שָׁם בִּנְדָרִים הַבַּעְיָין בְּעַצְמוֹ דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן הַכֹּל צְרִיכִין דַּעַת בְּעָלִים חוּץ מִמְּחֻוְסְרֵי כַּפָּרָה.

וְאִי אָמְרִתְּ דִּשְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא דַּוְקָא קאי' אַמַּאי צָרִיךְ דַּעַת בְּעָלִים וְהָרָ"ן ז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ למס' נְדָרִים הֲוָקְשָׁה לוֹ קָרוֹב לְקֻלְשְׁיָא זוֹ וְתֵירֵץ ז"ל דְּאֵין פְּשִׁיטוּת מר' יוֹחָנָן דַּאֲפִ' תֵּימָא דִּשְׁלוּחֵי רַחֲמָנָא דַּוְקָא קָאָמַר אֶפְשָׁר דַּאֲפִ' הָכִי קָאָמַר רַחֲמָנָא דְּנִבְעֵי דַּעַת בְּעָלִים וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' א"א זֶה בְּשׁוּם פָּנִים דְּהָא כָּתְבוּ ז"ל ונ"מ וכו' דְּאִי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא דַּוְקָא לָא בָּעֵינַן דַּעַת בְּעָלִים וְהַנִּרְאֶה דְּדַעַת הַבְּעָלִים שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לָאו הַיְינוּ יְדִיעַת הַבְּעָלִים דְּהָא פְּשִׁיטָא דְּבָעֵי וַאֲפִילּוּ תֵּימָא שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא דַּוְקָא וּכְמוֹ שכ' שָׁם הָרָ"ן ז"ל וְהָכָא הַיְינוּ דַּעַת וּרְצוֹן הַבְּעָלִים דְּלָא נֵיחָא לְהוּ שֶׁיַּקְרִיבוּ קָרְבָּן זֶה כָּהֲנֵי זֶה הַמִּשְׁמָר וְהוּא עוֹמֵד וְצוֹוֵחַ עַל זֶה וכמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם בְּיוֹמָא ובכה"ג הִיא הַנַּפְקוּתָא שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָ' א"נ נִרְאֶה דְּהַכֹּל צְרִיכִין דַּעַת דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן לָאו לְעִכּוּבָא קָאָמַר אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה הוּא דקא' דְּצָרִיךְ דַּעַת בְּעָלִים.

וּבְזֶה אֶפְשָׁר לפ' כַּוָּנָה אַחֶרֶת בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' ואו' דִּבְשִׁלָּמָא מַעִיקָּרָא דְּצִדְדֵי הַבַּעְיָא אִי הָווּ שְׁלוּחֵי רַחֲמָנָא דַּוְקָא אוֹ שְׁלוּחֵי דִּידַן דַּוְקָא עִם שֶׁבָּאֱמֶת יֵשׁ נַפְקוּתָא אַחֶרֶת שֶׁהִיא דְּאִי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא דַּוְקָא פְּשִׁיטָא דְּלָא בעי' דַּעַת בְּעָלִים וְדִבְרֵי ר' יוֹחָנָן לְכַתְּחִלָּה אִיתְמַר וְאִי שְׁלוּחֵי דִּידַן דַּוְקָא פְּשִׁיטָא דְּאֵין צָרִיךְ דִּבְרֵי ר' יוֹחָנָן הֵם לְעִכּוּבָ' בגמ' דִּנְקַט נַפְקוּתָ' דְּמֻוָּדָר הֲנָאָה ה"ה דְּאִיכָּא הַךְ נַפְקוּתָא וּמִשּׁוּם דְּהָוְיָא פְּשִׁיטָא לָא נָקַט לָהּ תַּלְמוּדָא אֲבָל הַשְׁתָּא דְּצִדְדֵי הַבַּעְיָא הִיא אִי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָ' אוֹ אַף שְׁלוּחֵי דִּידַן ונ"מ לְעִנְיַן מֻוָּדָר הֲנָאָה כִּדְקָאָ'

תַּלְמוּדָא הָשְׁתָּא יֵשׁ מָקוֹם לְסָפֵק ולו' א"נ שְׁלוּחֵי דִּידַן נָמֵי הָווּ אִי צָרִיךְ דַּעַת בְּעָלִים לְכַתְּחִילָּה אוֹ לְעִכּוּבָא וְהָוֵי רָאוּי שֶׁיֹּאמַר בַּעַל הַתַּלְמוּד הַךְ נַפְקוּתָא לז"א הַתּוֹסָ' דְּהַשְׁתָּא נָמֵי הַנַּפְקוּתָא פְּשִׁיטָא דְּאִי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא דַּוְקָא אֵין צָרִיךְ בְּעָלִים וְאִי שְׁלוּחֵי דִּידַן נָמֵי הָוֵי פְּשִׁיטָא דְּצָרִיךְ הָוֵי נַפְקוּתָא ע"ד שֶׁהָיינוּ אוֹמְרִים מֵעִיקָּרָא וְהוּא פְּשִׁיטָא בְּעֵינֵי הַתַּלְמוּד כנר' לִי לְפָרֵשׁ דִּבְרֵיהֶם וְעוֹד יֵשׁ לִי בּוֹ אֲרִיכוּת דְּבָרִים בְּדִבְרֵיהֶם וְלָקַחְתִּי הַסּוֹלֶת מֵהַכֹּל.

פִּיסְקָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת דכ"ע וכו' ומַה שפירש"י ז"ל בְּמַתְנִי' עַל דִּבְרֵי ר"מ וַאֲפִ' ע"מ שֶׁאֵין לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ דְּקָסָבַר אֵין קִנְיָן לְעֶבֶד וכו' לָאו לְמֵימַ' דר"מ ס"ל הָכִי וְלֹא רַבָּנָן דְּהָא כ"ע הָכִי ס"ל אֶלָּא הַכַּוָּנָה לו' דִּלְעִנְיָן זֶה באו' ע"מ שֶׁאֵין לְרַבּוֹ וכו' קָסָבַר ר"מ הָכִי וק"ל.

תוס' ר"א או' ר"ת דַּהֲלָכָה וכו' קָשֶׁה כֵּינָן דְּמַסֵּקְנָ' דְּסַנְהֶדְרִין נר' הַדִּין בָּרוּר כְּרַבָּנָן דִּסְתָמָא דְּתַלְמוּדָא כְּרַבָּנָן קָאָמַר לָהּ וְכֵן הַהִיא דִּפְסָחִים נָמֵי אַמַּאי פָּסַק כר"מ מִכֹּחַ הַהִיא דִּנְדָרִים וְדָחֵי תִּרֵי סֵוְגְנָ' מִקַּמַּיְ' חָדָא וְנִרְאֶה דאע"ג דְּתַלְמוּדָא מוּכִי לָהּ כְּרַבָּנָן אֶפְשָׁר דאה"נ דַּהֲוָה מָצֵי מוּכִי כר"מ אֲבָל בְּהַהִיא דִּנְדָרִים לֵיכָּא שׁוּם דחי' בְּשׁוּם פָּנִים דְּרַב אַלִּיבָּ' דִּידֵ' אָמַר וְרַב וּשְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי.

עוֹד כָּתְבוּ בְּשֵׁם ר"י דְּאֵין רְאָיָה דַּהֲלָכָה כר"ח דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין אִשָּׁה וְעֶבֶד וכו' וְקָשֶׁה דְּהֵיכִי קָאָמַר בְּהַהִיא דִּנְדָרִים כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּרַב כר"מ דְּאָמַר יַד אִשָּׁה כְּיַד בַּעְלָהּ דְּהָא נְהִי דלר"מ דְּאָמַר דע"מ שֶׁתֵּצֵא לְחֵירוּת דְּקָנֵי רַבּוֹ אֲבָל בְּאִשָּׁה לָא קָנֵי בַּעְלָהּ בע"מ שֶׁאֵין לְבַעְלָהּ רְשׁוּת בְּהּ אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתֶנֶ' לְתוֹךְ פִּיהָ מ"מ רַבָּנָן לָא מצי' דְּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּהָא אָמְרִי' דכ"ע לָא פְּלִיגִי דְּיַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ הֵיכָא דְּלָא אָמַר ע"מ שֶׁתֵּצֵא בּוֹ לְחֵירוּת נִמְצָא א"כ דְּכְשֶׁאָמַר לָהּ מַה שֶּׁתִּרְצִי תַּעֲשִׂי בָּהֶם כ"ע לָא פְּלִיגִי דְּנַדאי קָנָה בַּעַל אֶלָּא בע"מ שֶׁתֵּצֵא לְחֵירוּת פְּלִיגִי דְּקָאָמְרִי רַבָּנָן דְּלָא קָנָה רַבּוֹ וְכֵיוָן דִּבְאִשָּׁה מוֹדָה ר"מ דְּלָא קָנָה הַבַּעַל נִמְצָא בְּאִשָּׁהֵהֵיכָא דְּאַתָּרָהּ מַה שֶּׁאַתְּ נוֹתֶנֶת לְתוֹךְ פִּיהָ לכ"ע קָנֵי הַבַּעַל וְהֵיכִי מוֹקֵי לָהּ כר"מ לְחוּדֵיהּ דְּהָא ככ"ע מָצֵי לְאוֹקֵמֵי.

ונר' דְּכִי הֵיכִי דְּאָמְרִי' דְּדַעַת ר"מ דִּפְלִיג בע"מ שֶׁתֵּצֵא לְחֵירוּת מוֹדָה בְּאִשָּׁה וכו' דע"מ שֶׁאַתְּ נוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת לְתוֹךְ פִּיהָ הָכִי נָמֵי לְרַבָּנָן אע"ג דס"ל דע"מ שֶׁאֵין לְרַבּוֹ רְשׁוּת דְּמַה שֶּׁקָּנָה עֶבֶד קָנָה רַבּוֹ בְּאִשָּׁה נָחֵתִי דַּרְגָּא וס"ל דע"מ שֶׁתִּרְצִי תַּעֲשֶׂה דְּלָא קָנָה הַבַּעַל הִילְכָךְ לֵיכָּא לְאוֹקֵמֵי מִלְּתֵיהּ דְּרַב אֶלָּא כר"מ ויל"ד הֵיכִי מוּכָח דְּאֵין הֲלָכָה כר"מ דְּהָא הֶכְרֵחַ הוּא דַּהֲלָכָה כר"מ מִדְּמוֹקֵי לָהּ רַב כר"מ וְהִלְכְתָא כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי גַּם מ"ש ר"י דְּאֵין רְאָיָה דַּהֲלָכָה כר"מ מֵהַהִיא דְּפֶרֶק בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ דְּהָא ר"ת לֹא הֵבִיא מִשָּׁם רְאָיָה דַּהֲלָכָה כר"מ אֶלָּא דַּהֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת.

וְנִרְאֶה שֶׁכַּוָּנַת ר"י אֵינוֹ אֶלָּא לו' דְּאֵין הֲלָכָה כר"מ אַלִּיבָּ' דְּרַב שֵׁשֶׁת אֶלָּא הַסּוּגְיּוֹת מִתְפָּרְשׁוֹת אַלִּיבָּ' דר"א וּלְעוֹלָם דַּהֲלָכָה כר"מ וְזֶהוּ שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בְּסִיּוּם דְּבָרָיו דַּהֲלָכָה כר"מ אֶלָּא דַּהֲלָכָה כר"א כנר' לִי.

עוֹד קָשֶׁה לְדִבְרֵי ר"י דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין אִשָּׁה וְעֶבֶד מַאי פָּרִיךְ בגמ' וְרַמֵּי דר"מ אדר"מ וּמַאי קוּשְׁיָ' דְּהָא ר"מ מוֹדֶה לְעִנְיַן אִשָּׁה בע"מ שֶׁתֵּצֵא לְחֵירוּת דְּאֵין יַד אִשָּׁה כְּיַד בַּעְלָהּ וְהָרָ"ן תי' בפי' הַהֲלָכוֹת ע"ש כִּי לְדַעְתִּי אֵינוֹ עוֹלֶה יָפֶה לְדַעַת הַתּוֹסָ'.

וְנִרְאֶה דר"י ס"ל דִּלְרַב שֵׁשֶׁת כִּי הֵיכִי דִּפְלִיגִי ר"מ וְרַבָּנַן בע"מ שֶׁאֵין לְבַעֲלָךְ רְשׁוּת ה"נ פְּלִיגִי בע"מ שֶׁתִּצָּא לְחֵירוּת וְזֶהוּ הֵפֶךְ סְבָרַת ר"ת זַ"ל דְּקָאָמַר דְּאִי אָמַר ע"מ שֶׁתִּצָּא לְחֵירוּת אפי' ר"מ מוֹדֶה דְּאַהֲנֵי לֵיהּ תְּנַאי וז"ש הַתּוֹסָ' בְּסָמוּךְ וא"ת לפי' ר"ת וכו' כלו' דִּלְרַב שֵׁשֶׁת לֹא קָשֶׁה מִידִי דְּהָא ס"ל דִּבְתַרְתֵּי פְּלִיגִי ולפ"ז מ"ש הַתּוֹסָ' דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין אִשָּׁה וְעֶבֶד לְדַעַת ר"מ אָמְרוּהוּ לֹא לְדַעַת רַב שֵׁשֶׁת ומ"ש בגמ' וְרָמֵי דר"מ אר"מ וכו' אַלִּיבָּא דְּרַב שֵׁשֶׁת פָּרִיךְ דְּמוֹקֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ ג"כ בע"מ שֶׁתִּצָּא בּוֹ לְחֵירוּת וּלְדִידֵיהּ לָא מָצֵי לְתָרֵץ דְּשָׁאנֵי עֶבֶד מֵאָשָׁם דְּדַוְקָא ר"א שֶׁעוֹשֶׂה מַדְרֵגוֹת בֵּין אָמַר ע"מ שֶׁאֵין לְרַבָּךְ רְשׁוּת לע"מ שֶׁתִּצָּא לְחֵירוּת ה"נ מְחַלְּקִים בֵּין עֶבֶד לְאִשָּׁה אֲבָל לְרַב שֵׁשֶׁת דְּהַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ וְלֹא עָשָׂה אֶלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת ה"נ לָא מְחַלְּקִים בֵּין עֶבֶד לְאִשָּׁה כנר' וְאֵין לוֹמַר דְּפָרִיךְ לר"מ אר"מ מִכַּח דק' מֵרַבָּנַן אַרַבָּנַן דְּהָא כְּדִמְשַׁנֵּי אַבַּיֵּי אֶפּוּךְ אַכַּתִּי קוֹשְׁיַית רַבָּנַן הָדְרָא לְדַוְקָתָא כֵּינָן דר"מ מְחַלֵּק בֵּין אִשָּׁה לְעֶבֶד וק"ל: דַּף כּד תוס' אֶלָּא בְּזוּזֵי דְּיָדֵהּ לַכַּנַ"ל דְּזוּזֵי דְּיָדֵהּ וכו' עַד דְּהָא פרש"י לְעֵיל וק' דְּאָנָה פי' הָכִי לְעֵיל וְאַדְּרַבָּא לְעֵיל פי' דְּהַבַּעַל אוֹכֵל פֵּירוֹת וְאֶפְשָׁר דְּהַיְינוּ בְּנָתְנוּ לָהּ בִּסְתָמָא הָא לָאו הָכִי אֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּירוֹת כֵּינָן שֶׁנָּתְנוּ לָהּ ע"מ שֶׁאֵין לַבַּעַל רְשׁוּת בָּהּ דְּבְאִשָּׁה אפי' רַבָּנַן מוֹדוּ וּכְפִי הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי לְדַעַת רַבָּנַן לְעֵיל וְהַשְׁתָּא לְהַךְ שִׁינּוּיָיא דגמ' הָכִי מפ' לְהַךְ גי' דְּלָא רְמֵינַן ר"מ אר"מ דְּאָמַר קָנָה עֶבֶד וְקָנָה רַבּוֹ דְּהָכָא נָמֵי מָעוֹת אִלּוּ הַבַּעַל קָנָאָם וְהָוֵי זוּזֵי דִּידֵיהּ וּמַעֲשֶׂה דִּידֵיהּ וּלְהָכִי פּוֹדֶה בְּלֹא חֻמָּשׁ וְרַבָּנַן ס"ל דע"מ שֶׁתִּצָּא בּוֹ לְחֵירוּת אֵין לְרַבּוֹ רְשׁוּת ה"נ הַבַּעַל לֹא קָנָה אפי' בְּאֵין לְבַעֲלָךְ רְשׁוּת וְהָוֵי לָהּ זוּזֵי דְּיָדֵהּ לְהָכִי אֵין אִשָּׁה פּוֹדָה בְּלֹא חֻמָּשׁ כֵּינָן דְּמַעֲשֵׂר נָמֵי דְּיָדֵהּ הָוֵי וּמֵהֵיא דפ' בֶּן סוֹרֵר דְּאוֹקְמוּהָ כְּרַבָּנַן וְיֵשׁ רְאָיָה לְדִבְרֵיהֶם ז"ל.

וְהָא דְּלָא אוֹקְמוּהָ כְּגוֹן דְּיָהֵיב נָמֵי בַּעַל הַמָּעוֹת בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה מִשּׁוּם דא"כ לָא הָוֵי רַבָּנַן פְּלִיגִי עָלָהּ, תָּנָא יוֹצֵא בְּשֵׁן וְעַיִן וכו' דע דְּלִעֵיל פָּרִיךְ וְתַנָּא דידן אַמַּאי לָא תָּנֵי חֲלִיפִין. וּמְשַׁנֵּי מִילְתָא דְּלֵיתָא בְּמִטַּלְטְלֵי קָתָנֵי וכו' וְזֶה ל"ש אֶלָּא דַּוְקָא בְּקִנְיָן אֲבָל לְשֵׁיהֵא נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין לָא קָתָנֵי ול"ש לְמֵימַר בֵּיהּ מִילְתָא דְּלֵיתָא וכו' דִּלְעִנְיַן נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין ל"ש לו' הָכִי וְהִגֵּה הָעֶבֶד כְּנַעֲנִי נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל דַּף ח' ולפ"ז ק' בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וְתַנָּא דִּידַן דְּלָא תְּנָא לְהוּ וכו' נִימָא דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר דְּשִׁיֵּיר חֲלִיפִין ונר' דַּחֲלִיפִין לָאו שִׁיּוּרָא הוּא כֵּינָן דל"ש בְּרֵישָׁא וּמִטַּעַם שֶׁכָּתַב בַּגְּמָרָא מִלְתָא דְּלֵיתָא בְּמִטַּלְטְלֵי קָתָנֵי וכו' וְאֵימָא נִיהוּ שֵׁן וְעַיִן שְׁנֵי כְּתוּבִים וכו' קָשֶׁה נִימָא דא"א לו' דְּהָוֵי שְׁנֵי כְּתוּבִים דא"כ לָמָּה לִי כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל דְּכָתַב רַחֲמָנָא דְּשָׁמְעִינַן מִינֵּיהּ מָה הַפְּרָט וכו' וְנִרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ אִי לִכְלָל וּפְרָט לָמָּה לִי שֵׁן וְעַיִן דִּבְחַד פרט' סַגִּי וְכֵינָן דְּכָתַב קְרָא ב' פְּרָטִים א"כ הָיוּ ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וא"כ כְּלָל וּפְרָט לָמָּה לִי וְזֶהוּ עִיקַּר הַקּוּשְׁיָא וּמְשַׁנֵּי צְרִיכָה וכו' וע"כ צָרִיךְ לָתֵת צְרִיכוּת לָהֶם דאל"כ ב' לָמָּה לִי.

וְעוֹד דְּהַמַּקְשֶׁה לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַכְּלָל וּפְרָט וּכְלָל וְהַמְתָרֵץ לֹא הֵשִׁיבוֹ לוֹ מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי הָוָה קָשֶׁה לֵיהּ ב' כְּתוּבִים לָמָּה לִי לַחֲפְשִׁי יִשַׁלְּחֶנּוּ רבויָא הוּא וכו' וְקָשֶׁה לָמָּה לֹא אָמַר אֶלָּא כֵּינָן דְּקָהָדַר בֵּיהּ מִמַּאי דַּהֲוָה קָא דְּרִישׁ מֵעִיקָּרָא בְּכְלָל פְּרָט וּכְלָל עו"ק אַמַּאי לָא קָאָמַר וְכִי יַכֶּה רִיבְיָא הוּא דְּהוּא הַכְּלָל הָרִאשׁוֹן.

עו"ק דְּכֵינָן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי אִי דָּרְשִׁינַן בִּכְלָל וּפְרָט וּכְלָל אוֹ בְּרִיבָּ' וּמִיעוּט וְרִיבּוּי הוֹל"ל הָא מַנִּי ר' פ' הֵיא דְּדָרִישׁ בְּרִיבָּה וּמִיעֵט וכו'. וְנִרְאֶה דַּאֲפִי' מַאן דְּדָרִישׁ כָּל הַתּוֹרָה

בִּכְלָל וּפְרָט הָכָא דְּרִישׁ בְּרִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא נִרְאֶה שֶׁפֵּירְשׁוּ ז"ל דְּרִיבָּה לוֹ שְׁלוּחִין מִדְּלָא כְּתִיב יָצָא חָפְשִׁי וכו' וּבְוַדַּאי דְּאִי הָוֵי כְּתִיב יֵצֵא חָפְשִׁי הָיֵינוּ דּוֹרְשִׁים כְּלָל וּפְרָט אֲבָל מִדְּכְתַב יְשַׁלְּחֶנּוּ רִיבָּה לוֹ שְׁלוּחִים וַאֲפִילּוּ מַאן דְּדָרִישׁ בִּכְלָל וּפְרָט וּכְלָל מוֹדֶה הָכָא דְּדָרְשִׁינַן רִיבָּה וכו' וּלְהָכִי לָא קָאָמַר אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא לִישְׁתַּמַּע דַּהֲדַר בֵּיהּ מִמַּאי דַּהֲוָה סָלִיק אַדַּעְתַּיהּ מֵעִיקָּרָא וְיִשְׁתַּמַּע דְּהָוֵי אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּדָרִישׁ רִיבּוּי וּמִיעוּט אֶלָּא כְּלוֹמַר דַּאֲפִי' מֵעִיקָּרָא נָמֵי הָכִי הֲוָה ס"ל וַהֲוָה דְּרִישׁ בְּרִיבּוּי וּמִיעוּט וְאִי רִבּוּיָא וכו' אַלְמָה תַּנְיָא הִכָּהוּ עַל יָדוֹ וכו' וְקָשֶׁה אַמַּאי לָא מַיְיתֵי הַבָּרַיְיתָ' עַצְמָהּ שֶׁהוּא הִתְחִיל בָּהּ תָּנָא יוֹצֵא בְּשֵׁן וְעַיִן וּבְרָאשֵׁי אֵיבָרִים שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרִים דְּאַמַּאי נְקַט שֶׁאֵינָם חוֹזְרִים אֲפִילּוּ חוֹזְרִים נָמֵי וְנִרְאֶה דְּמִשּׁוּם דְּהָתָם הֲוָה מַיְיתֵי מִצַּד דְּיוּקָא לְהָכִי מַיְיתֵי הַהּ בָּרַיְיתָא דְּקָאָמַר בְּהֶדְיָא דְּכֵיוָן דְּסוֹפָם לַחְזוֹר אֵין עֶבֶד יוֹצֵא לְחֵירוּת א"נ נִרְאֶה לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּמַאי דְּקָתָנֵי הָתָם שֶׁאֵינָם חוֹזְרִים אֲרָאשֵׁי אֵיבָרִים קָאָמַר דְּכֵיוָן דְּהֵם הָרָאשִׁים דְּלָא עָבֵיד לֵיהּ הֶיזֵּק כ"כ מִשּׁוּם הָכִי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַהֶיזֵּק שֶׁלֹּא יַחֲזוֹר עוֹד לְקַדְמוּתוֹ דאל"כ לָא מִקְרֵי הֶיזֵּק כְּלָל אֲבָל אִם הִכָּה בְּאֵבֶר עַצְמוֹ לְעוֹלָם אֵימָא לְךָ דַּאֲפִי' סוֹפוֹ לַחֲזוֹר עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶם לְחֵירוּת לְהָכִי מַיְיתֵי הַהּ בָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא הִכָּהוּ עַל יָדוֹ וְצָמְתָה וְסוֹפָהּ לַחְזוֹר אֵין עֶבֶד יוֹצֵא לְחֵירוּת.

א"כ שֵׁן וְעַיִן מַאי אַהֲנִי וכו' קָשֶׁה כֵּיוָן דְּדָרִישׁ רִיבּוּיֵי וּמִעוּטֵי וּמְרַבֶּה הַכֹּל וְלָא אַהֲנֵי מִיעוּטָא כ"א לְדָבָר קָטָן א"כ לֹא לִכְתּוֹב קְרָא כִּי אִם עַיִן לְחוּדֵיהּ וע"כ מִרַבֵּינַן מֵהָרִיבּוּי אֲפִילּוּ לֹא נִבְרָא עִמּוֹ וּמִיעוּטָא אַהֲנֵי לְדָבָר שֶׁסּוֹפוֹ לַחֲזוֹר וְנִרְאֶה דְּטָפֵי מְמַעֲטִי' שֵׁן שֶׁלֹּא נִבְרָא עִמּוֹ וּמִרַבֵּינַן מִצַּד הָרִיבּוּי אֲפִילּוּ מַה שֶּׁסּוֹפוֹ לַחֲזוֹר כֵּיוָן שֶׁהַמַּכָּה הִיא בְּמָקוֹם שֶׁנִּבְרָא עִמּוֹ.

תוס' הוֹאִיל וּמִדְּרַשׁ חֲכָמִים וכו' לפי' ריב"א שפי' דְּבָשֶׁן וְעַיִן אֵינוֹ צָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר כֵּיוָן דִּכְתַב בֵּיהּ קְרָא לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ דְּמַשְׁמַע חָפְשִׁי מֵעִיקָּרָא. קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ בגמ' שֵׁן וְעַיִן מַאי אַהֲנִי לֵיהּ נֵימָא דְּכָתְבִי' רַחֲמָנָא לו' דְּהָנֵי שֵׁן וְעַיִן אֵינוֹ צָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר אֲבָל שְׁאָר אֵיבָרִים צְרִיכִין גֵּט שִׁחְרוּר וְנִרְאֶה דְּסוֹף סוֹף לָא יְמָלֵט מִלְּמִדְרְשִׁי' בְּרִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה מִדְּכַתְבֵיהּ רַחֲמָנָא לְהַהּ מִיעוּטָא בֵּין שְׁנֵי הָרִיבּוּיִים ע"כ לְמַעֵט מִידִי אָתָא וּלְכָךְ פָּרִיךְ בגמ' שֵׁן וְעַיִן מַאי אַהֲנִי לֵיהּ מַאי טַעְמָא דר' שִׁמְעוֹן יָלִיף שִׁילּוּחַ מֵאִשָּׁה וכו' קָשֶׁה דְּהָא דָּרְשִׁי' לְעֵיל דִּלְחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ רִיבּוּיָא הוּא וּמִדִּכְתִיב יְשַׁלְּחֶנּוּ פרש"י דְּרִיבָּה לוֹ שְׁלוּחִים מִדְּלָא כְּתִיב חָפְשִׁי הוּא וְהֵיכִי מָצֵי לְמִכְתַּב חָפְשִׁי הוּא כֵּיוָן דְּהֶוְכְּרַח לְמִכְתַּב שִׁילּוּחַ לג"ש וְהַנִּרְאֶה לְכְאוֹרָה הוּא דְּתִרֵי יְשַׁלְּחֶנּוּ כְּתִיבִי חַד בְּעַיִן חַד בְּשֵׁן וּמֵחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ דְּרִישׁ לְעֵיל לְרִיבּוּיָא וְאִידָךְ אֲתָא לג"ש.

אֲבָל קָשֶׁה שְׁרֵשׁ"י ז"ל כָּתַב לְדִבְרֵי ר"מ אִי כְּתַב חָפְשִׁי לְבַסּוֹף וכו' וְכִי אֲתָא יְשַׁלְּחֶנּוּ לִשְׁאָר רָאשֵׁי אֵיבָרִים אֲתָא ע"כ וְלָמָּה אִיצְטְרִיךְ הַהּ יְשַׁלְּחֶנּוּ לִשְׁאָר רָאשֵׁי אֵיבָרִים דְּהָא מַאִידָךְ יְשַׁלְּחֶנּוּ נָפְקָא לָן רָאשֵׁי אֵיבָרִים.

עו"ק לֹא יִמְנַע מֵחֲלֵוקָה הַהּ ג"ש נִתְקַבְּלָה מִסִּינַי ור"מ קַבָּלָה מֵרַבּוֹ אוֹ לֹא אִי קַבָּלָה מֵרַבּוֹ א"כ לִיבְעֵי גֵּט שִׁחְרוּר וְאִם לֹא קַבָּלָה מֵרַבּוֹ מַאי פָּרִיךְ ור"מ וכו' נֵימָא דְּהַהּ ג"ש לֹא קַבָּלָה מֵרַבּוֹ לְכָךְ נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּהַהּ יְשַׁלְּחֶנּוּ לָאו ג"ש גְּמוּרָה הוּא דְּעִיקַּר הַפָּסוּק אִיצְטְרִיךְ לְרִיבָּה וּמִיעֵט וְרִיבָּה וְתַרְוַיְיהוּ יְשַׁלְּחֶנּוּ כְּחַד חֲשִׁיבִי וְהָכָא הָוֵי גִּילּוּי מִילְּתָא בְּעָלְמָא דְּהַהּ שִׁילּוּחַ

הָוֵי בְּגֵט דְּאִשָּׁה דְּהָוֵי בְּגֵט וּלְכָךְ פָּרִיךְ לר"מ וּמְשַׁנֵּי אִי כְּתַב לַחֲפִשִׁי וכו' וְלָא הָוֵי גִּילּוּי מִילְּתָא כְּלָל.

וְהַהִיא דְּיָלְפִינַן דְּהַהִיא שִׁילּוּחַ דְּהָכָא הָוֵי שְׁטָר ע"כ אַרָאשֵׁי אִיבָּרִים דִּלְעֵיל מִינַּיהּ קָאֵי וק"ל. ת"ר הִכָּהוּ עַל עֵינוֹ וְסִמְּאָהּ וכו' הַהִיא דְּסִמְּאָהּ לָאו דַּוְקָא דה"ה כהת' וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ.

וְאָמַר רַב יוֹסֵף וכו' מַיְיתֵי מִלְּתֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף כִּי הֵיכִי דִּלְפָרִיךְ בֵּין מְסוּמָכוֹס בֵּין מְרַבָּנָן דְּסָבִירָא לֵיהּ ח"נ דְּאַלִּיבָּא דְּכוּלְּהוּ מְשַׁלֵּם. א"ל שָׁאנֵי אָדָם וכו' כְּדְתַנְיָא וכו' קָשָׁה מַה מַּיְיתֵי מֵהָךְ בָּרַיְיתָא וּמַאי אֲוֹלְמֵיהּ דְּהַהִיא בָּרַיְיתָא מֵאִידָךְ בָּרַיְיתָא דְּהַכְּסוּ עַל עֵינוֹ דְּפָרִיךְ.

מִינַּהּ מִדְּתַרְנְגוֹל וכו' וְהָיִיתִי סָבוּר לוֹ'דְּהַבִּיאָה מִשּׁוּם דְּלָא נַיְמָא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הִכָּם כְּנֶגֶד עֵינוֹ לְתִקּוֹעַ בִּכְלִי עַצְמוֹ אֲבָל זֶה א"א דְּהָא סוֹס שֶׁצָּנַף הָוֵי דֶּוְמְיָא דְּהִכָּה בַּכּוֹתֶל וְחֵרְשׁוֹ וְאֶפְשָׁר דְּהֵבִיא הַהִיא בָּרַיְיתָא לְפִי שֶׁהָיְתָה יְדוּעָה בְּפִי הַכֹּל וְהַכַּוָּנָה דע"כ צָרִיךְ לְחַלֵּק כֵּן וְהָא דְּנָקַט הַבָּרַיְיתָ' כְּנֶגֶד אָזְנוֹ וְלֹא נָקַט תָּקַע בְּאָזְנוֹ כִּדְקָתָנֵי אִידָךְ בָּרַיְיתָא דְּפָטוּר נִרְאֶה דאע"ג דְּנָקַט בְּרִישָׁא הִכָּהוּ נָקַט כְּנֶגֶד אָזְנוֹ ופרש"י דְּהִכָּה בְּכוֹתֶל וכו' ת"ר הִכָּהוּ עַל עֵינוֹ וְכָהֲתָה וכו' בְּזֹאת הַבָּרַיְיתָא נָקַט כְּהָתָם וּבַבָּרַיְיתָא הָאַחֶרֶת נָקַט הֲרֵי שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ כְּהוּיָה וְסִמְּאָהּ וְדַקְדֵּק הָרָ"ן ז"ל דִּכְשֶׁהָיְתָה כְּהוּיָה אע"ג דְּכָהֲתָה עַל אֹנֶן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ ל"מ אֶלָּא א"כ סִמְּאָהּ לְגַמְרֵי אֲבָל כְּשֶׁהָיְתָה בָּרִיא מֵעִיקָּרָא אע"ג דְּלָא סִמְּאָהּ לְגַמְרֵי כֵּיוָן שֶׁכָּהֲתָה עַל אֹנֶן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ יוֹצֵא לְחֵירוּת וּדְבָרִים שֶׁל טַעַם הֵם וְלָשׁוֹן הַבָּרַיְיתָא יוֹכִיחַ דָּבָר זֶה אֶלָּא שי"לד לָזֶה צָרִיךְ בעה"ג לַעֲשׂוֹת צְרִיכוֹת אַחֵר דְּהָא הָנֵי תַּרְתֵּי צְרִיכִי לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הָיְתָה כְּהוּיָה מֵעִיקָּרָא לְהָיְתָה בְּרִיאָה דִּבְהָיְתָה בָּרִיא סַגִּי בְּכָהֲתָה וּבְהַיְתָה כְּהוּיָה צָרִיךְ שֶׁיְּסַמְּאָהּ וְאִי לָא הֲוָה תָּנֵי אֶלָּא חֲדָא הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁהַדִּין שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם וצ"ע ת"ר הֲרֵי שֶׁהָיָה רַבּוֹ רוֹפֵא וכו' וְתַנָּא תּוּנָא וכו' נָחַטַ' עֵינָהּ פרש"י אע"ג דְּסִמּוּיָא מֵעִיקָּרָא כִּי חָטַט' מְשַׁוֵּי לֵיהּ מוּמָא.

ויל"ד הֵיכָא מוֹכַח מֵהָכָא דְּהַהִיא דְּהָכָא הָוֵי אע"ג דְּסִמּוּיָא מֵעִיקָּרָא. וְנִרְאֶה דְּסִמּוּי' דְּעוֹף אֵינוֹ מַעֲלָה וּמוֹרִיד דְּבַעֲלַת מוּם בָּעוֹף שָׁרֵי וּמ"מ יָלִיף מֵהָתָם דִּמְחַוְסַר אֲבָר גָּרוּעַ טָפֵי וּלְכָךְ יוֹצֵא לְחֵירוּת וּמ"ש רַשִׁ"י ז"ל אַלְמָא אע"ג וכו' מְשַׁוֵּי לֵיהּ מוּמָא פי' מְשַׁוֵּי לֵיהּ מוּם גָּדוֹל וְהוּא מְחַוְסַר אֲבָר, תוס' מַבְעָיָא לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא וכו' וי"ל דְּשָׁאנֵי הָכָא וכו' אֲבָל הַהִיא דְּהָתָם לָא וכו' פי' דְּהָתָם לָא הָוֵי לֹא לְטֵיבוּתָא וְלָא לִגְרִיעוּתָא וְהָוֵי דֶּוְמְיָא דְּלִכְחוֹל אֶת הָעַיִן דְּאִיכָּא חֲדָא לְטֵיבוּתָא וַחֲדָא לִגְרִיעוּתָא וְהָוֵי כְּאִילּוּ לֵיכָּא כְּלָל וְרָאִיתִי בְּשִׁיטוֹת הרי"טבא שֶׁכָּתַב תֵּירוּץ לְקַוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' ז"ל וּבְהַהִי' דְּאֶבֶן אִיכָּא חֲדָא לִגְרִיעוּתָא שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְטוֹבָה אֶלָּא לְרָעָה אע"פ שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְאוֹתוֹ אֲבָר ע"כ וּבֶאֱמֶת הוּא לָשׁוֹן ק' לְהוֹלְמוֹ דְּכֵינָן שֶׁלֹּא הִכִּיר בָּהּ אֵיזֶהּ קָאָמַר דְּנִתְכַּוְּנוּ לְרָעָה.

תוס' סְמוּיָא וַחֲטָטָהּ ואע"ג וכו' דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁהֵם דִּבְרֵי מֵוֹתֵר דִּבְהֶדְיָא נָתַן רַב שִׁשֶּׁת הַטַּעַם מ"ט מְחַוְסַר אֲבָר וְכוּ. וְנִרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָ' אֵינָם מְפָרְשִׁים בְּפֵירוּשׁ וַחֲטָטָהּ שֶׁהוֹצִיאוֹ לְגַמְרֵי אֶלָּא שֶׁהוֹצִיאוֹ חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּנְשָׁאָ' שָׁם בּוֹלֵט וּלְפִי שֶׁאֵינוֹ בִּמְקוֹמוֹ הַמּוֹטָב' מַקְרֵי מְחַוְסַר אֲבָר וּלְכָךְ הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דמ"ש מֵהַהִיא דִּלְעֵיל דְּהָיְתָה כְּהוּיָה וְסִמְּאָהּ וכו' וְתֵרְצוּ דְּשָׁאנֵי הָכָא דְּחָטַט' עֲשָׂאוֹ מְחַוְסַ' אֲבָר רְצוֹנִי דְּזֶה הִשְׁמִיעָנוּ שֶׁעֲשָׂאוֹ מְחַוְסַר אֲבָר

עִם הֱיוֹת אֱמֶת שֶׁלֹּא הוֹצִיאוֹ לְגַמְרֵי וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה כִּיוֵּן רַשִׁ"י ז"ל בְּאוֹמֵר הוֹצִיאָהּ לְחוּץ וְלֹא הִסְפִּיק לוֹ' הוֹצִיאָהּ תוס' ת"ל מִן הָעוֹף וכו' מִכָּל הַחַי מִכָּל הַבְּהֵמָה וכו' נִרְאֶה דט"ס יֵשׁ בַּסְּפָרִים וצ"ל מִכָּל הַחַי מִכָּל בָּשָׂר וכו' וּבְתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּאִי לָא כְּתַב קְרָא גַּבֵּי יִשְׂרָאֵל הֲוָה מוֹקְמִינַן קְרָא בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא לִבְנֵי נֹחַ.

קָשָׁה דְּהֵיכִי קָאָמַר בגמ' יָכוֹל יָבְשָׁה גַּפָּהּ וכו' וְהֵיכִי מָצֵי לְמֵימַר הָכִי דְּהָא בְּלָאו קְרָא דְּמִן הָעוֹף נָמֵי יָדְעִינַן דְּמֻחָזָר אֲבָר אָסוּר בְּיִשְׂרָאֵל מִקְּרָא דְּמִכָּל הַחַי. נִרְאֶה דה"ק יָכוֹל וכו' כְּלוֹמַר דְּמַהַדּ קְרָא דְּזָכָר תָּמִים אִיכָּא לְמִטְעֵי וְלוֹמַר דְּדַוְקָא בְּהֵמָה וְלֹא עוֹף א"נ ה"ק יָכוֹל יָבְשָׁה וכי' יְהֵא מֻוּתָּר וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ מִכָּל הַחַי וְשָׁדַיְנַן לֵיהּ אַיִשְׂרָאֵל אֲבָל לֹא לִבְנֵי נֹחַ ת"ל מִן הָעוֹף וְהַשְׁתָּא קְרָא דְּמִכָּל הַחַי וכו' קָאֵי לִבְנֵי נֹחַ עוֹד כָּתְבוּ א"נ הֵ"א כֵּיוָן דְּאִיְּשְׁתְּרִי וכו' נִרְאֶה דְּהֲוֹכְרְחוּ לוֹמַר מִדְּאִיְּשְׁתְּרִי בְּעוֹפוֹת דְּאִי לא"ה הָיִיתִי אוֹמֵר דְּמֵאֵיזֶה טַעַם שָׁדַיְנַן קְרָא אַבְּהֵמָה וְלֹא אַעוֹפוֹת.

וּבְזָבָחִים פ' חַטַּאת הָעוֹף דַּף ס"ח ד"ה וְשֶׁנִּסְמְאָתָ כָּתְבוּ ז"ל. א"נ.

הֲוָה אָמִינָא דְּכֵיוָן דְּאִיְּשְׁתְּרִי בַּעַל מוּם בְּעוֹפוֹת לְיִשְׂרָאֵל טְפֵי מִבְּהֵמָה אִיְּשְׁתְּרִי אפי' מֻחָזָר אֲבָר. א"נ הֲוָה מוֹקְמִינַן מִכָּל הַתֵּי דִּכְתִיב בִּבְנֵי נֹחַ דְּדַוְקָא בְּהֵמָה שֶׁמָּצִינוּ שֶׁנֶּאֱסַר בָּהּ מוּם לְיִשְׂרָאֵל ע"כ וְהִנֵּה בְּתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתְבוּ נ"ל דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דִּלְיִשְׂרָאֵל מַקְלִינַן טְפֵי כֵּיוָן דְּמָצִינוּ דְּהֻתַּר בּוֹ הַבַּעַל מוּם וּקְרָא לִבְנֵי נֹחַ דַּוְקָא כְּתִיב: דַּף כֹּה מַאי לָאו עַל לְשׁוֹנוֹ וכו' יל"ד לָמָּה לֹא אָמַר דְּעַל שְׁפָתָיו הַיְינוּ הַשְּׁנַיִם דְּהָשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיךְ לְהַקְשׁוֹת וְגַם הָא דְּתֵירֵץ דְּזִמְנָא דְּחָלִים לֹא שַׁיָּיךְ.

וְנִרְאֶה דְּהַהֶכְרֵחַ הוּא מֵהֶכְרֵחַ הַבָּרַיְיתָא הָאַחֶרֶת דְּקָתָנֵי עַל לְשׁוֹנוֹ בְּהֶדְיָא ויל"ד כֵּיוָן דְּמָצֵי לְמִפְרַךְ מִן הַבָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא עַל לְשׁוֹנוֹ רָפְנָם מֵהַדּ בָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי עַל שְׂפָתָיו מַאי לָאו וכו' וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ לוֹמַר מִזֹּאת הַבָּרַיְיתָא קשי' לֵיהּ א"נ דְּמָצֵי לְמֵימַר דְּתַנָּאֵי הִיא וְאַלִּיבָּא דר' לה"ק מַאי לָאו עַל לְשׁוֹנוֹ וְכֻלָּן שָׁוִים בְּכָךְ לז"א לֹא עַל שְׂפָתָיו: תוס' ר' מְדַמֶּה וכו' וא"ת דִּילְמָא הַזָּאָה שָׁאנֵי דְּאִיתַּקַּשׁ לְטֻמְאָ'.

קש' דְּמַאי קֻשְׁיָ' הִיא זֹאת דְּבַעְיַן סְמִיךְ אַקֻּשְׁיָ' דְּוַעוֹד תַּנְיָא דְּנִיטַּל רֹוב הַלָּשׁוֹן וְלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּאִיתַּקַּשׁ לְטֻמְאָה וְאֶפְשָׁר דְּהָתָם הָוֵי לְחוּמְרָא וְאַגַּב גְּרָרָא עַיְּינְתִּי בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְרָאִיתִי בּוֹ דְּבָרִים סוֹתְרִים בהל' עֲבָדִים פ"ג כָּתַב ז"ל דְּאֵין עֶבֶד יוֹצֵא לְחֵירוּת לֹא בְּסֵירוּס וְלֹא בְּנִיטַּל לְשׁוֹנוֹ וְאִילּוּ בה' בְּיאֵת מִקְדָּשׁ כָּתַב הַחֲמִישִׁי' דְּבָרִים הַפּוֹסְלִים בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה וּבְכֻלָּם כָּתַב סֵירוּס וְגַם נִיטַּל רֹוב לְשׁוֹנוֹ וְהָיִיתִי סָבוּר לוֹמַר דְּהָרַמְבַּ"ם נִסְתַּפֵּק כְּמַאן הִלְכְתָא לְפִי שֶׁרָאָה דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים גַּם רָאָה סְתָמָא דְּמַתְנִי' במס' בְּכוֹרוֹת שֶׁנִּיטַּל רֹוב לְשׁוֹנוֹ מַשְׁמַע דְּהָוֵי כר' לְכָךְ פָּסַק בְּכָל הַחֲזָמְרוֹת וּבְעִנְיַן עֶבֶד פָּסַק לְהַחְמִיר עַל הָעֶבֶד לְפִי שֶׁהוּא הַמּוֹצִיא מֻחֲזָרוֹ לְעִנְיַן בַּעַל מוּמִים פָּסַק לְהַחְמִיר אֶלָּא דַּעֲדַיִין יֵשׁ לְדַקְדֵּק נְהִי דְּנִסְתַּפֵּק שֶׁלֹּא לִפְסֹק בְּלָשׁוֹן כְּרַבָּנָן מִכֹּחַ מַתְנִיתִין דִּבְכוֹרוֹת אֲבָל בְּסֵירוּס לָמָּה פָּסַק כְּבֶן עַזַּאי דְּאָמַר אַף הַסֵּירוּס בְּעִנְיַן בְּיאַת מִקְדָּשׁ וְלֹא בה' עֲבָדִים.

ונר' לְתָרֵץ דס"ל ז"ל דְּעֻלָּא פְּלִיג אַמַּאי דְּקָאָמַר תַּלְמוּדָא לְעֵיל מִכֹּחַ הַקֻּשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת מַאי פָּרֵיךְ לְעֵיל וכו' וס"ל ז"ל דְּתַלְמוּדָא הָיָה מְדַמֶּה הָעִנְיָנִים זֶה אֶת זֶה אֲבָל לְדַעַת עֻלָּא לֵיכָּא לְדַמּוּיֵי מִילְּתָא אַהֲדָדֵי דְּהַזָּאָה שָׁאנֵי דְּדָמֵי לְטִבִילָה וּלְכָךְ פָּסַק בְּהִלְכ'

פָּרָה אֲדֻמָּה כְּרִבְנָן וּבְעָבֵד פָּסַק כַּחֲכָמִים ובה' בְּיֹאת מְקֻדָּשׁ פָּסַק לְהַחְמִיר מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְדַמּוֹיֵי לְטֻבִּילָה אָזְלִינַן לְחוּמְרָא וְכֵן בְּעִנְיַן עֶבֶד מִדְּמִינָן לְטֻמְאָה לְהַחְמִיר עַל הָעֶבֶד כַּנִּרְאֶה לִי וּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא כְּתַנָּאֵי לָאו לְמֵימַר דְּתָלֵי הָא בְּהָא אֶלָּא כִּי הַהִּ פְּלוּגְתָּא מָצִינוּ פְּלוּגְתָּא אַחֲרִיתִי כְּתַנָּאֵי וכו' תּוֹסָפוֹת כָּל הָרָאוּי לְבִילָה וכו' עוֹד י"ל דְּאִיכָּא נַפְקוּתָא וכו' קָשֶׁה דְּהַשְׁתָּא לְפִי הָאֱמֶת שֶׁמְּבִיאוֹ בִּשְׁנֵי כֵּלִים אֵיךְ נִמְלָט מִפִּיסּוּל מוֹתַר שֶׁמֶן דְּדוֹחֵק לוֹמַר דְּמַתְנִיתִין לָא ס"ל כְּהַהוּא תַּנָּא וְנִרְאֶה דְּאָוְמָדָנָא דְּמוּכָח הִיא דְּהַמְתְנַדֵּב מִנְחָה גְּדוֹלָה הוּא לַהֲבִיאוֹ בִּכְלִי א' אִם אֶפְשָׁר שֶׁיְּוַבְלֵל בְּלוֹג אֶחָד בִּכְלִי אֶחָד וּלְכָךְ כֵּינָן שֶׁלְּכַתְּחִלָּה או' שֶׁצָּרִיךְ ב' כֵּלִים כֵּינָן שֶׁצָּרִיךְ לוֹג א' לְכָל כְּלִי הָוֵי מֻוָתָּר שֶׁמֶן וכו' אָמְנָם לְפִי הָאֱמֶת דַּאֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל מֵעוֹלָם לֹא נָדַב הָאָדָם אֶלָּא עַל דַּעַת לַהֲבִיאוֹ בִּשְׁנֵי כֵּלִים וּבִשְׁנֵי לֻגִּין שֶׁמֶן וּלְכָךְ לָא הָוֵי מֻוָתָּר שֶׁמֶן כְּלָל לְפִי שֶׁאָמְדִינַן דַּעְתֵּיהּ דִּשְׁנֵי לֻגִּין הִתְנַדֵּב כַּנִּרְאֶה לִי: עוֹד כָּתְבוּ וּכְתִיב וְיָדָיו וְרָשֵׁי' מַה יָּדָיו מֵאַבָּרַאי וכו' לְכְאוֹרָה יֵשׁ לְתָמֹהַּ דְּבַגְּמָרָא נָפְקָא לָן מִבְּשָׂרוֹ מַה בְּשָׂרוֹ מֵאַבָּרַאי וְנִרְאֶה דְּאִי מִבְּשָׂרוֹ לְחוּדֵיהּ הַיְינוּ מַרְבִּים אֲפִילּוּ בֵּית הַסְּתָרִים דִּבְשָׂרוֹ אִיקְּרִי אֶלָּא מִכֹּחַ דִּכְתִיב וְיָדָיו דָּרְשֵׁי' מַה בְּשָׂרוֹ מֵאַבָּרַאי וכו': כְּתַנָּאֵי וכו' בְּבֵצִים וְלֹא וכו' ק"ל דִּבְלָאו הָכִי אִיכָּא תְּנַאי וְנִרְאֶה דְּרָצָה לְתַקֵּן הַבְּרַיְיתָא בַּתְּחִלָּה: מָעוּךְ וְכָתוּת פרש"י דְּמִנְּכָר טְפֵי לָאו לְמֵימַר טְפֵי מַגִּיד דְּהָא אַף קָאָמַר אֶלָּא מִנֶּכָר טְפֵי מָעוּךְ וְכָתוּת מְנָתוּק וּכְרוּת: מַתְנִיתִין בְּהֵמָה גַּסָּה וכו' בְּהַגְבָּהָה פרש"י וְלֹא בְּמִשִּׁיכָה יל"ד דהיל"ל וְלֹא בְּמִסִּירָה וכ"ש מְשִׁיכָה.

וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דַּאֲתָא לְפְלוּגֵי עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים נָקֵט רַשְׁ"י זַ"ל לָשׁוֹן הַחוֹלֵק עָלָיו: גְּמָרָא דָּרֵשׁ רַב בְּתִמְחוּנְיָא וְהָאָנַן בְּמִסִּירָה תְּנַן אֵין לְדַקְדֵּק דְּרַב אַיְירֵי בְּמְצִיאָה וְנִכְסֵי הַגֵּר דְּלֹא שַׁיָּיךְ מְשִׁיכָה דְּהָא מִסְתָּמָא הֵבִין שְׁמוּאֵל כַּוָּנַת רַב דְּפֶה אֶל פֶּה דִּבֵּר עִמָּהֶם וְהָא דְּקָמָקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת בפ' הַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה דְּנֵימָא דְּרַב אַיְירֵי בְּסִימְטָא וּמַתְנִי' כד"ה הַיְינוּ מְשׁוּם דְּסִתָּמָא דְּמִלְּתָא הָכִי הָוֵי דְּמְסִירָה קָנְיָא בר"ה וּמְשִׁיכָה בְּסִימְטָא וק"ל: הֲדַר בֵּיהּ רַב מֵהַהִיא פִּירְשׁ כֵּינָן דְּמַתְנִיתִין קָתָנֵי בְּמְסִירָה הֵיכִי הֲדַר בֵּיהּ וּמְשַׁנֵּי דְּטַעֲמָא דְּהָדַר בָּיְה הוּא מְשׁוּם דְּאַשְׁכַּח תַּנָּא דְּקָתָנֵי זֶה וְזֶה בְּמְשִׁיכָה וְרב ס"ל כְּוָותֵיהּ בִּבְהֵמָה גַּסָּה בְּדַוְקָא אוֹ דר' בְּהֵמָה גַּסָּה לַשּׁוֹאֲלִים לוֹ וה"ה בְּדַקָּה דס"ל הָכִי כְּרִבְנָן דְּמַתְנִי' וְאָפְשָׁר דְּלֹא הֲוָצְרַךְ לְכָךְ דְּנַדַּאי הַלָּכָה כַּחֲכָמִים דְּמַתְנִי' אֶלָּא לְגַסָּה הֲוָצְרַךְ לְכָךְ מְשׁוּם דְּכֻלְּהוּ תַּנָּאֵי דְּמַתְנִי' ס"ל דְּנָקֵנִית בְּמְסִירָה כְּלָל אֶלָּא מֵעַתָּה וכו' לְשׁוֹן אֶלָּא מֵעַתָּה קָשֶׁה דְּהַהּ קוּשְׁיָא אַבְּרַיְיתָא קַיְימָא וְנִרְאֶה דְּהָיְיתִי אוֹמֵר דְּהַהּ בְּרַיְיתָא מְשַׁבַּשְׁתָּא הִיא דְּהָא ר' לֹא הִזְכִּיר הַהּ סְבָרָא אֲבָל הַשְׁתָּא דְּרַב ס"ל כְּהַהּ תַּנָּא הַשְׁתָּא פָּרִיךְ פִּיל וכו' וַהֲוָה מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי לר"שִׁדְּכֵינָן דְּלֹא שַׁיָּיךְ בְּהַגְבָּהָה נָקֵנִית בְּמְסִירָה אוֹ מְשִׁיכָה ע"ד שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּמְצִיאָה וְנִכְסֵי הַגֵּר אֶלָּא מְשׁוּם דְּרַבָּנָן אָמְרִי זֶה וְזֶה נָקֵנִית בְּמְשִׁיכָה וּמַשְׁמַע אֲפִילּוּ פִּיל וְעָלָה קָאֵי ר"ש וְכִי תֵּירֵץ בַּחֲלִיפִין וכו' הַיְינוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּנִיחָא הַהּ קַנְיָן מִקַּנְיַן הַגְבָּהָה: שָׁמְעַת מִינַּהּ וכו' לר' זֵירָא פָּרִיךְ וּלְהָכִי לֹא תֵּירֵץ דְּמָצֵי לְדַחוּיֵי דְּאַיְירֵי בַּחֲלִיפִין וְהַהּ מִלְּתָא הָוֵי בעי' דְּלָא אִיפְּשׁוּט בב"ב וְרַשְׁ"י שֶׁכָּתַב פְּלוּגְתָּא וכו' הַיְינוּ הַהּ: תּוֹסָפוֹת בְּהֵמָה גַּסָּה וכו' וְהִקְשׁוּ מֵרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהָוֵי מָצֵי לְאַקְשׁוּיֵי מר' מֵאִיר דְּיוֹשֵׁב בַּקָּרוֹן דְּמַשְׁמַע דְּמְשִׁיכָה קוֹנָה וְאָפְשָׁר דְּהָתָם הָוֵי מִלְּתָא דְּאִיסּוּרָא וְאִיסּוּרָא שָׁאנֵי וְצָרִיךְ לְדַקְדֵּק מַאי דְּמַיְיתֵי הָתָם בִּשְׁנַיִם אוֹחֲזִים מִמִּלְּתָא דְּאִיסּוּרָא וּבְקַל יתב' וּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּבִגְמָרָא בָּעֵי פִּיל לר"ש וכו' תְּבַעְיָ' לֵיהּ לְמִי בְּהֵמָה גַּסָּה וכו' פִּי' פִּיל בְּהֵמָה יְקָנָה דְּפִיל נָמֵי בְּהֵמָה גַּסָּה מַקְרֵי כְּאִילּוּ סְתָם בְּהֵמָה גַּסָּה

נִקְנֵי' בְּהַגְבָּהָה דְּהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם תּוֹסְפוֹת שָׁמְעַת מִינַּהּ וא"ת דִּילְמָא לָא אַיְירֵי וכו' כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' לְהַקְשׁוֹת וּדְקָאָרֵי לָהּ וכו' דִּפְשִׁיטָא דְּהָוֵי בְּסִימְטָ' וְתֵירְצוּ דְּסְתָמָא בִּרְשׁוּת מוֹכֵר וכו': דַּף כו מַתְנִי' נָכְסִים שְׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת וכו' גְּמָרָא בְּכֶסֶף מְנָא לַן וכו'.

וְקָשֶׁה מַאי בָּעֵי מִנָּלַן ק"ו הוּא מֵעֶבֶד שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה בַּחֲזָקָה וְנִקְנֶה בְּכֶסֶף קַרְקַע שֶׁנִּקְנֶה בַּחֲזָקָה א"ד שֶׁיִּקָּנֶה בְּכֶסֶף וְאִם נַעֲשָׂה פרכ' מִשֵּׁשׁ שֶׁמּוֹצִיא בע"ע וּלְכָךְ נִקְנֶה בְּכֶסֶף נַחֲזוֹר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְנֹאמַר וּמַה חֲזָקָה שֶׁאֵינָהּ קוֹנָה בע"ע קוֹנָה בַּקַּרְקַע וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר שֵׁשׁ יוֹכִיחַ דְּמִיצִיאָה לְהַכְנָסָה כָּתְבִנוּ לְמַעְלָה בִּשְׁמַעְתָּ' דְּאֶלָּא מַאן תַּנָּא דְּלָא יָלִיף ש"ש דְּלָא אָמְרִינַן יוֹכִיחַ.

עוֹד קָשֶׁה מַאי בָּעֵי מִנָּלַן לר' יוֹחָנָן דְּאָמַר דְּדָבַר תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנוֹת וְיָלִיף קִנְיָן כֶּסֶף מֵהֶקְדֵּשׁ מִדְּכְתִיב וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ וַאֲפִילּוּ לר"ל דְּאָמַר מְשִׁיכָה מִפּוֹרֶשׁ' מִן הַתּוֹרָה הַיְינוּ דַּוְקָא בְּמִטַּלְטְלֵי דְּהָוֵי מִיָּד לְיָד אֲבָל בְּקַרְקַע לְעוֹלָם דְּמָצֵי לְמֵילַף מֵהֶקְדֵּשׁ דְּנִקְנֶה בְּכֶסֶף וְנִרְאֶה דאע"ג דְּאִיכָּא לְמֵילַף בק"ו א"נ מֵהֶקְדֵּשׁ כִּדְקָאָמַר ר' יוֹחָנָן מ"מ הָכָא בָּעֵי מִנָּלַן וַטַּעְמָא דְּמִלְּתָא דְּקָרָא דְּיָלִיף חֲזָקָה מִינָּהּ הַיְינוּ מִדְּכְתִיב אֲשֶׁר תִּפָּשְׂתֶם בָּהּ דִּלְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּהָוֵי קָרָא מְיֻיתָּר דְּלָא הָיָה מִן הָרָאוּי לְמִכְתַּב אֲשֶׁר תִּפָּשְׂתֶם אֶלָּא וּשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם לְבַד וּמִדְּכְתִיב אֲשֶׁר תִּפָּשְׂתֶם ש"מ דה"ק שְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם דַּוְקָא בְּאוֹתָן שֶׁתִּפָּשְׂתֶם בַּיְּשִׁיבָה לֹא בְּאוֹתָן שֶׁקָּנִיתִ' בְּכֶסֶף אוֹ בַּשְּׁטָר וְלָכֵן הָיִיתִי סָלִיק אַדַּעְתִּ' שֶׁאֵינוֹ נִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר לז"א בְּכֶסֶף מְנָלַן וכו' וּבִשְׁטָר מְנָלַן וְהַשְׁתָּא דְּיָלִיף כֶּסֶף מִקְּרָא הַשְׁתָּא צָרִיךְ לוֹמַר דַּאֲשֶׁר תִּפָּשְׂתֶם סִיפּוּר דְּבָרִים הוּא א"נ לְלַמֵּד דְּנִקְנֶה בַּחֲזָקָה לְחוּדֵיהּ אֲתָא וְלָא הָוֵי מִיעוּט: אִי כְּתַב יִקְנוּ לְבַסּוֹף כִּדְקָאָמְרִתְּ וכו' מַשְׁמַע מִקְּרָא דְּדַוְקָא כֶּסֶף הוּא הַקּוֹנֶה וְלֹא הַשְּׁטָר וּלְקַמָּן מוּכָח מִוּאַקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה בִּשְׁטָר קוֹנֶה וְנִרְאֶה דְּדָבָר פָּשׁוּט הוּא דְּמַאי דְּיָלִיף מֵהַהוּא קְרָא הוּא שְׁטַר מַתָּנָה ואע"ג דִּבְקִנְיָן מֶכֶר אַיְירִי קְרָא כְּבָר כָּתְבוּ בְּתוֹסְפֵי רי"ד טַעַם לָזֶה דְּמִשּׁוּם דְּעוֹשֶׂה קִנְיָן בְּמֶכֶר קָרֵי לֵיהּ מַקָּנֶה גַּבֵּי מַתָּנָה: אִי בָּעֵינָא בְּכַסְפָּא אִיקְנֵי וכו' הַוָה מָצֵי לְמֵימַר נַפְקוּתָא אַחֲרִיתִי דְּאִי בָּעֵי בְּכַסְפָּא אִיקְנֵי וּמִשְׁעַת נְתִינַת הַכֶּסֶף מְשֻׁעְבָּדִים לוֹ קַרְקָעוֹת הַמּוֹכֵר וְאִם מָכַר קַרְקַע בֵּין נְתִינַת הַכֶּסֶף לִנְתִינַת הַשְּׁטָר מְשֻׁעְבָּדִים לוֹ: מֵתִיב רַב הִמְנוּנָא וכו' הָוָה מָצֵי לְתָרֵץ דְּאַיְירִי כִּדְפָרֵישׁ' א"נ כְּשֶׁנָּתַן דָּמִים אֶלָּא דְּהָוֵי דֵּומְיָא דְּמַתָּנָה דְּבָא לְפָרֵשׁ כֵּיצַד בִּשְׁטָר וְהַיְינוּ שְׁטָר לְחוּדֵיהּ וְגַם לֹא פֵּירֵשׁ תוס' אָמַר קְרָא וכו' כְּבָר בֵּאַרְתִּי דִּבְרֵיהֶם לְמַעְלָה בד"ה א"נ שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ תוס' וּבְודּוּי וכו' וְגַם מַשְׁמַע וכו' הֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם קָשִׁים שְׁנִּרְאֶה מִזֶּה סִיּוּעַ לְרַשִׁ"י ז"ל וְאִפְשָׁר שֶׁרַשִׁ"י ג"כ מִכֹּחַ הַיְרוּשַׁלְמִי אָמְרוּ וְהַיּוֹתֵר ק' דְּהַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק לֹא יַחְפּוֹר כָּתַב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ מִתְנַדֶּה וְהָיִיתִי סָבוּר לוֹמַר דְּאַדִּבְרֵי רַשִׁ"י קָיְימִי כְּלוֹמַר דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַשִׁ"י דְּמִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע מִתְנַדֶּה כְּגוֹן פֵּירוֹת לְקוּחִים וכו' אֶלָּא שֶׁהֵם דִּבְרֵי מוֹתָר דְּנַדַּאי דִּלְדִבְרֵי רַשִׁ"י הָוֵי כָּךְ וְיוֹתֵר נִרְאֶה לוֹמַר דְּגָרְסִי' מִדִּבְרֵיהֶם מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ מִתְנַדֶּה וכו' ת"ש א"ר אֶלְעָזָר וכו' מֶה עָשָׂה וְלָקַח בֵּית סָלַע וכו' קָשֶׁה לָמָּה לֵיהּ שִׁיעוּר סָלַע דְּקַרְקַע כָּל שֶׁהוּ סַגִּי לְקָנוֹת עִמָּהּ נְכָסִים שְׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת כִּדְקָתָנֵי הַהִיא מַתְנִיתִין שֶׁהֵבִיא לְמַעְלָה בְּסָמוּךְ וְאִפְשָׁר דַּחֲכָמִים הֵם וְאָמַר לוֹ דְּצָרִיךְ שֶׁיְּקַנֵּם ע"ג קַרְקַע וּבְכָל שֶׁהוּ הָוֵה סַגִּי אֶלָּא שֶׁהוּא חָשֵׁב דְּלָא הָוֵה סַגִּי אִם לֹא שֶׁיְּקָנֶה שׁוּם שִׁיעוּר מֵהַקַּרְקַע וְלָקַח שִׁיעוּר סָלַע אוֹ טָפַח עַל טָפַח: בֵּית סָלַע לְמַאי חֲזֵי הָכָא לֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ לִדְמִי כְּדִלְקַמָּן דִּלְפִירוּשׁ' קַמָּא דְּהָוֵי רוֹחַב

סָלַע כְּיָון דְּהָוֵי מָקוֹם קָטָן מֵהָכִיל אִי אֶפְשָׁר לָשִׂים עַל גַּבֵּי דָּמֵי מַאָה צֹאן וּמַאָה חֲבִיוֹת וּלְלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּפֵירֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל דְּהָוֵי.

סָלַע מַמָּשׁ שֶׁהוּא גָּבוֹהַ וְחָדוּד וְאֵין לְהַעֲמִיד עָלָיו מַאָה צֹאן הָכִי נָמֵי אֵין לְהַעֲמִיד עָלָיו דָּמֵי מַאָה צֹאן כֵּיָון שֶׁהוּא מָקוֹם מְשֻׁפָּע וְאֵינוֹ עָשׂוּי לְקַבֵּל עָלָיו שׁוּם דָּבָר וּלְכָךְ מוּקִי לָהּ דְּנָפִישׁ טוּבָא וכו' כַּנַ"ל וְרָאִיתִי לְהרש"ך בְּחֵלֶק ג' סִימָן ה' הִרְגִּישׁ בְּקֻשְׁיָא זוֹ הִנִּיחָהּ בצ"ע וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי הוּא הַנָּכוֹן: אָמְרוּ לוֹ אֵין לוֹ תַּקָּנָה מִכָּאן הָיָה מַשְׁמַע שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָאָדָם קַרְקַע מְסֻוָּם מִדְּאָמְרוּ אֵין לוֹ תַּקָּנָה וכו' וְהַמְפָרְשִׁים כָּתְבוּ דמ"ש צְפוֹנִי זֶה לפ' הוּא שֶׁרָצָה לְהַקְנוֹת לָהֶם ג"כ קַרְקַע וְאֶפְשָׁר דַּחֲכָמִים אָמְרוּ לוֹ שֶׁיַּקְנֶה בְּאַגַּב וְהוּא לֹא רָצָה לְהַקְנוֹת לָהֶם בְּקַרְקַע כָּל שֶׁהוּא שֶׁאֵינוֹ מְסֻוָּם אֶלָּא רָצָה לִיתֵּן לָהֶם גַּם הַקַּרְקַע בְּמַתָּנָה: וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסֵפֶר רֹאשׁ יוֹסֵף בְּזֶה בְּסִימָן ר"ב: לָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ סָבַר שְׁמִיט וכו' קָשֶׁה דְּאַמַּאי לֹא זְכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר בְּהַגְבָּהָה שֶׁיַּגְבִּיהֶנָּה לְצֹרֶךְ חֲבֵירוֹ וְיַנִּיחֶנָּה בִּמְקוֹמוֹ עַד שֶׁיָּבֹא בַּעַל הַדָּבָר דְּהָא קי"ל דְּהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם וַאֲפִילוּ בְּבֵית הַמּוֹכֵר וְאֵין לוֹמַר דְּכֵיוָן שֶׁהִגְבִּיהַּ לְצֹרֶךְ חֲבֵירוֹ יוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּתוֹ דְּהָא אֶפְשָׁר לְעַכֵּב עַל יָדוֹ עַד שֶׁיָּבֹא בַּעַל הַדָּבָר: וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת הַנּוֹתֵן הָיְתָה לָתֵת הַמַּתָּנָה לְאוֹתוֹ פלו' וְלֹא תִּהְיֶה עוֹד מְוֻטָּל עָלָיו כְּלָל וְעִיקָּר וְאִם הָיָה מַנִּיחַהּ בְּבֵיתוֹ אַכַּתִּי צָרִיךְ לְשָׁוְמָרָהּ תָּא שְׁמַע מַעֲשֶׂה בר"ג וכו'.

קָשֶׁה הֵיכִי מוֹכַח מֵהָתָם דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלְּפִי שֶׁהָיָה לוֹ לר"ג מָקוֹם הַמַּעֲשֶׂר הוּא שֶׁזִּכָּה אוֹתוֹ לוֹ אֲבָל מִנָּלַן דְּאִם יִזְכֶּה לוֹ מָקוֹם אַחֵר לֹא יִקָּנֶה וּלְעוֹלָם דְּלָא בעי' צְבוּרִים. וְנִרְאֶה דְּדָיֵיק מִדְּקָאָמַר וּמְקוֹמוֹ מֻוְשָׁכָּר דְּלֹא הָיָה רָאוּי לוֹמַר כִּי אִם וְהַקַּרְקַע קָנוּי לוֹ אֶלָּא וַדַּאי דְּקַפֵּיד דַּוְקָא לִמְקוֹמוֹ וְלֹא לְמָקוֹם אַחֵר א"נ כֵּיָון דְּאִיכָּא צְדָדִים לוֹמַר אִי בעי' צְבוּרִין אוֹ לֹא הָיָה רָאוּי לר"ג לְהַשְׁכִּיר לוֹ מָקוֹם אַחֵר וְלֹא מְקוֹם הַמַּעֲשֵׂר וְיִלְמַד לָנוּ דְּלָא בעי' צְבוּרִין תוס' מַעֲשֶׂה בר"ג וכו' וק' דְּאִם כֵּן מָה הָיָה מוֹעִיל תְּקוּנוֹ אַדַּרְבָּא גָּרַע טְפֵי וכו' וְקָשֶׁה דְּאֵיךְ הוּא אַדַּרְבָּא גָּרַע טְפֵי וכו' דְּהָא כֵּן כְּתִיב חִיּוּב מִיתָה בְּאוֹכֵל טֶבֶל כְּאוֹכֵל הַמַּעֲשֵׂר עַצְמוֹ וְעוֹד אַדַּרְבָּא הָאוֹכֵל טֶבֶל מִתְּחִילַת אֲכִילָתוֹ יֵשׁ בּוֹ חִיּוּב מִיתָה אֲבָל כֵּיָון שֶׁהִפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר אוֹכֵל בְּהֶיתֵּר עַד שֶׁיִּשָּׁאֵר לְבַסּוֹף חִיּוּב הַמַּעֲשֵׂר וְיֹאכְלֵם וְאֶפְשָׁר דְּאֵין חַיָּבִים מִיתָה בַּאֲכִילַת אוֹתוֹ הַטֶּבֶל כֵּיָון שֶׁכְּבָר הִפְרִישׁ ר"ג ת"ג וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה הַלֵּוִי ת"מ וְכֵן הָיָה נרא' לְכְאוֹרָה לְדַקְדֵּק מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל ה' סנה' כְּשֶׁמָּנָה הַלָּאוְיִן שֶׁחַיָּבִים מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם.

עוֹד כָּתְבוּ ז"ל וּמִיהוּ ק' אֵיךְ יָצָא מִבֵּיתוֹ וכו' עִם שֶׁרַשִׁ"י ז"ל כְּבָר תֵּירְצוּ באו' שֶׁשָּׁכַח וְלֹא תָּרַם וְהַשִּׁכְחָה אֵינָהּ בִּידֵי אָדָם מ"מ מַקְשִׁים הַתּוֹסָ' ז"ל וְכֵיָון דַּחֲזָקָה עַל חָבֵר וכו' הָיָה לוֹ לָתֵת אֶת לְבּוֹ וְלֹא יָבֹא לִידֵי שִׁכְחָה.

עוֹד כָּתְבוּ ואו' ר"ת וכו' ומַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּמַעֲשֵׂר עָנִי לָעָנִי וּמִתְבַּעֲרִין בְּכָל מָקוֹם וכו' נ"ל דְּיֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' הַזֹּאת מעש' רִאשׁוֹן לְלֵוִי וּמַעֲשֵׂר עָנִי לָעָנִי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּבִיכּוּרִים מִתְבַּעֲרִים בְּכָל מָקוֹם ר"ש או' הַבִּיכּוּרִים נוֹתְנִים לְכֹהֵן וכו' וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּהַתּוֹסָ' תְּקָנוּ דְּלָא תִקְשֵׁי מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה דְּנִרְאֶה מִמַּתְנִיתִין דְּמַסֶּכֶת בִּיכּוּרִים שֶׁאֵין חַיָּבִים בְּבִיעוּר וְלֹא הִקְשׁוּ מֵחַלּוֹקֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי דנר' הָכָא דְּנוֹתְנוֹ לָעָנִי וְעוֹד שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּשׁוּם מָקוֹם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לִיתְּנוֹ לָעָנִי אֶלָּא אוֹכְלוֹ בַּיְרוּשַׁ' אוֹ מְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיכוֹ לִירוּשָׁלַיִם וּמָצָאתִי מִשְׁנָה שְׁנוּיָה בְּמַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּלָשׁוֹן שֶׁכָּתַבְתִּי וְהִיא הִיא הַתּוֹסָפְתָּא וְשֶׁהִזְכִּירוֹ

הַתּוֹסְפוֹת וְגַם מַה שֶׁכָּתְבוּ לְמַעְלָה דְּבַתּוֹסָפְתָּא תָּנֵי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא מִשְׁנָה עֲרוּכָה ע"ש.

עוֹד כָּתְבוּ וּמַעֲשֶׂה וכו' אֲבָל לֹא הָיָה חוֹשֵׁשׁ לֹא לִקְבּוֹעַ מָקוֹם וְלֹא לְהַזְכִּיר סְכוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וכו' וְקָשֶׁה דְּלָמָּה לֹא כָּתְבוּ שֶׁהַכֹּל הִפְרִישׁ וְקָרָא שֵׁם בְּבֵיתוֹ וְקָבַע מָקוֹם וְהוֹדִיעַ לִבְנֵי בֵּיתוֹ וְלֹא הָיָה מְחַוְסָּ' רַק הַמְּדִינָה לְבַד לז"א עִישׁוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוֹד וכו' וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פ"ק דְּמְצִיעָא נִרְאֶה לִכְאוֹרָה דְּזֶה דַּעְתָּם וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דר"ת חָזַר לְדַקְדֵּק בְּכָאן לְיִשָּׁנָא יַתִּירָא דר"ג דְּקָאָמַר עִישׁוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוֹד דְּמַה לוֹ לְהַזְכִּיר הַמְּדִינָה וְכֵינָן שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לָצֵאת רַק מֵאִיסּוּר זְמַן הַבִּיעוּר לֹא הי"ל כִּי אִם לְבָרֵר שָׁם הַבְּעָלִים לְמִי יִתֵּן, אֶלָּאע"כ שֶׁלֹּא קָרָא שֵׁם וְגַם לֹא קָבַע מָקוֹם לְכָךְ אָמַר מַה שֶּׁאֲנִי עָתִיד לִפְרֹשׁ וְלִתְרוֹ' וז"א שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוּד עִם הֶיוֹת שֶׁהַכֹּל חָסֵר מַעֲשִׂים עִם כָּל זֶה נָכוֹן לר' לְהוֹשִׁיעַ דְּעַכְשָׁיו אַצְיל עַצְמִי מֵאִיסּוּר הַבִּיעוּר: דַּף כו אִיבַּעְיָא לְהוּ מִי בָּעֵינַן אַגַּב אוֹ לָא מִדְּקָאָמַר בְּהָנֵי בָּרָיְיתוֹת דְּלִעֵיל אָמְרוּ לוֹ אֵין לוֹ תַּקָּנָה שֶׁיְּקָנֵם אֶלָּא ע"ג קַרְקַע אֵין לְדַקְדֵּק דְּבָעֵי' אַגַּב שֶׁהָרֵי לֹא אָמְרוּ אֵין לוֹ תַּקָּנָה שֶׁיְּקָנֵם אֶלָּא בְּקַרְקַע דְּאֶפְשָׁר לְדָחוֹק דאע"ג דְּנָקְטִי לָאו דַּוְקָא תֵּדַע לְךָ שֶׁהָרֵי בְּדִבְרֵי הַמַּקָּנִים לֹא הֻזְכַּר אַגַּב כְּלָל אֶלָּא דק' דְּאַדְרַבָּא מִמַּעֲשֶׂה דר"ג שֶׁאָמַר נָתוּן לר' יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא הֻזְכַּר בְּמִלְּתֵיהּ לֹא אַגַּב וְלָא קָנֵי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּלָא בעי' לֹא אַגַּב וְלָא קָנֵי דְּלִשּׁוֹן נָתוּן לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַשְׁמַע דְּלָא קָאָמַר עוֹד דְּבוּר אַחֵר.

וְדַע שֶׁהָרַמְבַּ"ם מפ' דְּהֵיכָא דַּהֲוֵי צְבוּרִין לָא בָּעֵינַן אַגַּב וּקְנֵי ולפ"ז מ"ש בגמ' קָתָנֵי כָּל הָנֵי נִרְאֶה דְּקָאֵי אַמֵּימָרָא דְּרַבִּי יִצְחָק דְּהוּא הֶכְרֵחַ דס"ל דְּלָא בָּעֵינַן צְבוּרִין וּמִכֹּחַ הַהִ מֵימְרָ' הָנֵי עוֹבְדֵי נָמֵי בְּהָכִי אַיְירִי אע"ג דְּאֶפְשָׁר לְאוֹקְמִינְהוּ בַּצְּבוּרִין כִּדְדָחֵי' לְעֵיל ובס' רֹאשׁ יוֹסֵף הֶאֱרַכְתִּי עוֹד בַּהֲבָנַת הָעִנְיָנִים יָפֶה.

וּמִטַּלְטָלִין בְּמַתָּנָה מַהוּ וכו' ואע"ג דְּהַמַּעֲשֶׂה לָא הָוֵי מַתָּנָה גְּמוּרָה מ"מ כֵּינָן דְּיֵשׁ לָהֶם לַבְּעָלִים לְיִתְּנֵם לְמִי שֶׁיִּרְצוּ וְהַיְינוּ טוֹבַת הֲנָאָה מִקְרֵי מַתָּנָה שָׁדֶה לָאו מִטַּלְטָלִין וְאָמַר מַהוּ וכו' ויל"ד תִּפְשׁוֹט דְּהֶוְצְרֵךְ עוֹד לְקַבֵּל שָׁכָר מֵרַבִּי עֲקִיבָא דְּהָא כֵּינָן דְּקִבֵּל שָׁכָר דר' יְהוֹשֻׁעַ יְקָנֶה אַגַּב אוֹתוֹ קַרְקַע מִטַּלְטָלִין לר"ע וּמִדְּהֶוְצְרֵךְ לְקַבֵּל שָׁכָר מִמֶּנּוּ שָׁמְעִינַן מִטַּלְטְלֵי לֹא' וְהַקַּרְקַע לֹא לָא מְהַנֵּי.

וְנִרְאֶה דְּהֶוְצְרֵךְ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שָׂכָר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְרַח עַצְמוֹ לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם אִיבָּרָא דְּבְפִרְקָא קַמָּא דְּמְצִיעָא פָּרִיךְ דְּנִיקְנִינְהוּ נִיהֲלֵ' בַּחֲלִיפִין וְלָא מְשַׁנֵּי כִּי הֵיכִי דְּלָא לְטָרְחֵי לְהוּ עָשָׂה כֵּן וע"כ צָרִיךְ לְתָרֵץ הָתָם דה"ק דְּלִקְנֵי בַּחֲלִיפִין וְיַעֲשֶׂה לוֹ הֶטְבָּה שֶׁיַּעֲזוֹב הַחִטִּים שָׁם וְלֹא יַטְרִיחַ וְהָתָם בַּגְּמָרָא פָּרִיךְ הָכִי כִּי הֵיכִי דְּלָא לְקַבֵּל מַתָּנָה שׁוּם שָׂכָר וק"ל: תוס' וּמְקוֹמוֹ מֻשְׁכָּר לוֹ וְשָׁמָּא שְׁכִירוּת דְּאָמַר הָתָם כְּשֵׁם שֶׁהַקַּרְקַע וכו' דַּע כִּי קִנְיַן חֲלִיפִין לֹא הֶוְזְכַּר בְּמַתְנִיתִין וּכְבָר בָּא הַטַּעַם בְּדִבְרֵי בַּעֲלֵי הַשִּׁיטוֹת וְעַיֵּן בְּהָרָ"ן ז"ל וְכֵינָן דְּאִיכָּא טַעֲמָא דמש"ה לָא קָתָנֵי מַתְנִי' גַּם הַבָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי כְּשֵׁם שֶׁהַקַּרְקַע נִקְנֶה וכו' אַמַּתְנִי' קָאֵי וּמַתְנִי' לָא קָתָנֵי חֲלִיפִין וְשִׁיְּירוּ אִיבָּרָא דְּהַבָּרַיְיתָא הָיָה רָאוּי שֶׁתִּפָּרֵשׁ הַקִּנְיָנִים אֶלָּא דק' דְּגַם עִיקַּר קִנְיְנֵי הַקִּנְיָנִים לָא תְּנָא כְּלָל וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָפוֹת דָּיְיקִי מִלְּיְשָׁנָא יַתִּירָא דְּסַגִּי דְּלִיְתְנֵי הַשְׁכִּירוּת נִקְנֶה כְּקִנְיַן הַקַּרְקַע וּבִפְרָט כֶּסֶף וּשְׁטָר וַחֲזָקָה לוֹמַר דְּדַוְקָא בְּהָנָךְ נִקְנֶה וְלֹא עוֹד.

אָמַר רָבָא ל"ש אֶלָּא שֶׁנָּתַן דְּמֵי כֻּלָּן פרש"י אֶלָּא שֶׁנָּתַן דְּמֵי כָּל הַמִּטַּלְטָל' וְהַקַּרְקַע קָשֶׁה לָמָּה לִיהּ לְהַזְכִּיר קַרְקַע דְּהַקַּרְקַע בְּקִנְיַן חזק' סַגִּי בְּלֹא נְתִינַת דָּמִים וּבְסוֹף לְשׁוֹנוֹ ז"ל כָּתַב אֲבָל לֹא נָתַן לוֹ דְּמֵי כָּל הַמִּטַּלְטְלִין וְלֹא הִזְכִּיר קַרְקַע כְּלָל וְכָךְ הוּא הָאֱמֶת לע"ד דְּאֵין צָרִיךְ נְתִינָ' דְּמֵי הַקַּרְקַע וְהִזְכִּיר קַרְקַע מִשּׁוּם דְּסְתָמָא דְמִלְּתָא הָכִי הוּא שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מִיָּד דְּמֵי הַקַּרְקַע קוֹדֶם שֶׁיִּקְנֶה אַגַּבּוֹ הַמִּטַּל' וְעוֹד צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בָּזֶה.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא יָפֶה כֹּחַ הַכֶּסֶף וכו' קָשֶׁה אַמַּאי לָא קָתָנֵי יָפֶה כֹּחַ כֶּסֶף שֶׁפּוֹדִין בּוֹ אֶת הַבֵּן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשָׂטָר וכמ"ש הַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ פִּרְקִין ד"ה בִּפְרוּטָה וְאֶפְשָׁר דְּכֵינָן דְּתָנֵי פִּדְיוֹן דְּהֶקְדֵּשׁ דִּבְמַעֲשֵׂר לֹא חָשׁ לְהַאֲרִיךְ.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא קָתָנֵי יָפֶה כֹּחַ הַשְּׂטָר וְהַכֶּסֶף שֶׁכֵּן קוֹנִין בְּאִשָּׁה כִּי הֵיכִי דְּקָתָנֵי בְּסָמוּךְ שֶׁהַשְּׂטָר מוֹצִיא בְּאִשָּׁה דְּמִשּׁוּם חִידּוּשׁ' נִקַּט ע"ש דְּאֵינוֹ נִקְנֶה בַּחֲזָקָה כְּמוֹ שֶׁנִּקְנֶה הָעֶבֶד כְּנַעֲנִי כְּדִכְתִיב וְהִתְנַחַלְתֶּם אוֹתָם וכו' לָרֶשֶׁת אֲחֻזָּה.

וְאֵין לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא קָתָנֵי יָפֶה כֹּחַ הַשְּׂטָר מִכֹּחַ הַכֶּסֶף שֶׁהַשְּׂטָר קוֹנֶה אפי' בְּפָחוֹת מש"פ דְּאִי כְּתָבוֹ עַל אִיסּוּרֵי הֲנָאָה כָּשֵׁר וְנִרְאֶה דְּהַאי מֵעִנְיָנוֹ וְהַאי מֵעִנְיָנוֹ וּמְצִיאוּת הַשְּׂטָר הוּא הַכְּתִיבָה שֶׁבּוֹ וְעִיקַּר קִנְיַן הַכֶּסֶף הוּא שִׁיּוּוּי הַמָּמוֹן וּפָחוֹת מש"פ אֵינוֹ מָמוֹן וְלֹא שַׁיָּיךְ לְמִתְנֵי יָפֶה כֹּחַ חֲזָקָה שֶׁקּוֹנֶה בְּנִכְסֵי הַגֵּר דְּהָא כֶּסֶף וּשְׂטָר לֹא שַׁיָּיךְ בְּנִכְסֵי הַגֵּר כְּלָל וק"ל.

בד"א שֶׁנָּתַן דְּמֵי כֻּלָּן וכו' ויל"ד הֵיכִי מַיְיתֵי קַרְקַע לְמִטַּלְטְלֵי דְּקַרְקַע אֵין שׁוּם מָקוֹם לִקְנוֹת בְּאַגַּב דְּאֵין קַרְקַע נִקְנֶה אַגַּב קַרְקַע וְלֹא שַׁיָּיךְ לִהְיוֹת קַרְקַע אַגַּבּוֹ וּלְכָךְ ע"י הַמָּעוֹת הָוֵי כְּאִלּוּ הֵם סְמוּכִים אֲבָל בְּמִטַּלְטָלִין כֵּינָן דְּשַׁיָּיכִי לִהְיוֹת צְבוּרִין כִּי לֹא צְבוּרִין נָמֵי מְהַנֵּי וּמִנָּלַן דְּבָעֵי' דְּמֵי כֻּלָּן אִיבְּרָא שֶׁרֵשׁ"י ז"ל כ' וּמָטָר הַנִּקְנֵית עִם הַקַּרְקַע נָמֵי כְּשָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ סְמוּכָה לוֹ דְּמֵי וכו' וְהַכַּוָּנָה דְּכֵינָן שֶׁאֵין המט' עַל הַקַּרְקַע בְּשָׁעַת הַקִּנְיָן הָוָה לִיהּ כְּשָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ סְמוּכָה וכו' אֲבָל גיר' הָרִי"ף וְהָרֹא"ש נְכוֹנָה יוֹתֵר דְּגָרְסִי אָמַר שְׁמוּאֵל מָכַר לוֹ עֶשֶׂר שָׂדוֹת כו' אָמַר רָבָא לֹא שָׁנוּ וכו' וְקָאֵי מִלְּתֵי' דִּשְׁמוּאֵל וְתַנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא וכו' וְכֻלֹּהּ אַיְירֵי בְּקַרְקַע אֲבָל לָשׁוֹן לֹא שָׁנוּ דְּקָאֵי אַמִּלְּתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל הוּא לָשׁוֹן דָּחוּק דְּלִשׁוֹן לֹא שָׁנוּ בכ"מ הוּא עַל הַמִּשְׁנָה אוֹ הַבָּרַיְיתָא.

דַּע שֶׁהָרַב הַמַּגִּיד מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בִּדְלָא עָיֵיל וְנָפֵיק וְכָתַב שְׁמִימְרָא זוֹ הִיא בִּדְעָיֵיל וְנָפֵיק ובפ"ק דִּמְכִירָה בְּדִין מָכַר לוֹ י' שָׂדוֹת כָּתַב דְּאַיְירֵי בִּדְלָא עָיֵיל וְאַפֵּ"ה צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן כָּל הַדָּמִים וְנִמְצָא א"כ שְׁדִין הַמִּטַּלְטְלֵי חָלוּק מִן הַקַּרְקַע וְהוּא בֶּאֱמֶת תֵּימָא גָּדוֹל וְהַטַּעַם נ"ל דְּקִנְיַן אַגַּב בַּקַּרְקַע גָּרוּעַ מִשּׁוּם דְּאֵין קַרְקַע נִקְנֶה אַגַּב קַרְקַע וּמִשּׁוּם הָכִי אפי' בִּדְלָא עָיֵיל צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן כָּל הַדָּמִים ומ"ש תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ הִיא לְעִנְיַן הַדְּמִיוֹן דִּבְאָחָ' מֵהֶם קָנָה כֵּן נִרְאֶה דְּהַאי כִּי דִּינֵיהּ וְהַאי כִּי דִּינֵי' וצ"ע.

מִי דָּמֵי הָתָם גּוּפֵי' מְחֻלָּקִים וכו' פִּי' הָכָא אַיְירֵי דְּקָאָמַר קָנֵי קַרְקַע זוֹ כִּי הָתָם אֶלָּא דְּגַבֵּי בְּהֵמָה דְּהָוֵי גּוּפֵי' מֻחְלָקִים הַכַּוָּנָה הָוֵי זוֹ דַּוְקָא וְלֹא הַשְׁאָר אֲבָל גַּבֵּי קַרְקַע כֵּינָן דְּסָדָנָא דְּאַרְעָא חַד הִיא הפי' הוּא דִּבְזוֹ תִּקְנֵי הַשְׁאָר וּלְכָךְ הֲוָצְרַךְ בַּגְּמָרָא טַעְמָא דְּסָדָנָא וְלָא קָאָמַר דְּהָכָא לֹא אָמַר זוֹ דְּסְתָמָא דְמִלְּתָא דְּזוֹ קָאָמַר לְקַרְקַע שֶׁבְּפָנָיו הָרִיטְבָ"א ז"ל דְּקַדֵּק מִשְּׁמַעְתִּין שֶׁאֲפִי' אִם פֵּירֵשׁ הַמּוֹכֵר בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה מִן הַדִּין שֶׁיִּקְנֶה דְּלָא קָנֵי ונ"ל דְּהַיְינוּ דַּוְקָא שאמ' שֶׁקָּנָה סְתָם אֲבָל אָמַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֵין הַדִּין כָּךְ אוֹ אפי' לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא

יְקָנֶה דָּבָר זֶה סַגִּי ולפ"ז אִם פֵּירֵשׁ שֶׁיִּקָּנֶה בְּאַגַּב בְּלֹא מָעוֹת מְהַנֵּי וכ"כ הָרַב רבי' יְרֻחָם וְכֵן דִּקְדַּקְתִּי אֲנִי בְּפֵירוּשִׁי לַטּוּר ז"ל ע"ש: תוס' בד"א וכו' וא' ר"ח דְּבְמַתָּנָה מִיהָא וכו' פי' וּבְרַיְיתָא דְּקָתָנֵי יָפָה כֹּחַ חֲזָקָה קָאֵי אַמַּתָּנָה וּמִן הָרָאוּי הָיָה לְפָרֵשׁ דִּין הַמַּתָּנָה וְסַיֵּים וְאָמַר שֶׁחֲזָקָה וכו' לְאַשְׁמוֹעִינַן דִּין הַמְּכִירָה דְּצָרִיךְ דְּמֵי כֵּוְלָן וּכְדֵי לְסַיֵּים בָּהּ בד"א שֶׁנָּתַן דְּמֵי כֵּוְלָן.

נָקַט לְשׁוֹן מְכִירָה וּלְדַעַת ה"ר שְׁמוּאֵל מֵאִיבּוּר' צ"ל דְּקָאֵי אַהָנָךְ תְּרֵי קוּשְׁיֵי וּלְקַמָּיְיתָא כָּתַב וְהַשְׁתָּא נִיחָא וכו' ומ"ש וּבְהַאי נָמֵי אִיכָּא וכו' הוּא תִּיקּוּן לְקוּשְׁיָא אַחֲרִינָא שֶׁהִקְשָׁה וַהֲלֹא חֲזָקָה אֵינָהּ מוֹעֶלֶת בְּלֹא כֶּסֶף.

פִּיסְקָא מוֹקֵים וכו' הַאי אֲרוּסָה ה"ד אִילֵימָא וכו' פרש"י וּמִילֵי מִילֵי וכו' הַכַּוָּנָה דְּאִלּוּ תְּפָרֵשׁ גִּלְגּוּל כְּמוֹ לְבַסּוֹף א"צ לְאוֹקְמָא לְמִילֵי מִילֵי וּאע"ג דְּאַפֵּ"ה הָוֵי מִילֵי מִילֵי דְּהָא כְּנוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם לָא דַּמְיָא לַאֲרוּסָה וּנְשׂוּאָה וע"כ לִכְנוּסָ' מְגַלְגְּלִים אִם לֹא שטי' שׁוֹמֶרֶת יָבָם וְלִנְשׂוּאָה שֶׁלֹּא שטי' אֲרוּסָה מ"מ מִילֵי מִילֵי דְּהָכָא הַיְינוּ כָּל חֲדָא דְּהָנָךְ דְּקָתָנֵי בְּאַפֵּי' נפש' חוץ מֵאַמַּן מֵאִישׁ אַחֵר דְּסָתָם מֻוכָּרָח ע"י גִּלְגּוּל מְשׁוּם דא"א בְּעִנְיָן אַחֵר.

אִילֵימָא דְּקִינְּא לָהּ כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה וכו' הַשְׁתָּא לָא אַסִּיק אַדַּעְתִּיהּ דְּתַחַת אִישֵׁךְ אָמַר רַחֲמָנָא וכו' וְהָיָה ס"ל דְּהַתּוֹרָה אֲפִילּוּ בַּאֲרוּסָה אַיְירֵי. וְקָשֶׁה דא"כ תִּקְשֵׁי מַאי דְּהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' הָא לָא כְּתִיב אֶלָּא תְּרֵי אָמַן וְהַתּוֹ' תֵּירְצוּ דְּלְכָל מַאי דִּכְתִיבִי בִּקְרָא בְּהֶדְיָא סַגִּי בְּחַד וְהַשְׁתָּא אִי אֲרוּסָה הָוֵי מְפוֹרָשׁ לִישְׁתּוֹק מֵחַד אָמַן וְקָאֵי אַכַּיְלִיהּ מִלְּתָא דְּקִרָא וְאִי צָרִיךְ לְכָל מַאי דִּכְתִיב בִּקְרָא חַד קִרָא לִבְעֵי כַּמָּה אַמָּנִים.

וְנִרְאֶה שֶׁדַּעַת הַמַּקְשֶׁה הָיָה דְּמִכֹּחַ אָמַן יַתִּירָא דָּרְשִׁינַן אֲרוּסָה וְאִישֵׁךְ לָאו דַּוְקָא וּמְשַׁנֵּי דְּתַחַת אִישֵׁךְ אָמַר רַחֲמָנָא וְאֵין לְשַׁנּוֹת מִמַּשְׁמָעוּת אִישֵׁךְ בְּשׁוּם פָּנִים. עוֹד קָשֶׁה לוֹקְמָא דְּקִינְ' לָהּ כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה וּנְשָׂאָהּ וְנִסְתַּע דכה"ג אָמַר רַב פָּפָּא בִּיבָמוֹת דְּמַשְׁקֶה לָהּ וְנִרְאֶה דְּלִלְיִשָּׁנָא מַשְׁמַע קִינּוּי וּסְתִירָה וְעַיֵּין בְּהָרִיטְבָ"א ז"ל: דַּף כֹּח תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל ק"ו וּמַה סוֹטָה וכו'.

וְקָשֶׁה מַה לְסוֹטָה שֶׁכֵּן שְׁבוּעָתָהּ עַל הַסָּפֵק וְכֵינָן דְּהֶחְמִירָה תּוֹרָה בִּשְׁבוּעָ' הֶחֱמִיר בְּגִלְגּוּל משא"כ בְּמָמוֹן וְהֵיכִי קָאָמַר אַשְׁכְּחַן וַדַּאי לָא אָתְיָא לָן. וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דִּשְׁבוּעָתָהּ הית' עַל הַסָּפֵק בְּדִין הָיָה שֶׁלֹּא יְגַלְגְּלוֹ עָלֶיהָ.

נָאֶמְרָה שְׁבוּעָה בַּחוּץ וכו' אַף ע"פ שֶׁהַתּוֹסָ' קָרְאוּ לָזֶה מַה מָּצִינוּ וְהָיָה נִרְאֶה דְּאִיכָּא פִּירְכָא עֲצוּמָה מַה לִּשְׁבוּעָה הָאֲמוּרָה בִּפְנִים שֶׁכֵּן כָּל עִיקַּר שְׁבוּעָתָהּ בָּאָה עַל הַסָּפֵק שֶׁכָּךְ כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּמִשּׁוּם שֶׁכָּל שְׁבוּעָתָהּ תֵּה סָפֵק מְגַלְגְּלִין בְּסָפֵק וכו' מ"מ נִרְאֶה דְּהָכָא הָוֵי כְּעֵין גִּילּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא דְּלָא פָּרְכִי' וְלָא מִידֵי.

מַמְזֵר סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים דַּוְקָא מְשׁוּם דְּקָרְאוֹ מַמְזֵר לְבַד אֲבָל אִם קָרָאוֹ מַמְזֵר בֶּן מַמְזֵר נִרְאֶה דְּחַיָּיב שְׁתַּיִם וְאִם אָמַר לוֹ אָבִיךָ וְאַתָּה מַמְזֵרִים נִרְאֶה דְּאֵינוֹ חַיָּיב כ"א מַלְקוּת א' וְיֵשׁ לִלְמוֹד כָּל זֶה מִתּוֹשׁוּבַת הָרַב ה"ר יוֹסֵף ן' מִיגַאשׁ מִי שֶׁאָמַר לַחֲבֵירוֹרָשָׁע בֶּן רָשָׁע טָמֵא בֶּן טָמֵא מַמְזֵר בֶּן מַמְזֵר וְלֹא הֻשִׁיבוֹ הַמִּתְחָרֵף דָּבָר וְיֵשׁ עֵדִים בָּזֶה.

תְּשׁוּבָה זֶה שֶׁחֵרֵף אֶת חֲבֵירוֹ חַיָּיב ב' מַלְקִיּוֹת עַל מ"ש לוֹ טָמֵא בֵּן טָמֵא רָשָׁע בֶּן רָשָׁע וּמֻוָתָּר לוֹ לְדָחֲקוּ בְּפַרְנָסָתוֹ וּלְהַזִּיקוֹ נוֹסָף עַל מַה שֶּׁנִּזְכַּר במ"ש הַקּוֹרֵא לַחֲבֵירוֹ מַמְזֵר

סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים רָשָׁע יוֹרֵד עִמּוֹ לְחַיָּיו וְהוֹאִיל וְקָרָא לְאָבִיו וּמַה שֶּׁחִיַּיבְתִּי ב' מִלְקִיּוֹת עִם הֱיוֹת הַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁמִּי שֶׁהוּא מַמְזֵר בְּנוֹ וְזַרְעוֹ עַד סוֹף כָּל הָעוֹלָם מַמְזֵרִים וְהוֹאִיל וְקָרָא לְאָבִיו מַמְזֵר הִנֵּה נִתְחַיֵּיב שֶׁיִּהְיֶה הוּא וְזַרְעוֹ מַמְזֵרִים לִהְיוֹת שֶׁהַקְּדִים לִקְרָא מַמְזֵר לָבָן קוֹדֶם לִפְי שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּן מַמְזֵר וְהָאָב כָּשֵׁר וְזֶה צָרִיךְ עוֹד הָאָב לוֹ בְּאָמְרוּ עָלָיו מַמְזֵר נִתְחַיֵּיב בָּזֶה ב' מִלְקִיּוֹת שֶׁאִם הִפְּךְ וְהִקְדִּים הָאָב בָּזֶה לַבֵּן לֹא הָיָה מִתְחַיֵּיב כ"א מַלְקוּת א' מֵהַטַּעַם שֶׁאָמַרְנוּ ע"כ.

וְאִם אָדָם הָיָה מִתְקוֹטֵט עִם חֲבֵירוֹ וּבְכָלָל הַדְּבָרִים אָמַר לִי' אֲנִי אֵינִי מַמְזֵר אוֹ אֵינִי רָשָׁע בָּזֶה כָּתַב הָרַב מָהָרָ"ם אֲלִישַׁקָאר בְּסִימָן פ"א דְּהָוֵי כְּאִילּוּ פֵּירֵשׁ וא"ל כָּמוֹךְ וּכְאִלּוּ א"ל בְּפֵירוּשׁ שֶׁהוּא מַמְזֵר אוֹ רָשָׁע דאל"כ לְאֵיזֶה עִנְיָן אָמַר אֲנִי אֵינִי כָּךְ וַהֲלֹא הָאַחֵר לֹא אָמַר לוֹ שֶׁהוּא כָּךְ לְשֶׁיִּשּׁוּב לוֹ אֲנִי אֵינִי כָּךְ אֶלָּא פְּשִׁיטָא דְּאֵין הַכַּוָּנָה אֶלָּא אֲנִי אֵינִי כָּךְ כָּמוֹךְ וְהֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו ע"ש.

הַהוּא שַׁמּוּתִי וכו' וְהַטַּעַם דְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּחֶזְקַ' כְּשֵׁרִים הֵם וְהָא דְּהָיָה או' הִשָּׁבַע לִי שֶׁאֵין עַבְדִּי אַתָּה אע"פ שֶׁהָיָה כְּפִי דַּעְתּוֹ כְּנַעֲנִי וְחָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה אַפִּי מַה שֶּׁהָיָה מְחֻוָּיב לוֹ ממק"א מ"מ רוֹצֶה הוּא בְּכָךְ וּמַאֲמִינוֹ כִּדְבָרָיו.

מַתְנִי' כָּל הַנַּעֲשֶׂה דָּמִים בְּאַחֵר וכו' גמ' ש"מ מַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין ק' דְּהָא ע"כ אַלִּיבָּא דר"נ לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין צָרִיךְ לְתָרֵץ מַתְנִי' יֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין וא"כ לָמָּ"ד אֵין מַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין יְתָרֵץ נָמֵי מַתְנִי הָכִי וְיֹאמַר יֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין וכו'.

וְנִרְאֶה דְּהַמַּקְשֶׁה לֹא אִיכְפַּת לֵיהּ לְתָרֵץ אַלִּיבָּא דר"נ וְגַם כִּי הָיָה נִרְאֶה לוֹ דּוֹחֵק לְאוֹקֶמָא מַתְנִי' בְּיֵשׁ דָּמִים וכו' וּבְמַסֶּכְ' מְצִיעָא הֶאֱרַכְתִּי בִּשְׁמַעְתָּא זוֹ בְּדִקְדּוּקִים רַבִּים ע"ש: תו' כֵּיצַד הֶחֱלִיף וכו' וְאוֹמֵר ר"י וכו' בַּהֲנָאַת קַבָּלַת וכו' פי' שֶׁבְּאוֹתָהּ הֲנָאָה שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ דְּמֵי הַפָּרָה וְהַיְינוּ בְּמָקוֹם קִנְיָן סוּדָר וּבַעֲבוּר אוֹתָהּ הֲנָאָה מַקְנֶה לוֹ הַשּׁוֹר ומ"ש בַּעֲבוּר דָּבָר שֶׁנּוֹתֵן לוֹ פי' שֶׁהַשּׁוֹר מַקְנֶהוּ בַּעֲבוּר הַדָּבָר שֶׁנּוֹתֵן לוֹ וְהַיְינוּ הַדָּמִים דְּהוּא שְׁוִוי הַשּׁוֹר כַּנִּרְאֶה מֵהֶכְרֵחַ הֵיא דְּפָרֵק הַזָּהָב וְיֵשׁ הֲבָנָה אַחֶרֶת בְּדִבְרֵיהֶם במ"ש בַּעֲבוּר דָּבָר שֶׁנּוֹתֵן הוּא הַמָּעוֹת שֶׁעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ הַקִּנְיָן וְלֹא אַאֲרִיךְ לְפָרָשָׁה לְפִי שֶׁהָרַאשׁוֹן עִיקָּר.

וּפֵירֵי נָמֵי פי' רָשָׁ"י כָּל מִידֵי דְּלָא הָוֵי כְּלִי פֵּירֵי קָרֵי לֵיהּ וכו' פי' קָרֵי לֵיהּ כְּלוֹמַר דְּהָוֵי הַדִּין כְּמוֹ פֵּירֵי וז"ש בְּסָמוּךְ מִשּׁוּם דְּפֵירֵי שְׁכִיחֵי וכו' וּלְרֵישׁ לָקִישׁ וכו' פי' רַשָּׁ"י מוּקִי לְמַתְנִי' כְּרַב שֵׁשֶׁת כָּל הַנִּישׁוֹם וּבְסָמוּךְ כָּתַב הֵיכִי מְתָרֵץ לָהּ לְמַתְנִיתִין בֵּין לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא בֵּין לְמַאי דְּאוֹקֵימְנָא ע"כ, וְהַנִּרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא קָאָמַר דְּמְתָרֵץ כָּל הַנִּישׁוֹם וְהוּא הָאֱמֶת אֲבָל אִי סָבַר כְּרַב נַחְמָן פָּרִיךְ הֵיכִי מְתָרֵץ לָהּ בֵּין לְמַאי דְּאוֹקֵימְנָא וכו' כְּלוֹמַר דְּהָא כֵּינָן דְּאִי אֶפְשָׁר לְיַישְׁבוֹ כְּרַב נַחְמָן נֶאֱמַר דְּהָא יֵשׁ מָקוֹם לְיַישְׁבוֹ כפי' הקס"ד לז"א דא"א לְתָרֵץ בֵּין לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּיהּ וכו' ומוהרש"ד זלה"ה בח"ג כָּתַב תִּיקּוּן לָזֶה דִּלְרֵישׁ לָקִישׁ דְּמִשֵּׁיכָה קוֹנָה אֲפִילּוּ קִנְיָן סוּדָר לָא קָנֵי וְהִיא דָּבָר קָשֶׁה מְאֹד וּדְבָרָיו צ"ע וּלְעִנְיַן הֲלָכָה יֵשׁ בָּזֶה אֲרִיכוּת דְּבָרִים הֶאֱרַכְתִּי בְּבֵיאוּרִי לח"מ וַאֲעִתִּיק אוֹתוֹ פֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְחַסֵּר מְאוּמָה.

הִנֵּה הָרִי"ף בְּפֶרֶק הַזָּהָב כָּתַב בְּבֵיאוּר הַךְ שְׁמַעְתָּ' דְּכָל הַנַּעֲשֶׂה דָּמִים בְּאַחֵר דְּכָל מַאי דְּשָׁקְלִינַן וְטָרִינַן בְּהַהִוא דְּאַקְשִׁי' הַנִּיחָא לְרַב שֵׁשֶׁת וכו' וְאוֹקְמִי' בְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין

הַיְינוּ דוק' לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא דִּלְמַאי דְּמוֹקֵי רַב יְהוּדָה כָּל הַנְּישׁוֹם לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי דְּפָרָה וַחֲמוֹר תַּרְוַיְיהוּ עוֹשִׂים מֵהֶם חֲלִיפִין מִשּׁוּם דְּדָמוּ לִכְלִי וְהוּא כפי' הַיֵּשׁ מְשַׁנִּין שֶׁכָּתַב רַשְׁ"י בְּהָאִשָּׁה נִקְנֵית.

ויל"ד בְּדִבְרֵי הרי"ף ז"ל במ"ש בפי' וְיֵשׁ דָּמִים ז"ל כְּלוֹמַר קָתָנֵי רֵישָׁא מַטְבֵּעַ בְּתוֹרַת חֲלִיפִין שֶׁנַּעֲשָׂה חֲלִיפִין וַהֲדַר תָּנֵי בְּיֵשׁ מַטְבֵּעַ שֶׁלֹּא נִיתַּן בְּתוֹרַת חֲלִיפִין וְקוֹנֶה וכו' וְעָלָה קָתָנֵי כֵּיצַד וכו' דְּמֵי הִזְקִיקוֹ לפ' דְּתַרְתֵּי קָתָנֵי וְלֹא פי' רֵישָׁא וְסֵיפָא כֵּוְלָהּ בַּחֲדָא בְּיֵשׁ דָּמִים וְכָל הַנַּעֲשָׂה דָּמִים בְּאַחֵר הַיְינוּ כָּל הַמְּטַלְטָלִין שֶׁאָדָם שָׂם לַחֲבֵירוֹ וְזֶה נ"ל בָּרוּר לְפִי שִׁיטָתוֹ ז"ל דְּקוֹשְׁיַית הַגְּמָרָ' הִיא לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא דְּמַטְבֵּעַ נַעֲשָׂה חֲלִיפִין דְּאָז הוּא הֶכְרֵחַ גָּמוּר לוֹמַר דְּיֵשׁ דָּמִים הַיְינוּ בְּסֵיפָא אֲבָל הָרֵישָׁא הַיְינוּ דִּין הַמַּטְבֵּעַ שֶׁנַּעֲשָׂה חֲלִיפִין אֲבָל רַשְׁ"י ז"ל מְפָרֵשׁ דְּהַדְּ קוּשְׁיָא דְּגְמָרָא קָאֵי בֵּין אַמַּאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא בֵּין אַמַּאי דְּאוֹקֵימְנָא כָּל הַנְּישׁוֹם לְכָךְ הֲוְקַק לְפָרֵשׁ בְּפֵירוּשׁ יֵשׁ דָּמִים בִּשְׁנֵי אוֹפַנִּים שֶׁלְּכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה שֶׁהָיָה סוֹתֵר דְּבָרָיו שֶׁמֵּעִיקָּרָא הָיָה אוֹמֵר דְּמֵיירֵי שֶׁמָּכַר לוֹ בְּכָךְ וְכָךְ וכו' וְהַתְּנַאי לֹא נַעֲשָׂה עֲדַיִין רַק שֶׁתְּחִלָּה מָכַר הַשּׁוֹר וּמְשָׁכוֹ זֶה וְנִתְחַיֵּיב לוֹ הַמָּעוֹת וּבְסָמוּךְ כָּתַב וְהָכִי קָאָמַר כָּל הַנְּישׁוֹם כָּל הַמְּטַלְטָלִין שֶׁאָדָם שָׂם לַחֲבֵירוֹ וכו' כְּנִרְאֶה שֶׁמִּתְּחִלָּה עַל תְּנַאי זֶה נְתָנוֹ.

וְנִרְאֶה שהב' פֵּירוּשִׁים מִתְקַיְּימִים בַּמִּשְׁנָה לְמַאי דְּאוֹקֵימְנָ' הַשְׁתָּא אַלִּיבָּא דְּרַב יְהוּדָה וּלְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא וְיֵשׁ לִי אֲרִיכוּת דְּבָרִים הֶאֱרַכְתִּי בְּחִידּוּשַׁי למס' מְצִיעָא. עוֹד כָּתַב הָרִי"ף ז"ל בְּסוֹף דְּבָרָיו וְכָל כִּי הַאי שַׁקְלָא וְטַרְיָא וכו' הָא תֵּירוּצָא נָמֵי הִלְכָתָא הוּא וכו' דְּבָרָיו תְּמוּהִים דְּהָא בְּאֵיזֶה מָקוֹם נָדְחָה הַתֵּירוּץ דְּפֵירֵי עֲבָדֵי חֲלִיפִין אִי מִשּׁוּם דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הַנִּיחָא לְרַב שֵׁשֶׁת אֶלָּא לְרַב נַחְמָן וכו' אֵין רְאָיָה מִשָּׁם לְפִי שֶׁבַּעַל הגמ' רָצָה לְתַקֵּן דִּבְרֵי רַב נַחְמָן לְמַאי דְּאוֹקֵימְנָא מֵעִיקָּרָא אֲבָל לְפִי הַמִּסְקָנָא מִנָּלַן דְּקָאֵי הַהוּא תֵּירוּצָא וְהָרֹאשׁ"ש ז"ל נִתְעוֹרֵר בִּקְצָת מִזֶּה וּמִדִּבְרֵי הָרִי"ף עַצְמָן הֵם דְּבָרִים קָשִׁים לְהָוֹלְמָם.

וְדַעְתּוֹ שֶׁל הָרִי"ף ז"ל בְּזֶה הוּא דְּכֵינָן שֶׁמָּצִי' בַּתַּלְמוּד דְּקָאָמַר הַהוּא תֵּירוּצָא אַלִּיבָּא דְּרַב נַחְמָן כֵּינָן שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּפֵירוּשׁ שֶׁנִּדְחָה הַפֵּירוּשׁ אָמְרִינַן דְּהִלְכְתָא הִיא. וְהָרֹאשׁ"ש ז"ל בִּיקֵּשׁ מָקוֹם לְקַיֵּים דִּבְרֵי הָרִי"ף וְכָתַב דְּטַעְמוֹ מִדְּקָאָמְרִינַן לְקַמָּן גַּבֵּי מְכוֹר לִי בְּאֵלּוּ קָנָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִלְתָא דְּלָא שְׁכִיחַ וְהוּא הַדִּין נָמֵי הָכָא.

וּבָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ חִילּוּק דְּהַהִיא הָוֵי מִלְתָא דְּלָא שְׁכִיחַ בְּהֶחְלֵט וְכֵן צָרִיךְ לְתָרֵץ לְדַעַת רבי' הַאי ז"ל שֶׁכָּתְבוּ הַגָּהוֹת מַיְימוֹן וּסְמָ"ג בְּהַהִיא תֵּירוּצָא דְּיֵשׁ דָּמִים וכו' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא עוֹד קָשֶׁה לְדַעַת הָרִי"ף בְּהַדְּ תֵּירוּצָא דְּיֵשׁ דָּמִים הִיא לְמַאי דְּסָלִיק מֵעִיקָּרָא אַדַּעְתִּיהּ דְּהַיְינוּ מַטְבֵּעַ אַמַּאי דְּחֵיק לְאוֹקְמֵי סֵיפָא דְּכֵיצַד בְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין לוֹקְמָא בְּמְטַלְטְלִין כְּגוֹן פָּרָה וַחֲמוֹר כִּדְמוֹקֵי רַב יְהוּדָה וְרֵישָׁא אַשְׁמוֹעִינַן דְּמַטְבֵּעַ נַעֲשָׂה חֲלִיפִין וְסֵיפָא אַשְׁמוֹעִינַן דְּפָרָה וַחֲמוֹר הָוֵי כְּלִי.

וְנִרְאֶה שְׁיְּדַעְתָּ הָרִי"ף אֵין זֶה חִידּוּשׁ דְּפָרָה וַחֲמוֹר מִקְרוּ כְּלִי וְאִי קַשְׁיָא א"כ לְרַב יְהוּדָה נָמֵי מַאי קָא מַשְׁמַע לַן מַתְנִי'. נִרְאֶה דְּלָא דָּמֵי דִּבְשְׁלָמָא לְרַב יְהוּדָה דְּמוֹקֵי כֵּוְלָהּ מַתְנִי' בַּחֲדָא מִלְתָא אִיכָּא לְמֵימַר דְּתָנָא אַתָּא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּכְלִי בְּכְלִי קָנֵי אֲבָל לְפִי מַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין דְּרֵישָׁא הָוֵי בְּמַטְבֵּעַ וְקָאֵי בְּמַטְבֵּעַ וְסֵיֵּים בְּפָרָה וַחֲמוֹר עַל כָּרְחֵיךְ

לְחִידּוּשׁ' רַבָּה קָעֲבִיד הָכִי וְזֶה אֵינוֹ כִּדְפָרִישִׁית עוֹד יל"ד לְדַעַת הָרִי"ף כֵּינָן דְּמַעִיקָּרָא דַּהֲוָה מוֹקֵי מַתְנִי' בְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין וְלָא הֲוָה קָשִׁיתֵיהּ' אֶלָּא רֵישָׁא דְּכָל הַנַּעֲשֶׂה דְּמַשְׁמַע מִינָּהּ דְּמַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין אַמַּאי לָא קָמְשַׁנֵּי רַב יְהוּדָה כֵּוָלָּהּ בְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין וְרֵישָׁא וְסֵיפָא חֲדָא מִלְּתָא הִיא וּכְמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל וְנִרְאֶה דְּאִין הָכִי נָמֵי מָצֵי רַב יְהוּדָה לְשַׁנּוּיֵי הָכִי אֶלָּא דְּמְשַׁנֵּי הָכִי רַב יְהוּדָה מַשּׁוּם דְּלִישָׁנָא דְּמַתְנִיתִין דְּכֵינָן שֶׁזָּכָה זֶה דְּקָתָנֵי מַשְׁמַע דְּלָא בִּדְמֵי הַמֶּכֶר אַיְירֵי אֶלָּא בְּמַה שֶׁקּוֹנֶה עַכְשָׁיו.

וְרָאִיתִי אֶל הָרַב בַּעַל הַמָּאוֹר שֶׁהִקְשָׁה עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף דְּמַאי דַּוְחֵקְיֵ' לְאוֹקְמֵי לְרֵישׁ לָקִישׁ ע"כ כְּרַב שֵׁשֶׁת וכו' לִיתְרְצָא לְמַתְנִי' הָכִי וְכָל הַנִּישׁוֹם ע"כ בֵּיאוּר דְּבָרָיו דְּכֵינָן דְּכָל הַסֵּוּגְיָא הִיא לְפִי הס"ד א"כ מַאי דַּוְחֵקְיֵ' דְּגְמָרָא לְפִי הקס"ד לְתָרֵץ דע"כ וכו' לֵימָא דְּרֵישָׁא אַיְירִי בְּמַטְבֵּעַ שֶׁנַּעֲשָׂה חֲלִיפִין וְסֵיפָא אַיְירִי עַל דֶּרֶךְ שֶׁמְּפָרֵשׁ רַב יְהוּדָה דְּפָרָה וַחֲמוֹר הָוֵי כְּעֵין כְּלִי אֶלָּא דְּתָמֵיהַּ לִי עַל דִּבְרֵי הָרַב בַּעַל הַמָּאוֹר אַמַּאי קָאָמַר הָכִי עַל דִּבְרֵי רֵישׁ לָקִישׁ דְּהָא קוֹשְׁיָא זוֹ גַּם אַדִּבְרֵי רַב נַחְמָן קַיְימָא דְּאַמַּאי אוֹקְמוּהָ לְפִי מַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין בְּיֵשׁ דָּמִים וכו' וְלֹא בְּכָל הַנִּישׁוֹם וְהִיא הַקּוּשְׁיָא שֶׁהִקְשֵׁיתִי לְמַעְלָה עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף לְמַעַיֵּן בּוֹ ונר' שֶׁהָרַב בַּעַל הַמָּאוֹר לִישָׁנָא דְּגְמָרָא קָשִׁיתֵיהּ' דְּאָמַר ע"כ כְּרַב שֵׁשֶׁת ס"ל לְשׁוֹן ע"כ מַשְׁמַע שֶׁהוּא דָּבָר מֻכְרָח אֵין עוֹד תֵּירוּץ אַחֵר מִלְּבַדּוֹ.

וְהָרַמְבַּ"ן ז"ל הֵלִיץ בְּעַד הָרִי"ף בָּזֶה דְּלָאו קוּשְׁיָא הִיא כְּלָל דְּהַשְׁתָּא מַטְבֵּעַ קָתָנֵי רֵישָׁא דְּקָנֵי וְאע"ג דְּדַעְתֵּיהּ אַצְּוָרְתָּא שְׁאָר כֵּלִים וב"ח דְּבִכְלַל כֵּלִים הֵם צְרִיכִי לְמֵימַר משו"ה לָא מְפָרֵקִי' הָכִי. וְיֵשׁ לִדְחוֹת זֶה וְלוֹמַר דִּלְפִי הס"ד דְּרֵישָׁא אַיְירִי בְּמַטְבֵּעַ הַתָּנָא הַוָּה ס"ל דְּמַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין ע"כ הָוֵי מִשּׁוּם דְּמַטְבֵּעַ נָמֵי הָוֵי כְּלִי דאל"כ אַמַּאי נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וְזֶהוּ טַעַם האו' דְּמַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וכ"כ התו' פ' הַזָּהָב גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי וְדַעְתָּם אַלִּיבָּאדמ"ד דְּאִין מַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין הֲוֵצְרְךְ תַּלְמוּדָא לוֹמַר מִשּׁוּם דְּדַעְתֵּיהּ אַצְּוָרְתָּא וכו' וְכֵינָן דְּדִין מַטְבֵּעַ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין הוּא מִטַּעַם דְּהָוֵי כְּלִי הֲוֵצְרְךְ לְלַמְּדֵנוּ אַחַר כָּךְ דִּין הֶחֱלִיף שׁוֹר בְּפָרָה לְאַשְׁמוֹעִי' דְּלָא לֶהֱוֵי פֵּירֵי וּכְמוֹ שֶׁהוּא לְפִי הָאֱמֶת לְדַעְתּוֹ שֶׁל רַשִׁ"י.

עוֹד טָעַן עָלָיו בַּעַל הַמָּאוֹר דְּפָרָה וְשׁוֹר אִיקְּרֵי פְּרִי מַהַמִּדְרָשׁ דְּדָרְשִׁי' מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ פְּרִי מִפְּרִי וכו'. וְיֵשׁ לְהָשִׁיב דְּקָרֵי לֵיהּ פְּרִי מִפְּרִי מִשּׁוּם דְּהָוֵי דָּבָר הַנּוֹלָד מִדָּבָר אַחֵר וְלָד מוֹלֵד וְגֶפֶן מֵחַרְצָן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י ז"ל בְּרֵישׁ פ' מְרֻבֶּה.

וְעוֹד דְּנָקֵט לָשׁוֹן זֶה מִשּׁוּם יַיִן. וְעוֹד אֲפִילּוּ תֵּימָא דְּהָוֵי פֵּירֵי עוֹשִׂים בּוֹ חֲלִיפִין מִשּׁוּם דְּדָמוּ לְנַעַל דְּכֵינָן דְּמִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ דָּמֵי לִכְלִי וכ"כ הַתּוֹסְפוֹת בפ' הָאִשָּׁה נִקְנֵי שֶׁמִּטַּעַם זֶה מְקַיְּימֵי ר"י ור"ת פי' הַיֵּשׁ מְשַׁנִּין שפרש"י שָׁם וְהוּא פי' הָרִי"ף ז"ל.

וּבָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לְהָשִׁיב עַל כָּל מַה שֶׁכָּתַב בַּעַל הַמָּאוֹר וְעַל מַה שֶׁטָּעַן עָלָיו הָרַמְבַּ"ן ז"ל וְהֵם דְּבָרִים אֲרֻכִּים לֹא אָבִיא בָּזֶה רַק מַה שֶׁהוּא לְעִנְיַן הַדִּין וְלֹא יוֹתֵר. וּלְפָסְקָא דְּמִלְּתָא בפי' יֵשׁ דָּמִים דִּבְרֵי הָרִי"ף הֵם כְּדִבְרֵי רַשִׁ"י בְּהַזָּהָב וּבְקִדּוּשִׁין אֶלָּא שֶׁבְּהֶזְהַב פי' עוֹד שֶׁהַתְּנַאי הָיָה בְּעֵת הַמְּכִירָה וְלֹא רָאִיתִי פֵּירוּשׁוֹ בְּשׁוּם אֶחָד מֵהַמְפָרְשִׁים ז"ל.

גַּם שֶׁכְּפִי זֶה נִרְאֶה שֶׁיִּקְשֶׁה לְרַשִׁ"י ז"ל הַבָּרַיְיתָא דְּפָרָתְךְ בְּכַמָּה וכו' הֶאֱרַכְתִּי בב"מ בס"ד בְּאוֹרֶךְ. וְעַל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק תָּמַהְתִּי שֶׁכָּתַב דִּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל בפי' יֵשׁ דָּמִים וכו' שֶׁמָּכַר לוֹ שׁוֹר וכו' וְנִתְחַיֵּיב מָעוֹת וכו' וְהַיְינוּ נו כְּדִבְרֵי הָרִי"ף ז"ל וְכָתַב א' הָרִי"ף כָּתַב

וכו' כַּנִּרְאֶה שֶׁיֵּשׁ חִילּוּק בֵּינֵיהֶם וְלֹא מָצָאתִי חִילּוּק כְּלָל וְאִם בַּעֲבוּר שֶׁרַשׁ"י הִזְכִּיר שֶׁאָמַר הַלּוֹקֵחַ וְהָרִי"ף ז"ל כָּתַב שֶׁאָמַר לוֹ הַמּוֹכֵר וכו' זֶה אֵינוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְעִנְיַן הַדִּין וְעוֹד שֶׁרַשׁ"י ז"ל בְּהָאִשָּׁה נִקְנֵית בְּפִירוּשׁ יֵשׁ דָּמִים כָּתַב שא"ל הַמּוֹכֵר וכו' וּכְדִבְרֵי הָרִי"ף ז"ל וּבְעִיקָּרָא דְּמִלְּתָא אֵיךְ קוֹנִין בְּמָעוֹת אֵלּוּ דְּהָווּ הַלָוָאָה.

הָרִי"ף ז"ל סָתַם דְּבָרָיו בְּיוֹתֵר וְלֹא כָּתַב מִזֶּה כְּלוּם אֲבָל הָרַב הַמַּגִּיד כָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל דְּאֵינוֹ קוֹנֶה אֶלָּא א"כ אָמַר בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה וְהֵם מְפָרְשִׁים כֵּן עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף שֶׁהֲרֵי כָּתְבוּ שֶׁהָרִי"ף לֹא הֵבִיא בַּהֲלָכוֹת הַהִיא דְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ מִשּׁוּם דְּסָמַךְ לוֹ עַל מַאי דְּכָתַב שֶׁאֵין אִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּמִלְוָה ע"כ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ הַהִיא דְּפֶרֶק הַזָּהָב דְּיֵשׁ דָּמִים וכו' בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה כִּדְפָרִישִׁית אֲבָל בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כֵּן כְּלָל שֶׁהֲרֵי הוּא ז"ל פִּי' בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת פֵּ"ה אִפִּי' הֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה דְּצָרִיךְ שֶׁיַּתְנֶה כֵּן בִּשְׁעַת נְתִינַת הַמָּעוֹת וז"ש ה"ה בְּפֵ"ה מֵהִלְכוֹת מְכִירָה ז"ל וּלְפִי מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ רַשׁ"י ור"י בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה אַף כָּאן וכו'.

גַּם לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת מְכִירָה יוֹרֶה דְּלָאו בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה אַיְירֵי וְהִקְשׁוּ עָלָיו מֵהַסְּוּגְיָא דְּהָאִי' מְקַדֵּשׁ וְהָרַב הַמַּגִּיד ז"ל הֵלִיץ בַּעֲדוֹ וְכָתַב דְּסָמַךְ לוֹ עַל הַסְּוּגְיָא דפ' הַזָּהָב הַנַּאֲמָרֶת בְּמִקּוֹמָהּ ופי' דְּבָרָיו הַיְינוּ דַּוְקָא בְּעִנְיַן מָכָר הוּא דְּסָמַךְ לוֹ עַל הַדְּ סְוּגְיָא אֲבָל לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין ס"ל דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת דְּהָאִשָּׁה לָא סָמְכָא דַּעְתָּהּ.

וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל מְחַלֵּק בֵּין מִלְוָה הַמְחֻיָּבִים מֵחֲמַת מָכָר לִשְׁאָר מִלְוָה דְּמִלְוָה הַמְחֻיֶּבֶת מֵחֲמַת מָכָר כֵּיוָן דְּלָא שְׁכִיחַ ס"ל ז"ל דְּאוֹקְמוּהָ אַדִּין תּוֹרָה וְלֹא תִּקְּנוּ בּוֹ מְשִׁיכָה אֲבָל בִּשְׁאָר מִלְוָה כָּתַב בְּפֶרֶק ז' דְּהָווּ בְּמִי שֶׁפָּרַע וְהַיְינוּ דַּאי מִשּׁוּם דְּדָבַר תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנוֹת.

וְאִי קַשְׁיָא לָךְ כֵּיוָן דְּמָעוֹת אֵינָם בְּעוֹלָם בְּמַה יִקְנֶה דְּהָא הַךְ קוּשְׁיָא הִקְשָׁה ה"ה בְּפֵ"ה מֵהִלְכוֹת מְכִירָה וְתֵירֵץ דְּכֵיוָן דְּמָעוֹת מָכָר נִינְהוּ הָוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ לֹא נִתְחַיֵּב לְעוֹלָם אֲבָל בְּמִלְוָה סְתָם שֶׁהַמָּעוֹת אֵינָם בָּעוֹלָם מַה יְתָרֵץ ז"ל.

וְנִרְאֶה דְּבְמָעוֹת דִּשְׁאָר הַלָוָאָה ס"ל ז"ל דְּכֵיוָן דְּנָתַן לוֹ מָעוֹת מֵעִיקָּרָא סְמִיךְ הַמּוֹכֵר דַּעְתּוֹ וה"ל כְּאִילּוּ הֵם בְּעַיִן וְלֹא הֶוְקְשָׁה אֶל ה' הַמַּגִּיד כִּי אִם בְּמָעוֹת מָכָר שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא נִמְצְאוּ מָעוֹת בָּעוֹלָם וְהֻצְרַךְ לְתָרֵץ מַה שֶּׁתֵּירֵץ אֲבָל בִּשְׁאָר מָעוֹת הַלָוָאָה דְּעָלְמָא פְּשִׁיטָ' וּפְשִׁיטָ' דְּמְהַנֵּי וּלְכָךְ בְּקַרְקַע קָנָה אֲבָל הַלָּשׁוֹן שֶׁכָּתַב ה"ה בַּפֵּ"ה קש' בְּיוֹתֵר שֶׁסְּיֵּם וְכָתַב ומ"מ חַיָּיב בָּהֶם מִי שֶׁפָּרַע כַּנִּרְאֶה דִּשְׁאָר מָעוֹת דְּהַלָוָאָה גְּרִיעִי וּלְדַעְתּוֹ ז"ל תִּקְשִׁי לָן בְּקַרְקַע אַמַּאי קָנֵי וּבְמִטַּלְטְלִין אַמַּאי קָאֵי בְּמִי שֶׁפָּרַע ומ"מ דְּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל א"א לְפָרְשָׁן עַל אוֹפָן אַחֵר וְנִיחָא לִי בָּזֶה קוּשְׁיָא, אַחֲרִיתִי שֶׁהָיָה תָּמִיהַּ לִי עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁדָּחָה הַסְּוּגְיָא דְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ מִפְּנֵי הַסְּוּגְיָא דפ' הַזָּהָב.

וְלָמָּה לֹא פֵּירֵשׁ הב' סְוּגְיוֹת בְּהַסְכָּמָה אַחַת וְיֹאמַר שֶׁכֻּלָּן מַתְאִימוֹת וְהַהִיא דפ' הַזָּהָב שָׁאנֵי דְּהָווּ מֵחֲמַת מָכָר דְּהָוֵי כְּאִילּוּ הַמָּעוֹת הֵן בְּעַיִן וכמ"ש הָרַב הַמַּגִּיד ז"ל אֶלָּא שֶׁבָּזֶה הַדָּבָר מְחֻוָּר דְּאַדְּרַבָּא בִּשְׁאָר מָעוֹת הַלָוָאָה הָווּ מָעוֹת יוֹתֵר בְּעַיִן וּלְהָכִי אוֹקְמִינַן הַדִּין אַתַּקְנְתָּא דְּרַבָּנָן דְּצָרִיךְ מְשִׁיכָה וְהָאַחֵר מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע וּבְקַרְקַע דְּלֵיכָּא מְשִׁיכָה קָנֵי קִנְיָן גָּמוּר בְּחוֹב מֵחֲמַת מָכָר הָוֵי מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ וְאוֹקְמִינַן אַדִּין תּוֹרָה אַחַר יָמִים בָּאוּ לִידֵי תְּשׁוּבוֹת הרי"ן מיגא"ש ז"ל וְרָאִיתִי שֶׁמְּחַלֵּק כְּפִי מַה שֶׁהִקְשֵׁיתִי עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְז"ל שְׁאֵלָה

אִם הָיָה לְרַאוּבֵן אֵצֶל שִׁמְעוֹן חוֹב וּפָסַק עִמּוֹ בָּהֶם סְחוֹרָה וְחָזַר בּוֹ א' מֵהֶם עַד שֶׁנִּתְפַּשְׁרוּ אִם נַכְרִיתַ אוֹתוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַסְּחוֹרָה וְנֹאמַר בּוֹ מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ לָא גְּזוּר בָּהּ רַבָּנָן אִם בָּזֶה בָּא לְשׁוֹן הגמ' אִם לֹא לְפִי שֶׁנָּפַל בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת גְּדוֹלָה.

תְּשׁוּבָה אִם הָיָה לְרַאוּבֵן אֵצֶל שִׁמְעוֹן חוֹב וּפָסַק בּוֹ סְחוֹרָה עִמּוֹ לֹא קָנָה הַקּוֹנֶה אוֹתָהּ הַסְּחוֹרָה וְהַחוֹזֵר בּוֹ אֵינוֹ חַיָּיב בָּזֶה מִי שֶׁפָּרַע לְאָמְרָם הַמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוֶה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת מ"ט מַלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וְאָמְרוּ נֵימָא כְּתַנָּאֵי הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וי"א ה"ז מְקֻדֶּשֶׁת מַאי לָאו בְּהָא קָמַפְלְגִי דְּמָר סָבַר מַלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וּמָר סָבַר מַלְוֶה לָאו לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וכו' וְתִסְבְּרָא אֵימָא סֵיפָא וְשָׁוִין בְּמֶכֶר וכו' וְאִי אָמְרַתְּ מַלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה בְּמַאי קָנֵי וְהֶעֱמִיד הַתַּלְמוּד מַה שֶּׁאָמְרוּ הַמְקַדֵּשׁ בַּמַּלְוֶה כְּגוֹן שֶׁאָמַר לַהּ הִתְקַדְּשִׁי בְּמָנָה וְנִמְצָא מָנֶה חָסֵר דִּינָר וְדִכְוָותָהּ גַּבֵּי מֶכֶר כְּגוֹן שא"ל מְכוֹר לִי חֵפֶץ זֶה בְּמַלְוֶה שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ לֹא קָנָה מִשּׁוּם דְּמַלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וּכְמוֹ שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ מָעוֹת דָּמַי ומ"ש מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ לָא גְּזוּר רַבָּנָן הוּא בְּמִי שֶׁהֶחֱלִיף דְּמֵי שׁוֹר שֶׁאוֹתָם דְּמֵי שׁוֹר אֵינָם מַלְוֶה אֵצֶל קוֹנֶה הַשּׁוֹר כְּדֵי שנא' לְהוֹצָאָה נָתְנָה הִנֵּה הוּא כְּמִי שֶׁהֵבִיא הַמָּעוֹת בְּעֵת שֶׁקָּנָה מִמֶּנּוּ הַפָּרָה וְלִהְיוֹת הַדָּבָר מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ לְפִי שֶׁהַמָּעוֹת הָיוּ מֻקְדָּמִים אֵצֶל בַּעַל הַפָּרָה קוֹדֶם שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ עַל קְנְיָתָהּ הֶעֱמִדְנוּהוּ עַל ד"ת וְקָנוּ לוֹ מְעוֹתָיו מִשּׁוּם דְּמִילְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ לָא גְּזְרוּ רַבָּנָן אֲבָל מִי שֶׁהָיָה לוֹ חוֹב אֵצֶל חֲבֵירוֹ וּפָסַק עִמּוֹ בִּסְחוֹרָה אֵין אוֹמְרִי' בּוֹ דִּין זֶה לְפִי שֶׁאוֹתוֹ הַחוֹב מַלְוֶה וּמַלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וּכְמוֹ שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ כְּלוּם דָּמַי וּכְבָר בֵּאַרְתִּי לְךָ זֶה יָמִים חִילּוּק זֶה שֶׁרָאִיתִי בֵּין שְׁנֵי מַאֲמָרִים אֵלּוּ וּבֵירַרְתִּי אוֹתוֹ יָפֶה וְהוּא עִנְיָן טוֹב וּמְקוֹמָם הָיָה קָשֶׁה אֲלֵינוּ עַד שֶׁנִּתְבָּרֵר חִילּוּק זֶה בֵּינֵיהֶם עכ"ל הר"י ן' מיג"ש ז"ל וְהוּא חִילּוּק רָאוּי לְמִי שֶׁאָמְרוּ אֶלָּא שֶׁתַּלְמִידוֹ הָרַמְבַּ"ם סְבָרָתוֹ בְּהֵפֶךְ וס"ל דְּבִשְׁאָר מַלְוֶה רָאוּי לִקָּנוֹת יוֹתֵר כֵּינָן שֶׁהַלְוֶה קִבְּלָם סָמְכָה דַּעְתּוֹ בָּזֶה וְגָמַר וּמַקָּנֶה.

וְדַעַת הָרָאָבַ"ד ז"ל בְּהַשָּׂגוֹת דְּמִים מֵחֲמַת מֶכֶר הָוֵי מִלְּתָא דְּשְׁכִיחַ וְלָא הָוֵי מַלְוֶה וּמִטַּעַם שֶׁכָּתַב הרי"ן מיג"ש ז"ל דְּהָוֵי כְּאִלּוּ הַמָּעוֹת בְּעַיִן וְכֵינָן דְּלָא הָוֵי מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ לָא אוֹקְמוּהָ לֵיהּ אַדִּין תּוֹרָה וְאִם חָזַר בּוֹ קָאֵי בְּמִי שֶׁפָּרַע וּמְפָרֵשׁ הַהִיא דְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין כְּשֶׁאֵין דְּמֵי הַשּׁוֹר יְדוּעִים דְּהַיְינוּ כְּהַהִיא דְּרַב הוּנָא דְּמָכוֹר לִי בְּאִלּוּ קָנָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל אע"ג דס"ל דְּאֵין הֲלָכָה כַּסְּוּגְיָא דְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בְּמַאי דְּקָאָמַר וְשָׁוִין בְּמֶכֶר וכו' מ"מ הָאוֹקִימְתָּא הַנֶּאֱמֶרֶת שָׁם בְּמָנֶה חָסֵר דִּינָר וכו' ס"ל דְּהִיא אוֹקִימְתָּא אֲמִיתִית לְפִי הָאֱמֶת אע"ג שְׁהַקְּוּשְׁיָא בְּטֵלָה מַהַהִיא דפ' הַזָּהָב.

וְהָרֹא"שׁ ז"ל בפ' הַזָּהָב סָתַם דְּבָרָיו ופי' טַעַם לְדִבְרֵי הָרִי"ף ז"ל דְּאוֹקִימְתָּא דְּיֵשׁ דָּמִים הִיא אֲמִיתִית מַהַהִיא דְּרַב הוּנָא מְכוֹר לִי בְּאִלּוּ ובפ' הָאִשָּׁה נִקְנֵית פֵּירֵשׁ דְּבָרָיו וְכָתַב ז"ל אָמַר אַבָּיֵי הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה וכו' אֲבָל אִם אָמַר בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוֶה מְקֻדֶּשֶׁת וכו' תֵּדַע לְךָ דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן דְּבְמֶכֶר יֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין כֵּיצַד הֶחְלִיף דְּמֵי שׁוֹר בְּפָרָה אוֹ דְּמֵי חֲמוֹר בְּשׁוֹר פי' אִם מָכַר לוֹ שׁוֹר וא"ל אַחַ"כ הַקּוֹנֶה דְּמֵי שׁוֹר שֶׁאַתָּה חַיָּיב לִי פָּרָתְךָ תְּהֵא קְנוּיָה לִי קוֹנֶה מִשּׁוּם דד"ת מָעוֹת קוֹנוֹת וַחֲכָמִים תִּקְּנוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ מָעוֹת קוֹנוֹת וּמִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחָא כִּי הַאי לָא תִּקְּנוּ וְהֵיאַךְ קוֹנֶה בְּאִלּוּ הַמָּעוֹת וְהָא מִלְוֶה נִינְהוּ אֶלָּא בְּמְחִילַת הַמַּלְוֶה עכ"ל הֲרִי לְךָ שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמְקוֹמָן וַעֲשִׁירִים במק"א וּבְהֶדְיָא פי' הָרֹא"שׁ ז"ל דְּבָרָיו בְּהַהִיא דְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין דְּאַיְירִי בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרַמְבַּ"ן

וְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל וְעַל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה יֵשׁ לִתְמֹהַּ שֶׁכָּתַב ז"ל שֶׁהָרֹא"ש ס"ל כְּהָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א וְכָתַב ז"ל וְאַפַּ"ה בְּהַאי דִּינָא דְּרַאוּבֵן שֶׁאָמַר לְשִׁמְעוֹן מְכוֹר לִי חֵפֶץ שֶׁלְּךָ בְּדָמִים שֶׁאַתָּה חַיָּיב לִי וכו' סוֹבֵר הָרֹא"שׁ דְּקָנָה כמ"ש בְּסָמוּךְ בִּשְׁמוֹ מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ אוֹקֵימְנָא אַדִּין תּוֹרָה וְעָשׂוּ כְּאִילּוּ אֵין הַדָּמִים מִלְוֶה עכ"ל בְּמָחִילַת כ"ת אֶלֶף פְּעָמִים נִרְאֶה דְּזֶה אֵינוֹ שֶׁהֲרֵי כָּתַבְתִּי לְשׁוֹנוֹ דְּפֶרֶק הָאִשָּׁה נִקְנֶית דְּאוֹקֵי לָהּ בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה וּלְדַעְתּוֹ ז"ל תִּקְשֵׁי וְכִי מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ יִקְנֶה בְּמָעוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם קְנָיָה הָא לָא אָמְרִינַן מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחַ לָא גְּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן אֶלָּא דָּוְקָא בְּקוֹנֶה מִן הַתּוֹרָה בַּמָּעוֹת וְעָזְבוּ חֲכָמִים הַדִּין עַל הַתּוֹרָה אֲבָל לֹא אָמְרוּ שֶׁיִּקְנֶה בְּמָעוֹת שֶׁאֵין לָהֶם קְנָיָה כְּלָל וְהָרַב בַּעַל הַטּוּרִים סָתַם בָּזֶה הָרַמְבַּ"ם וְאֵין לִלְמֹד מִמֶּנּוּ דַּעְתּוֹ מִכָּאן אֶלָּא נִלְמוֹד מִן הַמְפוֹרָשׁ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ר"ד דַּעַת הָרֹא"שׁ בָּזֶה דְּכָתַב דְּלֹא קָנָה אֶלָּא אִם אָמַר בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה.

נָקְטִינַן כְּלָלָא מַאי דְּכָתְבְנָא שֶׁמּוֹכֵר לַחֲבֵירוֹ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחוֹב עַל חֲבֵירוֹ וַאֲפִי' הָיָה בְּחוֹב שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ מֵחֲמַת מֶכֶר לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א וְהַתּוֹסָפוֹת בְּפֶרֶק הַזָּהָב וְהָרֹא"שׁ לָא הָוֵי הַמֶּכֶר מֶכֶר וְאִם אָמַר בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה זוֹ מְכוֹר לִי בַּמָּעוֹת שֶׁהֵם מֵחֲמַת מֶכֶר קָנָה קִנְיָן גָּמוּר וא"צ מְשִׁיכָה וְנִשְׁאַר דְּמֵי הַלְוָאָה קָנָה לְעִנְיַן מִי שֶׁפָּרַע.

וּלְדַעַת הָרָאָבָ"ד בְּחוֹב מֵחֲמַת מֶכֶר קָנָה לְעִנְיַן מִי שֶׁפָּרַע וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה וּבִשְׁאָר מִלְוָה לָא קָנֵי כְּלָל אא"כ אָמַר מֵחֲמַת מְחִילַת מִלְוָה דְּאָז נ"ל דִּלְדַעְתּוֹ הו' כִּשְׁאָר דָּמִים וְיֵשׁ בָּהֶם תַּקָּנָה דְּרַבָּנָן ולהר"י ן' מִיגַּשׁ ז"ל בִּמְעוֹת הַלְוָאָה שֶׁהֵם מֵחֲמַת מֶכֶר קָנָה קִנְיָן גָּמוּר אֲפִילּוּ לֹא אָמַר בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה וְכֵן הוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּזֶה אֲבָל בִּשְׁאָר דְּמֵי מִלְוָה לְדַעְתּוֹ ז"ל לֹא קָנָה כְּלָל.

וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בְּמִשְׁלְ' קָנָה לְעִנְיַן מִי שֶׁפָּרַע וּבְקַרְקַע קָנָה קִנְיָן גָּמוּר וְרַב הַאי גָּאוֹן פָּסַק מִי שֶׁהֶחֱלִיף דְּמֵי שׁוֹר לֹא קָנָה שֶׁהֲרֵי כָּל אוֹתָהּ סֵוּגְיָא הוּא לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין אֲבָל דִּבְרֵי רַב יְהוּדָה עִיקַּר הֲבִיאוּ דְּבָרָיו הַסְּמָ"ג וְהַגָּהוֹת מַיְימוֹן.

וְנִרְאֶה דְּלִדְבָרָיו בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוָה אֲפִלּוּ דְּמֵהֲנֵי. וְיֵשׁ לַחְקוֹר אִם הָיָה לוֹ לִרְאוּבֵן אֵצֶל שִׁמְעוֹן חוֹב מֵחֲמַת הַלְוָאָה שֶׁהִלְוָה לוֹ רְאוּבֵן לְשִׁמְעוֹן וְלוֵי הָיָה חַיָּיב לְשִׁמְעוֹן חוֹב מֵחֲמַת מָכַר שֶׁמָּכַר שִׁמְעוֹן לְלֵוִי דְּהַשְׁתָּא הָווּ דְּמֵי מֶכֶר וְשִׁמְעוֹן הִמְחָה אֶת לֵוִי אֵצֶל רְאוּבֵן בְּעַד דְּמֵי הַלְוָאָתוֹ וְהָיְתָה לוֹ לְלֵוִי פָּרָה וְאָמַר לִרְאוּבֵן הֲרֵי פָּרָתִי קְנוּיָה לְךָ בְּעַד חוֹבִי שֶׁאֲנִי חַיָּיב לְךָ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִי דָּיְינִינַן לֵיהּ כִּדְמֵי מֶכֶר כֵּיוָן שֶׁהַמָּעוֹת שֶׁהָיָה חַיָּיב שִׁמְעוֹן לִרְאוּבֵן לֹא הָיוּ כ"א דְּמֵי הַלְוָאָה לָא גָּרַע מִגַּבְרָא דְּאָתוּ מֵחֲמָתֵיהּ וְלֹא יִהְיֶה לִרְאוּבֵן יוֹתֵר יִפּוּי כֹּחַ לְהִיוֹתָם אֵצֶל לֵוִי.

וְנִרְאֶה לִי דְּכֵיוָן דְּטַעֲמָא דִּדְמֵי מֶכֶר לְדַעַת הָרַב רַבֵּינוּ מֹשֶׁה בֶּן מַיְימוֹן וְסַיְיעְתּוֹ הָוֵי מִשּׁוּם דְּדַעַת הַמּוֹכֵר סְמִיךְ אַדַּעְתֵּיהּ כְּאִילּוּ הַמָּעוֹת בְּעַיִן כְּמוֹ כֵן הָכָא וּלְדַעַת הַחוֹלְקִים עַל הָרַמְבַּ"ם אֵין נַפְקוּתָא בַּדִּין דִּלְעוֹלָם לֹא קָנָה וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים זֶה כָּתַבְתִּי מְעַט מֵהַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ מִן הָעוֹמֶק בְּדִבְרֵי הַמְדַבְּרִים בָּזֶה וְהָאֵל יַצִּילֵנוּ מִשְּׁגִיאוֹת מתנ' רְשׁוּת הַגָּבוֹהַּ וכו' בַּיִת זֶה הֶקְדֵּשׁ וְלָא מִבָּעְיָא אִם אָמַר זֶה שֶׁהוּא בְּפָנָיו אֶלָּא אפי' שֶׁהוּא בְּסוֹף הָעוֹלָם קָנָה.

מְשָׁכוֹ בַּמִּנְחָה יל"ד לָמָּה לֹא נִקַּט חֲלוּקוֹת אֶלּוּ הֵיכָא דְּקָנָה הַגְּזָבָר מֵהֶדְיוֹט שֶׁאִם מָשְׁכוּ הַגְּזָבָר בְּמָנָה וְלֹא הִסְפִּיק לְפָדוֹתוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּמָאתַיִם אֵינוֹ נוֹתֵן אֶלָּא מָנָה דְּלָא גָּרַע מֵהֶקְדֵּשׁ וְכֵן בִּשְׁאָר חֲלוּקוֹת הֵם הַפְּךְ הַהֶדְיוֹט וְנִרְאֶה דאה"נ אֶלָּא נִקַּט הַתַּנָּא הָנֵי בְּהֶדְיוֹט מְשׁוּם.

הַהּ קִידּוּשׁ' דְּקָאָמַר אַטּוּ הֶדְיוֹט לָאו בְּמִי שֶׁפָּרַע וכו' א"נ דְּנָקְטֵי בְּהֶדְיוֹט מְשׁוּם דְּעִיקַּר קָרָא דְּנָתַן הַכֶּסֶף וכו' אַיְירִי בְּהֶדְיוֹט הַקּוֹנֶה מִן הַהֶקְדֵּשׁ. תוס' מָשְׁכוּ וכו' וְכֵינָן דְּמָשְׁכוֹ בְּמָאתַיִם וכו' ק' דַּהֲוָה רָאוּי שֶׁיִּקָּשׁוּ תִּיסּוֹק לֵיהּ מְשׁוּם אֲמִירָה וְאַמַּאי אִיצְטְרִיכוּ לו' וְכֵינָן דְּמָשְׁכוֹ וכו' וּבְפֶרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין הִקְשׁוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּכֵינָן שֶׁמָּשְׁכוּ הַמֵּאוֹת דְּכֵינָן דְּמָשְׁכוֹ פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר אפי' בְּהֶדְיוֹט וְכֵינָן שֶׁכֵּן תִּיפּוֹק לֵיהּ מִטַּעַם אֲמִירָה לְגַבּוֹהּ: דַּף כט מַתְנִי' כָּל מִצְוֹת הָאָב עַל הַבֵּן וכו' חוּץ מִבַּל תַּשְׁחִית וכו' רַשְׁ"י ז"ל נִקַּט בְּלִישָׁנָא כְּסֵדֶר הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה וק"ל: גְּמָרָא מַאי כָּל מִצְוֹת וכו' אִילֵימָא וכו' דְּמִחַיַּיב בְּרָא לְמִעְבַּד לְאַבָּא פי' וְסֵיפָא דְּקָתָנֵי כָּל מִצְוֹת הָאָב עַל הַבֵּן הַיְינוּ כָּל מִצְוֹת דְּמִחַיַּיב אַבָּא לְמֶעְבַּד לְבָרָא.

וְקָשֶׁה דא"כ הֵיכִי קָתָנֵי מַתְנִי' בְּרִישָׁא דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת הָא הָוְיָא מ"ע שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא דְּקָתָנֵי מַתְנִי' בְּהֶדְיָא דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת וְנִרְאֶה דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת דְּקָתָנֵי הַיְינוּ בִּשְׁאָר מִצְוֹת חוּץ מִמִּצְוֹת הָאָב עַל הַבֵּן אוֹ מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּבֵן עַל הָאָב וְאֵינָם בִּכְלָל.

לְמוּלוֹ מְנָלַן פי' וְדִילְמָא כָּל שְׁאָר מִצְוֹת חִיּוּב הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָן לֹא שְׁחַיָּיב הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָן לִבְנוֹ וּכְשֶׁתִּירֵץ לוֹ מִקְרָאֵי דְּחַיָּיב הַשְׁתָּא בָּעֵי קְרָא לְדִידְיָ' דְּמִנָּלַן דְּמִחַיַּיב לְמִמְהָל נַפְשַׁיְ' דִּילְמָא מִצְוַת מִילָה אֵינָהּ תְּלוּיָה אֶלָּא עַל הָאָב לַעֲשׂוֹתָ' לִבְנוֹ לֹא שֶׁיְּהֵא הוּא עַצְמוֹ חַיָּיב לָמוּל אֶת עַצְמוֹ: וְהָא דְּלָא מוּכָח מִקְרָא דְּוַיַּבְיוֹם הַשְׁמִינִי מִשּׁוּם דְּלָא מְסַיֵּים קְרָא לָאָב שֶׁיְּמוֹל אֶת בְּנוֹ בְּהֶדְיָא וְאֶפְשָׁר דַּוַּיַּבְיוֹם הַשְׁמִינִי יִמּוֹל לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל קָאָמַר: וְהֵיכָא דְּלָא מַהְלִיהּ אֲבוּהּ וכו' וְהֵיכָא דְּלָא מֵהַלִּי' בֵּי דִינָא וכו' מִלִּישָׁנָא דִּגְמָרָא נִרְאֶה דְּכָךְ הוּא הֵיכָא דְּלָא מַהֲלִיהּ אֲבוּהּ לְעַנְיַן חִיּוּב ב"ד כְּמוֹ הֵיכָא דְּלָא מְהַלְּלוּהוּ בֵּי דִינָא שְׁחַיָּיב הוּא עַצְמוֹ אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם אֵינוֹ נִרְאֶה כֵּן שֶׁכָּתַב בַּפֶּ"א מֵהִלְכוֹת מִילָה אֵין מָלִין בְּנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אא"כ עָבַר וְנִמְנַע לְמוּלוֹ שב"ד מָלִין אוֹתוֹ בע"כ נִתְעַלֵּם מב"ד וְלֹא מָלוּ אוֹתוֹ כְּשֶׁיִּגְדַּל הוּא חַיָּיב וכו' וְהִנֵּה בְּאָבִיו כָּתַב עָבַד וְנִמְנַע ובב"ד נִתְעַלֵּם וְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה נִתְעוֹרֵר בָּזֶה וַעֲדַיִן אֵין דְּבָרָיו ז"ל מַסְפִּיקִין וּמִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּוָקָא עָבַר וְנִמְנַע הָא אִם נֶאֱנַס וְלֹא מָל אוֹתוֹ יְחַיְּבוּ לָאָב לַעֲשׂוֹת וְאֵין בי"ד מְצַוִּוי' לַעֲשׂוֹת וְיֵשׁ לְחַלֵּק בְּדִין זֶה לְדִין שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּסוֹף הִלְכוֹת שְׁחִיטָה אִם לֹא כִּסָּהוּ וְרָאָהוּ אַחֵר חַיָּיב לְכַסּוֹת וְאִיתָא בְּחֻלִּין פֶּרֶק כִּיסּוּי הַדָּם וְלָא אָמְרִינַן שֶׁיִּזָּהֲרוּ לְשׁוֹחֵט לְכַסּוֹת דְּהָתָם לֹא הִזְכִּיר בְּבֵירוּר לַשּׁוֹחֵט ואע"ג דקו"ל דְּאִם שָׁחַט וְקָדַם אַחֵר וְכִיסָּה מְשֻׁלָּם לוֹ י' זוּזִים וכמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"ז מֵהִלְכוֹת חוֹבֵל וּמַזִּיק יעו"ש וְעוֹד צ"ע: וְהָא דְּאָמְרִינַן לְגַבֵּי מִילָה דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְבֵי דִינָא וְאִילּוּ בְּעִנְיַן פִּדְיוֹן לָא אָמְרִינַן שֶׁחַיָּיבִים ב"ד לִפְדּוֹתוֹ הַיְינוּ טַעְמָא דְּבִשְׁלָמָא בְּמִילָה דְּלֵיכָּא חֶסְרוֹן כִּיס מש"ה חַיָּיבִים ב"ד אֲבָל בְּפִדְיוֹן הַבֵּן דְּאִיכָּא חֶסְרוֹן כִּיס לָתֵת ה' סְלָעִים לַכֹּהֵן אֵין ב"ד מֻוָּזְהָרִין עָלָיו אִשְׁכְּחַן מִיָּד לְדוֹרוֹת וכו' תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וכו' צַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַיְינוּ מִיָּד וְקָשֶׁה לָמָּה לֹא הוֹכִיחַ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל מִיָּד מִקְרָא דְּאַבְרָהָם שֶׁהֵבִיא בשה"ג דְּהַיְינוּ מִיָּד: וְנִרְאֶה דְּמִצְוַת הַמִּילָה הוּא ג"כ לוֹרוֹת וְדַוְקָא בִּיהוֹשֻׁעַ הוּא מִיָּד אֲבָל בַּקְּרָא דְּאִי סָתָם הָוֵי ג"כ לְדוֹרוֹת כמ"ש שָׁם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וָהָלְאָה: תוס' אוֹתוֹ וכו' וי"ל דַּאֲתָא כְּמַאן דְּאָמַר הָתָם וכו'.

וְקָשֶׁה דְּכֵינָן דְּקָרָא מְיֻתָּר הוּא א"כ לָמָּ"ד שֶׁאֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בַּיּוֹם קָרָא מַאי עֲבִיד לֵיהּ וְנִרְאֶה דְּלָא דְּרִישׁ קָרָא דְּאוֹתוֹ. וְעוֹד קָשֶׁה כֵּינָן דְּהָכָא מַאי דְּהָוֵי מ"ע שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא מַהַדּ טַעְמָא הָא בִּתְפִילִּין כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה תְּפִילִּין וְצִיצִית דְּהָוֵי מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דְּהָא אֵין נוֹהֲגִים בְּשַׁבָּתוֹת וי"ט וא"כ מִצְוַת מִילָה שֶׁלֹּא בַּזְּמַנָּהּ נֶהֱוֵי מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּשַׁבָּתוֹת וי"ט.

וְנִרְאֶה דְּבִשְׁלָמָא תְּפִילִּין אֵינוֹ נוֹהֵג כְּלָל בְּשַׁבָּתוֹת וי"ט אֲבָל מִילָה כְּבָר נוֹהֵג בְּשַׁבָּת וי"ט אִם הָיָא בִּזְמַנָּהּ: מַה לְהַלָּן רֵאשִׁית אוֹנוֹ וכו' אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מֵהָתָם מֵרֵאשִׁית אוֹנוֹ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ כָּל בְּכוֹר בָּנָיךְ יָדְעִינַן דִּבְנַחֲלָה תָּלוּי הַדָּבָר בְּרֵאשִׁית אוֹנוֹ לֹא בְּפֶטֶר רֶחֶם דְּאִם לֹא הָוָה כָּתוּב הָתָם רֵאשִׁית אוֹנוֹ הָוָה יָלְפִינַן מֵהָכָא דִּבְכוֹר לָא מִקְרֵי כ"א בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם: אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה נוֹשֵׂא אִשָּׁה וכו' אע"ג דְּלָא אָמְרִינַן הֲלָכָה אֶלָּא הֵיכָא דִּפְלִיגִי הָכָא קָאָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כֵּינָן שֶׁיֵּשׁ שִׁינּוּי בְּמָקוֹמוֹת וְהוּא דָּבָר לִבְנֵי מְקוֹמוֹ כְּפִי פרש"י וְאָמַר לָהֶם שֶׁהֲלָכָה שָׁם הוּא דְּנוֹשֵׂא אִשָּׁה וכו': כִּי הָא דְּרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב וכו' אֶפְשָׁר דְּמִתְרַחִישׁ נִיסָּא וכו' נִרְאֶה דְּדַוְקָאי עַל הַסָּפֵק לֹא הָיָה אַבַּיֵּי אוֹמֵר דְּלָא לְיָחִיב לֵיהּ אִינִישׁ אֶלָּא דְּמִתְרַחִישׁ נִיסָּא כָּזֹאת אֶלָּא דְּוַדַּאי הָיָה יוֹרֵעַ שֶׁמִּתּוֹךְ חֲסִידוּתוֹ יִהְיֶה נִצּוֹל הוּא עַצְמוֹ מִן הַמַּזִּיק וְהָיָה אוֹמֵר אֶפְשָׁר דְּמִתְרַחִישׁ נִיסָּא כְּמוֹ שפרש"י שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ נֵס וְיַהֲרוֹג אֶת הַמַּזִּיק דְּהָוֵי ג"כ הַצָּלַת אֲחֵרִים אֲבָל רַב אֶחָא מֵחוֹךְ עַנְוָתָנוּתוֹ אָמַר דְּוַדַּאי נֵס גָּדוֹל נַעֲשָׂה לוֹ בְּהַצָּלָתוֹ וז"ש אִם לָאו דְּאִתְרַחִישׁ נִיסָּא סַכַּנְתִּין וכו': עַד הֵיכָן חַיָּיב וכו' צ"ל דְּהַבַּעְיָין לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַבָּרַיְיתָא דְּקָפְרִיךְ מִינָּהּ וּסְתָמָא דְּתַלְמוּדָא הוּא דְּקָאָמַר מִתּוֹכוֹ וכו' רַב יְהוּדָה גּוּפֵיהּ בָּעֵי עַד הֵיכָן ע"ד וְכַמָּה א"ר יִצְחָק דְּרִישׁ אֵלּוּ מְצִיאוֹת: דַּף ל כָּל הַמְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ תּוֹרָה מַעֲלֶה עָלָיו כְּאִלּוּ וכו' כְּלוֹ כְּאִלּוּ נִצְטַוָּה לְלַמֵּד לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָנָיו עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת אֲבָל לְעוֹלָם דְּחִיּוּבָא לֵיכָּא בְּהוּ א"נ יֵשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּנָהֲי דְּאֵיכָּא מִצְוָה אֲבָל חִיּוּב לֵיכָּא כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר עַל זֶה עַד הֵיכָן חַיָּיב וכו' דר"ש דָּרַשׁ חֶצְיָין שֶׁל קַיּוֹת י"ל אַמַּאי לָא בָּעֵי בְּהוּ מֵהַדּ גִּיסָּא אוֹ מֵהַדּ גִּיסָּא דאפ' דקו' לְהוּ בָּתְרַיְיהוּ דְּרָשׁ דָּרַשׁ חַד אַהַאי גִּיסָּא וְחַד אַהַאי גִּיסָּא.

אֲפִילּוּ הָאָב וּבְנוֹ וכו' נַעֲשׂוּ אוֹיְבִים וכו' נִרְאֶה דְּהַיְינוּ כְּעֵין מַקֶּשֶׁה וּמְתָרֵץ כְּדֵי לְהַסִּיק מִתּוֹךְ וְיכוּחַ הַהֲלָכָהאלִיבָּא דְּהִלְכְתָא וכה"ג מֵוְתָר לָבָן לְהַקְשׁוֹת אֶת אָבִיו וְלָא דָּמֵי לְהָא דְּאָמְרִינַן דְּלָא יִסְתּוֹר אֶת דְּבָרָיו וְלֹא יַכְרִיעוּ וכו'.

שֶׁנֶּאֱמַר צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וכו' וּבְיֵצֶר הָרַע אַיְירִי דְּאִילּוּ בְּרָשָׁע כְּבָר כְּתִיב לְמַעְלָה בַּמִּזְמוֹר כִּי יְפַוֵּל לֹא יוּטָל חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים חַרְבָּם תָּבֹא בְלִבָּם וּפְסוּקִים אֲחֵרִים לְאַבְּדָן הָרְשָׁעִים וק"ל: תוס' אִם בַּרְזֶל הוּא וכו' ור"ת וכו' לפי' ר"ת ק"ק דְּנִרְאֶה דְּהַפַּטִּישׁ הוּא אֲשֶׁר נִתְפּוֹצֵץ מִכֹּחַ הַסֶּלַע וְהָיָה רָאוּי לְדַמּוֹת דְּבַר ה' לְסֶלַע לֹא לְפַטִּישׁ וְנִרְאֶה דה"פ דְּבָרַי הֵיא כְּאֵשׁ לֹא תַחְשׁוֹב שֶׁהִיא כְּאֵשׁ הַמַּפַּעְפַּעַ לְבַד אֶלָּא הֵיא כְּפַטִּישׁ שֶׁנִּתְפּוֹצֵץ מִכֹּחַ הַסֶּלַע כְּמוֹ כֵן עוֹשֶׂה דָּבָר הַנִּמְשָׁלֶת לָאֵשׁ לְפִי שֶׁדִּבְרֵי כָּאֵשׁ אֵינָהּ כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת שֶׁל העה"ז שֶׁאֵין לָהּ כֹּחַ בַּבַּרְזֶל אֶלָּא לְפַעְפֵּעַ לֹא לְפַצְפֵּצוּ: פִּיסְקָא מַאי כָּל מִצְוֹת הָאָב וכו' אִילֵימָא וכו' פי' וְרִישָׁא דְּמִתְנִי' דְּקָתָנֵי כָּל מִצְוֹת הַבֵּן עַל הָאָב הַיְינוּ כָּל מִצְוֹת דְּמִחַיַּיב בְּרָא לְמִעְבַּד לְאַבָּא כְּדַהֲוָה סְלִיק דַּעְתַּיהּ דְּמַקְשֶׁה דִּלְעֵיל אַרִישָׁא דְּמִתְנִי' וּכְבָר כָּתַבְתִּי בְּזֶה לְמַעְלָה ת"ר נֶאֱמַר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וכו' הִשְׁוָה הַכָּתוּב כִּיבּוּד אָב וָאֵם וכו' פי' לְעִנְיָן שֶׁיִּצְטָרֵךְ בְּכֻלָּן חֶסְרוֹן כִּיס

אֲבָל לְעוֹלָם דְּהַבֵּן צָרִיךְ לַחֲזוֹר עַל הַפְּתָחִים וכמ"ש הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁ' וְהַשְׁתָּא לָא פְּלִיג הַיְרוּשַׁ' עַל הַבָּרַיְיתָא ת"ר ר' אוֹמֵר גָּלוּי וכו' שֶׁבֵּן מְכַבֵּד אֶת אִמּוֹ יוֹתֵר וכו' ויל"ד לָמָּה הַוְצְרַךְ לְטַעַם זֶה וְלֹא הָיָה לוֹ אֶלָּא לָתֵת טַעַם בְּמוֹרָא לָמָּה הִקְדִּימָה לָהֶם דְּהָא אָמְרִינַן לְקַמָּן דְּאַבָּא אוֹמֵר הַשְׁקֵנִי וְאִימָא או' הַשְׁקֵנִי הַנַּח כְּבוֹד אִמְּךָ וכו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן לְכָךְ הִקְדִּים כִּיבּוּד הָאָב לְכִבּוּד הָאֵם: וְנִרְאֶה דְּהַוְצְרַךְ לָתֵת טַעַם לְפִי שֶׁהַפָּסוּק הוּא כּוֹלֵל אֲפִילּוּ נִתְגָּרְשׁוּ שְׁנֵיהֶם: דַּף לֹא יָפֶה עָשִׂיתִי שֶׁלֹּא דַּרְתִּי וכו' פִּי' לְמַעְלָה אָמְרִינַן שג' שֶׁוְתָפִים יֵשׁ בָּאָדָם הקב"ה וְאָבִיו וְאִמּוֹ וּבִזְמַן שֶׁאָדָם מְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ אָמַר הקב"ה מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִילּוּ דַּרְתִּי אֲבָל לֹא דָּר מַמָּשׁ לְכָךְ בְּשֶׁאֵינוֹ מַכְבְּדָם אָמַר יָפֶה עָשִׂיתִי שֶׁלֹּא דַּרְתִּי וכו' שָׁאַל בֶּן אַלְמָנָה וכו' בָּא לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ א"ל כָּךְ.

יל"ד לָמָּה לֹא אָמַר מִיָּד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבֵּין רִיסֵי עֵינֶיךָ וכו' וְלָמָּה הִמְתִּין עַד שא"ל נִתְגָּרְשׁוּ שְׁנֵיהֶם מַהוּ וכו'. וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא אֶפְשָׁר שמ"ש אַבָּא או' וכו' הָיָה עַל אָבִיו וְאִמּוֹ אֲבָל אַחַ"כ שֶׁשָּׁאַל לוֹ נִתְגָּרְשׁוּ מַהוּ אָמַר וַדַּאי שֶׁזֶּה לֹא יֹאמַר עַל אָבִיו וְאִמּוֹ נִתְגָּרְשׁוּ מַהוּ וְיִפְתַּח פִּיו לְשָׁטָן בְּעַד אָבִיו וְאִמּוֹ וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין לוֹ אָב אֶלָּא שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ שֶׁלִּכְבוֹד עַצְמוֹ הוּא דּוֹרֵשׁ לז"א לוֹ מִבֵּין רִיסֵי עֵינֶיךָ נִיכָּר וכו' וּבְוַדַּאי שֶׁהַדִּין גְּמוּר אֹמֶר לוֹ אֶלָּא שֶׁאָמְרוֹ בִּלְשׁוֹן הֲלָצָה.

וּבֶאֱמֶת שֶׁאֶפְשָׁר הָיָה לְהָבִין במ"ש בַּתְּחִ' אַבָּא או' אימ' או' עַל שֶׁהָיוּ בְּגֵירוּשִׁין זֶה מִזֶּה. מֵאִמְרֵי פִּיךְ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אִמְרֵי כָּךְ כָּתוּב בְּמִקְצָת נֻסְחָאוֹת וה"פ מֵאִמְרֵי פִּיךְ הוּא מִמַּה שֶׁשָּׁמְעוּ מִפִּיךָ מַמָּשׁ דְּהַיְינוּ אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ אֲבָל לְשׁוֹן אָמְרֵי כּוֹלֵל כָּל הַמַּאֲמָרִים אַךְ קָשֶׁה דְּיוֹתֵר מַשְׁמַע מֵאִמְרֵי דְּשָׁמְעוּ עַל יְדֵי אֲחֵרִים מֵאוֹתָן הָאֲמָרוֹת.

וְהָיָה מַפְתֵּחַ מֻוָּנָּח וכו' כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בַּיְרוּשַׁ' שֶׁהָיוּ רַגְלָיו וכו' וּלְכָךְ לֹא שְׁבָרָהּ ומ"מ הַוְצְרַךְ לוֹמַר שֶׁהָיָה הַמַּפְתֵּחַ מֻוָּנָּח וכו' מִשּׁוּם דְּהָיָה יָכוֹל לְפָוְתָחָהּ עִם שֶׁרַגְלָיו פְּשׁוּטוֹת עַל הַתֵּיבָה דִּבְזֶה וַדַּאי לֹא יָעִיר מִשְׁנָתוֹ.

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי וכו' דַּע כִּי הָרַמְבַּ"ם בפ"ו מַהִלְכוֹת מַמְרִים כָּתַב ז"ל וְעַד הֵיכָן מוֹרָאָן אפי' הָיָה לוֹבֵשׁ בְּגָדִים חֲמוּדוֹת וְיוֹשֵׁב בָּרֹאשׁ הַקָּהָל וּבָא אָבִיו וְאִמּוֹ וְקָרָעוּ בְּגָדָיו וְהִכּוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ וכו' ע"כ וְהִנֵּה מִלְּישָׁנָא דִּגְמָרָא מַשְׁמַע דְּאַכִּיבּוּד קָאֵי דִּבְעָא מִינֵּיהּ מֵרַב עַוְלָא עַד הֵיכָן כִּיבּוּד אָב וָאֵם.

וְנִרְאֶה דְּהַכִּיבּוּד הוּא מַאי דְּקוֹרֵעַ כְּסוּתוֹ דְּהָא דִּכְוָותַהּ אָמְרִינַן לְקַמָּן עַד הֵיכָן כִּיבּוּד אָב וָאֵם כְּדֵי שֶׁיִּטּוֹל אַרְנָקִי וְיִזְרְקֶנּוּ וכו' וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן שֶׁיֵּשׁ לָאָב קוֹרַת רוּחַ וכו' דאל"כ עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית וְכֵינָן שֶׁכֵּן אִם קָרַע כְּסוּתוֹ בִּכְלַל כִּיבּוּד הוּא.

וְנִרְאֶה דְּלָא אָמַר דְּהָוֵי בִּכְלַל מוֹרָא אֶלָּא בַּעֲבוּר שֶׁהִכָּהוּ בָּרֹאשׁ וְהַסְּמָ"ג בְּעָשִׂין קי"ג כָּתַב ז"ל וְכֵן בְּמוֹרָא אֲפִילּוּ הִכּוּהוּ וכו' וְנִרְאֶה דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּמַיְיתֵי תַּלְמוּדָא הַהִ דְּרַב דִּימִי לְאַשְׁמוֹעִינַן דִּין הַמּוֹרָא וְהוּא הָפַךְ מ"ש הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ.

תָּנוּ רַבָּנַן מְכַבְּדוֹ בְּחַיָּיו כֵּיצַד וכו' פִּי' כִּיבּוּד בִּפְנֵי אֲחֵרִים אֲבָל הַכִּיבּוּד דְּלִקַמָּן דְּמַאֲכִיל וּמַשְׁקֶה וכו' הַיְינוּ בֵּינוֹ לְבֵין אָבִיו. הַנִּשְׁמָע בִּדְבַר אָבִיו פֵּירוּשׁ כְּשֶׁהַבֵּן בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְאָמַר בְּשֵׁם אָבִיו אֵיזֶה דָּבָר דִּבְרִין נִשְׁמָעִים: דַּף לא ע"ב ת"ר חָכָם מְשַׁנֶּה שֵׁם אָבִיו וכו' בְּעִנְיַן שִׁינּוּי שֵׁם הָרַב וְשֵׁם אָבִיו כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פֵּ"ה מֵהִלְכוֹת ת"ת ז"ל וְאָסוּר לַתַּלְמִיד לִקְרוֹת

לְרִבּוֹ בִּשְׁמוֹ וַאֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁם פִּלְאִי וכו' וְלֹא יַזְכִּיר שְׁמוֹ בְּפָנָיו כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּשֵׁם אָבִיו אֶלָּא יְשַׁנֶּה אֶת שְׁמָם ע"כ ונ"ל שמ"ש וְלֹא יַזְכִּיר שְׁמוֹ בְּפָנָיו הַיְינוּ אֲפִילּוּ שֵׁם שֶׁאֵינוֹ פִּלְאִי כְּגוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְדָוִקָא לַאֲחֵרִים שֶׁלֹּא בְּפָנָיו שָׁרִי וְלֹא זוֹ אַף זוֹ נָקֵט בְּמִלְּתֵיהּ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה מוּבָנִים דְּבָרָיו בה' מַמְרִים שֶׁמִּתְחִילָּה אָמַר וְלֹא יִקָּרֵא בִּשְׁמוֹ וְהוּא אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְכָתַב הֶרְאָה לִי שֶׁאֵין נִזְהָר בְּכָךְ אֶלָּא בְּשֵׁם שֶׁהוּא פִּלְאִי וְכָתַב דִּבְשֵׁמוֹת שֶׁהַכֹּל דשי' קוֹרֵא לַאֲחֵרִים שֶׁלֹּא בְּפָנָיו דְּמַשְׁמַע הָא בְּפָנָיו אָסוּר אֲפִילּוּ לַאֲחֵרִים וְלֹא כֵן הָיָה מְדֻקְדָּק תְּחִלַּת דְּבָרָיו אֶלָּא שֶׁאֵין זֶה מִן הַדּוֹחַק כֵּיוָן שֶׁהוּא עַצְמוֹ ז"ל מְפָרֵשׁ אֶת דְּבָרָיו בְּאוֹפֶן שֶׁמַּסְכִּים מ"ש בהל' מַמְרִים למ"ש בה' ת"ת וְזֶה וְזֶה שָׁוִים וְכָתַבְתִּי זֶה לְהַצִּיל לְהָרַמְבַּ"ם מִמַּה שֶׁתָּמַהּ עָלָיו הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בכ"מ הל' ת"ת ע"ש.

אֲבָל רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרַב בַּעַל טוּר בי"ד סִימָן ר"מ הֶעְתִּיק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בהל' מַמְרִים וְכָתַב דְּקוֹרֵא לַאֲחֵרִים בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וְלֹא כָּתַב דְּהָוֵי שֶׁלֹּא בְּפָנָיו כִּנְרְאֶה שֶׁלֹּא הָיָה כָּתוּב בְּגִירְסַת סְפָרָיו וּבָזֶה נִיחָא שַׁפִּיר.

ומ"ש הָרַמְבַּ"ם וְלֹא יַזְכִּיר וכו' כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּאָבִיו פי' כְּדֶרֶךְ שג"כ הַדִּין שָׁם שֶׁאֵינוֹ מַזְכִּיר כְּלָל. מִשֶּׁל מִי וכו' אִיפְּסִיקָא הִלְכְתָא כמ"ד מִשֶּׁל אָב וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם פ"י מֵהִלְכוֹת מַמְרִים אֶלָּא שֶׁכָּתַב שָׁם ז"ל עַד הֵיכָן הוּא כִּיבּוּד אָב וָאֵם אפי' נָטְלוּ כִּיס שֶׁל זְהוּבִים שֶׁלּוֹ וְהִשְׁלִיכוֹ לַיָּם בְּפָנָיו לֹא יַכְלִימֵם וכו' וּכְפִי הַמַּסְקָנָא דְּהָוֵי מִשֶּׁל אָב הַאי אַרְנָקִי מִשֶּׁל אָב הוּא וּכְבָר נִתְעוֹרֵר בָּזֶה הָרַב מוהרי"ק זלה"ה אֶלָּא שֶׁאֵין תֵּירוּצוֹ מַסְפִּיק שֶׁכָּתַב ז"ל וי"ל דס"ל דְּכִי אָמְרִינַן דַּוְקָא מִשֶּׁל אָב ה"מ לְכַבְּדוֹ אֲבָל שֶׁלֹּא לְצַעֲרוֹ יֵשׁ לוֹ לְאַבֵּד כָּל מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם ע"כ וְתֵימָה דא"כ הֵיכִי מוֹכַח מֵהָךְ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאִי אָמְרַתְּ מִשֶּׁל אָב מַאי נָפְקָא מִינַּיהּ נֵימָא דְּהָוֵי מִשֶּׁל בֵּן וּמְשׁוּם הַצַּעַר שֶׁמְּצַעֲרוֹ אָמַר הָכִי.

גַּם לְהרמ"ה ז"ל שֶׁכָּתַב הַטּוּר בי"ד סִימָן ר"מ קָשֶׁה יוֹתֵר שֶׁכָּתַב ז"ל הָא דְּבָאַרְנָקִי שֶׁל בֵּן מָצֵי לְאַכְלוֹמֵיהּ דַּוְקָא מִקַּמֵּיהּ דִּשְׁדִינְהוּ לֵיהּ דאפ' דְּמִמְּנַע וְלָא שָׁדֵי לֵיהּ אֲבָל בָּתַר דְּשַׁדְיֵיהּ אָסוּר לְאַכְלוֹמֵי דְּמַאי דַּהֲוָה הֲוָה ע"כ וְתֵימָא דא"כ הֵיכִי מוֹכַח מֵהַהִיא בָּרַיְיתָא דהו' מִשֶּׁל בֵּן דְּהָא לָא מוּכָח וְלָא מִידֵי כֵּיוָן דַּאֲפִי' לָמַ"ד מִשֶּׁל אָב מ"מ בָּתַר דְּשַׁדְיֵיהּ אָסוּר לְאַכְלוֹמֵי וכמ"ש ז"ל וְנִרְאֶה שֶׁזֶּהוּ טַעְמוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב עַד הֵיכָן כְּבוֹד אפי' נָטַל כִּיס שֶׁלּוֹ וכו' וְלֹא הִכְלִימוֹ וְהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאַיְירִי אַחַר שֶׁהִשְׁלִיכוֹ דְּמַאי דַּהֲוָה הֲוָה אֲבָל בְּהַהִוא דְּבָרַיְיתָא נִרְאֶה דא"א לְאוֹקְמָא בְּהַהִוא דְּקָתָנֵי כְּדֵי שֶׁיִּטּוֹל אַרְנָקִי וְיִזְרְקֵנּוּ בְּפָנָיו וְלָשׁוֹן וְיִזְרְקֵנּוּ מַשְׁמַע שֶׁעֲדַיִין לֹא זָרְקוֹ וּלְהָכִי הֲוָה בָּעֵי לְהוֹכִיחַ מִינַּיהּ דְּהָוֵי מִשֶּׁל בֵּן אֲבָל לִישָׁנָא דְּהָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּאַיְירִי בְּשֶׁכְּבָר זָרְקוֹ שֶׁכְּךְ כָּתַב נָטְלוּ כִּיס שֶׁלּוֹ וְהִשְׁלִיכוֹ בְּפָנָיו מַשְׁמַע שֶׁהִשְׁלִיכוֹ כְּבָר כַּנ"ל: מַתְנֵי לֵיהּ רַב יְחֶזְקֵאל לְרָמֵי בְּרֵיהּ וכו'.

לְפִי שִׁיטַת הַתּוֹסָ' לְפִי הקס"ד דְּאָזְלִינַן בָּתַר הָרוֹב אֲפִילּוּ הֵם בַּחֲמוּרָה. קָשֶׁה אַמַּאי פָּרִיךְ לֵיהּ מַאי אִרְיָא וכו' הֲוָה לֵיהּ לְמִיפְרַךְ א"ה מ"ט דְּרַבָּנָן דְּקָאָמַר יְדוֹנוּ בִּשְׁרִיפָה שֶׁהַסְּקִילָה חֲמוּרָה דְּהָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא דמנ"ל לוֹמַר דְּר"ש וְרַבָּנָן פְּלִיגִי אִי אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא אוֹ לֹא וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּלָא שָׁבֵיק לֵיהּ לְמִתְנֵי מִיָּד כְּשֶׁהִזְכִּיר לוֹ הָרִישׁ' הִקְשָׁה אֵלָיו עוֹד קָשֶׁה אַמַּאי לָא קָהָדַר לֵיהּ דר"ש לְדִבְרֵיהֶם דְּרַבָּנָן קָאָמַר לְהוּ לְדִידְכוּ דְּאָמְרִיתוּ שֶׁהַסְּקִילָה

חֲמוּרָה לֹא שְׁרִיפָה חֲמוּרָה דְּהָא ר"ש הָוֵי פְּלִיג בַּהֲדֵי רַבָּנָן פֶּה אֶל פֶּה דְּאֵין לוֹמַר דר"ש הוּא הַמְדַבֵּר וּלְכָךְ לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי.

וְאֵין מָקוֹם לְקַיֵּים קוּשְׁיָא זוֹ וְלוֹמַר שֶׁדִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הֵם אַחֲרֵי דִּבְרֵי רַבָּנָן מִדְּתָנַן בְּרֵישׁ פֶּרֶק ד' מִיתוֹת ב"ד סְקִילָה שְׂרֵיפָה וכו' וְקָתָנֵי דִּבְרֵי ת"ק קוֹדֶם ר"ש דְּהָתָם הֵם דִּבְרֵי רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ וְנָקִיט סִדְרָא אַלִּיבָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי וצ"ע לְכֹל.

מַאי שְׁנָא דְּפַלְגִינְהוּ וכו' יל"ד לפי' ר"י מַאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא א"כ לִכְתּוֹב קְרָא מִפְּנֵי שֵׁיבָה זָקֵן תָּקוּם דְּאִי הֲוָה אָמַר הָכִי הָיִיתִי אוֹמֵר דִּלְבְעִי זָקֵן מֻוְפְלָג בִּזְקָנָה. וְנִרְאֶה דְּלָא דְּרֵישׁ מִזָּקֵן שֶׁיִּהֵא מֻוְפְלָג אֶלָּא ר' יוֹסֵי דס"ל דְּאַיְירֵי בְּיַנִּיק וְחַכִּים אֲבָל רַבָּנָן ס"ל דְּזָקֵן קְצָת חָכָם קָאָמַר דְּהָא לָאו ג"ש גְּמוּרָה הִיא מִשִּׁבְעִים זְקֵנִים הִלְכָךְ מִדְּפַלְגִינְהוּ בְּתָרְתֵי ש"מ דַּאֲפִילּוּ יַנִּיק וכו':דַּף לג נָקְטִינַן דְּאִי מַקִּיף פִּי' דִּקְרָא כְּתִיב יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְכֵינָן דְּדָרֵישׁ זָקֵן וְיָרֵאתָ כֵּינָן שֶׁכְּבָר קָנָה הַיִּרְאָה נָקֵט דְּאִי מַקִּיף חַיֵּי: סֵוּגְיַית מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דַּף לד וּכְלָלָא הוּא וכ' הֵבִיא בַּעַל הַתַּלְמוּד קוֹדֶם כֹּל דִּבְרֵי הַבָּרַיְיתָא כְּדֵי לֵידַע מֵעִיקָּרָא אֵיזֶהוּ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וְאֵי זוֹ הִיא שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא וְאַחַר פָּרִיךְ אַמַּתְנִיתִין וּכְלָלָא הוּא וכו', וּכְלָלָא הוּא פרש"י וְכִי כְּלָל קָצוּב דְּכָל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת נ"ל שֶׁטַּעְמוֹ שֶׁל רַשִׁ"י ז"ל שֶׁלֹּא פֵּירֵשׁ דְּפָרִיךְ גַּם אַמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא כְּשֶׁאָמַר וּכְלָלָא וכו' מִשּׁוּם דא"כ לָא ה"ל לְתַלְמוּדָא לְמֵימַר וְתוּ וַהֲרֵי ת"ת אֶלָּא וַהֲרֵי ת"ת וכו' וּמִדְּקָאָמַר וְתוּ מַשְׁמַע דְּמֵעִיקָּרָא לָא הֲוָה פָּרִיךְ באו' וּכְלָלָא הוּא וכו' אֶלָּא אַמִּצְוַת עֲשֵׂה שהז"ג וְאַחַ"כ הק' וְתוּ כלו' קוּשְׁיָא אַחֶרֶת וְהִיא אַמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא וְתָמַהְתִּי מִמּוֹרִי הרשד"ם אֵיךְ לֹא הִשְׂגִּיחַ בָּזֶה.

אֵין לְמֵדִים מִן הַכְּלָלוֹת וַאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ חוּץ. אֵין לְדַקְדֵּק שֶׁאנִי הָתָם דְּמָצֵי לְמֵימַר דְּהַתְּנָא תָּנָא וְשַׁיֵּיר בְּאוֹמֵר חוּץ מִן הַמַּיִם וְשַׁיֵּיר בְּאוֹמֵר חוּץ כְּמֵהִים וּפִטְרִיוֹת דְּאַדְרַבָּא באו' חוּץ מַשְׁמַע שֶׁמְּחַזֵּק אֶת כְּלָלוֹת הַכְּלָל וַאֲפִילּוּ הָכִי קָאָמַר דְּאֵין לְמֵדִים מִמֶּנָּה וּלְפִי הָאֱמֶת הָוֵי טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר וְכֵן פרש"י הָתָם בְּעֵרוּבִין.

ויל"ד מַה מַּיְיתִי מֵהָא דְּתָנֵן בְּכֹל מָעָרְבִין וכו' דְּנִרְאֶה דְּזֶה מַכְרִיחַ הַדָּבָר מֵעַצְמוֹ דְּמַאי אֲוֹלְמֵיהּ הַהִיא מַתְנִי' מֵהַדְּ מַתְנִי' דְּהָכָא. וְנִרְאֶה דְּהָתָם קָאָמַר בַּגְּמָרָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַהָכָא קָאֵי מִדְּקָאָמַר אֵין לְמֵדִים מִן הַכְּלָלוֹת וַאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם וכו' וְאִי רַבִּי יוֹחָנָן קָאָמַר מִלְּתֵיהּ גַּבֵּי עֵרוּבִין הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמַר אֵין לְמֵדִין מִן הַכְּלָלוֹת בְּמָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ חוּץ וְהָכִי מַסִּיק הָתָם וּלְהָכִי קָאָמַר אֵין לְמֵדִין מִן הַכְּלָלוֹת וְקָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן גּוּפֵיהּ הָכָא דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שנא' בָּהֶם חוּץ אָמְרִינַן הָכִי וּלְהָכִי קָאָמַר דְּתָנֵן לְפִי שֶׁבַּעַל הַתַּלְמוּד רָאָה שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שנא' בּוֹ חוּץ וְלָא קָאָמַר הֵיכָא קָאֵי מִלְּתֵיהּ וּמַיְיתִי דְּתָנֵן בְּכֹל מָעָרְבִין וכו' וְהָתָם קָשֶׁה ג"כ כִּי הַדְּ גונ' וְצָרִיךְ לְתָרוּצֵי נָמֵי הָכִי וְהַשְׁתָּא לָא מַיְיתֵי לָהּ לְהַכְרִיחַ אֶלָּא לְאוֹרוּיֵי לָן הַמָּקוֹם שנא' בּוֹ חוּץ.

וְאֵין לְדַקְדֵּק דְּלָא פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וּכְלָלָא וְלָא מִידֵּי מִשּׁוּם דְּלָא קָחֲשִׁיב לָן תַּנָּא דְּבָרַיְיתָא אֶלָּא הָנֵי דְּלָא כְּתִיב בְּהֶדְיָא תִּיוּבְתָּא לְמָעוּטֵי מַצָּה שְׁמָחָה וְהַקָּהֵל דִּפְטוּרָ' כְּתִיב בְּהֶדְיָא דְּהָא לִישָׁנָא דְּכָל מַשְׁמַע בְּכָל גַּוְונָא וְזֶה תִּיקֵּן רַשִׁ"י ז"ל באו' בְּתִמְיָה וְכִי כְּלָל קָצוּב וכו' לְתָרֵץ הַךְ דִּיוּקָא דְּכְתִיבָנָא וק"ל וְהַךְ דְּנָקֵט פְּדְיוֹן הַבֵּן לְחוּדֵיהּ הוּא הַדִּין מִילָּה וַחֲדָא מִנַּיְיהוּ נָקֵט וְאָפְשָׁר עוֹד בְּדִקְדּוּקֵי אַחֲרִיתִי דְּאִיכָּא לְמֵידַק דְּמַאי פָּרִיךְ מִפְּדְיוֹן הַבֵּן דְּהָא

פְּדְיוֹן הַבֵּן כְּבָר הִזְכִּיר הַתַּנָּא בְּרִישָׁא דְּמַתְנִיתִין דְּחַיָּיב הָאָב וְלֹא הָאֵם בְּרִישָׁא דְּכָל מִצְוֹת הָאָב עַל הַבֵּן.

וְעָדִיף טְפֵי מִשּׁוֹנָא' בָּהֶם חוּץ. וְנִרְאֶה דְּהָיְתִי אוֹמֵר דְּרִישָׁא לָאו לְפִדְיוֹן הַבֵּן אֲתָא אֶלָּא לְמִילָּה בְּדַוְקָא כִּי הֵיכִי דְּסֵיפָּ' דְּכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא תְּהֵא כּוֹלֶלֶת כֹּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר וּלְהָכִי לָא נָקֵט מִילָּה לוֹמַר לְךָ דְּאִם תִּקְשֶׁה מִן הָרִישָׁא שְׁכְּבָר הַתַּנָּא פֵּירֵשׁ דְּבָרָיו נֶאֱמַר לְךָ דְּאַיְירֵי בְּמִילָּה בְּדַוְקָא כַּנַ"ל דּוֹק.

תּוֹסָפוֹת תְּפִילִּין וְצִיצִית וְתֵימָא הֵיכִי חֲשִׁיב צִיצִית מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא לָמָּ"ד כְּלֵי קוּפְסָא חַיָּיבִים בְּצִיצִית נִרְאִי' לִי הַדְּבָרִים שֶׁהַתּוֹסָ' לָמָּ"ד כְּלֵי קוּפְסָא וכו' כְּבָר אַסְּיקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ דִּכְלֵי קוּפְסָא אֵינָם חַיָּיבִים בְּכְלֵי לַיְלָה כֵּיוָן שֶׁאֵינָם רְאוּיִים אֶלָּא לְתַשְׁמִישׁ הַלַּיְלָה וכר"ש קַיְימָא לַן וּכְהַהוּא טַעְמָא דפר' בְּמַה מַדְלִיקִין דְּסָדִין פְּטוּרָה מִן הַצִּיצִית גְּזֵרָה מִשּׁוּם כְּסוּת לַיְלָה וְדַוְקָא בְּכֵלִים שֶׁל יוֹם הֵם הַמְחֻיָּיבִים בְּצִיצִית אפי' הֵם מְוּנָּחִים בְּקוּפְסָא אֲבָל הָווּ סִלְקוּ הַתּוֹסָפוֹת אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּכֵיוָן דַּאֲפִי' הֵם מְוּנָּחִים בְּקֻוּפְסָא שֶׁאֵינוֹ לוֹבְשָׁם עִם כָּל זֶה חַיָּיבִים בְּצִיצִית אֲפִילּוּ בַּלַּיְלָה לֹא יֵשׁ שׁוּם זְמַן שֶׁיִּהְיוּ בְּטֵלִים מִצִּיצִית וּלְכָךְ הִקְשׁוּ זַ"ל דִּלְדִידְהוּ לָא הָוֵי מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וּכְשֶׁתֵּירֵץ ר"י זַ"ל דְּכֵיוָן דְּחִיּוּבוֹ תָּלוּי בָּמָּה שֶׁהַזְּמַן גָּרַם וכו' תֵּירֵץ ג"כ אֲפִילּוּ לָמָּ"ד כְּלֵי קוּפְסָא חַיָּיבִים וְהַכַּוָּנָה דַּאֲפִילּוּ דְּכְלֵי קוּפְסָא חַיָּיבִים בַּלַּיְלָה מ"מ לֹא בָּא טַעַם הַחִיּוּב אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהֵם כְּלֵי הַיּוֹם וּבִבְחִינָה זֹאת הָוֵי מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גרמ' וְהַשְׁתָּא מְתָרֵץ ר"י הָכָא מַה שֶּׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' וּבְלָאו הָכִי הָיָה קָשֶׁה מְאֹד שֶׁהִתִּי' שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בִּבְרָכוֹת הוּא בֶּאֱמֶת בָּרוּר וְנָכוֹן הָיָה עוֹמֵד בַּכֻּוֹתֶל נֶגְדִּי.

שׁוּב חָקַרְתִּי וְדָרַשְׁתִּי אַחַר תּוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ וְרָאִיתִי מְבֹוָאָר כִּדְבָרַי. תּוֹסָפוֹת מַעֲקֶה וכו' וְהָא הִשְׁוָה הַכָּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֲנָשִׁים וכו' פי' לְכָל עוֹנְשִׁים לְכָל הַלָּאוִין אַף עַל גַּב דְּאֵינָם חַיָּיבֵי מַלְקוּת מַמָּשׁ מ"מ עוֹנֶשׁ מַלְקוּת יֵשׁ לָהֶם וְכֵן נ"ל מִדְּקְדּוּק רַשׁ"י זַ"ל לְקַמָּן בְּפִיסְ' דְּכָל לֹא תַעֲשֶׂה וכו'.

וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת בְּלָאו דְּלָא תָּשִׂים עִם שֶׁאֵינוֹ חִיּוּב מַלְקוּת דְּהָוֵי לָאו שֶׁבַּכְּלָלוּת וְלָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה לְעִנְיַן מַעֲקֶה. ואו' ר"י דִּבְכוּלְהוּ מַשְׁכַּחַת וכו' בְּמַעֲקֶה אֵין שַׁיָּיךְ לֹא תָּשִׂים דָּמִים אֶלָּא בְּבוֹנֶה בַּיִת מִתְּחִילָּה אִי מִשּׁוּם דְּלָא תָּשִׂים דָּמִים קָאֵי אַרִישֵׁיהּ דְּקָרָא דְּכִי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ דְּמַשְׁמַע שֶׁהָיָה מִשְׁעַת הַבִּנְיָן בְּדַוְקָא ג"כ הָעֲשָׂה דַּוַּעֲשִׂית מַעֲקֶה גַּם כֵּן קָאֵי, אַרִישֵׁיהּ דְּקָרָא דִּכְתִיב כִּי תִבְנֶה וכו' וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה וְהִנֵּה לֹא מָצָאתִי בְּשׁוּם דִּוְכְתָא בְּדִבְרֵי הַתַּלְמוּד רֶמֶז לְדִבְרֵיהֶם זַ"ל אֶלָּא מַאי דְּהוּבָא בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְצִיאוֹת נִטְלָה לִפְנֵי יֵאוּשׁ וכו' דְּאֵינוֹ עוֹבֵר עַל וְהִתְעַלַּמְתָּ אֶלָּא בִּשְׁעַת רְאָיָה וכו'.

ונר' דְּטַעְמָם זַ"ל מִשּׁוּם דְּלִישָׁנָא דְּקָרָא דְּלָא תָּשִׂים דָּמִים מַשְׁמַע בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה דְּשַׁיָּיךְ שִׂימָה בְּעֵת שֶׁבּוֹנֶה הַגַּג בְּלֹא מעק' דְּהַיְינוּ מַמָּשׁ שִׂימָה בְּיָדַיִם כְּמוֹ מְגַדֵּל כֶּלֶב רַע וּמַעֲמִיד סֻוְלָּם רָעוּעַ דְּנָפְקָא לָן בְּפֶרֶק אֵלּוּ נְעָרוֹת מֵהָךְ קְרָא דְּאָסוּר.

אִיבָּרָא דְּאִיכָּא לְמֵידַק דְּהַתּוֹסָפוֹת בַּהֲבִיאָם הָךְ דְּסִפְרֵי מַשְׁמַע דְּלָא אַסְּיקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּקָרָא דַּוְלָא תָּשִׂים דָּמִים אַיְירֵי בְּעִנְיַן דְּשַׁיָּיךְ שִׂימָה שֶׁכָּךְ כָּתְבוּ זַ"ל מ"מ אָתֵי נָמֵי לְמַעֲקֶה כְּנִרְאֶה מִלְּשׁוֹן אֲמָרָם מ"מ אַף עַל גַּב דְּלָא הָוֵי שִׂימָה מַמָּשׁ.

וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא הָווּ סָלְקִי אַדַּעְתַּיְיהוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּלֹא שַׁיָּיךְ שִׁימָה כְּיוָן דְּהַגָּג בְּנָאוֹ בְּהֶיתֵּר גָּמוּר וּבְעוֹד שֶׁלֹּא עָשָׂה הַמַּעֲקֶה אֵינוֹ עוֹבֵר כָּל וּבְתֵירוּץ תֵּירְצוּ דְּכֵיוָן דְּקָאֵי אַשְׁעַת הַבְּנְיָן וְלֹא בָּנָה מַעֲקֶה שַׁיָּיךְ שִׁימָה שַׁפִּיר הֶאֱמֵת שֶׁהָיָה לָהֶם לִגְלוֹת דָּבָר מִזֶּה.

עוֹד כָּתְבוּ ז"ל וּבַאֲבִיד' נַמֵּי מַשְׁכַּחַת לָהּ עֲשֵׂה בְּלֹא לָאו כְּגוֹן וכו' מ"ש הַתּוֹסָ' וּכְגוֹן שֶׁנִּטְלָה הַיְינוּ לוֹמַר דְּבְשְׁעַת נְטִילָה הָיְתָה ע"מ לְהַחֲזִירָ' ומ"ש וּכְגוֹן כלו' שֶׁאַחַר שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ בְּהֶיתֵּר נְטָלָהּ לְעַצְמוֹ וְחָזְרוּ הַתּוֹסָ' לפ' אֵיךְ נַצִּילֵנּוּ מִזֶּה מֵהַלָּאוִין וְאֵיךְ חַיָּיב עַל עֲשֵׂה דְּהַשָּׁב תְּשִׁיבֵם לְכָךְ כֵּיוָונוּ לפ' דְּבְרֵיהֶם אֵיךְ נַצִּילֵנּוּ מִזֶּה מֵהַלָּאוִין וְאֵיךְ חַיָּיב עַל עֲשֵׂה דְּהַשָּׁב תשי' לְכָךְ אָמְרוּ לְפָרֵשׁ דִּבְרֵיהֶם בְּאָמְרָם דְּהַשְׁתָּא לֵית בָּהּ לָאו דְּלָא תּוּכַל פי' מְשׁוּם דְּמֵעִיקָּרָא נְטָלָהּ לְהַחֲזִירָם וְאִם בְּעוֹד שֶׁהָיָה קוֹדֶם יֵאוּשׁ הָיָה נוֹטְלָהּ לְעַצְמוֹ פְּשִׁיטָא שֶׁהָיָה עוֹבֵר עַל לָאו דְּלָא תִּגְזוֹל דְּדָמֵי לְגַיְיזוֹל אֶת הַחֲנִית אַדְּ זֶה צָרִיךְ לְדַחֹק בְּדִבְרֵיהֶם כְּדֵי לְהַסְכִּים דִּבְרֵיהֶם עִם הַמַּסְקָנָ' דפ' אֵלּוּ מְצִיאוֹת דְּאָמְרִי' הָתָם בְּהֶדְיָא דְּאֵינוֹ עוֹבֵר עַל עֲשֵׂה לְחוּדֵיהּ אֶלָּא כְּשֶׁנִּטַּל ע"מ לְהַחֲזִירָ' וְאַחַר יֵאוּשׁ נִמְלַךְ וּנְטָלָהּ לְעַצְמוֹ וּבְתוֹסָ' הָרֹא"שׁ כתו' לָשׁוֹן מַסְכִּים למ"ש בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְצִיאוֹת.

עוֹד כָּתְבוּ וי"מ דמ"מ אִיכָּא נַפְקוּתָא וכו' פי' כְּגוֹן צְפוֹרֵי מְצוֹרַעַת לְטַהֲרָתָהּ שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה וּלְקָחָהּ לְטַהֲרָתָהּ אֵם עַל הַבָּנִים דְּהַשְׁתָּא אִם הִיא חַיֶּיבֶת בַּעֲשֵׂה דְּשָׁלַח תְּשַׁלַּח אָתְיָא מִצְוַת עֲשֵׂה דִּמְצוֹרָע וְדָחֵי עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה דְּשִׁלּוּחַ הַקֵּן וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה תִּמְצָא בפ' שִׁלּוּחַ הַקֵּן וְיֵשׁ עִנְיָנִים רַבִּים כְּאֵלּוּ כְּלָל וּמִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִנָּלָן.

ק' נִילַף מק"ו דְּפִדְיוֹן הַבֵּן דְּהָוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא ואפי"ה נָשִׁים פְּטוּרוֹת כ"ש מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא ואע"ג דְּפִדְיוֹן הַבֵּן נָתָ"ת הָוּוּ ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' וְאֵין מְלַמְּדִים מ"מ ק"ו מצי' לְמֶעְבַּד מִינֵּיהּ וְעִם שֶׁכְּלַל זֶה לֹא הַזְכִּירוּהוּ בַּעֲלֵי הַכְּלָלִים סְבָרָא הוּא דְּיָלְפִי' מק"ו שֶׁהֲרֵי אִית לָן כְּלָלָא דְּמָמוֹנָא מֵאִיסּוּרָא לָא יָלְפִי' וְהֵיכָא דְּאִית לָן ק"ו יָלְפִי' וכמ"ש הַתּוֹסָ' דַּף כ"ח וְעִם שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בַּדָּבָר הוּא דְּמוּת רְאָיָה.

ונר' דְּכֵיוָן דְּמִסְבָרָא קָיְלִפִינַן מִשְּׁנֵי כְּתוּבִים אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה יוֹכִיחַ מִסְבָרָא ואע"ג דְּהָוֵי שְׁנֵי כְּתוּבִים וְאָמְרִי' הָכִי מַצָּה וְהַקָּהֵל יוֹכִיחַ דְּהָוּוּ מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וְנָשִׁים חַיָּיבוֹת אַף אֲנִי אָבִיא כָּל מִצְוֹת עשז"ג דְּלְהָוּוּ נָשִׁים חַיָּיבוֹת.

וְעוֹד אִי לָא יָדְעִינַן הַשְׁתָּא שׁוּם דַּיְנִילַף מִינֵּי' דְּלַהֲוּוּ פְּטוּרוֹת מק"ו לָא יָלְפִי' למ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא אֶלָּא נא' שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת שָׁווֹת וְלֵית לָן שׁוּם חִילּוּק בֵּין שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא לְלֹא הַזְּמַן גְּרָמָא עו"ק מַאי בָּעֵי מִנָּלַן דְּהָא מִדְּאִיצְטְ' לְמִכְתַּב לְקַמָּן בְּפִיסְ' דְּכָל מִצְוַת ל"ת קָרָא דְּוַהֶמְית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה דְּהִשְׁוָה הַכָּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל מִיתוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וַעֲבִיד בַּגְמָרָא צְרִיכוֹת לג' קְרָאֵי וקא' דְּאִי אַשְׁמוֹעִי' הָא מְשׁוּם דְּחַיְיתָ' הוּא אֲבָל כּוֹפֵר אֵימָא דְּבַר מִצְוֹת אֵין אִשָּׁה לָא וְאִימ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים חַיָּיבוֹת הֵיכִי קָאָמַר אִישׁ דְּבַר מִצְוֹת אִין דְּהָא עִיקַּר הַכָּתוּב לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא מִכֹּחַ הַדִּ סְבָרָא, ונר' דְּכֵיוָן דְּמָצִינוּ דְּפִדְיוֹן הַבֵּן נָתָ"ת וּרְאָיָה וְסֵיוָעָה דְּפְטוּרוֹת שַׁפִּיר אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּוַהֶמְית מִשּׁוּם הָנָךְ מִצְוֹת דַּאֲנָשִׁים חַיָּיבִים וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת.

עו"ק מַאי בָּעֵי מִנָּלַן דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ מַצָּה וְהַקְהֵל לִשְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּא' וְאֵין מְלַמְּדִים יָדְעִינַן דִּבְעָלְמָא פְּטוּרוֹת דְּהָא הָנָךְ קְרָאֵי דִּשְׁנֵי כְּתוּבִים הָווּ כְּעֵין מִיעוּטָא וְלָמָּה לֵיהּ הֶקֵּישָׁא דִּתְפִילִּין לת"ת ונר' דְּאִינָהּ קֻוּשְׁיָא דע"כ הֶקֵּישָׁא דִּתְפִילִּין לת"ת אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נַקִּישׁ תְּפִילִּין לְמִזוּזָה לְחִיּוּבֵי וְאֵין לְהַקִּשׁוֹת לְפִי הַמַּסְקָנָא לִשְׁתּוֹק מֵהֶקֵּישָׁ' דִּלְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ דְּהֶוְקֵּשָׁ' תְּפִילִּין לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ דְּהָא הַךְ הֶקֵּישָׁ' לָא דָּרִישׁ לָהּ אֶלָּא מ"ד בכ"הכ מְלַמְּדִים כְּדְאִיתָא בְּמַסְקָנָא וּפָשׁוּט הוּא וְאִי קַשְׁיָא לְבַעְיַין קַשְׁיָא דְּבָעֵי מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִנָּלַן וְאִיהוּ לָא הָוָה יָדַע מַצָּה וְהַקְהֵל וְלָא מִידֵי וְהַמְּתָרֵץ שֶׁתִּירֵץ גמ' מִתְּפִילִּין וכו' עֲדִיפָא מינ' קא' לֵיהּ דְּנָפִיק מִקְּרָא דִּכְתִיב בְּהֶדְיָא א"נ עִם מַה שֶּׁאָתָרֵץ לְקוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי דְּאִיכָּא לְמֵידַק דְּמַאי הָדַר לֵיהּ גָּמְרִינַן מִתְּפִילִּין וכו' דְּכֵיוָן דְּאִיהוּ גּוּפֵיהּ הָוָה פָּרִיךְ לֵיהּ וַהֲרֵי סֻוכָּה כְּבָר אַסִּיק אַדַּעְתַּיְ' סֻוכָּה א"כ לימ' לֵיהּ דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת בְּעָלְמָא גָּמְרִינַן מִסֻּוכָּה.

ונר' דְּהַבַּעְיָין גּוּפֵיהּ הוּא דְּקָאָמַר לְכֻלָּהּ מִלְּתָא עַד וַהֲרֵי סֻוכָּה וה"ק ומ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִנָּלַן דְּאֵין לָנוּ מָקוֹם לְלָמְדוֹ אֶלָּא מִתְּפִילִּין וּתְפִילִּין גָּמַר לַהּ מת"ת מַה תּאמַר וְנַקִּישׁ תְּפִילִּין לְמִזוּזוֹת י"ל דִּתְפִילִּין לת"ת אִיתַּקִּישׁ בֵּין בְּפָרָשָׁה רִאשׁוֹנָה בֵּין בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּיה וכו' וְאִיהוּ גּוּפֵיהּ הוּא דְּקָאָמַר לָהּ מַאי דְּמַקְשֵׁי' עֲלָהּ וְהַמַּקְשֶׁה הִתְחִיל לְהַקְשׁוֹת וַהֲרֵי סֻוכָּה וכו' נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִגֵּל' לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּבָעֵי מִנָּלַן מִשּׁוּם דְּהַסְּבָרָא הִיא לְהֵיפֶךְ.

ויל"ד א"כ מַאי בָּעֵי בְּסָמוּךְ וְנַקִּישׁ תְּפִילִּין לְמִזוּזָה דְּהָא לְחִיּוּבָא לֹא צָרִיךְ קְרָא דְּסְבָרָא הוּא. וְהַנִּרְאֶה בְּדָבָר פָּשׁוּט דע"כ לָא מָצֵי לְמִשְׁתַּק מִקְּרָא מִלִּכְתִּבי' בְּהַהּ פָּרָשָׁה וְלָא הָוֵי שׁוּם דָּבָר מְיֻוָּתָר אֶלָּא חַד הֶקֵּישָׁא מֵהָנָךְ תְּרֵי דְּאִיתַּקַּשׁ תְּפִילִּין לת"ת וכדאפ' בְּסָמוּךְ.

תְּפִילִּין לת"ת אִיתַּקּוּשׁ בֵּין בְּפָרָשָׁה רִאשׁוֹנָה וכו'. ק' לִשְׁתּוֹק מִקְּרָא דּוֹהוֹדַעְתָּ' לְבָנֶיךָ דְּמַמַּעֲטִי מִינֵּ' לְנָשִׁים מת"ת וּמִדְּאִיצְטָ' הָנֵי תְּרֵי הֶקֵּישָׁא דִּתְפִילִּין לת"ת יָדְעִינַן דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִינֵּ' ונר' דְּהָנָךְ תְּרֵי הֶיקֵּשֵׁי' ל"מ אֶלָּא אַחֲרֵי שֶׁיָּדַעְנוּ פְּטוֹר בת"ת וְחִיּוּב בַּמְּזוּזָה וּמִשּׁוּם מָה רָאִיתָ דְּיָלְפִינַן מת"ת נֵילַף מִמְּזוּזָה הוּא דְּאָמְרִינַן דְּהָכָא הָווּ תְּרֵי הֶקֵּישָׁא וְהָכָא חַד הֶקֵּישָׁא אֲבָל אִי לָא הָוָה קְרָא דּוֹהוֹדְעֹתָם לֹא הַיְינוּ אוֹמֵר אֶלָּא דת"ת חַיָּיב כְּמוֹ מְזוּזָה וְלָא הָוָה דָּרְשִׁי' הָנָךְ ב' הַקִּישִׁים.

וּבְהָכִי נִיחָא מַאי די"לד לֹא לִכְתּוֹב קְרָא דְּיִרְבּוּ יְמֵיכֶם לְחַיֵּיב נָשִׁים בַּמְּזוּזָה וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ ב' הַקִּישִׁים בת"ת יָדְעִינַן דִּמְזוּזָה חַיָּיב דְּלָא נֵילַף מִמְּזוּזָה וְאִי מְזוּזָה פָּטוּר כְּמוֹ ת"ת בְּחַד הֶקֵּישָׁא סַגִּי וְאֵין לְדַקְדֵּק דִּקְרָא דִּלְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם אִיצְטְרִיךְ לְמַתַּן שְׂכָרָהּ ול"ש לוֹ' לִשְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה ת"ת נָשִׁים חַיָּיבוֹת וכו' וְאִי כ' מוֹרֶא וְלֹא כ' מְזוּזָה וכו' כנר' דְּמָצֵי לְמֵידַק דְּלָא לִכְתּוֹב קְרָא דְּמִזוּזָה אִיבְּרָא דְּמָצֵי' לְתָרֵץ דְּהַתּוֹסָ' רָצוּ לַעֲשׂוֹת כ' צְרִיכוֹת בַּעֲבוּר שֶׁמָּצְאוּ אוֹתוֹ וק"ל וְנַקִּישׁ תְּפִילִּין לִמְזוּזָה.

וק' דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה וְנֵילַף מת"ת ז"ל וא"ת אַדְּרַבָּא אִית לָן לְמֵילַף מְמוֹרָ' לְחִיּוּב וכו' וְאוֹמֵר הר"ם דְּמִסְּבָרָא דמת"ת אִיכָּא לְמֵילַף כֵּינָן דְּאַשְׁכְּחַן דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִמִּצְוָה יְקָרָה וכו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַאי פָּרִיךְ וְנֵילַף מִמְּזוּזָה דְּאַדְּרַבָּא נִיחָא טְפֵי לְמֵילַף מת"ת דְּהָוֵי מִצְוָה חֲבִיבָה ואפי"ה נָשִׁים פְּטוּרוֹת ונר' דמ"ש הַתּוֹסָ' נִיחָא טְפֵי לְמֵילַף הַיְינוּ לוֹ' דמ"ש בע"הג וְנֵילַף מת"ת הַיְינוּ דְּנִיחָא טְפֵי מת"ת וְכֵינָן שֶׁכֵּן פָּרִיךְ שַׁפִּיר וְנֵילַף מת"ת

דְּהָוֵי מְצָוָה חֲבִיבָה וא"כ פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא מָה רָאִיתָ לְמֵילַף מִמּוֹרָא לְחִיּוּב אַדְּרַבָּא נֵילַף מֵהָתָם לִפְטוֹר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן צָרִיךְ בְּהֶכְרֵחַ לְבַקֵּשׁ מָקוֹם אַחֵר לִלְמוֹד חִיּוּב דְּמֵהָכָא לֵיכָּא לְמֵידַק דְּאִיכָּא לְמֵימַר מָה רָאִיתָ כִּדְפָרֵישִׁית וּמִשּׁוּם הָכִי פָּרִיךְ הָכָא בַּגְּמָרָא וְנַקִּישׁ תְּפִילִּין לִמְזוּזָה כלו' דְּכֵיוָן דְּהָוֵי לְחוּמְרָא מָה רָאִיתָ לְמֵילַף פָּטוּר מת"ת נֵילַף מֵהָכָא וְכֵיוָן דְּאִיכָּא לְמֵילַף פָּטוּר מת"ת דְּהָוֵי מְצָוָה חֲבִיבָה וְאִיכָּא לְמֵילַף חִיּוּבָא מִמְּזוּזָה אִם כֵּן מָה רָאִיתָ לְמֵילַף פָּטוּר וְלִישָׁנָא דְּטָפֵי שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ק"ק לָזֶה, וְהָיָה נִרְאֶה לְחַלֵּק וְלוֹמַר שֶׁמָּה שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָ' הַיְינוּ דַּוְקָא בְּיִלְפּוּתָא דְּמַה מָצִינוּ אֲבָל הָכָא דְּהָוֵי הֶקֵּישָׁא כֵּיוָן דְּאִיתַּקַּשׁ בְּקָרָא לְחוּמְרָא ל"מ טַעֲמָא דְּמְצָוָה חֲבִיבָה אֶלָּא שֶׁאֵין לִי טַעַם נָכוֹן לְחַלֵּק וְנַקִּישׁ מְזוּזָה לת"ת ק' דְּזֶה א"א דְּאִי מְזוּזָה פָּטוּר לִשְׁתּוֹק קְרָא מִתְּפִילִּין וְנֵילַף מֵרָאָיָה וּבַגְּמָרָא לָא מְשַׁנֵּי לְהַהִּ מִלְּתָא אֶלָּא דַּהֲוָה אָמִינָא נֵילַף תְּפִילִּין לִמְזוּזָה וְכֵיוָן דְּמְזוּזָה פָּטוּר קְרָא דְּתְפִילִּין לָמָּה לִי.

וְנִרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ וְנַקִּישׁ מְזוּזָה לת"ת וְיִהְיֶה פָּטוּר וְהַשְׁתָּא הָוו תְּפִילִּין וּרְאָיָה ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְּדִים. תוס' רי בָּעֵי חַיֵּי וכו' אַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא וכ' כַּוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת לְהוֹכִיחַ מִשָּׁם דְּקְרָא דְּלְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם לָא קָאֵי אַמְּזוּזָה דַּוְקָא כִּי אִם אָתֵית וּלְכָךְ לָא מָצֵי לְשַׁנּוֹיֵי דְּהַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת מִצְוֹת כְּדִלְקַמָּן וק"ל.

וְהָיָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק קְצָת דְּלָא מַקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וְלָא מִידֵי מִקְּרָא דְּכִי הִיא חַיֶּיךָ דְּאַף עַל גַּב דְּאֵלֶּה בָּהּ הַחַיּוֹת מ"מ אַמְּזוּזָה נָתַן בָּהּ טַעַם חַיּוֹת. ואפ' דְּבְאִישׁ יֵשׁ ב' מְצוֹת לִקְנוֹת הַחַיּוּת וּבְאִשָּׁה מִצְוַת מְזוּזָה כְּדֵי שֶׁתִּחְיֶה בָּהּ וְאֶפְשָׁר שֶׁזֹּאת הִיא כַּוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת בְּתֵירוּצָם וּכְשֶׁתְּעַיֵּין תִּמְצָא חֻלְשָׁה גְּדוֹלָה בְּעִיקַּר הַקֻּשְׁיָא.

וַהֲרֵי סֻוכָּה וכו' בְּכָאן הִקְשָׁה מוֹרִי הרשד"ם אַמַּאי לָא פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וַהֲרֵי סֻוכָּה תְּפִילִּין וּרְאָיָה דַּהֲוו ג' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְּדִים. ול' נִרְאֶה דְּהַשְׁתָּא לָא סָלִיק אַדַּעְתַּיְ' סְבָרַת מ"ד ב' כְּתוּבִי' הַבָּאִי' כְּאֶחָד מְלַמְּדִי' וְהָכִי פָּרִיךְ וַהֲרֵי סֻוכָּה וכו' וְטַעֲמָא וכו' הָא לָאו הָכִי נָשִׁים חַיָּיבוֹת וּמֵאֵיזֶה טַעַם הוּא דְּחַיָּיבוֹת נֵילַף מִתְּפִילִּין אֶלָּא ע"כ לִשְׁנֵי כְּתוּבִים הוּא דַּאֲתָא לו' דְּאֵין מְלַמְּדִין בְּעָלְמָא וְזֶהוּ כָּל עִיקַּר הַקֻּשְׁיָא וְהִיא הִיא קֻשְׁיָא הָרב הנז' וכה"ג פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וַהֲרֵי רְאָיָה וכו' טַעְמָא דְּכָתַב רַחֲמָנָא כָּל זְכוּרְךָ הָא לָאו הָכִי נָשִׁים חַיָּיבוֹת וְאַף עַל גַּב דְּרְאָיָה מָצֵי לְמֵילַף מִתְּפִילִּין וְלָא אֲתָא אֶלָּא לִשְׁנֵי כְּתוּבִים תּוֹסָפוֹת סד"א נֵילַף ט"ו ט"ו מֵחַג הַמַּצּוֹת הַקֻּשְׁיוֹת בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת הֵם בְּרוּרוֹת וְשָׁבַר נִכְתְּבוּ וְנֶחְתְּמוּ בְּסִפְרֵי רַבָּנִים מֻבְהָקִים הָרַב מוהב"י ן' לֵב זלה"ה וְהָרַב מוהרש"ך זלה"ה וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לִי עוֹד לְהוֹסִיף נוֹפֶךְ מִשֶּׁלִּי אֲבָאֵר בס"ד.

הַקֻּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה הִיא בְּהַאי דְּקָמָקַשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת לָמָּה לִי כָּל שֶׁיָּשְׁנוּ גַּבֵּי מַצָּה וכו' דְּהָא ע"כ אִיצְטְרִיךְ טַעְמָא דְּכָל שֶׁיָּשְׁנוּ דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַצָּה הָיִיתִי אוֹמֵר דְּנֵילַף כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵהַקְהֵל וְכָל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא יְהִיוּ נָשִׁים פְּטוּרוֹת אֲבָל הַשְׁתָּא הָוו מַצָּה וְהַקְהֵל ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְּדִים מְנַיְּיהוּ וְהַנִּרְאֶה בְּזֶה דְּבְלָאו מַצָּה אִית לָן שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' אוֹ בְּשִׂמְחָה אוֹ בְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם דְּהָוֵי נָשִׁים חַיָּיבוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּסוֹף הַסֻּוגְיָא בד"ה מִשּׁוּם דְּהָוֵי שִׂמְחָה וכו' א"נ נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּהַתּוֹסָפוֹת הֲוֹכְרְחוּ לְתָרֵץ תֵּירוּץ זֶה מִשּׁוּם דְּאִי לֵית לָן לְהַהִּ קוּשְׁיָא אֶלָּא הַהִּ תֵּירוּצָא דִּשְׁנֵי כְּתוּבִים תִּקְשֵׁי לָן קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי בְּמַאי דְּפָרִיךְ בעה"ג וְנֵילַף מֵהָאֵ' וְאַמַּאי לָא קָשֶׁה לֵיהּ לְהַאי תֵּירוּצָא דְּתָרֵיץ דְּאִיצְטְרִיךְ הָאֲזָרָח מִשּׁוּם דסד"א נֵילַף ט"ו ט"ו מֵחַג הַמַּצּוֹת דְּזֶה א"א

דְּאִם כֵּן לִשְׁתּוֹק מִכָּל שֶׁשָּׁנוּ דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ הָאָזְרָח יָדְעִינַן דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת בְּמַצָּה וְהֵיא הִיא עַצְמָהּ הַקֻּוּשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת וּמַאי אִית לָךְ לְמֵימַר דְּאִיצְטְרִיךְ מַצָּה כִּי הֵיכִי דְּלֶהֱוֵי מַצָּה וְהַקְהֵל שְׁנֵי כְתוּבִים הַבָּאִים כאח' זָאֵין מְלַמְּדִין אִם כֵּן מַהַאי טַעְמָא נָמֵי לֵית לָן לְמֵילַף מֵהַקְהֵל וְאִם כֵּן מַאי פָּרִיךְ וְנֵילַף מֵהַקְהֵ' אֶלָּא ע"כ אִית לָךְ לְמֵימַר דְּאַפַּתִּי לֹא הָיָה סָלְקָא דַּעְתִּין תֵּירוּץ ב' כְּתוּבִים וְלָא אִיצְטְרִיךְ מַצָּה לְהַךְ טַעְמָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא נִימָא דְּהָאָזְרָח אָתָא לְחִיּוּבָא וּלְהָכִי פָּרִיךְ וְנֵילַף מֵהַקָּהָל וכו' וְהָא דְּלָא יָהֵיב בגמ' הַאי צְרִיכוּתָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת אֲבָאֵר בְּסוֹף דְּבָרַי וק"ל.

אַךְ עֲדַיִן יל"ד דְּנַקֵּשׁ' קֻוּשְׁיָא זוֹ בְּאוֹפֶן אַחֵר וְלֹא יִפּוֹל הַתֵּירוּץ שֶׁכָּתַבְתִּי וְהוּא דְּמַה מַקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ מַצָּה דע"כ אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף סֻוכָּה וּמַצָּה מֵהַקָּהָל וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ הָאָזְרָח לְפִטּוּרָא כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף מֵהַקְהֵל וְאִיצְטְרִיךְ כָּל שֶׁשָּׁנוּ בַּמַּצָּה דְּלָא נֵילַף ט"ו ט"ו מֵחַג הַסֻּוכּוֹת וְהַשְׁתָּא אַכַּתִּי לָא יָדְעִינַן ב' כְּתוּבִים.

וְנִרְאֶה דע"כ צ"ל לְהַךְ קוּשְׁיָא שְׁנֵי כְּתוּבִים דְּאִם לֹא כֵּן נְהִי דְּסֻוכָּה הָוֵי לְפִטּוֹר מִדִּכְתִיב הָאָזְרָח אֲבָל שְׁאָר מִצּוֹת אַמַּאי לָא יָלְפִינַן מֵהַקָּהָל אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר דְּטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּמַצָּה וְהַקְהֵל הָוֵי ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְכֵינָן שֶׁכֵּן ע"כ מֵעִיקָּרָא נָמֵי צָרִיךְ לְיַדַּע טַעְמָא דִּשְׁנֵי כְּתוּבִים וּכְבָר כָּתַבְתִּי דְּזֶה לֹא יִתָּכֵן מִשּׁוּם דא"כ מַאי הַאי דַּהַדַּר פָּרִיךְ וְנֵילַף מֵהַקָּהָל.

עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהר"י ן' לֵב זלה"ה אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת הַךְ קוּשְׁיָא גַּבֵּי הַקְהֵל וְלֹא שַׁיָּךְ לְתָרוּצֵי מַאי דְּתֵירְצוּ דַּהֲוָה אֲמִינָא דְּהָאָזְרָח אָתָא לְחַיֵּיב דְּהָא בִּזְכוּרְךָ לִיכָּא לְמֵימַר הָכִי דְּנַדַּאי זְכוּרְךָ הָוֵי מְעוּט לְנָשִׁים וְאִם נֶאֱמַר דְּאִיצְטְרִיךְ לִשְׁנֵי כְּתוּבִים גַּם הַתּוֹסָפוֹת הָוֵי מָצוּ לְמֵימַר הָכִי לְקֻוּשְׁיָתָם.

וּבְדוֹחַק י"ל דַּהֲוָה אֲמִינָא דְּהַקְהֵל לְחֻדָּא הָוֵי ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' הכ"ש לְנָשִׁים מְטַפְּלִיוְנַם הַנָּשִׁים דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּהֶדְיָא הָוֵי כְּחַד קְרָא אֲבָל לְקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' אֵין לוֹמַר כֵּן דְּהָא לֹא הֲוָצְרְכָה מַצָּה לִשְׁנֵי כְּתוּבִים דִּבְלָאו הָכִי אִית לָן ב' כְּתוּבִים מֵהַקְהֵל גּוּפֵיהּ כְּדִפָּרִישִׁי' וְהֻתְּרָה ג"כ הַקֻּוּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה בָּזֶה.

וְהָא דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא דְּהָוֵי מַצָּה וְהַקְהֵל שְׁנֵי כְּתוּבִים וְלָא קָאָמַר מֵהַקָּהָל גּוּפֵי' מִשּׁוּם דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַצָּה בִּמְצִיאוּת לֹא הָיִיתִי עוֹשֶׂה הכ"ש דְּטִפְּלִי' חַיָּיבִים נָשִׁים לֹא כ"ש וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בד"ה וַאֲנָא אָמִינָא וכו' וְהַשְׁתָּא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת בְּמַצָּה מִדְּאִיצְטְרִיךְ הָאָזְרָח שַׁפִּיר עָבְדִינַן הכ"ש בְּהַקְהֵל.

וְאֶפְשָׁר עוֹד לִי לוֹמַר לְהַךְ קוּשְׁיָא דִּזְכוּרְךָ אִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט טֻומְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִי' וְדַוְקָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב נָשִׁים בְּהַקְהֵל מְמַעֲטִים טֻומְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אֲבָל אִי לָא הֲוָה קְרָא דְּנָשִׁים בְּהַקְהֵל לֹא הָיִיתִי אוֹ' דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת מִדְּאִיצְטְרִיךְ זְכוּרְךָ דְּהָיִיתִי אוֹ' דְּכוּלֵיהּ קְרָא לְטֻומְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אָתָא שֶׁהֵם סָפֵק וְאִי הֲוָה כְּתִיב זְכוּרְךָ לְחוּדֵי' הָיִיתִי מְחַיְּיבוֹ בִּרְאָיָה וְגַם מַה שתי' מהרש"ך בָּזֶה נָכוֹן הוּא דִּלְנָשִׁים בְּהַקְהֵל לָא אִיצְטְרִיךְ זְכוּרְךָ דבלא"ה חַיָּיבוֹת מכ"ש, דְּטִפְּלִים ע"ש.

עוֹד הִקְשָׁה מוהריב"ל שֶׁהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ הַפֵּךְ הַגְּמָרָא דְּבַגְּמָרָא קָאָמַר אִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַצָּה הֲוָה אָמְרִי' נֵילַף ט"ו ט"ו מֵחַג הַמַּצּוֹת וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַצָּה הָיִיתִי אוֹ'

דְּהָאֲזָרַח אֲתָא לְחַיּוּב עוֹד עָמַדְתִּי עַל קֻוּשְׁיָא אַחֲרֶת וְהִיא שֶׁהַתּוֹסָ' נר' שֶׁהֶעֱלִימוּ עֵינֵיהֶם מִמַּאי דְּאָמְרִינַן במס' סֻוכָּה פ' הַיָּשֵׁן דַּף כ"ה דְּהָאֲזָרַח לָא אֲתָא לְמַעֵט נָשִׁים אֶלָּא לְרַבּוֹת גֵּרִים וְאַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא הִיא וַהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי אֲתָא לְמַעֵט נָשִׁים דְּלָא נַיְלַף ט"ו ט"ו מֵחַג הַמַּצּוֹת לְדַעַת אַבַּיֵי דְּלָא נַיְמָא תֵּשְׁבוּ כְּעֵין תָּדוּרוּ מַה דֵּירָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ כו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן הַתּוֹסָ' לֹא הִקְשׁוּ מִידֵי מִדְּאִיצְטְרִיךְ הָאֲזָרַח דְּהָאֲזָרַח אִיצְטְרִיךְ לְרַבּוֹת גֵּרִים וְאִם נא' שֶׁהַתּוֹסָ' מַקְשֵׁי מִדְּאִיצְטְרִיךְ הַהֲלָכָה יָדְעִינַן דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת בְּמַצָּה דְּאִי לֹא כֵן הֲלָכָה לָמָּה לִי אִם כֵּן אֵיךְ תֵּירְצוּ דְּאִי לֹא דְּחַזְיָ' וכו' הֲוָה אָמִינָא דְּהָאֲזָרַח אֲתָא לְרַבּוּיֵי נָשִׁים וְכֵינָן דְּעִיקַּר קֻוּשְׁיָיתָם הִיא מֵעִיקַּר הַהֲלָכָה לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה לְתָרֵץ דְּהֵ"א דְּהָאֲזָרַח אֲתָא לְחַיֵּיב שֶׁהֲרֵי הַהֲלָכָה כְּבָר יָדוּעַ בְּבֵיאוּר שֶׁהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת מִן הַסֻּכָּה.

וְעָלָה דַּעְתִּי לוֹמַר שֶׁלֹּא בָּאָה הַהֲלָכָה בְּבֵיאוּר רצו' שֶׁאֲנַן מְסַפְּקִי' אִם נֶאֱמַר הַהֲלָכָה לְפָטוֹר אוֹ לֹא וְהִקְשָׁה אַבַּיֵי לְעוֹלָם הִלְכְתָא בְּסֻכָּה וכו' כנר' דְּהָיָה הַדָּבָר בְּסָפֵק וְאִי לָא הֲוָה קָרָא דְּכֹל שֶׁיְּשָׁנוּ לֹא הָיִיתִי קוֹבֵעַ מָקוֹם לוֹמַר דְּבָאָה הַהֲלָכָה לְפָטוֹר סֻכָּה וּלְאִידָךְ מִלְּתָא דְּאָמְרִינַן הָתָם גַּבֵּי תּוֹסְפוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים נֶאֱמְרָה הַהֲלָכָה.

וַהֲיוֹתֵר נִרְאֶה נָכוֹן הוּא דִּנְהִי דְּהָכִי הָוְיָא מַסְקָנָא דְּהָתָם שֶׁהֲלָכָה מִיעֵט הַנָּשִׁים מִסֻּכָּה. אָמְנָם לְפִי הקס"ד דְּהָתָם לֹא הָיָה טַעַם פְּטוּר הַסֻּכָּה אֶלָּא מִדִּכְתִיב הָאֲזָרַח לֹא מִטַּעַם הַהֲלָכָה וְאֶפְשָׁר דְּסֻוגְיַין דְּהָכָא הָכִי מַשְׁמַע כְּדִסְלִיק אַדַּעְתִּין הָתָם דְּהָכִי קָאָמַר וַהֲרֵי סֻכָּה וכו' טַעְמָא דִּכְתַב רַחֲמָנָא הָאֲזָרַח וכו' וְלָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר אֶלָּא טַעְמָא דַּאֲמַר רַחֲמָנָא הֲלָכָה לְפָטוֹר.

הָא לָאו הֲרֵי נָשִׁים חַיָּיבוֹת וְדַוְקָא בְּדִבְרֵי הַתַּנָּא שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּאַסְמְכֵיהּ רַבָּנָן אַקְרָא לֹא עַל לִישָׁנָא דִּסְתָמָא דְתַלְמוּדָא. וְדוֹחֵק לוֹמַר דִּנְקַט תַּלְמוּדָא בְּמִלְּתֵיהּ לִישָׁנָא דִּבְרִיתָא וְעַל זֶה בָּנוּ הַתּוֹסָפוֹת קֻוּשְׁיָיתָם וְתֵירְצוּ דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּהָאֲזָרַח אֲתָא לְחַיֵּיב.

ולפ"ז נִיחָא קַקֻּוּשְׁיָא הָאַחֶרֶת דְּנִרְאֶה דְּתַלְמוּדָא דְּקָאָמַר לְקַמָּן הוּא הֵפֶךְ הַתּוֹסָפוֹת דְּלָא קַשְׁיָא דְּתַלְמוּדָא קָאָמַר הָכִי כְּפִי הָאֱמֶת וְהַצָּדֵק דְּאִית לָן הַהֲלָכָה שֶׁמִּיעֲטָה בְּפִירוּשׁ דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת בְּסֻכָּה וְאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַצָּה הָיִינוּ לְמֵדִים סֻכָּה מֵהַקָּהָל לְהָכִי בָּאָה הַהֲלָכָה לְמַעֵט וְזֶהוּ כָּל כַּוָּנַת בַּעַל הַתַּלְמוּד לְקַמָּן.

וּלְפִי הָאֱמֶת אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מִכָּל שֶׁיָּשְׁנוּ מִדְּאִיצְטְרִיךְ מַצָּה כְּדִקָּרֵישִׁית דַּהֲוָה יָלְפִינַן מֵהַקָּהָל. א"ל הַיָּינוּ אוֹמֵר דְּהָאֲזָרַח דַּאֲתָא לְחַיֵּיב גֵּרִים אֲתָא נָמֵי לְחַיֵּיב נָשִׁים וְהָרִאשׁוֹן עִיקָּר דְּאִם לֹא כֵּן הֲוָה לי' לְתַלְמוּדָא לְמֵימַר הַךְ צְרִיכוּתָא יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לֹא אִירְצוֹ הַתּוֹסָפוֹת דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מַצָּה הָיִיתִי אוֹמֵר דַּאֲתָא סוֹצִי יְדֵי שֶׁיִּהְיוּ סֻכָּה וּתְפִילִין שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְלֹא נִלְמוֹד פָּטוּר מִתְּפִילִין דְּהָכִי הֲוָה קָאָמַר מֵעִיקָּרָא וַהֲרֵי סֻכָּה טַעְמָא דִּכְתַב רַחֲמָנָא הָאֲזָרַח וכו' וְנִרְאֶה דְּהַיְינוּ דַּוְקָא מֵעִיקָּרָא דְּלָא הֲוָה סָלִיק אַדַּעְתִּין קָרָא דְּמַצָּה אֲבָל הַשְׁתָּא דְּגַלִּי לָן חַג הַמַּצּוֹת נִיחָא טְפֵי לְמֵימַר דְּאִיצְטְרִיךְ הָאֲזָרַח לְגוּפֵיהּ דְּלָא נִלְמוֹד מִמָּנָּה מִשֶּׁנֶּאֱמַר דְּהָוּוּ ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד סֻכָּה וּתְפִילִין, ומהרש"ך זלה"ה תֵּירֵץ לְקֻוּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה דְּנִיחָא לְמֵילַף מב' מְלַמְּדִים אפי' לְפָטוֹר מַשְׁכַּלְמוּד מֵהַקָּהָל דְּהָוֵי חַד וְקָשֶׁה דְּהָא קִדּוּשׁ הַיּוֹם הָוֵי גַּם כֵּן בְּהַקָּהָל ב' מְלַמְּדִים וְנִיחָ' טְפֵי לְמֵילַף לְחַיּוּבָא מב' מְלַמְּדִים כֵּינָן דְּהַשְׁתָּא לָא סָלִיק אַדַּעְתִּי' כְּפִי דַּרְכּוֹ לוֹמַר דְּהָוֵי שְׁנֵי כְּתוּבִים

הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּאִם כֵּן כְּבָר נִתְרַצָּה הַקֻּושְׁיָא הָאַחֲרֶת שֶׁהִקְשָׁה מוהרי"ן לֵב וק"ל גַּם בְּהֶמְשֵׁךְ הַסֻּוגְיָא ובד"ה לְקַמָּן צָרִיךְ הִתְיַישְׁבוּת לְדַרְכּוֹ.

נֵילַף מִשְׁמְחָה לְחִיּוּבָא הָא דְּלָא מְשַׁנֵּי דַּהֲווּ שִׂמְחָה וּמַצָּה שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְּדִים מִשּׁוּם דְּרָצָה לְגַלּוֹת לוֹ הָאֱמֶת כְּפִי דַּעְתּוֹ דְּאִשָּׁה בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ. אִשָּׁה בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ וכו' וְקָשָׁה לר"ת דְּהַיְינוּ בְּזְמַן וכו' דְּנִרְאֶה דְּעִיקַּר קֻושְׁיָתָם הוּא לוֹמַר דְּרַשׁ"י אֵיךְ פֵּירֵשׁ הָכָא פֵּירוּשׁ הַפָּסוּק בְּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַה חָזְרוּ עוֹד לְהַקְשׁוֹת וְעוֹד דְּמַשְׁמַע מִתּוֹךְ לְשׁוֹן הק"ו שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב לְהַעֲלוֹתָם וכו' דְּהָא רַשׁ"י ז"ל לֹא יַכְחִישׁ זֶה דְּנִדְאי חַיָּיב לְהַעֲלוֹתָם אֶלָּא שפי' פֵּירוּשׁ הַפָּסוּק הָכָא בִּשְׁמַעְתִּין בְּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וּכְבָר הִקְשׁוּ עָלָיו אֵיךְ פי' כֵּן.

וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתָם לְהַקְשׁוֹת דְּלֹא יִתָּכֵן זֶה לוֹמַר שֶׁמְּפָרֵשׁ בְּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְעִיקַּר הַכָּתוּב בְּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם אַיְירִי אֶלָּא ע"כ צ"ל דַּאֲפִי' בִּזְמַן שביהמ"ק קַיָּם קָאֵי אֶפְסוֹק וּלְכָךְ מַקְשִׁים וְאוֹמְרִים וְעוֹד דְּמַשְׁמַע מִתּוֹךְ לְשׁוֹן הק"ו שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב לְהַעֲלוֹתָם לִירוּשָׁלַיִם וכו' וּבְדִבְרֵי רַשׁ"י ז"ל יֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁכָּתַב שֶׁחַיָּיב לְשַׂמְּחָהּ מִשֶּׁלּוֹ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּכְלֵי פִּשְׁתָּן דְּהָא מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה לֹא שַׁיָּיךְ בְּנָשִׁים וְהָכִי קָאָמַר בִּפְסָחִי' בַּאֲנָשִׁים בָּרְאוּי לָהֶם דְּהַיְינוּ יַיִן וְהַנָּשִׁים בָּרְאוּי לָהֶן דְּהַיְינוּ כְּלֵי פִּשְׁתָּן וְאֶפְשָׁר הַיְינוּ לוֹמַר דְּרַשׁ"י קָאֵי אָכַל הַזְּמַנִּים וּמַאי דְּקָאָמַר בְּמַאֲכָל הַיְינוּ הַבָּשָׂר מִמְּשַׁלְּמִים הַנֶּאֱכָלִים בִּירוּשָׁלַיִם וְקָאֵי אַזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וּבְגִדֵי צֶבַעוֹנִים הַיְינוּ אַזְמַן שֶׁאֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם אִיבָּרָא דְּרִיהַטְתָּ רַשׁ"י ז"ל נִרְאֶה דְּקָאֵי אַלְוִי וְאַגַּר וכו' דְּלִדְיָדְהוּ חַיָּיב לְשַׂמְּחָם בְּיַיִן וְהַמַּאֲכָל הַיְינוּ נִכְלָל בְּיַיִן בְּוַדַּאי אֵין שְׁתִיָּה בְּלֹא אֲכִילָה וְהָא דְּקָא מַיְיתֵי הַתּוֹסָפוֹת מֵאַבַּיֵּי דְּקָאָמַר אִימֵּי' דְּמְחַיְּיבָ' בְּשִׂמְחָה וכו' פֵּירוּשׁ דְּמְחַיְּיבָא ע"י בַּעְלָהּ שֶׁמְּשַׂמְּאָה וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' פ"ק דְּמַסֶּכֶת ר"ה וּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְעוֹד תַּנְיָא בַּתּוֹסָפְתָּא וכו' מֵרִישָׁא דְּבָרַיְיתָא קָמַיְיתֵי דְּקָתָנֵי יֵשׁ בְּרָאָיָה שֶׁאֵין בִּשְׁנֵיהֶם שֶׁכֻּוּלָּהּ לַשָּׁמַיִם וק"ל.

אִי הָכִי תְּפִילִּין וּרְאִיָּה נָמֵי הַדִּ אִי הָכִי פֵּירְשׁוּ יָפֶה הָרִיטְבָ"א ז"ל בְּחִידּוּשָׁיו ע"ש. וְאִי כְּתַב רַחֲמָנָא וכו' הָוָה אָמֵינָא אַקִּישׁ תְּפִילִּין לִמְזוּזָה לְכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּהָכִי קָאָמַר אַקִּישׁ תְּפִילִּין נלי"י וּמַאי דַּהֲוָה יָלְפִינַן מֵעִיקָּרָא כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מִתְּפִילִּין לִפְטוּרָא יָלְפִינַן מִינֵּיהּ לְחִיּוּבָא וְקָשָׁה דְּאִם כֵּן הַקָּהָל דִּכְתַב רַחֲמָנָא לָמָּה לִי לִישְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ וְנֵילַף כָּל הַתּוֹרָה מִתְּפִילִּין לְחִיּוּבָא וכו' וְנִרְאֶה דְּהָכִי קָאָמַר וְנַקִּישׁ תְּפִילִּין לִמְזוּזָה וְדַוְקָא בִּתְפִילִּין יְהִיוּ חַיָּיבִים אֲבָל בִּשְׁאָר הַמִּצְוֹת שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא יְהִיוּ פְּטוּרִין דְּיָלְפִינַן מֵרְאָיָה וְהַדִּ דְּיָלְפִינַן מֵרְאָיָה טְפֵי מִתְּפִילִּין הוּא מִשּׁוּם דְּכָתַב רַחֲמָנָא מֵיוָתֵר דְּלֵיהְווֹ שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּנִיהְווֹ כְּעֵין מִיעוּטָ' וְלֹא נִלְמוֹד שְׁאָר מִצְוֹת עֲשֵׂה שז"ג לְחִיּוּבָא מִמַּצָּה אֶלָּא מֵרְאָיָה לִפְטוֹר בִּשְׁלָמָא אִי כְּתַב רַחֲמָנָא הַקָּהֵל וְלָא כְּתַב מַצָּה הָוָה אָמֵינָא נֵילַף ט"ו ט"ו מֵחַג הַסֻּכּוֹת קֻשֶׁה כֵּיוָן דְּהַשְׁתָּא לָא אַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ דְּהַדִּ צַד דַּאֲתָא מַצָּה לִשְׁנֵי כְּתוּבִים אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא נִגְמוֹר מִסֻּכָּה א"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מֵהָאֶזְרָח לְמַעֵט נָשִׁים מִסֻּכָּה וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ מַצָּה יָדְעִינַן לָהּ דע"כ לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא נֵילַף מִסֻּכָּה מַה תֹּאמַר דְּאִיצְטְרִיךְ הָאֶזְרָח לְגוּפֵיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף מֵהַקָּהֵל א"א בְּשׁוּם פָּנִים דְּאִי הָוָה יָלְפִינַן מֵהַקָּהֵל חִיּוּבָא מַצָּה לְמַאי אִיצְטְרִיכָא מֵהַקָּהֵל נָמֵי אָתְיָא לְחִיּוּבָא אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דִּבְסֻכָּה נָשִׁים פְּטוּרוֹת וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ מַצָּה וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב הָאֶזְרָח הָיִיתִי לוֹמַד סֻכָּה מֵהַקָּהֵל לְחִיּוּבָא וּמָצִי

אָתְיָא לִשְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְלֹא נִלְמוֹד בְּעָלְמָא מִינַיְיהוּ אֲבָל הַשְׁתָּא דְּכָתַב הָאֲוָרֵח לָא אָמְרִינַן דְּאִיצְטְרִיךְ מַצָּה לִשְׁנֵי כְּתוּבִים אֶלָּא אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף פְּטוּרָה מִסֻּוכָּה לְכָךְ הֲוְצְרַךְ בַּעַל הַתַּלְמוּד לְצַד זֶה בְּצְרִיכוּת שֶׁעָשָׂה.

תוס' ה"א נֵילַף רְאִיָּה וא"ת הָא אָמְרִינַן דְּמַצָּה וְהַקְהֵל וכו' קָשֶׁה לָמָּה לֹא קָבְעוּ הַתּוֹסָפוֹ' דִּיבּוּר זֶה לְמַעְלָה כְּשֶׁאָמַר סד"א נֵילַף ט"ו ט"ו מַחַג הַמַּצּוֹת דְּהָא הָווּ מַצָּה וְהַקְהֵל ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בד"ה סד"א דְּאַכַּתִּי לָא אַסִּיק אַדַּעְתַּיְ' ב' כְּתוּבִים נִיחָא.

א"נ הֲוָה ס"ל דְּהַהִיא הָוְיָא ג"ש גְּמוּרָה טְפֵי מֵהַהִּ דִּרְאָיָה רְאִיָּה וק"ל. וְתוּ מִצַּוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים חַיָּיבוֹת מָנָא לַן אֵין לְדַקְדֵּק דְּמִדְּמִצַּוֹת עֲשֵׂהשֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִכְּלָל דְּשֶׁלָּא הַזְּמַן גְּרָמָא חַיָּיבוֹת כְּדַעֲבִיד לְקַמָּן דְּהַשְׁתָּא ס"ל דְּתַרְוַיְיהוּ שָׁוִים נִינְהוּ וּלְקַמָּן אִיכָּא טַעְמָא כמ"ש רַשְׁ"י וְהַתּוֹסָ'.

וְנֵילַף מת"ת קָשֶׁה דְּאֵיךְ יִתָּכֵן לְמֵילַף מת"ת דְּאִי מִצַּוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת א"כ מִצַּוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא לָא גְּרִיעַ מִנַּיְיהוּ וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיִּהְיוּ פְּטוּרוֹת וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לָמָּה לִי קְרָא בְּהַקְהֵל לַעֲשׂוֹתוֹ ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְּדִים דַּאֲפִי' ב' כְּתוּבִים יָלְפִי' פְּטוּרָא מת"ת שֶׁהִיא מִצְוָה חֲבִיבָה וְדוֹחַק לוֹ' דְּדַוְקָא לְשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא הוּא דְּיָלְפִינַן לִפְטוּרָא וְלֹא לְשֶׁהַזְּמַן גַּרְמָא אִיבְּרָא דְּבְמִסְקָנָא דְּסֵוגְיָין יֵשׁ פָּנִים לְכָאן וּלְכָאן לוֹמַר דמעש"ג יִהְיוּ חַיָּיבוֹת כְּפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ בד"ה אֶלָּא לָמָּ"ד וכו' וְהַנִּרְאֶה לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּהַקָּהָל אִיצְטְרִיךְ בְּהֶכְרֵחַ וְטַעְמָא דְּמִלְּתָ' לְפִי שֶׁכְּבָר קָדַם לָנוּ לְמַעֵט גַּבֵּי הָא דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְאַקִּישׁ תְּפִילִּין לִמְזוּזוֹת דְּמַאי דְּפָרִיךְ הָכָא בגמ' וְנֵילַף מת"ת הַכְנָסַת הָיא לְהַקִּשׁוֹ' מָה רָאִיתָ וכו' שֶׁכָּךְ מְחַיֵּיב הַדִּין לִלְמוֹד חֲוּמְרָא מְמוֹרָ' כְּמוֹ שֶׁיִּתְחַיֵּיב לִלְמוֹד פָּטוּר מת"ת שֶׁהִיא מִצְוָה חֲבִיבָה וְהַכְנָסַת לְהַקִּשׁוֹת מָה רָאִיתָ וכו' וְאִיצְטְרִיךְ הַקְהֵל בַּעֲבוּר שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַדָּבָר מְסֻוָּפָק אֶצְלֵנוּ אִם נִלְמוֹד מת"ת לִפְטוֹר אוֹ מִמַּצָּה לְחַיּוּב.

אֶלָּא דְּיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְשִׁיטָה זֹאת דְּהֵיכִי תֵּירֵץ דְּהָווּ ת"ת וּפְרִיָּה וּרְבִיָּה שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְהָא ע"כ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אִיצְטְרִיךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַדָּבָר אֶצְלֵנוּ בְּסָפֵק מִמִּי נִלְמוֹד אִם מִמּוֹרָא לְחִיּוּבְ' אוֹ מת"ת דְּהָוֵי מִצְוָה חֲבִיבָה לִפְטוֹר דְּהָא הַדָּבָר בְּסָפֵק מִדְּפָרִיךְ מָה רָאִיתָ כלו' וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְלַמֵּד בָּרוּר וּמְשׁוּם הָכִי אִיצְטְרִיךְ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה וְאִם נֶאֱמַר דְּפָרִיךְ נִלְמוֹד מת"ת וְלֹא מִמּוֹרָא כְּלָל נִיחָא הַךְ קוּשְׁיָא אֶלָּא דְּקָשֶׁה הָא דְּפָרִיךְ לְעֵיל וְנַקִּישׁ תְּפִילִּין לִמְזוּזָה אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְחַלֵּק שָׁם מַה שֶּׁחִלַּקְתִּי וְכָתַבְתִּי לְמַעֵט עִם שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין נִרְאֶה טַעַם בַּדָּבָר לְחַלֵּק.

וּבְדִבְרֵי הַתּוֹ' יֵשׁ לְתָמֹהַּ מַה שֶּׁהִקְשָׁה הָרַב הַגָּדוֹל מוהרש"ך זלה"ה לְתֵירוּצֵי הַתּוֹסָ' שֶׁתֵּירְצוּ דְּמִמּוֹרָא לֵיכָּא לְמֵילַף מִשּׁוּם דְּהֶוְקֵּשׁ כְּבוֹדָ' וכו' וְגַם הַתּ' הָאַחֲרוֹן דא"כ אַמַּאי לָא קָאָמַר בַּגְּמָרָא דְּיָלְפִי' מִמְּזוּזָה וְהָשְׁתָּא לָא קַשְׁיָא לֵיהּ וְנֵילַף מת"ת וכו' וְנִרְאֶה לִי דְּקַוּשְׁיָא דּוֹנִילַף דְּקָאָמַר תַּלְמוּדָא יֵשׁ בָּהּ שְׁתֵּי מַשְׁמָעִיּוֹת הא' הוּא דְּפָרִיךְ מָה רָאִיתָ כְּלוֹמַר דְּכָךְ מְחַיֵּיב הַדִּין לִלְמוֹד חִיּוּב מִמּוֹרָא כְּמוֹ שֶׁמְּחַיֵּיב לִלְמוֹד פָּטוּר מת"ת שֶׁהִיא מִצְוָה חֲבִיבָה.

הב' יֵשׁ לְהָבִין דְּהָכִי פָּרִיךְ דְּטָפֵי עָדִיף לְמֵילַף מת"ת וְלֹא נִלְמוֹד מִמּוֹרָא כְּלָל. וְנִרְאֶה דִּלְכָל תֵּירוּצֵי הַתּוֹסָפוֹ' ס"ל דת"ת חֲבִיבָה וּלְתֵירוּץ הר"ם ס"ל דְּפָרִיךְ מָה רָאִיתָ וכו' אֲבָל לֹא יֵשׁ טַעֲנָה גְּמוּרָה מִלְּמִגְמַר מת"ת טְפֵי מִמּוֹרָא אֲבָל לִשְׁאָר הַתֵּירוּצִים הָכִי פָּרִיךְ דְּנֵילַף מת"ת וְלֹא מִמּוֹרָא כְּלָל אֲבָל לֹא נִיצּוֹל בְּזֶה אִי הֲוָה יָלֵיף מִמְּזוּזָה דִּנְהִי דְּלָא פרכ' דְּנִלְמוֹד טְפֵי מת"ת יוֹתֵר מִמְּזוּזָה.

אֲבָל אַפַּתִּי הֲוָה קַשְׁיָא לָזֶה מָה רָאִיתָ וכו'. מִשּׁוּם דְּהָוֵי ת"ת וּפְרִיָה וּרְבִיָה וכו' הִקְשָׁה הָרַב הַגָּדוֹל מוהרש"ך זלה"ה דְּהָא תַּרְוַיְיהוּ צְרִיכִי דת"ת אִיצְטָרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף לְחִיּוּבָא מִמְּזוּזָה וּפְרִיָה וּרְבִיָה אִיצְטָרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִרְבַּיֵי מִדְּכְתִיב וִיבָרֵךְ אוֹתָם כר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא כִּדְקָאָמַר דת"ת וּפְרִיָה וּרְבִיָה הָוֵי ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד אַפַּתִּי לָא הֲוָה מַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ שׁוּם דָּבָר מר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה וְכִדְפָרִיךְ וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא וכו' תַּרְתֵּי פָּרִיךְ אַרַבִּי יוֹחָנָן פָּרִיךְ דְּנֵילַף מת"ת דְּהָא פְּרִיָה וּרְבִיָה הָוֵי ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּהָא אִיצְטְרִיכוּ תַּרְוַיְיהוּ דת"ת אִיצְטָרִיךְ מִשּׁוּם דְּלָא נֵילַף מִמְּזוּזָה וּפְרִיָה וּרְבִיָה אִיצְטָרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִרְבַּיֵי לְנָשִׁים מִדְּכְתִיב וִיבָרֵךְ אוֹתָם וכו' וְכִי תֵּרֵיץ מִשּׁוּם דְּהָוֵי ת"ת וּפְרִיָה וּרְבִיָה וּפִדְיוֹן הַבֵּן וכו' קַאֵי אַרַבָּנָן נָמֵי דְּלֹא הָוֵי ת"ת וּפְרִיָה וּרְבִיָה כְּדַהֲוָה אָמְרִינַן מֵעִיקָּרָא אֶלָּא ת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן וכו' וְנִיחָא הַשְׁתָּא דַּהֲדַר פָּרִיךְ וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא וכו' דְּאוּלֵי מַאי דְּתֵירֵץ דת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן לָא קַאֵי אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אַמַּאי הָדַר וְקָאָמַר וּלְרַבִּי יוֹחָנָן וכו' דְּהָא עַד הַשְׁתָּא נָמֵי בְּדִידֵיהּ קָיְימִי' וְנִיחָא גַּם כֵּן מַאי דְּכָתַב רַשְׁ"י ז"ל לְקַמָּן ז"ל הַנִּיחָא וכו' לְעֵיל קַאֵי דְּאוֹתֵיבְנָא וְנֵילַף מת"ת דְּשְׁנֵיהֶן מִשּׁוּם דְּהָוֵי ת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן וכו' כַּנִּרְאֶה דְּקַאֵי הַקּוּשְׁיָא דְּלְעֵיל אַלִּיבָּא דכ"ע אִיבָּרָא דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק בָּזֶה שֶׁהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְקַמָּן בד"ה מִשּׁוּם שִׁמְחָה דְּלְרַבִּי יְהוּדָה הָוֵי ת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן וּפְרִיָה וּרְבִיָה ג' כְּתוּבִים וּלְפִי מַאי דְּפָרִישִׁית לֵיכָּא ג' כְּתוּבִים דְּהָא צְרִיכִי פְּרִיָה וּרְבִיָה וצ"ל דְּדַוְקָא לר' יְהוּדָה הוּא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' כֵּן א"נ אֶפְשָׁר לְתָרֵץ הַקּוּשְׁיָא מֵעִיקָּרָא מֵהֶכְרֵחַ דְּיבוּר זֶה דְּלְרַבָּנָן לֵיכָּא לְמִטְעֵי כְּלָל בִּסְבָרַת ר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא דְּנַדַּאי אֵינָם מפ' פי' הַפָּסוּק בִּפְרִ' וּרְבִיָה אֶלָּא לְמִצְוָה בְּעָלְמָא לֹא לָעִנְיָן צִיווּי כְּדְאִיתָא בִּיבָמוֹת דַּף ס"ה ע"ש.

עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהרש"ך זַ"ל לִשְׁתּוֹק קְרָא מת"ת וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ מְזוּזָה יָדְעִינַן לָהּ דְּלְמַאי אִיצְטְרִיךְ וכו' ע"ש בְּסוֹף הַסֵּוּגְיָא הִקְשָׁה כֵּן. וְהַנִּרְאֶה דַּהֲוָה מְרַבִּינַן ת"ת מִלְּמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם מִסְּבָרָא גַּבְרֵי בָּעֵי חַיֵּי וכו' וּמִדְּכְתִיב כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ.

וְהַתּוֹסָ' הֶוְדְּחֲקוּ בָּזֶה לְמַעְלָה לְתַקֵּן פ' הַפָּסוּק א"נ נִרְאֶה דְּקְרָא דְּמְזוּזָה אֵינוֹ מְיֻתָּר וּמַה שֶּׁהַתּוֹסָ' עָשׂוּ צְרִיכוֹת בַּמְּזוּזָה הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאַשְׁכְּחַן לְמֶעְבַּד צְרִיכוּתָא אֲבָל כָּל עִיקָּר כַּנָּוָנָתָם אֵינָהּ אֶלָּא לַעֲשׂוֹת צְרִיכוֹת לְמוֹרָא לֹא לְמְזוּזָה דְּמְזוּזָה לֵיכָּא קְרָא מְיֻתָּר וּמָצָאתִי אוֹן לִי בְּדִבְרֵי תּוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ וְז"ל וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא וכו' תֵּימָא אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לְרַבָּנָן דְּלַהֲוֹי מוֹרָא וּמְזוּזָה ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד אע"ג דְּמְזוּזָה מְמֵילָא נָפְקָא מִלְּמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם דְּלֵיכָּ' יִתּוּרָ' מ"מ לִכְתּוֹב מְזוּזָה וְלֹא לִכְתּוֹב מוֹרָא וי"ל דְּקַשְׁיָא דר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה עֲדִיפָא לֵיהּ דְּצָרִיךְ לְמִצְוֹא צְרִיכוֹת לִתְרֵי קְרָאֵי עכ"ל מִכָּאן תִּרְאֶה דְּבִמְזוּזָה לֵיכָּא שׁוּם יִתּוּר דְּהָא עִיקַּר הַפָּסוּק אֲתָא לְגַלּוֹת הַשָּׂכָר וְלֹא יוֹתֵר וק"ל: דַּף לֵהּ הָנִיחָא לָמֵ"ד שְׁנֵי כְּתוּבִים וכו' בְּכָאן הִקְשָׁה מוֹרִי הרשד"ם זלה"ה לָמָּה חָזַר וְאָמַר הַנִּיחָא וכו' וּבְמַחִילַת

כְּבוֹדוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה לִפְנִים דִּלְעֵיל הִקְשָׁה אַזְמַן גְּרָמָא וְכָאן הִקְשָׁה הַנִּיחָא לְמִצְוֹת שֶׁלֹּא הַזְמַן גְּרָמָא וְזֶה פָּשׁוּט וְקָשֶׁה לִי דִּלְכְאוֹרָה נר' דבעה"ג הק' ב' קוּשְׁיוֹת סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ דְּמַעִיקָּרָא הִקְשָׁה לְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא לָמָּ"ד ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כאח' מְלַמְּדִים מַאי אִיכָּא לְמֵימַר כְּנִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ לְהַקְשׁוֹת דִּבְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא יִהְיוּ הַנָּשִׁים חַיָּיבוֹת וְכָאן הִקְשָׁה לְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא דְּלָמָּ"ד ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִים דְּנַיְלַף מת"ת לִפְטוֹר וְזֶה תֵּימַהּ דְּאֵיךְ יִתָּרֵץ לְדַעְתּוֹ דִּבְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא יִהְיוּ חַיָּיבוֹת וּבְשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא יִהְיוּ פְּטוּרוֹת.

וְאֶפְשָׁר דְּהָכִי פָּרִיךְ שֶׁאֵין לְךָ הֶכְרֵחַ לְדַיְנָךְ לְלַמְּדוֹ לֹא בְּמִצְוֹת שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וְלֹא בְּמִצְוֹת שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא וְהַיּוֹתֵר נִרְאֶה דְּהַשְׁתָּא פָּרִיךְ הָכִי הַנִּיחָא וכו' וְנֵימָא אִיפְּכָא דִּבְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא יִהְיוּ חַיָּיבוֹת וּבְשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא יִהְיוּ פְּטוּרוֹת וּאע"ג דִּלְקַמָּן אָמְרִינַן וּדְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִכְּלָל דְּשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים חַיָּיבוֹת הַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא דְּלֵיכָּא שׁוּם קָרָא לְמֵימַר אִיפְּכָא דְּנַדַּאי הַסְּבָרָא הָכִי מְחַיֶּיבֶת כְּשֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר מְבַחוּץ שֶׁיִּסְתּוֹר זֶה תֵּדַע דְּהָא בְּסָמוּךְ בַּגְּמָרָא פָּרִיךְ אֶלָּא לָמָּ"ד תְּפִילִּין מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא מַאי אִיכָּא לְמֵימַר וְכָתַב רַשִׁ"י וְהַתּוֹסְ' בְּשֵׁמוֹ דְּאַדְרַבָּא אִיפְּכָא הֲוָה לָן לְמֵימַר דְּאֵיךְ יִתָּכֵן דְּשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹ' וְשֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים חַיָּיבוֹת וְהַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵילַף מִמַּצָּה וְהַקָּהֵל כֵּיוָן דְּקַיָּימִים אַלִּיבָּא דמ"ד ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' מְלַמְּדִים וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הַשְׁתָּא נָמֵי אַלִּיבָּא דמ"ד מְלַמְּדִים קַיְימִי וְשַׁפִּיר קָפְרִיךְ הַנִּיחָא וכו' וּמִמַּצָּה וְהַקָּהֵל נֵילַף חִיּוּבָא לְמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא ומת"ת וּפְדְיוֹן הַבֵּן נֵילַף פְּטוּרָא וק"ל.

אֶלָּא לָמָּ"ד תְּפִילִּין מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא וכו' פרש"י אִיפְּכָא אִיכָּא לְמֵילַף דְּשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת וכו'. וְקָשֶׁה דְּאִם אִיתָא דְּיָלְפִי' מִתְּפִילִּין לִשְׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא לִפְטוּרָ' לָמָּה לִי דִּכְתַב רַחֲמָנָא קְרָא בְּפְדְיוֹן הַבֵּן לִפְטוֹר נָשִׁים לִשְׁתּוֹק מִינַּיהּ וּמִמֵּילָא יָדְעִינַן פְּטוּרָא דְּנָשִׁים מֵהֲקִישָׁא דִּתְפִילִּין דְּהָוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא.

וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּהַשְׁתָּא קַיָּימִים אַלִּיבָּא דמ"ד שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִים אֵינוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד קְרָא דְּפִדְיוֹן הַבֵּן כְּלָל דְּהָא עכ"פ אִיכָּא לְמִיפְרַךְ כִּדְהוּא מַפְרִיךְ מֵעִיקָּר דְּנִלְמוֹד מת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן כֵּיוָן דְּסְבִירָא לֵיהּ דִּמְלַמְּדִים כ"ש דְּהַשְׁתָּא אִיכָּא הֲקִישָׁא לְאַפְטוֹרֵי נָשִׁים וְכֵיוָן שֶׁכֵּן ע"כ אִית לָנוּ לְמֵימַר דְּהָכִי פָּרִיךְ נֵימָא אִיפְּכָא וְלִשְׁתּוֹק קְרָא מִפִּדְיוֹן הַבֵּן דְּהָא כֵּיוָן דְּאִיכָּא הֲקִישָׁא לְפָטְרָן מִמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא שׁוּב אֵין צָרִיךְ קְרָא דְּפִדְיוֹן הַבֵּן כַּנַ"ל.

הַנִּיחָא וכו' מַאי אִיכָּא לְמֵימַר פי' רַשִׁ"י אִיפְּכָא אִיכָּא לְמֵימַר דְּשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת וּלְקַמָּן אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה כָּתַב זַ"ל מא"ל מַהֵיכָא תֵּיתֵי לְמֵימַר לְמִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. וי"ל לָמָּה שִׁנָּה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה דִּלְעֵיל כָּתַב דְּהַקֻּושְׁיָא הִיא לְמִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא וְכָאן כָּתַב שֶׁהַקֻּושְׁיָא לְרַבִּי יְהוּדָה הוּא לְמִצְוַת עֲשֵׂה שהז"ג וְנִרְאֶה דע"כמאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הָנִיחָא לְמ"ד הִיא קֻושְׁיָא מְחֻוַּשֶׁת מֵהֵיא דִּלְעֵיל דְּהִקְשָׁה אֶלָּא לָמָּ"ד ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִים מא"ל וכו' וּלְכָךְ פי' דְּהַקֻּושְׁיָא הִיא אִיפְּכָא אִיכָּא לְמֵילַף דְּשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת מֵהֲקִישָׁא דִּתְפִילִּין דְּהֻקְּשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִילִּין וּכְשֶׁתִּירֵץ לר' אַלִּיבָּא דר"מ דְּלָא ס"ל הַהוּא הֲקִישָׁא לֹא שַׁיָּיךְ לְמִיפְרַךְ לְרַב יְהוּדָה לִגְמוֹר

מַהֲקִישָׁא דְּמָצֵי לָךְ לְשַׁנּוֹיֵי כִּדְקָמְשַׁנֵּי אַלִּיבָּא דר"מ דְּהֲקִישָׁא דְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִילִין לָא מַשְׁמַע וּלְכָךְ פרש"י דְּכַוָּנַת הַקֻּוְשְׁיָא לר' יְהוּדָא מַאי דַּהֲוָה פָּרִיךְ מֵעִיקָּרָא אֶלָּא לָמָּ"ד דְּמִלַּמְּדִים מַאי אִיכָּא לְמֵימַר וּפָרִיךְ אַמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וה"ה לְשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא דְּמָצֵי לְמֵיפְרַךְ ג"כ דְּנִגְמוֹר מת"ת וּפְדְיוֹן הַבֵּן א"נ דִּלְשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי דְּאֶפְשָׁר לְתָרֵץ כִּדְתֵירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּהָווּ ג' כְּתוּבִים דִּפְרִיָה וּרְבִיָה וק"ל וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּהָווּ ג' כְּתוּבִים עִם תְּפִילִין אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה דְּהָא תְּפִילִין צְרִיכִי כִּי הֵיכִי דְּלָא נַקִּישׁ תְּפִילִין לִמְזוּזָה וְיִהְיוּ הַנָּשִׁים חַיָּיבוֹת וּלְכָךְ הֲוְצְרְכוּ הַתּוֹסָפוֹת לוֹמַר דְּלֵיכָּא אֶלָּא פְּרִיָה וּרְבִיָה בַּהֲדֵי ת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן דְּהַשְׁתָּא אע"ג דת"ת צְרִיכִי כֵּינָן דְּפִדְיוֹן הַבֵּן וּפְרִיָה וּרְבִיָה לָא צְרִיכִי הָווּ ג' כְּתוּבִים אֲבָל אִי הָווּ תַּרְוַיְיהוּ צְרִיכִי לֹא הָיוּ נָחְשָׁבִים אֶלָּא כב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְלֹא יוֹתֵר.

תּוֹסָפוֹ' אֶלָּא לָמָּ"ד וכו' וְהַיְינוּ טַעֲמָא וכו' נִרְאֶה לִי מִדִּבְרֵיהֶם דְּזֶה הַטַּעַם אָמָרוּהוּ עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל דְּעָלָה קָאֵי וְהֲוְצְרְכוּ לָתֵת טַעַם לוֹמַר דְּלִיף מֵרְאָיָה וְלֹא מִמַּצָּה וְהַקֶּהָל מְשׁוּם דְּהָוֵי כְּעֵין מִיעוּטָא וְדַוְקָא מְשׁוּם דְּאִית לָן מְלַמֵּד אַחֵר.

וְעוֹד נ"ל בפי' הַתּוֹסָפוֹת עִם שְׁאַדְקַדֵּק בְּמַה שְׁמַקְשִׁים לְקַמָּן ז"ל וא"ת תִּינַח זְמַן גְּרָמָא וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא דְּהָא שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא יָלְפִינַן מִמּוֹרָא דְּהָא בגמ' לָא הַוָה פָּרִיךְ אֶלָּא לָמָּ"ד מְלַמְּדִים אֲבָל לָמָּ"ד אֵין מְלַמְּדִים כִּדְקָאֵי קָאֵי וּמַה צְרִיכִי הַתּוֹסָ' לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה בְּקֻוְשְׁיוֹת וְתֵירוּצִים.

וְהַנִּרְאֶה נָכוֹן דְּהַתּוֹסָפוֹ' הֲוְקְשָׁה לְהוּ דְּמָה רָאָה ר' יְהוּדָה דְּלָא דָּרֵשׁ הֲקִישׁ דְּכָל הַתּוֹרָה לִתְפִילִין וְנִגְמוֹר מִינָּהּ דְּשֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת בְּשֶׁלָּמָא לְשֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא לֵיכָּא שׁוּם קָרָא לְמִגְמַר וְאַדְרַבָּא נִיחָא לְמֵילַף מֵרְאָיָה כֵּינָן דְּמִמַּצָּה וְהַקֶּהָל לָא מָצֵינַן לְמִגְמַר דְּהָוֵי כְּעֵין מִיעוּטָא אֶלָּא מֵהֲקִישָׁא נִגְמוֹר וְיִהְיוּ פְּטוּרוֹת מִמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא וְתֵירְצוּ דַּהֲוּ ת"ת וּפִדְיוֹן הַבֵּן וכו' וּמִשּׁוּם הָכִי נִיחָא לִי בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּהָוֵי כְּעֵין מִעוּטָא לָאו מִשְׁנֵי כְּתוּבִים לְחוּדֵיהּ כָּתְבוּ כֵּן אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא דַּוְכְתָּא אַחֲרִיתִי לְמֵילַף מִינָּהּ.

וְעוֹד הֲוְצְרְכוּ לְכָךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִפְרוֹ' אַמַּאי לָא דָּרֵשׁ הֲקִישׁ דְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִילִין כַּנִּרְאֶה וְאֵין רְאָיָה מִכָּאן לוֹמַר שֶׁהַתּוֹסָ' חוֹלְקִים עַל רַשְׁ"י בָּזֶה וְכַמָּה שֶׁכָּתַב הָרַב מוהר"י ן' לֵב זלה"ה.

הִקְשָׁה הָרַב מוֹרִי הרשד"ם בְּהַהִוא דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא הֲוְקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִילִין וכו' דְּלִשְׁתּוֹק קָרָא מֵהֲקֶהָל לַעֲשׂוֹת מִצָּה וְהַקֶּהָל שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּהָא כָּל הַתּוֹרָה יָלְפִינַן מִתְּפִילִין וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּהַקֶּהָל אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ דְּהָא מק"ו דְּטַפְלִי' חַיָּיבִים נָשִׁים לֹא כ"ש לֵיכָּא לְמִטְעֵי בְּנָשִׁים כְּלָל.

ול"נ דאע"ג דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּכֵינָן דִּכְתִיב חִיּוּבָא דְּנָשִׁים בְּמַצָּה עֲבְדִינַן ק"ו דְּהַקֶּהָל הַיְינוּ קוֹדֶם דְּלָא יָדְעִינַן דְּהֲוֹקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִתְפִילִין אֲבָל הַשְׁתָּא דְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הֲוֹקְשָׁה הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהַקֶּהָל הָוֵי בִּכְלָל וּטְפָלִים לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לָתֵת שָׂכָר לְמְבִיאֵיהֶם וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּנָשִׁים וק"ל: פִּיסְקָא מִצָּנַת ל"ת מִנָּא ה"מ וכו' אֵין לְדַקְדֵּק דְּיָדְעִינַן דְּמִצָּנַת לֹא תַעֲשֶׂה נָשִׁים חַיָּיבוֹת מִדְּאִיצְטְרִיךְ כֹּל שֶׁיִּשְׁנוֹ בְּבַל תֹּאכַל נָשִׁים חַיָּיבוֹת.

וְנִרְאֶה דְּהַהִ֫ קָרָא דְּמַצָּה אֵינוֹ קָרָא מְיֻתָּר אֶלָּא הֶקֵּישָׁא בְּעָלְמָא וְאִי לָאו דַּהֲוָה לָן קָרָא בְּעָלְמָא דְּשָׁמְעִינַן מִינֵּיהּ דִּבְלֹא תַּעֲשֶׂה נָשִׁים חַיָּיבוֹת לָא הֲוָה דָּרְשִׁינַן כֹּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּבַל תֹּאכַל וכו'.

וְאִי אַשְׁמוֹעִינַן הָא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא אִיבּוּד נשמ' וכו' אֵין לְדַקְדֵּק דְּהָא מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דְּלֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי וְאַפּ"ה נָשִׁים חַיָּיבוֹת אֲבָל בְּדִינִים דְּאִשָּׁה לָאו בַּר מַשָּׂא וּמַתָּן וּבְאִישׁ דְּבַר מִצְוֹת הָוֵי בַּר כַּפָּרָה אֲבָל לֹא הָאִשָּׁה וּלְהָכִי צְרִיכִי קְרָאֵי הָכָא תוס' אִישׁ דְּבַר מִצְוֹת וְלָאו דַּוְקָא דְּהָא אִיתַּקֵּשׁ עֶבֶד וכו', קֶשֶׁה לָמָּה כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּלָאו דַּוְקָא כֵּיוָן דקי"ל דמ"ע שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא נָשִׁים חַיָּיבוֹת כו' וְנִרְאֶה דְּכִיְונוּ הַתּוֹסָ' לוֹמַר דְּלִישָׁנָא דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא אִישׁ דְּבַר מִצְוֹת דֶּרֶךְ סְתָם כְּנִרְאֶה דִּסְתָם מִצְוֹת אֵינָם קְרוּיוֹת אֶלָּא מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וּבָזֶה אָמְרוּ הַתּוֹסָ' דְּזֶה הַלָּשׁוֹן לָאו דַּוְקָא דְּהָא אִיתַּקֵּשׁ עֶבֶד לְאִשָּׁה לְחִיּוּבֵי בְּמִצְוֹת וְזֶה הַלָּשׁוֹן אִיתְּמַר בַּגְּמָרָא וְקָאֵי אַמִּצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא אֶלָּא הַכַּוָּנָה לוֹמַר דְּאֵינָהּ חַיָּיבֶת כ"כ כְּמוֹ אִישׁ וְהַכַּוָּנָה דְּקָאֵי אַמִּצְוֹת שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דַּוְקָא אֲבָל אֵין לְדַקְדֵּק מִן הַלָּשׁוֹן הַסָּתוּם דְּקָאָמַר בַּר מִצְוֹת וכו' עוֹד חָשַׁבְתִּי דֶּרֶךְ אַחֵר בְּדִבְרֵיהֶם וְעָלָה דָּחוּק וצ"ע: פִּיסְקָא בִּשְׁלָמָא בַּל תַּשְׁחִית וכו' אֵין לְדַקְדֵּק מַאי בָּעֵי לְעֵיל כָּל מִצְוֹת ל"ת דְּחַיָּיבוֹת מִנַּלַן דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְהַקָּפָה וְהַשְׁחָתָה לִפְטוֹר מִכְּלָל דִּבְעָלְמָא חַיָּיב דְּאָפְשָׁר לוֹמַר דְּמַהָכָא יָלְפִינַן דִּבְעָלְמָא פָּטוּר אִיבְּרָא דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּלְעֵיל בָּעֵי מִנַּלַן כַּנִּרְאֶה דְּהַסְּבָרָא מְחַיֵּיב פָּטוּר וא"כ לִפְטוֹר לָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּבַל תַּשְׁחִית וּבַל תַּקִּיף דְּהָא מִסְּבָרָא יָדְעִינַן לְעֵיל וק"ל: וְאִי בָּעֵית אֵימָא סְבָרָא דְּהָא לֵית לְהוּ זָקָן וכו' נִרְאֶה דְּהַסְּבָרָא הִיא דְּלֵית לְהוּ כְּלָל זָקָן וְזֶה תֵּימָא דְּהָא לְאִיבַּעְיָ' אֵימָא קְרָא מִדְּשַׁנִּי קְרָא וכו' ע"כ מַשְׁמַע דְּאִית לְהוּ זָקָן מִדְּבָעֵי קְרָא לְמַעוֹטֵינְהוּ וְנִרְאֶה דְּוַדַּאי לְאִי בָּעֵית אֵימָא סְבָרָא לֹא נִכְחָשׁ בָּזֶה וּבְוַדַּאי הק' כֵּיוָן שֶׁרֹוב הַפְּעָמִים אֵין לָהֶם וּבְמְצִיאוֹת רָחוֹק יְקֵרָה לָהֶם זָקָן שפי' יָלְפִינַן הוֹאִיל וְלִיתַּנְהוּ בְּהַשְׁחָתָה וכו' אַף קָשֶׁה כֵּיוָן דע"כ יֵשׁ פְּעָמִים דְּאִית לְהוּ זָקָן נֵימָא אִיפְּכָא כָּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּהַקָּפָה יֵשְׁנוֹ בְּהַשְׁחָתָה וְהָנֵי נְשֵׁי הוֹאִיל וְאִיתַּנְהוּ בְּהַקָּפָה אִיתַּנְהוּ בְּהַשְׁחָתָה בְּאוֹתוֹ מְצִיאוּת הָרָחוֹק וְנֵיתָא טְפֵי בְּהַהִ כָּל שֶׁיָּשְׁנוּ דְּיִלְמַד תַּחְתּוֹן מֵעֶלְיוֹן וְדָמֵי לְכֹל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּבַל תֹּאכַל דְּמַצָּה וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן שֶׁאוֹתוֹ הַמְּצִיאוּת הוּא רָחוֹק לוֹמַר דְּקָרָא אָסַר אוֹתוֹ וְאִי ס"ל וכו' נִשְׁתּוֹק קְרָא מִינֵּיהּ וכו'.

קֶשֶׁה דְּהָא לָא מָצֵי שְׁתִיק דְּאִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא דִּלְקַמָּן לֹא יִגַּלְּחוּ וכו' וְהַמַּקְשֶׁה גּוּפֵיהּ אָמַר הָכִי לְקַמָּן. וְנִרְאֶה דה"ק לָמָּה לָן לְמֵילַף מג"ש נֵילַף מק"ו וְזֶהוּ הַכַּוָּנָה בְּאוֹמֵ' נִשְׁתּוֹק קְרָא וכו' אַף יל"ד כֵּיוָן דהג"ש הֶכְרֵחַ דְּלָא מָצֵי שְׁתִיק מִינֵּיהּ כֵּיוָן דְּאִיצְטְרִיךְ לְהָא דִּלְקַמָּן נֵיתָא שַׁפִּיר לְמֵילַף ג"כ מהג"ש עַצְמָהּ הַהִ דְּרָשָׁא דְּבִשְׁלָמָא אִי כָּל עִיקָּר הג"ש אַתָּא לְהַאי דְּרָשָׁא הֲוָה שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר לְמֵידַק נִשְׁתּוֹק מִינָּהּ וכו' וְנִרְאֶה דמ"מ לְהַהִ מִלְּתָא לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵילַף מג"ש אֶלָּא מק"ו.

עוֹד קֶשֶׁה כֵּיוָן דְּאִית לָן ג"ש דְּפֶאָה וכו' הַהִ דִּשְׁנֵי קְרָא בְּדִיבּוּרֵיהּ ל"ל וְהַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ בְּהֶפֶךְ וְתֵירְצוּ וְאֶפְשָׁר לְפִי דַּרְכָּם ז"ל דְּהַשְׁתָּא דְּאִית לָן פֶּאָה פֶּאָה לָא קָפְדִינַן אַהַהִ דְּשַׁנִּי קְרָא בְּדִיבּוּרֵיהּ.

וְנִרְאֶה דְּלִפְי הַמַּסְקָנָא ג"כ אִית לָן הַהִ דְּרָשָׁא דְּשַׁנִּי קְרָא בְּדִיבּוּרֵי' וְהַהִ יִתּוּרָא מִדְּלָא כְּתִיב אֶת שֶׁבִּזְקָנֶךָ וכו' לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן שֶׁהוּא מְיֻתָּר אִם לֹא דְּשַׁנִּי קְרָא בְּדִיבּוּרֵיהּ ונ"ל הֶכְרֵחַ לָזֶה מִדִּבְרֵי הָרֹא"ש שֶׁכָּתַב שֶׁדִּין זֶה שֶׁהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת הוּא מִדְּשַׁנִּי קְרָא בְּדִיבּוּרֵיהּ וכו'

וְטַעַם זֶה אֵינוֹ עוֹלֶה לְפִי הָאֱמֶת דְּהָא פרי' וְלֹא וְהַתַּנְיָא וכו' א"ו דְּאַף לְפִי הָאֱמֶת אִית לָן הַהּ דִּשְׁנֵי קְרָא וכו' כַּנַ"ל: עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא פָּרִיךְ מֵעִיקָּרָא מַתְנִי' אַבָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי הָרֵי הוּא כְּזָקֵן לְכָל דְּבָרָיו: וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא יֵשֵׁב הַמִּשְׁנָה וְאַחַר שֶׁהֵבִיא הַפְּסוּק הָוָה פָּרִיךְ וְהָתַנְיָא וכו': אִיסִי תָּנֵי וכו' הָא דְּלָא פָּרִיךְ וְאֵימָא בָּנִים וְלֹא בָּנוֹת לִשְׁרִיטָה וְכִי כְּתִיב כִּי עַם קָדוֹשׁ אַגְּדִידָה וְאַקְּרָחָה מִשּׁוּם דִּכְבָר הֵשִׁיבוּ לְמַעְלָה דְּקָרְחָה לֵיתָא אֶלָּא בִּמְקוֹם שֵׂעָר וְקֵיל טְפֵי מִשְׁרִיטָה.

וְעוֹד דְּבָנִים אַתֶּם אֵינוֹ מִתְיַישֵׁב אֶלָּא אַמַּאי דִּכְתִיב בִּקְרָא דְּהַיְינוּ לֹא תִתְגּוֹדְדוּ וְלֹא תָּשִׂימוּ קָרְחָה אֲבָל כִּי עַם קָדוֹשׁ הוּא הַנְתִינַת טַעַם כלו' הִזְהַרְתִּי אֶתְכֶם בָּזֶה בַּעֲבוּר שֶׁאַתָּה עַם קָדוֹשׁ וְאֶתֵּן מְצָוָה עַל הַשְׁרִיטָה אֲבָל גַּבֵּי בָּנִים אַתֶּם לֹא יִתָּכֵן זֶה כְּלָל וְאִי לְדַקְדֵּק דְּלָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְשְׁרִיטָה לְחִיּוּבָא דְּתִיפּוֹק לֵיהּ דְּהָוֵי מִצְוֹת ל"ת נָשִׁים חַיָּיבוֹת דְּהָיְיתִי טוֹעֶה מִשּׁוּם דְּשְׁרִיטָה וּגְדִידָה חֲדָא מִלְּתָא וק"ל: דַּף לו אַבַּיֵי אָמַר וכו' הִנֵּה הַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ לְדַעַת רַבֵּנוּ וְהַתִּירוּץ נִלְמוֹד מִדִּבְרֵיהֶם דְּרַבֵּנוּ ס"ל דְּהִפְסִיק הָעִנְיָן לְעִנְיָן קָרְחָה מֵהֶכְרֵחַ דִּכְתִיב כִּי עַם קָדוֹשׁ וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם צ"ל דִּכִי פָּרִיךְ לְעֵיל הַשְׁתָּא נָמֵי נֵימָא הִפְסִיק הָעִנְיָן הוּא מֵהֶכְרֵחַ דִּכְתִיב כִּי עַם קָדוֹשׁ דאל"כ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכֻלָּן פְּטוּרוֹת: וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק א"כ קָרָא מַעִיקָּרָא ל"ל כְּלָל עַיֵּין: רָבָא אָמַר הַיְינוּ טַעְמָא דְּאִיסִי וכו' אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק קָרָא דִּתְפִילִּין לת"ת לִפְטוֹר נָשִׁים וְיָדְעִינַן לָהּ מִדְּאִיצְטְ' הֶקֵּישָׁא דְּהָא ג"ש אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן מָקוֹם תְּפִילִּין וק"ל בֵּין לְרָבָא וּבֵין לְאַבַּיֵי וכו' ה"ה דַּהֲוָה מָצֵי לְמִבְעֵי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן אֶלָּא דְּפָרִיךְ לְאַבַּיֵי וּלְרָבָא אֲפִילּוּ אַלִּיבָּא דְּאִיסִי וק"ל: מַתְנִי' הַסְּמִיכוֹת וכו' תְּנוּפוֹת קָשֶׁה ל"ל קָרָא בַּתְּנוּפוֹת דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּכַף כַּף מִכַּף כַּף וְכָל הַתּוֹרָה יָלְפִינַן מִסּוֹטָה א"ו דְּמִשּׁוּם דקי"ל בְּעָלְמָא דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת אִיצְטְרִיךְ כַּף כַּף לְפָטוֹר: וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּכָל הָעֲבוֹדוֹת נָשִׁים פְּטוּרוֹת הָיִיתִי, אוֹמֵר דִּנְהִי דִּבְסוֹטָה חַיָּיבוֹת לְכַתְּחִלָּה לְהָנִיף אֲבָל בְּעָלְמָא לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ לֹא פָּטוּר וְלֹא חִיּוּב אֶלָּא הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהָוֵי בִּשְׁחִיטָה דִּכְשֵׁירָה בְּנָשִׁים אֲבָל לֹא לְמִצְוָה דְּהָא חִיּוּב מִצְוָה לָא הֲוָה יָלְפִינַן מִסּוֹטָה וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ כַּף כַּף בִּגְזֵרָה לוֹמַר דְּלִכְתְּחִלָּה צְרִיכָא לְהָנִיף וְאֵלּוּ הַמְדְּרָגוֹת נִרְאֶה שֶׁהֵם הֶכְרֵחַ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דִּתְנוּפָה אִיצְטְרִיךְ לְמַעוּטֵי מְשׁוּם דְּאַשְׁכְּחַן תְּנוּפָה דִּכְשֵׁרָה כו' א"כ נִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּהַהּ דִּינָא דְּסוֹטָה אֵינוֹ מְבֹרָר אֶלָּא מג"ש דְּיָד יָד אֶפְשָׁר שהג"ש דְּסוֹטָה מִשְׁלָמִים לָא אָתְיָא אֶלָּא לְאִידָךְ צַד דַּעֲבִיד בַּגְמָרָא מַה לְהַלָּן כֹּהֵן וכו' וְאִיצְטְרִיךְ כַּף כָּף וְגִילָּה לג"ש הַשְׁתָּא דְּבִסוֹטָה נָמֵי חַיָּיב וְהַיְינוּ לְמֵדִים מִינֵּיהּ בְּעָלְמָא וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֵט בִּתְנוּפָה בְּנֵי יש' וכו' תוס' הַסְּמִיכוֹת וכו' נִרְאֶה דְּהִרְגִּישׁוּ דְּהַתַּנָּא לֹא סִדֵּר דְּבָרָיו כְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה דְּהַתְּנוּפָה הִיא בְּחָזֶה הַשְׁלָמִים וְהִיא אַחַר קַבָּלַת הַדָּם וְלָזֶה תֵּירְצוּ שֶׁהַתַּנָּא סִדֵּר דְּבָרָיו יָפֶה דב' חֲלוּקוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שְׁנָאָם הַתַּנָּא תְּחִלָּה לְפִי שֶׁהֵם בישׁ' כַּנַ"ל: כְּלָל: תוס' וּמַה בֵּן צֹאן וכו' וְי"ל וכו' הַתּוֹסָ' חִידְּשׁוּ לָנוּ כְּלָל יָפֶה דְּהֵיכָא דְּבָעִינַן לְמֵילַף מִלְּתָא רַבָּה דְּאֵינוֹ נוֹהֵג בְּשְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת דָּחֵינַן הק"ו בְּפִרְכָא כָּל דְּהוּ וּלְקֻלְשִׁי' הַתּוֹסָ' נִרְאֶה לְדַקְדֵּק דְּנַחֲזוֹר הק"ו לְמִקּוֹמוֹת ע"ד זֶה וְנֹאמַר וּמַה שְׁחִיטָה שֶׁצִּיְּנָה הַכָּתוּב בְּבֵן צֹאן לָא קָבַע לוֹ כֹּהֵן הַשְׁחִיטָה שֶׁצִּיְּנָה בְּבֵן עוֹף צִוְּנָה שֶׁתִּהְיֶה ע"י כֹּהֵן הַזָּאָה שֶׁצִּיְּנָה לְבֵן צֹאן שֶׁתִּהְיֶה ע"י כֹּהֵן אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּהְיֶה בְּבֵן עוֹף ע"י כֹּהֵן וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר טָעוּן כְּלִי עֵץ וכו' יוֹכִיחַ דְּאִיכָּא לְמֵימַר

מַה לְהָתָם שֶׁאֵינוֹ נָהוּג כְּלָל וּלְכָךְ לֹא צִינָּה אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיֶה ע"י כֹּהֵן וּכְשֶׁתִּעַיֵּין תִּמְצָא שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹתוֹ יוֹכִיחַ בְּקַל ית'.

עוֹד כָּתְבוּ וע"ל וכו' פי' דִּבְרֵיהֶם שהק"ו מִבֶּן עוֹף עַצְמוֹ וּכְאִלּוּ אָמַר הָכִי בֶּן עוֹף שֶׁבַּתְּחִלָּה טָעוּן כֹּהֵן הֶפֶךְ שְׁאָר קָרְבָּנוֹת אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהְיֶה טָעוּן בַּסּוֹף בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת וּמַאי דְּנָקַט בַּגְּמָרָא וּמַה בֶּן צֹאן וכו' סְמִיךְ אַסּוֹף הק"ו דְּבֶן עוֹף אֲלָא שֶׁהֵבִיאוּ לְסַיֵּעַ לוֹ שֶׁבֶּן עוֹף חָמוּר בִּתְחִלָּתוֹ משא"כ בִּשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת כַּנַ"ל: תוס' מַכְנִיס כֹּהֵן וכו' קָשֶׁה לִי לְפִי תֵּירוּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁכָּתְבוּ אוֹחֵז בְּשָׂפַת הַכְּלִי וכו' אַמַּאי אָמְרִינַן בְּמָנְחוֹת אֵין תְּנוּפָה בְּחִיבּוּרִין הֵיכִי לַעֲבֵיד וכו' דְּהָא אפש' לְהָנִיף כְּגוֹן שֶׁיָּשִׂימוּ א' עַל שְׂפַת הַכְּלִי לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה וְאוּלַי כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ ג"כ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּהֵן מֵניף אֵין בַּכְּלִי שִׁיעוּר לְהַחְזִיק שְׁלֹשָׁה יָדַיִם כְּאֶחָד: דַּף לו לז מַתְנִי' כָּל מִצְוָה וכו' גְּמָרָא מַאי תְּלוּיָה וכו' וַהֲרֵי תְּפִילִּין וּפָטֶר חֲמוֹר וכו' אע"ג דְּלֵעֵיל בְּסֵוְגֵּי' דמ"ע אַסִּיקְנָן דְּאֵין לְמֵדִים מִן הַכְּלָלוֹת וַאֲפִילּוּ בִּמְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ חוּץ וכו' וּמָצִינַן לְמֵימַר הָכָא תָּנָא וְשַׁיֵּיר נִרְאֶה דְּזֶה לֹא יִתָּכֵן בְּשׁוּם פָּנִים חָדָא מִדְּפְלִיג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר אַף הַחֹדֶשׁ אַלְמָא ק"ק בְּדִקְדּוּק נָקַט מִלְּתֵיהּ עָרְלָה וְכִלְאַי' דַּוְקָא: וְעוֹד דְּאֵין שׁוּם טַעַם בְּהָנֵי תְּפִילִּין וּפָטֶר חֲמוֹר שֶׁאֵינָם בִּכְלַל בִּיאָה דִּכְתִיב בְּהוּ.

הֲרֵי תְּפִילִּין וכו' יל"ד נֵימָא דה"ק כָּל מִצְוָה הַתְּלוּיָה בָּאָרֶץ שֶׁחַיָּבִים בָּהּ בֵּין כּוּתִים בֵּין יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בָּאָרֶץ וּלְהָכִי תְּפִילִּין וּפָטֶר חֲמוֹר א"ג דִּכְתוּב בְּהוּ בִּיאָה נוֹהֵג גַּם בח"ל שֶׁאֵינוֹ בְּכוּתִים דְּהָא בכה"ג תֵּירְצוּ בִּירוּשַׁ' אַקְוֶשְׁיָא דְּחַלָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּבַדַּעַת הַמַּקְשֶׁה דקס"ד דִּבְכָל מִצְוָה הַתְּלוּיָה הָוֵי פֵּירוּשָׁהּ כָּל מַאי דִּכְתִיב בָּהּ בִּיאָה א"כ הַכְּלָל הוּא לְמַאי דִּכְתוּב בַּתּוֹרָה וְאֵין לְחַלֵּק בְּבִיאָה דִּכְתוּב בַּתּוֹרָה בֵּין חַיָּבִים בָּהּ פְּכוּתִים לְאֵין חַיָּבִים אֲבָל לְדַעַת הַמְתָרֵץ דה"ק כָּל שֶׁהוּא חוֹבַת קַרְקַע דְּהַשְׁתָּא הַכְּלָל אֵינוֹ בְּמַאי דִּכְתוּב בַּתּוֹרָה אֶלָּא הֵם דִּבְרֵי הַתַּנָּא דְּכְלִיל בְּמִלְּתֵיהּ וְהַשְׁתָּא נָאֱמַר דְּהַתַּנָּא לֹא נָקַט הַכְּלָל אֶלָּא בְּמַאי דְּנָהוּג בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל בֵּין בְּכוּתִים וּלְכָךְ לֹא נָקַט הַתַּנָּא אֶלָּא לְפִי הָאֱמֶת.

מָנָא ה"מ וכו' אִי לָא הֲוָה שׁוּם קְרָא דְּבָאָרֶץ וּקְרָא שָׁרִיבָ' כָּל הַזְּמַן אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהַמִּצְוָה דִּכְתִיב בָּהּ בִּיאָה נוֹהֵג בָּאָרֶץ וּמַאי דְּלָא כְּתִיב בַּהּ בִּיאָה נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בח"ל דְּאִי לֹא הָיָה כְּתִיב אֶלָּא בָּאָרֶץ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכָל הַמִּצְוֹת אֵינָם נוֹהֲגוֹת אֶלָּא בְּאָרֶץ וְאִי לָא הֲוָה כְּתִיב אֶלָּא כָּל הַיָּמִים הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכָל הַמִּצְוֹת שָׁווֹת אֲפִילּוּ בת"ל לְהָכִי אִיצְטְרִיכוּ תַּרְוַיְיהוּ כַּנַ"ל בְּהֶכְרֵחַ בָּמָה שֶׁהָיָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק לְכְאוֹרָה לִשְׁתּוֹק קְרָא מִבְּאָרֶץ אוֹ מֵאֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים בְּלֹא יִמְנַע סְבָרָא וּלְפִי שֶׁהַדָּבָר פָּשׁוּט לֹא אַאֲרִיךְ.

בָּזֶה: אַחַר שֶׁרֻבָּהּ הַכָּתוּב וּמִיעֵט וכו' עַל כָּרְחֵינוּ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא הוּא לְשׁוֹן כָּבֵד דְּהָא בְּקָרָא הוּא לְהֶפֶךְ דְּבַתְּחִלָּה נִכְתַּב הַמִּיעוּט וְאַחַר כָּךְ הָרִיבּוּי וְנִרְאֶה, דה"ק מֵאַחַר שֶׁרִיבָּה הַכָּתוּב וּמִיעֵט מֵעַתָּה מִדִּינָן שֶׁיָּצָא וְלָמַד מִמַּה שֶׁכָּתוּב בָּעִנְיָן וכו': תוס' כָּל מִצְוָה וכו' כְּבָר כָּתַבְתִּי בְּשֵׁמַעְתִּין לְפִי תֵּירוּץ הַיְרוּשַׁ' אַמַּאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא מִתְּפִילִּין וּפָטֶר חֲמוֹר וכו' וּבְמַה שֶׁכָּתְבוּ וְלָא מִשְּׁנֵי לְפִי שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן קָשֶׁה דְּנִרְאֶה דַּהֲוָה מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי הָכִי וּמִדְּלָא מְשַׁנֵּי הוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' מַה שֶּׁהוֹכִיחוּ וְאֵיךְ יִתָּכֵן זֶה דְּהָא כִּלְאַיִם דְּהָוֵי דְּרַבָּנָן וַאֲפִילּוּ הָכִי פָּקְטִי' הַתַּנָּא וּבְדוֹחֵק י"ל דמ"ש וְלָא מְשַׁנֵּי הַיְינוּ לְקַוּשְׁיָתוֹ דְּפָרִיךְ וַהֲרֵי חַלָּה וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא הִיא זוֹ דְּמָצֵי לְשַׁנּוּיֵי ע"ד שְׁמִשְׁנֵי אַקְוֶשְׁיָ' דְּמַעֲשֵׂר כִּלְאַיִם דְּלָא פָּרִיךְ מִטַּעַם זֶה שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן

ה"ה בְּחַלָּה וְנִרְאֶה דה"ק כֵּינָן דְּהַתָּנָא קָאָמַר חוּץ מִכֹּלְאַיִם דְּהָוֵי דְּרַבָּנָן אֶפְשָׁר דְּבִכְלַל כִּלְאַיִם הָוֹו כָּל מִילֵּי דְּרַבָּנָן וּמִינָּהּ יָדְעִינַן חַלָּה וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת באו' וְלָא מְשַׁנֵּי דְּלָא תָּנֵי לֵיהּ לְפִי שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן כְּלוֹמַר וְהָוֵי בִּכְלַל כִּלְאַיִם: עוֹד כָּתְבוּ דְּחַלָּה שֶׁהַחִיּוּב בָּא ע"י גִּלְגּוּל וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דא"כ מַאי הֶוְקֵּשָׁה לִירוּשָׁ' מֵחַלָּה לִישָׁנֵי דְּחַלָּה הָוֵי כְּחוֹבַת הַגּוּף: וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָפוֹת לֹא כָּתְבוּ כֵּן אֶלָּא בְּעֵרֶךְ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֲבָל לְעוֹלָם דְּחַלָּה חוֹבַת קַרְקַע הִיא וכ"כ רַשָּׁ"י זַ"ל בִּשְׁמַעְתִּין דְּהָוֵי חוֹבַת קַרְקַע.

עוֹד כָּתְבוּ דְּדְמֵי עֲרָלָה אֲסוּרִין וכו' אע"ג דְּאָמְרִינַן בְּשִׁלְהֵי הָאִישׁ מָקֻדָּשׁ מָכָרָן וְקִדֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן מְקֻדָּשֶׁת הַיְינוּ דַּוְקָא לִקְנִין אִשָּׁה מִשּׁוּם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֲבָל הַמּוֹכֵר אָסוּר לֵיהָנוֹת מִמֶּנּוּ וְעַיֵּין בְּדִבְרֵי הָרֹא"שׁ שִׁלְהֵי הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ: ומ"ש הַתּוֹסָ' וי"ל דְּאֵין קִנְיָן לִכְנַעֲנִי לְהַפְקִיעַ וכו' אע"ג דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי בְּפֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ אִם יֵשׁ קִנְיָן לִכְנַעֲנִי אוֹ אֵין קִנְיָן נִרְאֶה דְּהָכָא כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדוֹ דְּמִטַּעַם שְׁעְבּוּד הַמַּס אֵין קִנְיָן וכו': פִּיסְקָא אִיבַּעְיָא לְהוּ והק' ת"ק חוּץ מִן הָעֲרָלָה וְכִלְאַיִם וכו' דְּהִלְכְתָא וכו' כְּלוֹמַר דְּהָכִי קַיְימָא לַן אֲבָל לָאו לְמֵימַר דְּעֲרָלָה וְכִלְאַיִם הָוֵי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי דְּהָא לְקַמָּן אָמְרִינַן דְּעֲרָלָה הֲלָכָה וְהַכְּלְאַיִם מד"ס וּבְעֲרָלָה אִיכָּא מ"ד הִלְכוֹת מְדִינָה: וּמַאי אַף אַקַּמָּיְיתָא וכו' ולפ"ז נִרְאֶה דְּלָא גָּרְסִי' בְּמַתְנִיתִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַף מִן הֶחָדָשׁ דְּלָשׁוֹן מִן נִרְאֶה דְּקָאֵי אַסִּיפָא אֶלָּא גר' אַף הַחָדָשׁ וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַשָּׁ"י בַּמִּשְׁנָה וּלְקַמָּן בְּסוֹף הַסֵּוּגְיָא וק"ל: דְּתַנְיָא לְלַמֶּדְךָ וכו' א"ל שַׁבָּת ק"ו הִיא וכו' וק' כִּי הֵיכִי דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל יָלִיף שְׁאָר מְקוֹמוֹת מִבִּיאַת נְסָכִים מְשׁוּם דְּגַלִּי קְרָא דְּלִיכָּא לְלַמֵּד דְּהָוֵי לְאַחַר יְרֻשָּׁה וִישִׁיבָה אַמַּאי לָא יָלְפִינַן מִמּוֹשָׁב דְּשַׁבָּת דְּהָוֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים כֵּינָן דְּאִיכָּא ק"ו והק"ו גְּזֵרָה דְּמוֹשָׁב הָוֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּשַׁבָּת שֶׁכֵּן חָמוּר הַיְלָכָךְ עֲדִיפָא טְפֵי לְמֵילַף מִבִּיאַת נְסָכִי': תוס' וַהֲרֵי שַׁבָּת ול"נ וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּנָהֵי דְּאִיצְטְרִיךְ לְהָבִיא דְּרָשָׁא מ"מ מִשֶּׁמְּעוֹתֶיהָ דְּמוֹשְׁבוֹתֵיכֶם מַשְׁמַע כָּל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים וכו': נֵימָא לֵיהּ תַּנָּא בִּיאָה וּמוֹשָׁב קָאָמֵינָא.

קָשֶׁה נֵימָא דְּהָא דְּלָא קָאָמַר הָכִי מִשּׁוּם דְּלָא תִּקְשֵׁי לֵיהּ מִפֶּסַח דִּכְתִיב בֵּיהּ בִּיאָה וּמוֹשָׁב וע"כ לְתָרוֹצֵי שָׁאנֵי פֶּסַח דַּחֲמִיר דְּאִית בֵּיהּ כָּרֵת. וְנִרְאֶה דה"ק לְהַאי דְּפָרְכִית מִשַּׁבָּת נֵימָא לֵיהּ הָכִי אַדְּ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לֹא יִתָּכֵן דְּהָא בְּעִנְיַן אֲכִילַת מִצָּה הוּא דִּכְתִיב בָּהּ בִּיאָה וּמוֹשָׁב וּלְקַמָּן בִּשְׁמַעְתָּ' אֲבָאֵר בָּזֶה בס"ד: וה"ה דַּהֲוָה מָצֵי לְמִפְרַךְ מֵחֵלֶב וְדָם אֶלָּא דְּאִיכָּ' לְתָרוּצֵי שָׁאנֵי הָתָם דְּאִית בֵּיהּ כָּרֵת בְּמַאי קָמְפַלְגִי פרש"י מָה רָאָה ר"ע וכו' טַעֲמָא דְּלָא פי' מָה רָאָה ר' יִשְׁמָעֵאל וכו' הוּא כמ"ש הַתּוֹסָ' וּדְרִישׁ לָכֶם.

וְקָשֶׁה דְּלִקַמָּן פָּרִיךְ וְאִידָךְ מִשּׁוּם דְּהָוֵי מָלֵךְ וּבכוּרִים וכו'. וּמַאי קוּשְׁיָא דְּהָא לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל ע"כ לָא יָלְפִי' מִמָּלֵךְ דְּאִי יָלְפִינַן מִינֵּיהּ לְכָל מָקוֹם דְּהָוֵי לְאַחַר יְרוּשַׁ' וִישִׁיבָה לִשְׁתּוֹק קְרָא מַלְכָּם דִּכְתִיב גַּבֵּי נְסָכִים דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּהָוֵי לְאַחַר יְרֻשָּׁה וִישִׁיבָה וּמִמָּלֵךְ יָלְפִי' לָהּ.

וְנִרְאֶה דה"ק מָה רָאִיתָ דְּדָרַשְׁתָּ לָכֶם נִדְרוֹשׁ לֵיהּ לְמַאי דְּדָרִישׁ ר"ע וְנִלְמַד מִמָּלֵךְ דְּהָוֵי לְאַחַר יְרֻשָּׁה וִישִׁיבָה וְכֵינָן דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא כֵּן לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אַמַּאי לֹא נֹאמַר דְּכִי קָאָמַר בְּמַאי קָמְפַלְגִי ה"ק אַמַּאי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא דָּרִישׁ כר"ע וְלֹא יִדְרוֹשׁ קְרָא דְּלָכֶם לְהַהּ דְּרָשָׁא.

וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דִּלְקַמָּן לָא פָּרִיךְ אֶלָּא מִכֹּחַ הַבְּנָיָן אָב דְּאִיכָּא לְמֵילַף מִמֶּלֶךְ וּלְכָךְ פָּרִיךְ וְאִידָךְ וכו' אֲבָל הָכָא דְּלֵית לָן שׁוּם יַלְפוּתָאאַחֲרִיתִי לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מָה רָאָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לַחֲלוֹק עַל ר"ע מִשּׁוּם דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּרֵישׁ לָכֶם.

עוֹד קָשֶׁה דְּבַגְּמָרָא פָּרִיךְ בְּמַאי קָמַפְלְגִי וְעִיקַּר הַקֻּשְׁיָא הוּא מָה רָאָה רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲלוֹק עַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְתֵימָא דְּלָא מְשַׁנֵּי בעה"ג וְלָא מִידֵי בְּקַרְבּוֹ נָסְכִים בַּמִּדְבָּר וכו' דְּהָא בַּזְּבָחִים דַּף קי"א מַיְיתֵי בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל ור"ע דְּרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר וְכִי תָּבוֹאוּ לְהַטְעִינָם נָסְכִי' בְּבָמָה קְטַנָּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר אַתָּה אוֹמֵר לְבָמָה קְטַנָּה אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְבָמָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם הֲרֵי בְּבָמָה הַנּוֹהֶגֶת בְּכָל מוֹשָׁבוֹת הַכָּתוּב מְדַבֵּר וּפֵירֵשׁ רַשְׁ"י ז"ל אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְבָמָה גְּדוֹלָה וְאַשְׁמוּעִינַן קְרָא דְּלֹא קָרְבוּ נְסָכִים בַּמִּדְבָּר ולפ"ז כְּשֶׁתִּירֵץ כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם וכו' קמל"ן דְּקָרְבוּ נְסָכִים בַּמִּדְבָּר כֵּן מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא מֵהָתָם נִמְשַׁךְ מִזֶּה דְּרַבִּי עֲקִיבָא לָא ס"ל דְּהִקְרִיבוּ נְסָכִים בַּמִּדְבָּר אֶלָּא מִשּׁוּם דְּדָרִישׁ מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים ולפ"ז קָשֶׁה אִי קֻשְׁיַת הַגְּמָרָא הִיא בְּמַאי קָמַפְלְגִי כְּלוֹמַר מָה רָאָה רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲלוֹק עַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל מַאי מְשַׁנֵּי דְּקָרְבוּ יש' נָסְכִים דְּהָא אִי רַבִּי עֲקִיבָא הַוָה דְּרִישׁ לָכֶם הַוָה דְּרִישׁ הַךְ קְרָא לְבָמָה גְּדוֹלָה וַהֲוָה ס"ל דְּלָא קָרְבוּ יִשְׂרָאֵל נְסָכִים בַּמִּדְבָּר אֲבָל הַשְׁתָּא דְּדָרִישׁ מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לְכָל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים ס"ל דְּקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל נְסָכִים בַּמִּדְבָּר וצ"ע וְאִידָךְ וכו' הָרִיטְבָ"א הק' דְּהָא אָמְרִינַן לְעֵיל דְּמַה לְבִיכּוּרִים שֶׁכֵּן שַׁיָּיךְ בְּהוּ הֲנָאָה וכו' וְנִרְאֶה דִּלְעֵיל אָמַר גַּבֵּי מֶלֶךְ שֶׁדַּרְכּוֹ הַמֶּלֶךְ לִכְבּוֹשׁ וְכָאן אוֹמֵר וּמַה מֶּלֶךְ דִּלְכָבוּשׁ וְהוּא עָנְיָן אַחֵר בַּעֲבוּר הַהֲנָאָה שֶׁלּוֹקְחִים בְּנֵי הָעִיר מִמֶּנּוּ וְעָבְדִינַן ק"ו הָכִי וּמַה מֶּלֶךְ הַצָּרִיךְ לָעָם לִכְבּוֹשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הֲנָאַת הִצְטָל' נַפְשׁוֹ הוּא לְאַחַר יְרֻוָּשָׁה וִישִׁיבָה בִּיכּוּרִים שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא הֲנָאָה מוּעֶטֶת מַהגּוּף לֹא כ"ש.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לְהַךְ ק"ו דְּאִיכָּא לְמֵימַר חַלָּה תּוֹכִיחַ. וְנִרְאֶה דְּהַיְינוּ מַאי דְּקָאָמַר וְאִידָךְ וכו' וּמַיְיתֵי מֵחַלָּה אַךְ תֵּימָא לְמַאן דְּאָמַר דְּהָוֵי שְׁנֵי כְּתוּבִים קָשֶׁה דְּחַלָּה תּוֹכִיחַ.

וְנִרְאֶה דִּיתָרֵץ דְּשָׁאנֵי חַלָּה דִּכְתִיב בְּבוֹאֲכֶם וּמְשֻׁנָּה בִּיאָה זוֹ מִכָּל הַבִּיאוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה וְלָא יָלְפִינַן בִּשְׁאָר בִּיאוֹת דְּהָוְיָן לְאַלְתַּר מֵחַלָּה כְּנִרְאֶה לִי. תּוֹסָפוֹת הוֹאִיל וְנֶאֱמְרָה בּוֹ בִּיאָה וכו' וא"ת וְלָמָּה לֹא הִקְרִיבוּ וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אֵיךְ יִתָּכֵן לְהַקְשׁוֹת כֵּן כֵּיוָן שֶׁהָיוּ עֲרֵלִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' עַצְמָן לְקַמָּן אֵיךְ יִתָּכֵן בָּזֶה לְהַקְשׁוֹת וּלְתָרֵץ כֵּיוָן שֶׁהַדָּבָר הוּא בָּרוּר ואפ' שֶׁהַתּוֹסָפוֹת מַקְשֵׁי' לַמֵּיעוּט שֶׁבָּהֶם שֶׁלֹּא הָיוּ עֲרֵלִים וּלְקַמָּן אוֹמְרֵי' הַתּוֹסָ' דַּאֲפִי' לְמֵיעוּט לֹא הִקְרִיבוּ דְּאָזְלִינַן בָּתַר הָרֹב עוֹד נ"ל עִם מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בָּמָּה שֶׁתֵּירְצוּ זַ"ל דס"ל כְּתַנָּא דְּהָכָא וכו' דְּלִאִידָךְ תַּנָּא דְּאָמַר כָּל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים תִּקְשֵׁי לָן אַמַּאי לֹא הִקְרִיבוּ.

וְנִרְאֶה דְּכַנָּתָם זַ"ל הִיא דְּלִאִידָךְ תַּנָּא י"ל דְּכֵיוָן דְּהָיוּ עֲרֵלִים משו"ה לֹא הִקְרִיבוּ אֲבָל כַּנָּתָם זַ"ל בְּזֶה הוּא דְּלְהַךְ תַּנָּא כָּל מָקוֹם שנא' מוֹשָׁב אֵינוֹ אֶלָּא לְאַחַר יְרֻוָּשָׁה וִישִׁיבָה אֵין צָרִיךְ תֵּירוּץ אַחֵר וְהַתֵּירוּץ מְבוֹאָר דְּמִשּׁוּם הָכִי לֹא הִקְרִיבוּ וכו'.

וְהַשְׁתָּא דְּאָמְרִתְ חוֹבַת הַגּוּף וכו' מוֹשָׁב דִּכְתַב רַחֲמָנָא גַּבֵּי מַצָּה לָמָּה לִי קָשֶׁה לְעֵיל דְּפָרִיךְ ר"ע וַהֲרֵי שַׁבָּת וּמְשַׁנֵּי שב' ק"ו הוּא וכו' אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לֵיהּ וַהֲרֵי מַצָּה דִּכְתִיב בִּיאָה וּמוֹשָׁב וְנוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּהָא בַּאֲכִילַת מַצָּה אֵינוֹ חַיָּיב כָּרֵת אִם לֹא יֹאכַל וְהִיא מִצְוָה דְּעָלְמָא וְנִרְאֶה דְּמָצֵי לְתָרוּצֵי דְּמִדְּרַבָּנָן דַּוְקָא הוּא דְּהָוֵי מִצְוָה לֶאֱכֹל מַצָּה

וְדַוְקָא עַל קָרְבַּן פֶּסַח הוּא דְּעָשׂוּ עַל פִּי הַדִּיבּוּר בַּמִּדְבָּר אֲבָל הַשְׁתָּא פָּרִיךְ לְדִידַן דְּחוֹבַת הַגּוּף תְּלִי' מִלְּתָא שֶׁיִּהְיֶה הַדָּבָר נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בח' הֲרֵי מַצָּה וכו'.

בִּיאָה דִּכְתַב רַחֲמָנָא גַּבֵּי תְּפִילִין יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּינָן דְּעַד הַשְׁתָּא קָיְימִי' בְּמוֹשָׁב דְּכָתַב גַּבֵּי מַצָּה אַמַּאי סָלִיק מִמַּצָּה וּבָעֵי בִּיאָה דִּכְתִיב גַּבֵּי תְּפִילִין וְלָא בָּעֵי בְּמַצָּה גּוּפָהּ בִּיאָה דִּכְתִיב גַּבֵּי מַצָּה לָמָּה לִי דְּהָא ע"כ לֵיכָּא שׁוּם תִּיקּוּן אֶלָּא מַאי דְּתָנֵי ר' יִשְׁמָעֵאל עֲשֵׂה מִצְוָה זוֹ בְּשִׁבִיל שֶׁתִּכָּנֵס לָאָרֶץ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְנִרְאֶה דְּעִיקַּר הַבִּיאָ' עַל תְּפִילִין הוּא דִּכְתִיב וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וכו' וְהוּא עִיקַּר פָּרָשַׁת תְּפִילִין וק"ל.

תוס' מוֹשָׁב דְּכָתַב וכו' תֵּימָא דְּבַסּוֹף וכו' נִרְאֶה דְּגָרְסִ' לָא מַפִּיק מִינַּי' לְקַוְבְעוֹ חוֹבָה אֶלָּא מִבְּעֵרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת וְתֵירְצוּ דְּשָׁמָּא תַּנָּאֵי הִיא דְּהַאי תַּנָּא וכו' פִּי' הַהִיא תַּנָּא דְּהָתָם מַפִּיק לֵיהּ וכו' אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָתָם אָמוֹרָאֵי נִינְהוּ לְכָךְ נר' דְּגָרְסִ' דְּהַאי תַּנָּא לָא מַפִּיק לֵיהּ וכו' פִּי' הַךְ תַּנָּא דְּהָכָא לָא מַפִּיק לֵיהּ וכו' אֶלָּא מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם וְהַךְ תֵּירוּצָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' הוּא כְּעֵין הַגְּהָה הַנִּמְצֵאת בַּסְּפָרִים שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָ' בְּסָמוּךְ נָתְנוּ צְרִיכוּת בַּדָּבָר וְכָתְבוּ דְּתַרְתֵּי קְרָאֵי צְרִיכִי וכו' וְאֶפְשָׁר שֶׁחָזְרָה הִיסָּה לְדַעְתָּם ז"ל וּבְתֵירוּץ שֶׁכָּתְבוּ לְקַמָּן חָזְרוּ מִמַּה שֶׁכָּתְבוּ מֵעִיקָּרָא וְאֵין הַלָּשׁוֹן סוֹבֵל זֶה כֵּינָן שֶׁחָזְרוּ עוֹד לְהַקְשׁוֹת לְקַמָּן וא"ת וכו'.

עוֹד כָּתְבוּ לְקַמָּן ז"ל וי"ל דְּתֵרֵי קְרָאֵי וכו' וְקָשֶׁה לִי כֵּינָן דְּתַרְוַיְיהוּ צְרִיכִי לָמָּה בְּחֵלֶב דְּלֵיכָּא אֶלָּא חַד קְרָא לָא אָמְרִינַן דְּדַוְקָא לח"ל בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים הוּא דַּאֲתָא קְרָא. וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם גַּבֵּי חֵלֶב הֲיִיתִי אוֹמֵר דַּוְקָא בא"י אֲבָל עַכְשָׁיו דִּכְתִיב מוֹשָׁב מֵעַתָּה יָלְפִי' מִמּוֹשָׁב דִּכְתִיב גַּבֵּי מַצָּה דְּאֵין לְחַלֵּק בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וק"ל עוֹד כָּתְבוּ וְחַד לח"ל וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לֹא נֹאמַר דַּאֲתָא לא"י בִּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּאֵין ב"ה קַיָּים אֵין לְחַלֵּק בֵּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֵּין בח"ל וּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת וְחַד לח"ל פ' אֲפִילוּ לח"ל.

תוס' מְמָחֳרַת הַפֶּסַח אֱכוֹל הִקְשָׁה ה"ר אַבְרָהָם ן' עֶזְרָא ז"ל וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אֵיזֶהּ יִתְיַשֵּׁב לְשׁוֹן מְמָחֳרַת בְּלֵיל ט"ו שֶׁהִיא שְׁעַת אֲכִילַת פֶּסַח הָא לָא דָּמֵי לְמִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּהָתָם בַּיּוֹם יָצְאוּ וְרָאִיתִי תֵּיקוּן בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְהִיא מַמָּשׁ סְבָרָתוֹ שֶׁל ה"ר אַבְרָהָם ן' עֶזְרָא ז"ל ויל"ד כֵּינָן דְּהוּא דּוֹחֵק שֶׁצָּרִיךְ לְדָחוֹק לְיִשָּׁנָא דְּמִמָּחֳרַת הֵיכִי דְּחֵיק ה"ר אַבְרָהָם בֶּן עֶזְרָא דּוֹחֵק זֶה כְּדֵי לְהַקְשׁוֹת וי"ל דְּכַוָּנָתוֹ הִיא לְהַקְשׁוֹת דְּלָא פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא וְלָא מִידֵּי לָמָּ"ד לְאַחַר יְרֻשָּׁה וִישִׁיבָה וק"ל וְהִנֵּה סְבָרָתוֹ ז"ל הֲלֹא הִיא כְּתוּבָה בְּסִפְרֵי בְּפָרָשַׁת אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּדִין קְצִירַת הָעֹמֶר.

וּמַה שֶׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּדָבָר זֶה הוּא במ"ש ר"ת דְּהַיְינוּ בְּיוֹם ט"ו וְהָכִי פֵּירוּשָׁהּ דִּקְרָא וכו' דְּאֵיזֶהּ יִתָּכֵן זֶה בְּלֵילְשָׁנָא דְּגְמָרָא דְּקָאָמַר מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח אֲכוֹל מֵעִיקָּרָא לָא אֲכוֹל דְּהָא מֵעִיקָּרָא קָאֵי אַמִּמְחֳרַת וְאִי מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח הַיְינוּ מִן הַיָּשָׁן אֵיזֶהּ שַׁיָּךְ בָּזֶה מֵעִיקָּרָא לָא אֲכוֹל דְּהָא מִן הַיָּשָׁן אֵין לְחַלֵּק וע"כ צָרִיךְ לְדָחוֹק דְּכַוָּנַת הַגְּמָרָא הִיא מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח וכו' וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב ר"ת וְקָלוּי דְּהַיְינוּ חָדָשׁ לֹא אָכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָל מֵעִיקָּרָא קוֹדֶם י"ו לָא אֲכוֹל כֵּינָן שֶׁעֲדַיִין לֹא הִקְרִיבוּ הָעֹמֶר אֶלָּא לָמָּ"ד לְאַחַר יְרֻשָּׁה וִישִׁיבָה יֹאכְלוּ לְאַלְתַּר פִּי' הַמַּצּוֹת יַעֲשׂוּ מִן הַחָדָשׁ וְלָמָּה עֲשָׂאוּהָ מִן הָעִבּוּר כְּלוֹמַר מִן הַיָּשָׁן וְקָשֶׁה לְפִי' ר"ת הֵיכִי מְשַׁנֵּי לָא הָווּ צְרִיכִי דִּכְתִיב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן וכו' דְּלָא מְשַׁנֵּי וְלָא מִידֵּי לְמַאי דְּהֲוָקְשָׁה לוֹ דִּנְהִי דְּהָיָה לָהֶם מִן מ"מ אַכַּתִּי תְּקֻשֵׁי אַמַּאי לֹא עָשׂוּ הַמַּצּוֹת מִן הַחָדָשׁ וְנִרְאֶה

דה"ק דְּבִשְׁלָמָא אִם לֹא יִהְיֶה לָהֶם מִן לֶאֱכֹל הָיוּ צְרִיכִים לַחֲזוֹר אַחַר תְּבוּאָ' הָיוּ לוֹקְחִים חָדָשׁ וְהָיוּ עוֹשִׂים ג"כ הַמְּצוֹות מִמֶּנּוּ אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהֵם לֹא הָיוּ צְרִיכִים לוֹ לְפִי שֶׁהָיָה לָהֶם מִן לֶאֱכֹל לְכָךְ לֹא הֻזְצְרְכוּ לְבַקֵּשׁ חָדָשׁ וּמְעַט שֶׁהָיָה לָהֶם מוּכָן מִן הַיָּשָׁן עָשׂוּ מִמֶּנּוּ הַמַּצּוֹת.

עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִירוּשׁ ר"ת שֶׁנִּרְאֶה שֶׁחוֹלֵק עַל הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּסָמוּךְ דְּמַקְשֶׁה לָמָּה לֹא אָכְלוּ מַצָּה מֵחָדָשׁ וְיָבֹא עֲשֵׂה וְיִדָּחֶה ל"ת דְּלִפְנֵי' ר"ת שֶׁעָשׂוּ הָעוּגוֹת מִן הַיָּשָׁן אֵיךְ יִתָּכֵן לְהַקְשׁוֹת לָמָּה לֹא עָשׂוּ מֵחָדָשׁ דְּכָל עוֹד שֶׁיּוּכְלוּ לְקַיֵּים הָעֲשֵׂה מִבְּלִי שֶׁיִּדָּחוּ אֶת לֹא תַעֲשֶׂה לָמָּה לָהֶם לַעֲשׂוֹתָהּ מֵחָדָשׁ כְּדֵי לִדְחוֹתָ' וְדוֹחֵק לוֹמַר שֶׁהַיְרוּשַׁ' חוֹלֵק עַל תַּלְמוּד דִּידַן בָּזֶה וְהַתּוֹסָ' הֶבִיאוּהוּ דֶּרֶךְ סְתָם וּלְפִנֵי' ר"ת בֶּאֱמֶת קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ ומ"ש ר"י דאל"כ אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְמֵימַר פי' אַמַּאי הֻזְצְרַךְ קְרָא לוֹמַר מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח וּבְשִׁלָּמָא הַשְׁתָּא לְאִידָךְ פִּירוּשָׁ' דְּהָוֵי י"ו הָא קמ"ל קְרָא דְּדַוְקָא בְּיוֹם י"ו אָכְלוּ לְפִי שֶׁנִּקְרַב הָעוֹמֶר וְלֹא קוֹדֶם לָכֵן אֲבָל אִי הָוֵי יוֹם ט"ו מַאי קמ"ל וּמַאי שְׁנָא יוֹם ט"ו מִקּוֹדֶם לָכֵן וְאֵין לפ' בְּדִבְרֵי ר"י דה"ק דְּפָרֵי' לר"ת מַאי דְּהִקְשֵׁיתִי לוֹ הֵיכִי קָאָמַר בגמ' מֵעִיקָּרָא לָא אֲכֹל דְּהָא אֵין לְחַלֵּק וכו' וְנִיחָא טְפֵי לִישָׁנָא דְּאַמַּאי הֻזְצְרַךְ דְּקָאֵי בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָפ' כֵּיוָן דְּאַכַּתִּי לֹא אִיקְרַב עוֹמֶר וְלָא הֲוָה לְהוּ לְמֵימַר אֶלָּא כֵּיוָן דְּאַכַּתִּי לָאו זְמַן עוֹמֶר הוּא כְּלָל וְדַע שֶׁהָרוֹאֶה בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁ' במס' חַלָּה יִתְבָּאֵר לוֹ בפי' שֶׁאֲפִלּ' מִן הַיָּשָׁן חַיָּיב בְּחַדָּשׁ.

וְגַם נִרְאֶה דְּהַיְרוּשַׁ' הֵבִיא מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה בִּפְלוּגְתָּא דְּמַתְנִי' דת"ק וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּעִנְיַן חָדָשׁ ע"ש: דַּף לח תַּנְיָא רַשְׁבַּ"י אוֹ' ג' מִצְוֹת נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל וכ' חָדָשׁ שֶׁאֵין אִיבּוּרוֹ אִיסּוּר עוֹלָם כְּלוֹמַר אֶלָּא כָּל י"ו בְּנִיסָן פי' וַאֲפִילּוּ שֶׁלֹּא נִקְרַב הָעוֹמֶר עֲדַיִן בַּיּוֹם י"ו מ"מ כֵּיוָן שֶׁעָבַר הַזְּמַן מִיּוֹם י"ו עָבַר זְמַן אִיסּוּרוֹ וק"ל.

כִּלְאַיִם שֶׁאִיסּוּרוֹ וכו' פרש"י זָרַע חיט' וְחַרְצָן וְהַדִּין עִמּוֹ דְּבִכְלְאֵי הַכֶּרֶם אַיְירִי דְּאִי בְּכִלְאֵי זְרָעִים אֵינוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה כִּדְאִיתָא לְקַמָּן וק"ל וי"לד הֵיכִי כָּתַב רַשְׁ"י זַ"ל זָרַע חִיטָּה וְחַרְצָן וכו' דְּנִרְאֶה דִּבְשָׁנֵי מִינִין לְבַד אֲסוּרִין בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם דְּהָא קי"ל כְּרַבִּי יאֹשִׁיָּה דְּאֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיִּזְרַע חִיטָּה וּשְׂעוֹרָה וְחַרְצָנוּבְמַפּוֹלֶת יָד.

וְנִרְאֶה דְּדַעַת רַשְׁ"י זַ"ל שֶׁדִּבְרֵי רַבִּי יאֹשִׁיָּה אֵינָם אֶלָּא לְעִנְיַן מַלְקוּת אֲבָל לְעִנְיַן אִיסּוּר הֲנָאָה בְּחַד מִינָא סַגִּי וּרְאָיָה יֵשׁ לִי מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שבפ"י מֵהִלְכוֹת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת כָּתַב זַ"ל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם מִין מִמִּינֵי תְּבוּאָה אוֹ מִינֵי יְרָקוֹת שֶׁנִּזְרְעוּ עִם הַגֶּפֶן וכו' אֲסוּרִין בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה ע"כ כנר' דְּבִמִין א' לְבַד אֲסוּרִין וּבפ"ה מֵהִלְכוֹת כִּלְאַיִם כָּתַב זַ"ל דְּאֵינוֹ לוֹקֶה מִשּׁוּם זוֹרֵעַ כִּלְאֵי הַכֶּרֶם עַד שֶׁיִּזְרַע חִיטָּה וּשְׂעוֹרָה וְחַרְצָן בְּמַפּוֹלֶת יָד אֶלָּא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מַלְקוּת לְאִיסּוּר הֲנָאָה לְבַד.

וְגַם מִדִּבְרֵי הָרָ"ן מוּכָח בְּהֶדְיָא דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בְּחַד מִינָא אָסוּר בַּהֲנָאָה וְהֵבִיאוֹ הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בח"ה מֵהִלְכוֹת כִּלְאַיִם וְהַוקְשָׁה לוֹ לְתָרֵץ מַהַהִיא גַּבְרָא דְּזָרַע בֵּי גֻּפְנֵי וכו' וְיִיְשְׁבוּ שָׁם הָרַב מוהרי"ק זלה"ה.

וְנִרְאֶה דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אָסוּר בְּחַד מִינָא כְּשֶׁזָּרַע מִין א' עִם הַגֶּפֶן בְּמַפּוֹלֶת יָד וְיֵשׁ עוֹד דְּקִדּוּקִים עִם שְׁאָר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אֵין זֶה מְקוֹמָם. וַאֲסוּרִין בַּהֲנָאָה פירש"י דִּכְתִיב תִּקְדַּשׁ לְשׁוֹן הַקְדֵּשׁ ע"כ ואע"ג דִּבְשִׁלְהֵי הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בְּמַתְנִי' דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּעָרְלָה פָּרִיךְ עָלָה דְּרַב אַשִׁי אִי מַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְאַסִּיק אֶלָּא מְחַנְּורְתָּ' כִּדְחִזְקִיָּה וכו' דְּנָפְקָא לֵיהּ מִפֶּן

תִּקְדַּשׁ פֵּן תּוּקַד אֵשׁ נִרְאֶה דְּרַשׁ"י זַ"ל תָּפַס לוֹ הַדּ דְּרָשָׁא לְפִי שֶׁהִיא מְבֹרֶרֶת יוֹתֵר בַּפָּתוּב וְלָא קָאָמַר דְּמְחַנְוַרְתָּא כְּדְחָזְקִיָּה אֶלָּא מִשּׁוּם הָא דְּפָרִיךְ אִי מַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו אֲבָל בְּגוּף הַדָּבָר לָא קַשְׁיָא לֵיהּ וְלָא מִידֵּי בח"ל.

וה"ה לְעָרְלָה בִּשְׁתַּיִם אֵין לְהַקְשׁוֹת כִּלְאֵי זְרָעִים יוֹכִיחוּ דְּלָא אָתוּ בִּשְׁתַּיִם דְּהָא אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְכִלְאֵי זְרָעִים שֶׁכֵּן מֻוָּתָּרִין בַּהֲנָאָה וּלְהָכִי מֻוָּתָּרִין בח"ל. תוס' שֶׁאֵין אִיסּוּרוֹ וכו' ולפ"ז אָתְיָא כר' יְהוּדָה וכו' דִּבְרֵי רַשְׁ"י בֶּאֱמֶת כָּךְ מוֹכְחֵי שֶׁכָּתַב זַ"ל וּבְיוֹם י"ו אִיסּוּרוֹ מֻוָּתָּר אִם יֵשׁ עוֹמֶר קָרֵב דְּנִרְאֶה שֶׁאִם אֵין עוֹמֶר קָרֵב כְּגוֹן בְּזְמַן שֶׁאֵין ב"ה קַיָּמִים אָסוּר כָּל הַיּוֹם וְזֶה ע"כ כְּרַבִּי יְהוּדָה אֲבָל קָשֶׁה לְרַשְׁ"י זַ"ל עַצְמוֹ אַמַּאי לֹא פֵּירְשׁוּ אפי' כְּשִׁמּוּאֵל דְּהָתָם דס"ל דִּבְזְמַן שב"ה קַיָּמִים מִשְׁנִקְרַב הָעוֹמֶר וּמִשֶּׁחָרַב ב"ה מִשֶּׁהֵאִיר הַמִּזְרָח וְשַׁפִּיר שַׁיְיךְ לוֹמַר יֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּר בִּזְמַן הָעוֹמֶר.

וְנִרְאֶה דְּרַשׁ"י זַ"ל רָצָה לְפָרֵשׁ דְּיֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ לְכָל הַזְּמַנִּים דְּלִשְׁמוּאֵל לֹא יִתָּכֵן אֶלָּא בִּזְמַן שב"ה קַיָּמִים אֲבָל לר' יְהוּדָה לְעוֹלָם יֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ שַׁיְיךְ לִזְמַן הָאִיסּוּר בֵּין שב"ה קַיָּמִים בֵּין שֶׁאֵינוֹ קַיָּמִים דְּהַיְינוּ לר' יְהוּדָה דס"ל דַּאֲפִילּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה הָוֵי אִיסּוּרוֹ כָּל הַיּוֹם.

תוס' וה"ה לְעָרְלָה בִּשְׁתַּיִם וא"ת טֶבֶל וּתְרוּמָה וכו' וק' דִּכְלִאֵי זְרָעִים יוֹכִיחוּ דאע"ג שֶׁאִיסּוּרוֹ אִיסּוּר עוֹלָם וְאֵין הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ אַפ"ה אֵינוֹ נוֹהֵג בח"ל וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְכִלְאֵי זְרָעִים שֶׁכֵּן מֻוָּתָּרִין בַּהֲנָאָה דְּהָנֵי נָמֵי נר' דְּמֻוָּתָּרִין בַּהֲנָאָה מִי קָאָמְרִי הַתּוֹסָ' אוֹ בְּמַה מצי' וְאִי הָנֵי אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה הֵיכִי מָצֵינַן לְמֶעֱבַד מַה מצי' מַחֲדָשׁ כֵּיוָן דְּלֵית בְּהוּ שׁוּם שַׁיְיכוּת עִם חָדָשׁ א"ו דְּדָמוּ לְחַדֵּשׁ מִשּׁוּם דְּמֻוָּתָּרִין בַּהֲנָאָה דְּיָלְפִינַן בְּמַה מָצִינוּ דְּחָדָשׁ שֶׁמֻּוָּתָּר בַּהֲנָאָה וַאֲסוּרִין בֵּין בא"י בֵּין בח"ל הָנֵי נָמֵי וכו' וְנִרְאֶה דְּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ הַתּוֹסָ' אוֹ בְּמַה מָצִינוּ וכו' דְּלָמָּה מצי' לֵיכָּא לְמֶעֱבַד יוֹכִיחַ.

וְלִכְאוֹרָה י"לד דְּהַהּ קוּשְׁיָא שֶׁמַּקְשִׁי' הַתּוֹסָ' טֶבֶל וּתְרוּמָה נָמֵי וכו' דְּאִי כָּל חוֹבַת קַרְקַע יָלְפִינַן בק"ו לְמַאי אַהֲנֵי מַאי דְּיָלְפִינַן לְעֵיל מִקְּרָא דְּבָאָרֶץ דְּכָל חוֹבַת קַרְקַע אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בָּאָרֶץ. וְנִרְאֶה דְּזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' ג"כ כְּלוֹמַר דְּאִם אִיתָּא דְּיָלְפִינַן ק"ו טֶבֶל וּתְרוּמָה נָמֵי וְכֵיוָן שֶׁכֵּן ע"כ צ"ל דְּגַם לִכְלִאֵי הַכֶּרֶם וְעָרְלָה לֵיכָּא ק"ו וְתֵירְצוּ דְּלָא מְקַיְּימִי' הק"ו אֶלָּא הֵיכָא דְּלֵיכָּא לְמִפְרַךְ אֲבָל בְּהָנֵי אִיכָּא לְמִפְרַךְ וְיֵשׁ עוֹד פָּנִים אֲחֵרוֹת לְקַיֵּים קָרָא דְּלְעֵיל וְגַם זֶה נָכוֹן עוֹד יֶלֶד לָמָּה לֹא עָשׂוּ הַתּוֹסָ' קוּשְׁיָתָם לִכְלִאֵי זְרָעִים וְלֵיכָּא לְתָרוֹצֵי הַךְ תֵּירוּצָא דְּהָא כִּלְאֵי זְרָעִים נָמֵי אָתֵי בק"ו מְהָנֵי תַּרְתֵּי וְהַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה הַהוּא לְמָעוּטֵי זְרָעִים נִרְאֶה שֶׁסּוֹתְרִים מַה שֶּׁמַּקְשִׁים הָכָא דִּלְקַמָּן כָּתְבוּ דְּכֵיוָן דִּכְלִאֵי זְרָעִים אֵינָם אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה לָא מָצֵי לְמֵילַף בק"ו וכו' וּקְרָא דְּשָׁדְךָ אָתָא לִכְלִאֵי הַכֶּרֶם וְהָכָא הִקְשׁוּ לְטֶבֶל וּתְרוּמָה דְּאִית בְּהוּ תַּרְתֵּי דְּאֵינָם אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה וְדָמוּ לִכְלִאֵי זְרָעִים.

וְנִרְאֶה דְּמִקְּרָא דְּשָׁדְךָ יָלְפִינַן ג"כ מִיעוּט לִכְלִאֵי זְרָעִים אֶלָּא דִּבְכִלְאֵי הַכֶּרֶם מְמַעֲטִינַן לֵיהּ מִמַּלְקוּת וּלְקַמָּן בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת אֲבָאֵר הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר בֵּיאוּר וּבְפָנִים אֲחֵרוֹת. תוס' הָעָרְלָה וכו' וְאֵין לוֹמַר דְּעָרְלָה מִיהָא תַּיְתֵי בק"ו דְּחֹדֶשׁ יֶלֶד נַיְתֵי בְּמַה מָצִינוּ דְּיֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ וְלֵיכָּא לְמֵימַר כִּלְאַיִם יוֹכִיחַ וְדוּק: דַּף לט תוס' הַהוּא לְמָעוּטֵי זְרָעִים וכו' פי' בקו' זְרָעִים שֶׁבְּכֶרֶם וכו' י"לד כֵּיוָן דִּבְכִלְאֵי זְרָעִים אִיכָּא תַּרְתֵּי אַמַּאי לָא יָלְפִינַן בק"ו דֻּמְיָא דְּתְרוּמָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל.

עוֹד קָשֶׁה דְּאִיסּוּר כִּלְאֵי זְרָעִים עַצְמָן בא"י מִנַּלַן דְּאָסוּר כֵּינָן דְּהַהִּ קְרָא אִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. ונר' דְּהַסְבָרָא מְחַיֶּבֶת דִּבְכִלְאַיִם לֹא אַיְיתִי' בק"ו מַלְקוּת כֵּינָן דקי"ל דְּאֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין וְאֵין עוֹנְשִׁים מִן הַדִּין וְדַוְקָא בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם דְּאִיכָּא תְּלָתָא אִיסּוּר עוֹלָם וְאֵין הֶיְתֵּר, לְאִיסּוּרָן וְאִיסּוּר הֲנָאָה הוּא דְּאָמְרִינַן בְּגִילּוּי מִילְּתָא בְּעָלְמָא דְּקָרָא דִּלֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ הָוֵי בֵּין בא"י בֵּין בח"ל אֲבָל בְּכִלְאֵי זְרָעִים שֶׁאֵין בָּהֶם אִיסּוּר הֲנָאָה מַלְקוּת לָא אַיְיתִי' בק"ו וְהָשְׁתָּא לָא הֲוָה יָלְפִינַן מִינֵּיהּ אֶלָּא אִיסּוּר וְשָׁדְךָ מִיעֵט אִיסּוּר בְּכִלְאֵי זְרָעִים בח"ל וְהַשְׁתָּא תַּרְתֵּי שָׁמְעִינַן מִמְּעוּטָא דְּשָׁדְךָ כִּלְאֵי הַכֶּרֶם מִיעֵט מַלְקוּת דַּהֲוָה יָלְפִינַן בק"ו וְכִלְאֵי זְרָעִים ג"כ מִיעֵט מֵאִיסּוּרָא בְּעָלְמָא וְהַתּוֹסָ' לְעֵיל לָא קַיְימִי בְּמַלְקוּת אֶלָּא בְּעִנְיַן אִיסּוּרָא וּבְדִיבּוּר זֶה אַיְירֵי בְּמִילֵּי דְּמַלְקוּת שכ"כ רַשִׁ"י ז"ל בְּהַהוּא לְמְעוּטֵי זְרָעִים וְהַשְׁתָּא אִיסּוּרָא דְּזְרָעִים מֵהָתָם קָרָא שָׁמְעִי' לָהּ.

וְתַדַע לְךָ דְּאִי הַךְ קְרָא דְּשָׁדְךָ לֹא אַתָּא אֶלָּא לְמַעֵט כִּלְאֵי הַכֶּרֶם לְחוּדֵיהּ הֲוָה לֵיהּ לְמַכְתְּבֵי' הַךְ מְעוּטָ' גַּבֵּי לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאַיִם וְהַדְּבָרִים נִרְאִים מֻכְרָחִים בְּעֵינַי מִמַּה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה לָא קי"ל וּכְמוֹ שֶׁאָפְרֵשׁ בְּסָמוּךְ בס"ד.

עוֹד נִרְאֶה בְּעֵינַי דְּהַךְ הֶקֵּישָׁא דְּמַקְשִׁינַן מַה בְּהֶמְתְּךָ בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בח"ל אַף שָׁדְךָ וכו' לָא כְּתִיב אֶלָּא גַּבֵּי הַרְכָּבָה וּמַשְׁמַע דַּוְקָא בְּשָׁדְךָ דְּהַיְינוּ הַרְכָּבַת הָאִילָן מִרַבִּינַן וְלֹא אַזְרִיע' דִּכְתִיב נָמֵי בְּהַהִּ קְרָא דְּדוֹמְיָא דִּבְהֶמָה אַיְיתִינַן וְהָוֵי כְּעֵין מְעוּטָא לְכִלְאֵי זְרָעִים אֲבָל לְכִלְאֵי הַכֶּרֶם לֹא מִיעֵט כֵּינָן דְּבִקְרָא אַחֲרִינָא כְּתִיב אֶפְשָׁר לָן לַאֲתוּיֵי בק"ו וּלְהָכִי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּאִי כִּלְאֵי זְרָעִים הָוֵי דָּמוּ לְכִלְאֵי הַכֶּרֶם בְּכָל ג' צְדָדָיו לָא חָשְׁבִינַן הַךְ מְעוּטָא דְּדוֹמְיָא דִּבְהֶמָה דְּהַיְינוּ דַּוְקָא הַרְכָּבָ' הָאִילָן לְמִיעוּטָא דְּהָיְתִי אוֹמֵר מִי גָּרַע מִכִּלְאֵי הַכֶּרֶם אֲבָל כֵּינָן דְּלָא דָּמֵי הַשְׁתָּא אָמְרִינַן דְּלָא מִרַבִּינַן אֶלָּא דַּוְקָא דְּדוֹמְיָא דִּבְהֶמָה דְּהַיְינוּ הַרְכָּבַת הָאִילָן כַּנִּרְאֶה וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים אֲבָל מַה שֶׁכָּתַבְתִּי בִּתְחִילַּת דִּבְרֵי נִרְאֶה שֶׁהֵם צוֹרֶךְ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּסָמוּךְ.

תּוֹסָפוֹת לָא קַיְימָא לַן וכו' פִּי' בְּקֻנְ' וְנִרְאֶה וכו' נִרְאֶה שְׁמָהּ שֶׁכָּתְבוּ וְנִרְאֶה אֵין לוֹ שַׁיָּיכוּת עַל דִּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל וְנִרְאֶה שֶׁדִּבְרֵיהֶם שַׁיָּיכִי עַד לְבַסּוֹף וה"פ ונר' דְּגַם בְּזְרָעִים ס"ל לְרַבִּי יֹאשִׁיָּה וכו' וא"ת מ"ש וכו' וְיֵשׁ לוֹמַר דְּקָרָא כְּתִיב לֹא תִזְרִיעַ וכו' וְאִם כֵּן מֵהַךְ קְרָא גּוּפֵיהּ בָּרוּר לָן מַאי דְּאִיסְתַּפַּק לֵיהּ לְרַשִׁ"י ז"ל.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּאִם אִיתָא דְּרַב יֹאשִׁיָּה ס"ל דְּגַם כִּלְאֵי זְרָעִים אֲסוּרִי' אַמַּאי לֹא שַׁמְתֵּי' לְהַהוּא גַּבְרָא מִשּׁוּם כִּלְאֵי זְרָעִים וּמַאי הַאי דְּקָאָמַר לֵיהּ לָא קַיְימָא לַן כְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה וכו'. וְנִרְאֶה דבח"ל מוֹדוֹ דְּמֻוָּתָר לְגַמְרֵי.

וְאֵין לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לֵיהּ וְהִתְנָן הַכִּלְאַיִם מד"ס וְלִישַׁנֵּי לֵיהּ כָּאן בְּכִלְאֵי זְרָעִים כָּאן בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם דְּאֶפְשָׁר דְּרַב חָנָן וְרַב עָנָן הֵם יָדְעוּ הַחִילּוּק בְּבֵירוּר דבח"ל מֻוָּתָר לְגַמְרֵי וְלָא אִיסְתַּפַּק לְהוּ כִּי הֵיכִי דְּאִיסְתַּפַּק לֵיהּ לְבַעַל הַתַּלְמוּד וק"ל.

עוֹד כָּתְבוּ תֵּדַע וכו' הַדְּבָרִים קָשִׁים לְהוֹלְמָם דְּהָא אוֹקְמוּהָ הַתּוֹסָ' לְעֵיל לְכִלְאֵי זְרָעִים שֶׁבְּכֶרֶם וְכֵינָן שֶׁכֵּן ע"כ אִיצְטְרִיךְ שָׁדְךָ לְמְעוּטֵי כִּלְאֵי זְרָעִים שֶׁבְּכֶרֶם וא"כ לֵיכָּא הוֹכָחָה למ"ש הַתּוֹסָ' דְּמוֹדֶה ר' יֹאשִׁיָּה בְּכִלְאֵי זְרָעִים וְנִרְאֶה עִם מַה דְּפָרְשִׁי' דע"כ הַאי קְרָא דְּשָׁדְךָ עִיקָּרוֹ לְכִלְאֵי זְרָעִים כְּתִיב דְּאִי דַּוְקָא לְכִלְאֵי הַכֶּרֶם לִכְתְּבֵיהּ גַּבֵּי כִּלְאֵי הַכֶּרֶם אֶלָּא

וַדַּאי דְּתַרְוַיְיהוּ מִיעֵט וְאִי לֵית לֵיהּ כִּלְאֵי זְרָעִים א"כ לְמַאי אִיצְטְרִיךְ הַךְ קְרָא בְּמָקוֹם זֶה זֶהוּ מַה שנר'.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק לְדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי לְאֵיזֶה דָּבָר נֶאֱמַר כַּרְמְךָ וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא דְּאִיצְטְרִיךְ לֶאֱסוֹר הֲנָאָה בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם ונר' דַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתַּב שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע וְגַם כַּרְמְךָ פֶּן תִּקְדַּשׁ וא"כ הַךְ לָאו יַתִּירָא לָמָּה לִי אֶלָּא יֵשׁ לְדַקְדֵּק דע"כ אִיצְטְרִיךְ לָכַד לְקַמָּן לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ מִלְּבַד הַכִּלְאַיִם דְּמִינֵּיהּ נָפֵיק ר' יאֹשִׁיָּה דְּבָעֵינַן תְּלָתָא מִינִים וְאֶפְשָׁר דַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתַּב' בְּלֹא הַלָּאו וק"ל ומ"ש הַתּוֹסָפוֹת דְּשָׂדְךָ הוּא גּוּף הַקַּרְקַע וְלֹא כָּתְבוּ כֵּן בְּכֶרֶם דְּנִקְרָא גּוּף הַקַּרְקַע כֶּרֶם מְשׁוּם דְּלִישָׁנָא דִּקְרָא מְסַיְּעָתָם דְּהָכָא כְּתִיב שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע הִזְכִּיר שָׂדְךָ קוֹדֶם הַזְּרִיעָה אֲבָל בְּכֶרֶם כְּתִיב לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ הַזְּרִיעָה הִזְכִּיר קוֹדֶם הַכֶּרֶם כְּנִרְאֶה דְּהַכֶּרֶם הוּא מִין מִמִּינֵי הַזְּרִיעָה כַּנִּרְאֶה לִי.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה יֵשׁ בָּזֶה אֲרִיכוּת דְּבָרִים בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה מִדִּקְדּוּק דְּבָרָיו ז"ל דִּבְעָרְלָה בַּחו"ל אפי' עָרְלָה וַדַּאי כָּל שֶׁלֹּא יִרְאֶנּוּ לוֹקֵט מֻוָתָּר וּכְפִי מַשְׁמָעוּת שְׁמַעְתִּין אוֹמֵר כֵּן אֶלָּא דַּוְקָא בִּסְפֵק עָרְלָה אָמְרוּ לֹא בְּוַדַּאי וְעַל פיס' דר' יאֹשִׁיָּה ס"ל ז"ל דְּדַוְקָא לְעִנְיַן מַלְקוּת קָאָמַר אֲבָל לְעִנְיַן אִיסּוּר בִּתְרֵי מִינִים בֵּי גַּוְונָא סַגִּי לֶאֱסוֹר וּדְבָרָיו ז"ל בְּרוּרִים בה'מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת פ"י וּבְהִלְכוֹת כִּלְאַיִם וּבֶאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ עִיּוּן עַל כָּל דְּבָרָיו הָאֲרִיךְ בְּדָבָר הָרַב הַגָּדוֹל מוהר"י קָארוֹ זלה"ה בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת דְּבָרָיו רְאוּיִין לְמִי שֶׁאָמָרָן אֲבָל לְעִנְיַן הֲלָכָה כֵּיוָן שֶׁהַדָּבָר יָצָא מִפִּי הָרַמְבַּ"ם ז"ל מִי לֹא יָחוּשׁ לְהַחְמִיר בְּכָל הַחֲזָקוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר וְהַטּוּר בְּהִלְכוֹת כִּלְאַיִם הֶאֱרִיךְ בְּדִינִים אֵלּוּ וצ"ע בִּדְבָרָיו ז"ל הָאֲרִיךְ בָּהֶם הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בְּטוּר י"ד וּבַפ"ה מֵהִלְכוֹת כִּלְאַיִם שֶׁהֶעְתִּיק שָׁם דִּבְרֵי הָרָ"ן ז"ל וְחוֹלֵק עַל דְּבָרָיו בְּאוֹמֵר דְּהָרַמְבַּ"ם אַיְירֵי בא"י וכו' וְהַמַּעֲמִיק בַּדָּבָר יִרְאֶה שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל גַּם בח"ל אָסוּר בַּאֲכִילָה אפי' בְּמִין אֶחָד בְּאוֹפֶן שֶׁאֵין הַתֵּירוּץ עוֹלֶה יָפֶה וְיֵשׁ לִי עוֹד דְּקְדּוּקִים בַּדָּבָר.

וּלְעִנְיַן הַדִּין הַדָּבָר מְבֹרָר בַּפּוֹסְקִים אֵין צוֹרֶךְ לְשַׁנּוֹת הָעְנָיְנִים. מַתְנִי' כָּל הָעוֹשֶׂה מִצְוָה א' גְּמָרָא אָמַר רַב יְהוּדָה ה"ק כָּל הָעוֹשֶׂה וכו' וְדוֹמֶה כְּמִי שֶׁמְּקַיְּמִים וכו' קָשֶׁה דְּמָה אִיכְפַּת לֵיהּ לְרַב יְהוּדָה לוֹמַר וְדוֹמֶה כְּמִי שֶׁמְּקַיְּמִים שֶׁכְּבָר הַקָּוְשְׁיָא מְתוֹרָצֶת וְתוּ וְכִי אִם יִהְיֶה לוֹ לְאָדָם ב' עוֹנוֹת וג' זְכִיּוֹת לְבַד יְדַמֶּה כְּמִי שֶׁקִּיְּים כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְאֶפְשָׁר שֶׁדַּעַת רַב יְהוּדָה שֶׁבְּמִצְוָה אֶחָד לְבַד יִקְנֶה הָאָדָם שֶׁלְּיָמוּתוּ הֶפֶךְ דַּעַת הַחוֹלֵק כמ"ש עַל פָּסוּק וּפָעֳרָה פִּיהָ לְבִלְי חֹק וכו'.

גמ' וּרְמִינְהוּ וכו' קָשֶׁה הַמִּשְׁנָה מִינָּהּ וּבָהּ הֵיכִי מִתְיַישֶׁבֶת לְדַעְתּוֹ אִי אפי' בְּמִצְוָה אַחַת לְבַד וְאַמַּאי וְהָא רֻבָּא עוֹנוֹת נִינְהוּ וְכִי הֵיכִי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן מִכְּלָל וכו'. וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא הֲוָה ס"ל דִּבְחַד מִצְוָה סַגִּי אֲבָל הַשְׁתָּא דְּקָמַהְדַּר לֵיהּ דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא הַשְׁתָּא ק': וּרְמִינְהוּ וכו' הַבָּרְיְיתָא מִינָּהּ וּבָהּ ק' דְּאֵיךְ יִתָּכֵן דְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה רֹוב זְכִיּוֹת יְדַמֶּה כְּמִי שֶׁשָּׁרַף כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וע"כ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְנִרְאֶה דְּאִין ה"נ דְּהָוֵי ס"ל דִּמְרִיעִין לוֹ בעוה"ז וְכָל מַה שֶּׁעָשָׂה מְתֻוָּקָן לִסְעוּדָה אֲבָל מַתְנִי' קָשִׁיתֵי' דְּקָתָנֵי מְטִיבִין לוֹ דְּמַשְׁמַע בעוה"ז וְכִי מְשַׁנֵּי דְּעָבְדִין לֵיהּ יוֹם טוֹב הַשְׁתָּא מְשַׁנֵּי דהי"ט הוּא שֶׁמַּה שֶּׁמְּרִיעִין לוֹ בעוה"ז הוּא טוֹב לוֹ.

וּבָרַיְיתָא מִינָּהּ וּבָהּ קַשְׁיָא דִּיוּקָא אַדִּיוּקָא מֵעִיקָּרָא קָאָמַר כָּל מִי שֶׁזְּכִיּוֹתָיו מְרֻבִּין וכו' מַשְׁמַע הָא בְּשָׁוִין הָוֵי רָשָׁע וְסֵיפָא קָתָנֵי כָּל מִי שֶׁזְּכִיּוֹתָיו מְרֻבִּין וכו' הָא בְּשָׁוִין הָוֵי צַדִּיק ונר' דְּרֵישָׁא וְסֵיפָא נָקֵט הב' קְצָוּוֹת אֲבָל מֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה וְהָוֵי בֵּינוֹנִי הָוֵי צַדִּיק וְעִם שָׁרַב חֶסֶד מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְאֵינוֹ יוֹרֵשׁ גְּהֵינָּם לְדַעַת ב"ה עִם כָּל זֶה לָא מִקְרֵי צַדִּיק גָּמוּר דְּמַאן דְּאָכִיל דְּלָאו דִּילֵיהּ בְּהַיְּיל לְאִסְתַּפּוֹלֵי בֵּיהּ וּלְפִי מַאי דְּתֵירֵץ בַּגְּמָרָא סֵיפָא דְּקָתָנֵי וְכֹל שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת הַיְינוּ הַיְתֵירָה עַל זְכִיּוֹתָיו וכו' לָא הָוֵי שָׁקוּל וּמַאי דְּקָתָנֵי אֵין מְטִיבִין לוֹ פִּי' שֶׁאֵינוֹ כְּמוֹ הַצַּדִּיק גָּמוּר אֲשֶׁר נוֹתְנִים לוֹ מִצַּד מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְזֶהוּ הֶכְרֵחַ לְאָמְרוֹ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בד"ה שֶׁאִם הָיְתָה שְׁקוּלָה וכו' שֶׁהִקְשׁוּ מֵהֵהִיא דר"ה דְּרַב חֶסֶד מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד דְּהַיְינוּ סְבָרַת ב"ה וְתֵירְצוּ דְּהָוֵי כִּבְיָכוֹל וכו' דְּקַדְּקוּ הַתּוֹסָפוֹת לוֹמַר דְּבֵינוֹנִי כְּלוֹמַר שֶׁהוּא צַדִּיק וְאֵינוֹ כ"כ אֶלָּא קָרוֹב לְמַדְרֵיגַת בֵּינוֹנִי וְזֶהוּ דְּחָשְׁבִי' הָתָם בְּצַדִּיק יוֹתֵר מִבֵּינוֹנִי.

וְהָרוֹאֶה במס' ר"ה יֵרָאֶה דְּבֵינוֹנִי לָא מַקְרֵי אֶלָּא לב"ש דלב"ה אֵינוֹ יוֹרֵשׁ גְּהֵינָּם. וְיֵשׁ עוֹד חִילּוּק אַחֵר בֵּין צַדִּיק גָּמוּר לְהֵטִיב לוֹ טוֹבָה יַתִּירָה לְמִי שֶׁהוּא בֵּינוֹנִי שֶׁעִם שֶׁאֵינוֹ יוֹרֵד לְגֵיהִנָּם לֹא יַעֲלֶה מַדְרֵגָתוֹ לְמַדְרֵגַת צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ בעוה"ב.

וְהָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁלוּחֵי מִצְוָה וכו'. קָשֶׁה שָׁאנֵי הָתָם שֶׁאֵינוֹ מְהַרְהֵר בַּעֲבֵירָה עַיֵּין: דַּף מ תוס' וַיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁלִּבּוֹ חָפֵץ פר"ח ח"ו וכו' קָשֶׁה מַה פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא כֹּל שֶׁלֹּא חָס וכו' דְּהָא כָּתַב ז"ל דְּהָאַכְסָנָאוּת מוֹנְעִים הָאָדָם מִן הָעֲבֵירָה.

וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ אַרַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא וְאִיפָּסֵק בְּמֵימְרָא דְּרַבִּי אִלְעַאי מִשּׁוּם דְּדָמֵי לְהַהוּא וְיֵשׁ לִי הֶכְרֵחַ לפי' זֶה ממ"ש הַתּוֹסָ' בַּחֲגִיגָה דַּף י"ו ד"ה וַיַּעֲשֶׂה וכו' ז"ל וְסָוְגְיָא דְּשְׁמַעְתְּתָא אֵינוֹ מַשְׁמַע כִּדְבָרָיו הָכָא וכו' וְלֹא הִזְכִּירוּ סָוְגְיָא זוֹ דְּקִדּוּשִׁין כַּנִּרְאֶה דְּהָכָא א"ש דְּקָאֵי אַדְּלְעֵיל וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר הָתָם.

א"נ ה"ק יְגִיעַת הַדְּרָכִים וכו' מוֹנְעִים וְאִם לָאו שֶׁלֹּא יוּכַל לִכְפּוֹת יְצִרוֹ הָרַע לְפָחוֹת יוֹעִיל לוֹ שֶׁלֹּא יְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בְּפַרְהֶסְיָא וּלְכָךְ פָּרִיךְ אֵינִי וכו'. תוס' אֵין מַקִּיפִין וכו' וְשָׁמָּא וכו'.

פִּי' וְהַשְׁתָּא ה"ק אֵין מַקִּיפִין כְּחָנָנִי לעוה"ב אֲבָל וַדַּאי בעיה"ז מַקִּיפִין שֶׁאֵין נִפְרָעִים מְעֻוָּשָׁה הָעֲבֵירָה מִיָּד דְּהָא תְּנַן שֶׁאִם עָשָׂה בְּסֵתֶר נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ אֲפִילּוּ אַחַר זְמַן בְּגָלוּי וְדָחוּ הַתּוֹסָפוֹת בָּזֶה דִּלְשׁוֹן מַקִּיפִין קָשֶׁה דְּהֵיקֵף מַשְׁמַע שְׁאֵינָם מַמְתִּינִים לוֹ כְּלָל וְעִיקָּר אֶלָּא מִיָּד נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ ולז"א דְּשָׁמָּא בָּרַיְיתָא הִיא וכו'.

אַף קָשֶׁה דְּאֵיךְ יְתָכֵן לוֹמַר כֵּן דלפ"ז הַבָּרַיְיתָא פְּלִיגִי אַמַּתְנִי' דְּמַסֶּכֶת אָבוֹת וְזֶה דּוֹחֵק לְכָךְ נִרְאֶה שֶׁאִם הָיְתָה הַמִּשְׁנָה דְּמַסֶּכֶת אָבוֹת הפי' אֵין מַקִּיפִין פִּי' שֶׁאֵין מְנַכִּין לוֹ הַשְׁגָּגוֹת כִּשְׁאָר עֲבֵירוֹ' אֶלָּא אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ וְהָכִי נָמֵי קָתָנֵי הָתָם אֵין נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ בְּגָלוּי אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד אֲבָל לְשׁוֹן מַקִּיפִין קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ דְּלֹא הילי"ל אֶלָּא אֵין מְנַכִּין אִם כַּוָּנַת מִשְׁנָה זוֹ הִיא הִיא מַתְנִי' דְּמַסֶּכֶת אָבוֹת וְהִיא עַצְמָהּ לְכָךְ פֵּירְשׁוּ דְּשָׁמָּא בָּרַיְיתָא הִיא וַהֲבָנַת אֵין מַקִּיפִין הִיא לוֹמַר דְּאֵין מַמְתִּינִים כְּחָנָנִי אֶלָּא נִפְרָעִים מִיָּד וְנִרְאֶה לִי דְּלָא גָּרְסִי הַתּוֹסָפוֹת בְּדִבְרֵי הגמ' אֶלָּא תְּנַן דִּלְשׁוֹן הָתָם לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר בַּבָּרַיְיתָא: ת"ר לְעוֹלָם יֵרָאֶה אָדָם וכו' הִכְרִיעַ לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם וכו' הַמּוּבָן מִדִּבְרֵי הַבָּרַיְיתָא לענ"ד

שֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן אַחַר רֹב הָעוֹלָם וְאֵין הַיָּחִיד נִדּוֹן בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֶלָּא שֶׁכָּךְ הִיא הַמִּדָּה שֶׁמַּשְׁגִּיחַ
ה' עַל מַעֲשֶׂה הַיָּחִיד וְאִם מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים מְרֻבִּים וְכֵן כָּל יָחִיד וְיָחִיד אוֹ רֻבָּן מִיָּד כָּל
הָעוֹלָם נִיצּוֹל אֲפִילּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבָּהֶם וְלֹא יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ מִפְּנֵי הַשּׁוֹטִים וְאִם רֻבָּן חוֹבָה
מַפְסִיד הָעוֹלָם וְהַצַּדִּיקִים עִמָּהֶם אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ג מה' תְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִרְאֶה כֵּן
אֶלָּא שֶׁדָּנִין לְיָחִיד וְאִם זְכִיּוֹתָיו מְרֻבִּים נִכְתַּב לְחַיִּים וְאִם לְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ וְכֵן הַמְּדִינָה וְכֵן
הָעוֹלָם וְלִדְבָרָיו צ"ע דְּאַחַר שֶׁדָּנִין לְעוֹלָם מָה הוֹעִיל דִּין הַמְּדִינָה וְדִין הַיָּחִיד וְאִם דָּנוּ
לְיָחִיד שֶׁרֹוב זְכִיּוֹתָיו לְחַיִּים וְיִהְיֶה בִּמְדִינָה שֶׁרֻבָּן חַיָּבִים מָה הוֹעִילוּ בְּדִינָם לְיָחִיד וְנִרְאֶה
שֶׁכָּךְ הֵם הַדְּבָרִים שֶׁדָּנִים לִפְרָטִיִּים לְחַיִּים וְאִם יִהְיוּ בַּמְּדִינָה שֶׁרֻבָּן חַיָּבִים יִפְסֹד הַמְּדִינָה
וְהֵם יִנָּצְלוּ בִּזְכִיּוּתָם כְּנָח אוֹ הָאֵל יִשְׁתַּדֵּל לְהוֹצִיאָם מִשָּׁם בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת וְכֵן אִם רֹוב הָעוֹלָם
חַיָּבִים יַפְסִיד לְכָל הָעוֹלָם כִּבְנֵי הַמַּבּוּל וְכָל הַפָּחוֹת נִשְׁאַר עִיר קְטַנָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא
יָרַד הַמַּבּוּל שָׁם דְּלָאו דַּוְקָא כָּל הָעוֹלָם אִי נָמֵי דִּין שֶׁל מַעְלָה כָּךְ הוּא שֶׁדָּנִין אֶת כָּל הָעוֹלָם
אִם רֻבָּן חַיָּבִים יִמְחוּ וְאִם רֹוב הָעוֹלָם זַכָּאִים יִנָּצְלוּ וְהַפְּרָטִיִּים יְקַבְּלוּ אֶת עָנְשָׁם וְאִם הִיא
מְדִינָה פְּרָטִית שֶׁרֻבָּן חוֹבוֹת יֹאבְדוּ וְאִם רֻבָּן זְכִיּוֹת תִּנָּצֵל כְּלָלוּת הַמְּדִינָה וְהַיְחִידִים אֲשֶׁר
רֻבָּן עוֹנוֹת יְקַבְּלוּ אֶת עָנְשָׁם וְיֹאבְדוּ וּמִי שֶׁרֻבָּן זְכִיּוֹת יִנָּצְלוּ וְלָאו דַּוְקָא נְקַט הָרַמְבַּ"ם
תְּחִלַּת הַדִּין כְּיָחִיד כִּי בַּעֲבוּר שֶׁהַבָּרַיְיתָא אָמְרָה לְעוֹלָם יֵרָאֶה אָדָם עַצְמוֹ וכו' נְקַט
הָרַמְבַּ"ם כֵּן כַּנַ"ל: תוס' תַּלְמוּד גָּדוֹל וכו' רַשְׁ"י זַ"ל פִּי' שֶׁהַתַּלְמוּד מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה
וְנִמְצְאוּ שְׁנֵיהֶם בְּיָדוֹ פִּי' דְּלְעוֹלָם שֶׁהַמַּעֲשֶׂה גָּדוֹל דְּמִי נִתְלֶה בְּמִי אֲבָל בְּזֹאת הַבְּחִינָ' יִקָּרֵא
הַתַּלְמוּד גָּדוֹל לְפִי שע"י הַתַּלְמוּד נִמְצְאוּ שְׁנֵיהֶם בְּיָדוֹ וּמַסְכִּים בְּזֶה למ"ש בפ"ק דב"ק
וְהָאָמַר מַר וכו' אַלְמָא מַעֲשֶׂה עָדִיף אֲבָל כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' לְהַקְשׁוֹת דְּשַׁפִּיר אָמְרִי' קַיָּים אָמְרִי'
לְמֵד לָא אָמַר דְּאִי לָמַד קַיָּים ג"כ בִּכְלַל כֵּינָן שֶׁהַתַּלְמוּד מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה אֲבָל בְּקַיָּים
מַעֲשֶׂה לְחוּדֵי' מַשְׁמַע וא"כ הֵיכִי פָּרִיךְ וְהָאָמַר מַר וכו' דְּמַשְׁמַע דְּמַעֲשֶׂה עָדִיף מִלְּמֵד הָא
אֵינוֹ כֵּן דִּלְימּוּד עָדִיף מִשּׁוּם דְּהָוֵי לִימּוּד וּמַעֲשֶׂה וְשַׁפִּיר אָמְרִינַן קַיָּים אָמְרִינַן לְמֵד לָא
אָמְרִינַן וּמִתַּרְצִי' הַתּוֹסָ' דְּהָתָם הָכִי פָּרִיךְ דְּכֵינָן שֶׁאָנוּ אוֹמְרִי' קַיָּים הֲרֵי אָנוּ אוֹמְרִים לָמַד
וכו' וְכָתְבוּ וּמְשַׁנֵּי וכו' מִשּׁוּם דִּלְפִי דרכ' לָא מְשַׁנֵּי הָא לְמִגְמַר וכו' וְלָא מִידֵי דְּהָא סוֹף סוֹף
כְּבָר בִּכְלַל הוּא וּלְכָךְ פִּי' וּמְשַׁנֵּי כְּלוֹמַר דִּלְמִגְמַר לְדִידֵיהּ מַעֲשֶׂה עָדִיף כלו' וּבְוַדַּאי לָמַד
דְּהֵיאַךְ קַיָּים אִם לֹא לָמַד אֲבָל יֵשׁ מַדְרֵיגָה עֲצוּמָה גְּדוֹלָה מִזֹּאת וְהִיא הַמְלַמֵּד לַאֲחֵרִים
אֲשֶׁר זְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ עוֹד כָּתְבוּ וי"מ כו' לפי' אֵלּוּ המפ' ה"ק קַיָּים אָמְרִי' דְּוַדַּאי
דְּעָדִיף טְפֵי אַחַר שֶׁלָּמַד אֲבָל לָמַד לָא אָמְרִינַן פִּי' לָמַד לְאַחֲרִינִי וְהוּא כְּפִי הפי' שֶׁכָּתְבוּ
לְעֵיל באו' וּמְשַׁנֵּי וכו' וְיֵשׁ לִי לְפָרֵשׁ דִּבְרֵיהֶם בְּפָנִים אֲחֵרוֹת זֶה נִרְאֶה בָּרוּר בְּכָל הַמָּשָׁךְ
דִּבְרֵיהֶם וְרָאִיתִי לה' מהרי"ן לֵב זלה"ה בח"ב פי' בב"ק לֹא בֵּיאֵר יָפֶה כָּל לֹא בֵּיאֵר יָפֶה כָּל הַמָּשָׁךְ דִּבְרֵי
הַתּוֹסָ' אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת צְרִיכִי' בֵּיאוּר וּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי הִיא הַנָּכוֹן: סְלִיק פֶּרֶק הָאִשָּׁה נִקְנֵית פֶּרֶק
הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ דַּף מא הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וכו' פרש"י וכ"ש כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה וכו' פי' הכ"ש הוּא
לְעִנְיַן אִם כְּבָר קִיבֵּל אָבִיהָ קִדּוּשֶׁיהָ דְּנִדַּאי דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת דְּכֵינָן דַּאֲפִי' נַעֲרָה דְּאִית לַהּ
יָד יֵשׁ יְכוֹלֶת לָאָב לְקַדֵּשׁ' כ"ש כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה שֶׁאֵין לָהּ יָד.

וּמַתְנִיתִין לָאו לְגַבֵּי קַבָּלַת קִדּוּשֶׁיהָ קַיְימָא דְּהָא מַתְנִי' הִיא הָאָב זַכַּאי בְּבִתּוֹבְקִדּוּשֶׁיהָ וכו'
אֲבָל עִיקַּר מַתְנִי' דְּהָכָא הִיא לְעִנְיַן הָאֵיסּוּר לְקַדְּשָׁהּ וכו' וּלְכָךְ חָזַר רַשְׁ"י זַ"ל לְהַקְשׁוֹת
וְהָא דְּנַקְט נַעֲרָה וְלֹא נִתְחַוֵּר בְּמַה שֶׁסִּיֵּם וְאָמַר דכ"ש הוּא כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה דהכ"ש הוּא
לְעִנְיַן קַבָּלַת הַקִּדּוּשִׁין שֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל מַתְנִיתִין לָא אַיְירִי בְּהָכִי אֶלָּא בְּדִין אִם יָכוֹל

לְקַדֵּשָׁהּ בּוֹ וּבְשִׁלּוּחוֹ אוֹ לֹא וְהֲוָקְשָׁה לוֹ דְּהָיָה רָאוּי לוֹמַר הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ הָתָם כִּדְקָתָנֵי הָתָם הָאָב זַכַּאי בְּבִתּוֹ בְּקִדּוּשֶׁיהָ וכו' וכמ"ש הַתּוֹסָ' בד"ה כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה וכו' וְהֵשִׁיב ז"ל אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקֵט וכו' וְקָשֶׁה דְּאַמַּאי קָאָמַר אוֹרְחָא דְּמִלְּתָ' נַיְמָא דְּנָקֵט נַעֲרָה מְשׁוּם חִידּוּשָׁ' דַּאֲפִי' נַעֲרָה דְּאִית לַהּ יָד דַּהֲוָה אֲמִינָא דְּכִי הֵיכִי דְּבְגֵירוּשִׁין אִית לָהּ יָד לְקַבֵּל גִּיטָּהּ מִיַּד בַּעְלָהּ הוּא הַדִּין בְּקִדּוּשִׁי' וְאִיתַּקֵּשׁ הֲוָיָה לִיצִיאָה וּכְרִישׁ לָקִישׁ קמ"ל מַתְנִי' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ נַעֲרָה בּוֹ וּבְשִׁלּוּחוֹ בְּדַוְקָא וְלֹא ע"י עַצְמָהּ.

וְרָאִיתִי בגמ' דְּפָרִיךְ לְרֵישׁ לָקִישׁ מֵהָךְ מַתְנִי' אֲבָל רַשְׁ"י ז"ל כָּתַב דְּהַאי דְּנָקֵט נַעֲרָה וכו' מְשׁוּם דְּהֲוָקְשָׁה לוֹ ז"ל דְּאִי הָכִי הֲוָה לֵיהּ לְמַתְנֵי הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ סְתָם וְגַם נַעֲרָה בִּכְלַל וַאֲפִילּוּ הֲוָה קָתָנֵי סְתָם הֲוָה פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא לְרֵישׁ לָקִישׁ שַׁפִּיר אֶלָּא דע"כ צ"ל דְּנָקֵט נַעֲרָה אוֹרְחָא דְּאַרְעָא וכו'.

וְקָשֶׁה דְּבְגְמָרָ' מַשְׁמַע דְּאָסוּר לְאָדָם שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ קְטַנָּה עַד שֶׁתִּגְדַּל וְתֹאמַר בְּפָלוֹנִי אֲנִי רוֹצָה וְהֵיכִי כָּתַב ז"ל דְּהַאי דְּנָקֵט נַעֲרָה אוֹרַח אַרְעָא וכו' כנר' דְּאִיסוּרָ' לֵיכָּא. גַּם בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל תָּמִיהָ לִי תְּמִיהָה זוֹ שֶׁכָּתַב בפ"ג מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת שֶׁאֵין רָאוּי לָאָדָם לְקַדֵּשׁ בִּתּוֹ קְטַנָּה וכו' וְלֹא רָאִיתִי בִּדְבָרָיו שֶׁהִזְכִּיר אִיסּוּר כְּלָל.

וְהַנִּרְאֶה דס"ל ז"ל דְּאָסוּר דְּקָאָמַר בגמ' לָאו אִיסּוּר גָּמוּר קָאָמַר אֶלָּא מְשׁוּם עֵצָה טוֹבָה שֶׁיַּעֲשׂוּ כֵּן לְכַתְּחִלָּה הוּא דְּקָאָמַר מַתְנִי' וְטַעֲמָא דְּמִלְּתָא נִרְאֶה דְּהֲוָקְשָׁה לְהוּ ז"ל מַאי דְּהֲוָקְשָׁה לְבַעֲלֵי הַתּוֹסָ' דְּהֵיכִי קָאָמַר אָסוּר וכו' דְּהָא אָמְרִי' לְעֵיל טָב לְמֵיתַב טַן דּוּ מִלְּמֵיתַב אַרְמְלוּ וְהַתּוֹסָ' חִלְקוּ בֵּין גְּדוֹלָה לִקְטַנָּה אֲבָל רָשַׁי ז"ל וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל מְתָרְצִים בָּזֶה מִכֹּחַ הַךְ קוּשְׁיָא דְּאֵין אִיסּוּר זֶה דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא אִיסּוּר גָּמוּר דְּהָא מַאי אִיסּוּרָא אִיכָּא כֵּיוָן דְּאִיכָּא הַךְ טַעְמָא דִּלְעֵיל דְּטָב לְמֵיתַב טַן דּוּ אֲבָל מ"מ אוֹרַח אַרְעָא שֶׁלֹּא יֵעָשֶׂה כֵּן לְכַתְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּבֹא לוֹמַר כֵּן אִם יִקָּרֶה בְּמִקָּרֶה רָחוֹק וְזֶהוּ שֶׁכִּיוָן רַשְׁ"י בְּאוֹמֵר אוֹרַח אַרְעָא וכו' כְּדְמְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא כְּאִילּוּ בָּא לְפָרֵשׁ דְּמַאי דְּמְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא הָוֵי הַךְ אוֹרַח אַרְעָא וְלֹא יוֹתֵר.

גְּמָרָא מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשִׁלּוּחוֹ פירש"י דְּכִי אַסִּיק דְּמִצְוָה מְקַבֵּל שָׂכָר טְפֵי רָשַׁי ז"ל הֲוָכְרַח לְפָרֵשׁ כֵּן וְלֹא פֵּירֵשׁ דְּהַמִּצְוָה בּוֹ הוּא שֶׁיַּרְאֶנָּה וּלְהַךְ לִישָׁנָא אִיסּוּרָא לֵיכָּא אֲבָל לְלִישָׁנָא בָּתְרָא אִיסּוּרָא אִיכָּא וכו' מְשׁוּם דא"כ לָא מַיְיתֵי מֵרֵב סָפְרָא מְחָרִיךְ רֵישָׁא וְלָא מִידֵי.

וְעוֹד דְּזֶה יוּבַן עִם מַה שֶּׁכָּתַב רַשְׁ"י בְּסָמוּךְ בְּהָא אִיסּוּר נָמֵי וכו' דְּמִצְוָה שֶׁיַּרְאֶנָּה שְׁמָא תִּתְגַּנֶּה וכו' ויל"ד דְּמֵאֵיזֶה טַעַם כָּתַב דְּמִצְוָה שֶׁיַּרְאֶנָּה וּבַגְּמָרָא לָא קָאָמַר אֶלָּא אָסוּר לָאָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה וכו' וְנִרְאֶה דְּנִדְאִי מִצְוָה אִיכָּא דְּוַאֲהַבְתָּ לְרֵעֲךָ וכו' אֲבָל הָאִיסּוּר הוּא שֶׁמְּבַטֵּל מִצְוָה זוֹ וא"כ לְעֵיל הֲוָכְרַח לוֹמַר לְמַאי דְּקָאָמַר מִצְוָה בּוֹ הַיְינוּ הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק בְּגוּפוֹ וּמְקַבֵּל שָׂכָר טְפֵי דְּאִם הַמִּצְוָה בּוֹ הוּא מִצְוָה שֶׁיַּרְאֶנָּה הַיְינוּ מַמָּשׁ לִישָׁנָא בָּתְרָא וק"ל.

אֲבָל בְּהָא וכו' לִשּׁוֹן בְּהָא לְעֵיל קָאֵי דְּקָאָמַר אִיכָּא דְּאָמְרִי בְּהָא אִיסּוּרָא נָמֵי אִית בֵּהּ אֲבָל בְּהָא אִיסּוּרָא לֵית בַּהּ וכו' וְהִפְסִיק בְּמִלְּתָא הָכִי אִתְּמַר דְּרַב יוֹסֵף לְסַיֵּים הָעִנְיָן וק"ל. תוס' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְאֵין שַׁיָּיךְ לְתָרֵץ הָכָא לָאו דַּוְקָא וכו' פֵּירוּשׁ דְּמַתְנִי' הָכִי קָאָמַר לָאו דַּוְקָא

בּוֹ אֶלָּא אפי' שְׁלוּחוֹ ופי' דִּבְרֵיהֶם דְּהַיְינוּ לֹא זוֹ אַף זוֹ וְהַתּוֹסָ' תֵּירְצוּ בָּזֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְשַׁנּוּיֵי הָכִי אֶלָּא בִּשְׁתֵּי בָּבוֹת אֲבָל בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת לֹא.

וּכְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁהוּא דָּבָר בְּלִי טַעַם וּמַאי שְׁנָא שְׁתֵּי בָּבוֹת מִשְּׁתֵּי תֵּיבוֹת וְהָרִיטְבָ"א כָּתַב ג"כ בָּזֶה דה"ה דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר הָכִי. וְנִרְאֶה דְּבִשְׁלָמָא בְּכָל בָּבָא כְּשֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ הַחֲלוֹקָה הָרִאשׁוֹנָה לֹא יָרַד לְחִידּוּשׁ הב' וּכְשֶׁכָּתַב הַשְּׁנִיָּה מִשּׁוּם חִידּוּשׁ' לָא הֲוָה לֵיהּ לְמִחְלוֹק אֶת הָרִישָׁא שֶׁאֵינָהּ כ"כ מֻחְזָקֶת וַאֲפִילּוּ בְּעִנְיָן שֶׁנּוֹגֵעַ לְדִין אָמְרִינַן בְּכַמָּה דֻּכְתֵי רָאָה רַבִּי דְּבָרִי פ' וכו' וּמִשְּׁנָה לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ אֲבָל בְּבָבָא אַחַת בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת הוּא דְּוַחַק גָּדוֹל שֶׁנֹּאמַר שֶׁכְּשֶׁהָיָה כּוֹתֵב הַדִּין לֹא יָרַד לְכַוֵּן הַדִּין וּבְתוֹךְ כְּדֵי דִּיבּוּר יָרַד לְאוֹתוֹ הַחִידּוּשׁ וּלְכָךְ הֻזְכְּרוּ לְתָרֵץ מִצָּוָה בּוֹ וכו' עוֹד נ"ל טַעַם אַחֵר דְּבִשְׁלָמָא בִּשְׁתֵּי בָּבוֹת צ"ל חֲדָא חֲדָא שֶׁמְּעִינְהוּ וּתְנִינְהוּ אֲבָל בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כֵּן דְּהָא כֻּלָּן שְׁמָעָן בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּיבּוּר ולפ"ז נִיחָא שֶׁפִּיר שֶׁאִם הַחֲלוּקוֹת הָיוּ שְׁנוּיוֹת בְּזוֹ וְאֵין צ"ל זוֹ אָמְרִי' שֶׁפִּיר דְּשַׁיָּיךְ אפי' בִּשְׁתֵּי.

תֵּיבוֹת דְּכֵיוָן דַּאֲפִילּוּ בִּשְׁתֵּי בָּבוֹת אִי אמר' חֲדָא חֲדָא שַׁמְּעִינְהוּ אַכַּתִּי קָשֶׁה דְּאֵין מְסַדֵּר דְּבָרָיו יָפֶה כֵּיוָן דְּכָתַב הַמְחֻדָּשׁ לָמָּה לוֹ לִכְתּוֹב הַחֲלוֹקָה הָאַחֶרֶת וְכֵיוָן שֶׁאֵין תִּיקּוּן בְּסִידּוּר דְּבָרָיו הוּא הַדִּין דַּאֲפִילּוּ בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת שַׁיָּיךְ לוֹמַר זוֹ וְאֵין צ"ל זוֹ וְיֵשׁ עוֹד סִיּוּעַ לָזֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת פ"ק דְּשָׁבוּעוֹת דַּף ד' דִּיבּוּר הַמַּתְחִיל הַסּוֹל וְהַסְּיָרָה וְהַמַּקְדֵּחַ זוֹ וא"ב לוֹמַר זוֹ קָתָנֵי וכו' וְהוּא כְּלָל נָאוֹת וּמְחֻדָּשׁ כַּנַ"ל.

תּוֹסָפוֹת וְכִי אִתְּמַר דְּרַב יוֹסֵף אַסֵּיפָא אִיתְּמַר וכו' לְכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה מִדִּבְרֵיהֶם דַּאֲפִילּוּ אִיסּוּרָא אִיכָּא אֲפִילּוּ אַמְּכִירָה וְהוּא דְּבַר תֵּימָא דְּהָא עִיקַּר הַטַּעַם הוּא שֶׁלֹּא תִּתְגַּנֶּה עָלָיו וְאִם מְכִירָה לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר כְּלָל מִזֶּה לְכָךְ נִרְאֶה דַּהֲבָנַת הַתּוֹסָפוֹת וְהַסְכָּמַת דִּבְרֵיהֶם כָּךְ הוּא דְּהַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ אַמַּאי לָא מוּקֵי מִלְּתָא דְּרַב יוֹסֵף כִּדְקָא הֲוָה קָאָמַר מֵעִיקָּרָא אַרִישָׁא וְאַיְירִי בְּמְכִירָה וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא אִיסּוּרָא וְתֵירְצוּ בָּזֶה דְּמָנָא לַן הָא לְדָחֲקֵי מַתְנִי' וּלְאוֹקְמָא פָּרָטִי' דְּדִילְמָא מַתְנִי' אַיְירִי כּוֹלֶלֶת בֵּין מַכִּירָה בֵּין אֵינוֹ מְכִירָה וְהָא כִּדְאִיתָא והכ"ד הֵיכָא דְּמְכִירָה הֲוֵי מִצָּוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ וְהֵיכָא דְּאֵינוֹ מְכִירָה אִיסּוּרָא הוּא דְּאִיכָּא וּמַתְנִי' הַדִּין קָתָנֵי הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בּוֹ וּבִשְׁלוּחוֹ לוֹמַר הַדִּין לְבַד וְלֹא יוֹתֵר וּמִשְׁתְּמַע לְכָל מִלְּתָא וּמִלְּתָא כְּפִי דִּינוֹ אֲבָל אִי מוּקֵי לָהּ אַרִישָׁא וּבִמְכִירָה דַּוְקָא נִמְצָא שֶׁהַמִּשְׁנָה הִיא פָּרָטִית וז"ש הַתּוֹסָפוֹת וַאֲפִילּוּ אִיסּוּרָא אִיכָּא כְּלוֹמַר דְּאִיסּוּרָא נָמֵי אִיכָּא בְּמַתְנִי' הֵיכָא שֶׁאֵינוֹ מַכִּירָה וְאִי רַב יוֹסֵף הֲוָה יָדַעְנָא בֵּיהּ דְּנַדַּאי אַרִישָׁא קָאָמַר לְמִלְּתֵיהּ הֲוָה דָּחֲקִינַן לְמַתְנִי' וּמוֹקְמִינַן לָהּ פָּרָטִית אֲבָל כֵּיוָן דְּמִלְּתָא דְּרַב יוֹסֵף לֹא נָדַע הֵיכָא קָאֵי טְפֵי אִית לָן לְאוֹקְמֵי מַתְנִי' כּוֹלֶלֶת וְרַב יוֹסֵף אַסֵּיפָא דְּמַתְנִי קָאֵי.

א"נ ה"ק מִלְּתָא דְּרַב יוֹסֵף לֹא נָדַע אִי אַיְירִי בְּמְכִירָה דַּוְקָא דְּאִי הֲוָה יָדַעְנָא בֵּיהּ דְּקָאָמַר בְּפִירוּשׁ דְּאַיְירִי בְּמְכִירָה הֲוָה אָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּדָבָרָיו מְיֻוָּסָדִים עַל הַמִּשְׁנָה מוֹקֵי מַתְנִי' פָּרָטִית אֲבָל כֵּיוָן דְּלָא נָדַע מִלְּתֵיהּ אֲפִילּוּ שֶׁדְּבָרָיו הֵם ג"כ כּוֹלֶלֶת וְקָאֵי אַסֵּיפָא וְהַשְׁתָּא הַמָּתְנִי' הִיא כּוֹלֶלֶת וְגַם הַסֵּיפָא הִיא כּוֹלֶלֶת בֵּין מְכִירָה וּבֵין אֵינוֹ מְכִירָה דִּבְאִשָּׁה לָא שַׁיְיכָא כְּלָל מִזֶּה ואע"ג דִּלְגַבֵּי הָאִישׁ אִיכָּא אִיסּוּרָא כְּשֶׁאֵינוֹ מַכִּירָה מַתְנִיתִין לָא נָקֵט אֶלָּא מַה דְּשַׁיָּיךְ בְּאִשָּׁה דַּוְקָא דְּמֵחֲמָתוֹ עַצְמָהּ לֵיכָּא אִיסּוּרָא וק"ל וְהָרִיטְבָ"א כָּתַב לְקַמָּן דְּאַיְירִי שֶׁהָאִישׁ מַכִּירָה וּבְאִשָּׁה לָא שַׁיְיכִי מְכִירָה כְּלָל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נִמְצִינוּ לְמֵדִים לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דִּכְשֶׁאֵינוֹ מְכִירָה בְּדַוְקָא הוּא דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא אֲבָל הֵיכָא דִּמְכִירָה מִצְוָה הוּא דְּאִיכָּא אֲבָל אִיסּוּרָא לֵיכָּא דְּהָא לִישָׁנָא בָּתְרָא דְּקָאָמַר אִיסּוּרָא לָא פְּלִיג אַלִּישָׁנָא קַמָּא דְּקָאָמַר מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ הֵיכָא דִּמְכִירָה דְּלֹא שַׁיָּיךְ אִיסּוּרָא וכ"כ באה"ע סי' ל"ה וכ"כ הָרִיטְבָ"א וְאֵין בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת.

וּמִיהוּ הָא מְסַפְקָא לִי הֵיכָא שֶׁאֵינוֹ מַכִּירָה דְּאָמְרִינַן דְּאָסוּר לְקַדְּשָׁהּ עַד שֶׁיִּרְאֶנָּה אִי אָזַל הוּא וְקִדְּשָׁהּ מְקַבֵּל שָׂכָר טְפֵי דַּעֲסִיק בְּגוּפוֹ בְּמִצְוָה אוֹ דִּילְמָא דַּוְקָא היכ' דְּאֶפְשָׁר לוֹ לְקַדְּשָׁהּ ע"י אֲחֵרִים וְאָזַל הוּא וְקִדְּשָׁהּ הוּא דְּאִיכָּא שָׂכָר טְפֵי וְדָמֵי לְרַב סִפְרָא דִּמְחָרְיֵךְ רֵישָׁא עִם שָׁהָיָה לוֹ מִי שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ אֲבָל הָכָא אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ עַל יַד שָׁלִיחַ דְּיַעֲבוֹר אֶת פִּי ה' דְּרַחֲמָנָא אָמַר וְאָהַבְתָּ וכו'.

וְרָאָה רָאִיתִי בְּסֵפֶר אָדָם וְחַוָּה שֶׁכָּתַב ז"ל דְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בּוֹ וּבִשְׁלוּחוֹ וּמִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ כִּי אָסוּר לָאָדָם לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה עַד שֶׁיִּרְאֶנָּה וכו' וְעַיֵּין בִּלְשׁוֹנוֹ. וּבֶאֱמֶת דְּבָרָיו נִרְאִים סוֹתְרוֹת תּוֹךְ כְּדֵי דִּיבּוּר שֶׁמִּתְּחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁכָּתַב מִצְוָה וכו' נִרְאֶה כְּלִישָׁנָא קַמָּא וּבְסוֹף דְּבָרָיו כָּתַב לִישָׁנָא בָּתְרָא.

וְאֶפְשָׁר דס"ל דַּאֲפִילּוּ הֵיכָא דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא אִם אֵינוֹ מְקַדְּשָׁהּ בְּעַצְמוֹ אִי אָזַיל אִיהוּ אִיכָּא ג"כ מִצְוָה טְפֵי וְהוּא עַצְמוֹ הַסָּפֵק שֶׁנִּסְתַּפַּקְתִּי אֶלָּא שֶׁנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁנָּתַן טַעַם לְפִי שֶׁאָסוּר וכו' וְאִם לֹא יֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר בְּסִפְרוֹ לָא יָדַעְנָא מָה אֵידוּן בֵּיהּ.

וְדַע שהריא"ף הֵבִיא לִישָׁנָא קַמָּא וּבָתְרָא וְדַרְכּוֹ שֶׁפּוֹסֵק כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא וְתָמַהְתִּי מַהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב ז"ל דְּמִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ וּבְסָמוּךְ כָּתַב שֶׁאֵין רָאוּי לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה עַד שֶׁיִּרְאֶנָּה וְאִם מ"ש בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו דְּמִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ הָיָה בִּמְכִירָה הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ וְאֶפְשָׁר דַּאֲפִי' אֵינוֹ מַכִּירָה אִיכָּא נָמֵי מִצְוָה דְּכִי עָסִיק בְּגוּפוֹ אִיכָּא שָׂכָר טְפֵי וַאֲפִילּוּ שא"א לוֹ לַעֲשׂוֹת ע"י אֲחֵרִים מ"מ כֵּיוָן שֶׁהוֹלֵךְ הוּא בְּעַצְמוֹ בְּזֹאת הַכַּוָּנָה אִיכָּא שָׂכָר טְפֵי.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה וַדַּאי דַּאֲפִי' אִיסּוּרָא אִיכָּא אֲבָל בְּסֵיפָא גַּבֵּי הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת לֵיכָּא אִיסּוּרָא אֶלָּא מִצְוָהבּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ. ויל"ד בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם במ"ש בפי' הַמִּשְׁנָה ז"ל אַחַר שֶׁכָּתַב דִּין הָאִיסּוּר כָּתַב ז"ל וּלְפִי' הַקְּדִים בָּהּ עַל שְׁלוּחָהּ כְּנִרְאֶה שֶׁחוֹזֵר לְעִנְיַן הָאִיסּוּר וְזֶה אֵינוֹ שֶׁהֲרֵי בָּהּ לֹא שַׁיָּיךְ אִיסּוּר כְּלָל וְאִי גָּרְסִי' בּוֹ וּלְפִי' הַקְּדִים בּוֹ עַל שְׁלוּחוֹ נִיחָא דְּקָאֵי אַסֵּיפָא דְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ וכו' צ"ע וְדוֹחֵק לְדָחוֹק בִּדְבָרָיו וְלוֹמַר שֶׁכִּיוֵּן לְמַאי דְּכָתַב רַשְׁ"י ז"ל בְּלִשּׁוֹן הַמַּתְחִיל טַן דּוּ וְאִי קַשְׁיָא וכו': הֲלָכָה ב בְּשִׁלּוּחוּת מִנָּלַן וְשִׁלַּח וְשִׁלְּחָהּ מִלַּמֵּד שֶׁהַשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ מִלָּשׁוֹן זֶה נִרְאֶה דְּבֵין אַשְׁלִיחַ דִּידִיהּ בֵּין אַשְׁלִיחַ דְּיָדָהּ קָאָמַר מִדְּקָאָמַר וְשָׁלַח וְשִׁלְּחָהּ מִלַּמֵּד וכו' דַּהֲוָה סַגִּי שֶׁיֹּאמַר וְשָׁלְחָהּ מִלַּמֵּד וכו' וְשָׁמְעִינַן מִינָּהּ דְּשִׁלִּיחַ קַבָּלָה נָמֵי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ אַחֵר וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל בְּזֶה בפי' אֲבָל בַּעֲלֵי תּוֹסְפֵי רי"ד כָּתְבוּ שֶׁשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לָא קָאֵי כִּי אִם אַשְׁלִיחַ דְּבַעַל לֹא אַשְׁלִיחַ דְּיָדָהּ מְשׁוּם דְּהָוֵי מִילֵּי וּמִילֵּי לָא מַמְסְרָן לְשָׁלִיחַ וּבְטוּר אה"ע סִימָן קמ"א הֵבִיא עוֹד מַחֲלוֹקֶת מִתְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן בַּעַל הָעִיטּוּר וְכָתַב מִשָּׁם הַגָּרוֹן דִּלְעִנְיַן מְשׁוּי שָׁלִיחַ לָא מָצֵי מְשַׁוֵּי עַד דְּאָמְרָה בפי' וכו' וְאֶפְשָׁר דבכה"ג אַיְּירִי בִּשְׁמַעְתִּין א"נ נִרְאֶה דְּלָא גָּרְסִי בַּגְּמָרָא וְשִׁלַּח וְשִׁלְּחָהּ מִלַּמֵּד שֶׁהַשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ אֶלָּא וְשִׁלְּחָהּ מִלַּמֵּד כו' וְזֶה נִרְאֶה שֶׁהוּא לְשׁוֹן ר"ח כְּפִי מַה שֶּׁהֵבִיאוּהוּ הַתּוֹסָפוֹת וכ"כ הָרֹאשׁ"ש.

וְאֶפְשָׁר גְּרִסִינַן לֵיהּ לְמִי שֶׁסּוֹבֵר שֶׁאֵין שְׁלִיחַ קִבֵּל' יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ אַחֵר וּפֵירוּשׁ דִּבְרֵי הַגְמ' הָכִי דְּהָא ע"כ חַד וְשָׁלַח אִיצְטְרִיךְ לְמִשְׁלְחָהּ וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת דְּדָרִישׁ לֵיהּ מִדְּמָצֵי לְמֵימַר וְנָתַן בְּיָדָהּ וְלִשְׁתּוֹק וּמֵהָא דְּוַשְׁלָחָהּ נָפְקָא דְּרָשָׁא אַחֶרֶת וכו' וא"כ אִי לָא הֲוָה כְּתִיב אֶלָּא וְשָׁלַח לְחוּדֵיהּ הֲוָה מוֹקְמִי' קְרָא לְמִשְׁלְחָהּ וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת אֲבָל מִדְּכְתִיב וְשָׁלַח וְשִׁלְחָהּ דְּהַשְׁתָּא הָוֵי מְיֻוָּתָר שָׁמְעִינַן הַךְ דְּרָשָׁא שֶׁהַשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ.

וְאִם הָאִשָּׁה עָשְׂתָה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל קִדּוּשֶׁיהָ אוֹתוֹ הַשָּׁלִיחַ ג"כ לָמֶ"ד דִּשְׁלִיחַ קַבָּלָה דְּגֵירוּשִׁין אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ אַחֵר ה"ה בְּקִדּוּשִׁין וּכְמַחֲלוֹקֶת לְגֵירוּשִׁין כָּךְ מַחְלוֹקֶת לְקִדּוּשִׁין וּלְדַעַת הָרִיטְבָ"א ור"ח כְּפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א בִּשְׁמוֹ נִרְאֶה דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ קַבָּלָה שָׁלִיחַ.

אֲבָל בְּשָׁלִיחַ הַבַּעַל לְקַדֵּשׁ חִדְּשׁוּ לָנוּ בְּעָנִי תּוֹסְפ' רי"ד חִידּוּשׁ אַחֵר דַּאֲפִי' שָׁלִיחַ הַבַּעַל אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ אַחֵר דַּאֲפִילּוּ מָסַר לוֹ הַחֵפֶץ לְקַדֵּשׁ לָא דָּמֵי לְגֵט שֶׁהַגֵּט הוּא אִם נֶאֱבַד אֵין כֹּחַ לַשָּׁלִיחַ לְגָרְשָׁהּ אֲבָל חֵפֶץ הַקִּדּוּשִׁין שֶׁמָּסַר לוֹ אִם נֶאֱבַד יָכוֹל לְקַדְּשָׁהּ לוֹ ע"כ וְלֹא מָצָאתִי חִידּוּשׁ זֶה בְּדִבְרֵי שׁוּם א' מֵהַפּוֹסְקִים הַמְּבֻהָקִי' זוּלַת הַמָּרְדְּכַי בְּרֵישׁ פֶּרֶק זֶה אֶלָּא שְׁנָתַן טַעַם אַחֵר לַעֲשׂוֹתוֹ מִילִּי וְיוֹתֵר נָכוֹן בְּעֵינַי הוּא מ"ש בַּעֲלֵי תּוֹסְפֵי רי"ד.

וּמִיהוּ אִם אָמַר לְשָׁלִיחַ תִּשְׁאַל לִי חֵפֶץ לְקַדֵּשׁ אש' וְהַשָּׁלִיחַ אָמַר לְשָׁלִיחַ אח' תִּשְׁאַל לְפִלּוֹנִי חֵפֶץ לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה וְהָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ נִרְאֶה דלד"ה אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת דְּלָא נִיחָא לֵיהּ דְּלֶהֱוֵי שׁוֹאֵל גַּבֵּיהּ אֶלָּא פְּלוֹנִי זֶה כַּנַ"ל וה"ה אִם הַשָּׁלִיחַ רִאשׁוֹן עַצְמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ תִּשְׁאַל לִי וְשָׁאַל חֵפֶץ מֵאִישׁ אַחֵר שֶׁאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת מִטַּעַם זֶה תוס' וְשָׁלַח וְשִׁלְחָהּ וכו' ור"ח פי' וכו' דְּמֵוַשְׁלָחָהּ אַחֲרוֹן וכו'.

וְקָשֶׁה אַמַּאי דְּרִישׁ מֵוַשְׁלָחָהּ אַחֲרוֹן וְלֹא מֵרִאשׁוֹן עוֹד קָשֶׁה לְדַעַת ר"ח ל"ל חַד וָא"ו דְּוַשְׁלָחָהּ קַמָּא לֹא לִכְתּוֹב כ"א שִׁלְחָהּ לְחוּדֵיהּ. וְרָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל שֶׁהֶחֱקִשׁ' לוֹ עַל דִּבְרֵי ר"ח ז"ל וְלָא נְהִירָא דְּכֵינָן דְּוַשְׁלָחָהּ אִיכָּא לְמִדְרַשׁ בֵּיהּ כְּוָלֵי הַאי ל"ל חַד וְשִׁלְחָהּ לְגוּפֵיהּ לֵימָא שְׁלַח וּבְהָכִי סַגִּי לְכָךְ נִרְאֶה פרש"י וכו' וְלָא דָּרְשִׁינַן וָא"ו דַּוַשְׁלָחָהּ.

וְעוֹד כָּתַב וְהָא דָּרְשִׁי' דְּשׁוֹטֶ' אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת דִּכְתִיב וְשָׁלְחָה שֶׁמְּשַׁלְּחָהּ וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת יָצְאָה זוֹ שֶׁמְּשַׁלְּחָהּ וכו' אִיכָּא לְמֵימַר דְּנָפְקָא לֵיהּ מִנָּא"ו דְּוַשְׁלָחָהּ עכ"ל. וְתָמִיהַ לִי עַל דְּבָרָיו שֶׁהוּא ז"ל כָּתַב דְּלָא דָּרְשִׁי' וָא"ו דִּוַשְׁלָחָהּ.

והלנע"ד דְּהֲוְכְרַח ר"ח לְמִדְרַשׁ מֵוַשְׁלָחָהּ אַחֲרוֹן מִשּׁוּם דְּוַשְׁלָחָהּ רִאשׁוֹן לְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ וּמִדְּהָוָה מָצֵי לְמֵימַר וְנָתַן בְּיָדָהּ וְלִשְׁתּוֹק נָפְקָא לָן דִּמְשַׁלְּחָהּ וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת וּמֵהָהִ"א נָפְקָא לָן דְּשָׁלִיחַ דְּיָדָהּ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ וְהָתָם לָא דָּרְשִׁינַן וָא"ו דְּוַשְׁלָחָהּ כְּלָל דְּהוּא תְּחִילַת עִנְיָן דְּהֵיכִי מָצֵי לְמִכְתַּב בִּתְחִלַּת עִנְיָן וְנָתַן בְּיָדָהּ שִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אֲבָל בּוֹשְׁלָחָהּ בָּתְרָא דְּרִישׁ לֵיהּ הַנָּא"ו וְהָהִ"א וְטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר דְּכֵינָן דְּכָל הַתֵּיבָה מְיֻוָּתָר נִמְשָׁךְ דְּכָל אוֹת וְאוֹת מֵהַתֵּיבָה יֵשׁ בָּהּ דָּרְשָׁא וּלְכָךְ דְּרִישׁ לָהּ אֲבָל לָאו לְמֵימְרָא דַּהֲוָה מָצֵי לְמִיכְתַּב שָׁלַח בְּלֹא וָא"ו זֶה נ"ל נָכוֹן מְאֹד בַּהֲבָנַת דִּבְרֵי ר"ח הנלע"ד: הֲלָכָה ג אַשְׁכְּחַן בְּגֵירוּשִׁין וכו'.

וְאֶלָּא הָא דְּתָנַן וכו' כְּפִי הַנִּרְאֶה דְּהַבַּעֲיָן דְּקָאָמַר אַשְׁכְּחַן הוּא מ"ד וְאֶלָּא הָא דְּתָנַן הָאוֹמֵר לְשָׁלוּחוֹ וכו' וְכֵינָן דְּאִיהוּ גּוּפֵיהּ כְּבָר הֲוָה יָדַע מַתְנִי' דְּתִרוּמָה דְּקָאָמַר בְּהֶדְיָא דְּשָׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ נְהִי דְּלָא הֲוָה יָדַע שׁוּם קְרָא לְכָךְ אֲבָל ע"כ צ"ל דְּאִיכָּא שׁוּם קְרָא לוֹמַר דְּשָׁלוּחוֹ

כְּמוֹתוֹ לְעִנְיַן תְּרוּמָה וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַאי הַאי דְּבָעֵי בְּקִדּוּשִׁין מִנָּלַן דְּהָא מְגֵרוּשִׁין וּתְרוּמָה נָפְקָא לָן בָּמָה הַצַּד וְהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְקַמָּן דְּקִדּוּשִׁין אָתוּ מִתְּרוּמָה וְגֵרוּשִׁין וּמִיהוּ מֵהֶקֵּישָׁא דְּוַיְצָאָה וְהָיְתָה לָא מָצֵי שְׁתֵּיק וְהִנֵּה הַתּוֹסָ' מְתָרְצִים שַׁפִּיר לְדִבְרֵי הַמְתָרֵץ.

אֲבָל לְדִבְרֵי הַבַּעֲיָנִין קָשֶׁה כִּדְפָרִישִׁית וְשָׁמָּא קָאָמַר אֵיהוּ גּוּפֵיהּ דְּהַיְינוּ הֶקֵּישָׁא דְּוַיְצָאָה וְהָיְתָה וְגַם שֶׁכְּפִי הָאֱמֶת הַבַּעֲיָנִין בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ דְּאָמְרִינַן דְּשִׁלּוּחוֹ כְּמוֹתוֹ הָוָה.

קַמַּבַּעְיָא לֵיהּ אֶלָּא דְּקָאָמַר אַחַת לְאַחַת לוֹמַר דְּבָהֶנֶךְ שֶׁמַּזְכִּיר כָּאן לֵיגָא שׁוּם שְׁאֵלָה כְּלָל דְּבְקִדּוּשִׁין אֵיכָּא הֶקֵּישָׁא דְּוַיְצָאָה וכו' וּבִתְרוּמָה אֵיכָּא קְרָא דְּגַם אַתֶּם, וּבְקָדָשִׁי' וכו' וְכַוָּנָתוֹ לִשְׁאוֹל לִשְׁאָר דְּבָרִים דְּאָמְרִינַן דְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ מִנָּלַן.

מַה לְהָנֶךְ שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן חוֹל אַף ע"ג דְּהַהוּא פִּירְכָא הִיא מִסְּבָרָא פָּרְכִינַן מִינָּהּ שֶׁהִיא סְבָרָא אַלִּימְתָּא כְּקַלָּא וְחֻמְרָא. וְעוֹד דְּלָא עָבְדִינַן ק"ו כ"א בִּנְיַן אָב וְלָא עָבְדִי' הַבְלָעַת פִּירְכָא.

וְכִי כָּל הַקָּהָל שׁוֹחֲטִים אע"ג דְּהָתָם א"א בְּעִנְיַן אַחֵר מ"מ קָאָמַר שַׁפִּיר מִדְּכָתַב רַחֲמָנָא קְרָא דְּכָל קָהָל לְלֹא צוֹרֶךְ ש"מ דַּאֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּמַחֲשָׁבָה קָשֶׁה לִשְׁתּוֹק קְרָא דְּוִנְחַשֵּׁב לָכֶם דְּכָתַב גַּבֵּי תְּרוּמָה לְאַשְׁמוֹעִינַן שֶׁיֶּשְׁנוֹ בְּמַחֲשָׁבָה וְגַם קְרָא דְּכָל נְדִיב לֵב דִּכְתִיב גַּבֵּי קָרְבָּנוֹת דְּשָׁמְעִינַן מִינֵּיהּ דְּקָדָשִׁים אִיתַּנְהוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא בְּגֵרוּשִׁין וְלָא נָפְקָא לָן מִתַּרְוַיְיהוּ שָׁמְעִינַן דְּקָדָשִׁים וּתְרוּמָה אִיתְנַיְיהוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא בְּגֵרוּשִׁין דְּלָא מָצֵי לְמֵילַף מִתַּרְוַיְיהוּ וְהָיָה נִרְאֶה לִכְאוֹרָה דְּמִקְרָא דְּכָל נְדִיב לֵב עוֹלוֹת לָא מָצֵי שְׁתֵּיק מִדְּאִיצְטְרִיךְ גֵּרוּשִׁין לָא הָוָה שָׁמְעִינַן דַּהֲוָה אָמְרִינַן דְּלִעוֹלָם לֹא חָל הַהֶקְדֵּשׁ עַד שֶׁיּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו וּמִיהוּ כֵּינָן דְּפִיגּוּל נַעֲשָׂה ע"י מַחֲשָׁבָה וכמ"ש רַשִׁ"י הָוָה עָבְדִינַן פִּירְכָא מִינֵּיהּ אַדְּ קָשֶׁה לִי דע"כ הַדְּ פִּיגּוּל דְּכָתַב רַשִׁ"י אֵינוֹ מַעֲלָה וּמוֹרִיד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ פִּירְכָא כְּלָל דְּהָא טַעְמָא דְּאָמְרִינַן בגמ' דְּמִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ בְּמַחֲשָׁבָה מש"ה מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ הוּא טַעְמָא רַבָּה דְּכֵינָן דְּחָל הַקְדֻּשָּׁה בְּהֶקְדֵּשׁ אֲפִילּוּ בְּמַחֲשָׁבָה רָאוּי ג"כ שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלִיחַ וְיָחוּל הַקְדֻּשָּׁה ע"י שָׁלִיחַ בְּמַה שֶׁיַּעֲשֶׂה אֲבָל מַחֲשָׁבָה בְּפִיגּוּל הוּא מַחֲשָׁבָה הַמּוֹצִיאָתוֹ מִידֵי הֶקְדֵּשׁ וְכָל כַּמָּה דְּאָמְרִינַן דַּאֲפִילּוּ מַחֲשָׁבָה מוּעֶטֶת מוֹצִיאָה מִידֵי הֶקְדֵּשׁ נִמְצָא שֶׁהַהֶקְדֵּשׁ אֵין רָאוּי לַעֲמוֹד בְּהֶקְדֵּשׁוֹ וּמִטַּעַם זֶה הָיָה רָאוּי לוֹמַר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ נִמְשַׁךְ מִזֶּה שְׁמָה שְׁכָתַב רַשִׁ"י ז"ל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּמַחֲשָׁבָה בְּהַהִיא דְּפִיגּוּל לָאו דַּוְקָא כָּתְבוּ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ פִּירְכָא אֶלָּא שֶׁהִזְכִּיר כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבָה דְּשַׁיָּיךְ בַּדָּבָר וְעִיקַּר הַפִּירְכָא הִיא מִכָּל נְדִיב לֵב עוֹלוֹת שֶׁכָּתַב ז"ל וְכֵינָן שֶׁכֵּן הָדָרָא קוּשְׁיָא לְדֻכְתָּא לִשְׁתּוֹק מֵהָנֵי קְרָאֵי וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ גֵּרוּשִׁין נָפְקָא לָן.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב קְרָא דְּוִנְחַשֵּׁב וְכָל נְדִיב לֵב מִדְּאִיצְטְרִיךְ גֵּרוּשִׁין לָא הָוָה יָדְעִינַן דִּבְמַחֲשָׁבָה הָוְיָא תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים אֶלָּא הָיִיתִי אוֹמֵר דִּבְדִיבּוּר בְּעָלְמָא הָוְיָא תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים משא"כ בְּגֵרוּשִׁין וְזֶהוּ הַפִּירְכָא שֶׁהָיִינוּ עוֹשִׂים לְהָכִי אִיצְטְרִיכוּ קְרָאֵי לוֹמַר דִּבְמַחֲשָׁבָה ג"כ הָוְיָא תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים קֹדֶשׁ.

וְהַדְּ דְּפָרִיךְ לְקַמָּן מַה לְהָנֶךְ שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּמַחֲשָׁבָה בִּתְרוּמָה נִיחָא שַׁפִּיר דְּמִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּרוּמָה בְּמַחֲשָׁבָה הָוְיָא ג"כ ע"י שְׁלוּחוֹ אֲבָל בְּקָדָשִׁים אע"ג דִּבְמַחֲשָׁבָה אִיתַּקּוּשׁ מַאי דְּכָתַב רַחֲמָנָא בּוֹשַׁחְטוֹ דְּהָוֵי שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ לָאו לְעִנְיַן שֶׁיִּקְדְּשֵׁנוּ הַשָּׁלִיחַ כַּתְּבִיהּ רַחֲמָנָא דִּכְבָר

הוּא מְקֻוָּדָשׁ אֶלָּא לְעִנְיַן הַשְׁחִיטָה וְזֶה אֵינוֹ תָּלוּי לְפִי שֶׁאֵינוֹ בְּמַחֲשָׁבָה אֶלָּא דְּהָכָא הָוֵי חֲדָא מִתָּרְתֵי דְּפָרְכִינַן אפי' פִּרְכָא כָּל דְּהוּ וק"ל.

וְאִיכָּא לְאַתְמוּהֵי בְּדִבְרֵי בַּעַל הַגְּמָרָא לְפִי הָאֱמֶת לֹא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא קְרָא בְּקָדָשִׁים וְתַיְתֵי מק"ו מִגֵּירוּשִׁין וְנֵימָא הָכִי וּמַה מַּחֲשָׁבָה שֶׁאֵינָהּ בַּגֵּט יְשָׁנָה בְּקָדָשִׁים שְׁלִיחוּת שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּגֵט אֵינוֹ דִּין דְּיֶשְׁנוֹ בְּקָדָשִׁים מַה תֹּאמַר בע"כ יוֹכִיחַ דְּהָוֵי בְּגֵט וְלֹא בְּקָדָשִׁים אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ מַה לבע"כ שֶׁכֵּן אֵינוֹ בְּקִדּוּשִׁין תֹּאמַר שְׁלִיחוּת דְּיֶשְׁנוֹ בְּקִדּוּשִׁין וְגַם הק"ו יְכוֹלִין אָנוּ לַעֲשׂוֹתוֹ מִקִּדּוּשִׁין לְחוּדֵיהּ וְלֵיכָּא לְמֵימַר יוֹכִיחַ וְלֹא מִידִּי וְנִרְאֶה דְּהַתְּשׁוּבָה בְּצִידָּהּ מַה לְמַחֲשָׁבָה דְּיֶשְׁנוֹ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן דְּהִיא גַּם כֵּן בִּכְלַל כָּל הַקָּדָשִׁים דִּכְתִיב נָדִיב לִבּ עוֹלוֹת וכו' תֹּאמַר שְׁלִיחוּת שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְהִיא בֶּאֱמֶת תְּשׁוּבָה מֻוְכְרַחַת.

אַדְּ קָשֶׁה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ ז"ל וא"ת אַמַּאי לָא יָלִיף וכו' מִדְּאִיצְטְרִיךְ וכו' דע"כְּהָבַנַת הַתּוֹסָ' באו' מִדְּאִיצְטְרִיךְ וכו' הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלְגוּפֵיהּ לָא אִיצְטְרִיךְ דְּהָא מֵהֵיכָא תֵּיתֵי דְּנִבְעֵי שְׁלִיחַ אִי מִגֵּרוּשִׁין וּתְרוּמָה אֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ כִּדְפָרִיךְ בִּגְמָרָא אֲבָל אִי פָּרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הֲוָה אִיצְטְרִ' לְגוּפֵיהּ לָא הֲוָה קָשֶׁה לְהוּ וְלָא מִידֵּי אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא בְּקָדָשִׁים דְּאִי לָא הֲוָה קְרָא בְּקָדָשִׁים הָיֵינוּ לְמֵדִים שְׁאָר קָדָשִׁים מִפָּרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן.

וְקָשֶׁה דְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן ע"כ אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף מק"ו מִגֵּירוּשִׁין וְנֵימָא הָכִי וּמַה מַּחֲשָׁבָה דְּלֵיתָא בְּגֵרוּשִׁין וְקִדּוּשִׁין אִיתָא בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁלִיחוּת דְּאִיתָא בְּגֵרוּשִׁין אֵינוֹ דִּין וכו' וּבְהַהִ ק"ו לֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ וְלָא מִידֵּי.

וּבְתֵירוּץ הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ ז"ל דְּהָא דְּמַעֲטֵי מִפָּרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַיְינוּ חַטָּאת דַּוְקָא דְּפָרוֹ וכו' וְהַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּחַטָּאת הָוֵי בע"כ וכו' דְּהָדְרָא קוּשְׁיָא לְדַוְכְתֵּיהּ מִדְּאִיצְטְרִיךְ וכו' וּלְחַטָּאת לָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּחַטָּאת לְחוּדֵיהּ מק"ו אָתְיָא וּמַה בע"כ דְּלֵיתֵיהּ בְּגֵירוּשִׁין אִיתֵיהּ בְּחַטָּאת שְׁלִיחוּת דְּאִיתֵיהּ בְּגֵרוּשִׁין א"ד דְּאִיתֵיהּ בְּחַטָּאת וְנִרְאֶה דְּאִיכָּ' לְמֵימַר מַה לבע"כ שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן דְּאִיהוּ נָמֵי חַטָּאת הָוֵי משא"כ בִּשְׁלִיחוּת דְּאֵינוֹ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן.

אַדְּ קָשֶׁה בְּקֻוּשְׁיַת התו' שֶׁמַּקְשִׁים אַמַּאי לָא יָלִיף וכו' דְּהָא פָּרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן לְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִגְמוֹר שְׁלִיחוּת מק"ו דִּתְרוּמָה וְנֵימָא וּמַה בע"כ דְּלֵיתֵי' בִּתְרוּמָה אִיתֵיהּ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁלִיחוּת וכו' אֵינוֹ דִּין דְּאִיתֵיהּ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ וְלָא מִידֵּי.

וְנִרְאֶ' דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ מַה לבע"כ דְּאִיתֵיהּ בִּיבָמָה דִּכְתִיב וִיבָמָה אפי' בע"כ תֹּאמַר בִּשְׁלִיחוּת שֶׁאֵין הָאִישׁ מְיַבֵּם וְלֹא חוֹלֵץ ע"י שְׁלִיחַ וא"ת מַחֲשָׁבָה יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ בִּיבָמָה וְאִיתֵיהּ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְשָׁמַעְתִּי לָזֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ דְּמַחֲשָׁבָה חֲמִירָא בְּעָלְמָא בע"ז דִּכְתִיב לְמַעַן תִּפּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּם אֲבָל שְׁלִיחַ לָא דְּדִבְרֵי הָרַב וְדִבְרֵי הַתַּלְמִיד דִּבְרֵי מִי שׁוֹמְעִים אַף אֲנִי אוֹמֵר בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן דאע"ג דְּאִית בֵּיהּ מַחֲשָׁבָה לֹא יַעֲשֶׂה בּוֹ שְׁלִיחַ.

עוֹד קָשֶׁה דְּנַעֲשֶׂה ק"ו אַחֵר וְנֶאֱמַר דְּמִטַּעַם זֶה הֲוָצְרַךְ קְרָא וְנֵימָא הָכִי וּמָה רֹוב מַעֲשִׂים הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי שְׁלִיחַ דְּלֵיתֵיהּ בְּגֵירוּשִׁין אִיתֵיהּ בְּפָרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁלִיחוּת לֹא כ"ש וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא שׁוּם פִּירְכָא.

וְנִרְאֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵעְבַּד ק"ו בכה"ג דְּהָא לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר רֹוב מַעֲשִׂים דְּלֵיתֵיהּ בְּגֵרוּשִׁין דְּלָא שַׁיָּיךְ הָתָם מַעֲשֶׂה אַחֵר כְּלָל וּבִשְׁלָמָא אִי הֲוָה שַׁיָּיךְ הַוָה אָמְרִינַן הָכִי וּמַאי דְּקָאָמַר

בגמ' מַה לְקֻדָּשִׁים שֶׁכֵּן רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם וכו' ה"ק פי' הָתָם מְצִיאוּתוֹ הָכִי משא"כ בְּהָנָךְ מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיְיךְ וְדַוְקָא פִּירְכָא עָבְדִינַן מִינַּיהּ וְלָא ק"ו וק"ל.

וּבְדִבְרֵי הגמ' בְּמַאי דְּפָרִיךְ מַה לְהָנָךְ שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן חוֹל אֵצֶל קֳדָשִׁים. קָשֶׁה דְּאֵיכָא לְמֵימַר חַטָּאת יוֹכִיחַ דְּהָוֵי קוֹדֶשׁ וְנַעֲשָׂ' ע"י שֶׁלִּיחַ מִדִּכְתִיב אֲשֶׁר לוֹ וְהָוֵי חֲדָא מִתְּלָת א"נ מִקִּדּוּשִׁין וְחַטָּאת יָלְפִינַן לְהוּ לִשְׁאָר קָדָשִׁים וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּכָתְבִי' רַחֲמָנָא לְחַטָּאת בְּרֶמֶז וְלֹא בְּפֵירוּשׁ הָוֵי כְּעֵין מִיעוּטָא דַּוְקָא חַטָּאת וְלֹא שְׁאָר קָדָשִׁים.

ע"ק לְפִי תֵּירוּצָם ז"ל לָא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא אוֹתוֹ לְמִדְרַשׁ אפי' בע"כ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לִשְׁאָר קָדָשִׁים וְלָא נָפְקָא מִפֵּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ דְּהָוֵי כְּעֵין מִיעוּטָא ש"מ דְּלָא הֲוָה נָפְקָא לָן מֵהַהוּא קְרָא אֶלָּא חַטָּאת וע"כ טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהָוֵי בע"כ וּבְדוֹחֵק אֶפְשָׁר דְּאוֹתוֹ לָא הָוֵי מִיעוּטָא וְאֶפְשָׁר דְּאִיצְטְרִיךְ אוֹתוֹ וְלֹא תְּמוּרָתוֹ כִּדְאִיתָא בִּתְמוּרָה וְהַנִּרְאֶה דִּלְקַמָּן דַּף נ' דָּרְשִׁינַן מִדִּכְתִיב אוֹתוֹ לִרְצוֹנוֹ הָא כֵּיצַד כּוֹפִין עַד שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי וּפָרִיךְ אַמַּאי הָא בְּלִבֵּיהּ לָא נִיחָ לֵיהּ וכו' וְאִי לָא הֲוָה קְרָא בְּאוֹתוֹ לֹא הָיִיתִי שׁוֹמֵעַ אפי' בע"כ גְּמוּר שֶׁאוֹמֵר אֵינִי רוֹצֶה שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ אֶלָּא דַּוְקָא הֵיכָא דְּאִיכָּ' גִּילּוּי בְּלִבּוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה אַפ"ה מַקְרִיבִין אוֹתוֹ אֲבָל הֵיכָא דְּגִילָּה בפי' שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לֹא לְהָכִי כְּתַב אוֹתוֹ אפי' בע"כ בְּלֹא רְצוֹנוֹ כְּלָל: מַה לְקֻדָּשִׁים שֶׁכֵּן רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם ע"י שֶׁלִּיחַ פרש"י כָּל עֲבוֹדוֹת הַקְּרֻבָתָן ע"י כֹּהֲנִים שֶׁהֵם שְׁלוּחִים.

וְקָשֶׁה דְּהֵיכִי שָׁמְעִינַן דְּרוֹב מַעֲשֵׂיהֶם ע"י שֶׁלִּיחַ דְּהָא אָמְרִינַן לְעֵיל בפ"ק הָנֵי כָּהֲנֵי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא נִינְהוּ לְחַד פֵּירוּשָׁא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּלָא הָוֹ שְׁלוּחֵי דִּידַן וְנִרְאֶה דה"ק דאע"ג דְּהָתָם הָוֹ שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא מ"מ אֵינוֹ נַעֲשֶׂה ע"י עַצְמָן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵיכָּא לְמִפְרַךְ דְּהָתָם יָכוֹל לֵיעָשׂוֹת ע"י אַחֵר אֲבָל הָכָא לְעוֹלָם הַדָּבָר נַעֲשֶׂה ע"י עַצְמוֹ: הֲלָכָה ד הָא לָמָּה לִי קְרָא מר' חִיָּיא בַּר אַבָּא נָפְקָא וכו' בְּגִיטִּין דַּף כ"ג פָּרִיךְ טַעְמָא בְּמִלְּתָא דְּלֵיתָא הָא אִיתָא וכו' וַהֲרֵי כּוּתִי וכו' וּמְשַׁנֵּי לֹא מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחַתְכֶם בְּנֵי בְּרִית וְהָעֶבֶד הוּא בֶּן בְּרִית וְאִם הָיִיתִי אוֹמֵר מָה אַתֶּם יִשְׂרָאֵל אַף שְׁלוּחַכֶם יִשְׂרָאֵל הָיְינוּ מְמַעֲטִים אֲפִילּוּ עֶבֶד וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַאי פָּרִיךְ מר' חַיָּיא נָפְקָא דִּילְמָא לָא שָׁמְעִי' זֶה דְּרַבִּי חַיָּיא אֶלָּא מִקְרָא דְּאַתֶּם וְנִרְבֶּה לְעֶבֶד וְלֹא נִמְעֵיט אוֹתוֹ וְנֵימָא מָה אַתֶּם יִשְׂרָאֵל: וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּתָלָה הַטַּעַם לְפִי שֶׁאֵינוֹ וכו' מִינָּהּ נִשְׁמַע דְּהָעֶבֶד דְּאִיתֵי' בִּתְרוּמָה הָוֵי שָׁלִיחַ וְהַכּוּתִי דְּלֵיתֵיהּ לָא וְלֹא צָרִיךְ קְרָא לְכָךְ וְעוֹד צ"ע: הָא לָמָּה לִי קְרָא וכו' כַּוָּנַת הַקּוּשְׁיָא הִיא ע"ד שפרש"י דְּמִסְּבָרָא אִית לָן דְּמִידֵי דְּלֹא שַׁיְיךְ בֵּיהּ לֹא מִתְעֲבֵיד שָׁלִיחַ וכו' וְקָשֶׁה לַמַּקְשֶׁה הַזֶּה לֹא יִמְנַע הֲוָה אַסִּיק אַדַּעְתֵּי' מַתְנִי' דְּהַכּוּתִי שְׁתָּרְמוּ וכו' הֵיכִי פָּרִיךְ מר' חִיָּיא בַּר אַבָּא נָפְקָא דְּהָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא דאע"ג דְּאִיתֵי' וכו' וְאִם נֹאמַר דְּאַסִּיק לָא הֲוָה אַסִּיק מַתְנִי' דְּמַיְיתֵי לְקַמָּן עִם שֶׁבָּאֻמָּת הוּא דּוֹחֵק לוֹמַר דְּלָא הֲוָה שָׁמְעִי לֵיהּ מַתְנִיתִין אַכַּתִּי קַשְׁיָא דְּמִדְּפָרִיךְ וְקָאָמַר וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּפָטַר דְּתָנַן וכו' כַּנִּרְאֶה דִּכְבָר הֲוָה יָדַע הַבָּרַיְיתָא וְרִישָׁא דְּבָרַיְיתָא קָתָנֵי בְּהֶדְיָא דְּתְרוּמַת כּוּתִי מְדַמַּעַת וּבְדוֹחֵק י"ל שֶׁכָּל כַּוָּנַת הַמַּקְשֶׁה הָיְתָה לְהַקְשׁוֹת מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּפָטַר וכו' וְהַנִּרְאֶה וְהוּא נָכוֹן בָּזֶה דְּנַדַּאי לֹא נָעְלַם מִמֶּנּוּ הַמִּשְׁנָה אֶלָּא מִדְּקָתָנֵי הַנָּכְרִי וְהַכּוּתִי שֶׁתָּרְמוּ וכו' מַשְׁמַע דִּבְדִיעֲבַד קָאָמַר מִדְּקָתָנֵי שֶׁתָּרְמוּ וְטַעֲמָא מִשּׁוּם דְּהַכּוּתִי אֵינוֹ מְצֻוֶּוה בְּמִצְוֹת אֲבָל אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַהֲוָה ס"ל דְּלָא מִקְרֵי בכה"ג דְּאִיתֵי' בִּדְנַפְשֵׁי' דְּלָא

דְּמֵי לְיִשְׂרָאֵל שֶׁחַיָּיב לִתְרוֹם מִן הַדִּין וּלְכָךְ פָּרִיךְ הָא מַרְבִּי חַיָּיא נָפְקָא וכו' וּמְשַׁנֵּי סד"א דְּכוּתֵי כֵּינָן דְּאִיתֵּיךְ וכו' אֵימָא דְּמֵהַדְּ טַעְמָא יַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ קמל"ן וכו' אֲבָל כּוּתֵי הוֹאִיל וְאִיתֵּיךְ וכו' פרש"י מִדִּכְתִיב דְּגָנְךָ דְּגָנְךָ וְאֵין מִיעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת וק' דְּלִשְׁתּוֹק קָרָא מֵהַדְּ רִיבּוּיָא וּבְהֶכְרֵחַ יָדְעִינַן לֵיהּ מִדְּאִיצְטְרִיךְ גַּם לְרַבּוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ דְּוֹמֶיָ דְּאַתָּם דְּאִי לֵיתֵּיךְ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשַׁיְ' לְמַאי אִיצְטְרִיךְ גַּם לְרַבּוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ מר' חַיָּיא בַּר אַבָּא א"ר יוֹחָנָן נָפְקָא אֶלָּא ע"כ דְּאִיתֵּיךְ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשַׁיְ' וּמִשּׁוּם הָכִי אִיצְטְרִיךְ גַּם לְמַעֵט כּוּתֵי וְנִרְאֶה דְּהָיְיתִי אוֹמֵר אִי לָא הֲוָה דְּגָנְךָ דְּגָנְךָ תְּרֵי זִימְנֵי גַּם אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִמְעוֹט שָׁלִיחַ מַאִתָּם וְלֹא שְׁלוּחֲכֶם כִּי הֵיכִי דְּמְמַעֲטִי' אֲרִיסֵי' וְשֻׁתָּפֵי': אַדְּ קָשֶׁה דא"כ מַאי פָּרִיךְ ולר' שִׁמְעוֹן דְּפָטַר וכו' וּלְרַבָּנָן מִי נִיחָא דְּלִשְׁתּוֹק מִדְּגָנְךָ וכו' וע"כ צָרִיךְ לְתָרֵץ דְּאִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִמְעוֹט מַאִתָּם וְנִרְאֶה דה"ק לְרַבָּנָן לָא קשי' לְמַאי אִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט כּוּתֵי אֲבָל לר"ש קַשְׁיָא וּבְמַה שֶׁיִּתָּרֵץ אַלִּיבָּא דר"ש נָתָרֵץ גַּם כֵּן לְרַבָּנָן לִשְׁתּוֹק מִדְּגָנְךָ ובעה"ג לֹא כִּיוֵּן לְהָבִיא כָּל הַקִּוּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר אֶלָּא מַאי דְּשַׁיָּיךְ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן וְעִם מַה שֶּׁהוּא הֶכְרֵחַ לְתָרֵץ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן נִתְרָץ גַּם כֵּן לְרַבָּנָן וְקִיצֵּר בַּעַל הַתַּלְמוּד בְּמוּבָן.

עוֹד קָשֶׁה כֵּינָן דְּגַם אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם וכו' א"כ מְנָא לַן לְמִדְרַ' דְּרָשָׁא דִּלְקַמָּן אַתֶּם וְלֹא אֲרִיסֵי' אַתֶּם וְלֹא שֻׁתָּפִים וכו' אֵימָא כּוּלֵּיהּ קְרָא לְהָכִי הוּא דַּאֲתָא לְמִסְמְכֵיהּ אַתֶּם לְגַם כִּי הֵיכִי דְּנֶהֱוֵי גַּם דְּוֹמְיָא דְּאַתָּם אִיבְּרָא דְּבַגְמָרָא נִרְאֶה דְּמֵאִתָּם נָפְקָא דְּרָשָׁא דִּלְקַמָּן מִכֹּחַ הַיִּיתּוּר וּמִדְּסָמְכֵיהּ אַתֶּם לְגַם וְלָא כְּתִיב גַּם כֵּן תָּרִימוּ אַתֶּם תְּרוּמָה לה' נָפְקָא לָן מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית וכו' אֲבָל לֹא יִמָּלֵט מִן הַתַּיְמָה דְּאֵימָא דְּכוּלֵּיהּ קְרָא לְסְמִיכוּת הוּא דַּאֲתָא.

גַּם לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאִיצְטְרִיךְ גַּם דְּלָא נִמְעוֹט שָׁלִיחַ מֵאִתָּם. קָשֶׁה דְּלִשְׁתּוֹק מֵאִתָּם וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ גַּם יָדְעִינַן דְּאִיכָּא מְעוּטָא דְּאִם לֹא כֵּן לָמָּה אִיצְטְרִיךְ לְרַבּוּיֵי שָׁלִיחַ וע"כ מַאַחַר דְּכָתַב גַּם שָׁדַּיְנִין הַמִּיעוּט לְמַה שֶּׁהוּא בְּיוֹתֵר סְבָרָא וְהַיְינוּ אֲרִיסִין וְשֻׁתָּפִין: וְנִרְאֶה דְּלְעוֹלָם אִי לָא הֲוָה קָרָא דְּאַתָּם הָיְיתִי אוֹמֵר דְּאֲרִיסִין וְשֻׁתָּפִין נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים הוֹאִיל וְאִיתַּנְהוּ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשַׁיְיהוּ וּקְרָא דְּגַם אָתָא לְרַבּוֹ אֲפִילּוּ שָׁלִיחַ כּוּתֵי דְּלֵיתֵּיךְ' וּבִתְרוּמָה דְּנַפְשַׁיְיהּ מִכֹּחַ הָרִיבּוּי לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ אַתֶּם לְמַעֵט שֻׁתָּפִין וַאֲרִיסִין וְהַשְׁתָּא לָא מְרַבֵּינַן מִגַּם אֶלָּא שָׁלִיחַ יִשְׂרָאֵל בְּדַוְקָא וְכוּתֵי מִמֵּילָא נִתְמַעֵט כֵּינָן דַּאֲפִילּוּ שֻׁתָּפִין נִתְמַעֲטוּ כ"ש דְּמִכֹּחַ הַסְּמִיכוּת נָמֵי יָדְעִינַן מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית וכו' וּבְזֶה נִיחָא לִי מַה שֶּׁתָּמַהּ הֶמָּרְדְּכַי בְּרִישׁ פֶּרֶק זֶה ז"ל תֵּימָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלָא דְּרִישׁ בְּכָל דְּוכְתָּא גַּם אַתֶּם מְנָא לֵיהּ הָא דקי"ל כּוּתֵי בַּר שְׁלִיחוּת הוּא לְעִנְיַן זְכִיָּה וְלֹא לְעִנְיַן רִבִּית עכ"ל וּכְבָר כָּתַבְתִּי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן נַמֵּי מִכֹּחַ הַסְּמִיכוּת נָמֵי נָפִיק לֵיהּ דְּהָא לְרַבָּנָן נָמֵי קְרָא אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא אַחֲרִיתִי וְלָא דְּרִישׁ מָה אַתֶּם וכו' כִּי אִם מִכֹּחַ הַסְּמִיכוּת: וְדַע שֶׁרָאִיתִי בְּדִבְרֵי רַשְׁ"יבְּקָרָק אֵיזֶהוּ נָשֶׁךְ דַּף ע"א ז"ל שְׁלִיחוּת דְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁיְּהֵא שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ מִתְּרוּמָה יָלְפִינַן לָהּ בְּקִדּוּשִׁין עכ"ל.

וְלֹא רָאִיתִי כֵּן בִּשְׁמַעְתִּין דְּמִתְּרוּמָה אֵיכָּא לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּמַחֲשָׁבָה. וְנִרְאֶה "ק שֶׁיְּהֵא כְּמוֹתוֹ, מַמָּשׁ שֶׁיְּהֵא יִשְׂרָאֵל כְּמוֹתוֹ יָלְפִינַן מִתְּרוּמָה בְּגִילּוּי מִילְּתָא בְּעָלְמָא אֶלָּא שֶׁאֵין זֶה בָּרוּר בִּשְׁמַעְתִּין כְּדֵי שֶׁיִּיחֵד לוֹ מָקוֹם בְּקִדּוּשִׁין: תּוֹסְפוֹת מְדַמַּעַת וכו' וק' לְפֵירוּשׁוֹ דְּמַשְׁמַע דִּפְלִיגִי בְּיֵשׁ קִנְיָן וכו' וְקָשֶׁה דִּבְלָאו הָכִי יְכוֹלִין לְהַקְשׁוֹת מִדְּתָלֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ בִּדְגָנְךָ מַשְׁמַע דִּבְדָגְנְךָ פְּלִיגִי וְהָתָם מַשְׁמַע ג"כ דִּפְלִיגִי אָמוֹרָאֵי בְּהָכִי אִיבָּרָ' דְּמָצֵינַן לוֹמַר דכ"ע ס"ל

דְּגָנְךָ וְלֹא דְּגוּן כּוּתִי וְלָא פְּלִיגִי אֶלָּא אִי אָמְרִינַן הָכָא אֵין רִיבּוּי אַחַר רִיבּוּי אֶלָּא לְמַעֵט עוֹד כָּתְבוּ לְךָ פִּי' ר''י וכו' פֵּירוּשׁ דִּבְרֵיהֶם שֶׁגָּדְלוּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְלָקְחוּ הַכּוּתִי קוֹדֶם מֵירוּחַ וּנְתָנוֹ אַחַר כְּךָ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּמְרָחֲנוּ וכו' וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ וְאִי מִשּׁוּם זַרְעֲךָ וְלֹא לוֹקֵחַ וכו' אַכּוּתִי קָאֵי כְּלוֹמַר זַרְעֲךָ וְלֹא שֶׁיִּקַּח מֵאַחֵר וְאִם כֵּן הַכּוּתִי כְּבָר לָקַח וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק קְצָת דְּכֵינָן דְּאַיְירֵי שֶׁגָּדְלוּ בִּידֵי יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִזֶּה שֶׁעַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בָּא הַחִיּוּב לִתְרוֹם וְהֵיכִי קָאָמַר בַּגְּמָרָא הוֹאִיל דְּכוּתִי אִיתֵיהּ בְּתִרוּמָה דְּנַפְשֵׁיהּ שָׁלִיחַ נָמֵי עֲבִיד דְּהָא מַאי דְּאִיתֵיהּ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשֵׁיהּ' לֹא חָל הַחִיּוּב מִצַּד שֶׁגָּדְלוּ בִּידֵי יִשְׂרָאֵל: וְנִרְאֶה דמ''מ כֵּינָן דְּיֵשׁ לְכוּתִי חֵלֶק שָׁם וְהוּא הַלּוֹקֵחַ' אֵימָא נִפְטְרִיהּ לְגַמְרֵי וְכִי הֵיכִי דְּקָפְטִ' ר''ש וַאֲפִילּוּ הָכִי חַיָּיב וְאִם כֵּן הָוָה אֲמִינָא דְּשָׁלִיחַ נָמֵי עָבִיד קמל''ן וּבְמַה שֶׁתֵּירְצוּ דת''ק דַּאֲפִילּוּ יֵשׁ קִנְיָן וכו'.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּתִקְשֵׁי אִם כֵּן לָמָּ''ד הָתָם בְּפֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ דְּאֵין קִנְיָן מִכָּל הָנֵי תַּנָּאֵי דס''ל דְּיֵשׁ קִנְיָן: וְנִרְאֶה דְּהוּא יִתֵּר דִּבְיֵשׁ קִנְיָן וְאֵין קִנְיָן הָווּ פְּלֻגְתַּיְיהוּ וקמ''ל דְּלָא נַיְמָא דְּכֻלְּהוּ ס''ל דְּיֵשׁ קִנְיָן וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת וּלְעִנְיַן הֲלָכָה קַיְימָא לַן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ דְּשָׁלִיחַ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ מִקִּידּוּשִׁין וּגְרוּשִׁי' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידִי: וְהָרַמְבַּ''ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה שֶׁכָּתַב דְּהָעִיקָּר אֶצְלָנוּ דְּשְׁלִיחוּת נָפְקָא לָן מִדִּכְתִיב וְשָׁחֲטוּ וכו' הַיְינוּ מִקִּדָּשִׁי' וּגְרוּשִׁי' ג''כ.

וּבְפֶרֶק ג' מהל' אִישׁוּת כָּתַב ז''ל דְּכוּתִי אֵינוֹ נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ מִדִּכְתִיב כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם וכו' וּבָאֱמֶת דְּלֹא הָיָה צָרִיךְ לְכָךְ דִּקְרָא דְּכוּתִי לָא אִיצְטְרִיךְ כִּי אִם לְעִנְיַן תְּרוּמָה דְּאִיתֵיהּ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשֵׁיהּ' אֲבָל לְעִנְיַן קִידּוּשִׁין דְּלֵיתֵיהּ בְּתוֹרַת קִידּוּשִׁין אֵין צָרִיךְ קְרָא דְּמְרַבֵּי חַיָּיא נָפְקָא לָן אֶלָּא שֶׁכָּתַב הָאֱמֶת ע''ד שֶׁכָּתַב פ''ד מֵהִלְכ' תְּרוּמוֹת דְּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ מִדִּכְתִיב גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ וְלָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְהָכִי דְּתִרוּמָה כְּבָר אַסִּיק בַּגְּמָרָא דְּמְקַדְּשִׁי' וְגֵרוּשִׁין נָפְקָא אֶלָּא עִיקַּר קְרָא דְּגַם אַתֶּם אַתָּא לוֹמַר מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמִשְׁתְּמַע מִינֵּיהּ גַּם כֵּן שָׁלִיחַ כַּתְּבִיהּ הָרַמְבַּ''ם ז''ל: וּמִתְּרוּמָה יָלְפִינַן מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם וכו' דְּהַשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיךְ פִּרְכָא דְּמַחֲשָׁבָה דְּמִטַּעַם זֶה הָיָה רָאוּי גַּם כֵּן לִהְיוֹת שָׁלִיחַ: וְעוֹד דְּאַחֲרֵי שֶׁהוֹכַחְנוּ שְׁלִיחוּת מִגֵּרוּשִׁין וְקִדָּשִׁים יָלְפִינַן שֶׁיִּהֵא בֶּן בְּרִית מִתְּרוּמָה בְּגִילּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא וְעוֹד צָרִיךְ לִי עִיּוּן בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ''ם במ''ש פ''ד מֵהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת ז''ל וְאֵין עוֹשִׂין שָׁלִיחַ כּוּתִי שֶׁנֶּאֱמַר גַּם אַתֶּם מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית וכו' דְּהִנֵּה בְּשִׁלְמָא לְדַעַת רַבָּנָן דְּכוּתִי אִיתֵיהּ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשֵׁיהּ אִיצְטְרִיךְ גַּם אַתֶּם דסד''א דְּשָׁלִיחַ נָמֵי נֶהֱוֵי אֲבָל לְרַבִּי דְּלֵיתֵיהּ בִּתְרוּמָה דְּנַפְשֵׁיהּ לָא אִיצְטְרִיךְ לְהָכִי דְּמַרְבִּי חַיָּיא בַּר אַבָּא נָפְקָא כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בעה''ג ולר''ש לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמִמַּעֲטִי' שֵׁוְתָפִין וַאֲרִיסִין וכו' אִימָא אַתֶּם וְלֹא שְׁלוּחֲכֶם וכו' וְהָרַמְבַּ''ם כְּפִי הַנִּרְאֶה בפ''ד מֵהִלְכ' תְּרוּמוֹת פּוֹסֵק כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁכָּתַב כָּתַב ז''ל הַכּוּתִי שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשֶּׁלּוֹ דִּין תּוֹרָה שֶׁאֵינָן תְּרוּמָה לְפִי שֶׁאֵינָן חַיָּיבִין וּמִדִּבְרֵיהֶם גָּזְרוּ וכו' וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן לָא אִיצְטְרִיךְ גַּם אַתֶּם אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן אַתֶּם וְלֹא אָרִיס וכו' וְהָרַמְבַּ''ם ז''ל בְּאוֹתוֹ הַפֶּרֶק עַצְמוֹ כָּתַב ז''ל דְּהַשֻּׁתָּפִין אֵין צְרִיכִים לִיטּוֹל רְשׁוּת זֶה מִזֶּה אֶלָּא כָּל הַתּוֹרֵם מֵהֶם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וּבְאָרִיס כָּתַב ז''ל אָרִיס שֶׁתָּרַם וּבָא בַּעַל הַבַּיִת וְעִכֵּב אִם עַד וכו' וְאִם מִשְׁתְּרֵי' עִכֵּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְהָאֲפִיטְרוֹפְּסִים תּוֹרְמִים נִכְסֵי יְתוֹמִים ולפ''ז הֲוָצְרָךְ לְדָחוֹק הר''י קורקיס ז''ל שָׁם דְּהַהִיא דְּרָשָׁא דְּגְמָרָא הִיא דְּלָא כְּהִלְכְתָא וכו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן אַתֶּם גַּם אַתֶּם לְמַאי אִיצְטְרִיךְ כֵּינָן דְּמֵאִתָּם לֵיכָּא לְמִטְעֵי כְּלָל: וְאֶפְשָׁר דְּלִשּׁוּם דְּרָשָׁא אַתָּא וּנְקַט בַּגְּמָרָא הַהִ דְּרָשָׁא לְפִי שֶׁהִיא קְצָת בְּרוּרָ' וְהָיִיתִי

טוֹעֶה גַּם כֵּן לְאַתֹּם וְלֹא שְׁלוּחֲכָ': גַּם מִן הַסְּמִיכוּת דָּרְשִׁינַן גַּם כֵּן דְּוֻמְיָא דְּאַתֹּם א"ל דִּנְקֹט הָרַמְבַּ"ם בְּמִלְּתֵי' הַדָּרְשָׁא הַיּוֹתֵר בְּרוּרָה לְדִבְרֵי הַכֹּל דְּהֵיא מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית א"נ בְּעִנְיָן רַבּוּת נְשָׂאַר דֶּוְכְתֵי' וּבְמָקוֹם דְּשַׁיָּיךְ הַכּוּתִים קָצַת ג"כ אַגִּיד בֵּיהּ הֲוָצְרַךְ קְרָא דְּגַם אַתֶּם לוֹמַר מָה אַתֶּם וכו' וְנָקֹט הַדָּרְשָׁא הַיּוֹתֵר מְבֹרָרֶת לְדִבְרֵי הַכֹּל וְכֵיוָן שֶׁאֵין שׂוּם דִּין תָּלוּי בְּדָבָרִים אֵלּוּ נָקֹט הָרַמְבַּ"ם ז"ל הַךְ דָּרְשָׁא פְּשׁוּטָה וְהוּא דָּבָר מְוֻרְגָּל בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּמָקוֹמוֹת רַבִּים.

א"נ נִרְאֶה דִּקְרָא דְּאַתֶּם אִיצְטְרִיךְ לְהֵיכָא דְּתָרֵם בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא לָא הָוֵי תְּרוּמָה וְכֵן כָּתַב הר"י קוֹרְקוֹס שָׁם הֶבִיאוֹ הָרַב בַּעַל כֶּסֶף מִשְׁנֶה ולפ"ז יֵשׁ לְקַיֵּים וְלוֹמַר שֶׁפָּסַק כר"ש וּבְהִלְכוֹת קִידּוּשִׁין בְּבֵיאוּרִי לְטוּר אה"ע הֶאֱרַכְתִּי עוֹד בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בָּזֶה: הֲלָכָה ה הָנִיחָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וכו' שְׁלִיחַ מָנָא לֵיהּ מִינַּיְהוּ: קָשָׁה דְּהֵיכִי יָלִיף מִינַּיְהוּ דְּשָׁוֵי שָׁלִיחַ דְּהָא הָתָם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשְׁחָטוּ כֻּלָּן אֲבָל הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר לְאָדָם לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר ע"י עַצְמוֹ מִנָּלַן שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלִיחַ וּלְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָא לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי דְּאִיהוּ נָפְקָא לֵיהּ מִדִּכְתִיב קְרָא וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל דִּלְמָה כָּתְבִי' רַחֲמָנָא פְּשִׁיטָא כֵּיוָן דא"א עַל דֶּרֶךְ אַחֶרֶת יִשְׁחֹוט ע"י כֻּלָּן וע"כ כָּתַב כֵּן רַחֲמָנָא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ אֲבָל לְרַבִּי יוֹנָתָן דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לוֹמַר דְּכָל יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּפֶסַח אֶחָד קָשָׁה הֵיכִי יָלְפִינַן מִינַּיְהוּ שָׁלִיחַ: וְנִרְאֶה דִּלְרַבִּי יוֹנָתָן נָמֵי נָפְקָא לָן שְׁלִיחוּת מִדִּכְתִיב וְשָׁחֲטוּ בִּלְשׁוֹן רַבִּים ע"כ בָּא לוֹמַר דא' הַשּׁוֹחֵט הָוּ כְּאִלּוּ שָׁחֲטוּ רַבִּים: דַּף מב וְדִלְמָא שָׁאנֵי הָתָם דְּאִית לֵיהּ שַׁוְתָּפוּת בְּגוֹיָהּ קָשָׁה דְּאֵימָא לָךְ גֵּירוּשִׁין יוֹכִיחַ דאע"ג דְּלֹא שַׁיָּיךְ שָׁם שַׁוְתָּפוּת מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ מַה לְּגֵרוּשִׁין שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בע"כ קְדָשִׁים דְּהָכָא יוֹכִיחַ: וְנִרְאֶה דְּאַעִיקָּרָא דְּדִינָא אִיכָּא לְמִפְרְךְ דְּלֹא שַׁיָּיךְ שׁוּם קִוּשְׁיָא כְּלָל וְעִיקָּר דְּלֵיכָּא לְמֵילַף מַהָנָךְ קָדָשִׁים כְּלָל מִשּׁוּם דְּאָמֵינָא לָךְ דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן וְכִי הֵיכִי דְּהָתָם הָוֵי דַּוְקָא דְּאִית לֵיהּ שַׁוְתָּפוּת כְּמוֹ כֵן מַאי דְּיָלְפִינַן מִינַּיְהוּ הָוֵי דֻּמְיָא דִּידֵיהּ וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר גֵּרוּשִׁין יוֹכִיחַ כְּלָל אַדְּ קָשָׁה דְּעָבְדִינַן תְּחִילַּת הַדִּין מִגֵּרוּשִׁין בק"ו וּמַה גֵּירוּשִׁין שֶׁאֵין רֹוב מַעֲשֵׂיהֶם ע"י שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ שְׁאָר קָדָשִׁים לֹא כ"ש מַה לְּגֵירוּשִׁין שֶׁכֵּן בע"כ קָדָשִׁים יוֹכִיחַ וְהַשְׁתָּא אִי אָמְרִינַן דְּיוֹכִיחַ הָוֵי עִיקַּר הַיְלָפוּתָא כְּלוֹמַר קָדָשִׁים יוֹכִיחַ דאע"ג דְּלָא הָוֵי בע"כ עכ"ז מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ אַף אֲנִי אָבִיא שְׁאָר קָדָשִׁים נִמְצָא דְּעִיקַּר דְּיִלְפוּתָא הוּא מַהָנָךְ קָדָשִׁים וּכְמוֹ כֵן אָמְרִינַן הָכָא דַּיּוֹ לִהְיוֹת כִּשְׁאָר קָדָשִׁים אֲבָל הָרֹאשׁ"ש ז"ל כָּתַב בפ"ק דב"ק מַחֲלוֹקֶת אִם הִיוָּכִיחַ אֵינוֹ אֶלָּא הַעֲבָרַת פִּרְכָּא אֲבָל עִיקַּר הַיְלָפוּתָא הִיא מִגֵּרוּשִׁין וְהַשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר דַּיּוֹ הֵיכָא דְּאִית לֵיהּ שַׁוְתָּפוּת בְּגוֹיָהּ: וְנִרְאֶה לְתָרֵץ לְכָל הַצְּדָדִים וְלוֹמַר דְּהָכָא דְּאִית לֵיהּ שַׁוְתָּפוּת לָא הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם שְׁלִיחוּת אֶלָּא כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ שַׁוְתָּפוּת בְּגַוֵּיהּ הֲוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ הוּא וּבְעָלָיו עִמּוֹ וְהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת חֶלְקוֹ וְכֵיוָן שֶׁעַל שֶׁלּוֹ הוֹלֵךְ מִמֵּילָא נַעֲשֶׂה גַּם שֶׁל חֲבֵירוֹ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן כִּדְפָרְכִינַן מַה לְּגֵרוּשִׁין שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בע"כ לֹא שַׁיָּיךְ לְתָרֵץ ולו' קָדָשִׁים דְּהָכָא יוֹכִיחַ דְּהָכָא לָא הָוֵי מִטַּעַם שְׁלִיחוּת וְאֵין לְדַקְדֵּק דְּאִי מִטַּעַם שַׁוְתָּפוּת לְחוּדֵיהּ הָא לְעִיל מְמַעֲטִים שַׁוְתָּפִים בְּתִרוּמָה וּמַרְבִּין שָׁלִיחַ אַלְמָא עָדִיף טְפֵי שָׁלִיחַ מְשַׁוְתָּף שָׁאנֵי הָתָם שֶׁלֹּא גִּילָּה הַשַּׁוְתָּף הָאַחֵר אֲבָל הָכָא שֶׁהָלַךְ מֵרְצוֹן כָּל הַשַּׁוְתָּפוּת הָוֵה לֵיהּ כְּהוֹלֵךְ כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק שָׁם וְשׁוֹחֵטוֹ כֵּיוָן שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שַׁוְתָּפוּת בְּגַוֵּיהּ הוּא הַשּׁוֹחֵטוֹ: אָמַר קְרָא וְיִקְחוּ לָהֶם יל"ד הֵיכִי מוֹכַח מֵהַךְ קְרָא דְּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ דִּילְמָא לְעִנְיַן הַלְקִיחָה קָאָמַר רַחֲמָנָא דא' יִקָּחֵנוּ לְכֻלָּן דְּלֹא יִתֵּכֶן שֶׁיֵּלְכוּ כָּל הַקָּהָל לִיקַּח הַשֶּׂה וְלֹא בִּלְקִיחַת הַשֶּׂה תַּלְיָא מִילְתָא אֶלָּא

בִּשְׁחִיטָתוֹ וּבִשְׁחִיטָתוֹ לֵיכָּא הוֹכָחָא דִּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ כִּדְפָרִיךְ מֵעִיקָּרָא דִּילְמָא שָׁאנֵי הָתָם דְּאִית לֵיהּ שֻׁוְתָּפוּת בְּגַוֵּיהּ וכו' וְנִרְאֶה דְּיָלִיף לֵיהּ מִדִּכְתִיב וְיִקְחוּ לָהֶם כלו' שֶׁהָאִישׁ א' הָוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ לָקְחוּ כֻּלָּן.

עוֹד יל"ד דְּמֵעִיקָּרָא פָּרִיךְ הָתָם נָמֵי דְּאִית לֵיהּ שֻׁוְתָּפוּת וְאַמַּ"כ פָּרִיךְ הַאי מַבַּעְיָא לֵיהּ לְכִדְרַ' יִצְחָק וכו' וְנִרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי תַּרְתֵּי קָפָרִיךְ דְּאִית לֵיהּ שֻׁוְתָּפוּת וּקְרָא לִדְר' יִצְחָק אִיצְטְרִיךְ וְהַמְתָרֵץ לֹא הֵבִין זֶה וַהֲדַר קָפָרִיךְ הַאי מַבָּעֵי לֵיהּ וכו' ע"כ מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ שֻׁוְתָּפוּת בְּגַוֵּיהּ קָפָרִיךְ וּכְמוֹ שפרש"י דאל"כ מֵהֵיא דר"י גּוּפֵיהּ יָדְעִינַן שְׁלִיחוּת דְּאִישׁ זוֹכֶה וכו' וא' מְזַכֶּה לְכֻלָּן אֶלָּא ע"כ דְּהָתָם הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ שֻׁוְתָּפוּת בְּגַוֵּיהּ, וְאֶלָּא הָא דְּאָמַר רַב גִּידֵּל וכו' תִּיפּוֹק לֵיהּ שְׁלִיחוּת מֵהָכָא וכו' פי' מְקֻדָּשִׁים וְגֵרוּשִׁין וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידִי.

תוס' וְדִילְמָא שָׁאנֵיהָתָם וכו' עַד אַבָּל לר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָא דְּכָל יש' אֵין יוֹצְאִים בְּפֶסַח א' שְׁצָרִיךְ דְּכָל א' יאכַל כַּזַּיִת א"כ הַאי וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל ר"ל דא' שׁוֹחֵט פְּסָחִים הַרְבֵּה וכו'. וְקָשֶׁה דְּהֵיכִי מוּכָח מֵהַךְ קְרָא הָכִי דְּמִדִּכְתִיב וּשְׁחָטוֹ אוֹתוֹ מַשְׁמַע שא' וְלֹא יוֹתֵר וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּצָרִיךְ כְּזַיִת לְכָל א' ע"כ אוֹתוֹ מַשְׁמַע חַד שֶׁה לְבַד וְקָאָמַר וְשָׁחֲטוּ כָּל הַקָּהָל וְזֶה א"א שֶׁכָּל הַקָּהָל יִשְׁחֲטוּ פֶּסַח אֶחָד דְּהָא אֵינוֹ מַגִּיעַ כְּזַיִת לְכָל א' וע"כ פי' הַכָּתוּב הָכִי הָוֵי שֶׁפֶּסַח אֶחָד יָכוֹל לִשּׁוֹחֲטוֹ כָּל הַקָּהָל וע"כ טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דַּאֲפִי' מַאן דְּלִית לֵיהּ שֻׁוְתָּפוּת בְּגוֹיָהּ יָכוֹל לִשּׁוֹחֲטוֹ דְּאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיֹּאמַר הַכָּתוּב דִּלְשֶׁה א' יוּכְלוּ הַקָּהָל לִשּׁוֹחֲטוֹ וּמִינָּהּ נִשְׁמַע דא' יָכוֹל לִשְׁחוֹט פְּסָחִים הַרְבֵּה כֵּינָן דְּיָכוֹל לִשְׁחוֹט אפי' מִי שֶׁאֵין לוֹ שֻׁוְתָּפוּת בּוֹ אַחַר זֶה מָצָאתִי בְּתוֹסֶפֶת רי"ד קָרוֹב לָזֶה.

תּוֹסְפוֹת אִישׁ זוֹכֶה וכו' דסד"א הוֹאִיל וְשַׁיָּיךְ בַּאֲכִילַת קָדָשִׁים וכו' דִּכְתִיב שֶׂה לְבַיִת וכו' נִרְאֶה דְּיֵיתוּרָא דְּשֶׂה לַבַּיִת אַתָּא לְרַבּוֹת אֶת הַקָּטָן וְקָשֶׁה דְּאִי לֹא את' כִּי אִם לְהַךְ דְּרָשָׁא לְחֻזְקָא לִשְׁתּוֹק מִינֵּיהּ וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לְמַעֵט קָטָן יָדְעִינַן לֵיהּ דְּמֵהֵיכִי תַּיְתֵי לְרַבּוּיֵי הָא קָטָן לֵית לֵיהּ יָד אֶלָּא ע"כ הָיִיתִי טוֹעֶה מִשּׁוּם דְּקַיְימָא לַן דְּמִמְנִיהּ עָלָיו וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי דּוֹרֵשׁ לִשּׁוֹחֲטִין הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד כְּדֵי לְקַיֵּים הַסְּבָרָא דְּבִשּׁוּם דֵּזוֹכֶתָא קָטָן אֵין לוֹ יָד דְּלְעוֹלָם אֵין מְמַנִּיהּ עָלָיו אֲבָל בָּתַר דִּכְתִיב קְרָא שֶׂה לַבַּיִת אִיצְטְרִיךְ הַךְ קְרָא לוֹמַר אִישׁ זוֹכֶה וכו' וְהַשְׁתָּא ס"ל ע"כ דְּאֵין שׁוֹחֲטִים אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד כְּנִרְאֶה.

תּוֹסְפוֹת אֶלָּא לָחוּב ע"מ לִזְכוֹת. וק' דְּאָמַר בפ' הַנִּזְקִין וכו'.

וְקָשֶׁה אַמַּאי אֵינָם מְחַלְקִים דְּהָכָא שָׁאנֵי שֶׁבָּאוּ לַחֲלוֹק וְאֵין מוֹחֶה בָּהֶם וְכֵינָן שֶׁמִּדַּעְתָּם וּרְצוֹנָם בָּאוּ כֻּלָּם מִשּׁוּם הָכִי בֵּית דִּין מַעֲמִידִים לָהֶם אַפִּטְרוֹפּוֹס לָחוּב עַל מְנָת לִזְכוֹת אֲבָל הָתָם אַיְירֵי בְּמִינָּהוּ אֲבִי הַיְתוֹמִים אוֹ מִינּוּהוּ בֵּית דִּין דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא נַדַּאי דְּאֵין מְמַנִּים אוֹתָם אֶלָּא לִזְכוֹת לֹא שֶׁיִּהְיֶה בְּדָבָר שׁוּם חוֹבָה כְּלָל וְעִיקָּר.

וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּאִיכָּא גַּם כֵּן קְטַנִּים בַּהֲדֵי גְּדוֹלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ רֹוב הַפּוֹסְקִים בִּכְלָלָם הָרַמְבַּ"ם וְהָרֹא"שׁ בְּפֶרֶק אַלְמָנָה נִיזּוֹנֶת וְהָרַ"ן ז"ל בַּהֲלָכוֹת נִמְצָא שֶׁהַקְּטַנִּים כְּמִי שֶׁאֵינָם דָּמֵי אֶלָּא שֶׁכְּשֶׁהֵם מוֹחִים בַּדָּבָר יֵשׁ לָהֶם לְעַכֵּב.

אִיבָּרָא דְּמַה שֶּׁנִּרְאֶה לִי מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְפוֹת בד"ה יְתוֹמִים שֶׁבָּאוּ וכו' שֶׁאִם הָיָה אֶחָד מֵהֶם מוֹחֶה אֵין לְהַעֲמִיד אַפִּטְרוֹפּוֹס וכו' נִרְאֶה דִּבְכֻלָּן קְטַנִּים אַיְירֵי דְּאִי בִּגְדוֹלִים וּקְטַנִּים וּבָאִים

גְּדוֹלִים לְחַלֵּק חֶלְקָם מַאי הַאי דְּקָאָמְרִי אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶם מוֹחֶה דְּמַאי אִיכְּפַת לָן בְּמְחָאַת הַקְּטַנִּים שֶׁלֹּא יִטְלוּ הַגְּדוֹלִים חֶלְקָם וְאִם הַמְּחָאָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת הוּא לְאֶחָד מִן הַגְּדוֹלִים זֶה א"א וְכֵינָן דְּאֵין מַשְׁגִּיחִים עַל הַקְּטַנִּים כֵּינָן שֶׁמַּעֲמִידִים לָהֶם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אֵין שׁוּם אֶחָד מִן הַגְּדוֹלִים יָכוֹל לִמְחוֹת לְאַחֵר וּפְשִׁיטָא לע"ד דְּאֵינָם יְכוֹלִין לִמְחוֹת.

וּמִיהוּ רֹוב הַגְּדוֹלִים הִסְכִּימוּ דְּאַיְירֵי בִּגְדוֹלִים וּקְטַנִּים וּבָאִים הַגְּדוֹלִים עַל חֶלְקָם וּמַעֲמִידִים אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל חֵלֶק הַקְּטַנִּים וּלְקַמָּן בִּפְסַק הֲהֲלָכָה אֲבָאֵר הַדִּין בִּקְצָרָה: הֲלָכָה ו אָמַר רַב נַחְמָן וכו'.

וּבוֹרְרִים לָהֶם חֵלֶק יָפֶה מִלְּשׁוֹן בּוֹרְרִים מַשְׁמַע שהב"ד הֵם הַבּוֹרְרִים עִם הָאַפּוֹטְ' וְאִם הָאַפּוֹטְר' לְבַדּוֹ הָיָה יָכוֹל לַחֲלוֹק הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמַר וּבוֹרֵר לָהֶם חֵלֶק יָפֶה ובפ' אַלְמָנָה לכ"ג גָּרְסִי' וּבוֹרֵר לָהֶם וְרָאִיתִי בְּהָרַמְבַּ"ם וְהָרִיטְבָ"א ז"ל דס"ל דְּהָוֵי הַשּׁוּמָא ע"י ב"ד וּלְשׁוֹן בּוֹרְרִים הָכִי מַשְׁמַע.

ונ"ל לְדַקְדֵּק זֶה ג"כ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ לְקַמָּן בד"ה הָא דְּטָעוּ ה"ה דְּמָצֵי לְמֵימַר הָא דְּטָעוּ בִּשְׁתוּת וְהָא דְּטָעוּ בְּפָחוֹת מִשְׁתוּת וכו' וְאִי אַיְירִי הָכָא בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי שׁוּמַת ב"ד הֵיכִי כָּתְבוּ דִּבְפָחוֹת מִשְׁתוּת אינ' יְכוֹלִין לִמְחוֹת דְּהָא דִּין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס כְּדִין שָׁלִיחַ הוּא וּבְכָל שֶׁהוּא בָּטֵל דָּבָר וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּמִשּׁוּם דְּהוּשַׁם ע"י ב"ד מש"ה יֵשׁ לוֹ כָּל דִּין הב"ד דְּדַוְקָא בִּשְׁתוּת בָּטֵל הַחֲלוּקָה וְלֹא בְּפָחוֹת וְגַם ר"ת מַסְכִּים לָזֶה בד"ה וּבוֹרְרִים הֵפֶךְ דַּעַת ר"י וְתָמַהְתִּי עַל דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל שֶׁכָּתַב בְּשִׁיטוֹתָיו ז"ל בְּהָא דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא הָא דְּטָעוֹ הָא דְּלָא טָעוֹ ז"ל וּמִדְּמַפֵּרְקִי' דְּלָא טָעוּ וְלָא מְפָרְקִי' דְּטָעוּ פָּחוֹת מִשְׁתוּת שָׁמְעִינַן דְּכָל הֵיכָא דְּטָעוּ כְּלַל חוֹזֵר וַאֲפִי' בְּכָל שֶׁהוּא וַאֲפִי' לְרַבָּנָן דְּקָתָנֵי שְׁתוּת הָתָם הוּא בִּמְכִירַת ב"ד אֲבָל הָכָא בַּחֲלוּקַת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס דִּינֵיהּ כְּשָׁלִיחַ דְּעָלְמָא דקי"ל בְּפֶרֶק אַלְמָנָה נִיזּוֹנֶת דְּשָׁלִיחַ כְּאַלְמָנָה וכו' וְכֵינָן דְּבוֹרְרִים קָאֵי אב"ד אַמַּאי קָאָמַר דְּפָחוֹת מִשְׁתוּת בָּטֵל מִקָּח וְהִנֵּה הָרִיטְבָ"א ז"ל דְּרָצָה לְתַקֵּן דְּבָרָיו בְּאוֹמְרוֹ ז"ל וְלָא חֲשִׁיבָ' שׁוּמָא דְּבֵי דִינָא דְּבֵי דִינָא סָמְכוּ אַאַפּוֹטְרוֹפּוֹס ע"כ וְאֵינוֹ מַסְפִּיק וְגַם הָרָ"ן כָּתַב כְּדַעַת הָרִיטְבָ"א לְחַד סְבָרָא וְכָתַב שְׁדַעַת הָרִי"ף אֵינוֹ כֵּן וְהָרַמְבַּ"ם ג"כ מַסְכִּים עִמּוֹ וְגַם הַתּוֹסָ' וּכְמוֹ שֶׁאֲבָאֵר בס"ד וְרַב נַחְמָן דִּידַן אָמַר וכו' וּמִי אִית לֵיהּ לְרַב נַחְמָן וכו' וְקָשֶׁה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ נֵימָא כְּתַנָּאֵי דִּלְפִי הַנִּרְאֶה דְּרַב נַחְמָן וּשְׁמוּאֵל פְּלִיגִי בִּפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי, וְנִרְאֶה דְּהַמְקַשֶּׁה אה"נ דְּהָוֵי מָצֵי לְאַקְשׁוּיֵי הָכִי אֶלָּא דְּפָרִיךְ קַוְשְׁיָא אַלִּימְתָּא אַלִּיבָּא דְּרַב נַחְמָן וְקַשְׁיָ' מִדִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ וּלְתִירוּצ' דִּגְמָרָ' דְּמוֹקֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ בְּדָלָא טָעוּ צ"ע אַלִּיבָּא דִּשְׁמוּאֵל דְּנִרְאֶה דְּאָתֵי דָּלָא כְּמַאן דְּהָא אפי' רַבָּנַן לָא קָאָמְרִי אֶלָּא בְּדִטְעָוו אֲבָל בְּדָלָא טָעוּ ס"ל דְּאֵינָן יְכוֹלִין לִמְחוֹת.

וְנִרְאֶה דִּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּרַבָּנַן נָמֵי ה"ה אפי' דְּבְדָלָא טָעוּ וְקָתָנֵי פָּחוֹת מִשְׁתוּת לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַשְׁבָּ"ג, וְעוֹד דְּהָתָם לֹא שַׁיְיךְ פְּלוּגְתָּא בְּמִלְּוָה וְלוֶה אֶלָּא בְּטָעוּ בְּדַוְקָא אֲבָל בְּדִין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס כֵּינָן דִּיכוֹלִים לִמְחוֹת בִּרְוִיחוֹת ה"ה אפי' לֹא טָעוּ וְכֵיוָצֵא בָּזֶה צָרִיךְ לְתָרֵץ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' במ"ש בד"ה הָא דְּטָעוּ וכו' דה"ה דְּמָצֵי לְמֵימַר הָא דְּטָעוּ בְּפָחוֹת מִשְׁתוּת וכו'.

וְתֵימָא דְּאִי טָעוּ בְּפָחוֹת מִשְׁתוּת מַאי טַעְמָא דִּשְׁמוּאֵל דְּקָאָמַר דִּיכוֹלִין לִמְחוֹת וְהָא אפי' רַבָּנַן לָא קָאָמְרִי כ"א בִּשְׁתוּת אֲבָל בְּפָחוֹת מִשְׁתוּת ס"ל דְּאֵינָן יְכוֹלִין לִמְחוֹת. וְנִרְאֶה

דְּלִשְׁמוּאֵל ה"ה אפי' בְּפָחוֹת מִשְּׁתוּת ס"ל לְרַבָּנָן דְּיכוֹלִים לִמְחוֹת וּנְקֵט פָּחוֹת שְׁתוּת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוּת לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַשְׁבָּ"ג דַּאֲפִי' בִּשְׁתוּת קָאָמַר מַה כֹּחַ ב"ד יָפָה.

וְאֵין לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא נְקֵט פְּלֻגְתַּיְיהוּ בְּפָחוֹת מִשְּׁתוּת לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַבָּנָן דְּכֹחָהּ דְּהֶיתֵּירָ' עָדִיף אע"ג דְּלֵית הִלְכְתָא כָּרַשְׁבָּ"ג כַּנַ"ל. תוס' יְתוֹמִים שֶׁבָּאוּ אור"ת דַּוְקָא שֶׁבָּאוּ וכו' וּמַחֲלוֹקֶת הָאָרֶץ אֵין רְאָיָה וכו' כנר' דִּקְטַנִּים יוֹנְקֵי שָׁדַיִם כְּמוֹחִים בַּחֲלֻקָּה חֲשִׁיבִי לְהוּ וּבְסוֹף הַדִּיבּוּר כָּתְבוּ זַ"ל.

וְעוֹד מִשָּׁם לֹא מַשְׁמַע שֶׁאִם הָאֶחָד הָיָה מוֹחֶה בפי' שֶׁנּוּכַל לְהַעֲמִיד אַפּוֹטֵר' עַל כָּרְחוֹ וכו' כנר' שֶׁמְּחַלְּקִים בֵּין מוֹחֶה בפי' לְקָטָן שֶׁאֵינוֹ יָלוּד וה"ק לְמִי שֶׁהוּא יוֹנֵק שְׁדֵי אִמּוֹ וְאֶפְשָׁר דה"ק וְעוֹד מִשָּׁם לֹא מַשְׁמַע וכו' וְהוּא כְּמוֹ תֵּירוּץ אַחֵר נִפְרָד וְחוֹזְרִים מִמַּה שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל.

עוֹד כָּתְבוּ דְּמַחֲלוֹקֶת הָאָרֶץ וכו' דְּהָתָם הוּא עַל פִּי הַדִּיבּוּר וכו'. וְקָשֶׁה דא"כ הֵיכִי מַיְיתֵי רְאָיָה רַב גִּידֵּל יְתוֹמִים שֶׁבָּאוּ וכו' מִנָּשִׁיא א' דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁהָיָה עַל פִּי הַדִּיבּוּר.

וְנִרְאֶה דְּיָלִיף בְּמַדְרֵגוֹת דְּכָךְ הוּא הָכָא שֶׁבָּאוּ כֻּלָּן וְאֵין שׁוּם אֶחָד מוֹחֶה כְּמוֹ הָתָם דְּהָיוּ יוֹנְקֵי שָׁדַיִם אֶלָּא שֶׁהָיָה עַל פִּי הַדִּיבּוּר. וְעוֹד דְּאִי בְּעָלְמָא לָחוּב ע"מ לִזְכּוֹת לֹא הָיָה חֲלֻקָּתָם קַיֶּימֶת לֹא הָיְתָה הַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת רְשׁוּת לַחֲלוֹק הָאָרֶץ דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי לִגְרִיעוּתָא חֲדָא דְּהָוֵי לְחוֹב ע"ט לִזְכּוֹת וְעוֹד דְּהָיוּ שָׁם יוֹנְקֵי שָׁדַיִם אֲבָל כֵּיוָן דְּהַדִּין הוּא דְּמְהַנֵּי לָחוּב ע"מ לִזְכּוֹת מִשּׁוּם הָכִי קָאָמַר רַחֲמָנָא בַּחֲלֻקַּת הָאָרֶץ דְּיַחֲלוֹקוּ ע"פ הַנְּשִׁיאִים וְאַף עַל גַּב דְּהָוֵי הָתָם יוֹנְקֵי שָׁדַיִם דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא אֶלָּא חֲדָא לִגְרִיעוּתָא וְטַעֲמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּמֵעִיקָּרָא עַל דַּעַת זְכוּת יָרְדוּ אִם קָרָה מִקְרֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחַר כָּךְ חוֹבָה לֵית לָן בֵּיהּ: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים כְּרַב נַחְמָן וְלֹא רָאִיתִי חוֹלֵק כִּי אִם הָרִיטְבָ"א שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ מִי שֶׁפָּסַק כִּשְׁמוּאֵל וְאֵין דְּבָרָיו עוֹלִים לְעִנְיַן הַדִּין וְעִיקַּר הַדִּין כָּךְ הוּא דְּאִם הָיוּ הַיְתוֹמִים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים יְכוֹלִים הַגְּדוֹלִים לוֹמַר שֶׁרוֹצִים חֶלְקָם לְהַשְׁבִּיחָם וְיַעֲמִידוּ עַל כָּל חֵלֶק הַקְּטַנִּים אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ וְיַחֲלוֹקוּ הב"ד וְהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס וּבוֹרְרִים חֵלֶק יָפֶה כלו' לְמַעֵט שֶׁלֹּא יַגִּיעַ נָזָק לַיְתוֹמִים אֲבָל לֹא שֶׁיַּגִּיעַ לָהֶם חֵלֶק יוֹתֵר יָפֶה מֵהַגְּדוֹלִים דְּהָא לָאו דִּינָא הוּא.

וְאִם הָיוּ כֻּלָּן קְטַנִּים לְדַעַת הַתּוֹסָ' נִרְאֶה דְּאִם לֹא מָחָה שׁוּם אֶחָד מֵהֶם יַעֲמִידוּ אַפּוֹטֵר' לְחֵלֶק אֲבָל דַּעַת רוֹב מֵהַגְּדוֹלִים הוּא דְּיִשָּׁאֲרוּ בְּכָל הַקַּרְקַע עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ וְזֶה יוֹתֵר טוֹב לָהֶם, וּכְשֶׁחִלְּקוּ וְרָצוּ הַקְּטַנִּים לִמְחוֹת בַּחֲלֻקָּה כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ שָׂדֶה שֶׁנָּפַל לוֹ מֵאֲבִי אִמּוֹ וְרוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה חֶלְקוֹ סָמוּךְ לְאוֹתוֹ שָׂדֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִמְחוֹת וְהוּא דְּלָא הָיְתָה שׁוּם טָעוּת בְּעִנְיַן הַחֲלֻקָּה אֲבָל אִם הָיְתָה אפי' פָּחוֹת מִשְּׁתוּת לְדַעַת הָרִיטְבָ"א בָּטֵל הַמַּקָּח אפי' אִם הָיְתָה ע"פ שׁוּמַת ב"ד דקי"ל דְּשׁוּמַת ב"ד פָּחוֹת מִשְּׁתוּת נָקְנָה מִקָּח וּלְדַעַת הַתּוֹסָ' הָוֵי הַדִּין כְּשׁוּמַת ב"ד וְדַוְקָא בְּשִׁתּוּת הָוֵי הַחֲלֻקָּה בְּטֵלָה לֹא בְּפָחוֹת מִשְּׁתוּת וְיֵשׁ בָּזֶה אֲרִיכוּת דְּבָרִים בְּדִבְרֵי הָרָ"ן וְהָרִיטְבָ"א וְהָרֹא"ש וְלֹא כָּתַבְתִּי כ"א שָׁרְשֵׁי הַדִּינִים בְּקִיצּוּר מֻוְפְלָג וע' במ"מ פ"י מֵהִלְכוֹת נְחָלוֹת.

וּלְעִנְיַן אִם יִהְיֶה ע"פ הַגּוֹרָל וְאִם יַחֲלוֹקוּ בְּדִינָא דְּגוֹד אוֹ אֵיגּוֹד הַדְּבָרִים בְּרוּרִים בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה וּבוֹרְרִים א"צ לְכְתּוֹב הַיּוֹצֵא מֵהֶם כִּי פִי' ר"ת הוּא הַנָּכוֹן לְעִנְיַן הל' ור"י הוֹדָה לְדִבְרָיו:הֲלָכָה ז אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק הָאַחִין שֶׁחָלְקוּ הֲרֵי הֵן כְּלָקוֹחוֹת וכו' אָמַר רָבָא

הָא דַּאֲמַרַן פָּחוֹת מִשְּׁתוּת וכו' לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלָא שָׁוְיִין שָׁלִיחַ וכו' לָאו לְמֵימְרָא דְּמַאי דַּאֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן הוּא דִּבְפָחוֹת מִשְּׁתוּת נִקְנֶה מִקָּח וְדַוְקָא בְּדָלָא שַׁוְיָיה שָׁלִיחַ דְּמַאי שְׁנָא בְּפָחוֹת מִשְּׁתוּת אפי' שְׁתוּת נָמֵי הַמִּקָּח קַיָּים אֶלָּא דְּמַחֲזִיר אוֹנָאָה וְכִדְקָאָמַר בְּסָמוּךְ קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה אֶלָּא ה"ק דְּהָא דְּנִקְנֶה הַמִּקָּח בְּלִי שֶׁיַּחֲזִיר לוֹ שׁוּם אוֹנָאָה כְּלָל לָא אַמַרַן אֶלָּא דְּלָא שַׁוְיֵיהּ שָׁלִיחַ אֲבָל שַׁוְיֵי' שָׁלִיחַ אָמַר לְתַקּוֹנֵי שַׁדַּרְתָּיךְ וכו' ולפ"ז יל"ד דְּאַמַּאי לָא קָמְפַלְּיג רָבָא בְּפָחוֹת מִשְּׁתוּת כִּי הֵיכִי דְּקָטְפַלְּיג לְקַמָּן בֵּין פְּלוּג לְעִילּוּיָא לִפְלוּג בְּמִשְׁחָתָא וְנֵימָא לֹא שָׁנוּ דְּבְפָחוֹת מִשְּׁתוּת הַמִּקָּח קַיָּים וא"צ לְהַחְזִיר לוֹ כְּלָל אֶלָּא הֵיכָא דְּפִלִיג בְּעִילּוּיָא כלו' שֶׁשָּׁמוֹ הַמְּטַלְטְלִין בְּאוֹמֶד אֲבָל אִם חָלְקוּ הַמְּטַלְטְלִין בַּמִּשְׁקָל אוֹ בְּמִנְיָן אפי' פָּחוֹת מִכְּדֵי אוֹנָאָה חוֹזֵר וְהוּא חִידּוּשׁ טְפֵי דַּאֲפִי' בְּפָחוֹת מֵאוֹנָאָה קמ"ל דְּחוֹזֵר דְּאִי עַל מִלְּתָא דְּקָבַע רָבָא מַמְרִים יֵשׁ לִטְעוֹת דְּמִשְּׁתוּת קָאָמַר וְרָבָא דְּקָאָמַר מִלְּתֵיהּ כָּל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִנְיָן הָוֵי אפי' בְּפָחוֹת מִשְּׁתוּת וצ"ע וּבְמֵימְרָא דְּרָבָא דְּחוֹזֵר אִיכָּא לְמִסְפֵּק בָּהּ אִי קָאֵי אַחֲזָרָה עַל עִנְיַן הָאוֹנָאָה אוֹ עַל הַמִּקָּח וְהָרַמְבַּ"ם וּגְדוֹלֵי הַפּוֹסְקִים הִסְכִּימוּ דְּהַמִּקָּח קַיָּים וּמַחֲזִיר לוֹ הַטָּעוּת וְלֹא רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א שֶׁכָּתַב כֵּן אֶלָּא כָּתַב רְאָיָה דְּרַבָּה ס"ל דְּבִיטּוּל מִקָּח הָוֵי וְנָפְקָא לֵיהּ מִלִּשּׁוֹן חוֹזֵר דְּקָאָמַר.

וּבְעֵינַי אֵינוֹ דְּקִדּוּק דְּעַל הַמָּמוֹן קָאֵי הַחֲזָרָה. וּמִיהוּ אֶפְשָׁר דְּדַוְקָא לְעִנְיַן קַרְקַע קָאָמַר כֵּן הָרִיטְבָ"א מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיְיךְ בֵּיהּ חֲזָרָה וכמ"ש הָר"ן בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א ע"ש.

תוס' ה"ג בקו' וכו' וְקָשֶׁה לר"ת חָדָא מִדְּנִקְט גַּבֵּי שְׁתוּת וכו' מַשְׁמַע דִּבְיָתֵר מִשְּׁתוּת יֵשׁ לָהֶם אוֹנָאָה וכו' כְּפִי הַנִּרְאֶה דה"ק דִּבְיָתֵר מִשְּׁתוּת יֵשׁ לָהֶם דִּין אוֹנָאָה כְּלוֹמַר דְּמַחֲזִיר הָאוֹנָאָה דאל"כ הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמַר דִּבְיָתֵר מִשְּׁתוּת הָוֵי הַמִּקָּח בָּטֵל וְקָשֶׁה דא"כ אַמַּאי לָא מַפְלִיג רָבָא הַךְ דִּינָא עַל חֲלֻקָּ' יָתֵר מִשְּׁתוּת וְנֵימָא דְּהָא דַּאֲמַרַן יָתֵר מִשְּׁתוּת בָּטֵל מִקָּח לָא אַמַרַן אֶלָּא בְּמִטַּלְטְלֵי אֲבָל בִּמְקַרְקְעֵי לָא הָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח אֶלָּא מַחֲזִיר הָאוֹנָאָה לְכָךְ נִרְאֶה דה"פ דִּבְפָחוֹת מִשְּׁתוּת הוּא דְּלֹא שַׁיְיךְ בֵּיהּ דִּין אוֹנָאָה דְּדַוְקָא בְּפָחוֹת הָוֵי מְחִילָה וּבְשְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה אֲבָל בְּיָתֵר מִשְּׁתוּת יֵשׁ לוֹ דִּין אוֹנָאָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּעָלְמָא וְהוּא דְּיוֹתֵר מִשְּׁתוּת בָּטֵל הַמִּקָּח וְהַשְׁתָּא קַרְקַע וּמְטַלְטְלֵי שָׁוִים לְדַעַת רַשִּׁ"י ז"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּדִין אוֹנָאַת קַרְקַע יֵשׁ מַחֲלוֹקוֹת רַבּוֹת בִּגְדוֹלֵי הַפּוֹסְקִים וּבְפֵירוּשֵׁי לח"ה בסי' רכ"ז הֶאֱרַכְתִּי בְּדַעוֹת וְאָבִיא בָּהּ הַדְּבָרִים בְּקִצָּרָה וְחִילַקְתִּים לְאַרְבַּע דֵּעוֹת. הַדַּעַת הָרִאשׁוֹן הוּא דַּעַת רַבְּוָתָ' שֶׁכָּתַב הָרִי"ף ז"ל דְּאוֹנָאָה אֵין לָהֶם אֲבָל בִּיטּוּל יוֹתֵר מִשְּׁתוּת מְעַט יֵשׁ לָהֶם וְהַמִּקָּח בָּטֵל.

הַדַּעַת הַשֵּׁנִי הוּא דַּעַת ר"ת שֶׁכָּתַב הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בסי' הנז' דְּדַוְקָא שָׁוָה מָנֶה בְּמָאתַיִם הוּא דְּהָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח אֲבָל פָּחוֹת מְעַט וְהַיְינוּ פְּרוּטָה לָא הָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח וְלֹא אוֹנָאָה. הַדַּעַת הַשְּׁלִישִׁי הוּא דַּעַת בַּעַל הַמָּאוֹר דְּשָׁוָה מָאתַיִם בְּמָנֶה אוֹ מָנֶה בְּמָאתַיִם אֵין לָהֶם אוֹנָאָה הָא שָׁוָה ק' בר' וּפְרוּטָה הָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח.

הַדַּעַת הָרְבִיעִי הוּא דַּעַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם דְּאֵין לָהֶם בִּיטּוּל מִקָּח כְּלָל וְלֹא עִיקַּר וַאֲפִי' שָׁוָה דִּינָר בְּאֶלֶף דִּינָר וְעַתָּה אֲפָרֵשׁ לִכְאוֹרָה הַדַּעַת הג' הָיָה נִרְאֶה שֶׁמַּסְכִּים בּוֹ הָרַב רַבֵּינוּ יְרֻחָם שֶׁכָּתַב ז"ל בִּנְתִיב ט' חֵלֶק ג' וְז"ל עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת וְקַרְקָעוֹת וְהֶקְדֵּשׁוֹת אֵין לָהֶם אוֹנָאָה לֹא בִּמְכִירָתָן וְלֹא בִּשְׁכִירוּתָן וּשְׁלִיחַ יֵשׁ לוֹ בָּהֶם אוֹנָאָה אֲבָל אִם הִפְלִיג בְּאוֹנָאָה יָתֵר מִשְּׁתוּת אוֹ אִם יִהְיֶה ר' בק' מִכְרוֹ קַיָּים וְאֵין לוֹ בָּהֶם אוֹנָאָה ע"כ.

וְהִנֵּה מִדְּכָתַב אִם הִפְלִיג בְּיוֹתֵר וכו' אוֹ ר' בק' נִרְאֶה דְּבִיטּוּל מִקָּח לָא הָוֵי אֶלָּא בְּיוֹתֵר מֵעַט מר' בק' וְהוּא כִּפִי' בַּעַל הַמָּאוֹר הֵן אֱמֶת כִּי לְשׁוֹנוֹ בְּעֵינַי קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ דִּלְשׁוֹן אַבָל לֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל לְמַאי דְּכָתַב לְעִיל שֶׁהֲרֵי בִּפְתִילַת דְּבָרָיו כָּתַב בְּהָנֵי דְּאֵין לָהֶם אוֹנָאָה וכו' לְכָךְ נִרְאֶה דְּתֵיבַת אֲבָל הִיא ט"ס וּלְדַעַת זֶה נִרְאֶה שֶׁמַּסְכִּים הַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק הַזָּהָב שֶׁכָּתְבוּ זַ"ל בְּשֵׁם ר"ת זַ"ל דְּאֵין אוֹנָאָה עַד פַּלְגָא אֲבָל מִפַּלְגָא וְאֵילָךְ מִקָּרֵי בִּיטּוּל מִקָּח וְיֵשׁ לָהֶם וְאָתֵי שַׁפִּיר הָא דְּתָנַן ר"י אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר סְפָרִים וכו' ע"כ מִדִּבְרֵי הָרַב זַ"ל נִרְאֶה דְּעַד פַּלְגָא וּמַפַּלְגָא בְּכָלָל לֹא הָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח.

אֲבָל הַתּוֹסָ' בפ' אַלְמָנָה נִיזּוֹנִית לֹא כָּתְבוּ כֵּן בְּדִבְרֵי ר"ת אֶלָּא כְּדִבְרֵי הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים שֶׁכָּתַב דְּאִם הִטְעָהוּ בְּכָפֶל הָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח וּכְדִבְרֵי הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים. וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּפִרְקִין נִרְאֶה בְּזֶה וְהָעִיקָּר כְּדִבְרֵי הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בְּדִבְרֵי ר"ת וכ"כ הָרֹא"שׁ זַ"ל וְצָרִיךְ לְיַישֵׁב דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּפֶרֶק הַזָּהָב מַסְכֶּמֶת לָזֶה בְּמַעַט עִיּוּן יתב' בס"ד.

ומ"ש הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בְּסָמוּךְ דְּבִקַּרְקָעוֹת אֵין לָהֶם אוֹנָאָה לר"ת דַּוְקָא עַד פַּלְגָא פִּיר' וְלֹא פַּלְגָא בִּכְלָל אֶלָּא עַד פַּלְגָא פָּחוֹת פְּרוּטָה וק"ל. וּבְעִיקְּרֵי דֵּעוֹת אֵלּוּ נר' שֶׁאִם אֵינָהּ הַלּוֹקַחַ לְמוֹכֵר יוֹתֵר מִכְּפִל אוֹ כְּדֵי שָׁוְוִיוֹ דְּהָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח לְהָרֹא"שׁ ור"ת אע"ג דְּלַדַּעַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם לָא הָוֵי ב"מ אָמְרִינַן קַרְקַע בְּחֶזְקַת בְּעָלִים עוֹמֶדֶת וְהָוֵי בְּחֶזְקַת הַמּוֹכֵר עַד שֶׁיִּרְצֶהוּ בַּמָּעוֹת וְדַוְקָא בִּזְמַן שֶׁיּוּכַל הַמּוֹכֵר לְהָבִיא שָׁם תַּגָּרִים אוֹ קְרוֹבִים לִרְאוֹתוֹ אֲבָל אִם עָבַר זְמַן זֶה לָא הָוֵי בִּיטּוּל מִקָּח אע"ג דקי"ל דְּמוֹכֵר לְעוֹלָם חוֹזֵר הַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא דְּשַׁיָּיךְ טַעְמָא לוֹמַר דְּלוֹקַחַ מִקָּחוֹ בְּיָדוֹ וּלְהָכִי שַׁיָּיךְ בְּלוֹקַחַ זְמַן עַד כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה וְלֹא בְּמוֹכֵר אֲבָל בְּקַרְקַע דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי הַלּוֹקַחַ וְהַמּוֹכֵר שָׁוִים שֶׁהֲרֵי גַּם הַמּוֹכֵ' יָכוֹל לְהָבִי' שָׁם קְרוֹבָיו וּמְיֻוָּדָעָיו שֶׁיִּרְאוּהוּ אִיבָּרָא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּגַם בְּקַרְקַע שַׁיָּיךְ לוֹמַר טַעַם זֶה דְּבִשְׁלָמָא הַלּוֹקַחַ יָבִיא אֲנָשִׁים רַבִּים לְכָל הַפְּעָמִים לְבֵיתוֹ וְיִרְאוּהוּ משא"כ בְּמוֹכֵר שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לִיכָּנֵס בְּבֵית חֲבֵירוֹ.

אֲבָל מָצָאתִי בִּתְשׁוּבָה לה"ה מוהריב"ל זַ"ל בח"א סוֹף כְּלָל ב' הַסְּכִים לְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי וּכְזֶה הַדִּין הנלע"ד: הֲלָכָה ח וְהָא דְּתָנַן וכו' לְעֵיל קָאֵי וְהִפְסִיק תַּלְמוּדָא בְּמִילֵּי דְּרָבָא מִשּׁוּם דְּדָמֵי לְהַהִיא מֵימְרָא דר"נ דְּמַיְיתֵי מֵעִיקָּרָא וְהַהִיא מַיְיתֵי לָהּ אַגַּב יְתוֹמִים דְּאַיְירֵי בָּהּ שָׁאנֵי מְעִילָה דְּיָלְפִינַן חֵטְא חֵטְא מִתְּרוּמָה.

יל"ד מַאי פָּרִיךְ לְעֵיל קָרָא דְּגַם אַתֶּם בִּתְרוּמָה לָמָּה לִי נֵימָא דְּאִיצְטְרִיךְ שְׁלִיחוּת דאל"כ הָיִיתִי אוֹמֵר דִּמְעִילָה לָא יָלְפִינַן מִתְּרוּמָ' אֶלָּא לִשְׁאָר דְּבָרִים דְּהָוֵי כִּתְרוּמָה בְּהֶדְיָא כִּדְאִיתָא בְּמְעִילָה דַּף י"ט לְפוֹגֵם וְנֶהֱנָה וכו' אֲבָל כֵּינָן דקי"ל מִסְבָרָא דְּהָא דְּדִבְרֵי הָרַב וְדִבְרֵי הַתַּלְמוּד דְּבָרֵי מִי שׁוֹמְעִין לֹא הָיִיתִי אוֹמֵר בג"ש דְּחֶטְא חֵטְא מִתְּרוּמָה שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלִיחַ כֵּינָן שֶׁאֵין שְׁלִיחוּת מְפוֹרָשׁ בִּתְרוּמָה לְהָכִי כָּתְבִי' רַחֲמָנָא כִּי הֵיכִי דְּנֵילַף מְעִילָ' מִינַּיהּ שְׁלִיחוּת אֲפִילּוּ בְּדָבָר עֲבֵירָה.

וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּסוֹף סוֹף יָלְפִינַן בִּתְרוּמָה שְׁלִיחוּת שַׁפִּיר יָלְפִינַן מְעִילָה מִינַּיהּ דְּהָא דָּבָר הַלָּמֵד בְּבִנְיַן אָב חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בג"ש אפי' בְּקָדָשִׁים כמ"ש בס' הַכְּלָלִים וְאִיתֵ' בפ' אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן וְנֵילַף מִינַּיהּ קָשֶׁה דְּהֵיכִי מָצֵי לְמֵילַף מִינַּיהּ דא"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מִגְּרוּשִׁין וּמְקַדְּשֵׁי' דְּהָוֵי שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ ומק"ו מִדְּמְעִילָה יָלְפִינַן דַּאֲפִי' לְדָבָר עֲבֵירָה הָוֵי שָׁלִיחַ בְּמָקוֹם דְּלֵיכָּא עֲבֵירָה לֹא כ"ש וְלֵיכָּא שׁוּם פִּירְכָא וְנִרְאֶה דְּאֵיכָּא לְמֵימַר פָּרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן יוֹכִיחַ דאע"ג

דְּלֵיכָּא אִיסּוּרָא לָא מְשַׁוּוּ שְׁלִיחַ וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל בד"ה נָפְקָא לָן מר' יְהוֹשֻׁעַ וכו' א"נ תְּרוּמָה לָא יָלְפִינַן אֶלָּא מִגֵּרוּשִׁין וְקִדֻּשִּׁים כִּדְאַסִּיקְנָא לְעֵיל וְאִי הָוָה שְׁתֵּיק מִגֵּרוּשִׁין וְקִדֻּשִּׁים לָא הָוָה נָפְקָא לָן בִּתְרוּמָה דְּמְשַׁוּוּ שְׁלִיחַ וַאֲפִ' נָאֱמַר וְהוּא הָאֱמַת דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב גֵּרוּשִׁין וְקִדֻּשִּׁים לָא הָוָה שָׁדֵינַן קְרָא דְּאַתָּם בִּתְרוּמָה אֶלָּא לְרַבּוֹת הַשְׁלִיחַ מ"מ אִי לָא הָוּ קְרָאֵי דְּגֵרוּשִׁין וְקִדֻּשִּׁים לָא הָוָה שָׁדֵינַן קְרָא דְּגַם אַתֶּם אַתֶּם לוֹמַר מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְּרִית וכו' וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ הָנֵי קְרָאֵי אַדְּ קָשֶׁה קֻשְׁיָא זוֹ לְקַמָּן דְּקָאָמַר דְּגַלִּי רַחֲמָנָא בִּשְׁחוּטֵי חוּץ וכו' דא"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מִגֵּרוּשִׁין וְקִדֻּשִׁי' וּמִדְּמִיעֵט רַחֲמָנָא בִּשְׁחוּטֵי חוּץ דְּהָוֵי דָּבָר עֲבֵירָה לוֹמַר דְּלָא מְשַׁוּוּ שְׁלִיחַ שָׁמְעִי' דִּבְעָלְמָא בְּמָקוֹם דְּלֵיכָּא עֲבֵירָה שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ דאל"כ לְמַאי הִלְכְתָא כַּתְבִיהּ רַחֲמָנָא בִּמְקוֹם עֲבֵירָה.

וְהַנָּךְ' דְּמִשְׁחוּטֵי חוּץ לֹא הָיְינוּ שׁוֹמְעִי' אֶלָּא מִילְתָא דְּסָבָרָא דְּהַיְינוּ הֵיכִ' דְּהָוֵי בע"כ אוֹ דֵּומְיָ' דְּקִדֻּשִׁי' דְּהָוֵי רֹוב מַעֲשֵׂיהֶם ע"י שְׁלִיחַ אֲבָל לִשְׁאָר מְקוֹמוֹת לֹא הָיְינוּ שׁוֹמְעִים וְזֶה מִכֹּחַ הַסְּבָרָא דְּדַוְקָא בְּהָנֵי הוּא דְּרָאוּי לִהְיוֹת שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וּלְהָכִי מִיצְטָרְכוֹ גֵּרוּשִׁין וְקִדֻּשִׁי' כִּי הֵיכִי דְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִילַף מִנַּיְיהוּ.

וְאֵין לְדַקְדֵּק דא"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מֵחַד מִנַּיְיהוּ וְלָא לִכְתּוֹב אֶלָּא גֵּרוּשִׁין אוֹ קִדֻּשִׁים וע"כ מְשִׁחוּטֵי חוּץ יָדְעִינַן אִידָךְ וְיָלְפִינַן כָּל הַתּוֹרָה מִנַּיְיהוּ דְּאִי לָא כַּתְבִיהּ רַחֲמָנָא הָיִיתִי אוֹמֵר דִּקְרָא בָּא לְמָעוּט וְלוֹמַר דְּדַוְקָא גֵּרוּשִׁין הוּא דְּמְשַׁוּוּ שְׁלִיחַ לָא קִדֻּשִׁים וְאִי הָוָה שְׁתֵּיק מִינַּיהּ הָוָה שָׁמְעִינַן בְּתַרְוַיְיהוּ דַּוְקָא כִּדְפָרִישִׁי' וּלְכָךְ אֵין לְדַקְדֵּק דְּהַשְׁתָּא נָמֵי יֵימָא דַּאֲתוּ לְמַעֵט וְלוֹמַר דְּדַוְקָא בְּגֵרוּשִׁין וְקִדֻּשִׁים וְלֹא בְּשְׁאָר דְּוּכְתֵי דא"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מִינַּיהּ וּבְהֶכְרֵחַ יָדְעִינַן לֵיהּ מִשְׁחוּטֵי חוּץ דְּדַוְקָא הָנָךְ דְּאִית בְּהוּ הַךְ סְבָרָא כִּדְפָרִישִׁית: וְנִילַף מִינַּיהּ מִמַּעְיְלָה וכו' וְקָשֶׁה דְּהֵיכִי מָצֵי לְמֵילַף מִמַּעְיְלָה כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ פְּרִיכָא עֲצוּמָה וְהֵיא מַה לְמַעְיְלָה שֶׁכֵּן בָּאָה עַל הַשּׁוֹגֵג וּלְכָךְ יִתְחַיֵּיב בָּהּ ג"כ אפי' עַל יְדֵי שְׁלוּחוֹ אֲבָל בְּעָלְמָא לֹא.

וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּאִית לָן שְׁלִיחוּת בְּעָלְמָא בְּגֵרוּשִׁין וְקִדֻּשִׁים מֵעַתָּהלָא מְהַנֵּי מְעִילָה אֶלָּא לְעִנְיַן גִּילּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא לוֹמַר דְּכִי הֵיכִי דְּהָתָם מְהַנֵּי ע"י שְׁלִיחַ אפי' לִדְבַר עֲבֵירָה כְּמוֹ כֵן בְּכָל שְׁלִיחוּת דְּאִית לָן בְּעָלְמָא יְהֵא דְּמְעִילָ' וּמִטַּעַם זֶה קָחֲשִׁיב לְקַמָּן מְעִילָה וּשְׁלִיחוּת יָד ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְלָא אָמְרִינַן דִּשְׁלִיחוּת יָד לְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְמְעִילָה וכו' וְהֵיא הַפְּרִיכָא שֶׁכָּתַבְתִּי וּמִמְּעִילָה לָא מָצֵי שְׁתֵּיק וְלוֹמַר דְּנִילַף מִשְׁלִיחוּת יָד דְּהָא אִיצְטְרִיכָא לְכַמָּה דְּבָרִים וּכְמוֹ שפרש"י ז"ל וְכִדְאִיתָא בְּמְעִילָה.

תּוֹסְפוֹת אַמַּאי מָעַל וכו' דְּהָכִי נָמֵי מַשְׁמַע בְּפֶרֶק מְרֻבָּה וכו' לֹא שַׁיָּךְ בְּכָאן כְּלָל דְּהָתָם לְעִנְיַן גְּנֵיבָה אֵין הַחִיּוּב חָל כִּי אִם עַל הַמַּזִּיד לֹא עַל הַשּׁוֹגֵג וּלְכָךְ הַכֹּהֵן שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת בְּעָלִים לֹא נִתְחַיֵּיב בּוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא שׁוֹגֵג אֲבָל הָכָא שֶׁהַחִיּוּב בָּא בְּמְעִילָה בָּא עַל הַשּׁוֹגֵג שֶׁהָרֵי אִם נִזְכַּר בַּעַל הַבַּיִת וְלֹא נִזְכַּר שְׁלִיחַ אָמְרִינַן דְּשְׁלִיחַ מָעַל אַלְמָא דְּבַר עֲבֵירָה קָרִינַן בְּעִנְיַן שְׁגָגָה זוֹ הָעוֹשֶׂה הֶעָוֹן בְּשׁוֹגֵג וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר מִתְחַיֵּיב הַשָּׁלִיחַ דְּהָוֵי שׁוֹגֵג וְלָא מַיְיתוּ רְאָיָה מִפ' מְרֻבָּה וְלָא מִידֵי וּבְדוֹחַק אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלָא מַיְיתֵי אֶלָּא שֶׁמִּתְחַיֵּיב הַשָּׁלִיחַ עִם הֱיוֹת שֶׁהַשָּׁלִיחַ הוּא אָמַר עָשָׂה הָעֲבֵירָה וַעֲדַיִין צל"ע: דַּף מב מג לְחַיֵּיב עַל הַמַּחְשָׁבָה כְּמַעֲשֶׂה וכו' מִלְּשׁוֹן עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע דְּרִישׁ לֵיהּ וּמִיהוּ דַּוְקָא מְשׁוּם דְּכָתַב קְרָא דְּאִם לֹא

שָׁלַח יָדוֹ דְּאִי הֲוָה שְׁתִיק קָרָא מִינַּיְ' הָיִיתִי אוֹמֵר דְּעַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע לִשְׁלִיחוּת יָד מַמָּשׁ הוּא דַּאֲתָא דְּהָוֵי סְבָרָא טְפֵי.

אֶלָּא לָמָּ"ד בכה"כ מִלַּמְּדִין מא"ל. קָשֶׁה נַיְמָא דְּהָנֵי תְּרֵי הוּא אֶלָּא הוּא וְלֹא שׁוֹלְחָיו וְהָווּ תְּרֵי מְעוּטִים וְאֵין מִיעוּט אַחַר מִיעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת וְנִרְבֶּה שׁוֹלְחָיו דְּהָכִי פרש"י לְעֵיל דְּכוּתֵי חַיָּיב בְּתִרוּמָה מִדָּגְנְךָ וְלֹא דְּגוּן כּוּתֵי תְּרֵי זְמָנֵי וְאֵין מִיעוּט אַחַר מִיעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת וְהַשְׁתָּא לָמָּ"ד בכה"כ מִלַּמְּדִים אִיצְטְרִיךְ הַהּ קְרָא דִּשְׁחוּטֵי חוּץ לוֹמַר דְּאֵין מִלַּמְּדִים בְּעָלְמָא וּלְמַאן דְּאָמַר אֵין מִלַּמְּדִים אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ לְאַשְׁמוּעִי' דְּיֵשׁ שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה בִּשְׁחוּטֵי חוּץ וְנִרְאֶה דְּהַהּ דְּרָשָׁא דְּדָרִישׁ מֵהָהִיא בָּרַיְיתָא לְאַם אֵינוֹ עִנְיָן דָּמֵי וְנָפְקָא מִינַּהּ דְּלִכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה וְדָמֵי לְאֵי לֹא נָאֲמַר דַּאֲתָא לִתְלָתָא קְרָא וְלָא נֵילַף בְּעָלְמָא דְּיֵשׁ שָׁלִיחַ וְלֹא נִשְׁתַּנָּה הַדִּין בְּעָלְמָא כְּלָל אֶלָּא דַּוְקָא בִּשְׁחוּטֵי חוּץ הוּא דְּנִשְׁתַּנָּה הַדִּין וְהָא דְּלָא דְּרִישׁ הַהּ דְּרָשָׁא נ"ל דְּכֵינָן דְּאִיכָּא לְמִדְרְשֵׁיהּ כְּהָהוּא גַּוְנָא דְּדָרִישׁ בִּגְמָרָא אָמְרִי' דְּנִיחָא טְפֵי בעה"ג לְמִדְרְשֵׁי' הָכִי וְלֹא נִתְחַיֵּיב לְשָׁוְלְחוֹ מִשּׁוּם דְּהָוֵי סְבָרָא אַלִּימְתָּא דִּבְרֵי הר' וְדִבְרֵי הַתַּלְמוּד דִּבְרֵי מִי שׁוֹמְעִים וְלָמָּ"ד שְׁנֵי כְתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הָנֵי הַהוּא מַאי דָּרְשִׁי' לָא מְשַׁנֵּי דַּאֲתָא לְמִיעוּט אַחַר מִיעוּט מִשּׁוּם דְּפָרִיךְ לָהּ בְּהָהִיא הַנָּחָה דְּקָמַנַּח מֵעִיקָּרָא דִּשְׁחוּטֵי חוּץ מִתְחַיֵּיב הוּא וְלֹא שׁוֹלְחָיו וְעַל הַהַנָּחָה הַזֹּאת פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא מַאי דָּרִישׁ וכו'.

עוֹד קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ לָמָּ"ד מִלַּמְּדִים מַאי אִיכָּא לְמֵימַר דמ"ד מִלַּמְּדִים יֹאמַר לָהּ דס"ל כְּבִית הִלֵּל דְּדָרִישׁ עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע לְחַיֵּיב ע"י שְׁלוּחוֹ וְהַשְׁתָּא הָווּ שְׁלִיחוּת יָד וּמְעִילָה וּטְבִיחָה שְׁלֹשָׁה כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּלִדְבְרֵי הַכֹּל אֵין מִלַּמְּדִים וְנִרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ אִי דְּרִישׁ כְּבִית שַׁמַּאי לְחַיֵּיב עַל הַמַּחֲשָׁבָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר.

וְלָמָּ"ד שְׁנֵי כְתוּבִים הָנֵי הַהוּא מַאי דָּרְשִׁי וכו' יל"ד נַיְמָא דְּאִיהוּ דְּרִישׁ הוּא וְלֹא שְׁלוּחוֹ וַאֲתָא לְחַיֵּיב אֶת הַמְשַׁלֵּחַ מִשּׁוּם דְּמִמְּעִילָה וּטְבִיחָה לָא הֲוָה יָלְפִי' לֵיהּ כֵּינָן דְּאֵין מִלַּמְּדִים וְאֶפְשָׁר שֶׁאֵינוֹ מֵעִנְיָנוֹ דְּקָרָא דִּכְתִיב דָּם שָׁפַךְ כְּלוֹמַר דְּהוּא הַשָּׁלִיחַ הַשּׁוֹפֵךְ הַדָּמִים שֶׁהֲרֵי שׁוֹלְחוֹ לֹא שָׁפַךְ הַדָּמִים אֶלָּא שֶׁצִּוָּה לִשְׁפּוֹךְ: וְעוֹד יֵשׁ לְתָרֵץ תֵּירוּץ אַחֵר דלפ"ז נִמְצָא חַד הוּא מְיֻוָּתָר הַהֵ"א וְהָרַאשׁוֹן עִיקָּר מִכְּלָל דת"ק וכו' אַף עַל גַּב דְּלְעֵיל דְּרִישׁ מֵהוּא בָּתְרָא הוּא וְלֹא שְׁלוּחוֹ וכו' וְהָתָם קַאֵי בְּכָרֵת דִּכְתִיב וְנִכְרְתָה וּמַשְׁמַע הוּא וְלֹא שְׁלוּחוֹ נ"ל דצ"ל דְּלָא קַאֵי אֶלָּא אָדָם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דְּהָוֵי מִיתָה בִּידֵי אָדָם אֲבָל מִכָּרֵת אֵין סְבָרָא לְפָטְרוֹ.

וְעוֹד דְּאֶפְשָׁר דְּדִינָא רַבָּה וְזוּטָא אֶפְשָׁר דְּהָווּ דִּינִים אֲחֵרִים זוּלַת הַכָּרֵת. וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל בפ"ב מֵהִלְכוֹת רוֹצֵחַ פָּסַק דְּהַמְשַׁלֵּחַ חַיָּיב מִיתָה לַשָּׁמַיִם וְלֹא חִילֵק בֵּין דִּינָא רַבָּה לְדִינָ' זוּטָא וְאֶפְשָׁר דס"ל דַּהֲלָכָה כְּרַבָּנָן וַאֲפִילּוּ לְאִיבָּעֵית אֵימָא צ"ל כֵּן וצ"ע בְּדִבְרֵי הָרַב מוהרי"ק במ"ש בְּפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם וק"ל דִּינָא רַבָּא וְדִינָא זוּט' וְהַשְׁתָּא הוּא חַיָּיב דְּאָמְרִי' רַבָּנָן הַיְינוּ אֲפִילּוּ בִּידֵי אָדָם אִם הָיָה בְּעֵדִים וּבְדִינָא רַבָּה בְּלֹא עֵדִים וְשׁוֹלְחָיו פָּטוּר מְדִינָ' רַבָּה שַׁמַּאי אוֹמֵר דְּחַיָּיב הַיְינוּ בְּדִינָא רַבָּה לְעוֹלָם בֵּין בְּעֵדִים בֵּין שֶׁלֹּא בְּעֵדִים.

וְאִידַּךְ הֵרִי לְךָ כְּחֵרֵב בְּנֵי עַמּוֹן וכו' יל"ד מַאי קָאָמַר הַשְׁתָּא וְאִידָּךְ דְּהָא מֵעִיקָּרָא ע"כ צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הֲבָנָה לְפָסוּק הַזֶּה כֵּינָן דְּשַׁמַּאי הוֹכִיחַ זֶה מִן הַפָּסוּק וְצָרִיךְ לְתָרֵץ דְּהַפָּסוּק

הוּא סִיפּוּר דְּבָרִים בְּעָלְמָא וְנִרְאֶה דִּלְכָל הַתֵּירוּצִים הוּא דְּבָעֵי וְאִידָךְ כְּלוֹמַר מַה יַּעֲשֶׂה בַּפָּסוּק וְאוֹתוֹ הָרַגְתָּ וכו'.

וּלְמַאי דְּאָמְרִינַן לְעֵיל קָסָבַר שַׁמַּאי שְׁנֵי כְתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִים וכו' יל"ד דא"כ הֵיכִי מוֹכַח לָהּ מִקְרָא דְּוְאוֹתוֹ הָרַגְתָּ וְנִרְאֶה שֶׁהֵבִיא הַפָּסוּק הַזֶּה מִשּׁוּם דְּהוּא מְפוֹרָשׁ בְּהֶדְיָא. תּוֹסָפוֹת מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת וכו' וְלָא נְהִירָא שֶׁהֲרֵי יוֹאָב לֹא הָיָה מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת כְּלוֹמַר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הוּא כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּכְבְּדוּ לַעֲבָדָיו וכמ"ש הָרִיטְבָ"א ז"ל וְהוּא כָּתַב ז"ל שֶׁדִּבְרֵי רַשְׁ"י הֵם עִיקָּר וְהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּלָא מַיְיתֵי בְּגְמָרָא אֶלָּא זֶה הַפָּסוּק מֵאֲדוֹנִי יוֹאָב וכו' וְלֹא הֵבִיא דִּבְרֵי דָּוִד לְאוּרְיָה שֶׁיֵּלֵךְ לְבֵיתוֹ וּמִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ג מה' מְלָכִים נִרְאֶה דס"ל כְּדִבְרֵי ר"מ שֶׁכָּתַב ז"ל אֲפִילּוּ גָּזַר עַל שְׁאָר הָעָם וכו' תוס'.

שֶׁלֹּא מצי' וכו' וְי"ל בְּמְעִילָה לֹא מִתְחַיֵּיב וכו' וְי"ל דְּהָא לֹא עָשָׂה שְׁלִיחוּת הַבַּעַל הַבַּיִת כֵּיוָן שֶׁהוּא א"ל לֶאֱכוֹל. וְנִרְאֶה דְּהָתָם אֵין הַכַּוָּנָה עַל עִנְיַן הָאֲכִילָה אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה שֶׁלּוֹ וְאִם יִרְצֶה לְאָוְכְלוֹ יֹאכְלוּ וּלְכָךְ מִתְחַיֵּיב מִשְּׁעַת הַהַגְבָּהָה וּלְכָךְ נִסְתַּפֵּק ר"י בְּאוֹמֵ' הוֹשִׁיט וכו' אֶלָּא דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּמַה סָּפֵק שַׁיָּךְ בָּזֶה כֵּיוָן דְּהָתָם לֹא שַׁיָּךְ הַגְבָּהָה לָמָּה יִתְחַיֵּיב כְּלָל כֵּיוָן שֶׁבְּהוֹשָׁטַת יָדוֹ לָכַד הַשֶּׁמֶן אוֹ בְּהִתְחַמְּמוּ בְּגִינְזֵי עוֹלָה מִיָּד נֶהֱנָה וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אֲכִתּוֹב בְּדָרְךְ קְצָרָה.

קי"ל בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה לְבַד מִמְּעִילָה וּטְבִיחָה וּמְכִירָ' וּבִשְׁלִיחוּת יָד וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל כָּתַב דִּין שׁוֹלֵחַ יָד בְּהֶלְכוֹת גְּזֵילָה פ' ג' וְדִין הַטְּבִיחָה בְּהֶלְכוֹת גְּנֵיבָה פֶּרֶק ב' וג' וְדִין הַמְּעִילָה בה' מְעִילָה פ"ז אֶלָּא שבה' מְעִילָה כָּתַב לָשׁוֹן קָצָת קָשֶׁה ז"ל וּבְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה אֶלָּא בַּמְּעִילָה לְבַדָּהּ שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב עִמָּהּ אִיסּוּר אַחֵר.

וְהוּא דְּבַר תֵּימָא דְּהוּא ז"ל עָצְמוֹ כָּתַב בִּמְקוֹמוֹת שֶׁרָמַזְתִּי דְּיֵשׁ שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה וְאֶפְשָׁר דה"ק בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁלֹּא בָּא הַדָּבָר מפו' אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה אֶלָּא בַּמְּעִילָה שֶׁהֲרֵי בְּמְעִילָה לֹא בָּא הַדָּבָר כ"כ מְפוֹרָשׁ אֶלָּא בְּחֵטְא חֵטְא וכו'.

ומ"ש שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב עִמָּהּ אִיסּוּר אַחֵר אע"ג דְּבְכָל הָאִיסּוּרִים הָוֵי כָּךְ מ"מ בְּמְעִילָה לֹא נַעֲשָׂה אִיסּוּר נוֹסָף וְהַדָּבָר נַעֲשָׂה בְּשׁוֹגֵג וְהוּא הָאִיסּוּר עַצְמוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹלְחוֹ לַעֲשׂוֹת אִיסּוּר וְלָמַדְנוּ דִּין מְחֻוָּדָשׁ בְּדִינֵי הַמְּעִילָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהוּא שֶׁאִם אָמַר גְּזֹבָר לַשָּׁלִיחַ אֱכוֹל כְּכָר זֶה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְלֹא יָדַע הַמְשֻׁלָּחַ וְלֹא הַשָּׁלִיחַ חַיָּיב הַמְשֻׁלָּחַ וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לֹא מצי' זֶה נֶהֱנָה וְזֶה מִתְחַיֵּיב הָכָא מִיָּד שֶׁהִגְבִּיהוֹ הַשָּׁלִיחַ מִתְחַיֵּיב הַמְשֻׁלָּחַ וא"פ שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁהֲרֵי עֲדַיִן לֹא אָכְלוֹ מ"מ אֵין הַכַּוָּנָה אֶלָּא עַל קְנְיָתוֹ שֶׁל שָׁלִיחַ שֶׁקָּנָאוֹ בְּהַגְבָּהָה וְהוּא יֹאכְלֶנּוּ אַחַר זֶה וּבְדִינֵי מְלָכִים לָמַדְנוּ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהַמּוֹרֵד פִּי הַמֶּלֶךְ שֶׁאוֹמֵ' לוֹ שֶׁיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ אוֹ לְמָקוֹם פ' וְלֹא הָלַךְ חַיָּיב מִיתָה וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ג מה' מְלָכִים וּמִדִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל לָמַדְנוּ שֶׁאֵין לָאָדָם לִקְרֹא לְשׁוּם אֶחָד מַעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אָדוֹן בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם יַעֲשֶׂה כֵּן חַיָּיב מִיתָה וְאֵין כֵּן דַּעַת הַתּוֹסָ' וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל וְהָרִיטְבָ"א הִסְכִּי' לִפְי' רַשְׁ"י ז"ל: דַּף מג הֲלָכָה ט אִתְּמַר רַב אָמַר שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד וכו' אֶלָּא מֵעַתָּה וכו' פרש"י הֲרֵי רָאוּ וכו'.

לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּקוּשְׁיַית הַרי רָאוּ הָיָה רָאוּי לְקוּבְעָהּ בְּדָרְךְ סְתָם וְיִקְשֶׁה וְיֹאמַר הַרי רָאוּ וכו' אֶלָּא שֶׁהִקְשָׁה מְקַדֵּשׁ אִשָּׁה בִּפְנֵי שְׁנַיִם וכו' מִשּׁוּם דְּקָיְימִי' בְּעִנְיַן קִדּוּשִׁין. וּבְמַה שפרש"י שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עַד בֵּין לְקִדּוּשִׁין בֵּין לְמָמוֹן ה"ה בְּגֵרוּשִׁין אֶלָּא נָקַט מָמוֹן שֶׁהוּא הַיּוֹתֵר מְחֻזָּק כְּדִלְקַמָּן דַּעֲבִיד בֵּיהּ צְרִיכוּתָא וְנָקְטִי' לְבַסּוֹף וכ"ש גֵּרוּשִׁין וּנְקַט קִדּוּשִׁין מִשּׁוּם דְּקָיְימִינַן בֵּיהּ.

אֶלָּא רב. אָמַר שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עַד אַלּוּמֵיהּ אַלִּימִי וכו' לָא הֲוָה צָרִיךְ לְמֵיהַב טַעְמָא לְרַב דְּהָא בָּעֵי בַּגְּמָרָא טַעְמָא אֶלָּא לר' שִׁילָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבַגְּמָרָ' יְהֵיהּ טעמ' אַלִּימְתָּ' לר' שִׁילָא דְּכֵינָן דְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ ה"ל כְּגוּפֵי' משו"ה הֲוָצְרַךְ לָתֵת טַעַם לְרַב וק"ל.

מֵתִיבִי אָמַר לִשְׁלֹשָׁה וכו' ע"כ לָא פְּלִיגִי וכו' יל"ד נֵימָא דה"ה דְּפְלִיגִי אפי' בִּשְׁנַיִם וְנָקַט בג' דַּאֲפִילּוּ הָכִי פְּלִיג בְּהוּ וְאֵין לוֹמַר דַּאֲפִי' הָכִי תִּקְשֵׁי לְרַב מב"ה דְּהָא מצ' לְתָרוּצֵי ע"ד דְּתֵירְצוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹסָ' דַּהֲוָה מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי אִיפּוּךְ וּנְקַט ב' לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דב"ש וְאַף עַל גַּב דְּלָא הֲוָה הִלְכְתָא כְּוָתַיְיהוּ כֹּחָה דְּהֵתֵּירָא עָדִיף וְנִרְאֶה דא"כ לָא הֲוָה לֵיהּ לב"ש לְמֵימַר א' שָׁלִיחַ וּשְׁנֵי עֵדִים אֶלָּא הֵן הֵן עֵדָיו הֵן הֵן שְׁלוּחָיו וּמִדְּקָאָמַר הָכִי ש"מ דְּטַעֲמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי דַּוְקָא מִשּׁוּם דְּהָוֵי שְׁלֹשָׁה וּבַגְּמָרָא י"ל אַמַּאי לָאפְּרִיךְ לֵימָא כְּתַנָּאֵי רַב דְּאָמַר כב"ש ור' שִׁילָא כב"ה וְאָפְשָׁר דלר' שִׁילָא לָא ק' דַּאֲמַר לְךְ דְּאָתֵי ככ"ע דע"כ לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה אֲבָל בִּשְׁנַיִם דִּבְרֵי הַכֹּל אֵין שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד.

אֶלָּא דְּאַפַּתִּי ק' בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שֶׁהִקְשׁוּ תֵּימָא וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא דְּהָא הֲוָצְרַךְ בעה"ג לָתֵת טַעַם זֶה כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּקְשֵׁי נֵימָא כְּתַנָּאֵי וכו' אִיבָּרָא דְּמִלְּשׁוֹן פְּתִיבִי' דְּקָאָמַר מַשְׁמַע דְּלָא נָחִית לְהָכִי וַעֲדַיִין צ"ע.

תּוֹסָפוֹת ע"כ וכו' כְּבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בְּקוּשְׁיָתָם זַ"ל. וּבְמַה שֶׁתֵּירְצוּ זַ"ל דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר אִיפּוּךְ וכו' ק' דא"כ כֵּינָן דע"כ צָרִיכְ' לְאַסּוֹקֵי אַדְּעָתֵיךְ אִיפּוּךְ וכו' מַאי הַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָ' וְרַב כְּבֵית שַׁמַּאי דְּהָא מְשַׁנֵּי לָךְ אִיפּוּךְ.

וְנִרְאֶה דבעה"ג סַיּוֹמֵי סֵיָּים לְמִלְּתֵי' וה"ק מַה תֹּאמַר דְּרַב אָתֵי כב"ש אִיפּוּךְ וכו' וק"ל וּלְדִבְרֵי רַב אָתָא צ"ל דר' שִׁילָא נָמֵי אַפֵּיךְ דִּבְרֵי ב"ש וק"ל תוס' וְלָא אָמַר לָהֶם אַתֶּם עֵדַי וכו' מֵיהוּ אִי לָא טָעַן וכו' נִרְאֶה לְכְאוֹרָה דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלָא שָׁיְיכִי לְמַה שֶּׁכָּתְבוּ וְלֹא כְּיָוְונוּ כִּי אִם לְגִלּוֹת דִּינִים וַאֲפִי' בְּדוֹחֵק דְּרָצוּ לְהַטְעִי' מַה שֶּׁחִילְקוּ בֵּין ההי' דְּסַנְהֶדְרִין לְכָאן שֶׁעִם הֵיוֹת אַחַת דְּיֵשׁ גַּם שָׁם חֲלֻקָּה אַחֶרֶת הֵיכָא דְּלָא טָעִין דְּלָא טָעֲנִינַן מ"מ גַּם שָׁם יֵשׁ חֲלֻקָּה בְּטָעֲנִינַן לֵיהּ וְנֶאֱמַר אָדָם עָשׂוּי שֶׁלֹּא לְהַשְׁבִּיעַ וְכֵינָן שֶׁכֵּן ע"כ צָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין הַהִיא דְּהָתָם לְהָכָא.

וְהַיּוֹתֵר נִרְאֶה שֶׁבָּאוּ לְגַלּוֹת הַדִּין לָנוּ. ב.

אָמַר רָבָא אָמַר לְשָׁנִים צְאוּ וכו' וְכֵן בְּדִינֵי מָמוֹנוֹ' פרש"י אִם שָׁלַח חוֹבוֹ וכו' פי' וְאַיְירִי דְּלֹא אָמַר לוֹ הַמַּלְוֶה שֶׁיִּשְׁלַח ע"י זֶה אֶלָּא הוּא שְׁלָחוֹ מֵעַצְמוֹ דְּאִם לֹא כֵּן לֹא הָיָה פּוֹרֵעַ הַלָּוֶה כֵּינָן שֶׁכְּבָר הִימְנָיָה עָלָיו וכ"כ הַטּוּר בח"מ סִימָן קכ"א.

וְאִי אַשְׁמוֹעִינַן וכו' אֲבָל מָמוֹנָא אֵימָא וְכוּ וק' דְּכֵינָן דִּכְבָר תְּנָא קִדּוּשִׁין דְּשַׁיְיכִי בְּהוּ מָמוֹן וְלָא חָיְישִׁינַן דִּילְמָא פַּלְגֵי הַמָּעוֹת בֵּינַיְיהוּ ש"מ דְּלָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי וְכֵינָן שֶׁכֵּן שׁוּב אֵין צָרִיךְ חֲלֻקַּת מָמוֹנָ' דְּמִקְּדוּשִׁין נפק' לָן.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה קָאָמַר מָמוֹנָךְ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּקִדּוּשִׁין דְּקָאָמַר הָוֵי בְּקִדּוּשֵׁי שְׁטָר לֹא בְּקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף אֲבָל הַשְׁתָּא דְּקָאָמַר מָמוֹנָךְ אִיגַּלַּאי מִלְּתֵיהּ דְּקִדּוּשִׁין הָוֵי כּוֹלְלִים בֵּין בִּשְׁטָר בֵּין בְּכֶסֶף.

מַאי קָסָבַר אִי קָסָבַר וכו' טַעַם הַקֻּוְשְׁיָא הִיא כְּדְפָרִישִׁינַן מִשּׁוּם דְּפָעֲמִים שֶׁמָּסַר בְּעֵדִים וכו' וְלֵיכָּא לְאוֹקוֹמֵי בְּמָסַר לְשָׁלִיחַ בְּלֹא עֵדִים דְּלִישָׁנָךְ דְּקָאָמַר וְכֵן בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הוּא לָשׁוֹן כּוֹלֵל בֵּין בְּמָסַר בְּעֵדִים בֵּין בְּמָסַר שֶׁלֹּא בְּעֵדִים וְהָרִיטְבָ"א ז"ל תֵּירֵץ בָּזֶה דְּהָאֱמֶת קָאָמַר לוֹ דְּהָכִי הִלְכְתָא אֲבָל אה"נ דַּהֲוָה מָצֵי מְתָרֵץ לֵיהּ הָכִי עִם שֶׁהַלָּשׁוֹן דָּחוּק דְּאוֹקְמֵי' לֵיהּ פְּרָטֵי.

וְהַשְׁתָּא דְּתַקּוּן רַבָּנָן שְׁבוּעַת הֶיסֵּת רַשְׁ"י ז"ל הַשְׁוָה זֶה לְדִין חֲנָנִי עַל פִּנְקָסוֹ וְהֵבִינוּ הַמְפָרְשִׁ' מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל דְּיִשְׁבְּעוּ הַמַּלְוֶה וְהָעֵדִים שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְיתָא וכ"כ הָרִיטְבָ"א בְּשֵׁמוֹ וּבֶאֱמֶת לֹא מָצָאתִי גִּילּוּי בִּדְבָרָיו עַל זֶה וְלֹא לָעִנְיָן מְצִיאוּת הַשְׁבוּעָה הֵבִיא רַשְׁ"י ז"ל הַהִיא דְּחֲנָנִי וְהַמָּרְדְּכִי כָּתַב דְּיֵשׁ מֵרַבּוֹתֵינוּ אוֹמְרִים שֶׁשְּׁבוּעַת הֶיסֵּת הָיְתָה בִּימֵי הַתְּנָאִים וְאֶפְשָׁר לְדַעְתָּם דְּמַאי קָאָמַר בַּגְּמָרָא וְהַשְׁתָּא דְּתַקִּינוּ רַבָּנָן שְׁבוּעַת הֶיסֵּת לָאו עַל זְמַן הַתַּקָּנָה אָמְרוּ אֶלָּא הַכַּוָּנָה לוֹמַר דְּהַשְׁתָּא דקי"ל הַךְ תַּקָּנָה מֵעַתָּה יִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה וכו'.

לְהַךְ תַּקָּנָה צ"ל דְּמַאי דְּקָאָמַר רַב נַחְמָן לְעֵיל הָאוֹמֵ' לִשְׁנַיִם וכו' בְּקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף וּבְדִינֵי מָמוֹנוֹת אַיְירֵי קוֹדֶם הַתַּקָּנָה וְגַם בְּקִדּוּשֵׁי שְׁטָר אֲפִילּוּ אַחַר הַתַּקָּנָה. וְהַתּוֹסָפוֹת אוֹקְמוּהָ לְהַהִיא דִּירוּשַׁלְ' דְּמְחַלֵּק בֵּין כֶּסֶף לִשְׁטָר דְּאַיְירֵי אַחַר הַתַּקָּנָה וְתֵימָ' דְּהָא בִּירוּשַׁלְמִי ר' יוֹסִי פְּלִיג עֲלֵיהּ וְקָאָמַר דְּכֵינָן דְּהֶאֱמִינַתּוּ תּוֹרָה לֹא הָוֵי נוֹגֵעַ בְּעֵדוּת הֵבִיא הָרֹא"שׁ ז"ל בְּפִסְקָיו הַיְרוּשַׁלְמִי וְעוֹד דְּאָמַר ר' אַבָּא דַּאֲתָא עֻבְדָּא קַמֵּיהּ דִּשְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עֵד וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּקָאֵי אַמַּאי דְּסָלִיק מִשּׁוּם הָא ע"כ אִית לָנוּ לוֹמַר שֶׁדִּבְרֵי רַב לָא קַיְימִי אֶלָּא אַמַּאי דְּמַיְיתֵי בִּירוּשַׁלְמִי פְּלוּגְתָּא דב"ש וב"ה אִי שְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עֵד אוֹ לֹא וּפְלֻגְתַּיְיהוּ ע"כ קוֹדֶם הַתַּקָּנָה אַיְירֵי דִּשְׁבוּעַת הֶיסֵּת נִרְאֶה דְּבִימֵי רַב נַחְמָן נִתְקַנָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בִּשְׁבוּעוֹת וּלְדַעַת רַבֵּנוּתָא שֶׁכָּתַב הַמָּרְדְּכִי דְּגַם בִּימֵי הַתְּנָאִים הָיְתָה שְׁבוּעַת הֶיסֵּת אֶפְשָׁר דְּמוּקֵי הַךְ עֻבְדָּא דְּקָאָמַר רַב דְּשָׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עֵד לְעִנְיַן חֲשָׁשָׁא לְבַד וכ"כ הָרַ"ן בפי' הַיְרוּשַׁלְמִי דְּלְהַחְמִיר קָאָמַר ר יוֹסִי דְּכֵינָן דְּהֶאֱמִינַתּוּ תּוֹרָה רָאוּי לָחוּשׁ וְהוּא אפי' אַחַר הַתַּקָּנָה וְזֶהוּ דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בָּזֶה וק"ל וּפְסַק הַהֲלָכָה אֲבָאֵר לְקַמָּן.

תּוֹסָפוֹת קָסָבַר הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ וכו' תֵּימָא דְּמַשְׁמַע דְּאִי הֲוָה אָמְרִינַן וכו' לָא נֵיחָא שֶׁפִּיֵּר' דִּבְרֵיהֶם תְּמוּהִים בְּעֵינַי דְּקָבְעוּ קֻוְשְׁיָיתָם עַל מַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא לְעוֹלָם קָסָבַר וְלָמָּה לֹא הִקְשׁוּ קֻוְשְׁיָיתָם עַל מַאי דְּפָרִיךְ בְּגְמָרָא אִי קָסָבַר הַמַּלְוֶה וכו' דְּהָא שַׁפִּיר אִיכָּא מִיגּוֹ דְּנָאֲנְסוּ וכו'.

וְעוֹד לִישָׁנָךְ דְּקָאָמַר לָא נִיחָ' שַׁפִּיר מַשְׁמַע נִיחָ' קָצָת וּבַגְּמָרָא הֲוָדְחָה מִכֹּל וָכֹל. וְנִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר דְּכִיְוְונוּ לְמַאי דְּכָתַבְתִּי לְמַעְלָה אַהָא דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא מַאי קָסָבַר וכו' בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א דַּהֲוָה מָצֵי לְאוֹקוֹמֵי בְּשֶׁלֹּא מָסַר לוֹ בְּעֵדִים אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהוּא דּוֹחֵק דְּהָוֵי פְּרָטֵי וְגַם לְגַלּוֹת לוֹ הָאֱמֶת שֶׁהַלָּכָה הוּא שֶׁהַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ בְּעֵדִים אֵין צָרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּעֵדִים קָאָמַר לֵיהּ הָכִי וּלְכָךְ הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּמַשְׁמַע דְּאִם הָיָה הַדִּין דְּצָרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּעֵדִים לָא נִיחָ' כְּלוֹמַר דְּנַדַּאי נִיחָ' דַּהֲוָה מוֹקְמִי' כְּשֶׁלֹּא מָסַר בִּשְׁטָר אֶלָּא דְּלָא נִיחָ' שַׁפִּיר דְּלָא מוֹקְמִי' מִלְּתָא בְּכוֹלֵל וּלְכָךְ הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דַּאֲפִי' יִהְיֶה הַדִּין כָּךְ דְּצָרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּעֵדִים מָצֵי לְתָרוּצֵי

שֶׁפִּיר כֵּינָן דְּהָוֵי פְּקֻדּוֹן אֵיכָּא מִיגּוֹ דְּהֶחֱזַרְתִּי' וְהַכָּוָנָה לוֹמַר דְּכֵינָן שֶׁיִּהְיֶה הַדִּין דְּצָרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּעֵדִים אוֹ אֵין צָרִיךְ מָצֵי לְתָרוּצֵי הָכָא שַׁפִּיר וְלָזֶה כִּיְוָונוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּהַקְשׁוֹתָם ע"ד זֶה.

ובמ"ש דְּאֵיכָּא מִיגּוֹ דְּהֶחֱזַרְתִּי בְּלָאו הַךְ מִיגּוֹ אֵיכָּא מִיגּוֹ דְּנָאֲנְסוּ דְּעָדִיף טְפֵי דְּמִיגּוֹ דְּהֶחֱזַרְתִּי' הָוֵי מִיגּוֹ דְּמִיגּוֹ דס"ל דְּמְהֵימַן לוֹמַר הֶחֱזַרְתִּים וְיִהְיֶה נָאֱמָן בְּמִיגּוֹ דְּנָאֲנְסוּ וְהַתּוֹסָפוֹת כִּיְוָונוּ לוֹמַר מִיגּוֹ דְּהֶחֱזַרְתִּים מְשׁוּם דְּבַגְּמָרָא עֲבִיד הַךְ מִיגּוֹ גּוּפֵי': תוס' וְהַשְׁתָּא וכו' יֵשׁ מַקְשִׁים וכו' הַךְ יֵשׁ מַקְשִׁים קָאֵי אַמַּאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא לְעֵיל מִיגּוֹ דְּיכוֹלִים לְמֵימַר אַהְדְּרִינְהוּ' וכו' וְהַתּוֹסָ' רְאוּיִי' הָיוּ לְהַקְשׁוֹת קוּשְׁיָ' זוֹ לְמַעְלָה אֶלָּא דְּהֵם סְיְימוּ בְּסוֹף דִּבְרֵי הַדִּיבּוּר שֶׁקּוֹדֶם לָזֶה כְּמוֹ שֶׁאָפַרֵשׁ בְּסָמוּךְ וְכָתְבוּ בָּרֹאשׁוֹנָ' מַה שֶּׁיִּעָדוּ לְפָרֵשׁ וְאַחַ"כ חָזְרוּ לְהַקְשׁוֹת מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַמַּקְשֵׁי' לְעֵיל וק"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה עִם שֶׁהָרַמְבַּ"ם ובה"ג לֹא חִלְקוּ בֵּין כֶּסֶף לִשְׁטָר בְּעִנְיַן עֵדוּת הָעֵדִים רָאוּי לָנוּ לְהַחְמִיר כְּדַעַת הָרָ"ן וְלוֹמַר דִּבְקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף עִם שֶׁבֶּאֱמֶת נוֹגְעִים בָּעֵדוּת כֵּינָן שֶׁהֶאֱמִינָתַם הַתּוֹרָה הַקִּדּוּשִׁין תּוֹפְסִים אִם אוֹמ' שֶׁקִּדְּשׁוּהָ וְחָיְישִׁינַן לְקִדּוּשֵׁי אַחֵר ג"כ וְאִם הָאִשָּׁה אֵינָהּ מַכְחִישָׁת' עַיֵּין בְּמָרְדְּכַי.

וּבְעִנְיַן דִּינֵי מָמוֹנוֹת אִם שָׁלַח הַמָּעוֹת לַמַּלְוֶה בְּלִי רְשׁוּת הַמַּלְוֶה וְכָפַר הַמַּלְוֶה וְאָמַר שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְיָדוֹ אֵין הַשְׁלוּחִי' נֶאֱמָנִים בְּמִגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמְרִי אַהְדְּרִינְהוּ לְלַוֶּה כֵּינָן דְּבָעוּ לְאַשְׁתְּבוּעֵי.

וְיֵשׁ בָּזֶה שְׁאֵלָה דְּאַפְּתִּי יִפְטֹר הַלַּוֶּה אֶת הָעֵדִים מִשְּׁבוּעָה וְשׁוּב לֹא יִהְיוּ נוֹגְעִים בְּעֵדוּתָן וּכְבָר הֻקְשָׁה לוֹ לְהָרִיטְבָ"א ז"ל בָּזֶה וְתֵירֵץ תֵּירוּצִים וְהָרָ"ן ז"ל תֵּירֵץ י"ל דְּלָא אָמְרִינַן הָכִי אֶלָּא כְּשֶׁאֵין לָהֶם הֲנָאָה בַּדָּבָר אֲבָל הָכָא כֵּינָן דְּאִיהוּ פָּטַר לְהוּ חָיְישִׁינַן דְּמִשּׁוּם הֲנָאָה זוֹ שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ הֵם מְעִידִים לוֹ וּלְפִיכָךְ נִרְאֶה שֶׁאִם פְּטָרָן בִּשְׁבוּעָ' מִתְּחִלָּ' מַהֲיָמֵנִי עכ"ל וְקָרוֹב לָזֶה הוּא מ"ש הָרִיטְבָ"א בְּשֵׁם ר' אָשֵׁר בַּר מְשֻׁלָּם ז"ל וְעוֹד תֵּירֵץ תֵּירוּץ ע"ש וּלְפִי הַתֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן כָּתַב הָרָ"ן ז"ל עַל מ"ש הָרִי"ף יְרוּשַׁ' חַד בַּר נַשׁ אַפְקִיד גְּרוּבֵי גַּבֵּי חַבְרֵיהּ וְכָפַר בֵּיהּ שֶׁטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ הָרִי"ף הוּא דְּנָפְקָא מִינַהּ שֶׁאִם פְּטָרוֹ מִשְּׁבוּעָה תְּחִלָּה ע"כ וְהִנֵּה הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בח"מ סי' קכ"א כָּתַב ז"ל לְפִיכָךְ אִם אֵין הַשָּׁלִיחַ צָרִיךְ לְיִשָּׁבַע כְּגוֹן שֶׁהַמְשַׁלֵּחַ עָמַד עִם הַשָּׁלִיחַ וְעָמַד מֵרָחוֹק ורא' שעש' שָׁלִיחַ שְׁלִיחוּתוֹ אֵין הַשָּׁלִיחַ צָרִיךְ לְיִשָּׁבַע לְפִיכָךְ חָשׁוּב כע"א וּמְזַקִּיק לַמַּלְוֶה לְיִשָּׁבַע שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְיתָא וְאִם הֵן שְׁנַיִם עֵדִים וּפָטוּר הַלּוֶה וְהר' מוהר"י קָארוֹ זלה"ה תַּמָּה עָלָיו ז"ל דְּבִשְׁלָמָא כְּשֶׁהוּא שָׁלִיחַ א' דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא הַלּוֶה נֶאֱמָן לוֹמַר שֻׁרָאָה שָׁלִיחַ שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ לְחַיֵּיב לַמַּלְוֶה שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְיתָא כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּיב מָמוֹן אֲבָל כְּשֶׁהֵם שְׁנַיִם הֵיאַךְ נִסְמוֹךְ עַל הַלּוֶה לוֹמַר שֻׁרָאָה שֶׁעָשׂוּ שְׁלִיחוּתָם וּמַשְׁוִינַן לְהוּ עֵדִים עַל פִּיו לְאַפְקוֹעֵי מָמוֹנָא דְּמַלְוֶה וצ"ע וְהַתֵּירוּץ נ"ל מְבֹאָר דְּכֵינָן דְּאֶפְשָׁר לוֹ לַלּוֶה לְפָטְרוֹ מִשְּׁבוּעָ' משו"ה כֵּינָן שֶׁהוּא רָאָה אוֹתָן מִתְּחִלָּה כְּבָר יֵשׁ בְּיָדוֹ לְפָטְרוֹ לְעֵדִים מִן הַשְּׁבוּעָה מִתְּחִלָּה וְאָז יִהְיוּ הָעֵדִים נֶאֱמָנִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא גָּרַע הָכָא שֶׁהַמְשַׁלֵּחַ הָלַךְ עִם הָעֵדִים וְהָלַךְ לְמַרְחוֹק דְּאָז אֵינָם חַיָּבִים לוֹ שְׁבוּעָה וע"כ לָדַעַת הָרָ"ן ג"כ צ"ל דְּאִם פְּטָרָן מִתְּחִלָּה הֵם נֶאֱמָנִים וְלָא חָיְישִׁינַן בִּשְׁנֵי עֵדִים לְקִנּוּנְיָ' לוֹמַר שֶׁלְּכָךְ פְּטָרָן מִתְּחִלָּה מִשּׁוּם דְּעָשׂוּ בֵּינֵיהֶם קִנּוּנְיָ' דִּלְהַאי לָא חָיְישִׁי' כֵּינָן שֶׁהֵם ב' עֵדִים אִיבָּרָא דְּהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דְּהָכָא שֶׁנִּפְטָרִין בָּהּ מִמָּמוֹן בְּטוּחִי' זֶה עַל זֶה שֶׁיֹּאמְרוּ דָּבָר א'

וכו' אַלְמָא לְשָׁנִים חָיְישִׁינַן לִקְנוּנְיָ' שָׁאנֵי הָכָא דִּלְהַדְּ מִלְּתָא דִּפְטָרוֹ מֵעִיקָּרָא לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ כַּנַ"ל: הֲלָכָה י פִּיסְקָא הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וכו' תְּנַן הָתָם וכו' לְלִישָׁנָ' דפרש"י דה"ה קְטַנָּה וכו' צ"ל דְּטַעֲמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי דאע"ג דְּאֵין לָהּ יָד מ"מ כֵּיוָן דְּמִתְגָּרֶשֶׁ' בע"כ ג"כ תְּקַבֵּל עַצְמָהּאֶת גיטת וּלְהַדְּ לִישָׁנָא מַאי דִּפְלִיגִי ר"ל ור' יוֹחָנָן כְּמַחֲלוֹקֶ' וכו' לָא קָאֵי אַמַאי דְּנָחֵית מִמֵּילָא דה"ה קְטַנָּה אֶלָּא דְּוָקָא בְּנַעֲרָה פְּלִיגִי דְּבְקְטַנָּה לד"ה אֵין לָהּ יָד לְקַבֵּל קִדּוּשֶׁיהָ אִם לֹא מִדַּעַת אָבִיהָ וְהָתָם בְּלֹא דַּעַת אָבִיהָ אַיְירִי וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבָה הֶבִיאוֹ הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה בא"ה סי' קמ"א דְּאִי אַיְירֵי מִדַּעַת אָבִיהָ בְּקִדּוּשִׁין נָמֵי לְדַעַת הַכֹּל הָיְתָה רְאוּיָה לִהְיוֹת מְקַבֶּלֶ' קִדּוּשֶׁיהָ וכו' ע"ש וְהֶבְיא תְּשׁוּבָה זוֹ ה' מָהָרָ"ל ן' חָבִיב זלה"ה סי' נ"ח וְאִיכָּא לְמֵידַק לפי' הר"ט שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה וְכֹל שֶׁאֵינָ' יְכוֹלָה לִשְׁמוֹר וכו' בְּקְטַנָּה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמוֹר אֶת גִּיטָּהּ מִתְגָּרֶשֶׁת ע"י אָבִיהָ מַשְׁמַע שֶׁאִם יוֹדַעַת לִשְׁמוֹר מִתְגָּרֶשֶׁת ע"י עצמ' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן תִּקְשֵׁי לי' הַהוּא דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַתְּקַבֵּל ג' מִדּוֹת בְּקָטָן וּבְנֶגְדּוֹ בַּקְטַנָּה אֶגוֹז וְנוֹטְלוֹ צְרוֹר וְזוֹרְקוֹ זוֹכֶה לְעַצְמוֹ וכו' וּכְנֶגְדּוֹ בַּקְטַנָּ' מִתְקַדֶּשֶׁ' לְמֵיאוֹן הִגִּיעַ לְעוֹנַת פָּעוֹטוֹ' וכו' וּכְנֶגְדּוֹ בַּקְטַנָּ' מִתְגָּרֶשׁ בְּקִדּוּשֵׁי אָבִיהָ וכו' וּלְדִבְרֵי הר"ם לָמָּה צָרִיךְ שֶׁיַּגִּיעַ לְעוֹנַת פָּעוֹטוֹת דְּבְיוֹדַעַת לִשְׁמוֹר לְבַד כְּגוֹן אֶגוֹז וְנוֹטְלוֹ מִתְגָּרֶשֶׁת ע"י עַצְמָהּ נָמֵי דּוֹחֵק לוֹמַר דְּבְהַדְּ שֶׁיְעוּרָהּ דְּאֶגוֹז וְנוֹטְלוֹ וכו' אֵינָהּ יוֹדַעַת לִשְׁמוֹר אֶת גִּיטָּהּ שׁוּב רָאִיתִי גי' אַחֶרֶת דְּגָרְסִי אֶגוֹז וְנוֹטְלוֹ וכו' מִתְגָּרֶשֶׁת בְּקִדּוּשֵׁי אָבִיהָ ואפ' שהר"ם ג"כ גָּרִיס הָכִי וְהֵיא גי' הָרִי"ף ז"ל בַּהֲלָכוֹת.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אוֹ מִתְגָּרֶשֶׁת ע"י עַצְמָהּ אוֹ לֹא בָּא הָעִנְיָן בַּאֲרֻכָּה בְּסִפְרֵי הָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא הַמָּה הָרַב מוהר"ל בֶּן חָבִיב זלה"ה בִּתְשׁוּבוֹתָיו סי' נ"ז נ"ט וְהָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה ח"ב סי' ד' וְיֵשׁ סָפֵק אִם הַגֵּט יְהֶיֶה וּכְתַב נוֹכֵחַ הַבַּת אוֹ נוֹכֵחַ הָאָב כְּשֶׁמִּתְגָּרֶשֶׁת ע"י הָאָב שֶׁהָרָ"ן ז"ל בפ"ק כָּתַב לְהַחְמִיר וְהָרִיטְבָ"א ז"ל גַּבֵּי הַהִיא דְּכִיצַד בְּשָׁטָר בְּתִּדְּ וכו' כָּתַב ז"ל דְּאֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֶיֶה נוֹכֵחַ הָאָב וּמוֹרֵי הרשד"ם זלה"ה הֶאֱרִיךְ בְּדִין זֶה וְהָרַב מהר"ר איסרלן סי' מ"ו כָּתַב לְהָקֵל גַּם מוהר"ר מֵאִיר דִּי פַּדְוָא' סִימָן א' וְיֵשׁ בִּרְצוֹנִי לְחַבֵּר קוּנְטְ' בָּזֶה וְלֹא כָּתַבְתִּי בָּזֶה כ"א הֶעָרָה לַמְעַיֵּן לְבַד וה' בַּעַל הַטּוּרִים באה"ע סי' קמ"א הֵבִיא דַּעַת הָרִי"ף שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר רַשְׁ"י בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו דְּדַוְקָא אָבִיהָ מְקַבֵּל אֶת גִּיטָּהּ וְלָא הִיא וְכֵן הוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם וְכָתַב שָׁם הָרַב מוהרי"ק זַ"ל לְעִנְיַן הֲלָכָה כֵּיוָן שֶׁהָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד וְכַמָּה רַבְּוָתָא הָכִי ס"ל ל טי' כְּוָותַיְיהוּ וּמִיהוּ כָּל הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר רָאוּי לָחוּשׁ לְדִבְרֵי הַחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם ע"כ, וּלְשׁוֹנוֹ זַ"ל נָעֲלָם מִמֶּנִּי בְּהַדְּ דְּקָאָמַר כָּל הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר וכו' דְּהָא יוֹתֵר חוּמְרָ' הִיא לוֹמַר דְּדַוְקָא אָבִיהָ וְלָא הִיא וּכְפִי הַנִּרְאֶ' שֶׁנֶּחְלְפוּ הָעִנְיָנִים זֶה בָּזֶה וצל"ע: ב וַהֲרֵי מַאֲמָר וכו' יל"ד דְּהַבָּרַיְיתָא מִינָּהּ וּבָהּ הֵיכִי הֲוָה מִתְיַישְׁבָה דְּנִרְאֶה דְּקַשְׁיָ' מִינָּהּ וּבָהּ דְּבְמַאֲמָר קָאָמַר בֵּין מִדַּעַת עַצְמָהּ בֵּין מִדַּעַת אָבִיהָ משא"כ בְּקִדּוּשִׁין ומ"ש קִדּוּשִׁין מְמַאֲמָר.

וְנִרְאֶה דְּמַתְנִי' מִינָּהּ וּבָהּ לָא קשי' דְּמָצִינוּ לְתָרֵץ דְּאַיְירֵי בְּמַאֲמָר בע"כ ור' הוּא אֲבָל רַבִּי יוֹסֵי דְּתָלֵי טַעְמָא דְּמַפְקַעַת עַצְמָהּ מֵרְשׁוּת אָבִיהָ קַשְׁיָא וכו'. וְאִי קשי' לָךְ דא"כ מַאי פָּרִיךְ לְקַמָּן הֲרֵי מַאֲמָר דְּהָוֵי מִדַּעְתָּהּ וכו' דְּהָא כְּבָר מֵעִיקָּרָא הֲוָה אַסִּיק אַדַּעְתִּי' דְּאָתְיָא כר' ונר' דְּתַלְמוּדָא הִיא דְּקָאָמַר לָהּ הַשְׁתָּא לְגַלּוֹת הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אוֹמֵר מֵעִיקָּרָא.

ועו' נִרְאֶה לְתָרֵץ דִּלְבָרַיְיתָא מִינָּהּ וּבָהּ הָוָה נִיחָא לָוֶה דְּשָׁאנֵי מַאֲמָר דְּזָקוּקָה וְעוֹמֶדֶת וְאִי קַשְׁיָא דא"כ מַאי פָּרִיךְ לר' יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא ה"נ מְשַׁנֵּי לָךְ וְכִדְקָאָמַר בְּמַסְקָנָא הַשְׁתָּא דַּאֲתֵית לְהָכִי שָׁאנֵי מַאֲמָר.

ונר' עִם קשי' אַחֲרִיתִי דְּאִיכָּא לְמֵידַק אַמַּאי קָהָדַר בֵּיהּ וְקָאָמַר אֶלָּא כִּי אִיתְמַר הָכִי אִיתְמַר וּלְשַׁנֵּי לֵיהּ דְּמַאי דְּקָאָמַר קִידּוּשִׁין דְּמַפְקַעַת וכו' הַיְינוּ קִדּוּשִׁין דְּלָאו בע"כ לְאַפּוֹקֵי מַאֲמָר דְּהָווּ קִדּוּשִׁין דְּבַעַל כָּרְחָם.

אִיבְּרָא דְּמָצִינוּ לְתָרֵץ דא"כ לָא הָוָה לֵיהּ לְמִתְלֵי מִלְּתָא בְּמַפְקַעַת עַצְמָהּ אֲבָל נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּפָרִיךְ לֵיהּ מִדְּתָלֵי טַעְמָא בְּמַפְקַעַת עַצְמָהּ מַשְׁמַע דְּכֻלָּהּ הִלְכְתָא תַּלְיָא בְּמַאי דְּמַפְקַע' עַצְמָהּ וְלֹא יוֹתֵר וּלְעִנְיַן מַאֲמָר לֹא הָיָה ק' אַמַּאי קָאָמַר משא"כ בְּקִדּוּשִׁין דַּהֲוָה מָצֵי מְשַׁנֵּי שָׁאנֵי מַאֲמָר דְּזָקוּקָה וְעוֹמֶדֶת אֲבָל לְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא ק' דְּלָא הֲוָה לְמִתְלֵי' מִילְּתָא בְּמַפְקַעַת לְחוּדֵיהּ אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מַפְקַעַת ע"ד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת דְּהָא לָא סַגִּי בלא"ה דַּהֲרֵי מַאֲמָר דְּבֵין הִיא וּבֵין אָבִיהָ מְקַבְּלִין קִדּוּשֶׁיהָ וּלְכָךְ פָּרִיךְ לְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אֲבָל לְקַמָּן דְּקָאָמַר דִּלְרַבִּי יוֹסֵי עָדִיף מַאֲמָר מְגֻרוּשִׁין דְּבִגְחוּשִׁין אָבִיהָ וְלָא הִיא ואפ"ת בְּמַאֲמָר קָאָמַר דְּבֵין הִיא וּבֵין אָבִיהָ נִמְצָא לפ"ז דְּמַאֲמָר אֵין בּוֹ שׁוּם שַׁיָּיכוּת עִם קִדּוּטִין כְּלָל וְלֹא אפי' בְּגֵרוּשִׁין דְּהָא עָדִיף טְפֵי מִגֵּירוּשֵׁי' וז"ש הַשְׁתָּא דַּאֲתֵית לְהָכִי לָא קשי' כְּלָל לר' יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּשָׁאנֵי מַאֲמָר וכו'.

מַה תֹּאמַר הָוָה לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא לְפָרֵשׁ וְלָא לְמִתְלֵי טַעְמָא עַצְמָהּ וכו' א"צ לְפָרֵשׁ דְּכֵינָן דְּקָאָמַר קִדּוּשִׁין דְּמַפְקַעַת וכו' שׁוּב אֵין מַאֲמָר בְּכֻלָּהּ דְּהָא מַאֲמָר הִיא חֲלוּקָ' נִפְרֶדֶת אֲפִילּוּ מְגֻרוּשִׁין כַּנַ"ל: דַּף מד מַאי שְׁנָא מַאֲמָר פרש"י כֵּינָן דְּבְגֵרוּשִׁין פְּלִיג וכו' כנר' דְּעִיקַּר הַקֻּוּשְׁיָא לְמַאֲמָר דְּמִפְּנֵי מַה נִשְׁתַּנְּתָה מְגֻרוּשִׁין אֲבָל הַנָּ"ל מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הוּא שֶׁעִיקַּר הַשְׁאֵלָה הִיא מִפְּנֵי מַה נִשְׁתַּנְּתָה גֵּרוּשִׁין מִמַּאֲמָר דְּאִי מִשּׁוּם דְּמַאֲמָר הָוֵי בע"כ גֵּרוּשִׁין נָמֵי הָכִי הָווּ וּלְהָכִי בָּעֵי מ"ש מַאֲמָר פ' דמ"ש אִי מֵהַהִּ דְּטַעְמָא דבע"כ גֵּרוּשִׁין נָמֵי וכו' וְטַעְמָא שפי' כֵּן הוּא דְּהַשְׁאֵלָה לְמַאֲמָר אֵינָהּ כְּלָל דְּטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהָוֵי בע"כ כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֵעִיקָּרָא וא"כ אֵין הַשְׁאֵלָה נוֹפֶלֶת אֶלָּא עַל גֵּרוּשִׁין לְבַד.

ה"נ מְסַתְּבְרָא וכו' אֶלָּא ק' לר"ל ק' אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לר"ל מִסֵּיפָא קֻוּשְׁיָא בִּפְנֵי עַצְמָהּ דְּמִלְּשׁוֹן אוֹמְרָם ק' לר"ל נִרְאֶה שֶׁהִיא קֻוּשְׁיָא נִמְשֶׁכֶת מִמַּאי דְּקָאָמַר וּכְפִי הַנִּרְאֶה דה"נ מְסַתְּבְרָא חִידּוּשׁ לוֹ סֵיפָא דְּבָרַיְיתָא וּלְהָכִי פָּרִיךְ אֶלָּא ק' לר"ל וכו' וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי נִרְאֶה דִּכְבָר אַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ כֻּלָּהּ בָּרַיְיתָא וצ"ל לפ"ז דְּמַאי דְּקָאָמַר אֶלָּא ק' ה"ק אֶלָּא הַשְׁתָּא מִי נֵאֱמַר דְּתִשָּׁאֵר הַקֻּוּשְׁיָא לר"ל וּמֵעִיקָּרָא רָצָה לְתָרֵץ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְאַחַ"כ פָּרִיךְ לר"ל וכו': ג תְּנַן הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ וכו' בָּהּ וּבְשְׁלוּחָהּ לֹא ק' נִיחָא דה"ה בָּהּ וּבְשְׁלוּחָהּ אֶלָּא דְּנָקַט הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ לְאַשְׁמוֹעִינַן הָא דְּאָמְרִינַן לְעֵיל דְּאָסוּר לְאָדָם שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ קְטַנָּה עַד שֶׁתַּגְדִּיל לְהָכִי נָקַט דְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ.

כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּקָטַנָּה לֹא וְאִי הָוָה נָקַט מַתְנִי' הַדִּין שֶׁהַנַּעֲרָה מִתְקַדֶּשֶׁת בָּהּ וּבְשְׁלוּחָהּ לָא הָוָה שָׁמְעִינַן הַהּ דִּינָא אֶלָּא הָיְינוּ אוֹמְרִים דְּכֵינָן דְּזַכַּאי בְּבִתּוֹ הַקְּטַנָּה לְקַדְּשָׁהּ לְמִי שֶׁיִּרְצֶה ה"ה דְּזַכַּאי לְמָוְסְרָהּ לַבַּעַל אפי' קְטַנָּה בְּיוֹתֵר.

וְנִרְאֶה לְתָרֵץ עִם קוּשְׁיָא אַחֶרֶת נִתְעוֹרֵר בָּהּ הָרִיטְבָ"א ז"ל בְּמַאי דְּקָדֵיק בָּהּ וּבִשְׁלוּחָהּ לָא דְּאֵימָא הָכִי בִּשְׁלוּחוֹ אִין בְּשִׁלּוּחָהּ לֹא אֲבָל בָּהּ מְקַדֵּשׁ' וְתֵירֵץ דא"כ לִיתְנֵי בִּשְׁלוּחוֹ בִּלְחוּד וַהֲוָה דָּיְיקִי' בִּשְׁלוּחוֹ אִין בְּשִׁלּוּחָהּ לָא מִדְּקָתָנֵי בּוֹ וּבִשְׁלוּחוֹ שָׁמְעִינַן דְּמַעֲטִינַן בָּהּ וּבִשְׁלוּחָהּ וְקָתָנֵי בּוֹ מִשּׁוּם דִּיּוּקָא דְּלָא בָּהּ וכו' וכ"ת דְּבוֹ אִיצְטְרִיךְ מִשּׁוּם דְּמִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּהַאי מֵרִישָׁא שָׁמְעִינַן דְּמִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁלוּחוֹ כְּשֶׁאֵין אִיסּוּר בַּדָּבָר בְּרִישָׁא דְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בּוֹ וכו' וּמַחֲלוֹקֶת הָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בָּהּ וּבִשְׁלוּחָהּ לְאֵיכָּא דְּאָמְרִי וּבְהָכִי נִיחָא לִי הַךְ קוּשְׁיָא דְּאִי כָּל כַּנָּוֵת הַתַּנָּא הִיא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּדַוְקָא כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה הוּא דְּמִתְקַדֶּשֶׁת אִם כֵּן הָוֵה לֵיהּ לְמִתְנֵי הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ בִּשְׁלוּחוֹ וְלֹא יוֹתֵר מִדְּנָקֵט בּוֹ ע"כ לְדִיּוּקָ' אֲתָא וק"ל.

פְּרָט חַיָּיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד פרש"י שְׁבוּעָה שֶׁאֵין לְךָ בְּיָדִי לֹא לָךְ דַּוְקָא בְּלֹא וָא"ו וכו' הנר"ל בְּדִבְרֵי רַשֵׁ"י דְּקָאֵי אַדִּבְרֵי ר"מ דְּפָרְטֵי דִּידֵיהּ הַיְינוּ לֹא לְךָ בְּלֹא וָא"ו וְרַבִּי יְהוּדָה פְּלִיג עֲלֵיהּ וּסְבִירָא לֵיהּ דְּאִיפְּכָא הָוֵי דִּבְוָא"ו הָוֵי פְּרָטָא טְפֵי וְהַשְׁתָּא מַסְכִּים שַׁפִּיר בְּמַאי דפי' במס' שְׁבוּעוֹת פ' הַפִּקָּדוֹן.

אֲבָל הַתּוֹסָ' נִרְאֶה שֶׁהֵבִינוּ בִּדְבָרָיו שֶׁכָּל מַה שפי' הוּא ז"ל הָוֵי אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה וּכְפִי זֶה נִמְצְאוּ דִּבְרֵי רַשֵׁ"י ז"ל סוֹתְרִים לְמַאי דְּכָתַב בִּשְׁבוּעוֹת וְהוּא בָּאֱמֶת דּוֹחַק גָּדוֹל וְהָיָה נִרְאֶה לְתָרֵץ לְפִי דַּרְכָּם ז"ל שֶׁרַשֵׁ"י כ' כֵּן אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה כְּדֵי לְהַסְכִּים סֵוּגְיָא זוֹ עמ"ש בגמ' אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה בְּמַסֶּכֶת זְבָחִים דַּף ל' אוֹ דִּילְמָא כְּזַיִת וּכְזַיִת תְּנַן דִּלְרַבִּי יְהוּדָה פְּרָטָא הָוֵי וכ"ש כְּזַיִת כְּזַיִת וכו' אַלְמָא טְפֵי הָוֵי כְּלָלָא בְּלֹא וָא"ו לר' יְהוּדָה אֲבָל למ"ש ר"ת ק' הַהִיא דִּזְבָחִים.

עוֹד ק' לפר"ת שֶׁכָּתַב דְּאַדְּרַבָּא וכו' דְּאֵיךְ כָּתַב דְּאַדְּרַבָּא מַשְׁמַע וכו' כֵּיוָן דר"מ קָאָמַר אִיפְּכָא ונ"ל דר"ח גָּרִיס בַּזְּבָחִים כַּזַּיִת כַּזַּיִת לר' יְהוּדָה פְּרָטָא הָוֵי וכ"ש כְּזַיִת וּכְזַיִת וּלְכָךְ כָּתַב דְּאַדְּרַבָּא וכו' בַּעֲבוּר ר' יְהוּדָה דְּקָאָמַר הָכִי אַדְּ ק' דִּבְזָבָחִים נִרְאֶה דר"ת גָּרִיס אִיפְּכָא מִמַּאי דְּקָאָמַר הָכָא וְהֵם שְׁנֵי דְּבָרִים סוֹתְרִים וּכְפִי הַנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א שמפ' עַל דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה כְּמוֹ שֶׁהֵבִינוּ הַתּוֹסָ' כָּאן בְּדִבְרֵי רַשֵׁ"י וצ"ע: הֲלָכָה יא בְּעָא מִינֵּיהּ רָבָא וכו'.

נַעֲרָה מַהוּ וכו' לְרַבָּנָן בָּעֵי דְּהִלְכְתָא כְּוָותַיְיהוּ וה"ה דְּהָיָה מָצֵי לְמִבְעֵי לר"ל אַלִּיבָּאדְּרַבָּנָן בְּעִנְיַן קִדּוּשִׁין דְּאִיהוּ אָמַר כְּמַחְלוֹקֶת לְגֵרוּשִׁין כָּךְ מַחְלוֹקֶת לְקִידּוּשִׁין אַיְתִיבֵיהּ קְטַנָּה שֶׁאָמְרָה וכו' הָא נַעֲרָה הָוֵי גֵּט אֵין לְדַקְדֵּק דִּנְקֵט קְטַנָּה לְאַשְׁמוֹעִינַן דַּאֲפִי' קְטַנָּה מְגוֹרֶשֶׁת בִּזְמַן שֶׁגָּדְלָה הַגֵּט לְיָדָהּ וְאַשְׁמוֹעִינַן דְּיֵשׁ לָהּ יָד דְּהָא מִלְּשׁוֹן אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיַּגִּיעַ מַשְׁמַע דְּדָבָר פָּשׁוּט הִיא אֶצְלוֹ דִּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְיָדָהּ הָוֵי גֵּט וְלָא מָצֵי לְמֵימַר דְּאַיְירִי מִדַּעַת אֲבִיהָ דא"כ קְטַנָּה נָמֵי אַמַּאי אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְיָדָהּ דְּהָא ה"ל כִּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אֲבִיהָ וְלָא מָצֵי לְאוֹקְמֵי בִּנְשׂוּאָה דְּהָא קָתָנֵי סֵיפָא אִם אָמַר אֲבִיהָ צֵא וכו' מִכְּלָל דְּלָאו בִּנְשׂוּאָה אַיְירִי וּלְעִנְיַן הֲלָכָה כָּל הַפּוֹסְקִים שָׁוִים בָּזֶה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ וַאֲפִילּוּ הַנַּעֲרָה וכ"ש הַקְּטַנָּה כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת גִּיטָהּ וּקְטַנָּה שֶׁעָשְׂתָה שָׁלִיחַ מִדַּעַת אֲבִיהָ אע"ג דְּאֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן ה"ל כְּאִלּוּ הָאָב עָשָׂאוֹ וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ: הֲלָכָה יב אִיתְמַר קְטַנָּה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה וכו' הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דה"ה נַעֲרָה וְהֶוְצְרְכוּ לָתֵת טַעַם לָמָּה נְקֵט קְטַנָּה וְתֵימָה דְּנֵימָא דִּנְקֵט קְטַנָּה לוֹמַר דַּאֲפִילּוּ קְטַנָּה צְרִיכָה גֵּט דס"ד דְּאֵין לָהּ יָד כְּלָל וְלֹא תִּצְטָרֵךְ גֵּט וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּכָל עִיקָּר טַעְמָא לָא הָוֵי

מִשּׁוּם יָדָהּ אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמָּא נִתְרַצֶּה הָאָב בְּקִדּוּשֶׁיהָ כֵּינָן דִּבְנַעֲרָה אָמְרִינַן הַךְ טַעְמָא אֵין לְחַלֵּק בֵּין נַעֲרָה לְקָטַנָּה.

אָמְרוּ לֵיהּ הָא אָמַר מַר עוּקְבָא וכו' פִּי' מֵעִיקָּרָא אֲמַרוּ לֵיהּ הָא מָר עֻוקְבָא וכו' אֶלָּא שֶׁחָשְׁשׁוּ אוּלַי יוֹדֶה לְקַרְנָא וְרָצוּ קוֹדֶם לָכֵן לֵידַע מַה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל רַב כְּדֵי שֶׁאִם יוֹדֶה לָהֶם יוּכְלוּ בֶּאֱמֶת לַחֲלוֹק עַל דִּבְרֵי קַרְנָא וְתוֹסֶפֶת רי"ד גּוֹרְסִים ר"ע דְּקָא קָרֵי לְרַב ר"ע לְפִי שֶׁהָיָה חָכָם גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ כר"ע וּלְכָךְ אָמַר שַׁדְּרוּהָ קַמֵּיהּ דְּרַב.

אִיכָּא דְּאָמְרִי אֲפִילּוּ מֵיאוּן וכו' פרש"י מִילְּתָא בְּאַפֵּי נַפְשַׁיהּ וכו' וּסְתָמָא קָאָמַר לָהּ. יל"ד כֵּינָן דְּרַשׁ"י קָאָמַר דְּסְתָמָא קָאָמַר לָהּ כְּדֵי לְחַלֵּק בֵּין לָשׁוֹן רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי אַמַּאי הֲוָצְרְךָ לוֹמַר בְּמִילְּתָא בְּאַפֵּי נַפְשָׁהּ וְלָא לֵימָא אֶלָּא דְּפָלִיגִי הָנֵי לִישָׁנֵי אַהֲדָדֵי וְאֶפְשָׁר דְּמִלִּישָׁנָא דְּקָאָמַר אָמַר עֻוְלָּא וְלֹא עֻוְלָּא אָמַר הוּא דְּכָתַב כֵּן אֲבָל מ"מ לָשׁוֹן אִיכָּא דְּאָמְרִי מַשְׁמַע לֵיהּ שֶׁבָּא לְחַלֵּק בְּעִנְיַן הַדִּין.

וְכֵוָן אִם מֵתוּ וכו' פרש"י אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ קוֹדֶם מֵיאוּן מַה שפרש"י קוֹדֶם מֵיאוּן הוּא בַּעֲבוּר שֶׁרָצָה לְפָרֵשׁ כָּל הַחֲלוּקוֹת בְּקַטַנָּה תוס'. אֶלָּא בְּקֶדֶשָׁה נַפְשָׁהּ וכו' וְא"ת לִשְׁמוּאֵל מִי נִיחָא ק' דְּהֵיכִי קָאָמְרִי לִשְׁמוּאֵל מִי נִיחָא וּמִי אָמַר לָהֶם דְּלָא פָּרִיךְ ג"כ לִשְׁמוּאֵל.

ע"ק דְּקָאָמְרִי הַתּוֹסָ' דְּלִשְׁמוּאֵל לָא קשי' דְּאִיכָּא לְמֵימַר דִּלְעֵיל אַיְירֵי בְּשִׁיְּדֵהּ וכו' וְהֵם אָמְרוּ לְאִיכָּא דְּאָמְרִי דְּמַר אָמַר חֲדָא וכו' אַלְמָא שְׁמוּאֵל וְעֻוְלָּא לָא פְּלִיגִי אַהֲדָדֵי כְּלָל וְנִרְאֶה דְּמִלִּישָׁנָא דגמ' מַשְׁמַע דְּלָא פָּרִיךְ כ"א לְעֻוְלָּא מִדְּקָאָמַר וְקָתָנֵי דְּבָעְיָא מֵיאוּן דְּהָא שְׁמוּאֵל נָמֵי קָאָמַר צְרִיכָה גֵּט וּמֵיאוּן וְאִי הֲוָה פָּרִיךְ לִשְׁמוּאֵל ה"ל לְמֵימַר וְקָתָנֵי דְּלָא בָּעְיָא גֵּט אֶלָּא ע"כ לִשְׁמוּאֵל לָא קַשְׁיָא בְּהַאי צַד דְּמַאי דְּקָאָמַר שְׁמוּאֵל דְּבָעְיָא גֵּט וּמֵיאוּן הַיְינוּ בִּדְשַׁיְּדֵהּ דְּבָהָא אַיְירֵי אֲבָל בִּדְלָא שַׁדֵּיהּ לָא אַיְירֵי וְעֻוְלָּא הוּא דְּקָאָמַר אֲפִילּוּ מֵיאוּן אֵינָהּ צְרִיכָה וּפָרִיךְ לְעֻוְלָּא בְּצַד זֶה וּמְמֵילָא נִשְׁמַע דְּהַקֻּוְשְׁיָא ג"כ לִשְׁמוּאֵל הִיא בְּזֶה הַצַּד אֲבָל ממ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה אֶלָּא לָאו דְּקִדְּשָׁהּ אִיהִי נַפְשַׁהּ וכו'.

נִרְאֶה בְּהֶדְיָא דִּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּהֵיכָא דְּלָא שַׁדֵּיהּ צְרִיכָה מֵיאוּן וְהוּא הֵפֶךְ מַה שֶּׁכָּתְבוּ כָּאן. לְכָךְ נִרְאֶה דמש"כ הַתּוֹסָ' מַר אָמַר חֲדָא וכו' הַכַּוָּנָה הִיא דִּבְמַאי דְּאַיְירֵי הָאֶחָד לֹא בָּא הָאַחֵר לַחֲלוֹק עִמּוֹ והא' אַיְירֵי בְּשֶׁדֵּיהּ והא' בְּלֹא שֶׁדֵּיהּ וְאִי פָּרֵכְתְּ לִשְׁמוּאֵל מָצֵי אָמַר לָךְ בְּדְלָא שַׁדֵּיהּ דְּלָא כְּעֻוְלָּא אֲבָל אִי לָא אַקֻּשְׁיַת מִידִי לְעֻוְלָּא מִשּׁוּם דְּזֵוְכָתָא אָמֵינָא לָךְ דִּשְׁמוּאֵל נָמֵי שַׁפִּיר מָצֵי סָבַר כְּנַוָּתֵיהּ בִּדְלָא שַׁדֵּיהּ וַאֲפִילּוּ מֵיאוּן אֵינָהּ צְרִיכָה: דַּף מה אִיתְּמַר מֵת וְנָפְלוּ וכו' דַּע כִּי בְּגֵט יְבָמִין כָּתוּב נוֹסַח אַחֵר וּכְמוֹ שֶׁתִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א וְכֵיוָן שֶׁכֵּן רָאוּי הָיָה לָתֵת ב' גִּיטִּין גֵּט כְּרִיתוּת שֶׁמָּא לֹא נִתְרַצָּה בָּרִאשׁוֹן כִּי אִם בְּשֵׁנִי וְגֵט יְבָמִין אוּלַי נִתְרַצָּה בָּרִאשׁוֹן וּבַשֵּׁנִי וְנִרְאֶה דִּבְיָבָם שֶׁעָשָׂה מַאֲמָר גֵּט מְעֻלֶּה מְהֻנֶּה וְטַעַם שֶׁכּוֹתְבִים גֵּט יְבָמִין הוּא כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מוּכָח מִתּוֹכוֹ שֶׁהִיא חֲלוּצָה וְלֹא יָבֹאוּ לִטְעוֹת וְיֹאמְרוּ אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בַּאֲחוֹתָהּ וְדַוְקָא בְּעָלְמָא אִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהָכִי וכמ"ש הָרִיטְבָ"א ז"ל ע"ש אֲבָל הָכָא לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְשֶׁמָּא יֹאמְרוּ כְּלָל כֵּינָן דְּאִיכָּא מֵיאוּן בַּהֲדֵי גֵּט מְעֻלֶּה סַגִּי לָהּ וק"ל: א הֲלָכָה יג הָנְהוּ בֵּי תְּרֵי וכו' דְּקָשְׁתוּ חַמְרָא תּוּתֵי צִיפֵּי וכו' וְדִילְמָא אַרְצוּיֵי אַרְצֵי וכו' פרש"י וְהָא אֵין הָאָב נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ וכו' וְזָכִין לָאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וכו' וְהִקְשׁוּ בְּתוֹסְפֵי רי"ד עַל דְּבָרָיו שֶׁאֵין זֶה זְכוּת שֶׁהֲרֵי אוֹסְרוֹ בְּקֻרּוּבוֹתֶיהָ ע"כ לְכָךְ פי' דְּקָאֵי אַאָב

דִּילְמָא אַרְצוּיֵי אַרְצֵי הָאָב קַמַּיְהּ בְּנוֹ וְהוֹדִיעוֹ שֶׁרוֹצֶה לִיתֵּן לוֹ אוֹתָהּ לָאִשָּׁה וְשָׁתַק הַבֵּן כְּשֶׁשָּׁמַע וכו' ע"כ.

וְקָשְׁיָיתָ' עַל רַשׁ"י ז"ל נִרְאֶה דְּאֵינָהּ דָּהָא כֵּינָן שֶׁגִּילָּה הַבֵּן דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא חָפֵץ בָּהּ אֵין לְךָ זְכוּת גָּדוֹל מִזֶּה וּמֵיהוּ פי' תּוֹסְפֵי רי"ד גַּם כֵּן כָּתְבוּ הָרֹא"ש בְּשֵׁם הר"ם וְכָתַב עָלָיו ז"ל דְּלָא מַשְׁמַע הָכִי וְכֵינָן דְּדִילְמָא שָׁלִיחַ שָׁוְיָהּ אֶבֶן קָאֵי אִם אִיתָא דְּדִילְמָא אַרְצוּיֵי אַרְצֵי קַמַּיְהּ אַאָב קָאֵי ה"ל לְפָרוּשֵׁי ע"כ וְנִרְאֶה לִי דְּלְעִנְיַן דִּינָא לָא פְּלִיג הָרֹא"ש ז"ל אַהַהּ פֵּירוּשָׁא דְּנַאי אִם הָאָב יָדַעְנוּ דְּאַרְצֵי קַמַּיְהּ וְשָׁתַק בְּנוֹ דְּהָוֵי שָׁלִיחַ אֶלָּא שֶׁכָּתַב הָרֹא"ש ז"ל בְּזֶה דְּאֵין פי' הַשְׁמוּעָה נִרְאֶה כֵּן אֲבָל לְעִנְיַן הַדִּין לָא פְּלִיג וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַטּוּר באה"ע שֶׁכָּתַב פי' רַשְׁ"י וְכָתַב גַּם כֵּן דִּבְרֵי הרמ"ה וְעִם שֶׁתָּמַהּ הָרַב מהורי"ק עָלָיו נִרְאֶה דְּדִבְרֵי הַטּוּר נְכוֹנִים וּבְתִשׁוּבָה הֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה וּמִן הַסְּוּגְיָא מַשְׁמַע דְּלָא חָיְישִׁינַן דִּילְמָא נִתְרַצָּה וכו' אֲבָל אִי יָדַעְנוּ בֶּאֱמֶת דְּאַרְצוּיֵי אַרְצֵיהּ הַבֵּן קַמַּיְהּ אָבִיו וַאַי דְּנַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לוֹ אֶלָּא שֶׁהִצְרִיךְ הָרֹא"ש שָׁם תְּנַאי אַחַר שֶׁאָמַר לוֹ לְשַׁדְּכָה שְׁכָךְ כָּתַב ז"ל.

וְעוֹד הָיָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק מִשְּׁמוּעָה זוֹ שֶׁאִם גִּילָּה בְּדַעְתּוֹ לַשַּׁדְכָן וכו' וְאָמַר לְשַׁדְּכָה לוֹ וְהָלַךְ הַשַּׁדְכָן וכו' וְעִם שֶׁהָרֹא"ש לֹא אָמַר כֵּן גַּבֵּי הַבֵּן קַמַּיְהּ אָבִיו מ"מ כְּבָר סְיֵים ז"ל בְּדָבָרָיו בְּאוֹמְרוֹ וְלֹא מְסְתַּבֵּר לְחַלֵּק בֵּין אָבִיו לְאִינִישׁ דְּעָלְמָא וְגַם הַטּוּר כָּתַב וְאָמַר לוֹ לְשַׁדְּכָה אַתַּרְוַיְיהוּ וְכֵן נִרְאֶה לְעִנְיַן הַהֲלָכָה.

בְּפֵירוּשׁ אָמַר מַר וכו' פרש"י בְּפֵירוּשׁ שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ דְּלָא סָבַר לֵיהּ לְדָרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין וכו' וכ"ש לִשְׁמָא עֲשָׂאוֹ הַבֵּן שָׁלִיחַ וכו' וְהִנֵּה מ"ש וכ"ש לִשְׁמָא עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ יֵשׁ בּוֹ מִן הַדְּקְדּוּק דְּלֹא הִיל"ל אֶלָּא וכ"ש דְּלָא חָיְישִׁי' שֶׁמָּא אַרְצוּיֵי אַרְצֵי קמי' דִּלְעִנְיַן עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ פְּשִׁיטָא דְּלָא חָיְישִׁי' דְּהָא לֹא חַצֵּיף אִינִישׁ וכו' וְאוּלַי הַאי דְּאַרְצוּיֵי הוּא הֲכָנָה לַעֲשׂוֹתוֹ שָׁלִיחַ וְזֹאת הִיא ג"כ כַּוָּנָתוֹ שֶׁלִּרַשׁ"י ז"ל וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הַדְּבָרִים בָּאִו בְּאוֹרֶךְ בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וּכְבָר קָדַם לִי זְכרוֹנָם בְּפֵירוּשִׁי לא"ה וּכְדֵי שֶׁלֹּא יֶחְסַר מִפֵּרוּשַׁי זֶה דָּבָר מִמַּה שֶׁנּוֹגֵעַ לְעִנְיַן הַדִּין בְּדִינֵי הַקִּדּוּשִׁין רָאִיתִי לְלַקֵּט הַסֹּלֶת מִמַּה שֶׁכְּבָר כָּתַבְתִּי וְלִכְתּוֹב דַּעַת כָּל א' וא' עַד יָצָא כְּנוֹגֵהַּ צְדָקַת הַדִּין בס"ד.

בֵּיאוּר דִּבְרֵי הָרִי"ף הָרֹאשׁוֹן שֶׁהֵקֵל בְּזֶה הוּא הָרִי"ף ז"ל שֶׁכָּתַב ז"ל וּמִדְּאַשְׁכְּחַן לְרָבִינָא וכו' שָׁמְעִינַן מִינַּהּ דְּלֵית הִלְכְתָא כְּרַב וּשְׁמוּאֵל וְאִיכָּא מַאן דְּחַשׁ וכו' וְדַעַת הָרִי"ף ז"ל בֶּאֱמֶת הוּא דַּעַת תָּמוּהַּ דס"ל דַּאֲפִי' נִתְרַצָּה בפי' לָא מְהַנֵּי ונר' שֶׁיֵּשׁ לוֹ טַעַם לְשֶׁבַח דְּקָאָמַר אַבַּיֵי בְּסוֹף הַהִיא סֻוגְיָא גַּבֵּי הָא דְּמַיְיתֵי סַיְיעְתָּא מִבָּרַיְיתָא דְּמָהָר יְמָהֲרֶנָּה לוֹ שֶׁצְּרִיכָה הֵימֶנּוּ קִדּוּשִׁין אֲחֵרִים וְדָחֵי אַבָּיֵי צְרִיכָה קִדּוּשִׁין לְדַעַת אָבִיהָ וְאִם אִיתָא אַמַּאי קָאָמַר צְרִיכָה קִדּוּשִׁין וכו' נֵימָא צְרִיכָה שֶׁיִּתְרַצֶּה הָאָב וּבְהָכִי סַגִּי אֶלָּא וַדַּאי דִּבְרִיצּוּי לְבַד לָא סַגִּי אֶלָּא דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּאַבָּיֵי חָדָא מִינַּיְיהוּ נָקֵט וה"ה דְּמָצֵי לְמֵימַר שֶׁנִּתְרַצָּה וכ"כ תּוֹסְפֵי רי"ד וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּהוּ ג"כ טַעְמוֹ שֶׁל הָרִי"ף שֶׁכָּתַב ז"ל וַאֲפִילּוּ תֵּימָא כִּדְרַב וּשְׁמוּאֵל שָׁיְיכָא וכו' וּבְתִשׁוּבַת ה"ה מוהרש"ך זלה"ה ח"א סִימָן ו' הק' עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף ז"ל קֻוּשְׁיוֹת הא' במ"ש דְּהַהּ עֻבְדָּא לָא שָׁיְיכִי וכו' דְּמֵאֵיזֶה טַעַם הי' מָקוֹם לָחוּשׁ בְּהַאי עֻבְדָּא לְדִילְמָא שַׁדַּר אִיהוּ בַּחֲשַׁאי לְקַדְּשָׁהּ אִי לָאו מִטַּעְמָא דְּאַבַּיֵי וְרָבָא אֶלָּא מְשׁוּם דְּגִילָּה דַּעְתּוֹ בְּמַאי דְּקָאָמַר מֵעִיקָּרָא לְקָרִיבֵי' וא"כ כָּל שֶׁשַּׁדְּכוּ נָמֵי אֵין לְךָ גִּילּוּי דַּעַת גָּדוֹל מִזֶּה וְנֵימָא דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא נִתְרַצָּה וכו' וְנִרְאֶה לִי לְתָרֵץ דִּבְשָׁדַכְוּ לֵיכָּא הוֹכָחָה כְּלָל דְּשֶׁמָּא לֹא יָבֹא

לִידֵי גְּמַר אֲבָל בְּהַאי דְּקָאָמַר לִקְרִיבָאֵי הָיָה הוֹכָחָה בְּדָבָר שֶׁהָיָה רוֹצֶה לְקַדְּשָׁהּ לוֹ: עוֹד כָּתַב זַ"ל וְתוּ קַשְׁיָא לִי במ"ש וְאִיכָּא מַאן דְּחַשׁ וכו' לֹא יִמְנַע אוֹ ס"ל לְמָאן דְּחַשׁ לִסְבָרַת רַב וּשְׁמוּאֵל דַּהֲלָכָה כְּבָתְרַאֵי אוֹ לֹא אִי ס"ל דַּהֲלָכָה כְּבָתְרַאֵי א"כ מַאי נָפְקָא לָן בְּהַהוּא שַׁקְלָא וְטַרְיָא דְּאַבַּיֵי וְרָבָא שָׁיְיכִי אַלִּיבָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל כֵּיוָן דְּרָבִינָא דְּהוּא בתר' מֵאַרְיֵה דְּתַלְמוּדָא ס"ל דְּלָא כְּוָותַיְיהוּ וכו' וְנִרְאֶה לִי דְּאִינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה שֶׁהֲרֵי הָרִי"ף זַ"ל עָצְמוֹ כָּתַב עֲלֵיהֶם זַ"ל וְאִי אֲפִילּוּ תֵּימָא בִּדְרַב וּשְׁמוּאֵל שָׁיְיכָא הָא רָבִינָא דְּהוּא בָּתְרָא ל"ס לֵיהּ וכו' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לָמָּה לָנוּ לְבַקֵּשׁ טַעַם לְאֵיכָּא מַאן דְּחָשׁ וכו': גַּם יֵשׁ לְחַלֵּק דִּסְתָמָא דְתַלְמוּדָא הֲבִיא הַךְ מִלְּתָא אַחַר דִּבְרֵי רָבִינָא כַּנִּרְאֶה דְּהָעִיקָּר כִּדְבְרֵי אַבַּיֵי דְּחָיֵישׁ לְמִלְּתֵי' דְּרַב וּשְׁמוּאֵל: וְאַחַר שֶׁסִּלַּקְתִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהִתְרַעֵם עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל: רָאִיתִי לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרָן"ן זַ"ל בְּזֶה שֶׁכָּתַב בִּתְחִילַּת הַסֶּוּגְיָא גַּבֵּי הָא דְּאִתְמַר קַטָּנָה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה וכו'זַ"ל וּדְאָמְרִי' שֶׁמָּא נִתְרַצָּה וכו' לָאו נִתְרַצָּה מֵעִיקָּרָא קָאָמְרִינַן דְּאָמַר לָהּ צְאִי וְקַבְּלִי קִדּוּשֵׁיךְ וכו' וְהָכִי מוּכָח מַאי דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן וכו' וּפֵירוּשׁוֹ דְּאִי הַאי נִתְרַצָּה דְּקָאָמַר הַיְינוּ דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא אָמַר צְאִי וְקַבְּלִי וכו' אִם כֵּן כְּשֶׁאָמַר אֲפִילּוּ לָמָּ"ד חוֹשְׁשִׁין וכו' שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הַבֵּן לָא אָמְרִינַן הָוֵי דְּכַוָּותָהּ וְאִם כֵּן הֵיכָא אָמְרִינַן אַחַר כָּךְ וְדִילְמָא שָׁלִיחַ שוי' כֵּיוָן שֶׁכְּבָר אָמַר מֵעִיקָּרָא שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הַבֵּן לָא אָמְרִינַן אֶלָּא וַדַּאי לָא חָיְישִׁינַן לֵאמֹר לָהּ צְאִי וְקַבְּלִי: וְקָשֶׁה שֶׁהָרָן"ן זַ"ל עָצְמוֹ כָּתַב לְקַמָּן גְּרִסִינַן תּוּ בַּגְּמָרָא קַטָּנָה וכו' וְהוּא מְפָרֵשׁ כָּךְ מַר לָא סְבִירָא לֵיהּ לְהָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי שֶׁאִם נִתְרַצָּה הָאָב מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר צְאִי וְקַבְּלִי וכו' וְכֵיוָן דְּהָכִי הָוֵי הָדְרָא קוּשְׁיָא לְדֻכְתָּ' מַאי הַאי דְּפָרִיךְ וְדִילְמָ' שָׁלִיחַ שַׁוְיֵי': גַּם לְקַמָּן שֶׁהִקְשׁוּ עַל הָרִי"ף וְכָתְבוּ זַ"ל עוֹד הִקְשׁוּ עָלָיו כֵּיוָן דְּמַאי דְּמַסְקִינַן דְּלָא סָבַר לְהָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל וכו' הַיְינוּ מִשּׁוּם וכו' וְאִי הָכִי אַמַּאי לָא נֵיחוּשׁ דִּילְמָא אַרְצוּיֵי וכו' וְהָא כָּתַב דְּלִהַךְ חֲשָׁשָׁא לָא חָיְישִׁינַן: עוֹד קָשֶׁה עַל דְּבָרָיו במ"ש לְמַעְלָה הֶכְרֵחַ דִּבְצָנוּחַ מֵעִיקָּרָא לָא מְהַנֵּי מִן הַיְרוּשַׁ' וְכָתַב דְּהָא דְּנִתְקַדְּשָׁה וְנִשֵּׂאת וְאָבִיהָ כָּאן קי"ל כְּרַב הוּנָא דְּאָמַר לְקַמָּן אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וּבְהָא אֵיכָּא מ"ד דְּלָא קַיְימָא לַן כְּרַב וּשְׁמוּאֵל וכו' כְּנִרְאֶה דְּרַב הוּנָא הוּא מֻוסְכָּם לד"ה וּבְהָא אֵיכָּא פְּלוּגְתָּא וְזֶה אֵינוֹ שֶׁהֲרֵי הוּא עַצְמוֹ הֲבִיא הַמַּחֲלוֹקֶת לְקַמָּן וְכָתַב בְּהָא פְּלוּגְתָּא וְכָתַב זַ"ל אֲבָל מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ח מה' תְּרוּמוֹת נִרְאֶה דקי"ל כְּעֵוָלָא וכו' דְּפְלִיג עַל מִלְּתֵיהּ דְּרַב הוּנָא וְכֵן הָרִי"ף זַ"ל ע"כ ס"ל דְּלָא כְּרַב הוּנָא כֵּיוָן דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּרִיצּוּי אַחַ"כ לָא מְהַנֵּי נִמְצָא שֶׁאֵין הֶכְרֵחַ כְּלָל לְמַה שֶׁכָּתַב.

וּבְמַה שֶׁהִכְרִיחַ עוֹד הָרָן"ן זַ"ל וְכָתַב זַ"ל דְּצָנוּחַ מֵעִיקָּרָא לָא מְהַנֵּי וְהָכִי מוּכָח לְקַמָּן מִדְּאָמְרִינַן וְנִמְצֵאת זָרָה לְמַפְרֵעַ וכו' יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם אָמְרִינַן הָכִי מִשּׁוּם חוּמְרָא ומ"ל לוֹמַר הָכָא כֵּן לְקֻלָּא.

שׁוּב רָאִיתִי לְהָרַשְׁבַּ"א זַ"ל בְּשִׁיטוֹתָיו חֵלֶק בָּזֶה וּסְבִירָא לֵיהּ דְּצָנוּחַ וּלְבַסּוֹף שָׁתַק אוֹ נִתְרַצָּה מְהַנֵּי שֶׁהֲבִיא סְבָרַת מִי שֶׁאוֹמֵר דִּבְצָנוּחַ מֵעִיקָּרָא אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ וְכָתַב עַל זֶה זַ"ל וּלְדִידִי קַשְׁיָא לִי דְּאִם אִיתָא הֵיכִי סְתָמֵי סַתּוֹמֵי וְחָסְרוּ עִקָּרוֹ שֶׁל דָּבָר דְּהַיְינוּ שָׁמַע הָאָב שֶׁשָּׁתַק הָוָה לְהוּ לְפָרוֹשֵׁי נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ וְשָׁמַע הָאָב וְשָׁתַק וּלְבַסּוֹף צָנוּחַ חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב וּבְהַהוּא מַעֲשֶׂה דְּהַהוּא דְּאָמַר לְקַרְיָבָאֵי מִן הַסְּתָם צָנוּחַ מֵעִיקָּרָא הָוָה מִדְּאָמַר אַבַּיֵי שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה דְּאִם בְּשֶׁשָּׁתַק רַגְלִים לַדָּבָר שֶׁנִּתְרַצָּה אוֹ שֶׁהִסְכִּים עַל יָדוֹ אֶלָּא מִשָּׁמַע דַּאֲפִילּוּ בְּצָנוּחַ מֵעִיקָּרָא אָמְרוּ חוֹשְׁשִׁין וְטַעְמָא דְּמִלְּתָא מִשּׁוּם דְּכָל מַאן דְּמְקַדֵּשׁ אֶת הַקְּטַנָּה שֶׁלֹּא לְדַעַת יוֹדֵעַ שֶׁאֵין קִדּוּשֶׁיהָ קִדּוּשִׁין אֶלָּא אִם כֵּן

נִתְרַצֶּה הָאָב בְּקִדּוּשֶׁיהָ וְעַל דַּעַת שֶׁיִּתְפַּיֵּיס הָאָב הוּא מְקֻדָּשׁ וַהֲוָה לֵיהּ כְּמַתָּנָה עַל מְנָת שֶׁיִּרְצֶה אָבִיהָ וּבְמַתָּנָה בְּפֵירוּשׁ כָּךְ אע"פ שֶׁצָּנַח וּלְבַסּוֹף נִתְרַצָּה מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁהֲרֵי נִתְפַּיֵּיס דְּהָא לֹא שֶׁיִּרְצֶה בִּשְׁמִיעָה רִאשׁוֹנָה קָאָמַר אֶלָּא שֶׁיִּרְצֶה בְּקִדּוּשִׁין וּמִתְפַּיֵּיס לְבַסּוֹף וְיֹאמַר אֵין קָאָמַר ואע"פ שֶׁמֵּת הָאָב חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא נִתְרַצָּה שָׁעָה אַחַת סָמוּךְ לְמִיתָתוֹ דְּהָכִי אִיתָא בַּתּוֹסֶפְתָּא בְּמְכִילְתִּין פ' ג' עַל מְנָת שֶׁיִּרְצֶה פְּלוֹנִי אע"פ שֶׁאָמַר אֵינִי רוֹצֶה מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁמָּא נִתְרַצָּה לְאַחַר שָׁעָה וכו' עַל מְנָת שֶׁיִּרְצֶה אַבָּא אע"פ שֶׁאָמַר הָאָב אֵינִי רוֹצֶה מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁמָּא יִתְרַצֶּה הָאָב לְשָׁעָה אַחֶרֶת.

וְהָא דְּאָמַר רַב לְקַמָּן בֵּין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוֹלִים לְעַכֵּב הַכַּוָּנָה לוֹמַר דְּלָא הָוֵי קִדּוּשֵׁי וַדַּאי אֲבָל קִדּוּשֵׁי סָפֵק הָוֵי וְכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּתּוֹסָ' וְהַהִיא דְּרַב אַסִי דְּאָמַר שְׁמָא יָבֹא הָאָב וְיִמְחֶה וְנִמְצֵאת זָרָה לְמַפְרֵעַ אע"פ שֶׁאֵין כָּאן אִיסּוּר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן מִכָּל מָקוֹם אֵין מַאֲכִילִין אוֹתָהּ עַל הַסָּפֵק שֶׁמָּא יִתְרַצֶּה הָאָב לְאַחַר מֶחָאתוֹ דְּלָמָרִין אָמְרוּ שֶׁמָּא יִתְרַצֶּה לְקֻלִּין לֹא אָמְרוּ שֶׁתֹּאכַל בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן שֶׁמָּא יִתְרַצֶּה וְזֶה אֵין צָרִיךְ לְפָנִים.

וּדְאָמְרִינַן בַּיְרוּשַׁ' נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת וכו' וּבָא אָבִיהָ וְעָקַר קִדּוּשֶׁיהָ הָתָם מִשּׁוּם דְּנִתְקַדְּשָׁה וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעַת וַדַּאי מִקָּפֵד קָפִיד וַחֲזָקָה שֶׁלֹּא יִתְרַצֶּה לְעוֹלָם הוֹאִיל וְנַעֲשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב וּלְקַמָּן בִּשְׁמַעְתִּין מְחַלְקִין בֵּין נִתְקַדְּשָׁה לְדַעַת וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעַת כַּנַ"ל עכ"ל: וְעִם שֶׁבָּאֱמֶת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל חוֹלֵק עַל הַהֶ' דְּהָרָ"ן בְּהֶדְיָא בְּצוֹוְתַ מֵעִיקָּרָא רְאָיוֹתָיו שֶׁל הָרַשְׁבָּ"א ז"ל אֵינָן מְבוֹרוֹת בְּעֵינַי דְּהַהִיא דע"מ שֶׁיִּרְצֶה אַבָּא שָׁאנֵי דְּהָתָם הוּא מִטַּעַם הַתְּנַאי שֶׁהִתְנָה בְּפֵירוּשׁ עַל מְנָת שֶׁיִּרְצֶה וכו' וְהָתָם כָּל דְּאִיכָּא רִיצּוּי בִּזְמַן מִן הַזְּמַנִּים סַגִּי אֲבָל הַמְקַדֵּשׁ אֶת הַקְּטַנָּה שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיהָ אֵין הַקִּדּוּשִׁין נִמְצָא שֶׁלֹּא רָצָה לִזְכוֹת בָּהֶן וְאִם כֵּן כְּבָר נִתְבַּטֵּל וְלָזֶה כָּתַב הָרָ"ן טַעַם בַּדָּבָר שֶׁאֵין זַכִּין לְאָדָם בע"כ וכו'.

גַּם הָרְאָיָה שֶׁכָּתַב מִן הַיְרוּשַׁלְמִי הָרָ"ן ז"ל נִשְׁמַר מִמֶּנָּה וְכָתַב דְּהָא דְּנִתְקַדְּשָׁה וְנִשֵּׂאת קי"ל כְּרַב הוּנָא וכו' וּלְקַמָּן כָּתַב הָרָ"ן וְז"ל גָּרְסִי' תּוּ בַּגְּמָרָא קְטַנָּה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה וכו' וְנִרְאָה שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ וכו' ולפ"ז יֵשׁ לָחוּשׁ וכו' כ"כ עַל דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל ומ"ש וְכֵן יֵשׁ לָחוּשׁ בַּקְּטַנָּה וכו' וּמַחְתָּה וְאַחַ"כ נִתְרַצָּה דְּחָיְישִׁינַן וכו' צ"ע דְּמֵאֵיזֶה טַעַם חָיְישִׁינַן בָּהּ כֵּיוָן דְּמַחְתָּה אִיבְּרָא דְּהָרַשְׁבָּ"א כָּתַב דִּלְעִנְיַן סָפֵק אִיתְמַר הַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא הִיא וְאָבִיהָ יְכוֹלִין לְעַכֵּב וכו' וְקָרוֹב לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ ט"ס בַּסֵּפֶר בְּדִבְרֵי הָרָ"ן ז"ל.

גַּם במ"ש שָׁם בְּסָמוּךְ ז"ל יוֹתֵר מַפְסִיד בְּקִדּוּשִׁין וכו' נִרְאֶה דְּצָרִיךְ לִגְרוֹס אִפְכָּא דְּיוֹתֵר מַפְסִיד בְּנִשּׂוּאִין מִבְּקִדּוּשִׁין שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁמְּקַדְּשָׁהּ עֲדַיִן לֹא יָצְאָה מֵרְשׁוּתוֹ וְכֵן רָאִיתִי שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א ז"ל בְּחִדּוּשָׁיו ז"ל וְיוֹתֵר מַפְסִיד בְּנִשּׂוּאִין מִבְּקִדּוּשִׁין: מ"ש הָרָ"ן בִּתְחִילַּת הַסֶּוּגְיָא גַּבֵּי הַמֵּימְרָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל ז"ל הֵיכָא דְּנִתְקַדְּשָׁה וכו' לְפִי שֶׁאֵינוֹ זְכוּת גָּמוּר שֶׁהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מֵרְשׁוּתוֹ לְכַמָּה דְּבָרִים ע"כ לָאו לְמֵימַר דִּבְנִתְקַדְּשָׁה יוֹצְאָה מֵרְשׁוּתוֹ כְּלָל דְּאַכַּתִּי הִיא בִּרְשׁוּת אָבִיהָ אֶלָּא הַכַּוָּנָה הוּא שֶׁעַתִּידָה לָצֵאת מֵרְשׁוּתוֹ אַחַר נִשּׂוּאֶיהָ אֶלָּא שֶׁהַקִּדּוּשִׁין הֵם הַתְּחָלַת הָעִנְיָן וק"ל: עוֹד כָּתַב הָרָ"ן דְּהִקְשׁוּ עַל הָרִי"ף שֶׁהֵבִיא פְּלוּגְתָּא דְּרַב וְרַב אַשִׁי וכו' וְתֵירֵץ ז"ל דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בְּדַעְתּוֹ וכו' עַד סוֹף דְּבָרָיו וְתָמֵיהַ לִי אַמַּאי לָא הֵבִיא הַמֵּימְרָא הָאַחֶרֶת דְּנִתְקַדְּשָׁה לְדַעַת אָבִיהָ וְנִיסַּת שֶׁלֹּא לְדַעַת וְאָבִיהָ כָּאן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא בְּהָא וְהָיָה לוֹ לְהָרִי"ף לְהָבִיא דַּעְתּוֹ בָּהּ כִּדְקָאָמַר אֲפִילּוּ לָמַ"ד וכו' וְהַהִיא

נַפְקוּתָא ג"כ שֶׁיְּכָא גַּם לְעִנְיַן יְרֻשָּׁה כְּפִי הַנִּרְאֶה לְכְאוֹרָה עוֹד כָּתַב דְּהִקְשׁוּ עַל הָרִי"ף ז"ל דְּאִם אִיתָא דַּאֲפִילּוּ רִיצּוּי וכו' אַמַּאי לָא חָיְישִׁינַן דְּאָמַר לָהּ צְאִי וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָא לְהָכִי לָא חָיְישִׁינַן מֵהַטַּעַם שפי' הוּא ז"ל לְמַעְלָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי גַּם במ"ש עוֹד הִקְשׁוּ עָלָיו אַמַּאי לֹא נִיחוּשׁ דִּילְמָא אַרְצוּיֵי אַרְצֵי הַבֵּן וכו' וְאָמַר כָּל הָעוֹשֶׂה רְצוֹנִי יְקַדְּשֶׁנָּה לִי וכו' וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּהַהּ קוּשְׁיָא לָאו לְהָרִי"ף לְחוּדֵיהּ קַיְימָא אֶלָּא לְכֻלְּהוּ עָלְמָא קַיְימָא: וְאַחַר הָעִיּוּן נִרְאֶה דְּהַדָּבָר פָּשׁוּט דִּלְדַעַת רַשְׁ"י ז"ל מַאי דְּאָמְרִינַן בפי' אָמַר מַר לָא חָיְישִׁינַן הַיְינוּ לוֹמַר שֶׁאֵין הַחֲשָׁשָׁא בְּעוֹלָם א"כ אֵין לָחוּשׁ שֶׁאָמַר לָהּ צְאִי וְקַבְּלִי וכו' דְּנַאי לְהָא לָא חָיְישִׁינַן אֲבָל לְדַעַת הָרִי"ף ז"ל דְּמַאי דְּקָאָמַר בְּפִירוּשׁ אָמַר לָהּ מַר הַיְינוּ לוֹמַר דְּמַאי דְּשָׁמוּאֵל הִשְׁוָה וְאָמַר שֶׁרִיצּוּי זֶה דָּמֵי לְאוֹמַר צְאִי וְקַבְּלִי וכו' אֵינוֹ כֵּן וְלֹא דָּמֵי מִלְּתָא לְמִלְּתָא דְּרִיצּוּי הָאָב לְחוּד וְאוֹמַר צְאִי וְקַבְּלִי לְחוּד אֲבָל לְעוֹלָם דְּאִם הָיָה דּוֹמֶה מַמָּשׁ הָיִינוּ חוֹשְׁשִׁין לוֹ דְּהָא מַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא בפי' אָמַר מָר פִּירוּשׁוֹ כִּדְפָרִישִׁית דִּבְפִי' אָמַר דְּלָא דָּמֵי: אֲבָל אַפְּתִי ק' לְפִי זֶה דִּנְהִי דְּלָא דָּמֵי אֲבָל אֲנַן נִיחוּשׁ דְּהָא לֹא הֶזְכַּר בַּגְּמָרָא דְּלָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי זֶהוּ טַעַם הַמַּקְשֶׁה לְדַעַת הָרִי"ף וְתֵירְצוּ הָרָן"ן ז"ל אִם הָרִי"ף הָיָה מְפָרֵשׁ כפי' רַשְׁ"י וְיֵשׁ עוֹד בָּזֶה אֲרִיכוּת דְּבָרִים אֶלָּא שֶׁאֲנִי שׁוֹנֵא הָאֲרִיכוּת: (בֵּיאוּר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם) וְאַחַר שֶׁבֵּיאַרְתִּי דִּבְרֵי הָרִי"ף וְהָרָן"ן אֲבָאֵר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה נִמְשַׁךְ אַחַר דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרִי"ף ז"ל בָּזֶה וְז"ל נִתְקַדְּשָׁה קוֹדֶם שֶׁתִּבָּגֵר שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ אֵינָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת אֲפִילּוּ נִתְרַצָּה הָאָב וכו' וּבֵין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוֹלִין לְעַכֵּב כְּפִי הַנִּרְאֶה דְּפָסַק דְּלָא כְּרַב וּשְׁמוּאֵל אֶלָּא כְּעֻלָּא דְּאָמַר דַּאֲפִי' מֵיאוֹן אֵין צְרִיכָה וּלְפִי דִּבְרֵי עֻלָּא לֵיכָּא לְאוֹקְמָא הַהִיא בָּרַיְיתָא דְּשָׁוִים שֶׁמּוֹכֶרֶת אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל וכו' אֶלָּא בְּקִידּוּשֵׁי יְעוּד וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה דְּאָמַר מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לָאו לְקִדּוּשִׁין נִיתְּנוּ וכו'.

וּבֶאֱמֶת קָשֶׁה הַדָּבָר מְאֹד שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל הֵבִיא בָּרַיְיתָא זֹאת בפ"ד מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים וּפוֹסֵק כַּחֲכָמִים דְּאָמְרִי מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לְקִדּוּשִׁין נִתְּנוּ וּתְמִיהָה זֹאת בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁיְּכָא בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר דְּשָׁם פָּסַק דְּאֵין אָדָם מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְשִׁפְחוּת אַחַר אִישׁוּת אֲבָל בְּקִדּוּשֵׁי יְעוּד מוֹכְרָהּ לְשִׁפְחוּת אַחַר הַקִּדּוּשִׁין הוּא וַדַּאי כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר דְּמָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לָאו לְקִדּוּשִׁין נִתְּנוּ וּבְתַחְלַת הַפֶּרֶק שָׁם פָּסַק כְּרַבָּנָן וְעִם מַה שֶּׁחִילֵּק רָאַבְ"ה בְּדִבְרֵי הָרִי"ף בֵּין נִתְאַכְּלוּ מָעוֹת לְלֹא נִתְאַכְּלוּ יֵשׁ לְתַקֵּן ג"כ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְכֵן פִּי' ה"ר אִיזָק שַׁטְיָין ז"ל עַל פִּי הַסְּמַ"ג וְהַמְּעַיְּין יִרְאֶה כַּמָּה הוּא דָּחוּק.

וְנִרְאֶה לְדָרוֹךְ דֶּרֶךְ בָּזֶה אִם שְׁנִפָּרֵשׁ עוֹד לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל וּמַה שֶּׁדִּקְדֵּק הָרָן"ן דְּכֵינָן דַּאֲפִילּוּ נִתְרַצָּה הָאָב אַמַּ"כ לָא מְהַנֵּי א"כ לְמַאי הִלְכְתָא כָּתַב דְּבֵין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוֹלִין לְעַכֵּב וכו' וה"ה מוסרי"ק זלה"ה בֶּאֱמֶת תֵּירֵץ יָפֶה וְכָתַב שֶׁדַּעְתּוֹ כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת דַּאֲפִי' נִתְרַצָּה בְּפִירוּשׁ יְכוֹלָה הִיא שֶׁתִּתְעַכֵּב שֶׁבְּוַדַּאי לֹא נִתְרַצָּה הָאָב עַל דַּעַת שֶׁתִּתְעַכֵּב בְּתּוֹ וכו' דְּבָרָיו רְאוּיִים אֵלָיו ז"ל אֶלָּא דְּאַכַּתִּי יֵשׁ תֵּימָא נְהִי דְּתִיקֵּן ז"ל עִכּוּב הַבַּת אֲבָל מַאי דְּכָתַב דְּאָבִיהָ יָכוֹל לְעַכֵּב לְמַאי הֲלָכָה כָּתְבִי' שֶׁהֲרֵי אִם נִתְרַצָּה הָאָב בְּעֵת הַנִּשּׂוּאִין שׁוּב אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְמְחוֹת וְדַוְקָא הַבַּת הִיא שֶׁיְּכוֹלָה שֶׁתִּתְעַכֵּב אַחַר כָּךְ מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן דְּלֹא נִתְרַצָּה הָאָב ע"ד שֶׁתִּתְעַכֵּב בְּתּוֹ אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהוּא נִתְרַצָּה כְּבָר לָמָּה יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ לָכֵן נִרְאֶה דְּאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּים דְּבָרָיו אֶלָּא דס"ל שֶׁאִם שָׁתַק בְּעֵת הַקִּדּוּשִׁין וּלְבַסּוֹף צוֹוַח יָכוֹל הָאָב לְעַכֵּב עַל יָדָהּ וְהִיא ג"כ יְכוֹלָה הִיא שֶׁתִּתְעַכֵּב עַל שְׁתִיקָתוֹ וְכֵיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַיֵּים דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם במ"ש שֶׁאָבִיהָ יָכוֹל לְעַכֵּב אֶלָּא בְּשֶׁשָּׁתַק וכו' א"כ יוֹתֵר רָאוּי לָנוּ לוֹמַר דמ"ש ג"כ

שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְעַכֵּב קָאֵי נָמֵי אַהַדְּ חֲלֻקָּה דְּהַיְינוּ בְּשֶׁשָּׁתַק אָבִיהָ אֲבָל אִם בפי' נִתְרַצָּה בְּעֵת הַקִּדּוּשִׁין אֵין לָנוּ לוֹמַר שֶׁיְּכוֹלָה הַבַּת לְעַכֵּב אַחַר כָּךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָ' וְהוּא דֶּרֶךְ הָרַב מוהר"י קוֹלוֹן זַ"ל בְּשׁוֹרֶשׁ ל' בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְכֵיוָן שֶׁהָרַב מוהרי"ק זלה"ה צָרִיךְ לְאוֹמְרוֹ דֶּרֶךְ זֶה בַּחֲלֻקַּת הָאָב שֶׁיָּכוֹל לְעַכֵּב גַּם אֵינוֹ מִן הַדּוֹחַק לְאָמְרוֹ בְּיכוֹלָה הִיא לְעַכֵּב וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה כָּתַב הָרַב זַ"ל שֶׁדִּבְרֵי הרי"ק לֹא נִתְחַוְּורוּ בְּעֵינָיו אִיבָּרָא שֶׁמַּה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם אוֹ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וכו' קָשֶׁה בֶּאֱמֶת אֶלָּא שֶׁלְּכָל הַפֵּירוּשִׁים ג"כ קָשֶׁה וע"כ צָרִיךְ לוֹמַר דְּקָאֵי אַתְּחִילַּת הַדִּין וק"ל.

וְרָאִיתִי לָהָרַב מָהָר"י קוֹלִין הכְּרִיחַ דַּעְתּוֹ זַ"ל בְּטַעַם דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי יִקָּשֶׁה דְּרַב אַדְּרַב וְנִרְאֶה שֶׁעִם הֱיוֹת שֶׁדְּבָרָיו אֲמִתִּיִּים בְּמַה שֶּׁחִילֵּק זַ"ל מ"מ דְּרַב אַדְּרַב לָא קָשֶׁה דְּהָא רַב אַשִׁי דְּחָיֵישׁ וְאָמַר שְׁגִמְצֵאת זָרָה לְמַפְרֵעַ הוּא דָּבָר תָּמוּהַּ כֵּיוָן דַּאֲרוּסָה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא דְּרַבָּנָ' חָשְׁשׁוּ מִשּׁוּם סִימְפּוֹן וְהָכָא לֵיכָּא סִימְפּוֹן וְהַתּוֹסָפוֹת הֶזְצְרְכוּ לוֹמַר דְּאֵין לְחַלֵּק בְּזָרוּת אֲבָל רַב לָא ס"ל הָכִי אֶלָּא דס"ל דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וְכֵן כָּתַב רַשְׁ"י זַ"ל דְּטַעַם רַב דְּאֵינָהּ יוֹרְשָׁהּ מִשּׁוּם דְּבִשְׁלָמָא תְּרוּמָה אֲפִילּוּ תֵּימָא וכו' אוֹכֶלֶת מִדְּאוֹרַיְיתָא וכו' אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אוֹ נָפְרֵשׁ כפי' מָהָר"י קוֹלִין אוֹ הָרַב מוהרי"ק זלה"ה לָמַדְנוּ דְּדַוְקָא מִשּׁוּם דְּנִתְקַדְּשָׁה וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא מִדַּעַת וְאָבִיהָ כָּאן הוּא דְּאָמְרִינַן דְּיכוֹלָה הַבַּת שֶׁתְּעַכֵּב אפי' נִתְרַצָּה בפי' בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְדַעַת הָרַב מוהרי"ק זלה"ה וּלְדַעַת מָהָר"י קוֹלִין בְּשֶׁשָּׁתַק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אֲבָל בְּעָלְמָא בְּנִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא מִדַּעַת וְאֵין אָבִיהָ כָּאן וַאֲחַ"כ שָׁמַע וְנִתְרַצָּה בפי' אוֹ שָׁתַק לָא מְהַנֵּי וּלְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת וְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתְבוּ שֶׁאֲפִילּוּ נִתְרַצָּה הָאָב בְּעֵת שֶׁשָּׁמַע דְּמְהַנֵּי אִם לֹא הָיָה מְחָאַת הַבַּת אַחַר כָּךְ נִמְשַׁךְ מִזֶּה שֶׁרִיצּוּי הָאָב אֵינוֹ תָּלוּי בְּדַעְתּוֹ שֶׁהָרֵי תָּלוּי בְּדַעְתָּהּ שֶׁל בַּת אִם תִּמְחֶה אוֹ לֹא תִּמְחֶה וְקָרוֹב לוֹמַר שֶׁגַּם מהרי"ק יוֹדֶה בְּזֶה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְכֵיוָן שֶׁכֵּן נִרְאֶה שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל אִם נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיהָ וְנִישֵּׂאת ג"כ וְאָבִיהָ כָּאן עִם שֶׁנִּתְרַצָּה כָּל שֶׁיֵּשׁ בְּבַת לִמְחוֹת וּמְהַנֵּי מָחְאָתָהּ נִמְצָא שֶׁמָּה שֶׁנִּתְרַצָּה הָאָב לָא קָרֵינַן לֵיהּ רִיצּוּי גָּמוּר וה"ל כְּמִי שֶׁלֹּא קִדְּשָׁהּ הָאָב וְיָכוֹל אַחַר כָּךְ לְמָחְכָּהּ וְלָא קָרֵינַן בכה"ג שִׁפְחוּת אַחַר אִישׁוּת וְזֶהוּ הָאַלְמָנָה דְּקָתָנֵי בַּבָּרַיְיתָא וְאִי מוּקָמֵיהּ לְעֵיל כְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי תַּלְמוּדָא לָא הֲוָה אַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ הַהִיא מֵימְרָא דְּרַב דְּבֵין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוֹלִים לְעַכֵּב אֲבָל מֵאַחַר דְּאִיתָא מִילְתָא דְּרַב מֵעַתָּה לָא דָּחֲקִינַן וּמְשָׁכִינַן נַפְשִׁין לְאוֹקוֹמֵהּ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אֶלָּא מוֹקְמִי' בכה"ג וּלְהָכִי קָרֵי לָהּ אַלְמָנָה וְזֶהוּ שֶׁהָרַמְבַּ"ם פָּסַק בְּקִדּוּשֵׁי יעוד שֶׁמּוֹכְרָהּ כֵּיוָן שאפ' בכה"ג מוֹכְרָהּ אַחַר כָּךְ וְהִיא הָאַלְמָנָה שֶׁהִזְכִּיר בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק וְסָמַךְ לְמָה שֶׁכָּתַב בה' קִדּוּשִׁין בְּדִין זֶה.

וְעִם שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא דֶּרֶךְ יָגַעְתִּי וְטָרַחְתִּי לְבַקֵּשׁ דֶּרֶךְ יוֹתֵר מְחֻזָּוֹר וְלֹא מָצָאתִי אַחַר שֶׁבִּיאַרְתִּי לְךָ דִּבְרֵי הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם אוֹמֵר שֶׁגַּם בְּדִבְרֵי הריא"ף בָּאוּ פי' מְשֻׁנִּים שֶׁהָרָ"ן זַ"ל סָתַם דְּבָרָיו כְּדִבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל וּבִקֵּשׁ לִמְצֹא טַעַם לְדִבְרֵי הָרִי"ף וּמָצָא זַ"ל וְלֹא חִילֵּק שׁוּם חִילּוּק בְּדִבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל אֲבָל הַמָּרְדְּכִי זַ"ל כָּתַב בְּשֵׁם רָאבְיָ"ה עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף וְאִם בָּאנוּ לְהַעֲמִיד דְּבָרָיו צ"ל כְּגוֹן שֶׁנִּתְאַכְּלוּ הַמָּעוֹת שֶׁל קִדּוּשִׁין בִּשְׁעַת רִיצּוּי הָאָב כִּדְאָמְרִינַן בְּיבָמוֹת פ' ב"ש וּלְדִבְרֵי רָאבְיָ"ה ק' שֶׁהִנִּיחַ הָרִי"ף זַ"ל כָּתַב וְאִיכָּא מַאן דְּחָשׁ לְדָרַב וּשְׁמוּאֵל וכו' וַאֲנַן מְסַתְּבְרָא לָן דְּלָא שַׁיְּכָא הָא דְּאַבַּיֵּי וכו' אֶלָּא הָכִי קָאָמְרִי לָא חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא לְדַעַת הָאָב נִתְקַדְּשָׁה וְקָמְשַׁדַּר לֵיהּ לְקַדְּשָׁהּ בַּחֲשַׁאי וְהוּא דָּבָר תָּמוּהַּ לָמָּה לֵיהּ לְמֵימַר

דְּקָדְשָׁה בַּחַשַּׁאי שֶׁהֲרֵי הָרַ"ן כָּתַב ז"ל שֶׁדִּבְרֵי הָרִי"ף מָעִין דְּרִיצּוּי מֵעִיקָּרָא לָא מְהַנֵּי מִדְּהֶוְצְרֵךְ הָאָב לִכְתּוֹב דִּשְׁדַר לְקִדּוּשֶׁיהָ בַּחַשַּׁאי מַשְׁמַע דְּרִיצּוּי לְחוּדֵיהּ לָא מְהַנֵּי וּבֶאֱמֶת הֵם דְּבָרִים בְּרוּרִים וּלְרָאבְי"ה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לָמָּה הֶוְצְרֵךְ הָאָב לוֹמַר דְּקָדְשָׁה בַּחַשַּׁאי וְלֹא יֹאמַר אֶלָּא שֶׁנִּתְרַצָּה הָאָב וּמְהַנֵּי רִיצּוּי כֵּינָן שֶׁהַקִּדּוּשִׁין הֵם בְּעֵין דְּהָא לָא הָוֵי אוֹקּוּמְתָא שֶׁלֹּא נִתְאַכְּלוּ דְּהָא בְּעוֹד שֶׁהֵם הָיוּ בַּסְּעוּדָה בָּא קְרוֹבוֹ וְקִדְּשָׁהּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה דְּסְתָמָא דְּמִילְּתָא הָכִי הָוֵי שֶׁלֹּא נִתְאַכְּלוּ וְאֶפְשָׁר שֶׁהָרִי"ף רָצָה לְפָרֵשׁ כָּל הַצְּדָדִים דַּאֲפִילּוּ תֵּימָא שֶׁנִּתְאַכְּלוּ יֵשׁ לְחַלֵּק דִּשְׁדַר לְקִדּוּשֶׁיהָ בַּחַשַּׁאי וכו'.

עוֹד יֵשׁ מַחֲלוֹקֶת אַחַר בְּעִנְיָן זֶה וְזֶה שֶׁמָּצָאתִי לְהָרָאָבְ"ד ז"ל בְּקִדּוּשִׁין שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשִׁין הַיְינוּ בְּשֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בְּמַעֲמַד הָאָב וְלֹא מָחָה דה"ל כְּאִילּוּ א"ל צְאִי וְקַבְּלִי קִדּוּשִׁיךְ וְהַהִיא דִּלְקַמָּן בְּהָנְהוּ תְּרֵי דַּהֲווּ שָׁתוּ חַמְרָא וכו' כְּשֶׁהָיָה הַבֵּן עִמָּהֶם וְשָׁתַק הוּא וַאֲפִילּוּ הָכִי אָמְרִי' דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הַבֵּן דְּמִימַר אָמַר דְּמַאי דַּעֲבִיד אַבָּא מַאי אִיכְפַּת לִי וְכִי לָא אָמְרוּ לִי מִידִּי מַאי אַצּוֹוֵחַ עכ"ל הָרָאָבְ"ד וְיֵשׁ לְסַפֵּק בִּדְבָרָיו ז"ל כְּפִי פֵּירוּשׁוֹ זֶה שפי' דְּמִלְּתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל אַיְירֵי בְּמַעֲמַד הָאָב וכו' אִם לֹא הָיָה בְּמַעֲמַד הָאָב כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ אָבִיהָ לִמְדִינַת הַיָּם וְנִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ מַה יְהֵיֶה דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרָאָבְ"ד ז"ל בָּזֶה שֶׁאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ חֲדָא מִתָּרְתֵּי אֶפְשָׁר דס"ל דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין כְּלָל אֲפִילּוּ לְרַב וּשְׁמוּאֵל אוֹ אֶפְשָׁר דְּבָהָא אפי' עֵלְּא מוֹדֶה לִשְׁמוּאֵל דְּהָוֵי מְקֻדָּשֶׁת.

וְרָאִיתִי לְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּשִׁיטוֹתָיו הֵבִיא לְשׁוֹן הָרָאָבְ"ד ז"ל מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וְכָתַב עָלָיו ז"ל וְנִרְאֶה שפי' כֵּן לְפִי שֶׁהֶוְקֵשָׁה לוֹ אִם נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא בְּפָנָיו כֵּינָן דְּאֵין לָהּ לְקַבֵּל קִדּוּשֶׁיהָ וּבִשְׁעַת נְתִינָתָן לֹא חָלוּ קִדּוּשִׁין וְאֵינָן רְאוּיִי' לָחוּל כִּי שָׁמַע הָאָב וְהוֹדָה מַה בְּכָךְ בִּשְׁעַת נְתִינָתוֹ לֹא הוֹדָה בִּשְׁעַת הוֹדָאָתוֹ לֹא נָתַן לָהּ כְּלוּם וְכָתַב עָלָיו ז"ל שֶׁאֵין פֵּירוּשׁוֹ מְחֻנָּוָר חֲדָא דְּהָא וַדַּאי שְׁמַעְתִּין כֻּלָּהּ לִכְאוֹרָה כְּהַהִיא דְּמַיְיתֵי לְקַמָּן בְּשִׁלְהֵי שְׁמַעְתִּין מַיְירֵי וּלְעִנְיָן דּוֹמָה לִשְׁמַעְתִּין סְמָכוּהוּ כָּאן דְּאָמַר רַב נִתְקַדְּשָׁה לְדַעַת וְהָלַךְ אָבִיהָ לִמ"ה וְעָמְדָה וְנִשֵּׂאת וְהָכָא נָמֵי כְּשֶׁהָלַךְ אָבִיהָ לִמ"ה וְנִתְקַדְּשָׁה הִיא וְנִתְקַדְּשָׁה וְעוֹד דְּאָמְרִינַן נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעַת וְאָבִיהָ כָּאן מִדְּפִי' הָתָם וְאָבִיהָ כָּאן וְלֹא סְתָם כְּמוֹ שֶׁסְּתָם כָּאן מַשְׁמַע דְּהָכָא בְּשֶׁאֵין אָבִיהָ כָּאן וְעוֹד דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעַת אָמַר רַב בֵּין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוֹלִין לְעַכֵּב וְרַב אַשִׁי אָמַר אָבִיהָ וְלֹא הִיא וְאוֹתְבִינְהוּ מֵהָא דְּתַנְיָא גַּבֵּי מְפֻזָּתָה אִם מָאֵן יְמָאֵן וכו' וּמְפֻזָּתָה וַדַּאי לָא בְּאַפֵּי אָבִיהָ הֲוָה אֶלָּא שֶׁשָּׁמַע לְבַסּוֹף וְשָׁתַק אוֹ נִתְרַצָּה בְּקִדּוּשֶׁיהָ.

וְעוֹד מְפֻזָּתָה עַצְמָהּ הָוְיָא תִּיוּבְתֵּי' לְמַאי דְּסָלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא שָׁפְתָה לְשֵׁם אֵישׁוּת וּמִיהוּ הַהִיא לְתָרוֹצֵי כְּדַאֲבַיֵּי דְּאָמַר צְרִיכָה קִידּוּשִׁין אֲחֵרִים לְדַעַת אָבִיהָ אֶלָּא שֶׁהָרַב בְּעַצְמוֹ לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן הָא דְּאַבַּיֵּי וְגַם הָרַב ז"ל נִרְאֶה שֶׁחָזַר בּוֹ לְקַמָּן שֶׁפֵּירֵשׁ נִרְאֶה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ שֶׁלֹּא הָיָה אָבִיהָ שָׁם בִּשְׁעַת קִדּוּשִׁין עכ"ל הָרַשְׁבָּ"א ז"ל וְהִנֵּה לַדְּחָיָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁדָּחָה ז"ל י"ל דְּמִדְּאָמְרִינַן בְּהַהִיא וְהָלַךְ אָבִיהָ לִמ"ה מַשְׁמַע דְּעַד הַשְׁתָּא לָא אַיְירֵי בְּהָכִי.

גַּם לַדְּחָיָה הַשֵּׁנִית י"ל דְּהֶוְצְרֵךְ לוֹ' וְאָבִיהָ כָּאן לְקַמָּן מִשּׁוּם דְּבִפְלוּגְתָּא קַמַּיְיתָא דְּרַב וְרַב אַסִי אַיְירֵי בְּשֶׁהָלַךְ אָבִיהָ לִמ"ה הֶוְצְרֵךְ לוֹמַר וְאָבִיהָ כָּאן גַּם מ"ש הָרָאָבְ"ד ז"ל לְקַמָּן

שֶׁלֹּא הָיָה אָבִיהָ בִּשְׁעַת קִדּוּשִׁין אֶפְשָׁר שֶׁכַּוָּונַת הָרָאָב"ד אֵינוֹ בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד מַמָּשׁ אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הָעִיר וְשָׁמַע מִיָּד וְלֹא מִיָּחָה וכו'.

וְרָאִיתִי בְּדִבְרֵי הַמְּרַדְּכִי שֶׁכָּתַב זַ"ל וְרָאִיתִי רֹוב הַגְּאוֹנִים שֶׁהִסְכִּימוּ כֻּלָּם דְּקָטָנָ' שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ בֵּין הוּא בָּעִיר אוֹ אֵינוֹ בָּעִיר אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב וכו' אַךְ ר"ת פֵּירֵשׁ דְּהָא עֻלָּא מַיְירֵי כְּגוֹן דְּאִיתֵיהּ לָאָב דְּאִי לֵיתֵיהּ לָאָב אֵיךְ יַתִּיר עֻלָּא סְפֵק אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁמָּא יִתְרַצֶּה הָאָב וְהָוֹו לְהוּ קִדּוּשִׁין לְמַפְרֵעַ אֶלָּא ש"מ דְּאִיתֵיהּ לָאָב וּבְהָכִי פְּלִיגִי רַב וּשְׁמוּאֵל סָבְרִי מִדְּשָׁתֵיק אוֹדוֹיֵי אוֹדֵי לֵיהּ וּשְׁמוּאֵל סָבַר מִרְתָּח רָתַח וּמ"מ מר"ת נָלְמוֹד אַלִּיבָּא דְּעֻלָּא כְּשֶׁאֵין בָּעִיר בָּעֵינַן גֵּט אוֹ מֵיאוֹן וְאַלִּיבָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל בעי' תַּרְוַיְיהוּ וַאֲפִילּוּ בָּעִיר דִּבְהָא אִיְּפְּלִיגוּ וַאֲפִי' בְּהָא פָּסַק רי"ף וְאָמַר דְּיֵשׁ מִקְצָת גְּאוֹנִים דְּפָסְקוּ כְּרַב וּשְׁמוּאֵל מִדְּאָמְרִינַן לְקַמָּן וכו' ונ"ל דְּאִי אִיתּוֹקֵם הֲלָכָה כְּרִבִינָא דְּלָא סָבַר לְהָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל ה"מ הֵיכָא שֶׁאָב בָּעִיר כִּדְפֵי' ר"ת דְּוַמְיָא דְּהַהִיא דְּאַבַּיֵי דְּהָוֵי בָּעִיר וְכָתַב אִם הוּא בָּעִיר כְּשֶׁיְּלִילִי' אִם נִתְרַצָּהבְּקִדּוּשֵׁי קָרוֹבוֹ אוֹ לֹא י"ל דְּמִיכְסָף מַאִיתְּתֵיהּ שֶׁהִסְכִּים לִרְצוֹנָם וְלָא קָאָמַר לָן קוּשְׁטָא אֲבָל הֵיכָא שֶׁאֵין הָאָב בְּעִיר אֵיכָא לְמֵימַר הֲלָכָה כְּרַב וּשְׁמוּאֵל וְאַף עַל פִּי שֶׁהַסְּמָ"ג וְהַמְיַיְמוֹן לֹא חִלְקוּ בֵּין הוּא בְּעִיר אוֹ אֵין בָּעִיר סָתְמוּ דִּבְרֵי' וְלֹא פִי' וְכֵן פִּי' אַבָּא מָארִי וְחָלַק בֵּין אִיתֵיהּ בָּעִיר.

הֲרֵי שֶׁכָּתַב ר"ת בְּהֶדְיָא שֶׁאֲפִי' לְעֻלָּא אִם אֵין אָבִיהָ כָּאן הוי' מְקֻדֶּשֶׁת בְּסָפֵק אִם אֵין אָבִיהָ בָּעִיר וְכֵיוָן שֶׁזֹּאת הַסְּבָרָא מְצָאנוּהָ מְפֹרָשֶׁת בְּדִבְרֵי ר"ת כְּבָר אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַסְכִּים דַּעַת הָרָאָב"ד זַ"ל בָּזֶה וְלוֹמַר שֶׁלְּכָךְ אוֹקֵי מִלְּתֵי' דִּשְׁמוּאֵל בְּשֶׁאָבִיהָ בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד וכו' אֲבָל אִם אֵינוֹ בָּעִיר חָיְישִׁי' אפי' לְעֻלָּא וּלְדַעַת ר"ת.

וצ"ע לְהָבִין דִּבְרֵי ר"ת שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה מִתְּחִלַּת דְּבָרָיו דִּכְשֶׁאֵין אָבִיהָ בָּעִיר הָוְיָא סָפֵק אֵשֶׁת אִישׁ וּבְסָמוּךְ כָּתְבוּ זַ"ל מ"מ מר"ת נִלְמַד אַלִּיבָּא דְּעֻלָּא כְּשֶׁאֵין אָבִיהָ בָּעִיר בָּעֵינַן גֵּט אוֹ מֵיאוֹן וְלָשׁוֹן אוֹ מֵיאוֹן ק' בְּיוֹתֵר דְּנִרְאֶה דִּבְמֵיאוֹן לְחוּדֵיהּ סַגִּי וְזֶה לֹא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת כֵּיוָן שֶׁכָּתַב לְעֵיל בְּסָמוּךְ דְּהָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת עוֹד קָשֶׁה שֶׁאִם לְדַעַת עֻלָּא סַגִּי בְּמֵיאוֹן א"כ ק' בְּמַאי דְּפָרִיךְ בגמ' אַלִּיבָּא דְּעֻלָּ' מִנָּלַן שֶׁמֵּיאֲנוּ וכו' ומוֹקֵי לָהּ בִּיתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב וכו' וּמַאי קוּשְׁיָ' לֵישָׁנֵי דְּאַיְירֵי בְּשֶׁנִּתְקַדְּשָׁה כְּשֶׁהָלַךְ אָבִיהָ לִמ"ה דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא מֵיאוֹן לְחוּדֵיהּ סַגִּי.

וְעוֹד קָשֶׁה דְּאֵיךְ יִתָּכֵן דִּבְמָקוֹם דִּבְמֵיאוֹן סַגִּי יֹאמַר דִּצְרִיכָ' גֵּט אוֹ מֵיאוֹן וְאִם נֶאֱמַר שֶׁנָּפַל ט"ס בְּדִבְרֵי הַמְּרַדְּכִי וְגָרְסִי' צְרִיכָ' גֵּט וּמֵיאוֹן קָשֶׁה דְּהָא שְׁמוּאֵל נָמֵי קָאָמַר הָכִי וּמַאי הַאי דְּקָאָמַר וְאַלִּיבָּא דִּשְׁמוּאֵל בָּעֵי תַּרְוַיְיהוּ דְּהָא עֻלָּא נָמֵי הָכִי קָאָמַר וְאִם נֶאֱמַר שֶׁכַּוָּונָתוֹ לְמַאי דְּכָתַב בְּסוֹף דְּבָרָיו וְהָא דִּשְׁמוּאֵל פְּלִיג וְאָמַר דְּבָעֵינַן תַּרְוַיְיהוּ אֲפִילּוּ בְּעִיר וכו' אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ בָּעִיר לֹא פְּלִיגִי אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לָן בְּמַאי דְּכָתַב הֲמְּרַדְּכִי זַ"ל סוֹף דְּבָרָיו וְזַ"ל אֲבָל הֵיכָא שֶׁאֵין אָבִיהָ בָּעִיר אֵיכָא לְמֵימַר הֲלָכָה כְּרַב וּשְׁמוּאֵל דַּהֲלָכָה מִכְּלָל דְּפְלִיגִי שׁוּב רָאִיתִי בְּתְשׁוּבוֹת ה"ה מוהרש"ך זלה"ה ח"א סי' ו' נִתְעוֹרֵר בְּדִבְרֵי הַמְּרַדְּכִי וְהִסְכִּים דְּגָרְסִינַן גֵּט וּמֵיאוֹן וכו' וּבְדוֹחֲק נִרְאֶה דס"ל דְּלִשְׁמוּאֵל דְּפְלִיגִי כְּשֶׁהוּא בְּעִיר הוּא מִטַּעְמָא דְּחָיְישִׁינַן דְּאוֹדוֹיֵי אוֹדֵי לֵיהּ אֵין לְחַלֵּק בֵּין שַׁדְּיֵהּ לְלֹא שַׁדְּיֵהּ הֵילְכָךְ בְּלֹא שַׁדְּיֵהּ ג"כ אֵין לוֹמַר דְּמֵיאוֹן לְחוּדֵיהּ סַגִּי וְעוֹלָ' דס"ל דַּאֲפִי' מֵיאוֹן אֵינָהּ צְרִיכָה כְּשֶׁהוּא בָּעִיר אַפִּי כְּשֶׁשָּׁדַיְיהּ כְּשֶׁאֵינוֹ בָּעִיר אִם שָׁדְּךָ צְרִיכָ' גֵּט וּבְלֹא שַׁיְּדֵהּ ס"ל דִּצְרִיכָ' מֵיאוֹן וּפָרִיךְ מַהַהּ

בָּרַיְיתָא לִשְׁמוּאֵל דס"ל דְּבָעֵי תַּרַיְיהוּ בֵּין כְּשֶׁהוּא בְּעִיר בֵּין כְּשֶׁאֵינוֹ בָּעִיר וְיֵשׁ דְּקָדוּקִים בְּדֶרֶךְ זֶה וְהַיּוֹתֵר נָכוֹן לִגְרוֹס דְּבָעֵי' גֵּט וּמֵיאוֹן וּמ"ש לְקַמָּן אֲבָל הֵיכָא שֶׁאֵין בָּעִיר אֵיכָא לְמֵימַר דַּהֲלָכָה כְּרַב וּשְׁמוּאֵל פִּירוּשׁ אפי' לָמָ"ד דְּלָא פָּסְקִינַן דַּהֲלָכָה כְּרַב וּשְׁמוּאֵל הָכָא כְּשֶׁאֵין בְּעִיר הֲלָכָה כְּוָותֵי'.

ומ"ש הַמָּרְדְּכַי וְכָתַב אִם הוּא בָּעִיר נִשַׂיְילֵיהּ וכו' לָא קָאֵי אַהַדְּ עֻבְדָּ' דְּאָמַר לְקַרִיבָאֵי וכו' אֶלָּא אַדִּינָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל ג"כ קָבָעֵי וְנִיחָ' לֵיהּ דְּמִכְּסִיף אִיתְּתִי' פִּי' דְּמִסְתָּמָא נִיחָא לְאִיתְּתֵי' בְּמַה שֶׁקִּדְּשָׁהּ עַצְמָהּ שֶׁלֹּא לְדַעַת אֲבִיהָ.

אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי בֵּיאוּר כָּל הַדְּעוֹת אַחַת לְאַחַת אֶכְתּוֹב דֶּרֶךְ קְצָרָה הַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִכֻּלָּן לִהְיוֹת לַטּוֹטָפֹת בְּעֵינֵי הַדַּיָּן וְזֶה דְּהֵיכָא שֶׁקִּדְּשָׁהּ עַצְמָהּ וְאָבִיהָ הָיָה בָּעִיר וְנִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ לְדַעַת הָרִי"ף וַז"ל אפי' נִתְרַצָּה הָאָב אַחַר שֶׁשָּׁמַע אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל וְיֵשׁ שֶׁפָּסְקוּ כְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּחָיְישִׁי' שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב וְלֹא רָאִיתִי בְּשׁוּם פּוֹסֵק שֶׁחָשַׁשׁ לְהַהִ סְבָרָא וְלֹא חִלְקוּ עַל הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל אֶלָּא בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ ז"ל שֶׁאֲפִי' נִתְרַצָּה לָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וּלְדַעַת שְׁאָר הַמְפָרְשִׁים אִם נִתְרַצָּה הָאָב בְּפֵירוּשׁ אַחַר שֶׁשָּׁמַע חָיְישִׁי' לְקִדּוּשִׁין וְרָאוּי לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר הֵיכָא שֶׁנִּתְרַצָּה בְּפֵירוּשׁ דְּהָוְיָ' מְקֻדֶּשֶׁת מִסָּפֵק.

וְאִם שָׁתַק הָאָב בְּעֵת שֶׁשָּׁמַע וּמִיָּחָה אַחַר כָּךְ נִרְאֶה דְּלָא הוי' מְקֻדֶּשֶׁת מִסָּפֵק ואע"ג דִּכְתַב הָרַ"ן דִּבְשָׁתַק וּלְבַסּוֹף צִוְּחַ חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשִׁין הַיְינוּ דַּוְקָא לְדַעַת רַב וּשְׁמוּאֵל דס"ל דְּחוֹשְׁשִׁין אֲבָל לְרַבִּינָ' דְּלָא ס"ל כְּוָותֵי' דִּשְׁמוּאֵל נִרְאֶה שֶׁאִם נִתְרַצָּה בפי' דַּוְקָא מְהַנֵּי רְצוּיוֹ וה"ה שָׁתַק וּלְבַסּוֹף נִתְרַצָּה אֲבָל שָׁתַק וּלְבַסּוֹף צִוְּחַ לָא מְהַנֵּי כְּלָל גַּם מִתּוֹךְ תְּשׁוּבַת הַמָּרְדְּכַי יל"ד זֶה שֶׁכָּתַב עַל מַעֲשֶׂה שֶׁאֵירַע בְּקָטָנָה שֶׁהָלַךְ אָבִיהָ וכו' וּכְשֶׁבָּא הָאָב וְשָׁתַק ד' אוֹ ה' יָמִים וְשׁוּב הִפְגִּין הָאָב לְהַקָּהָל וכו' עַד וּפָסְקוּ דִּינָם רַבֵּינוּ אֶלְיָקוּם וַחֲתָנוֹ רָאָבָ"ן שֶׁאִם הָיוּ הַקִּדּוּשִׁין בְּעַיִן כְּשֶׁבָּא הָאָב וְנִתְרַצָּה וְשָׁתַק חָלוּ הַקִּדּוּשִׁין מִיָּד כְּשֶׁשָּׁתַק וְאֵינָהּ יְכוֹלָה עוֹד לְמָאֵן וכו' עכ"ל.

לְכְאוֹרָה הָיָה מַשְׁמַע דְּבִשְׁתִיקָ' לְחוּדֵיהּ מְהַנֵּי דה"ק חָלוּ הַקִּדּוּשִׁין מִיָּד כְּשֶׁשָּׁתַק אֲבָל אַחַר הָעִיּוּן אֵין זֶה מִן הַדְּקִדּוּק כְּלָל שֶׁהֲרֵי כָּתַב הַמָּרְדְּכַי בְּסָמוּךְ ז' וְשָׁלְחוּ הַדְּבָרִים לר"מ וְלָרַשְׁבָּ"ם וְהוֹדוּ לְדִבְרֵיהֶם וְאָמְרוּ דְּהִלְכְתָא כְּעַוְלָא דְּאָמַר קַטָּנָה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ אפי' מֵיאוֹן אֵינָהּ צְרִיכָה וְזֶה שֶׁהוֹצִיאָהּ מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת אֵין נָאֶמָן לוֹמַר נִתְרַצֵּיתִי אִם לֹא יָבִיא עֵדִים שֶׁנִּתְרַצָּה קוֹדֶם שֶׁהוֹצִיאָ' עכ"ל הִנֵּה עִם שֶׁהָאָב שָׁתַק מֵעִיקָּרָא ד' אוֹ ה' יָמִים כָּתְבוּ ז"ל דְּכֵינָן דְּהוֹצִיאָהּ אַחַ"כ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת אֵינוֹ נָאֶמָן לוֹמַר נִתְרַצֵּיתִי וְהוּא הֵפֶךְ מ"ש רבי' אֶלְיָקוּם וְרָאָבָ"ן אֶלָּא ע"כ אִית לָנוּ לְמֵימַר דְּמַאי דְּקָאָמְרִי רבי' אֶלְיָקוּם וְרָאָבָ"ן הַיְינוּ שֶׁנִּתְרַצָּה לְגַמְרֵי אַחַר שֶׁשָּׁתַק קוֹדֶם לָכֵן דְּכֵינָן דְּאֵיכָא גִּילּוּי דַּעַת שֶׁנִּתְרַצָּה לְגַמְרֵי גַּלֵּי אַדַּעְתַּיהּ דְּנִיחָא לֵיהּ וּשְׁתִיקָתוֹ הָוֵי כְּרִיצּוּי גָּמוּר וּלְכָךְ כְּשֶׁמִּיָּחָה זֶה אַחַ"כ לָא מְהַנֵּי שְׁתִיקָתוֹ כְּלָל.

ומ"ש רבי' אֶלְיָקוּם וְרָאָבָ"ן וְנִתְרַצָּה וְשָׁתַק הוּא כְּאִילּוּ אָמַר וְשָׁתַק וְנִתְרַצָּה וּלְכָךְ מְהַנֵּי שְׁתִיקָתוֹ וְכַוָּנָתוֹ לְהוֹרוֹת בַּדִּין הַהוּא שֶׁהִפְגִּין לִפְנֵי הַקָּהָל דְּלָא מְהַנֵּי שְׁתִיקָתוֹ כֵּיוָן שֶׁגִּילָּה דַּעְתּוֹ אַחַ"כ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה וְזֶה נִרְאֶה פָּשׁוּט לע"ד ומ"מ רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א שֶׁכָּתַב לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר לְמֵימַר דְּרַב וּשְׁמוּאֵל אפי' בְּסָתָמָא וְרָאוּי לָחוּשׁ לִדְבָרָיו כֵּיוָן שֶׁהָרִי"ף

כָּתַב דְּיֵשׁ מִי שֶׁפָּסַק כִּשְׁמוּאֵל וְגַם הָרִיטְבָ"א שֶׁהוּא אַחֲרוֹן פָּסַק כֵּן וכ"כ ה' רבי' יְרֻחָם בְּשֵׁם ר"ח דקי"ל כְּרַב וּשְׁמוּאֵל.

וְאִם הַמָּעוֹת הֵם בְּעַיִן וְנִתְרַצָּה הָאָב לְדַעַת רָאבְי"ה כדע' הָרִי"ף דְּהָוְיָ' וַדַּאי מְקֻדָּשֶׁת וּבְאֵינָן בְּעַיִן אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת לְדַעַת הָרִי"ף וְלֹא רָאִיתִי מִי שֶׁחִלֵּק חִילּוּק זֶה בְּדִבְרֵי הָרִי"ף כְּלָל הִלְכָךְ נִרְאֶה דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין נִתְאַכְּלוּ לְלֹא נִתְאַכְּלוּ וְהָרָ"ן ז"ל כָּתַב בְּהֶדְיָא דַּאֲפִי' נִתְאַכְּלוּ הַמָּעוֹת חָשַׁשׁ שְׁמוּאֵל וְהָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת ולפ"ז אע"ג דקי"ל כְּרָבִינָא מ"מ הֵיכָא דְּנִתְרַצָּה דקי"ל לְדִידָן דְּהָוְיָ' סָפְקָא מִשּׁוּם סָפְקָא דִּפְלוּגְתָּא דְּרַבָּנָוואתָא קי"ל דְּהָוְיָא סָפֵק מְקֻדָּשׁ' אפי' נִתְאַכְּלוּ הַמָּעוֹת.

וְרָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל שֶׁחִלֵּק בָּזֶה בֵּין נַעֲרָה לְקַטַנָּה דְּבְבִתּוֹ קַטַנָּה בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיוּ בְּעַיִן אֲבָל בְּבִתּוֹ נַעֲרָה לָא בעי' שֶׁיִּהְיוּ בְּעַיִן כ"כ עַל מֵימְרָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל וְלֹא רָאִיתִי מִי שֶׁחִילֵּק בֵּין נַעֲרָה לְקַטַנָּה כְּלָל.

וְאִם צוֹוְחַ מֵעִיקָּרָא אע"ג דִּבְסוֹף נִתְרַצָּה נִרְאֶה שֶׁאֵין לָחוּשׁ דאע"ג דְּהָרִיטְבָ"א ז"ל נוֹטֶה דַּעְתּוֹ לְהַחְמִיר וּכְמוֹ שֶׁכְּבָר קָדַם לָנוּ בְּבֵיאוּר דְּבָרָיו ז"ל לְמַעְלָה מ"מ כָּתַב הָרַב כֵּן אַלִּיבָּ' דְּרַב וּשְׁמוּאֵל אֲבָל לְדִידַן דְּלָא קי"ל כְּוָוֹתֵ' לָא מְהַנֵּי רִיצּוּי כְּלָל אֶלָּא יֵשׁ לָחוּשׁ לְמִי שֶׁפָּסַק כְּוָוֹתַיְהוּ וכמ"ש לְמַעְלָה: וְהָרַב בַּעַל הַטּוּרִים ז"ל כָּתַב בְּשֵׁם הרמ"ה ז"ל דַּוְקָא סְתָם דְּלָא יָדְעִינַן אִם נִתְרַצָּה וכו' אֲבָל אִם יִתְבָּרֵר שֶׁנִּתְרַצָּה כְּשֶׁשָּׁמַע הָוֵי קִדּוּשִׁין מִשְּׁעַת שְׁמִיעָה וכו' וַאֲפִי' אִם לֹא נִתְרַצָּה מִיָּד כְּשֶׁשָּׁמַע וכו' הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ וְהָוֵי קִדּוּשִׁין מִשְּׁעַת שְׁמִיעָה וַאֲפִי' נִתְאַכְּלוּ הַמָּעוֹת עכ"ל הִנֵּה מִדְּבָרָיו ז"ל נִרְאֶה דְּדַוְקָ' מִשְּׁעַת שְׁמִיעָה הוּא דְּחָלוּ הַקִּדּוּשִׁין אֲבָל קוֹדֶם לָכֵן לֹא וּלְפִי דְּבָרָיו נִלְמוֹד שֶׁאִם בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ קוֹדֶם שֶׁשָּׁמַע הָאָב נִרְאֶה דְּחָלוּ דְּדָמֵי לָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקֻדָּשֶׁת לִי לְאַחַר ל' יוֹם דְּאִם בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ ל' יוֹם דִּמְקֻדָּשֶׁת לַשֵּׁנִי וְרָאִיתִי לְהָרַב מוהרש"ך זלה"ה בח"א סִימָן ו' תָּמַהּ עַל דִּבְרֵי הרמ"ה וְיַשְׁבָן בְּהַהִ דפ' הָאוֹמֵר וְהוּא בֶּאֱמֶת דָּבָר בָּרוּר וּכְבָר כָּתַב זֶה עַצְמוֹ הר' מָהָר"י קוֹלִין שׁוֹרֶשׁ ל' וּמִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן ז"ל נִרְאֶה דַּאֲפִילּוּ נִתְאַכְּלוּ הַמָּעוֹת חָיְילִי הַקִּדּוּשִׁין לְמַפְרֵעַ ולפ"ז יֵשׁ לָחוּשׁ לְעוֹלָם לְקִדּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים וְנִרְאֶה שֶׁאִם בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ צְרִיכָה גֵּט מִשְּׁנֵיהֶם.

וְכֵיוָן שֶׁכָּתַב הַמָּרְדְּכִי בְּשֵׁם ר"ת דִּבְשָׁאֵינוּ הָאָב בָּעִיר חָיְישִׁי' לְהַחְמִיר וְגַם הַמָּרְדְּכִי הוֹדָה נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ לְאוֹתָהּ סְבָרָא לְהַחְמִיר. אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁכָּתַב הָרַב מוהרש"ך זלה"ה בח"א סי' ו' שֶׁדִּבְרֵי ר"ח הוּא דוק' בְּשֶׁדַּיְקִי אֲבָל בְּלֹא שַׁדַּיְקִי לָא, וְלִי אֵין זֶה הֶכְרֵחַ דְּכֵיוָן דְּאָמַר מְלֹתֶיהָ עַל עֻלָּא וְעֻלָּא אַיְירִי כּוֹלֵל בֵּין שַׁדַּיְקִי בֵּין לֹא שַׁדַּיְקִי כְּפִי הַנִּרְאֶה דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא אַיְירִי שְׁמוּאֵל .

וְדַוְקָא בִּדְלָא יָדְעִינַן בְּמֶחָאָתוֹ כְּלָל אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סָפֵק אִם נִתְרַצָּה אוֹ לֹא אֲבָל כָּל שֶׁשָּׁתַק אָבִיהָ שָׁם אַכַּתִּי אִיכָּא לְמִסְפֵּק וְזֶה דִּקְדֵּק הָרִיבָ"ש ז"ל בְּטוּב טַעַם וְדַעַת בְּסִימָן קצ"ג מִדְּאָמְרִינַן עַד שֶׁיָּבֹא אָבִיהָ וְיִמַּחֶה וְלָא אָמְרִינַן עַד שֶׁיִּמְחֶה אַלְמָא אֵין הַמְחָאָ' תְּלוּיָה אֶלָּא בְּעֵת בִּיאָתוֹ שֶׁל אָב לֹא בִּשְׁתִיקָתוֹ בְּעוֹדוֹ שָׁם הִלְכָךְ כָּל עוֹד שֶׁלֹּא בָּא אָבִיהָ לָא מְהַנֵּי שְׁתִיקָתוֹ וְהוּא דִּקְדּוּק רָאוּי אֵלָיו ז"ל.

וּלְדַעַת ר"ת דִּכְשֶׁאֵין הָאָב בָּעִיר חָיְישִׁי' הי' נִרְאֶה לוֹמַר שֶׁאִם מֵת הָאָב תִּהְיֶה מְקֻדָּשֶׁת וְרָאוּי לְהַחְמִיר וְאִם קִדְּשָׁהעַצְמָהּ כְּשֶׁאֵין אָבִיהָ בָּעִיר וְגָדְלָה בָּזֶה כָּתַב הָרַב מוֹהֲרִי' קִילוֹן זַ"ל וְהֶאֱרִיךְ בַּדָּבָר לְהַחְמִיר בִּרְאָיוֹת רַבּוֹ לִמְנוֹת וְכָתַב רְאָיָה בְּשֵׁם סְמָ"ג שֶׁכָּתַב גַּבֵּי קְטַנָּה שֶׁהָלַךְ אָבִיהָ לִמ"ה וכו' וְחִילֵּק דִּילְמָא הָתָם הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּבָעַל וכו' וּשְׁנֵי עֲלָהּ ע"ש.

עוֹד הֵבִיא רְאָיָה מֵהַסְּמָ"ק שֶׁכָּתַב זַ"ל אַף פִּי' אוֹ' וכו' וְהָרוֹאֶה יִרְאֶה דְּמָצִי לִדְחוֹת וְלוֹמַר דְּאַיְירִי בְּבַעַל כְּדִלְעֵיל וְיֵשׁ לִי עוֹד תְּמִיהוֹת רַבּוֹת עַל דְּבָרָיו בִּמ"ש בְּשֵׁם הָרִי"ף בְּפִ' ב"ש וְהָרוֹאֶה יִרְאֶה שֶׁאֵין נַוְסְחָתֵינוּ שָׁוָה לְנֻסְחָתוֹ זַ"ל שֶׁהוּא כָּתַב בְּשֵׁם הָרִי"ף שֶׁחָשַׁשׁ לִסְבָרַת ר"ת דְּהֶחְמִיר מִדְּאוֹרַיְיתָא וק"ל.

וּתְמִיהָתוֹ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל הֲלֹא הִיא כְּתוּבָה בס' הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל פֶּרֶק ד' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת וְיֵשׁ בָּזֶה לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהָרַב הַנִּזְכָּר הִסְכִּים לְהַחְמִיר. וּדְבָרָיו רְאוּיִים אֵלָיו זַ"ל הָכִי נָקְטִינַן.

וְאִם קִדֵּשׁ הָאָב אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן וְאַחַר כָּךְ הִגְדִּיל בְּנוֹ אֵין לָחוּשׁ לְקִידּוּשָׁיו כְּלָל וְלָא חָיְישִׁי' דִּילְמָא אַרְצוּיֵי אַרְצִי אַחַר שֶׁהִגְדִּיל וה' מָהָר"י קוֹלִין הֵבִיא דַּעַת מִי שֶׁהֶחְמִיר בָּזֶה וְהֵיא דַּעַת יָחִיד וּבָטֵל מֵעַצְמוֹ וְאֵין יְישׁוּב בְּאוֹתוֹ הַדַּעַת עִם הַסֵּוּגְיָא הֶאֱרַכְתִּי בְּבֵיטוּלוֹ בִּתְשׁוּבַת שְׁאֵלָה: ב הַהוּא גַּבְרָא וכו' רָבָא אָמַר.

חֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרֵחַ וכו' מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁאִם הָאָב גִּילָּה דַּעְתּוֹ שֶׁהָיָה רוֹצֶה לְקַדְּשָׁהּ לִפְלוֹ' וְהָלְכָה הֵיא וְקִדְּשָׁהּ עַצְמָהּ דִּמְקֻדֶּשֶׁת דְּמִסְתָּמָא אָמְרִינַן דְּוַדַּאי נִתְרַצָּה דְּהָא טַעְמָא דְּאַבַּיֵי אֵינוֹ אֶלָּא מִטַּעְמָא דְּאָמְרִינַן שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה הָא לָאו הָכִי הָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת כֵּיוָן דְּגִילָּה דַּעְתּוֹ וַאֲפִילּוּ לְעֻלָּא דְּאָמַר דְּלָא חָיְישִׁי' הָכָא ס"ל דְּחָיְישִׁי' וְגַם מִטַּעַם רָבָא דְּקָאָמַר חֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרֵחַ וכו' לֹא הֲוָצְרְךָ הַךְ טַעְמָא דַּחֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרֵחַ וכו' וְלוֹמַר דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לְשֵׁנִי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהוֹדָה אָבִיהָ לְדִידָהּ הָא לָאו הָכִי פְּשִׁיטָא דִּלְדַעַת רָבָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת לְמִי שֶׁרָצָה הָאָב וְגִילָּה דַּעְתּוֹ וז"ש הר' בַּעַל הַטּוּרִים בא"ה סִ' ל"ז וּקְטַנָּה שֶׁקִּדְּשָׁהּ עַצְמָהּ לְמִי שֶׁגִּילָּה הָאָב וכו' וְהוּא נִלְמַד מִשְּׁמוּעָתֵנוּ עִם שֶׁהָרַב מוהרי"ק זַ"ל חָשַׁב שֶׁהֵם מִדִּבְרֵי הרמ"ה זַ"ל.

וְעוֹד כָּתַב שָׁם דְּהָווּ קִדּוּשִׁין כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שְׁכָבָהּ עִם אַחֵר וְטָרַח וכו' וְהֵיא מַמָּשׁ סְבָרַת רָבָא חֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרֵחַ וכו' וּבְבֵיאוּרִי לא"ה כָּתַבְתִּי דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין כַּפְתִּיהּ וְהוֹדָה לְגִילָּה דַּעְתּוֹ שֶׁנִּתְרַצָּה בָּזֶה וְאַחַר כָּךְ שְׁכָבָהּ לְאַחֵר דְּנִרְאֶה דְּהָיְתָה חֲזָרָה לְדַעַת וְאָז לָא חָיְישִׁי' לְקִידּוּשִׁין אפי' לֹא טָרַח וְשֶׁיֵּשׁ בָּזֶה לְהַחְמִיר וּבָזֶה כָּתַבְתִּי יִשּׁוּב לִדְבְרֵי הָרַב מוהרי"ק זלה"ה.

תּוֹסָפוֹת בֵּין הֵיא וכו' לפי' הַתּוֹסָפוֹת יל"ד דְּהָא רַב אָמַר לְעֵיל דְּצָרִיכָה גֵּט שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב וְאִם אִיתָא דַּאֲפִי' נִתְרַצָּה הָאָב כָּל שֶׁמַּחְתָּה אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְרַצָּה הַבֵּן מִתְּחִילָּה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם אִם כֵּן לָמָּה צְרִיכָה גֵּט נְהִי דְּנִתְרַצָּה הָאָב תְּעַכֵּב הֵיא כֵּן הִקְשָׁה הָרַב מוהרש"ך זלה"ה בח"א סִימָן ו' וְלִי נִרְאֶה דְּהָתָם אַיְירִי שֶׁבָּאת הֵיא לְקַיֵּים קִדּוּשִׁין וְכָאן הִשְׁמִיעָנוּ דְּאֶפְשָׁר לָהּ לְעַכֵּב תּוֹסָפוֹת.

הַוָה עוּבְדָא וכו' אַדְּ ר"ת פָּסַק וכו' ואפי"ה קי"ל כְּרַב וכו'. וְקָשֶׁה דְּאִם כֵּן הֵיכִי מוּכָח דַּהֲלָכָה כְּרַב דְּהָא מַאי דְּפָסְקִי' הָתָם לָא הָוֵי כִּי אִם מִטַּעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן קָאֵי כְּוָתֵיהּ וְנִרְאֶה דְּהָכִי מוּכָח דְּהָא רַב מֵאִיזֶה טַעַם חָשׁ לִדְרַב אַשִׁי כֵּינָן שֶׁרָאָה שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן קָאֵי כְּוָתֵיהּ אֶלָּא וַדַּאי דְּמִשּׁוּם חוּמְרָא בְּעָלְמָא הוּא דְּחָשׁ לֵהּ.

שׁוּב רָאִיתִי לְהָרֹא"שׁ זַ"ל כָּתַב הֶכְרֵחַ זֶה. וְדַע כִּי הָנָךְ מֵימְרוֹת שָׁיְיכִי עַל פְּלוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל וּמֵיהוּ הֵיכָא דְּקָדְשָׁה מִדַּעַת אָבִיהָ וְעָמְדָה וְנִשֵּׂאת הֶבְיאָהּ הָרִי"ף בַּהֲלָכוֹת וְהָרָן"ן זַ"ל בַּהֲלָכוֹת כָּתַב הַמֵּימְרָא הַשְּׁלִישִׁית הַנֶּאֱמָרָה בַּגְּמָרָא וְהִיא נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעַת דְּאָמַר עֻוְלָּא נִרְאֶה דִּבְרֵי תַּלְמִיד דְּהַיְינוּ רַבִּי יִרְמְיָה וְכָתַב פְּלֻגְתָּא בָּזֶה דְּאִיכָּא מ"ד דקי"ל כְּרַב הוּנָא דַּהֲוָה רַבֵּיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה אֲבָל הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דַּק""ל כְּעֻוְלָּא דְּאָמַר נִרְאִין דִּבְרֵי תַּלְמִיד וְיָדוּעַ שֶׁהָרָן"ן זַ"ל כָּתַב הַמֵּימְרָ' הָאַחֲרוֹנָה הַנֶּאֱמֶרֶת בְּגְמָרָא עַל זֶה וְהָרַב מהרי"ק זלה"ה בַּטּוּר אה"ע סי' ל"ז כָּתַב זַ"ל וְכָתַב הָרֹא"שׁ וַאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר אוֹכֶלֶת מוֹדָה שֶׁאִם מֵתָה אֵינוֹ יוֹרְשָׁהּ כְּמוֹ בְּהָלַךְ אָבִיהָ לִמְד"ה דְּאָמַר רַב אוֹכֶלֶת וכו' וּלְכָךְ לֹא כָּתַב הָרִי"ף הַאי פְּלוּגְתָּא דְּרַב הוּנָא וְרַבִּי יִרְמְיָה זוֹ הִיא גִּי' הָרֹא"שׁ אֲבָל בס' דִּידַן גָּרִיס בְּהַאי פְּלוּגְתָּא תְּנָיְנָא נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא וְנִשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעַת וְכָךְ גִּרְיס הָרָן"ן וכו' עכ"ל וּכְשֶׁיְעַיֵּין יִרְאֶה שֶׁהָרָן"ן זַ"ל הֵבִיא הַמֵּימְרָא הַשְּׁלִישִׁית וְהָרֹא"שׁ זַ"ל הַשְּׁנִיָּה וּבְהֶדְיָא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ח מֵהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת כְּדַעַת הָרָן"ן זַ"ל וּדְבָרִים בְּרוּרִים הֵם לע"ד ובאה"ע הֶאֱרַכְתִּי זֶה בפי' יָפֶה וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הַכֹּל גָּלוּי וְצָפוּי בְּדִבְרֵי הָרָן"ן זַ"ל וּשְׁאָר הַמְפָרְשִׁ' וַאֲנִי לֹא בָאתִי אֶלָּא לְעִנְיַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִידּוּשׁ דָּבָר: הֲלָכָה א דַּף מו מַתְנִיתִין הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה וכו' לְמַאן תְּנָא הִתְקַדְּשִׁי ר"ש וכו' ולר"ש לָא שְׁנָא בָּזוֹ וּבָזוֹ בְּנָא"ו לָא שְׁנָא בְּלֹא וָא"ו כְּלָלָא הָוֵי וְכֵינָן דְּלָא קָאָמַר הִתְקַדְּשִׁי אֵין הַקִּפָּדָ' בֵּין אוֹמֵר בְּנָא"ו לְאוֹמֵר בְּלֹא וָי"ו.

אָמַר רָבָא ש"מ מִדְּרַבִּי אַמִּי תְּלָת וכו' פרש"י מִדְּקַבֵּיל הֵן אַתְּקָפְתָּא דְּפָרְכִינַן לְעֵיל וְהָא מִלְּוָה הִיא וְאִזְדְּקִיק לְשַׁנּוֹיֵי עֲלָהּ וכו' וְקָשֶׁה דְּאַמַּאי לֹא פרש"י דְּמִדְּבְרֵי רַבִּי אַמִּי עַצְמוֹ שָׁמְעִינַן הָכִי מִדְּקָאָמַר עַד שֶׁיְּהֵא פְּרוּטָה בָּאַחֲרוֹנָה וְלָמָּה צָרִיךְ שיה' בָּאַחֲרוֹנָה דַּאֲפִילּוּ בָּרִאשׁוֹנָה נָמֵי אֶלָּא טַעְמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּקַמָּיְיתָא הָוֵי מִלְּוָה וְאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו הַאי טַעְמָא דְּקַבֵּיל הָאַתְקָפְתָּא וכו' הָיִיתִי אוֹמֵר דְּטַעְמִ' דְּרַב אַמִּי אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵיוּ הַקִּדּוּשִׁין בְּעֵינָן וּלְכָךְ בָּעֵינָן שֶׁיְּהֵיָה בָּאַחֲרוֹנָה ש"פ אֲבָל מִדְּקַבֵּל הָאַתְקָפְתָּא שָׁמְעִינַן דְּטַעְמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּקַמָּיְיתָא הָוֵי מִלְּוָה וְהַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְהַהּ דְּקָאָמַר ש"מ מִדְּרַבִּי אַמִּי וְהָוֵי מִדְּקַבֵּל הָאַתְקָפְתָּא ה"ה דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר ש"מ מִדְּשָׁמוּאֵל דְּקַבֵּיל אִיהוּ נָמֵי הַאי אַתְקָפְתָּא אֶלָּא מִשּׁוּם דמר' אַמִּי לָמַד תְּלָתָא מִילֵּי דְּמָעוֹת בְּעָלְמָא חוֹזְרִין דְּאִילּוּ שְׁמוּאֵל אָמַר דְּמָעוֹת מַתָּנָה כָּךְ לָמַד זֶה מִר' אַמִּי: אִיתְמַר הַמְקַדֵּשׁ אֲחוֹתוֹ וכו' מֵיתִיבִי הַמַּפְרִישׁ חַלָּתוֹ אֵין לְדַקְדֵּק דִּשְׁמוּאֵל לָא קָאָמַר דְּמָעוֹת מַתָּנָה אֶלָּא דַּוְקָא בַּאֲחוֹתוֹ אֲבָל בְּמִי שֶׁהוּא זָר אֶצְלוֹ לָא יָהֵיב מַתָּנָה דְּהָא בפ"ק דב"מ פְּלִיגִי נָמֵי בְּהַכִּיר בָּהּ שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ וּלְקָחָהּ אַלְמָא בָּזֶה נָמֵי פְּלִיגִי וק"ל.

עוֹד קָשֶׁה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לְרַב דְּאָמַר דְּהַמָּעוֹת הָוְיִין פִּקָּדוֹן מִמַּתְנִי' דְּמָן הַנָּקוֹב עַל שֶׁאֵינוֹ נָקוֹב דְּקָתָנֵי דְּהָוֵי תְּרוּמָה אַלְמָא מָעוֹת מַתָּנָה הָוְיָן. וְעוֹד קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ לִשְׁמוּאֵל וּלְדִידָךְ מִי נִיחָא הב' בָּרְיָיתוֹת דְּקַשְׁיָין אַהֲדָדֵי בְּהַהִיא דְּחַלָּה אַהַהִיא דְּעָצִיץ נָקוֹב וְהַנָּ"ל דְּהַתּוֹסְ'

כָּתְבוּ בד"ה דְּאִיתְמַר וכו' דַּאֲפִילּוּ לָמָּ"ד דְּבַאֲחוֹתוֹ מָעוֹת חוֹזְרִים הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאָדָם יוֹדֵעַ וכו' וְגָמַר וְנָתַן לְשֵׁם פִּקָּדוֹן אֲבָל הֵיכָא דְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יָחוּלוּ אִם לֹא שָׁמָּא נָתַן לְשֵׁם מַתָּנָה וְהַפֵּ' לְפִירוּשָׁם הוּא דְּבִשְׁלָמָא כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים וַדַּאי דְּגָמַר וְנָתַן לְשֵׁם פִּקָּדוֹן דְּלָא שָׁדֵי אִינִישׁ זוּזֵי בִּכְדֵי אֲבָל אִם הוּא מְסֻפָּק אִם תּוֹפְסִים אוֹ לֹא מִסְתָּמָא אֵינוֹ נוֹתֵן הָאָדָם מָמוֹנוֹ לִשְׁמוֹר וְיִהְיוּ פִּקָּדוֹן בְּיַד הַנִּפְקָד עַל הַסָּפֵק אֶלָּא ע"כ דְּגָמַר וְנָתַן לְשֵׁם מַתָּנָה.

נָקְטִינַן מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי הָוְיִין הַמָּעוֹת פִּקָּדוֹן וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּמַתְנִי' דְּחַלָּה הָוֵי גָּזֵל בְּיַד כֹּהֵן לְפִי שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ וכו' שֶׁדָּבָר זֶה נוֹדֵעַ לְכֹל דְּהָא כְּתִיב רֵאשִׁית עֲרִיסֹותֵיכֶם חַלָּה וכו' אֲבָל הַהוּא דְּעָצִיץ נָקוּב אֵין מִשְׁפָּט זֶה יָדוּעַ לְכָל דְּאֵינוֹ בָּרוּר כ"כ לָאֲנָשִׁים כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנָן תּוֹרְמִין מִן הֶעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב ג"כ וּלְהָכִי גָּמַר וְנָתַן לְשֵׁם מַתָּנָה אֲבָל לִשְׁמוּאֵל דְּמוּקִי הַהִיא דְּחַלָּה ג"כ בְּיוֹדֵעַ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ פְּרִיךְ לֵיהּ וְתֶהֱוֵי תְּרוּמָה וכו' מִי לָא תְּנַן וכו' וְקָסָבַר בַּעַל הַבַּיִת נִתְקַנָּה עִיסָּתוֹ וכו' טַעְמָא דְּהָכָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִתְלֵי טָעוּתוֹ בְּטִרְחָא דְּכֹהֵן וְטִרְחָא דְּכֹהֵן אַחֵילְתִּי' אֲבָל גַּבֵּי עָצִיץ לֵיכָּא לְמִתְלֵי בְּהָכִי וּלְכָךְ הָוְיָא תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וכו'.

וְהַתַּנְיָא הַתּוֹרֵם קִישּׁוּ' וכו' מִלְּשׁוֹן וְנִמְצָאָה מַשְׁמַע בְּשׁוֹגֵג וַאֲפִילּוּ הָכִי פָּרִיךְ מִי לָא תְּנַן דְּהָכָא נָמֵי אֵינוֹ תּוֹרֵם כְּמַזִּיד אֶלָּא מִשּׁוּם דְּטוֹעֶה בַּדִּין כִּדְפָרֵישִׁי': הֲלָכָה ב אָמַר רָבָא לֹא שָׁאֲנוּ וכו' פרש"י ז"ל וְלֹא נִקָּנָה לָהּ עַד נְתִינָה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא גְּמַר דְּבוּרוֹ ע"כ נִרְאֶה מִדְּבָרָיו ז"ל דְּטַעֲמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּנִגְמַר דְּבוּרוֹ בִּנְתִינָה אַחֲרוֹנָה מַשְׁמַע שֶׁאִם נִגְמַר דְּבוּרוֹ קוֹדֶם שֶׁנָּתַן לָהּ כְּלוּם כְּגוֹן דְּאָמַר לָהּ בָּזוֹ וּבָזוֹ וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָהּ אֶחָד אֶחָד וַאֲכָלָתַן מִצְטָרְפוֹת כֻּלָּן לְשָׁוֶה פְּרוּטָה וְכֵן כָּתַב הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בסי' צ"א בְּשֵׁם הרמ"ה ז"ל אֶלָּא דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק דַּהֲוָה לֵיהּ לְרָבָא לְפָלוּגֵי כּוּלֵּיהּ מִלְּתֵי' בָּזוֹ וּבָזוֹ בֵּין נִגְמַר דִּיבּוּרוֹ קוֹדֶם הַנְּתִינָה כְּאִילּוּ אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ אַף עַדַיִין יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הַאי בְּאַלּוּן בְּרִימּוֹן וכו' הֵיכִי דָּמֵי וכו' וְאֵלּוּ בְּאַלּוּן וּבְרִימּוֹן וּבֶאֱגוֹז הַיְינוּ בָּזוֹ וּבָזוֹ וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא נֵימָא דְּרֵישָׁא בְּאַלּוּן בְּרִימּוֹן הַיְינוּ דְּהָיָה נוֹתֵן לָהּ א' א' וְקָמַנְּפָה לְפָנֶיהָ וְסֵיפָא אַיְירֵי שֶׁגָּמַר דִּיבּוּרוֹ וְקָאָמַר בָּזוֹ וּבָזוֹ קוֹדֶם שֶׁנָּתַן לָהּ כְּלוּם וְאַחַר הַךְ נָתַן לָהּ הַכֹּל וקמל"ן דַּאֲפִי' הָכֵי מִצְטָרְפוֹת הֵכָּךְ מ"ש הַטּוּר בְּשֵׁם ר"י דְּכָתַב דְּפָלִיג עַל דִּבְרֵי הרמ"ה בָּזֶה וַאֲפִי' דִּלְדַעַת הרמ"ה לֵיכָּא שׁוּם חִידּוּשׁ בְּאוֹמֵר בָּזוֹ וּבָזוֹ וְגָמַר דִּיבּוּרוֹ טְפֵי מַאֲמָר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵילּוּ וְכֵיוָן דְּהֵיכָא דְּאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת ה"ה בָּזוֹ וּבָזוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ שֶׁגָּמַר דִּבּוּרוֹ קוֹדֶם כֹּל דָּבָר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לָא הַוָה לֵיהּ לְמִתְנֵי הַךְ חֲלַוְקָה כֵּיוָן דִּתְנָא רֵישָׁא הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵילּוּ וכו'.

פרש"י בַּחֲלַוְקָה בָּזוֹ וּבָזוֹ ז"ל וְהַאי דְּפַלְגִינְהוּ לִתְרֵי בָּבֵי דְּרֵישָׁא וּמְצִיעָתָא וּתְנָא בְּתַרְוַיְיהוּ אִם יֵשׁ בְּכֻלָּן מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְפָלוּגֵי בִּמְצִיעָתָא בֵּין אָכְלָה לְמִנְחַת כְּדִמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל ע"כ וְקָשֶׁה דְּזֹאת הַקּוּשְׁיָא קַיְימָא לְמַאי דְּתָרֵיץ בַּגְּמָרָא הָא מַנִּי ר' הִיא וכו' דא"כ תִּקְשֶׁה לָן לְעָרְבִינְהוּ, לִתְרֵי בָּבֵי וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְתָרוּצֵי מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְפָלוּגֵי בֵּין אוֹכֶלֶת לְמִנְחַת דְּהַהִיא תַּנָּא אַחֲרִינָא הוּא דְּהַיְינוּ רַבִּי וְהָוֵי כְּבָרַיְיתָא אַחֲרִיתִי ונר' דמש"ה קָא חָשִׁיב לֵיהּ תַּנָּא חֲלַוְקָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ לוֹמַר דְּבְהַהִ אִיכָּא פְּלוּגְתָּא בֵּין ר' לְרַבָּנָן.

אֶלָּא לְרַב וּשְׁמוּאֵל וכו' פי' דִּשְׁמוּאֵל דְּמוּקִי לָהּ אֲרִישָׁא לָא הָוֵי מִשּׁוּם חֲדוּשָׁא וה"ה דְּמָצֵי לְאוֹקֵמֵי אַסֵּיפָא אֶלָּא מִשּׁוּם דס"ל לַ"ל דְּכֻלָּן מִצְטָרְפוֹת לְשָׁוֶה פְּרוּטָה כֵּיוָן דס"ל דְּמָעוֹת

בְּעָלְמָא מַתָּנָה וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה ויל"ד בִּשְׁמַעְתִּין כֵּינָן דְּהַהִּ בָּרַיְיתָא א"א לְאוֹקְמָא בַּחֲלֻקַת הִתְקַדְּשִׁי דְּהָא לָא קָתָנֵי לֵיהּ וע"כ מוֹקְמִינַן לָהּ אַסֵּיפָא דְּבָזוֹ וּבָזוֹ וּמַאי עַד שֶׁיִּהֵא בְּאַחַת עַד שֶׁיִּהֵא בָּאַחֲרוֹנָה קָאָמַר כר' אַמִּי אַמַּאי לָא קָאָמַר בַּגְּמָרָא תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דר' אַמִּי כִּי הֵיכִי דְּקָאָמַר תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא לְמִדְחֵי בְּהַהִּ דְּהָכָא הָא מַנִּי ר' הִיא וכו' מש"ה לָא קָאָמַר תַּנְיָא כְּוָותֵי' וכו' אַהִּ קָשָׁה דא"כ הֵיכִי קָאָמַר תַּנְיָא כְּוָותֵי' דְּרָבָא דְּהָא כָּל עִיקָּר כֹּחוֹ דְּתַנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא הָוֵי מִדְּסֵיפָא קָמְפַלֵּיג בֵּין אוֹכֶלֶת לְמִנְחַת וְלָא רֵישָׁא אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאִיכָּא לְמִדְחֵי הָא מַנִּי רַבִּי וְאוֹכֶלֶת אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ לְעוֹלָם אֵימָא לָהּ דְּכִי הֵיכִי דַּחֲלוּקָה בָּזוֹ וּבָזוֹ הָוֵי בְּמִנְחַת דְּכְוָותַהּ חֲלֻקָּה בָּאֵלּוּ הָוְיָא הָכִי וְלֵיכָּא שׁוּם הוֹכָחָא בְּמִלְּתֵיהּ דְּרָבָא וְאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא חִידּוּשׁ טְפֵי הֵיכָא דְּאָמַר בְּאֵלּוּ אִי הָוְיָא בְּמִנְחַת ה"ל לְמִתְנֵי בְּהָדְיָא וְהָשְׁתָּא מִכֹּחַ הַכּוֹלֵל נֹאמַר דְּהָוֵי בֵּין בְּאוֹכֶלֶת בֵּין בְּמִנְחַת וּבְגְמָרָא דְּקָאָמַר וְאֵלּוּ רֵישָׁא לָא קָמְפַלֵּיג קָאָמַר הָכִי מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ הַהּ הֶכְרֵחַ פָּשׁוּט אֶבָל אה"נ דבלא"ה מָצֵי לְאוֹמְרוֹ וק"ל.

עוֹד נִרְאֶה דְּאַכַּתִּי אִיכָּא תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ פָּשׁוּט מִדְּקָתָנֵי הַתַּנָּא הַהּ מִלְּתֵיהּ דר' גַּבֵּי הַהּ בָּרַיְיתָא דה"ל לְמִתְנֵי במק"א וְלָמָּה לֵיהּ לְסַתּוֹמֵי סְבָרַת ר' דְּלָא כְּהִלְכְתָא וְהוּא סָתָם ג"כ חֲלֻקַת בָּזוֹ וּבָזוֹ דְּהָוֵי כְּלָלָא הֵפֶךְ סְבָרָתוֹ שֶׁל ר' אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּכַוָּנַת הַתַּנָּא הִיא זֹאת דְּבְהַהּ חֲלֻקָּה דַּוְקָא הוּא דְּמְפַלְּגִי' בֵּין אוֹכֶלֶת לְמִנְחַת וְלֹא בְּרֵישָׁא וּמֵהַהּ טַעְמָא לְחוּד הוּא דְּקָתָנֵי לֵיהּ הַתַּנָּא וְהַשְׁתָּא א"ש תני' כְּוָותֵיהּ וכו' וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נ"ל בָּרוּר שֶׁאִם גָּמַר דְּבָרָיו וְאָמַר בָּזוֹ וּבָזוֹ וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָהּ בְּיַד הָאִשָּׁה אַחַת אַחַת וְהָיְתָה אוֹכֶלֶת רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנָה אִם יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מֵהֶם ש"פ הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וְאִם לָאו אֲפִילּוּ אִם יֵשׁ בְּכֻלָּן ש"פ הָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת כֵּינָן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּרַבָּנָתָא עַל זֶה דְּהַיְינוּ רי"ו והרמ"ה עִם שֶׁלְּכְאוֹרָה דְּבָרֵי רַשׁ"י נוֹטִים לְדִבְרֵי הרמ"ה וְהֵיכָא דְּאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ לָא מִבָּעְיָא אִם נָתָנָם בְּיָדָהּ כֻּלָּן כא' וַאֲכָלָתַן דְּהָוְיָא וַדַּאי מְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא אֲפִילּוּ נָתַן לָהּ אֶחָד אֶחָד הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת כֵּינָן דְּכָבָר אָמַר בְּאֵלּוּ.

וְאִם אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ וְנָתַן לָהּ א"א וְחָזְרָה בָּהּ בָּאַחֲרוֹנָה לָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת כֵּינָן שֶׁעֲדַיִין לֹא הִגִּיעוּ לְיָדָהּ מִתּוֹסְפֵי רי"ד וְהוּא בֶּאֱמֶת דִּין בָּרוּר וְנָכוֹן וְיֵשׁ לַחְקוֹר הֵיכָא דְּאָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי בָּזוֹ וּבָזוֹ אִם לְעִנְיַן פְּסַק הַהֲלָכָה מִצְטָרְפוֹת כֻּלָּן לש"פ אוֹ לֹא וְנִרְאֶה שֶׁאִם בָּאנוּ לָדוּן מֵאוֹמֶד דַּעְתֵּנוּ הָיָה רָאוּי לִפְסוֹק בְּהַהּ חֲלֻקָּה שֶׁאֲפִי' יֵשׁ בְּכֻלָּן ש"פ לֹא תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת וַדַּאי אֶלָּא בְּסָפֵק וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא דְּכֵיוָן דְּסָתָם לָן תַּנָּא בפ' שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן דְּלָא כְּר"ש וְאִיכָּא פְּלֻגְתָּא בֵּין רַבִּי יְהוּדָה ור"מ בְּוֹלֹא לְהַּ וְלֹא לְהַּ וכו' דִּלְחַד תַּנָּא בְּוָא"ו הָוֵי פָּרָט וּבְלֹא וָא"ו הָוֵי כְּלָל וּלְאִידָךְ תַּנָּא הָוֵי אִיפְכָּא הָיָה מַן הָרָאוּי לָחוּשׁ לְהַחְמִיר וְלוֹמַר דְּכֵיוָן דְּלִחַד תַּנָּא הֵיכָא דְּאָמַר וְלֹא לְהַּ הָוֵי כְּאִילּוּ אָמַר שְׁבוּעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ כֵן נֹאמַר הֵיכָא דְּאָמַר בָּזוֹ וּבָזוֹ כְּאִילּוּ אָמַר הִתְקַדְּשִׁי הִתְקַדְּשִׁי וְנָחוּשׁ לְהַחְמִיר וְתִהְיֶה סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת אֲבָל הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת פָּסַק דְּדַוְקָא הֵיכָא דְּאָמַר הִתְקַדְּשִׁי הִתְקַדְּשִׁי הוּא דְּהָוֵי פְּרָטָא אֲבָל אָמַר בָּזוֹ וּבָזוֹ לָא וְכֵן פָּסַק הַטּוּר וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא מִשּׁוּם דְּבַגְמ' אָמְרִי' מַאן תְּנָא הִתְקַדְּשִׁי הִתְקַדְּשִׁי ר"ש וכו' וְסָתָם לֵיהּ לְמִלְּתֵיהּ כר"ש אֶלָּא דְּקַשְׁיָ' טוּבָא דְּבְפֶרֶק ד מהל' שְׁבוּעוֹת כָּתַב שְׁבוּעָה שֶׁאֵין לְהַּ בְּיָדִי לֹא לְהַּ וְלֹא לְהַּ חַיָּיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְהֵם בָּאֱמֶת דְּבָרִים סוֹתְרִים וְהָרַב הַגָּדוֹל מהורי"ק זלה"ה בפ"ד מה' נְדָרִים וּבְהִלְכוֹת אִישׁוּת נִתְעוֹרֵר בָּזֶה וְעָלָה תֵּירוּץ בְּיָדִי מ"ש הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בְּהִלְכוֹת

נְדָרִים דְּכֵינָן שֶׁסָּתַם תַּנָּא בְּקִדּוּשִׁין כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וּדְלָא כְּר"ש בִּשְׁבוּעוֹת אָמְרִינַן דְּרָאָה ר' דִּבְרֵי ר"ש בְּקִדּוּשִׁין וְדִבְרֵי ר' יְהוּדָה בִּשְׁבוּעוֹת.

אֶלָּא דְּאַפֵּתִי קַשְׁיָא טוּבָא מִמַּאי דְּכָתַב בִּנְדָרִים לְמַאי דְּכָתַב בְּהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת דְּבִנְדָרִים פ"ד כָּתַב ז"ל אָמַר שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה וכו' וְכָתַב הָרַב מוהרי"ק ז"ל אָמַר שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה הַוותֵר הָרִאשׁוֹן הַוותְרוּ כֻּלָּן הַוותֵר הָאַחֲרוֹן הָאַחֲרוֹן הַוותֵר וְכֻלָּן אֲסוּרִים שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה הַוותֵר הָרִאשׁוֹן צְרִיכִין פֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּךְ הִיא הַגִּירְסָא הַנְּכוֹנָה בְּדִבְרֵי רבי' וְכֵן מָצָאתִי בס' מֻגָּהּ עכ"ל וְכָתַב בְּסָמוּךְ שֶׁדַּעַת הָרַמְבַּ"ם כגי' הַתּוֹסָ'.

וְקָשֶׁה דְּהָא בִּשְׁבוּעוֹת כָּתַב דַּוְקָא לְדִ וְלֹא לָךְ חַיָּיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּלְדַעַת ה' מוהרי"ק זלה"ה הָיָה רָאוּי לִכְתּוֹב הֵפֶךְ זֶה וְהָיָה רָאוּי לִכְתּוֹב לֹא לָךְ לֹא לָךְ חַיָּיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְהַנָּ"ל שֶׁהַגִּי' הַנְּכוֹנָה בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל הִיא הֵפֶךְ זֶה וה"ג שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה לָזֶה הַוותֵר הָרִאשׁוֹן הַוותְרוּ כֻּלָּן וכו' שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה וְלָזֶה צְרִיכִין פֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וּמַסְקִים בָּזֶה לְמַאי דְּכָתַב בפ"ז מהל' שְׁבוּעוֹת.

אֶלָּא דְּאַפֵּתִי יל"ד בְּמַאי דְּכָתַב בפי"ו מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים ז"ל הַמְחַשֵּׁב בא' וכו' אוֹ כַּזַּיִת לְמָחָר וְכַזַּיִת בַּחוּץ ה"ז הַקְרְבָּן פָּסוּל וְאֵינוֹ פִּגּוּל הֲרֵי פָּסַק דְּלָא כר' דְּאָמַר פְּרָטָא הָוֵי וּתְפוֹס ל' רֹאשׁוֹן אֶלָּא ס"ל ז"ל דְּהַמַּחֲשָׁבָה מְעֹרֶבֶת אֶלָּא דְּתָמֵיהַ לִי דְּלָא הֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב וְכַזַּיִת בְּנָא"ו דּוֹכְזַיִת בְּנָא"ו הָוֵי פְּרָטָא כמ"ש ז"ל בִּשְׁבוּעוֹת וה"ל לְמִכְתַּב כְּזַיִת לְמָחָר כְּזַיִת בַּחוּץ לְכָךְ נִרְאֶה יוֹתֵר לִמְחוֹק הס' בה' שְׁבוּעוֹת וְלִגְרוֹס לֹא לָךְ לֹא לָךְ חַיָּיב עַל כָּל א' וכו' ולפמ"ש בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם נר' דְּאִם אָמַר הִתְקַדְּשִׁי בְּזוֹ בָּזוֹ ג"כ כְּלָלָא הָוֵי דְּהָא לָא חֲשִׁיב פְּרָטָא אֶלָּא הִתְקַדְּשִׁי הִתְקַדְּשִׁי אֲבָל מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל אֵינוֹ נִרְאֶה כֵּן שֶׁכָּתַב גי' הַגְּאוֹנִים בְּזוֹ נְטָלַתּוּ בְּלֹא וָא"ו מִדְּאוֹקִימְנָא בְּסָמוּךְ כר' דְּכָתַב דְּלָא נְהִירָא דְּהָא אַוקּוֹמְתָא דְּלִקַּמָּן דְּאוֹקִימְנָה לדר' כְּרַב וּשְׁמוּאֵל הוּא אֲבָל לר' אַמִּי כְּרַבָּנָן הִיא וכו' תַּמָּה וּכְלָלָא הָוֵי דְּכַזַּיִת בְּנָאוּין הָוֵי כְּלָל כַּזַּיִת כַּזַּיִת הָוֵי פְּרָטָא וְכָתַב ז"ל שֶׁהַגִּי' הָרִאשׁוֹנָה כְּלָלָה בְּנָאוּין בָּזוֹ וּבָזוֹ וּנְטָלַתּוּ וכו' וְעוֹד בָּזוֹ וְעוֹד בָּזוֹ וְהַשְׁתָּא אָפְשָׁר לְאוֹקוֹמֵי כְּלָלָא דְּרַבָּנָן אוֹ פְּרָטָא דר' כְּרַב וּשְׁמוּאֵל כֵּן גירי' מוֹרֵי' ה' עכ"ל.

וּלְפִי זֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר הֵיכָא דְּאָמַר בָּזוֹ בְּלֹא וָא"ו שֶׁאִם אֵין בא' מֵהֶם ש"פ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה וַדַּאי מְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא בְּסָפֵק: (הֲלָכָה ג' דַּף מז וַדַּף מח) אָמַר רַב הַמְקֻדֶּשׁ בְּמִלְוֶה כו' פרש"י אֲפִילּוּ שֶׁהִיא בְּעַיִן וְטָעֲמָא דְּמִילְתָא הָוְיָא מִדְּנָקֵט טָעְמָא דְּלְהוֹצָאָה נָתְנָה מַשְׁמַע אפי' שֶׁהִיא בְּעַיִן אִיכָּא הַךְ טָעְמָא וְעוֹד מִדְּפָרִיךְ לְקַמָּן מֵהַהִיא בָּרַיְיתָא וְקָאָמַר ע"כ לָא פְּלִיגִי אֶלָּא דמ"ס נִשְׁתַּיֵּיר וכו' אֲבָל דכ"ע מְקֻדֶּשֶׁת בְּמִלְוָה מְקֻדֶּשֶׁת וְהֵנָּה מָצֵי לְתָרֵץ וְלוֹמַר דִּפְלִיגְתַּיְיהוּ הָוֵי אִי בָּעֵינַן בְּעַיִן אוֹ לֹא אֲבָל אֵינָהּ בְּעַיִן כ"ע לָא פְּלִיגִי דְּלָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת לד"ה לְכָךְ הֲוְצְרַךְ לוֹמַר דַּאֲפִי' אֵינָהּ בְּעַיִן קָאָמַר רַב.

נֵימָא כְּתַנָּאֵי ע"כ לָא פְּלִיגִי וכו'. מַאי לָאו וכו' בְּלֹא מַאי לָאו נָמֵי מָצֵי לְמִפְרַךְ אֶלָּא שָׁבָא לְמַעֵט הַקֻּוּשְׁיָא דַּאֲפִי' תֵּימָא דְּבִישָׁנָה בְּעַיִן פְּלִיגִי וְהָוְיָא פְּלִוגְתַּיְיהוּ אִי מִלְוָה לְהוֹצָאָה נָתְנָה אוֹ לֹא דְּהַךְ טָעְמָא שַׁיָּיךְ אפי' בְּמִלְוָה שֶׁהוּא בְּעַיִן אַכַּתִּי קַשְׁיָא לְרַב וכ"ש אִי מוֹקְמַתְּ פְּלִוגְתַּיְיהוּ בְּאֵינוּ בְּעַיִן וְאֵין לוֹמַר דְּרַב אָתָא לְאַשְׁמוֹעִי' דְּלָא נֵימָא דִּבְאֵינָהּ בְּעַיִן פְּלִיגִי אֲבָל יֶשְׁנָהּ בְּעַיִן תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת דְּוַדַּאי אֵין סְבָרָא לְחַלֵּק בְּדָבָר וְאָפְשָׁר שֶׁבַּעֲבוּר זֶה אָמַר הַתַּלְמוּד מַאי לָאו וכו'.

וְאֶלָּא הָא דְּאָמַר ר' אֶלְעָזָר וכו' אֵין לוֹמַר דר' אֶלְעָזָר מוֹקֵי פְּלוּגְתַּיְיהוּ בְּמִלְוָה אִי לְהוֹצָאָה נָתְנָה אוֹ לֹא דְּלֹא יִתָּכֵן זֶה כְּלָל מִכֹּחַ הַסִּיפָא דְּקָתָנֵי וְשָׁוִין בְּמֶכֶר שֶׁזֶּה קָנָה וְאִי מִלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה בְּמַאי קָנֵי: הֲלָכָה ד מֵיתִיבִי הָאוֹמֵר לְאָשָׁם וכו' וַהֲלָכָה וכו' מִלְּשׁוֹן וְהָלְכָה וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּטַעְמָא מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה וּמְצַאתּוּ דְּבִשְׁעַת הַקִּדּוּשִׁין לֹא הָיְתָה יוֹדַעַת כְּלָל אֲבָל אִם בִּשְׁעַת קִידּוּשִׁין כְּבָר יָדְעָה הֵיא שֶׁהָיָה הַפִּקָּדוֹן חָסֵר וְקִדְּשָׁהּ בּוֹ גְּמָרָה דַּעְתָּהּ וּמְקֻדֶּשֶׁת נַפְשָׁהּ וְהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת גְּמוּרָה לְדִבְרֵי הַכֹּל אֲבָל אַפְּתִי יֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה תִּהְיֶה מְקֻוָּדֶשֶׁת כֵּיוָן שֶׁהָאִשָּׁה הַזֹּאת הָיְתָה עוֹלָה עַל דַּעְתָּהּ לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל הַפִּקָּדוֹן וְנִמְצָא חָסֵר הַשְׁתָּא נִמְצָא שֶׁלֹּא נִגְמַר רְצוֹנָהּ כְּלָל וְלָמָּה תִּהְיֶה מְקֻוָּדֶשֶׁת.

וְהָרֹאשׁ זַ"ל פֵּירֵשׁ שֶׁמַּעְתִּין שֶׁהָאִשָּׁה לֹא יָדְעָה שִׁיּוּוּי הַפִּקָּדוֹן כְּלָל וְעִיקָּר וּלְכָךְ גְּמָרָה דַּעְתָּהּ שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ אֲפִילּוּ בִּפְרוּטָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וְרָאִיתִי בְּהָרִיטְבָ"א זַ"ל פִּי' מִשּׁוּם דְּלִישָׁנָא דְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ מַשְׁמַע בְּמַה שֶׁיֵּשׁ מִן הַפִּקָּדוֹן בְּיָדְךָ בֵּין רַב לְמַעֵט וְהִיא נִתְרַצָּה בַּדָּבָר וּמַיְירֵי דְּאָמַר' אֵין דְּאִלּוּ בִּשְׁתִיקָה לָא סַגִּי דִּשְׁתִיקָה דְּלְאַחַר מַתָּן מָעוֹת לָאו כְּלוּם הִיא וַאֲפִילּוּ בְּשֶׁדַּיְינִי דְּאָבַל כֵּיוָן שֶׁאָמְרָה אֵין מְקֻוָּדֶשֶׁת וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לוֹמַר סְבוּרָה הָיִיתִי לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל הַפִּקָּדוֹן וְלֹא נִתְרַצֵּיתִי בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה ע"כ הִנֵּה מִדְּבָרָיו זַ"ל נִרְאֶה שֶׁלֹּא חִילֵּק חִילּוּק הָרֹאשׁ"ש זַ"ל וְכָל עִיקָּר כַּוָּנָתוֹ לְתָרֵץ הַקּוּשְׁיָא שֶׁכָּתַבְתִּי וְהִיא מִשּׁוּם דְּקָאָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ אֲבָל אִם הָיָה אוֹמֵר הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּפִקָּדוֹן לְבַד לֹא הָיְתָה מְקֻוָּדֶשֶׁת: וְנִרְאֶה שֶׁלֹּא חִילְּקוּ חִילּוּק הָרֹאשׁ"ש זַ"ל אֲבָל הָרֹאשׁ"ש זַ"ל נִרְאֶה שֶׁמְּחַלֵּק גַּם כֵּן חִילּוּקוֹ שֶׁל הָרִיטְבָ"א שֶׁהֲרֵי כָּתַב זַ"ל וְגַם הוּא אֵינוֹ חַיָּיב לְהַשְׁלִים כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִזְכִּי' סְכוּם בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשִׁין וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו שֶׁלֹּא הִזְכִּיר סְכוּם הַיְינוּ בַּעֲבוּר שֶׁאָמַר הִתְקַדְּשִׁי בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ מַשְׁמַע הֵן רַב הֵן מְעַט אֲבָל אִם הָיָה אוֹמֵר הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי אֵין לְךָ סְכוּם גָּדוֹל מִזֶּה: אַדְּתָנֵי סֵיפָא וּבְמִלְוָה וכו'.

קָשֶׁה לְעוֹלָם דְּאַיְירֵי דְּלָא קַבִּיל עֲלֵי' אַחֲרָיוּת וּנְקָט מִלְוָה לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר"ש דְּאִי הָיָה אוֹ' ר"ש דְּפִקָּדוֹן שֶׁקִּבֵּל אַחֲרָיוּת הָוֵי בְּלֹא קִבֵּל עֲלֵי' אַחֲרָיוּת הָיִיתִי טוֹעֶה בְּדַעְתּוֹ דס"ל דְּמִלְוָה אֲפִילּוּ יְשָׁנָה בְּעַיִן אֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּמִלְוָה לְהוֹצָאָה נָתְנָה לְהָכִי נְקָט מִלְוָה מִשּׁוּם ר"ש אֲבָל בְּרַבָּנָן לֵיכָּא לְמִטְעֵי בְּדַעְתּוֹ כְּלָל דְּהָא כֵּיוָן דִּבְפִקָּדוֹן אֲפִילּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּיר ש"פ ס"ל דְּמְקֻוָּדֶשֶׁת ע"כ ס"ל דְּכָל מַה שֶׁחַיָּיב הָאָדָם הָוֵי כְּאִילּוּ הַמָּעוֹת הֵם בְּעַיִן: כְּלָל וְנִרְאֶה דְּלָא אָמְרִינַן דְּנָקַט זֶה לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחַ וְדִבְרֵי פְּלוּגְתֵּי' אֶלָּא דְּוָקָא הֵיכָא שֶׁהַחִידּוּשׁ הוּא בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר עַצְמוֹ שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו אֲבָל הָכָא אֵינוֹ כֵּן שֶׁהַמַּחֲלוֹקֶת שֶׁחוֹלְקִים שלת"ק אפי' לֹא נִשְׁתַּיֵּיר וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן אִם נִשְׁתַּיֵּיר אֵין אִם לֹא נִשְׁתַּיֵּיר לֹא אֵין שׁוּם חִידּוּשׁ בֵּין מִלְוָה לְפִקָּדוֹן אֶלָּא דְּאָנוּ אוֹמְרִים דְּנָקַט הָכִי לְאַשְׁמוֹעִינַן חִידּוּשׁ אַחֵר מִבַּחוּץ לְדַעַת ר"ש וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה דְּנָקַט ת"ק בְּמִלְּתֵי' מִלְּתָא דְּלֹא שַׁיָּיךְ בְּמַחֲלוּקְתָּם אֶלָּא כִּי הֵיכִי דְּלָא נִטְעֵי בְּדִבְרֵי הָאֶחָד בְּדִין אַחֵר כַּנַ"ל: עוֹד קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ נִפְלוֹג וְלִתְנֵי וכו' דְּהָא כֻּלָּהּ בְּדִידָהּ בִּסְתָם שֶׁלֹּא קִבֵּל כְּלָל אַחֲרָיוּת אֶלָּא בִּסְתָמָא דִּבְפִקָּדוֹן הָוֵי סְתָמָא לָא קַבִּיל וּבְמִלְוָה הָוֵי סְתָמוֹ כְּפֵירוּשׁוֹ: כְּלָל וְנִרְאֶה דְּכֻלָּהּ בְּדִידָהּ שַׁיָּיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּמַאי דְּמַקְשֵׁי' דְּהַיְינוּ קַבֵּל גָּמוּר וְלֹא קַבֵּל אַחֲרָיוּת כְּלָל אֲבָל סְתָם עִנְיָן אַחֵר הוּא וְאֵינוֹ מֵעִין הַקּוּשְׁיָ' דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְעוֹד דִּסְתָמָא בְּמִלְוָה הַיְינוּ קַבֵּל גָּמוּר וְלָא הָוֵי זֶה כֻּלָּהּ בְּדִידָהּ: עוֹד קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ נִפְלוֹג וכו' דְּהָא שַׁיָּיךְ לְתָרֵץ וְלוֹמַר נַעֲשָׂה פִּקָּדוֹן בְּאַחֲרָיוּת מִלְוָה וְנִרְאֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר נַעֲשָׂה אֶלָּא כְּשֶׁהַדָּבָר הַשָּׁנוּי יֵשׁ בּוֹ חִידּוּשׁ יוֹתֵר דְּאָז שַׁיָּיךְ לוֹמַר נַעֲשָׂה אוֹתָהּ הַחֲלוּקָ' עִם שֶׁאֵינוֹ כ"כ

עִם אוֹתָהּ הַשְּׁנוּיָה אֲבָל פִּקָּדוֹן בְּאַחֲרָיוּת וּמַלְוֶה דְּתַרְוַיְיהוּ שָׁוּוּ אַהֲדָדֵי וְאֵין בֵּינֵיהֶם חִילּוּק כְּלָל לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר נַעֲשָׂה בְּזֶה וְאֶלָּא הָא דאר"ה וכו' קָשֶׁה דר"ה יאמַר לָךְ דִּבְמַלְוֶה פְּלִיגִי אִי מְקַוְּדָשֶׁת בְּמַלְוֶה אוֹ לֹא עוֹד קָשֶׁה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ לר' אַמִּי דְּאָמַר בב"מ פ' הַשּׁוֹאֵל דַּאֲפִילּוּ לֹא בִּקֵּעַ בּוֹ קְנָאוֹ נִימָא כְּתַנָּאֵי אַמְרָהּ לִשְׁמַעְתֵּיהּ וְלָא מָצֵי לְדַחוֹק וְלוֹמַר דִּבְמַלְוֶה פְּלִיגִי אִי בְּמַלְוֶה מְקַוְּדֶשֶׁת אוֹ לֹא דְּהָא ר' אַמִּי ס"ל דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוֶה אֵינָהּ מְקַוְּדֶשֶׁת דְּקָאָמַר ש"מ מדר' אַמֵּי תִּלָּת וכו' וְנִרְאֶה דר' אַמִּי דְּאָמַר דִּבְמַלְוֶה פְּלִיגִי כִּדְמַעְיְקָרָא וְאִיהוּ לָא קָאָמַר הַךְ דִּינָא כִּי הֵיכִי דְּלִקְשֵׁי לֵיהּ נִימָא כְּתַנָּאֵי וְלָא אָתָא כִּי אִם לפ' הַמִּשְׁנָה דְּהָיְתָה אוֹכֶלֶת וכו' וּפֵירְשָׁהּ אַסִּיפָא וס"ל כְּתַנָּא דְּמַתְנִי' אֲבָל רַב דְּאוֹקֶמָא אַרִישָׁא וּמֵימְרָא דְּמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוֶה אָמְרָה בְּאַפֵּי' נַפְשָׁהּ לְכָךְ פָּרִיךְ לֵיהּ בַּגְּמָרָא לִימָא כְּתַנָּאֵי וְרַב הוּנָא הוּא תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַב אֵין רָאוּי שֶׁיַּחֲלוֹק עַל רַבּוֹ וְאִם לֹא מוֹקֵי פְּלֻגְתֵּי' דְּהָנֵי תַּנָּאֵי בִּמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוֶה אֵין לוֹ לְרַב הוּנָא לַחֲלוֹק עָלָיו וְלֹא אַשְׁכַּח שׁוּם פְּלוּגְתָּא אַחֲרִיתִי אֶלָּא דִּפְלִיגִי בְּמַלְוֶה בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה לְכָךְ פָּרִיךְ לִימָא כְּתַנָּאֵי וכו': וְעוֹד נִרְאֶה לְרַב הוּנָא דא"א כְּלָל דְּאִי פְּלִיגָא בִּלְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וַאֲפִי' הָכִי קָאָמַר ר"ש דִּמְקַוְּדֶשֶׁת מ"מ רַב הוּנָא אָתֵי כְּתַנָּאֵי דְּהָא לר"ש הִיא מְקַוְּדֶשֶׁת וְאֶפְשָׁר דְּטַעֲמָא הָוֵי דְּכֵיוָן דְּלָאו לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה הָוֵי כְּאִילּוּ לְעוֹלָם הִיא בְּעַיִן וּבְמַה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּיר הָוֵי מְקַוְּדֶשֶׁת וְדוֹחֵק עוֹד קָשֶׁה אַמַּאי לָא קָמְשַׁנֵּי אַקַּוְשֵׁי' קַמָּיְיתָא דְּפָרִיךְ אַלִּיבָּא דְּרַב נִימָא כְּתַנָּאֵי הַמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוֶה אֵינָהּ מְקַוְּדֶשֶׁת וי"א מְקַוְּדֶשֶׁת וכו' דִּפְלִיגִי בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה כְּגוֹן שֶׁלֹּא הוֹצִיאָהּ כְּלָל וְדָמֵי לִפְלֻגְתַּיְיהוּ דְּהָכָא וְנִרְאֶה דא"כ אַמַּאי קָאָמַר וְשָׁוִין וכו' דְּאִי מַלְוֶה בְּעַיִן לְרַבָּנָן אֵינָהּ מְקַוְּדֶשֶׁת דְּהָוֵי כְּאִילּוּ נִיתְּנָה לְהוֹצָאָה אַמַּאי בְּמָכָר קָנָה.

וּלְהָכִי גַּם כֵּן לָא מוּקֵי לָהּ בְּמַלְוֶה דַּאֲחֵרִים דְּהָוְיָא פְּלוּגְתָּא לְקַמָּן דא"כ אַמַּאי שָׁוִים בְּמָכָר וק"ל: לִימָא כְּתַנָּאֵי הַתְקַדְּשִׁי לִי בַּשֵּׁ"ח וכו' הַאי שֵׁ"ח ה"ד אִילֵימָא שֵׁ"ח דַּאֲחֵרִים הַיְינוּ מַלְוֶה בְּיַד אֲחֵרִים: קָשֶׁה נִימָא דְּמַלְוֶה בְּיַד אֲחֵרִים דְּקָאָמַר הַיְינוּ אֲפִילּוּ אִיתָא הַמַּלְוֶה בְּעַיִן בְּיַד אֲחֵרִים וְטַעְמָא דר"מ דְּאָמַר מְקַוְּדֶשֶׁת הוּא דְּכֵיוָן דְּהָיְתָה בְּעַיִן אֶפְשָׁר לוֹ לַחֲזוֹר מֵהֶם וּלְהָכִי מְקַוְּדֶשֶׁת וְטַעְמָא דְּרַבָּנָן הוּא מִשּׁוּם דְּלָא אֶפְשָׁר בַּחֲזָרָה וַחֲלוּקוֹת הַבָּרַיְיתָא הֵם לֹא זוֹ אַף זוֹ.

וְנִרְאֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ אֶפְשָׁר בַּחֲזָרָה אוֹ לֹא אֶפְשָׁר אֶלָּא דַּוְקָא בְּאִשָּׁה כֵּיוָן דְּהַמָּעוֹת בְּיַד הָאִשָּׁה דַּאֲפִילּוּ בַּחֲזָרָה הָוֵי כְּאִילּוּ נָתָנָם בְּיַד הָאִשָּׁה אֲבָל הֵיכָא שֶׁהַמַּלְוֶה בְּיַד אֲחֵרִים אע"ג דְּהוּא בְּעַיִן דְּאֶפְשָׁר לוֹ בַּחֲזָרָה מ"מ כֵּיוָן דְּמְקַדְּשָׁה בַּמַּלְוֶה שֶׁהוּא בְּיַד אֲחֵרִים וְלֹא חָזַר מֵאוֹתָהּ מַלְוֶה הָוְיָא מַלְוֶה וְלָא שָׁאנֵי לָן בֵּין הִיא בְּעַיִן לְאֵינָהּ בְּעַיִן הֵיכִי שֶׁמְּקַדְּשָׁהּ בְּמַלְוֶה שֶׁהוּא בְּיַד אֲחֵרִים.

הַיְינוּ מַלְוֶה בְּיַד אֲחֵרִים וכו' קָשֶׁה נִימָא דְּפֵרוּשָׁהּ קָמְפָרֵשׁ שְׁטַר חוֹב דְּלָא הָוֵי שֵׁ"ח דְּיָדָהּ אֶלָּא שֶׁהָיָה לוֹ מַלְוֶה בְּיַד אֲחֵרִים. וְנִרְאֶה דְּהָכָא לָא מָצֵי לְמֵימַר הָכִי דא"כ הִיל"ל אֲחֵרִים הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּשִׁטְרֵי חוֹב וּמְפָרֵשׁ דְּהַיְינוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַלְוֶה בְּיַד אֲחֵרִים אוֹ הִיל"ל שֶׁהָיָה לוֹ מַלְוֶה בְּיַד אַחֵר וּמְפָרֵשׁ הַשֵּׁ"ח שֶׁהִזְכִּיר לְמַעְלָה לְהָכִי לָא קָאָמַר פֵּרוּשֵׁי קָמְפָרֵשׁ עִם שֶׁבָּאֻמָּת אֵין צָרִיךְ לָזֶה דְּהָכָא נִרְאֶה לוֹ דּוֹחֵק וְדַוְקָא לְעֵיל דְּלֵיכָּא שִׁנּוּיָא אַחֲרִיתִי קָמְשַׁנֵּי הָכִי וק"ל: אֶלָּא בְּשֶׁטַר חוֹב דִּידַהּ: יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי לָא מוּקֵי כְּשֶׁהַמַּלְוֶה הוּא בְּעַיִן וּפְלִיגִי בְּמַאי דִּפְלִיגִי מֵעִיקָּרָא דִּפְלִיגִי אִי מַלְוֶה בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה וכו' וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּאִם כֵּן

הָא אִפְּלִיגוּ בַּהּ חֲדָא זִימְנָא דְּהָא הַשְׁתָּא כִּדְקָאָמַר דִּפְלִיגִי בִּשְׁטָר חוֹב דְּיָדָהּ וכו' ע"כ פְּלֻגְתָּא דְּלֵעֵיל לָא הָוְיָא בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה אֶלָּא פְּלֻגְתָּא הָוֵי אֲפִילּוּ אֵינָהּ בְּעַיִן וְלָא קַשְׁיָא לָן תַּרְתֵּי לָמָּה לִי וּלְהַהּ דְּפָרִיךְ דְּקָמַפְלְגִי אִי מִלְוָה לְהוֹצָאָה נָתְנָה צ"ל דְּטַעְמָא דר"מ דְּאָמַר מְקֻוָּדֶשֶׁת הַיְינוּ דַּוְקָא בְּיֵשׁ בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּעַיִן דְּאִם לֹא כֵּן לָמָּה תִּהְיֶה מְקֻוָּדֶשֶׁת לר"מ: וְאֶפְשָׁר דְּהָכָא אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּעַיִן לר"מ וְהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת וּלְעֵיל דְּהַוְצָרַךְ ר"מ ש"פ נִשְׁתַּיֵּיר וכו' הַיְינוּ מִשּׁוּם שֶׁנִּגְנַב וְלֹא נֶהֱנָה מִמֶּנָּה כְּלָל וּלְהָכִי צָרִיךְ בָּהּ שֶׁתֶּהֱנֶה מִשָּׁוָה פְּרוּטָה לְפָחוֹת: בְּמִלְוָה בִּשְׁטָר בְּמַאי פְּלִיגִי הַהּ קוּשְׁיָא עַל דִּבְרֵי הַבָּרַיְיתָא בִּפְנֵי עַצְמָהּ קַיְימָהּ דְּלָא נִמְשְׁכָה קוֹשְׁיָא זוֹ מִצַּד תֵּירוּץ דְּהָא מַעִיקָּרָא נָמֵי כְּשֶׁאָמַר אֶלָּא בַּשַּׁ"ח דַּאֲחֵרִים נָמֵי קָשֶׁה בְּמִלְוָה בִּשְׁטָר בְּמַאי פְּלִיגִי וכו' ובמ"ש הַתּוֹסָפוֹת בד"ה לְעוֹלָם שַׁ"ח וכו' וא"ת ומ"ש וכו' לִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה שֶׁקּוֹשְׁיָיתָם גַּם כֵּן קַיְימָא אַמַּאי דְּפָרִיךְ מֵעִיקָּרָא אִילֵימָא בַּשַּׁ"ח דַּאֲחֵרִים וכו' דְּמַשְׁמַע דְּאִי אַיְירֵי בַּשַּׁ"ח דַּאֲחֵרִים נִיחָא וְקָשֶׁה דְּמַאי שְׁנָא.

וְנִרְאֶה דאה"נ אֶלָּא רָצָה בעה"ג לְתַקֵּן הַבָּרַיְיתָא מֵעִיקָּרָא: וְהִרְשָׁה עֲלֵיהֶם פרש"י כְּתַב הִרְשָׁאָה עֲלֵיהֶם בָּאֱמֶת שֶׁהִרְשָׁאָה עַל מִלְוָה ע"פ כְּפִי הַסְכָּמַת רֹוב הַפּוֹסְקִים אֵינָהּ מִדִּינָא דְּגְמָרָא אֶלָּא מִתַּקָּנַת הַגְּאוֹנִים ז"ל וְגַם לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּמוּקֵי שֶׁהִקְנָה לָהּ בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן ק' דא"כ אֵין צָרִיךְ הִרְשָׁאָ' כֵּינָן דִּבְמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן הִקְנָה לָהּ וְהָרִיטְבָ"א כָּתַב שֶׁהִשְׁלִיטָן עֲלֵיהֶם.

וּמַה מְאֹד מִתְקוּ לִי דְּבָרָיו ז"ל שֶׁהֵם כְּפִי הַמַּסְקָנָא: תּוֹסָפוֹת דכ"ע וכו' יֵשׁ לְהוֹכִיחַ וכו' וְקָשֶׁה לִי הֵיכִי מוּכָח דְּאֵין הֲלָכָה כר' דְּלְעוֹלָם דַּהֲלָכָה כר' וּמַאי דְּלָא קָאָמַר דכ"ע אִית לְהוּ כר' מִשּׁוּם דס"ל לְתַלְמוּדָא דלר' א"צ אפי' אֲמִירָה בַּפֶּה וּבִמְסִירַת הַשְׁטָר סַגִּי אֲבָל לְרַבָּנָן דְּלָא סַגִּי מְסִירָה וְצָרִיךְ ג"כ שֶׁיִּכְתּוֹב משו"ה בָּעֵינַן שֶׁיִּכְתּוֹב ג"כ שִׁעְבּוּדוֹ שׁוּב רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בב"ב דַּף ע"ו גַּם כֵּן זֶה לְהוֹכִיחַ דַּהֲלָכָה כר' ע"ש: תּוֹסָפוֹת כִּי קָאָמַר רַב וכו' וּבְסָמְכ' דעת' קָמַפְלְגִי וְכִדְקָאָמַר לְעֵיל וכו' פִּי' דְּבִסְמַכ' דעת' וְאֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת אִם יַחֲזוֹר וְיִמְחוֹל ומ"ס לָא סָמְכָה דעת' דְּחוֹשֶׁשֶׁת שֶׁמָּא יִמְחוֹל אוֹתוֹ לַלֹּוֶה וק"ל.

נימ' כְּתָנַאי וכו' הַאי שַׁ"ח ה"ד וכו' אִילֵימָ' וכו' קשי' דר"מ אר"מ. קָשֶׁה נִימָא דר"מ דְּקָאָמַר לְעֵיל מְקֻוָּדֶשֶׁת הָוֵי מִטַּעַם דְּאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בַּשַּׁ"ח דְּכֵינָן דְּהִזְכִּיר לָהּ חוֹב סמכ' דעת' לְהִתְקַדֵּשׁ בְּאוֹתוֹ חוֹב וּמִטַּעַם זֶה הָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת אֲבָל הָכָא אַיְירֵי דְּאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בִּשְׁטָר וְלֹא הִזְכִּיר שׁוּבְקַל וּבָהָא פְּלִיגִי דר"ע סָבַר דְּאֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת מִשּׁוּם דְּדַעְתָּהּ שֶׁל אִשָּׁה אֵינָהּ לְהִתְקַדֵּשׁ עַצְמָהּ בִּנְיָיר וְגַם לֹא בְּחוֹב שֶׁהֲרֵי לֹא הִזְכִּיר לָהּ חוֹב כְּלָל ור' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּנַדַּאי סוֹמֶכֶת אַחוֹב שֶׁל וַחֲכָמִים אוֹמְרִים דְּכֵינָן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר אֶלָּא הַשְׁטָר דעת' אַנְיָיר אִם יֵשׁ בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה מְקֻוָּדֶשֶׁת וכו'.

תּוֹסָפוֹת וְרַבָּנָן מְסַפְּקָא וכו' כַּוָּנָתָם ז"ל בְּרוּרָה דִּלְהָכִי מָחֲקוּ הַגִּירְסָא מִטַּעְמָא דְּבַגְּמָרָא קָאָמַר כְּרַבָּנָן מְסַפְּקָא וכו' מַשְׁמַע דְּהָוֵי סָפֵק וְהֵם אָמְרוּ דְּלָא הוי' מְקֻוָּדֶשֶׁת כְּלָל לְהָכִי לָא גְּרִיס דְּאִם לָאו וכו' וְדַרְדְּקֵי דָּנֵי רַב יוֹדְעִים זֶה וְתָמַהְתִּי מִמָּהָר"י אַדֶּרְבִּי' ז"ל סִימָן י"ז הַוְצָרַךְ לִכְתּוֹב דֶּרֶךְ דָּחוּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת הַדָּבָר אֵין צוֹרֶךְ בּוֹ.

בָּתַר דְּבָעֵיָא הַדַּר פשט' וכו' לִכְאוֹרָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק דְּבָתַר דְּיָלְפִינַן שְׁטָר מֵהֶקֵּישָׁא דְּוִיצְאָה וְהָיְתָה אַמַּאי לָא יָלְפִינַן כָּל הַהֲוָיוֹת דְּנָקִישׁ אַהֲדָדֵי וְנֹאמַר דְּמַה לִשְׁטָר לִשְׁמָהּ אַף כָּסֶף וכו. וְנִרְאֶה דְּהַסְּבָרָא מְחַיֶּבֶת שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִשְׁמָהּ וְטַעְמָא דִּשְׁטָר הָוֵי מִשּׁוּם דִּשְׁטָר גּוּפוֹ לָא

יָלְפִינַן בְּאִשָּׁה אֶלָּא מִגֵּט לָהָכִי יָלְפִינַן כֵּוָלָּה מִלְּתָא מִגֵּט כנר' וְכֵן נִרְאֶה מִדְּקְדּוּק רַשִׁ"י לְעֵיל דַּף ט' וְהָרָ"ן בְּרֵישׁ פ"ק דְּקִדּוּשִׁין כָּתַב טַעַם בְּכֶסֶף דְּלָא בעי' לִשְׁמָהּ.

נֵימָא כְּהָנֵי תַּנָּאֵי וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק שָׁאנֵי הָכָא דִּתְפִיס בְּיָדַיִם הַשִּׁירִים וְהַגְּזָמִי' ואע"ג שֶׁלֹּא בָּאוּ לְיָדוֹ בְּתוֹרַת נימ' דִּבְהָכִי פְּלִיגִי הָנֵי תַּנָּאֵי לְמַר הָנֵי דִּינוֹ כִּמְקֻדָּשׁ בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלֶיהָ וּמַחֲזִי' לוֹ הַמַּשְׁכּוֹן וְהָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת וַחֲכָמִים או' דְּאֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת כֵּינָן דְּלָאו בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן אַתָּא לְיָדָהּ.

וְנִרְאֶה דְּהוּא דּוֹחֵק לְאוֹקוֹמֵי פְּלוּגְתָּ' בְּהָכִי וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים דְּבָהָא לָא הַוו פְּלִיגִי תַּנָּאֵי: הַלָּכָה ד וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי כָּל הַסְּוּגְיָא אֲבָאֵר קִיצּוּרֵי הַדִּינִים בְּדֶרֶךְ קְצָרָה שֶׁהַמְקֻדָּשׁ בְּמִלְוָה אֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת אפי' הוּא בְּעַיִן וַאֲפִילּוּ לֹא הִתְחִילָה הָאִשָּׁה לְהוֹצִיא כְּלָל דְּכֵינָן דְּמוֹקֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ כְּתַנָּאֵי דְּהָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדֵךְ וכו' דְּגָרְסִי בַּבָּרַיְיתָא וּבְמַלְוֶה אעפ"י שֶׁנִּשְׁתַּיֵּיר ש"פ מְקֻוָּדֶשֶׁת וּפְלִיגִי בְּמִלְוָה בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה וְאַפִּ"ה אָמְרִי רַבָּנָן דְּאֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת אפי' שֶׁלֹּא הוֹצִיאָה אוֹתָן כְּלָל וְנִגְנְבוּ מִמֶּנָּה וְנִשְׁתַּיֵּיר ש"פ וה"ה לֹא נִגְנַב וְהָיָה הַכֹּל בְּעַיִן חַד טַעְמָא הָוֵי.

וְנִרְאֶה לִי דה"ה בְּמֶכֶר אפי' הָיְתָה כָּל הַמִּלְוָה בְּעַיִן לֹא קָנָה דְּהַלָּוָאָה מִקָּרֵי וּלְהָכִי לָא מוֹקֵי לָהּ בַּגְּמָרָא פְּלֻגְתַּיְיהוּ דְּתַנָּאֵי דִּלְעֵיל בְּמִלְוָה בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָ' כֵּן נר' מִשְּׁמַעְתִּין זוּלַת מַה שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל כְּפִי פֵּירוּשׁוֹ שהו' ז"ל מפ' בְּהַהִיא דְּיֵשׁ דָּמִים שֶׁהֵם כַּחֲלִיפִין וּכְבָר בָּא בּוֹ הַבֵּיאוּר בְּרוֹב עִנְיָן בִּמְקוֹמוֹ.

וּכְשֶׁמְּקֻדָּשָׁה בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלֶיהָ שְׁטָר דְּאֵינָ' מְקֻוָּדֶשֶׁת אִם הֶחֱזִיר לָהּ הַשְּׁטָר יֵשׁ סָפֵק בַּדָּבָר הָרָ"ן ז"ל כָּתַב דְּיֵשׁ מִי שאו' שֶׁאִם הֶחֱזִיר לָהּ הַשְּׁטָר בִּשְׁעַת קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ בִּנְיָיר ש"פ מְקֻוָּדֶשֶׁת דה"ל כִּמְקֻדָּשׁ בְּמִלְוָה וּפְרוּטָה וכו' וְהוֹכִיחַ זֶה מִן הַגְּמָרָא ע"ש.

וּבֶאֱמֶת שֶׁדְּבָרָיו תְּמוּהִים שֶׁהוּא כָּתַב בְּסָמוּךְ עַל הַמְקֻדָּשׁ בְּמִלְוָה שֶׁל אֲחֵרִים ז"ל אעפ"י שֶׁהִקְנָהוּ לָהּ בִּכְתִיבָ' וּמְסִירָה אֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּלָא סָמְכָה דעת' כֵּינָן דְּיָכוֹל לְמִחֹל לָא סמכ' דַּעְתָּא וְלֵיכָּא לְמֵימַר בְּהָא שָׁמִין אֶת הַנְּיָיר מִשּׁוּם דִּנְיָיר שֶׁל לֹוֶה הוּא כְּדִתְנַן שֶׁהִלְוָה נוֹתֵן שָׁכָר אִי מָחֵיל לֵיהּ ע"כ מְהַדַּר' לֵיהּ נִיהַלֵּיהּ נְיָירָא ע"כ.

וְכֵינָן שֶׁדַּעְתּוֹ ז"ל שֶׁהַנְּיָיר הוּא שֶׁל לֹוֶה א"כ בְּמִלְוָה דִּידָהּ בִּשְׁטָר אפי' שֶׁיַּחֲזוֹר הַשְּׁטָר בְּיָדָהּ לָמָּה תִּהְיֶה מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּהָא הַנְּיָיר הָוֵי שֶׁלָּהּ וּמִתְקַדֵּשׁ' בְּמָמוֹן שֶׁלָּהּ וְהַהֶכְרֵחַ שֶׁכָּתַב הָרָ"ן ז"ל שֶׁמַּחֲזִיר הַשְּׁטָר לַלֹּוֶה מִדְּתְנַן שֶׁהַלֹּוֶה נוֹתֵן שָׁכָר אֵינוֹ הֶכְרֵחַ דִּנְהִי דְּנוֹתֵן הַשָּׁכָר מִטַּעַם שֶׁכָּל הַנָּאָה שֶׁלּוֹ אֲבָל לֹא יַסְפִּיק טַעַם זֶה לְשֶׁלֹּא יִהְיֶה לַמִּלְוָה זְכוּת בַּשְּׁטָר.

וְעוֹד כְּדַהֲוָה מוֹקֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ דְּהָנֵי תַּנָּאֵי דְּהִתְקַדְּשִׁי לִי בִּשְׁטָר דאו' חֲכָמִים דְּשָׁמִין אֶת הַנְּיָיר וַהֲוָה בָּעֵי לְאוֹקְמֵי בְּמִלְוָה דְּיָדָהּ וְדָחֵי דא"כ קשי' דר"מ אר"מ וְלָא קשי' לֵיהּ דא"כ מ"ט דְּרַבָּנַן דְּאָמְרִי דְּשָׁמִין אֶת הַנְּיָיר וְלָמָּה שָׁמִין כֵּינָן דְּהָוֵי הַנְּיָיר שֶׁלָּהּ.

וְהָרַב הַמַּגִּיד ז"ל ג"כ כָּתַב שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁכָּתַב שֶׁאִם הָיְתָה מַלְוֶה בִּשְׁטָר וְהֶחֱזִיר לָהּ הַשְּׁטָר בִּשְׁעַת קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ בַּנְּיָיר ש"פ ה"ז מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּהָוֵי כִּמְקֻדָּשׁ בְּמִלְוָה וּפְרוּטָה וְכֵן הוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל וְהַסְּכִים שֶׁהָרַמְבַּ"ם אֵין דַּעְתּוֹ כֵּן שֶׁאִם הָיָה דַּעְתּוֹ כֵּן כְּשֶׁהֶחְזִיר דִּין הַמַּשְׁכּוֹן הי"ל לְהַזְכִּיר זֶה עכ"ל.

וְגַם הרמ"ה ז"ל נִרְאֶה דס"ל דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת הֵבִיא דְּבָרָיו הַטּוּר באה"ע סי' כ"ח ז"ל הָיָה לוֹ מִלְוֶה אֶצְלָהּ אפי' בִּשְׁטָר וכו' וַאֲפִלּוּ הֶחֱזִיר לָהּ הַשְּׁטָר כ"ח הרמ"ה שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וַאֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ ש"פ כְּיוָן דְּלָא אַדְּכַר' בְּעִידָּן קִדּוּשִׁין לְקִדּוּשֵׁי בֵּיהּ סְתָמָא כְּמִקַּדֵּשׁ בְּמִלְוָה לְחוּדֵיהּ דְּמֵי ע"כ וְיָדוּעַ שמ"ש ה"ה הוּא בכה"ג דְּלָא אַדְּכַר שְׁטָר דְּהָא דִּכְוָתֵ' כָּתַב הָרַמְבַּ"ם הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה וְהֶחֱזִיר לָהּ הַמַּשְׁכּוֹן וכו' אַלְמָא בְּמִלְוָה קִדְּשָׁהּ לֹא בְּמַשְׁכּוֹן ג"כ וְעָלָה הוּא דְּכָתַב סְבָרַת י"א.

וּמִיהוּ אִם אָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בִּשְׁטַר חוֹב זֶה וּנְתָנוֹ לָהּ כָּתַב הרמ"ה ז"ל דְּשָׁמִין אֶת הַנְּיָיר אִם יֵשׁ בּוֹ ש"פ מְקֻדֶּשֶׁת וְנִרְאֶה דְּאֵין מִי שֶׁיַּחֲלוֹק עַל דִּבְרֵי הרמ"ה ז"ל בְּזֶה שֶׁהֲרֵי רַבָּנִים אֵלּוּ לֹא דִּבְּרוּ אֶלָּא בְּמִקַּדְּשָׁהּ בְּחוֹב וְאַחַ"כ מַחֲזִיר לָהּ הַשְּׁטָר כַּנַ"ל.

וְתָמַהְתִּי מה' הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הרמ"ה ראי' מפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְכָתַב ז"ל וְכָתַב הָרָ"ן שֶׁיֵּשׁ מִי שאו' כֵּן וְגַם ה"ה בַּפֵּ"ה וכו' דְּהָא לָא שָׁיְיכִי דִּבְרֵי הָרָ"ן וה"ה לְדִבְרֵי הרמ"ה ז"ל וְדִבְרֵי אוֹתָן שאו' כֵּן חוֹלְקִים עַל דִּבְרֵי הרמ"ה לְמִי שֶׁיְּדַקְדֵּק בְּעִיּוּן הָאֲמִתִּי בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל ואפ' שֶׁגַּם כַּוָּנַת הי"א שֶׁכָּתַב ה"ה הִיא שֶׁאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי לִי בִּשְׁטָר תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי הַדִּין הוֹצִיא אוֹתוֹ מִבָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי הִתְקַדְּשִׁי בִּשְׁטָר וַהֲוָה סְלִיק דַּעְתִּי' לְמֵי דְּבַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה פְּלִיגִי וְקָאָמְרִי רַבָּנָן דְּשָׁמִין אֶת הַנְּיָיר וְהָתָם לָא קָאָמַר הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמִלְוָה אֶלָּא הִתְקַדְּשִׁי לִי בִּשְׁטָר לְחוּד קָאָמַר אֲבָל לְעוֹלָם שֶׁאִם לֹא הָיָה אוֹמֵר שְׁטָר לָא הֲוָה מְהַנֵּי מִידִי וּכְדַעַת הרמ"ה וְהָרַמְבַּ"ם בְּדִין הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁכָּתַב שֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת לֹא רָאִיתִי שֶׁהִזְכִּיר כִּי אִם הִתְקַדְּשִׁי לִי בַּמִּלְוָה וְאֶפְשָׁר דְּמַשְׁכּוֹן שֶׁאנִי דְּכֵינָן דְּתִפְיס לֵיהּ בְּיָדִים אֵין צוֹרֶךְ לְהַזְכִּיר לָהּ וְלָא מִידֵי.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִם קִדְּשָׁהּ בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ וְאַחַ"כ הֶחֱזִיר לָהּ הַשְּׁטָר הָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת אֲפִילּוּ יֵשׁ בִּנְיָיר ש"פ אֲבָל אִם אָמַר בִּשְׁעַת קִידּוּשִׁין הִתְקַדְּשִׁי בִּשְׁטָר חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי וכו' הָוְיָא וַדַּאי מְקֻדֶּשֶׁת לע"ד כמ"ש הרמ"ה ז"ל וּכְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁגַּם לְדַעַת ה"ה הָוֵי כְּאוֹמֵ' הִתְקַדְּשִׁי בִּשְׁטָר וְהָרַמְבַּ"ם לֹא כָּתַב כֵּן וְאֶפְשָׁר שֶׁדַּעְתּוֹ לִסְפֵּק בָּזֶה.

וְאִם קִדְּשָׁהּ בְּמָנָה וְנִמְצָא חָסֵר דִּינָר מִיקִּי אֲוִקּוֹמָתַ' בַּגְּמָרָא דִּפְלִיגִי תַּנָּאֵי בְּהָכִי וּלְעִנְיַן הַדִּין הָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת מֵהַהִיא דְּכָתַב הָרַ"ן בפ"ק דְּהָרִי"ף לֹא חִילֵּק וְכָתַב הָרַמְבַּ"ן מִסְּתַּבְּרָא דַּהֲלָכָה כי"א וְהָרָאָבַ"ד פּוֹסֵק כת"ק ע"ש.

וְכֵן אִם הָיָה לוֹ מִלְוָה בְּיַד אֲחֵרִים וְהִקְנָה לָהּ אפי' בִּכְתִיבָה וּמְסִירָה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּכְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה יֵשׁ לְהַחְמִיר אִם מַחֲזִיר לָהּ הַשְּׁטָר וְיֵשׁ ש"פ אִי תָּפְסִי קִידּוּשִׁין מִשּׁוּם דְּמֵי הַנְּיָיר וְאִם קִדְּשָׁהּ בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדָהּ וְיֵשְׁנוֹ בְּעֵין הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת בְּלִי סָפֵק וְאִם נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד בָּזֶה יֵשׁ לְחַלֵּק חִילּוּקִים כְּפִי מַה שֶׁדִּקְדַּקְתִּי לְמַעְלָה מִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים וְהוּא שֶׁאִם הָיְתָה יוֹדַעַת הַפִּקָּדוֹן מֶה הָיָה שָׁוֶה וּכְשֶׁקִּדְּשָׁהּ בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָהּ הֲלָכָה הִיא וּמְצָאתִי שֶׁנִּגְנַב אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כֵּינָן דְּלָא סָמְכָה דעת' לְהִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא בְּכָל הַפִּקָּדוֹן שֶׁהָיָה שָׁוֶה אֲבָל אִם יָדְעָה מֵהַגְּנֵיבָה קוֹדֶם שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ בּוֹ וַדַּאי עַל מַה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּיר מִמֶּנּוּ סָמְכָה דַּעְתָּהּ.

וְאִם לֹא יָדְעָה שִׁיּוּוּיוֹ וְקִדְּשָׁהּ כָּתַב הָרֹא"ש דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת דַּאֲפִילּוּ עַל מַה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּיר בּוֹ כֵּינָן דְּאִיכָּא ש"פ סָמְכָה דעת'. וּמִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א יֵשׁ עוֹד לְחַלֵּק דְּטַעֲמָא דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת

הִיא מִשּׁוּם דא"ל הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּפִקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדֵךְ נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדֵךְ הֵן רַב הֵן מְעַט וּבְכָךְ נִתְרַצָּ' הִיא וּמַיְירֵי דְּאָמְרָה אִין דְּאִילּוּ בִּשְׁתִיקָה לָא סַגִּי וַאֲפִי' בְּשָׁדַיִךְ וְכֵינָן דְּאָמְרָה אֵין אֵינָהּ יְכוֹלָה לוֹמַר סְבוּרָה הָיִיתִי לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל הַפְּקָדוֹן וכו' ע"כ מִדְּבָרָיו ז"ל נִרְאֶה דַּאֲפִי' דְּיָדָעָה הִיא שִׁיעוּר הַפְּקָדוֹן אַפֵּ"ה הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת.

וּלְעִנְיַן הַדִּין נר' דִּפְלִיגִי הָרִיטְבָ"א וְהָרֹא"שׁ בָּזֶה וְיֵשׁ לְהַחְמִיר וְתִהְיֶה בְּסָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם קָדְשָׁה בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן וְקִדְּשָׁ' בּוֹ וְלֹא הֶחֱזִיר לָהּ הַמַּשְׁכּוֹן יֵשׁ לְהַחְמִיר בָּהּ וְכָתַב הרמ"ה דַּוְקָא דמט' לִידֵי' דְּמִקַּדֵּשׁ אע"ג דְּמִדִּינָא מָצֵי לְמֵתְפַּסִי' אַזּוּזֵי דְּכָל כַּמָּה דְּלָא גַּלֵּי אַדַּעְתֵּיהּ דְּנָקְטִי' לֵיהּ בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת עכ"ל מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דאע"ג דְּמֵעִיקָּרָא לָא מָטָא לִידֵי' בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן מ"מ אִי אַחַר כָּךְ גַּלֵּי דַּעְתֵּי' דְּבָעֵי לְמֵתְפַּסֵיהּ בְּמַשְׁכּוֹן הָוֵי כְּשֶׁלּוֹ.

וּמִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל נִרְאֶה לְדַקְדֵּק דְּלָא הָוֵי מַשְׁכּוֹן אא"כ בָּא לְיָדוֹ מֵעִיקָּרָ' בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן שֶׁכָּךְ כָּתַב ז"ל דְּטַעְמָ' דְּמִקַּדֵּשׁ בְּמַשְׁכּוֹן מְקֻדֶּשֶׁ' הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּדַעְתָּהּ אַמַּשְׁכּוֹן וְאִיהוּ קָנֵי לֵיהּ לְמַשְׁכּוֹן מדר' יִצְחָק וְכִי אָמְרִי' הָכִי בְּמַשְׁכּוֹן דְּאָתֵי לְיָדוֹ בִּרְשׁוּת לוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ א"נ א בִּשְׁעַת הַלְוָאָה מַשְׁכּוֹן דַּאֲתָא לְיָדוֹ מֵעִיקָּרָא בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן אֲבָל הַאי דְּלָא אֲתָא לְיָדוֹ בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן אֶלָּא דְּאִיהוּ תְּפִיס לֵיהּ מִבַּפְשִׁיהּ לָא קָנֵי לֵיהּ עכ"ל.

מִלְּשׁוֹן זֶה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק דַּאֲפִילּוּ תָּפִיס לֵיהּ אַאַגְרֵיהּ אַחֵ"כ לָא מְהַנֵּי וְכֵינָן שֶׁיֵּשׁ סָפֵק בִּלְשׁוֹנוֹת הַפּוֹסְקִים נִרְאֶהדְּאֵין רָאוּי לְהָקֵל הֵיכָא דְּתָפִיס לֵיהּ אַאֲגָרִים אַחַ"כ וּכְדַעַת הרמ"ה ז"ל כְּפִי מַה שֶׁדְּקַדַּקְתִּי בִּלְשׁוֹנוֹ ז"ל וְאֵין סָפֵק שֶׁדִּבְרֵי הרמ"ה הֵם מִכָּךְ סֵוּגְיָא וכמ"ש הָרַ"ן ז"ל.

וְרַבּוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ יְרֻחָם כָּתַב בְּזֶה סָבָרָא אַחֶרֶת ז"ל כִּי נִרְאֶה לוֹמַר לכ"ע שֶׁאִם עָשָׂה לָהּ כְּבָר שִׁירִים וּנְזָמִים וְאַחַ"כ קִדְּשָׁה בִּשְׁכָרוֹ דְּהָוֵי כִּמְקֻדֶּשׁ בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן וְלָא דָּמֵי לַעֲשֹׂה לִי שִׁירִים וּנְזָמִים וְאַחַ"כ קִדְּשָׁה בִּשְׁכָרוֹ דְּהָוֵי מְקֻדֶּשֶׁת דְּכֵינָן דְּתוֹפֵס אוֹתָם בִּשְׁכָרוֹ הָוֵי כִּמְקֻדֶּשׁ בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן וְלָא דָּמֵי לַעֲשֹׂה לִי שִׁירִים וּנְזָמִים וְאֶקַּדֵּשׁ אֲנִי לְךָ דהת' לָא תְּפִיס לְהוּ אַאַגְרֵיהּ עכ"ל.

וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק מִדְּבָרָיו אֲפִילּוּ לֹא בָּא לְיָדוֹ בְּתוֹרַת מַשְׁכּוֹן. וּבִיאוּר דְּבָרָיו ז"ל נִרְאֶה שצ"ע לַהֲבִינָם הֶאֱרַכְתִּי בפי' לאה"ע.

וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה בְּדִין שְׁמַעְתִּין אִם אֲוָמֵן קוֹנָה בְּשֶׁבַח כְּלִי אוֹ לֹא כִּי בֶּאֱמֶת דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים בָּזֶה צ"ע הָרוֹצֶה לַעֲמֹד בִּדְבָרִים עַל בֵּוּרְיָן וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסֵפֶר מַשָּׂא מָלֵךְ בְּחֵלֶק ב' שַׁעַר ב' מִשְׁפָּט ב' דִּין י"א.

וְאִם קִדְּשָׁהּ בִּשְׁטָר אֵירוּסִין וְאֵין עָלָיו עֵדִים וְיֵשׁ בַּנְּיָיר שָׁוֶה פְּרוּטָה צְרִיכָה גֵּט דְּרַבָּנָן אֵין צוֹרֶךְ לְאוֹרֶךְ: הֲלָכָה א דַּף מח מַתְנִיתִין הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּדִינָר זֶה שֶׁל כֶּסֶף וכו' תְּנָא חֲדָא וכו' כְּפִי גֶוְסְחָתֵנוּ הָוֵי סֵדֶר הַגְּמָרָא שפי' דְּמִשַּׁנֵּי הָא בְּמַיָּא הָא בְּחַמְרָא הָא בְּצִיהֲרָא וְהָוֵי מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה אֲבָל ר"ח גָּרִיס הָכִי תָּנֵי חֲדָא בּוֹ וּבְמַה שֶׁבְּתוֹכוֹ וְתַנְיָא אִידַּךְ בּוֹ וְלֹא בְּמַה שֶׁבְּתוֹכוֹ וְתַנְיָא אִידַּךְ בְּמַה שֶׁבְּתוֹכוֹ וְלֹא בּוֹ וְהַשְׁתָּא קָמַקְשֶׁה לְרַשִׁ"י וּמְתָרֵץ יָפֶה וְזֹאת הִיא גי' הָרַ"ן וה"ה ז"ל.

פִּיסְקָא וְלֵית לֵיהּ לר"ש וכו' קָשֶׁה דְּמַאי קַוְשְׁיָא הִיא זֹאת דְּמַאי דְּאָמַר ר"ש דְּהָוְיָא מְקַוְּדָשֶׁת הָוְיָא מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּאֵשֶׁת אִישׁ דְּהָא דִּכְוָותַהּ קָאָמַר אַמַּתְנִי' דִּלְקַמָּן עַל מָנָת שֶׁאֲנִי כֹּהֵן וכו' וְקָאָמַר רַב יוֹסֵף עַל מַתְנִי' דְּכָסָבוּר הָיִיתִי שֶׁהִיא כֹּהֶנֶת וכו' וְקָאָמַר דִּילְמָא לְחוּמְרָא וכו' הָרֵי לְךָ דְּעִם הֱיוֹת אֻמָּת דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא מְקַוְּדָשֶׁת קָאָמַר דִּלְחוּמְרָא קָאָמַר וְיִהְיוּ קְדוּשֵׁי אֲחֵרִים תּוֹפְסִים בָּהּ וְדִכְוָותַהּ נִימָא הָכָא בְּדִבְרֵי ר"ש וְלֹא צְרִיכִים עוֹד לְדָחֳקֵי נַפְשִׁין בְּהָנָךְ דְּוָחְקֵי וְנִרְאֶה דִּבְשִׁלְמָא הָתָם כֵּיוָן דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא מְקַוְּדָשֶׁת דְּמַתְנִיתִין כְּסָבוּר הָיִיתִי וכו' כֵּיוָן דְּאָמְרִינַן דְּדָבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִים הֶכְרֵחַ לוֹמַר דִּמְקַוְּדָשֶׁת דְּקָתָנֵי הָוֵי מְשׁוּם סָפֵק אֲבָל הָכָא בִּמְקַוְּדָשֶׁת דִּנְקֵט ר"ש לְמִלְּתֵיהּ לֵיכָּא שׁוּם גִּילּוּי כְּלָל בְּדִבָּרָיו עוֹד ק' דְּמַאי פָּרִיךְ מֵהַהִיא דְּחַלָּא וְחַמְרָא דְּהָתָם גִּילָּה לוֹקֵחַ דַּעְתּוֹ שֶׁרוֹצֶה בְּחַלָּא אוֹ בְּחַמְרָא וּלְכָךְ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֲבָל הָכָא לֹא גִּלְּתָה כְּלָל מֶה הָיְתָה רְאשׁוֹנָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מנ"ל שֶׁאִם הִטְעָה לְשֶׁבַח לֹא תִּהְיֶה מְקַוְּדֶשֶׁת כֵּיוָן דְּלֵיכָּא גִּילּוּי דַּעְתָּהּ שֶׁאֵינָהּ חֲפֵצָה בְּזֶהָב דְּאָמְדַן דַּעַת הוּא דְּנִיחָא לָהּ בְּדַהֲבָא יוֹתֵר וַאֲפִילּוּ אוֹקְמֵיהּ כְּגוֹן שֶׁצְּרִיכָה לְהַשְׁלִים תַּכְשִׁיט שֶׁל כֶּסֶף עֲדַיִן יֵשׁ לְחַלֵּק חִילּוּק זֶה.

עוֹד קָשֶׁה לֵימָא דר"ש לָא פְּלִיג כִּי אִם אַחֲלוֹקֶת עָנִי וְנִמְצָא עָשִׁיר דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר אֵיכָּא דְּנִיחָא לָהּ בְּעָנִי דְּוַדַּאי בְּעָשִׁיר נִיחָא לָהּ טְפֵי. וְנִרְאֶה דְּוַדַּאי ר"ש אַכְּוָלָּהּ מִילְּתָא פְּלִיג דְּהָא לְקַמָּן קָדָיֵיק לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשֶׁבַח מָמוֹן אֲבָל בְּשֶׁבַח יוּחֲסִין לָא מִדְּפְלִיג הָכָא וְלָא אַמַּתְנִיתִין דְּלְקַמָּן: וְאִם ר"ש לֹא קָפְלִיג כִּי אִם אַחֲלוֹקֶת עָנִי וְנִמְצָא עָשִׁיר הָוָה לֵיהּ לַתַּנָּא לְמִתְנֵי שְׁאָר חֲלוּקוֹת דְּלָא פְּלִיג ר"ש בְּהוּ גַּבֵּי הָנָךְ דַּהֲווּ שֶׁבַח יוּחֲסִין פְּלִיג ר"ש בְּהָנֵי וכו'.

תּוֹסְפוֹת אֵיכָּא דְּנִיחָא לָהּ בְּכַסְפָּא פי' וכו' טַעַם הַפֵּירוּשׁ הוּא מִשּׁוּם דְּלֹא יִתָּכֵן דְּנִיחָא לֵיהּ בְּכַסְפָּא וְלָא בְּדַהֲבָא אִם לֹא שֶׁצְּרִיכָה כֶּסֶף לְהַשְׁלִים תַּכְשִׁיטֶיהָ אַדְּ קָשֶׁה דבעה"ג נִרְאֶה שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲרָכָה עַל הַדְּרוּשׁ דְּמוּקֵי הַךְ אוֹקוּמְתָא כְּדֵי לְהַקְשׁוֹת לר"ש דַּאֲנָא אָמֵינָא דְּלָא אַיְּירֵי בְּהָכִי ומשו"ה פְּלִיג ר"ש שמ"ש הַתּוֹסְפוֹת כְּגוֹן שֶׁצְּרִיכָה לָא הָוֵי אֲוקוֹמְתָא אֶלָּא ה"ק דְּאָפְשָׁר דְּנִיחָא לָהּ בְּכַסְפָּא כְּגוֹן אִם צְרִיכָה אַדְּ קָשֶׁה דְּהָא לָא דָּמֵי לְחַלָּא וְחַמְרָא דְּהָתָם וַדַּאי שֶׁהַלּוֹקֵחַ וְהַמּוֹכֵר תַּרְוַיְיהוּ נוֹחִים בְּחַלָּא דַּוְקָא אוֹ בְּחַמְרָא דַּוְקָא וְנִרְאֶה דע"כ אַיְּירֵי בְּהָכִי לְדַעַת הַתּוֹסְפוֹת דְּאִי לָא מַיְּירֵי בְּהָכִי לֹא יִתָּכֵן לְדַעַת רַבָּנָן שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מְקַוְּדֶשֶׁת כֵּיוָן שֶׁהִטְעָה לְשֶׁבַח.

אַדְּ קָשֶׁה דְּהָא בְּמַחֲלוֹקֶת עָנִי וְנִמְצָא עָשִׁיר דְּלֵיכָּא הַךְ טַעְמָא דַּאֲפִי' הָכִי פְּלִיגִי רַבָּנָן עֲלֵהּ אֶלָּא ע"כ טַעְמָא דְּרַבָּנָן אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהִטְעָתוֹ וכו'. וְאָפְשָׁר דְּעָנִי וְנִמְצָא עָשִׁיר דָּמֵי לְשֶׁבַח יוּחֲסִין וּמַטַּעְמָא דְּמָסָאנָא דְּרַב מִכְּרַעֲאי אֲבָל קָשֶׁה דְּכָל הֶכְרֵחַ הַגְּמָרָא הוּא מִדְּפְלִיג בְּרֵישָׁא וכו' ולפ"ז רְאוּיָה הָיְתָה חֲלוֹקָה זֹאת לִהְיוֹתָהּ קְבוּעָה בְּמַתְנִיתִין דִּלְקַמָּן.

וְנִרְאֶה לַהֲבָנַת הַתּוֹסְפוֹת דְּהֵם פי' כְּגוֹן שֶׁצְּרִיכָה וְהִקְשׁוּ דִּילְמָא מַתְנִי' אַיְּירִי בְּדִינַר זָהָב וְלֹא בַּחֲתִיכַת כֶּסֶף וּמִשּׁוּם הָכִי פְּלִיג ר"ש דְּהַשְׁתָּא ל"ש לְמֵימַר כְּגוֹן שֶׁצְּרִיכָה כֶּסֶף וכו' תֵּירְצוּ בְּאָמְרָם וּמִיהוּ הֵיכָא דְּהִטְעָה הָאִשָּׁה בְּמָמוֹן אֵינוֹ מְחַלֵּק ר"ש וְיָכוֹל לְהַתִּיךְ הַכֶּסֶף מֵהַדִּינָר לְהַשְׁלִים תַּכְשִׁיטָהּ וְלָא שָׁאנֵי לָן בֵּין דִּינָר לַחֲתִיכַת כֶּסֶף וז"ש לָא פְּלִיג כְּלוֹמַר לֹא הִפְלִיג בְּהָא וק"ל.

א"נ י"ל דה"ק שֶׁהֵם תֵּירְצוּ כְּגוֹן שֶׁצְּרִיכָה וכו' וַעֲדַיִן לֹא נַח דַּעְתָּם בָּזֶה דַּהֲיִתָּכֵן שֶׁמִּדִּינָר זָהָב לֹא תִּקַּח כֶּסֶף לְהַשְׁלִים תַּכְשִׁיטֶיהָ דְּהָא דָּמֵי לְחַלָּא וַחֲמָרָא לְכָךְ פי' שֶׁאִם הִטְעָה הָאִשָּׁה כְּמָמוֹן פֵּירֵשׁ שֶׁשָּׁוָה יוֹתֵר מְעוֹת הַזָּהָב מֵהַכֶּסֶף לָא פְּלִיג ר"ש בת"ק דַּאֲפִי' ת"ק מוֹדֶה

דְּמְקַדֶּשֶׁת וּפֵירוּשָׁא דְּמַתְנִי' הָכִי הָוֵי בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף פי' שִׁיעוּר גָּדוֹל מִכֶּסֶף שָׁוֶה דִּינַר זָהָב וּלְפִי הַשָּׁוְיוֹן כָּךְ הוּא דִּינַר כֶּסֶף כְּדִינָר שֶׁל זָהָב וְאֵין הפי' דִּינָר קָטָן יִהְיֶה מִכֶּסֶף הַדִּינָר כְּדִינָר שֶׁל זָהָב קָטָן כָּמוֹהוּ וְהַשְׁתָּא קָאָמַר שַׁפִּיר אִיכָּא דְּנִיחָא לֵיהּ וכו' ומ"ש לָא פְּלִיג ר"ש רָאוּי הָיָה שֶׁיֹּאמְרוּ לָא פְּלִיגִי ת"ק בְּהָכִי אֲבָל הַכַּוָּנָה הִיא זֹאת דְּלָא פְּלִיג ר"ש כְּרַבָּנָן דְּהָא רַבָּנָן לָא אַיְירִי בְּהָכִי.

וְסָבוּר הָיִיתִי לוֹמַר שבעה"ג מֵעִיקָּרָא הֲוָה ס"ד דְּאַיְירִי שֶׁאָמְרָה הִיא לִשְׁלוּחוֹ צֵא וְקַבֵּיל לִי קִדּוּשִׁין מפ' שֶׁאָמַר לִי הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף וכו' כִּדְלִקַמָּן דְּהַשְׁתָּא אִיכָּא סָבְרָא רַבָּה לְרַבָּנָן וּלְכָךְ פָּרִיךְ לר"ש הָכָא נָמֵי אִיכָּא דְּנִיחָא לָהּ זְכוּת וכו' וּמְשַׁנֵּי לֵיהּ הַטַּעַם דְּמַרְאֶ מָקוֹם הוּא לוֹ וְלֹא יוֹתֵר וְאֶפְשָׁר שֶׁזֹּאת הָיְתָה כַּוָּנַת הַתּוֹסְ' בְּאָמְרָם וּמִיהוּ וכו' כְּלוֹמַר דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי הֲוָה סָלִיק אַדַּעְתִּין דְּדַוְקָא ע"י שְׁלוּחָהּ קָאָמַר וְלֹא עַל יָדָהּ דְּבַהִיא גּוּפָהּ לֵיכָּא שׁוּם פְּלוּגְתָּא שׁוּב נִתְיַשְּׁבְתִּי בַּדָּבָר וּמַצָּתִי בְּדֶרֶךְ זֶה קֻוֹשְׁיוֹת וְהַנָּיוֹת וְהָרִאשׁוֹן עִיקָּר.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִם אָמַר לְאִשָּׁה הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף וְנִמְצָא שֶׁל זָהָב שֶׁיֵּשׁ הֶפְרֵשׁ גָּדוֹל בֵּין זל"ז לְדַעַת רַבָּנָן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל וְאִם נָחוּשׁ לפי' שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּהֵיכָא דְּהַטָּעוּת הוּא מְפֻרָסָם לָא פְּלִיגִי וּמוֹדוּ רַבָּנָן דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת יֵשׁ לְהַחְמִיר אֲבָל אֵין דַּעְתִּי נוֹטָה כְּלָל לָזֶה דְּמַאי שְׁנָא מֵעָנִי וְנִמְצָא עָשִׁיר דַּאֲפִי' הָכִי ס"ל לְרַבָּנָן דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל הֵילְכָךְ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל.

וְאִם הָאִישׁ אוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה וְהַלָּוַנִי דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְהִלָּוָהוּ שֶׁל זָהָב ג"כ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת ואע"ג דְּהָהּ אֲקוֹמְתָא אִידְּחִי בגמ' לָא אִידַּקִּי' אֶלָּא בַּעֲבוּר שֶׁלְּשׁוֹן הַמִּשְׁנָה אֵינוֹ סוֹבֵלְתּוֹ וּמִתּוֹךְ לְשׁוֹן תּוֹסְפֵי רי"ד נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְסָפֵק בָּזֶה וּבִלְשׁוֹנוֹ נִרְאֶה דְּיֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר שכ' וּבְזֶה רָאוּי שֶׁיַּחֲלוֹקוּ וְצָרִיךְ לוֹמַר שֶׁלֹּא יַחֲלוֹקוּ וְהַמְעַיֵּן יְתַקֵּן.

אָמַר אַבַּיֵי וכו' ר"א דְּתָנָן וכו' יל"ד כֵּיוָן דר"ש ור"א אָמְרוּ דָּבָר א' וס"ל דְּמַרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ אַמַּאי לָא קָפְלִיג ר"ש עַל מַתְנִי' דִּלְקַמָּן הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פלו' וְהָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ בְּמָקוֹם אַחֵר דלר"ש מְקֻדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דְּמַרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ ונר' דִּלְקַמָּן לֵיכָּא פְּלוּגְתָּא מִטַּעַם הָאָמוּר בגמ' דְּקִידּוּשִׁין לְקָרָבָה קָאָתֵי וכו': דַּף מט מַתְקִיף לַהּ מָר בַּר רַב אָשֵׁי אֶלָּא דְּקָתָנֵי ע"מ שֶׁיֵּשׁ לִי בַּת וכו' יל"ד אַמַּאי לָא פָּרִיךְ מֵרִישָׁא דְּקָתָנֵי ע"מ שֶׁאֲנִי בֶּן כְּרַךְ וְנִמְצָא בֶּן עִיר וא"ת דְּהָתָם לָא הָוֵי טָעְמָא מִשּׁוּם שֶׁבַח מָמוֹן אֶלָּא שֶׁבַח יוּחֲסִין הוּא דְּהָא אֵינוֹ דּוֹמֶה מִי שֶׁהוּא בֶּן כְּרַךְ לְמִי שֶׁהוּא בֶּן עִיר רַשִׁ"י זַ"ל לֹא פי' כֵּן שכ' זַ"ל יְשִׁיבַת כְּרַכִּי קָשֶׁה שֶׁהַכְּרַךְ הוּא מָקוֹם שְׁוָקִים וְהַיּוֹתֵר מָצוּי כְּנִרְאֶה דְּמְפָרֵשׁ מַתְנִי' בְּשֶׁבַח מָמוֹן וַאֲפִי' אִם תִּמְצָא לוֹמַר דְּרַשִׁ"י פי' כֵּן אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּהִלְכְתָא כְּוָותַיְיהוּ קָשֶׁה לָמָּה לֹא פֵּירֵשׁ טַעַם הַמִּשְׁנָה מִשּׁוּם יוּחֲסִין וְיִהְיֶה טַעַם כּוֹלֵל לְדִבְרֵי הַכֹּל.

ת"ר ע"מ שֶׁאֲנִי קַרְיָנָא וכו' בְּדִקְדּוּק הַלְּשׁוֹנוֹת רָאִיתִי מְבוּכָה שֶׁבִּלְשׁוֹן שֶׁאֲנִי קוֹרֵא נִרְאֶה מֵהַטּוּר דְּסַגִּי בִּשְׁלֹשָׁה כְּתוּבִים ופי' שֶׁאנִי קַרְיָנָא הַנֶּאֱמָר בגמ' דְּהַיְינוּ שֶׁאֲנִי קוֹרֵא אֲבָל הָרַמְבַּ"ם לֹא כ' כֵּן שֶׁהוּא זַ"ל כ' ע"מ שֶׁאֲנִי קוֹרֵא צָרִיךְ לִהְיוֹת יוֹדֵעַ לִקְרוֹת תּוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים וּבְנֶוְסָחָא אַחֲרִינָא רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְאִם אָמַר לָהּ ע"ט שֶׁאֲנִי קָרָאָה צָרִיךְ לִהְיוֹת יוֹדֵעַ תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים וכו' וְהִיא נֻסְחָא אֲמִיתִית לְדַעְתִּי וְכָךְ הוּא ע"מ שֶׁאֲנִי

קָרָאָה כְּמוֹ קָרָאָה אֲנָא כְּלוֹמַר שָׁאנִי גּוּף הַמִּקְרָא וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל דע"מ שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ לְקָרוֹת לֹא הִזְכִּיר ג' כְּתוּבִים ונר' שֶׁמּוּבָן מֵאֵלָיו שֶׁזֶּהוּ שִׁיעוּר הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה.

מַאי תּוֹרָה מִדְּרַשׁ תּוֹרָה וְהָשְׁתָּא לָא הָווּ פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יוֹחָנָן אֲתָא לְאַשְׁמוֹעִי' דְּמִדְרָשׁ כְּרַבִּי יְהוּדָה הָוֵי מִדְּרַשׁ תּוֹרָה אֲבָל חִזְקִיָּה דקא' הֲלָכוֹת יל"ד דְּהָיָה לוֹ לוֹמַר הֲלָכָה כר' מֵאִיר וְאֶפְשָׁר דְּכִינּוּן דְּהַוְצָרְךְ רַבִּי יוֹחָנָן לְמִפְסַק הִלְכְתָא כְּרַבִּי יְהוּדָה וַאֲתָא לפ' דְּבָרָיו וְלוֹמַר מַאי תּוֹרָה מִדְּרָשׁמִדְרַשׁ תּוֹרָה מִשּׁוּם הָכִי אֲתָא חִזְקִיָּה וְחָלַק עָלָיו וְאָמַר דְּאֵינוֹ כֵּן אֶלָּא הֲלָכוֹת וכר"מ א"נ אֲתָא לוֹמַר דְּלָא נֵימָא דְּהָוֵי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי לָזֶה אָמַר הֲלָכוֹת וכו' אֶלָּא דְּקָשֶׁה דְּהָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ יוֹתֵר עֲשָׂרָה קַבִּין חָכְמָה פירש"י תּוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ וְהַדִּין עִמּוֹ דְּהָא תּוֹרָה נָמֵי הָיְתָה בְּבָבֶל דְּבָבֶל זָכְתָה לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד כְּדִלְקַמָּן אֲבָל דֶּרֶךְ אֶרֶץ לֹא הָיָה שָׁם אֲבָל חֲנֻפָּה וְגַסּוּת הָרוּחַ כְּדְאָמְרִינַן בִּשְׁמַעְתִּין.

וְגַסּוּת לְבָבֶל לָא נְחִית מל' זֶה נר' שֶׁמּוֹדֶה דִּנְחִית לְעוֹלָם אֶלָּא דְּפָרִיךְ מִי לָא נְחִית נָמֵי לְבָבֶל וּמִן הַפָּסוּק נר' שֶׁהַכֹּל יָרַד לְבָבֶל וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הָרִיטְבָ"א ז"ל שֶׁהָאֵיפָה י"ח קַבִּין וַהֲוָה לי' לְמִפְרַךְ וְהָא כָּל גַּסּוּת לְבָבֶל יָרַד: הֲלָכָה יא ד' מט ונ' מַתְנִי' ע"מ שֶׁאֲנִי כֹּהֵן וכו' בֶּן כְּרִךְ וכו' כְּבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דלר"ש הָוֵי הָכָא טַעְמָא מִשּׁוּם שֶׁבַח יוּחֲסִין דְּלָא דָּמוּ יַחֲסוּת' דְּבֶן כְּרִךְ לְיִחֲסוּתָא דְּבֶן עִיר וְעֵינֵינוּ הָרוֹאוֹת.

וְרַשְׁ"י ז"ל תָּפַס הַפֵּירוּשׁ לְעִנְיַן מָמוֹן לְדַעַת רַבָּנָן אֲבָל בַּחֲלוֹקֶת שְׁבִיתוֹ קָרוֹב לַמֶּרְחָץ לְכְאוֹרָה הָיָה נר' שֶׁהוּא עִנְיַן מָמוֹן וּלְעִנְיַן יְחוּס לָא מַיְיתִי הָכְרֵחַ לר"ש אֶלָּא מִשְׁפָּחָה מְגֻוָּדֶלֶת. וְנִרְאֶה דהכ' נָמֵי מִשּׁוּם יְחוּס נָגְעוּ בָּהּ שְׁמִי שֶׁבִּיתוֹ קָרוֹב לַמֶּרְחָץ אֵין אִשְׁתּוֹ הוֹלֶכֶת לְמֶרְחוֹק כִּי חֶרְפָּה הִיא מְאֹד.

גמ' הַהוּא גַּבְרָא דְּזַבִּין וכו' רוֹב הַמְפָרְשׁ' פי' דְּאַיְירֵי שֶׁגִּילָּה דַּעְתּוֹ קוֹדֶם שֶׁהָיָה רוֹצֶה לַעֲלוֹת וְהַדְּבָרִים מוֹכִיחִים שֶׁאֵין אָדָם עָשׂוּי לְמִכּוֹר כָּל קַרְקָעוֹתָיו אִם לֹא לַעֲלוֹת וְכֵן מוּכָח לִישָׁנָא דְּזַבִּין נִכְסֵי אַדַּעְתָּא וכו' אֶלָּא שֶׁבַּעַל הַמֶּכֶר לֹא פי' וְלָא מִידֵי וּלְכָךְ אָמַר רָבָא דִּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים.

ויל"ד הֵיכִי בָּעֵי לְמִפְשַׁט מִמַּתְנִי' דְּהַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה וְאָמַר קָסָבוּר הָיִיתִי שֶׁהִיא כֹּהֶנֶת וכו' וּמִמַּתְנִי' דְּמְעִילָה דְּהָתָם לָא אַיְירֵי שֶׁגִּילָּה דַּעְתּוֹ כְּלָל כִּי הַהִיא עַוְבְדָּא וְהָיָה נִרְאֶה לְתָרֵץ דע"כ הָתָם נָמֵי בְּהָכִי אַיְירֵי שֶׁהָיָה אוֹמֵר שֶׁדַּעְתּוֹ הָיָה לִישָׁא אִשָּׁה כֹּהֶנֶת אֶלָּא שֶׁלֹּא פי' הַדָּבָר בְּעֵת הַקִּדּוּשִׁין וּדְכַוָּנָתָהּ בְּהַהִיא דְּמְעִילָה דאל"כ פְּשִׁיטָא וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לִהְיוֹתוֹ נֶאֱמָן בְּאוֹמֵר קָסָבוּר הָיִיתִי וכו' אֶלָּא וַדַּאי דְּאַיְירֵי שֶׁהָיָה מְגַלֶּה דַּעְתּוֹ קוֹדֶם לָכֵן אֶלָּא דַּעְדַּיִין לֹא נִתְחַוֵּר דַּעְתִּי בְּזֶה שֶׁהָרֵי עַדַּיִין יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם לֹא גִּילָּה דַּעְתּוֹ בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהָיָה רוֹצֶה לְקַחְתָּהּ ע"מ כֵּן וּבִשְׁעַת הַקִּדּוּשִׁין לָא אָמַר וְלָא מִידֵי דְּלוֹחֵק לְאוֹקוּמֵי מַתְנִיתִין בכה"ג דה"ל לַתַּנָּא לְפָרוֹשֵׁי.

ונר' דְּרָבָא דְּקָדֵק וְהֶאֱרִיךְ בִּלְשׁוֹנוֹ וְאָמַר הָוֵי דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב וּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים כַּנִּרְאֶה לָשׁוֹן מְיֻוָּתָר וְדַי שֶׁיֹּאמַר הָוֵי דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב וְאֵינָם דְּבָרִים אֶלָּא וַדַּאי ה"ק הָוֵי הָכָא דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב וקי"ל בְּעָלְמָא דְּדְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים וְדִכְוָתָהּ הָכָא אֵין לְחַלֵּק אע"ג דְּהָכָא אִיכָּא גִּילּוּי דַּעַת וְהַשְׁתָּא בָּעֵי מִנָּא לֵיהּ לְרָבָא הָא דִּבְעָלְמָא דְּדְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים וּפְשִׁיט לֵיהּ מֵהָנֵי מַתְנִיתָא וּמִינָּהּ לָמַד רָבָא דה"ה הֵיכָא דְּאִיכָּא גִּילּוּי דַּעַת דְּלָא

שְׁנָא אֲבָל מַאי דְּפְשִׁיט רָבָא הַיְינוּ הֵיכָא דְּלֵיכָּא גִּילּוּי דַּעַת מֵעִיקָּרָא וּבָאֱמֶת דְּהַקּוֹשְׁיָא אַהַתִּי קַיְימָא מנ"ל לְרָבָא לְהַשְׁוות הַדִּינִים וְלוֹמַר דְּכָךְ הָוֵי דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים הֵיכָא דְּלֵיכָּא גִּילּוּי דַּעַת כְּמוֹ הֵיכָא דְּאִיכָּא גִּלּוּי דַּעַת.

לְכָךְ נִרְאֶה לפ' דְּהָכִי קָא פְּשִׁיט כֵּינָן דְּקָתָנֵי בְּהַהִּ מַתְנִי' דְּסָבוּר הָיִיתִי דְּהָוְיָ' מְקֻוָּשֶׁת כנר' דְּאֵין קִדּוּשִׁין אֲחֵרִים תּוֹפְסִים בָּהּ וְאַמַּאי וְהָא אִיכָּא סָפֵק בְּדַעְתּוֹ אִם כִּיוֵּן לְכָךְ וְתֶהֱוֵי סָפֵק מְקֻוָּשֶׁת וּמְשַׁנֵּי דְּהָכִי נָמֵי קָאָמַר וְדִכְוָתֵהּ אִיכָּא לְמֵימַר בְּהַהִיא דְּמְעִילָה דְּכֵינָן דְּהָוֵי סָפֵק מְקֻוָּשֶׁת וּמְשַׁנֵּי דְּהָכִי נָמֵי קָאָמַר וְדִכְוָתֵהּ אִיכָּא לְמֵימַר בְּהַהִיא דְּמְעִילָה דְּכֵינָן דְּהָוֵי סָפֵק אֶפְשָׁר דְּמַיְיתֵי חוֹלִין בַּעֲזָרָה אֶלָּא וַדַּאי דקי"ל דַּאֲפִי' שֶׁיִּהְיֶה אֶמֶת כֵּינָן דְּהָוֵי דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים כְּלָל.

יַקְרִיב אוֹתוֹ לִרְצוֹנוֹ וכו' פירש"י יַקְרִיב אוֹתוֹ קָרָא יְתֵירָה הוּא מַשְׁמַע דְּאִי לָא הֲוָה קָרָא דְּיַקְרִיב אוֹתוֹ לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן דְּיַקְרִיב אוֹתוֹ. ויל"ד לָמָּה לִי קָרָא דְּיַקְרִיב אוֹתוֹ אֲנִי אֶשְׁמַע דְּכוֹפִין אוֹתוֹ מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דִּלְרָצוֹנוֹ דִּלְמַאי אִיצְטְרִיךְ מֵהֵי תֵּיתֵי דְּלָא יְהֵא לִרְצוֹנוֹ אֶלָּא וַדַּאי דְּאִית לָן קְרָא דְּכוֹפִין אוֹתוֹ וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ לִרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי.

ונר' דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב קְרָא דְּיַקְרִיב אוֹתוֹ הָיִיתִי אוֹמֵר מִכֹּחַ לִרְצוֹנוֹ דְּאִם הָיָה מְגַלֶּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה עוֹשִׂין לוֹ הַפְצָרָה שֶׁיִּרְצֶה דְּשִׁיְּקֵרִיבֶנּוּ לְחוּדֵיהּ לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן לֵיהּ וְזֶהוּ לִרְצוֹנוֹ אֲבָל אִם הָרִיצּוּי הוּא ע"י כְּפָיָה הָיִיתִי אוֹמֵר דְּלָא מְהַנֵּי לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ יַקְרִיב אוֹתוֹ לְלַמֵּד שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי.

ויל"ד מַה מַּיְיתֵי מֵהַהִּ מַתְנִי' דְּשָׁאנֵי הָכָא שֶׁדְּבָרָיו שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים בִּשְׁבִיל שֶׁדִּיבֵּר בְּפִיו הֶפֶךְ מַה שֶּׁבִּלִּבּוֹ אֲבָל בְּהַהִּ עוּבְדָּא אֵינוֹ כֵּן שְׁמָהּ שֶׁבְּפִיו אֵינוֹ לְהֶפֶךְ שֶׁהֲרֵי לֹא דִּבֵּר הֶפֶךְ זֶה.

וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּמַאי דְּהוֹדָה הוּא ע"י כְּפָיָה לָא מִקְרֵי רָצוֹן וְלֹא דִּיבּוּר. הָבָא לִי מִן הַחֲלוֹן וכו' פרש"י לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ מִכִּיס זֶה אֶלָּא מִכִּיס זֶה וּבְמְעִילָה פרש"י לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ מֵהַחֲלוֹן זֶה אֶלָּא מֵהַחֲלוֹן זֶה הָאֱמֶת שֶׁלְּשׁוֹן לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ אֶלָּא עַל זֶה מוֹרֶה הַכַּוָּנָה כְּמוֹ שפרש"י הָכָא וְהָתָם בְּמַתְנִי' תְּנִינָא לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ אֶלָּא מִזֶּה וכו' הילל"ד מֵזִיד הָיִיתִי לָא מַשְׁוֵי אִינִישׁ נַפְשֵׁיהּ רְשִׁיעָה וכו' ואע"ג דְּהַתּוֹסָ' אָמְרוּ בפ"ק דב"ב דְּמְהֵימְנִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם דְּהוּא בַּעַל תְּשׁוּבָה שְׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהָבִיא חוֹלִין בָּעֲזָרָה מ"מ לֹא נִמְלָט הַדָּבָר בְּאוֹמֵר מֵזִיד הָיִיתִי דְּמְשַׁוֵי נַפְשֵׁיהּ רְשִׁיעָה וּמִשּׁוּם הָכִי נִיחָא טְפֵי לוֹמַר בְּלִבִּי הָיָה וכו' שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּכְחִישֶׁנּוּ אֲבָל בב"מ שב' עֵדִים מַכְחִישִׁים אוֹתוֹ וְאוֹמֵר אָכַלְתִּי נִיחָא לֵיהּ טְפֵי לוֹמַר מֵזִיד הָיִיתִי וְלֹא לְהַכְחִישׁ הָעֵדִים כֵּינָן דְּאֶפְשָׁר לְתָלוֹת וְלוֹמַר שֶׁהוּא בַּעַל תְּשׁוּבָה תוס' דְּאִיתְיְלִיד אֻונְסָ' בְּאוֹרְחָא וּלְעִיל שֶׁהֻצְרַךְ לוֹמַר וכו' הַנִּרְאֶה בָּרוּר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' הוּא שֶׁהֵם ז"ל מְפָרֵשׁ כְּפֵירוּשָׁם בְּהַהִּ שְׁמַעְתָּא הֶפֶךְ רַשִׁ"י ז"ל וְזֶה שְׁמָהּ שפרש"י ז"ל לְלִישָׁנָא קַמָּא פֵּירְשׁוּ הַתּוֹסָ' לְלִישָׁנָא בָּתְרָא וְזֶה שֶׁדַּעְתָּם ז"ל דְּלִישָׁנָא דְּאִי בָּעֵי סָלִיק ה"ק אִי בָּעֵי הֲוָה סָלִיק בְּלִי שׁוּם עִיכּוּב אֲבָל אִי הֲוָה אִיתְיְלִיד אֻונְסָא בְּאוֹרְחָא הֲוָה הָדְרִי זְבִינֵי וּלְלִישָׁנָא דְּאִי בָּעֵי לָא סָלִיק בְּתִמְיהַ ה"ק אִי בָּעֵי הֲוָה שָׁכִיחַ שַׁיְּרָתָא אִי הֲוָה מְהַדַּר אַבָּתְרָא אֲבָל בְּאֹונֶס גְּרִידָא לָא מְהַדַּר זְבִינֵי וְזֶהוּ הַחִילּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְרַשִׁ"י וְהַקּוּשְׁיָה לְהוּ דְּלָמָּה לֵיהּ לְרָבָא לְמֵיהַב טַעְמָא מִשּׁוּם דְּדִבְרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים דְּהָא אפי' תֵּימָא דְּהָוּוּ דְּבָרִים לָא מַהְדַּר זְבִינֵי כֵּינָן דְּלָא מֵיאֲנַס לְכָךְ כָּתְבוּ ז"ל דְּלִלִישָׁנָא קַמָּא אַיְירִי דְּהָיָה אֹונֶס בַּדָּבָר וּלְכָךְ אִי לֹא הָיָה טַעַם זֶה דְּדִבְרִים שֶׁבַּלֵּב הֲוָה מְהַדַּר זְבִינֵי וּלְלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּבְאֹונֶס גְּרִידָא לָא מַהְדַּר כֵּינָן דְּמָצֵי

לְמִהְדַּר בָּתַר שַׁיָּירָתָא צ"ל דְּלְעֵיל אַיְירֵי דְּאִיתְיְלִיד לֵיהּ אוֹנָס גָּדוֹל דַּאֲפִי' מְהַדֵּר בָּתַר תִּיּוּר גָּדוֹל לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת וּלְכָךְ הֲוָצְרַךְ רָבָא לוֹמַר טַעְמָא דִּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב וכו' וְהַוְזַקְתִּי לָזֶה לְפִי שֶׁרָאִיתִי כָּתוּב בְּדִבְרֵי הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בְּטוּר ח"מ סִימָן ר"ה וַ"ל דְּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' מַשְׁמַע שֶׁמְּפָרְשִׁים אִי בָּעֵי לֹא סָלִיק בְּנִיחוּתָא כְּלוֹמַר שא"א לוֹ לַעֲלוֹת ע"י תִּיּוּר ע"כ כנר' שֶׁהֵבִין שֶׁהַתּוֹסָפוֹת מְפָרְשִׁים כֵּן אַהַדְּ עֻובְדָּא דְּמַיְיתֵי לָהּ מַאי דְּקָאָמַר אִי בָּעֵי לָא סָלִיק וְאֵינוֹ נר' כֵּן מִן הַסְּוּגְיָא כְּלָל מִדְּקָאָמַר מַאי בֵּינַיְיהוּ נר' דְּהָנָךְ לִישָׁנָא לָא פְּלִיגִי בְּהַהְ עֻובְדָּא כְּלָל והיל"ל בְּמַאי קָמִפַּלְגִי אִי הֲווּ פְּלִיגִי וְאַמַּתּוֹת הַתּוֹסָפוֹת הוּא דמ"ש דא"א לַעֲלוֹת ע"י תִּיּוּר לְעֻובְדָּא דְּלְעֵיל קָאֵי אֲבָל בְּהַהְ עֻובְדָּא דְּהָכָא לְעוֹלָם לָא הֲוָה אוֹנָס בְּדָבָר כְּלָל וְאֶפְשָׁר שֶׁכָּתַב הָרַב מוהרי"ק כְּדֵי שֶׁלֹּא לוֹמַר דִּפְלִיגִי רַשְׁ"י וְהַתּוֹסָפוֹת מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה דִּלְרַשְׁ"י כְּשֶׁהוּא בְּנִיחוּתָא הַכַּוָּנָה הִיא אִי בָּעֵי לְמִשְׁכַּח שַׁיָּירָתָא וּלְתוֹסָפוֹת הֲוֵי פֵּירוּשׁ אִי בָּעֵי סָלִיק בְּלִי שׁוּם אוֹנָס אֲבָל אִי הֲוָה אוֹנָס לָא הֲוָה סָלִיק וּמִיהוּ נ"ל דְּלִישָׁנָא דְּבְתְמִיהָה נִרְאֶה יוֹתֵר לוֹמַר דה"ק אִי בָּעֵי לְמִטְרַח שַׁיָּירָתָא לָא הֲוָה סָלִיק כַּנַ"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּהָנָךְ עוֹבְדֵי קי"ל כְּעֻובְדָּא קַמָּא בְּלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּכָל דְּסָלִיק אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק וְהָא סָלִיק דִּלְעוֹלָם הֲוֵי הֲלָכָה כְּאִיכָּא דְּאָמְרִי אֶלָּא דְּתָמִיהַ לִי עַל דִּבְרֵי הָרַב בַּעַל נִמּוּקֵי יוֹסֵף שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק אֵיזֶהוּ נָשָׁךְ גַּבֵּי מַתְנִיתִין דְּמָכַר לוֹ בַּיִת וכו' דְּאָמְרִי' מְשַׁלְּשִׁין אֶת הַפֵּירוֹת כָּתַב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א וְכֵן בְּזָבִין אַרְעָא אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק לא"י וְלָא סָלִיק א"נ סָלִיק וְלָא אִיתְּדַר לֵיהּ דְּהָדְרִי זְבִינֵי א"א לְלוֹקֵחַ וכו' וּמִדְּקָאָמַר בְּסָלִיק וְלָא אִיתְּדַר דְּהָדְרִי זְבִינֵי מַשְׁמַע שֶׁפּוֹסֵק כְּלִישָׁנָא קַמָּא דְּכֹל דְּסָלִיק אַדַּעְתָּא לְמֵידַר וְהָא לָא אִיתְּדַר אִיבָּרָא שמ"ש הָרַב הַנִּמּוּקִי בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א הֵבִיאוֹ הָרָ"ן וַ"ל בְּפֶרֶק זֶה בפי' הַהֲלָכוֹת וְלֹא כָּתַב לָשׁוֹן זֶה שֶׁהוֹסִיף בּוֹ הָרַב הַנִּמּוּקִי וְגַם ה"ה בפי"א מֵהִלְכוֹת מְכִירָה שֶׁהֵבִיא דְּבָרָיו לֹא הִזְכִּיר כְּלָל מִזֶּה עוֹד נִרְאֶה לִי מֵהַהְ עֻובְדָּא מִדְּקָאָמַר דְּזַבִּין אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק לא"י וכו' וְלָא קָאָמַר אַדַּעְתָּא לְמֵידַר דע"כ לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּזָבִין עַל מְנָת לְמִיסַּק דִּלְמַר עִיקַּר הַסִּילּוּק הוּא לָדוּר וּלְמַר הוּא הַסִּילּוּק לְבַד דה"ק רָבָא אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק וְהָא סָלִיק אֲבָל אִם הָיָה מַתְנֶה וְאוֹמֵר ע"ד לָדוּר נִרְאֶה דְּלָא פְּלִיגִי הָנֵי לִישָׁנָא וְלִישָׁנָא בָּתְרָא מוֹדָה לְלִישָׁנָא קַמָּא שֶׁכָּל שֶׁלֹּא דָּר הַדַּר זְבִינֵי וְהַדְּבָרִים נִרְאִים לִי בְּרוּרִים וּמֻכְרָחִים מִצַּד עַצְמָם.

וְתָמִיהַ מִילְתָא עַל מ"ש הַטּוּר בח"מ סִימָן ר"ז וַ"ל וְאִם פֵּירֵשׁ בִּשְׁעַת הַמֶּכֶר ע"ד לָדוּר וכו' הַמַּקַּח קַיָּים כֵּיוָן שֶׁעָלָה דְּהָא כֵּינָן שֶׁהִתְנָה ע"ד לָדוּר מָנָא לֵיהּ דְּכֵינָן דְּסָלִיק הַמַּקַּח קַיָּים וְלֹא יִבָּטֵל דְּלָדוּר וְאֶפְשָׁר שֶׁיִּפְרוֹשׁ לְשׁוֹנוֹ במ"ש וְאִם פֵּירֵשׁ קָאֵי אַדְּלְעֵיל דְּזַבִּין נָכְסֵיהּ אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק וּכְבָר הִזְכִּיר הוּא לִישָׁנָא דגמ' ומ"ש ע"ד לָדוּר ר"ל שֶׁנִּדַּאי כָּךְ הוּא דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם דְּכֹל דְּסָלִיקאַדַּעְתָּא לְמִידַּר אֶלָּא בַּעֲבוּר שֶׁפֵּירֵשׁ אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק הוּא דְּדָיֵיק בַּגְּמָרָא אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק וְהָא סָלִיק וְלֹא אָמַר כָּל דְּסָלִיק אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק וְלָא פְּלִיגִי הָנֵי לִישָׁנֵי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּפֵירֵשׁ אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק: וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב בְּהִלְכוֹת מְכִירָה זַ"ל אוֹ שֶׁנִּסְתַּיֵּעַ לוֹ לַעֲלוֹת וכו' וְנִרְאֶה לְדַקְדֵּק מִלְּשׁוֹן אוֹמֵר וְנִסְתַּיֵּעַ לוֹ לַעֲלוֹת כִּיוָן לְדַקְדֵּק בִּלְשׁוֹנוֹ מַאי דְּאָמְרִינַן בְּעֻובְדָּא קַמָּא בְּלִישָׁנָא בָּתְרָא אַדַּעְתָּא לְמִיסַּק וְהָא סָלִיק וְאֶפְשָׁר דְּזֶה דְּקַדֵּק הָרַב הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה זלה"ה באו' זֶה נִלְמַד שָׁם מֵהַהוּא דְּלָא אִיתְּדַר וכו' וְהָרַב מוהרי"ק זַ"ל כָּתַב שֶׁדְּבָרָיו סְתוּמִים וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי נִרְאֶה שֶׁפּוֹסֵק כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא וְיֵשׁ בָּזֶה ד' פְּרוּשִׁים מְחֻלָּקִים הא' הוּא פֵּירוּשׁוֹ שֶׁל רַשְׁ"י דְּלִישָׁנָא קַמָּא הֲוֵי בְּנִיחוּתָא וה"ק

אִי בָּעֵי לְמִטְרַח לְאַהְדּוֹרֵי בָּתַר שַׁיָּירָתָא וכו' וּלְלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּקָמַתְמַהּ תַּלְמוּדָא וּמַשְׁמַע שֶׁלֹּא הִ"ל שׁוּם עִכּוּב לפ"ז פָּסְקִינַן כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא דוק' כְּשֶׁלֹּא הָיָה עִכּוּב בַּדָּבָר.

וּלְדַעַת הַתּוֹסָ' שֶׁל לָשׁוֹן אַחֵרוֹן הָוֵי בִּתְמִיהַּ דהי"ל לַחֲזוֹר אַחַר שַׁיָּירְתָּא הֲלָכָה כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא הפי' הג' הוּא פי' תּוֹסְפֵי רי"ד וְהוּא פי' רבי' הַאיי שכ' רַבֵּינוּ יְרֻחָם הֶעְתִּיקוֹ הָרַב מוהרי"ק זל"ה בסי' הַנִּזְכָּר וְהָרִיטְבָ"א כ' פֵּירוּשׁ ד' הַפֶּךְ דְּבָרָיו וְעִיקַּר הַנְּפָקוּתוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּפֵּירוּשִׁים בֵּיאַרְתִּים יָפֶה בְּסֵפֶר רֹאשׁ יוֹסֵף בסי' ר"ז בס"ד: מַתְנִי' הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ וכו'.

בְּהַךְ מַתְנִי' לָא פְּלִיג ר"א וְדַוְקָא בְּגִיטִּין פְּלִיג אֲבָל הָכָא אִיכָּא טַעְמָא רַבָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בַּעֲלֵי תוס' רי"ד. וְאִי קַשְׁיָא דְּהָתָם בְּגִיטִּין פָּרִיךְ מַאי שְׁנָא רִישָׁא דְּלָא פְּלִיג ר"א וּמַאי שְׁנָא סֵיפָא וכו' וְיָהֵיב טַעְמָא בַּגְּמָרָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הֵיכִי מָצֵי תַּנָּא לְמִשְׁתַּק מַחֲלוֹקֶת האו' תְּנוּ גֵּט דא"כ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכִי הֵיכִי דְּפְלִיג ר"א בְּסֵיפָא ה"ה דִּפְלִיג בְּרִישָׁא אֲבָל מִדְּתָנָא לֵיהּ רִישָׁא סְתָמָא וּמַיְיתִי פְּלוּגְתָּא דְּסֵיפָא ש"מ דר"א מוֹדֶה בְּרִישָׁא.

וְנִרְאֶה דְּמִמַּתְנִיתִין דְּהָכָא הֲוָה שָׁמְעִינַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹדֶה בְּאוֹמֵר תְּנוּ גֵּט דְּהָא קָתָנֵי לֵיהּ תַּנָּא הָכָא סְתָמָא וְלָא תָּנֵי פְּלוּגְתָּא כְּלָל ש"מ דְּלָא פְּלִיג את"ק. וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הַדָּבָר פָּשׁוּט בְּלִשּׁוֹן הַמִּשְׁנָה וְאִם הָאִשָּׁה אָמְרָה לַשָּׁלִיחַ הִתְקַבֵּל לִי קִדּוּשַׁי מפ' נִרְאֶה דלד"ה הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת דְּבְאִשָּׁה לֵיכָּא שׁוּם קְפִידָא אֲבָל הַטּוּר כָּתַב בסי' ל"ו שֶׁדַּיִן הָאִשָּׁה דָּמֵי לְדִין הָאִישׁ: מַתְנִי' הַמְקַדֵּשׁ שְׁתֵּי נָשִׁים וכו' וְכֵן קָטָן שֶׁקִּדֵּשׁ הָא דְּנָקַט חֲלוֹקָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ מְשׁוּם דְּלָא דָּמֵי לְהַהִיא דְּלְעֵיל דְּהָוֵי בְּפָחוֹת מש"פ: גְּמָרָא וּצְרִיכָא וכו' וְכִי קָמְשַׁדַּר סַבְלוֹנוֹת אַדַּעְתָּא דְּקִדּוּשִׁין קָמְשַׁדַּר לפי' רָשַׁ"י דְּפֵירֵשׁ לְקַמָּן דְּחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא קִדּוּשִׁין הֵם וכו' נִיחָא דְּקָאָמַר שַׁפִּיר דְּאַדַּעְתָּא דְּקִדּוּשִׁין קָמְשַׁדַּר אֲבָל לפי' הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּחָיְישִׁינַן לְסַבְלוֹנוֹת ר"ל כֵּיוָן שֶׁשָּׁלַח סַבְלוֹנוֹת חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא קִדְּשָׁה כְּבָר אִם כֵּן הֵיכִי קָאָמַר אֵימָא כִּי קָמְשַׁדַּר סַבְלוֹנוֹת אַדַּעְתָּא דְּקִדּוּשֵׁי קָמְשַׁדַּר וְנִרְאֶה דה"ק אַדַּעְתָּא דְּקִדּוּשִׁין שֶׁקָּדְמוּ לוֹ קָמְשַׁדַּר וּלְקַמָּן נָמֵי אָמְרִינַן וְאַבַּיֵי לָא מְבַעְיָא קָאָמַר לָא מְבַעְיָא בְּעָלְמָא דְּלָא נָחֵית לְתוֹרַת קִדּוּשִׁין אֲבָל הָכָא דְּנָחֵית לְתוֹרַת קִדּוּשִׁין אֵימָא הָווּ קִדּוּשִׁין וְלֹא הָיָה רָאוּי לוֹמַר לְדַעַת הַתּוֹסָ' אֵימָא הָווּ קִדּוּשִׁין דְּהָא לָא חָיְישִׁינַן דְּהָנָךְ הָווּ קִדּוּשִׁין: וְנִרְאֶה דה"ק אֵימָא דְּהָוּוּ קִדּוּשִׁין בְּעִנְיָן זֶה שֶׁקָּדְמוּ לְסַבְלוֹנוֹת אֵלּוּ קִדּוּשִׁין קמ"ל תוס' ה"ג מְסַבְּלֵי וַהֲדַר מְקַדְּשֵׁי וכו' לפירש"י דְּגָרִיס מְקַדְּשֵׁי וַהֲדַר מְסַבְּלֵי פְּשִׁיטָא הָיָה לוֹ לְהַקְשׁוֹת ג"כ לַחֲלוֹקָה הָאַחֵר מְסַבְּלֵי וַהֲדַר מְקַדְּשֵׁי פְּשִׁיטָא דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְנִרְאֶה דְּחִידּוּשָׁא אַשְׁמוּעִינַן דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לְקוּלָּא אֲבָל לגי' ר"י דְּגָרִיס מְסַבְּלֵי וַהֲדַר מְקַדְּשֵׁי פְּשִׁיטָא דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת הֲוָה לֵיהּ לְמִפְרַךְ גַּם אַחֲלוֹקָה מְקַדְּשֵׁי וַהֲדַר מְסַבְּלֵי פְּשִׁיטָא דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וְנִרְאֶה דמכ"ש דְּפָרִיךְ לֵיהּ ג"כ אִמְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא שֶׁהַתִּירוּץ ע"כ שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּקָמְתָרֵץ כִּי הֵיכִי דְּתָרֵיץ אַלִּיבָּא דְּתוֹסָ' וה"ק מַהוּ דְּתֵימָא נִיחוּשׁ לְקוּלָּא וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּהוּ כַּוָּנָתָם בְּאָמְרָם אַךְ ר"י גָּרִיס וכו' וע"כ צָרִיךְ לְתָרֵץ לְדַעְתּוֹ ג"כ דִּלְקוּלָּא קָאָמַר.

וְיֵשׁ לִי עוֹד בָּזֶה דֶּרֶךְ אַחֵר וק"ל: מְקַדְּשֵׁי וַהֲדַר כָּתְבִי' פְּשִׁיטָא וכו' לְרַשָּׁ"י ז"ל דְּלָא חָיְישִׁינַן שֶׁהַסַּבְלוֹנוֹת הֵם עַל הַקִּדּוּשִׁין שֶׁכָּתְבוּ וּלְהָכִי בִּכְתִיבָה לָא אָמְרִינַן שֶׁהֵם הוֹרָאָה עַל קִדּוּשִׁין שֶׁקָּדְמוּ וְאַדְּרַבָּא הֲוָה חָיְישִׁינַן לְמִעוּטָא לְכָךְ הֲוָצְרַךְ לוֹמַר טַעַם אַחֵר בַּגְּמָרָא וּלְדַעַת הַתּוֹסָ' צ"ל דְּלָא תֵּירֵץ הָכָא כְּדִלְעֵיל ע"ד שֶׁתֵּירֵץ הָרִיטְבָ"א ע"ש: וּבְעִנְיַן סַבְלוֹנוֹת יֵשׁ אֲרִיכוּת בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים וְאִם נָבִיא כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהֶם מִן הָעִנְמָק עַתָּה יִגְדַּל נָא חִבּוּרֵנוּ זֶה יִהְיֶה

עַל הַמְעַיְּנִים לְטַוְרַח אִם ה' יִגְזוֹר בְּחַיִּים אֶקַח מוֹעֵד לְעַיֵּן בְּדִינֵי' אֵלּוּ וּלְיַחֲדָם בַּקוּנְטְרֵס בְּפָנֵי עַצְמוֹ בס"ד: וְחִילּוּק בְּעִנְיַן סְבָלוֹנוֹת אִם הָיָה מְמֻקוֹם אֶחָד וְהָלַךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְיָשַׁב שָׁם חֹדֶשׁ אוֹ שָׁנָה הֶאֱרַכְתִּי בְּסֵפֶר מַשָּׂא מֶלֶךְ בח"א שַׁעַר רִאשׁוֹן ע"ש.

מַתְנִי' הַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה וכו' יָצְאוּ שְׁנַיִם בָּעֲשִׂירִי וְאָמַר רָבָא גָּרְסִינַן וּמַאי דְּאָמַר וְלֵיכָּא בְּזֶה אַחַר זֶה לָאו מַרָבָא קָא יָלֵיף לָהּ וק"ל: הַלָּכָה ב דַּף נא אִיתְּמַר קִדּוּשִׁין שֶׁאֵין מְסוּרִין וכו' ת"ש מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי כִּתֵּי בָנוֹת וכו' כֻּלָּן אֲסוּרוֹת פרש"י וַאֲפִי' אֶמְצָעִית שֶׁבַּקְטַנּוֹת וְקָשֶׁה דְּהוּא הֶפֶךְ מַאי דְּאַסֵּיקְנָא בפ' הָאוֹמֵר וְהָתָם אַסֵּיקְנָא דְּאֶמְצָעִית בִּשְׁמָהּ קָרֵי לַהּ וּמוּקֵי סֵיפָא שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה וּמַה לוֹ לְרַשִׁ"י ז"ל לְפָרֵשׁ כָּאן הקס"ד דְּהָתָם.

תוס' הא' חוֹלֵץ וכו' וְלֹא מָצִינוּ לְפָרֵשׁ וכו' לְשׁוֹנָם דָּחוּק דְּלָא הָיָה לוֹמַר דְּלָא מָצִינוּ לְפָרֵשׁ וכו' שֶׁנִּרְאֶה שְׁעוֹשִׂים פי' בַּסֶּוּגְיָא וְזֶה לֹא יִתָּכֵן כֵּיוָן דְּקָאָמַר בגמ' בְּהֶדְיָא טַעְמָא דְּקָפָגַע בִּיבָמָה לָשׁוֹן אֲבָל נִרְאֶה דְּכַוָּנָתָם לוֹמַר דְּלָא מָצִינוּ לְתָרֵץ תֵּירוּץ אַחֵר בגמ' וְהֵם הֵם דִּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל וְאֶפְשָׁר דְּלָא גָּרְסִי בְּדִבְרֵי הַתַּלְמוּד טַעְמָא דְּקָפָגַע וכו': תּוֹסָפוֹת ביע"ל קג"ם ור"ת מְפָרֵשׁ וכו' לְרַשִׁ"י ז"ל יל"ד אַמַּאי לָא קָחָשִׁיב הַהִיא דְּלָא אֶפְשָׁר וְלָא קָמְכַוְּין דִּבְהֶדְיָא אָמְרִינַן בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה דְּהָוֵי תִּיּוּבְתָּא דְּרָבָא.

וְנִרְאֶה דְּהַכֹּל הוּא בְּכְלַל הַלָּמ"ד לְדַעְתּוֹ ז"ל. וְאֵין לְדַקְדֵּק מַה מַּקְשִׁים הַתּוֹסָפוֹת אַמַּאי לָא חָשִׁיב פָּשַׁע בָּהּ וְיָצָאת לַאֲגַם דְּיִלְמָא יְצִיאָה לָאֲגַם נִכְנַס בַּיּוֹ"ד דיע"ל כִּי הֵיכִי דְּיֵאוּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת נִכְנַס בּוֹ וְשָׁמָּא תֹּאמַר דְּאֵין לוֹמַר כֵּן כֵּיוָן דְּיָצָאת לָאֲגַם לָא הָוֵי תְּחִילַּת הַדִּיבּוּר הֲרֵי יְמֵי לֵידָה כָּתַב ר"ת דְּהָוֵי בִּכְלַל לָמ"ד עִם שֶׁהַלָּמ"ד אֵינוֹ תְּחִילַּת הַדִּיבּוּר וְנִרְאֶה דְּהָתָם הַלֵּידָה הִיא הָעִיקָּר אֲבָל הָכָא עִיקַּר פְּלוּגְתַּיְיהוּ הוּא בַּעֲבוּר הַפְּשִׁיעָה וה"ל לְמִנְקָט פ' בְּסִימָן זֶה.

עוֹד כָּתְבוּ ומ"מ לֹא הֶוְזַכַּר אֶלָּא וכו' פי' לְבַד מַהָכָא בְּקִדּוּשִׁין שֶׁאָנוּ בּוֹ וּלְשׁוֹן מ"מ מְגֻמְגָּם וְנִרְאֶה דה"ק שֶׁרַשִׁ"י פי' לֵחִי ור"ת פֵּירֵשׁ יְמֵי לֵידָה וּבְנֵי נַרְבּוֹנָה פֵּירוּשׁ אַחֵר וְאֵיךְ יִתָּכֵן בָּזֶה כ"כ פֵּירוּשִׁים כַּנִּרְאֶה שֶׁחוֹלְקִים בִּמְצִיאוּת וּלְכָךְ כָּתְבוּ שֶׁאֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה דמ"מ לֹא הֶוְזַכַּר כִּי אִם בְּיֵאוּשׁ וכו' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר מָצִינוּ לְפָרֵשׁ מַה שֶּׁנִּרְצָה.

אַךְ לְשׁוֹן מ"מ נִרְאֶה שֶׁהוּא כְּמוֹ דְּחַק וְאֶפְשָׁר דה"ק דמ"מ לֹא הֶוְזַכַּר אֶלָּא שָׁם וְהוּא דְּחַק לָמָּה לֹא הֶוְזַכַּר גַּם כֵּן בְּשֶׁאָר דֻּכְתֵי עוֹד כָּתְבוּ וא"ת אַמַּאי לָא חשי' וכו' וַהֲלָכָה כְּאַבַּיֵי דְּהָא מַסְקִינַן וכו'.

וְקָשֶׁה בְּעֵינַי דְּהָא בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד קָאָמַר אַבַּיֵי דַּאֲפִי' לָמ"ד תְּחִילָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר הָכָא חַיָּיב וכו' וְכֵן רָבָא קָאָמַר לְמִלְתֵיהּ לד"ה א"כ אע"ג דְּפָסְקִינַן הִילְכְתָא דְּתְחִילָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב אֶפְשָׁר דְּהָכָא הָוֵי הֲלָכָה כְּרָבָא דְּהָא רָבָא אָמַר לְמִלְתֵיהּ לד"ה.

וְנִרְאֶה דְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' צָרִיךְ לְהֲבִינָם ע"ד אַחֶרֶת וְהוּא דְּבִסְפָרִים כָּתוּב אַחַר פְּלוּגְתָּא דְּאַבַּיֵי וְרָבָא וְהִלְכְתָא תְּחִילָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב וְהוּא בְּאֶמֶת דָּבָר דְּלֹא שַׁיָּךְ אַפְּלוּגְתַּיְיהוּ אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר מִדְּקָאָמַר וְהִלְכְתָא תְּחִילָּתוֹ בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב הַיְינוּ מְשׁוּם דְּשַׁיָּךְ אַעִיקַּר פְּלוּגְתָּא דְּאַבַּיֵי וְרָבָא וּפְסִיק תַּלְמוּדָא כְּאַבַּיֵי וְאע"ג דְּרָבָא קָאָמַר אַלִיבָּא דכ"ע מִלְתֵיהּ הַיְינוּ לְכְאוֹרָה אֲבָל מִדְּקָאָמַר תַּלְמוּדָא הַךְ וְהִלְכְתָא כַּנִּרְאֶה שֶׁבָּאוּ לְפָסֵק כְּאַבַּיֵי וּלְהָכִי קָמַקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מַאי דְּהִקְשׁוּ אַךְ לֹא כָּתוּב כָּאן וּלְהַךְ סְפָרִים לָא

קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי אֲבָל בה"ג פֵּירֵשׁ שֶׁבַּסְּפָרִים אֵינוֹ כָּתוּב כָּאן כִּי אִם הָתָם וְזֶהוּ לְשׁוֹן אֲבָל כְּלוֹמַר שֶׁאֵינוֹ כָּאן אֲבָל הָתָם גַּבֵּי צָרִיפָא דְּאוֹרָבָנֵי כָּתְבוּ ולה"ג לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי וְהַתּוֹסָ' מִתְרַצִּים אפי' לַסְּפָרִים דְּכָתוּב כָּאן וְזֶה נִרְאֶה בְּדוֹחַק וְאֶפְשָׁר שר"ח גִּרִיס בְּהֶדְיָא גַּבֵּי הַךְ שְׁמַעְתִּין וְהִלְכָתָא וּמַקְשֵׁי' לר"ח וּבְתוֹסָ' פֶּרֶק הַמַּפְקִיד גַּבֵּי צָרִיפָא דְּאוֹרָבָנֵי כָּתְבוּ בְּשֵׁם ר"ח עַל הַהִיא דְּצָרִיפָא וצ"ע וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי נִרְאֶה בְּדִבְרֵיהֶם ומ"ש הָתָם בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד בְּשֵׁם ר"ח לֹא כְּיָוְונוּ כִּי אִם לְהָבִיא הַהֲלָכָה וְלֹא יוֹתֵר: הֲלָכָה א דַּף נב פִּיסְקָא א"ר ש"מ הַמְקַדֵּשׁ וכו'.

תוס' הַמְקַדֵּשׁ בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית פי' בַּקוּנְ' וְלָא אָמְרִינַן לָאו מָמוֹנוֹ הוּא לְקַדֵּשׁ בּוֹ אֶת הָאִשָּׁה כֵּיוָן דְּלָא בָּא מִטַּעַם זְכִיָּיה ויל"ד הֵיכִי סָלִיק אַדַּעְתִּיהּ דְּלָא יְהֵא מְקֻוָּדֶּשֶׁת ומ"ש מִכָּל הֶפְקֵר דְּעָלְמָא דְּכֵיוָן דְּזָכֵי אִינִישׁ בְּגוֹיָה הָוֵי כְּשֶׁלּוֹ לְגַמְרֵי.

וְנִרְאֶה דְּהָיְיתִי אוֹמֵר דְּדָמֵי לַמְקַדֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ דְּמִשֶּׁלְחַן גָּבוֹהַּ קָנָה כָּאן נָמֵי רַחֲמָנָא זַכִּי לֵיהּ אַהְּ קְשֵׁה דְּנִרְאֶה דְּזֶה דָּמֵי קָצַת לְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתְבוּ דִּלְכָם וְלֹא לִסְחוֹרָה וכו' וְהַנִּרְאֶה דְּהַטָּעוּת הוּא דְּכֵיוָן דְּהַכִּשְׁבִיעִית מִשֶּׁל אִשָּׁה לֹא סָמְכָה הָאִשָּׁה דַּעְתָּהּ בָּהּ וְהַתּוֹסָ' הָיָה לָהֶם לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְקָצְרוּ בְּמוּבָן.

עוֹד כָּתְבוּ וְכֵן מַשְׁמַע לְקַמָּן וכו' הָא דִּלְקַמָּן אֵיתָא גַּבֵּי עֲרֵלָה שֶׁאִם מָכַר וְקִדֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן מְקֻוָּדֶּשֶׁת אֲבָל שְׁבִיעִית אָמְרִינַן לְקַמָּן דְּתוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְאֵינוֹ יוֹצֵא לַחֻלִּין וכו' וְהַתּוֹסָ' נר' שֶׁאֵינָם מְבִיאִים הָרְאָיָה אֶלָּא בְּמַדְרֵגוֹת דְּכִי הֵיכִי דִּבְעָרְלָה דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה אִם מָכָרָן מְקֻוָּדֶּשֶׁת בְּדִיעֲבַד כְּמוֹ כֵן בַּשְּׁבִיעִית שֶׁאֵינוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה לְפָחוֹת נֹאמַר דִּבְדִיעֲבַד יְהֵא מְקֻוָּדֶּשֶׁת כַּנַ"ל: תוס' אפי' בְּמָקוֹם שֶׁנַּעֲשֵׂית צָרָה וכו' הֲוָקְשָׁה לֵהּ לְתוֹסָ' דְּמַה חִידּוּשׁ הוּא דְּאִשָּׁה נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ לַחֲבֶרְתָּהּ וְעַל זֶה בָּא תֵּירוּצָם שֶׁהַחִידּוּשׁ הוּא דַּאֲפִי' בְּמָקוֹם שֶׁנַּעֲשֵׂית צָרָה נַעֲשֵׂי' שָׁלִיחַ וְהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּהָוֵי עֵדוּת במע"ש.

א"נ וכו' פי' שֶׁעִיקַּר הַחִדּוּשׁ הוּא דְּאִשָּׁה נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ וַאֲפִי' קִבְּלָה הַקִּדּוּשִׁין סְתָם וְהֵן עֲשָׂאוּהָ מֵעִיקָּרָא שָׁלִיחַ וכמ"ש הָרֹאֹ"שׁ וְגַם נַעֲשָׂה אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם צָרָה וּמִטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ מֵעִיקָּרָא. תוס' וְהוּא לֹא אָמַר וכו' תֵּימָא מַאי מַחֲמַת וכו' דְּהָא שָׁמְעִי' בְּסָמוּךְ דִּבְגָזַל דְּיָדָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת יל"ד אַמַּאי מַיְיתֵי מֵהָא דְּשָׁמְעִי' דִּבְגָזַל דְּיָדָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת טְפֵי וכו' וְלָא מוֹכַח לָהּ מִדְּבְרֵי רַב עַצְמוֹ דְּאָמַר וַאֲפִילּוּ בְּגָזַל דְּיָדָהּ מַשְׁמַע דִּגְזַל דְּיָדָהּ נִיחָא טְפֵי מִגָּזַל דַּאֲחֵרִים וְנִרְאֶה דְּמִמִּלְתֵיהּ דְּרָבָא לֵיכָּא לְמֵימַר דְּשָׁאנֵי גָּזַל דְּיָדָהּ כְּדֵי לִהְיוֹת מְקֻוָּדֶּשֶׁת וּלְכָךְ מַיְיתֵי לְקַמָּן דִּמְקֻוָּדֶּשֶׁת בְּגָזַל דְּיָדָהּ וכו' וְתֵירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּהָא דְּמְהַנֵּי גָּזַל דְּיָדָהּ טְפֵי ה"מ בְּשָׁדַיְיךְ וכו' אֲבָל בִּדְלָא שָׁדַיְיךְ וכו' וְרַב הֲוָה מַיְירֵי בִּדְלָא שָׁדַיְיךְ ויל"ד כֵּיוָן דע"כ אַהַךְ קוּשְׁיָא דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא צָרִיךְ לְתָרֵץ דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין גָּזַל דְּיָדָהּ לְגָזַל דַּאֲחֵרִים וּבְשָׁדַיְיךְ לְלֹא שָׁדַיְיךְ אִם כֵּן מַאי פָּרִיךְ לְרַב מֵתִיבִי וכו' וְהָא מַתְנִיתִין בְּגָזַל דְּיָדָהּ וְקָאָמַר רַב וכו' וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ מִמַּה שְׁיִּקְשָׁה דְּהָא רַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּאָמַר מִי אָמַר רַב הָכִי וּבְוַדַּאי דְּכִי אָמַר זֶה לְהַךְ שְׁמַעְתָּא דְּרַב קַמֵּיהּ רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר זֶה עִם כָּל הַמַּסְקָנָא דְּאַסִּיקְנָא אַלִּיבֵּיהּ דְּהַיְינוּ בְּגָזַל דְּיָדָהּ וְלָא שַׁדַיְיךְ אֲבָל סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא פָּרִיךְ אַמֵּימְרָא דְּרַב דְּאַדַּתִּי לָא הֲוָה אַסִּיק אַדַּעְתִּין שׁוּם חִילּוּק בְּדִבְרֵי רַב וְהַתַּלְמוּד הוּא דְּגִילָּה הָאֱמֶת בְּמִלְּתֵי' דְּרָבָא ועו"ק בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּגָרִיע גָּזַל דְּיָדָהּ מִגָּזַל דְּעָלְמָא הֵיכָא דְּלָא שַׁדַיְיךְ וא"כ הֵיכִי קָאָמַר רַב בְּמִלְּתֵיהּ וַאֲפִי' בְּגָזַל דְּיָדָהּ דְּמַשְׁמַע דְּלָא גְּרִיע גָּזַל דְּיָדָהּ מִגָּזַל דַּאֲחֵרִים.

וְנִרְאֶה דִּבְגָזַל דְּיָדָהּ יֵשׁ ב' בְּחִינוֹת הא' הוּא דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּכֵינָן דְּקַבִּילוּ אַחֵילְתֵּי' וּבָזֹאת הַבְּחִינָה עֲדִיפָא גָּזֵל דְּיָדָהּ מִגָּזַל דְּעָלְמָא. הַבְּחִינָה הב' הִיא הֵפֶךְ זֹאת דִּבְגָזַל דְּיָדָהּ וְלָא שַׁדִּיךְ גָּרוּעַ טוּבָא וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת וְרַב הַשְׁמִיעָנוּ הַבְּחִינָה הַשֵּׁנִית שֶׁהִיא אֲמִתִּית וְלֹא נָחוּשׁ עַל הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה מ"ש וַאֲפִי' בְּגָזַל דְּיָדָהּ דסד"א דְּכֵינָן דְּקַבִּילֵיהּ אַחֵילְתֵּי' קמל"ן דְּאֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת דְּכֵינָן דְּלָא שַׁדִּיךְ הַסְּבָרָא נוֹתֶנֶת דִּגְרִיעַ טוּבָא וכו' ומוהריב"ל בח"א דַּף מ"א כָּתַב עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דל"ג אֲפִילּוּ בְּגָזַל דְּיָדָהּ אֵין צוֹרֶךְ לָזֶה וּבְתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ ז"ל מָצָאתִי שכ' דְּמַה שֶּׁכָּתְבוּ וַאֲפִי' הוּא שַׁדִּיךְ כְּלוֹמַר וַאֲפִי' בְּגָזַל דְּיָדָהּ וְהֵיכָא דְּשַׁדִּיךְ אָמְרִינַן דְּהָוֵי מְקֻוָּדֶּשֶׁת הָכָא דְּלָא שַׁדִּיךְ לָא הֲוָה מְקֻוָּדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דִּגְרִיעַ כ"כ עַל דִּבְרֵי התו' וּמִינֵּיהּ נִלְמוֹד שֶׁיֵּשׁ בגי' הַתּוֹסָ' הַךְ לִישָׁנָא הֶפֶךְ מַה שֶּׁכָּתַב הָרַב מוהר"י ן' לֵב זלה"ה עוֹד כָּתְבוּ וא"ת מַאי אָתָא רַבִּי יוֹחָנָן לְאַשְׁמוֹעִינַן קָשֶׁה לָמָּה לֹא תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' כְּמוֹ הַתֵּירוּץ שֶׁתֵּירְצוּ אַלִּיבָּא דְּרַב דְּלְקַמָּן דקמל"ן רַבִּי יוֹחָנָן דַּאֲפִי' מִדְּרַבָּנָן אֵינוֹ קָדוֹשׁ וְלָא חָיְישִׁינַן לְהַחְמִיר וְיִהְיֶה קָדוֹשׁ.

וְנִרְאֶה דְּלִישָׁנָא דְּנָקֵט רַבִּי יוֹחָנָן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ לָא מַשְׁמַע הָכִי דה"ל לְמִנְקַט גָּזַל וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים אֵינוֹ קָדוֹשׁ וַהֲוָה מַשְׁמַע דְּאֵינוֹ קָדוֹשׁ אפי' מִדְּרַבָּנָן מִדְּנָקֵט אֵינוֹ יָכוֹל וכו' מַשְׁמַע שֶׁמִּצַּד עַצְמוֹ אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ לְהַקְדִּישׁוֹ וע"כ הָוֵי עִיקַּר הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ הַתּוֹסָ' דקמל"ן דְּאֵין הַגִּזְלָן יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ וכו'.

א"נ נִרְאֶה לְתָרֵץ דִּכְשֶׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' אַלִּיבָּא דְּרַב מְתוֹרֶצֶת נָמֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְקָאֵי נָמֵי אַדְּלֵעֵיל אַקּוֹשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כַּנִּרְאֶה עוֹד יל"ד כֵּינָן דְּכָל עִיקַּר מֵימְרָא דר' יוֹחָנָן דְּגָזַל וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ אֵינָהּ לְאַשְׁמוֹעִינַן דִּין דְּנִגְזָל אִם כֵּן מַאי פָּרִיךְ בגמ' וְהוּא לָא אָמַר וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְאַמַּאי פָּרִיךְ מר' יוֹחָנָן וְלֹא מִמַּתְנִיתִין וה"ל לְמִפְרַךְ וְהַתְנָן בְּאֵלּוּ מְצִיאוֹת דְּאִם לֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים הֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ.

וְעוֹד מַאי דְּקָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִי אָמַר רַב כְּוָותֵיהּ מַשְׁמַע שֶׁכָּל עִיקַּר שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן הוּא לוֹמַר דְּאִם לֹא נִתְיָאֲשׁוּ לָא הָוֵי שֶׁלּוֹ וְלָא ה"ל לְמֵימַר אֶלָּא מִי אָמַר רַב בְּמַתְנִיתִין דְּאִיהוּ לָא אַשְׁמוֹעִינַן אֶלָּא בְּנִגְזָל וְרַב בְּגַזְלָן וּבְמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בַּקּוֹשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ אַלִּיבָּא דְּרַב מַאי קמ"ל וְתֵירְצוּ דְּמַאי דְּאַשְׁמוֹעִי' רַב הִיא דְּלָא אָזְלִינַן לְחוּמְרָא וְדִכְוָותֵהּ הָיָה הַהִיא דְּרַבִּי יוֹחָנָן א"ש דְּלָא מַיְיתֵי אֶלָּא מֵרַבִּי יוֹחָנָן וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' בְּשַׁנּוֹתָם אֶת טַעְמָם פַּעַם וּשְׁתַּיִם בְּאָמְרָם וְהַשְׁתָּא מַיְיתֵי שַׁפִּיר תַּלְמוּדָא מר' יוֹחָנָן כְּלוֹמַר דאל"כ תִּקְשֵׁי לָן מַאי דְּמַקְשִׁינַן אַמַּאי פָּרִיךְ וְהוּא לֹא אָמַר מֵרַבִּי יוֹחָנָן וְלֹא מִן הַמִּשְׁנָה עַצְמָהּ וּבְמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' עַל הַהִיא קַוּשְׁיָא דְּרַב נִיחָא עוֹד קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי דְּיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּמַאי דְּפָרִיךְ בגמ' מֵיתִיבִי קִדְּשָׁהּ בְּגָזֵל וכו' מַאי קַוּשְׁיָ' לְרַב וּלְדִידָךְ מִי נִיחָא הַךְ בָּרַיְיתָא עִם מַתְנִי' דְּאֵלּוּ מְצִיאוֹת דְּקָאָמְרִי' בָּהֶדְיָא דְּאִם לֹא נִתְיָאֲשׁוּ לֹא הָוֵי שֶׁלּוֹ וְלֵיכָּא לְאוֹקְמֵי הַךְ בָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי מְקֻוָּדֶּשֶׁת בִּנְתְיָאֲשׁוּ דְּאִם כֵּן הַשְׁתָּא נָמֵי לָא פָּרִיךְ וְלָא מִידֵי וְלָא מוּקֵי לָהּ בְּהָכִי דְּאִם כֵּן מִילְּתָא דְּפִשִׁיטָא דְּהָוֵי מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְלָמָּה לֵיהּ לְתַנָּא לְמַתְנִי' וּבְתֵירוּץ הַתּוֹסָפוֹת נִיחָא שַׁפִּיר דְּהַךְ בָּרַיְיתָא עַל מַתְנִיתִין דְּאֵלּוּ מְצִיאוֹת לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי דְּאֵיכָּא לְמֵימַר דְּהַךְ בָּרַיְיתָא לְהַחְמִיר בְּקִדּוּשִׁין קָאָמַר דְּהָוְיָא מְקֻוָּדֶּשֶׁת אֲבָל לְרַב דַּאֲפִי' לְהַחְמִיר קָאָמַר דְּלָא חָיְישִׁינַן קַשְׁיָא.

אַךְ קָשֶׁה שֶׁהַתּוֹסָפוֹת קָמַקְשׁוּ לְרַב וְלָמָּה לֹא קָבְעוּ קוּשְׁיָתָם עַל דִּבְרֵי הַמַּקְשֶׁה דְּפָרִיךְ מֵיתִיבִי וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא וּלְדִידֵיהּ מִי נֵיחָא הַךְ בָּרַיְיתָא בְּמַתְנִי' וּמַה שֶּׁתֵּרְצוּ לְהַךְ בָּרַיְיתָא עִם מַתְנִי' כְּמוֹ כֵן יְתָרְצוּ אַלִּיבָּא דְּרַב.

וְנִרְאֶה דְּלִבְרַיְיתָ' לָא הֲוָה קָשֶׁה דְּהַיְינוּ יְכוֹלִים וַדַּאי לְתָרֵץ בְּפָשׁוּט דְּהָוֵי לְחוּמְרָא אֲבָל לְדִבְרֵי הָאָמוֹרָא הֲוָה קָשֶׁה בְּיוֹתֵר שֶׁהָאָמוֹרָא הי"ל לְפָרֵשׁ אִם הוּא לֹא כֵּיוָן אֶלָּא לוֹמַר דְּלָא חָיְישִׁינַן דְּרַבָּנָן ומ"מ דְּחָקוֹ הַתּוֹסָפוֹת עַצְמָם לְתָרֵץ דְּלְרַב נָמֵי מְתָרְצִים הָכִי וק"ל.

עוֹד יל"ד דְּמַה מַקְשִׁים לְרַב מַאי קָא מַשְׁמַע לַן דְּהָא חִידּוּשָׁא רַבָּה אַשְׁמוּעִינַן כֵּינָן דְּהַמַּקְשֶׁה פָּרִיךְ לֵיהּ מֵיתִיבִי קָדְשָׁה בְּגָזֵל וכו' וְהֵוְצְרְכוּ לְחַלֵּק בֵּין שַׁדֵּיךְ לְלֹא שַׁדֵּיךְ וּבְלָאו רָבָא לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן חִדּוּשָׁא.

וְנִרְאֶה דְּאֵין לוֹמַר דְּקָא מַשְׁמַע לַן דַּאֲפִי' בְּגָזֵל דְּיָדָהּ אַשְׁמוּעִי' דְּאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת דִּפְשִׁיטָא דְּגָרַע גָּזֵל דְּיָדָהּ בִּדְלָא שַׁדֵּיךְ טְפֵי מִגָּזֵל דַּאֲחֵרִים כֵּינָן דִּבְגָזֵל דַּאֲחֵרִים דְּשָׁמְעִינַן בְּהַהִיא מַתְנִיתִין דְּאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת כָּל שֶׁכֵּן בְּגָזֵל דְּיָדָהּ דְּלָא שַׁדֵּיךְ וּלְכָךְ הִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת מַאי קָא מַשְׁמַע לַן וּמִתְרְצִים דְּקָא מַשְׁמַע לַן דְּלָא נַחְמִיר בְּקִדּוּשִׁין וכו'.

וְדַע שֶׁהָרַב מוהריב"ל זלה"ה רָצָה לְהוֹכִיחַ בְּשִׁיטוֹתָיו דְּהַתּוֹסָ' חוֹלְקִים עַל דִּבְרֵי הרמ"ה ז"ל מִדְּמַקְשֶׁה לְרַב מַאי אֲתָא לְאַשְׁמוּעִי' דְּאִם אִיתָא דס"ל לְתוֹסָפוֹת דִּינוֹ כָּל הרמ"ה שֶׁכָּתַב ז"נ שֶׁאִם נִתְיָאֲשָׁה הָאִשָּׁה מִמֶּנָּה וְהֶחֱזִיר לָהּ אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת מַאי הַאי דְּקַמַקְשֵׁי הַתּוֹסָ' מַאי אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲנִי אוֹמֵר דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִי' אֵיכָּא יֵאוּשׁ אִם קָדְשָׁה בְּגָזֵל דְּיָדָהּ אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת.

וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי וְהוּא הָאֱמֶת בִּלְשׁוֹן וַאֲפִי' דְּקָאָמַר רַב הוּא לוֹמַר דְּלָא מִבָּעְיָא בְּגָזֵל שֶׁל אֲחֵרִים נֵיחָא שַׁפִּיר הַךְ קוּשְׁיָא דְּאִי מַיְירֵי בִּנְתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים אִם כֵּן בְּגָזֵל דַּאֲחֵרִים אַמַּאי אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת הָא אֵיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת וְלֵיכָּא לְמֵימַר דִּבְגָזֵל דַּאֲחֵרִים אַיְירֵי בְּלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וּבְגָזֵל דְּיָדָהּ אַיְירֵי שֶׁנִּתְיָאֲשָׁה הָאִשָּׁה דע"כ צ"ל דְּכָל הַחֲלוּקָה אַיְירֵי בחד' מִילְּתָא וּבָזֶה נִתְבַּטְּלָה הַקּוּשְׁיָא דְּמֵהָרִיבָּ"ל ז"ל הַנִּרְאֶה לע"ד.

וְדִבְרֵי הרמ"ה שֶׁכָּתַב הַטּוּר בְּסִימָן כ"ח אֲבָל גָּנַב אוֹ גָּזַל מִשָּׁלָּה וכו' אַאַחַר יֵאוּשׁ שֶׁכָּתַב לְמַעְלָה קָאֵי וּבַעַל שִׁילְטֵי הַגִּבּוֹרִים כָּתַב לְשׁוֹן הרמ"ה ז"ל אֲבָל גָּנַב אוֹ גָּזַל מִשָּׁלָּה אפי' לְאַחַר יֵאוּשׁ וְלָא שַׁדֵּיךְ וכו' וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא הָוֵי לְדַעְתּוֹ ז"ל דְּיֵאוּשׁ לְחוּדֵיהּ לָא קָנֵי אֶלָּא אִם כֵּן אֵיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת וּכְשֶׁגָּנַב מִן הָאִשָּׁה וְהֶחֱזִיר לְאִשָּׁה עַצְמָהּ לֵיכָּא שִׁינּוּי רְשׁוּת וא"כ הַיֵּאוּשׁ שֶׁעָשְׂתָה אֵינוֹ כְּלוּם.

וְגַם דְּקַדֵּק הרמ"ה ז"ל כֵּן מִתּוֹךְ הַסֻּגְיָא דְּפָרִיךְ לְרַב דְּקָאָמַר קִדְּשָׁהּ בְּגָזֵל וכו' וּמוֹקֵי לָהּ בְּגָזֵל דְּיָדָהּ וַהֲדַר פָּרִיךְ וְהָא מַתְנִי' בְּגָזֵל דְּיָדָהּ וְקָאָמַר רַב וכו' וּמַאי קוּשְׁיָ' נִימָא דְּהַךְ בָּרַיְיתָא אַיְירֵי לְאַחַר יֵאוּשׁ וּמִלְּתֵיהּ דְּרַב קוֹדֶם יֵאוּשׁ וכ"ת אִי אַחַר יֵאוּשׁ מַאי לְמֵימְרָא פְּשִׁיטָא דְּהָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת הָא אַשְׁמְעִי' דאע"ג דְּלֵיכָּא שִׁינּוּי רְשׁוּת הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁ' אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין נִתְיָאֵשׁ לְלֹא נִתְיָאֵשׁ ואע"ג דְּמֵעִיקָּרָא קס"ד דְּמַקְשֶׁה כַּד הָוָה פָּרִיךְ מֵהַךְ בָּרַיְיתָא דְּאַיְירֵי בְּגָזֵל דַּאֲחֵרִים ואפי"ה הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת אע"ג דְּלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים שָׁאנֵי הָתָם דְּהָיָה אוֹמֵר כֵּן לְחוּמְרָא לְפִי הקס"ד אֲבָל לְדַעַת הַמְּתָרֵץ חִילּוּק זֶה נָכוֹן אֲצָלוֹ דְּכֵינָן דְּלֵיכָּא שִׁינּוּי רְשׁוּת מֵאֵיזֶה טַעַם נָחוּשׁ לְהַחְמִיר ע"כ הֵזְכִּרְחוּ לְחַלֵּק בֵּין

שֶׁדַּיְקִ לְלֹא שַׁדַּיְקִ וּלְעֵיל דְּפָרִיךְ לר' יוֹחָנָן וְהוּא לֹא אָמַר וכו' אֵין לְתָרֵץ וְלוֹמַר דמשו"ה קָמַתְמַהּ ר' יוֹחָנָן מִשּׁוּם דהו' ס"ל דְּרַב אָמַר אפי' אַחַר יֵאוּשׁ וס"ל לר' יוֹחָנָן דִּמְקַוְּדֶשֶׁת דְּהָא לִשְׁוֹן אֲפִילּוּ הוּא לָא מִבָּעְיָא בְּגֶזֶל שֶׁל אֲחֵרִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן אַמַּאי אֵינָהּ מְקַוְּדֶשֶׁת לְרַב הָא אִיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת זֶהוּ הַנִּרְאֶה בְּעִנְיָן זֶה: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִן הַסָּפֵק שֶׁהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם כָּתַב פֵּ"ה מה' אִישׁוּת הַמְקַדֵּשׁ הָאִשָּׁה בְּגֶזֶל אוֹ בִּגְנֵיבָה אוֹ בְּחָמָס אִם נִתְיַיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וְנוֹדַע שֶׁקָּנָה אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּיֵאוּשׁ ה"ז מְקַוְּדֶשֶׁת וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקַוְּדֶשֶׁת הִנֵּה הוּא ז"ל הִשְׁוָה דִּין גְּנֵיבָה לְדִין גְּזֵילָה: וְהוּא דָּבָר תִּימָא דְּהָא הָוְיָא פְּלוּגְתָּ' דְּרַבָּנָן ור"ש וְקַיְימָא לַן כְּרַבָּנָן דְּסָתָם גְּנֵיבָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים הָוֵי וְלֹא סְתָם גְּזֵילָה וְכֵן פָּסַק בַּטּוּר ח"מ סי' שנ"ג וסי' שס"ח וְהַדִּין עִמּוֹ דבה' כֵּלִים פכ"ז אִיפְּלִיגוּ בְּהָא וּפָסַק כְּרַבָּנָן וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם ספ"ד מה' כֵּלִים ולפ"ז הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה בִּגְנֵיבָה כֵּיוָן שֶׁלֹּא יָדְעָנוּ בְּבֵירוּר שֶׁעֲדַיִין לֹא נִתְיָאֲשׁוּ אָמְרִי' דֶּרֶךְ סְתָם הָוֵי יֵאוּשׁ אֲבָל בִּגְזֵילָה אֵין הַדִּין כָּךְ אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁנֵּדַע בפי' שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מֵהֶם וּבְלָאו הָכִי לֹא מְהַנֵּי וא"כ מַה שֶּׁכָּתַב הַטּוּר בסי' נ"ח אִם גָּנַב אוֹ גָּזַל וְקָדַשׁ קוֹדֶם שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ צָרִיךְ שֶׁיּוּבַן בִּגְזֵילָה ע"ד אַחֵת וּבִגְנֵיבָה עַל דֶּרֶךְ אַחֶרֶת דִּבְגְנֵיבָה צָרִיךְ שֶׁנֵּדַע בפי' שֶׁעֲדַיִין לֹא נִתְיָאֲשׁוּ מֵהֶם אֲבָל בִּגְזֵילָה אֲפִילּוּ בְּדֶרֶךְ סְתָם אָמְרִינַן דְּלֹא נִתְיָאֲשׁוּ מֵהֶם ומ"ש הַטּוּר וְאִם קָדְשָׁה לְאַחַר יֵאוּשׁ מְקַוְּדֶשֶׁת הִיא ג"כ ע"ד זֶה דְּבִגְזֵילָה אִם קִדְּשָׁהּ לְאַחַר יֵאוּשׁ הַיְינוּ שֶׁיָּדַעְנוּ בפי' שֶׁנִּתְיָאֲשׁ מִמֶּנָּה וּבִגְנֵיבָה אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא אֲפִילּוּ בְּדֶרֶךְ סְתָם הָוֵי יֵאוּשׁ וְאִם קָדַשׁ בּוֹ אֶת הָאִשָּׁה מְקַוְּדֶשֶׁת: וְאֶפְשָׁר שֶׁאִם קָדְשָׁה בַּגְּנֵיבָה סְתָם וְקִבָּלָה קִדּוּשִׁין מֵאַחֵר שֶׁיִּהְיוּ תּוֹפְסִים בָּהּ קִדּוּשֵׁי שֵׁנִי ואע"ג שֶׁהָרַמְבַּ"ם בה' כֵּלִים פכ"ד כָּתַב ז"ל לְפִיכָךְ גַּנָּב שֶׁגָּנַב עוֹר וְחָשַׁב עָלָיו לִשְׁכִיבָה הַמַּחֲשָׁבָה מוֹעֶלֶת לוֹ וּמְטַמֵּא בְּמִדְרָס הַיְינוּ לְחוּמְרָא וְאֶפְשָׁר דִּבְקִדּוּשִׁין נַחְמִיר וְצָרִיךְ שֶׁנֵּדַע בְּבֵירוּר שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְקַוְּדֶשֶׁת גְּמוּרָה.

אִיבְרָא שֶׁלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם מְגֻמְגָּם שֶׁכָּתַב בֵּין אַגְּזֵל בֵּין אַגְּנֵיבָה וְנוֹדַע שֶׁקָּנָה אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּיֵאוּשׁ ה"ז מְקַוְּדֶשֶׁת וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקַוְּדֶשֶׁת וְאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא אַגְּזֵילָה כָּתַב כֵּן א"נ ה"ק אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים הָא כִּדְאִיתָא וְהָא כִּדְאִיתָ' דִּנְגָבֵי גְּנֵיבָה סְתָמָא נָמֵי הָוֵי נִתְיָאֲשׁוּ וּלְגַבֵּי גְּזֵילָה צָרִיךְ שֶׁנֵּדַע שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ בְּפֵירוּשׁ: וְעוֹד יֵשׁ לָדוּן אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים אַחַר שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה כִּי הַטּוּר בח"מ סִימָן שנ"ג כָּתַב מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה אִם מְכָרוֹ הַגַּנָּב וְאַחַ"כ נִתְיָאֲשׁוּ וכו' וְהַטּוּר בְּסִימָן הַנִּזְכָּר כָּתַב ז"ל וְנִרְאֶה לא"א הָרֹא"שׁ כֵּיוָן דְּרָבָא מְסַפְּקָא לֵיהּ אִי קָנֵי דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן נְהִי דְּלָא קי"ל כְּוָותֵיהּ בְּהָא מ"מ אִם קִדֵּשׁ הָאִשָּׁה צְרִיכָה גֵּט מְסֻפָּק וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאַיְירֵי בְּגֶזֶל דַּאֲחֵרִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן קָשֶׁה דְּהָאיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת בְּיַד הָאִשָּׁה וכמ"ש הַטּוּר באה"ע בְּשֵׁם הרמ"ה: וּבְכָל דְּבָרִים אֵלּוּ נִרְאֶה לְהַחְמִיר וְלָחוֹשׁ לְכָל הַחֲזָקוֹת: אֲבָל מַה נַּעֲשֶׂה שֶׁבַּבְּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי קִדְּשָׁהּ בְּגָזֵל בְּחָמָס וּבִגְנֵיבָה מְקַוְּדֶשֶׁת הֲוֹשְׁווּ הב' דִּינִים יַחַד גְּזֵילָה וּגְנֵיבָה וְעֵירוּב הַבְּרַיְיתָא הוּא שֶׁהֵבִיא לְכָל הַפּוֹסְקִים לְהָבֵי' הַדִּינִים בְּעַרְבוּב אֲבָל אֵין הַדִּין כֵּן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וּבְתוֹסְפֵי רי"ד רָאִיתִי שֶׁכָּתְבוּ קָצַת מִזֶּה וְלֹא יָרַדְתִּי לְסוֹף כַּוָּנָתָם אִם כַּוָּנָתָם לָחוּשׁ לְמַתְנִי' דמס' כֵּלִים אוֹ לְהַהִיא בָּרַיְיתָא דְּלְעֵיל כִּי הַלָּשׁוֹן בָּא מְבֻלְבָּל בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל אֲבָל בְּעִיקַּר הַבָּרַיְיתָא הַדִּין שָׁוֶה בְּגֶזֶל וּבִגְנֵיבָה לְפִי מַאי דְּאוֹקֵימְנָא בַּגְּמָרָא בְּגֶזֶל דִּיָּדָה וְשָׁדַיְקִ דְּהַשְׁתָּא אֵין לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם וְהָיִיתִי סָבוּר דְּכֵיוָן דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא פֵּרוּשֵׁי קָמְפָרֵשׁ כְּגוֹן שֶׁחָטַף וכו' אֵין לְהַקְשׁוֹת וְלָא מִידֵי וְאֵין צוֹרֶךְ בָּזֶה כִּי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי הוּא הַנָּכוֹן: הֲלָכָה ב דַּף נב הַהוּא אָרִיס וכו' א"ל מַאן חֵלֶק וכו': נִרְאִים

לִי הַדְּבָרִים לְעִנְיַן הֲהֶלְכָה שֶׁאֲפִילּוּ בָּא בַּעַל הַבַּיִת וְאָמַר לוֹ הָאָרִיס תִּקַּח לְךָ בְּחֶלְקְךָ הַיּוֹתֵר גְּדוֹלִים שֶׁבָּהֶם כְּנֶגֶד הַקְּטַנִּים שֶׁלָּקַחְתִּי דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כְּלָל וְנִרְאֶה לְדַקְדֵּק זֶה מִדִּבְרֵי הָרֹא"ש ז"ל שֶׁכָּתַב אֲבָל בְּמוֹזָא מַקְפִּיד ב"ה שֶׁמָּא יִתֵּן לוֹ קְטַנָּה וְהָוֵי גָּזֵל מֵעִקָּרָא ע"כ א"כ אעפ"י שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַגְּדוֹלוֹת בְּעֵת שֶׁקִּדְּשָׁהּ מִיהָא שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת ב"ה הָיָה וְלָא אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּהַשְׁתָּא נִיחָא לֵיהּ מֵעִיקָּרָא נָמֵי נִיחָא לֵיהּ כְּהַהִיא דְּאָמְרִינַן בְּאֵלּוּ מְצִיאוֹת וְלָא חָיְילִי קִדּוּשִׁין לְמַפְרֵעַ כַּנַ"ל.

וּמִיהוּ אִם אָמַר לָהּ תְּהֵא לִי מְקֻדֶּשֶׁת בְּחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לִי בַּבְּצָלִים אֵלּוּ נִרְאֶה דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁהֲרֵי לֹא קִדְּשָׁהּ אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁיִּתֵּן לוֹ ב"ה וכ"כ הָרַ"ן וה"ה ע"ש: וְרָאִיתִי בְּתוֹסְפֵי רי"ד כָּתוּב ז"ל וְאִם אָמַר הִתְקַדְּשִׁי מִיהָא בְּפַלְגָ' דְּאִית לִי בְּגוֹיָ' כֵּיוָן דְּכֻלָּהּ יָהֵיב לָהּ לָא סָמְכָה דַּעְתָּהּ לְהַאי קִדּוּשֵׁי אֶלָּא בְּכוּלֵי' וה"ל כְּמָנָה זֶה וְנִמְצָא חָסֵר דִּינָר וְאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת ע"כ וְאֵינוֹ סוֹתֵר הַדִּין שֶׁכָּתַבְתִּי דְּנַדַּאי שֶׁאִם בְּעֵת הַקִּדּוּשִׁין אָמַר כָּךְ הוי' מְקֻדֶּשֶׁת גְּמוּרָה אֲבָל אִם אַחַר שֶׁנָּתַן לָהּ שֶׁבָּאוּ לְבַטֵּל הַקִּדּוּשִׁין אָמַר הוּא לְפָחוֹת מִתְקַדֵּשׁ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי שָׁם בְּחֶלְקִי כֵּיוָן שֶׁלֹּא אָמַר לָהּ כֵּן בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשִׁין ה"ל כְּנוֹתֵן לָהּ מָנָה וְאַחַ"כ נִמְצָא שֶׁחָסֵר דִּינָר וְאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת.

וה"ל לְדַמּוֹיֵי נָמֵי לִמְקַדְּשָׁהּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ וק"ל: דַּף נב עַמּוּד ב תּוֹסָפוֹת הַמְקַדֵּשׁ וכו' וא"ת מִי גָּרַע וכו' וְקָשֶׁה דְּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' נִרְאֶה דְּהָאוֹמֵר ע"מ שֶׁאַדַּבֵּר לַשִּׁלְטוֹן מְקֻדֶּשֶׁת אע"ג דְּלָא יָהֵיב לָהּ מִידִי וּלְקַמָּן בְּפֶרֶק הָאוֹמֵר אָמְרִינַן בְּהֶדְיָא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ וְהוּא שֶׁנָּתַן לָהּ ש"פ וְהוֹכִיחַ כֵּן בְּמַסְקָנָא מִלְּשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דְּקָתָנֵי ע"מ וכו' וְכָל הַפּוֹסְקִים פָּסְקוּ כֵּן אִיךְ יִתָּכֵן שֶׁנֶּעֱלַם זֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְעָלָה בְּדַעְתִּי לוֹמַר דְּהָכָא ג"כ אַיְירֵי שֶׁנָּתַן לָהּ פְּרוּטָה דאל"כ כֵּיוָן שֶׁאֵין הָאִשָּׁה הַזֹּאת מִתְהַנָּה מִן הַקִּדּוּשִׁין אַמַּאי תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת לְרַבִּי יְהוּדָה וּלְכָךְ הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מִמַּתְנִי' אַמַּאי לָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת אִי מְשׁוּם דְּלָא נָתַן לָהּ מִידִי בְּקִדּוּשִׁין כְּמוֹ כֵן בע"מ שֶׁאַדַּבֵּר עָלֶיךָ לַשִּׁלְטוֹן לָא יָהֵיב לָהּ וְלָא מִידֵי וְתֵירְצוּ דְּהָתָם יָכוֹל לְיַטּוֹל שָׁכָר וּלְכָךְ מְהַנֵּי עִם הַפְּרוּטָה שֶׁנָּתַן לָהּ מַה שֶּׁאֵין לוֹמַר כֵּן הָכָא: א"נ נִרְאֶה שֶׁדַּעַת הַתּוֹסָ' דְּמִלְּתֵי' דר"ל דְּאָמַר בפ' הָאוֹמֵר דְּאַיְירֵי שֶׁנָּתַן לָהּ פְּרוּטָה לָא קָאֵי אֶלָּא אַחֲלוֹקֶת וְאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ כְּפוֹעֵל דאל"כ הָוְיָא מַלְוֶה כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה שֶׁמִּתְהַנֶּה בָּהּ וה"ל שְׁכִירוּת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף אֲבָל בְּדִיבּוּר לִיכָּא לְמֵימַר הָכִי דְּהָא לָא קָמִתְהַנֵּי בְּתְחִלַּת הַדִּיבּוּר עַד שֶׁיִּגְמֹר כָּל הַדָּבָר וּלְכָךְ כָּל פְּרוּטָה מְהַנֵּי וְהוּא הֵפֶךְ מַה שֶּׁכָּתַב רַשְׁ"י לְקַמָּן ואע"ג שֶׁכָּל הֶכְרֵחַ שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ הוּא מִשּׁוּם דְּקָחָנֵי מַתְנִי' ע"מ וכו' נִקַּט כֵּן בַּעֲבוּר חֲלוֹקֶת וְאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ כְּפוֹעֵל ולפ"ז נִמְצִינוּ לְמֵדִים לְדַעַת הַתּוֹסָ' שֶׁאִם אָמַר לָאִשָּׁה ע"מ שֶׁאַדַּבֵּר וכו' וְלֹא נָתַן לָהּ פְּרוּטָה יֵשׁ לָחוּשׁ לְקִדּוּשִׁין אֲבָל הַנִּרְאֶה יוֹתֵר נָכוֹן בְּדַעַת הַתּוֹסָ' שֶׁכַּוָּנָתָם לְהַקְשׁוֹת לְמַקְשָׁה דְּפָרִיךְ הָתָם וּבְשָׁכָר לָא וְהָתַנְיָא וכו' כַּנִּרְאֶה שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ דְּבִלְי פְּרוּטָה כְּלָל תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת וּלְדִידְ' מִי נִיחָא הַךְ מַתְנִי' דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ דְּלָא הָוֵי מְקֻדֶּשֶׁת וְגַם קַיְימָ' קַוּשְׁיָ' זוֹ לְהַהִיא תַּנָּא בָּרָא דְּהָתָם לָא בָּעֵי פְּרוּטָה כַּנַ"ל וּלְפִי דֶּרֶךְ זֶה אֵין לָחוּשׁ הֵיכָא דְּלָא יָהֵיב לָהּ פְּרוּטָה כַּנַ"ל וְהוּא יוֹתֵר נָכוֹן וּמִסְקָנַת הַהֲלָכָה אֶכְתּוֹב בְּפֶרֶק הָאוֹמֵר בְּמַתְנִי' דע"מ שֶׁאַדַּבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן.

תוס' וְכִי אִשָּׁה בַּעֲזָרָה מְנַיִן וכו' וְעוֹד תְּנַן פ' כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁהַשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה וכו' וְקָשֶׁה מַאי דְּהָוֵי שְׁחִיטָה הֵיְינוּ מִצַּד הַשְׁחִיטָה עַצְמָהּ אֲבָל הַתַּנָּא לָא אַיְירֵי אִם דָּחֲקָה וְנִכְנְסָה שָׁם

אוֹ לֹא דְּהָא קָתָנֵי נָמֵי הָתָם פְּסוּלִים וּטְמֵאִים וְאִי הָתָם אֲיִירֵי בְּסַכִּין אָרוֹךְ וכמ"ש הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה דִּכְוָותַהּ בְּאִשָּׁה נָמֵי וּמְסוֹטָה וּנְזִירָה נָמֵי נִרְאֶה דְּאֵין כ"כ רְאָיָה דְּהָתָם גְּזֵרַת הַכָּתוּב הוּא לְצוֹרֶךְ מִצְוָה.

וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּנַת הַקֻּושְׁיָא הִיא הֵיכִי פָּרִיךְ מִנַּיִן אֶפְשָׁר שֶׁהָיְתָה נְזִירָה וְקִדְּשָׁהּ שָׁם אִיבָּרָא שְׁגַם רַשִׁ"י יוּכַל לְתָרֵץ דְּלָא אַיְירִי תַּנָּא בְּמִלְתָא דְּלָא שְׁכִיחַ כ"כ: ת"ל וְחָרְבָה וכו' וְאִי לָא הָוּוּ כְּתִיבִי קְרָאֵי דִּלְעֵיל לָא הֲוָה מוֹקְמִינַן הַהִ קְרָא בְּמַרְחֶשֶׁת כְּנֶגֶד מַרְחֶשֶׁת אֶלָּא מנח' כְּנֶגֶד עוֹפוֹת וְכַיּוֹצֵא בְּחַד מֵהָנֵי דִּלְעֵיל דְּהָא לָא מְסַיְּימֵנִי הָכִי קְרָאֵי: דַּף נג וּכְרַב מִי לָא תַּנְיָא קָשֶׁה בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא קָשֶׁה הָנֵי תַּרְתֵּי בָּרָיְיתוֹת אַהֲדָדֵי דַּחֲדָא אַיְירִי קוֹדֶם חֲזָרַת רַבִּי יְהוּדָה וְהָאַחֶרֶת אַחַר שֶׁחָזַר בּוֹ ר' יְהוּדָה אֲבָל לְרַב דְּקָאָמַר דַּעֲדַיִין הִיא מַחֲלוֹקֶת קָשֶׁה אֵיךְ יִתָּכֵן זֶה דְּהָא קָשׁוּ תַּרְתֵּי בָּרָיְיתוֹת אַהֲדָדֵי הַהִיא דְּצְנוּעִים בְּהַהוּא דְּתוֹרַת כֹּהֲנִים וצ"ע.

תוס' וְקָאָמַר וכו' וְכֵיוָן דְּלֵית בָּהּ פי' לְפִי הפי' שֶׁדָּחוּ הֲוָה מַיְיתֵי שַׁפִּיר בַּגְּמָרָא דְּאֵין אִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת כֵּיוָן דְּאֵין חֲלוּקָה כְּלָל אֲבָל לְפֵירוּשׁ' שֶׁכָּתְבוּ שֶׁיֵּשׁ דִּין חֲלוּקָה אֶלָּא דַּוְקָא א' עַל חֲבֵירוֹ הוּא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְיַטֵּל מָמוֹן אַחֵר אַמַּאי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לָכֵן אָמְרוּ דְּכֵיוָן דְּלֵית בָּהּ דִּין חֲלוּקָה אֵינוֹ יָכוֹל לְקַדֵּשׁ וכו' וְהַשְׁתָּא שָׁיְיכִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שַׁפִּיר אַמַּאי דְּכָתְבוּ בְּסָמוּךְ: פִּיסְקָא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וכו' הֲרֵי תְּרוּמָה וכו' דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ לה' קֹדֶשׁ דה"ל לְמִפְרְךְ וְהָא כְּתִיב קֹדֶשׁ יִשָּׂרֵאל לה' דְּקָאֵי אַתְּרוּמָה לְפִי הקס"ד וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּהוּא מִקְרָא כָּתוּב בַּנְּבִיאִים אִיחֲרוּ הַמַּקְשֶׁה.

תוס'.

אִיהוּ לָא נִיחָא לֵיהּ וכו' מִיהוּ ק' וְכֵן מַשְׁמַע לְקַמָּן וּמוֹקֵי לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה וכו' פי' אע"ג דְּדָחֵינַן לְקַמָּן וּמוֹקְמִי' לָהּ כר"מ וּכְגוֹן דְּיָהֵיב לֵיהּ בְּטִבְלֵיהּ מ"מ כְּבָר אַסִּיק אַדַּעַת הַמַּקְשֶׁה דְּהָוֵי כר' יְהוּדָה דְּהָוֵי מָמוֹן הֶדְיוֹט.

וְהָאֱמֶת שֶׁרָאוּי הָיָה שֶׁהַתּוֹסָ' יָבִיאוּ רְאָיָה מֵהַהִיא מַתְנִי' דְּמַסִּיק בְּמַסְקָנָא דְּהָוֵי כר' יְהוּדָה מָשָׁךְ הֶמְיָנוֹ מַעֲשֵׂר בְּסֶלַע וְלֹא הִסְפִּיק לִפְדּוֹתוֹ עַד שֶׁעָמַד בִּשְׁתַּיִם וכו' דְּמוּכָח מִינָּהּ דְּהַמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ דְּהָוֵי מָמוֹן הֶדְיוֹט אֶלָּא נִיחָא לֵיהּ לְבַעֲלֵי הַתּוֹסָ' לַאֲתוּיֵי רְאָיָה מֵהַמִּשְׁנָה רִאשׁוֹנָה שֶׁרָצָה הַמַּקְשֶׁה לְהָבִיא סִיְיעְתָּא לר' יְהוּדָה וְגַם אֶפְשָׁר דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא מוֹקְמִינַן גַּם הַהִיאמַתְנִי' דְּהַפּוֹדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וכו' כְּרַבִּי יְהוּדָה וְלָא דָּחֲקִינַן לְאוֹקוֹמֵי כְּרַבִּי מֵאִיר.

עוֹד הִקְשׁוּ מִפֶּרֶק חֵלֶק וְתֵירְצוּ דְּאַף עַל גַּב דִּלְרַבִּי יְהוּדָה מָמוֹן הֶדְיוֹט הוּא אֲפִילּוּ בַּגְּבוּלִים מ"מ קָאָמַר רַב חִסְדָּא דְּלָאו עֲשָׂה הוּא הוֹאִיל וְאִינָהּ רְאוּיָה לֶאֱכוֹל. וְקָשֶׁה דְּאִם כֵּן הֵיכִי פָּרִיךְ רַב יוֹסֵף אַמַּלְתֵּי' דְּרַב חִסְדָּא דְּקָאָמַר דִּדְבָרֵי הַכֹּל פָּטוּר מִמַּתְנִי' דְּעִיר הַנִּדַּחַת דְּמַשְׁמַע דְּהָוֵי מָמוֹן הֶדְיוֹט דִּלְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּפָטוּר דְּרַב חִסְדָּא לָא הָוֵי מְשׁוּם דְּהוּא מָמוֹן גְּבוֹהַּ וּלְרַבִּי יְהוּדָה מְשׁוּם דְּאִינָהּ רְאוּי לֶאֱכוֹל וּלְעוֹלָם דְּהָוֵי מָמוֹן הֶדְיוֹט וְלָא פָּרִיךְ מֵעִיר הַנִּדַּחַת לְרַבִּי יְהוּדָה וְלָא מִידֵי וכ"ת דְּפָרִיךְ לר"מ מְשׁוּם דְּבָעֵי לְאוֹקוֹמֵי הַהִיא בָּרָיְיתָ' כר"מ ג"כ הָא בְּמַסְקָנָא דְּבָעֵי לְאוֹקוֹמֵי בְּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָ' וּדְחֵיק לְאוֹקוֹמֵי כְּרַבִּי יְהוּדָה וְאַמַּאי קָדְחִי' בְּכָל הָנָךְ דּוֹחֲקִים וְלֹא תֵּירֵץ ע"ד שֶׁכָּתְבוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹסָ' וצ"ע וְשָׁמָּא טַעְמָם הָוֵי דְּאִינָהּ רְאוּיָה לֶאֱכוֹל פי' וְלָא מִקְרֵי כָּאן עֲרִיסוֹתֵיכֶם דִּלְעִנְיַן זֶה עֲרִיסַת גְּבוֹהַּ מִקְרֵי וּלְכָךְ פָּרִיךְ הָתָם כֵּיוָן דְּיֵשׁ צַד זֶה לְמִקְרֵי מָמוֹן גְּבוֹהַּ לָא הֲוָה לָן לְמֵימַר בְּעִנְיָן הַנִּדָּחָה שְׁיִּגְנֵז הַמַּעֲשֵׂר וְדוּק: דַּף

נד ת"ש דְּתַנְיָא וכו' אַבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנִּשְׁרוּ וכו' לָא דָּמֵי אַבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנִּשְׁרוּ לְכֻתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁבָּלוּ דְּכֻתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁבָּלוּ אֵינָם רְאוּיִים עוֹד לַעֲבוֹדָה אֲבָל אַבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנִּשְׁרוּ רְאוּיוֹת הֵן לַחֲזוֹר לְסִדְרָם בַּבִּנְיָן וק"ל.

וכ"ת מְשׁוּם דְּלֹא אָמַר כִּירוּשָׁלַיִם פי' וְהַשְׁתָּא נֹאמַר דְּפֵרוּשַׁי קָמְפָרֵשׁ רַבִּי יְהוּדָה לְדִבְרֵי ת"ק וְנֶאֱמַר דְּלָא נֵימָא דְּבִירוּשָׁלַיִם דְּקָאָמַר ת"ק הוּא הַדִּין אִם אָמַר הֲרֵי זֶה עָלַי יְרוּשַׁ' אֶלָּא אפי' ת"ק ס"ל דְּהָאוֹמֵר יְרוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם וְכֻלְּהוּ רַבִּי יְהוּדָה קָאָמַר לָהּ וְכֵן מַשְׁמַע בְּמַסֶּכֶת נְדָרִים דַּף י' וק"ל.

תוס' בְּכָתֻנוֹת כְּהֻנָּה וא"ת א"כ הֵיכִי קָאָמַר וכו' וְגַם בְּמֵזִיד אַלִּיבָּא דר"מ הֲרֵי לֹא נִתְחַלְּלוּ וכו' ק' דְּהָא לְקַמָּן לָא מוּקֵי דְּיֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל כִּי אִם לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא לר' מֵאִיר. וְנִרְאֶה דְּהַיְינוּ דַּוְקָא לְמַאי דקס"ד מֵעִיקָּרָא אֲבָל לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּמוּקֵי לָהּ שְׁמַעְתִּין עַד תֵּוָמֵם שׁוּב לָא מוֹקְמִי' מַתְנִי' דְּלְעֵיל כְּרַבִּי יְהוּדָה וַאֲפִי' כר"מ אָתְיָא דְּיֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וְאֵין יוֹצְאִין לְחֻלִּין וּבְהָכִי נִיחָא דִּסְתִּים תַּנָּא כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּהֶקְדֵּשׁ אע"ג דְּהַדְּ מַתְנִיתִין דְּבְהֵמָה שֶׁנִּמְצֵאת מוּקְמִי' סְתָמָא כְּרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר הֶקְדֵּשׁ בְּמֵזִיד מִתְחַלֵּל וכו' דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא אָתְיָא ככ"ע וק"ל.

אָמַר יוֹסֵף אעפ"י שארז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִלְכָתָא לְמֹשִׁיחָה וכו' שָׁמְתִּי חוֹתֵם עַל לִבִּי דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּאוֹמֵר כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת קָרְבָּן כְּאִילּוּ הִקְרִיבָן לָכֵן רָאִיתִי כִּי טוֹב לְדַקְדֵּק הַשְׁמוּעָה בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּדַרְךְ קְצָרָה כָּתַב בפ"ד מֵהִלְכוֹת שְׁקָלִים ז"ל חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְכָל מִגְדְּלוֹתֶיהָ וְכָל צָרְכֵי הָעִיר בָּאִים מִשִּׁיּוּרֵי הַלִּישְׁכָּה ע"כ נִמְשַׁךְ מִזֶּה דְּלָמֶ"ד מוֹעֲלִין בְּשִׁיּוּרֵי הַלִּישְׁכָּה יְרוּשַׁ' קֻדָּשָׁה אֲבָל לָמֶ"ד אֵין מוֹעֲלִין בְּשִׁיּוּרֵי הַלִּישְׁכָּה ס"ל דִּירוּשַׁ' אֵינָהּ קֻדָּשָׁה וּלְכָךְ פָּרִיךְ בִּגְמָרָא עַל מַאי דְּמוֹקְמִים הַדְּ בָּרֵייְתָא דְּאַבְנֵי יְרוּשַׁ' שֶׁנִּשְׁרוּ מוֹעֲלִים בָּהֶם כְּרַבִּי יְהוּדָה אִי רַבִּי יְהוּדָה יְרוּשַׁ' מִי מְקַדְּשָׁהּ וְהַתַּנְיָא בְּאֵימְרָא וכו' וְצָרִיךְ לְדָחוֹק וְלוֹמַר תְּרֵי תַּנָּאֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וּבְנַדַּאי דְּהַדְּ מִילְּתָא לָא שָׁאנֵי לָן בְּכָל הַתֵּירוּצִים הַנֶּאֱמָרִים בַּגְּמָרָא בֵּין אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֵּין אַלִּיבָּא דְּרַב דְּאָמַר חָזַרְנוּ עַל צָדָדִים וכו' דְּלָא תְּלֵי הָא בְּהָא.

וְהָרַמְבַּ"ם בְּסוֹף פ"ו מֵהִלְכוֹת מְעִילָה כָּתַב ז"ל וּלְעוֹלָם אֵין מוֹעֲלִין בְּשִׁיּוּרֵי הַלִּישְׁכָּה נִרְאֶה דס"ל כר"מ דְּקָפְסִיק הָכִי ולפ"ז לְעִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם וַדַּאי דְּלָא מְקַדְּשָׁהּ וְנִמְשַׁךְ מִזֶּה דְּאִם נָדַר וְאָמַר כִּירוּשַׁ' לֹא אָמַר כְּלוּם וְלֹא כֵן פָּסַק בפ"ח מֵהִלְכוֹת נְדָרִים שֶׁכָּךְ כָּתַב הָתָם ז"ל וְכֵן הָאוֹמֵר הֲרֵי הֵן עָלַי כְּהֵיכָל כִּירוּשָׁלַיִם הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין עכ"ל.

וְנִרְאֶה דְּמַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא הַיְינוּ לְמַאי דְּתָרֵיץ ש"מ רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּקָאָמַר דְּמוֹעֲלִין בָּהֶם דְּמַשְׁמַע כֵּיוָן דְּמוֹעֲלִין פְּשִׁיטָא דְּמְקַדְּשָׁה וּלְכָךְ פָּרִיךְ מִי מְקַדְּשָׁהּ וכו' אֲבָל לְרַבָּנָן דס"ל דְּאוֹמֵר כִּירוּשָׁלַיִם אָסוּר אֶפְשָׁר דס"ל דאע"ג דְּאֵין מוֹעֲלִין בָּהּ נְהִי דְּאֵין מוֹעֲלִין בָּהּ אִיסּוּר מִיהָא אִיכָּא וְהָא דְּדָחִיק בַּגְּמָרָא לְאוֹקוֹמֵי תְּרֵי תַּנָּאֵי הַיְינוּ דַּוְקָא לְרַבִּי יְהוּדָ' כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּקְשֵׁי דְּהוּא אָמַר דְּמוֹעֲלִין בְּאַבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם וְהוּא אָמַר דִּירוּשַׁ' לֹא מְקַדְּשָׁהּ דְּזֶה וַדַּאי הָוֵי תַּרְתֵּי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי וְזֶה פָּשׁוּט בְּעֵינַי: דַּף נד אָמַר עֻוְלָּא וכו' הֲלָכָה כר"מ בְּמַעֲשֵׂר הוֹאִיל וּסְתָם לַן תְּנָא וכו' פרש"י וב"ה כְּסְתָם מִשְׁנָה חֲשִׁיב לְהוּ דַּהֲלָכָה וכו' הִנֵּה מִשְׁמַעְתִּין נִרְאֶה דַּאֲפִילּוּ ב"ש מוֹדוֹ בְּמַעֲשֵׂר דְּהָא לָא קָאָמַר בִּגְמָרָא אֶלָּא דְּלָא גָּמְרִי קֹדֶשׁ מִמַּעֲשֵׂר

אֲבָל לְעוֹלָם דְּמוֹדוֹ בְּמַעֲשֵׂר דְּהָוֵי מָמוֹן גָּבוֹהַּ אֶלָּא שֶׁאֵין הֶכְרֵחַ מִמָּנּוּ דִּכְבָר אֶפְשָׁר דִּסְבִירָא לֵיהּ.

דְּגַם בְּמַעֲשֵׂר ס"ל דְּהָוֵי מָמוֹן הֶדְיוֹט וְאֵין הֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּאִיכָּא סְתָמָא הר"מ אֲבָל מב"ה אִיכָּא וַדַּאי רְאָיָה כֵּיוָן דְּיָלִיף מִמַּעֲשֵׂר וַדַּאי דס"ל בְּמַעֲשֵׂר הַדִּין כָּךְ וק"ל, וְרָאִיתִי לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁפָּסַק כר"מ דְּמַעֲשֵׂר מָמוֹן גָּבוֹהַּ הוּא בה' אִישׁוּת וְהַדִּין עִמּוֹ דְּהָכִי אַפְסִיק הִלְכְתָא וּמַתְנִי דְּקָתָנֵי הַפּוֹדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ וכו' כֵּיוָן שֶׁנָּתַן לוֹ בְּמַתָּנָה וְכֵן מַתְנִי' דְּהַפּוֹדֶה נָטַע רְבָעִי שֶׁלּוֹ מוֹסִיף חֹמֶשׁ בֵּין מִשֶּׁנָּתַן לוֹ בְּמַתָּנָה לר"מ לָא מִתּוֹקְמָא אֶלָּא דְּיָהֵיב נִיהֲלֵיהּ בְּטִבְלֵיהּ בְּמַעֲשֵׂר וּבְנָטַע רְבָעִי דְּיָהֵיב לֵיהּ.

כְּשֶׁהוּא סְתָמָא וּדְלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי. וְכֵן פָּסַק בְּהִלְכוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְנָטַע רְבָעִי סוֹף פ"ט ז"ל הָעָלִין וְהַלּוּלָבִין וְהַסְּמָדַר מֻוּתָּר בְּעָרְלָה עכ"ל.

פָּסַק דְּלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי כְּמַסְקָנַת שְׁמַעְתִּין וּמִלְּשׁוֹן זֶה נִרְאֶה דְּדַוְקָא סְמָדַר מֻוּתָּר הָא בֹּוסֶר אָסוּר וּלְהָכִי מוֹקֵי לָהּ בַּגְּמָרָא דְּיָהֵיב לֵיהּ כְּשֶׁהוּא סְמָדַר וְלָא קָאָמַר כְּשֶׁהוּא בֹּוסֶר וכ"כ בפ"ק דְּעָרְלָה בפי' הַמִּשְׁנָה ע"ש וְקָשֶׁה שֶׁהֲרֵי בִּתְחִילַת פֶּרֶק זֶה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל לפי' אֵינוֹ נִקְנֶה בְּמַתָּנָה אֶלָּא אִם נְתָנוֹ בֹּוסֶר וְהוּא דָּבָר סוֹתֵר לְמַה שֶׁכָּתַב בְּסוֹף הַפֶּרֶק וְלֹא הִיל"ל אֶלָּא אִם נָתְנוּ סְמָדַר.

וְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה בְּפֵירוּשׁוֹ תָּמַהּ ז"ל י"ל לָמָּה שִׁינָּה רַבֵּינוּ וְכָתַב בֹּוסֶר בְּמָקוֹם סְמָדַר וע"כ לָא שָׁרֵי אֶלָּא סְמָדַר וְלֹא בֹּוסֶר וְאֵין לוֹמַר דְּטַעֲמָא דְּשָׁרֵי סְמָדַר מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ פְּרִי וּבֹוסֶר נָמֵי אֵינוֹ פְּרִי שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁהִגִּיעַ לְפוּל הַלָּבָן מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עכ"ל והי"ל ז"ל לְהַקְשׁוֹת לְהָרַמְבַּ"ם מִדִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי.

וּמַה שֶּׁכָּתַב דִּכְשֶׁהִגִּיעַ לְפוּל הַלָּבָן מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אֵינוֹ דְּבוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ מְבָרְכִין וכמ"ש הַתּוֹסְפוֹת וְהָרֹא"ש בְּכֵיצַד מְבָרְכִין וְהָרַשְׁבָּ"א ג"כ כ"כ וכ"כ ז"ל בְּבֵיאוּרוֹ לְאוֹרַח חַיִּים סי' ר"ב.

גַּם מִפֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ חִילּוּק בֵּין בֹּוסֶר לִסְמָדַר וְהֵם דְּבָרִים צ"ע וְנִרְאֶה שֶׁהָרַמְבַּ"ם ס"ל שֶׁבֹּוסֶר וּסְמָדַר דִּינָם שָׁוֶה וְסָמַךְ לוֹ עַל מַאי דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַכּוֹנֵס גַּבֵּי אֲכָלָהּ סְמָדַר עַל דִּבְרֵי ר"ש כְּרוֹךְ וּתְנִי בד"א בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה לוּלְבֵי גְּפָנִים וְיִחוּרֵי תְּאֵנִים אֲבָל אָכְלָה סְמָדַר פַּגִּין אוֹ בֹּוסֶר רוֹאִים אוֹתָן כְּאִילּוּ עֲנָבִים עוֹמְדוֹת לִיבָּצֵר ע"כ בגמ' הֲרֵי דְּהִשְׁוָה בֹּוסֶר לִסְמָדַר וְהָתָם רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא דְּקָחַשִׁיב לְהוּ כְּפֵירוֹת גְּמוּרִים הָא לָאו הָכִי הַכֹּל שָׁוֶה בֹּוסֶר וּסְמָדַר וְתַרְוַיְיהוּ לָא חֲשִׁיבִי פֵּירֵי ומר"ש בֶּן יְהוּדָה דְּהִשְׁוָה אוֹתָם נִשְׁמַע לְדִידַן דְּתַרְוַיְיהוּ חֲשִׁיבִי לְעִנְיַן דְּלָא הָוֵי פֵּירֵי לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר זֶה נִרְאֶה בְּדוֹחַק עוֹד קָשֶׁה דְּבַפ"ה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּמַתָּנוֹת שֶׁלֹּא הוּרְמוּ כְּמוֹ שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין וְאִילּוּ הַךְ אוֹקִימְתָּא דְּאוֹקְיְמְנָא עַל הַךְ מַתְנִיתִין דְּפָסְקָא הָרַמְבַּ"ם לְעִנְיַן הִלְכְתָא בְּהַךְ דְּנִיתַּן בְּמַתָּנָה לֹא יִתְיַישֵׁב אֶלָּא לָמָּ"ד מַתָּנוֹת שֶׁלֹּא הוּרְמוּ כְּמִי שֶׁלֹּא הוּרְמוּ דָּמְיָין.

וְרָאִיתִי לְהָרַב מוהרי"ק בפ"ג מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂר נִתְעוֹרֵר בָּזֶה וְכָתַב בְּשֵׁם הר"י קוֹרְקוֹס שֶׁסּוֹבֵר רבי' דְּדַוְקָא לְהַאי מִילְּתָא אָמְרוּ לָאו כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין דע"כ לָא קָאָמַר ר"מ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מָמוֹן גָּבוֹהַּ אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁתּוֹרֵם וְנִקְרָא עָלָיו שֵׁם מַעֲשֵׂר דְּהָא מִדְּכְתִיב לה' הוּא יָלִיף וּקְרָא אַחַר שֶׁהוּרַם נִקְרָא מַעֲשֵׂר מַשְׁמַע עכ"ל מִסּוֹף לְשׁוֹנוֹ מַשְׁמַע דְּמִלְּישָׁנָא דִּקְרָא

נָפְקָא לָן הָכִי וּמִתְחִילַת דְּבָרָיו כָּתַב דְּדַוְקָא לְהַדְּ מִילְתָא וכו' לְשׁוֹנוֹ מְגֻמְגָּם בְּיוֹתֵר וְעוֹד דְּהָא בְּמַעֲשֵׂר ג"כ כָּתַב הוּא ז"ל בה' אִישׁוּת ובפ"ו מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂר דִּכְמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין וְאָפְשָׁר הָיִיתִי לְתָרֵץ וְלוֹמַר דִּלְעִנְיַן לְהַחְמִיר עַל הַמְקַבֵּל מַתָּנָה שֶׁיַּפְרִישׁ חֹומֶשׁ אָמְרִינַן הָכִי עִם שֶׁהוּא חוּץ מִן הַדִּין.

אִיבְּרָא דִּבְקִדּוּשִׁין גַּם כֵּן רָאוּי הָיָה לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר סוֹף דָּבָר הָעִנְיָן אֲצָלִי בְּסָפֵק וְאִילּוּ הָיָה נוֹהֵג זֶה בְּזְמַנֵּינוּ הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁהָעִנְיָן נִשְׁאָר בְּסָפֵק וְרָאוּי לָחוּשׁ לְהַחְמִיר. תּוֹסָפוֹת קָרְבָּן מִי מְחַיֵּיב וכו' הִנֵּה כִּדְפָרִיךְ בגמ' קָרְבָּן מִי מְחַיֵּיב אַכַּתִּי לָא אַסִּיק אַדַּעְתָּא לֹא אָמְרוּ שׁוֹגֵג מִתְחַלֵּל אֶלָּא לְעִנְיַן אֲכִילָה וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָפוֹת הֶוְקְשָׁה לְהוּ דְּמַאי פָּרִיךְ קָרְבָּן מִי מְחַיֵּיב דְּהָא בְּהֶמָה וּכְלֵי שָׁרֵת דְּאֵין מִתְחַלֵּל דְּהָא יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וַאֲפִילּוּ הָכִי מְחַיֵּיב קָרְבָּן לְכָךְ תֵּירְצוּ דְּלֹא הָיָה חַיָּיב בַּהֲנָאָה אֶלָּא בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאַת גּוּפוֹ וּבְהֶמָה וּכְלֵי שָׁרֵת אַיְירֵי דְּנֶהֱנֶה מֵהֶם דֶּוּמְיָא דְּמִשְׁקָלוֹת שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה וַעֲדַיִין יֵשׁ גִּמְגּוּם דְּמַאי מְשַׁנֵּי לְעִנְיַן אֲכִילָה וכו'.

בְּבָא לָחוּב וכו' פרש"י דְּמַיְיתֵי ב' בְּהֵמוֹת וְאֵין לוֹמַר שֶׁיָּבִיא בְּהֵמָה א' לְבַד וְיֹאמַר אִם זֹאת עוֹלָה תִּהְיֶה מְחֻלֶּלֶת עַל זֹאת וְהִיא תִּקָּרֵב שְׁלָמִים וְאִם הִיא שְׁלָמִים שָׁפִיר מְקָרְבִים אוֹתָהּ שְׁלָמִים וְהָאַחֶרֶת יִהְיֶה עוֹלַת נְדָבָה דְּהָא אִיכָּא נַמֵּי לְמִסַּפֵּק בִּבְכוֹר וּמַעֲשֵׂר וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא מָצֵי לְמִקְרְבִינְהוּ וּלְכָךְ מַנִּיחִים אוֹתָהּ עַד שֶׁתּוּמַם וְאוֹכְלִים אוֹתָהּ בְּמוּמָהּ כְּדֵי לְהוֹצִיא מִסָּפֵק בְּכוֹר וּלְכָךְ צָרִיךְ ב' בְּהֵמוֹת לְהַקְרִיב עוֹלָה וּשְׁלָמִים אֵימוֹר דְּשָׁמְעַת לר"מ וכו' אע"ג דר"מ מוֹדֶה אפי' בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים מ"מ לָא פְּלִיג בַּמְקֻדָּשׁ בְּחֻלְקוֹ בֵּין בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּין בְּקָדָשִׁים קַלִּים אִיכָּא מְעוּט דָּמָה אָשָׁם לַאֲכִילָה מ"מ כֵּינָן דְּגִילָּה הַכָּתוּב בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים יָלְפִינַן קָדָשִׁים קַלִּים מִינַּיְיהוּ תוס' אֵין מוֹעֵל וכו' התו' בְּתֵירוּצָם נִרְאֶה דְּסוֹתְרִים דִּבְרֵיהֶם דְּמַעִיקָּרָא אָמְרוּ דְּהָא דְּאָמְרִינַן אֵין מוֹעֵל הַיְינוּ כְּשֶׁהוּא סָבוּר שֶׁהַכְּלִי שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאָז הוּא מִתְכַּוֵּין לְגָזְלָה וכו' וּבְסָמוּךְ כָּתְבוּ ז"ל אֲבָל כְּשֶׁנְּתָנוֹ לַחֲבֵירוֹ לֹא מָעַל אֶלָּא הָרִאשׁוֹן וכו' דְּנָהִי דְּסָבוּר שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ וכו' נִרְאֶה דַּאֲפִי' סָבוּר שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאָהּ מֵרְשׁוּתוֹ חַיָּיב וְאָפְשָׁר דְּגָרְסִינַן אוֹ הֵיכָא שֶׁנְּתָנוֹ וכו' וְהַשְׁתָּא הָנֵי חֲדָא מִתָּרְתֵי.

תּוֹסָפוֹת קָדָשִׁים קַלִּים וי"ל וכו' אֵין לְדַקְדֵּק וְיָבִיא בְּהֵמָה אַחֶרֶת לִבְכוֹר וְיִהְיוּ ג' דְּהָא הא' אֵינָהּ נִקְרֶבֶת כִּדְפָרִישִׁית לְעֵיל וְנֶאֱכֶלֶת בְּמוּמוֹ וכו' הַשְׁתָּא ס"ל לְבַעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּלֵיכָּא חִילּוּל כְּלָל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְיֵשׁ עוֹד תֵּירוּץ עַיֵּין בָּזֶה.

וְיֵשׁ עוֹד לְדַקְדֵּק דְּהַתּוֹסָפוֹת בד"ה וְדִילְמָא אָשָׁם כָּתְבוּ דִּסְמִיכָה לָא מְעַכְּבָא וכו' וְקָשֶׁה דְּכֵינָן דְּטַעֲמָא דְּלָא מְעַכְּבָא אָמְרִינַן דְּאֵין צָרִיךְ עוֹד לְהָבִיא בְּהֵמָה אַחֶרֶת הָדָרָא קוּשְׁיַת הַתּוֹסָפוֹת שֶׁהִקְשׁוּ כָּאן לְדִבְרֵיהֶם שֶׁהֵם תֵּירְצוּ דא"א לַעֲשׂוֹת כֵּן לְפִי שֶׁיֵּשׁ סְפֵק בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר וכו' דְּלֹא הֶוְשְׁווּ מַתָּנוֹתֵיהֶם וְכִי לֹא הֶוְשְׁווּ מַאי הָוֵי הֲרֵי הַשְּׁלָמִים אַף עַל גַּב דְּטָעוּנִים ב' מַתָּנוֹת אִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת מֵהֶם לְבַד אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת וכמ"ש הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק שְׁנֵי מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים ז"ל כָּל הַדְּמִים הַנִּתָּנִיהָ וכו' אִם נָתַן מַתָּנָה אֶחָד לְבַד כָּפַר וַאֲפִילּוּ בְּחַטָּאת מַתָּנָה א' הִיא הָעִיקָּר וְאָפְשָׁר לְחַלֵּק בֵּין עִכּוּב הַסְּמִיכָה לְעִכּוּב מַתָּנָה א' כֵּינָן דְּבִשְׁאָר מַתָּנוֹת דִּין הוּא שֶׁלֹּא לְהַשְׁווֹת לִשְׁלָמִים אֲבָל הַסְּמִיכָה אֵינוֹ כ"כ הֶכְרֵחַ וְעוֹד צל"ע.

תּוֹסָפוֹת דְּמַיְיתֵי נַמֵּי וכו' וא"ת אַמַּאי צָרִיךְ לְהָבִיא וכו' הָרַמְבַּ"ם ז"ל פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁים כֵּיוָן שֶׁהָה בְּהֶמָה שֶׁכָּךְ כָּתַב ז"ל יְבִיאֶנָּה שְׁלָמִים וְיָבִיא עִמָּהּ לֶחֶם שֶׁמָּא תּוֹדָה הִיא ע"כ.

וְקָשֶׁה שֶׁהֲרֵי אֵין הַלֶּחֶם בָּא לְבַדּוֹ בִּנְדָבָה וְכָךְ כָּתַב פי"ז מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת ז"ל הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי לַחְמֵי תּוֹדָה יָבִיא תּוֹדָה וַלַּחְמָהּ וְהַדָּבָר פָּשׁוּט בְּמְנָחוֹת וְנִרְאֶה דְּהַיְינוּ כְּשֶׁבָּא בִּלֹא קָרְבָּן אֲבָל כֵּיוָן שֶׁנִּקְרַב שְׁלָמִים אע"ג דְּלָא הָוֵי תּוֹדָה מַמָּשׁ יְכוֹלִין לְהַקְרִיב הַלֶּחֶם בִּלֹא תּוֹדָה.

תוס' אֵין לוֹקְחִים בְּהֵמָה וכו' הַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ לְרַשְׁ"י מֵהַגּוֹזֵל קָמָא וק"ל שֶׁהָיָה לָהֶם לְהַקְשׁוֹת לוֹ קוּשְׁיָא עֲצוּמָה מִמַּסְקָנָא דְּהַהִיא דְּלוּלָב הַגָּזוּל דַּף מ"א דְּקָאָמַר רַב אַשִׁי בְּמַסְקָנָא מַחֲלוֹקֶת בְּפֵירֵי וכו' מַאי שְׁבִיעִית דְּמֵי שְׁבִיעִית דאלת"ה מַעֲשֵׂר מַמָּשׁ וְהָכְתִיב וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ אֶלָּא דְּמֵי מַעֲשֵׂר וכו' ופרש"י וַדַּאי מִתְחַלֵּל אֶלָּא הַמַּטְבֵּעַ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ צוּרָה וכו' נִרְאֶה דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּמַעֲשֵׂר אֲבָל דְּמֵי מַעֲשֵׂר מִתְחַלֵּל אַף עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוּרָה וְנִרְאֶה שֶׁזֶּה נִכְלָל בְּתֵירוּצָם בְּאוֹמֵר וה"נ אָמְרִינַן בְּלוּלָב הַגָּזוּל וּמִשָּׁם נִרְאֶה וַנַּשְׁכִּיל סְוּגְיַת הַגְּמָרָא זֶה שָׁמַעְתִּי מְתָרְצִים בְּדוֹחַק וְאֵין דַּעְתִּי נוֹחָה בּוֹ.

עוֹד כָּתְבוּ דִּכְוָותַהּ אָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַזָּהָב אֶלָּא מַאי רַבָּנַן וכו' בְּקַשָּׁתָיו וְלֹא מְצָאתִיו אֲבָל דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת וּרְאָיָתָם הִיא מֵרֵישׁ פֶּרֶק הַזָּהָב דַּף מ"ה דְּפָרִיךְ בִּשְׁלָמָא לְהָךְ לִישָּׁנָא דְּאָמְרַתְּ דְּאוֹרָיְיתָא וכו' הַיְינוּ דְּקָתָנֵי יַעֲשֶׂה וְלֹא יַעֲשֶׂה וכו' אֶלָּא לְהָךְ לִישָּׁנָא וכו' מְחַלְּלִין וְאֵין מְחַלְּלִין מִבָּעֵי לֵיהּ וְגָלִיתִי הֱיוֹת זֶה אֱמֶת שֶׁבְּקִיאוּת זֶה הֶבְיאוּהוּ הַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק לוּלָב הַגָּזוּל לְהַקְשׁוֹת זֹאת הַקּוּשְׁיָא ולפ"ז עַל הַמְעַיֵּן לְהַגִּיהַּ יַעֲשֶׂה וְלֹא יַעֲשֶׂה מְחַלְּלִין מִבָּעֵי לֵיהּ אַךְ מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְהַקְשׁוֹת הוּא דְּלָמָּה לֹא אָמְרִינַן בְּהַהִיא דְּהַזָּהָב לְהַהוּא לִישָּׁנָא דִּפְלִיג בְּדִרְבָּנָן שֶׁאֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד יְהֵא אָסוּר כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ תַּקָּנָה לוֹמַר שֶׁיַּחְזִרוּ הַדָּמִים לִמְקוֹמָם וְיִתְבַּטֵּל הַמִּקָּח כִּי הֵיכִי דְּאָמְרִי בְּהַהִיא דְּלוּלָב הַגָּזוּל וְלָמָּה אָמְרוּ יַעֲשֶׂה וְלֹא יַעֲשֶׂה דְּמַשְׁמַע לְכַתְּחִלָּה הָא בְּדִיעֲבַד שָׁרֵי וצ"ע וְנִרְאֶה לְתָרֵץ דִּגְזֵרָה דְּשָׁמָא יִשְׁהֶה עֲלֵיוֹתָיו לֹא דָּמֵי לְהָךְ גְּזֵרָה דְּשָׁמָא יְגַדֵּל עֲדָרִים דְּהָא אִיכָּא לְסַפּוֹקֵי נָמֵי אוּלַי יַעֲלֶה בִּלְבָבוֹ לְהוֹלִיךְ מְעֻשְׂרוֹתָיו שֶׁל שָׁנָה הַבָּאָה בְּפֵירוֹת וְלֹא לְמָכְרָם הִלְכָּךְ אֵין כָּאן חֲשָׁשָׁא כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַמִּקָּח אֲבָל הַגְּזֵרָה דְּשָׁמָא יְגַדֵּל עֲדָרִים גְּדוֹלָה לְרֵיעוּתָא כַּנַ"ל עוֹד צָרִיךְ לְהַרְחִיב הַבֵּיאוּר אַתֵּירוּץ הַתּוֹסָ' כֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא מְחַלְּלִין וְאֵין הַטַּעַם אֶלָּא מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּרַבָּנָן לָמָּה קָנָסִי' לֵיהּ שֶׁיַּחְזִרוּ הַדָּמִים לִמְקוֹמָם דבכה"ג הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בְּדִיבּוּר אֲבָל בְּמִתְכַּוְּוִין לפי' רַשְׁ"י.

וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא דֶּרֶךְ חִילּוּל שֶׁיַּחְזִיר הַדָּמִים וְיִתֵּן לוֹ בְּהֶמְתּוֹ לֹא בְּדֶרֶךְ קָנָס אֲבָל מַה שֶּׁהִקְשׁוּ לְרַשְׁ"י לְקַמָּן הוּא שֶׁהוּא אָמַר שֶׁמִּתּוֹרַת קנס' אָמְרִינַן הַכֹּל לָכֵן הִקְשׁוּ וְכִי מִשּׁוּם קָנָס יַחְזִרוּ וכו' וּתְדַקְדֵּק בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' דִּלְקַמָּן וְיָאֵירוּ עֵינֶיךָ.

תוס' בְּמֵזִיד תַּעֲלֶה וכו' הָיִינוּ יְכוֹלִין לְאוֹקְמֵי מַתְנִי' כר"מ וַאֲיִירִי בִּנְקֵבוֹת דכ"ע לָא פְּלִיגִי אֶלָּא דְּהַיְינוּ הָךְ וְכֵן הוּא זֶה בְּתֵירוּץ הַדּוֹחַק שֶׁדּוֹחֲקִים לְאוֹקְמֵי כְּרַבָּנָן עִם הַחִילּוּק מִבַּעַל מוּם לְתָם.

תוס' אֲבָל בְּמִתְכַּוְּוִין לפי' ר"י מ"ש בֵּין שׁוֹגֵג וכו' אַף ע"ג דְּהָכָא לֹא שַׁיָּךְ שׁוֹגֵג כֵּיוָן שֶׁהִתְנָה הַכָּנָה לוֹמַר דְּזֹאת הַחֲלוּקָה דּוֹמָה לַשּׁוֹגֵג דִּלְעֵיל כפירש"י וְאֵימָא יַחְזִרוּ דָּמִים לִמְקוֹמָם

וכו' ק"ל שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהַמַּקְשֶׁה הִקְשָׁה ב' דְּבָרִים הַפּוּכִים דְּמֵעִיקָּרָא הִקְשָׁה יַחְזְרוּ דָּמִים שנר' שֶׁהַסְּבָרָא מְחַיֶּיב כֵּן וְאַחַ"כ הִקְשָׁה טַעְמָא וכו' וְנִקְנְסִי' לִלּוֹקֵחַ ונ"ל שֶׁהַקּוּשְׁיָא הַיּוֹתֵר רְאוּיָ' הִיא הָאַחֲרוֹנָה דְּנִקְנְסִי' לִלּוֹקֵחַ אֲבָל כֹּחַ הַמַּקְשֶׁה בְּאוֹמְרוֹ יַחְזְרוּ דָּמִים הוּא לְבַלְתִּי נָשִׁים חִילּוּק מֵהַנִּזְכָּר לְמַעְלָה בַּבָּרַיְיתָא וְזֶה דָּיֵיק בְּאוֹמֵר כִּי הָתָם נָהִי דְּהַסְּבָרָא ג"כ הוּא שֶׁסָּתַם רָאוּי לִקָּנוֹס לַלּוֹקֵחַ כְּמוֹ שֶׁיִּקְשֶׁה וְיֵשׁ לְתָרֵץ עוֹד לָזֶה וְלָזֶה דְּזֶה תֵּיקֵן רַשְׁ"י בְּאוֹמֵר וּמַתְמְהִינַן וכו' כלו' שֶׁהִיא קוּשְׁיַית הַתַּלְמוּד נִפְרָדֶת תוס' מִסְּתַם בְּרָא וכו' וְזֶה דּוֹחֵק לפי' ריב"א יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מַה דּוֹחֵק הוּא זֶה דְּהַאי יַחְזְרוּ הַדָּמִים קָנָס הוּא לַמּוֹכֵר כֵּינָן דְּבָלָאוּ חֲזָרַת הַמֶּקַח הָיְינוּ יְכוֹלִין לְפָטְרוֹ מִלַּעֲלוֹת הַמָּעוֹת לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהָיְינוּ מַצְרִיכִים הַלּוֹקֵחַ לְחַלֵּל מָעוֹת הַמַּעֲשֵׂר שֶׁבְּיַד הַמּוֹכֵר מֵאַחַר שֶׁהַמּוֹכֵר לְפָנֵינוּ וְזֶה כְּבָתוֹ הַתּוֹסָ' בְּתְחִלַּת הַסּוּגְיָא בְּדִיבּוּר וְאִם לָקַח בְּשׁוֹגֵג וְכֵינָן שֶׁכֵּן מַה דּוֹחֵק הוּא: הֲלָכָה א מַתְנִי' הַמְקַדֵּשׁ בְּעָרְלָה וכו' מִדְּבְרֵי הַתּוֹסָ' נִרְאֶה דְּשְׁלָא בְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן שָׁרֵי לְיַהֲנוֹת אֲבָל הָרָ"ן ז"ל כָּתַב דְּדַוְקָא גַּבֵּי חוֹלֶה הוּא דְּשָׁרֵי הָא בְּעָלְמָא אָסוּר וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' נִרְאֶה דְּאִם אֵיכָּא ש"פ שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן הָוֵי סְפֵק קִדּוּשִׁין כֵּינָן שֶׁכָּתְבוּ ב' תֵּירוּצִים וּלְתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וּלְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי לָא הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת מִטַּעְמָא דְּהָאִשָּׁה סְבוּרָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ לַיְהָנוֹת דֶּרֶךְ הֲנָאָתָן וְאֵינוֹ כֵּן וְלָא סָמְכָא דַּעְתָּא וכו'.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נִרְאֶה דְּהָוְיָא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת עִם שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא רָאִיתִי דָּבָר זֶה מְבֹרָר בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים גְּמָרָא בְּעָרְלָה מְנָלַן דְּתַנְיָא וכו' פרש"י שֶׁלֹּא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ כְּגוֹן שֶׁלֹּא יִצְבַּע וכו' כְּנִרְאֶה מִדְּבָרָיו ז"ל דְּלָא יֵהָנֶה וְלֹא יִצְטַבַּע הוּא חֲלָלָקָה אַחַת וּפְרוּשֵׁי קָמָפָרֵשׁ ויל"ד דבפ' כָּל שָׁעָה נָפְקָא לֵיהּ מִדִּכְתִיב וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ עֲרֵלִים אַלְמָא ג' עִנְיָנִים נִינְהוּ וְכֵן נִרְאֶה מִדְּבְרֵי הַתּוֹסָ' בד"ה מִנַּיִן שֶׁלֹּא יִצְבַּע וכו'.

וְנִרְאֶה דְּלְרַשְׁ"י חַד עֲרֵלִים אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ דע"כ הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב ג' שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים. וּמִוַּעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ נָפְקָא וְזֶה שֶׁלֹּא הֻזְכַּר בְּבָרַיְיתָא הַזֹּאת אֶלָּא וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ וְלֹא הֻזְכַּר עֲרֵלִים פֵּיסְקָא שׁוֹר הַנִּסְקָל וכו' מַאי דְּהַאי לֹא יֵאָכֵל וכו' פרש"י וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְדָרָשָׁה אַחֲרִינָא אֶתָּא לַחֲצִי כֹּופֶר וּדְמֵי וְלָדוֹת כְּדִלְקַמָּן רַשְׁ"י לֹא פִי' דַּאֶתָּא לַהֲנָאַת עוֹרוֹת כְּדִמְסִיק לְקַמָּן דא"כ הֵיכִי פָּרֵיךְ לְקַמָּן הַאי בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְמַאי אֶתָּא דְּהָא לַהֲנָאַת עוֹרוֹ אֶתָּא כְּדַמְהֵנָה פָּרֵיךְ לֵיהּ מֵעִיקָּרָא אֶלָּא ע"כ אַבַּתִּי לָא אַסִּיק אַדַּעְתַּיְיהּ הַךְ דְּרָשָׁה אֶלָּא דְּרָשָׁה דַּחֲצִי כֹּופֶר וְהָא דְּלָא מוּקֵי לְקַמָּן בַּחֲצִי כֹּופֶר וּפָרֵיךְ לֵיהּ לְמַאי אֶתָּא אֲבָאֵר לְקַמָּן בס"ד.

עוֹד קָשֶׁה מַאי פָּרֵיךְ מִמַּאי וכו' דְּהָא אִימָּא לָךְ דְּטַעֲמָא דְּמִילְּתָא הָוֵי מְשׁוּם דס"ל דְּהַךְ דְּרָשָׁה דְּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי לִשְׁחָטוֹ לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ וא"ת דה"ק מְנָא לָךְ דַּאֶתָּא לְהַךְ דְּרָשָׁה וְלָא לַחֲצִי כֹּופֶר וּדְמֵי וְלָדוֹת א"כ לְקַמָּן דְּדָרִישׁ לֵיהּ לַהֲנָאַת עוֹרוֹ אַמַּאי לָא פָּרֵיךְ לֵיהּ מִמַּאי דַּאֶתָּא לְעוֹרוֹ דִּילְמָא לָא אֶתָּא אֶלָּא לַחֲצִי כֹּופֶר וּדְמֵי וְלָדוֹת וְנִרְאֶה דְּהָכָא פָּרֵיךְ לֵיהּ דִּילְמָא אֶתָּא בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְכֹופֶר וכו' כִּי הֵיכִי דְּקָרָא דְּלָא יֵאָכֵל לֶהֱוֵי קָאֵי אַעִנְיָנֵי דְּקָרָא דְּשׁוֹר הַנִּסְקָל אֲבָל לְקַמָּן דְּדָרִישׁ בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְגוּפֵיהּ דְּשׁוֹר הַנִּסְקָל וּמוּקֵי לֵיהּ בַּהֲנָאַת עוֹרוֹ מש"ה לָא פָּרֵיךְ מִמַּאי וכו' דְּהָא נִיחָא טְפֵי לְאוֹקוּמֵי קְרָא בְּעוֹרוֹ מִלְּאוֹקְמֵי בְּכֹופֶר וּדְמֵי וְלָדוֹת וְכִדְרַבִּי אַבָּהוּ וכו' אפי' מַחְזְקִי' דִּפְלִיג אר' אַבָּהוּ בפ' כָּל שָׁעָה מָצֵי לַאֲתוּיֵי

וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א ז"ל דְּהָא אֲפִילּוּ חִזְקִיָּה לָא פְּלִיג אֶלָּא יֹאכַל אֲבָל בְּלֹא יֵאָכֵל ס"ל דְּאֶחָד אִיסּוּר אֲכִילָה וְאֶחָד אִיסּוּר הֲנָאָה מַשְׁמַע.

ונ"ל דְּמַיְיתֵי מֵרַבִּי אַבָּהוּ מְשׁוּם דַּהֲלָכָה כְּוָותֵיהּ וכ"כ הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת. וְהַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח דַּף מ"א דבל' ר' אַבָּהוּ הָוָה מָצֵי לְאַקְשׁוּיֵי דע"כ לְאִיסּוּר הֲנָאָה אַתָּא דְּאִי לְאִיסּוּר אֲכִילָה מִמַּשְׁמָע שנא' סָקוֹל יִסָּקֵל אֵינִי יוֹדֵעַ דְּאָסוּר בַּאֲכִילָה.

וְהַנָּ"ל דְּבָלָאו רַבִּי אַבָּהוּ לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵּי דְּהָא בגמ' פָּרִיךְ מִמַּאי דְּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי אַתָּא לְהֵיכָא שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ דִּילְמָא לִדְמֵי וְלָדוֹת דְּלָא הָוֵי מַעֲנָיְינִיהּ דִּקְרָא בְּגוּפֵיהּ דְּשׁוֹר הַנִּסְקָל לָא הָוֵי פָּרִיךְ לֵיהּ אִי מְשַׁמְעוֹתֵיהּ דְּלָא יֹאכַל הָוָה מַשְׁמַע אֲכִילָה דַּוְקָא מְשׁוּם יִתּוֹרָא לָא הָוָה מוֹקְמִינַן לֵיהּ לְעִנְיַן הֲנָאָה וְנִיחָא טְפֵי לְאוֹקוֹמֵי בִּשְׁחָטוֹ לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ לְהָכִי מַיְיתֵי מִלְּתֵי' דְּרַבִּי אַבָּהוּ לְגַלּוֹת לָנוּ שר' אַבָּהוּ ס"ל דְּלָא יֹאכַל ג"כ מַשְׁמַע בּוֹ הֱיוֹתֵר הַנְּאֵם וּבָזֶה מְתֻוָּקָן יָפֶה מ"ש הַתּוֹסְ' בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח.

ה"מ וכו' דְּאִי ס"ד וכו' נֵימָא קְרָא לֹא יֵהָנֶה א"נ לֹא יֵאָכֵל וכו' מִכָּאן נִרְאֶה דְּקָיְהֵיב טַעְמָא לְבַעַל הַבְּרִיְיתָא וְקָשֶׁה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ מֵהָךְ בְּרִיְיתָא לְרַבִּי אַבָּהוּ דס"ל דְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יֹאכַל וכו' א' אִיסּוּר אֲכִילָה וא' אִיסּוּר הֲנָאָה מַשְׁמַע וּמִן הַבְּרִיְיתָא מַשְׁמַע הֵפֶךְ זֶה דְּקָאָמַר אֵין לִי אֶלָּא בַּאֲכִילָה בַּהֲנָאָה מִנַּיִן וכו' שׁוּב רָאִיתִי בְּהָרִיטְבָ"א שֶׁכָּתַב דה"ק אֵין לִי אֶלָּא בַּאֲכִילָה כְּגוֹן בָּשָׂר בַּהֲנָאָה מִנַּיִן כְּלוֹמַר מִילְּתָא דְּלֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא הֲנָאָה כְּגוֹן עוֹרוֹ מִנַּיִן ת"ל וכו' וְהֲנָאַנִי ולפ"ז צ"ל דִּכְי קָאָמַר לְקַמָּן וְהַשְׁתָּא דְּנָפְקָא לַן אִיסּוּר אֲכִילָה הַאי בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְמַאי אֲתָא לְעוֹרוֹ וְהַשְׁתָּא תִּתְיַישֵׁב פְּרוּשָׁה דְּבָרַיְיתָא לַהֲנָאַת עוֹרוֹ כַּנַ"ל דְּאִי ס"ד לְאִיסּוּר הֲנָאָה נִכְתּוֹב קְרָא לֹא יֵהָנֶה פי' וְאֶת בְּשָׂרוֹ אִיצְטְרִיךְ לְשׁוּם דְּרָשָׁא א"נ לִכְתּוֹב לֹא יֵאָכֵל מֵאֵת בְּשָׂרוֹ נָפְקָא לַן כְּעֵין בְּשָׂרוֹ וְאֶפְשָׁר דְּגַם לִשְׁנֵי תֵּירוּצִים אֵלּוּ אָמְרוּ הַתּוֹסְ' בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה דִּלְחַד סְבָרָא אִיצְטְרִיךְ לְשׁוּם דְּרָשָׁא וְנִיחָא הַשְׁתָּא מַאי דְּקָאָמַר בגמ' לְקַמָּן לַהֲנָאַת עוֹרוֹ סד"א לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ כְּתִיב בְּשָׂרוֹ אָסוּר וְעוֹרוֹ מֻתָּר וא"כ לִשְׁתּוֹק מִבְּשָׂרוֹ וְלָא אִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי וּלְחַד תֵּירוּצָא אִיצְטְרִיךְ לִכְעֵין בָּשָׂר וּלְאִידָךְ דְּרָשָׁא אִיצְטְרִיךְ לְשׁוּם דְּרָשָׁא זֶהוּ שִׁיטַת הַתּוֹסְ'.

ונ"ל דִּלְקַמָּן אפי' לְאִידָךְ תֵּירוּצָא בְּלֹא בְּשָׂרוֹ נָמֵי אָמְרִינַן דַּוְקָא בְּשָׂרוֹ דִּכְתִיב בַּקְרָא לֹא יֹאכַל דְּהַיְינוּ דָּבָר דְּשַׁיָּיךְ בֵּיהּ אֲכִילָה דְּהַיְינוּ בָּשָׂר אֲבָל עוֹר דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּיָה אֶלָּא הֲנָאָה בְּדַוְקָא אָמֵינָא לָךְ דְּמֻוָּתָר וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי וּלְעוֹלָם דִּבְלֹא בְּשָׂרוֹ אָמְרִינַן דְּעוֹרוֹ הָיָה מֻוָּתָר וְהָא דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא סד"א לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ קָאָמַר הָכִי מִשּׁוּם דִּכְתִיב בְּשָׂרוֹ בְּהֶדְיָא בַּכָּתוּב אֲבָל אה"נ דִּבְלֹא בְּשָׂרוֹ נָמֵי הֲוָה מָצֵי לְמֵימַר הָכִי.

עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בִּשְׁלָמָא לְהַהּ תֵּירוּצָא קַמָּיְיתָא דְּקָאָמַר בִּגְמָרָא אִי ס"ד לְאִיסּוּר הֲנָאָה נִכְתּוֹב קְרָא לֹא יֵהָנֶה נִיחָא שַׁפִּיר הַבְּרִיְיתָא דְּקָתָנֵי מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר סָקוֹל יִסָּקֵל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא נִבֵּילָה וּנְבֵילָה אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה מַה ת"ל לֹא יֵאָכֵל כְּלוֹמַר אִי לְאִיסּוּר הֲנָאָה נֵימָא לֹא יֵהָנֶה וּמִדְּקָאָמַר לֹא יֹאכַל מַשְׁמַע אִיסּוּר אֲכִילָה אֶלָּא ע"כ אַתָּא לְהֵיכָא דְּנִגְמַר דִּינוֹ וְהַשְׁתָּא הָוֵי בֵּין אִיסּוּר אֲכִילָה בֵּין אִיסּוּר הֲנָאָה דְּהָא הַשְׁתָּא אִיסּוּר אֲכִילָה נָמֵי מְלֹא יֹאכַל נָפְקָא לַן אֲבָל לְמַאי דְּקָאָמַר א"נ לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ לָמָּה לִי וכו' וְלָא דְּרִישׁ הֵיכָא שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ וְשַׁחְטֵי' אֶלָּא מִיּתוּרָא דְּאַתְּ דְּסַגִּי שֶׁיִּכְתּוֹב לֹא יֹאכַל וְלִשְׁתּוֹק א"כ הֵיכִי קָאָמַר הַבְּרִיְיתָא

מִמַּשְׁמָע שְׁנֶאֱמַר וכו' אֵינִי יוֹדֵעַ וכו' לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ ל"ל וְהַכְּנָנָה מֵאֵת בְּשָׂרוֹ הוּא דְּקָאָמַר לָמָּה לִי וְכֵינָן שֶׁכֵּן הֵיכִי שַׁיָּיךְ הַךְ קוּשְׁיָא עִם מַאי דְּקָאָמַר מִמַּשְׁמָע שְׁנֶאֱמַר סָקוֹל יִסָּקֵל אֵינִי יוֹדֵעַ וכו' דְּהָא הַךְ קוּשְׁיָא דְּאֶת בְּשָׂרוֹ לָמָּה לִי בְּאַפֵּי נַפְשֵׁהּ קַיְימָא.

וְנִרְאֶה דה"ק אֵינִי יוֹדֵעַ וכו' וא"כ לֹא יֹאכַל לָא אִיצְטְרִיךְ וְגַם אֶת בְּשָׂרוֹ וּמְשַׁנֵּי דְּאִיצְטְרִיךְ לְאַחַר שְׁנִגְמַר דִּינוֹ וְהַשְׁתָּא אִיצְטְרִיךְ לֹא יֹאכַל לְאִיסּוּר הֲנָאָה הֵיכָא שְׁנִגְמַר דִּינוֹ וכ"ש הֵיכָא שְׁנִסְקַל וּבֶאֱמֶת הוּא דָּחוּק בְּדִבְרֵי הַבָּרַיְיתָא וְהַשְׁתָּא דְּנָפְקָא לַן אִיסּוּר אֲכִילָה וכו' הַאי בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְמַאי אֲתָא וְקָשֶׁה כֵּינָן דְּהַמַּקְשֶׁה פָּרִיךְ לְקַמָּן וּלְהָנָךְ תַּנָּאֵי דְּמַפִּיק לֵיהּ בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי וכו' לַחֲצִי כֹּפֶר א"כ כֵּינָן דְּיָדַע הַךְ דְּרָשָׁא מַאי פָּרִיךְ לְמַאי אֲתָא.

וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ אַתַּנָּא דְּבָרַיְיתָא דִּלְעֵיל דְּנָפְקָא לֵיהּ לְעִנְיַן הֲנָאָה וּלְהָכִי פָּרִיךְ מָנָא לֵיהּ וּמְשַׁנֵּי לַהֲנָאַת עוֹרוֹ וְהַשְׁתָּא תִּהְיֶה פי' הַבָּרַיְיתָ' כִּדְפָרִישִׁית לְעֵיל בַּהֲנָאָה מִנַּיִן דְּקָאֵי אַעוֹר דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ אֲכִילָה אֶלָּא הֲנָאָה לְחֻדָּא: עוֹד קָשֶׁה מָה רָאָה בַּעַל הַבָּרַיְיתָא לְמִדְרֹשׁ מִבַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לְעוֹרוֹ וּמִיעֵט מַשְׁמָעוּת בְּשָׂרוֹ דְּהָוֵי דָּוְקָא נְיָמָא דִּבְשָׂרוֹ מִיעֵט עוֹרוֹ וּבַעַל הַשּׁוֹר אִיצְטְרִיךְ לְכֹופֶר וּדְמֵי וְלָדוֹת.

וְנִרְאֶה דְּנִיחָא טְפֵי לְמַעֵט בְּשָׂרוֹ מִבַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי כִּי הֵיכִי דְּלָא נִשְׁדֵּי בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי לַוְלָדוֹת שֶׁאֵינוֹ מֵעִנְיְנֵי דְּקָרָא דְּקָאֵי אַגּוּפֵיהּ דְּשׁוֹר הַנִּסְקָל: פֵּירְסְקָא בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה מִנַּלַן וכו' כַּפָּרָה כְּתִיב בָּהּ כְּקָדָשִׁים פרש"י וְלָא פָּרְכִינַן אִי מַה קוֹדֶשׁ וכו' דְּאֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶיקֵּשׁ קָשֶׁה דְּהָא קי"ל דְּאֵין הֶיקֵּשׁ לְמֻחֶצָה טְפֵי הֲוָה לָן לְמֵימַר דְּנֵילַף מְקַדֵּשׁ דְּמַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְיוֹצֵא לְחֻלִּין וְהֵיכִי שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכָא אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶיקֵּשׁ.

עוֹד קָשֶׁה דְּהָא קי"ל דְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ תְּמִימִים לֹא יִפְדּוּ כְּדַאֲסִיקְנָא לְעֵיל תָּהֵי בַּהּ ר' יוֹחָנָן וְכִי אוֹמְרִים לָאָדָם עֲמֹוד וַחֲטָא בְּשִׁבִיל שֶׁתִּזְכֶּה וְכָתַב הָרִיטְבָ"א ז"ל דְּפוֹדֶה תְּמִימִים אֵין פִּדְיוֹנוֹ כְּלוּם וְדָחֵק בְּפֵירוּשָׁא דִּשְׁמַעְתִּין וּבְהֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת הוּא דְּיֵשׁ לוֹ פִּדְיוֹן וְכֵינָן שֶׁכֵּן הֵיכִי כָּתַב רַשְׁ"י ז"ל וְלָא פָּרְכִינַן אִי מַה קוֹדֶשׁ תּוֹפֵס וכו' דְּהָא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ דִּכְתִיב בֵּיהּ כַּפָּרָה לָא יֵשׁ לוֹ פִּדְיוֹן וְהֵיכִי מָצֵי לְמֵימַר אִי מַה קֹּדֶשׁ וכו' וְנִרְאֶה דְּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא כַּפָּרָה כְּתִיב בָּהּ הַיְינוּ מִקָּדָשִׁים תְּמִימִים דְּלֹא שַׁיָּיךְ בְּהוּ פִּדְיָיה וּמְהַנֵּהוּ יָלְפִינַן דַּאֲסוּרִים בַּהֲנָאָ' וְרַשְׁ"י כָּתַב וְלָא פָּרְכִינַן אִי מַה קֹּדֶשׁ וכו' לְפִי שֶׁאֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶיקֵּשׁ שֶׁמְּקִישִׁים עֲגָלָה לִשְׁאָר קָדָשִׁים תְּמִימִים דְּנֵילַף מֵהֵיכָא דְּנָפַל בָּהֶם מוּם דְּזֶה הוּא תְּשׁוּבָה עַל הַהֶיקֵּשׁ וְיוֹתֵר כּוֹלֵל הוּא הַהֶיקֵּשׁ כְּשֶׁלְּמִדִּים מִכָּל שְׁאָר קָדָשִׁים תְּמִימִים מִשֶּׁנִּלְמוֹד מֵהֵיכָא שֶׁנָּפַל בָּהֶם מוּם.

עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ דִּבְקָדָשִׁים תְּמִימִים נָהֲי דְּאֵינָם נִפְדִּים תְּמִימִים וְאֵינָם יוֹצְאִים לְחֻלִּין כְּלָל אֲבָל אִם פָּדָאן בִּבְהֵמָה אַחֶרֶת תָּפְסִי קְדֻשָּׁה בְּתַרְוַיְיהוּ וז"ש אִי מַה קֹּדֶשׁ וכו' וְעַל עִיקַּר לְשׁוֹן רַשְׁ"י נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּהָכָא כְּתִיב וְעָרְפוּ שָׁם דְּמַשְׁמַע שָׁם תְּהֵא קְבוּרָתָהּ וּמַשְׁמָעוּת הַדָּבָר הוּא דַּוְקָא גּוּפָהּ דַּעֶגְלָה הוּא דְּתִקָּבֵר אֲבָל לֹא מְמֻנָּה וְהָוֵי כְּאִילּוּ מְשֻׁמְּעוֹתֵיהּ דְּקָרָא דְּוָעָרְפוּ קָמַעֲטִי' מִינֵּיהּ שֶׁלֹּא תְּהֵא מְמֻנָּה אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה וּבְהָכִי הֲוָקְשָׁה לוֹ לְרַשְׁ"י בְּהַהִּ הקישָׁה דְּיָלְפִינַן אִיסּוּר הֲנָאָה מֵהֶקְדֵּשׁ דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁכֵּן תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב וְלָא פָּרְכִינַן אִי מַה קֹּדֶשׁ כְּלוֹמַר זֶה א"א דְּהָא הָכָא אִית לָן קָרָא וְכֵינָן שֶׁכֵּן הַךְ הקישָׁה דְּיָלְפִינַן מִינֵּיהּ הֲנָאָה פְּרִיכָא הוּא וְתֵירֵץ רַשְׁ"י ז"ל לָזֶה שֶׁאֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶיקֵּשׁ וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא מַעְנְיַן הַדָּמִי' מ"מ לָא פָּרְכִינַן עַל הקישָׁה וְלָא מִידֵּי.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בִּלְשׁוֹן רַשְׁ"י במ"ש וְלָא פָּרְכִינַן דע"כ לָא פָּרְכִינַן הָכִי דא"כ לְמַאי אִיצְטְרִיךְ מְעוּטָא לְקַמָּן לָמֶ"ד ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִים דְּתֵרֵי מְעוּטֵי כְּתִיבִי וכו' וְלָמָּה אִיצְטְרִיךְ מְעוּטָא הָא בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה הָווּ ג' כְּתוּבִים וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת רַשְׁ"י ז"ל הִיא לוֹמַר דְּלָא פָּרְכִינַן וְלִשְׁתּוֹק מְהַנֵּהוּ מְעוּטִים א"ל כִּי הֵיכִי דְּהֶקְדֵּשׁ לָא חָשִׁיב קְרָא בְּהָנְהוּ תֵּרֵי קְרָא כְּמוֹ כֵן עֶגְלָה עֲרוּפָה דְּיָלִיף מִקָּדָשִׁים לָא חָשִׁיבִי קְרָא דְּהָא מִקָּדָשִׁים לָא מַיְיתֵי כְּלָל אַלְמָא דְּאֵינָם שָׁוִים כְּלָל וּלְהָכִי הֲוְקְשָׁה לוֹ לְרַשְׁ"י וְהֲוְצְרַךְ לְתָרֵץ: דַּף נז פִּיסְקָא דְּצִפּוֹרֵי מְצוֹרָע מְנָא לַן תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וכו' לְפִי הַנִּרְאֶה דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּצִפּוֹרֵי מְצוֹרָע מִשָּׁעָה שְׁחִיטָה לָא דרי' כִּי הַהִּ תַּנָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאִם כֵּן הָוֵה לֵיהּ לְמֵילַף מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה דְּהָוֵי בֵּין מֵחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה וז"ש לְקַמָּן תַּנָּאֵי הִיא וכו' וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּקָאָמַר דַּאֲסוּרָה מֵחַיִּים הָוֵי אַלִּיבָּא דר' יִשְׁמָעֵאל ור' יוֹחָנָן לֹא מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה כְּלָל וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּאַתְּ זֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ וכו' לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁחוּטָה וְהָא דְּלָא קָאָמַר לְרַבּוֹת מֵחַיִּים כִּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת הַטַּעַם לְרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּכֵיוָן דְּאִי לֹא הָיָה קְרָא לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן מִידֵּי דְּאִיסּוּר הַשְׁתָּא דְּכְתִיב קְרָא שָׁדַּינַן לֵיהּ אַמִּלְתָּא דְּאִית בֵּיהּ סְבָרָא טְפֵי דְּהַיְינוּ לְאַחַר שְׁחִיטָה לְרַבִּי יוֹחָנָן הוּא יוֹתֵר סְבָרָא בִּשְׁחוּטָה יוֹתֵר מֵחַיִּים דְּהָכִי פָּרִיךְ לְרֵישׁ לָקִישׁ הַשְׁתָּא מֵחַיִּים אֲסִירָא וכו' וּלְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָסוּרָא בֵּין מֵחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה וְיָלִיף מְכַּפֵּר מִבִּפְנִים וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁחוּטָה בֵּין מֵחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה נֵילַף מִמְּכַשְּׁיר מִבַּחוּץ דְּהָא עגל' הָוֵי בֵּין מֵחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה קְרָא הֲוָה יָלְפִי' טְפֵי מִשָּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ דְּדַוְקָא מֵחַיִּים אָסוּר וְלֹא לְאַחַר מִיתָה דְּהָא לְעִנְיַן טְרֵפָה יָלִיף מִינֵּיהּ בפ' שְׁלוּחַ הַקֵּן דְּהָוֵי נָמֵי מְכַשְּׁיר בַּחוּץ וְהָא דְּיָלְפִינַן מִינֵּי' טְפֵי מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה מִשּׁוּם דִּבְעֶגְלָה חִידּוּשׁ הוּא שֶׁחִדְּשָׁה תּוֹרָה שֶׁיְּהֵא אָסוּר בֵּין מֵחַיִּים בֵּין לְאַחַר עֲרִיפָה וּטְפֵי יָלְפִינַן מִכָּל שְׁאָר קָרְבָּנוֹת דְּעָלְמָא לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁחוּטָה דִּלְרַבִּי אֲפִילּוּ אַחַר שְׁחִיטָה.

וּבְהָכִי נִיחָא קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי דַּהֲוָה ק' דְּלִשְׁתּוֹק מֵעַרְפּוּ דְּשָׁמְעִי' לְאַחַר עֲרִיפָה וְנֵילַף מִכָּפָּר מִמְּכַפֵּר בְּחוּץ דְּהַיְינוּ צִפּוֹרֵי מְצוֹרָע דִּכְתִיב בְּהוּ קְרָא בְּהֶדְיָא אֶלָּא דְּהָיְיתִי לוֹמַד מִשָּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ דְּהָוֵי מְכַפֵּר בְּחוּץ וּלְאַחַר הֲרִיגָתוֹ מֻוָּתֶרֶת בַּהֲנָאָה כמ"ש הָרַמְבַּ"ם בְּסוֹף ה' עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים וְעוֹד דַּהֲוָה דָּמֵי לִשְׁאָר קָרְבָּנוֹת דְּעָלְמָא וּטְפֵי יָלְפִינַן מִכָּל הָנָךְ מְלַמְּדִים מִשְּׁנִלְמוֹד מִצִּפּוֹרֵי מְצוֹרָע לְחוּדַיְ' כַּנִּרְאֶה וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת לְקַמָּן אַלִּיבָּא דְּחִזְקִיָּה קָמַקְשֵׁי' הַתּוֹסָפוֹת אַלִּיבָּא דר' יוֹחָנָן דְּלִית לֵיהּ תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כִּדְפָרֵישִׁית וּלְהָכִי הֲוְצְרְכוּ לָתֵת טַעַם לָמָּה אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה.

אַיְתִיבִי שְׁחָטָהּ וְנִמְצָא טְרֵפָה וכו' פרש"י אַמַּאי מֻוָּתֶרֶת בַּהֲנָאָה דִּילְמָא דְּשָׁעַת לְקִיחָה וכו' לָשׁוֹן דִּילְמָא שֶׁכָּתַב ק' לְהוֹלְמוֹ וּלְפִי הַנִּרְאֶה מִלְּשׁוֹן זֶה שמפ' כפי' הַתּוֹסָפוֹת וְלֹא כֵן כָּתַב ז"ל בְּתַחִלַּת לְשׁוֹנוֹ דְּקָאָמַר קס"ד דְּנִטְרְפוֹת בְּעֵת הַשְּׁחִיטָה גַּם לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּפָרֵיךְ אַמַּאי מֻוָּתֶר שֶׁמָּא אַחַר שְׁחִיטָה וּלְקִיחָה: קָשֶׁה מְאֹד לְהָוְלְמָם דְּאִם אַחַר שְׁחִיטָה נִטְרְפָה קָשֶׁה מַאי פָּרֵיךְ רַבִּי יוֹחָנָן לר"ל וְאִי ס"ד מֵחַיִּים וכו' וּלְדִידָךְ מִי נִיחָא דְּאִי אַחַר שְׁחִיטָה נִטְרְפָה אַמַּאי מֻוָּתֶרֶת הָא בְּהַהֶתֶר' נִטְרְפָה וְנִרְאֶה דִּשְׁחוּטָה לָאו דַּוְקָא וְהַכַּוָּנָה הִיא דְּאַחַר שְׁחִיטָה אִיגַּלַאי דְּמִשְּׁעַת הַשְּׁחִיטָה נִטְרְפָה וְנִיחָא הַשְׁתָּא דְּנָקְטִי בְּלִישָׁנַיְיהוּ שָׁחוּט קוֹדֶם לְקִיחָה וּלְעִנְיַן הֲלָכָה קי"ל כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּמִשְּׁעַת שְׁחִיטָה וכ"כ הָרַמְבַּ"ם פי"א מהל'

טַוְמְאַת צָרַעַת וּלְרַבִּי יוֹחָנָן כְּפִי הַנִּרְאֶה לָא ס"ל כְּתַנָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּפִי הַמַּסְקָנָ' דְּמַסִּיק אַלִּיבָּא דְּרִישׁ לָקִישׁ תְּנַאי הוּא וְתָמַהְתִּי מֵהָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָה שֶׁכָּתַב צִפּוֹרֵי מְצוֹרָע מִשְׁעַת שְׁחִיטָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן וְכָתַב הַקֵּישׁ' דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּדֶרֶךְ סְתָם וק"ל וּבְעֻגְלָה עֲרוּפָה אֲסוּרָה בֵּין מֵחַיִּים בֵּיוְלאַחַר מִיתָה: הֲרֵי מֻוקְצָה וכו' הוּא הַדִּין דַּהֲוָה מָצֵי לְמִפְרְךְ מִשּׁוֹר הַנִּסְקָל אֶלָּא מִשּׁוּם דְּטַעֲמָא דְּאִיסּוּר מֻוקְצָה הִיא מִשּׁוּם דְּנִסְקָל הֲוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ פָּרִיךְ מִתַּרְוַיְיהוּ: אֶת פְּנֵי הַשָּׂדֶה כו' קָשֶׁה לִי כֵּינָן דְּמִשְׁדֵּה נָפְקָא הֵיכִי קָאָמַר בַּעַל הַבָּרַיְיתָא לְעֵיל וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ לְרַבּוֹת אֶת הַמְּשֻׁלַּחַת וְאִם נֹאמַר דְּאַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא הוּא מִדִּבְרֵי רַשִּׁ"י זַ"ל נִרְאֶה דא"א לוֹמַר כֵּן שֶׁהֲרֵי אַמִּלְתֵּי' דרב' דְּאָמַר לֹא אָמְרָה תּוֹרָה שַׁלַּח לְתַקָּלָה כָּתַב זַ"ל וּקְרָא דַּאָמַרן לְעֵיל לְרַבּוֹת אֶת הַמְּשֻׁלַּחַת אַסְמַכְתָּ' בְּעָלְמָא הִיא וְאִלּוּ אַמִּילְתֵּיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא כָּתַב רַשִּׁ"י זַ"ל וְלָא מִידֵי וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּשָׂדֶה אִיצְטְרִיךְ לְדָרְשָׁא שָׁלֹא יַעֲמוֹד בְּיָפוֹ וְיִזָּרְקֶנָּה וכו' כִּדְאִיתָא בַּבָּרַיְיתָא וְהַהִּ דְּרָשָׁא דְּמְשֻׁלַּחַת לָא נָפְקָא לָן אֶלָּא מֵהָא דְּהַשָּׂדֶה אִי לָאו קְרָא דַּאֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהָא לָא דָּרִישׁ כִּדְאִיתָא בְּרִישׁ פִּרְקִין הוּא הַהוּא לָא דָּרִישׁ.

וּמַה שפי' רַשִּׁ"י דִּקְרָא אַסְמַכְתָּא נִרְאֶה שֶׁכֵּינָן לְתָרֵץ מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּחֻלִּין פֶּרֶק כָּל הַבָּשָׂר דַּף קט"ו ד"ה לֹא אָמְרָה וכו': פִּיסְקָא שְׁעַר נָזִיר וכו' קָדוֹשׁ קָרִינַן וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָא דְּפָרִיךְ לְעֵיל לְרַב אַשִׁי פֵּן תְּקַדֵּשׁ פֵּן יִהְיֶה קֹדֶשׁ מַה קֹּדֶשׁ הוּא תּוֹפֵס וכו' אַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי פֵּן יִהְיֶה קֹדֶשׁ כִּי הָכָא: וְנִרְאֶה דא"כ רָאוּי הָיָה לְמִכְתַּב קְרָא פֵּן תֻּקְדַּשׁ אוֹ תְּקַדֵּשׁ כִּי הֵיכִי דְּנִדְרוֹשׁ פֵּן יִהְיֶה קָדוֹשׁ וְהַמַּשְׁכִּיל בְּמְלֶאכֶת הַדִּקְדּוּק תְּבָרֵר לוֹ זֶה: דַּף נח פִּיסְקָא וְחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה וכו' דַּע כִּי סַוּגְיָא זוֹ נִשְׁאֲלָה למהר"ן ן' חָבִיב זלה"ה הֲלֹא הִיא כְּתֻבָה בְּסִפְרוֹ סי' ל"ו וְהָרוֹאֶה דִּבְרֵי הַשּׁוֹאֵל ירא' בֶּאֱמֶת שֶׁלֹּא הָיָה מְבֻלָּשׁ כָּל צָרְכּוֹ בְּעִיּוּן כְּפִי מַה שֶּׁנִּרְאֶה מִדְּקְדּוּקָיו וּפֵירוּקָיו וְרֹוב הַטָּעִיּוֹת כְּבָר בַּרָּן הָרַב הַמֵּשִׁיב הנז' וְלֹא אֲבָאֵר בְּדִבְרֵיהֶם אֶלָּא דָּבָר זֶה שָׁרָאִיתִי שֶׁנָּטָה אַחֲרָיו הָרַב הנז' וְהוּא דְּאַבַּיֵּי דְּתָרֵיץ מִתְּלָתָא וכו' ס"ל ג"כ הֵמָּה מצי' דְּמַה שֶּׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ אָסוּר אַף שֶׁלָּךְ בְּשֶׁלִּי אֲסוּרָה וּלְפִי שִׁטָּתוֹ הֲוָקְשָׁה לוֹ לִשְׁתּוֹק קְרָא דְּאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וכו' וּבָאוּ תֵּירוּצִים בִּדְבָרָיו זַ"ל וְקָשֶׁה לִי עַל דְּבָרָיו זַ"ל דְּאִם כֵּן לְדַעַת אַבַּיֵּי לָמָּה לִי תְּלָתָא קְרָאֵי חַד לְבַעֲלֵי מוּמִין וְחַד לַחַיָּה וְחַד לְעוֹפוֹת דְּבְחַד קְרָא סַגִּי וצע"ג דְּלָא נִשְׁדֵּיי אֶלָּא אַבַּעֲלֵי מוּמִין לְבַד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר סְבָרָא שֶׁכֵּן מִין הַמַּכְשִׁי' מ"מ חַיָּה וְעוֹף גַּם כֵּן נִלְמוֹד מִמַּה מָצִינוּ בְּשֶׁלִּי וְשֶׁלָּךְ מַאי אָמַרְתָּ דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּשֶׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ שֶׁכֵּן עוֹנֶשׁ כָּרֵת וּלְכָךְ אָסוּר בַּהֲנָאָה בַּעֲלֵי מוּמִין יוֹכִיחוּ שאעפ"י שֶׁאֵין בָּהֶם כָּרֵת אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה אַף אֲנִי אבי' חַיָּה וְעוֹף.

לְכָךְ נִרְאֶה דְּאַבַּיֵּי הָדַר בֵּיהּ מִכָּל הָאָמוּר לְמַעְלָה וז"ש אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵּי מַה שֶּׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ אָסוּר וכו' אֵימָא שֶׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ עָנוּשׁ כָּרֵת קָשֶׁה דְּהָא קַיְימָא לַן אֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין וְאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין וַאֲפִילּוּ כָּרֵת אֵין עוֹנְשִׁין כמ"ש הַתּוֹסָפוֹת פֶּרֶק כָּל הַבָּשָׂר דַּף קט"ו ד"ה מַה לְחָמֵץ בְּפֶסַח וכו': כְּלָל א וְנִרְאֶה דְּמַעִיקָּרָא ס"ל דְּהַהִ יַלְפוּתָ' דְּמַה שֶּׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ אֵינוֹ כְּמוֹ בְּנֵן אָב אֶלָּא כְּעֵין גִּילּוּי מִלְּתָא דְּכֵינָן דְּאָמְרָה תּוֹרָה שְׁחוֹט לִי בְּשֶׁלִּי וְשֶׁלָּךְ בְּשֶׁלָּךְ סְתָמָא דְּמִלְּתָא הוּא שֶׁאִם שִׁינָּה אָסוּר וּלְהָכִי לֵיכָּא לְמֵימַר אֵין עוֹנְשִׁים מִן הַדִּין וכו' דְּדִין הוּא שֶׁיִּהֵא הַדָּבָר שָׁוֶה וּלְהָכִי קָאָמַר אִי מַה שֶּׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ עָנוּשׁ כָּרֵת וכו' אֲבָל כְּשֶׁמִּיעֵט קְרָא דְּאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד דְּדַוְקָא עַל קָרְבָּן עָנוּשׁ כָּרֵת וְלֹא עַל חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה מֵעַתָּה אֵין הַדָּבָר שָׁוֶה וְלֵיכָּא לְמֵילַף שֶׁלָּךְ בְּשֶׁלִּי מִשֶּׁלִּי בְּשֶׁלָּךְ אֶלָּא מִבְּנֵן אָב הַשְׁתָּא אִיכָּא לְמִפְרְךְ

מַה לִּשְׁלִי בִּשְׁלָךְ שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת: וּבְהָכִי נִיחָא לִי תְּמִיהָה אַחֲרֶת דְּאִיכָּא לְמֵידַק בְּהַהִּ דְּפָרִיךְ מַה לִּשְׁלִי בִּשְׁלָךְ דְּמַה קַּוּשְׁיָא הִיא זֹאת דְּהָא מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְמַעֵט חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה שָׁמְעִינַן דְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה דְּאִם מֻתָּרִין לָמָּה לִי קְרָא לְמַעוֹטִינְהוּ מִכָּרֵת דְּמֵהֵיכָא תֵּיתֵי לָן כֵּינָן דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּשְׁלִי בִּשְׁלָךְ שֶׁכֵּן אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו קְרָא דְּאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד הָיֵיתִי אוֹמֵר מִסְּבָרָא דְּבֵין שְׁלִי בִּשְׁלָךְ בֵּין שֶׁלְּךָ בִּשְׁלִי שָׁוִים בְּדָבָר בֵּין בְּאִיסּוּר הֲנָאָה בֵּין בְּאִיסּוּר כָּרֵת וַאֲתָא קְרָא דְּאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְמַעֵט לְחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה מִכָּרֵת וְהַשְׁתָּא נִתְבַּטֵּל הַשִּׁוּוּי.

וְתוּ לֵיכָּא לְמֵילַף מִשְּׁלִי בִּשְׁלָךְ אִיסּוּר הֲנָאָה מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת. מַה שְּׁלִי בִּשְׁלָךְ וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאֵין הַדְּבָרִים שָׁוִים דְּשְּׁלִי בִּשְׁלָךְ כְּבָר מֵעִיקָּרָא הָיָה אָסוּר בַּהֲנָאָה וְצָרִיךְ זְרִיקַת דָּמִים לְהַתִּירָם וְכֵינָן שֶׁלֹּא נִזְרְקוּ דָּמָם בְּאִיסּוּרָן קַיְימִי וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה וְנִרְאֶה שֶׁהַדִּמְיוֹן הוּא כָּךְ מַה שְּׁלִי בִּשְׁלָךְ נִתְבַּטֵּל הִתִּירוּ בַּעֲבוּר שֶׁבָּא לִרְשׁוּתְךָ שֶׁאִם הָיָה נִשְׁחָט בִּשְׁלִי הָיָה נִיתָּר בִּזְרִיקַת דָּמוֹ אַף שְּׁלִךְ בַּעֲבוּר שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ רְשׁוּתִי יְהֵא אָסוּר.

כְּלָל ב אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לִּשְׁלִי בִּשְׁלָךְ שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת קָשֶׁה בְּכָל אִיסּוּרֵי הַנָּאָה דְּמַתְנִי' יוֹכִיחוּ שאע"פ שֶׁאֵין בָּהֶם כָּרֵת אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה: וְנִרְאֶה דְּבִשְׁלָמָא אִם אוֹתָן אִיסּוּרִים דְּמַתְנִיתִין הָיוּ אֲסוּרִים בִּכְנִיסָתָן לָעֲזָרָה הָוָה עָבְדִינַן פִּרְכָא מִנַּיְיהוּ דְּדָמְיָין מַמָּשׁ לְמַאי דְּבָעֵי לְמֵילַף אֲבָל טַעְמָא דְּהָנָךְ מִשּׁוּם דְּרַחֲמָנָא שָׁדֵי עֲלַיְיהוּ אִיסּוּר אֲבָל הַחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה מִנָּא לַן דְּמִשּׁוּם שְׁחִיטָתָן בָּעֲזָרָה לַהֲוֵי אֲסוּרִים.

מִנַּיִן לְרַבּוֹת אֶת הַחַיָּה אֵין לְדַקְדֵּק דִּלְשְׁתּוֹק קְרָא מֵהֶקֵּישָׁא דְּחַיָּה לִפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים לְעִנְיַן שְׁחִיטָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִּׁ"י ז"ל מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְרַבּוֹת הַחַיָּה דְּהָא אִיצְטְרִיכוּ לְכַמָּה דְּבָרִים בפ"ק דְּחֻלִּין ע"ש: וְדַע שֶׁאֵין נָוֹסֶחֶת רַשִּׁ"י ז"ל בִּשְׁמַעְתִּי' כְּנָוסַחַת הַתּוֹסָ' בִּדְבָרָיו ז"ל וּכְפִי הַכָּתוּב בְּסָפָרֵינוּ דִּבְרֵי רַשִּׁ"י מְסֻכִּימוֹת לְכָל מַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּפֵירוּשָׁן: אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב וכו' הַךְ דְּרָשָׁא אִיתַּמְרָא בפ' כָּל שָׁעָה אַלִּיבָּא דר"מ דְּדָרִישׁ לְגַר וּלְכוּתִי בֵּין בִּנְתִינָה בֵּין בִּמְכִירָה דְּאִי לר' יְהוּדָה אוֹתוֹ אִיצְטְרִיךְ לְכָל אִיסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁאֲסוּרִים בַּהֲנָאָה וּבְהָכִי נִיחָא: וְאֵין לְדַקְדֵּק דִּלְשְׁתּוֹק קְרָא מֵהָנָךְ תִּלָּתָא קְרָאֵי מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּאוֹתוֹ דְּאִי לָאו הָנָךְ קְרָאֵי הֲוָה דָּרְשִׁינַן לְאוֹתוֹ כר' יְהוּדָה: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה צ"ע בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה אִי הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא אִי דְּרַבָּנָן ובה' אֵישׁוּת כָּתַב הָרַמְבַּ"ם כָּל הָאִיסּוּרִים דְּמַתְנִיתִין וְלֹא הִזְכִּיר חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה ובפ"ב מה' גְּנֵיבָה כָּתַב זַ"ל אעפ"י שֶׁחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה הוֹאִיל וַאֲסוּרִים מִדִּבְרֵיהֶם ה"ז חַיָּיב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי ד' וה' ע"כ.

הִנֵּה כָּתַב בְּהֶדְיָא דְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה דְּרַבָּנָן הָוֵי וּמִפֶּרֶק מְרֻבֶּה דַּף ע"ב אֵין הֶכְרֵחַ לוֹמַר דַּהֲוֵי דְּרַבָּנָן דְּהָא אַמַּאי דְּקָאָמַר ר' יוֹחָנָן יֶשְׁנָהּ לִשְׁחִיטָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא לֵימָא קָסָבַר רַבִּי יוֹחָנָן חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה לָאו דְּאוֹרָיְיתָא דְּאִי ס"ד דְּאוֹרָיְיתָא מִכִּי שָׁחֵיט לַהּ פֶּרְתַּהּ אָסְרָה אִידָךְ לָאו דְּמָרָא קָטָבַח עַד דְּמַסִּיק מִכַּח קֻוּשְׁיָ' זוֹ הָכִי אָמַר רַב גַּמָּדָא מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא כִּי קָמְחַיֵּיב כְּגוֹן שֶׁשָּׁחַט מִקְצָת סִימָנִים בַּחוּץ וּגְמָרָן בִּפְנִים ע"כ בַּגְּמָרָא וְהִנֵּה הַךְ מַסְקָנָא אַתָּא לְקַיּוּמֵי דְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא בְּאוֹפָן שֶׁאֵין מִפֶּרֶק מְרֻבֶּה הֶכְרֵחַ דַּהֲוֵי דְּרַבָּנָן כְּלָל וְאַדְרַבָּא מִשָּׁם מַשְׁמַע דַּהֲוֵי דְּאוֹרָיְיתָא.

גַּם בִּשְׁמַעְתִּין דְּהָכָא הָכִי מַשְׁמַע דְּפָרִיךְ אַלְמָא חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה לר"ש לָאו דְּאוֹרָיְיתָא מַשְׁמַע דִּלְרַבָּנָן פְּשִׁיטָא דַּהֲוּוּ דְּאוֹרָיְיתָא וּלְפִי הַמַּסְקָנָא דְּמוּקֵי מִלְּתָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁחֲטָה וְנִמְצֵאת טְרֵפָה נִרְאֶה דְּבִשְׁאָר חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה הָווּ דְּאוֹרָיְיתָא אֲפִילּוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן: וְנִרְאֶה לְתָרֵץ דְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל מפ' פְּרוּשָׁה דִּשְׁמַעְתִּין עַל דֶּרֶךְ שֶׁפָּרְשָׁה הָרִיטְבָ"א ז"ל מִכֹּחַ הַהִיא קוּשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּבִשְׁמַעְתִּין מַשְׁמַע דְּבְאִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן תּוֹפְסִים קְדוּשִׁין וּבְפֶרֶק כָּל שָׁעָה אָמְרִינַן דְּהַמְקַדֵּשׁ מֵשֵׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה אֲפִילּוּ בְּחֹטֵי דְּקִרְדּוּנְיָיתָא אֵינָן אֲסוּרִין אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֵין חוֹשְׁשִׁי' לְקִדּוּשִׁין וּבְתוֹסְ' תֵּירְצוּ כְּפִי דַּרְכָּם וְהָרִיטְבָ"א ז"ל כָּתַב דְּיֵשׁ מִי שפי' דה"ק חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה לָאו דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא דְּרַבָּנָן וְכִי אָסְרוּ רַבָּנָן בַּאֲכִילָה אֲבָל בַּהֲנָאָה לָא אָסְרוּ וּלְפִיכָךְ מְקֻדֶּשֶׁת וַאֲקְשִׁי' עָלֶיהָ מִדְּקָתָנֵי בְּאֵידָךְ מַתְנִי' יִשָּׁרְפוּ אַלְמָא אֲסִירִי בַּהֲנָאָה דְּאִי לֹא יִמְכְּרוּ לִכְנַעֲנִים מַבַּעְיָ' לֵיהּ ע"ש וּלְפִי פִי' זֶה אֶפְשָׁר לוֹמַר דַּחֲכָמִים נָמֵי ס"ל דַּהֲוּוּ דְּרַבָּנָן וּסְבִירָא לְהוּ דְּכִי הֵיכִי דַּאֲסָרוּם בַּאֲכִילָה אֲסָרוּם בַּהֲנָאָה ג"כ ור"ש פְּלִיג עֲלַיְיהוּ וְאָמַר דְּדַוְקָא בַּאֲכִילָה אֲסָרוּם וְלֹא בַּהֲנָאָה וְנִיחָא גַּם כֵּן מַתְנִי' דִּתְמוּרָה דַּף ל"ג דְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה נִקְבָּרִין מַשְׁמַע דַּהֲוּוּ מִדְּרַבָּנָן דְּלָא מַחְמְרִי' כְּוָתֵי הַאי וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם סוֹף פ' הִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים אִיבָּרָא דְּמִשָּׁם אֵין כָּל כָּךְ רְאָיָה דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּרַבָּנָן לָא גָּזְרוּ אֲטוּ קָדָשִׁים פְּסוּלִין אפי' לְהָווּ חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה דְּאוֹרָיְיתָא מ"מ שִׁיטַת שְׁמַעְתִּין יֵשׁ מָקוֹם לְפָרְשָׁהּ דְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה הָווּ דְּרַבָּנָן כ"כ הָרַמְבַּ"ם עַצְמוֹ בפי' הַמִּשְׁנָה בפ' מְרֻבָּה.

גַּם בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה פ"כ כָּתַב ז"ל וְכָל הַשּׁוֹחֵט חֻלִּין בָּעֲזָרָה וכו' מִכֵּיוָן אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת. וְקָשֶׁה דְּמִדְּבָרָיו ז"ל נִרְאֶה שֶׁסּוֹתֵר דִּבְרֵי עַצְמוֹ שֶׁהֲרֵי כָּתַב בְּהִלְכוֹת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת פ"ח ז"ל כָּל מָקוֹם שנא' בַּתּוֹרָה לֹא יֹאכַל לֹא תֹאכַל לֹא תֹאכְלוּ א' אִיסּוּר אֲכִילָה וא' אִיסּוּר הֲנָאָה מַשְׁמַע עַד שֶׁיִּפָּרֵט הַכָּתוּב כְּדֶרֶךְ שֶׁפֵּרַט בַּנְּבֵילָה שֶׁנֶּאֱמַר לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ ע"כ וְזֹאת הִיא סְבָרַת ר"מ בפ' כָּל שָׁעָה דַּף כ"א אֲבָל רַבִּי יְהוּדָה ס"ל דְּבָרִים כִּכְתָבָן לַגֵּר בְּמַתָּנָה וּלְגוֹי בִּמְכִירָה וּפָרִיךְ בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה בִּשְׁלָמָא לר"מ דְּאָמַר אֶחָד גֵּר וא' עוֹבֵד כּוֹכָבִי' בֵּין בִּמְכִירָה בֵּין בִּנְתִינָה מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמִשְׁרֵי נְבֵילָה בַּהֲנָאָה אֲבָל אֲסוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה בֵּין בַּאֲכִילָה בֵּין בַּהֲנָאָה אֶלָּא לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר לְדִבְרִים כִּכְתָבָן הוּא דַּאֲתָא אֲבָל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה מְנָאלַיהּ נָפְקָא לֵיהּ מִלַּכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ אוֹתוֹ אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב וְאִי אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה ור"מ אוֹתוֹ אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב וְאִי אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה וְאִידַּךְ חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה דְּאוֹרָיְיתָא עכ"ל מַשְׁמַע דלר"מ אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּאוֹתוֹ לְחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה וְכִדְאַסִּיקְנָא בִּשְׁמַעְתִּין נִמְצְאוּ דְּבָרָיו סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

גַּם בפ' הַמִּשְׁנָה בְּפִרְקִין נִרְאֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ דַּהֲוּוּ דְּאוֹרָיְיתָא שֶׁהֲרֵי הֵבִיא הַכָּתוּב דִּלְכֶלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ כִּדְאִיתָא בִּשְׁמַעְתִּין וְרָאִיתִי אֶל הָרַב מוהרי"ק בפ' שֵׁנִי מֵהִלְכוֹת שְׁחִיטָה שֶׁתָּמַהּ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אֵיךְ כָּתַב שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן הֶפֶךְ מַאי דְּאַסִּיקְנָא בְּהָאִישׁ מְקֻדָּשׁ וְעוֹד שֶׁהוּא ז"ל פָּסַק בפ"ד מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת שֶׁהַמְקֻדָּשׁ בְּאִיסּוּרֵי הַנָּאָה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וְלֹא חִילֵק בֵּין שְׁאָר אִיסּוּרֵי הֲנָאָה לְחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה וּמֵאַחַר שֶׁכָּתַב כָּאן שֶׁחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה אֶפְשָׁר אִם קִדֵּשׁ בָּהֶם אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּמִדְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו כָּאן דְּלָא מִתְּסַר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אִם קִדֵּשׁ בָּהֶם (אֵינָהּ) מְקֻדֶּשֶׁת ע"כ תְּמִיהָתוֹ ז"ל וּדְבָרָיו ז"ל אֵינָם מוּבָנִים אֶצְלִי דִּבְהֶדְיָ' כָּתַב בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת פ"ה דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּאִיסּוּרֵי הַנָּאָה אֲפִילּוּ הָיָה אָסוּר

מִדִּבְרֵיהֶם אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת וְאוּלַי כַּוָּנָתוֹ ז"ל דְּלָא כְּתַב הָרַמְבַּ"ם דִּבְאֵיסּוּר הֲנָאָה מִדִּבְרֵיהֶם אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת אֶלָּא בְּחָמֵץ בְּפֶסַח דְּאִיכָּא מִיהָא שָׁעוֹת דְּאוֹרָיְיתָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וכ"כ הוּא עַצְמוֹ בְּפֵירוּשׁוֹ לאה"ע סִימָן כ"ח ולפ"ז מ"ש כָּאן בפי' לְהָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה בְּסוֹף דְּבָרָיו באו' וּמִדְּמַשְׁמַע כָּאן דְּלָא מִתְּסַר אֶלָּא דְּרַבָּנָן אִם קִדֵּשׁ בָּהֶם אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת נָפַל טָעוּת בַּסְּפָרִים אוֹ שֶׁדְּבָרָיו בִּלְשׁוֹן תְּמִיהָה הֵם.

אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִרְאֶה דְּמַהֲלְכוֹת אִישׁוּת אֵין שׁוּם תְּמִיהָה עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְהָרַב הנז' תֵּירֵץ לְקֻשְׁיָתוֹ ז"ל וְי"ל דְּלְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּחָלִין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה מִתַּסְרֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב וּדְבָרִים אֵלּוּ דִּבְרֵי קַבָּלָה הֵם דְּהַיְינוּ שֶׁנֶּאֱמַר מִסִּינַי ומ"ש שֶׁאֵינוֹ עָנוּשׁ אֶלָּא מַכּוֹת מַרְדּוּת הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נֶאֶמְרוּ בָּהֶם לָאו עכ"ל וּלְפִי דְּבָרָיו ז"ל מַאי דְּאָמְרִינַן בפ' מְרֻבָּה נַיְמָא קָסָבַר רַבִּי יוֹחָנָן חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה לָאו דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִי ס"ד דְּאוֹרַיְיתָא וכו' לָאו דמר' קָטָבַח פֵּירוּשׁוֹ הָוֵי דְּלָא הָוֵי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּלְכָךְ כָּתַב בה' גְּנֵיבָה דְּחַיָּיב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי ד' וה' לְפִי שֶׁאִיסּוּרוֹ מִדִּבְרֵיהֶם וְהִיא מַמָּשׁ הֵפֶךְ מַה שֶּׁכָּתַב ה' מוהרי"ק זלה"ה בְּאוֹפֶן שֶׁדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּעֵינַי תְּמוּהִים מְאֹד מֵעִיד אֲנִי עַל עַצְמִי שֶׁלֹּא יָרַדְתִּי לְסוֹף דַּעְתּוֹ: ב ב אַלְמָא חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה לר"ש לָאו דְּאוֹרַיְיתָא פרש"י אִיסּוּרוֹ לָאו דְּאוֹרַיְיתָא לֹא אִיסּוּר שְׁחִיטָה וְלֹא אִיסּוּר הֲנָאָתוֹ רַשִׁ"י ז"ל הַוְכָּרַח לְפָרֵשׁ כֵּן מִשּׁוּם מַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא מדר"ש אר"ש אֲבָל לְתַלְמוּדָא קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ נַיְמָא דר"ש ס"ל דְּאֵינָם אֲסוּרִים אֶלָּא בַּאֲכִילָה אֲבָל בַּהֲנָאָה מֻוָּתָרִים וּמִשּׁוּם הָכִי הָאִשָּׁה מְקֻדָּשֶׁת וְנִרְאֶה דְּלָא מָצִינוּ הַאי סְבָרָא וּלְאַפּוֹשֵׁי מַחֲלוֹקֶת לָא מַפְּשִׁינַן.

וְאִידָךְ דַּע כִּי מֵרְהִיטַת שְׁמַעְתִּין נִרְאֶה דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא לד"ה חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא ויל"ד עַל מ"ש רַשִׁ"י ז"ל בפ' מְרֻבֶּה דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא לֵימָא קָסָבַר ר' יוֹחָנָן וכו' ז"ל פְּלוּגְתָּא הִיא בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין אִי דְּאוֹרַיְיתָא הוּא אִי דְּרַבָּנָן ע"כ דְּהָא לֹא מָצִינוּ פְּלוּגְתָּא לְפִי הַמַּסְקָנָא בָּזֶה כְּלָל וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּפָרִיךְ לְפִי סְבָרַת הַמַּקְשֶׁה דְּהֵבִיא וּמַה מְּאֹד מִתְּקוּ לִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם וְדִבְרֵי רַשִׁ"י צ"ע: דַּף נח פִּיסְקָא מָכָרָן וְקִדֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן מְקֻדָּשֶׁת מ"ל וכו' מִדְּקָאָמַר מ"ל נִרְאֶה דְּהַסְּבָרָא מִבַּחוּץ הִיא דִּמְכָרָן וְקִדֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן לֹא תְּהֵא מְקֻדָּשֶׁת וּלְהָכִי בָּעֵי מ"ל וּמְשַׁנֵּי מִדְּגַלִּי רַחֲמָנָא בע"ג וכו' מִכְּלָל דִּבְעָלְמָא דָּמִים מֻוָּתָרִים.

וְקָשֶׁה דא"כ מַאי פָּרִיךְ וְנֵילַף מִינָּהּ דְּהָא לְהָכִי לָא אִיצְטְרִיךְ ע"ג דִּלְשִׁתּוֹק מִינָּהּ וּמִמֵּילָא יָדְעִינַן דִּבְכָל אִיסּוּרֵי הֲנָאָה לָא תָּפְסִי דְּמַיְיהוּ וּמִכַּח קֻוּשְׁיָא זוֹ כָּתַב בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ ז"ל דְּהַהִיא סוּגְיָא אתי' כמ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִים אֲסוּרִים בע"ג וְהַשְׁתָּא פָּרִיךְ שַׁפִּיר וְנֵילַף מִינָּהּ דְּאִי לָאו נְהִי דְּמִסְתַּבְּרָא לוֹמַר דַּחֲלִיפֵי אִסּוּרֵי הֲנָאָה אֲסוּרִים חֲלִיפֵי חֲלִיפִין לָא מִסְתַּבְּרָא לְמֵימַר עכ"ל הִסְכִּים דַּעְתּוֹ ז"ל דְּסֻוגְיָא זוֹ אָתְיָא כמ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין.

וּתְמִיהַ לִי דְּהָא בע"ג פ' ר' יִשְׁמָעֵאל אַסִּיקְנָא דְּמַאן דס"ל חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִים ס"ל דב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' מְלַמְּדִים וְאִיצְטְרִיךְ הו' לְמַעֵט שְׁאָר אִיסּוּרִים דְּעָלְמָ' דְּכֵינָן דְּסֻוגְיַין אָזְלָא אַלִּיבֵּיהּ הֵיכִי קָאָמַר בגמ' הַקֻּשְׁיָא דְּוֵנֵילַף מִינָּהּ מִשּׁוּם דְּהָוֵי ע"ג וּשְׁבִיעִית בכה"כ וְאֵין מְלַמְּדִים דְּהָא אִיהוּ ס"ל דְּמְלַמְּדִים.

גַּם מֵרְהִיטַת הַתּוֹסָ' מַשְׁמַע דְּסֻוגְיָא זוֹ אֶפְשָׁר לְפָרְשָׁהּ לְדִבְרֵי הַכֹּל דְּהָא הִקְשׁוּ הֵיכִי הָוֵי ב' כְּתוּבִים בֵּין לָמֶ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִים וּבֵין לְמַאן דְּאָמַר מֻוָּתָרִים וְהַדָּבָרִים מְצַד עַצְמָן תְּמוּהִים בְּסֻוגְיָא שֶׁהֵבִיא בַּתְּחִלָּה דְּרָשַׁת וְהָיִית חֵרֶם כָּמוֹהוּ כָּל מַה שֶּׁאַתָּה מְהֻיֶּה מִמֶּנּוּ הֲרֵי

הוּא כָּמוֹהוּ מַשְׁמַע דְּאָזְלָא כמ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִים אֲסוּרִים וְתֵירֵץ אַלִּיבֵּיהּ דע"ג וּשְׁבִיעִית הָווּ בכה"כ וְאֵין מְלַמְּדִים.

עוֹד קָשֶׁה מַאי בָּעֵי מִנָּלַן וכו' נֵילַף בִּבְנָיָן אָב מִשַּׁעַר נָזִיר דְּדָרְשִׁינַן לְעֵיל דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה מִדִּכְתִיב קָדוֹשׁ יִהְיֶה וּפָרִיךְ אִי מַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וכו' וּמְשַׁנֵּי מִי כְּתִיב קֹדֶשׁ קָרֵינַן וּפרש"י דְּהָכִי קָרֵינַן קָדוֹשׁ לִמְעוּטֵי דָּמָיו לְכָךְ נִרְאֶה שֶׁכָּל עִיקָּר הַכַּוָּנָה הִיא לְמַאי דְּבָעֵי לְקַמָּן וְנֵילַף מִינָּהּ (וה"ק מִנָּלַן אִי מִדְּגַלִּי רַחֲמָנָא בע"ג וכו' וְנֵילַף מִינָּהּ דְּטָפֵי אִית לָן לְמֵילַף מע"ג לְחוּמְרָא מִשַּׁעַר נָזִיר לְקֻלָּא עִיקַּר סְוּגְיִין דְּהָכָא תַּלְיָא בַּחֲלִיפֵי חֲלִיפִין אִי אֲסוּרִים אִי מֻוָּתָּרִים אֶלָּא בַּחֲלִיפִין הָרִאשׁוֹנִים דְּהָווּ אֲסוּרִין לד"ה בע"ג דְּהָא אפי' לָמֵ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין מֻוָּתָּרִים וַחֲלִיפִין לְחוּדַיְיהוּ ס"ל דְּאָסוּר וּדְרִישׁ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמוֹהוּ דַּהֲוָיָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּהַוָּה מִמֶּנָּה שֶׁהִיא כָּמוֹהוּ ולפ"ז ל"ג בְּתִחִלַּת הַסְּוּגְיָ' כָּל מַה שֶּׁאַתָּה מְהַוֶּה מִמֶּנָּה דְּהַהִּ דְּרָשָׁא הוּא לָמֵ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִי' וּמַתְנִי' דְּמִכְרָן וְקִדֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן הִיא בַּחֲלִיפִין הָרִאשׁוֹנִים.

וּמַה מָּתוֹק מִדְּבַשׁ דְּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל בְּאוֹמְרוֹ מִנָּלַן דְּלָא תִּפְשֵׁי דְּמַיְיהוּ מַה שֶּׁאַתָּה מְהַיֶּה גָּרְסִי' וק"ל. ולפ"ז קָאָמַר בגמ' שפי' דְּהָווּ ע"ג וּשְׁבִיעִית בכה"כ וְאֵין מְלַמְּדִים וּלְפִי הַמַּסְקָנָא לָמֵ"ד מְלַמְּדִים דְּקָאָמַר מְעוּטֵי כְּתִיבִי כְּתִיבִי הָכָא כִּי חֵרֶם הוּא וכו' וַדַּאי הַהוּא מְעוּטָא לָא קַיְימָא אֶלָּא לָמֵ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִים וְהַתּוֹסָ' שֶׁהִקְשׁוּ הֵיכִי הָווּ בכה"כ בֵּין לָמֵ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִים בֵּין לָמֵ"ד מֻוָּתָּרִים הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּדִבְרֵי הַכֹּל הָווּ הָנָךְ בכה"כ וּכְמוֹ שֶׁאָפְרֵשׁ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בס"ד.

וְנֵילַף מִינָּהּ קָשֶׁה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לע"ג שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת וּלְכָךְ תּוֹפֵס דְּמַיְיהוּ וְנִרְאֶ' דְּאִיכָּ' לְמֵימַר שְׁבִיעִית יוֹכִיחַ דאע"פ שֶׁאֵין עָנוּשׁ כָּרֵת תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְהַמְּתָרֵץ חִידֵּשׁ לוֹ דע"ג וּשְׁבִיעִית הָוֵי בכה"כ פי' דְּאִיכָּא קְרָא מְיֻוָּתָּר דְּשַׁוִּינְהוּ לְהָנָךְ בכה"כ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' זַ"ל אַתֵּירוּצָם.

אִי מַה קֹּדֶשׁ וכו' ת"ל תִּהְיֶה ק' לִשְׁתּוֹק קְרָא מִקַּדֵּשׁ וע"כ יָדְעִינַן דִּשְׁבִיעִית תָּפְסִי דְּמַיְיהוּ מִדְּאִיצְטְרִיךְ תִּהְיֶה לוֹמַר דְּבַהֲוָיָיתוֹ יְהֵא דִּלְמַאי אִיצְטְרִיךְ אִי מע"ג אִיכָּא לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן אָסוּר בַּהֲנָאָה.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו קֹדֶשׁ הֵ"א נְהִי דְּתָפְסִי דְּמַיְיהוּ אֲבָל כָּל הַפֵּירוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּקִדֻּשַׁת שְׁבִיעִית לְעוֹלָם אָסוּרִים וַאֲפִי' פֵּרֵי פֵּירוֹת לְהָכִי כְּתַב קֹדֶשׁ לוֹמַר שֶׁהַפֵּירוֹת יָצְאוּ לְחֻלִּין וּמִתְהַיֶּה דָּרְשִׁינַן דְּבַהֲוָיָיתוֹ תִּהֶא הָא כֵּיצַד אַחֲרוֹן נִתְפָּס וּפֵרֵי עַצְמוֹ אָסוּר, מִיעוּטֵי כְּתִיבִי כְּתִיב הָכָא כִּי חֵרֶם הוּא גָּרְסִי' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א זַ"ל.

וְקָשֶׁה לָמָּה לָן תְּרֵי מְעוּטֵי בְּחַד סַגִּי לְמֵעֵט בְּעָלְמָא וְכֵן רָאִיתִי שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' בְּעִנְיָן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בס"פ כָּל הַבָּשָׂר גַּבֵּי וּשְׁמוֹ הָעֲרוּפָה ונ"ל דְּתַרְוַיְיהוּ צְרִיכִי דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב אֶלָּא יוֹבֵל הִיא לָא הָוָה מְמַעֲטִינַן אֶלָּא שֶׁלֹּא יְהֵא דְּמֵי דְּשְׁבִיעִית שֶׁאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּס וַהֲוָה יָלְפִינַן מע"ג וּבְמַעוּטָא דע"ג ג"כ לָא סַגִּי דְּנְהִי דְּמַעֲטִי' שְׁאָר אִיסּוּרֵי הֲנָאָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ דְּמֵי' לע"ג אֲבָל יִהְיוּ דְּמֵי' לַשְּׁבִיעִית לְהָכִי צְרִיכִי תַּרְוַיְיהוּ וְאַכַּתִּי אִיכָּא לְמֵידַק נִימָא דְּמַאי דְּמַעֲטִינְהוּ קְרָ' הַיְינוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ דְּמֵי' דְּשְׁבִיע' דְּאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּס וְלֹא דְּמֵי' דע"ג דַּאֲפִי' חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין אֲבָל בַּחֲלִיפִים הָרִאשׁוֹנִים לְעוֹלָם דְּיִהְיוּ אֲסוּרִים.

וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּלָא מָצִינוּ לְמֵילַף מע"ז כָּל מַאי דְּאִית בָּהּ טִפֵּי יָלְפִינַן מִשַּׁעַר נְזִיר דְּמַוְתָּרִים דְּמַיְיהוּ וּמְקַיְימִי' מֵעוּטָא דְּהוּא לְגַמְרֵי דְּדַוְקָא בע"ג אָסוּר בֵּין חֲלִיפִין רִאשׁוֹנִים בֵּין חֲלִיפֵי חֲלִיפִין הָא בְּעָלְמָא מֻוּתָּר הַכֹּל.

תוס' וב' כְּתוּבִים וכו' וְי"ל מ"מ נְכְתּוֹב שְׁבִיעִית וכו' אֵין לְדַקְדֵּק כֵּינָן דְּשְׁבִיעִית אֵין בּוֹ אִיסּוּר כָּרֵת אִיכָּא לְמֵימַר דּוּן מִינַּהּ וּמִינַּהּ וְלֹא יִהְיוּ בְּדָמִים אִיסּוּר כָּרֵת שֶׁהֲרֵי הִסְכִּים הר"ש בס' כְּרִיתוּת לְשׁוֹן לְמוּדִים שַׁעַר ג' דְּלְעִנְיַן הֲלָכָה קי"ל כמ"ד דּוּן מִינַּהּ וְאוֹקֵי בְּאַתְרָ' וְכֵן נ"ל דְּהָכִי קי"ל בְּפֶרֶק שְׁבוּעוֹת הָעֵדוּת ע"ש.

עוֹד כָּתְבוּ וי"ל מִדִּכְתִיב וְהָיְתָ חֵרֶם כָּמוֹהוּ וכו' דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּאִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ לְאַשְׁמוֹעִינַן דַּחֲלִיפֵי חֲלִיפִין מֻוָּתָּרִים דְּהָא יָדְעִינַן מִדִּכְתִיב כָּמוֹהוּ וְקָשֶׁה דְּהָא בְּפֶרֶק ר' יִשְׁמָעֵאל נָפְקָא לֵיהּ מִדִּכְתִיב הוּא וְלֹא חֲלִיפֵי חֲלִיפִין וְנִרְאֶה דְּהָתָם אָמְרִינַן דמ"ד מֻוָּתָּרִים ס"ל דִּשְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד אֵין מְלַמְּדִים וּלְדִידֵיהּ ע"כ צָרִיךְ לָתֵת טַעַם הֵיכִי הָוֵי ב' כְּתוּבִים כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וּצְרִיכִים אָנוּ לְתָרֵץ מֵהַהִ יִתּוֹרָא שֶׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' וּלְדִידֵיהּ מְיֻיתָּר כָּמוֹהוּ וּמִיתּוֹרָא דְּהוּא שָׁמְעִינַן תַּרְוַיְיהוּ שָׁמְעִינַן דִּשְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד אֵין מְלַמְּדִים וְשָׁמְעִינַן דַּחֲלִיפֵי חֲלִיפִין מֻוָּתָּרִים וּלְהָכִי צְרִיכִי תַּרְוַיְיהוּ: וְהַתּוֹסָ' דְּנָקְטִי בְּמִלְּתַיְיהוּ יִתּוֹרָא דְּכָמוֹהוּ סָמְכִי אַיִּתּוֹרָא דְּהוּא דְּהוּא כְּדְאִיתָ' פ"ר יִשְׁמָעֵאל: עוֹד דְּהַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ בְּתְחִלַּת דִּבְרֵיהֶם בֵּין לָמֶ"ד חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין בֵּין לָמֶ"ד מֻוָּתָּרִים וּלְפִי תֵּירוּצָם נִרְאֶה דְּלָא תֵּירְצוּ אֶלָּא לָמֶ"ד מֻוָּתָּרִים וְתֵירוּץ לָזֶה מְצָאתִיהוּ בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ דְּכָמוֹהוּ יָדְעִינַן דְּהָוֵי ב' כְּתוּבִים כֵּינָן דְּמוּהְזְיֵית חֵרֶם מַשְׁמַע אֲפִילּוּ חֲלִיפֵי חֲלִיפִין אֲסוּרִין וְכָמוֹהוּ לָא אִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב לַחֲלִיפִין רִאשׁוֹנִים הִלְכָּךְ אַתָּא לְמֵימַר דע"ג וּשְׁבִיעִית סַגִּי בכה"כ: עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִי תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' מַאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא אֶלָּא לָמֶ"ד מְלַמְּדִים מַאי אִיכָּא לְמֵימַר כֵּינָן דְּאִיצְטְרִיךְ מֵעוּטָא דְּכָמוֹהוּ לְשַׁוּוּנְהוּ לע"ג וּשְׁבִיעִית בכה"כ ע"כ אַתָּא לְמֵימַר דְּלָא נֵילַף מִינַּיְיהוּ דְּאִי לָא לְמַאי טָרַח רַחֲמָנָא וְסָתְבִי' לִישַׁוּוֵי לְהָנָךְ ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וּבְדוֹחֲק נִרְאֶה דְּלָא גָּרַע הַךְ יִתּוֹרָא מב' כְּתוּבִים דְּעָלְמָא דס"ל דִּמְלַמְּדִים וּמֵחַד מְלַמֵּד הֲוָה סַגִּי לָן וע"כ הַמְלַמֵּד הַשֵּׁנִי כַּתְבֵיהּ רַחֲמָנָא בִּכְדֵי וְכִדְאָמְרִינַן בְּעָלְמָא סַגְיָא וְכָתַב לָהּ קְרָא וה"ה נָמֵי בְּהַךְ יִתּוֹרָא דְּאָמְרִינַן דְּטָרַח רַחֲמָנָא וְכַתְבֵיהּ וצ"ע: סָלִיק פֶּרֶק הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ פֶּרֶק הָאוֹמֵר דַּף נז ע"ב הָאוֹמֵר וכו' בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה וכו' וְלָא קָתָנֵי בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל לֹא תֹּאכַל מִשּׁוּם דְּמִמֵּילָא שְׁמַע מִינָּהּ: אֲבָל בְּסֵיפָא אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּבַת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל לֹא תֹּאכַל דְּלָא נֵימָא דְּלָא הָוֵי קִדּוּשִׁין וְתֹאכַל בִּתְרוּמָה בֵּית אָבִיהָ.

תוס', הָאוֹמֵר וכו' וא"ת מַה חִידּוּשׁ יֵשׁ כָּאן וכו' כַּוָּנָתָם ז"ל מִשּׁוּם דְּהַתַּנָּא לָא נָחִית לְאַשְׁמוֹעִינַן דִּין רַמַאי לְחוּדֵיהּ דא"כ הָוֵה לֵיהּ לְמִתְנֵי בְּהֶדְיָא אֶלָּא תַּרְתֵּי קָאָמַר דִּין רַמַאי דְּזֶה נִלְמַד בְּרֶמֶז מִדְּקָתָנֵי הָלַךְ וכו' וְעוֹד דִּין הַקִּדּוּשִׁין דְּקָתָנֵי מְקֻדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי וּבְזֶה הוּא דְּקַמַּקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת פְּשִׁיטָא ומ"ש הַתּוֹסָ' וּבְתוֹךְ כָּךְ אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת וכו' פי' וְאָמַר לִי וְכָךְ כָּתוּב בְּמִקְצָת גֲּוִסְחָאוֹת וּכְדִבְרֵי הָרֹא"שׁ ז"ל.

גמ' וְתַנָּא דִּידַן הָלַךְ נָמֵי וכו' וְתֵימָה דְּהָא בְּמַתְנִיתִין פֶּרֶק הָאִישׁ מְקֻדֶּשׁ באו' לִשְׁלוּחוֹ לְשָׁלוּחוֹ צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית קָתָנֵי וְהָלַךְ וכו' וְלָא הָוֵי הָלַךְ בְּרַמָּאוּת וְנִרְאֶה דְּהָתָם הָוֵי בְּאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ דְּהָתָם שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָלַךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ אֲבָל הָכָא לָא הָוֵי אֶלָּא בְּאוֹמֵר

לַחֲבֵירוֹ דְּלֹא עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ הֲלָכָה לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר הָלַךְ אֶלָּא וְקִדְּשָׁהּ דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָלַךְ בִּשְׁלִיחוֹ<ו כֵּיוָן דְּלֹא עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ הִלְכָּךְ הָלַךְ דְּקָתָנֵי הָלַךְ בְּרַמָּאוּת הוּא דְּקָאָמַר.

א"נ דְּהָתָם שַׁיָּיךְ לוֹמַר הָלַךְ לְפִי שֶׁיֵּשׁ בְּעִנְיַן הַשְּׁלִיחוּת שְׁנוּיָ' מְקוֹמוֹ וּלְזֶה שַׁיָּיךְ הָלַךְ אוֹ לִשְׁלִיחוּתוֹ אוֹ לְשַׁנּוֹת אֶת הַשְּׁלִיחוּת: אֲבָל שְׁלוּחוֹ דְּטָרַח אֵימָא מַרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ וְקָשֶׁה דְּהָא אָמְרִינַן בְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ דְּהַהִיא מַתְנִי' מַתְנִי' גַּבֵּי גִּיטִּין כה"ג וַעֲבִיד צְרִיכוּת וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הֵיכִי שַׁיָּיךְ לְמֵימַר דְּבִשְׁלוּחוֹ דְּטָרַח אֵימָא מַרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ קמ"ל וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הֵיכָא קָאָמַר שְׁלוּחוֹ הוּא דְּהָוֵי רַמַּאי דְּסָמְכָא דַּעְתֵּי' וכו' דְּהָא אֵין הָעִנְיָן תָּלוּי בָּזֶה אֶלָּא בִּמְצִיאוּת אַחֵר וְהוּא דְּבַהַאי אַתְרָא רַחֲמֵי לי' וכו' וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּהֵיכָא דְּמַרְאֶה מָקוֹם כְּגוֹן שֶׁאָמַר לָהּ הֲרֵי הִיא בְּמָקוֹם פ' אֵין לְפַקְפֵּק א"כ בַּחֲבֵירוֹ דְּלָא סָמְכָה דַּעְתֵּיהּ אֵימוֹר מַרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ וּכְאִלּוּ אָמַר לוֹ בפי' הֲרֵי הִיא קמ"ל דְּלָא אֶלָּא נֶאֱמַר טַעְמָא דְּבַהַאי אַתְרָא מֵרַחֲמוֹ לי וכו': דַּף נט רָבִין חָסִידָא וכו' וְהַתַּנְיָא מַה שֶּׁעָשׂוּ עָשׂוּי וכו' בְּכָאן לָא פָּרִיךְ מֵעָנִי הַמְּהַפֵּךְ בַּחֲרָרָה כִּדְפָרִיךְ לְקַמָּן וּלְקַמָּן לָא פָּרִיךְ מִמַּתְנִי' דְּנָהֵג בּוֹ מִנְהַג רַמָּאוּת וּלְעִנְיַן הַדִּין נ"ל דְּלֹא שַׁיָּיךְ דִּין עָנִי הַמְּהַפֵּךְ וּבַחֲרָרָה אֶלָּא בִּמְהַפֵּךְ מַמָּשׁ וְחוֹזֵר אַחֲרֶיהָ וּכְמוֹ רַב גִּיזְדָּל אֲבָל בְּמִי שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ וְעוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לְחַדֵּשׁ לֹא שַׁיָּיךְ זֶה כְּלָל וּלְהָכִי פָּרִיךְ מֵרַמַּאי דְּלֹא שַׁיָּיךְ בּוֹ אֶלָּא רַמַּאי: תוס' עָנִי הַמְּהַפֵּךְ וק' מַהָא דְּתַנְיָא בִּשְׁנַיִם אוֹחֲזִים וכו' ויל"ד לְעוֹלָם דְּהִיא שֶׁלּוֹ אֲבָל רַמַּאי מִיהָא אִיקְרִי וְנִרְאֶה שֶׁבַּעֲבוּר זֶה כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹסָ' מִמִּי שֶׁלִּקֵּט מִקְצָת פֵּאָה דְּקָתָנֵי מַעֲבִירִים אוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה מַשְׁמַע דְּלָא מִקְרֵי רַמַּאי וְרָאִיתִי בְּתְשׁוּבָה לְהָרַב הַמְּוּבְהָק כמוהר"ר דָּוִד ן' נַחֲמִיאָשׁ נר"ו נִתְעוֹרֵר בָּזֶה יִמְצָא הַמְעַיֵּן תְּשׁוּבָתוֹ בְּתְשׁוּבַת הָרַב מוהרש"ך זלה"ה יע"ש עוֹד כָּתְבוּ וּמִיהוּ ק' בְּפֶרֶק לֹא יַחְפּוֹר וכו' וק' דְּהָא הָתָם יָהֲבִי טַעְמָא שָׁאנֵי דָּגִים בְּדִיהֲבוּ סִירָא וְנִרְאֶה דס"ל כפי' ר"י דַּעֲדַיִין לֹא נִכְנַס בִּמְצוּדָתוֹ שֶׁל זֶה אֶלָּא שֶׁזֶּה עָתִיד שֶׁיִּלְכְּדֵנּוּ וְטָרְחָא שֶׁהִשְׁלִיךְ הַמְּצוּדָה אֵינָהּ כ"כ ומשו"ה דמ' לְהַהִיא דְּהֶפְקֵר דְּאָמְרִינַן דְּלָא מִקְרֵי רָשָׁע אֶפִילּוּ טָרַח בָּהּ הָרִאשׁוֹן ומשו"ה מַקְשׁוּ ו חָם וְהָא דְּיָהֵיב טַעְמָא הָתָם דְּשָׁאנֵי דָּגִים דְּיָהֲבִי סִירָא וכו' לָא מְהַנֵּי הַךְ טַעְמָא אֶלָּא לְחַלֵּק בֵּין הַהִיא דְּדָגִים לְמִלְתָא דְּרַב הוֹנָאָ' דְּרַב מְבוֹאָה אֲבָר מְבוֹאָה מָצֵי מְעַכֵּב וכ' וּלְגַבֵּי הַךְ מִלְתָא קָאָמַר שָׁאנֵי דָּגִים אֲבָל לָא מְהַנֵּי הַהוּא טַעְמָא לְחַלֵּק הָכָא וּמִתְרַצִּים הַתּוֹסָ' דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם הַיְזְיוּרָה לֹא מִטָּתִי אֲבָל ר"מ מְחַלֵּק דְּהָתָם הָוֵי דְּרָמַת וכו' וה"ל כְּאִלּוּ מַמָּשׁ נִכְנַס בִּרְשׁוּתוֹ וְאַפִּ"ה כָּתַב ר"מ דְּיכוֹלָ' לוֹמַר לָן במק"א מִשּׁוּם דְּאִי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָזֶה שֶׁיִּמְצָא בְּסָפֵק במק"א לָא מְהַנֵּי הַדָּג מַה שֶּׁהֵם בַּמְצוּדָה כָּל עוֹד שֶׁלֹּא יָדַע בְּבֵירוּר שֶׁנִּכְנַס בְּתוֹךְ הַמְצוּדָה ור"ל דְּלָשׁוֹן מִן הַדָּג נִרְאֶה שֶׁהוּא דָּג יָדוּעַ גָּדֵל בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁבָּא שָׁמָּה וז"ש בַּהַ"א הַיְדִיעוּ וְאֶפְשָׁר שֶׁבְּמָקוֹם אַחֵר לֹא יִמְצָאֵנּוּ וּלְכָךְ הֲוָצְרַךְ אָבִיו שֶׁל ר"ח לוֹמַר שֶׁבָּא ע"י דָּג מֵת שאל"כ לֹא הָיָה נִמְצָא אוֹתוֹ הַדָּג בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּבְזֶה נִיחָא לִי דְּכֵיוָן דְּעִיקַּר הַחִילּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין שְׁכִירוּת לְהֶפְקֵר הוּא' מִשּׁוּם דְּבְהֶפְקֵר לֹא יָכוֹל לוֹמַר שֶׁיִּמְצָא אַחֶרֶת א"כ מַאי פָּרִיךְ מִפְּרֶק לֹא יַחְפּוֹר בְּמַרְחִיקִין מִן הַדָּג וכו' ואע"פ שֶׁהוּא הֶפְקֵר וּמַאי קוּשְׁיָא הָא הָתָם שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁיֵּלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְיִמְצָא דָּגִים בַּיָּם הַנָּהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ כַּנַ"ל: וּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּהָתָם הוּא מִפְּנֵי שֶׁיּוֹרֵד לְאָמְנוּת וכו' הַטַּעַם הוּא דאע"ג דְּהָוֵי הֶפְקֵר כֵּיוָן שֶׁאָמְנוּתוֹ בְּכָךְ הָוֵי כְּאִילּוּ זָכָה בּוֹ וּמִשּׁוּם פְּסִיק לְחַיּוּתֵיהּ נָגְעוּ בָּהּ: וְנִסְתַּפַּקְתִּי בִּדְבַר ר"י ז"ל וּמִכָּאן נִרְאֶה לְמָהָר"י שֶׁאָסוּר לַמְלַמֵּד לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ וכו' שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְלַמֵּד אַחֵר בְּבֵיתוֹ וכו' שֶׁנִּרְאֶה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמְלַמֵּד בְּבֵיתוֹ וְלָמָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵיתוֹ כֵּיוָן דְּאָמְרִינַן דְּכֹל דְּטָרַח בָּהּ

הָרִאשׁוֹן מְהַנֵּי אע"ג דַּעֲדַיִין לֹא הִקְנָה אוֹתָהּ בְּקִנְיָן א"כ אֲפִילּוּ שֶׁהַמַּלְמֵד עֲדַיִין לֹא יָשַׁב בְּבֵיתוֹ כָּל דְּטָרַח וּפָסַק עִמּוֹ הַדָּמִים מְהַנֵּי וְשׁוּב אֵין צָרִיךְ יוֹתֵר וְאִי קָאָמַר אָסוּר לְעִכּוּבָא לוֹ' שֶׁמְּעַכְּבִין אוֹתוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶת שְׁנַקְרָא רָשָׁע א"כ הֵיכָא קָאָמַר וּמִכָּאן נִרְאֶה לר"י שֶׁאָסוּר לַמְלַמֵּד וכו' דְּזֹה' אֵינוֹ נִשְׁמָע מִכָּאן דְּמִכָּאן לֹא נִלְמוֹד אֶלָּא דְּנִקְרָא רָשָׁע וְאוּלַי לָמָּ"ד דְּכֵיוָן דְּבִמְהַפֵּךְ לְחוּדֵיהּ נִקְרָא רָשָׁע כְּשֶׁיָּשַׁב בְּבֵיתוֹ נָקֵטִי' דְּהָוֵי אָסוּר לְגַמְרֵי עוד' לָמַד ר"י וְכָתַב זַ"ל אֲבָל אִם שָׂכַר בַּעַל הַבַּיִת מְלַמֵּד אַחֵר יָכוֹל ב"ה אַחֵר לְשָׂכְרוֹ כְּפִי הַנִּרְאֶה דִּין זֶה ק' דְּכֵיוָן שב"ה הָרִאשׁוֹן שְׂכָרוֹ א"כ לָמָּה יָכוֹל ב"ס אַחֵר לְשָׂכְרוֹ דְּכְפִי הַנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁהַבַּעַל הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן שְׂכָרוֹ לְגַמְרֵי וְנִרְאֶה דְּאַיְירֵי כְּשֶׁפָּסַק עִמּוֹ דָּמִים וְלֹא גָּמַר עֲדַיִין שְׂכִירוּתוֹ שֶׁעֲדַיִין לֹא הוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ וְלֹא עָשׂוּ תְּחִילַת קִנְיָן זֶה נ"ל הֶכְרֵחַ גָּדוֹל בִּדְבָרָיו וְנִלְמוֹד מִדְּבָרָיו דְּדַוְקָא בב"ה הוּא דְּיָכוֹל לוֹמַר כִּמְדֻמֶּה לִי שֶׁזֶּה יִלְמוֹד יָפֶה אֲבָל בִּמְלַמֵּד אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר זֶה הַתַּלְמִיד הוּא הָגוּן יוֹתֵר וְלוֹמֵד וּמְקַבֵּל יוֹתֵר.

וְהָרוֹצֶה לְהַרְחִיב עוֹד דַּעְתּוֹ בְּדִינִים אֵלּוּ יְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הַטּוּר ח"מ סי' רל"ז וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי עָלָיו ע"ש: פִּיסְקָא וְכֵן הָאוֹמֵר וכו' לֹא בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ ל' יוֹם מַהוּ לְכְאוֹרָה נִרְאֶה כִּי שְׁאֵלָה זֹאת הֵיא שְׁאֵלָה בְּטֵלָה דע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּאִם לֹא בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ ל' שֶׁמְּקֻדֶּשֶׁת לָרִאשׁוֹן לְאַחַר ל' יוֹם דאל"כ לָמָּה התנ' לָקַח בִּלְשׁוֹנוֹ בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ ל' לִישְׁמְעִי' אֲפִילּוּ בָּא וְקִדְּשָׁהּ אַחַר ל' מְקֻדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי דְּקִדּוּשֵׁי רִאשׁוֹן לֹא חָלוּ וְנִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר דְּנִקְט מַתְנִיתִין בְּתוֹךְ ל' מִשּׁוּם סֵיפָא דְּמַעֲכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' דע"כ לֹא יִתָּכֵן אֶלָּא שֶׁהָאַחֵר קִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ הל' א"כ אֶפְשָׁר דְּכַוָּנַת הַשְּׁאֵלָה הִיא אִם אַחֵר ל' הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת בְּוַדַּאי אוֹ בְּסָפֵק וכה"ג צָרִיךְ לְתָרֵץ ג"כ מַאי דְּבָעֵי לְקַמָּן לֹא בָּא אַחֵר וכו' וְחָזְרָה בָּהּ מַהוּ וְלָא פְּשִׁיט לֵיהּ מִדְּנִקְט הַתָּנָא בָּא אַחֵר מַשְׁמַע דַּוְקָא בָּא אַחֵר אֲבָל חֲזָרָה הִיא לֹא דע"כ בְּסֵיפָא צְרִיכָא לְמִתְנֵי בָּא אַחֵר וְעוֹד דְּאֶפְשָׁר דְּחָזְרָה בָּהּ תְּהֶיהּ מְקֻדֶּשֶׁת בְּסָפֵק וק"ל: הָנֵי בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין יַהֲבִינְהוּ נִיהֲלֵי' וכו' וְהַהּ טַעְמָא לָא סַגִּי לְאָמְרָ' גַּבֵּי פִּקָּדוֹן דְּנִהֵי דְּיָהֵיב לֵיהּ נִיהֲלֵיהּ בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין אֲבָל סוֹף סוֹף כֵּיוָן דְּאַכַּתִּי לֹא חָלוּ בָּהּ עַד יַגִּיעַ זְמַן ל' יוֹם הַדִּין נוֹתֵן שֶׁתִּהְיֶה בָּהּ פְּרוּטָה לְבַסּוֹף דְּוֻמְיָ' דְּפִקָּדוֹן דְּבָעֵינַן דְּיִשְׁתַּיֵּיר בּוֹ ש"פ לְכָךְ הֲוָצְרְךָ בַּעַל הַתַּלְמוּד לוֹמַר דְּלָא דָּמֵי כְּלָל לְפִקָּדוֹן דְּהָתָם בִּרְשׁוּת דמר' קַמְתָּא כֵּלָּה: לֹא בָּא אַחֵר וְכָא רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הרא"י שֶׁדִּקְדֵּק בָּזֶה דה"ה דְּמָצֵי לְמִבְעֵי הֵיכָא דְּחָזַר הוּא וְנָתַן עוֹד טַעַם בַּדָּבָר וְכָתַב זַ"ל וְעוֹד דְּרֵישׁ' לָקִישׁ הֲוָה מוֹדֶה בֵּיהּ דְּדַוְקָא בָּאִשָּׁה קָאָמַר מִשּׁוּם דִּנְתִינַת מָעוֹת לְיָדָהּ חָשׁוּב כְּמַעֲשֶׂה לְהַאי לִישָׁנָא עכ"ל.

וּדְבָרָיו תְּמוּהִים דְּהַהּ דְּחָשׁוּב נְתִינַת מָעוֹת כַּמַּעֲשֶׂה הַיְינוּ לְתֵירוּצָ' דְּגְמָרָא דְּתֵירֵץ אַהַהּ דְּפָרִיךְ לֵיהּ מִתְּרוּמָה אֲבָל הַמַּקְשֶׁה אַכַּתִּי לָא הֲוָה מְחַלֵּק בָּזֶה וְלָא מִידֵּי וּלְדִידֵיהּ תִּקְשֵׁי לֵיהּ לְמַעְיָן אַמַּאי לָא בָּעֵי ג"כ הֵיכָא דְּחָזַר הוּא וְשָׁמָּא הַמַּקְשֶׁה כֻּלֵּי הַאי הֲוָה קַשְׁיָא לֵיהּ אֶלָּא דְּפָרִיךְ לֵיהּ קֻשְׁיָא אַלִּימְתָּא מֵהֵיא מַתְנִי' דִּתְרוּמָה וְאַכַּתִּי ק' כֵּיוָן דִּנְתִינָתוֹ לָא מְקָרֵי מַעֲשֶׂה אֶלָּא דַּוְקָא קַבָּלַת הָאִשָּׁה מַאי הַאי דְּפָרִיךְ מִמַּתְנִיתִין דְּהַשּׁוֹלֵחַ גֵּט וכו' דְּהָתָם הַבַּעַל הוּא הַנּוֹתֵן וְהַמְדַבֵּר וּבְכִי הַאי גַּוְנָא אֲפִילּוּ רֵישׁ לָקִישׁ מוֹדֶה דְּדִיבּוּר מְקָרֵי וְאָתֵי דִּיבּוּרוּמַבְטֵל דִּיבּוּר.

וְנִרְאֶה שֶׁהָרַא"שׁ זַ"ל כָּתַב כֵּן לְפִי הַמַּסְקָנָא בָּתַר דְּפָרֵי' מַהֲהִי' דְּהַשּׁוֹלֵחַ גֵּט וכו' וְדַעַת הַמַּקְשֶׁה הִיא שְׁמָהּ שְׁתִּירֵץ שָׁאנִי נְתִינַת טָעוּת לְיַד אָשָׁם דִּכְמַעֲשֶׂה דָּמֵי הַיְינוּ פּוֹעֵל הַנְּתִינָה

שְׁנוֹתֵן הַבַּעַל הַמָּעוֹת בְּיָדָהּ וְזֶהוּ הַמַּעֲשֶׂה וּלְהָכִי פָּרִיךְ מֵהַשּׁוֹלֵחַ אֲבָל בָּתַר דְּפָרִיךְ כֹּל כַּמָּה דְּלָא מָטָא גִּיטָּא לִידָהּ וכו' לפ"ז צ"ל שֶׁאֵין נְתִינַת הַקִּדּוּשִׁין לְיָדָהּ חֲשִׁיב מַעֲשֶׂה אֶלָּא מַעֲשֶׂה שֶׁהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִקְּרֵי מַעֲשֶׂה וּלְכָךְ אִם חָזַר הוּא פְּשִׁיטָא דְּאָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר וְאֵין לְסָפֵק אֶלָּא בָּהּ וּלְרַבִּי יוֹחָנָן ה"ה דְּאָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר וְהִכְרִיחַ זֶה הָרֹאשׁ"שׁ עִם סְבָרַת רֵישׁ לָקִישׁ לְפִי הַמִּסְקָנָא לְהַהִּ לִישָּׁנָא כַּנַּ"ל.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה לֵית לָן לִסְפֵּק מִידִּי בְּהַהִּ דִּינָא כֵּיוָן דְּקִי"ל כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר אפי' בְּדִידָהּ כָּל שֶׁכֵּן בְּדִידֵיהּ. וְהֵיכָא דְּבָא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים וּמֵת הַשֵּׁנִי אוֹ גֵּרֵשׁ בָּאנוּ לְמַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א הֵבִיא הָרָן"ן ז"ל דִּבְרֵיהֶם בַּאֲרֻכָּה וְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל דְּנִתְבַּטְּלוּ קִדּוּשֵׁי רִאשׁוֹן בִּרְאָיוֹת וְאֶחָד מֵהֶם מִדְּאָמְרִי' בִּיבָמוֹת כֵּיצַד הִיא מְמָאֶנֶת וכ' וְעִם שְׁבָּאֶמֶת הָרָן"ן ז"ל דָּחָה הָרְאָיָה נִרְאֶה עוֹד שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה מִן הַדְּחָיָיה בְּטוּב טַעַם וְדַעַת דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁהַקִּדּוּשִׁין הֵם מִדְּרַבָּנָן דְּכֵיוָן שֶׁהָיְתָה קְטַנָּה אֵין קִדּוּשֵׁי אִמָּהּ וַאֲחִיהָ קִדּוּשִׁין מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקִדֵּשָׁהּ רִאשׁוֹן קִדּוּשֵׁי דְּאוֹרָיְיתָא דְּאָפְשָׁר שֶׁלֹּא נִתְבַּטְּלוּ.

אַיְתִיבִי רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן וכו' כָּל הַכֵּלִים וכו' ק' וּלְרֵישׁ לָקִישׁ מִי נִיחָא עַיֵּין בְּהָרִיטְבָ"א ז"ל ונ"ל דְּכֵיוָן דְּלְרֵישׁ לָקִישׁ לָא אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר שְׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה אִם כֵּן נָחֲתִינַן הָכָא דַּרְגָּא וְאָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּהַתּוֹרָה קָרָאָהּ מַעֲשֶׂה מִשּׁוּם הָכִי אֵינוֹ מְבַטֵּל וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה גָּרוּעַ אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שְׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה אָמַר אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר דְּטָוְמְאָה נָמֵי הָיָה רָאוּי לוֹמַר אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר וּמְשַׁנֵּי שָׁאנֵי טָוְמְאָה וכו' וְכֵיוָן דְּגַלִּי קְרָא הָוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ קְרָא כָּתוּב בְּהֶדְיָ' דְּלֶהֱוֵי מַעֲשֶׂה גָּמוּר וְלֹא יִהְיֶה מְבַטֵּל לֵיהּ רַב זְבִיד מַתְנִי לַהּ אַהָא וכו' וְכֵן הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ וכו' מִשְׁנָה הִיא בי' יוּחֲסִין וְרֵישָׁא דְּמַתְנִיתִין מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּת לִשְׁלוּחוֹ לְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ וְהָלַךְ הוּא וְקִדְּשָׁהּ וכו' וְיֵשׁ לִשְׁאוֹל לָמָּה לֹא קָבַע רַב זַבִּיד מִלְּתֵיהּ אַהַהִּ רֵישָׁא דְּהָתָם.

כְּגוֹן שֶׁקִּדֵּם בַּעַל הַבַּיִת וְתָרַם אֶת פִּרְיוֹ וכו' וְהָא דְּלָא מְשַׁנֵּי הָכִי לְעֵיל מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה לוֹ דּוֹחֵק: דַּף נט פִּיסְקָא מְקֻוְדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי וכו' קִדּוּשֵׁי שֵׁנִי בְּמַאי פָּקְעִי יל"ד אַמַּאי לָא פָּרִיךְ הֵיכִי קָאָמַר גְּמָרִי קִדּוּשֵׁי רִאשׁוֹן כְּנִרְאֶה שֶׁהִתְחִילוּ מִתְּחִילָּה וְזֶה אֵינוֹ דְּהָא אֵין הַקִּדּוּשִׁין חֲלִין עַד לְאַחַר ל' יוֹם וְנִרְאֶה דְּלָשׁוֹן גְּמָרִי בְּכָאן ר"ל שֶׁגּוֹמְרִים בָּהּ שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה וּבְקִלּוּגְתָּא וכו' לִכְאוֹרָה מָצִינַן לְדַחוֹיֵי וְלוֹמַר דְּרַב אָתֵי אֲפִילּוּ כְּרַבִּי וּשְׁמוּאֵל כְּרַבָּנָן וְעִם הַבְּחִינוֹת דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ אֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה וְטַעְמָא דְּבָקְדּוּשִׁין לִקְרוֹבָהּ קָאָתֵי וכו' אֶלָּא דְּכֵיוָן תַּלְמוּדָ' לְעִנְיַן הַהֲלָכָה דִּבְקִדּוּשִׁין הֲלָכָה כְּרַב דְּהָוֵי אִיסּוּרֵי וּבְגֵרוּשִׁין הִלְכְתָא כְּרַבָּנָן וּמְכוּוָין תַּלְמוּדָא לוֹמַר רַב כְּרַבָּנָן וּשְׁמוּאֵל כְּרַבִּי לְעִנְיַן הַהֲלָכָה: דַּף ס וּלְטַעְמִיהּ דְּרַב וכו' ה"ה אִם בָּאוּ א' וב' וג' וְכֻלָּן אָמְרוּ מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' דְּמֵרֹאשׁוֹן צְרִיכָה גֵּט וְלֹא מִן הָאֶמְצָעִי וְלֹא מִן הַשְּׁלִישִׁי וה"ל לְאַבַּיֵי לְאַשְׁמוֹעִינַן הַהִּ חִידּוּשָׁהּ מִמִּלְּתָהּ דְּרַב אֶלָּא דְּאַשְׁמְעִינַן מְצִיאוֹת דְּמִן הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן צְרִיכָה גֵּט וְלֹא מִן הָאֶמְצָעִי עֻלָּא אָמַר ר' יוֹחָנָן אֲפִילּוּ מֵאָה תּוֹפְסִים בָּהּ רָאִיתִי לְהָרִיטְבָ"א ז"ל שֶׁפָּרְשָׁה בְּתוֹךְ ל' וּפִי' טַעְמָא מִשּׁוּם דְּכָל חַד מִנַּיְיהוּ רַוְוחָא שְׁבַק שֶׁיִּהְיוּ קִדּוּשִׁין שֶׁל אֲחֵרִים תּוֹפְסִין בָּהּ תּוֹךְ זְמַנָּהּ וכו' וּמִדְּבְרֵי הָרָן"ן נִרְאֶה דַּאֲפִילּוּ בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ לְאַחַר אַרְבָּעִים תּוֹפְסִים בָּהּ מִשּׁוּם דְּרַוְוחָא שְׁבַק לְחַבְרֵיהּ כָּל שֶׁלֹּא חָלוּ קִדּוּשֵׁי הָרִאשׁוֹן לְגַמְרֵי וְלֹא רָאִיתִי מִי שֶׁיִּכְתּוֹב בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת וַאֲנִי דִּקְדַּקְתִּי הַדְּבָרִים לע"ד וְהָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה סִימָן תש"ז הִסְכִּים לִדְבְרֵי הָרָן"ן ע"ש.

הָכָא נָמֵי אִם אַתָּה אוֹמֵר חוֹלֶצֶת וּמִתְיַבָּמֶת וכו' קָשָׁה שֶׁאִם אֲנִי אוֹמֵר שֶׁלֹּא תַּחֲלוֹץ תִּשָּׁאֵר בְּעִגּוּן וְאֵין רָאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם גְּזֵרָה אֲבָל בְּמַהֵיוֹם אִם מַתִּי אִי אָמְרִינַן שֶׁלֹּא תַּחֲלוֹץ תִּשָּׁאֵר בְּדִינָהּ שֶׁהִיא מֻוּתֶּרֶת לַגְּמָרֵי וְאַף דה"ק הָכִי נָמֵי וכו' וְכֵיוָן דְּזֵה א"א א"כ לָא גָּזְרִינַן הָא אַטּוּ הָא וְלָמָּה אָמַרְתָּ אִם אַתָּה אוֹמֵר חוֹלֶצֶת וכו' וּלְעִנְיַן הֲלָכָה פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים כְּרַב וְהָרַמְבַּ"ם הֵבִיא לְיִשָּׁנָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וּכְפִי מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ ה"ה ז"ל שֶׁדַּעְתּוֹ לִפְסֹק כֹּכ"ע מִשּׁוּם חוּמְרָא וְאַף עַל גַּב דְּלִרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי אִיכָּא חוּמְרָא וּצְרִיכָה גֵּט מְכֻוָּלָן נִרְאֶה דְּאִיכָּא חוּמְרָ' לְרַבּוֹטְפֵי מֵרַבִּי יוֹחָנָן כְּגוֹן אִם קדש' בִּשְׁטָר דלר' יוֹחָנָן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַשְּׁטָר קַיָּים לְאַחַר ל' אֲבָל לְרַב כֵּיוָן דִּמְסַפְּקָ' לֵיהּ אִי תְּנָאָה הָוֵי אוֹ חֲזָרָה נִרְאֶה דְּאַף לֹא יִהְיֶה קַיָּים תִּהְיֶה סָפֵק מְקֻוָּדֶּשֶׁת דְּאָפְשָׁר דִּתְנָאָה הָוֵי וּמִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בִּתְשׁוּ' סִימָן תש"ז נִרְאֶה עוֹד דִּין אַחֵר שֶׁיֵּשׁ בֵּין רַב לְרַבִּי יוֹחָנָן בְּאוֹפֶן שֶׁהוֹכַחְנוּ דְּאִי פָּסְקִינַן כְּרַב פָּסְקִינַן בְּכָל הַחֲזָמְרוֹת אֲבָל אִי פָּסְקִינַן כְּרַבִּי יוֹחָנָן פָּסְקִינַן לְקֻלָּ' וְזֶהוּ שֶׁהָרִי"ף הֵבִיא מַמְרָא דְּרַב וּפָסַק כְּוָתֵיהּ וְלֹא הֵבִיא אוֹקִימְתָּ' דְּאַבַּיֵּי כְּדֵי לְהַחְמִיר והר"ש כָּתַב שר"ח פָּסַק כרי' יוֹחָנָן וְהָרַב מוהרי"ק בְּטוּר אה"ע תָּמַהּ עַל הָרֹא"שׁ ז"ל מַה חִילּוּק יֵשׁ בֵּין הָרִי"ף ור"ח וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי א"ש.

וְדַע שֶׁהָרַב הַנִּזְכָּר כָּתַב בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה שֶׁהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּרַבִּי יוֹחָנָן וס"ל דְּטַעְמָא דר' יוֹחָנָן מִשּׁוּם דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ וכו' וְהָא דְּפָרִיךְ בגמ' וכו' הַיְינוּ דַּוְקָא לְרַב מִשָּׁרְשָׁיָא דְּאָמַר הַהּ טַעְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּלִדְיַדַן לָא הָוֵי הַהּ טַעְמָא וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לִתְמֹהַּ הֵיכָן מָצִינוּ טַעַם אַחֵר בְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן וְעַיַּיִן בָּמָה שֶׁאֶכְתֹּוב בְּסוֹף סֵוּגְיָא זוֹ טַעַם מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל בִּשְׁמַעְתָּא דְּרַבִּי זֵירָא כִּי סְלִיק לְהָתָם.

מַתְנִיתִין הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ וכו' תּוֹסָפוֹת אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ וכו' וְהָא לֵיתָא דְּהָא אפי' לְרַב יְהוּדָה נָמֵי צְרִיכָה גֵּט מְסֻפָּק וכו' נִרְאֶה דִּמְפָרֵק מִי שֶׁאָחֲזוֹ אֵין הֶכְרֵחַ כְּלָל וְהָתָם הוּבְאָה סֵוּגְיָא זוֹ כְּדִמּוּתָהּ וְנִרְאֶה דִּרְאַיְיתָם הוּא מִדִּבְרֵיהֶם ז"ל שֶׁכָּתְבוּ כֵּן הָתָם בְּסֵוּגְיָא וְהִכְרִיחוּ הַדָּבָר ע"ש וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם נִרְאֶה דְּגַם בְּקִדּוּשִׁין אַלִּיבָּא דְּרַב יְהוּדָה הָכִי הָוֵי דְּהָוְיָא סָפֵק מְקֻוָּדֶּשֶׁת מֵהַשַּׁנִי וּלְכָךְ עֲבִיד בַּגְּמָרָא צְרִיכוּתָא בֵּין קִדּוּשִׁין לְגֵרוּשִׁין וק"ל.

עוֹד כָּתְבוּ וּלְעֵיל לָא מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי וכו' יל"ד דַּהֲוָה מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי הָכִי בְּקִדּוּשֵׁי שְׁטָר דְּלֹא שַׁיָּיךְ אפי' נִתְאַכְּלוּ וכו' דְּהָתָם אִיכָּא פְּלוּגְתָּא בֵּין רַב הוּנָא לְרַב יְהוּדָה דְּלְרַב הוּנָא מְקֻוָּדֶּשֶׁת אֲפִילּוּ נֶאֱבַד הַשְּׁטָר וּלְרַב יְהוּדָה אֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת.

וְנִרְאֶה דְּנִיחָא לֵיהּ לְמֵימַר נַפְקוּתָא בֵּין אַשְׁטָר בֵּין אַמָּמוֹן אָמַר רַבִּי זֵירָא וכו' כִּי סָלְקִי לְהָתָם וכו' וְקָאָמַר מַשְׁמַע דְּרַבִּי יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִים וכו' לֹא נֶחְלְקוּ וכו' פרש"י כְּלוֹמַר לָא מְסַפְּקָא לְהוּ לְרַבָּנָן אִי תְּנָאָה אִי חֲזָרָה אֶלָּא בְּמַהֵיוֹם וּלְאַחַר מִיתָה וְקָשָׁה דְּהָא רַבִּי יוֹחָנָן לָא הָוֵי טַעְמֵיהּ מִשּׁוּם דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ אִי תְּנָאָה אִי חֲזָרָה אֶלָּא מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּמַהֵיוֹם אִם מַתִּי וכו' וְתִתְיַיבֵּם וְאֵין בְּכָךְ כְּלוּם כִּדְאַסֵּיק לְעֵיל וְאִי הֲוָה מְסַפְּקָא אִי תְּנָאָה אִי חֲזָרָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְיַיבֵּם וְאָפְשָׁר שֶׁדַּעַת רַשְׁ"י דְּרַב מִשָּׁרְשָׁיָא הוּא דְּקָאָמַר ההי' טַעְמָא וּלְשִׁיטָתוֹ קָמְתָרֵיץ תַּלְמוּדָא אֲבָל דַּעַת הַמַּקְשֶׁה הָיְתָה דְּטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם דִּמְסַפְּקָ' לֵיהּ אִי תְּנָאָה אִי חֲזָרָה וְאָפְשָׁר דְּלָזֶה תְּנָאָה וּלְזֶה חֲזָרָה וּלְכָךְ צְרִיכָה גֵּט מְכֻוָּלָן וכ"כ הָרַב מוהרי"ק בְּפֵירוּשׁוֹ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְלָשׁוֹן זֶה דְּרַשְׁ"י ז"ל מְסַיֵּיעַ לוֹ: דַּף ס' עַמּוּד ב' פִּסְקָא ע"מ שֶׁיֵּשׁ לִי ר' זוּז וכו' וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא יֵשׁ לוֹ וכו' הַמְּוַסְכָּם מִן הַסֵּוּגְיָא דְּהֵיכָא דְּאֵין עֵדִים בַּדָּבָר

הָווּ קְדוּשֵׁי סָפֵק וְאִם אָמַר ע"מ שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיַד פ' כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאֲפִלּוּ יֹאמַר אוֹתוֹ פ' שֶׁאֵין לוֹ בְּיָדוֹ הָוֵי סָפֵק מְקֻדָּשֶׁת אֲבָל אִם אָמַר ע"מ שֶׁיֹּאמַר פ' כָּתַב הַטּוּר שֶׁאִם אָמַר אוֹתוֹ פ' מְקֻדָּשֶׁת וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת וְהִיא תּוֹסֶפְתָּא מְפוֹרֶשֶׁת וְיֵשׁ לְסַפֵּק אִי צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר אֵין לוֹ בְּיָדִי אוֹ דִּילְמָא אֲפִילּוּ שָׁתַק לָא מְהַנֵּי כֵּיוָן דְּתָלוּי בַּאֲמִירָתוֹ וְנִרְאֶה דְּכֹל שֶׁלֹּא אָמַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת וְאַכַּתִּי יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק וְלוֹמַר אַמַּאי אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת בְּסָפֵק ומ"ש מִמְּקֻדָּשׁ לָאִשָּׁה ע"מ שֶׁיֹּאמַר אָבִיו אֵין שָׁכָתַב הַטּוּר בְּשֵׁם הרמ"ה דִּמְקֻדָּשֶׁת בְּסָפֵק וַאֲפִילּוּ אָמַר עַכְשָׁיו שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁמָּא יֹאמַר אֵין לְאַחַר זְמַן הָכִי נָמֵי נִיחוּשׁ שֶׁמָּא יֹאמַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ לְאַחַר זְמַן.

וְנִרְאֶה דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא אָמַר אוֹתוֹ פְּלוֹנִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ לָא סָמְכָא דַּעְתָּא וּלְכָךְ אֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת כְּלָל וּלְעִנְיַן דִּינָא נ"ל שֶׁמִּי שֶׁאָמַר ע"מ שֶׁיֵּשׁ לִי מָנָה אִם יָדוּעַ בְּעֵדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָנָה הָוְיָא מְקֻדָּשֶׁת אפי' יֹאמַר שֶׁאֵין לוֹ וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ בְּעֵדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְקֻדָּשֶׁת בְּסָפֵק וְדַוְקָ' כְּשֶׁאֵינוֹ בְּיָדוֹ אֲבָל אִם הַמָּנָה בְּיָדוֹ מִסְתָּמָא כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ בְּיַד הָאָדָם הָוֵי שֶׁלּוֹ וּמְקֻדָּשֶׁת קְדוּשֵׁי וַדַּאי אע"פ שֶׁאֵין לָנוּ עֵדִים שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ כ"כ הָר"ן ז"ל וְנִרְאֶה שֶׁכָּל הַפּוֹסְקִים יַסְכִּימוּ בָּזֶה וְרָאִיתִי לְהר' מהורי"ק סִימָן ל"ח שֶׁכָּתַב ז"ל וְרַבִּי' שֶׁמַּצְרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יָדוּעַ בְּעֵדִים שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ חוֹלֵק עַל הָר"ן עכ"ל ונ"ל דְּהַטּוּר אַיְירֵי כְּשֶׁאֵינוֹ בְּיָדוֹ וּמַסְכִּים עִם הָר"ן וְרָאִיתִי כָּעֵת בִּתְשׁוּבָה הָרַב נִדְפָּסוּ מֵחָדָשׁ וְשָׁאַל מִמֶּנּוּ לָשׁוֹן זֶה וְהָרַב הֵלִיץ בְּעַד עַצְמוֹ וְאַחַר הַשְּׁקִידָה רָאִיתִי דְּבָרָיו רְאוּיִים אֲלֵיו ז"ל ומ"מ מַה שֶׁכָּתַבְתִּי נִרְאֶה לִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פָּנִים פְּיסָקָא ע"מ שֶׁאַרְאֶךָּ וכו' תַּנָּא לֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְרָאוֹת מִשֶּׁלּוֹ וכו' וְאִם הוּא שֶׁלְּחָנִי וכו' וק' כֵּיוָן דְּמַתְנִי' קמל"ן דְּבָעֵי' שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מִשֶּׁל אֲחֵרִים וּכְמוֹ שֶׁהִשְׁמִיעָנוּ הַתּוֹסֶפְתָּ' לֹא נִתְכַּוְּנָה זֶה אֶלָּא לְרָאוֹת מִשֶּׁלּוֹ מַאי פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא דְּהָא הַךְ מִילְתָא גּוּפָא אַשְׁמוֹעִינַן מַתְנִיתִין וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' וּפָרִיךְ פְּשִׁיטָא דְּכֵיוָן דְּקָתָנֵי הַתּוֹסֶפְתָּא לֹא נִתְכַּוְּנָה זֶה אֶלָּא וְאוֹת מִשֶּׁלּוֹ שׁוּב אֵינָהּ צְרִיכָה הַתּוֹסֶפְתָּא לְמַתְנִי' וְאִם הוּא שֶׁלְּחָנִי וכו' וּמְשַׁנֵּי דקמל"ן אַף ע"ג דְּנָקִיט דְּמֵי בְּעִסְקָא וכה"ג צָרִיךְ לְמֵימַר לְקַמָּן גַּבֵּי הָא דְּפָרִיךְ גַּבֵּי אִם הֶרְאָה בַּבְּקָעָה וכו': מַתְנִי' ע"מ שֶׁיֵּשׁ לִי בֵּית כּוֹר וכו' וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא יֵשׁ לוֹ וְהָדָר פָּרִיךְ לָמָּה לִי לְמַתְנִי וכו' וְעוֹשֶׂה צְרִיכוֹת נִרְאֶה דְּהַהִיא קוּשְׁטָ' שָׁיְיכָא עִם מַה שֶׁקָּדַם הָא בְּקִדּוּשֵׁי וַדַּאי וכו' דְּאִם לֹא כֵּן הָיִיתִי אוֹמֵר דְּלָהָכִי אִיצְטְרִיךְ הַךְ מַתְנִי' מִשּׁוּם דְּלָא דָּמְיָא לְמַתְנִי' דְּלִעֵיל דְּהָוְיָא סָפֵק וק"ל: דַּף סא סא הַמַּקְדִּישׁ שָׁדֵהוּ וכו' דִּבְרֵי הגמ' מְבוֹאָרִים בְּטַעְמָם.

וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִיפְּסִיקָא הִלְכְתָא דִּלְהֶקְדֵּשׁ מִדְּמִינָּן לָהּ וְאַף עַל גַּב דְּהָרַמְבַּ"ם בפ"ד מֵהִלְכוֹת עֲרָכִין כָּתַב שֶׁאִם הָיוּ עֲמֻקִּים י' וְאֵין בָּהֶם מַיִם מְחַשְּׁבִין אוֹתָן בִּפְנֵי עַצְמָן כְּפִי הָרָאוּי לָהֶם אֲלָמָּא אֵין נִמְדָּדִי' עִמָּהּ יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל מְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא במ"ש וּלְקַדְּשׁוֹ בְּאַפֵּי' נַפְשַׁיְיהוּ הַיְינוּ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר לְמַטָּה בְּעֵמֶק וְלֹא הַמִּדְרוֹן וז"ש נָהֲי דְּבַהֲדֵי אַרְעָא לֹא קָדְשֵׁי פי' הַמִּדְרוֹן שֶׁלָּהֶם ומ"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּהִלְכוֹת עֲרָכִין דְּנֶחְשָׁבִין בִּפְנֵי עַצְמָן הַיְינוּ לְמַעֵט מֵאֵין הַמִּדְרוֹן שֶׁיֵּשׁ בְּמַה שֶׁבֵּין הָעֵמֶק לְבֵית כּוֹר נֶחְשָׁב אֶלָּא דַּוְקָא מָקוֹם אֲשֶׁר לְמַטָּה אֲבָל לְעוֹלָם שֶׁנֶּחְשָׁב עִם הַכּוֹר וְהָרָאָב"ד ז"ל שָׁם הִשִּׂיגוּ וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ הִיא עַל דֶּרֶךְ שֶׁכָּתַבְתִּי לע"ד: סוּגְיַית בְּנֵי גָּד מַתְנִיתִין ר"מ אוֹמֵר וכו' כּוּלְּהוּ תַּנָּאֵי מִבְּנֵי גַּד וּמִבְּנֵי רְאוּבֵן יָלְפִינַן לְהוּ וְהָא דפרש"י בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו כָּל תְּנָאֵי שֶׁאֵינוֹ כָּפוּל וכו' מְשׁוּם דְּמִלִּישָׁנָא דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל מַשְׁמַע דִּלְהָכִי אָתָא לְתַנָּאֵי כָּפוּל וְרַשׁ"י פֵּירֵשׁ דְּלָא פְּלִיג כִּי אִם אַתְּנָאֵי כָּפוּל וְגַם לִישָׁנָא דְּקָרָאֵי דְּמַיְיתֵי אִם יַעַבְרוּ וְאִם לֹא יַעַבְרוּ וְלֹא קָמַזְכִּיר הַמַּעֲשֶׂה כְּלָל וּמַאי

דְּמַיְיתֵי רַשְׁ"י מֵהָרִי זָה גִּיטֵּךְ ע"מ וכו' שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לִתְנַאי הוּא שֶׁלֹּא בְּדֶקְדּוּק וּכְבָר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם וּשְׁאָר הַמְפָרְשִׁים בָּזֶה.

עוֹד פרש"י בְּסוֹף הַלָּשׁוֹן דְּאִי אַתָּה שׁוֹמֵעַ מִכְּלַל לָאו וכו' פי' דְּאִי אַתָּה שׁוֹמֵעַ מִכְּלָל הָאַיִן הַלָּאו אִם אֵין הַכָּתוּב מְפָרְשׁוֹ הִלְכָךְ, אַחַר שֶׁפֵּרְשׁוּ יִטְלוּ כָּאן וְכָאן ע"פ הַגּוֹרָל אֲבָל קוֹדֶם לָכֵן הָוָה אֲמִינָא כְּלָל וּכְלָל לֹא יִנָּחֲלוּ.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּהַהִּ דְּדָרִישׁ ר"מ שֶׁאָר תְּנָאִים מִדְּלָא אָמַר תְּנוּ לָהֶם אִם יַעַבְרוּ וּכְמוֹ שפרש"י דְּמָנָא לַן הָא דְּהָא אֶפְשָׁר דה"ה דְּאִם הָיָה אוֹמַר תְּנוּ לָהֶם אִם יַעַבְרוּ הָיִיתִי אוֹמַר שֶׁהַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לַתְּנַאי אֵינוֹ מֻכְרָח וְכָךְ הוּא לְשׁוֹן הַכָּתוּב וּבִשְׁלָמָא אִם הָיָה מֻכְרָח לְדָבָר כֵּן וַהֲוָה מְשַׁנֵּי קְרָא בְּדִיבּוּרֵיהּ הָוָה מוּכָח שַׁפִּיר וְנִרְאֶה דְּבֶאֱמֶת הַלָּשׁוֹן הַבָּרוּר כָּךְ הָיָה רָאוּי לֵאמֹר תְּנוּ לָהֶם אִם יַעַבְרוּ לְפִי שֶׁהִצְרִיךְ לָהֶם שֶׁהָיָה אֶרֶץ גִּלְעָד הָיָה לוֹ לְהַזְכִּירוֹ בְּתְחִלָּה וְכֵן אֵין קוֹדֵם לְלָאו יָלִיף מִשּׁוּם דְּמִן הָרָאוּי לְהַקְדִּים הַלָּאו וְלוֹמַר מַה שֶּׁצָּרִיךְ דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא יְמָנְעוּ מִלָּצֵאת וְהָיָה רָאוּי לְהַקְדִּים וְלוֹמַר אִם לֹא יַעַבְרוּ תִּקָּנְסוּ וכו' כְּדֵי לְהַזְהִירָם בְּיוֹתֵר.

גְּמָרָא שַׁפִּיר קָאָמַר לֵיהּ וכו' בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לָמָּה וכו' נִרְאֶה מִן הַגְּמָרָא דלר"מ אִם לֹא הָיָה קְרָא דְּבָאֶרֶץ כְּנַעַן הָוָה אָמִינָא דְּהַמַּתָּנָה קַיֶּימֶת. וְקָשֶׁה דְּהָא כְּתִיב וְנֶאֱחְזוּ בְּתוֹכְכֶם דלר"מ הָוֵי בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וְנִרְאֶה דְּהָכָא וַדַּאי לֵיכָּא לְמִטְעֵי אֲבָל אִיצְטְרִיךְ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לְאַשְׁמוֹעִינַן בְּעָלְמָא הֵיכָא דְּלֵיכָּא קְרָא דְּנֶאֱחָזוּ דְּבָעֵי' תְּנַאי כָּפוּל ולפ"ז מַה שפרש"י אַלִּיבָּא דר"מ הֵיכָא דְּאִית לְכוּ מַשְׁמַע וע"כ לָא כְּתִיב בְּאֶרֶץ כְּנַעַן אֶלָּא לְמַעוּטֵי אֶרֶץ גִּלְעָד שֶׁלֹּא יִטְלוּהָ כֻּלָּהּ וכו' אַף ע"ג דְּכְתִיב וְנֶאֱחְזוּ דְּמַשְׁמַע דְּאַחְזוּ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן.

עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל הָוָה אָמִינָא וְנֹאחֲזוּ בְּתוֹכְכֶם בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֲבָל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן כְּלָל לָא וכו' וּמִן הַמִּשְׁנָה מַשְׁמַע לְהֶפֶךְ דְּמִלְּשׁוֹן אוֹמֵר אפי' בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֹא יִנָּחֲלוּ מַשְׁמַע לָא מִבָּעְיָא בְּאֶרֶץ גִּלְעָד שֶׁלֹּא יִנָּחֲלוּ וְנִרְאֶה דְּמַתְנִי' אַיְירֵי מִקְּמֵי דְּנֵימָא ר"מ וְנֶאֱחְזוּ דְּאָז הָיִיתִי אוֹמֵר אפי' בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֹא יִנָּחֲלוּ אֲבָל בָּתַר דְּשָׁמְיַע לֵיהּ לר"מ קְרָא דּוֹנֶאֱחָזוּ הָיִיתִי שׁוֹמֵעַ דַּוְקָא בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֲבָל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן כְּלָל כְּלָל לֹא.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן דע"כ צָרִיךְ אַתָּה לְמֵימַר מֵהֶכְרֵחַ הַקֻּשְׁיָא שֶׁכָּתַבְנוּ שֶׁהִיא מִקְּמֵי דְּנֵימָא ר"מ וְנֶאֱחְזוּ א"כ מַאי הַאי דְּפָרִיךְ לִקַּמָּן וְהָא לָא דָּמֵי מָשָׁל לְמַתְנִיתִין כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְשַׁנּוֹיֵי דְּמַתְנִי' אַיְירֵי מִקְּמֵי' דְּנֵימָא ר"מ וְנֶאֱחְזוּ וכו' דְּהָא קָאֵי עַל מַתְנִי' דְּהָוְיָא מִקְּמֵי דְּנֵימָא וְנֶאֱחְזוּ דְּהָא לֹא הֲוָזְכַּר בַּבָּרַיְיתָא קְרָא דְּנֶאֱחָזוּ לְהָכִי פָּרִיךְ וּמְשַׁנֵּי הַאי מִקְּמֵיהּ דְּנֵימָא וְנֶאֱחְזוּ וכו' עוֹד קָשֶׁה לְמָה לוֹ לר' חֲנִינָא לוֹ' דְּוֹנַאֲחָזוּ בְּתוֹכְכֶם הָיִיתִי אוֹמֵר בְּאֶרֶץ גִּלְעָד נֵימָא כר"מ דְּהָוֵי בְּאֶרֶץ כְּנַעַן אֲבָל בְּאֶרֶץ גִּלְעָד לֹא הָיִיתִי שׁוֹמֵעַ אֲבָל בָּתַר דִּכְתִיב קְרָא בְּאֶרֶץ כְּנַעַן גַּלִּי דּוֹנֶאֱחָזוּ בְּתוֹכְכֶם הָוֵי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד.

וְנִרְאֶה דְּאִי ר' חֲנִינָא הֲוָה מַשְׁמַע לֵיהּ כר"מ דְּהָוֵי מַשְׁמָעוּתוֹ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן טְפֵי הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר דִּקְרָא בְּאֶרֶץ כְּנַעַן אִיצְטְרִיךְ לִתְנַאי כָּפוּל מִשֶּׁיֹּאמַר דִּמְמַעֵט מִשֶּׁמְּעוֹתֵי' דְּוֹנֶאֱחָזוּ וְהָא לָא דָּמְיָא מָשָׁל לְמַתְנִי' וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק הָא עִיקַּר הַדְּמְיוֹן הוּא דְּכִי הֵיכִי דְּבְמָשָׁל נוֹטֵל עַל פִּי דִּבּוּרוֹ בְּכָפֶל בִּשְׁאָר נְכָסִים שֶׁנָּתַן כְּבָר לַאֲחֵיהֶם הָכָא נָמֵי עַל פִּי הַכָּפֶל דּוֹאָם לֹא

יַעַבְרוּ נוֹטָלִים בְּאֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר הוּא יְרֻשָּׁה לְשְׁאָר שְׁבָטִים אֲבָל מַאי דְּבְמַתְנִיתִין אָמְרִי דְּאִם לֹא כָּפַל אֵינָן נוֹטָלִים לֹא בא"י וְלֹא בְּאֶרֶץ גִּלְעָד הַיְינוּ מִשּׁוּם קְנָסָא דְּלָא יְהִיוּ אֲחֵיהֶם עוֹמְדִים בְּרֹאשׁ הַצָּבָא וְלֹא הֵם וְיִטְלוּ ג"כ חֵלֶק רָאוּי לְקוֹנְסָם שֶׁלֹּא יִטְלוּ לֹא מא"י וְלֹא מֵאֶרֶץ גִּלְעָד אֲבָל הָכָא בַּמָּשָׁל הָאָב רוֹצֶה לְיַפּוֹת כֹּחוֹ לִיתֵּן לוֹ שָׂכָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ עַל תְּנַאי שֶׁיִּתֵּן ר' זוּז וְאִם לֹא יִתְּנֵם יִשָּׁאֵר עוֹמֵד בִּירֻשָּׁה הַנּוֹפֶלֶת לוֹ מִן הַתּוֹרָה וּלְכָךְ אִילְּמָלֹא כְּפִילָה לֹא הָוָה מְהַנֵּי שֶׁלֹּא יִטּוֹל אֶלָּא מַאי דְּנָתַן לַאֲחֵיהֶם אֲבָל חֲלָקִים הַמַּגִּיעַ בְּשָׁוֶה זֶה יְרֻשָּׁה מִן הַתּוֹרָה רָאוּי שֶׁיִּטּוֹל וְנִרְאֶה דמ"מ פָּרִיךְ שַׁפִּיר דְּלָא הָוָה לֵיהּ לְרַב חֲנִינָא לוֹמַר מָשָׁל שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לַנִּמְשָׁל בְּכָל צְדָדָיו.

בְּשְׁלָמָא לר"מ הַיְינוּ דִּכְתִיב אִם תָּטִיב שְׂאֵת וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק נַיְמָא אִם לֹא תָּטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ וּמִמֵּילָא נִשְׁמַע לר' חֲנִינָא דְּאִם תָּטִיב שְׂאֵת דְּאֵין סְבָרָא לוֹמַר אִם תָּטִיב לָא אַגְרָא וְלָא דִּינָא. וְנִרְאֶה כֵּינָן דְּמִלִּישָׁנָא דִּקְרָא יִשְׁלָטְעוֹת לָא אַגְרָא וְלָא דִּינָא קָאָמַר לֵיהּ קְרָא בְּהֶדְיָא וכה"ג צָרִיךְ לְתָרֵץ לְקַמָּן דְּמִשְּׁנֵי אַהַךְ קְרָא דְּאִם בְּחֻקּוֹתַי ס"ד אָמֵינָא אִם בְּחֻקּוֹתַי תֵּלְכוּ בְּרָכָה אִם בְּחֻקּוֹתַי תִּמְאָסוּ לֹא בְּרָכָה וְלֹא קְלָלָה וכו' וְאֵיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר לֹא בְּרָכָה וְלֹא קְלָלָה כֵּינָן דִּקְרָא כְּתִיב בְּהֶדְיָא וְאִם לֹא תָּטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ אֶלָּא דְּנִרְאֶה דְּאֵין לְהַקְשׁוֹת זֶה כְּלָל כֵּינָן דְּאִיכָּא לְמִטְעֵי מִן הַכָּתוּב לְכָךְ הִזְכִּירוֹ הַכָּתוּב בְּהֶדְיָא וק"ל וּלְקַמָּן אֶכְתּוֹב דֶּרֶךְ אַחֵר בס"ד.

בְּשְׁלָמָא לר"מ הַיְינוּ דִּכְתִיב אָז תִּנָּקֶה וכו' וְאִם לֹא תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָמָּה לִי וכו' נ"ל דְּפָרִיךְ בֵּין לר' חֲנִינָא בֵּין לְרַבִּי מֵאִיר דִּלְכֻלְּהוּ קַיְימָא הַהּ קוּשְׁיָא דְּרַשִׁ"י ז"ל פִּי' לְקַמָּן גַּבֵּי הַהּ דְּפָרִיךְ וְהָוָה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא לָמָּה לִי וכו' וּלְדִבְרֵי הַכֹּל בַּעְלָה וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה רַשִׁ"י ז"ל לֹא פֵּירְשׁוּ הָכִי ומ"מ כְּפִי הַנִּרְאֶה דְּהָכָא לְכֻלְּהוּ פָּרִיךְ וְהָא דְּקָמְשַׁנֵּי בַּגְּמָרָא סד"א הֵיכָא דְּנִיחָא לְדִידָהּ וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק א"כ לִכְתּוֹב קְרָא וְלָא נַיְמָא קְרָא דְּאָז תִּנָּקֶה הֵיכָא דְּלָא נִיחָא לְהוּ לְקְרוֹבֶיהָ.

וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי טוֹעֶה בַּדָּבָר וְהָיִיתִי אוֹמֵר דְּדַוְקָא בְּמַאי דְּכָתוּב בִּקְרָא בְּהֶדְיָא הוּא דְּאָמְרִי' דְּתִנָּקֶה וכו' וְיֵשׁ בְּחִינוֹת לְכָאן וּלְכָאן. וְיֵשׁ לִתְמֹהַּ כֵּינָן דּוֹאָם לֹא תֹּאבֶה שָׁמְעִינַן הֵיכָא דְּלָא נִיחָא לָהּ לְדִידָהּ וּמִוְּהַיְית נָקִי שָׁמְעִינַן הֵיכָא דְּלָא נִיחָא לְהוּ לְקְרוֹבִים וּכְמוֹ שפרש"י וְאִם לֹא יִתְּנוּ לָךְ קְרוֹבִים וְהָיִיתָ נָקִי לָמָּה לִי הָנָךְ תְּרֵי קְרָאֵי לֹא לִכְתּוֹב שׁוּם אֶחָד מֵהֶם וּמֵאָז תִּנָּקֶה מֵאָלְתִי לְחוּדֵיהּ שָׁמְעִינַן תַּרְוַיְיהוּ דְּשִׁקּוּלִים הֵם וְיָבֹאוּ שְׁנֵיהֶם דִּלְמַאי אִיצְטְרִיכוּ אִי לְתִנַּאי כָּפוּל הָא לְרַבִּי חֲנִינָא מִכְּלַל הֵן שׁוֹמֵעַ לָאו אֶלָּא וַדַּאי דַּהֲוָה אָמֵינָא דְּנִיתֵי בע"כ וע"כ שָׁמְעִינַן בע"כ דִּקְרוֹבִים וע"כ דְּיָדָהּ דְּאֵיזֶה מִנַּיְיהוּ מפק' וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּלִתְנַאי כָּפוּל אָתָא כר"מ וַדַּאי לָא הָוָה קָרָא כְּתִיב בְּהֶדְיָ' רָצוֹן קְרוֹבִים וְרָצוֹן דְּיָדָהּ א"נ קְרָא דְּאָז תִּנָּקֶה מֵאָלְתִי וּקְרָא דְּוַהֲיִית נָקִי ע"כ כְּחַד קְרָא חֲשִׁיבִי דְּהָא לָא שָׁמְעִינַן מִשְּׁמַעְתִּין שׁוּם דְּרָשָׁה לָהֶם וע"כ לְשׁוּם דְּרָשָׁא אִיצְטְרִיךְ אֶחָד מֵהֶם וְכֵינָן דַּאֲתֵית לְהָכִי דע"כ אִם לֹא תֹּאבֶה לר"מ אִיצְטְרִיךְ לְהֵיכָא דְּלָא נִיחָא לָהּ לְדִידָהּ מְנָא לֵיהּ לר"מ תְּנַאי כָּפוּל דְּהָא לְדִידֵיהּ נָמֵי אִיצְטְ' קְרָא לְאָז תִּנָּקֶה הֵיכָא דְּלָא נִיחָא לָהּ לְדִידָהּ וכו' וְנִרְאֶה דלר"מ כֵּינָן דְּלָא שָׁמְעִינַן בְּעָלְמָא תְּנַאי כָּפוּל מֵהָכָא כֵּוְלָהּ מַשְׁמַע מִינָּהּ נִיחָא לְהוּ לְקְרוֹבִים וּמִמֵּילָא דְּהַכָּתוּב הִזְכִּיר תְּנַאי כָּפוּל דְּהָא לר"מ מִיְּיתוּר דְּבָאָרֶץ כְּנַעַן הוּא דְּשָׁמַע בְּעָלְמָא דְּבָעֵי' תְּנַאי כָּפוּל הֵיכָא דְּהִזְכִּיר הַכָּתוּב תְּנַאי וְאִם לֹא יַזְכִּיר הַכָּתוּב כְּמָקוֹם שֶׁמַּזְכִּיר תְּנַאי הֲוָצְרַךְ

כָּפְלוּ וְעִם שֶׁדּוֹחֶה בַּגְּמָרָא שֶׁהַוְצָרַךְ לְרַבִּי חֲנִינָא לְעִנְיָן אַחַר אפי' ר"מ נָמֵי יִסְבּוֹר ג"כ בְּאוֹתוֹ הַתֵּירוּץ מ"מ כָּפֶל ג"כ מַשְׁמַע מִינָּהּ וּלְכָךְ לָא פָּרִיךְ בְּכָל הָנֵי תֵּירוּצִים דִּלְקַמָּן ור"מ וכו' כִּי הֵיכִי דְּפָרִיךְ לְעֵיל אַקְרָא דְּנָפֵקָּחוּ מִשּׁוּם דְּהָתָם מִכֹּחַ הַיִּתּוּר הָיָה שָׁמַע בְּעָלְמָא דִּבְכָל תְּנַאי צָרִיךְ שֶׁיִּכְפּוֹל וְאִם לֹא יִכְפּוֹל לֹא יְהֶיֶה תְּנַאי וְרָאִיתִי לְהָרִיטְבָ"א הֵוקְשָׁה לוֹ דלר"מ הָוו ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאַחֲרֵי הַהַשְׁקָפָה בָּמָה שֶׁכָּתַבְתִּי תִּרְאֶה שֶׁהַקּוּשְׁיָא מֵעִיקָּרָא אֵינָהּ.

בְּשִׁלְמָא לר"מ וכו' פרש"י לָכֵן שֶׁהִשְׁבִּיעַ אִם לֹא תֵּלֵךְ אֶל בֵּית אָבִי תָּחוּל עָלֶיךָ שְׁבוּעָה לְכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁזֶּה הוּא תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וְנִרְאֶה דְּקָרָא הָאָמוּר גַּבֵּי תְּנַאי זֶה דְּאִם לֹא יִתְּנוּ לְךָ הַיְינוּ סֵיפֵיהּ דְּקָרָא דְּוָהַיִּית נָקִי מֵאָלָתִי וּכְמוֹ שפרש"י ז"ל ולפ"ז צ"ל דְּקָרָא דְּאָז תִּנָּקֶה קָאֵי אַמַּאי דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ ה' אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי וכו' דְּאָז אֵין שׁוּם שְׁבוּעָה מַוֹטֶלֶת עָלָיו אָז תִּנָּקֶה וְגַם לְיִשָּׁנָא דְּאָז תִּנָּקֶה ק' מַאי לָשׁוֹן אָז היל"ל כִּי לֹא יִתְּנוּ לְךָ מִשְׁפַּחְתִּי תִּנָּקֶה מֵאָלָתִי אֶלָּא ע"כ שֶׁקָּדְמוֹ לָזֶהדְּבָרִים וה"ק אִם לֹא יִתְּנוּ לְךָ אָז תִּנָּקֶה וכו' עיל"ד בָּמָה שפירש"י בִּשְׁלָמָא לר"מ וכו' אִם לֹא תֵּלֵךְ אֶל בֵּית אָבִי תָּחוּל עָלֶיךָ שְׁבוּעָה כנר' מִלְּיִשָּׁנָא דִּקְרָא דְּהַמַּעֲשֶׂה הוּא קוֹדֶם הַתְּנַאי דְּמַעִיקָּרָא כָּתוּב בַּקָּרָא וַיַּשְׁבִּיעֵנִי אֲדוֹנִי וכו' וְאַחַ"כ כָּתוּב אִם לֹא אֶל בֵּית אָבִי וְהַכַּוָּנָה שֶׁתָּחוּל הַשְׁבוּעָה שֶׁהוּא הַמַּעֲשֶׂה אִם לֹא יֵלֵךְ אֶל בֵּית אָבִי וכו' וְנִרְאֶה דְּלִיְשָׁנָא דִּקְרָא דְּאִם לֹא וכו' אֵין לוֹ הֲבָנָה וְשׁוּם שַׂיָּיכוּת לְעֵיל וּלְפִי שֶׁאֵין לוֹ הֲבָנָה ע"כ הָכִי צָרִיךְ לְפָרְשׁוֹ מִכֹּחַ הַיִּתּוּר אִם לֹא תֵּלֵךְ אֶל בֵּית אָבִי תִּהְיֶה לְךָ אִיסּוּר שְׁבוּעָה מַוֹטֶלֶת עָלֶיךָ וְהַיְינוּ קוֹדֶם לַמַּעֲשֶׂה וּגְדוֹלָה מִזֹּאת כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה תנק' מִדְּכְתִיב בְּלֹא יו"ד כְּאִילּוּ כָּתַב אִם שָׂכַב חִנְקִי עו"ק דְּהַלָּאו הוּא קוֹדֶם לְאֵין כְּפִי סִדּוּר רַשִׁ"י ז"ל שֶׁכָּתַב לְפִי שֶׁהִשְׁבִּיעוֹ וכו' וְגַם זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ לְפִי דֶּרֶךְ רַשִׁ"י דְּמַה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ אַבְרָהָם מֵעַבְדּוֹ שֶׁיִּהְיֶה עוֹמֵד בְּאִיסּוּר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יִקַּח מִבְּנוֹת כְּנַעַן יוֹתֵר מִשֶּׁיִּקַּח מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְדוֹחֵק.

בְּשִׁלְמָא לר"מ וכו' לֹא בָּרָכָה וְלֹא קְלָלָה וְקָשֶׁה דְּהָא כְּתִיב אִם לֹא תָּטִיב וכו' וּכְבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה ע"ש. עיל"ד לָמָּה חָזַר לְהַקְשׁוֹת מֵהָנֵי קְרָאֵי דְּכָךְ מְשַׁנֵּי לָאַחֲרוֹן כְּמוֹ לָרִאשׁוֹן וְנִרְאֶה דְּאִם לֹא תָּטִיב בְּיָחִיד כְּתִיב וְהָיִיתִי אוֹמֵר דִּבְצִבּוּר דַּעֲדִיפֵי לֹא בָּרָכָה וְלֹא קְלָלָה וכו' דְּאִי כְּתַב צִבּוּר וְלֹא יָחִיד הָיִיתִי אוֹמֵר דְּדַוְקָא בְּצִבּוּר הוּא מִשּׁוּם דִּכְתִיב בְּעִנְיָן הַלָּאו וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ אֲבָל שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לָא לְהָכִי כְּתִיב וְאִם לֹא תָּטִיב וְהַיְינוּ שֶׁגַּם לֹא יַעֲשֶׂה רַע לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ וְהָדַר פָּרִיךְ מִוּאִם תִּמְאָנוּ דס"ל דְּהָתָם נָמֵי הָוֵי שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה דאל"כ הילל"ל וְאִם מְרִיתֶם אֶלָּא ע"כ ה"פ וְאִם תִּמְאָנוּ דְּנָחְשָׁב כְּמָרֵי חֶרֶב תֹּאכְלוּ וְנִיחָא הַשְׁתָּא דְּבָעֵי מַאי חֶרֶב תֹּאכְלוּ דְּכֵיוָן דִּקְרָא אַיְירֵי בְּמִי שֶׁלֹּא עָשָׂה רָעוֹת לָמָּה יִהְיֶה לוֹ עוֹנֶשׁ חָמוּר כָּזֶה וּמְשַׁנֵּי אָמַר רָבָא מִילְתָא וכו' וְנִיחָא הַשְׁתָּא דְּהֲוֵכְרֵחוּ רז"ל לְהוֹצִיא הַפָּסוּק מִמַּשְׁמָעוּתוֹ.

תוס' בִּשְׁלָמָא לר"מ וכו' לְכִפְלִי' וכו' עִיקַּר חִידּוּשׁוֹ שֶׁל ר"י בְּזֶה אֵינוֹ אֶלָּא לוֹמַר שֶׁסְּבָרָא הוּא שֶׁלֹּא הִשְׁבִּיעוֹ אֶלָּא ע"מ שֶׁיִּתְּנוּ וכו' וְזֶהוּ כָּל עִיקַּר תֵּירוּצָם וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה הֶאֱרִיךְ כ"כ וְנִרְאֶה דְּהֲוֵקְשָׁה לוֹ לר"י כֵּיוָן דְּהָכָא אִיכָּא הַהּ טַעְמָא דַּהֲוָה סְבָרָא לוֹמַר שע"מ כֵּן הִשְׁבִּיעוֹ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ וכו' א"כ לָא בָּעֵינַן לר"מ תְּנַאי כָּפוּל כְּלָל וְלָמָּה כָּפַל הַתְּנַאי לְכָךְ הַוְצָרַךְ לְפָרֵשׁ דר"מ בָּעֵי בְּעָלְמָא תְּנַאי כָּפוּל אע"פ שֶׁהַסְּבָרָא הוּא שֶׁאֵין צָרִיךְ כְּמוֹ דְּרֶךְ מָשָׁל

הַמַּתְנָה עִם חֲבֵרוֹ אִם תַּעֲשֶׂה לִי כָּךְ אֶתֵּן כָּךְ וכו' וְהוּא בְּוַדָּאוּת שֶׁאִם לֹא יַעֲשֶׂה לֹא יִתֵּן עִם כָּל זֶה צָרִיךְ לְכָפוֹל אִם כֵּן דִּכְוָותַהּ הָכָא אע"ג דע"מ כֵּן הִשְׁבִּיעוֹ כָּפַל תְּנָאוֹ.

תוס' בִּשְׁלָמָא לר' חֲנִינָא פי' בַּקּוּנְטְרֶס וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּקֻוּשְׁיָיתָם לָא שָׁייְכִי אַרַשׁ"י ז"ל. וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁכְּפִי פֵּירוּשָׁם בְּמַתְנִי' דְּרַבִּי חֲנִינָא פְּלִיג אָכְלֵהוּ לָא מַקְשׁוּ מִידֵי וְאוּלַי אר"מ קַיְימוֹ וק"ל וּמַה שֶׁהֵבִיאוּ פרש"י הוּא בַּעֲבוּר הַתֵּירוּץ שֶׁכָּתְבוּ דְּאִם לֹא שָׁכַב הוּא מַה שֶׁרוֹצִים וְרַשׁ"י הִזְכִּיר בִּלְשׁוֹנוֹ בְּרָכָה כִּי הוּא הַצָּרִיךְ וְהוּא הֲכָנָה לְמַה שֶׁצְּרִיכִין לְתָרֵץ וְאֵינוֹ נִרְאֶה כְּלָל וצ"ע וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּדִינֵי הַתְּנָאִים.

אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּזֶה בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים יִכְלֶה הַזְּמַן וְיִהְיֶה עַל הַמְעַיֵּין לְטַוְרֵח וּבְדָרְךְ קְצָרָה אֶכְתּוֹב הַנִּרְאֶה לע"ד בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ וְהִנֵּה הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים בח"מ בסי' רמ"א כָּתַב דִּינֵי הַתְּנַאי וְלֹא רָאִיתִי שֶׁהִזְכִּיר בְּתוֹךְ הַתְּנָאִים שֶׁיִּהְיֶה תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר וְאִיתָא בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ דף ע"ה מַתְקֵיף לַהּ רַב אַדָּא וכו' מִכְּדֵי כָּל תְּנַאי מַהֵיכָא גָּמְרִי' לְהוּ מִתְּנַאי בְּנֵי גָּד וּבְנֵי רְאוּבֵן מָה הָתָם תְּנַאי בְּדָבָר א' וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר אַף כֹּל לְאַפּוֹקֵי הָכָא דִּתְנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד אִיבָּרָא דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא הִזְכִּירוּ לֹא בה' זְכָיָיה וְלֹא בפי' מה' אִישׁוּת אֲשֶׁר שָׁם עִיקַּר מְקוֹמוֹ וְכָתַב ה"ה בה' אִישׁוּת וְז"ל כָּל תְּנַאי שֶׁבָּעוֹלָם וכו' וְיֵשׁ מִי שֶׁהִקְשָׁה עַל רַבֵּינוּ לָמָּה לֹא כָּתַב ג"כ תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר כְּהַהִי' סֵוגְיָא דְּמֵי שֶׁאָחָזוֹ וי"ל דְּהַהִי' סֵוגְיָא לָא קַיְימָא וְאֵין טַעַם הַבָּרַיְיתָא אֶלָּא כִּדְרַב אַשִׁי דַּעֲבִיד אוֹקִימְתָּא אַחֲרִיתִי ע"ש.

וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאַחַר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם נִמְשַׁךְ הַטּוּר ז"ל וְיֵשׁ לוֹ עַל מַה לְסָמוֹךְ בְּדִבְרֵי אָבִיו הָרא"ש ז"ל שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין גַּבֵּי הָא דְּאָמַר רָבָא אָתְרוֹג זֶה נָתוּן לְךָ בְּמַתָּנָה ז"ל ואע"ג דְּהָוֵי תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר רָבָא לְטַעְמֵיהּ דְּפְלִיג בְּמִי שֶׁאָחָזוֹ עַל רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה סָבַר רָבָא דִּתְנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד הָוֵי שַׁפִּיר תְּנַאי ע"כ וּכְפִי הַנִּרְאֶה הָרא"ש ז"ל מַסְכִּים לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּלָא בָּעֵינַן שֶׁיְּהֵא הַתְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר: אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק עַל דְּבָרָיו שֶׁנִּרְאֶה סוֹתְרוֹת זוֹ לָזוֹ שֶׁבְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ כָּתַב ז"ל גַּבֵּי הָאֵד ת"ר ה"ז גִּיטֵּךְ וְהַנְּיָיר שֶׁלִּי עַד אָמַר אַבָּיֵי הָא מַנִּי ר"מ הִיא וכו' דְּבָעֵי תְּנַאי כָּפוּל וְרָבָא אָמַר מִשּׁוּם דְּהָוֵי מַעֲשֶׂה קוֹדֵם לִתְנַאי וְרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אָמַר מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד דְּכֻלְּהוּ תַּנָּאֵי דְּמַתְנִיתִין לָא דָּקוּ לְפָרֵשׁ וכו' ע"כ נִרְאֶה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ ז"ל דְּכֻלְּהוּ טַעְמָא דְּהָנֵי אָמוֹרָאֵי הִלְכְתָא נִינְהוּ וְכָתַב אַחַ"כ ז"ל לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְיַזֵּהֵר בְּכָל הַתְּנָאִים שֶׁיִּהְיֶה הַתְּנַאי כָּפוּל וְאֵין קוֹדֵם לַלָּאו וּתְנַאי קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה תְּנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד ע"כ.

וְגַם עַל דִּבְרֵי הַטּוּר קָשֶׁה שֶׁבַּטּוּר אה"ע סי' ל"ח כ' דְּצָרִיךְ אֶחָד מִן הַתְּנָאִים שֶׁיִּהְיֶה תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר וְאִילּוּ כָּאן בְּטוּר ח"מ לֹא הִזְכִּיר זֶה הַתְּנַאי כְּלָל וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הָרא"ש ז"ל בְּמ"ש פֶּרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין דְּרַבָּה לְטַעְמֵיהּ דְּפְלִיג בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ עַל רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה וכו' דְּהֵיכָן רָאָה בְּדִבְרֵי רַבָּה דְּפְלִיג עַל רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אִי מִשּׁוּם דְּרַבָּה מְשַׁנֵּי הָתָם מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר וְלָא מְשַׁנֵּי מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד כְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה א"כ תִּקְשֵׁי לָךְ אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי דְּקָמְשַׁנֵּי הָא מַנִּי ר"מ הִיא וְלָא מְשַׁנֵּי מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּנַאי קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה א"כ ה"נ דְּנֹאמַר דְּאַבַּיֵי פְּלִיג עֲלֵיהּ דְּרָבָא בְּהָא וס"ל דְּלָא בָּעֵינַן תְּנַאי קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה וְהָא מַתְנִיתִין סְתָמָא הוּא בְּסוֹף

פֶּרֶק הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים וְכָל הַפּוֹסְקִים שָׁוִים בָּזֶה דְּבָעֵינַן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וכמ"ש ה"ה בפ"ז מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת.

אִיבְּרָא דְּמָצֵינַן לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּבִשְׁלָמָא אַבַּיֵּי מָצֵי לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּבָרִיְיתָא אַיְירֵי כְּשֶׁהָיָה הַתְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וּכְמוֹ שֶׁצְּרִיכִין אָנוּ לִדְחוֹק בִּשְׁאָר הַמִּשְׁנָיוֹת דְּמַתְנוּ הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֶם לְתְנַאי אֲבָל הָא לֵיכָּא לְדַחוּיֵי וּלְמֵימַר דְּהַתְּנַאי הָוֵי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר דְּהָא ע"מ שֶׁתַּחֲזִיר לִי אֶת הַנְּיָיר הוּא דְּקָאָמַר.

וְרָאִיתִי בְּמָרְדְּכַי בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם ר"ש זַ"ל לְאַפּוּקֵי הֵיכָא דְּתְנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר א' כְּגוֹן הַהוּא דְּאֶתְרוֹג זֶה נָתוּן לְךָ בְּמַתָּנָה דְּאָמַר רָבָא לֹא הֶחְזִירוֹ לֹא יָצָא רָבָא לְטַעְמֵיהּ דְּהָכָא לָא חָיֵישׁ לִתְנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר א' ע"כ כְּפִי הַנִּרְאֶה בְּזֶה הַלָּשׁוֹן שֶׁמַּסְכִּים אֶל דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין וְאִי לָא מִסְתְּפֵינָא הֲוָה אֲמִינָא דְּכָל מַה שכ' הָרֹא"שׁ זַ"ל בְּפֶרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין דְּרָבָא פְּלִיג אַרַב אַדָּא וכו' שַׁיָּיךְ עַל סוֹף דְּבָרָיו שכ' עוֹד וְאַף ע"ג דְּלֵיכָּא תְּנַאי כְּפוּל פי' רַשְׁבַּ"ם דְּלָא בָּעֵי וכו' וְכֵן כָּתַב ה"ר שִׁמְשׁוֹן וכו' וְאֶפְשָׁר דְּאַלֵּיבָּא דִּידֵיהּ הוּא שֶׁכָּתַב הָרֹא"שׁ לְשׁוֹנוֹ וְהוּא חוֹלֵק עָלָיו וכמ"ש בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ וְגַם הַטּוּר פָּסַק כְּוָותֵיהּ באה"ע אֲבָל מַה שֶּׁכָּתַב כָּאן צ"ע.

עוֹד הֵבִיא הָרֹא"שׁ זַ"ל בְּפֶרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין דִּבְרֵי רַשְׁבָּ"ם וְרַבִּי שִׁמְשׁוֹן וְדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְכָתַב וְעַל דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי ק' דְּקֻלָּא הוּא בְּגִיטִּין הָא דְּבָעֵינַן תְּנַאי כְּפוּל וכו' וְהוּא זַ"ל הָפַךְ הַגִּירְסָ' וְגָרִיס בַּיְרוּשַׁ' בְּכָל אָתַר לֵית לֵיהּ מִכְּלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ אִין וְהָכָא אִית לֵיהּ א"ר מַתְנִי' חֹומֶר הוּא בַּעֲרָיוֹת ויל"ד דְּמַאי הֶקֵּשָׁה לוֹ בַּיְרוּשַׁ' דְּהָא מָצֵי לְתָרֵץ כְּמוֹ דְּתֵירֵץ הוּא בְּעַצְמוֹ מִשּׁוּם חֹומֶר בַּעֲרָיוֹת וְאֶפְשָׁר לְקַיֵּים זֹאת הַגִּירְסָא בְּעַצְמוֹ וְלוֹמַר דְּבְכָל אָתַר אִית לֵיהּ פי' בְּשְׁתוּיֵי יַיִן וּפְרוּעֵי רֹאשׁ וְהָכָא לֵית לֵיהּ אֶלָּא צָרִיךְ תְּנַאי כָּפוּל מִשּׁוּם חֹומֶר עֲרָיוֹת דְּאִי לָא כַּפְלֵיהּ לִתְנַאי הָוֵי סָפֵק מִשּׁוּם חוּמְרָ' שׁוּב רָאִיתִי בְּתְשׁוּבוֹת הר"ש בְּתְשׁוּ' דְּהֵבִיא בַּעַל הַטּוּרִים שֶׁכָּתַב זַ"ל דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי ושר"י הִקְשָׁה דְּהָא קֻלָּא הוּא וכו' ושר"י גְּרִיס בְּכָל אָתַר לֵית לֵיהּ מִכְּלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ אִין וְהָכָא אִית לֵיהּ וכו' וְנִרְאֶה שֶׁכַּוָּנָתוֹ שֶׁל ר"י לְשַׁנּוֹת הַגִּרְסָ' הוּא כְּדֵי לְקַיֵּים מַאי דס"ל בְּכָל דְּוָכְתָּא דְּבָעֵי' תְּנַאי כָּפוּל וְזוֹ בְּכָל אָתַר לֵית לֵיהּ וְהֵינוּ בְּכָל אָתַר בְּדֵינֵי מָמוֹנוֹת וּשְׁאָר דְּוָכְתֵי' חוּץ מִשְּׁתוּיֵי יַיִן וּפְרוּעֵי רֹאשׁ וְהָכָא אִית לֵיהּ וְקָאֵי עַל דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁ' דְּקָאָמַר לְעֵיל מִינָּהּ גַּבֵּי הָאוֹמֵר לָאִשָּׁה ע"מ שֶׁיָּרַדוּ גְּשָׁמִים וְהָכָא לָרֹאשׁוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁלֹּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים וּלְשֵׁנִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת שֶׁלֹּא כָּפַל תְּנָאוֹ וּמְדְּקָאָמַר לָרֹאשׁוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אַלְמָא אִית לֵיהּ מִכְּלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ אִין וּמְשַׁנֵּי מִשּׁוּם חֹומֶר עֲרָיוֹת וְעַל הַסָּפֵק צְרִיכָה גֵּט מִשְּׁנֵיהֶם: ואע"ג דְּהָרֹא"שׁ סָתַם כָּאן הַדְּבָרִים שֶׁנִּרְאֶה מִדַּעַת עַצְמוֹ כְּבָר נִתְגַּלָּה כַּוָּנָתוֹ זַ"ל מִתּוֹךְ תְּשׁוּבָתוֹ זַ"ל וַעֲדַיִין יֵשׁ לְפַקְפֵּק בְּעִנְיָן זֶה שֶׁנִּרְאֶה מִכָּל דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ שֶׁהֵבִיא לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי ע"ד סְתָם דְּבָעֵנַן גִּיטִּין וְקִדּוּשִׁין אִי לֹא כַּפְלֵי' לִתְנַאי אָזְלִינַן לְחוּמְרָא וְאִלּוּ בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ כָּתַב זַ"ל וּמִיהוּ יֵשׁ דְּבָרִים דְּלָא בָּעֵינַן גִּילּוּי דַּעַת אֲבָל הֵיכָא דְּבָעֵי תְּנַאי בָּעֵי כְּפִילוּת וְאִם לֹא כָּפַל הַתְּנַאי בָּטֵל וְהַמַּעֲשֶׂה קַיָּים אֲפִילּוּ בְּגֵט ע"כ נִרְאֶה דְּלָא הָוֵי בְּגֵט שׁוּם חוּמְרָא אֶלָּא בְּכָל גַּוְונָא הַמַּעֲשֶׂה קַיָּים הֵיכָא דְּלָא כַּפְלֵי' לֵיהּ לִתְנַאי וְאוּלַי סָמַךְ למ"ש בְּפֶרֶק יֵשׁ נוֹחָלִין אֶלָּא שֶׁבִּדְבָרֵי הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים יֵשׁ לְתָמְהַּ שֶׁלֹּא הִזְכִּיר כְּלָל מִזֶּה בְּקִדּוּשִׁין: וְהָרָ"ן זַ"ל כַּנִּרְאֶה בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ כָּתַב בְּשֵׁם אֲחֵרִים דְּהָאִדַּאתְקִין שְׁמוּאֵל לְרַווְחָא דְּמִילְּתָא אַתְקִין וכו' עַד וְלֵיכָּא

לְמֵימַר דִּטְפֵי עָדִיף לְרַבִּי מֵאִיר אֲוִמְדָנָא וְגִלּוּי הַדַּעַת מִתְּנַאי שֶׁלֹּא נִכְפַּל דְּהָא לְעֵיל בְּפֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ וכו' אִיכָּא אֲוִמְדָנָא וכו' וַאֲפִלְּ הָכֵי אוֹמְרִים וּלְרַבִּי מֵאִיר בָּעֵי דִּלְכַפְלֵיהּ וכו' וּבְפֶרֶק שְׁבוּעַת הָעֵדוּת וּבְסוֹפוֹ גַּבֵּי אַל יִכְבֶּה אִם תְּעִידוּנִי וכו' הֲאֲרִיךְ בָּזֶה וְגַם בְּפִרְקִין וע"ש: וּבְעִנְיַן הֵיכָא דא"ל ע"מ אִי בָּעֵינַן תְּנַאי כָּפוּל אוֹ לֹא בָּזֶה גַּם כֵּן יֵשׁ מַחֲלוֹקֶת שֶׁהָרֹא"שׁ ז"ל בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ נִרְאֶה דס"ל דְּבָעֵינַן בע"מ ג"כ תְּנַאי כָּפוּל וּכְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁזֶּהוּ דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל הֶבִיאוֹ הָרַב ה"מ פֶּרֶק ט' מֵהִלְכוֹת גֵּרוּשִׁין בְּדִין חוֹלֶה שֶׁרָצָה אֶלָּא שֶׁבִּתְשׁוּבוֹתָיו סי' אֶלֶף קכ"ה נִרְאֶה שֶׁסּוֹתֵר דְּבָרָיו וְדַע כִּי כָּל הַתְּנָאִים שֶׁהֵם הִזְכִּירָם הָרַב בַּעַל הַטּוּרִי' באה"ע בסי' ל"ז אַחַת לְאַחַת וַאֲנִי בֵּיאַרְתִּי דְּבָרָיו בְּפֵירוּשִׁי לאה"ע וְאַזְכִּיר מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְחַסֵּר מֵחִבּוּרַי זֶה כְּלָל וְזֶה לְשׁוֹנִי שָׁם ה' בַּעַל הַטּוּרִים הִזְכִּיר עוֹד תְּנַאי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הָרַמְבַּ"ם וְהֵם תְּנַאי שֶׁאֶפְשָׁר לְקַיְּמִים ע"י שָׁלִיחַ וּתְנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר וְהָרַב הַמַּגִּיד זלה"ה כָּתַב טַעְמֵיהּ לְכָהֶלְן לִתְנַאי בְּדָבָר אֶחָד וְכָתַב ז"ל דְּהַהִיא סֵרוּגְיָא לָא קַיְימָא וְאֵין טַעַם הַבָּרַיְיתָא אֶלָּא בְּדָרַב אַשִׁי וכו' עַד כָּאן וּדְבָרָיו תְּמוּהִים דְּהָא רַב אַשִׁי לָא פְּלִיג עַל מַאי דְּאוֹקְמוּהָ מֵעִיקָּרָא דְּמִשּׁוּם דְּתְנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר עַצְמוֹ מִשּׁוּם הָכִי לָא הָוֵי תְּנַאי אֶלָּא דְּרָצָה לְאוֹקוֹמֵי בע"מ כְּאוֹמֵר מֵעַכְשָׁיו וְהָרוֹאֶה הַסֵּרוּגְיָא בְּמְקוֹמָהּ יֵרָאֶה דְּרַב אַשִׁי לָא פְּלִיג עַל תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ וְאֵינוֹ כְּדַאי בַּעֲבוּר זֶה לִדְחוֹת הַהִיא סֵרוּגְיָא: וְעַל תְּנַאי שֶׁאֶפְשָׁר לְקַיְּמִים ע"י שָׁלִיחַ שֶׁלֹּא כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד תֵּירוּץ ע"ש וְהַמְחַ' הֶבִיאוֹ בְּכָאן בְּתוֹךְ הַתְּנָאִים ואע"ג דְּבְיאָה לֹא שַׁיָּיךְ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאִתַּקַּשׁ הֲוָיוֹת לַהֲדָדֵי אֲבָל בְּכֶסֶף וּשְׁטָר שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר שָׁלִיחַ דֵּומְיָא דְּבָנֵי גָּד אֶלָּא דיל"ד כֵּיוָן דִּבְכֶסֶף וּשְׁטָר קָאֵי מַה שַּׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁיִּהְא תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר דְּוַדַּאי הָכִי הוּא וְעַל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה יֵשׁ לְתָמְהַּ שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַטּוּר ז"ל וְכֵיוָן דִּבְקִדּוּשִׁין לָא בָּעֵי אפי' לְקִיּוּמֵי עַל יְדֵי שָׁלִיחַ לֹא נָתַן תְּנַאי זֶה לְהִכָּתֵב בהל' אֵלּוּ עכ"ל דְּהָא אִם לֹא אֶפְשָׁר לְקַיְּמִים בְּיאָה ע"י שָׁלִיחַ קִדּוּשֵׁי כֶּסֶף וּשְׁטָר אֶפְשָׁר לְקַיְּמָם ע"י שָׁלִיחַ וה"ל לְהַקְשׁוֹת דְּכֵיוָן דִּבְכֶסֶף וּשְׁטָר קָאֵי וַדַּאי דְּהָכִי הוּא דְּהָוֵי ע"י שָׁלִיחַ וּכְמוֹ שֶׁהִקְשֵׁיתִי אֲנִי: וּתְנַאי זֶה הוּא בָּרוּר בְּפֶרֶק הַמַּדִּיר דַּף ע"ד דְּפָרִיךְ לָמַ"ד הַמְקַדֵּשׁ עַל תְּנַאי וּבָעַל אֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט מֵחֲלִיצָה מֵוטַעַת אַלְמָא כֵּיוָן דַּעֲבַד מַעֲשֶׂה אַחוֹלֵי אַחִיל לִתְנַאי הָכִי נָמֵי כֵּיוָן דִּבְעַל אַחוֹלֵי אַחִיל וכו' אָמַר לֵיהּ שַׁפִּיר קָאָמְרַתְּ מִכְּדֵי כָּל תְּנַאי מֵהֵיכָא גָּמְרִינַן מִבְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וכו' וּמִן הַסֵּרוּגְיָא יִתְבָּאֵר דְּטַעְמֵיהּ דַּחֲלִיצָה הָוֵי מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר לְהִתְקַיְּמִים ע"י שָׁלִיחַ אֲפִילּוּ לָמַ"ד קִידֵּשׁ עַל תְּנַאי וּבָעַל סְתָם צְרִיכָה גֵּט וְלָא הָוֵי טַעְמָא בַּחֲלִיצָה מִשּׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה אַחוֹלֵי אַחִיל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לוֹ שַׁפִּיר קָאָמְרַתְּ בְּתִמְיָה כְּלוֹמַר וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּן שִׁבּוּשׁ כָּזֶה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵין לוֹמַר דְּהַהִיא סֵרוּגְיָא לָא אִתְּמַר אֶלָּא לָמַ"ד אֵין צָרִיךְ גֵּט זֶה פָּשׁוּט בְּעֵינַי.

וְעַל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה יֵשׁ לְתָמְהַּ שֶׁכָּתַב ז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ לְהָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת שֶׁטַּעַם הָרַמְבַּ"ם הוּא מִשּׁוּם דְּהַהִיא סֵרוּגְיָא לָא אִיתְּמַר אֶלָּא לָמַ"ד קִדֵּשׁ עַל תְּנַאי וּבָעַל סְתָם אֵינוֹ צָרִיךְ גֵּט וְהַדְּבָרִים נִרְאִים בְּרוּרִים לע"ד.

וּתְנַאי בְּדָבָר א' וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר הוּא וַדַּאי פָּשׁוּט וּמִשּׁוּם הָכִי פָּרִיךְ בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ דף ע"ה עַל בָּרַיְיתָא דַּהֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ וְהַנְּיָיר שֶׁלִּי מִכְּדֵי כָּל תְּנַאי מֵהֵיכָא גָּמְרִינַן וכו'. וּתְנַאי זֶה הוּא מֻסְכָּם לְדִבְרֵי הָרַב הַמְחַבֵּר אֲבָל הָרַמְבַּ"ם ז"ל לֹא הִזְכִּירוֹ בְּתוֹךְ הַתְּנָאִים וּכְבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה ה"ה עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְנָתַן טַעַם: וּמִיהוּ לְדִבְרֵי הַמְחַבֵּר

דְּבָעֵינַן תְּנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר א' נִרְאֶה לִי דְּהַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁלֹּא אָמַר ע"מ שֶׁאִם אָמַר עַל מְנָת לָא בָּעֵינַן שׁוּם תְּנַאי מֵהַתְּנָאִים אֶלָּא תְּנַאי דְּאֶפְשָׁר לְקַיְימוֹ וּכְמוֹ שֶׁיָּבֹא בע"ה וְזֶהוּ שֶׁהַמְחַבֵּר בה' גִּיטִּין סִימָן קמ"ג כָּתַב ז"ל הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ ע"מ שֶׁתַּחֲזִיר לִי הַנְּיָיר מְגוֹרֶשֶׁת וּמִתְקַיְּים תְּנָאָה עכ"ל הֲרֵי אע"ג דְּהָוֵי תְּנַאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד מְהַנֵּי בע"מ.

וְעַל הָרַב הַגָּדוֹל מוהרי"ק זלה"ה יֵשׁ לְתָמֹהַּ שֶׁכָּתַב ז"ל וְהָרֹא"ש פֶּרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ כָּתַב שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהֵא תְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר וְאֵין כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֲרֵי פָּסַק בְּפֶרֶק ח' מהל' גֵּירוּשִׁין הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ ע"מ שֶׁתַּנְיִיר שֶׁלִּי הֲרֵי זֶה גֵּט וְתִתֵּן עכ"ל וְאֵיךְ כָּתַב מִכֹּחַ לָשׁוֹן זֶה דְּאֵין כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֲרֵי הַמְחַבֵּר עַצְמוֹ כָּתַב דִּין זֶה בְּהִלְכוֹת גִּיטִּין וְעוֹד שהי"ל לְהָבִיא רְאָיָה מֵהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב דִּיגֵי הַתְּנַאי וְלֹא הִזְכִּיר דִּין זֶה וְרָאִיתִי לְרַבֵּנוּ יְרֻחָם נָתִיב כ"ד ח"א ז"ל וּבְכָל תְּנַאי בעי' בְּדָבָר א' וכו' וּבְכָאן קִבֵּל בְּדָבָר אַחֵר וְלַפִּי' הַתְּנַאי בָּטֵל וְהַמַּעֲשֶׂה קַיָּים עכ"ל וְנִרְאֶה דְּלָא גָּרִיס וְהֵיא תִּתֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם וְהַמְחַבֵּר וְצָרִיךְ עִיּוּן וּמִדִּבְרֵי רבי' יְרֻחָם נִרְאֶה דַּאֲפִי' בע"מ שֶׁתְּנַאי בְּדָבָר א' וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר שֶׁכָּתַב בה' גֵּירוּשִׁין בִּנְתִיב כ"ד ח"א ז"ל צָרִיךְ לִיזָּהֵר בְּכָל הַתְּנַאי וכו' וְשֶׁיִּהְיֶה הַתְּנַאי בְּדָבָר אֶחָד וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אַחֵר כְּגוֹן ע"מ שֶׁתַּחֲזִיר וכו' וְאֶפְשָׁר דִּלְדוּגְמָא נָקְטִי' אֲבָל לְעוֹלָם דבע"מ לָא בעי' תְּנַאי זֶה: וּבִתְנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה פְּשׁוּט הַמַּחֲלוֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּדָבָר זֶה שֶׁהָרַמְבַּ"ם מְפָרֶשׁ לְדַעַת הָרַב הַמַּגִּיד ז"ל שֶׁאֵין הַדָּבָר תָּלוּי בַּאֲמִירָה דה"ה אִם אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי אִם תִּתְּנִי לִי ר' זוּז וְאַחַ"כ נָתַן הַקִּדּוּשִׁין בְּיָדָהּ הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וְכָתַב טַעַם בַּדָּבָר ה"ה דִּלְיֹשָׁנֵיהּ דְּמַתְנִי' מְדַוְיָקוֹת לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ דְּקָתָנֵי הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ אִם נָתַתִּי וכו' צָרִיךְ לוֹמַר דַּהֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ הַיְינוּ בַּאֲמִירָה שֶׁדִּבֵּר וְאַחַ"כ נָתַן לָהּ בְּיָדָהּ וּלְדִבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ק' דא"כ אַמַּאי כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל כֵּיצַד הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה אִם תִּתֵּן לִי מָאתַיִם זוּז הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּדִינָר וְאִם לֹא תִּתְּנִי לִי לֹא תִּהְיֶה מְקֻדֶּשֶׁת וְאַחַר שֶׁהִתְּנָה תְּנַאי זֶה נָתַן לָהּ הַדִּינָר וכו' הֲרֵי הַתְּנַאי קַיָּים וכו' וְאַמַּאי כָּתַב שֶׁאָמַר לָהּ אִם תִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז הֲרֵי אַתְּ וכו' לְאַשְׁמוֹעִינַן רְבוּתָא אֲפִילּוּ אָמַר הֲרֵי אֶת מְקֻדֶּשֶׁת אִם תִּתְּנִי וְאַחַ"כ נָתַן לָהּ דִּינָר מְקֻדֶּשֶׁת.

וְנִרְאֶה דְּהָרַמְבַּ"ם תַּרְתֵּי בָּעֵי הַדִּיבּוּר שֶׁיִּהֵא קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וְגַם הָאֲמִירָה קוֹדֶם הַנְּתִינָה שֶׁלֹּא יְתֵן הַקִּדּוּשִׁין קוֹדֶם שֶׁיְּדַבֵּר אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ ל"ד בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּסַיֵּים לוֹמַר אֲבָל אִם אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּדִינָר זֶה נָתַן הַגֵּט בְּיָדָהּ וְהִשְׁלִים הַתְּנַאי וְאָמַר וכו' דִּלְכְאוֹרָה נִרְאֶה דַּיְקָא הַדִּיּוּקָא בְּקַל יִתְבָּאֵר ולפ"ז נִיחָא לִי מַה שֶׁהִקְשָׁה הָרַ"ן עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מַהֵיכִא דְּהִתְקִין שְׁמוּאֵל בְּגִיטָּא וכו' דְּמִשְׁמַע מֵהָתָם בְּפֶרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ דְּבַאֲמִירָה לְחֻדָּא הָוְיָא מַעֲשֶׂה קוֹדֶם לְתְנַאי.

וְעִם זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיִּתּוֹרַץ מַה שֶׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת לְדַעַת ה"ה ז"ל בְּמַאי דְּפָרִיךְ בגמ' פֶּרֶק מִי שֶׁאָחָזוֹ מִכְּדֵי כָּל תְּנַאי מֵהֵיכָא גָּמְרִי' מִתְּנַאי בְּנֵי גַּד וכו' מָה הָתָם תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא כֵּינָן שֶׁלִּדְבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּהַמִּשְׁנָיוֹת הֵם בְּדִקְדּוּק וַהֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ אִם בָּאתִי הַיְינוּ אֲפִילּוּ הַדִּיבּוּר הָיָה קוֹדֶם הַמַּעֲשֶׂה כְּמוֹ כֵּן נִימָא בְּהַהִ בָּרַיְיתָא דַּהֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ וְהַנְּיָיר שֶׁלִּי דְּהַיְינוּ הַדִּיבּוּר וְאַחַר כָּךְ נָתְנָה בְּיָדָהּ כִּי הֵיכִי דְּצָרִיךְ לְפָרֵשׁ בְּכַמָּה מִשְׁנָיוֹת שֶׁהֵן בְּדִקְדּוּק: וּלְדִבְרֵי שְׁאָר הַמְפָרְשִׁים שֶׁכָּתְבוּ שֶׁהַמִּשְׁנָיוֹת אֵינָם בְּדִקְדּוּק לָא קָשָׁה וְלָא מִידֵי דְּתַלְמוּדָא פָּרִיךְ לְאַבַּיֵי דְּקָמְשַׁנֵּי דְּטַעֲמָא דְּבָרַיְיתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּלָא כָּפֵל לְתְנָאוֹ אַלְמָא בָּרַיְיתָא זוֹ הִיא

בְּדִקְדּוּק וְכֵינָן שֶׁכֵּן אִיכָּא לְמֵידַק טַעְמָא דְּמַעֲשֶׂה קוֹדֶם לִתְנַאי וכו' דע"כ בְּדִקְדּוּק הָוֵי בָּרַיְיתָא זֹאת אֲבָל לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם קָשֶׁה דְּנַיְמָא דְּבָרַיְיתָא הִיא בְּדִקְדּוּק וַהֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ הַיְינוּ הַדִּבּוּר וְאַחַ"כ נָתַן הַגֵּט בְּיָדָהּ וְאִם נִפָּרֵשׁ דִּלְהָרַמְבַּ"ם בָּעֵינַן תַּרְתֵּי וְהַמִּשְׁנָיוֹת גַּם אֵינָם בְּדִקְדּוּק לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אָתֵי שַׁפִּיר דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁפֵּירְשְׁנוּ לְדַעַת שְׁאָר הַמְפָרְשִׁים כַּנַ"ל: וְדַעַת הָרִי"ף בַּתְּשׁוּבָה דְּלָא קַיְימָא לַן כְּרַבִּי מֵאִיר כְּלָל אֶלָּא דְּבָעֵינַן גִּיטִּין וְקִדּוּשִׁין כָּתַב דְּצָרִיךְ כְּנִרְאֶה דְּמִשּׁוּם חוּמְרָא הוּא דְּכָתַב ולפ"ז מַאי דְּאַתְקִין שְׁמוּאֵל בְּגִיטִּין לְרַוּוחָא דְּמִלְּתָא נָקְטִי' וּלְהָרִי"ף נִרְאֶה דְּהֵיכָא דְּלָא כָּפַל לִתְנָאֵיהּ הָוְיָא סָפֵק מְקֻדָּשֶׁת ואע"ג דְּמִלִּישָׁנָא הָרִי"ף בְּמִי שֶׁאָחֲזוֹ גַּבֵּי מַתְנִי' דַּהֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ ע"מ שֶׁתִּשַּׁמְשִׁי וכו' מַשְׁמַע דס"ל דְּלִבְעֵינַן דִּינָא בעי' תְּנַאי כָּפוּל שֶׁכָּךְ כָּתַב ז"ל ואע"ג דקי"ל דְּבָעֵינַן תְּנַאי כָּפוּל הָנֵי מִילֵּי בְּאִם תִּשַּׁמְשִׁי וכו' וְנִרְאֶה דה"ק ואע"ג דְּבָעְיָא תְּנַאי כָּפוּל מִשּׁוּם חוּמְרָא כו' וּדְבָרָיו מוֹכִיחִין זֶה שֶׁכָּתַב וְכִדְאִתְּקִין שְׁמוּאֵל וכו' וּשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם חוּמְרָא הָוֵי לְרַוּוחָא דְּמִלְּתָא כַּנַ"ל: וְעַל מַה שֶּׁתָּמַהּ ה' מוהרי"ק ז"ל עַל דִּבְרֵי הַטּוּר שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בִּתְנָאִים אֶפְשָׁר לְקַיְימוֹ נִרְאֶה שֶׁלֹּא הִזְכִּיר אֶלָּא הַתְּנָאִים דְּנָפְקִי מִבְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֲבָל תְּנַאי זֶה נִלְמַד מִסְּבָרָא וְכִדְאִיתָא בְּפֶרֶק הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים וּבְגִיטִּין זֶהוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּתְּנָאִים אֵלּוּ וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּזְכַּר תְּנַאי בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים כְּבָר בֵּיאַרְתִּי הַדְּבָרִים יָפֶה בְּטוּר אה"ע אִישׁ עַל דִּגְלוֹ תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד: דַּף סב מַתְנִיתִין הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה וְאָמַר כְּסָבוּר הָיִיתִיכֹּהֶנֶת וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁדִּין כֹּהֶנֶת הוּא יוֹתֵר, מְחֻזָּק שֶׁיֵּשׁ עִם הֶיּוֹת שֶׁיֵּשׁ טַעַם לוֹמַר דְּמִסָּאנָא דְּרַב מִכַּרְעַאי לָא בָּעֵינָא כִּדְאִיתָא פ' הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ.

אֲבָל נִרְאֶה כֵּינָן דְּטַעְמָא דְּכֻלְּהוּ הָוֵי מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים אֵין לְחַלֵּק בָּזֶה וְלָכֵן לֹא הִקְפִּיד הַתַּנָּא בְּסִדּוּרוֹ. וְאִם הָיְינוּ אוֹמְרִים זוֹ וְאֵין צ"ל זוֹ קָתָנֵי אֵינוֹ מִן הַדּוֹחַק דְּהָא בַּחֲלֻקַּת לְאַחַר שֶׁאִתְגַּיֵּיר עִם שְׁאָר הַחֲלוּקוֹת הָוֵי חֲלֻקַּת לְאַחַר שֶׁאִתְגַּיֵּיר יוֹתֵר מְחֻזָּקֶת דְּהָוֵי בְּיָדוֹ טְפֵי מֵהָנָךְ כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא: מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הַטָּעָתוּ.

יל"ד לָמָּה תָּלָה הַתַּנָּא הַטַּעַם בָּהּ וְלֹא תָּלָה הַטַּעַם לְפִי שֶׁלֹּא פֵּירֵשׁ הוּא וְנִרְאֶה דְּמִלְּתָא אַגַּב אוֹרְחֵיהּ קמל"ן חִידּוּשׁ' וְהוּא שֶׁאִם הָאִשָּׁה אָמְרָה לָאִישׁ הַמְקַדֵּשׁ שֶׁהִיא כֹּהֶנֶת וְקִדְּשָׁהּ וְלֹא פֵּירֵשׁ ע"מ וכו' וְנִמְצֵאת לְוִיָּה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת דְּמִסְתָּמָא ע"פ דִּיבּוּרָהּ קִדְּשָׁהּ עִם הֶיּוֹת שֶׁהוּא לֹא פֵּירֵשׁ וַהֲרֵי הַטָּעָתוּ אֲבָל בְּדִין הַזֶּה בְּאוֹמֵר כְּסָבוּר הָיִיתִי וכו' הָוֵי מְקֻדֶּשֶׁת מִפְּנֵי שֶׁהִיא לֹא הַטָּעָתוּ וכו' אֶלָּא הוּא הִטְעָה אֶת עַצְמוֹ: גְּמָרָא תְּנַן הָתָם וכו' ק"ל לְדִבְרֵי ר"ש זַ"ל שֶׁפֵּירֵשׁ דְּלָא חָל שָׁם תְּרוּמָה אֶלָּא עַל דָּגָן שֶׁמֵּרְחוֹ אַמַּאי נָקֵט בְּמַתְנִי' אֵין תּוֹרְמִין מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר לִישְׁמְעִינַן רַבּוּתָא דְּאֵין תּוֹרְמִין מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַתָּלוּשׁ שֶׁלֹּא מֵרְחוֹ.

וְנִרְאֶה דְּמְחֻבָּר דְּקָתָנֵי הַיְינוּ שֶׁהָיָה מְחֻבָּר בַּקְּלִיפּוֹת הַשִּׁבֹּלִי': תוס' גֵּר צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה וכו' עוֹד אוֹמֵר ה"ר נְתַנְאֵל דְּבָגֵר כְּתִיב לְדוֹרוֹתֵיכֶם וכו'. אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מִמִּשְׁפַּט דְּשָׁמְעִינַן מִינַּיהּ דְּבָעֵי ג' מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְדוֹרוֹתֵיכֶם לְמַעֵט שֶׁאֵינָם מֻוָּמְחִים יָדְעִינַן לֵיהּ דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּסַגִּי בְּיָחִיד וַאֲתָא לְדוֹרוֹתֵיכֶם לְמַעֵט דְּלָא בָּעֵינַן יָחִיד מֻוָּמְחֶה: מַתְקִיף לַהּ ר' אַבָּא בַּר מָמָל אֶלָּא מֵעַתָּה כו' לְאַחַר שֶׁאִשְׁתַּחְרַר וכו' וְלֵיכָּא לְמֵימַר דאה"נ דְּלִדִידָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת דְּהָא הַדָּבָר יָדוּעַ מֻוְסָכָם לְכָל דְּאִינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וּמִשּׁוּם דְּקִים לֵיהּ הַדָּבָר בְּפָשׁוּט פָּרִיךְ הָכִי ואע"ג דְּלָא נָקֵט בְּמַתְנִיתִין ע"מ שֶׁאֲשַׁחְרְרֵךְ וכו': נְהִי דִּבְיָדוֹ לְגָרְשָׁהּ כָּתַב הָרָאָבַ"ד דְּאַיְירִי כְּגוֹן שֶׁהַגֵּט בְּיָדוֹ דאל"כ הָכָא נָמֵי אֵיכָּא לְמֵימַר מִי יֵימַר לִי דְּמִזַּדְּמְנִי לֵיהּ סוֹפֵר לָאו עֵדִים וְאֶפְשָׁר לִי

לוֹמַר דִּבְשָׁכָר מוֹצֵא רַבִּים סוֹפְרִים וְעֵדִים: בְּיָדוֹ לְקַדְּשָׁהּ ואע"ג דְּמַתְנִי' קָתָנֵי הִתְקַדְּשִׁי לִי לְאַחַר שְׁלֹשִׁים דְּהָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת וע"כ טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּאֵיהִי נִיחָא לָהּ לְהִתְקַדֵּשׁ לְאַחַר זְמַן וּכְמוֹ כֵן הָיָה לָנוּ לוֹמַר הָכִי כֵּינָן שֶׁדַּעְתָּהּ וּרְצוֹנָהּ לְהִתְקַדֵּשׁ אַחַר אוֹתוֹ זְמַן שָׁאנִי הָתָם שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שֶׁאִם הָיָה רוֹצֶה לְקַדְּשָׁהּ עַכְשָׁיו הָיָה יָכוֹל אֲבָל הָכָא כֵּינָן שֶׁהִיא כָּעֵת אֵשֶׁת אִישׁ לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין: תִּפְשׁוֹט דְּבָעֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא קָשָׁה דִּבְלָאו הָכִי תִּקְשֵׁי מֵרַבִּי אוֹשַׁעְיָא אר' אוֹשַׁעְיָא וְרָאִיתִי תִּיקּוּן לָזֶה בְּשִׁיטוֹת הָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיטְבָ"א זַ"ל ע"ש: וְדַע כִּי בְּדִין הָאוֹמֵר ע"מ שֶׁיַּחֲלוֹץ לָךְ יַבְמִיךְ כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּהָוֵי בְּסָפֵק וְטַעַם הַדָּבָר הוּא בָּרוּר כֵּינָן דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בַּעֲנִיּוּתֵינוּ צְרִיכָה גֵּט מִסָּפֵק טַעְמָא דְּסָפֵיקָא אִיתָא בִּיבָמוֹת אִי לָא תִּהְיֶה לְלָאו אֲתָא וְקִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ אוֹ דִלְמָא קָרָא אִיצְטָרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ ולפ"ז אִם צַד זֶה הַשֵּׁנִי יִהְיֶה אֱמֶת הַמְקַדְּשָׁהּ לְאַחַר שֶׁיַּחֲלוֹץ לָהּ וכו' אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ דְּהָוֵי כִּמְקֻדֶּשׁ לְדָבָר שֶׁאֵינוֹ עַכְשָׁיו בְּעוֹלָם אוֹ לַמְקֻדָּשׁ אֵשֶׁת אִישׁ הִלְכָךְ ע"כ אִית לְמֵימַר דִּמְקֻדֶּשֶׁת מִסָּפֵק מִשּׁוּם הַצַּד הָרִאשׁוֹן.

וְיֵשׁ לְתָמְהַּ עַל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתַב דְּכֵינָן דְּעַכְשָׁיו תָּפְסִי לָא הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ בָּעוֹלָם דְּהָא טַעַם הַסָּפֵק הוּא בַּעֲבוּר הַצַּד הָרִאשׁוֹן שֶׁאִם הָיָה הַצַּד הַשֵּׁנִי קַיָּים הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ בְּעוֹלָם וְאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים.

תוס'.

אֶלָּא מֵעַתָּה וכו' וי"ל דְּסֵוגְיָא זוֹ אָתְיָא וכו' קָשֶׁה כִּי תִּפָּרֵשׁ כמ"ד אֵין עֶבֶד חַיָּיב כְּדֵי לְהַקְשׁוֹת. וְנִרְאֶה דְּקָאָמַר הָכִי הַתּוֹסָ' מִשּׁוּם דְּהָוֵי כָּךְ הַהֲלָכָה.

וְרָאִיתִי לְהָרַמְבַּ"ם פי"ב מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִּיאָה שֶׁכָּתַב בעי' ג' לִטְבִילָה ולפ"ז הָדָרָא קַוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' לְדִלְכָתְחִילָּה הוּא דְּקָאָמַר הָכִי לֹא לְעִכּוּב וק"ל. תוס' וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא וכו' וי"ל וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה שֶׁאֵין עוֹלֶה בְּדִבְרֵיהֶם תֵּירוּץ דְּסוֹף סוֹף תִּקְשֵׁי לָן מַה לָּא מוּקֵי בָּרַיְיתָא כְּרַבָּנָן.

וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתָם הִיא שֶׁאֵין כָּל כַּוָּנָתוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא אֶלָּא לוֹמַר דלר' יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת לְאֵין אִשְׁתּוֹ וכו' דְּלָא נִטְעֵי וְלֵימָא דְּאַף מְעֻבֶּרֶת ס"ל דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם דְּהָא קָאָמַר לִכְשֶׁיָּבִיא שָׁלִישׁ דְּמַשְׁמַע שֶׁכְּבָר הָיוּ בָּעוֹלָם וְדָמֵי לְהָוֹפֵר עֻבָּרָה הָא לָאו הָכִי הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא בָּעוֹלָם וְאִיכָּא לְמִשְׁנֵי בַּגְּמָרָא וּלְכֻלְּהוּ אִיצְטָרִיכוּ מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי חֲנִינָא וק"ל.

עוֹד כָּתְבוּ וְנִרְאֶה דאע"ג דַּהֲלָכָה כראב"י הָכָא לֵית הִלְכְתָא דְּהָא פְּלִיגִי וכו' יל"ד תִּיפּוֹק לֵיהּ דְּהוּא שִׁיטָּה וְאֵין הֲלָכָה כְּשִׁיטָּה גַּם לְרַשִׁ"י זַ"ל שֶׁפֵּירֵשׁ דַּהֲלָכָה כראב"י וְקָשֶׁה דְּהָא שִׁיטָּה קָחֲשִׁיב אַבַּיֵי שֶׁהוּא אַחֲרוֹן וְאוּלַי ס"ל דַּהֲלָכָה כראב"י מִדְּשָׁקְלִי וְטָרוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דאע"ג דְּמַאַבַּיֵי וְאֵילָךְ הֲלָכָה כְּבָתְרַאי אֶפְשָׁר דס"ל דְּאֵין אַבַּיֵי בִּכְלָל זֶה וְאֵין הֲלָכָה כְּתַלְמִיד בִּמְקוֹם הָרַב וּלְכָךְ הֲוְצָרְכוּ הַתּוֹסָ' לְהָבִיא רְאָיוֹת מִבַּחוּץ וְהָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּהָוֵי מְקֻדֶּשֶׁת וּכְבָר הֶאֱרִיכוּ הַמְפָרְשִׁים בפי' דְּבָרָיו וְאֵין חִידּוּשׁ לִי בָּהֶם לְכָךְ לֹא הֵבֵאתִי בָּזֶה דְּעוֹת הַפּוֹסְקִים: דַּף סג ד דְּתַנְיָא לֹא תַּסְגִּיר וכו' קָשֶׁה אַמַּאי לָא מַיְיתֵי רַבִּי מַהָהִי' דִּלְקַמָּן דְּרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר מְקֻדֶּשֶׁת עוֹד מַאי מַיְיתֵי מֵהָכָא מֵהָךְ קְרָא שָׁאנִי הָכָא דְּאִיכָּא קְרָא דְּלָא תַּסְגִּיר גַּלִּי קְרָא אֲבָל בְּעָלְמָא לֹא.

וְנִרְאֶה דְּזֶה לֹא יִתָּכֵן לְאוֹמְרוֹ כְּלָל שֶׁהֲרֵי לְקַמָּן דְּרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא עַצְמוֹ אָמַר דִּמְקֻוָּדֶשֶׁת וע"כ מִינָּהּ יָלִיף בְּעָלְמָא וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה מַיְתֵי הַךְ קְרָא מִשּׁוּם דְּמִינָּהּ לָמַד רַבִּי דְּאָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם א"נ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּדַוְקָא בְּלֹא מַעַכְשָׁיו וּכְרַבָּנָן אָתְיָא ע"ד שֶׁפָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה כְּגוֹן דְּכָתַב וכו': תוס' כְּגוֹן דְּכָתַב לָהּ וכו' וְקָשֶׁה דְּהָא מִלְּתָא דר"מ יֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה הִקְשׁוּ מר"מ וְלֹא מראב"י דְּאָמַר לִכְשֶׁיָּבִיאוּ שָׁלִישׁ וכו' וְלֹא הִזְכִּיר מַעַכְשָׁיו כְּלָל.

וְגַם מַרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא דְּאָמַר מְקֻוָּדֶשֶׁת. עוֹד כָּתְבוּ וְכִדְאַשְׁכְּחַן בְּפֶרֶק הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ וכו' לֹא נהי' לוֹ כֵּן וכו'.

וְקָשֶׁה דְּמִפֶּרֶק הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ אִיכָּא לְמִשְׁמַע דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין אָמַר מַעַכְשָׁיו לְלֹא אָמַר מַעַכְשָׁיו. וְנִרְאֶה שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' פֶּרֶק הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ אֶלָּא לְגַלּוֹת דאע"ג דְּלָא נִזְכַּר מַעַכְשָׁיו בַּבָּרַיְיתָא מוֹקְמִינַן לֵיהּ אֲבָל כְּשֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָ' דְּלָא נְהִירָא לוֹמַר כֵּן קָמַקְשׁוּ בֵּין הָכָא בְּדִבְרֵי רַבִּי בֵּין אַהַךְ דְּפֶרֶק הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ דְּאַמַּאי קָא מִשְׁנֵינַן הָתָם הָא דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו הָא דְּלָא אָמַר וכו'.

עוֹד כָּתְבוּ בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם וְאָתְיָא כִּשְׁמוּאֵל וכו'. קָשֶׁה דְּהָא רַב הוּא דְּקָאָמַר גַּבֵּי שָׂדֶה מֵעַכְשָׁיו וּלְדִידֵיהּ תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' דְּטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּאִם נִתְקָרֵעַ הַשְּׁטָר וכו' וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה וְאֵיךְ תֵּירְצוּ דְּאַתְיָא כִּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר תְּנָאָה הָוֵי דְּהָא רַב מְסַפְּקָא לֵיהּ אִי תְּנָאָה הָוֵי אוֹ חֲזָרָה וּלְדִידֵיהּ תִּקְשֵׁי וְלִסְבָרָתוֹ שֶׁל רַב אֵיכָּא תֵּירוּצָא דְּאַחֲרִינָא הֵבִיאוּהוּ הַתּוֹסָ' בְּהָאִשָּׁה רַבָּה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הֵיכָא דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו בַּתְּחִילָּה לְהֵיכָא דְּאָמַר בְּסוֹף ולפ"ז צ"ל דְּהַתּוֹ' כְּיָוְונוּ לוֹמַר בָּזֶה דְּלִשְׁמוּאֵל אֵין צָרִיךְ לְחַלֵּק כְּלָל חִילּוּקִים כֵּיוָן דס"ל דְּהָוֵי תְּנָאָה וְדַוְקָא לְרַב הוּא דְּצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ חִילּוּקִים וק"ל: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה קַיְימָא לַן דְּאֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וְיֵשׁ בָּזֶה חִילּוּקִים הֶאֱרַכְתִּי בָּהֶם בְּפֵירוּשִׁי לח"ה בסי' רי"א וְאַזְכִּיר מְעַט מִמַּה שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם וְזֶה שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל הֵבִיא חֲלוּקָה א' ז"ל שָׂדֶה זוֹ לִכְשֶׁאֶקְנֶה קְנוּיָה לִךְ לֹא קָנָה כְּלוּם וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה ע"כ: ויל"ד בִּלְשׁוֹנוֹ ז"ל אַמַּאי הֲוָצְרַךְ לוֹמַר שָׂדֶה זוֹ לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּלָא קָנָה דְּהָא בְּשָׂדֶה זוֹ הָיָה סָלְקָא דַּעְתֵּיהּ דְּתַלְמוּדָא לוֹמַר דַּאֲפִי' רַב גּוּפֵי' מוֹדֶה דְּלָא קָנָה וְכֵינָן דַּאֲנַן קי"ל דְּהָוֵי כְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם הֲוָה לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ם לְאַשְׁמוֹעִינַן חֲדוּשָׁא בְּשָׂדֶה סְתָם דְּלָא קָנָה וכ"ש בְּשָׂדֶה זוֹ וְאֶפְשָׁר בְּדוֹחַק כֵּיוָן דִּלְפִי הָאֱמֶת מִלְּתָא דְּרַב אֲפִילּוּ בְּשָׂדֶה זוֹ נִמְצָא דְּהַדִּין שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם וּלְכָךְ הָרַמְבַּ"ם נָקַט שָׂדֶה זוֹ בְּלִישָׁנֵי' דְּרַב וְאֶפְשָׁר דְּגָרִיס בִּדְבָרָיו הָכָא הֵפֶךְ מ"ש הַתּוֹסָ' וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל לֹא כָּתַב כָּאן בְּדִין זֶה דַּאֲפִילּוּ אָמַר מֵעַכְשָׁיו לֹא קָנָה מִשּׁוּם דְּאֵין לָשׁוֹן מֵעַכְשָׁיו שַׁיָּיךְ לְעִנְיָן זֶה דִּבְמִלְּתֵי' דְּרַב לָא אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן אֶלָּא לְמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק שְׁנַיִם אוֹחֲזִין דְּנָפְקָא מִינָּהּ אִם נִקְרַע הַשְּׁטָר אוֹ שֶׁאָבַד קוֹדֶם שֶׁלִּקְּחָהּ זֶה דְּקָנָה כֵּיוָן דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו ע"כ אִיבָּרָא דְּאִיכָּא נַפְקוּתָא לְדִידַן לְעִנְיָן שֶׁאִכְתּוֹב בְּסָמוּךְ אֲבָל הַסְּמָ"ג כָּתַב הַדִּין בְּמֵעַכְשָׁיו וע"ש.

וְדַע שמ"ש שָׁם הַתּוֹסָ' דְּאִיכָּא נַפְקוּתָא לְעִנְיַן אִם נִקְרַע הַשְּׁטָר וכו' הַתּוֹסָ' סָתְמוּ שָׁם בְּיוֹתֵר דְּהָא הֵם ז"ל יָסְדוּ דִּבְרֵיהֶם עַל דִּבְרֵי רַב שֶׁאָמַר הַךְ מֵימְרָא דְּשָׂדֶה זוֹ לִכְשֶׁאֶקְחֶנָּה וכו' וְהַתּוֹסָ' כָּאן בְּהָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקֻוָּדֶשֶׁת מַעַכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' יוֹם מְסַפְּקָא לֵיהּ לְרַב אִי תְּנָאָה הָוֵי אוֹ חֲזָרָה הָוֵי וְכֵינָן דְּאֶפְשָׁר דְּהָוֵי חֲזָרָה לָא מְהַנֵּי מַה שֶׁנִּקְרַע הַשְּׁטָר קוֹדֶם

שֶׁלְּקָחָהּ וְהַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק הָאִשָּׁה רַבָּה דַּף צ"ג כָּתְבוּ דְּאַלִּיבָּא דְּרַב כֵּינָן שֶׁאָמַר מֵעַכְשָׁיו לְבַסּוֹף מְהַנֵּי וכו' וְעַל זֶה סָמְכוּ מַה שֶּׁכָּתְבוּ כָּאן אִם הֱיוֹת כִּי סָתְמוּ דְּבְרֵיהֶם.

ומ"מ לְדִידַן דקי"ל דְּאֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם אֵיכָא נַפְקוּתָא שַׁפִּיר וְזֶה כָּתַב הָרַב הַנְּמוּקִי בְּפֶרֶק שְׁנַיִם אוֹחֲזִין ז"ל הָא דְּלְגַבֵּי שָׂדֶה גָּרְסִי' מֵעַכְשָׁיו וְגַבֵּי קִדּוּשִׁין לָא גָּרְסִינַן מֵעַכְשָׁיו טַעְמָא דְּמִלְּתָא מִשּׁוּם דְּרוֹב קִנְיָנִים שֶׁל קַרְקַע בַּחֲזָקָה אוֹ בִּשְׁטָר הֵם וְכֵינָן שֶׁכֵּן בָּעֵינַן מֵעַכְשָׁיו דְּהָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ שָׂדַי קְנוּיָה לְךָ לְאַחַר ל' יוֹם לֹא קָנָה כֵּינָן דְּבִשְׁעַת חֲזָקָה לֹא קָנָה לְאַחַר ל' יוֹם נָמֵי לָא קָנָה דְּהָא כָּלְתָה לוֹ חֲזָקָה וה"ה לִשְׁטָר אִם נִשְׂרַף אוֹ נֶאֱבַד וְכִדְאָמְרִינַן לְגַבֵּי גֵּט דְּהָאוֹמֵר ה"ז גֵּט לְאַחַר ל' יוֹם נִשְׂרַף אוֹ נֶאֱבַד אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וְאִילּוּ אָמַר לָהּ ה"ז גִּיטֵךְ מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' יוֹם נִשְׂרַף אוֹ נֶאֱבַד ה"ז מְגוֹרֶשֶׁת וכו' וּלְעִנְיַן דִּינָא נָפְקָא לָן אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דקי"ל כְּוָתַיְיהוּ בְּדָבָר שֶׁבָּא לָעוֹלָם כֵּן כָּתְבוּ הָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן עכ"ל.

וְנִרְאֶה לִכְאוֹרָה דְּלִדְעַת רַב הוּא דְּקָאָמַר דְּהָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְגוֹרֶשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' יוֹם דְּהָוֵי מְגוֹרֶשֶׁת אֲפִילּוּ נִשְׂרַף הַגֵּט אוֹ נֶאֱבַד. דְּזֶה תֵּימָא כֵּינָן דְּרַב מְסַפְקָא אִי תְּנָאָה הָוֵי אוֹ חֲזָרָה הָוֵי הָוְיָא סָפֵק מְגוֹרֶשֶׁת וּמִדִּבְרֵי הַנְּמוּקִי מַשְׁמַע דְּלִדִידַן נָפְקָא לָן הַךְ דִּינָא בְּדָבָר שֶׁבָּא לָעוֹלָם וּמַשְׁמַע דְּמֵעַכְשָׁיו מְהַנֵּי בְּדָבָר שֶׁבָּא לָעוֹלָם הֵיכָא דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר זְמַן פָּסַק דְּמְהַנֵּי אֲפִילּוּ נִקְרַע הַשְּׁטָר קוֹדֶם זֶה הַזְּמַן וְדָבָר זֶה הוּא תָּמוּהַּ מְאֹד דְּהָא בֵּין לְרַב דְּמְסַפְקָא לֵיהּ אִי תְּנָאָה הָוֵי אוֹ חֲזָרָה הָוֵי בֵּין לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר דְּהָוֵי חֲזָרָה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַשְּׁטָר קַיָּם בְּסוֹף הַזְּמַן וְלָא מְהַנֵּי כְּשֶׁנִּקְרַע הַשְּׁטָר אֶלָּא לִשְׁמוּאֵל בְּדַוְקָא וכמ"ש הַתּוֹסָ' בְּפִרְקִין וּבְהָאִשָּׁה רַבָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה.

וה"ה מִשְׁנָה בְּפֶרֶק ט' מֵהִלְכוֹת גֵּרוּשִׁין כָּתַב ז"ל בְּדִין הֲלָכָה וְהִנִּיחָתוּ וכו' וְרָאִיתִי לָהָרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתַב דְּלִעְנְיַן הֲלָכָה גֵּט וּפָרָה שָׁוִים הֵם וְכָל שֶׁלֹּא אָמַר מֵעַכְשָׁיו וְהִנִּיחָתוּ בְּצִדֵּי ר"ה אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וְרָמֵי בַּר חָמָא וכו' וְלֵיתָא דְּבְמַעֲכְשָׁיו הוּא וּלְפִיכָךְ כָּל שֶׁלֹּא אָמַר בְּגֵט מֵעַכְשָׁיו אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וּבְפָרָה לֹא קָנָה וְאִם אָמַר מֵעַכְשָׁיו בפר' קָנָה וּבְגֵט הָוְיָא לָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת דְּמְסַפְקָא לַן אִי תְּנָאָה הָוֵי אוֹ חֲזָרָה הָוֵי וכו' ע"כ נִרְאֶה דְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א בְּעִנְיַן גֵּט דְּמְסַפְקָא לָן וְכֵינָן שֶׁכֵּן אִם נִקְרַע הַשְּׁטָר בְּתוֹךְ הַזְּמַן פְּשִׁיטָא דְּלָא הָוֵי גֵּירוּשִׁין.

וְגַם רָאִיתִי דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בְּתוֹךְ הַתְּשׁוּבָה הַמְכוֹנוֹת בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן ז"ל שֶׁנִּרְאֶה שֶׁכָּתַב הֶפֶךְ מִמַּה שֶׁכָּתַב ה"ה בְּשֵׁמוֹ דְּפִירַ' הַסַּוְגְיָא בְּלֹא מֵעַכְשָׁיו וְטַעַם שֶׁחָלַק בֵּין פָּרָה לְגֵט הֶאֱרַכְתִּי בְּתִשׁוּבַת שְׁאֵלָה סוֹף דָּבָר לְשׁוֹן הַנְּמוּקִי בָּמָּה שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א בְּעִנְיַן גֵּט וְגַם בְּכָל הַדִּין צ"ע אִם לֹא שֶׁדִּבֵּר בְּלָשׁוֹן קָצָר וּמַיְירִי כְּשֶׁאָמַר בִּלְשׁוֹן ע"מ דְּמְהַנֵּי טְפֵי מִמַּעֲכְשָׁיו דְּמְהַנֵּי בֵּין אַלִּיבָּא דר' יוֹחָנָן בֵּין אַלִּיבָּא דְּרַב דלד"ה הָוֵי תְּנָאָה וְלֹא חֲזָרָה וכ"כ הַתּוֹסָ' אַלִּיבָּא דר' יוֹחָנָן שֶׁהִקְשׁוּ לְדַעְתּוֹ אֵיךְ קוֹנִים בַּשִּׁידּוּכִין וכו' וְזֶהוּ מַה שֶּׁנִּרְאֶה לִי בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ וְהַדַּיָּן יֵדַע לְהוֹצִיא דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֵוֹלַל: דַּף סג מַתְנִיתִין ע"מ שֶׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לַשִּׁלְטוֹן וכו'.

יל"ד אַמַּאי לֹא קָבַע רֵישׁ לָקִישׁ מִלְּתֵי' אַמַּתְנִיתִין דְּלְעֵיל הָאוֹמֵר וכו' ע"מ שֶׁאֶתֵּן לָךְ ר' זְהוּבִים וּכְפִי מַה שֶּׁפֵּירַשְׁתִּי בפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בְּמַתְנִיתִין דְּמְקַדֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם נִיחָא. הָכָא נָמֵי בְּיָהֵיב ש"פ קָשֶׁה דְּאִם כֵּן אַמַּאי קָאָמַר בְּשָׁכָר שֶׁהִרְכַּבְתִּיךְ וכו' דְּאֵינָהּ

מְקֻדָּשֶׁת כֵּינָן דקי"ל דְּמִלְוָה וּפְרוּטָה דַּעְתֵּי' אַפְּרוּטָה וְנִרְאֶה דה"ק דְּאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הַמִּלְוָה שֶׁכְּבָר חַיֶּיבֶת הִיא לְמִלְוָה הָעֲתִידָה לַעֲשׂוֹת וּבְמִלְוָה שֶׁכְּבָר עָשְׂתָה הִיא דְּאֵינָהּ מְקֻדָּשֶׁת אֲבָל לְפִי הָאֱמֶת דְּבָרַיְתָא לָא מוֹקְמִינַן לָהּ בְּהָכִי מַעֲתָּה נֶאֱמַר דַּאֲפִילּוּ מִלְוָה שֶׁכְּבָר חַיֶּיבֶת וּפְרוּטָה דַּעְתֵּי' אַפְּרוּטָה.

וְאִי קַשְׁיָא לָךְ אַמַּאי נָקַט מַתְנִיתִין עַל מָנָת שֶׁאַדַּבֵּר וכו' לַשְׁמְעִינַן רַבּוּתָא דַּאֲפִי' הָיְתָה חַיֶּיבֶת לוֹ לְפִי שֶׁדִּבֵּר לָהּ כְּבָר עכ"ז כֵּינָן שֶׁנָּתַן לָהּ פְּרוּטָה מְקֻדָּשֶׁת תְּרֵיץ הָכִי דְּמַתְנִי' חִידּוּשָׁא אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּצָרִיךְ לְדַבֵּר כְּדֶרֶךְ הַמְדַבְּרִים: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה כָּל הַפּוֹסְקִים מַסְכִּימִים בע"מ שֶׁאַדַּבֵּר עָלֶיךְ לַשִּׁלְטוֹן צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן לָהּ ש"פ אֲבָל אֲנִי דְּקַדַּקְתִּי לְמַעְלָה בפ' הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ בְּמַתְנִי' דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּחֶלְקוֹ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם לְחַד פֵּרוּשָׁא דְּיֵשׁ לָחוּשׁ בְּקִדּוּשִׁין אֲפִילּוּ לֹא נָתַן פְּרוּטָה.

וְז"ל הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּפֶרֶק ה' מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת כָּתַב ז"ל הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּשִׁכַּר שֶׁאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן וְדִיבֵּר עָלֶיהָ לַשִּׁלְטוֹן וְהִנִּיחָ' הַשִּׁלְטוֹן וְלֹא תִּבְעָהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא אִם נָתַן לָהּ פְּרוּטָה מִשֶּׁלּוֹ שֶׁהֲנָאָה שֶׁבָּאָה לָהּ מִדְּבָרָיו הֲרֵי הִיא כְּמִלְוָה וְהַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּמָלֵאכָה זוֹ שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ וְעָשָׂה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לָהּ פְּרוּטָה מָשֶׁלּוֹ לְפִי שֶׁהַשְּׁכִירוּת יְזַכֶּה בָּהּ הַפּוֹעֵל מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף כָּל זְמַן שֶׁיַּעֲשֶׂה מְקֻצָּת מִן הַמְּלָאכָה זוֹכֶה בְּמִקְצָת מִן הַשָּׂכָר וְנִמְצָא הַשָּׂכָר כֻּלּוֹ מִלְוָה אֶצְלָהּ וּמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת עכ"ל וּדְבָרָיו תְּמוּהִים קָצַת שֶׁהַדִּין שֶׁכָּתַב בָּרִאשׁוֹנָה כָּתַב דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דַּהֲוָה מִלְוָה וְלֹא הִזְכִּיר אֵיךְ הִיא הַמִּלְוָה וּבְדִין הב' בַּעַל מָנָת שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ מְלָאכָה נָתַן הַטַּעַם לְפִי שֶׁהַשְּׁכִירוּת יְזַכֶּה בָּהּ הַפּוֹעֵל מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וכו' וְטַעַם זֶה מִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁיִּתְנַהוּ בְּדִין עַל מָנָת שֶׁאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן דִּלְכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ בּוֹ לוֹמַר שֶׁזּוֹכֶה בּוֹ הַמְדַבֵּר בְּמִקְצָת הַדִּיבּוּר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּבֵיאוּר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ וְאֵין לוֹמַר דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אע"ג דְּלָא זָכָה הַשְּׁכִירוּת מִן הַשִּׁלְטוֹן אֶלָּא אַחַר גְּמַר מַעֲשֶׂה מ"מ הָוְיָא מִלְוָה גבי' דְּהָא גַּבֵּי מְלָאכָה אָמְרוּ מַכּוֹשׁ אַחֲרוֹן לֵית בּוֹ ש"פ מַשְׁמַע דְּאִי הָוֵי ש"פ מְקֻדֶּשֶׁת אע"ג דְּנִתְחַיְּיבָה בָּהּ אִיהִי וְלָא מִקְּרֵי מִלְוָה דְּבַמֶּה שֶׁנִּתְחַיְּיבָה בָּהּ בְּאוֹתוֹ רֶגַע מְקֻדֶּשֶׁת וְרָאִיתִי לְהָרָ"ן ז"ל שֶׁכָּתַב וְדָיְיקִי' לָהּ מִגְּמָרָא מִדְּתָנֵי ע"מ דְּתָנָא מַשְׁמַע וְלָא קָתָנֵי בְּשָׂכָר אַלְמָא אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת בְּאוֹתוֹ שָׂכָר וְאִי לָא מַאי קָא מַשְׁמַע לַן מִסְּנִיתִין הָא פְּשִׁיטָא דִּתְנַאי זֶה מוֹעִיל בִּשְׁאָר תְּנַאִי' דְּעָלְמָא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בֵּיאוּר דְּבָרָיו ז"ל דע"כ מַשְׁמָעוּת ע"מ הָוֵי דְּנָתַן לָהּ ש"פ מִדְּלָא נָקַט בְּשָׂכָר וע"כ נָקַט עַל מָנָת לְמַעֵט הֵיכָא דְּקָאָמַר בְּשָׂכָר דְּלָא מְהַנֵּי דְּאִי אָמְרַתְּ דְּהוּא הַדִּין אִם אָמַר בְּשָׂכָר דְּמְהַנֵּי אַמַּאי נָקַט ע"מ דְּהַיְינוּ שֶׁנָּתַן לָהּ פְּרוּטָה וְקִדְּשָׁהּ פ"מ שֶׁיְּדַבֵּר לַשִּׁלְטוֹן דְּמְהַנֵּי פְּשִׁיטָא דִּתְנַאי זֶה מוֹעִיל אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּנָקַט עַל מָנָת לְדִיּוּקָא לוֹמַר דְּדַוְקָא ע"מ מְהַנֵּי וְלֹא בְּשָׂכָר: אֲבָל הָרֹא"שׁ ז"ל כָּתַב בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' ז"ל הִקְשׁוּ בְּתוֹסָ' מַאי שְׁנָא מִכָּל שְׁאָר תְּנָאִים דְּפָרִיךְ בְּהוּ פְּשִׁיטָא וְתֵירְצוּ דְּקָא מַשְׁמַע לַן דְּמְקֻדֶּשֶׁת וכו' ע"כ וְכַוָּנָתָם ז"ל לְהַקְשׁוֹת דְּהִנֵּה מִלְּישָׁנָא דְּמַתְנִי' לָא מַשְׁמַע דְּחִידּוּשָׁא הָוֵי דְּדַוְקָא עַל מָנָת מְהַנֵּי וְלֹא בְּשָׂכָר דְּמַתְנִי' קָתָנֵי דִּיבֵּר עָלֶיהָ לַשִּׁלְטוֹן מְקֻדֶּשֶׁת וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת כַּנִּרְאֶה דְּחִידּוּשׁ הַמִּשְׁנָה הִיא אִם דָּבָר מְקֻדָּשֶׁת וְלָכֵן הִקְשׁוּ פְּשִׁיטָא דְּאִם מִתְקַיֵּים הַתְּנַאי מְקֻדֶּשֶׁת וּמִתְרַצִּים דְּקָא מַשְׁמַע לַן דְּמְקֻדֶּשֶׁת וכו' וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לוֹמַר וכו' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹא"שׁ בְּשֵׁם ז"ל: וְהָרֹא"שׁ ז"ל כָּתַב בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין ע"מ לְבְשָׂכָר שֶׁאִם אָמַר עַל מָנָת שֶׁאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן

אִם דָּבָר כְּדָרְךְ הַמְדַבְּרִים מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְאִם אָמַר בְּמַה שֶׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לַשִּׁלְטוֹן אִם דִּבֵּר עָלֶיהָ בש"פ מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת ע"כ וְנִרְאֶה דְּהָרא"ש ז"ל לֹא הֵבִיא הַתּוֹסָפְתָּא אֶלָּא לְהוֹכִיחַ מִמְּנָהּ דע"מ שֶׁאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן דְּקָתָנֵי מַתְנִי' הַיְינוּ כְּשֶׁהַדְּבָרִים הָיוּ יְדוּעִים אֶצְלוֹ וְאַצְלָהּ אֲבָל נִרְאֶה דְּתַלְמוּד דִּידַן לָא סְלִיקָא לְעִנְיַן הֲלָכָה הַךְ תּוֹסָפְתָּא תֵּדַע לְךְ דְּאָמְרִי' בַּגְּמָרָא וּמַאי דֻּוחְקַיְהּ דְּרִישׁ לָקִישׁ לְאוֹקוֹמֵי לְמַתְנִי' בְּיֶשְׁנָהּ לִשְׁכִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וּכְדִיהֵיב לֵהּ אָמַר רָבָא מַתְנִי' קְשִׁיתֵיךְ' מַאי אִירְיָא דְּתָנֵי עַל מָנָת נִיתְנֵי בְּשָׂכַר ע"כ בַּגְּמָרָא וּמַאי קוּשְׁיָא נֵימָא דְּאִי הֲוָה תָּנֵי בְּשָׂכָר הָיִיתִי שׁוֹמֵעַ שֶׁאִם דִּבֵּר עָלֶיהָ בש"פ לְבַד מְקֻוָּדֶּשֶׁת לְהָכִי תָּנֵי ע"מ לוֹמַר לְךְ שֶׁיְּדַבֵּר כְּדָרְךְ הַמְדַבְּרִים כִּדְקָתָנֵי בַּתּוֹסָפְתָּא.

וְאִי קַשְׁיָא לְרִישׁ לָקִישׁ גּוּפֵיְ' מַאי דֻּוחְקֵיְ' דְּלָא אוֹקֵי מַתְנִי' ע"ד הַתּוֹסָפְתָּא וְנִרְאֶה דְּלִישָּׁנָא דְּמַתְנִי' קְשִׁיתֵיְ' דְּקָתָנֵי דִּבֵּר עלי' לַשִּׁלְטוֹן מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְאִי כָּל עִיקָּר כַּוָּנַת הַתַּנָּא הוּא לוֹמַר דבע"מ צָרִיךְ שֶׁיְּדַבֵּר כְּדָרְךְ הַמְדַבְּרִים הָעִיקָּר חָסֵר מִדִּבְרֵי הַתַּנָּא לְכָךְ הֲוָזְקַק רִישׁ לָקִישׁ לוֹמַר דְּכָל כַּוָּנַת הַתַּנָּא הוּא לוֹמַר דְּדַוְקָא בַּעַל מָנָת מְהַנֵּי וְלֹא בְּשָׂכָר ולפ"ז הַךְ תּוֹסָפְתָּא הִיא דְּלָא כְּהִלְכְתָא בְּמַאי דְּקָתָנֵי דִּבְשָׂכָר מְהַנֵּי בְּלִי נְתִינַת ש"פ וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ יְרֻחָם.

וְלִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דִּבְדִיבּוּרוֹ לַשִּׁלְטוֹן תָּלוּי הַדָּבָר בֵּין יוֹעִיל בֵּין לֹא יוֹעִיל אֲבָל מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל לָמַדְנוּ בֵּירוּר הַדָּבָר שֶׁכָּתַב ז"ל דָּבָר עָלֶיהָ לַשִּׁלְטוֹן וְהִנִּיחָ' הַשִּׁלְטוֹן וְלֹא תְּבָעָהּ וכו' כַּנִּרְאֶה דְּאַיְירֵי כְּגוֹן שֶׁהָיָה לָהּ חוֹב אֵצֶל הַשִּׁלְטוֹן וְהַשִּׁלְטוֹן הִנִּיחָהּ עַל פִּי דִּבּוּרוֹ וְהַדַּעַת נוֹטָה לָזֶה דאל"כ הֲרֵי כְּאִילּוּ לֹא נִתְקַיְּימוּ הַתְּנַאי כֵּיוָן שֶׁלֹּא הוֹעִיל כְּלוּם בְּדִיבּוּרָיו וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִם אָמַר לָהּ בְּשָׂכָר שֶׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לַשִּׁלְטוֹן וְלֹא נָתַן לָהּ ש"פ אִם בָּאנוּ לָחוּשׁ לְדַעַת הַתּוֹסָ' וּכְפִי הַפֵּירוּשׁ הב' שֶׁכָּתַבְתִּי בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ בְּמַתְנִי' דְּהַמְקֻדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ יֵשׁ לְהַחְמִיר דַּאֲפִילּוּ לֹא נָתַן לָהּ ש"פ תהי' מְקֻוָּדֶּשֶׁת לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְפוֹעֵל שֶׁבְּמִקְצָת מְלָאכָה שֶׁעוֹשֶׂה נִיכָּר בּוֹ הַשָּׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחַ כ"ש בְּהִצְטָרְפוּת לָזֶה מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַמְּגָהוֹת הַמְכוֹנוֹת בְּשֵׁם שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים ז"ל בְּשֵׁם מז"ה בִּפְסָקָיו שֶׁאִם אָמַר לָהּ בְּשָׂכָר שֶׁאֶרְקוֹד לְפָנֶיךָ וכו' אִם יֵשׁ בְּאוֹתוֹ שָׂכָר שָׁוֶה פְּרוּטָה מְקֻוָּדֶּשֶׁת וכו' וְלֹא הֲוָצְרַךְ לִפְרוּטָה אַחֶרֶת כְּלָל וְהֵבִיאוֹ בְּשֵׁם ריאַ"ז ז"ל כְּנִרְאֶה דְּמוֹדֶה לְדַעַת מז"ה: וְיֵשׁ לְעַיֵּין הֵיכִי פָּסַק הֶפֶךְ דַּעְתּוֹ שֶׁל רִישׁ לָקִישׁ בָּזֶה וְהַתַּלְמוּד לֹא הֵבִיא חוֹלֵק עַל דְּבָרָיו.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דס"ל דְּלָא קי"ל כְּרִישׁ לָקִישׁ בְּהָא וּטְפֵי סָמְכִינַן עַל סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא פֶּרֶק אֵיזֶהוּ נָשׁךְ דְּאַסִּיקְנָא שְׁכִירוּת אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף וס"ל דְּהָאבְהָא תַּלְיָא דְּכֵיוָן דְּשִׁכִּירוּת אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף לָא אָמְרִינַן יֶשְׁנָהּ לְשִׁכִּירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף אֶלָּא אֵינָהּ לְשִׁכִּירוּת אֶלָּא לְבַסּוֹף הַתּוֹסָ' ז"ל חֶלְקוֹ בַּדָּבָר וְכָתְבוּ בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ בד"ה דכ"ע יְשָׁנָהּ וכו' דְּאַף עַל גַּב דְּאִשָּׁה דְּיֶשְׁנָהּ לְשִׁכִּירוּת וכו' מ"מ אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף ע"ש ומ"מ כְּדַאי הֵם הָרַבָּנִים לָחוּשׁ, לְהַחְמִיר: דף סג מַתְנִי' עַל מְנָת שֶׁיִּרְצֶה אַבָּא וכו'.

גְּמָרָא אִילֵימָא עַד דְּאָמַר אֵין וכו' וְקָשֶׁה דְּאִם כֵּן הֵיכִי קָתָנֵי וְאִם לָאו אֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת וְהָא אִיכָּא לְמִסַּפֵּק שֶׁמָּא יֹאמַר אֵין וְהָרוֹצֶה לְהַעֲמִיק בָּזֶה בְּשָׁרְשֵׁי הַדִּינִים יְעַיֵּין בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְהָרָ"ן עִם שֶׁבֵּאֲמֶת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל הֵם בִּלְתִּי מְדֻיָּקִים שֶׁכָּתַב ז"ל לֹא רָצָה אוֹ שֶׁשָּׁתַק וכו' אֵינָהּ מְקֻוָּדֶּשֶׁת וּדְבָרָיו הֵם לְצָדָדִים וְהָרַב מוהרי"ק זלה"ה כָּתַב כַּוָּנָה אַחֶרֶת בְּדִבְרֵי

הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁכָּל דְּבָרָיו הֵם בְּדִקְדּוּק וְכָתַב שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם עַל מְנָת שֶׁיִּרְצֶה הַיְינוּ יִרְצֶה בְּעֵת הַשְּׁמִיעָה וְכֵן ע"מ שֶׁלֹּא יִמַּחֶה הַיְינוּ בְּעֵת הַשְּׁמִיעָה וְיִישֵׁב הַסֵּוּגְיָא לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְעִם שֶׁבָּאֱמֶת יל"ד לְדַרְכּוֹ זַ"ל דַּהֲוָה מָצֵי לְאוֹקוּמֵי כֻּלָּהּ מַתְנִי' בְּלֹא יִמְחֶה וְאָתְיָ' כְּוָלָּהּ הַתַּקָּנָה אֶלָּא דְּנִיחָא לְאוֹקוּמֵי מַתְנִי' בע"מ שֶׁיִּרְצֶה דְּהָוֵי רִיצּוּי כְּרִיהֲטַת לִישָׁנָא דְּשָׁמַע רִיצּוּי גָּמוּר.

ומ"ש הַטּוּר ע"מ שֶׁיִּרְצֶה ר"ל ע"מ שֶׁיִּשְׁתּוֹק וכו' הוּא אוֹקוּמְתָּא דִּגְמָרָא וי"ל עַל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה שֶׁכָּתַב מְבֹאָר הוּא שֶׁאֵינוֹ לֹא כְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וְלֹא כְּשִׁיטַת הָרָ"ן וְלֹא כְּשִׁיטַת הָרֹא"ש זַ"ל וְלֹא נִתְבָּרְרוּ דְּבָרָיו אֶצְלִי וכו': מַתְנִי' קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי וכו' אִיבַּעְיָא לְהוּ מַהוּ לְסַקּוֹל עַל יָדוֹ עִיקַּר הַבַּעְיָא הִיא הֵיכָא דְּהָאָב אָמַר קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי לְפָלוֹנִי בְּעֵדִים מַהוּ לְסַקּוֹל עַל יָדוֹ וכו' וְאִם אָמַר הָאָב אֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי קִדַּשְׁתִּי אֵיירִי כְּגוֹן שֶׁיּוֹדֵעַ הָאָב שֶׁזֶּה שֶׁבָּא עָלֶיהָ לֹא קִדְּשָׁהּ כְּלָל וק"ל: הַשְׁתָּא וּמַה בְּמָקוֹם שֶׁאִם בָּא לְכָנּוֹס וכו' וְקָשֶׁה דְּהָא אִיכָּא לְמִפְרַךְ דְּלָא דָּמֵי דְּהָא טַעְמָא דְּאָב הָוֵי מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם מֵעִיז לוֹמַר שֶׁהוּא קִדְּשָׁהּ אא"כ הוּא אֱמֶת.

עוֹד דמ"ש וְלָא הִיא וכו' דְּהָא מ"מ בק"ו נֵילַף דְּהִיא ג"כ יְהֵא נֶאֱמָנֶת. וְנִרְאֶה דְּטַעְמָא דְּקָמְתָרֵץ הָכִי הוּא בַּעֲבוּר שהק"ו פְּרִיכָא הוּא כִּדְפָרֵישִׁית: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִם הָאָב נֶאֱמָן לוֹמַר עַל הַבֵּן שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּעִנְיַן קִידּוּשִׁין נ"ל שֶׁנֶּאֱמָן לְהַחְמִיר וְזֶה הָיָה מַעֲשֶׂה וְהֶאֱרַכְתִּי בַּדָּבָר וְהֵבֵאתִי רְאָיָה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א זַ"ל שֶׁכָּתַב זַ"ל וְאַף עַל גַּב דְּשָׁרֵינַן ע"פ קָרוֹב אוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיבָּמָה זוֹ אֵשֶׁת הַמֵּת וְשֶׁהַחוֹלֵץ אָחִיו שֶׁל מֵת הָתָם כֵּיוָן דְּמִלְּתָא דַּעֲבִידָא לְאִיגַּלּוּיֵי דָּיְיקִי' וְאָמְרִינַן אֲבָל הָכָא זִמְנִין דְּלָא דָּיְיקִי' וכו' ע"כ הֲרֵי לְךָ דְּלָא נָתַן טַעַם דִּלְמַכּוֹת וַעֲוָנָשִׁים אֵינָם נֶאֱמָנִים אֶלָּא מִשּׁוּם דִּזְמִנִין דְּלָא דָּיְיקִי וּלְפִיכָךְ אֵין רָאוּי לְהַעֲנִישׁ' מִסָּפֵק אֲבָל בְּעִנְיַן אִיסּוּר כֵּיוָן דְּאִיכָּא זִמְנֵי טוּבָא דְּדַיְיקִי וְזִמְנִין מוּעָטִים בְּדַוְקָא הוּא דְּדַיְיקִי לָמָּה לֹא אָסְרִינַן עַל פִּיהֶם מִסָּפֵק וְהָא דְּכָתַב הַמָּרְדְּכִי בְּשֵׁם רַבְּנֵיהֶם דְּלַחֲלִיצָה אֵין הָאָב נֶאֱמָן דְּהָוֵי דָּבָר עֶרְוָה הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהָוֵי לְהָקֵל לֹא לְהַחְמִיר כָּל זֶה כָּתַבְתִּי בִּתְשׁוּבַת שְׁאֵלָה וְהֵבֵאתִי תְּשׁוּבוֹת דְּשַׁיְיכִי לה' נָשִׁים סי' י"ד ומ"ש הַמָּרְדְּכִי הַתְּשׁוּבָה עַצְמָהּ ס"פ מְצֹרָע חֲלִיצָה וְהָרוֹאֶה יִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ ט"ס בְּדִבְרֵי הַמָּרְדְּכִי וְצָרִיךְ לְמוֹחֲקוֹ עַל אוֹפָן שֶׁיִּסְכִּים לְמ"ש בִּתְשׁוּבַת דְּשַׁיְיכִי.

וּלְעִנְיַן הַדִּין דַּע כִּי מ"ש ר"י בְּשִׁיטָה אַחֲרוֹנָה ס"ל דְּסִימָנִים אוֹ שְׂעָרוֹת מְהַנֵּי אֶלָּא דְּהַבָּרַיְיתָא חָדָא מִנַּיְיהוּ נְקֵט וְאִילּוּ לְדַעַת הָרֹא"ש בעי' תַּרְוַיְיהוּ וּמֵהָרִיבָ"ל בח"א הֵבִיא דִּבְרֵיהֶם זַ"ל בְּתוֹךְ הַלְּשׁוֹנוֹת ע"ש הֶאֱרַכְתִּי הַרְבֵּה בִּתְשׁוּבָה לְיַדֵּע אִי גַּם הַנָּשִׁים נֶאֱמָנוֹת לְהַחְמִיר ע"ש: דַּף סד מַתְנִי' מִי שֶׁאָמַר בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ וכו' הֲלָכָה זוֹ יֵשׁ בָּהּ מִן הָעוֹמֶק בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ן זַ"ל בס' הַמִּלְחָמוֹת בְּהַקְשׁוֹתוֹ עַל הָרָזַ"ה שֶׁנָּטָה דַּעְתּוֹ אַחֲרֵי רַשֵּׁ"י זַ"ל וְהוּא זַ"ל פֵּירֵשׁ דְּהַצָּעָתָהּ שֶׁל שְׁמוּעָה בִּשְׁעַת קִדּוּשִׁין הַיְינוּ בִּזְמַן שֶׁנִּשֵּׂאת וּמֵעִיקָּרָא קס"ד דְּמַתְנִי' רֵישָׁא נֶאֱמָן לְהַתִּיר בְּמֻחְזָק לַן בְּאַחֵי וְלָא מֻחְזָק לַן בִּבְנֵי סֵיפָא אֵינוֹ נֶאֱמָן לֶאֱסוֹר בִּדְלָא מֻחְזָק לָן לֹא בְּאָחִי וְלָא בִּבְנֵי וכ"ש בְּמֻחְזָק בִּבְנֵי כִּפְשָׁטָא דְּמִלְּתָא נֶאֱמָן בְּשֶׁצָּרִיכִין לְנֶאֱמָנוּתוֹ וְכֵן בָּרַיְיתָא בכה"ג הִיא ור' נָתָן ה"ק אַף נֶאֱמָן לֶאֱסוֹר כְּשֵׁם שֶׁהוּא נֶאֱמָן לְהַתִּיר לוֹמַר שֶׁבְּזֶה וּבְזֶה אֵינוֹ נֶאֱמָן לְהוֹצִיאָהּ מֵחֲזָקָה שֶׁלּוֹ אֶלָּא הָיְתָה בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר מֻחְזֶקֶת הָיְתָה בְּחֶזְקַת אִיסּוּר אֲסוּרָה וְנֶאֱמָן לָאו דַּוְקָא וכו'.

וּדְבָרָיו תְּמוּהִים דְּאִי בָּרַיְיתָא בְּכִי הַאי גַּוְונָא מַאי הַאי דְּקָאָמַר בגמ' וְלָאו כָּל שֶׁכֵּן הוּא הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם דְּקָא מַרַע לֵיהּ לְדִבּוּרֵיהּ אָמְרַתְּ קַוּשְׁטָא קָאָמַר מַתְנִי' וכו' כַּנִּרְאֶה דְּעַל דִּיבּוּרוֹ סָמְכִינַן וְלָא הָוֵי כְּמוֹ שפי' הָרַמְבַּ"ן דְּנֶאֱמָן לְהַתִּיר וְאִינוֹ נֶאֱמָן לֶאֱסוֹר הַיְינוּ לוֹמַר דְּהָיְתָה בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר מֻוּתֶּרֶת וְנֶאֱמָן לָאו דַּוְקָא עוֹד קָשֶׁה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁקָּצָת מִתְּמִיהוֹתָיו עַל הָרִי"ף זַ"ל קָשׁוֹת לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל עַל הַכֹּל צ"ע לְעִנְיַן הַדִּין וְעוֹד אֵיזֶן וְחִיקֵר בָּזֶה הָרַב מוהרש"ך זלה"ה בח"ג ע"ש וְיֵשׁ עִיּוּן בְּדִבְרֵי התו' במ"ש בְּרֵישׁ פֶּרֶק הָאִשָּׁה שָׁלוֹם עִם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ כָּאן וְעוֹד צ"ע בְּבֵיאוּר דִּבְרֵיהֶם שָׁם כָּתַבְתִּי זֶה בפ' הָאִשָּׁה שָׁלוֹם: הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּאִית לֵיהּ סָהֲדֵי לְהַאי וכו' קָשֶׁה נִימָא דְּאִית לָהּ סָהֲדֵי נָמֵי לְאִשָּׁה.

וְנִרְאֶה דא"כ הָיָה רָאוּי שג"כ. יִתְּנוּ לָהֶם גֵּט שְׁחָרוּר מִמֶּנָּה וּבָרַיְיתָא לָא קָתָנֵי כְּלָל מִזֶּה וּמַאי דְּפָרִיךְ בגמ' הוּא דְּכֵיוָן שֶׁלְּפִי דִּבְרֵיהֶם אֵינָן חַיָּבִים לָהּ מִצַּד כְּתֻבָּה שֶׁהֲרֵי הִיא טוֹעֶנֶת שֶׁהַחֲבִילָה שֶׁלָּהּ אֲמַאי שִׁעוּר הַכְּתֻבָּה וְשֶׁלָּהֶם בְּסָפֵק.

וְדַע דְּבַמְקֻדָּשׁ בְּעֵד א' לֹא רָאִיתִי בַּמְפָרְשִׁים שֶׁיַּחְמִירוּ לְעִנְיַן הֲלָכָה וּבֶאֱמֶת תָּמַהְתִּי הַרְבֵּה לָמָּה לֹא נָחוּשׁ בְּעִנְיַן אִיסּוּרָא לִסְבָרַת הַסְּמָ"ג וְהַמָּרְדְּכַי שֶׁכָּתְבוּ לְהַחְמִיר גַּם הר"ר יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבוֹתָיו בסי' ר"ט כָּתַב לְהַחְמִיר וּלְדִידֵיהּ הֵיכָא דְּאִיכָּא רֵיעוּתָא אַחֲרִיתִי שָׁרָאוּי לָחוּשׁ גַּם מִטַּעַם עֵד א' מַחְמִרִינַן.

וְאִם בָּא עֵד א' לְפָנֵינוּ וְאָמַר שֶׁקִּדְּשָׁהּ בְּפָנָיו וּבִפְנֵי אַחֵר וְאוֹתוֹ אַחֵר אֵינוֹ כָּאן בָּזֶה כ' בעה"ת בסי' ר"ט סְבָרָא לְהַחְמִיר וְהֵבִיא רְאָיָה מֵהַהִיא דא' אוֹמֵר קָרוֹב לוֹ וא' וְאָמַר קָרוֹב לָהּ דְּחָיְישִׁי' לָהּ וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בִּרְאָיָה זוֹ דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁכֻּלָּם מוֹדִים בְּקִדּוּשִׁין וּמִקָּרוֹב לוֹ אוֹ קָרוֹב לָהּ טָעֵי אֵינָשֵׁי אֲבָל בְּנִדּוֹן הר"ר ישר' הָיָה הָעֵד הָאַחֵר מַכְחִישׁוֹ וְאִשְׁפַּשֵׁר דְּכֵיוָן דְּאוֹמֵר קָרוֹב לָהּ בְּוַדַּאי הָוֵי הַכְחָשָׁה לְגַמְרֵי ומ"מ הִסְכִּים הָרַב זלה"ה שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בִּרְאָיָה וְכָתַב בְּסוֹף דְּבָרָיו דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּפֶרֶק שֵׁנִי דִּכְתֻבּוֹת וּכְפִי הַנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו זַ"ל לע"ד שֶׁכַּוָּנָתוֹ לוֹמַר דְּלָא חָיְישִׁינַן בא' אוֹמֵר קָרוֹב לוֹ אֶלָּא כְּשֶׁאָנוּ יוֹדְעִים בְּוַדַּאי שֶׁזָּרַק הַקִּדּוּשִׁין אֶלָּא דְּלָא יָדְעִינַן אִי קָרוֹב לוֹ אוֹ קָרוֹב לָהּ אֲבָל אִי לָא יָדְעִינַן עִיקַּר הַקִּידּוּשִׁין אֶלָּא מִתּוֹךְ דִּבְרֵיהֶם וא' אוֹמֵר קָרוֹב לוֹ וא' אוֹמֵר קָרוֹב לָהּ חָיְישִׁינַן לָהּ מִשּׁוּם דְּלָא הֲוָה לֵיהּ אֶלָּא עֵד א' וְהוּא מֻכְחָשׁ וְכֵיוָן שֶׁנִּתְבַּטְּלָה רְאָיָתוֹ זַ"ל נִרְאֶה דַּאֲפִי' אֵין הָעֵד הָאֶחָד שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁהָיָה שָׁם מַכְחִישׁוֹ אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ בְּפָנֵינוּ אֵין לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר שֶׁהֲרֵי אֵין כָּאן אֶלָּא עֵד אֶחָד וְאֵין שׁוּם מָקוֹם לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ דִּין זֶה וְנִיחָא הַשְׁתָּא שַׁפִּיר דְּאִם אִיתָא דְּמָהֲנֵי הָוֵה לֵיהּ לְאוֹקֵמֵי בגמ' הַבָּרַיְיתָא בִּשְׁנַיִם שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינַת הַיָּם אִישׁ וְאִשָּׁה וַחֲבִילָה וכו' בְּהָכִי: ואע"ג דִּבְעִנְיָן קָלָא דְּמַסְקִינַן בְּגִיטִּין פלו' מֵהֵיכָן שָׁמַע וכו' וְכָתְבוּ הָרַמְבַּ"ם והרמ"ה זַ"ל דְּבַחַד מִפִּי תְּרֵי כְּגוֹן רְאוּבֵן שֶׁאָמַר שָׁמַעְתִּי מִפִּי שִׁמְעוֹן וְלֵוִי שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה הָוֵי קָלָא וְחָיְישִׁינַן לָהּ הַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁמַּזְכִּיר הב' עֵדִים מִשּׁוּם דְּמִירַתַּת דִּילְמָא הַיּוֹם אוֹ לְמָחָר אָתוּ הִלְכָךְ אִם אָמַר מֵתוּ לָא הָוֵי קָלָא וְאִם עֵד זֶה שֶׁאָמַר שֶׁהָיוּ אֲחֵרִים עִמּוֹ מַזְכִּיר הָאֲחֵרִים בִּשְׁמוֹתָן נִרְאֶה דְּהָוֵי קָלָא וְחָיְישִׁינַן אֲבָל אִם אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ מִי הֵם לָמָּ"ד הַמְקַדֵּשׁ בְּעֵד אֶחָד אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשָׁיו לָא חָיְישִׁינַן לֵיהּ וְאִם עֵד אֶחָד אָמַר שֶׁהָאִשָּׁה הוֹדִית בְּפָנָיו שֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת בָּזֶה יֵשׁ לִסְפֵּק מִשּׁוּם דְּבְעִנְיַן מָמוֹן יֵשׁ מַחֲלוֹקֶת בְּהוֹדָאָ' בִּפְנֵי א' אִי הָוְיָא הוֹדָאָה וּכְפִי הַנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי ה' מוהר"ן לֵב בח' א' דַּף צ"ג חָשַׁשׁ לְהַחְמִיר מִשּׁוּם דִּפְלִיגִי רַבָּנָתָא

עַל בַּעַל הַמָּאוֹר בְּזֶה וְהָיָה נִרְאֶה לְחַלֵּק דִּבְהוֹדָאָה בְּעֵד א' בְּעִנְיַן מָמוֹן שֶׁאנִי דְּלָא מְחַיֵּיב לְאַחֲרִינִי אֲבָל זֶה הָעֵד בְּעֵדוּתוֹ שֶׁבָּא לְחַיֵּיב לְאַחֲרִינִי הָיָה מָקוֹם לְחַלֵּק בְּדָבָר.

ומ"מ כְּפִי שֶׁנִּלְמוֹד מִתְּשׁוּבַת ה' הנז' בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה שֶׁהַטּוֹעֵן שֶׁקִּדֵּשׁ לִפְלוֹנִי וְשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵדִים במ"ה אֵין לָחוּשׁ לוֹ ומ"מ ב"ד מַחֲרִימִים וּמוֹצִיאִים הַדָּבָר לָאוֹר וְאִם יֵשׁ צוֹרֶךְ בַּדָּבָר יָכוֹפוּ לְגָרְשָׁהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי זֶה יָמִים מוּעָטִים בִּתְשׁוּבַת שְׁאֵלָה וְהֵבֵאתִי רְאָיָה מָהָרָ"ש בַּר לָקַח הֶבִיאָהּ ה' מוהרי"ק זלה"ה באה"ע בסי' מ"ב ומהרי"ן לֵב בְּדַף כ"ד מח"א ל' עַד א' וכו'.

תוס' נִטְמְאוּ וכו'. קָשֶׁה דְּהָא בְּפֶרֶק הַנְּזָקִין וכו' וְקָשֶׁה נִימָא דבפ' הַנִּזָּקִין קָאָמַר הַחִילּוּק דִּבְיָדוֹ מִשּׁוּם דְּלָא אָמַר נִטְמְאוּ בְּפָנֶיךָ נִרְאֶה דְּזֶה נִכְלָל בְּהֶכְרֵחַ מִתֵּירוּצָם לְמַעֲמִיק בָּהּ: וְדַע דִּלְתֵירוּץ הַתּוֹסָ' לָשׁוֹן נָאֶמֶן דְּקָאָמַר אַבַּיֵי הוּא קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ הָרוֹצֶה לְהַעֲמִיק בְּדִבְרֵיהֶם יְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הָרָ"ן כִּי הֶאֱרִיךְ בָּזֶה לְעִנְיַן הֲלָכָה לְכָךְ קִצַּרְתִּי: תוס' רָבָא אָמַר וכו' וְא"ת כֵּינָן דְּשׁוֹתֵק וכו' יל"ד דְּהַשְׁתִּיקָה דְּהָתָם הָוֵי כְּעֵין נִטְמְאוּ טָהֳרוֹתַיִךְ בְּפָנֶיךָ ומש"ה אָמְרִינַן דְּדָמְיָא לְהוֹדָאָה וק"ל: אַבַּיֵי אָמַר לְעוֹלָם דְּקָמַכְחֵישׁ לֵיהּ וכו' שָׁלַח אַחְוֵי וכו' כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א ז"ל תָּמִיהַּ לִי לָא דָּמֵי מָשָׁל לַמַּקָּנָהמאי אַחְוֵי אִיכָּא אִי אַמַּרְתָּא נִמְדַּדְיָהּ א"כ לָאו פְּסוּלֵי בְּחַד הוּא אֶלָּא בִּשְׁנַיִם וְאִי מִדַּדְיָהּ חַד וְאָמַר תָּא נִמְדַּדְיָהּ זִימְנָא אַחֲרִיתִי דִּלְמָא בְּמִדִּידָה רִאשׁוֹנָה חָסַר וּמַאי קָאָמַר הֵיְינוּ דְּקָתָנֵי בְּמַקָּוֶה פְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ כְּלוֹמַר שֶׁנּוּכַל לְבָרֵר שֶׁהֲרֵי הוּא בְּפָנֵינוּ דְּהָא לֵיכָּא לְבָרֵר אֶלָּא ע"פ הָעֵד הא' שֶׁמָּדְדוּ רִאשׁוֹנָה וצ"ע עכ"ל.

וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן וכו' הַךְ קְרָא לָאו בְּעִסְקָ דִּין אַיְירֵי דְּהָא נָפְקָא לָן מוּבֵאת אֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְלִישָׁנָא דּוּבֵאתָ אע"ג דְּמַשְׁמַע לְכַתְּחִלָּה בְּדִיעֲבַד מַקְרֵי כֵּינָן דְּלָא צִיְּוָה כֵּן הַכָּתוּב אֶלָּא בַּעֲבוּר דְּלֵיכָּא עוֹד כֹּהֵן אַחֵר הָגוּן מִמֶּנּוּ.

מַתְנִיתִין כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וכו' וְאֵיזוֹ כֹּהֶנֶת וכו' פרש"י לֵוִי שֶׁנָּשָׂא כֹּהֶנֶת וכו' וְלֹא פֵּירֵשׁ כְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה כֹּהֵן שֶׁנָּשָׂא כֹּהֶנֶת וכו' דְּהַךְ מִלְּתָא דְּפִשִׁיטָא דְּהָוֵי כֹּהֵן וּנְקֵט לֵוִי עִם כֹּהֶנֶת דְּהַשְׁתָּא הָוֵי הַסֵּדֶר נָכוֹן כְּדִבְרֵי הַמִּשְׁנָה.

מִכָּל עֲרָיוֹת פרש"י שֶׁלְּחַיָּבֵי כְּרִיתוֹת פֵּירֵשׁ וכ"ש שֶׁל מִיתוֹת ב"ד כִּדְאִיתָא בגמ': גמ' הֲרֵי גֵּר שֶׁנָּשָׂא מַמְזֶרֶת קָשֶׁה אַמַּאי לָא פָּרֵיךְ הֲרֵי שְׁתּוּקֵי שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא שְׁתּוּקִית דַּאֲפִילּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה אָמְרִינַן בי' יוּחֲסִין דְּמַמְזֵר סָפֵק יָבֹא וכו' וְאַפֵּ"ה הָוֵי הַוָּלָד שְׁתּוּקִי וְנִרְאֶה דְּלָא פָּרֵיךְ אֶלָּא מֵאִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא.

מַתְנִי' רַבִּי יְהוּדָה הִיא וכו' לְרַבִּי יְהוּדָה כָּל דְּרִישָׁא ע"כ לְאֲתוֹיֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא חֲלָלָה וּכְדִלְקַמָּן אֶלָּא דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק דִּלְקַמָּן פָּרֵיךְ וְנִיתָּנֵי' בְּהֶדְיָא וכו' לְתֵרוּצָא דְּמוּקִי לָהּ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי כְּנִרְאֶה דִּלְרַבִּי יְהוּדָה נִיחָא וּלְהַהִיא תֵּירוּצָא נָמֵי ע"כ צ"ל הָכִי וק"ל ויל"ד אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה גֵּר שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל הַוָּלָד פָּסוּל לְכֹהֵן כִּדְאִיתָא בי' יוּחֲסִין דְּבַת חֲלָל וכו' וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר וְכֵינָן שֶׁכֵּן ע"כ נִכְלָל בְּכָל דְּרִישָׁא.

וְתֵימָא הַשְׁתָּא תִּקְשֵׁי לָן דְּנִיתָנֵי' בְּהֶדְיָא בְּמַתְנִי' וְלֹא שַׁיָּךְ לְתָרוֹצֵי שׁוּם תֵּרוּצָא דְּקָאָמַר בגמ' וְנִרְאֶה דְּהַתַּנָּא לָא ס"ל כְּוָוֹתֵי' דר' יְהוּדָה בְּהָא דְּהָא מַתְנִי' לָאו ר' יְהוּדָה הִיא דר' יְהוּדָה קָאָמַר דְּחַיָּבֵי לָאוִין הָוֵי מַמְזֵר אֶלָּא ע"כ צ"ל בְּמַתְנִי' מַתַּנְיָא בְּחַד חֲלוֹקָה אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה וְאָפְשָׁר דְּבָגֵר לָא ס"ל כר' יְהוּדָה וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּלְרַבִּי יוֹסֵי נַמִּי תִּקְשֵׁי דְּהָא

רַבִּי יוֹסֵי דס"ל דְּקַהַל גֵּרִים לָא אִקְּרִי קָהָל וכו' אִם נָשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹלָד פָּסוּל לִכְהֻנָּה דְּהָא בְּפֶרֶק עֶשָׂרָה יוּחֲסִין קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּהֶדְיָא דְּגֵר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת בִּתּוֹ כְּשֵׁרָה לַכְּהֻנָּה וע"כ צָרִיךְ לְחַלֵּק דִּלְעִנְיַן כְּהֻנָּה לָא מִפְּסִיל כֵּינָן דְּלֵיכָּא בָּהּ פְּסוּל אַחֲרִיתִי וק"ל.

תוס' וַהֲרֵי חָלָל שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וכו' וא"ת מַה פָּרִיךְ וכו' וי"ל וכו' וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּאַכַּתִּי תִּיקְשֵׁי מַאי פָּרִיךְ בגמ' דְּדִילְמָא הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר וְגַם אַחַר הַנְּקֵבָה שֶׁהָיָה פָּגְמָה בְּבִיאָתוֹ אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא חֲלָלָה הֵיא לָא פָּגְמָה לֵיהּ וְנִרְאֶה דְּכֵינָן שֶׁהֵיא פְּגוּמָה רָאוּי הָיָה לֶאֱסוֹר הַנּוֹלָד.

וּלְרַב דִּימִי וכו' פרש"י וְהָא אִיכָּא גַּבֵּי יֵשׁ קִדּוּשִׁין דְּאֵין עֲבֵירָה הַנּוֹלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם: לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּלָשׁוֹן זֶה שַׁיָּךְ אַמִּלְתֵּיהּ דְּרַב דִּימִי דְּאִי לר' יוֹחָנָן כְּבָר כָּתַב בְּסָמוּךְ וְהָא כִּי אֲתָא וכ' אַלְמָא דְּמַעִיקָּרָא בְּמִלְתֵּיהּ דְּרַב דִּימִי שַׁיָּךְ וְרַב דִּימִי דְּדָרִישׁ קְרָא דַּאֲשֶׁר יִוָּלְדוּ אַלְמָא אָזִיל בָּתַר הַלִּידָה אִם הָיָה מִצְרִי רִאשׁוֹן וְהָאִשָּׁה שְׁנִיָּה לְרַב דִּימִי אָזְלִינַן אַחַר אִמּוֹ וְכָשֵׁר לָבֹא בַּקָּהָל וְלָמָּה כָּתַב דְּאָזְלִינַן אַחַר הַפָּגוּם וְאֶפְשָׁר דְּכַנְוָנָתוֹ לוֹמַר דִּבְהַהוּ חֲלָלָה דְּהַזָּכָר שֵׁנִי אָזְלִינַן בָּתַר הַפָּגוּם שֶׁהֵיא רִאשׁוֹנָה וְאֶפְשָׁר דִּלְרַב דִּימִי אָזְלִינַן אַחַר אִימָּא לְחוּמְרָא דַּוְקָא לֹא לְקֻלָּא וְזֶהוּ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם פי"ב מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִיאָה וְהָרַב הַמַּגִּיד כָּתַב שָׁם בְּשֵׁם רַשׁ"י לְהֶפֶךְ דִּלְדַעַת רַשׁ"י אָזְלִינַן לְעוֹלָם אַחַר הַלִּידָה וּלְפִי זֶה צ"ל דִּדְבָרָיו ז"ל במ"ש וְהָאִיכָּא וכו' שַׁיָּכִי אַמִּימְרָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וק"ל.

כָּל מָקוֹם דְּסֵיפָא לְאַתּוֹיֵי מַאי וכו' יל"ד נֵימָא לַאֲתוּיֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא מִצְרִית רִאשׁוֹנָה דְּהַנּוֹלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם ומ"ש הָרִיטְבָ"א דִּלְרַבָּה בַּר בַּר חָנָא הָנֵי כָּשֵׁר הוּא קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּקָתָנֵי יִשְׂרָאֵל לַנְּתִינָה וכו' לָא גָּרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא מִצְרִית לְמַמְזֶרֶת וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל.

מַאי בָּאֲמוֹת הַלֵּךְ אַחַר הַזָּכָר וכו' הֲוָה מָצֵי לְמֵימַר דְּאִם מִצַּדֵּי נָשָׂא עַמּוֹנִית הָלַךְ אַחַר הַזָּכָר שֶׁאִם נִתְגַּיֵּיר יִהְיֶה מִצְרִי רִאשׁוֹן וַיַּמְתִּין עַד שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת. וְנִרְאֶה דִּלְשׁוֹן בְּכוּתִים הָלַךְ אַחַר הַזָּכָר ר"ל בְּעוֹדוֹ בְּכוּתִים וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִפְקוּתָא בְּעוֹדוֹ כּוּתִי וּלְכָךְ נָקַט א' הַכּוּתִים שֶׁבָּא עַל הַשִּׁפְחָה וכו' ובמ"ש רַשׁ"י דְּבָעֵי מִנָּלַן דְּאָזְלִינַן אַחַר הַזָּכָר נִיחָא טְפֵי.

פִּיסְקָא. כֹּל שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו קִדּוּשִׁין מה"מ פרש"י דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בְּחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת אֲבָל הַנּוֹלָד מַמְזֵר נָפְקָא לָן וכו' מֵרִיהֲטָ' רַשׁ"י נִרְאֶה דְּבָעֵי לר"ש הַתֵּימָנִי דס"ל יֵשׁ מַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי כָּרֵיתוֹת וּלְדִידֵיהּ צ"ע לְתָרֵץ מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא וְאֶפְשָׁר דְּרַשׁ"י ז"ל לָא ס"ל דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא ומר"ע שֶׁכָּתְבוּ מִקּוֹל אֵין הַפָּרָה דְּהָא פרש"י לְקַמָּן ז"ל ולר"ע דְּאָמַר בִּיבָמוֹת אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּחַיָּיבֵי לָאוִין וכו' וְאִיתָא בְּרֵישׁ פר"ג דְּמוּקִי הַהִיא מַתְנִי' כר"ע וְאֶפְשָׁר שֶׁהַתַּנָּא שָׁמַע מר"ע דְּקָאָמַר הָכִי בְּהֶדְיָא אֲבָל אֵין נר' מִדְּקִדּוּק הַלָּשׁוֹן גַּם מֵהַאי דְּאָמְרִינַן לְעֵיל דַּף ס"ד וכר' סִימַאי דְּאָמַר מִן הַכֹּל הָיָה עוֹשֶׂה ר"ע הַנּוֹלָד וכו' וְכֵינָן דְּאֵין הַנּוֹלָד מַמְזֵר ש"מ ס"ל קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּחַיָּיבֵי לָאוִין וכו' ע"כ נר' בְּהֶדְיָא דְּדַעְתּוֹ ז"ל דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא.

עוֹד קָשֶׁה בָּמָה שֶׁפֵּירֵשׁ רַשׁ"י בְּמַתְנִי' הַנּוֹלָד מַמְזֵר בגמ' מְפָרֵשׁ הָרֵאָה שֶׁהוּא הֶפֶךְ מַה שפי' כָּאן בַּגְּמָרָא דְּבַגְמָ' לָא בָּעֵי אֶלָּא מִנָּלַן דְּקִדּוּשִׁין לָא תָּפְסִי דְּמַה שֶּׁהַנּוֹלָד מַמְזֵר נָפְקָא לָן בִּיבָמוֹת וּלְשׁוֹנוֹ ז"ל צ"ע.

מְנָא ה"מ קָשֶׁה דַּמְאִיצְטְרִיךְ וּתְהִי נְדָתָהּ עָלָיו לוֹמַר דִּלְנִדָּה תָּפְסִי קִדּוּשִׁין דְּבִשְׁאָר חַיָּיבֵי כָּרֵיתוֹת לָא תָּפְסִי דְּאִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא בְּנִדָּה וְנִרְאֶה דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא בְּנִדָּה כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵילַף בק"ו מִיָּבָמָה שֶׁהִיא בְּלָאו וְאַפ"ה לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין חַיָּיבֵי כָּרֵיתוֹת לֹא כָּל שֶׁכֵּן מַה תֹּאמַר שְׁאָר עֲרָיוֹת נָמֵי נֵילַף בק"ו מִיָּבָמָה זֶה א"א דְּאִיכָּא לְמֵימַר נִדָּה תּוֹכִיחַ וע"כ צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִלַּמֵּד אַחֵר וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן דְּסָמוּךְ אַאֲחוֹת אִשָּׁה וכו' וְהַשְׁתָּא אַכַּתִּי לָא הֲוָה אַסֵּיק אַדַּעְתַּיְהּ אֲחוֹת אִשָּׁה: וְאֵימָא לְאַחֵר וְלֹא לְבֵן יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּינָן דְּסֵוּגְיָין אָזְלָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָפוֹת דס"ל לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מֵחַיָּיבֵי מִיתוֹת ב"ד וּבָעֵי אַלִּיבֵּיהּ מִנָּלַן דְּקִדּוּשִׁין לָא תָּפְסִי בְּחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת מַאי הַאי דְּפָרִיךְ וְאֵימָא לְאַחֵר וְלֹא לְבֵן דְּהָא לְבֵן לָא אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין כֵּינָן דְּהָוֵי מֵחַיָּיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין בְּסִקִילָה וְהָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מִמֵּילָא יָדְעִינַן דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין וַאֲפִילּוּ נֵימָא דְּהַיְינוּ מַמָּשׁ מַאי דְּתָרֵיץ בַּגְּמָרָא בֵּן בְּהֶדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו כְּלוֹמַר דְּמִינֵּיהּ יָדְעִינַן דְּהָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מִדִּכְתִיב לֹא יִקַּח וְלֹא יְגַלֶּה כִּדְאִיתָא בְּשִׁלְהֵי פֶּרֶק הַחוֹלֵץ דְּמִלֹּא יִקַּח עַד לֹא יְגַלֶּה הָוֵי מַמְזֵר טְפֵי לָא הָוֵי מַמְזֵר וּמַאי דְּקָאָמַר בְּהֶדְיָא כְּתִיב הַכָּאנָה לוֹמַר דְּמִדִּכְתִיב לֹא יִקַּח אִישׁ נָפְקָא לָן מַמְזֵר וּמִינָּהּ יָדְעִינַן דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים וְעִם שֶׁרַשִׁ"י ז"ל לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן אֶלָּא כָּתַב ז"ל לֹא יִקַּח לֹא יִהְיֶה לְךָ לְקוּחִים בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' צ"ל כֵּן וְרַשִׁ"י ע"כ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ כְּפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' דְּהָא כְּבָר הֻזְכַּרְתְּנוּ לוֹמַר מִתּוֹךְ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ מִדְּבָרָיו דְּסִבְירָא לֵיהּ ג"כ דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא.

וְאַכַּתִּי קָשֶׁה לְדִבְרֵי הַכֹּל מַאי הַאי דַּהֲדַר פָּרִיךְ וְאֵימָא אִידֵּי וְאִידֵּי לְבֵן הָא לְכַתְּחִלָּה הָא בְּדִיעֲבַד דְּכֵינָן דְּיָדְעִינַן דְּהָוֵי מַמְזֵר ע"כ אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד לָא תָּפְסִי. וְנִרְאֶה דְּאֶפְשָׁר דְּהַוָּלָד מַמְזֵר וְאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהֶם דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֲבַד תּוֹפְסִים וּלְכָךְ אִיצְטְרִיךְ קְרָא אַחֲרִינָא וְאֵין נִרְאֶה.

בֵּן בְּהֶדְיָא כְּתִיב וכו' כָּתוּב בְּתוֹסְפֵי רי"ד וְאֵין לוֹמַר וְאֵימָא לְאַחֵר וְלֹא לְבֵן הַיְינוּ בֶּן הָאִשָּׁה וכו' וְנִרְאֶה דְּמִכָּל שֶׁכֵּן נָפְקָא מִלֹּא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו כ"ש שֶׁאֵין קִדּוּשִׁי' תּוֹפְסִים מִצַּד הֱיוֹתָהּ אִמּוֹ שֶׁהֲרֵי גַּם הִיא אֵשֶׁת אָבִיו וְהִיא אִמּוֹ, בֵּן בְּהֶדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ לֹא יִקַּח לְפֵירוּשׁ רַשִׁ"י הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם לִישָׁנָא דְּלָא יִקַּח לֹא יְהֵא לְקוּחִין וכו' וְהָא דְּדָרִישׁ בְּהַחוֹלֵץ דַּף מ"ט מֵהַךְ קְרָא דְּהָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר לָאו הַיְינוּ מִלִּישָׁנָא דְּקִיחָה אֶלָּא מִיִּיתּוּרָא דְּקְרָא דִּכְתִיב לֹא יִקַּח וְלֹא יְגַלֶּה דְּסָגֵי בַּחֲדָא מִינַּיְיהוּ.

אַהְּ קָשֶׁה בְּמַאי דְּקָאָמַר בְּשִׁלְהֵי הַחוֹלֵץ לר' יְהוֹשֻׁעַ דְּמוּכָח מִדִּכְתִיב לֹא יִקַּח וְלֹא יְגַלֶּה וְקָאָמַר הָתָם דְּלָא לִכְתּוֹב אֶלָּא לֹא יִגְלֶה וכו' וְהֵיכִי מָצֵי לְמִכְתַּב לֹא יִגְלֶה וכו' וְלִשְׁתּוֹק מִלֹּא יִקַּח כֵּינָן דע"כ אִיצְטְרִיךְ לֹא יִקַּח לְאַשְׁמְעִי' הַהּ דְּרָשָׁא דְּקִדּוּשִׁין לָא תָּפְסִי אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד וַאֲפִילּוּ נֵימָא דְּלָאו מִלִּישָׁנָא דִּלְקוּחִים דָּרְשִׁי לר' יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' מ"מ קָשֶׁה דַּאֲפִי' ר"ש הַתֵּימָנִי מֵהַךְ קְרָא ג"כ מוֹכַח לָהּ וְרַשִׁ"י כָּתַב דְּהַךְ קִיחָה הָוֵי לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין וְנִרְאֶה דְּהָתָם לָא נָחֵית תַּלְמוּדָא לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין כְּלָל אֶלָּא לְעִנְיַן הַוָּלָד וּלְהָכִי לָא דַּק בְּמִלְּתֵיהּ לְמִכְתַּב לֹא לִכְתּוֹב לֹא יִקַּח וְגַם שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא לוֹמַר דְּלָא לִכְתּוֹב אֶלָּא קְרָא דְּלָא יִגְלֶה וְלִכְתּוֹב בֵּיהּ לִישָׁנָא דְּקִיחָה לְהַהּ דְּרָשָׁא דְּהָכָא.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּקָאָמַר וְאֵימָא אִידֵּי וְאִידֵּי בַּאֲחוֹת אִשָּׁה הָא לְכַתְּחִלָּה הָא בְּדִיעֲבַד דְּהָא לְכַתְּחִלָּה מַאַלְמָנָה לכ"ג נָפְקָא דִּלְכַתְּחִלָּה לֹא ובק"ו שֶׁהִיא בְּלָאו וְאַפ"ה לָא מְקַדְּשִׁי'

לָהּ לְכַתְּחִלָּה אֲחוֹת אִשָּׁה לֹא כ"ש וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר נָמֵי דְּהָא תּוֹכִיחַ דְּהָא לָא שָׁמְעִי' מִקְּרָא שֶׁתִּהְיֶה אָסוּר לְקַדְּשָׁהּ לְכַתְּחִלָּה וּבְשִׁיטוֹת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל רָאִיתִי נִתְעוֹרֵר בָּזֶה וְהִשִּׁיב ז"ל דְּאִיכָּא לְמֵימַר כֹּהֲנִים שָׁאנֵי שְׁרִיבָּה בָּהֶם הַכָּתוּב מִצְוֹת יְתֵרוֹת.

וְדִילְמָא הָא לְכַתְּחִילָּה הָא בְּדִיעֲבַד פרש"י דְּכוּוֵן דְּאָמַר וְלָא פָּרִישׁ קְרוֹבִים אֵין לְךָ לְהָבִיא בְּאִיסּוּר זֶה אֶלָּא הָאָסוּר בְּכֻלָּן שֶׁקָּרוֹב מִן הַכֹּל וק' דְּאִי טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּכֵינָוְדְּלָא פָּרִישׁ הָוֵי הָאִיסּוּר שֶׁבְּכֻלָּן מֵאֵיזֶה טַעַם פָּרִיךְ הָתָם לְקַמָּן וְאֵימָא אִידֵּי וְאִידֵּי בַּאֲחוֹת אִשָּׁה הָא לְכַתְּחִלָּה הָא בְּדִיעֲבַד דְּהָתָם לֹא שַׁיָּיךְ הַהּ טַעְמָא וְרַשְׁ"י נָתַן טַעַם אַחֵר לְקַמָּן ז"ל אֲבָל שְׁאָר קְרוֹבִים לָא אַשְׁכְּחַן בְּהוּ אַזְהָרַת קִיחָה לְכַתְּחִילָּה וכו' וְטַעַם זֶה הָיָה צָרִיךְ לְאוֹמְרוֹ לְעֵיל וְנִרְאֶה דְּנַדַּאי דאה"נ דַּהֲוָה שַׁיָּיךְ לְאוֹמְרוֹ אֲבָל כָּתַב טַעַם זֶה מִשּׁוּם דְּלְעֵיל פָּרִיךְ וְאֵימָא לְאַחֵר וְלֹא לְבֵן וע"כ טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּבֵן קָרוֹב יוֹתֵר מֵאַחַר וּלְכָךְ כָּתַב רַשְׁ"י לְהַהּ טַעְמָא לְעֵיל.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּפָרִיךְ וְאֵימָא אִידֵּי וְאִידֵּי בַּאֲחוֹת אִשָּׁה וכו' דְּאִם כֵּן לִשְׁתּוֹק קָרָא מִלֹּא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו ומק"ו דַּאֲחוֹת אִשָּׁה יָדְעִי' לָהּ. וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב לֹא יִקַּח לָא הָוָה שָׁדְּינַן תַּרְוַיְיהוּ אַאֲחוֹת אִשָּׁה הָא לְכַתְּחִילָּה הָא בְּדִיעֲבַד אֶלָּא הָוָה מוֹקְמִי' לָהּ לָבָן בְּדִיעֲבַד דִּלְכַתְּחִלָּה מֵאֲחוֹת אִשָּׁה נָפְקָא אֲבָל אֲחוֹת אִשָּׁה דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּה וְלֹא בְּדִיעֲבַד לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ לֹא יִקַּח דְּהַשְׁתָּא לְכַתְּחִלָּה מק"ו נָפְקָא אֲבָל מֵאֲחוֹת אִשָּׁה וּקְרָא דְּלֹא יִקַּח אִישׁ הָוֵי אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד וּלְכָךְ פָּרִיךְ וְאֵימָא אִידֵּי וְאִידֵּי בַּאֲחוֹת אִשָּׁה הָא לְכַתְּחִלָּה הָא בְּדִיעֲבַד וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא דְּאָמַר דְּאִי לָא הָוָה כְּתִיב כִּי יִקַּח הָוָה מוֹקְמִינַן לֵיהּ בְּבֵן וְלִבְדִיעֲבַד ע"כ טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהַבֵּן קָרוֹב יוֹתֵר מִן הַכֹּל וְאֶפְשָׁר שֶׁמִּטַּעַם זֶה הוּא שֶׁהֶחְזִירָךְ רַשְׁ"י ז"ל לְפָרֵשׁ זֶה הַטַּעַם אַמַּאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְאֵימָא הָא לְכַתְּחִלָּה הָא בְּדִיעֲבַד דְּכֵינָוְן דְּלָא פי' קְרוֹבִים אֵין לְךָ לְהָבִיא אֶלָּא הָאִיסּוּר שֶׁבְּכֻלָּן וכו' מֵאֲחוֹת אִשָּׁה נָפְקָא וּמָה אֲחוֹת אִשָּׁה בְּכָרֵת וכו' מק"ו לָא מָצִינוּ לַאֲתוּיֵי אֵשֶׁת אִישׁ דְּאִית בֵּיהּ פִּרְכָא דִּלְקַמָּן שֶׁכֵּן אֵין לָהּ הֶתֵּר בְּחַיֵּי אוֹסְרָהּ' וכו' וְכֵינָוְן שֶׁכֵּן שְׁאָר חַיָּיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין תִּקְשֵׁי הֵיכִי מָצִינוּ לְמֵילַף מק"ו דַּאֲחוֹת אִשָּׁה דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר אֵשֶׁת אִישׁ תּוֹכִיחַ שֶׁעִם שֶׁהִיא מַחַיָּיבֵי מִיתוֹת בֵּין דִּין תָּפְסוּ קִדּוּשִׁין בָּהּ כֵּינָוְן דְּלָא מָצֵית לְמֵילַף לַהּ מֵאֲחוֹת אִשָּׁה וְאֵין לְתָרֵץ מַה לְאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ הֶתֵּר בְּחַיֵּי אוֹסְרָן דְּהָא בְּבִתּוֹ לֹא שַׁיָּיךְ לְהַקְשׁוֹת כֵּן דְּהָאִיסּוּר הוּא מִצַּד גּוּפָהּ לֹא מַחֲמַת קִדּוּשִׁין שֶׁקִּדְּשָׁהּ וְכִמְעַט הָוֵי פִּרְכָא דְּלָא שָׁיְיכָא.

וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁכֵּן מִיתָתָהּ קַלָּה שֶׁהִיא בְּחֶנֶק אֲבָל שְׁאָר חַיָּיבֵי מִיתוֹת כְּגוֹן סְקִילָה אוֹ שְׂרֵיפָה שֶׁהִיא חֲמוּרָה מִסְּקִילָה לָמֵ"ד לָא אָתְיָא וְאֶפְשָׁר בָּזֶה הִזְקִיקוֹ לְרַשְׁ"י ז"ל לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר אֵשֶׁת אָבִיו בִּסְקִילָה.

וְיֵשׁ לְעַיֵּין דְּכֵינָוְן דְּלָא יִקַּח אִישׁ הָוֵי לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין וּמִינָּהּ שָׁמְעִינַן דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁל אָבִיו וְהָוֵי חַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת וְגַם הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מִכֹּחַ הַסְּמִיכוּת אִם כֵּן לְמָאן דס"ל מֵחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מֵהָהוּא קְרָא אַמַּאי לָא יָלְפִינַן מֵהָהוּא קְרָא גַּם כֵּן דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין וְלִשְׁתּוֹק מֵאֲחוֹת אִשָּׁה דְּהָא בִּגְמָרָא בָּעֵי לְמֵילַף מֵאֲחוֹת אִשָּׁה

דְּקִדּוּשִׁין לָא תָּפְסִי אַלְמָא מָצִינַן לְמֵילַף הַךְ מִילְּתָא אִי אִיכָּא שׁוּם דֻּוכְתָּא דְּמָצִינַן לְמֵילַף לֵיהּ.

וְנִרְאֶה דְּמַהֲהוּא קְרָא דְּלָא יִקַּח לָא מָצִינַן לְמֵילַף וְלָא מִידֵּי אִי לָאו דְּקָיְמָא לַן בְּשׁוּם דֻּוכְתָּא דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין בַּעֲרָיוֹת דְּהָא הֵיכִי מָצֵינַן לְמֵילַף מִשּׁוֹמֶרֶת יָבָם מָצִינוּ לֵיכָּא לְמֵילַף דְּהֵיכִי נִלְמוֹד מַה מָּצִינוּ בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁהִיא עֶרְוָה וְאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ וְהַוָּלָד מַמְזֵר זֶה שֶׁקֶר דְּהָא שׁוֹמֶרֶת יָבָם אֵינָהּ עֶרְוָה וְכִדְאִיתָא בִּיבָמוֹת פֶּרֶק אֵין נוֹשְׂאִין דְּפָרִיךְ וְתִיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם דּוֹדָתוֹ וּמְשַׁנֵּי לַעֲבוֹר עָלֶיהָ בִּשְׁנֵי לָאוִין כְּלוֹמַר שֶׁהִיא עַל הָאֵמֶת בְּכָרֵת וְהִיא עֶרְוָה מִטַּעַם שֶׁהִיא דּוֹדָתוֹ וְנִכְנְסָה בִּכְלַל הָעֲרָיוֹת וְכִי כְּתַב קְרָא דְּלָא יִקַּח דְּלֹא יִהְיֶה בָּהּ לִקּוּחִין לָאו אַאִיסּוּר דְּנִדָּתוֹ כָּתְבִי' רַחֲמָנָא אֶלָּא אַאִיסּוּר דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם וְלָא מָצֵי לְמֵילַף עֲרָיוֹת מִמֶּנּוּ אִם לָאו דְּקִים לָן בְּעָלְמָא דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין וְהַשְׁתָּא נִלְמוֹד בִּבְנָיָן אָב וְנֹאמַר מַה מְּצִי' בְּאֵשֶׁת אָב דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִי' בָּהּ וְהַוָּלָד מַמְזֵר אַף כָּל שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ הַוָּלָד מַמְזֵר וְכֵן פרש"י לְקַמָּן בְּלָשׁוֹן הַמַּתְחִיל לְחוּמְרָא מַקְשִׁי' דְּיָלְפִינַן לָהּ מֵאֵשֶׁת אָב בִּיבָמוֹת מָה אֵשֶׁת אָב לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין וְהַוָּלָד מַמְזֵר אַף כָּל שֶׁאֵין עָלָיו קִדּוּשִׁין הַוָּלָד מַמְזֵר וְהַיְינוּ מִטַּעְמָא דְּפָרִישִׁית וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' אֲבָאֵר בָּזֶה: תּוֹסָפוֹת מנה"מ וכו' הַתּוֹסָפוֹת הִכְרִיעוּ דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא מר"ע.

וְתָמֵיהַּ לִי דְּהָא בָּרַיְיתָא עֲרוּכָה הִיא בְּפֶרֶק הַחוֹלֵץ דַּף מ"ד דְּקָאָמַר ר"ע הַמַּחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ וְהַנּוֹשֵׂא קְרוֹבַת חֲלִיצָתוֹ וכו' שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ וְהַוָּלָד פָּסוּל וכו' אַלְמָא בְּהֶדְיָא קָאָמַר ר"ע דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בְּחַיָּיבֵי לָאוִין וצ"ע וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' נִרְאֶה דִּלְרַבָּנָן כְּשֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהוּא מַמְזֵר מִקְרָא דְּלָא יִקַּח מִינָּהּ יָדְעִינַן דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בָּהּ וכו' וְלִכְאוֹרָה נר' שֶׁהַתּוֹסָ' סוֹתְרִים זֶה לְקַמָּן ד"ה לְחוּמְרָא מַקְשִׁינַן שֶׁכָּתְבוּ וי"ל דְּאַדְּרַבָּא חוּמְרָא הִיא וכו' דְּאִי הָווּ תָּפְסִי וכו' אֲבָל מֵאַחַר דְּלָא תָּפְסִי חֲמִירִי יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּן לְמֵדוֹת מִזְּקוּקֹת אָבִיו וְלָמָּה צָרִיךְ לִלְמוֹד מִזְּקוּקֹת אָבִיו כֵּיוָן דִּכְבָר יָלְפִינַן מֵאַחוֹת אִשָּׁה מַעַתָּה אָמְרִי' דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא.

וְנִרְאֶה דְּהַשְׁתָּא קַיְימִי הַתּוֹסָפוֹת לקס"ד דְּאַכַּתִּי לָא אַסִּיק לָן קְרָא דְּנִדָּה אֲבָל בָּתַר דְּשָׁמְעִי' קְרָא דְּנִדָּה הָיֵינוּ אוֹמְרִים דְּנֵילַף מִינָּהּ וְלֹא מֵאַחוֹת אִשָּׁה אִי לָאו דְּאִית לָן קְרָא דִּזְקוּקֹת אָבִיו וכו'.

עוֹד כָּתְבוּ דְּהָכָא בָּעֵי אַלִּיבָּא דר' יְהוֹשֻׁעַ דְּאָמַר אֵין מַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי לָאוִין אֶלָּא מֵחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת דִּבְרֵיהֶם אֵינָם בְּדִקְדּוּק דְּהָיָה רָאוּי לוֹמַר אֵין מַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי כָּרֵת אֶלָּא מֵחַיָּיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהִכְרִיחוּ קֻושְׁיָיתָם מר"ע תָּפְסוּ לְשׁוֹנוֹ.

וּלְפִי' הַתּוֹסָפוֹת קָשֶׁה מַאי הַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא א"ה אפי' נִדָּה נָמֵי דְּהָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ ס"ל דאע"ג דְּלָא הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר אפי' הָכִי אֵין תּוֹפְסִים בָּהּ קִדּוּשִׁין וְאִם כֵּן דִּכְוָותַהּ נֶאֱמַר בְּנִדָּה וְעַיֵּין בְּהָרִיטְבָ"א ז"ל.

וְהַנִּרְאֶה דְּמַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא א"ה אֲפִילּוּ נִדָּה נָמֵי לָאו לר' יְהוֹשֻׁעַ פָּרִיךְ אֶלָּא לְרַבָּנָן נָמֵי ואע"ג דְּסֻגְיָין אָזְלָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מ"מ כֵּיוָן דִּכְבָר גִּילָּה סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא הֲקֵישָׁא דְּרַבִּי יוֹנָה מַעַתָּה אָמְרִינַן דְּהַהִּ הֲקֵישָׁא ע"כ רַבָּנַן לָא פְּלִיגִי עֲלֵיהּ דְּהָא הַהִּ הֲקֵישָׁא מֻוסְכָּם

בְּפֶרֶק הַבָּא ע"י ובפ"ק דִּיבָמוֹת וּלְרַבָּנָן פָּרִיךְ א"ה אֲפִילּוּ נִדָּה נָמֵי: הֲוָקְשׁוּ כָּל הָעֲרָיוֹת לַאֲחוֹת אִשָּׁה.

ק' כֵּינָן דְּבִכְלַל כָּל הָעֲרָיוֹת הִיא אֵשֶׁת אָב וּכְבָר כְּתִיב בֵּיהּ לֹא יִקַּח אִישׁ וכו' לֹא לִכְתּוֹב קְרָא בַּאֲחוֹת אִשָּׁה וְנֵילַף כָּל הָעֲרָיוֹת מֵהֶקֵּישָׁא דְּאֵשֶׁת אָב דְּלָא תָּפְסִי בַּהּ קִדּוּשִׁין. וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּאֵשֶׁת אָב הוּא מִמִּיתוֹת בֵּית דִּין טְפֵי הֲוָה יָלְפִינַן חַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת מִנִּדָּה דְּדָמֵי לְחַיָּיבֵי כְּרִיתוּת וְלָא יָלְפִינַן מֵהֶקֵּישָׁא חַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת מֵחַיָּיבֵי מִיתוֹת.

וּלְמַאן דְּמוּקֵי בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵּי דִּלְשִׁתּוֹק קְרָא מֵאֲחוֹת אִשָּׁה דְּהָא מַאי דְּלִקּוּחִין לָא תָּפְסִי לָא כְּתִיב בַּעֲרָיוֹת כְּלָל אֶלָּא בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם לָא הָוְיָא מֵהָעֲרָיוֹת כְּלָל וְכִדְפָרֵישׁית לְעֵיל.

וְאַכַּתִּי יֵשׁ לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק קְרָא מֵאֵשֶׁת אָב דִּכְתִיב לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו וְנֵילַף לֵיהּ מֵאֲחוֹת אִשָּׁה בְּהֶקֵּישָׁא וּלְמַאן דְּמוּקֵי בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּקִדּוּשִׁין לָא תָּפְסִי מִטַּעַם שׁוֹמֶרֶת יָבָם דְּחַיָּיב עָלֶיהָ בְּלָאו זֶה וּלְמַאן דְּדָרִישׁ לְאֵשֶׁת אָב גְּמוּרָה דְּהָוֵי חַיָּיבֵי מִתּוֹת בֵּית דִּין קָשֶׁה ג"כ דְּמֵהֶקֵּישָׁא יָלְפִינַן לֵיהּ וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דְּלִדַעַת הַתּוֹסֶפֶת לָא דָּרִישׁ הַךְ לֹא יִקַּח בִּתְפִיסַת קִדּוּשִׁין נִיחָא דִּקְרָא אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּהָוֵי מַמְזֵר וְלֹא לִתְפִיסַת קִדּוּשִׁין אֲבָל רַשִׁ"י ז"ל לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן.

וְנִרְאֶה דְּאִי הֲוָה שְׁתִיק מִלֹּא יִקַּח הָיִיתִי אוֹמֵר דְּבַאֲחוֹת אִשָּׁה דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּה לֹא תָּפְסִי אֲבָל לֹא בְּדִיעֲבַד וְאִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּוַהְיִתָה לְאִישׁ אַחֵר לְאֵשֶׁת אָב אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד וְכָל הָעֲרָיוֹת לָא הֲוָה יָלְפִינַן מֵאֲחוֹת אִשָּׁה אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה דַּוְקָא לֹא בְּדִיעֲבַד לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּלָא יִקַּח וּמַעֲתָּה דָּרְשִׁינַן תַּרְוַיְיהוּ לַאֲחוֹת אִשָּׁה חַד לְכַתְּחִלָּה וְחַד בְּדִיעֲבַד: אִי הָכִי אֲפִילּוּ נִדָּה נָמֵי פִּי' אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא דְּלָא הֲוָה יָלִיף מֵהַהֶקֵּישָׁא אֶלָּא מִקְרָא אַחֲרִינָא לָא הֲוָה קְשִׁי' לָן אֲפִילּוּ נִדָּה נָמֵי נְהִי דְּאַקְשִׁי' לָךְ הֵיכָן מַיְיתִית לָן קְרָא לִשְׁאָר עֲרָיוֹת וְלָא נָהֲוֵי נִדָּה בִּכְלָל אֲבָל הַשְׁתָּא קְשִׁי' אַפִּי' נִדָּה נָמֵי: אַלְמָה אָמַר אַבָּיֵי הַכֹּל מוֹדִים וכו' קָשֶׁה וּלְדִידָךְ מִי נִיחָא מֵאִיזֶה טַעַם קָאָמַר אַבַּיֵי דְּהַכֹּל מוֹדִים בְּבָא עַל הַנִּדָּה וכו' דְּמַאי שְׁנָא נִדָּה מִשְּׁאָר עֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה ע"כ הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם דִּקְרָא כְּתִיב וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלֶיהָ וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא פָּרִיךְ לָן וְלָא מִידֵּי וְנִרְאֶה דְּרַשִׁ"י ז"ל כָּתַב טַעַם בְּסוֹטָה דַּעֲדַיִין קִדּוּשִׁין עוֹמְדִים בָּהּ וְאִלּוּ בְּנִדָּה לֹא כָּתַב שׁוּם טַעַם וְנִרְאֶה דקס"ד דְּטַעְמָא דְּמִילְּתָא הָוֵי דְּכֵינָן דְּהַנִּדָּה בְּעוֹדָהּ תַּחַת בַּעְלָהּ לֹא נִתְבַּטְּלוּ הַקִּדּוּשִׁין בְּאוֹמְרָם שֶׁהִיא כְּעֶרְוָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אֶלָּא שֶׁהַקִּדּוּשִׁין עוֹמְדִים בָּהּ כְּמוֹ כֵן נֹאמַר הֵיכָא דְּקָדַשׁ פְּנוּיָה וְהָיְתָה נִדָּה דְּלֹא יִמָּנְעוּ הַקִּדּוּשִׁין מִלְּתְפּוֹס מִטַּעַם שֶׁהִיא נִדָּה וְאִי אַתְּ אָמַרְתְּ דְּקָאָמַר טַעְמָא דְּקְרָא עִם מַסְקָנָא דְּחִזְקִיָּה דְּהָכָא תֵּדַע לְךָ דְּהָכָא קָאָמַר לָהּ חִזְקִיָּה וּמֵהָתָם נִרְאֶה דְּאַבַּיֵי קָאָמַר לָהּ אֶלָּא ע"כ תַּלְמוּדָא הוּא דְּקָאָמַר לָהּ עַל מִלְּתֵיהּ דְּאַבַּיֵי.

וְתָמַהְתִּי מִמַּאי דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם רַשִׁ"י דְּאִסּוּרָא מִדִּכְתִיב תִּהְיֶה בְּנִדָּתָהּ דְּהַךְ קְרָא דְּתִהְיֶה בְּנִדָּתָהּ לֹא הֲוָזְכַּר בַּגְּמָרָא לֹא בְּדִבְרֵי הַמַּקְשֶׁה וְלֹא בְּדִבְרֵי הַמְתָרֵץ וְהָתָם בְּהַחוֹלֵץ מֵהַךְ

קָרָא גּוּפֵיהּ נָפְקָא לָן וַאֲפִילּוּ דְּאִיצְטְרִיכוּ תַּרְוַיְיהוּ חַד אַנְשׁוּאָה דַּעֲדַיִין הַקִּדּוּשִׁין עוֹמְדִים לְאַחַר נִשּׂוּאִין וְחַד קוֹדֶם נִשּׂוּאִין כְּגוֹן אִם קָדַשׁ פְּנוּיָה וְאִי לָא הָוָה כְּתִיב אֶלָּא חַד קָרָא הָוָה מוֹקְמִינַן לֵיהּ מֵאַחַר נִשּׂוּאִין בְּדַוְקָא אֶלָּא דְּאַכַּתִּי קָשֶׁה לָמָּה לֵיהּ לְמֵימַר הָכִי וְהֵיכָן מָצָא שׁוֹרֶשׁ בַּגְּמָרָא לוֹמַר כֵּן וְשֶׁמָּא הַיְינוּ הָךְ קָרָא גּוּפֵיהּ דְּהָכָא וּלְשׁוֹנוֹ דָּחוּק וְכַוָּנָתוֹ לְהַךְ קָרָא וצ"ע: מאי חֲזֵית וכו' ק' דְּטָפֵי אִיכָּא לָאֲקוּשֵׁי לְנַדָּה וּלְאֵשֶׁת אָב דְּהָוֵי ב' מִלַּמְּדִים וּלְמַאי דְּפָרֵישִׁית דְּאַיְירֵי בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם וְאֵינוֹ בִּכְלַל הָעֲרָיוֹת נִיחָא וְעוֹד אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּמִיתַת ב"ד לָא כְּתִיב אִיסּוּר וְלָא תִּפְשֵׁי בְּהוּ וְאֵינָהּ בְּתוֹךְ הָעֲרָיוֹת אֶלָּא בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה דַּוְקָא: הַכֹּל מוֹדִים פרש"י ר"ש הַתִּימָנִי וכו' טְפֵי הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר דַּאֲפִי' ר"ע דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בְּחַיָּיבֵי לָאוִין הָכָא מוֹדֶה וְנִרְאֶה דְּלֹא פֵּירֵשׁ אֶלָּא כָּל מַאי דְּפָלִיגִי בְּמִלְּתֵיהּ דִּידְהוּ דר"ש הַתִּימָנִי דס"ל דְּהָוֵי מַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת מוֹדֶה בְּנִדָּה דְּהָוֵי כָּרֵת ור"ע דס"ל בְּחַיָּיבֵי לָאוִין דְּהָוֵי מַמְזֵר מוֹדֶה בְּסוֹטָה.

א"ה שְׁאָר חַיָּיבֵי לָאוִין נָמֵי וכו'. לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּהַךְ א"ה אֵין בּוֹ אא"ב דְּהָא לְעוֹלָם הָיְתָה הַקֻּוּשְׁיָא דִּשְׁאָר חַיָּיבֵי לָאוִין נָמֵי וְנִרְאֶה דה"פ דְּהַךְ קָרָא דְּהֶבֵי' רַשׁ"י דְּלֹא תִּהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה וכו' אִיתָא בְּהָאִשָּׁה רַבָּה דַּף צג וְאִיכָּא פְּלֻגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דִּשְׁמוּאֵל מְסַפְּקָא לֵיהּ בְּפֵירוּשָׁהּ דְּקָרָא אִי לְלָאו אֶתָּא אִי לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין.

וְהַמָּה מֵעִיקָּרָא אֶפְשָׁר דַּהֲוָה ס"ל דְּקָרָא דִּיבָמָה לָא אָתָא לוֹמַר דְּלָא תָּפְסִי אֶלָּא כִּשְׁמוּאֵל ס"ל אֲבָל עַכְשָׁיו דְּחָדָשׁ הק"ו מִיָּבָמָה הַשְׁתָּא קָשֶׁה שְׁאָר חַיָּיבֵי לָאוִין נָמֵי וכו': כִּי תִּהְיֶיָן וכו' אֵין לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מקר' דִּיבָמָ' וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ כִּי תִּהְיֶיָן יָדְעִינַן דְּהָא מְנָא לוֹ דַּהֲוָה אָמְרִינַן דְּבִיבָמָה הִיא מַאי לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין דִּילְמָא א' מִשְּׁאָר לָאוִין הוּא וְעוֹד דְּהָךְ כִּי תִּהְיֶיָן נִרְאֶה דְּאֵינוֹ מְיֻוָּתָר.

אִיבָּרָא דְּלִקְמָן בָּעֵי בְּמַאי מוֹקֵי לָהּ כְּנִרְאֶה דְּהוּא יִיתּוּר וּלְקַמָּן ק' אַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּכֵיוָן דס"ל דְּאַלְמָנָה לכ"ג דְּלָא הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר כֵּיוָן דלר"ע הָא בְּהָא תַּלְיָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ כִּי תִּהְיֶיָן וְנִרְאֶה דְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא וְכֵיוָן דְּכָתַב קָרָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַמְזֵר וְגַם תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין שָׁמְעִינַן דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא וּמִכָּאן ס"ל לר"ע בְּעָלְמָא דְּכָל דְּלָא תָּפְסִי הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר.

תוס'.

לְחוּמְרָא מַקֶּשִׁינַן כְּבָר כָּתַבְתִּי בְּדִבּוּר דְּלִעֵיל מַאי דְּשַׁיָּיךְ בָּזֶה וּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' יל"ד אֵיךְ מְתָרְצִים מַה שֶּׁהִקְשׁוּ דְּאַדְרַבָּא וכו' דְּמַאי אֲוֹלְמֵיהּ דְּהַאי חוּמְרָא מֵהַאי חוּמְרָא. וְנִרְאֶה דְּהַחֲזָקָה הִיא הֲיוֹתָהּ עֶרְוָה מִצַּד עַצְמָהּ וּמֵחֲמַת דִּידָהּ הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מִצַּד הֱיוֹתָהּ עֶרְוָה אֲבָל אִי תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין אֵין הָאִיסּוּר מִצַּד עַצְמָהּ כְּלָל אֶלָּא אֲסוּרָה לְעָלְמָא מֵחֲמַת קִדּוּשִׁין דְּתָפְסִי בָּהּ וק"ל.

וְדַע שֶׁהַתּוֹסָפוֹ' דִּבְרֵיהֶם בְּזֶה הַדִּיבּוּר אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן עִם שֶׁכָּל הַסֻּגְיָא אָזְלָא אַלִּיבָּא דר' יְהוֹשֻׁעַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת לְמַעְלָה טַעְמָא דְּמִלְּתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהַךְ קוּשְׁיָא דא"ה קַיְימָא לְדַעַת רַבָּנָן וְהַךְ קָרָא דְּנִתְּנָה עָלָיו הָוֵי מְסוּפָּם לְדִבְרֵי הַכֹּל וְרִיהֲטָ' שְׁמַעְתָּ' כֵּיוָנוּ הַתּוֹסָ' לְהַעֲמִידָהּ ג"כ לר' יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא רָצוּ לוֹמַר דִּבְהָא פְּלִיגִי רַבָּנָן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וכו'.

וּבְמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה בְּבָא עַל הַנִּדָּה דְּהַנָּלָד מַמְזֵר וכו'. קָשֶׁה דְּהָא כָּתְבוּ דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא.

ויל"ד בְּהַהִ דְּפָרִיךְ בִּשְׁמַעְתִּין א"ה חַיָּבֵי לָאוִין אִית לָנוּ ק"ו מִנִּדָּה שֶׁהִיא בְּכָרֵת וַאֲפִ' הָכִי קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ מִסְּבָרָא דְּבְגִילּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא יְהִיבּ דֵּומְיָא לִיבָמָה לְחוּמְרָא בְּמַה מָצִינוּ וְנִדָּה יָצָאת מִן הַכְּלָל.

וְאֵין לְתָרֵץ וְלוֹמַר מַה לְּנִדָּה שֶׁכֵּן יֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרָהּ אַחַר שְׁנִּטְהֲרָה דא"כ קָשֶׁה לְתוֹסָ' ז"ל אֵיךְ אָמְרוּ נִדָּה תּוֹכִיחַ פִּיסְקָא. וְלָדָה כְּמוֹתָהּ מִנְּלַן וכו' וְקָשֶׁה אַמַּאי לָא יָלְפִינַן דּוֹלָדָה כְּמוֹתָהּ מִדִּכְתִיב שֶׁבּוֹ לָכֶם פֶּה וכו' עַם הַדּוֹמֶ' לַחֲמוֹר וּלְקַמָּן בְּשִׁלְהֵי פִּרְקִין גַּבֵּי עֶבֶד אֵין לוֹ חַיָּיס וכו' פרש"י אֵינוֹ מִתְיַיחֵס אַחַר אָבִיו שֶׁאֵין הַוָּלָד כָּרוּךְ אַחֲרָיו עַד כָּאן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַהִ דִּשְׁבוּ לָכֶם הָיָה רָאוּי לִלְמוֹד הַכֹּל וְנִרְאֶה דְּרַשִּׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב כֵּן לְקַמָּן עִם מַסְקָנָא דְּקָרָא דְּהָכָא וק"ל.

בִּנְדִּ הַבָּא מִיִּשְׂרְאֵלִית וכו' פרש"י לָאו מִקְרָא דָּיֵיק לֵהּ אֶלָּא ה"ק מִדְּלָא קָפִיד וכו' בֶּאֱמֶת הוּא לָשׁוֹן תָּמוּהַ וְרַשִּׁ"י ז"ל כָּתַב לְמַעְלָה בְּסָמוּךְ דְּמִדִּכְתִיב כִּי יָסִיר אֶת בִּנְדִּ וְלָא כְּתִיב בִּתְּדִּ שָׁמְעִינַן דְּבֶן הַיִּשְׂרְאֵלִית קָרוּי בִּנְדִּ וְאֵיךְ כָּתַב דְּלָאו מִקְרָא דָּיֵיק וכו' וְהָרַב מוהריב"ל זלה"ה בח"ג סי' פ"ב נִשְׁאַל עַל לָשׁוֹן זֶה וְכָתַב דִּלְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת הָוֵי כְּמוֹ וכו' וְכַנָּתָם לוֹמַר דְּרַשִּׁ"י אַאֵין בִּנְדִּ הַבָּא מִן הַנָּכְרִי קָרוּי בִּנְדִּ קַאֵי וּבֶאֱמֶת הוּא דָּבָר מַתְמִיהַ בִּלְשׁוֹן רַשִּׁ"י.

גַּם מַה שפי' בּוֹ הָרַב מוהר"ר אֵלְיָה מִזְרָקִי ז"ל בפ' וָאֶתְחַנַּן דְּרַשִּׁ"י נָקֵטִי' כִּי הֵיכִי דְּלִפְלְגוּ ר' יוֹחָנָן וְאַבַּיֵי וּלְדַעְתּוֹ פְּלִיגִי דְּמַר נָפֵיק לֵיהּ מִדִּיוּקָא מִדְּלָא נָקֵט וּמַר נָפֵיק לֵיהּ מִדִּכְתִיב קָרָא בְּהֶדְיָא כִּי יָסִיר אֶת בִּנְדִּ וּבֶאֱמֶת קָשֶׁה דְּרַשִּׁ"י ז"ל כִּמְעַט כ' לְמַעְלָה דְּמִכִּי יָסִיר אֶת בִּנְדִּ נָפְקָא לָן וְאֵין לוֹמַר דְּרַשִּׁ"י פֵּירֵשׁ כֵּן לְדַעַת רַבֵּינוּ דְּלִקַמָּן גַּם מ"ש ה' הח' דְּרַשִּׁ"י תִּיקֵן מַאי דְּקַשְׁיָא לֵיהּ דְּהֵיכִי פָּרִיךְ לְרָבִינָא טְפֵי מֵרַבִּי יוֹחָנָן בְּאוֹמֵר דַּאֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּלָא שָׁדַנִּין לָהּ בָּתַר הַנָּכְרִי וכו' וְלֹא רָאִיתִי בַּעֲנִיוּתִי תִּיקֵן בָּזֶה טְפֵי מר' יוֹחָנָן דְּהָא ר"י לֹא יַכְחִישׁ זֶה וְהַנַּךְ דְּהַסְּבָרָא דְּלָא נִיזַּיל אַחַר הַכְּנַעֲנִית וְיִהְיֶ' נֶחְשָׁב כַּבְּהֵמָה וְלֹא אַחַר הָאֵם כְּשֶׁהִיא כּוּתִית וְלֹא יִהְיוּ הַקִּדּוּשִׁין תּוֹפְסִים.

אֶלָּא דְּלְעוֹלָם נַלֵּךְ אַחַר הַחֲזָקָה וּלְהָכִי בָּעֵי בגמ' מִנָּלַן כְּלוֹמַר שֶׁהוּא חוּץ מִן הַסְּבָרָא וּכְשֶׁמְּשִׁנֵי אָמַר קָרָא כִּי יָסִיר בִּנְדִּ הַבָּא מִיִּשְׂרְאֵל קָרוּי בִּנְדִּ כְּנִרְאֶה דְּעִיקַּר כָּל קָרָא לְהָכִי אֲתָא וְזֶה תֵּימַהּ דְּהָא לָא אִיצְטְרִיךְ קָרָא לְהָכִי וְהָעִיקַּר הי"ל לְכְתּוֹב דְּאֵין בִּנְדִּ הַבָּא מִן הַכּוּתִית קָרוּי בִּנְדִּ לְכָךְ פרש"י דְּלָאו כָּל עִיקָּרוֹ לְמֵידַק מִקְרָא דִּבְנִדִּ הַבָּא מִיִּשְׂרְאֵל קרו' בִּנְדִּ אֶלָּא כַּוָּנָתוֹ הִיא דִּמְדְּלָא כְּתִיב בֵּן הַנּוֹלָד מִמֶּנָּה שָׁמְעִינַן דִּבְנָהּ וכו' אֲבָל בִּנְדִּ מִן הַכּוּתִית אֵינוֹ בִּנְדִּ וְזֶהוּ כָּל עִיקַּר הַכָּתוּב דְּלָא הָוֵי בִּנְדִּ הַבָּא מִן הַכּוּתִי כְּנִרְאֶה בְּדוֹחֲק: פרש"י אֵין בִּנְדִּ הַבָּא מִן הַכּוּתִית קָרוּי בִּנְדִּ מִדְּלָא כְּתִיב כִּי תָּסִיר אֶת בִּנְדִּ דְּנִשְׁמַע מִינָּהּ דְּקָפִיד נָמֵי קָרָא דִּבְתּוֹ וכו'.

מִשּׁוּם כִּי תָּסִיר אֶת הַבֵּן הַנּוֹלָד וְקָשֶׁה דְּאִי הֲוָה כְּתִיב הוּא לֹא הָיִיתִי דּוֹרְשׁוֹ בְּבֵן הַנּוֹלָד. וְנִרְאֶה דע"כ בְּבֵן הַנּוֹלָד דָּרְשִׁינַן לֵיהּ דֵּומְיָא דְּכִי יָסִיר אֶת בִּנְדִּ דְּדָרְשִׁינַן לֵיהּ בְּבֶן הַנּוֹלָד מֵהָכְרֵחַ מִדְּלָא כְּתִיב כִּי יָסִיר אֶת בִּנְדִּ כַּנִּרְאֶה תוס' אָמַר קָרָא לֹא תִתְחַתֵּן בָּם והק' ה"ר

יַעֲקֹב וכו' וְאֵימָא ה"מ לְכַתְּחִלָּה קָשָׁה אַמַּאי לֹא הִקְשָׁה הַךְ קוּשְׁיָא לְעֵיל דְּדָרִישׁ דִּיבָמָה לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין מִקְרָא דְּלֹא תִּהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה דְּאֵימָא ה"מ לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֲבַד תָּפְסִי וְנִרְאֶה דְּאִם עִיקַּר הָאַזְהָרָה הָיְתָה עַל הַמְקַדֵּשׁ הָוָה קשי' שַׁפִּיר דְּלֹא יְקַדֵּשׁ לְכַתְּחִלָּה אֲבָל עִיקַּר הַכְּתוּב מְדַבֵּר בִּיבָמָה וְעָלֶיהָ נָתַן הָאַזְהָרָה וְקָאָמַר לֹא תִּהְיֶה וּפֵירוּשׁוֹ דְּלָא תִּהְיֶה הֲוָיָה בָּהּ וע"כ ה"ק שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם הֲוָיָה כְּלָל אִם יְקַדְּשׁוּהָ וּבָהּ לֹא שַׁיָּיךְ לֹא לְכַתְּחִלָּה וְלֹא בְּדִיעֲבַד: תוס' אָמַר רָבִינָא וכו' עִיקַּר חִילּוּק הַפֵּירוּשִׁים דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין פי' רִאשׁוֹן דְּפֵירוּשׁ כִּי תָּסִיר קָאֵי אֵירַאת שָׁמַיִם וְהַפֵּי' הַשֵּׁנִי הוּא דְּיִסְרֵנוּ מִזַּרְעוֹ כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו וְהַדּוֹחֵק שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁנֵי אֲבָאֵר בְּסָמוּךְ בס"ד כִּי יָסִיר לְרַבּוֹת כָּל הַמְּסִירִים קָשֶׁה דְּהָא כִּי יָסִיר אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא דְּלִעֵיל בִּנְךָ הַבָּא מֵהַיִּשְׂרְאֵלִית קָרוּי בִּנְךָ וכו' וּבְלָאו כִּי יָסִיר לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן הַהִיא דְּרָשָׁא דְּיֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין בִּנְךָ מִיִּשְׂרְאֵלִית לְבִנְךָ הַבָּא מֵהַנָּכְרִית, וְנִרְאֶה דַּאי לְהַהִיא דְּרָשָׁא הָיָה רָאוּי לוֹמַר כִּי תוֹלִיךְ אֶת בִּנְךָ מֵאַחֲרֵי קָרֵי אַאֲדוּק בע"ג שֶׁתּוֹלִיכֶנּוּ אַחֲרֶיהָ וּמִדְּקָאָמַר יָסִיר לְרַבּוֹת כָּל הַמְּסִירִים כְּלוֹמַר שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיכוֹ אַחֲרָיו שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ עוֹבֵד ע"ג וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא הֶסָרָה לְבַד וּלְפִי' הַשֵּׁנִי שפי' ר"ת ק' דְּהָא אִיצְטְרִיךְ כִּי יָסִיר לַהֲסִירוֹ מֵהַזֶּרַע.

וְנִרְאֶה דְּכִי תּוֹלִיךְ סַגִּי לְהָכִי שֶׁמּוֹלִיךְ הַזֶּרַע אַחֲרֶיהָ וּמִדְּכְתִיב כִּי תָּסִיר לְרַבּוֹת כָּל הַמְּסִירִים דְּבַהֲסָרָה בְּעָלְמָא הָוֵי וְהַיְינוּ שְׁאָר הָאֻמּוֹת. כָּל הֵיכָא דְּקָרֵינַן בֵּיהּ כִּי תִּהְיֶיךָ וכו' קָשֶׁה דְּהָא לְעֵיל דָּרִישׁ מִכִּי תִּהְיֶיךָ הא' וכו' שְׁנוּאָה בְּנִשּׂוּאֶיהָ וכו' וּכְשֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבֵירָה הָא קי"ל דְּהַנּוֹלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם וְלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר בֵּיהּ וְיָלְדוּ לוֹ דְּהָא יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא נְתִינָה דְּקָרֵינַן בֵּיהּ כִּי תִּהְיֶיךָ וְלָא קָרֵינַן וְיָלְדוּ לוֹ וְנִרְאֶה דה"ק כָּל הֵיכָא דְּקָרֵינַן בֵּיהּ כִּי תִּהְיֶיךָ יֵשׁ מָקוֹם לִפְעָמִים דְּקָרֵינַן בֵּיהּ וְיָלְדוּ לוֹ אֲבָל כָּל הֵיכָא דְּלָא קָרֵינַן כִּי תִּהְיֶיךָ לְעוֹלָם לָא קָרֵינַן וְיָלְדוּ לוֹ וּלְכָךְ לְעוֹלָם הוֹלְכִין אֲחֲרֵי' וְהַנּוֹלָד כְּמוֹתָהּ: אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי בֵּיאוּר הַסּוּגְיָא כְּפִי מַה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִן הַדְּקְדּוּקִים כְּפִי הָעִיּוּן רָאִיתִי לְבָאֵר עִיקַּר שָׁרָשֶׁיהָ לְעַנְיַן הַהֲלָכָה וְעִם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִן הָאֲרִיכוּת יָדַעְתִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי תְּעָרֵב לַיּוֹדְעִים וּלְפַסְקָנֵי' כִּדְבַשׁ לְמָתוֹק יַעַן נִמְצְאוּ בָּהּ דְּבָרִים עֲמֻקִים מְתוּקִים וּבְדֶרֶךְ קְצָרָה אֲבָאֵר בס"ד.

הָרֹא"שׁ ז"ל כָּתַב ז"ל הָא דְּכָל עֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה לָא תָּפְסִי בְּהוּ קִדּוּשִׁין יָלְפִינַן בגמ' מֵהֶקֵּישָׁא דַּאֲחוֹת אִשָּׁה וכו' וְהַנּוֹלָד מֵהֶם מַמְזֵר נָפְקָא לָן בִּיבָמוֹת מִלֹּא יִקַּח אִישׁ וכו' לִכְאוֹרָה ק' לְדִבְרֵי הָרֹא"שׁ ז"ל מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא וְהֻצְרְכוּ לְתָרֵץ דְּהַהִיא סוּגְיָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָזְלָא וְהַמְדַקְדֵּק הֵיטֵב בָּמָה שָׁכָּתַבְתִּי בְּעִיּוּן הַהֲלָכָה דְּאַחַר הֶקֵּישָׁא דְּרַבִּי יוֹנָה לָא אָמְרִינַן הָא בְּהָא תַּלְיָא א"ש כָּל דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ לִמְדַקְדֵּק הֵיטֵב לְכָךְ קְצַרְתִּי:דַּף סח וּבְפִסְקָא דְּכוּתִים מִנָּלַן רָאִיתִי לְהַאֲרִיךְ בָּהֶן בְּפֵירוּשׁ הַפּוֹסְקִים כִּי סְתוּמִים וַחֲתוּמִים הֵם הַדְּבָרִי' רִאשׁוֹנָה בְּדִבְרֵי הָרִי"ף שָׁכָּתַב ז"ל כָּל מִי שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו וכו' מִנָּלַן אָמַר קְרָא שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר אַשְׁכְּחַן דְּלָא תָּפְסִי בַּהּ קִדּוּשִׁין וְלָדָה כָּמוֹהָ מִנָּלַן כְּפִי הַנִּרְאֶה דִּבְעִנְיַן שִׁפְחָה גָּרִיס אַשְׁכְּחַן דְּלָא תָּפְסִי בַּהּ קִדּוּשִׁין וְאַחַ"כ גָּרִיס וְלָדָה כָּמוֹהָ מִנָּלַן וְאִלּוּ בְּכוּתִי גָּרִיס כּוּתִית מִנָּלַן וְכָתַב הָרָ"ן ז"ל וְכֵינָן דִּפְשִׁיטָא דִּוְלָדָה כָּמוֹהָ מִמֵּילָא פְּשִׁיטָא לָן דְּלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין בְּכוּתִית ע"כ וְתֵימָא דא"כ דִּכְוָותַהּ בְּשִׁפְחָה נַמִּי נֵימָא הָכִי גַּם מַהֲגָמ' מַשְׁמַע דְּתַרְוַיְיהוּ בָּעֵי אַשְׁכְּחַן דְּלָא תָּפְסִי בַּהּ קִדּוּשִׁין וְלָדָה כָּמוֹהָ מִנָּלַן וְאַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְהָכִי וּבְדוֹחֵק רָאִיתִי שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְיַיֵּשֵׁב כָּל זֶה שׁוּב רָאִיתִי לְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל נִתְעוֹרֵר בְּקֻצָּת מַזֶּה

עַל הַסְּפָרִים שֶׁהָיוּ גּוֹרְסִים כֵּן וּבֶאֱמֶת שלע"ד נִרְאֶה שֶׁהָרִי"ף ז"ל ל' קְצָרָה דָּבָר וְגִירְסָתוֹ שָׁוֶה לְגִירְסָתֵנוּ בָּזֶה וק"ל.

מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּעִנְיַן פְּסָקָא דְּדִינָא הוּא זֶה: דַּע שֶׁבְּפֶרֶק כֵּיצַד הוּבָא בגמ' בָּרַיְיתָא דְּרַבָּנָן וְרַבִּי יוֹסֵי בְּבָא עַל אֲחוֹתוֹ וְהִיא בַּת אֵשֶׁת אָבִיו וּלְרַבָּנָן חַיָּיב מִשּׁוּם אֲחוֹתוֹ וּמִשּׁוּם בַּת אֵשֶׁת אָבִיו ולר' יוֹסֵי אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא מִשּׁוּם אֲחוֹתוֹ בִּלְבַד ור' יוֹסֵי דְּרִישׁ מֵחַד קְרָא פְּרָט לַאֲחוֹתוֹ מִשְׁפָּחָה וַהֲדַר פָּרִיךְ בגמ' וְרַבָּנָן לִמְעוּטֵי שִׁפְחָה וְנָכְרִית מְנָא לְהוּ נָפְקָא לְהוּ מֵהָאִשָּׁה וְיִלָּדֶיהָ ור' יוֹסֵי חַד בְּשִׁפְחָה וְחַד בִּכְוּתִית וּמַסִּיק בגמ' אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דִּכְוּתִית נָפְקָא לָן מִכִּי יָסִיר אֶת בִּנְךָ מֵאַחֲרַי וּפָרִיךְ הָנִיחָא לר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא וכו' וּמְשַׁנֵּי מַאן תְּנָא דְּפְלִיג עֲלֵיהּ דר' יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה ר"ש הִיא ע"כ וְהָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק שֵׁנִי מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִּיאָה בְּדִין הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ פָּסַק כְּרַבָּנָן דְּחַיָּיב מִשּׁוּם אֲחוֹתוֹ וּמִשּׁוּם בַּת אֵשֶׁת אָבִיו נִמְשַׁךְ לְדַעְתּוֹ ז"ל דַּהֲלָכָה כְּר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא דְּהָכָא מַסִּיק מַאן תַּנָּא דְּפְלִיג עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי ר"ש הִיא וכו' וְקָשֶׁה וְהָא קי"ל דְּלָא כר"ש וּבְרִישׁ פ"ג מֵהִלְכוֹת מַלְוֶה כת' הָרַמְבַּ"ם עַצְמוֹ דְּאַלְמָנָה בֵּין שֶׁהִיא עֲנִיָּה בֵּין שֶׁהִיא עֲשִׁירָה אֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָהּ וְהַיְינוּ דְּלָא כְּר"ש בְּפֶרֶק הַמְקַבֵּל דְּלָא דְּרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא דְּבָהָכִי מוֹקֵי לָהּ תַּלְמוּדָא הָתָם וְנִרְאֶה לְתָרֵץ בָּזֶה וְלוֹמַר דאע"ג דְּמִתּוֹךְ סֵוּגְיָ' זוֹ נִרְאֶה דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא מ"מ בְּפִרְקִין מַפִּיק לֵיהּ מִקְרָא אַחֲרִינָא דִּכְתִיב וְאַחֲרֵי כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְאָמַר קְרָא כִּי תִהְיֶיךָ וְיָלְדוּ לוֹ וכו'.

וְגַם הָרֹא"שׁ ז"ל בפ' כֵּיצַד כָּתַב ז"ל אָמַר קְרָא כִּי יָסִיר אֶת וכו' ואע"ג דְּמוּקִי הַהִּ דְּרָשָׁא דר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא וְלֵית הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ בְּקִדּוּשִׁין פֶּרֶק הָאוֹמֵר מַפִּיק לֵיהּ מִקְרָא אַחֲרִינָא וְיָלְדוּ לוֹ ע"ש.

אַךְ קָשֶׁה דַּעֲדַיִין לֹא נִתְיַישְׁבוּ בָּזֶה דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֵרֵי בפי"ב מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִּיאָה כ' ז"ל וְהַבֵּן מִן הַנָּכְרִית אֵינוֹ בְּנוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יָסִיר אֶת בִּנְךָ מֵאַחֲרַי מֵסִיר אוֹתוֹ מִהְיוֹת אַחַר ה' אֲלָמָּא דְּרִישׁ כר"ש עִם שֶׁבֶּאֱמֶת הַלָּשׁוֹן מְצַד עַצְמוֹ תָּמוּהַּ דְּבֶן הַנָּכְרִית הֵיכִי מוּכָח מִכִּי יָסִיר וְאִם פִּי' הַפָּסוּק קָאֵי אַבִּתּוֹ לֹא תִקַּח לִבְנְךָ אֵין שׁוּם מָקוֹם לִלְמוֹד דְּבֶן הַבָּא מִן הַנָּכְרִית אֵינוֹ בְּנוֹ אֶלָּא מִדְּלָא כְּתִיב כִּי יָסִיר זַרְעֲךָ אוֹ שֶׁיְּפָרֵשׁ כְּפֵירוּשׁ הב' שֶׁפֵּירֵשׁ ר"ת שֶׁמֵּסִיר הַזֶּרַע שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ אַחֲרָיו וּכְלָל מִזֶּה לֹא הֶזְכַּר בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל.

וּבְפֵי' הַמִּשְׁנָה פ' כֵּיצַד כָּתַב ז"ל וְכֵן בָּא בְּקַבָּלָה הָאֲמִיתִית בִּנְךָ וכו' קְרוּי בִּנְךָ וְאֵין בִּנְךָ הַבָּא מִן הַכּוּתִית קְרוּי בִּנְךָ אֶלָּא בִּנְךָ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יָסִיר אֶת בִּנְךָ מֵאַחֲרַי אֲלָמָּא כְּוָותֵיהּ דר"ש ס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דקי"ל לְעִנְיָן הֲלָכָה וְאִלּוּ בְּהַהִיא מַתְנִי' דפ' הַמְקַבֵּל בְּאַלְמָנָה בֵּין שֶׁהִיא עֲנִיָּה וכו' כ' דְּלָא קי"ל כר"ש וְלָא דָּרְשִׁינַן טַעְמֵיהּ דִּקְרָא בפי' הַמִּשְׁנָה ע"ש וְנִרְאֶה דְּיוּבַן בֵּיאוּר זֶה עִפמ"ש הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּין ד"ה הַנִּיחָא לר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא עַד סוֹף דִּבְרֵיהֶם ז"ל וְכֵיוָן דְּבָעֵי בִּכְנַעֲנִים מִנָּלַן כִּי הֵיכִי דְּלָא נִטְעֵי בִּקְרָא דְּכִי יָסִיר דאת' לוֹמַר דַּוְקָא בז' עַמִּים א"כ הַשְׁתָּא דכ' קְרָא דְּכִי תִהְיֶיךָ וכו' וְיָלְפִינַן מִינֵּיהּ דִּבְבֶן הַבָּא מִן הַכּוּתִית קְרוּי בִּנְךָ מַעַתָּה קְרָא דְּכִי יָסִיר לָא אַתָּא לְמַעֵט וְלוֹמַר דְּדַוְקָא ז' עַמִּים אֶלָּא אַתָּא כְּפָשׁוּטוֹ בְּכָל הַכְּנַעֲנִים לוֹמַר שֶׁמְּסִירִין מֵאַחֲרֵי ה' וְזֶהוּ מַטְעַם שכ' הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִּיאָה וּבְפֵי' הַמִּשְׁנָה קְרָא דְּכִי יָסִיר לְפִי שֶׁהוּא הַפָּסוּק הַיּוֹתֵר מוּבָן אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ מַשְׁמַע שֶׁמֵּסִיר אֶת לִבּוֹ מֵאַחֲרֵי הָאֵל וְסָמַךְ וַדַּאי אֶל פָּסוּק דִּשְׁמַעְתִּין דְּכִי תִהְיֶיךָ וּלְפִי שֶׁאֵינוֹ מְבוֹרָר לוֹ כ"כ דְּרָשָׁה זוֹ תָּפַס בִּדְבָרָיו הַכָּתוּב הַיּוֹתֵר מְבוֹרָר וְכֵן דַּרְכּוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבְהָכִי נִיחָא

לִי מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּדִבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל שֶׁבְּפֶרֶק הָאוֹמֵר תָּפַס דְּרָשַׁת כִּי תִּהְיֶיךָ לְאִישׁ וכו' וְיָלְדוּ לוֹ וכו' וּבְפֶרֶק כֵּיצַד לֹא הִזְכִּיר אֶלָּא קְרָא דְּכִי יָסִיר וכו' אֶלָּא דְּאַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּפָלִיגִי אַלִּיבָּא דר"ש דְּיָלִיף לֵיהּ דְּכִי תִּהְיֶיךָ דָּרִישׁ נַמִּי קְרָא דְּכִי יָסִיר לְהָכִי וְלֹא כר"ש דְּכוֹלָּהּ מלת' נָפְקָא לֵיהּ מִכִּי יָסִיר מִשּׁוּם דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא וַעֲדַיִן קָשֶׁה לִי בְּזֹאת הַפָּסְקָא שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם זַ"ל דְּוָלָד הַכּוּתִית כְּמוֹתָהּ נִרְאֶה שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לִלְמוֹד דִּין דְּאָמְרִי' בְּשִׁמַּעְתִּין דְּמַאי דְּיָלְפִינַן מִקְּרָא דְּכִי תָּהִין וכו' וּפָרִיךְ א"ה אֲפִילּוּ בֶּן שִׁפְחָה נַמִּי וּמְשַׁנֵּי דאה"נ אֶלָּא הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ לָמָּה לִי לְכִדְתַנְיָ' הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וְוָלָדְךְ עֶבֶד וכו' וַחֲכָמִים אוֹמְרִים דְּבָרָיו קַיָּימִים מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ וכו' וּפָרִיךְ מַאי תַּלְמוּדָא וּמְשַׁנֵּי אָמַר רָבָא ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי ע"כ נִמְשַׁךְ לְפִי זֶה דְּמַאן דְּדָרִישׁ מִקְּרָא דְּכִי תִּהְיֶיךָ לְאִישׁ וְיָלְדוּ לוֹ וכו' מִינָּיהּ נָפִיק נַמִּי שִׁפְחָה וּקְרָא דְּהָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ ע"כ אִיצְטְרִיךְ לִדְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֲבָל לְרַבָּנָן דס"ל דְּבָרָיו קַיָּימִים ע"כ אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּוֹלַד שִׁפְחָה כְּמוֹהָ וְכֵינָן שֶׁכֵּן הֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּרַבָּנָן לָא נָקְטִי לְהוּ דְּבֶן כּוּתִית כְּמוֹתָהּ מִקְּרָא דְּכִי תִּהְיֶיךָ וא"כ מִינָּהּ שָׁמְעִי' נַמִּי שִׁפְחָה וּמֻכְרָחִים לְהוֹכִיחַ מִכִּי יָסִיר כר"ש וְכֵינָן שֶׁהוֹכְחָנוּ לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דס"ל כְּמַאן דְּדָרִישׁ כִּי תִּהְיֶיךָ א"כ מִינָּהּ דָּרִישׁ נַמִּי שִׁפְחָה וְכֵינָן שֶׁכֵּן ק' דפ"ז מה' עֲבָדִי' פָּסַק דְּאוֹמֵר לְשִׁפְחָה הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וְוָלָדְךְ עֶבֶד דְּבָרָיו קַיָּימִים וכ' כְּרַבָּנָן וא"כ נִמְצְאוּ דְּבָרָיו סוֹתְרִים דְּהָא לְרַבָּנָן לָא מָצֵי לְמֵילַף מִכִּי תִּהְיֶיךָ וְכִדְפָרִישִׁית.

גַּם קֻוּשְׁיָא זוֹ הִיא עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל שֶׁפָּסַק בְּפֶרֶק הָאוֹמֵר כֵּן וּכְמַאן דְּדָרִישׁ כִּי תִּהְיֶיךָ וכו' ובפ' הַשּׁוֹלֵחַ בְּגִיטִּין דַּף תקע"ה הֵבִיא הַהִיא בָּרַיְיתָא דְּהָאוֹמֵר לְשִׁפְחָה וּלְוָלָדְךְ עֶבֶד וכו' וּפָסַק כַּחֲכָמִים.

וְיוֹתֵר קָשֶׁה עַל דִּבְרֵי בַּעַל הַטּוּרִים שֶׁהוּא זַ"ל כ' בְּטוּר אה"ע סי' ט"ז דְּלֵית הֲלָכָה כר' שִׁמְעוֹן דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא והק' עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְכֵינָן שֶׁכֵּן מֻכְרָח לְדַעְתּוֹ דְּמַאי דכ' בְּדִין הַשִּׁפְחָה דְּהַוָּלָד כְּמוֹתָהּ הַיְינוּ מִפָּסוּק כִּי תִּהְיֶיךָ לְאִישׁ וכו' וְיָלְדוּ לוֹ וכו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן יְקָשֶׁה לֵיהּ הַקֻּוּשְׁיָא זֹאת בְּעַצְמָ' דְּאֵיךְ פָּסַק בְּטוּר י"ד בהל' עֲבָדִים בְּדִין הַכּוֹתֵב לְשִׁפְחָה הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וְוָלָדְךְ עֶבֶד דְּדָבָרָיו קַיָּימִים כְּרַבָּנָן וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּלִדְבְרֵי הַכֹּל לָא קיי"ל כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא וְהָעֵד מַתְנִי' דְּפֶרֶק הַמְקַבֵּל וּקְרָא דְּכִי יָסִיר נַמִּי אִיתָא לְדַעַת רַבָּנָן בָּתַר דְּאִית לָן קְרָא דְּכִי תִּהְיֶיךָ וכו' דאל"כ הָיִיתִי אוֹמֵר דַּאֲתָא לְמַעֵט וְלוֹמַר ז' עֲמָמִין דַּוְקָא מִיתּוּרָא דִּקְרָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה וּמַאי דְּקָאָמַר בגמ' אֶלָּא הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדוֹנֶיהָ לָמָּה לִי מִבַּעְיָא לֵיהּ לִכְדְתַנְיָא וכו' לָאו מִדִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מַיְיתֵי לָהּ דְּרַבָּנָן נַמִּי דָּרְשִׁי קְרָא דְּהָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ לְהַךְ דְּרָשָׁא דְּהָאוֹמֵר לָאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וְוָלָדְךְ עֶבֶד דְּדָבָרָיו קַיָּימִים וּמְפָרֵשׁ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל דה"פ דְּטַעְמָא דְּרַבָּנָן דְּדָבָרָיו קַיָּימִים ע"כ הוּא מִטַּעְמָא דְּכָתַב הר"א זַ"ל בְּהַשָּׂגוֹת פ"ז מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים דְּעֶבֶד לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְצָרִיךְ לְשָׁאוֹל מָנָא לְהוּ לְרַבָּנָן הָא וְהֶוְכֵּר' הָרַמְבַּ"ם לפ' דִּלְרַבָּנָן נָפְקָא לְהוּ מִדִּכְתִיב הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדוֹנֶיהָ דְּלָמָּה לֵיהּ דִּכְתִיב וִילָדֶיהָ פְּשִׁיטָא שֶׁאִם קָנָה אָדָם שִׁפְחָה מְעֻבֶּרֶת דְּהַשִּׁפְחָה וְהַוָּלָד שֶׁבְּמֵעֶיהָ הִיא לַאדוֹנֶיהָ ע"כ לְהָכִי כָּתְבִי' רַחֲמָנָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּעֻבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא ונ"מ לְהֵיכָא דְּאָמַר הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וְוָלָדְךְ עֶבֶד דְּבָרָיו קַיָּימִים וּלְהָכִי כַּתְבִיהּ קְרָא וְהַיְינוּ טַעְמָא דִּנְקֵט קְרָא הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ אַחַר דִּבְרֵי רַבָּנָן לְאַשְׁמוּעִינַן דְּמַהּ קְרָא נָמֵי נָפְקָא רַבָּנָן דְּדָבָרָיו קַיָּימִים מִשּׁוּם דְּעֻבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וּמַאי דְּפָרֵיךְ תַּלְמוּדָא מַאי תַּלְמוּדָא לְרַבָּנָן וכו' רָאִיתִי בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י במס' תְּמוּרָה

דף כ"ה הוּבְאָה בָּרַיְיתָא זֹאת וּפָרִיךְ תַּלְמוּדָ' לְרַבָּנָן ופרש"י ז"ל קָרָא מַשְׁמַע טְפֵי כר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הָאֵם עכ"ל וְהַכָּוָנָה בְּוַדַּאי דִּלְרַבָּנָן שַׁפִּיר מִתְיַישֵׁב הַפָּסוּק אֲבָל לְשׁוֹן הַבָּרַיְיתָא קַשְׁיתֵי' לבעה"ג שֶׁאַחַר דִּבְרֵי רַבָּנָן הֲבִיא רְאָיָה מִן הַפָּסוּק שֶׁנֶּאֱמַר הָאִשָּׁה וְיִלָּדָיהּ וכו' וּכְאִלּוּ לר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֵינוֹ מִתְיַישֵׁב כְּלָל וְהָא יוֹתֵר מִתְיַישֵׁב הוּא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי טְפֵי מֵרַבָּנָן וְאֵיךְ קָאָמַר אַחַר דִּבְרֵי רַבָּנָן שנא' כְּאִלּוּ לר' יוֹסֵי אֵין רְאָיָה מִשָּׁם וּמְשַׁנֵּי דְּהָרְאָיָה ג"כ מְבִיאָה לר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֲבָל וַדַּאי וְאֵין ה"נ דְּרַבָּנָן נָמֵי דָּרְשִׁי שַׁפִּיר קְרָא לְהַהִּ דְּרָשָׁא וּלְהָכִי הֵבִיא בַּעַל הַבָּרַיְיתָ' הַפָּסוּק אַחַר דִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּאַתַּרְוַיְיהוּ קָאֵי וְכָל אֶחָד וְאֶחָד דָּרִישׁ לֵיהּ כְּפִי מַשְׁמָעוּתוֹ וּמַאי דְּקָאָמַר בגמ' מִבַּעְיָא לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא מְכֻוָּלְהוּ מַיְיתֵי בֵּין מר' יוֹסֵי בֵּין מֵרַבָּנָן וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פָּסַק כְּרַבָּנָן לְפִי שֶׁהֵם רַבִּים וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּהָרִי"ף וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּבַעַל הַטּוּרִים שֶׁפָּסַק כֵּן בה' עֲבָדִים.

אֲבָל הָרַב מוהרי"ק זלה"ה בַּטּוּר א"ה סי' י"ז ובפי"ב מה' אִיסּוּרֵי בִּיאָה כָּתַב דְּהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כר' שִׁמְעוֹן דְּדָרִישׁ טַעְמָא דִּקְרָא וּבְהַהִיא סוּגְיָא דְּקִדּוּשִׁין דְּמַשְׁמַע דִּסְתָמִיהּ דְּתַלְמוּדָאכְּוָותֵיהּ אָזְלָא. וּבְמַחְלַת כ"ת אֶלֶף פְּעָמִים נִרְאֶה דְּבָרָיו תְּמוּהִים מְאוֹד דְּאֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לוֹמַר שֶׁפּוֹסֵק כר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵי' דִּקְרָא כֵּינָן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ וְלָא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא פָּסַק כְּרַבָּנָן פ"ג מה' מַלְוֶה וְדַע כִּי בפ"ג מה' מְלָכִים כָּתַב ז"ל וְכֵן לֹא יִהְא שָׁטוּחַ בְּנָשִׁים אפי' לֹא הָיְתָה לוֹ אֶלָּא אַחַת לֹא יִהְא מָצוּי אֶצְלָהּ תָּמִיד וכו' וְאֵין רְאָיָה מִלָּשׁוֹן זֶה שֶׁפּוֹסֵק כר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא דַּאֲפִי' אַחַת וְהִיא מְסִירָה אֶת לִבּוֹ וכו' דְּוַדַּאי דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דְּיָכוֹל לְלַוְקָחָהּ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְא מָצוּי אֶצְלָהּ תָּמִיד וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מִלָּשׁוֹנוֹ ז"ל: שׁוּב חָזַרְתִּי לְעַיֵּן בדר' זֶה וְרָאִיתִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם עוֹד תְּמוּהִים מִצַּד אַחֵר בֵּין לְדֶרֶךְ שֶׁדָּרַכְתִּי בֵּין לְפִי דְּבָרָיו ז"ל שֶׁהִנֵּה כְּפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל נמש' דְּהָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּנָכְרִית נָפְקָא לָן מִקְרָא דְּכִי תִּהְיֶיךָ וְיָלְדוּ לוֹ וכו' וּמִינָּהּ נָפְקָא לָן שפח' וּקְרָא דְּהָאִשָּׁה וְיִלָּדֶיהָ אִיצְטְרִיךְ לְכִדְתַנְיָ' וְכִדְפָרִישִׁית וְאִלּוּ הָרַמְבַּ"ם בפ' א' מֵהִלְכוֹת יְבוּם וַחֲלִיצָה כָּתַב ז"ל אֲבָל בְּנוֹ מִן הַשִּׁפְחָה וּמִן הַנָּכְרִית אֵינוֹ פּוֹטֵר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁזָּרַע הַבָּא מִן הַשִּׁפְחָה עֶבֶד וּמִן הַגּוֹיָה גּוֹיִם וּכְאִילּוּ אֵינָם הֲרֵי הוּא אוֹמֵר בַּשִּׁפְחָה הָאִשָּׁה וְיִלָּדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדוֹנֶיהָ מְלַמֵּד שֶׁוְּלָדָהּ כְּמוֹתָהּ וּבַגּוֹיָה אוֹ כִּי יָסִיר אֶת בִּנְהּ מֵאַחֲרַי וכו' ע"כ כַּנִּרְאֶה דס"ל כִּסְבָרָא הָרִאשׁוֹנָה דְּפִרְקִין וְזֶה דָּבָר תָּמוּהַּ מְאוֹד דְּזֶה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אַלִּיבָּא דר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמָא דִּקְרָא וצ"ע וְאוּלַי לָקַח זֶה הַפָּסוּק בִּלְשׁוֹנוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר מוּבָן זֹאת הַהֶבְנָה בַּפָּסוּק וְאַחַר שֶׁגִּילָּה הַכָּתוּב באו' כִּי תִּהְיֶיךָ וְיָלְדוּ לוֹ וכו' מַעֲתָּה דָּרְשִׁי' קְרָא דְּהָאִשָּׁה וְיִלָּדֶיהָ הב' דְּרָשׁוֹת דְּנָפְקִי תַּלְמוּדָא וק"ל.

וּבְבִיאוּרֵי לח"ה דָּרַכְתִּי עוֹד דֶּרֶךְ אַחֵר ע"ש. וּלְהַשְׁלִים הַבֵּיאוּר בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ מִן הַדִּין בְּעִנְיַן שְׁמַעְתִּין רָאִיתִי עוֹד לְהִתְעוֹרֵר במ"ש הָרַמְבַּ"ם בְּדִין הַחוֹמֶר לְשִׁפְחָתוֹ וכו' בפ"ז מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים וְהַלָּשׁוֹן הַזֶּה מִצַּד עַצְמוֹ קָשֶׁה דְּלָאו סֵיפָא רֵישָׁא וּכְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁאֵין שׁוּם טַעַם לְיַישְׁבוֹ אִם לֹא במ"ש הראז"ל רֵישָׁא דְּבָרָיו קַיָּימִים דְּעָבָד לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וְסֵיפָא לֹא אָמַר כלו' אוֹ מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ בָּא לָעוֹלָם אוֹ מִשּׁוּם דְּאֵין הָעֶבֶד מְקַבֵּל גֵּט לַחֲבֵרוֹ מִיַּד רַבּוֹ שֶׁלּוֹ עכ"ל וְכָתַב הָרַב בַּעַל הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה דִּדְבָרָיו אֵינָם הַשָּׁגָה אֶלָּא פי' וְטַעַם וּשְׁפָתַיִם יִשָּׁק עכ"ל וְדִבְרֵי הָרַאֲבַ"ד כַּנִּרְאֶה שֶׁהֵם מְוֻכְרָחוֹת בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל.

וְקָשֶׁה שֶׁכְּפִי זֶה דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ כְּפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת נְחָלוֹת בְּדִין הַנִּיחַ לָהֶם וכו' וְכָתַב ה"ה ז"ל לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְאִיכָּא לְמֵימַר שֶׁאנִי עֻוָּבָר דְּיֶרֶךְ אִמּוֹ וְאִיכָּא לְמֵימַר דְּלָא אִשְׁתַּנִּי עכ"ל.

גַּם בְּדִבְרֵי הָרַב בַּעַל הַטּוּרִים יֵשׁ לִתְמֹהַּ שֶׁבַּטּוּר י"ד בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים כָּתַב כְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל אַלְמָא ס"ל דְּעֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וְאִילּוּ בְּהִלְכוֹת נְזָקֵי מָמוֹן סִימָן שצ"ט כָּתַב ז"ל אַף עַל פִּי שֶׁהַתָּם אֵינוֹ מְשֻׁלָּם אֶלָּא מִגּוּפוֹ פָּרָה מְעֻבֶּרֶת שֶׁהִזִּיקָה גּוּף חֲצִי נָזָק מִמָּנָּה וּמִוְּלָדָהּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּגוּפָהּ עכ"ל אַלְמָא ס"ל דְּעֻוָּבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ כִּדְאִיתָא בפ' הַפָּרָה בְּמֵימְרָא דְּרָבָא דַּף מ"ז וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ט מה' נ"מ.

וְרָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת לִבִּי לְחַפֵּשׂ וְלָתוּר אַחֲרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים וְלָדַעַת בֵּיאוּר עִנְיָן דְּבָרָיו וּלְהֵיכָן הַדִּין נוֹטֶה, וְרָאִיתִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל מְבֻטָּלוֹת זוֹ אֶת זוֹ בְּסִיתוּר גָּמוּר. הִנֵּה פי"א מה' נ"מ כָּתַב ז"ל נָגְחָה וְהַמִּיתָה וכו' אִם יָלְדָה אַחַר גְּמַר דִּין וְלָדָהּ אָסוּר שֶׁהָעֻוָּבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ עכ"ל.

וְהוּא נִלְמָד מפ' אֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין דַּף פ' וּמַסִּיק שָׁם בְּדִין זֶה דְּהָוֵי הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּעֻוָּבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְכֵן בפ"ג מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ כָּתַב ז"ל וְכֵן לַוְלָן וְלַדּוֹתֶיהָן מֻוָּתָּרִין לַמִּזְבֵּחַ חוּץ מִוְּלַד נִרְבַּעַת וכו' בד"א כְּשֶׁנַּעֲבָד' בָּהּ עֻבֵּירָה אוֹ שֶׁהֵמִיתָה כְּשֶׁהָיְתָה מְעֻבֶּרֶת שֶׁהֲרֵי הַוָּלָד מָצוּי עִמָּהּ בְּעֵת שֶׁנִּפְסְלָה וְהָיָה כא' מַאֲבָרֶיהָ עכ"ל אַלְמָא ס"ל ז"ל דְּעֻוָּבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְהָכִי אִיתָא בְּתִמּוּרָה בס"פ כָּל הָאֲסוּרִים רָבָא אָמַר מַחֲלוֹקֶת כְּשֶׁנַּעֲבָדוּ וּלְבַסּוֹף עָבְרוּ וכו' אֲבָל עָבְרוּ וּלְבַסּוֹף נִרְבְּעוּ וכו' וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר סָתַר זֶה וְנִרְאֶה דס"ל ז"ל דְּעֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ דְּאָמְרִי' בְּתִמּוּרָה דַּף כ"ה א"ר יוֹחָנָן הִפְרִישׁ חַטָּאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה רָצָה בָּהּ מִתְכַּפֵּר רָצָה בְּוֹלָדָהּ מִתְכַּפֵּר מ"ט קָסָבַר רַבִּי יוֹחָנָן אִם שִׁיְּירוֹ מְשֻׁיָּר עֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא דה"ל כְּמַפְרִישׁ ב' חַטָּאוֹת לְאַחֲרִיוּת רָצָה מִתְכַּפֵּר בַּחֲבֶרְתָּ' ע"כ וּפָרִיךְ לְרַבִּי יוֹחָנָן מִבָּרַיְיתָא דִּמְשַׁחְרֵר חֲצִי עַבְדּוֹ וכו' אַלְמָא אִם שִׁיְּירוֹ אֵינוֹ מְשֻׁיָּר וּמַסִּיק דִּתְיוּבְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן תִּיוּבְתָּא אַלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן עֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פֶּרֶק ד' מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים כָּתַב ז"ל הִפְרִישׁ חַטָּאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה הֲרֵי הִיא וּוְלָדָהּ כִּשְׁנֵי חַטָּאוֹת שֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ בְּאַחֲרִיוּת ע"כ הֲרֵי פָּסַק כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאִם שִׁיְּירוֹ מְשֻׁיָּר וְעֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְהַיּוֹתֵר ק' בָּזֶה שֶׁבַּגְּמָרָא אַסִּיק מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בִּתְיוּבְתָּא וְהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּוָוֹתֵיהּ לְהַגְדִּיל הַקֻּשְׁיָא בָּזֶה.

וְעוֹד צָרִיךְ לְעַיֵּן בָּזֶה דִּבְסוֹף פֶּרֶק כָּל הָאֲסוּרִים גַּבֵּי וָלָד טְרֵפָה מַסִּיק דְּלָמָּ"ד טְרֵפָה אֵינָהּ חַיָּה מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן שֶׁעִבְּרָה וּלְבַסּוֹף נִטְרְפָה וּבָהָא פְּלִיגִי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר עֻוָּבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְרַבָּנַן סָבְרִי עֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ עכ"ל.

וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פי"א מֵהִלְכוֹת שְׁחִיטָה פָּסַק דִּטְרֵפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת וא"כ פְּלֻגְתַּיְיהוּ הָוֵי כְּגוֹן שֶׁעִבְּרָה וּלְבַסּוֹף נִטְרְפָה וְהָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ פּוֹסֵק דְּכָל הָאֲסוּרִים וְלִדּוֹתֵיהֶם מֻוָּתָּרִים וּטְרֵפָה אֶחָד מֵהֶם דְּהָא קָחֲשִׁיב ל' בַּהֲדֵי הָנָךְ אַלְמָא ס"ל כְּרַבָּנַן וע"כ הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּעֻוָּבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וְכֵינָן דְּפוֹסֵק דִּטְרֵפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת ע"כ פְּלֻגְתַּיְיהוּ הָוֵי בְּהָכִי וְעִם הֱיוֹת שֶׁלֹּא בֵּיאֵר הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּפֵירוּשׁ סָמַךְ לְמֵבִין וּכְבָר גִּילָה דַּעְתּוֹ ז"ל פי"א מֵהִלְכוֹת שְׁחִיטָה דִּטְרֵפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת וּמִינָּהּ מַשְׁמַע דְּהָוֵי בַּעֲבֵרָה וּלְבַסּוֹף נִטְרְפָה דֻּמְיָא דְּרוֹבַע דְּאַיְירֵי בֵּיהּ הָרַמְבַּ"ם בְּסָמוּךְ דְּהָוֵי בְּהָכִי.

וְדַע כִּי בַּעֲלֵי הַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק אֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִים הֶאֱרִיכוּ לְיַיְשֵׁב הַסּוּגְיָיוֹת הַנִּרְאוֹת סוֹתְרוֹת בְּעִנְיָן זֶה וְהֵבִיאוּ ב' יִשּׁוּבִים בְּזֶה אֶחָד הֶפֶךְ הָאַחֵר וא"א בְּשׁוּם אֶחָד מֵהֶם לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל: רְאשׁוֹנָה כָּתְבוּ ז"ל דִּבְכָל דֵּוכְתָּא עֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ בַּר מִלְּעִנְיַן טְרֵפוֹת שֶׁהוּא תָּלוּי בַּחַיּוֹת וכו' וְזֶה וַדַּאי כָּרָאוּי לְמַה שֶׁהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק דִּטְרֵפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת וּפָסַק כְּרַבָּנָן דִּטְרֵפָה דְּעֲוֹבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ אֲבָל בְּכָל שְׁאָר הַמָּקוֹמוֹת כָּתַב דְּעֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ: אַךְ הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ סִיּוּעַ לְתֵירוּצָא וּמִיהוּ יל"ד מִזֶּה דְּמוֹתֵיב הָתָם תִּיוּבְתָּא אַלְמָא אֵין הֲלָכָה כֵּן עכ"ל אֲבָל הָרַמְבַּ"ם פ"ד מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים פָּסַק כְּרַבִּי יוֹחָנָן כִּדְפָרֵישִׁי' גַּם א"א לוֹמַר שמפ' כפר"ת דִּבְכָל דֵּוכְתָּא עֲוֹבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וכו' שֶׁהֲרֵי דָּחוּ הַתּוֹסָ' פֵּירוּשׁוֹ מֵהַהִיא דְּפֶרֶק הַפָּרָה וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל מֵביא הַהִיא בה' נ"מ לְעִנְיַן פְּסַק הֲלָכָה.

וְהַנִּרְאֶה לִי בָּזֶה לְיַיְשֵׁב כָּל הַצְּדָדִים בִּשְׁלֵימוּת דְּנַדָּא' דאה"נ דִּבְכָל דֵּוכְתָּא אָמְרִינַן עֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ חוּץ מִטְּרֵפָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ומ"ש בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים בְּדִין הַכּוֹתֵ' לְשִׁפְחָתוֹ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדָהּ עֶבֶד וכו' אֵין פֵּירוּשׁ דְּבָרָיו כְּמוֹ שֶׁהֵבִינָם הָרַב בַּעַל כ"מ שֶׁדִּבְרֵי הָרַאֲב"ד אֵינָם הַשָּׂגָה אֶלָּא טַעַם אֶלָּא נִרְאֶה לִי שֶׁהוּא הַשָּׂגָה לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁהָרַמְבַּ"ם נָתַן טַעַם בַּסּוֹף דְּבָרָיו ז"ל הֲרֵי אַתְּ שִׁפְחָה וּוְלָדָהּ בֶּן חוֹרִין לֹא אָמַר וְלֹא כְּלוּם שֶׁזֶּה כְּמִי שֶׁמְּשַׁחְרֵר חֶצְיָהּ ע"כ טַעַם זֶה מוֹרֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּעֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ וּכְמוֹ שֶׁנָּתַן בַּגְּמָרָא טַעַם זֶה לְדִבְרֵי רַבִּי אֶלָּא דקי"ל דְּהַמְשַׁחְרֵר חֶצִי עַבְדּוֹ בִּשְׁטָר לֹא קָנָה הָעֶבֶד וְכֵינָן דְּסֵיפֵיהּ דְּמִילְּתֵיהּ הוּ' מְשׁוּם דְּעֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ אֶלָּא שֶׁשִּׁחְרֵר חֶצִי עַבְדּוֹ אִם כֵּן יִתְקַשֶּׁה עַכְשָׁיו בְּתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁכָּתַב הַכּוֹתֵב לְשִׁפְחָתוֹ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדָהּ עֶבֶד דְּדָבָרָיו קַיָּימִים וְלָמָּה דְּבָרָיו קַיָּימִים כֵּינָן דְּעֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְהָרָאָב"ד ז"ל פְּלִיג עָלֵיהּ בְּתַרְתֵּי חָדָא שֶׁכָּתַב בְּרֵישָׁא דְּבָרָיו קַיָּימִים מְשׁוּם דְּעֲוֹבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וכו' וּבָזֶה פְּלִיג עַל הָרַמְבַּ"ם דס"ל בְּעָלְמָא בְּכָל דֵּוכְתָּא דְּעֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְהָרָאָב"ד ס"ל כר"ת ז"ל דִּבְכָל דֵּוכְתָּא דקי"ל לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וְאֶפְשָׁר שֶׁסּוֹבֵר דְּלָא קי"ל כְּמֵימְרָא דְּרָבָא דְּפֶרֶק הַפָּרָה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת מִמָּנָה לר"ח בְּאֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין מִכֹּחַ כַּמָּה סוּגְיָיוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָפוֹת אֲשֶׁר מִשָּׁם מַשְׁמַע דְּעֲוֹבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ.

עוֹד פְּלִיג עָלֵיהּ דְּאִלּוּ הָרַמְבַּ"ם נָתַן הַטַּעַם בְּסֵיפָא דְּמִילְּתֵיהּ דַּהֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁשִּׁחְרֵר חֶצִי וכו' אַלְמָא עֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ וכו' וְהוּא ז"ל כָּתַב שֶׁאֵינוֹ מִטַּעַם זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ בְּעוֹלָם אֲבָל דַּעַת הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּסֵיפֵיהּ דְּמִילְּתֵיהּ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהָכִי קי"ל בְּכָל דֵּוכְתָּא דְּעֲוֹבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ אֲבָל כְּשֶׁאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדָהּ עֶבֶד וכו' דִּדְבָרָיו קַיָּימִים נִרְאֶה דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּגַלֵּי קְרָא הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדוֹנֶיהָ דְּשָׁמְעִי' מֵהַהִוא קְרָא דְּעֲוֹבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא דאל"כ לָמָּה לִי' לִקְרָא לְמַכְתְּבֵיהּ וּמִלְּתָא דְּפִשִׁיטָא הִיא דְּהַמּוֹכֵר שִׁפְחָה מְעֻבֶּרֶת ע"ד סְתָם הַוָּלָד הוּא בִּכְלָל וְהַכָּתוּב אִיצְטְרִיךְ לְמַכְתְּבֵיהּ לִגְלוֹת לָנוּ דְּאֵין הַוָּלָד בִּכְלַל הָאֵם לְעִנְיָן זֶה וְעֲוֹבָר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וּבָא הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּהַכּוֹתֵב לְשִׁפְחָתוֹ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדָהּ עֶבֶד דְּדָבָרָיו קַיָּימִים ואע"ג דִּבְשִׁמְעָתִין ובפ' כֵּיצַד מְעָרִימִים קָאָמַר מַאי תַּלְמוּדָא אָמַר רָבָא קְרָא לְרַבּוֹת יוֹסֵי הַגְּלִילִי וכו' מַשְׁמַע לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּאַתַּרְוַיְיהוּ קָאֵי כִּדְפָרֵישִׁית לְעֵיל וּבְפֵירוּשָׁהּ דְּקְרָא פְּלִיגִי כֵּינָן שֶׁהוּא מְיֻוָּתָר וּמֻכְרָח זֶה בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל מִכֹּחַ שְׁאָר הַתְּמִיהוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דְּכֵינָן דְּגַלֵּי קְרָא דְּהָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ לְרַבּוֹ' אַתָּא שמע' דְּהַכּוֹתֵב לְשִׁפְחָה הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדָהּ עֶבֶד דְּדָבָרָיו קַיָּימִים וְכִי הַאי גַּוְונָא מְשַׁנֵּי תַּלְמוּדָא בְּהַעֲרֵל דַּף ע"ח גַּבֵּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִצְרִי שֵׁנִי שֶׁנִּשָּׂאמִצְרִית רִאשׁוֹנָה וכו' וּפָרֵיךְ מר' יוֹחָנָן

עַצְמוֹ וּמְשַׁנֵּי בְּעָלְמָא בָּתַר דִּידַן׳ אָזְלִינַן וְשָׁאנֵי הָכָא דְּאָמַר קְרָא אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם וכו׳ וּמִטַּעַם זֶה כָּתַב ז״ל דִּדְבָרָיו קַיָּמִים.

וְאֵין לוֹמַר אֵימָא אִיפְּכָא דִּקְרָא דְּהָאשָׁה וִילָדִים אֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּעִוּבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הֵיכָא דְּאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדֵךְ עֶבֶד נָאֶמַר דְּלָא יְהֵיוּ דְּבָרָיו קַיָּמִים וְהַטַּעַם כֵּיוָן דקי״ל בְּכָל דְּוֹכְתָא דְּעִוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא נִרְאֶה דְּלְהָכִי מְהַנֵּי לָן סְבָרַת הָרָאָבָ״ד שֶׁכָּתַב בְּסֵיפָא דְּאֵין דְּבָרָיו קַיָּמִים כֵּיוָן דַּעֲדַיִן לֹא בָּא לָעוֹלָם וְכֵיוָן דְּאֵין כָּאן סְבָרָא יוֹתֵר רָאוּי שֶׁנֶּאֱמַר דְּהָאשָׁה וִילָדֶיהָ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן אֲתָא לְאַשְׁמוֹעִי׳ דְּעִוּבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ דַּוְקָא הֵיכָא דְּאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין וּוְלָדֵךְ עֶבֶד וכו׳ זֶה דַּעְתִּי במ״ש בה׳ עֲבָדִים: וַעֲדַיִן לֹא בָּא הַיְישׁוּב בָּמָּה שֶׁפָּסַק בפ״ד מה׳ פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים וְהוּא עִיקַּר הַכֹּל אֲשֶׁר אָנוּ מְבַקְּשִׁים וְנִרְאֶה לִי שֶׁדַּעַת הָרַמְבַּ״ם ז״ל בְּזֶה נָכוֹן מְאֹד וְהוּא ז״ל ס״ל דְּטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּקָאָמַר רָצָה מִתְכַּפֵּר בָּהּ וכו׳ לָא הָוֵי מְשׁוּם דְּקָסָבַר אִם שִׁיְּירוּ מְשֻׁוָּיִר אֶלָּא טַעְמָא הָוֵי מְשׁוּם דְּאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשַׁבָּת הֶקְדֵּשׁ וְאע״ג דְּאָמְרִינַן בָּתַר הָכִי מַתְקִיף לַהּ רָבָא מִמַּאי דְּטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אִם שִׁיְּירוּ מְשֻׁוָּיִר דִּילְמָא הַיְינוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשַׁבָּת הֶקְדֵּשׁ וא״ל רַב הַמְנוּנָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר תַּלְמִידֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְיָתֵיב קַמֵּיהּ ר׳ יוֹסֵי וְלָא אַהְדַּר לֵיהּ הַאי שִׁנּוּיָא וְאַתְּ אָמְרַתְּ טַעְמַיְהּ דר׳ יוֹחָנָן מְשׁוּם דְּאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשַׁבָּת הֶקְדֵּשׁ אַלְמָא א״א לוֹמַר דְּטַעְמֵי׳ דר׳ יוֹחָנָן הַוָּה מש״ה כְּבָר אָמְרִינַן בפ׳ בָּתְרָא דְּכְרִיתוֹת דַּף כ״ז דס״ל לר׳ יוֹחָנָן אָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשַׁבָּת הֶקְדֵּשׁ וֶהֱבִיאוֹ הָרַמְבַּ״ם בִּפְסַק הֲלָכָה בפי״ב מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים ז״ל וְלַד תּוֹדָה וּתְמוּרָתָהּ וְהַמַּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וכו׳ וְאִם עֲדַיִן לֹא כִּפֵּר בָּהּ וַהֲרֵי הִיא וַחֲלִיפָתָהּ אוֹ הִיא וּוְלָדָהּ וכו׳ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים לְהָבִיא לֶחֶם ע״כ וְהִיא הִיא הַמִּימְרָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן בפ׳ בָּתְרָא דִּכְרִיתוּת וְאע״ג דְּכָתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק כֵּיצַד מַעֲרִימִים דְּצָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין שֶׁבָּת הֶקְדֵּשׁ דְּתוֹדָה לְשֶׁבָּת הֶקְדֵּשׁ דְּחַטָּאת דְּבַעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּבָרוֹ כְּפִי הַסֶּוּגְיָ׳ דְּפֶרֶק כֵּיצַד מַעֲרִימִים דְּקָמוּקֵי לָהּ טַעְמָא דר׳ יוֹחָנָן דְּאִם שִׁיְּירוּ מְשֻׁוָּיִר אֲבָל הָרַמְבַּ״ם ז״ל לֹא סָמַךְ אַהַךְ סֶוּגְיָא אֶלָּא אַסֶּוּגְיָא דְּמָנָחוֹת פֶּרֶק הַתּוֹדָה דַּף פ״א א״ל רַב אָשֵׁי לְרַב כָּהֲנָא אִם לר׳ יוֹחָנָן דְּאָמַר הִפְרִישׁ חַטָּאת מְעֻבֶּרֶת וכו׳ א״ל מַאן לֵימָא לַן דְּאָמַר ר׳ יוֹחָנָן אִם שִׁיְּירוּ מְשֻׁוָּיִר דִּילְמָא אִם שִׁיְּירוּ אֵינָהּ מְשֻׁוָּיֶרֶת וְהַיְינוּ טַעְמָא דר׳ יוֹחָנָן דְּאָמַר אָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשַׁבָּת הֶקְדֵּשׁ ע״כ מִדְּלָא קָמְשַׁנֵּי תַּלְמוּדָא עֲלָהּ מִיָּדִי כִּי הֵיכִי דְּקָמְשַׁנֵּי בִּתְמוּרָה אַלְמָא דְּטַעְמָא דר׳ יוֹחָנָן הָוֵי מְשׁוּם דְּאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשַׁבָּת הֶקְדֵּשׁ וּלְכָךְ פָּסַק הָרַמְבַּ״ם ז״ל כר׳ יוֹחָנָן בפ״ד מה׳ פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים מֵהַךְ טַעְמָא דִּכְתִיבָנָא וּלְעוֹלָם דְּבָעַלְמָא עִוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְאע״ג דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בְּפֶרֶק הַתּוֹדָה דַּף פ׳ כָּל שֶׁבְּחַטָּאת מַתָּה וכו׳ וּמַסִּיק בַּגְּמָרָא מַאי קמ״ל לְאַפּוֹקֵי דר׳ יוֹחָנָן וכו׳ לָא קי״ל כִּשְׁמוּאֵל בְּהָא אֶלָּא כְּרַבִּי יוֹחָנָן וה׳ חַטָּאוֹת מֵתוֹת לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם הַיְינוּ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִתְכַּפֵּר בָּם וקי״ל כר׳ יוֹחָנָן לְגַבֵּי שְׁמוּאֵל וּבְכָל מָקוֹם קי״ל דְּעִוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וז״ש ה׳ הַמַּגִּיד בפ״ג מה׳ נְחָלוֹת דְּהָכָא עִוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וכו׳ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה.

אֲבָל עֲדַיִן צ״ע בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם מֵהָא דְּאָמְרִי׳ פ׳ הֶעֱרֵל דַּף ע״ח א״ר יוֹחָנָן מִצְרִי שֶׁנִּי שֶׁנִּשָּׂא מִצְרִית רִאשׁוֹנָה בְּנָהּ שֵׁנִי אַלְמָא עִוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וּפָרִיךְ מר׳ יוֹחָנָן דְּאָמַר הִפְרִישׁ חַטָּאת וכו׳ וּמְשַׁנֵּי דִּילְמָא שָׁאנֵי הָתָם דִּכְתִיב אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ תִּלָּאוּ בְּלֵידָה ע״כ מַשְׁמַע דלר׳ יוֹחָנָן עִוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְדַוְקָא גַּבֵּי מִצְרִי הוּא דְּאָמְרִינַן דְּבָתַר הָאֵם אָזְלִינַן מִדִּכְתִיב אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ וכו׳ וְהָרַמְבַּ״ם ז״ל בפי״ב מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִיאָה כָּתַב ז״ל מִצְרִי שֶׁנִּי שֶׁנִּשָּׂא מִצְרִית

שְׁנִיָּה וְכֵן מִצְרֵי רִאשׁוֹן שֶׁנָּשָׂא מִצְרִית שְׁנִיָּה הַוָּלָד שֵׁנִי שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם הַכָּתוּב תְּלָאָן בְּלֵידָה ע"כ וּמִדְּחֻוְצַרְךְ הָרַמְבַּ"ם ז"ל לְהָבִיא פָּסוּק אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דְּהַכָּתוּב תְּלָאָן בְּלֵידָה אַלְמָא מַשְׁמַע דְּעוּבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וכה"ג מְשַׁנֵּי בַּגְּמָרָא שָׁאנֵי הָכָא דִּכְתִיב אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ וכו'.

וְנִרְאֶה דְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל לֹא חֲזָצְרַךְ לְהָבִיא פָּסוּק זֶה אֶלָּא בַּעֲבוּר חַלֻּקַּת מִצְרֵי רִאשׁוֹן שֶׁנָּשָׂא מִצְרִי שְׁנִיָּה דְּלָא אָזְלִינַן בָּתַר הָאֵם אֶלָּא מַחְמְרִינַן בָּהּ לְחוּמְרָא וְיִהְיֶה בְּנוֹ שֵׁנִי וְהַטַּעַם כמ"ש ה"ה מִשְׁנָה שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל מְפָרֵשׁ דְּכֵיוָן דִּכְתִיב אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ וכו' וְאִי אֶפְשָׁר לְלֵידָה בְּלֹא אָב בעי' שֶׁיִּהְיֶה שְׁלִישִׁי מֵאָב וְאֵם וּבַעֲבוּר זֶה לְבַד חֲזָצְרַךְ לְהָבִיא הַפָּסוּק דַּאֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם.

אֲבָל ה' בַּעַל הַטּוּרִים הִפְלִיא לַעֲשׂוֹת בַּטּוּר א"ה סִימָן ר' שֶׁכָּתַב הַדִּין דְּמִצְרֵי שֵׁנִי שֶׁנָּשָׂא רִאשׁוֹנָה דְּהַוָּלָד שֵׁנִי וְלֹא הֻבִיא פָּסוּק כְּלָל מְשׁוּם דס"ל ז"ל דְּעוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְהַמִּצְרֵי רִאשׁוֹן שֶׁנָּשָׂא שְׁנִיָּה ס"ל דְּהַוָּלָד שְׁלִישִׁי כְּדִבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל דְּלְעוֹלָם בָּתַר הָאֵם אָזְלִינַן וְהַטַּעַם מְשׁוּם דְּעוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ וְלֹא חֲזָצְרַךְ לְהָבִיא בְּזֶה שׁוּם פָּסוּק כְּלָל.

כְּלָל הָעוֹלָה דְּבְכָל מָקוֹם בַּתַּלְמוּד הַדִּין דִּין אֱמֶת לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּעוּבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ לְבַד מִסַּרְפוּת וְכָךְ הוּא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת וְהַטּוּר אֲבָל הר"א ז"ל וּר"ח ס"ל דְּעוּבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וּכְבָר הִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּאֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִים לר"ת מֵהַסְּוּגְיָא דפ' הַפָּרָה וְהָרָאָב"ד צָרִיךְ לְתָרֵץ עַלָּה דְּהָוְיָא דְּלָא כְּהִלְכְתָא כִּדְפָרְשִׁינַן הִלְכָךְ הַדִּין דִּין אֱמֶת כְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְכֵן רָאוּי לְהוֹרוֹת בְּסָפֵק שֶׁיִּפּוֹל בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסִיף לֶקַח: דַּף סט מַתְנִיתִין ר"ט וכו' גְּמָרָא אִיבַּעְיָא לְהוּ וכו' כָּתַב רַשְׁ"י ז"ל טִיהֲרָתָּ אֶת הַזְּכָרִים שֶׁיֵּלְכוּ וכו' וְקָשֶׁה לָמָּה כָּתַב שֶׁיֵּלְכוּ וכו' וְנִרְאֶה דה"ק מִדְּקָאָמַר וְלֹא טִיהֲרָתָּ אֶת הַנְּקֵבוֹת דְּהָא נְקֵבוֹת נָמֵי אֶפְשָׁר דְּיִשְׁאוּ עֲבָדִים בְּדִיעֲבַד לְכָךְ כָּתַב דְּאֵין דֶּרֶךְ לֵילֵךְ נָשִׁים וכו' וּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא ר"ט לְכַתְּחִלָּה קָאָמַר פִּי' דְּהֵא מֻוָּתָר לְקַח לְכַתְּחִלָּה אֲבָל אִי אָמְרִינַן דְּיַשְׁאוּ לוֹ עֵצָה לִגְנוֹב אוֹ לְהַמְכֵּר בע"ע דְּבְאִשָּׁה לֹא שַׁיָּךְ שֶׁתִּמָּכֵר וְנִמְכַּר בִּגְנֵיבָתוֹ וְלֹא בִּגְנֵיבָתָהּ וְזֶה לָא מִקְרֵי לְכַתְּחִלָּה דְּכָל זֶה בְּדִיעֲבַד מִקְרֵי כֵּיוָן דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא לְהַשִּׂיאָהּ מִבְּלִי שֶׁיִּמָּכֵר בע"ע: תּוֹסָפוֹת אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ וכו' הָעוי"ל הוּא ג"כ מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא הָיָה בְּנֻסְחָתָם וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִי מַמְזֵר נוֹשֵׂא שִׁפְחָה לְכַתְּחִלָּה אוֹ לֹא כְּפִי הַסְּוּגְיָא הַדָּבָר פָּשׁוּט דר"ט לְכַתְּחִלָּה קָאָמַר אֲבָל כְּפִי מַה שֶׁנִּרְאֶה בְּדִבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לִסְפֵּק בִּזְמַנֵּנוּ זֶה וְזֶה כִּי יָדוּעַ הוּא שֶׁהַמַּמְזֵר שֶׁהִתִּירוּ לוֹ חֲכָמִים שֶׁיִּשָּׂא שִׁפְחָה הִיא וַדַּאי שִׁפְחָה שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ הַמִּצְוֹת כְּדַת יְהוּדִית וכ"כ רַבִּי יְרֻחָם בְּבֵירוּר וְהַדְּבָרִים הֵם בְּרוּרִים דאל"כ ה"ל נָכְרִית גְּמוּרָה וְאָסוּר מִשּׁוּם לֹא תִתְחַתֵּן בָּם.

וְהַשִּׁפְחָה כד' שֶׁתִּקָּרֵא שִׁפְחָה צָרִיךְ שֶׁיַּטְבִּילֻנָּה לְשֵׁם עֲבָדוּת וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵין בָּהּ דִּין שִׁפְחָה וכ"כ הָרַב מוהריב"ל ח"ג סִימָן מ"ה ז"ל אֲבָל בנ"ד לֹא הֻחְזְקָה מֵעִיקָּרָא שֶׁטְּבָלָה לְשֵׁם עֲבָדוּת אַדְּרַבָּא א' מִנֵּי אֶלֶף שֶׁעוֹלָה עַל דַּעְתּוֹ לְטָבּוֹל שִׁפְחָתוֹ לְשֵׁם עֲבָדוּת שֵׁנִית מַה שכת' בְּסִימָן הנז' וּבְחֵלֶק א' סִימָן י"ב דַּף ט"ו י"ו הֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְכָתַב ז"ל אֲבָל.

לְכוֹחַ שֶׁלָּנוּ רָאָה רְאִינוּ כִּי אֵינָם אֲצִלֵּנוּ אֶלָּא כִּשְׁכִירוּת בְּעָלְמָא: פֶּרֶק עֲשָׂרָה יוּחַסִין אֵין שׁוֹאֲלִים בְּשָׁלוֹם וכו' כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּדַוְקָא בִּשְׁאֵלַת שָׁלוֹם אֲבָל לִשְׁלוֹחַ לָהּ בְּשָׁלוֹם אפי' ע"י בַּעֲלָהּ אָסוּר ע"כ.

וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאֵין מָקוֹם לְפֵירוּשָׁם כְּפִי מַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא פֶּרֶק הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִי' וְנִרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָפוֹת כָּתְבוּ זֶה אַחַר מַסְקָנַת הַגְּמָרָא וּבְקַל יִתְבָּאֵר וּלְעִנְיַן הֲלָכָה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פכ"א מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי בִיאָה ז"ל אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִשָּׁה כְּלָל בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה בֵּין שְׁפָחָה בֵּין מְשֻׁחְרֶרֶת בְּאֵיזֶה שִׁמּוּשׁ אָמְרוּ רְחִיצַת פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו וְהַצָּעַת הַמִּטָּה וכו' וה"ה זלה"ה כָּתַב שֶׁהוֹצִיאוֹ מִן הַיְרוּשַׁ' וְהַיְרוּשַׁ' לְמַדְקְדֵק בִּדְבָרָיו יָפֶה נִרְאֶה שֶׁהוּא הֵפֶךְ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְהַדָּבָר יִתְבָּאֵר בְּמַעַט עִיּוּן לַמַּעֲמִיק בַּלָּשׁוֹן וְאֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ סֶמֶךְ בְּמַה שֶׁאָנוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בַּשְּׁפָחוֹת וישגם רְאִיָּיה לַמְּנָהָג מֵהַמָּרְדְּכַי עִם שֶׁבָּאֱמֶת בְּעֵינַי ה' מוהרי"ק ז"ל רַע כְּמוֹ שֶׁתִּרְאֶה בַּטּוּר א"ה: אִינִי וְהָא אִיקְּלַע רַב לְבֵיבָר שָׁפִי וכו' מַאי לָאו בְּיַחְסוּתָא וכו' הַהֶכְרֵחַ נִרְאֶה דה"ק דְּוַדַּאי בְּיַחְסוּתָא הוּא דְּאִי בִּשְׁתִיקוּתָהּ אֵיךְ הָוָה יָדַע זֶה רַב עִם כְּנִיסָתוֹ לְבֵי בַּר שָׁפִי דְּהַשְׁתִיקוֹת' הוּא כְּשֶׁהוּא בִּפְנֵי אֲנָשִׁים וְיַעֲלְבוּ לוֹ וְיִשְׁתּוֹק וּמְשַׁנֵּי לָא וּשְׁתִיקוּתָהּ וּדְחֵיק הַשְׁתָּא דה"ק לְהוּ בְּדוּקוּ אִי שָׁתְקִי אִי לָא דְּהַשְׁתָּא לָא הָוֵי מַאי דְּאִיקְּלַע לְבֵיתוֹ דַּוְקָא אֲבָל הַכַּוָּנָה הָיְתָה לְבָוְדְקוֹ עִם הָאֲנָשִׁים: ת"ר גֵּר נוֹשֵׂא מַמְזֶרֶת וכו' ה' קְהָלִי כְּתִיבִי קָשֶׁה עַל מַה שֶּׁכָּתַב רַשְׁ"י ז"ל מִדַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתְּבִינְהוּ לְכִלְהוּ בַּחֲדָא אַזְהָרָה דְּמָה רָאָה עַל כָּכָה לוֹמַר יִיתּוּרָא דְּקָהָלִי הוּא מִדְּלָא כַּתְבִינְהוּ בַּחֲדָא וְחַד קָהָל דְּלִכְאוֹרָה מִלְּשׁוֹנָא דְּגְמָרָא מַשְׁמַע דְּמִיְּיתוּרָא דְּקָהָלִי דְּרִישׁ לֵיהּ דַּהֲוָה סָגֵי לְמִכְתַּב לֹא יָבֹא מַמְזֵר וְלֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בְּקָהָל ה' וְהַקָּהָל קָאֵי אַכֻּלְּהוּ.

עוֹד קָשֶׁה שֶׁרַשְׁ"י הִתְחִיל בְּתְחִילַת לְשׁוֹנוֹ דַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתְּבִינְהוּ לְכִלְהוּ בַּחֲדָא אַזְהָרָה וְסַיֵּים לוֹמַר לֹא יָבֹא מַמְזֵר וְעַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בַּקָּהָל גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם וכו' וְלָמָּה הֻזְקַרְךְּ עוֹד אַזְהָרָה דְּדוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא בּוֹ דְּבַחֲדָא אַזְהָרָה סָגֵי לֹא יָבֹא מַמְזֵר וְעַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי בְּקָהָל ה' עַד עוֹלָם וְזֶה אֶפְשָׁר לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּכֵינָן דְּדוֹר עֲשִׂירִי הָוֵי כְּמִשְׁתַּקַּע מִמֶּנּוּ שֵׁם מַמְזֵרוּת וְשֵׁם עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי לְהָכִי כָּתַב בּוֹ לָאוּמְיֻוָּחָד וְאֵינוֹ מַסְפִּיק.

עוֹד קָשֶׁה דְּכֵינָן דְּהֻזְקַרְכוּ הָנֵי קְהָלִי דְּאִי לָא הֲוָה כְּתַב אֶלָּא תְּרֵי הֲוָה אֲמִינָא לְוִים וְכֹהֲנִים אֲבָל יִשְׂרָאֵל לֹא וכו' כְּמוֹ שפרש"י א"כ מְנָלַן דַּאֲתָא חַד לְמִשְׁרֵי שְׁתּוּקֵי בְּיִשְׂרָאֵל דִּילְמָא תְּרֵי קְהָלֵי אִיצְטְרִיכוּ לַכֹּהֲנִים דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב אֶלָּא חַד הָיִיתִי אוֹמַר דַּוְקָא כֹּהֵן גָּמוּר אֲבָל חֲלָלִים כֵּינָן דְּמֻתָּרִים בְּגִיּוֹרֶת וּמְשֻׁחְרֶרֶת הָיִיתִי אוֹמֵר דְּיֵהְיוּ מֻתָּרִים בְּמַמְזֶרֶת לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קָהָל א' לַחֲלָלִים וְחַד לְלֵוִי וְחַד לְיִשְׂרָאֵל וְהַשְׁתָּא לָא אַיְיתִי' לִשְׁתּוּקֵי בְּמַמְזֵר וְיֵשׁ בִּשְׁתּוּקֵי רַק א' וְנִרְאֶה דְּקָהָל מַשְׁמַע כָּל שֵׁבֶט הַכֹּהֵן דְּדַוְקָא בְּכֹהֵן ולו' הוּא דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא לְקַמָּן אִי נָפְקִי מֵחַד קָהָל אוֹ לֹא.

אֲבָל פָּשׁוּט דִּבְכָל גַּוְונָא דְּכֹהֵן קָהָל א' מִקְּרֵי וְעוֹד דַּחֲלָלִים לָא עֲדִיפִי מִלְוִים. וּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא וְחַד לְמִשְׁרֵי מַמְזֶרֶת וכו' אֵין לְדַקְדֵּק דִּבְלָאו קְרָא הָוָה יָדְעִינַן דְּמֻתָּרִים דְּדַוְקָא לְכֹהֲנִים וּלְוִיִּם ויש' גְּמוּרִים מוֹקְמֵי קְרָאֵי דְּקְהָלֵי דְּהַאי כֵּינָן דִּכְתִיב כְּתִיב קד קָהָל לְיִשְׂרָאֵל ע"כ עַל הַסָּפֵק אָזְלִינַן לְחוּמְרָא וְכֵינָן דְּהוּא בְּסָפֵק יִשְׂרָאֵל הָוָה אָסְרִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם דְּסָפֵק אוֹרָיְיתָא לְחוּמְרָא מש"ה אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְהַתִּיר.

ע"ב אָמַר רָבָא מִי אִיכָּא דְּדָרִישׁ מִילְּתָא כִּי הַאי וכו' פי' כִּי הַאי דַּוְקָא אֲבָל הוּא דָּרַשׁ מִתְּחִלָּה דְּמֻתָּר בְּכֹהֶנֶת ומש"ה דָּרַשׁ לָהֶם ג"כ דְּמֻתָּר בְּמַמְזֶרֶת דְּטָבָא לְהוּ עָבְדִי דְּהַשְׁתָּא לְאֵירַע בְּעֵינֵיהֶם כ"כ.

תוס' חֲמִשָּׁה קָהָלִי דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ קָהָל פי' שֶׁאֵינָם מוֹלִידִים וְלֹא יַעֲשׂוּ קָהָל: פִּיסְקָא אֵלּוּ הֵן וכו' מַאי אָמְרַתְּ דִּילְמָא אָזְלָא וכו' וְהַתּוֹרָה אָמְרָה קָשָׁה לְמַאי אִיצְטְרִיךְ הַךְ טַעְמָא דְּהַתּוֹרָה אָמְרָה וכו' דִּבְלָאו הָכִי הו' סְפֵק סְפֵקָא סָפֵק אִי אָזְלָא אִיהִי לְגַבַּיְיהוּ אוֹ לֹא ואת"ל דְּאָזְלָא אִיהִי לְגַבַּיְיהוּ וְהָווּ לֵיהּ מֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה סָפֵק וְהָרִיטְבָ"א ז"ל נִתְעוֹרֵר בָּזֶה וְתֵירֵץ תֵּירוּצִים ע"ש וְהַנָּ"ל דְּהֲוָצְרָךְ בעה"ג לוֹמַר הַךְ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּהַךְ סָפֵקָא אֵינוֹ מִתְהַפֵּךְ וְלֹא הו' סְפֵק סְפֵקָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ קְצָת מִבַּעֲלֵי הַכְּלָלִים וְאִי מְהַפְּכִינַן הַסָּפֵק וְנֶאֱמַר סָפֵק אִם נִבְעֲלָה לְמַמְזֵר אוֹ לְיִשְׂרָאֵל שׁוּב לֵיכָּא לְמֵימַר את"ל דְּנִבְעֲלָה לְמַמְזֵר וכו' דְּאִם נִבְעֲלָה לְמַמְזֵר אֲסוּרָה בְּהֶחְלֵט.

וְהָרַב מוהרי"ן לֵב בְּקְצָת מְקוֹמוֹת מִסְפָּרָיו כָּתַב דְּהָוֵי ס"ס אע"פ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּשְׁנֵי צְדָדָיו וְהֵבִיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּכְתֻבּוֹת וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א בִּשְׁמַעְתִּין אֶפְשָׁר לוֹ גַּם כֵּן לְהָבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו מִדְּלָא תֵּירֵץ מַאי דְּתָרֵיצְנָא וק"ל: אֶלָּא מֵעַתָּה וכו'.

קָשָׁה דַּאֲפִילּוּ אֲמַרְתְּ דְּשְׁתּוּקֵי אָסוּר ג"כ מִן הַתּוֹרָה תִּקְשֵׁי לֵיהּ נַמִּי דְּשְׁתּוּקֵי לֹא יִשָּׂא שְׁתּוּקֵית דְּכֵינָן דְּאָסוּר הַסָּפֵק מִדְּאוֹרַיְיתָא דִּילְמָא הָוֵי זֶה יִשְׂרָאֵל וְזֶה מַמְזֵר וְכֵינָן שֶׁכֵּן הֵיכִי קָאָמַר אֶלָּא מֵעַתָּה דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי ק' כִּדְפָרִישִׁית.

וְנִרְאֶה שֶׁאִם אִיסּוּרוֹ הָיָה ד"ת לֹא הָיָה מִשּׁוּם סְפֵיקָא אֶלָּא כְּמִשְׁפָּחָה פְּסוּלָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ דְּאָמְרָה תּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר וְעָשָׂה בּוֹ סָפֵק כְּנִדְאֵי ומש"ה הַשְּׁתּוּקֵי הי' מֻתָּר בִּשְׁתּוּקֵית כְּמוֹ מַמְזֵר דְּמֻתָּר בְּמַמְזֶרֶת אֲבָל הַשְּׁתָּא דְּתָלֵי טַעְמָא מִשּׁוּם שָׁמָּא יִקַּח אֲחוֹתוֹ ק' כִּדְפָרִישִׁית: בְּקָהָל וַדַּאי הוּא דְּלֹא יָבֹא ק' לְמַאי אִיצְטְרִיךְ לְמֵימַר בַּקָּהָל וַדַּאי וכו' דְּהָא מִקָּהָל וַדַּאי לָא נָפְקָא לָן אֶלָּא דְּשְׁתּוּקֵית מֻתֶּרֶת בְּמַמְזֵר כְּדִלְעֵיל אֲבָל מַמְזֵר וַדַּאי הוּא דְּנָפְקָא לָן מִמַּאי דִּנְקֵט רָבָא בְּמֵימְרֵיהּ דְּדַבַּר תּוֹרָה שְׁתּוּקֵי כָּשֵׁר וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּהוֹכִיחַ מִקְּרָא דְּמַמְזֵר סָפֵק יָבֹא בְּקָהָל ה' סד"א שֶׁתְּהֵא אָסוּר הַשְּׁתּוּקֵית בְּמַמְזֵר כְּדִלְעֵיל אֲבָל מַמְזֵר וַדַּאי הוּא דְּנָפְקָא לָן מִמַּאי דִּנְקֵט רָבָא בְּמֵימְרֵיהּ דְּדַבַּר תּוֹרָה שְׁתּוּקֵי כָּשֵׁר וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּהוֹכִיחַ מִקְּרָא דְּמַמְזֵר סָפֵק יָבֹא בְּקָהָל וַדַּאי הוּא דְּלֹא יָבֹא לוֹמַר דַּאֲפִילּוּ הָכִי בְּמַמְזֵר מֻתָּר כַּנ"ל כֵּינָן דְּאִיכָּא פְּנוּיָה וכו' מַשְׁמַע דְּמִיעוּט דְּפְנוּיָה הָוֵי כְּנֶגֶד מִיעוּט דַּאֲרוּסָה וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָא הָוֵי מִיעוּט גָּרוּעַ דְּבִפְנוּיָה נָמֵי אִיכָּא סָפֵקָא דִּילְמָא אָזְלָא הִיא לְגַבַּיְיהוּ כְּדִלְעֵיל וְהָווּ קְרוֹבִים וּמַמְזֵרִים קְבוּעִים דְּהָווּ כְּמֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה וְאִיכָּא מִיעוּט אֲרוּסוֹת וְאִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לִמְד"ה בְּעֵדִים פַּלְגָא דְּקְרוֹבִים מַמְזֵרִים וְהָיוּ רֻבָּא לְרֵיעוּתָא וְשָׁמָּא אִיכָּא רֹוב דִּפְנוּיוֹת וּבְהַךְ סָפֵקָא נָחְשָׁב כְּפַלְגָא וּפַלְגָא אִי נָמֵי דְּהַהִיא מֻחֲמֶת רְעָבוֹן מַכְרִיעַ וְעוֹד יֵשׁ תֵּירוּצִים: עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּקָאָמַר מֻחֲמֶת רְעָבוֹן מַאי סָפֵק אִיכָּא אִי מְצָאתוּ בר"ה אַיְידֵי דִּשְׁנֵי רְעָבוֹן קָטְלָא לֵיהּ כְּדִלְקַמָּן וְאִי בְּצִדֵּי ר"ה אֲפִילּוּ בְּלֹא רְעָבוֹן נָמֵי וְנִרְאֶה דְּהָתָם הָוֵי שְׁנֵי רְעָבוֹן וְהָכָא הָוֵי כִּרְעָבוֹן דְּיָדָהּ לְחוּדָהּ דְּאֶפְשָׁר דְּטַעְמָא דְּצִדֵּי ר"ה דְּכָשֵׁר מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' דְּמֻחֲמֶת רְעָבוֹן הִשְׁלִיכוּהוּ שָׁם וּמַאי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן הוּא אַמַּאי נְקֵט שְׁנֵי רְעָבוֹן א"נ מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן הָתָם הוּא מִדְּרַבָּנָן דְּמִשּׁוּם דְּמַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוּחֲסִין וַחֲכָמִים הוּא שֶׁחָלְקוּ בֵּין ר"ה לְצִדֵּי ר"ה דְּמִדְּאוֹרַ' הָוֵי כָּשֵׁר כֵּינָן דְּיֵשׁ לִתְלוֹת שֶׁהִשְׁלִיכוּהוּ מֻחֲמֶת רְעָבוֹן כַּנ"ל: תוס' בד"א וכו' פי' בַּקּוּנְטְרֵס דְּרָמֵי עֲלֵיהּ לְמֵידַק לְפִי שֶׁהוּא בְּמִי שֶׁפָּרַע וכו' כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' בַּהֲבִיאָם הַתְחָלַת דִּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל הוּא מִשּׁוּם שֶׁבַּעֲלֵי הַתּוֹסָ' חוֹלְקִים עָלָיו בָּזֶה לְפִירוּשָׁם שֶׁפֵּירְשׁוּ ז"ל דְּקָאֵי אַמְקָחוֹ בְּיָדוֹ דְּנֶאֱמָן מִטַּעַם מִגּוֹ וְהִנֵּה ע"כ בָּזֶה פְּלִיגִי עַל דִּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל דְּהָא טַעְמָם הָוֵי מִשּׁוּם דְּהָוֵי

נֶאֱמָן בְּמִיגּוֹ דְּמָצֵי אָמַר לֹא מָכַרְתִּי וְהִנֵּה לְדַעַת רַשְׁ"י זַ"ל לָא מָצֵי לְמֵימַר לֹא מָכַרְתִּי כֵּינָן דְּקָאֵי עֲלֵיהּ בְּמִי שֶׁפָּרַע וְהַתּוֹסָ' כְּפִי הַנִּרְאֶה אֵינָם מַקְפִּידִים בָּזֶה.

עוֹד כָּתְבוּ ולפ"ז גֶּרְסִי' וְלֹא יָדַע וְלָא גָּרְסִי' וְלֹא יָדוּעַ שֶׁמַּשְׁמַע שֶׁאֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁים לִידִיעָתוֹ וכו' הָכִי צָרִיךְ לְמִגְרַס בְּדִבְרֵיהֶם זַ"ל אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָשׁוּם לֵב בְּמַאי דְּהֶאֱרִיכוּ וְחָזְרוּ וְשָׁנוּ דִּבְרֵיהֶם בְּאָמְרָם ולפ"ז צ"ל דְּלָא יָדַע וכו' שֶׁהֵם דִּבְרֵי מֻוָתָּר.

וְאֶפְשָׁר דְּהִרְגִּישׁוּ זַ"ל דְּאַמַּאי אוֹקֶמְתָּ דְּלָא יָדַע נֵימָא דְּיָדַע וְקָאָמַר מִזֶּה לָקַחְתִּי מִדַּעְתּוֹ וּמִזֶּה בע"כ לז"א ולפ"ז צ"ל דְּלָא יָדַע דְּאִם יָדַע פְּשִׁיטָא הוּא וְלֹא הֻזְקַרְךְּ לְאוֹמְרוֹ וְדוֹחֵק. וְהַנִּרְאֶה יוֹתֵר דְּהַתּוֹ' הִרְגִּישׁוּ דִּכְשֶׁאָמַר וְלָא יָדַע הֵי מִדַּעְתַּיְ' וְהֵי בע"כ הֵיכִי קָאָמַר בַּגְּמָרָא נֶאֱמָן בַּעַל הַמֶּקַח לוֹמַר לָזֶה מָכַרְתִּי וְלָזֶה לֹא מָכַרְתִּי כֵּינָן דְּלָא יָדַע צ"ל דה"ק לָזֶה מָכַרְתִּי פי' עִם שֶׁבֶּאֱמֶת מא' הֵיא מִדַּעְתִּי ומא' בַּעַל כָּרְחִי עכ"ז אֲנִי אֵינִי רוֹצֶה לְמִכּוֹר אֶלָּא לָזֶה אֶלָּא דְּקֶשֶׁה לָזֶה דא"כ מַאי אִרְיָא דְּלָא יָדַע אפי' יָדַע נָמֵי יֹאמַר לְזֶה אֲנִי רוֹצֶה לְמָכּוֹר אֶלָּא ע"כ צ"ל דה"ק לָזֶה מָכַרְתִּי פי' שֶׁאֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מִי נָתַן לִי מִדַּעְתִּי מ"מ לָזֶה מָכַרְתִּי וְאָמְדַן דַּעַת הוּא שֶׁזֶּה הָיָה מִדַּעְתּוֹ וְלָזֶה אָמְרוּ הַתּוֹסָ' ולפ"ז צ"ל דְּלָא יָדַע שֶׁאִם יָדַע מִי הָיָה מִדַּעְתּוֹ שׁוּב אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁלֹּא מָכַר אֶלָּא לְאַחֵר וְאָמְדַן דַּעַת הִיא וַדַּאי שַׁלְמֵי שֶׁנִּתְרַצָּה הוּא דְּמָכַר וק"ל: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הֶאֱרַכְתִּי בְּבֵיאוּרֵי לח"מ וּכְדֵי שֶׁלֹּא יְחַסֵּר בָּזֶה מְאוּמָה אֲבָאֵר בְּקִצָּרָה מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם לְעִנְיַן הַדִּין בַּטּוּר ח"מ סִימָן רכ"ב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם.

דִּבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל בָּזֶה נוֹטוֹת כְּפִי פְּשׁוּטוֹ אֶל דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל וּכְבָר הָרֹא"שׁ זַ"ל תָּמַהּ עַל דְּבָרָיו וְהֵ"א בָּאֱמֶת קֻוּשְׁיָא אַלִּימְתָּא. וְעוֹד אֲנִי מוֹסִיף לְתִמּוֹהַּ עָלָיו לְדַעַת הָרַב דְּמַתְנִי' דִּשְׁנַיִם אוֹחֲזִין לָא קָאֵי אֶלָּא אַרִישָׁא דְּאַיְירִי בִּמְצִיאָה אֲבָל הַסֵּיפָא דְּמֻקָּח וּמִמָּכָר אַיְירִי כְּשֶׁהַמֻּקָּח הוּא בְּיַד הַלּוֹקֵחַ אַמַּאי הֻזְקַרְךְּ בַּעַל הַתַּלְמוּד לַעֲשׂוֹת צָרִיכוּת אַחֵר בֵּין מְצִיאָה לְמֻקָּח וּמִמָּכָר דְּכֵינָן דְּהָרִישָׁא אַיְירִי כְּשֶׁהֵם אֲחוּזִים בָּהּ וְסֵיפָא דְּמֻקָּח וּמִמָּכָר אַיְירִי בְּשֶׁהַמֻּקָּח הוּא בְּיַד הַמּוֹכֵר לָא דָּמְיָין אַהֲדָדֵי וְלֹא צָרִיךְ לָתֵת צָרִיכוּת בֵּינֵיהֶם.

ומ"ש לְעִנְיַן הַדִּין אֵין שׁוּם קֻושְׁיָ' עָלָיו בְּמַה שֶּׁמּוּבָן מִדְּבָרָיו זַ"ל דְּאִי נָקֵיט זוּזֵי מֵחַד מִינַּיְיהוּ אפי' דְּהַמֻּקָּח בְּיָדוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר לָזֶה מָכַרְתִּי וכו' דְּהֵיא כְּדַעַת רַשְׁ"י זַ"ל אֶלָּא שֶׁהַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ זַ"ל תָּמְהוּ עֲלֵיהֶם דְּלָמָּה יְהֵא נֶאֱמָן כְּשְׁנַיִם וְהָרַמְבַּ"ם זַ"ל לֹא נָתַן לוֹ כֹּחַ אֶלָּא כְּעֵד אֶחָד וְהוּא כְּדַעַת הַתּוֹסָ' זַ"ל וּמִתּוֹךְ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל יֵשׁ לְדַיֵּיק בְּבֵירוּר שֶׁאִם מֻקָּחוֹ בְּיָדוֹ נֶאֱמָן כְּעֵד אֶחָד שֶׁכָּתַב זַ"ל לְפִיכָךְ אִם נָטַל הַדָּמִים מִשְּׁנַיִם וְנָטַל מֵאֶחָד מִדַּעְתּוֹ וּמִמִּי שֶׁרָצָה בע"כ וְלֹא יָדַע מִמִּי נָטַל מִדַּעְתּוֹ וּמִמִּי בע"כ אֵין כָּאן עֵדוּת וְכָל אֶחָד נִשְׁבָּע וכו', ע"כ מַשְׁמַע דְּוָקָא מִשּׁוּם דְּלָא יָדַע הָא אִם יָדַע נֶאֱמָן לְפָטְרוֹ מִשְּׁבוּעָה וְזֶה דָּבָר בָּרוּר בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם.

וְכֵן דְּקָדֵק הר"א זַ"ל מִדְּבָרָיו. וְתָמַהְתִּי מֵהָרַב מוהרי"ק זלה"ה בכ"מ שכ' עַל דִּבְרֵי ה"ה שֶׁלֹּא מָצָא גִּילּוּי בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל ע"ז וק"ל וְדַע דאע"פ דְּכְשֶׁלֹּא יָדַע הִשְׁוָה הָרַמְבַּ"ם זַ"ל הַדִּין בֵּין כְּשֶׁהַמֻּקָּח בְּיָדוֹ לְשֶׁאֵין הַמֻּקָּח בְּיָדוֹ נרא' דְּאֵין הַדִּין שָׁוֶה בְּעִנְיַן הַדִּיּוּק שֶׁיֵּשׁ לְדַיֵּיק בִּדְבָרָיו דְּהוּא זַ"ל כָּתַב בֵּין שֶׁהָיָה הַמֻּקָּח בְּיָדוֹ בֵּין שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדוֹ אֵין כָּאן עֵדוּת כְּלָל הָא אִם יָדַע מִמִּי נָטַל מִדַּעְתּוֹ וּמִמִּי בע"כ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם דְּאִי הַמֻּקָּח בְּיָדוֹ נֶאֱמָן כְּשְׁנַיִם וְאִי אֵין הַמֻּקָּח בְּיָדוֹ נֶאֱמָן כְּעֵד א' לְסַיֵּעַ לַחֲבֵירוֹ לְפָטְרוֹ מִשְּׁבוּעָה אִם הוּא תָּפוּס בָּהּ וְאִם חֲבֵירוֹ תָּפוּס בְּכֻלָּהּ יִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה לְהַכְחִישׁ הָעֵד.

ונ"ל לְדַקְדֵּק מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּאִי לָא נָקֵיט זוּזֵי אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶם וְאֵין הַמִּקָּח בְּיָדוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר לָזֶה מָכַרְתִּי וְיִהְיֶה שֶׁלּוֹ אֶלָּא דַּוְקָא בְּעֵד א' שֶׁכָּךְ כָּתַב סְתָם וַ"ל אֲבָל אִם אֵין הַמִּקָּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ הֲרֵי הוּא עֵד א' בִּלְבַד וּבִנְקֵט מֵאֶחָד מֵהֶם אַיְירֵי הָרַמְבַּ"ם מִדְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ לְפִיכָךְ אִם נָטַל הַדָּמִים מִשְּׁנַיִם וכו' כַּנִּרְאֶה דְּמֵעִיקָּרָא בִּנְקֵט מא' אַיְירֵי וְאַפִּ"ה קָאָמַר דְּנֶאֱמָן כא'.

ולפ"ז כִּדְפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְנִחְזֵי זוּזֵי מִמַּאן נָקֵיט אַרִישׁ פָּרִיךְ וע"ד שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' בְּדַעַת ר"ת דְּפָרִיךְ הָכִי נְהִי דְּמִקָּח בְּיָדוֹ אַמַּאי נֶאֱמָן אִם יֹאמַר אַמִּי שֶׁלֹּא קִבֵּל הַמָּעוֹת לָזֶה נִתְרַצֵּיתִי דְּמַשְׁמַע דְּנֶאֱמָן בְּכָל עִנְיָן וְעַל הָא מְשַׁנֵּי לָא צְרִיכָא דְּנָקֵיט זוּזֵי מִתַּרְוַיְיהוּ ולפ"ז אֲפִילּוּ הַמִּקָּח בְּיָדוֹ אִם קִבֵּל מָעוֹת מֵאֶחָד מֵהֶם אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר לָזֶה נִתְרַצֵּיתִי.

וּבְפִי' זֶה כָּתְבוּ הַתּוֹסְ' ז"ל ולפ"ז גָּרְסִינַן דְּלָא יָדַע וּכְדִכְתִיב לְעֵיל שֶׁיֵּשׁ טָעוּת בַּסְּפָרִים וְגַם הָרֹאֹ"ש בפ"ק דב"מ כָּתַב בְּשֵׁם ר"ח ז"ל הִלְכָךְ נִרְאֶה כפי' ר"ח שפי' בְּקִדּוּשִׁין בִּזְמַן שֶׁמִּקָּחוֹ בְּיָדוֹ נֶאֱמָן בְּמִגּוֹשָׁיְכוֹל לְיַתְּנוֹ לְאֵיזֶה צַד שֶׁיִּרְצֶה וְעָלָה פָּרִיךְ וְלִחְזֵי זוּזֵי מִמַּאן נָקֵיט וַאֲנַן סָהֲדֵי דִּלְאוֹתוֹ נִתְרַצָּה וּמְשַׁנֵּי הָתָם דְּנָקֵיט זוּזֵי מִתַּרְוַיְיהוּ וְאֵין יוֹדֵעַ מִמִּי קִבֵּל וכו' וְצָרִיךְ לְהָבִין שֶׁאִם גָּרְסִי' וְלֹא יָדַע דְּמַשְׁמַע שֶׁהַמּוֹכֵר לֹא יָדַע הֵיכִי קָאָמַר נֶאֱמָן בַּעַל הַמִּקָּח לוֹמַר לָזֶה מָכַרְתִּי וְלָזֶה לֹא מָכַרְתִּי דא"כ הָא שַׁפִּיר יָדַע כֵּיוָן דקא' לָזֶה מָכַרְתִּי וכו' וְנִרְאֶה דְּזֶה אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ כְּשֶׁאָמַר הַמּוֹכֵר שֶׁהֵם הִשְׁלִיכוּ הַמָּעוֹת בְּפָנָיו וְלֹא נָתַן אֶל לִבּוֹ מִי הִשְׁלִיכָם בְּפָנָיו בע"כ אֲבָל נַפְשׁוֹ אִוְּתָה לפ' שֶׁמֵּעוֹלָם הָיָה דַּעְתּוֹ רְצוּיָה אֵלָיו וּבְזֶה אֶפְשָׁר לְהָבִין דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וַ"ל וּמִיהוּ דִּבְרֵי הָרִי"ף וַ"ל אֵינָם ע"ד שפי' ה' בַּעַל הַטּוּרִים שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱמָן מִי שֶׁהַמִּקָּח בְּיָדוֹ לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵדִים וְאִלּוּ הָיְתָה אֲחָזָה אפי' בְּמִקָּצַת בְּדִבְרֵי הָרִי"ף וַ"ל יְכוֹלִים הָיִינוּ לְקָרְבוֹ אֶל הַסְּבָרָא וְלוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱמָן אפי' לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵדִים כָּל זְמַן שֶׁהַמִּקָּח בְּיָדוֹ וְהַטַּעַם הוּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַמִּקָּח בְּיָדוֹ וְיֵשׁ לְאֵל יָדוֹ לַחֲזוֹר בּוֹ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא מִי שֶׁפָּרַע יוּכַל לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵדִים כֵּיוָן שֶׁהוּא יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וּמִיהוּ אֵין נִרְאֶה כֵּן דַּעַת הָרִי"ף כְּלָל וּבְפִי' נִמְצָא כָּתוּב בְּשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א לְקִדּוּשִׁין וַ"ל אִשְׁתְּכַח הַשְׁתָּא לְהַאי פְּרוּשָׁא דְּכָל זְמַן שֶׁמִּקָּחוֹ בְּיָדוֹ אע"פ שֶׁיֵּשׁ עֵדִים שֶׁמָּכַר נֶאֱמָן לוֹמַר מִזֶּה קִבַּלְתִּי דָּמִים וְלֹא מִזֶּה אוֹ מִזֶּה קִבַּלְתִּי מִדַּעְתִּי וּמִזֶּה בע"כ כָּל זְמַן שֶׁאֵין עֵדִים מַכְחִישִׁים אוֹתוֹ אֲבָל אֵין מִקָּחוֹ בְּיָדוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן אֶלָּא כְּעֵד א' בִּלְבַד וַאֲפִי' אֵין עֵדִים שֶׁמָּכַר מִיהוּ נֶאֱמָן כְּעֵד א' דְּעָלְמָא עכ"ל ואע"ג דְּלָא כָּתְבוּ עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף הַסְּבָרָא מִיהָא סְבָרָא אַלִּימְתָּא הִיא דְּכֹל שֶׁיֵּשׁ עֵדִים בַּדָּבָר לֹא יְהֵא נֶאֱמָן.

וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בפי' ר"ת נִמְצִינוּ לְמֵדִי' שֶׁאֲפִי' אָמַר הַמּוֹכֵר שֶׁהִשְׁלִיכוּ הַמָּעוֹת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא הִכִּיר לָהֶם מִי הָיָה מִדַּעְתּוֹ וּמִי בע"כ נֶאֱמָן לוֹמַר רְצוֹנִי לְעוֹלָם הָיָה לִמְכּוֹר לָזֶה שֶׁדַּעְתִּי נוֹחָה הֵימֶנּוּ.

אֲבָל הַטּוּר הֵבִיא דִּבְרֵי ר"ת וְכָתַב ז"ל אִם נָקֵיט זוּזֵי מִתַּרְוַיְיהוּ וכו' וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזֶה מִדַּעְתּוֹ וּמֵאֵיזֶה בע"כ נֶאֱמָן לוֹמַר מִזֶּה קִבַּלְתִּי מִדַּעְתִּי וכו' שֶׁהֲרֵי דִּבְרֵי ר"ת הֵם אפי' לֹא יָדַע מִמִּי קִבֵּל כְּלָל וְעִיקָּר וּכְבָר יֵשׁ מָקוֹם לפ' דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' ור"ת בְּאֹפֶן אַחֵר וְזֶה נִרְאֶה יוֹתֵר וְאַחֲרֵי שֶׁפֵּרַשְׁנוּ דִּבְרֵי הָרִי"ף ור"ת נֹאמַר שְׁמָהּ שֶׁתָּמַהּ הָרֹאֹ"ש ז"ל עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף ז"ל וְהוּא תְּמִיהַת הַתּוֹסְ' בֶּאֱמֶת הֵיא תְּמִיהָא אֲבָל אֵין רְאָיָתוֹ ז"ל שֶׁהֵבִיא רְאָיָה עַל קֻוּשְׁיָתוֹ שֶׁהוּא כָּתַב ז"ל וק' לְפִי דִּכְשֶׁאֵין מִקָּחוֹ בְּיָדוֹ אפי' נָקֵיט זוּזֵי מַחַד מִינַּיְיהוּ אַמַּאי

מְהֵימַן טְפֵי מֵאִינִישׁ דְּעָלְמָא כֵּיוָן שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִן הַמִּקָּח וְכֵן מַשְׁמַע לְשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּ' דְּקָתָנֵי אֲבָל אֵין הַמִּקָּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ הֲרֵי הוּא כְּכָל אָדָם עכ"ל וְאֵין רְאָיָה מֵהַתּוֹסָפְתָּ' כְּלָל דְּהָא הִקְשׁוּ עָלֶיהָ בַּגְּמָרָא וְלִחְזֵי זוּזֵי מִמַּאן נָקֵט וְעָלָה מְשַׁנֵּי דְּנָקֵט זוּזֵי מִתַּרְוַיְיהוּ וכו' וְעָלָה הוּא דְּקָאָמַר בַּתּוֹסָפְתָּא דְּהָנֵי כְּכָל אָדָם אֲבָל אִי לָא נָקִיט אֶלָּא מא' מֵהֶם מִנָּלַן דְּלָא יִהְיֶה נֶאֱמָן ע"כ: תוס'.

שׁוּדָא דְּדַיָּנֵי וְעוֹד בפ"ק דְּגִיטִּין וכו' דַּע כִּי בפ"ק דְּגִיטִּין פרש"י ע"ד שפי' הָכָא אֲבָל הַתּוֹסָ' מַקְשֵׁי לוֹ מִלְּישָׁנָ' דְּאָמְרִי' הָתָם דְּיַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ מַה שֶּׁיִּרְצֶה כַּנִּרְאֶה דְּאֵין שׁוּם אוֹמֶד דַּעַת שֶׁיִּהְיֶ' נוֹטָה לָזֶה יוֹתֵר מִזֶּה וְזֶה מַשְׁמַע כפי' ר"ת דְּמַה שֶּׁיִּרְצֶה הַדַּיָּן יַעֲשֶׂה: תְּנִינָא חָדָא זִימְנָא פרש"י לָמָּה לִיהּ לְמַתְנִי' בְּתְרֵי דֵּוכְתֵי וכו' וְהַדִּין עִמּוֹ לפ' כֵּן וְלֹא כְּמוֹ בְּכָל שְׁאָר דֵּוכְתֵי דְּתַלְמוּדָא דְּפָרִיךְ לָמָּה לִי לְמַתְנִי' זִמְנָא אַחֲרִיתִי דְּהָא הָכָא אַבָּא שָׁאוּל קָאָמַר לָהּ וְהָתָם ר"ג אָמַרָהּ וְלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר בָּזֶה תְּנִינָא וכו': מַתְנִי' כָּל הָאֲסוּרִים וכו': גמ' מַאי כָּל הָאֲסוּרִים וכו' אִילֵימָא מַמְזֵרֵי וּנְתִינֵי הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וכו' כַּנִּרְאֶה דְּלָא הֲוָקְשָׁה לוֹ אֶלָּא לְמַאי אִיצְטְרִיךְ הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וְקָשָׁה דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִפְרַךְ דְּאִיפְּכָא תְּנִינַן לְעֵיל דְּלְעֵיל אָמְרִינַן דְּגֵרִים נָמֵי מֻוָתָּרִים בְּמַמְזֵר וְהָכָא תָּנֵי בְּכָל הָאֲסוּרִים מַשְׁמַע דַּוְקָא כָּל הָאֲסוּרִים הָא הַמֻּוָתָּרִים אֲסוּרִים בְּמַמְזֵר וְאֵין לוֹמַר דְּהַדְיוּק אֵינוֹ מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה כּוֹלֵל וְהַתַּנָּא מִילֵּי פְּסִיקְתָּא קָתָנֵי דְּהָאֲסוּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל כֻּלָּן מֻוָתָּרִין אֲבָל הַמֻּוָתָּרִים יֵ"ש מֵהֶם שֶׁיִּהְיֶה מֻוָתָּר וְיֵ"ש מֵהֶם שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר וְחָלָל יְהֵא אָסוּר בְּמַמְזֶרֶת וְהִבָּה עִם שֶׁהוּא מֻוָתָּר בַּקָּהָל יְהֵא מֻוָתָּר בְּמַמְזֶרֶת דא"כ מַאי פָּרִיךְ לְקַמָּן הָא מֻוָתָּר אָסוּר וַהֲרֵי גֵּר שֶׁמֻּוָתֶּרֶת לְכְהֻנָּה וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא הִיא זוֹ דְּהָא הַדְיוּק אֵינוֹ מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה כּוֹלֵל דְּיֵ"ש מֻוָתָּר שֶׁהוּא אָסוּר בְּמַמְזֶרֶת וְיֵ"ש אָסוּר שֶׁהוּא אָסוּר וּכְדִפְרִישְׁנָא הָכָא.

וְהָיָה נִרְאֶה לְחַלֵּק עִם קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי דְּאִיפָּא לְאַקְשׁוּיֵי בְּתֵירוּץ הגמ' דְּמוּקִי לָהּ דה"ק כָּל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בְּקָהָל כְּהֻנָּה וכו' וְאִם כַּוָּנַת הַמִּשְׁנָה דְּכָל הָאֲסוּרִים הִיא זֹאת הֵיכִי פְּלִיג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עֲלֵהּ וְקָאָמַר וַדַּאִין בְּנָדָאִין וכו' וּמִי הָזְכִּיר כָּאן וַדַּאי וַדַּאי בְּסָפֵק וְהַתַּנָּא לָאו בְּהָכִי אַיְירֵי אֶלָּא בְּאִיסּוּרֵי כְּהֻנָּה: אֵין לוֹמַר דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּלִיג אַרֵישׁ פִּרְקִין דְּמַתְנִי' דַּעֲשָׂרָה יוּחְסִין דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא דְּמַמְזֵרֵי נְתִינֵי שְׁתּוּקֵי וַאֲסוּפֵי מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה דא"כ הָיָה רָאוּי לְהָבִיא דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אַרֵישָׁא אֶלָּא שנ"ל דְּגַם לְפִי הַמַּסְקָנָא לֹא נִכְחַד מִמֶּנּוּ הֲבָנַת כָּל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל דְּהַיְינוּ בִּקְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַיְינוּ מַמְזֵר שְׁתּוּקִי וכו' כִּדְקָתָנֵי רֵישָׁא אֶלָּא דַּהֲוָה סָגֵי לְמִתְנֵי הָאֲסוּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה וּמִדְּכָלַלְי' בְּלִישָׁנָא דְּכָל הָאֲסוּרִים ש"מ דְּהָנֵי כְּלָל בָּרוּר וּכְלָל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בִּכְהֻנָּה דְּמֻוָתָּרִים וְכֵיוָן דְּמִתִּיבַת כָּל הוּא דְּנָפְקָא לָן לְאִיסּוּר כְּהֻנָּה אֲבָל הַבָּא בְּמִקּוֹמָהּ עוֹמֶדֶת לְדִין קָהָל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ ע"כ שֶׁיִּהְיֶ' כְּלָל כָּלוּל בָּרוּר וּלְהָכִי פָּרִיךְ לְקַמָּן הָא מֻוָתָּר אָסוּר לְפִי שֶׁלֹּא לָמְדָנוּ זֶה אֶלָּא מִן הַכְּלָל לֹא מִן הַחֲלָלוּקָה וְאִלּוּ מִן הַחֲלָלוּקָה הָיִינוּ מְדַיְיקִינַן וְאָמְרִינַן הָא מֻוָתָּר לִפְעָמִים יִהְיֶה מֻוָתָּר וְלִפְעָמִים יִהְיֶה אָסוּר וְכִדְפָרִישְׁנ' הָכָא וּבֶאֱמֶת הוּא תֵּירוּץ דָּחוּק.

וְהַנִּרְאֶה עוֹד לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּכַוָּנַת הגמ' הִיא לְמִפְרַךְ הָכִי דע"כ כַּוָּנַת הַתַּנָּא בְּאוֹמְרוֹ כָּל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה ע"כ מֵרְהִיטַת דִּבְרֵי הַתַּנָּא מַשְׁמַע דְּמֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲתָא לְפָלוּגֵי עַל רב' יְהוּדָה דְּאוֹסֵר דְּאִלּוּ לְדַקְדֵּק וְלוֹמַר דְּדַוְקָא כָּל הָאֲסוּרִין הָא גֵּר דְּמֻוָתָּר אָסוּר בְּמַמְזֶרֶת ה"ל לְמִתְנֵי בְּהֶדְיָא וְכֵיוָן שֶׁכָּל כַּוָּנַת

הַתַּנָּא מַשְׁמַע דִּלְעִנְיַן מֻוָתָּרִים אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן ק' וְהָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וכו' זֶהוּ כָּל עִיקָּר כַּוָּנַת הַמַּקְשֶׁה: וְאֵין לְדַקְדֵּק בָּזֶה דא"כ הֵיכִי קָאָמְרִי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן דְּלָאו עִיקַּר קֻוּשְׁיָא הִיא דְּפָרִיךְ הָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא דְּהָא כְּפִי מַאי דְּפָרִישִׁית קֻוּשְׁיָא אַלִּימְתָּא: וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּמִלִּישָׁנָא דְּתַנָּא מַשְׁמַע דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּהָנָךְ דַּאֲסוּרִי' לָבוֹא בַּקָּהָל מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה כִּדְפָרִישִׁית אַהָא הוּא דְּפָרִיךְ הָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וְזֶה אֵינָהּ כ"כ קֻוּשְׁיָא וּכְמוֹ שֶׁאַפָּרֵשׁ בְּסָמוּךְ: עיל"ד אַמַּאי דְּחֵיק בַּגְּמָרָא לְאוֹקוֹמֵי כָּל הָנֵי אוּקִימְתֵּי דְּחֵיקִי נֵימָא דְּכָל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בְּקָהָל קָאֵי אַכּוּתֵי דְּאָסוּר לָבוֹא בַּקָּהָל מִטַּעְמָא דַּהֲווּ גֵּירֵי אֲרָיוֹת ור' יְהוּדָה אוֹסֵר דִּסְבִירָא לֵיהּ.

דְּהָווּ גֵּרֵי אֱמֶת וְהָיוּ כְּיִשְׂרָאֵל גְּמוּרִים דְּהָא מַיְיתֵי לְקַמָּן פְּלֻוגְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל ור"ע בְּהָכִי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ס"ל דְּהָוֵי סָפֵק וּבְנִדָּאִין בִּסְפֵקָן ס"ל דְּאָסוּר. וְנִרְאֶה דְּלִישָׁנָא דְּכָל הָאֲסוּרִים מַשְׁמַע שֶׁהוּא כְּלָל מֻוְסָכָם דְּלָא פְּלִיג עָלֶיהָ שׁוּם תַּנָּא וּכְפִי זֶה הַמַּחֲלוֹקֶת שֶׁשָּׁמַעְנוּ שר' יְהוּדָה עַצְמוֹ שֶׁאָסַר לָבוֹא זֶה בָּזֶה פְּלִיג אַכְּלָלִים בְּכָל הָאֲסוּרִים וְלָא הֲוָה לֵיהּ לת"ק לְמֵימַר כָּל הָאֲסוּרִים בְּדָבָר שר' יְהוּדָה עַצְמוֹ בָּא עָלָיו בְּמַחֲלוֹקֶת וְלָא דָּמֵי לְהָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן ה"ק כָּל הָאֲסוּרִי' בַּקָּהָל כְּהַוָּנָה וכו' דְּהָוֵי דְּלָא כְּרַשְׁבַּ"י דְּהָא נְהִי דְּרַשְׁבַּ"י פְּלִיג עֲלֵיהּ אֲבָל ר' יְהוּדָה לָא פְּלִיג עֲלֵיהּ בְּהַהִוא דְּלָלָא וק"ל: עוֹד קָשֶׁה כֵּינָן דע"כ צָרִיךְ לְדָחֵקִי מַתְנִי' דְּלָא כְּחַד תַּנָּא וְגֵר עַמּוֹנִי לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּצָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ כַּנָּשֶׁר לִישָׁנָא דר' יְהוּדָה אוֹסֵר וה"פ אע"פ שר' יְהוּדָה אוֹסֵר וכו' אַמַּאי לֹא אוֹקְמָא רֵישָׁא וְסֵיפָא אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה וה"ק כָּל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה הָא הַמֻּוָתָּר לָבֹא בַּקָּהָל כְּגוֹן גֵּר אָסוּר לָבוֹא זֶה בָּזֶה לְפִי שר' יְהוּדָה אוֹסֵר גֵּר בְּמַמְזֶרֶת וְנִרְאֶה דְּבִשְׁלָמָא לְפִי הַמַּסְקָנָא אע"ג דְּדָחֵיק בְּמִלְּתֵיהּ דר' יְהוּדָה מ"מ ר' יְהוּדָה קָאֵי אַמַּאי דְּתָנֵינַן בְּמַתְנִיתִין בְּהֶדְיָא אֲבָל הַשְׁתָּא צָרִיךְ לְדָחֵקִי מִילְּתֵיהּ דר' יְהוּדָה מ"מ ר"י קָאֵי אַמַּאי דְּתָנֵינַן בְּמַתְנִי' בְּהֶדְיָא אֲבָל הַשְׁתָּא צָרִיךְ לְדָחֵקִי מִלְּתֵיהּ דר' יְהוּדָה דְּנָתַן טַעַם לְדִיוּקָא דְּשָׁמְעִינַן מִמַּתְנִי' דְּכָל הָאֲסוּרִים וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה א"נ לָא ה"ל לְמֵימַר ר' יְהוּדָה אוֹסֵר דְּמַשְׁמַע דְּרֵישָׁא לָא הָוֵי ר' יְהוּדָה וְיוֹתֵר רָאוּי הָיָה לְהַתְחִיל בְּדִבְרֵי ר' יְהוּדָה וְלוֹמַר א"ר יְהוּדָה כָּל הָאֲסוּרִין לָבוֹא בַּקָּהָל מֻוָתָּרִים לָבוֹא וכו' לְפִי שר' יְהוּדָה אוֹסֵר בְּמַמְזֶרֶת וכו'.

עיל"ד מַאי פָּרִיךְ בגמ' הָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וכו' וְכֵינָן דקי"ל דִּסְתָם וְאַחַ"כ בְּמַחֲלוֹקֶת אֵין הֲלָכָה כְּסָתָם א"כ אע"ג דְּתְנָא לֵיהּ רֵישָׁא דִּסְתָמָא חָזַר לִשְׁנוֹתוֹ בְּמָקוֹם הַזֶּה כְּדֵי לְהָבִיא הַמַּחֲלוֹקֶת כר' אֱלִיעֶזֶר עָלָיו וְלָא לְהֵוֵי הֲלָכָה כְּסָתָם אֶלָּא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְכִדְפָסִיק רַב לְקַמָּן וְאֶפְשָׁר שֶׁמִּטַּעַם זֶה הוּא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּלָא עִיקַּר קֻוּשְׁיָא הִיא דְּפָרִיךְ הָא תְּנָא לֵיהּ רֵישָׁא אֶלָּא עִיקַּר קֻוּשְׁיָא סָמוּךְ וְטַעְמָא הָוֵי כִּדְפָרִישִׁית דְּהָכָא הֲוָצְרַךְ לְמַתְנִי' כְּדֵי לְהָבִיא הַמַּחֲלוֹקֶת עָלָיו דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּאַמַּאי לֹא הֵבִיא דִּבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר אַמַּתְנִי' דִּלְעֵיל דא"כ בְּכָל כה"ג דְּמַחֲלוֹקֶת וְאַחַר כָּךְ סְתָם תִּקְשֵׁי לָךְ הָכִי.

וַהֲרֵי גִּיּוֹרֶת פרש"י וע"כ תַּנָּא דִּידַן מִדְּשָׁרֵי וכו' הַךְ לִישָׁנָא דְּרַשׁ"י ז"ל קָשֶׁה מְאֹד לְהוֹלְמוֹ וְהֵם נִרְאִים דְּבָרִים לְלֹא צוֹרֶךְ בְּלִי שׁוּם קֻשְׁיָא וְנִרְאֶה דְּהֲוֹכְרַח לְפָרֵשׁ כֵּן מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵידַק בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא בְּמַאי דְּמוּקֵי לָהּ בִּפְחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאָתְיָא מַאי דְּקָתָנֵי כָּל הָאֲסוּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל דְּלָא כְּר"ש אֲבָל מַאי דְּקָתָנֵי מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה אָתֵי כְּכ"ע וְאַמַּאי לָא מוֹקְמִינַן בְּבַת שָׁלֹשׁ וְיוֹם א' כְּכ"ע וְדָיְיקִינַן מִינָּהּ הָא הַתּוֹסָ' מִבַּת ג' שָׁנִים וְיוֹם א'

אֲסוּרָה לָבֹא זֶה בְּזֶה וְהָוֵי דְּלָא כְּר"ש וּבְהָא פְּלִיגִי וְנִיחָא טְפֵי מִמַּאי דְּמוֹקֵי לָהּ בַּגְּמָרָא דְּהַשְׁתָּא כָּל הָאֲסוּרִים דְּקָתָנֵי הָוֵי אַלִּיבָּא דכ"ע וְנִרְאֶה דְּזֶה לֹא יִתָּכֵן וְאֵינָהּ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה דְּהָא כֵּינָן דְּטַעֲמָא דְּרַבָּנָן הָוֵי מִשּׁוּם דְּקָהַל גֵּרִים לֹא אִיקְּרִי קָהָל אֵין לְחַלֵּק בֵּין פָּחוּת מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים לְיוֹתֵר מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם א' וְדָוְקָא לְעִנְיַן כֹּהֵן הוּא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין פָּחוֹת לְיוֹתֵר דְּפָחוֹת מִבַּת ג' לָא הָוֵי זוֹנָה וּבְיוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ חֲשִׁיבָה זוֹנָה לְכָךְ מוּקֵי לָהּ בְּפָחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ וכו' וְקָתָנֵי מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה וּמִטַּעַם דְּקָהַל גֵּרִים לָא אִיקְּרִי קָהָל וכ"ש בְּיֵשׁ לָהּ ג' שָׁנִים עוֹד נִרְאֶה לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא מוּקֵי לָהּ בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם א' כִּי הֵיכִי דְּלָא נִטְעֵי בְּמִילֵּי דר' יְהוּדָה דְּאָסַר דְּהַשְׁתָּא אֵיכָּא לְמִטְעֵי בִּדְבָרָיו וְלוֹמַר דְּדַוְקָא בְּפָחוּתָה מִבַּת ג' הוּא דְּאָסַר הָא בְּיוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ לֹא וְאֵינוֹ כֵּן דְּהָא רַבִּי יְהוּדָה פְּלִיג אַרַבִּי יוֹסֵי וס"ל דְּקָהָל גֵּרִים אִיקְּרִי קָהָל אֲפִילּוּ גָּדוֹל וְנִרְאֶה דְּלֵיכָּא לְמִטְעֵי בְּדִבְרֵי ר' יְהוּדָה דְּכֵינָן דְּטַעֲמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּאִקְּרִי קָהָל פְּשִׁיטָא דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין קָטָן לְגָדוֹל וּכְדִפְרִישְׁנָא לְעֵיל.

וּמֵהַהִּ טַעְמָא נִיחָא לִי דְּקִדּוּק אַחֵר שֶׁהָיָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק בִּדְבְרֵי התו' שֶׁהִקְשׁוּ דְּהָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא דְּגֵר מֻוָתָּר בְּמַמְזֶרֶת וּמַאי קוּשְׁיָא דְּהָא טוּבָא אַשְׁמְעִינַן דַּאֲפִילּוּ פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ מֻוָתָּר בְּמַמְזֶרֶת אֶלָּא שֶׁנִּרְאֶה דְּלְעִנְיַן מֻוָתָּר בְּמַמְזֵר לֵיכָּא חִידּוּשׁ כְּלָל דְּמַה לִּי קָטָן מַה לִּי גָּדוֹל כֵּינָן דְּטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּקָהָל גֵּרִים לָא אִיקְּרִי קָהָל: וּכְלָלָא הוּא וכו' לְכְאוֹרָה יל"ד בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת אַמַּאי לָא פָּרִיךְ הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וכו' דְּהָא חִידּוּשָׁא אַשְׁמְעִינַן דְּכָל הָאֲסוּרִים מֻוָתָּרִים וַאֲפִילּוּ אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה אֶלָּא דְּבַגְּמָרָא פָּרִיךְ לֵיהּ וּכְלָלָא הוּא וכו' וּכְבָר הִקְשׁוּ לוֹ זֹאת הַקֻּוּשְׁיָא.

וְנִרְאֶה דְּנִדַּאי לֹא הָיָה עוֹלֶה בְּדַעַת הַמְתָרֵץ דְּאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה בִּכְלָל וְדַוְקָא אֲגִיּוֹרֶת פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ הוּא דְּקָאָמַר אֶלָּא דְּפָרִיךְ לֵיהּ וּכְלָלָא הוּא וכו' מִשּׁוּם דְּלָא ה"ל לְמָנְקֹט בְּהַאי לִישָׁנָא דְּכָל כֵּינָן דְּאֵין אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה בִּכְלָל וְשַׁפִּיר קָמַקְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא וכו': וַהֲרֵי חָלָל וכו' יל"ד דְּהָא הַךְ תַּנָּא אָתָא לְאוֹסוֹפֵי עַל תַּנָּא דִּלְעֵיל וּבְמַאי דְּתָנָא תַּנָּא דִּלְעֵיל בְּהֶדְיָ דְּהַיְינוּ חָלָל דְּאָסוּר בְּמַמְזֶרֶת לָא אָתָא מַתְנִי' דְּהָכָא לַחֲלוֹק עָלָהּ וְנִרְאֶ' דמ"מ לָא ה"ל לְמִתְנֵי בִּלְשׁוֹן כָּל דְּמַשְׁמַע שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַדְּבָרִים: וּכְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פרש"י דְּאִילּוּ בְּגֵר שֶׁנָּשָׂא יִשְׂרְאֵלִית לָא מָצֵית לְאוֹקוּמָא וכו' וּמִדְּסֵיפָא ר' יְהוּדָה וכו' רֵישָׁא לָאו רַבִּי יְהוּדָה.

וְקָשֶׁה דְּנִרְאֶה שֶׁאֵין הֶכְרֵחַ זֶה הֶכְרֵחַ דִּלְעוֹלָם דְּרֵישָׁא וְסֵיפָא כֻּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה וּפְלִיגִי אִי מֻוָתָּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה אוֹ לֹא דִּלְרַבָּנָן הָווּ מֻוָתָּרִים זֶה בָּזֶה וּלְרַבִּי יְהוּדָה אָסוּר וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּלֹא הֲוָזְכַּר בְּמַתְנִי' דְּלִקָּמָן דַּאֲסוּרָה לָבוֹא בִּקְהַל כְּהֲוָנָה בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְגֵר אֶלָּא רב' יְהוּדָה לָא הֲוָה לֵיהּ לְמִתְנֵי תַּנָּא דְּמַתְנִיתִין כָּל הָאֲסוּרִים בְּדֶרֶךְ סְתָם כֵּינָן דְּלָא מָצִינוּ הַךְ סְבָרָא אֶלָּא כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּדַוְקָא: תּוֹסָפוֹת וַהֲרֵי גֵּר דְּמֻוָתָּר וכו' וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ הֲרֵי גֵּר שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וכו' בֶּאֱמֶת דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת צ"ל קָשִׁים לְהוֹלְמָם דְּמִן הַגְּמָרָא נִרְאֶה דְּמַיְירֵי בְּגֵר שֶׁנָּשָׂא כִּהֶגֶת וּכְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁהֵם מוֹחֲקִים הגי' וְלֹא הֲוָזְכַּר זֶה בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא כְּלָל וַאֲפִילּוּ נִדְחוֹק הַגְּמָרָא עַל פִּי דִּבְרֵיהֶם קָשֶׁה הֵיכָן הֲוָזְכַּר זֶה בְּדִבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר דְּהָוֵי מֻוָתָּר בְּמַמְזֶרֶת וְשֶׁמָּא דְּכֵינָן דְּהַנָּלַד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר הו' גֵּר וּלְכָךְ מֻוָתָּר בְּמַמְזֶרֶת דְּעַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת הָוֵי גֵּר וּמֻוָתָּר בְּמַמְזֶרֶת.

אֶלָּא דְּקָשֶׁה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת במ"ש בְּכִי הַאי גַּוְונָא פָּרִיךְ בְּסָמוּךְ וכו' דְּתִקְשֵׁי לָן דְּכֵינָן דְּכַוָּנַת הַקֻּוּשְׁיָא דְּגְמָרָא הִיא ע"ד שֶׁאָמְרוּ הַתּוֹסָפוֹת וּמִכֹּחַ קֻוּשְׁיָא זוֹ דְּחֵיק אַנַּפְשֵׁיהּ ר' נָתָן

בַּר אוֹשַׁעְיָ' מִשּׁוּם הָכִי הָדַר בֵּיהּ אֵיךְ נָפַל עוֹד בְּקֻוּשְׁיָא עַצְמָהּ אֲשֶׁר מִכֹּחָהּ הָדַר בֵּיהּ מִמַּאי דְּקָאָמַר מֵעִיקָּרָא וְהַנִּךְ' דְּמַעִיקָּרָא אֶפְשָׁר הַיְינוּ לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַקֻּוּשְׁיָא באו' וְתוּ וכו' הָיְתָה קֻוּשְׁיָא זוֹ אַלִּימְתָּא לְפִי שֶׁלֹּא מָצִינוּ שׁוּם חִידּוּשׁ בְּרֵישָׁא דְּמַתְנִיתִין בְּאוֹמֵר כָּל הָאֲסוּרִים כְּיֵין דְּלָא כָּלַל בְּאוֹתוֹ הַכְּלָל אֶלָּא גִּיּוֹרֶת פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ וְלֹא הָיָה מָקוֹם לוֹמַר אֶלָּא דְּהַכְּלָל הוּא בְּדִיּוּק דְּדַיְיקִינַן מִינָּהּ הָא מֻוָּתָּר אָסוּר וְהוּא כּוֹלֵל בְּכָל הַמֻּוָּתָּרִים דְּאָסוּר וּלְהָכִי פָּרִיךְ וְתוּ וכו' אֲבָל רַבִּי נָתָן דְּמוּקֵי לָהּ כָּל שֶׁכֹּהֵן אָסוּר וכו' וְיֵשׁ קָצַת חִידּוּשׁ בְּרֵישָׁא כר' דּוֹסָא וּלְהָכִי קָאָמַר כָּל הָאֲסוּרִים וכו' כָּל שֶׁכֹּהֵן אָסוּר וכו' וְחָלָל אֵינוֹ בִּכְלָל קס"ד דְּאֵינָהּ כְּיֵין מַאי דְּפָרִיךְ וְתוּ הָא מֻוָּתָּר אָסוּר וכו' וַאֲפִילּוּ הָכִי פָּרִיךְ לָהּ בגמ' וְאֵינוֹ נִרְאֶה וצ"ע.

עוֹד יל"ד במ"ש הַתּוֹסָפוֹת וְכִי הַאי גַּוְונָא פָּרִיךְ וכו' שֶׁהֵם דִּבְרֵי מֻוָּתָּר וְנִרְאֶה דה"ק דִּלְפֵירוּשָׁם ז"ל פָּרִיךְ והר' גֵּר שֶׁנִּשֵּׂא גִּיּוֹרֶת דְּמֻוָּתֶרֶת בְּמַמְזֵר וּלְפִי כְּלָל זֶה נִרְאֶה דְּדַוְקָא גִּיּוֹרֶת דַּאֲסוּרָה מֻוָּתֶרֶת הָא מֻוָּתֶרֶת אֲסוּרָה וְדָמֵי מַמָּשׁ לְמַאי דְּפָרִיךְ לְקַמָּן וַהֲרֵי גֵּר שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וכו' וּמֻוָּתָּר הַגֵּר לָבוֹא בְּמַמְזֶרֶת וּפָרִיךְ אַכְלָלָא מַמָּשׁ אֲבָל אִם הוּא כְּפִי הַנִּרְאֶה מִן הַגְּמָרָא וַהֲרֵי גֵּר שֶׁמֻּוָּתָּר בִּכְהֻנָּת וכו' לָא הָוֵי דּוֹמֶה לְהַהִיא דִּלְקַמָּן וְגַם אֵינָהּ קֻוּשְׁיָא אַלִּימְתָּא: מַמְזֵר מֵאֲחוֹתוֹ וכו' לָא קָאָמַר דְּפְלִיגִי בְּמַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי לָאוִין דִּלְרַבָּנָן לָא הָוֵי מַמְזֵר וּלְרַבִּי יְהוּדָה הָוֵי מַמְזֵר וְאִם כֵּן לָא ה"ל לְמֵימַר כֹּל הָאֲסוּרִים ור' יְהוּדָה אוֹסֵר דְּמַשְׁמַע דְּקָמוֹדֶה לֵיהּ בְּמַאי דְּקָאָמַר כָּל הָאֲסוּרִים וס"ל דְּלָא הָוֵי מַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי לָאוִין ולפ"ז לָא הל"ל אֶלָּא ר' יְהוּדָה אוֹמֵר מֻוָּתָּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל וַאֲסוּרִים לָבוֹא זֶה בָּזֶה וק"ל.

אֶלָּא אָמַר רָבָא גֵּר עַמּוֹנִי אֵיכָא בֵּיינַיְיהוּ. קֻוּשְׁיָה דְּהֵיכִי קָאָמַר אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ דְּמַשְׁמַע דִּבְהָא נָמֵי אֵיכָא פְּלוּגְתָּא וּכְפִי הַמַּסְקָנָא ה"ק אע"פ שר' יְהוּדָה אוֹסֵר וְכֻלָּהּ חַד תַּנָּא הוּא וְאִם נֶאֱמַר דְּהַיְינוּ הָךְ דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא אִי הָכִי מַאי ר' יְהוּדָה אוֹסֵר וכו' הָוֵי לֵיהּ לְשַׁנּוּיֵי אֶלָּא הָכִי קָאָמַר כֵּינָן דְּהָדַר בֵּיהּ מִמַּאי דְּקָאָמַר רָבָא אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּלָא נָיְיד מִן הָאוֹקִימְתָּא מִכֹּל וָכֹל מִשּׁוּם הָכִי לָא קָאָמַר אֶלָּא דְּהָא אוֹקִימְתָּא דְּגֵר עַמּוֹנִי וכו' בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת: וּשְׁנֵיהֶם לֹא לְמָדוּהָ אֶלָּא וכו' בְּכָאן מָצִינוּ כְּלָל מְחֻדָּשׁ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּעִם הֱיוֹת אֻמָּת שְׁעִיקַּר הַיַּלְפוּתָא הִיא מִמִּקְרָא אמ' שְׁנֵיהֶם לֹא לְמָדוּהָ לוֹמַר דְּהַכַּוָּנָה דְּלָא תִּקְשֵׁי מְמָקוֹם אַחֵר: פִּיסְקָא הִלֵּל שׁוֹנֶה לִי וכו' פִּי' דְּמִשְׁנָה הִלֵּל הָוְיָא כְּסְתָמָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ תּוֹסְפֵי רִי"ד.

וְרַב אָמַר הַנָּלָד מַמְזֵר וכו' פרש"י דְּאָמְרִינַן מֵרֻבָּא דְּעָלְמָא וכו' וְקָשֶׁה לִי דִּלְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּלָא פָּרִיךְ לְרַב וְלָא מִידֵּי דִּלְעוֹלָם אֵימָא דְּטַעְמֵיהּ דְּרַב הָתָם הָוְיָא מִשּׁוּם דְּרוֹב פְּסוּלִין אָצְלָהּ וּלְכָךְ הַנָּלָד מַמְזֵר.

וְנִרְאֶה עִם דְּקֻדּוּק אַחֲרִיתִי דְּאִיכָּא לְמֵידַק בְּמַאי דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא וְאִי אִיתְּמַר בְּהָא קָאָמַר רַב מִשּׁוּם דְּרוֹב כְּשֵׁרִים אָצְלָהּ וְאַמַּאי לָא קָעֲבִיד צְרִיכוּתָא כְּאוֹרְחָא דְּתַלְמוּדָא וְנֵימָא הָכִי וְאִי אִיתְּמַר בְּהָא קָאָמַר שְׁמוּאֵל אֲבָל בְּהָא אֵימָא מוֹדֶה לְרַב.

וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּלָא מָצֵי לְמֵימַר הָכִי כֵּינָן דִּבְהַהִ פְּלוּגְתָּא קַמָּיְיתָא לָא אִפְּלִיגוּ רַב עִם שְׁמוּאֵל פֶּה אֶל פֶּה דְּהָא רַב הוּא דְּאָמַר הַהִ מֵימְרָא אַמַּתְנִיתִין וְאַחַ"כ אָמְרָה רַב יְהוּדָה לְקַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל וְכֵינָן שֶׁכֵּן תִּקְשֵׁי לְרַב אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ הַהִ מֵימְרָא דְּהָכָא דְּמַהַהִיא מֵימְרָא דְּרוֹב פְּסוּלִין אָצְלָהּ נָפְקָא בְּמכ"ש כֵּינָן דְּהָתָם רוֹב פְּסוּלִין אָצְלָהּ.

וְהַנִּרְאֶה נָכוֹן לע"ד הוּא דבעה"ג עָשָׂה ב' צְדָדִים כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּקְשֵׁי לָן מַאי דְּפָרְכִינַן מֵעִיקָּרָא דְּלָא פָּרִיךְ וְלָא מִידֵי וְרָמֵי דְּרַב אַדְּרַב וכו' וּלְהָכִי קָאָמַר דְּאִיכָּא ב' צְדָדִים הא' דְּרוֹב פְּסוּלִין אֶצְלָהּ וְהָאַחֵר דְּאִיכָּא לְמִתְלֵי בַּאֲרוּסָה וכו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן הָוֵי הָעָנְיָן כִּמְסֻפָּק וְהַתַּלְמוּד אָמַר כֵּן לְפִי שֶׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ צְדָדִי סָפֵק בָּזֶה וְדָמֵי לִשְׁתּוּקֵי דְּבָעֲלְמָא וּמַה שֶּׁכָּתַב רַשְׁ"י ז"ל טַעַם לְרַב מִשּׁוּם דְּרוֹב פְּסוּלִין אֶצְלָהּ וכו' וכת"ק לָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהוּא נַדַּאי מֵהַהּ טַעְמָא דְּהָא לְרַבָּנָן טַעְמָא דְּמֻוָּתָר בִּשְׁתּוּקֵי הוּא מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָה אָמְרָה בַּקָּהָל סָפֵק יָבֹא אֲבָל טַעַם דְּאָסוּר בְּיִשְׂרָאֵל הוּא דְּכֵינָן דְּיֵשׁ סָפֵק בַּדָּבָר אָזְלִינַן לְחוּמְרָא וְנָטָה לְצַד זֶה לְחוּמְרָא מִשּׁוּם מַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוּחֲסִין כְּדִלְעֵיל: תוס' וְכֻלָּן מֻוּתָּרִים וכו'.

וְנִרְאֶה לר"י לְפָרֵשׁ דְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֻוּתָּר וכו' קָשֶׁה לְדִבְרֵי ר"י מַאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא מְשֻׁמּוּאֵל אַשְׁמוּאֵל דְּשְׁמוּאֵל לֹא אָמַר הַלֵּל שׁוֹנֶה וכו' אֶלָּא דַּוְקָא בְּמִינוֹ אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ לְעוֹלָם ס"ל כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָסוּר וְאֶפְשָׁר בְּדוֹחֵק דְּמַאי דְּקָאָמַר הַלֵּל שׁוֹנֶה הַיְינוּ דַּוְקָא לְמַעֵט הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וז"ש הַלֵּל שׁוֹנֶה וכו' וְאֶת אָמַרְתָּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲבָל הוּא לְעוֹלָם ס"ל דַּהֲלָכָה כְּרַבָּנָן וַדַּאי דְּקָאָמַר הַלֵּל שׁוֹנֶה פֵּירוּשׁ בְּמִין בְּמִינוֹ וְאָתֵי דְּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְאֶת הֵיכִי פָּסַקְתָּ כְּוָותֵי' אֲבָל לְדִידִי כֵּוָולָּהּ כְּרַבָּנָן דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים וּדְלָא כְּהִלֵּל בָּזֶה וְלָא קָאָמַר הִלֵּל שׁוֹנֶה אֶלָּא לְהַכְרִיעַ ג"כ שֶׁאֵין הֲלָכָה כר' אֱלִיעֶזֶר וּלְכָךְ פָּרִיךְ דִּשְׁמוּאֵל אַשְׁמוּאֵל עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ עִם דִּקְדּוּק אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק עוֹד בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּכָל אֶחָד מֻוּתָּר בְּמִינוֹ דא"כ נִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה מַחֲלוֹקוֹת בְּדָבָר דִּלְדַעַת רַבָּנָן אפי' מִין שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ מֻוּתָּר וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַכֹּל אָסוּר וּלְהַלֵּל מִין בְּמִינוֹ מֻוּתָּר וְשֶׁלֹּא בְּמִינוֹ אָסוּר עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דה"ק כָּל אֶחָד מֻוּתָּר בְּמִינוֹ הֵיכִי קָאָמַר עֲשָׂרָה יוּחֲסִין וְכֻלָּן מֻוּתָּרִים בְּמִינָן דְּהָא כֹּהֲנִים לְוִיִּם יִשְׂרְאֵלִים מֻוּתָּרִים לָבֹא זֶה בָּזֶהוְנִרְאֶה דְּכֻלָּן מִין אֶחָד חֲשִׁיבִי וְהַפֵּירוּשׁ הוּא דְּבֵבת אַחַת כָּלַל הַכֹּל כֹּל הי' יוּחֲסִין וְהוּא לְהֵיוֹתָן מֻוּתָּרִים לָבֹא בְּמִינָן וּמִינָהּ נִלְמוֹד מִן הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ בְּמִינָן דְּמֻוּתָּרִים גַּם כֵּן שֶׁלֹּא בְּמִינָן כֵּיצַד יִשְׂרְאֵל שֶׁכָּשֵׁר בְּיִשְׂרְאֵל וְלֹא שַׁיָּךְ בֵּיהּ אִיסּוּר מֻוּתָּר ג"כ בְּכֹהֵן וְלֵוִי וּמִמֵּילָא מַשְׁמַע וְכֵן בִּשְׁתּוּקֵי וַאֲסוּפֵי כֵּינָן דְּמֻוּתָּרִים מַחֲמַת עַצְמָן זֶה בְּזֶה ה"ה דְּיִהְיוּ מֻוּתָּרִים לָבֹא שְׁתּוּקֵי בַּאֲסוּפֵי דְּהָא כֵּינָן דְּלִשְׁתּוּקֵי בִּשְׁתּוּקִית לָא חָיְישִׁינַן דִּילְמָא אֶחָד יִהְיֶה מַמְזֵר וְהָאַחֵר יִהְיֶה יִשְׂרְאֵל ה"ה דְּמִטַּעַם זֶה יִקַּח שְׁתּוּקֵי הָאֲסוּפֵי וְלָא חָיְישִׁינַן לְהַהּ חֲשָׁשָׁא אֶלָּא דְּהַלֵּל נָתַן טַעַם כּוֹלֵל כֹּל הי' יוּחֲסִין בְּבֵבת אַחַת וְלֹא רָצָה לְהַאֲרִיךְ לְחַלְּקָם כְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה וְאִי קַשְׁיָא לָךְ הָא בְּגֵרִים דְּקָתָנֵי דְּמֻוּתָּרִין לָבֹא זֶה בָּזֶה דהו' מִין בְּמִינוֹ לָא שָׁמְעִינַן מִמֵּילָא דְּמֻוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת י"ל דְּאֶפְשָׁר כמ"ד דְּגֵר אָסוּר בְּמַמְזֶרֶת דְּהָוֵי כר' וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת וְהַיְינוּ דְּלָא כר' אֱלִיעֶזֶר דְּלִדִידֵיהּ סְפֵיקָן בִּסְפֵיקָן אָסוּר וכו' ה"ה דִּסְפֵיקָן בְּוַדָּאן לפ"ז דְּהָוֵי דְּלָא כר' אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא דְּהַתּוֹסָ' נָקְטִי בְּמִלְּתַיְיהוּ מַאי דְּחִדּוּשׁ יוֹתֵר דַּאֲפִי' מִין בְּמִינוֹ אָסַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהַתִּירוּץ הַשֵּׁנִי מֵהַתּוֹסָפוֹת הוּא דְּנִכְלָן דְּקָאָמַר הַיְינוּ כְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה וּבְכֻלָּן הוּא דְּפְלִיגִי וק"ל: וּשְׁמוּאֵל אָמַר הַנָּלָד שְׁתּוּקִי וכו' אֵין לְדַקְדֵּק דִּלְרַב דְּאָמַר הַנָּלָד מַמְזֵר הַיְינוּ דְּאֵינוֹ מֻוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת אֶלָּא דְּאָסוּר בְּבֵבת יִשְׂרָאֵל וּשְׁמוּאֵל אָמַר הַנָּלָד שְׁתּוּקִי פֵּירוּשׁ וּמֻוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת וע"כ צ"ל דְּרַב ס"ל דְּאָסוּר וּשְׁמוּאֵל מֻוּתָּר דְּהָא כֵּינָן דְּרַב אָמַר הַנָּלָד מַמְזֵר אַדְּרַבָּא הָוֵה מַשְׁמַע הַךְ לִישָׁנָא דְּמֻוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת טְפֵי מִשְּׁמוּאֵל דְּקָאָמַר הַנָּלָד שְׁתּוּקִי דִּשְׁתּוּקִי לָא גְּרִיעַ כ"כ וְהָיָה לָן לְאָוסְרוֹ בְּמַמְזֶרֶת וְכֵינָן שֶׁכֵּן צָרִיךְ לוֹמַר ע"כ מִלִּישָׁנָא דִּידְהוּ דְּלָאו בְּהָכִי פְּלִיגִי: שֶׁמַּשְׁתִּיקִין אוֹתוֹ מִנִּכְסֵי אָבִיו פֵּירוּשׁ וְהַשְׁתָּא רַב וּשְׁמוּאֵל מָר אָמַר חֲדָא וּמָר אָמַר

חָדָא וְלָא פְּלִיגִי וכ"כ הָרא"ש בִּיבָמוֹת פֶּרֶק אַלְמָנָה וּלְקַמָּן דְּמוּקֵי לָהּ מַאי שְׁתּוּקֵי בְּדוּקֵי כָּתַב שָׁם הָרא"ש זַ"ל דְּפְלִיגִי וְיֵשׁ לָתֵת טַעַם לָמָּה לֹא כָּתַב שָׁם דְּמַר אָמַר חָדָא וכו'.

וְנִרְאֶה דְּהַטַּעַם הוּא מִדְּקָאָמַר רַב הַוָּלָד מַמְזֵר בִּסְתָמָא וְלָמָּה הֶחְלִיט הַדָּבָר וְנִשְׁאַל לְאִשָּׁה מִמִּי נִתְעַבְּרָה וְתִהְיֶה נֶאֱמֶנֶת אֶלָּא דַּאי דְּבָכָל גַּוְונָא קָאָמַר רַב דְּהָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר וּשְׁמוּאֵל אָמַר בְּדוּקֵי וכו': הָאוֹמֵר שְׁמוּאֵל חָדָא זְמָנָא קָשָׁה דְּכֵינָן דְּהַדּ מֵימְרָא דְּהָכָא הוי' יוֹתֵר מְחֻזָּקֶת מִשּׁוּם דְּרוֹב פְּסוּלִין אֶצְלָהּ אַמַּאי אִיצְטְרִיכָא הַמֵּימְרָא דְּהָתָם דַּהֲלָכָה כר' שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וּבְדוֹחֵק י"ל דְּהָכָא אִיכָּא לְמֵהֵימְנָהּ יוֹתֵר מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵתְנֵי בַּאֲרוּסָה וַחֲזָקָה שֶׁלֹּא נִבְעֲלָה לְאֶסּוֹר לָהּ דְּהַיְינוּ כָּל הָעוֹלָם.

וְהַנִּרְאֶה יוֹתֵר דְּהָתָם בִּכְתֻבּוֹת אָמְרִינַן דְּשְׁמוּאֵל אָמַר לְרַב יְהוּדָה הֲלָכָה כר' שב"ג וכו' וְאַתְּ לָא תַּעֲבֵיד עוֹבָדָא עַד דְּאִיכָּא רוֹב כְּשֵׁרִים אֶצְלָהּ וּלְהָכִי הֲוְצְרְכָה הַהִיא מֵימְרָא לוֹמַר דְּלִכְתְּחִילָּה נָמֵי עָבְדִינַן הַהִיא עֻבְדָּא וְאִי קַשְׁיָא אַמַּאי צְרִיכָא הָתָם הַהִיא מֵימְרָא דְּשְׁמוּאֵל דַּהֲלָכָה כר"ג דְּהָא כְּבָר אָמַר שְׁמוּאֵל לְרַבִּי יְהוּדָה אַתְּ לָא תַּעֲבֵיד עוֹבָדָא וכו' וְנִרְאֶה דְּהַהִיא אִיתְּאַמְרָא מִכְּלָל חֲבֶרְתָּהּ דְּהַיְינוּ הַהִיא דְּקָאָמַר שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה שַׁיְּנָא וכו' תוס' כותי לֹא יִשָּׂא כּוּתִית וא"ת הֵיאַךְ מְסַפֵּק וכו' וְהָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר גּוֹפֵיהּ קָאָמַר בְּמַתְנִיתִין וכו'.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק נַיְמָא דְּהִיא גּוּפָא קָמַבָּעְיָא לֵיהּ מֵאֵיזֶה טַעַם קָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין דְּהָוֵי סָפֵק. וְנִרְאֶה דא"א לְאָמְרוֹ דא"כ הֵיכִי קָאָמַר רַב יוֹסֵף עֲשָׂאוּהָ כַּגֵּר וכו' כֵּינָן דְּעִיקַּר הַבַּעְיָא הִיא לְמַבָּעְיָ' טַעַם הַדָּבָר לָמָּה יִהְיֶה סָפֵק לֹא שַׁיָּיךְ טַעַם עֲשָׂאוּהָ כְּגֵר לְעִיקַּר בְּעָיְתוֹ כְּלָל צ"ל דְּקָמַבָּעְיָא לֵיהּ טַעַם לְאִיסּוּר וּלְכָךְ מַקְשֵׁי' הַתּוֹסָ' דְּטַעַם הָאִיסּוּר הָוֵי מִשּׁוּם דְּהָוֵי סָפֵק דְּמִדְּבָעֵי טַעַם כנר' דְּלָא מַבַּעְיָא לֵיהּ אֶלָּא הַטַּעַם לְאִיסּוּר לְבַד: תַּנְיָא וְכֵן ר' אֱלִיעֶזֶר לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק מַה חָדָשׁ בַּבָּרַיְיתָא יוֹתֵר מִן הַמִּשְׁנָה וְאֶפְשָׁר דְּהַסְּפֵקוֹת דְּקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין הַיְינוּ כּוּתִי בַּאֲסוּפִי וּשְׁתּוּקֵי אֲבָל כּוּתִי בְּכוּתִי לָא מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא וְכֵן נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא: תּוֹסָפוֹת וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר לַהּ וכו' וְשֶׁמָּא יֵשׁ לוֹמַר אִם הַוָּלָד כָּשֵׁר א"כ הוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַנָּכְרִי וכו' פֵּירוּשׁ אע"ג דְּבְפֶרֶק הָאוֹמֵר ס"ל לְרַבִּינָא דְּהַוָּלָד כָּשֵׁר וּמַמְזֵר לָא הָוֵי פָּסוּל מִיהָא אִיקְּרִי מ"מ כַּוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת הִיא לְמֵימַר הָכִי דע"כ אִי ס"ל הַוָּלָד כָּשֵׁר כְּמוֹ שֶׁהִקְשִׁינוּ דְּהָוֵי דְּלָא כְּרַבִּינָא אִם כֵּן הוֹלֵךְ אַחַר הַכּוּתִי דְּהָכִי אָמְרִינַן לְעֵיל דְּהָוֵי כְּכוּתִי וְאִם נִתְגַּיֵּר כָּשֵׁר אַדּ ק' אַמַּאי קָאָמַר בַּגְּמָרָא דס"ל דְּהַוָּלָד מַמְזֵר נַיְמָא דְּפָסוּל כְּרַבִּינָא וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִשָּׂא כּוּתִית שֶׁהִיא כּוּתִי גְּמוּרָה.

עוֹד אִיכָּא לְמֵידַק בְּלִישָׁנָא דְּתוֹסָפוֹת זַ"ל שֶׁכָּתְבוּ וְאִיכָּא לְמֵיחַשׁ טְפֵי וכו' וְלָשׁוֹן טְפֵי קָשֶׁה לְהוֹלְמוֹ דְּמַשְׁמַע דְּאִיכָּא חֲשָׁשָׁא בְּיוֹתֵר אֲבָל הָתָם חֲשָׁשָׁא מִיהָא אִיכָּא וְזֶה אֵינוֹ דְּאִי הַוָּלָד הָוֵי כָּשֵׁר לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ כְּלָל.

ונר' שֶׁהַתּוֹסָ' אה"נ שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לְהָשִׁיב כֵּן דְּאַיְירִי בְּיִשְׂרָאֵל פָּסוּל אֶלָּא כֵּינָן דְּהַיִּשְׂרָאֵל הוּא פָּסוּל מַחֲמַת שֶׁהוּא בֶּן כּוּתִי אֵין לָחוּשׁ כ"כ אִם יִשָּׂא כות' כְּמוֹ הַמַּמְזֵר דְּקָרֵינַן לֵיהּ מַמְזֵר בִּשְׁבִיל צַד הַיִּשְׂרָאֵל וְהוּא יִשְׂרָאֵל גָּמוּר וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁלֹּא יִשָּׂא גִּיּוֹרֶת ולז"א הַתּוֹסָפוֹת דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ טְפֵי וכו' לְכָךְ נִרְאֶה לְר"י לְפָרֵשׁ וכו' לפי' ר"י יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי קָאָמַר דְּקָסָבַר כּוּתִי וְעֶבֶד וכו' הַוָּלָד מַמְזֵר לֹא יְהֵא אֶלָּא כָּשֵׁר כֵּינָן דְּאִיכָּא הַדּ חֲשָׁשָׁא שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרְאֵלִית אֶפְשָׁר דְּיִשְׂרָאֵל גָּמוּר יִשָּׂא כּוּתִית וְנִרְאֶה דְּנָהֲי דְּמָצָא טַעַם לְאִיסּוּר אֲבָל מַה שֶּׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָפוֹת לְעֵיל בְּסָמוּךְ בְּאָמְרָם א"נ דע"כ סָבַר ר' אֶלְעָזָר הַוָּלָד מַמְזֵר

מִדַּחֲשִׁיב כּוּתִי בְּמַתְנִי' בַּהֲדֵי סְפֵקוֹת דְּהַיְינוּ סָפֵק מַמְזֵר לְהָכִי הֲוְצְרְכוּ לוֹמַר טַעַם כִּי הֵיכִי דְּנֶהֱוֵי סָפֵק מַמְזֵר וְהוּא דס"ל דְּנָכְרִי וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹלָד מַמְזֵר: תּוֹסָפוֹת הַשְׁתָּא מַמְזֵר הָוֵי וכו' וְנִרְאֶה לְיַישֵׁב וכו' עֲדַיִין לְיִישּׁוּב זֶה אַכַּתִּי ק' דר' יוֹחָנָן אדר' יוֹחָנָן וְהֵיא הַקַּוּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִתְחִילוּ הַתּוֹסָפוֹת בָּהּ ונר' דְּהַתּוֹסָפוֹת תֵּירְצוּהָ עִם מַה שֶׁאָמְרוּ לְקַמָּן וְהַשְׁתָּא לָא ק' מר' יוֹחָנָן אר' יוֹחָנָן וכו' וְקַאֵי בֵּין אַמַּאי דְּכָתְבוּ בְּשֵׁם הר"ש מִקּוּצֵי בֵּין אַמַּאי דְּכָתְבוּ בְּסָמוּ' בְּשֵׁם הר"ש מטריוא"ש אֶלָּא שֶׁלְּפִי שהה"ר שְׁלֹמֹה בָּא לָתֵת טַעַם אַחֵר לְיִישּׁוּב הַגְּמָרָא סְמָכוּהוּ הַתּוֹסָפוֹת עִם מַה שֶׁסִּיְּימוּ לוֹמַר וְנִרְאֶה לְיַישֵׁב הָכִי וכו' וְהַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים וְהֶאֱרִיךְ לְלֹא צוֹרֶךְ: שָׁלֹשׁ מַחֲלוֹקוֹ' בַּדָּבָר פי' הָכִי קִים לֵיהּ בְּעָלְמָא ור' יוֹחָנָן כָּךְ קִבֵּל דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא גֵּרֵי אֱמֶת הֵם דאל"כ נֵימָא דר' עֲקִיבָא ג"כ גֵּרֵי אֲרָיוֹת ס"ל וּכְדִסְלִיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא: וְכֹהֲנִים נִטְמְעוּ בָּהֶם כֹּהֲנִים כְּשֵׁרִים הָיוּ ק' אַמַּאי לָא קָאָמַר לר"ע נַמֵּי דְּכֹהֲנִים שֶׁנִּטְמְעוּ בָּהֶם הָיוּ פְּסוּלִים וְנִרְאֶה דְּנַדַּאי אִם הָיוּ כְּשֵׁרִים לָא הָווּ מְקַבְּלִים כֹּהֲנִים מַמְזֵרִים אַף קָשֶׁה אַמַּאי קָאָמַר לר"ע טַעַם אַחֵר מִפְּנֵי מָה אֲסָרוּם וְלֹא נָתַן הַטַּעַם שֶׁנָּתַן לְקַמָּן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמַמְזֵר מֵאֵשֶׁת אִישׁ נִתְעָרְבוּ בָּהֶם וּנְהִי דלר"ע אֲפִילּוּ מַחַיְיבֵי לָאוִין הָוֵי מַמְזֵר אֲבָל מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הִי' וְנִרְאֶה דלר"ע דס"ל גֵּירֵי אֱמֶת הֵם ס"ל דְּהֵם מְדַקְדְּקִים בְּמִצְוֹת בְּעֶצֶם כָּךְ א"א שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּהֶם מַמְזֵרִים דְּכֵינָן דְּהֵם מְדַקְדְּקִים בְּמִצְוֹת וַדַּאי שֶׁאֵינָם מִתְחַתְּנִים בְּמַמְזֵרִים וּלְכָךְ הֵוְצְרְכוּ לר"ע דְּכֹהֲנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּהֶם כֹּהֲנִים כְּשֵׁרִים הָווּ דְּנַדַּאי פְּסוּלִים לֹא הָיוּ מִתְעָרְבִים בָּהֶם דְּאִי ר"ע ס"ל דְּאֵינָם מְדַקְדְּקִים בְּמִצְוֹת כר' אֱלִיעֶזֶר הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ וּלְהָכִי קָאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְיַיבְּמִים אֶת הָאֲרוּסוֹת דְּהַשְׁתָּא אַף ע"פ שֶׁהֵם מְדַקְדְּקִים בְּמִצְוֹת מ"מ טָעוּ הָכָא בְּפִשָׁטֵיהּ דִּקְרָא דְּדָרְשִׁי הָכִי.

וְהָא דְּהֵוְצְרְכוּ בגמ' לוֹמַר דר"ע לְטַעְמֵיהּ וכו' וְלָא קָאָמַר דְּטַעְמֵי' דר"ע הִיא מִשּׁוּם מַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוּחָסִים אע"ג דְּלָא נָהֲוֵי מַמְזֵר נִרְאֶה דְּטַעְמָא דְּמִילְתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּמַתְנִי' קָתָנֵי כּוּתִי בַּהֲדֵי סְפֵקוֹת דְּכֹהֲנִים דְּהָוֵי סָפֵק מַמְזֵר וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת לְעֵיל בד"ה וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל וכו' תּוֹסָפוֹת שֶׁאֵין מַמְזֵר וכו' וּלְעֵיל כִּי פָּרִיךְ וּמִי ס"ל כר"ע וְהָאָמַר ר' יוֹחָנָן וכו' ויל"ד דְּאִי ר' יִשְׁמָעֵאל ס"ל כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּכוּתִי וְעֶבֶד הַבָּא עב"י הַנּוֹלָד מַמְזֵר א"כ הָדְרָא קַוּשְׁיַ' הַגְּמָרָא לְדֵוְקָא הַשְׁתָּא מַמְזֵר הָוֵי וּפְסִיל בְּבִיאָתוֹ מִבַּעְיָא ונר' פָּשׁוּט דְּתוֹסָפוֹת אָזְלִי הָכָא כְּפִי הַתֵּירוּצִים שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל אַקַּוּשְׁיָא דר' יוֹחָנָן אר"י לְדַעַת הר"ש מִקּוּצֵי והה"ר שְׁלֹמֹה מטריוא"ש דְּלָא סָבַר כְּוָתֵיהּ דר"ע בִּשְׁאָר לָאוִין וּדְרִישׁ כִּי תִּהְיֶיךָ כִּי הֵיכִי דְּדָרְשִׁי בֵּיהּ רַבָּנָן וק"ל: תּוֹסָפוֹת מַצַּת כּוּתִי מְוֻתֶּרֶת פי' וכו' דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לִכְאוֹרָ' נִרְאֶה לְלֹא צוֹרֶךְ וְהַנִּרְאֶה דְּהָיְיתִי מפ' דְּתַרְתֵּי אַשְׁמוֹעִינַן תַּנָּא דְּבָרַיְיתָא חָדָא דְּמַצַּת כּוּתִי מְוֻתֶּרֶת וְאֵין בָּהּ מִשּׁוּם פַּת כּוּתִי דְּהָוֵי כְּאִילּוּ אוֹכֵל חֲזִיר וְעוֹד אַשְׁמוֹעִינַן דְּאָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח וְלָא חָיְישִׁינַן לְחִימּוּץ וְרִישָׁא דְּבָרַיְיתָא הָוָה מָצֵי לְמֵינְקַט הַדִּין בִּשְׁאָר פַּת דִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אֶלָּא דְּמִשּׁוּם דְּסֵיפָא אַיְירֵי בְּפֶסַח נְקַט חָמֵץ וּלְפִי פי' זֶה הָיְתָה קַוּשְׁיַית הַתּוֹסָפוֹת עוֹמֶדֶת בְּמִקּוֹמָהּ מִבְּלִי תֵּירוּץ כְּלָל לְכָךְ פי' מְוֻתֶּרֶת לְאָכְלָהּ בְּפֶסַח ואע"ג דְּמִסֵּיפָא שָׁמְעִינַן לָהּ אִיצְטְרִיכָא רִישָׁא מִשּׁוּם ר' אֱלִיעֶזֶר לְמֵימַר דַּאֲפִי' בְּרִישָׁא פְּלִיג וכ"ש דְּאֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח: מִשּׁוּם שִׁפְחָה נִתְנֵי חָדָא הָכָא הָדָר פָּרִיךְ הָכִי דסד"א דְּלִיכָּא לְשַׁנּוּיֵי כְּדִלְעֵיל דְּהָכָא כּוּתִי וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹלָד כָּשֵׁר וְלָא דָּמֵי לְדִלְעֵיל דְּשַׁוְוֵ' בְּאִיסּוּר אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ חִידּוּשׁ בא' יוֹתֵר מֵאַחֵר: מַתְנִיתִין הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה כֹּהֶנֶת וכו' בָּאמָהוֹת דְּיָדָהּ לָא אָזְלִינַן כ"כ דּוֹרוֹת כְּמוֹ בְּאָבִיהָ דְּהָא סְלִיק בְּאָבִיהָ דְּיָדָהּ דּוֹר אַחֵר וְהוּא לְהַשְׁלִים הח' אִמָּהוֹת: אֵין

בּוֹדְקִין מִן הַמְּזֻבָּח וכו' פרש"י שֶׁאִם מָצָא שֶׁאָבִי אָבִיהָ כֹּהֵן בְּיָדוּעַ שֶׁמְּיוּחָס הוּא וכו' וי"ל מִי יֹאמַר שֶׁאָבִיהָ לֹא נָשָׂא פְּסוּלָה ונר' דְּאֶפְשָׁר דְּאַיְירֵי דְּבוֹדְקִין בְּאַמָּה תְּחִלָּה וּכְשֶׁהַלְכוּ בְּאָבִיהָ רָאוּ שֶׁאָבִי אָבִיהָ כֹּהֵן וכו' וז"ש רַשְׁ"י ז"ל הִתְחִיל לִבְדּוֹק בָּאַמָּהוֹת וכו' א"נ כֵּיוָן דַּאֲבִי אָבִיהָ כֹּהֵן מִסְתָּמָא לָא מַחֲזִיקִים רֵיעוּתָא וְנִתְבַּטֵּל הָעַרְעוּר וְהָרִאשׁוֹן נִרְאֶהיוֹתֵר: תוס' הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה וכו' עַד דִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל מִקְוֶה טָהֳרָה לְחֻלִּין וכו' דַּע כִּי הָכָא לֹא שַׁיָּיךְ הַךְ דְּקָאָמְרִי דִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל מִקְוֶה טָהֳרָה לְחוֹלִים וְהַכַּוָּנָה לוֹמַר דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְוֶה טָהֳרָה לַחֲלָלוֹת וְכֵן לְקַמָּן במ"ש בְּדִיבּוּר אַחֵר זֶה שֶׁהֲרֵי לכ"ע בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וכו' צ"ל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְוֶה טָהֳרָה לַחֲלָלוֹת דְּהָא בְּחָלָל שָׁנָשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל אִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּרַבָּנָן וְרַבִּי דּוֹסָא לְקַמָּן וק"ל: פִּיסְקָא אֵין בּוֹדְקִין וכו' מ"ט אִי לָאו דְּבָדְקוּהָ יל"ד לָמָּה לֹא נָתַן בעה"ג הַטַּעַם דִּלְקַמָּן דְּאָמַר מָר שִׁשָּׁם הָיוּ יוֹשְׁבִים מִיְּחוּסֵי כְּהֻנָּה וכו' וְנִרְאֶה דְּלָא סָגֵי הַךְ טַעְמָא שֶׁהֲרֵי טַעְמָא דְּהָכָא הָוֵי כמ"ש הַתּוֹסָ' דְּהָא דְּתַנְיָא אֵין בּוֹדְקִין מִן הַמְּזֻבָּח וכו' אַיְירֵי אפי' בָּעֲבוֹדוֹת הַכְּשֵׁרוֹת בְּזָרִים וְאִי הֲוָה יָהֵיב טַעְמָא דְּשָׁם הָיוּ יוֹשְׁבִים מִיְּחוּסֵי כְּהֻנָּה אַכַּתִּי לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן שֶׁזֶּה הַשּׁוֹחֵט אוֹ הַמַּפְשִׁיט הָוֵי כֹּהֵן דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא יִשְׂרָאֵל כֵּיוָן דִּשְׁחִיטָה וְהֶפְשֵׁט כְּשֵׁירָה בְּזָר לז"א אִי לָאו דְּבָדְקוּהָ כְּלוֹמַר דְּנַדַּאי כֵּיוָן דִּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ כֹּהֵן אִי לָאו דְּבַדְקוּהָ לָא הֲוָה שׁוֹחֵט אֲבָל לְעִנְיַן לָוִי דְּהָא ע"כ הוּא לֵוִי יָהֵיב טַעְמָא אַלִּימְתָּ' וְהִיא שֶׁשָּׁם הָיוּ יוֹשְׁבִים מִיְּחוּסֵי כְּהֻנָּה וכו': הַאי תַּנָּא מַאי קָסָבַר אִי קָסָבַר אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר וכו' אַף ע"ג דִּלְקַמָּן מַסִּיק דַּאֲפִילּוּ רַבָּנָן דס"ל דְּאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר הָוֵי אִיסּוּר חָמוּר עַל אִיסּוּר קַל וְגַם לְאִיכָּא דְּאָמְרִי גַּם כֵּן מ"מ קָאָמַר הָכָא אִי קָסָבַר וכו' פי' וּמְשׁוּם דְּאִיסּוּר כְּהֻנָּה קָאָמְרַתְּ דְּכֵיוָן דְּהָוֵי שָׁוִים חָיֵיל אִיסּוּר עַל אִיסּוּר: וְהִתְנָן נָזִיר וכו' פי' מַסֵּיפָא פָּרִיךְ דְּקָתָנֵי אָמְרוּ לוֹ אַל אֵשֶׁת חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וק"ל: מֻתִּיב רַב אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לוֹקֶה מְשׁוּם ב' שֵׁמוֹת וכו' וְקָשֶׁה דְּמַה פָּרִיךְ רָבָא לְרַב יְהוּדָה וּלְדִידֵיהּ מִי נִיחָא דְּהָא ס"ל לְרָבָא גּוּפֵי' לְקַמָּן דְּבָעַל לוֹקֶה שְׁתַּיִם וּכְמוֹ שפרש"י לְקַמָּן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הֵיכִי קָתָנֵי הַךְ מַתְנִי' דְּחַיָּיב מְשׁוּם ב' שֵׁמוֹת וְתוּ לָא ע"כ צָרִיךְ רַב לְדָחֲוֹקֵי הַךְ מתנ' וְלוֹמַר דב' שֵׁמוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד קָאָמַר וְאִי רָבָא מוּקֵי הַךְ מַתְנִי' דְּבָעַל וְלֹא קִידֵּשׁ דְּמוֹדֶה רָבָא דְּחַיָּיב וע"כ אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא א' א"כ לְרַב יְהוּדָה נַמִּי נֵימָא הָכִי וְלָא תִּקְשֵׁי לֵיהּ מֵהַךְ מַתְנִיתִין וְלָא מִידֵי וע"כ צָרִיךְ אֶת לוֹמַר דְּלָא מוּקֵי לְהַךְ מַתְנִיתִין בְּבָעַל וְלֹא קִדֵּשׁ מְשׁוּם דְּמִלְּישָׁנָא דְּמַתְנִיתִין מַשְׁמַע דְּמְשׁוּם אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה הוּא דְּחַיָּיב וְלֹא מִטַּעַם קִדּוּשִׁין וּבְעִילָה וְאִם הָוָה פְּשָׁטָא דְּמַתְנִיתִין הָכִי הָוָה לֵיהּ לְפָרוּשֵׁי בְּהָדְיָא גַּם הַסֵּיפָא וְרִישָׁא דְּהַךְ מַתְנִיתִין בְּמַסֶּכֶת מַכּוֹת נִרְאֶה דְּלָא הָוֵי פֵּרוּשָׁא דְּמַתְנִיתִין מִטַּעַם זֶה כְּלָל וְנִרְאֶה דְּרָבָא מֵעִיקָּרָא הָוָה פָּרִיךְ לְרַב יְהוּדָה מִשּׁוּם דַּהֲוָה קְשִׁיתֵי' בְּמֵימְרָא דְּרַב יְהוּדָה וּמְשַׁנֵּי לֵיהּ לְקֻשְׁיָיתוֹ וְאַחַ"כ מַיְיתֵי תַּלְמוּדָא פְּלוּגְתָּא דְּאַבַּיֵּי וְרָבָא דְּפְלִיגִי בְּמֵימְרָא דְּרַב יְהוּדָה אַחַר שֶׁהִיא מֵימְרָא קַיֶּימֶת וְאֵין בָּהּ שׁוּם קֻשְׁיָא וּפְלִיגִי בָּהּ אִי מַאי דְּקָאָמַר רַב יְהוּדָה דְּלוֹקֶה שְׁתַּיִם הָוֵי חֲדָא אַקִּדּוּשִׁין בִּפְנֵי עַצְמָן וַחֲדָא אַבְּעִילָה בִּפְנֵי עַצְמָה אוֹ דִּילְמָא אַבְּעִילָה וְקִדּוּשִׁין הוּא דְּחַיָּיב שְׁתַּיִם אֲבָל אַקִּדּוּשִׁין בִּפְנֵי עַצְמָן אֲפִילּוּ אֲחָדָא לָא לָקֵי וּמַאי דְּקָאָמַר וּמוֹדֶה רָבָא פי' אַלִּיבֵּיהּ דְּרַב קָאָמַר אוֹ אַלִּיבָּא דְּנַפְשֵׁיהּ גַּם כֵּן כֵּיוָן דְּקַבֵּיל עֲלֵיהּ מֵימְרָא דְּרַב יְהוּדָה בְּעִיקָּר: מַאי לָאו שְׁנֵי שֵׁמוֹת וְתוּ לָא טַעַם הַקֻּשְׁיָ' הִיא דְּנַדַּאי אַשְׁנֵי שֵׁמוֹת וְתוּ לָא קָאָמַר דְּאִם הַכַּוָּנָה לוֹמַר שְׁנֵי שֵׁמוֹת עַל זֶה כְּדְקָמְשַׁנֵּי הָיָה רָאוּי לוֹמַר אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא מְשׁוּם אַחַת וּמִדְּקָאָמַר אֶלָּא אַחַת ש"מ דְּאַכּוֹלְהוּ אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת וּמְשַׁנֵּי לָא שְׁנֵי שֵׁמוֹת עַל זֶה וּשְׁנֵי שֵׁמוֹת עַל זֶה וכו'.

וְלִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן הַגְּמָרָא דִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת דְּקָתָנֵי בְּבָרַיְיתָא ה"ק לוֹקֶה מִשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת בֵּין אַגְּרוּשׁ' בֵּין אַאַלְמָנָה אֲבָל רַשִׁ"י ז"ל פֵּירֵשׁ ז"ל וַדַּאי ב' שֵׁמוֹת דְּקָתָנֵי אַגְּרוּשׁ' וְאַלְמָנָה וְיֵשׁ לָתֵת טַעַם לָמָּה פי' כֵּן.

וְנִרְאֶה דְּטַעֲמָא דְּמִילְּתָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהַשְׁתָּא דָּמֵי לְלִישָׁנָא דְּסֵיפָא דְּקָתָנֵי גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל אַחַת וְכִי הֵיכִי דְּרֵישָׁא קָתָנֵי שְׁנֵי שֵׁמוֹת עַל כָּל אֶחָד הָוָה לֵיהּ לְמִתְנֵי בְּסֵיפָא ג"כ דְּחַיָּיב שְׁתַּיִם עַל א': וְעוֹד דְּכֵיוָן דְּרֵישָׁא דְּהַהּ מַתְנִי' לָא קָתָנֵי דְּחַיָּיב עַל אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כְּאַחַת אֶלָּא חַיָּיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד קָתָנֵי וְהַכַּוָּנָה דְּחַיָּיב מִשָּׁוֶה ב' שֵׁמוֹת עַל כָּל אֶחָד הֵיכִי קָתָנֵי בְּסֵיפָא גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה דְּאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל א' דְּהָא בְּרֵישָׁא לָא מַיְירֵי דְּחַיָּיִ' עַל שְׁתַּיִם כִּי הֵיכִי דְּנִיתְנֵי בְּרֵישָׁא לְכָךְ הֲוְצְרַךְ רַשִׁ"י ז"ל לפ' מִשּׁוּם אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וק"ל: וַחֲלוּצָה דְּרַבָּנָן וכו' בְּלָאו הָכִי נִרְאֶה דְּאֵינוֹ חַיָּיב עַל חֲלוּצָה מִשּׁוּם דְּאֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר לָא הָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף כִּדְקָאָמַר לְעֵיל גַּבֵּי אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וכו' וַעֲדַיִין שַׁרְיָא לְמֵיכַל בִּתְרוּמָה וכו' וְכִיוָון שֶׁכֵּן מִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁלֹּא לָחוּל אִיסּוּר חֲלוּצָה עַל אִיסּוּר גְּרוּשָׁה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי הָאֶמֶת הָכִי וּמֵהָכְרֵחַ דְּאִיתָא בִּיבָמוֹת דַּף כ"ד וְעוֹד דא"א דְּטַעֲמָא דְּהַהּ מִפְּנֵי' הָוֵי מִשּׁוּם דְּלָא אִיסּוּר מוֹסִיף דְּאַמַּאי נִקַּט לָהּ בִּגְרוּשָׁ' וַחֲלוּצָה דְּתַרְוַיְיהוּ דָּמוּ אַהֲדָדֵי בְּגֵרוּשִׁין דְּהָא חֲלִיצָה בִּמְקוֹם גֵּט קַיְימָא וּפְשִׁיטָא דְּאֵין אִיסּוּר גְּרוּשָׁה חָיֵיל אַגְּרוּשָׁה עַצְמָהּ וּטְפֵי הָוָה לֵיהּ לְמִנְקַט הַהּ חִידּוּשָׁא בְּאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וּכְגוֹן שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה קוֹדֶם שֶׁנִּתְאַלְמְנָה וְכִדְאִיתָ' לְעֵיל בִּזְמַן שֶׁהֵם כְּסֵדֶר וכו': דַּף עח פִּיסְקָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר וכו' גֵּר שֶׁבָּא מִטִּפָּה פְּסוּלָה א"ד שֶׁבְּתוֹ פְּסוּלָה וְקָשֶׁה דְּהָא מִצְרִי שֵׁנִי יוֹכִיחַ שֶׁעִם שֶׁבָּא מִטִּפָּה פְּסוּלָה אַפ"ה בְּתוֹ כְּשֵׁרָה אַף אֲנִי אָבִיא גֵּר שֶׁעִם שֶׁבָּא מִטִּפָּה פְּסוּלָה תִּהֵא בְּתוֹ כְּשֵׁרָה לִכְהֻנָּה וְנִרְאֶה דְּאֵיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּמִצְרִי שֵׁנִי שֶׁכֵּן אֵיכָּא הֶכְשֵׁר בְּטִפָּתוֹ אַחַר דּוֹר ג' תֹּאמַר בְּגוֹי בַּהְיוֹתוֹ בְּבַגֵּיוּת לְעוֹלָם אֵין הֶכְשֵׁר לְטִיפָּתוֹ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת אִם לֹא יִתְגַּיֵּיר: כְּלָל, מַה לְהַצַּד וכו' לָמַדְנוּ בְּמִדּוֹת דלר' יוֹסִי דַּהֲלָכָה כְּוָותֵיהּ דִּלְקַמָּן ס"ל דְּאֵין זֶה הַצַּד הַשָּׁוֶה לְמֵילַף מִינַיְיהוּ פָּסוּל לְבַת גֵּר זָכָר דְּלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁאֵינָהּ בְּרוֹב קָהָל כֵּיוָן שֶׁאֵין פָּסוּל בְּנוֹת שָׁוֶה דְּבַת חָלָל אֵינָהּ פְּסוּלָה לִקְהַל יִשְׂרָאֵל וּבַת מִצְרִי רִאשׁוֹנָה פְּסוּלָה לָבֹא בַּקָּהָל וּמִכָּאן נִשְׁמַע דְּהַצַּד הַשָּׁוֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גָּמוּר בְּכָל צְדָדָיו וּבְתוֹסְ' מְפוֹרָשׁ הַטַּעַם לְרַבִּי יוֹסִי בְּהֶדְיָא: תַּנְיָא רַשְׁבַּ"י אוֹמֵר גִּיּוֹרָא וכו' רַשִׁ"י פִּי' הָרֵי ד' מַחֲלוֹקוֹת וכו' טַעְמוֹ ז"ל מִדְּפָרִיךְ בגמ' וְרַבָּנָן וכו' כַּגִּרְאֶה דְּרַבָּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ: הַאי רֵישָׁא פרש"י קס"ד דה"ק שֶׁהִיא אַלְמָנָה מִמְּיוּחָס פי' דאל"כ אֶלָּא דְּדָרִישׁ כר' יְהוּדָה כְּבָר מְפוֹרָשׁ בְּכָתוּב בְּהֶדְיָא דְּאַיְירִי בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט וּכְמוֹ דְּקָאָמַר לְקַמָּן מִשְׁאָר כֹּהֲנִים יִקָּחוּ: מַתְנִי' הָאוֹמֵר בְּנִי זֶה מַמְזֵר וכו' וַאֲפִ' שְׁנֵיהֶם מוֹדִים לְכְאוֹרָה נר' דְּקָאֵי אַרֵישָׁא אֲבָל רַשִׁ"י ז"ל פי' דַּאֲפִילּוּ שְׁנֵיהֶם מוֹדִים שַׁיָּיךְ לְקַמָּן דַּאֲפִ' שְׁנֵיהֶם מוֹדִים עַל הָעִוְּבָר שֶׁבְּמֵעֶיהָ מַמְזֵר הוּא.

וְנִרְאֶה טַעַם בַּדָּבָר דְּבִגְמָ' פָּרִיךְ מַאי אֲפִילּוּ שְׁנֵיהֶם וכו' וְלָא ה"ל לְשַׁנּוּיֵי אֶלָּא לָא מִבָּעְיָ' קָאָמַר וכו' וְלֹא יוֹתֵר אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּקָאֵי אַסֵּיפָא וּפָרִיךְ מַאי אפי' פִּי' וְגַם מִכָּל הַחֲלֻקָּה עַצְמָהּ מִבָּעְיָא לֵיהּ אַמַּאי נִקַּט וּמְשַׁנֵּי לָא מִבָּעְיָא קָאָמַר וכו' וְלָא מִבָּעְיָ' הֵיכָא דְּאִית חֲזָקָה דְּכַשְׁרוּת לָא מְהֵימְנִי וכו': ר' יְהוּדָה אוֹמֵר נֶאֱמָנִים כִּדְתַנְיָ' וכו' וּכְשֵׁם שֶׁנֶּאֱמָן וכו' קָשֶׁה דְּהֵיכִי מַיְיתֵי מִבֵּן גְּרוּשָׁה לְעִנְיַן מַמְזֵר דַּאֲנָא אָמֵינָא דְּדַוְקָא לְבֵן גְּרוּשָׁה שֶׁאֵינוֹ פּוֹסְלוֹ לָבֹא בַּקָּהָל הוּא דְּנֶאֱמָן לֹא לַעֲשׂוֹתוֹ מַמְזֵר: וְנִרְאֶה דְּלְעֵיל בְּרֵישׁ פִּרְקִין גַּבֵּי הָא דְּמַיְיתֵי לְעֵיל דְּנֶאֱמָן הָאָב לוֹמַר וכו' כָּתְבוּ הַתּוֹסְ' ז"ל דְּכִיר הַיְינוּ בִּבְנוֹ קָטָן וַאֲפִ' שֶׁיַּעֲשֶׂה

לַגְּדוֹלִים מַמְזֵרִים וּמַאי דְּקָאָמַר כְּשֵׁם שֶׁנֶּאֱמַן לוֹמַר זֶה בְּנִי בְּכוֹר עִם הֱיוֹת דְּמַאי דְּקָאָמַר זֶה בְּנִי בְּכוֹר הַיְינוּ שֶׁעוֹשֶׂה הָאֲחֵרִים מַמְזֵרִים וְיָלִיף מִינָּהּ דְּכָךְ נֶאֱמָן לוֹמַר זֶה בֶּן גְּרוּשָׁה וכו' הַטַּעַם הוּא דמ"מ כְּשֶׁאָמַר זֶה בְּנִי בְּכוֹר עִם הֱיוֹת דְּכְשֶׁעָשָׂה לָזֶה בְּכוֹר מִינָהּ מִשְׁתְּמַע שֶׁהָאֶחָד מַמְזֵר מ"מ לָאו לְהָכִי אֲתָא אֶלָּא לוֹמַר דְּבֵן זֶה בְּכוֹר ולז"א דְּכְשֵׁם שֶׁנֶּאֱמָן וכו' אֲבָל הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְמַעְלָה בְּשֵׁם ה"ר אֱלִיָּהוּ דְּיָלִיף דְּנֶאֱמָן לוֹמַר זֶה בֶּן גְּרוּשָׁה מִדִּכְתִיב בֶּן הַשְּׁנוּאָה יַכִּיר וְהַיְינוּ שְׁנוּאָה בְּנִשּׂוּאֶיהָ וכו' וּלְדִידֵיהּ לָא מוּכָח אֶלָּא לַבֵּן וצ"ל דר' יְהוּדָה ס"ל דְּיֵשׁ מַמְזֵר מֵחַיָּיבֵי לָאוִין וכ"כ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה עַל מַה שֶּׁהִקְשׁוּ דְּאַמַּאי לָא פָּרִיךְ בַּגְּמָרָא דְּקַשְׁיָ' דְּרַבִּי יְהוּדָה אַרַבִּי יְהוּדָה וכו' וע"ש.

וְרַשְׁ"י ז"ל שפי' בְּמַתְנִי' מַמְזֵר הוּא שֶׁנּוֹלַד לוֹ מֵחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת נָקְטִי' מִשּׁוּם דְּהָוֵי הַדִּין הָכִי לְדִבְרֵי הַכֹּל וק"ל. ומ"ש רַשְׁ"י ז"ל דִּבְכוֹר לָא פְּלִיגִי רַבָּנָן אַרַבִּי יְהוּדָה ע"כ ס"ל לְרַשְׁ"י דְּלָא כְּפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל דְּעוֹשֶׂה לְגְדוֹלִים מַמְזֵרִים אֶלָּא כפי' רַבֵּינוּ אֱלִיָּהוּ וק"ל: מַתְנִי' מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּת וכו' אִיתְמַר קִדְּשָׁהּ אָבִיהָ בַּדֶּרֶךְ וכו' וּמוֹקֵי לָהּ בְּמַסְקָנָא דְּהַהוּא יוֹמָא דְּמַשְׁלִם שִׁשָּׁה רַב אָמַר הֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וכו' פרש"י דְּקִדֵּשׁ בְּיוֹמָא דְּמִשְׁלַם שִׁית אָבִיהָ בְּבֹקֶר וְהִיא בְּעֶרֶב וכו' ע"כ ויל"ד לָמָּה הֲוָצְרַךְ רַשְׁ"י ז"ל לוֹמַר שֶׁקִּדְּשָׁהּ אָבִיהָ בְּבֹקֶר וְהִיא בְּעֶרֶב וַאֲפִלּוּ הָיְתָה הִיא עַצְמָהּ מִתְקַדְּשָׁה בַּבֹּקֶר הָיָה ג"כ הַמַּחֲלוֹקֶת דִּלְרַב אָמְרִינַן הֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וְלִשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִינַן הַשְׁתָּא הוּא דְּאַיְיתֵי סִימָנִים א"כ אָמְרִינַן דְּמַה שֶּׁקִּבָּלָה הִיא בַּבֹּקֶר לֹא הָיוּ קִדּוּשִׁין אִיבְּרָא דִּלְרַב אִיכָּא חִידּוּשָׁא דַּאֲפִילּוּ דְּקִדְּשָׁהּ אָבִיהָ בַּבֹּקֶר וְאִיכָּא לְמֵימַר דְּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיְתָה נַעֲרָה אַפִּ"ה כֵּיוָן דְּהַשְׁתָּא הָוְיָא בּוֹגֶרֶת אָמְרִינַן דְּמִצַּפְרָא נַמִּי בּוֹגֶרֶת הָיְתָה וְגַם לִשְׁמוּאֵל אֶפְשָׁר דְּאִיכָּא קָצַת חִידּוּשׁ: דַּף עט וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּדִינָא דְּמַתְנִי' כ' הרמ"ה ז"ל דְּאִי שָׁוְיָא שָׁלִיחַ אַחֲרִינָא דְּבָתְרָא הָוֵי קִדּוּשִׁין וכו' וְהָרַב בַּעַל הַטּוּרִים הֵבִיא דְּבָרָיו בא"ה בְּלִי מַחֲלוֹקֶת וּבְסִימָן קמ"א כָּתַב דִּבְרֵי הרמ"ה וְכָתַב דְּאֵין דַּעַת הָרֹא"שׁ ז"ל כֵּן שֶׁכָּתַב בִּתְשׁוּבָה אִשָּׁה שֶׁמָּנָה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל גִּיטָּא מִיַּד בַּעְלָהּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּמְצָאֻנּוּ וְכַאֲשֶׁר אָרְכוּ הַיָּמִים וכו' דַּע כִּי לֹא נִתְבַּטֵּל שְׁלִיחוּת הָרִאשׁוֹן בְּכָךְ וּשְׁנֵיהֶם שְׁלוּחִים וכו' וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּיוָן דְּקִדּוּשִׁין לְקִדּוּשִׁין דְּבִגְרוּשַׁי' זְכוּת הוּא לָהּ לְפִי שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּעִגּוּן וּלְכָךְ אִיכָּא לְמֵימַר דְּדַעְתָּהּ הִיא שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ בְּאֵיזֶה צַד שֶׁיִּהְיֶה אֲבָל בְּקִדּוּשִׁין אע"ג דְּנִיחָא לָהּ לְאִשָּׁה מִשּׁוּם טָב לְמֵיתַב טַן דּוּ מ"מ בְּשָׁלִיחַ זֶה נִתְרַצָּה יוֹתֵר מִשָּׁלִיחַ אַחֵר.

והרמ"ה ז"ל לֹא הוֹרָה לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין וְלֹא רָאִיתִי בִּגְרוּשַׁי' חָשַׁשׁ לָזֶה אוּלַי הרמ"ה ז"ל הִשְׁוָה הָעִנְיָנִים בְּמָקוֹמוֹ וְהַטּוּר סָמַךְ למ"ש דְּבָרָיו בְּהִלְכוֹת קִדּוּשִׁין וְהָרֹא"שׁ ז"ל נ"ל שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל דִּבְרֵי הרמ"ה בְּהִלְכוֹת קִדּוּשִׁין אֶלָּא בְּשָׁלִיחַ שֶׁעוֹשֶׂה הָאִשָּׁה אֲבָל בְּשִׁלִיחוּת שֶׁעוֹשֶׂה הַבַּעַל נִרְאֶה שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיּוֹדֶה הָרֹא"שׁ להרמ"ה ז"ל: תוס' קִדְּשָׁהּ אָבִיהָ בְּדֶרֶךְ וכו' וא"ת אַמַּאי אַפְלִיגוּ רַב וּשְׁמוּאֵל בכה"ג לִפְלִגוּ בְּקִדֵּשָׁהּ אָבִיהָ גְּרִידָא וכו', וְקָשָׁה אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' הַךְ קוּשְׁיָ' לְצַד אַחֵר דְּאַמַּאי לָא אִפְלִיגוּ בְּקִדֵּשָׁהּ הִיא עַצְמָהּ גְּרִידָא דִּלְרַב הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' הֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וְלִשְׁמוּאֵל, חָיְישִׁינַן חֲשָׁשָׁא בְּדַוְקָא כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ דִּילְמָא הַשְׁתָּא הוּא דְּאַיְיתֵי סִימָנִים וּמַאי דְּקִדֵּשָׁהּ הִיא עַצְמָהּ לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין וא"כ מִסְפֵּיקָ' הוּא דְּחָיְישִׁינַן וְאת"ל דה"ה דְּהַךְ קוּשְׁיָא ג"כ נִכְלֶלֶת בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' אֶלָּא שֶׁהַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ בְּקַמַּיְיתָא דְּהַיְינוּ בְּקִדֵּשָׁהּ אָבִיהָ זֶה א"א שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָ' תֵּירְצוּ דְּנַדַּאי לָא פְּלִיגִי בְּקִדֵּשָׁהּ אָבִיהָ לְחוּד דִּבְהָהִיא מוֹדֶה שְׁמוּאֵל דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת

דְּאָמְרִינַן הַעֲמֵד אִשָּׁה בְּחֶזְקַת פְּנוּיָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קוֹדֶם שֶׁקִּדְּשָׁהּ וַהֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וְאֵין קִדּוּשֵׁי הָאָב קִדּוּשִׁין דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי בְּקִדֵּשָׁה הִיא עַצְמָהּ דְּהָא הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ מְחַיֵּיב דְּקִידּוּשֵׁי' קִדּוּשִׁין וְחֶזְקַת פְּנוּיָה מְחַיֵּיב דְּלָא יְהִיוּ תּוֹפְסִים בָּהּ הַקִּדּוּשִׁין שָׁלָּהּ וְהֵם דְּבָרִים סוֹתְרִים וְנִרְאֶה דְּנִדְאִי וּפְשִׁיטָא שֶׁבַּחֲלוֹקָה הַזֹּאת הָוְיָא מְקֻוָּדֶשֶׁת כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמֵימַר אַחֶזְקָה דְּפְנוּיָה לֹא תִּהְיֶה מְקֻוָּדֶשֶׁת וְאִיכָּא לְמֵימַר הֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וְתִהְיֶה מְקֻוָּדֶשֶׁת וּלְכָךְ לָא נָקַט כה"ג אֶלָּא נָקַט קָדְשָׁה אָבִיהָ וְקִדְּשָׁהּ הִיא עַצְמָהּ לְלַמֵּד לָנוּ דְּאַפִּ"ה חָיְישׁ שְׁמוּאֵל לְקִדּוּשֵׁי אָבִיהָ אע"ג דְּאִיכָּא לְמֵימַר לֹא נִיחוּשׁ לְקִדּוּשָׁיו כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְקִדּוּשֵׁי אָבִיהָ תַּרְתֵּי לְטֵיבוּתָא חֲדָא לְאוֹקוּמָא אַחֶזְקַת פְּנוּיָה וְעוֹד מִטַּעְמָא דַּהֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וְלָא נִיחוּשׁ אֶלָּא לְקִדּוּשֵׁי דִּידֵהּ קמ"ל דְּצָרִיכָה גֵּט מִשְּׁנֵיהֶם.

אֶלָּא דַּאֲמַרְתְּ אִיכָּא לְמֵימַשׁ דְּהָא לְקַמָּן גַּבֵּי מִקְוֶה אָמְרִינַן הָתָם תַּרְתֵּי לְרֵיעוּתָא וכו' מַשְׁמַע הָא לֹא הָיָה תַּרְתֵּי לְרֵיעוּתָא הָוָה אָמְרִי' הַשְׁתָּא הוּא דְּחָסַר וא"כ הָכָא גַּבֵּי קִדְּשָׁהּ עַצְמָהּ כֵּיוָן דְּאִיכָּא חֶזְקָה דְּפְנוּיָה לֹא נֹאמַר הֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ אֶלָּא נֵאֱמַר הַשְׁתָּא הוּא דְּחָסַר וְאוֹקְמָה אַחֶזְקָה דְּפְנוּיָה וְלָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין וְדָמֵי מַמָּשׁ לְמַאי דְּתֵירְצוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּבָהְהִיא מוֹדָה שְׁמוּאֵל דְּאֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת דְּאָמְרִינַן הַעֲמֵד אִשָּׁה בְּחֶזְקַת פְּנוּיָה וַהֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת לְפָנֶיךָ כְּמוֹ כֵן נֵאֱמַר הַשְׁתָּא הוּא דְּבָגְרָה וּמֵעִיקָּרָא נַעֲרָה הָיְתָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לֹא תָּפְסוּ בָּהּ קִדּוּשִׁין דְּיָדָהּ נִמְשָׁךְ מִזֶּה דעכ"פ לָא הָוֵי קִדּוּשֵׁי דְּיָדָהּ הֵיכָא דְּלָא קָדְשָׁה אָבִיהָ קִידּוּשִׁין וְלֹא קִדּוּשֵׁי אָבִיהָ הֵיכָא דְּלָא קִדְּשָׁה אִיהִי עַצְמָהּ וּלְפִי שֶׁיִּקְשָׁה לְדִ' א"כ הֵיכִי קָאָמַר שְׁמוּאֵל חָיְישִׁינַן לְקִדּוּשֵׁי שְׁנֵיהֶם כֵּיוָן דע"כ כְּשֶׁהֵם נִפְרָדִים אֵין שׁוּם אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם תּוֹפְסִים כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְאוֹקְמָה אַחֶזְקָה דְּפְנוּיָה וּלְקִדּוּשֵׁי הָאָב נֵאֱמַר הֲרֵי בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וּלְקִדּוּשֵׁי דְּיָדָהּ נֵאֱמַר הַשְׁתָּא הוּא דְּבָגְרָ' לז"א הַתּוֹסָ' אֲבָל עַתָּה שֶׁקִּדְּשָׁהּ אַף הִיא עַצְמָהּ לֵיכָּא חֶזְקָה דְּפְנוּיָה כְּדֵי שֶׁנֹּאמַר שֶׁתִּהְיֶה מֻוֶּתֶרֶת כִּדְפָרִישְׁנָא דְּמִמֵּה נַפְשָׁךְ הִיא מְקֻוָּדֶשֶׁת אוֹ מִצַּד קִדּוּשֵׁי דְּיָדָהּ אוֹ מִצַּד קִדּוּשֵׁי אָבִיהָ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מִטַּעַם זֶה הוּא דְּלֵיכָּא לְאוֹקוּמָא אַחֶזְקַת פְּנוּיָה וְתִהְיֶה מֻוֶּתֶרֶת כֵּן נִרְאֶה בְּעֵינַי שֶׁיּוּבְנוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ולפ"ז אֵין לִלְמוֹד מִדִּבְרֵיהֶם ז"ל הֵיכָא דְּאִיכָּא סָפֵק בְּקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה כְּגוֹן סָפֵק דְּרַבָּנָן וְאַחַ"כ תָּפְסָה קִדּוּשִׁין אֲחֵרִים גְּמוּרִים שֶׁלֹּא נֹאמַר דְּלָא נוֹקְמָא הַהִ אִיתְּתָא בְּחֶזְקַת פְּנוּיָה מִצַּד הַקִּדּוּשִׁין הַשְּׁנִיִּים שֶׁכְּבָר הִיא מְקֻוָּדֶשֶׁת לְאַחֵר דְּהָא לָא דָּמֵי מ"ש הַתּוֹסָ' לָזֶה כְּלָל: וְהַוְזַקְתִּי לָזֶה לְפִי שֶׁרָאִיתִי רַב מֻוסְמָךְ בְּדוֹרֵנוּ זֶה הִקְשָׁה עַל מ"ש ה' מוהרש"ך בח"ג סי' א' בָּזֶה וַאֲנִי הֶאֱרַכְתִּי בִּתְשׁוּבוֹת בָּזֶה עִם שֶׁהָאֱמֶת אֵין לִלְמוֹד מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְלָא מִידֵי שֶׁהַתּוֹסָ' לֹא כָּתְבוּ זֶה כ"א לִשְׁמוּאֵל לֹא אַלִּיבָּא דְּרַב דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ וְרַב בְּלִי סָפֵק דִּפְלִיג אַהַהִ סְבָרָא וס"ל דִּבְכָל גַּוְונָא אָמְרִינַן הָרֵי בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ וְאוֹקְמָא אַחֶזְקַת פְּנוּיָה וְקִדּוּשֵׁי הָאָב אֵינָן קִדּוּשִׁין אֶלָּא קִדּוּשֵׁי דְּיָדָהּ: פרש"י וכ"ת וכו' לָא גָּרְסִי' וכו' הַכַּוָּנָה הִיא דּוּבַלְבַּד לָא גָּרְסִי' דְּהָא אִם הָיָה אוֹמֵר פָּחוֹת הָיָה סְלִיק אַדַּעְתָּךְ לְמִטְעֵי דְּזַוְקָא פָּחוֹת הוּא דְּלֵיכָּא הָא יוֹתֵר אֶפְשָׁר דְּאִיכָּא אֲבָל כֵּיוָן דְּלָא קָאָמַר הָכִי לֵיכָּא לְמִטְעֵי וכ"כ הַתּוֹסָ' בְּנִדָּה דְּרַשִׁ"י לָא גָּרִיס הָכָא בְּלִבַּד ע"ש תוס' וְאִי ס"ד לָא פְּלִיגִי וכו' וְלַפֵּי' כָּעֵס שְׁמוּאֵל דַּאֲפִילּוּ רַב נָמֵי מוֹדֶה הַטַּעַם הוּא מִדְּקָאָמַר כ"ע כָּיְילִי לֵיהּ בְּקַבָּא זוּטָא וכו' וְאִי רַב לָא הָוָה מוֹדֶה וְכִי לְרַב קָאָרֵי לכ"ע כָּיְילִי וכו' וְכֵיוָן דְּאִיכָּא רַב הֵיכִי הָוָה מַקְפִּיד כ"כ אֶלָּא וַדַּאי דַּאֲפִילּוּ רַב לָא קָאָמַר אֶלָּא לַהֲלָכָה לֹא לְמַעֲשֶׂה וְדָחוּ הַתּוֹסָ' בָּזֶה דְּלָא נְהִירָא דִּלְכָל הַפָּחוֹת מַשְׁמַע דַּעֲבִיד כְּרַב וְהָיָה קָפִיד אֲפִילּוּ בָּזֶה: כְּלָל לָמַדְנוּ מִשְּׁמַעְתִּין כְּלָל מְחֻוָּדָשׁ מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א בְּמַאי דְּפְסִיק בַּגְּמָרָא הִלְכְתָא כְּרַב עִם

הֱיוֹת דְּהָוֵי מִלְּתָא דְּאִסּוּרָא מ"מ אִי גַּם בְּהַהִּ פְּלוּגְתָּא תְּלֵי מִלְּתָא דְּמָמוֹנָא, לָא אָמְרִינַן הִלְכְתָא כִּשְׁמוּאֵל בְּאִיסּוּרֵי כֵּיוָן דִּבְהָא מִלְּתָא גּוּפָא דְּאִפְּלִיגוּ הָווּ אִיסּוּרָ' אע"ג דְּמַהַדִּ פְּלוּגְתָּא נִלְמוֹד מִלְּתָא דְּמָמוֹנָא לֹא יִהְיֶה הַדִּין כִּשְׁמוּאֵל דְּהֵיכִי נַעֲבִיד תַּרְתֵּי דְּסָתְרָן זַדְוָקָא הֵיכָא דִּפְלֵוגְתַּיְיהוּ בְּמִלְּתָא דְּמָמוֹנָא הָווּ הַדִּין כִּשְׁמוּאֵל אֲבָל כְּשֶׁהָווּ מִלְּתָא דְּאִיסּוּרָא ה"ה דִּבְעִנְיָן מָמוֹנָא הִלְכְתָא כְּרַב וּלְכָךְ כָּתַב הָרִיטְבָ"א עַל הָא דִּפְסִיק תַּלְמוּדָא דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב ז"ל וְהָא דְּאִיצְטְרִיךְ תַּלְמוּדָא לְמִפְסַק כְּוָותֵיהּ וכו' וְתוּ דִּפְשָׁטָא דְּמַתְנִ' דְּרַב כְּרַבִּי נָתָן וּשְׁמוּאֵל אָמַר כְּרַבִּי יַעֲקֹב דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵי' וקמ"ל תַּלְמוּד דְּשַׁנּוּיָא דְּשַׁנִּינַן שַׁנּוּיָא הוּא דְּרַב דְּאָמַר אַפִּילּוּ כְּרַבִּי יַעֲקֹב עכ"ל וְהִנֵּה מִדְּאִיצְטְרִיךְ תַּלְמוּדָא לְתָרֵץ דְּשַׁנּוּיָא דְּשַׁנִּינַן שַׁנּוּיָא הוּא ש"מ דְּאִי לָאו הָכִי אע"ג דִּפְלִיגִי רַבִּי נָתָן כְּרַבִּי יַעֲקֹב בִּעִנְיָן מָמוֹנָא לָא הֲוָה פָּסְקִינַן כְּרַבִּי יַעֲקֹב עִם הֱיוֹת דְּאָתֵי רַבִּי יַעֲקֹב כִּשְׁמוּאֵל דְּהָווּ הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ בְּדִינֵי.

וְאָפְשָׁר דְּטַעְמֵיהּ דְּהָרִיטְבָ"א ז"ל לָא הָווּ מֵהַדִּ טַעְמָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִי לָא הֲוָה קָאָמַר תַּלְמוּדָא דַּאֲפִילּוּ רַב אָתֵי כְּרַבִּי יַעֲקֹב הָיִיתִי פּוֹסֵק כְּרַבִּי נָתָן וּכְרַב בְּעִנְיָן מָמוֹנָא הֲפָדִּ מַאי דקי"ל דְּכִשְׁמוּאֵל בְּדִינֵי וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּרַבִּי נָתָן הָווּ דַּיָּינָא וּנְחִית לְעַוְמָקָא דְּדִינָא וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק רַמְבַּ"ם וְרָאבַ"ן וְרָאָבָ"ן אֲפִילּוּ לְפִי הָאֱמֶת וכמ"ש הַגָּהוֹת מַיְימוֹ' פֵּ"ה מֵהִלְכוֹת זְכִיָּיה וּמַתָּנָה אִיבְרָא דְּהַתּוֹסָ' לֹא הִזְכִּירוּ תֵּירוּץ הָרִיטְבָ"א אֲפְשָׁר לִטְעוֹת מִדְּבְרֵיהֶם וְלוֹמַר דְּלָא אִית לְהוּ הַדִּ כְּלָלָא וְנִרְאֶה דְּאֲפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ בְּעֵינֵי הַתּוֹסָ' דְּחִיָּיה וְהִיא הַדְּחִיָּיה שֶׁכָּתַבְתִּי וְהָרִיטְבָ"א ז"ל חָתַם בִּדְבָרָיו ז"ל וְתוּ דְּהָכָא נָמֵי אִיכָּא מָמוֹנָא שֶׁאֵין הָאָב זוֹכֶה בְּכֶסֶף קִדּוּשֶׁיהָ ע"כ וּמָמוֹנָא וּפָסַק תַּלְמוּדָא כְּרַב כַּנִּרְאֶה דְּאִי לָאו הָכִי לֹא הַיְינוּ פּוֹסְקִים כְּוָותֵיהּ בְּאִסּוּרָא וְאָפְשָׁר הָיִיתִי אוֹמֵר דְּלְעִנְיַן אִיסּוּרָא אִיתְּשִׁיל.

שׁוּב רָאִיתִי אַחַר הַחִיפּוּשׂ בְּדִבְרֵי הָרַב מוהריב"ל ח"ג סִימָן צ"ח אִיזֶן וְחִיקֵּר בָּזֶה וְכָתַב ז"ל עַל דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל הָא קָמַן מַאי דְּכָתְבִינַן דְּאִי לָאו דְּפָסַק תַּלְמוּדָא דְּהִלְכְתָא כְּרַב לָא הֲוָה כְּלָלָא דְּהִלְכְתָא כְּרַב בְּאִיסּוּרֵי דְּכֵיוָן דִּבְהָהִיא דְּקִדְּשָׁה אָבִיהָ וכו' אִיכָּא מָמוֹנָא שֶׁאֵין הָאָב זוֹכֶה בְּכֶסֶף קִדּוּשֶׁיהָ ה"ל כְּאִלּוּ לְעִנְיַן אִיסּוּרָא וּמָמוֹנָא אִיתְּשִׁיל ע"כ: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה הָרַמְבַּ"ם בפ"ב מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת לֹא הִזְכִּיר סִימָנֵי בַּגְרוּת כְּלָל וְאֶפְשָׁר דְּלָא גָּרִיס בְּבָרַיְיתָא בְּפֶרֶק יוֹצֵא דּוֹפָן אֵלּוּ הֵן סִימָנֵי בַּגְרוּת וכו' וְסָוְגְיָ' זוֹ צ"ע לְדַעְתּוֹ וּכְבָר נִתְקַשָּׁה בָּהּ ה"ה ז"ל וְאֶפְשָׁר דְּהָכִי פָּרִיךְ לְדַעְתּוֹ ז"ל אִילֵימָא בְּתוֹךְ שִׁשָּׁה הָשְׁתָּא הוּא דְּבָגְרָה כְּלוֹמַר יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לוֹמַר שֶׁיְּהֵא בּוֹגֶרֶת וְכִי בַּזְּמַן הַזֶּה הִיא בּוֹגֶרֶת הָא אֵין סִימָנִים לַבּוֹגֶרֶת אֶלָּא אַחַר שֶׁיַּעַבְרוּ הַשִּׁשָּׁה חֳדָשִׁים שֶׁל נַעֲרוּת וכה"ג נִרְאֶה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּפוֹרֵשׁ לְדַעַת רַבֵּינוּ יְרֻחָם שֶׁכָּתַב בִּנְתִיב כ"ה ח"ה וּלְפִי גִּירְסַ' הָרִי"ף וְרַשׁ"י וכו' וּלְפִי גִּירְסָא הַתּוֹסָ' עֲדַיִין הִיא נַעֲרָה עכ"ל וְהִנֵּה לֹא רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' הַכָּרַת לָזֶה.

וּבְפֵירוּשַׁי לא"ה הֶאֱרַכְתִּי לְבָאֵר מֵאַיִן הוֹצִיא רַבֵּינוּ יְדִנָחָשׁ שֶׁכָּתְבוּ כֵּן התו' וְדִקְדַּקְתִּי עַל דְּבָרָיו יָפָה: וּבְקִיצּוּרֵי לַדִּינִים כָּתַבְתִּי הַנִּכְלָלִים מִפֶּרֶק יוֹצֵא דּוֹפָן וְאֵין צוֹרֶךְ לְשַׁנּוֹת הַדְּבָרִים וְזֶה לִי יָמִים מוּעָטִים בָּא לִידֵי שְׁאֵלָה מֵאֶרֶץ המוריא"ה עַל בָּחוּר שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ בְּמִנְיַן שְׁנוֹתָיו.

וְקַדֵּשׁ אִשָּׁה וְחִדַּשְׁתִּי דִּינִים נִלְמָדִים אֲמִתִּיִּים לע"ד וְשָׁם הֶעֱלֵיתִי אַחַר הַדְּקִדּוּק בַּסְּפָרִים כָּל הַחֻלּוּקוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר וּלְפִי שֶׁרָאִיתִי טָעוּת בְּדִבְרֵי שֶׁהַקָּנִים אֲשֶׁר הוּא רָאוּי לְהַעֲלִים

אֶת שְׁמָם מִפְּנֵי הַכָּבוֹד רָאִיתִי לִכְתּוֹב בְּכָאן הַדִּינִים שֶׁהוֹצֵאתִי מֵהַסְּפָרִים יִהְיֶה לְטוֹטָפוֹת בְּעֵינֵי הַדַּיָּן וְהֵם אֵלּוּ.

כָּל קַטָּנָה שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ בְּמִסְפַּר שְׁנוֹתֶיהָ וְלֹא נִבְדְּקָה בְּעֵת הַסָּפֵק אִם הֵבִיאוּ סִימָנִים אוֹ לֹא וְנִתְקַדְּשָׁה הֵם סָפֵק קִדּוּשִׁין מִן הַתּוֹרָה וְטַעַם הַדָּבָר הוּא שֶׁכָּל סָפֵק שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁנַיִם יֵשׁ ג"כ בְּסִימָנִים וּכְשֵׁם שֶׁיֵּשׁ לְסַפֵּק אִם הִיא קַטָּנָה אוֹ גְּדוֹלָה כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לְסַפֵּק אִם הֵבִיאָה סִימָנִים וַהֲוָה לָהּ סָפֵק דְּאוֹרַיְיתָא וּלְחֻמְרָא אֲבָל אִם נִבְדְּקָה וְלֹא מָצְאוּ לָהּ סִימָנִים אֵין הַסָּפֵק נוֹפֵל מִדְּאוֹרַיְיתָא כ"א מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא נָשְׁרוּ וּמַחְמִרִינַן ג"כ מִדְּרַבָּנָן: וְזֶה לָמַדְתִּי מִתְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל שֶׁכָּתַב בְּסִימָן אֶלֶף רי"ו וְכֵן נִתְבָּאֵר שֶׁכָּל שֶׁיֵּשׁ סָפֵק קִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְיתָא אֵינָהאַלָּא אֶלָּא בְּגֵט הִלְכָךְ אֲשָׁא זוֹ שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּמִסְפַּר שְׁנוֹתֶיהָ אָנוּ חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא כְּבָר הִגִּיעַ לְכְלַל שְׁנוֹתֶיהָ וּמְקֻדָּשֶׁת הִיא ד"ת וְאִם נִבְדְּקָה וְלֹא מָצְאוּ לָהּ סִימָנִים אֶפְשָׁר שֶׁגַּם בְּזוֹ אָנוּ חוֹשְׁשִׁים לִשְׁמָא נָשְׁרוּ וְכִדְרָבָא אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהִתְיַישֵׁב בָּזֶה לְפִי שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה ב' סְפֵקוֹת סָפֵק הִגִּיעָה לְכְלַל שְׁנוֹתֶי' סָפֵק לֹא הִגִּיעָה לְכְלַל שְׁנוֹתֶיהָ כְּשֶׁקִּדְּשָׁהּ וַאֲפִילּוּ את"ל הִגִּיעַ' סָפֵק הֵבִיאָה סִימָנִים וְנָשְׁרוּ סָפֵק לֹא הֵבִיאָה וְכָל ס' סְפֵקָא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה לְקֻלָּא וְאַפִּ"ה אֵינִי רוֹאֶה בָּזֶה לְהָקֵל כִּי יֵשׁ עוֹד לְהִתְיַישֵׁב בַּדָּבָר עכ"ל: וְהַמְדַקְדֵּק הֵיטֵב הַדַּק יַשְׂגִּיחַ בִּתְחִילַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁכָּתַב שֶׁכָּל שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ בְּמִסְפַּר שְׁנוֹתֶיהָ הָוְיָא מְקֻדֶּשֶׁת ד"ה וּבְסָמוּךְ כָּתַב דְּהָוְיָא סְפֵק סְפֵקָא וְהָעִנְיָן הוּא זֶה דְּוַדַּאי כָּל קַטָּנָה שֶׁהִגִּיעַ לִכְלַל שְׁנוֹתֶיהָ חֲזָקָה שֶׁהֵבִיאָה סִימָנִים וְאֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה לְהָקֵל והו' סָפֵק דְּאוֹרַיְיתָא אוּלַי הִגִּיעָה לִכְלַל שְׁנָיָה וְאִם יֵשׁ לָהּ שְׁנַיִם מִסְתָּמָא שֶׁהֵבִיאָה סִימָנִים וְאִם הִגִּיעָה לִכְלַל שְׁנוֹתֶיהָ וְלֹא נִמְצְאוּ סִימָנִים אָמְרִינַן דְּנָשְׁרוּ וְלֹא תִּמָּאֵן.

וְאִם נִסְתַּפְּקוּ בְּמִסְפַּר שָׁנִים וְנִבְדְּקָה וְלֹא נִמְצְאוּ לָהּ סִימָנִים אָז יֵשׁ צַד גָּדוֹל לְהָקֵל ולו' שְׁמָהּ שֶׁאֵין לָהּ סִימָנִים אֵינוֹ בַּעֲבוּר שֶׁנִּשְׁרוּ אֶלָּא בַּעֲבוּר שֶׁהִיא קַטָּנָה בִּשְׁנַיִם דְּוַדַּאי כְּשֶׁהִיא גְּדוֹלָה וַדָּאִית הוּא דְּחָשְׁבִינַן נַפְשִׁין וְאָמְרִינַן דְּנָשְׁרוּ וּלְכָךְ בְּזֹאת הַחֲלֻקָּ' שֶׁיֵּשׁ סָפֵק בְּשֶׁנּוֹפֶיהָ וְנִבְדְּקָה וְלֹא מָצְאוּ לָהּ הוּא דְּכָתַב הָרַשְׁבָּ"א ז"ל הַסָּפֵק סָפֵקָא: וְאִם קַטָּנָה זֹאת שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ בְּמִסְפַּר שְׁנוֹתֶיהָ וְנִבְדְּקָה וְנִמְצְאוּ בָּהּ סִימָנִים הי' מָקוֹם לוֹמַר שֶׁהַסִּימָנִים יִהְיוּ הוֹכָחָה עַל הַשָּׁנִים וְתִהְיֶ' גְּדוֹלָה וַדָּאִית ומ"מ אַף בָּזוֹ דָּנִין בָּהּ כִּשְׁאָר סְפֵקוֹת לְחוּמְרָא וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב.

ה"ה בְּפֶרֶק שֵׁנִי מהל' אִישׁוּת בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן ז"ל וּקְטַנָּה שֶׁלֹּא נוֹדַע אִם הִגִּיעָה לְכְלַל שְׁנוֹתֶיהָ וְהֵבִיאָה סִימָנִים לֹא מצי' בגמ' דִּינָא מְפוֹרָשׁ וי"א שֶׁמְּטִילִין אוֹתָהּ לְחוּמְרָא כְּדִין כָּל הַסְּפֵקוֹת עכ"ל הִנֵּה הָרַב חִדֵּשׁ לָנוּ שֶׁגַּם בָּזוֹ שֶׁהֵבִיאָה סִימָנִים הִיא בְּסָפֵק כ"ש כְּשֶׁאָנוּ מְסֻפָּקִים דְּוַדַּאי הִיא בְּסָפֵק וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת הָרַב מוהרש"ך ז"ל בח"א בְּסִימָן כ"ג וּבְסִימָן כ"ט וְנִרְאִים דְּבָרָיו סוֹתְרִים וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִיתּוּר דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א ז"ל שֶׁהָיָה נִרְאֶה לְכְאוֹרָה וְדִקְדַּקְנוּ הַחִילּוּק שֶׁיֵּשׁ בִּדְבָרָיו יִרְאֶה הָרוֹאֶה בְּעֵינָיו שהב' דִּינִים שֶׁכָּתַב ה' וכו' צָדְקוּ יַחְדָּיו עִם שֶׁבָּאֱמֶת ה' זלה"ה לֹא יָרַד בָּזֶה בְּפֵירוּשׁ דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א ז"ל לַהֲבִינָם ע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁהֲרֵי הֵבִיא רְאָיָה מס"ס שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א וּלְפִי מַאי דְּפָרֵישִׁית אֵין הַסָּפֵק סָפֵקָא עוֹלָה לְאוֹתוֹ הַדִּין כְּלָל.

הִנֵּה אֵלּוּ הָעִקָּרִים בְּנוּיִים עַל קוֹ הַיּוֹשֶׁר וְהָאֱמֶת שׁוֹמְרָם כְּאִישׁוֹן בַּת עַיִן כִּי הֵם דִּינִים אֲמִתִּיִּים נִצְרָכִים בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע וּבְמַסְקָנַת שְׁמַעְתִּין כָּתַב הרמ"ה דַּוְקָא בְּמַכְחִישָׁתוֹ

וכו' וְהַמְעַיְּין יִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְהַרמ"ה זַ"ל גִּירְסָא אַחֶרֶת בַּגְּמָרָא אֵינָהּ שָׁוָה לְגִירְסָתוֹ וה'
מוהרי"ק בְּטוּר אה"ע הֵבִיא פִּי' יָפֶה עַל דִּבְרֵי הרמ"ה זַ"ל וְאֵינָהּ מִתְיַישֶׁבֶ' כְּפִי גִי' סְפָרֵינוּ
וה' הַנִּזְכָּר הֶעְתִּיק גִי' סְפָרֵינוּ בְּלִי כַּוָּנָה לפִ' דִּבְרֵי הרמ"ה זַ"ל: תַּם וְנִשְׁלַם חִדּוּשֵׁי מַסֶּכֶת
קִדּוּשִׁין תְּהִלָּה וְעֹוז לָאֵל הָעוֹזֵר הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן כְּלָל מִפְּרָקָא קַמָּא דְּחֻלִּין אָמַר
יוֹסֵף כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי שְׁלָיָו הָיִיתִי בְּבֵיתִי בְּעִיר שָׁאלוֹנִיקִי בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד
וָשֵׁם לִי בְּתַלְמִידִים לֹא זָזָה יָדִי מִתּוֹךְ יָדָם עַד אֲשֶׁר אוֹצִיאֵם מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה גַּם הַפְלֵא ה'
לִי לַעֲשׂוֹת וְיוֹרֵנִי דֶּרֶךְ זוֹ אֵלֵךְ בַּיְשִׁיבָה הַמְפוֹאָר' יְשִׁיבַת הָאָדוֹן הַמְעֻלֶּה גְּבִיר וְנָבוֹן דּוּן
דָּדָן ן' יִחְיֶא נר"ו הוּא וְכָל הַחֲכָמִים גְּבִירִים וּמְעֻלִּים בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ הֵם הַתּוֹמְכִים יְדֵי
הַחֲכָמִים הַשְּׁלֵמִים הַהוֹלְכִים לִדְרוֹשׁ אֶת ה' יַחַד בְּלֵב אַחַת וְשָׁם רָאִיתִי הָאָדָם הַגָּדוֹל
בָּעֲנָקִים עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת רֹאשׁ הַחֲבֵרִים הַנִּמְצָאִים שָׁם וְהוּא לִצְפִירַת תִּפְאַרְתָּם גָּדוֹל מֵרַבָּן
שְׁמוֹ כמוהר"ר אַהֲרֹן חָסוֹן נר"ו הָיָה לִי לְמַשִּׁיב נַפְשִׁי הַרְבֵּה תּוֹרָה לָמַדְנוּ שָׁם וַיְהִי הַיּוֹם
בְּלִמְּדָנוּ פ' כָּל הַבָּשָׂר בְּחֶבְרָה הַנִּזְכָּר כָּל א' וא' מֵהַחֲבֵרִים נר"ו גַּם הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל חָבֵר כָּל
אֶחָד וא' בְּבֵיתוֹ מַה שֶּׁיִּגַּע וְטָרַח וַאֲנִי הַצָּעִיר כְּדֵי לְהַשְׂלִים מְלַאכְתִּי זֹאת בִּרְאוֹתִי שֶׁמִּן
סֵוּגְיַת סוֹף פ' כָּל הַבָּשָׂר וּמִקְצָת דִּבּוּרֵי הַתּוֹסָפוֹת מִמַּסֶּכֶת חֻלִּין יֵשׁ בָּהֶם כְּלָלִים נְחַיֶּה
בָּהֶם אָמַרְתִּי אֶעֱשֶׂה כֵּן גַּם אֲנִי ע"ד שֶׁעָשִׂיתִי בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין וַאֲעָלֶה הַכְּלָלִים מִן הַסֵּוּגְיָא
יִהְיוּ לְטַטָּפֹת בְּעֵינֵי הַיּוֹדְעִים יְזַכְּרוּנִי לְטוֹבָה בְּמַתֵּנֵי בְּחַסְדָּם יַעֲלֶה לִפְנֵיהֶם זִכְרוֹנִי לְרָצוֹן
וְאִם יִמְצְאוּ דְּבָרִים בִּלְתִּי הֲגוּנִים לֹא יֶחֱלוּ הַשְּׁגִיאָה כִּי אִם עַל שִׁכְמִי אֶשָּׂאֵנּוּ וְהָאֵל
מִנְּסְתָּרוֹת יָנַקְנוּ וּמִשְּׁגִיאוֹת יַצִּילֵנוּ אָמֵן וְכָעֵת טַלְטָלֵנִי הַזְּמַן טַלְטָלָא דְּגַבְרָא קָשֶׁה נָחֲנִי עַד
עִיר קוֹשְׁטַאנְטִינָה יע"א וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לִידֵי יְשִׁיבָה גְּדוֹלָה לאה' בַּקָּהָל קָדוֹשׁ חֲכָמִים
שְׁלֵמִים מֻבְהָקִים הֵם הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הַמְיֻחָסִים שִׁבְעִים וּבְחָמְלָתָם עָלַי כְּרַחֵם אָב עַל
בָּנִים וְתָמְכוּ יָדַי מִזֶּה א' וּמִזֶּה א' וְצִוִּיתִי מֵעוּדַי בְּקוֹשְׁטַאנְטִינָה לְהַדְפִּיסוֹ וְיִהְיֶה מִשְּׁכוֹרְתָּהּ
שְׁלֹמֹה אויר"א: קֻצָּת דִּיבּוּרֵי הַתּוֹסָפוֹת וְסֵוּגְיוֹת מְמֻקּוֹמוֹת מְפֻזָּרִים שֶׁנִּלְמוֹד מֵהֶם כְּלָלִים
מְחֻדָּשִׁים פ"ק חֻלִּין מַתְנִי' כָּשֵׁר בְּפָרָה בִּכְלַל תְּרֵי קָלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי וכו' חִילְקוּ
הַתּוֹסָפוֹת בֵּין דְּיָנָא דְּהַהִיא מַתְנִי' לְהַהִיא דִּזְבָחִים באו' דְּהָתָם בְּוֹלֹא תֹּותַר וכו' כָּל ק"ו
סוֹתֵר לַחֲבֵירוֹ וכו' כְּשֶׁתְּעַיֵּין יָפֶה תִּרְאֶה דְּלָא דָּמֵי לְמ"ש הָכָא דְּאִי הֲוָה עֲבִיד וְלֹא תְּהֵא
פָּרָה בִּשְׁחִיטָה דָּמֵי לְהַהִיא דִּזְבָחִים וכו' ומ"מ הַחִילּוּק הוּא רַב לְפִי שֶׁעוֹשֶׂה וְלֹא תֹּותַר וכו'
שֶׁהוּא הַלָּמֵד אֲשֶׁר הי' כֹּחַ הק"ו אֲשֶׁר עָשָׂה בִּתְחִילָּה אֲבָל הָכָא הק"ו הוּא וּמַה עֶגְלָה שֶׁאֵינוֹ
כָּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁחִיטָה וְכֵן בְּפָרָה אָמְרִינַן וּמַה פָּרָה שֶׁאֵין כָּתוּב בָּהּ עֲרִיפָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה
סָמְכִינַן אַמָּה מָצִינוּ ומ"ש הַתּוֹסָפוֹת דְּאִי הֲוָה עֲבִיד וְלֹא תְּהֵא פָּרָה בִּשְׁחִיטָה דָּמֵי לְהַהִיא
דִּזְבָחִים הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאִי הֲוָה עֲבִיד הָכִי לָא אָמְרִינַן דִּסְמִיךְ אַמָּה מָצִינוּ אֲבָל בק"ן
שֶׁל מְקוֹמוֹת דְּלָא מָצֵי לְמִסְמַךְ אַמָּה מָצִינוּ הָווּ ב' קָלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי אע"ג דְּלֹא
הי' אוֹמֵר וְלֹא תְּהֵא שְׁחִיטָה וכו' דִּבְלָאו הָכִי דָּמֵי לְהַהִיא דִּזְבָחִים וְהַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים
וּלְתֵירוּץ הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא לַעֲשׂוֹת ק"ו א' יוֹתֵר מא' וכו' לִכְתּוֹב קְרָא הַמְיעוּט
בק"ו שֶׁאֵין בּוֹ כ"כ סְבָרָא וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ לְמַכְתְּבִיהּ יָדְעִינַן דְּאִיכָּא שׁוּם מְיעוּטָא דְּהָא
לִשְׁתּוֹק מִינֵּיהּ וע"כ לֹא הָיִיתִי עוֹשֶׂ' ק"ו זֶה כִּי אִם הַקַּל וָחֹמֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַסְבָרָא לַעֲשׂוֹתוֹ
אֶלָּא וַדַּאי דְּהָיִיתִי שׁוֹמֵעַ דְּאִיכָּא שׁוּם מְיעוּטָא בק"ו הָאַחַר וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ הַהּ קְרָא:
וְנִרְאֶה דְּהַהּ ק"ו הַשֵּׁנִי אִית בֵּיהּ שׁוּם סְבָרָא אֶלָּא שֶׁבָּרְאשׁוֹן אִיכָּא סְבָרָא טְפֵי וְאִי לָא הֲוָה

כְּתִיב אֶלָּא חַד קְרָא הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהַכָּתוּב לִמֶּדְךָ שֶׁהַסְּבָרָא כָּךְ הִיא וְזֶהוּ הק"ו שֶׁל סְבָרָא לֹא הָאַחֵר וְכַנָּנַת הַתּוֹסָפוֹת הִיא שֶׁהָיִיתִי עוֹשֶׂה ק"ו א' לְפִי שֶׁהָאַחֵר אֵינוֹ ק"ו.

וְדַע שבפ' כֵּיצַד הָרֶגֶל נִרְאֶה לִכְאוֹרָה שֶׁהֵם ב' קָלִי וַחֲמוֹרִי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי כְּפִי הַנָּחָתָם ז"ל. וְעַיֵּין בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שָׁם שֶׁכָּתְבוּ שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא בא' יוֹתֵר מֵאַחֵר.

עוֹד קָשֶׁה לְפִי תֵּירוּצָם ז"ל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁעוֹשֶׂה הַתַּלְמוּד כָּךְ אֵיכָא לְמֵימַר דְּאֵיכָא סְבָרָא בְּחַד טְפֵי מֵהָאַחֵר א"כ מַאי הַאי דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בד"ה פָּרָה וכו' בִּשְׁחִיטָה וּמְלִיקָה אֵין לְלַמּוֹד וכו' נִימָא דְּגַבֵּי שְׁחִיטָה וּמְלִיקָה לָא מָצֵינַן שׁוּם קְרָא דְּמַיעֵטֵי' אָמְרִי' דְּהָווּ תְּרֵי קָלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּסָתְרָן אַהֲדָדֵי וְתֵיקוּם כָּל חַד וְחַד אַגַּוְכְתֵּיהּ וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּדָמוּ מַמָּשׁ לְהָנֵי קָלֵי וַחֲמוֹרֵי דְּשָׁמַעְתִּין נִרְאֶה לָהֶם ז"ל שֶׁאֵין לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם כְּלָל בְּכָלָל אֵין דָּנִין ק"ו וּבְנְיַן אָב מֵהֲלָכָה יֵשׁ לְלַמּוֹד חִידּוּשׁ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם בד"ה פָּרָה שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה וכו' ז"ל וְאֵין לְלַמּוֹד בָּעוֹף שֶׁיְּוכְשַׁר בִּשְׁחִיטָ' מק"ו דִּבְהֵמָה שֶׁלֹּא הֻוכְשַׁר בִּמְלִיקָה דִּלְמַאן דְּיָלִיף רוֹב שְׁנַיִם מֵהֲלָכָה אֵין דָּנִין ק"ו וּבְנְיַן אָב מֵהֲלָכָה ע"כ וְקָשֶׁה לָא נֵילַף בְּעוֹף כִּי אִם מִצִּיאוּת הַשְּׁחִיטָה לֹא שֶׁיְּהֵא רוֹב שְׁנַיִם וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּלָא מִקְּרֵי שְׁחִיטָ' בִּבְהֵמָה כִּי אִם בְּרוֹב שְׁנַיִם מִשּׁוּם הָכִי אָמְרִינַן דְּהָווּ ק"ו מֵהֲלָכָה: וְאִי קַשְׁיָא א"כ הֵיכִי עָבִיד בַּגְּמָרָא ק"ו מִפָּרָה שֶׁתְּהֵא עֶגְלָה בִּשְׁחִיטָ' וְהָא שְׁחִיטַת רוֹב שְׁנַיִם דְּרַבָּנָן הָווּ לָא קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי דְּהָתָם בִּבְהֵמָה קָיְימִינַן דְּהָעֶגְלָה בִּבְהֵמָה הָוְיָא וְגַלִּי הק"ו שֶׁבִּכְלָל שְׁחִיטָ' מִן הַתּוֹרָה דִּכְתִיבָה בְּפָרָה תְּהֵא עֶגְלָה נָמֵי וְהַשְׁתָּא לָא הָוְיק"ו מֵעִנְיַן הֲלָכָה: כְּלָל אַחֵר יֵשׁ לְלַמּוֹד מִתֵּירוּץ הָאַחֵר שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם וְהוּא דְּאָמְרִינַן יוֹכִיחַ מִבַּחוּץ כְּלוֹמַר שֶׁאֵין הַיְוָכִיחַ בְּכָל הַתַּלְמוּד שֶׁהַיְוָכִיחַ הוּא מִן הַדָּבָר עַצְמוֹ אֲשֶׁר בא' לְלַמּוֹד אֶלָּא פי' יוֹכִיחַ שֶׁהָיינוּ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת ק"ו וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה ואפי"ה מִיָּעֲטוֹ קְרָא כְּמוֹ כֵן נֶאֱמַר כָּאן וְזֶהוּ לְשׁוֹן הַתּוֹסָפוֹת שָׁם וְנִרְאֶה לִי דְּכֵינָן דְּאֵיכָא מִיעוּטָא בַּפָּרָה וַעֲגָלָה לְעִנְיַן שְׁחִיטָה וַעֲרִיפָה תּוּ לָא מָצֵי לְמֵילַף עוֹף מִבְּהֵמָה וּבְהֵמָה מֵעוֹף לְעִנְיַן שְׁחִיטָה וּמְלִיקָה דְּאֵיכָא לְמֵימַר טְרֵיפָה תּוֹכִיחַ שֶׁאֵינָהּ כְּשֵׁרָה בְּפָרָה וּכְשֵׁרָה בַּעֲגָלָה ואפי"ה אֵין שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בָּהּ אַף אֲנִי אָבִיא מְלִיקָה וְכֵן אֵיפְכָא.

וּלְתֵירוּץ זֶה יֵשׁ לְעַיֵּין רֹאשׁוֹ דְּדָרְשִׁינַן בפ' הַשּׁוֹחֵט ל"ל וְנִרְאֶה דְּאִיצְטְרִיךְ מִשּׁוּם דְּאֵיכָא הֶקֵּישָׁא דִּבְהֵמָה לָעוֹף וְהָיִיתִי לוֹמַד מְלִיקָה בְּהֶקֵּישָׁא אֲבָל מִטַּעַם ק"ו לָא אִיצְטְרִיךְ וּלְתֵירוּץ זֶה הָאַחֲרוֹן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת ס"ל דְּיָלְפִי' ק"ו מֵהֲלָכָה וְאֶפְשָׁר דבכה"ג מָצֵי לְמֵילַף מְצִיאוּת הַשְּׁחִיטָה וְאִי קַשְׁיָא לְתֵירוּץ זֶה בק"ו שֶׁעוֹשֶׂה בגמ' מִפָּרָה לַעֲגָלָה וכו' נִימָא מְלִיקָה תּוֹכִיחַ שֶׁהָיינוּ יְכוֹלִין לַהֲבִיאוֹ בְּפָרָה מק"ו דְּעוֹף ואפי"ה מִיָּעֲטוֹ קְרָא דְּרֹאשׁוֹ י"ל דְּהֵיכִי מָצֵינוּ לְמֵילַף דְּמִיָּעֲטוֹ קְרָא אִי מִשּׁוּם דְּעָבְדִינַן ק"ו וְאָמְרִינַן מָה עוֹף שֶׁלֹּא הֻוכְשַׁר בִּשְׁחִיטָה הִיא גּוּפָא תֵּיתֵי דְּנֵילַף לֵיהּ הִלְכָךְ כֵּינָן דְּאַפֵּתִי לָא יָדְעִי' מִיעוּטֵי דְּפָרָה וַעֲגָלָה גַּם הָעוֹף הָיָה כָּשֵׁר בִּשְׁחִיטָה מִיהוּ אַפֵּתִי קָשֶׁה דְּמָצֵי' לְמֶעְבַּד קַל וָחוֹמֶר כְּדַעֲבִיד בַּגְּמָרָא וּמַה עֶגְלָה שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּהֶדְיָא וכו' כְּמוֹ כֵן הָכָא נֹאמַר וּמָה עוֹף שֶׁלֹּא מָצִינוּ שֶׁהֻוכְשַׁר בְּהֶדְיָא וכו' וְעוֹד הָיָה נִרְאֶה לִי דִּלְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי רֹאשׁוֹ אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּאֵין רֹאשׁוֹ שֶׁל אַחֵר לְעִנְיַן שְׁחִיטָ' מְמוּל עוֹרֵף אֲבָל אִי עָבִיד מְלִיקָה מְמוּל עוֹרֵף שַׁפִּיר דָּמֵי וּמֵהַהִ יוֹכִיחַ הוּא דְּיָדְעִי' דִּבְהֵמָה בִּמְלִיקָה לֹא וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר מְלִיקָה תּוֹכִיחַ דְּמָלִיק' גּוּפָא לָא יָדְעִינַן דִּלָּא אֶלָּא בָּתַר דִּכְתִיב מִיעוּט בַּעֲרִיפָה וּלְתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן דְּמְמַעֲטִים לֵיהּ מֵרֹאשׁוֹ ס"ל דְּיוֹכִיחַ בכה"ג מִבַּחוּץ לָא עָבְדִינַן.

וַעֲדַיִן נִשְׁאַר לְבָאֵר שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה דְּהֶקֵּישׁ' דִּבְהֵמָה לְעוֹף אִיתֵּי' בִּמְצִיאוּת וע"כ רֹאשׁוֹ אִיצְטְרִיךְ לְהַדְּ דְּרָשָׁא דְּאִיתָא בפ' הַשּׁוֹחֵט וְאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה בֵּין הַשַּׁנִּי תֵּירוּצִים וַעֲדַיִן צָרִיךְ לִי עִיּוּן: אָמַר יוֹסֵף רָאֹה רָאִיתִי סֻוגְיָא אַחַת עֲמֻוקָה בְּסוֹף פֶּרֶק כָּל הַבָּשָׂר אֲשֶׁר מִמֶּנָּה לָמְדוּ בַּעֲלֵי הַכְּלָלִים רֹוב הַדִּינִים בְּקַלִּים וַחֲמוּרִים אֵיךְ יִהְיֶה הַפְּרָכוֹת בָּהֶם וְהַחִילּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין חֲדָא מֵחֲדָא לַחֲדָא מִתָּרְתִי לַחֲדָא מִתְּלָת: וְעוֹד דְּקַדַּקְתִּי דְּקַדּוּקִים בַּכְּלָלִים לֹא הֻזְכְּרוּ בַּסְּפָרִים לְזֶה רָאִיתִי לְעַיֵּן וּלְהַעֲמִיק בַּסֻּוגְיָא מִתְּחִילַּת' עַד סוֹפָהּ לְפִי שֶׁהִיא סֻוגְיָא עֲמֻוקָה וְאִם לֹא יַעֲמִיק הַמְעַיֵּן בָּהּ לֹא יוּכַל לְהַכִּיר עִיקַּר הַכְּלָל לָכֵן אֶבְנֶה אֶצְלוֹ צִיּוּן בְּחוּץ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמִיק הַמְעַיֵּן עֵת הִצְטָרֵךְ אֵלָיו וְזֶה הַחֹלִי בס"ד: סֻוגְיַית פָּרָה וְרָחֵל מַתְנִיתִין בְּשֹׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה וכו' ר"ע אוֹמֵר וכו' כְּפִי הַנִּרְאֶה מִלִּישָׁנָא דְּמַתְנִיתִין דר"ע לְפָלוּגֵי את"ק אֲתָא דְּלַרַבָּנָן ה"ה בְּשֹׁר עוֹף דְּאָסוּר מִן הַתּוֹרָה וכ"כ הַתּוֹסָפוֹת הֶפֶךְ מ"ש הָרֹא"ש בְּשֵׁם הָרִי"ף ז"ל וְרַשְׁ"י כָּתַב גַּבֵּי ר"ע ז"ל אֲבָל בִּבְהֵמָה טְהוֹרָה דְּלָאו גְּדִי כְּגוֹן פָּרָה וְרָחֵל אִיתְרַבּוֹ מִקְּרָאֵי וכו' וְגַבֵּי רִישָׁא לָא כ' כְּלָל אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן מַנָּלַן פָּרָה וְרָחֵל וְאִי דַּעְתּוֹ ז"ל דְּכֻלְּ' ר"ע נִיחָא וַאֲפִילּוּ תֵּימָא שֶׁדַּעְתּוֹ ז"ל כְּדַעַת הַתּוֹסָ' יֵשׁ לְפָרֵשׁ ולו' דְּכָתַב זֶה עַל דִּבְרֵי ר"ע מִשּׁוּם דְּמַמֵּעֵט חַיָּה וְעוֹף לְגַמְרֵי הֵוְצְרַךְ לוֹמַר דְּשָׁאָר בְּהֵמָה טְהוֹרָה אִית לֵיהּ מִקְּרָאֵי: ויל"ד בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל במ"ש בְּדִבְרֵי ר"ע דְּפָרָה וְרָחֵל אִיתְרַבַּאי מִקְּרָאֵי כִּדְקָתָנֵי בַּבָּרַיְיתָא בגמ' שֶׁרַשְׁ"י ז"ל הָיָה לוֹ לְהָבִיא הַפָּסוּק שֶׁמֵּבִיא ר' אֶלְעָזָר שֶׁהוּא אָמוֹרָא בְּסָמוּךְ דְּמִן הַבָּרַיְיתָא אֵין שׁוּם גִּילּוּי לוֹמַר דְּגַם פָּרָה וְרָחֵל דְּהַבָּרַיְיתָא קָתָנֵי אֵין לִי אֶלָּא בַּחֲלֵב אִמּוֹ חֵלֶב פָּרָה וְרָחֵל מִנַּיִן תַּלְמוּד לוֹמַר בַּחֲלֵב אִמּוֹ וכו' אֲבָל הַבָּרַיְיתָא לֹא אָמְרָה שֶׁגְּדִי לָאו דַּוְקָא.

וְעוֹד קָשֶׁה שֶׁרַשְׁ"י ז"ל כָּתַב לְקַמָּן בְּפִירוּשׁ' דְּהַדְּ בָּרַיְיתָא וּגְדִי מַשְׁמַע לֵיהּ גְּדִי דַּוְקָא וּבְשֹׁר חַיָּה וּשְׁאָר בְּהֵמוֹת מִגְּדִי יַתִּירָה נָפְקִי לְאִיסּוּרָא דְּאִי ס"ל וכו' עַד לְקַמָּן דְּמַשְׁמַע לָן יִתּוּרָא דְּגְדִי לר"ע לְמָעוּטֵי חַיָּה וְעוֹף ה"מ לְמָאן דְּמַשְׁמַע לֵיהּ גְּדִי וַאֲפִילּוּ עֵגֶל וכו' כַּנִּרְאֶה מִדְּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל דר"ע ס"ל הֶפֶךְ הַבָּרַיְיתָא דְּהַבָּרַיְיתָא דס"ל דְּגְדִי דַּוְקָא וּמִגְּדִי אַחֲרִינָא מִרַבֵּי' שְׁאָר בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת מֵהֶכְרֵחַ שֶׁכָּתַב ז"ל לְקַמָּן ור"ע ס"ל דְּכָל בְּהֵמוֹת בִּכְלַל גְּדִי הֵם וְאִם כֵּן אֵיךְ הִשְׁוָה רַשְׁ"י ז"ל דַּעַת ר"ע לְדַעַת תַּנָּא דְּבָרַיְיתָא: עוֹד יל"ד דלר"ע לֹא צָרִיךְ שׁוּם קְרָא לְרַבּוּיָא שְׁאָר בְּהֵמוֹת דְּמִדְּמִיעֵט רַחֲמָנָא חַיָּה וְעוֹף וּבְהֵמָה טְמֵאָה שָׁמְעִינַן דִּשְׁאָר בְּהֵמוֹת אֲסוּרוֹת בְּבָשָׂר וְחָלָב וְלֹא יָרַדְתִּי לְסוֹף דַּעַת רַשְׁ"י ז"ל בָּזֶה אִם לֹא יֵשׁ ט"ס במ"ש כִּדְקָתָנֵי בָּרַיְיתָא וצ"ל כִּדְאָמַר בַּגְּמָרָא.

גְּמָרָא מְנָא הָנֵי מִילֵּי קָשֶׁה בְּהַדְּ דְּבָעֵי מִנָּלַן נר' דְּאַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן לָא בָּעֵי וְלָא מִידֵּי כֵּינָן דְּרַבָּנָן ס"ל הַדְּ דְּרָשָׁא דְּדָרִישׁ ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֶת שְׁאָסוּר מִשּׁוּם נְבֵילָה אָסוּר לְבַשְּׁלוֹ בְּחָלָב מִשֶּׁם יָלְפִינַן דְּכָל בְּהֵמָה טְהוֹרָה אָסוּר בְּבָשָׂר בְּחָלָב וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּאַלִּיבָּא דר"ע בָּעֵי דְּהָא לר"ע מִדְּאִיצְטְרִיךְ תְּלָתָא גְּדִי לְמַעֵט חַיָּה וְעוֹף וּבְהֵמָה טְמֵאָה יָדְעִינַן דְּשְׁאָר בְּהֵמָה טְהוֹרָה אָסוּר וַאֲפִילּוּ לר"ע נַמִּי נֵימָא דְּדָרִישׁ לֵיהּ הַדְּ סְמִיכוּת דִּנְבֵילָה לְבָשָׂר בְּחָלָב וַהֲוָה מְרַבֵּינַן אפי' עוֹף וְאָתֵי תְּלָתָא גְּדִי, וַאֲפְקִינְהוּ אֲבָל שְׁאָר בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת הָוֵי בִּכְלַל הַדְּ הֶקֵּישָׁא וְנִרְאֶה דְּלְרַבָּנָן בָּעֵי מִנָּלַן וה"פ דְּמִסְּבָרָא אִית לָן דְּכָל עוֹד דְּמָצֵינַן לְאוֹקְמֵי דְּרָשָׁא דְּגְדִי לְגוּפֵי' וְלֹא לְהָנָךְ דְּרָשׁוֹת דְּדָרִישׁ שְׁמוּאֵל לְקַמָּן דָּרְשִׁינַן לְהוּ וּבָעֵי דאע"ג דְּמִכֹּחַ הַסְּמִיכוּת הֲוָה מְרַבֵּי' כָּל מִינֵי בְּהֵמָה נֵימָא דַּאֲתָא גְּדִי יַתִּירָא וַאֲפָקֵי' וְקָאָמַר דְּדַוְקָא גְּדִי וְקָאָמַר ר' אֶלְעָזָר דְּמִקְּרָא שָׁמְעִי' דְּמַשְׁמָעוּת גְּדִי הִיא אֲפִילּוּ פָּרָה וְרָחֵל וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא

לְמֵימַר דְּיִתּוּרָא דְקָרָא אַתָּא לוֹמַר דְּגִדֵּי הָוֵי דַּוְקָא גְּדֵי כֵּינָן שֶׁמַּשְׁמָעוּתוֹ הָוָה אפי' שְׂאָר בְּהֵמוֹת.

ולר"ע נַמִּי צ"ל דְּבָעֵי אַלִּיבָּא דְּהָרִי"ף ס"ל דר"ע וְרַבָּנָן לָא פְּלִיגִי דה"ק מנ"ל לְמֵימַר דְּחַד גְּדֵי אַתָּא לְמַעֵט עוֹף נֵימָא דְּעוֹף לֹא צָרִיךְ קְרָא וְחַד גְּדֵי אַתָּא לְמַעֵט אפי' פָּרָה וְרָחֵל וְאִי לָא הָווּ אֶלָּא תְּרֵי גְּדֵי הָיְינוּ שׁוֹמְעִים פָּרָה וְרָחֵל וּקְרָא מוֹקְמִינַן דַּוְקָא לְמְעוּטֵי חַיָּה וּבְהֵמָה טְמֵאָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר קְרָא וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה וכו' יל"ד לָמָּה לֹא הֵבִיא הַפָּסוּק הַקּוֹדֵם בַּתּוֹרָ' וְאֵת עֹרוֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים דְּרִבְקָה. וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ הָיְתָה לוֹמַר שֶׁהֵם ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד כְּדִלְקַמָּן וּלְכָךְ הִזְכִּיר לוֹ הַפָּסוּק הָאַחֲרוֹן וְאִם הָיָה מֵבִיא לוֹ הַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ שֶׁכַּוָּנָתוֹ לוֹמַר שֶׁהֵם ב' כְּתוּבִים וַהֲוָה ק' לוֹ וְגֵילַף וְאֶפְשָׁר דְּהָנֵי ב' קְרָאֵי צְרִיכִי אֶבָל הַשְׁתָּא שֶׁהָיָה אוֹמֵר לוֹ הַפָּסוּק הָאַחֲרוֹן וְלֹא הָרִאשׁוֹן וַדַּאי הָיָה שׁוֹמֵעַ שֶׁכַּוָּנָתוֹ לב' כְּתוּבִים וְהַמַּקְשֶׁה לֹא הֵבִין כַּוָּנָתוֹ וּפָרִיךְ לֵיהּ וְגֵילַף מִינֵּ' וּמְשַׁנֵּי לֵיהּ כְּתִיב קְרָא אַחֲרִינָא וְהָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לוֹמַר שֶׁרְצוֹנוֹ הָיְתָה לו' שֶׁהָיוּ ב' כְּתוּבִים עִם הַקּוֹדֵם וְאַפֵּ"ה לֹא הֵבִינוּ עַד שֶׁפֵּירֵשׁ ר' אֶלְעָזָר בְּהֶדְיָא הָווּ לְהוּ ב' כְּתוּבִים וכו' וְגֵילַף מִינֵּ' ק"ל דַּאֲפִילּוּ גֵּילַף דְּהָווּ גְּדֵי עִזִּים דַּוְקָא הָא פרש"י לְקַמָּן גַּבֵּי בָּרַיְיתָא דְּאֵין לִי אֶלָּא בַּחֻלִּב אִמּוֹ דְּגִדֵּי מַשְׁמַע לֵיהּ לְתַנָּא דְּהָוֵי גְּדֵי דַּוְקָא וּשְׂאָר בְּהֵמוֹת מִגְּדֵי יַתִּירָא נָפְקִי' אִיסּוּרָא וא"כ אפי' תֵּימָא דְּגִדֵּי דַּוְקָא אַתָּא גְּדֵי יַתִּירָא וְרַבִּינְהוּ.

וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ עִם סְבָרַת שְׁמוּאֵל דְּדָרִישׁ לֵיהּ לְהָנְהוּ דְּרָשׁוֹת דִּלְקַמָּן דְּאִי קְרָא אַתָּא לְרַבּוּיָא לָא דָּרְשִׁי' הָנְהוּ דְּרָשׁוּ' וְאִי קשׁי' לְמַאן דְּאָמַר ב' כְּתוּבִים הַבָּאִים כא' מְלַמְּדִים נַיְמָא דס"ל כְּהַהוּא תַּנָּא דְּלִקַמָּן וְלָא פָּרִיךְ וְלָא מִידֵּי לָא קַשְׁיָא דְּתַלְמוּדָא בָּעֵי לְשַׁנּוּיָא לִי' אַלִּיבָּא דְּשְׁמוּאֵל וְאַלִּיבָּא דכ"ע ק"ק לִי דְּכֵינָן דְּכָל עִיקָּר כַּוָּנַת הַבַּעְיָין הָיְתָה לוֹמַר דְּמִנַּלַן דְּשְׂאָר בְּהֵמָה בַּמַּשְׁמָע נַיְמָא מִגְּדֵי יַתִּיר' דְּהָוֵי דַּוְקָא גְּדֵי וּמְשַׁנֵּי מִדְּקָאָמַר גְּדֵי הָעִזִּים מַשְׁמַע דְּבְעָלְמָא דְּכְתִיב גְּדֵי סְתָם הָוֵי אפי' פָּרָה וְרָחֵל א"כ מַאי הַאי דַּהֲדַר פָּרִיךְ וְגֵילַף מִינָּהּ דא"כ לֹא לְכְתּוֹב עִזִּים וּמִגְּדֵי יָדְעִינַן דְּהָוֵי גְּדֵי דַּוְקָא דְּהָא זֹאת הָיְתָה סְבָרַת הַבַּעְיָין וְאִי לָאו דַּאֲתָא לְמֵילַף בְּעָלְמָא דְּגִדֵּי הָוֵי סְתָם לָמָּה לִי לְמִכְתַּב הָעִזִּים וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּגִדֵּי סְתָם לֹא הָיְתָה כָּל מִינֵי בְּהֵמָה.

וּמָצָאתִי בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ ז"ל כָּתוּב ז"ל וְקַשְׁיָ' לָן א"כ לִשְׁתּוֹק קְרָא מֵהָעִזִּים דְּכֵינָן דְּבָעֵי מְנָא ה"מ אֶפְרָה וְרָחֵל א"כ יָדַע דְּגִדֵּי הַיְינוּ גְּדֵי עִזִּים ונ"ל דְּאֶפְרָה בָּעֵי מנה"מ אֲבָל גְּדֵי מַשְׁמַע בֵּין מֵעֵז בֵּין מֵרָחֵל כְּמוֹ שֶׂה כְּבָשִׂים וְשֶׂה עִזִּים הִלְכָךְ אַהֲנֵי הָעִזִּים לְמְעוּטֵי רָחֵל וְגֵילַף מִינָּהּ ע"כ.

אָמַר שְׁמוּאֵל גְּדֵי וכו' לְרַבּוֹת אֶת הַמֵּתָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק לָמָּה לִי קְרָא לְרַבּוֹת אֶת הַמֵּתָה דְּמֵהֶקֵּישָׁא דִּלֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה דְּסָמִיךְ לְבָשָׂר וְחֵלֶב שָׁמְעִינַן דִּנְבֵלָה אָסוּר בְּבָשָׂר בְּחָלָב. וְנִרְאֶה דְּכָל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בִּנְבֵלָה פֵּירוּשׁוֹ בְּשַׂר טְהוֹר' הַמְּוֻתֶּרֶת לַאֲכִילָה דְּשַׁיָּיךְ בָּהּ נְבֵלָה אַחַ"כ וְלֹא בָּא הַהֶקֵּישׁ לִגּוֹת' שֶׁל נְבֵלָה.

וַעֲדַיִין קָשֶׁה לִי גְּדֵי לְמַעֵט בְּהֵמָה טְמֵאָה דְּמֵהֶקֵּישָׁ' שָׁמְעִי' כָּל שֶׁאָסוּר מִשּׁוּם נְבֵילָה וכו' יָצָא בְּהֵמָה טְמֵאָה שֶׁאֵין בָּהּ מִשּׁוּם נְבֵילָה וְנִרְאֶה דְּהַהֶקֵּישׁ לֹא בָּא לְמַעֵט אֶלָּא לְרַבּוֹת דְּכֹל

שֶׁיֵּשְׁנוֹ מִשּׁוּם נְבֵילָה אָסוּר אֲבָל אֶפְשָׁר דְּגַם כָּל שֶׁאֵינוֹ בִּנְבֵילָה שֶׁיִּהְיֶא ג"כ אָסוּר לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ גְּדִי לְמַעֵט א"נ כֵּיוָן דְּגְדִי אַחֲרִינָא אַתָּא לְרַבּוֹת חָלָבוֹעַתָּה הָיִיתִי ג"כ מְרַבֶּה טְמֵאָה דמ"ש וְתַרְוַיְיהוּ אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר הוּא וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא יַתִּירָא לְמַעֵט.

עיל"ד לָמָּה לִי קְרָא לְמַעֵט בְּהֵמָה טְמֵאָה דְּמִדְּאִיצְטְרִיךְ בְּחָלָב אִמּוֹ לְמַעֵט בְּהֵמָה טְמֵאָה ופרש"י דְּמַשְׁמַע שֶׁלֹּא נֶאֶסְרָה הַחֵלֶב אֶלָּא מִמִּין בָּשָׂר וכו' מַשְׁמַע דִּבְהֵמָה טְמֵאָה לֵית בָּהּ מִשּׁוּם אִיסּוּר בָּשָׂר וְחָלָב דאל"כ הֵיכִי מְמַעֲטִי' לֵיהּ מֵהַאי קְרָא.

וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו גְּדִי יְתֵירָה הָיִיתִי דּוֹרֵשׁ בְּחֵלֶב אִמּוֹ לְדָרָשַׁת רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אִם כֵּן הָיִיתִי אוֹמֵר דְּבָשָׂר טְמֵאָה יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם בָּשָׂר בְּחָלָב וְרִיבָּה רַחֲמָנָא הֶחָלָב גַּם כֵּן מִכֹּחַ הַיִּתּוּר דִּבְחֵלֶב אִמּוֹ: קָסָבַר שְׁמוּאֵל וכו' רַשְׁ"י זַ"ל הֶוְקֵּשָׁה לוֹ לְלָשׁוֹן ששמ' מִדְּאָמְרִינַן לְקַמָּן לר"ע וכו' וְאֶפְשָׁר הַיְינוּ לְיַיְשְׁבוֹ דמ"ש לְקַמָּן חֵלֶב מַתָּה לָא צְרִיכִי קְרָא כְּלוֹמַר לֹא צָרִיךְ קְרָא מְיֻוָּתָר וּמְיֻוָּחָד לְהַהִּ דְּרָשָׁא מְהַנֵּהוּ תלת' יַתִּירָא דְּדָרְשִׁי' מִינַּיְיהוּ לְמַעֵט חַיָּה וְעוֹף וּטְמֵאָה מִמֵּילָא נִשְׁמַע מִינַּיְיהוּ חֵלֶב וּמַעֲתָּה דְּהָא ר"ע ס"ל דִּגְדִי סְתָם הָוֵי אֲפִילּוּ פָּרָה וְרָחֵל וּכְמוֹ שפרש"י לְקַמָּן בַּבָּרַיְיתָא וְאַפֵּ"ה דְּרִישׁ לֵיהּ לְמַעֵט וע"כ טַעְמוֹ הָוֵי מִדְּשִׁינָּה וְלֹא כָּתַב בָּשָׂר אוֹ בְּהֵמָה וּדְרִישׁ לְהוּ לְמַעֵט וּמְהַנֵּהוּ מְעוּטֵי מִמֵּילָא מַשְׁמַע חֵלֶב וּמַתָּה אֶלָּא שֶׁהַקּוֹשְׁיָ' הִיא מִדְּקָאָמַר קָסָבַר ר"ע אִיסּוּר חע"א דמשו"ה לָא צְרִיכִי קְרָא לפ"ז לָא הָוֵי הַטַּעַם משו"ה אֶלָּא דְּשְׁמוּאֵל ור"ע פְּלִיגִי דְּשְׁמוּאֵל ס"ל דִּגְדִי אִיצְטְרִיךְ לְגוּפֵיהּ וְלָא ס"ל מַאי דס"ל לר"ע דְּהָוֵי מְיֻוָּתָר מִשּׁוּם דה"ל לְמִכְתַּב בָּשָׂר ור"ע ס"ל דְּהָוֵי מְיֻוָּתָר דְּלִכְתּוֹב לֹא תְּבַשֵּׁל בָּשָׂר אוֹ בְּהֵמָה: תוס' קָסָבַר שְׁמוּאֵל וכו' בְּחִנָּם מוֹחֵק וכו' הַתּוֹסָפוֹת כִּיְוְונוּ לְיַיְשֵׁב הַסְּוּגְיָא לְשִׁיטָתוֹ שֶׁל רַשְׁ"י לְפִי הָאֱמֶת וְשֶׁאֵין צָרִיךְ לְמִחּוֹק הגי' כְּמוֹ שֶׁהוּא זַ"ל מָחֵקָה וְהַכַּוָּנָה דְּלָהָכִי קא' קָסָבַר וכו' כְּלוֹמַר דְּאֵין כַּוָּנַת הַגְּמָרָא קָסָבַר אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר לוֹמַר דְּדַוְקָא הָכָא הָוֵי הָכִי אֲבָל בְּעָלְמָא ס"ל דְּאֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר דא"כ לָא הָוָה לֵיהּ לְמֵילַף מֵהָכָא אֶלָּא בְּדָמֵי אֲבָל מֵהָכָא יָלִיף לִבְעָלְמָא דְּאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר ולפ"ז מ"ש הַתּוֹסָפוֹת אֶלָּא הָוָה יָלִיף מֵהָכָא הַכַּוָּנָה דַּהָוָה יָלִיף מֵהָכָא חִידּוּשׁ זֶה בְּבָשָׂר בְּחָלָב דַּוְקָא וּבִשְׁאָר דְּוּכְתֵי אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר אֲבָל הַשְׁתָּא דְּהָכָא ס"ל דְּאִיסּוּר חָל מֵהָכָא יָלִיף לִשְׁאָר דְּוּכְתָּא מַעֲתָּה לָא תִּקְשֵׁי לָן לָא נֵילַף מֵהָכָא אֶלָּא בְּדָמֵי דְּדַוְקָא כְּשֶׁהַסְּבָרָא הוּא דְּאֵין אִיסּוּר חע"א הוּא דְּאָמְרִי' הָכִי א"נ מ"ש דְּאִי הָוָה ס"ל ה"ק דְּאִי סְבָרָתוֹ הָיְתָה לְהַפְּךְ וְיָלִיף מֵהָכָא לִשְׁאָר דְּוּכְתֵי דְּיָחוּל הַפְּךְ הַסְּבָרָא דְּאֵין אִיסּוּר חָל לֹא הָיָה לְמֵילַף אֶלָּא בְּדָמֵי אֲבָל הַשְׁתָּא לֵיכָּא סְבָרָא בְּעָלְמָא כְּלָל וּמַהֵיכָא יָלִיף בְּעָלְמָא דְּאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר אֲבָל ר"ע מִסְּבָרָא אִית לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאִיסּוּר חָל וְלֹא מֵהַהִּ קְרָא וְיֵשׁ לפ' הַבָּנָה אַחֶרֶת בְּדִבְרֵיהֶם דְּקָסָבַר הַיְינוּ בְּעָלְמָא אֶלָּא דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵימָא דְּהָוֵי דַּוְקָא בְּדָמֵי וְיֵשׁ לפי' זֶה פָּנִים וְלָא אַאֲרִיךְ בּוֹ לְפִי שֶׁמַּה שֶּׁכָּתַבְתִּי הָכָא הָעִיקָּ' בְּמִינִי' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן דְּכָל עִיקָּר הַפָּסוּק לֹא בָא אֶלָּא לְלַמֵּד בְּעָלְמָא אִיסּוּר חָל אִיסּוּר מַאי פָּרִיךְ וְסָבַר וכו' דְּהָא משו"ה אִיצְטְ' מִשּׁוּם דמה"ג יָלִיף בְּעָלְמָא וּלְכָךְ אִיצְטְרִיךְ הָתָם קְרָא לְמַעֵטָהּ וְנִרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ דְּכֵיוָן דְּמָצִינוּ דס"ל הָתָם אֵין אִיסּוּר חע"א נֵימָא דְּהָכִי ס"ל בְּכָל דְּוּכְתָּא וְהַשְׁתָּא לָא נֵילַף מִגְּדִי אֶלָּא בְּדָמֵי דַּוְקָא: וְסָבַר שְׁמוּאֵל אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר קָשֶׁה לִי מְנָא לַן דְּהָתָם הָוֵי טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּאֵין אִיסּוּר חָל אִיסּוּר דִּילְמָא הָתָם לָא הָוֵי טַעֲמָא מִשּׁוּם הָכִי אֶלָּא דְּהַכָּתוּב לֹא הִטִּיל עֹונֶשׁ מִיתָה כִּי אִם בִּתְרוּמָה טְהוֹרָה וְהַטַּעַם לְפִי שֶׁהַכָּתוּב רָצָה שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּל

הַתְּרוּמָה הַטְּהוֹרָה אֲבָל כְּשֶׁהַתְּרוּמָה טְמֵאָה לֹא אִיכְפַּת לֵיהּ לקוב"ה וְלָא הִטִּיל כִּי אִם עוֹנֶשׁ עֲשֵׂה בְּעָלְמָא בֵּין שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּהֵן טָמֵא אוֹ טָהוֹר יַחְדָּיו יִהְיוּ בּוֹמַתּוּ לְעָנְיַן אִיסּוּר עֲשֵׂה.

וְנִרְאֶ' דְּפָרִיךְ מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֲטוֹ מִמִּיתָה דְּהָא מֵהֵיכָא תֵּיתֵי דְּכֵינָן דְּהֵטִיל הַכָּתוּב עוֹנֶשׁ מִיתָה בִּתְרוּמָה טְהוֹרָה וְעוֹנֶשׁ עֲשֵׂה בִּתְרוּמָה טְמֵאָה מִסְתָּמָא לֹא הָיְתִי טוֹעֶה בַּדָּבָר וְאוֹמֵר שֶׁיִּתְחַיֵּיב מִיתָה וְלָמָּה לִי קְרָא דּוּמְתוֹ בּוֹ אֶלָּא וַדַּאי דַּהֲוָה שַׁיָּיךְ בֵּיהּ עוֹנֶשׁ וְאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְאַשְׁמוּעִינַן בְּעָלְמָא אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר וּמְשַׁנֵּי שָׁאנֵי הָתָם דְּמִיעֵט רַחֲמָנָא וּמֵתוּ בּוֹ לְהַהִּ שִׁינּוּיָיא קָשָׁה לְפִי מַאי דְּפָרֵישִׁית דְּלָא תָּרֵיץ וְלָא מִידֵי דְּהָא כָּל הֶכְרֵחַ הַמַּקְשֶׁה הָיָה מִדְּאִיצְטְרִיךְ הַהִּ קְרָא דְּהָא לָא הֲוָה צָרִיךְ ש"מ דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן בְּעָלְמָא אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר וְרַשִׁ"י ז"ל בְּהַרְגִּישׁוּ זֶה כָּתַב ה"ג בְּעָלְמָא סָבַר שְׁמוּאֵל וכו' וְהַטַּעַם מְשׁוּם כֵּינָן דְּתְרוּמָה טְמֵאָה יֵשׁ בָּהּ אִיסּוּר עֲשֵׂה וּבְטֵבוּמְאַת הַגּוּף כָּרֵת שַׁפִּיר שַׁיָּיךְ לָחוּל הַהִּ אִיסּוּר דְּטֵבוּמְאַת הַגּוּף עַל גּוּף הַתְּרוּמָה הַטְּמֵאָה דְּהָוֵי בְּכָרֵת עִם שֶׁהוּא דְּוחַק: תוס' וְשָׁאנֵי הָכָא וכו' אִי לָאו גְּדִי וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק נַיָּמָא דְּאִיצְטְרִיךְ גְּדִי לְמַתָּה דְּיָחוּל אִיסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב עַל הַמַּתָּה דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ הֶוְתֵּר מִכְּלָלוֹ דְּמֵהָתָם שַׁיָּיךְ לְמֵימַר שָׁאנֵי חֵלֶב דְּהֶוְתֵּר מִכְּלָלוֹ כְּדְקָאָמַר הָתָם ר' דְּאַמְּלְתֵיהּ דְּשְׁמוּאֵל פָּרִיךְ דְּקָאָמַר גְּדִי לְרַבּוֹת אֶת הַחֵלֶב וכו' עוֹד כָּתְבוּ דְּשָׁאנֵי נְבֵילָה דִּמְטַמְּאָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּתַיְתֵי מִתַּרְנְוַיְיהוּ דְּכַד פָּרְכַת מַה לִנְבֵילָה שֶׁמְּטַמְּאָה טְרֵפָה יוֹכִיחַ מַה לִטְרֵפָה שֶׁכֵּן מְחַיִּים נְבֵילָה יוֹכִיחַ וְנִרְאֶה דְּמַה לְהָנָךְ שֶׁכֵּן יֵשׁ בָּהֶם צַד חָמוּר כְּלוֹמַר שֶׁהַכָּתוּב רָצָה בְּהָנָךְ מִפְּנֵי שֶׁהֵם חֲמוּרִים אִם בַּעֲבוּר שֶׁמְּטַמֵּא אוֹ שֶׁהֵם מְחַיִּים אע"פ שֶׁהַפְרָכָא אֵינוֹ שָׁוֶה מ"מ כֵּינָן שֶׁצַּד חָמוּר יֵשׁ בָּהֶן פָּרְכִינַן כה"ג ומשו"ה לֹא קָשָׁה לִכְתּוֹב נְבֵילָה וּבָשָׂר בְּחָלָב אוֹ טְרֵפָה וּבָשָׂר בְּחָלָב וְלֹא לִכְתּוֹב נְבֵילָה וְתַיְתֵי האח' מִתַּרְנְוַיְיהוּ דג"כ הֲוָה פָּרְכִינַן מַה לְתַרְנְוַיְיהוּ שֶׁכֵּן יֵשׁ בָּהֶם צַד חָמוּר וְכָל שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הַכָּתוּב הָאַחֵר לָא הֲוָה יָדְעִינַן חֲמוּרְתוֹ וּבָשָׂר בְּחָלָב וַדַּאי דְּיֵשׁ בּוֹ חוּמְרָא דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' מַאי הַאי דְּהֲוָקְשָׁה לְהוּ לָמָּה לִי גְּדִי וכו' דְּאִי לָאו גְּדִי כֵּינָן דְּבָעָלְמָא אִית לָן דְּאֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר הֲוָה יָלְפִינַן בְּבָשָׂר וְחָלָב הָכִי דְּלָא יָחוּל וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּהָוֵי חָלָב מַמָּשׁ כִּי הַהִיא דְּגִיד הַנָּשֶׁה וְהָתָם חָל עַל אִיסּוּר הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכָל הֵיכָא דְּאִיכָּא לַאֲקוּשֵׁי לְקֻלָּא וּלְחוּמְרָא לְחוּמְרָא מַקְשִׁינַן.

וְאִי קשי' לְפִי הָאֱמֶת לֹא נַיָּמָא קְרָא דִּנְבֵילָה וּטְרֵפָה לְאַשְׁמוּעִינַן דְּאִיסּוּרָם חָל עַל אִיסּוּר חֵלֶב וְתַיְתֵי מִבָּשָׂר בְּחָלָב דְּהָא אָמַרְתָּ דְּלְחוּמְרָא מַקְשִׁינַן וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה וְעוֹד דְּבָשָׂר בְּחָלָב חִידּוּשׁ הוּא דַּאֲפִי' בְּבִישּׁוּל אָסוּר וְלָא גָּמְרִינַן מִינֵּיהּ וּלְלִישָּׁנָא קַמָּא דְּבָעָלְמָא אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר מֵהָכָא נ"ל דְּאִי לָא הֲוָה קְרָא דַּאֲכוּל לֹא תֹאכְלוּהוּ דפ' גִּיד הַנָּשֶׁה וְחַטָּא' הָעוֹף לָא הֲוָה גָּמְרִינַן מִבָּשָׂר בְּחָלָב בְּעָלְמָא וְהַיְינוּ אוֹ' אֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ וְהַשְׁתָּא יָלְפִי' מִכֻּלְּהוּ.

עוֹד כָּתְבוּ וְהָא דְּאָמְרִינַן וכו' אֵין לוֹמַר דְּהָתָם גָּמְרִינַן הָכִי עִם מַסְקָנָא דְּהָכָא דְּרַבִּי גְּדִי אפי' אִיסּוּר קַל עַל הַמַּתָּה דְּהָוֵי חֲמוּרָא דְּהָא לָא קָאָמַר הָתָם הָכִי אֶלָּא מִידֵי דַּהֲוָה אַחֵלֶב וכו': וְיֵשׁ שׁוֹאֲלִים אֵיךְ כָּתְבוּ הַתּוֹסְ' כ"ש אַאֵבֶר מִן הַחַי דְּהָא נְבֵילָה מִשּׁוּם דִּמְטַמְּאָה חָיֵיל אַחֵלֶב אַלְמָא טֻמְאָה עָדִיף מֵחֵלֶב וְכֵינָן דְּאֵבֶר מִן הַחַי מְטַמֵּא מִנְּלַ' דִּטְרֵפָה חָיֵיל עֲלֵיהּ מַהַדּ טַעְמָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּחָלָב וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת הַתּוֹסְ' הִיא זֹאת דְּהָא לֹא יָמְלֵט לְעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה חֵלֶב שֶׁהוּא בְּכָרֵת יוֹתֵר חָמוּר מִמַּתָּה אע"פ שֶׁמְּטַמְּאָה וְכֵן מִטְרֵפָה ואפי"ה חָיְילִי הָנֵי אִיסּוּרֵי

עֲלַיְיהוּ ע"כ טַעֲמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּרָצָה הַכָּתוּב דִּנְבֵילָה וּטְרֵפָה יָחוּלוּ עַל אִיסּוּרִים חֲמוּרִים מֵעַתָּה שַׁפִּיר כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּכֵיוָן דִּטְרֵפָה חַיְילִי אַחֲלָב דְּוַדַּאי הוּא חָמוּר לְפִי שֶׁכָּרַת חָמוּר מִן הַכֹּל כָּל שֶׁכֵּן אַטְרֵפָה וְהַשְׁתָּא אַתָּא לוֹמַר דִּנְבֵילָה ג"כ חָיֵיל דְּמַאי דְּחָיֵיל אֵינָהּ מִפְּנֵי חֲזָקָתוֹ דְּהָא עֵינֵינוּ הָרוֹאוֹת דְּכָרֵת עָדִיף אֶלָּא דְּכָךְ גָּזַר הַכָּתִיב וק"ל: בָּעֵי מֵימַר וכו' א"ל מִדְּאִיצְטְרִיךְ לִשְׁמוּאֵל וכו' קָשֶׁה נֵימָא דִּשְׁמוּאֵל חֵלֶב זָכָר פְּשִׁיטָא לֵיהּ אֲבָל חֵלֶב גְּדִי שֶׁלֹּא הֵנִיקָ' מְסַפְּקָא לֵיהּ כִּי הֵיכִי דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ לְרַב אַחְדְּבוּי.

וְנִרְאֶה דְּאִי מְסַפְּקָא לֵיהּ אִי אֵינוֹ אָסוּר בְּבָשָׂר בְּחָלָב נִמְצָא א"כ דִּקְרָא דְּבְחֵלֶב אִמּוֹ מַעֲטֵיהּ לְגְדִי שֶׁלֹּא הֵנִיקָ' ומכ"ש הוּא דִּמְמַעֵ' חֵלֶב זָכָר אֲבָל אִי קְרָא וַדַּאי אֶתָּא לְמַעֵט חֵלֶב זָכָר חָלָב שֶׁלֹּא הֵנִיקָה אָסוּרָה וְאִם הָיָה מְסֻפָּק בּוֹ שְׁמוּאֵל הָוָה לֵיהּ לְמִסַּפֵּק נָמֵי בִּקְרָא דִּבְחֵלֶב אִמּוֹ אִי אֶתָּא לְמַעֵט חָלָב שֶׁלֹּא הֵנִיקָה אוֹ לְמַעֵט חֵלֶב זָכָר אֲבָל מִדְּאִיצְטְרִיךְ לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל למי' הָכִי לְמַעֵט חֵלֶב זָכָר וְלָא לְמִסַּפֵּק אִי אָתֵי במכ"ש דְּחֵלֶב שֶׁלֹּא הֵנִיקָה וּקְרָא אֶתָּא לְחָלָב שֶׁלֹּא הֵנִיקָה ש"מ דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּאָסוּר וכו': אִיתְּמַר הַמְבַשֵּׁל חֵלֶב וכו' פרש"י וְלָא נָפֵיק מִקְרָא דִּלְגוּפֵיהּ וכו' ואע"ג דִּלְגוּפֵיהּ לָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּהָא פרש"י לְעֵיל דְּכֻלְּהוּ תְּלָתָא גְּדֵי יַתִּירָא הַיְינוּ לְפִי ל' הַגְּמָרָא דְּקָאָמַר קָסָבַר שְׁמוּאֵל אִיסּוּר חָל וכו' אֲבָל אֶפְשָׁר הָיָה לוֹמַר דַּהֲוָה ס"ל דְּחַד לְגוּפֵיהּ וְלֹא אִיכְּפַת לֵיהּ בְּמַאי דַּהֲוָה לְמִכְתַּב לֹא תְבַשֵּׁל בְּחָלָב תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי רַשְׁ"י לֹא הִקְשָׁה לְאוֹתוֹ הל' ששמ' אֶלָּא מר"ע דִּלְקַמָּן הָא לָאו הָכִי הָוֵי אָתֵי לֵיהּ שַׁפִּיר.

וּבְמַה שפרש"י זַ"ל דְּאִילּוּ לְמַעוּטֵי דָּם וּטְמֵאָה לָא אִיצְטְרִיךְ יֵשׁ לְדַקְדֵּק נִימָא דְּאִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט מִבִּישׁוּל לְחוּדֵיהּ וְנִרְאֶה דְּבִישׁוּל דִּקְרָא כּוֹלֵל אֲפִילּוּ אֲכִילָה דְּהָא אַפְקָהּ לַאֲכִילָה בְּלִשּׁוֹן בִּישׁוּלוֹמ"ד לוֹקֶה דְּהָא אָפְקֵי' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא קָאָמַר דְּשָׁאנֵי הָכָא דרב' גְּדִי כִּי הֵיכִי דְּקָאָמַר לְעֵיל שְׁמוּאֵל וּבְקַל ית': מֵיתִיבִי הַמְבַשֵּׁל וכו' חַיָּיב יֵשׁ לְדַקְדֵּק דִּילְמָא הָכָא בְּבִישּׁוּל דַּוְקָא חיי' לֹא בַּאֲכִילָה וּמִשּׁוּם דְּאֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר וְאִי פָּרִיךְ אַלִּישָׁנָא קַמָּא דְּכִי הֵיכִי דְּעַל אֲכִילָה לָא לָקֵי אַבִּישּׁוּל נָמֵי לָא לָקֵי הֵיכִי כָּתַב רַשְׁ"י זַ"ל אַלְמָא אַף עַל גַּב דַּאֲסִירִי וְקָיְימִי אָתֵי אִיסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב וְחָיֵיל עֲלַיְיהוּ כְּנִרְאֶה דְּמִטַּעַם אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר פָּרִיךְ וְנִרְאֶ' דס"ל לְמִקַּשׁ דְּבִישּׁוּל דְּקָתָנֵי בְּבָרַיְיתָא הַיְינוּ אֲכִילָה נָמֵי דְּוֹמְיָא דְּרִישָׁא דְּקָתָנֵי הַמְבַשֵּׁל בְּמֵי חָלָב פָּטוּר וְהַיְינוּ נָמֵי אפי' אֲכָלָהּ כמ"ש הַתּוֹסָ' דְּפָטוּר אֲבָל אָסוּר וכו' דְּאֵין לוֹמַר דִּנְקַט רֵישָׁא בְּיִשּׁוּל מִשּׁוּם סֵיפָא דְּזֶה נִרְאֶה לוֹ דּוֹחֵק וְצָרִיךְ לָתֵת טַעַם לְרַשְׁ"י זַ"ל לָמָּה כָּתַב אַלְמָא מֵרִיבּוּיֵי דִּגְדִי נָפְקָא לָן וכו' וּפְשׁוּט הוּא: תוס' כֵּיוָן דְּעַל אֲכִילָה וכו' תֵּימַהּ וכו' אע"ג דמ"ש הַתּוֹסָ' הוּא הַלָּשׁוֹן הַשֵּׁנִי דְּקָאָמַר וְאִי אֵימָא וכו' כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' לְהַקְשׁוֹת כֵּן מִשְּׁנֵי טָעֲמִים אִי מִשּׁוּם חוּמְרָא אִי מִשּׁוּם דִּטְפֵי הָוָה לְמֵילַף אֲכִילָה שֶׁלֹּא נִזְכַּר בַּכָּתוּב מִבִּישּׁוּל שֶׁנִּזְכַּר מִמַּה שֶׁנִּלְמוֹד בִּישּׁוּל הַכָּתוּב בְּהֶדְיָא מֵאֲכִילָה שֶׁלֹּא נִזְכְּרָה בַּכָּתוּב.

ת"ר בַּחֲלֵב אִמּוֹ וכו' אֵין לִי וכו' פרש"י כלו' עז: הַכַּוָּנָה נר' פְּשׁוּטָה דְּלָא בָּעֵי לְמֵימַר אֵין לִי אֶלָּא בַּחֲלֵב אִמּוֹ מְדַּוַיְיק דא"כ הָוָה לֵיהּ לְמִבְעֵי בְּחֵלֶב גְּדִי בְּעֵז שֶׁאֵינוֹ אִמּוֹ מַמָּשׁ מִנַּיִן אֶלָּא וַדַּאי דְּאֵין לִי אֶלָּא בַּחֲלֵב אִמּוֹ דְּקָאָמַר הַיְינוּ כלו' עז: וְהַכַּוָּנָה לְרַשְׁ"י זַ"ל דְּהַאי תַּנָּא ס"ל דִּגְדִי הוּא דַּוְקָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן גַּם אִמּוֹ דִּכְתִיב בֵּיהּ הָוֵי אִמּוֹ דַּוְקָא דְּגָבְרָ' מְעוּט כְּתִיב וּגְדִי אַחֲרִינָא דְּרֵגֶב' אפי' שְׁאָר בְּהֵמוֹת כְּגוֹן עֵגֶל וְטָלֶה הַיְינוּ עֵגֶל בְּמִינוֹ וְטָלֶה בְּמִינוֹ אֲבָל פָּרָה וְרָחֵל בַּגְּדִי לֹא שָׁמַעְנוּ כִּי אִם מִיתּוּרָא דְּקְרָא דִּבְחֵלֶב אִמּוֹ וּלְמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ מְהַנֵּי

לָן הק"ו דִּלְמִין בְּמִינוֹ מִגְּדִי אַחֲרִינָא דְּרַבִּי שָׁמְעִינָן לֵיהּ וּמַה שפרש"י דְּאִי ס"ל הַאי דִּגְדִי הַכֹּל בַּמַּשְׁמָע אֲפִילּוּ עֵגֶל וְטָלֶה לָמָּה לֵיהּ לְרַבּוּיֵי חָלָב וכו' פֵּירוּשׁ דְּאִי הֲוָה רַבּוּי וְגַבֵּי רַבּוּיָא כְּתִיב בְּחֵלֶב אִמּוֹ ע"כ הָיָה, פֵּירוּשׁוֹ דְּאִמּוֹ קָאֵי אַמִּין זֶה כְּמִין אַחֵר מִדָּלָא כְּתִיב בְּחֵלֶב אִמָּם וְקָאֵי אִמּוֹ שֶׁל גְּדִי לְכָל מִין וּמִין דְּמַרְבִּינַן מִינֵיהּ דִּבְמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ אָסוּר וּמְשׁוּם דְּסָבִירָא לֵיהּ לְתַנָּא דְּהָוֵי דַּוְקָא וּמְעוּטָא כְּתִיב גַּבֵּיהּ מְשׁוּם הָכִי אִיצְטָרִיךְ בְּחָלָב אִמּוֹ אַחֲרִינִי וְאִידָךְ לַבָּרַיְיתָא דִּלְקַמָּן וְהָשְׁתָּא הַתּוֹסָפוֹת וְרַשְׁ"י ז"ל פְּלִיגִי בְּהָכִי דִּלְרַשְׁ"י ז"ל אִי גְּדִי הֲוָה כּוֹלֵל גַּם מִבְּחָלָב אִמּוֹ הֲוָה שָׁמְעִינַן מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וּלְבַעֲלֵי הַתּוֹסָ' ז"ל לָא שָׁמְעִינַן מֵאִמּוֹ אֶלָּא אִמּוֹ שֶׁל כָּל מִין וָמִין בִּכְּנֵי עַצְמוֹ וּלְהָכִי צָרִיךְ קְרָא יְתֵירָה וּבֵין לְדַעַת הַתּוֹסָ' בֵּין לְדַעַת רַשְׁ"י בְּמִין אֶחָד בִּכְּנֵי עַצְמוֹ כְּגוֹן גְּדִי בִּגְדָיָה שָׁמְעִינַן לֵיהּ מִגְּדִי אַף ע"ג דְּלָא כְּתִיב רַבּוּיָא דִּבְחֵלֶב אִמּוֹ: וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לֹא עָשָׂה הַתַּנָּא הק"ו בִּגְדִי וְעַז דְּעָלְמָא שֶׁאֵינוֹ אִמּוֹ וְלֹא נָאֶסְרָה אִמּוֹ בְּהַרְבָּעָה וְנֶאֱסַר בְּבִישׁוּל וְהַשְׁתָּא ל"ש לְמִיפְרַךְ מַה לְּאִמּוֹ שֶׁכֵּן נָאֶסְרָה עִמּוֹ בְּשְׁחִיטָה וְאֵין לוֹמַר דִּלְהַהִּ ק"ו אִיכָּא לְמֵימַר בְּהֵמָה טְמֵאָה יוֹכִיחַ דְּהָא אִיכָּא פִּרְכָא שֶׁאַפִּי' בְּשָׂרָהּ בְּחָלָב עַצְמָהּ מֻוּתָּר משא"כ בְּפָרָה בַּחֲלָבָהּ דְּאִיתְרַבַּאי מִגְּדִי וכמ"ש הַתּוֹסָ' וּכְמוֹ דְּפָרִישִׁית גַּם לְרַשְׁ"י ז"ל וְעוֹד דְּהָתָם שָׁאנֵי שֶׁאֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר וְרַשְׁ"י ז"ל דְּקָאָמַר וּלְהָכִי נָקֵט וכו' דִּפְעָמִים מַקְשֶׁה עַל סוֹף הַדִּין כְּגוֹן דְּקָתָנֵי סֵיפָא פָּרָה וְרָחֵל וכו' לְדוּגְמָא בְּעָלְמָא נָקְטִינַן לְאַשְׁמוֹעִינַן כְּלָל בְּמִדּוֹת דְּפָרְכִינַן אַסּוֹף דִּינָא ג"כ כִּי הָכָא אִי הֲוָה מַקְשֶׁה הָכִי אֲבָל וַדַּאי שֶׁאֵין הַפִּרְכָא בַּמָּקוֹם הַזֶּה כְּלָל וְאִיכָּא לְמֵימַר דְּהַהִּ ק"ו פְּרִיכָא הוּא וְאִיכָּא לְמֵימַר מַה לְּמִין בְּמִינוֹ דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא אָסוּר בְּבִישׁוּל שֶׁכֵּן יֵשׁ בְּמִינוֹ אָסוּר שְׁחִיטָה כְּגוֹן אִמָּהּ וּבָנָהּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפָרָה וְרָחֵל בִּגְדֵי דִּלְעוֹלָם לָא אָתֵי לִכְלַל אָסוּר זֶה.

אַף קָשֶׁה דְּנָהְדַּר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְלֹא שַׁיָּיךְ הָא פִּירְכָא וְנֵימָא וּמָה אָסוּר רְבִיעָה שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּעֵז וּגְדִי דְּעָלְמָא נוֹהֵג בַּפָּרָה וְרָחֵל בְּחַיָּה אִיסּוּר בִּישׁוּל וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר אִיסּוּר שְׁחִיטַת אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ יוֹכִיחַ שֶׁנּוֹהֵג בְּמִינוֹ דְּהָא מִגְּדִי שֶׁאֵינוֹ אִמּוֹ עָבְדִינַן ק"ו וּבְשֶׁלָּמָא פִּירְכָא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ וְלֵיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לְּאִסּוּר רְבִיעָה שֶׁכֵּן נוֹהֵג בִּבְהֵמָה טְמֵאָה דְּאִיכָּא לְמֵימַר אִיסּוּר בִּשּׁוּל בְּשַׂר טְמֵאָה עַצְמָהּ יוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּטָמֵאָה וְנוֹהֵג בַּפָּרָה וְרָחֵל וכו': וְנִרְאֶה דְּכָךְ פָּרִיךְ מַה לְּאִמּוֹ בַּגְּמָרָא ה"ק דְּהַהִּ ק"ו לֹא יִתָּכֵן קִיּוּמוֹ אִם לֹא שֶׁתֹּאמַר דִּבְחֵלֶב אִמּוֹ קָמָא אֵינוֹ אִמּוֹ דַּוְקָא אֶלָּא ה"ה גְּדִי בְּעֵז וְהָא מְנָא לָךְ דִּילְמָא דַּוְקָא בְּאִמּוֹ קָאָמַר קְרָא דְּאִיכָּא אִיסּוּר שְׁחִיטָה אֲבָל מִין בְּמִינוֹ שֶׁאֵינוֹ אִמּוֹ לָא יְלִיפְנַן מִשָּׁם מְשׁוּם דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן נָאֶסְרָה עִמּוֹ וכו' וּלְפִי' ה"ר יוֹסֵף ט"ע שפי' רַשְׁ"י מִשְּׁמוֹ לְקַמָּן בְּבָרַיְיתָא א"ש דְּהָא אֲחוֹתוֹ לָא שָׁמְעִינַן אֶלָּא מִבְּחָלָב אִמּוֹ יַתֵּירָא וְהַשְׁתָּא לָא יָלְפִינַן מִגְּדִי קַמָּא אֶלָּא דַּוְקָא בְּאִמּוֹ וּמַיְיתִי תַּלְמוּד הַבָּרַיְיתָא הָאַחֶרֶת דְּרַבִּי לָן גְּדִי בְּגָדְיָהּ שֶׁאֵינוֹ אִמּוֹ הָא לָמָּה לִי קְרָא יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא בָּעֵי נָמֵי לְדַעַת רַשְׁ"י ז"ל דִּמִגְּדִי אַחֲרִיתִי יָדְעִינַן עֵגֶל וְטָלֶה לְהַאי תַּנָּא דְּלָמָּה לִי הַאי קְרָא דְּמֵהַהִּ ק"ו גּוּפֵיהּ יָדְעִינַן לֵיהּ וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דִּגְדִי מִיעוּטָא הָוֵי הָיְיתִי אוֹמֵר דְּקְרָא מִיעֵט הק"ו.

וְאֵין לְדַקְדֵּק לְהַאי תַּנָּא לְכְתּוֹב רַחֲמָנָא לֹא תְבַשֵּׁל בְּהֵמָה וְרַבִּי כָּל בְּהֵמָה וְלָא לְכְתּוֹב אֶלָּא חַד גְּדִי וַהֲוָה מוֹקְמִינַן לֵיהּ אַטְמֵאָה וְלָמָּה לִי לְמִכְתַּב תְּלָתָא גְּדִי חַד לְמַעֵט וְחַד לְטַמֵּאָה. וְנִרְאֶה דְּהָיְיתִי אוֹמֵר דִּגְדִי אַתָּא לְאוֹרוֹיֵי פֵּירוּשׁ דְּלֹא תְבַשֵּׁל בְּהֵמָה דְּהָוֵי דַּוְקָא גְּדִי כִּי הֵיכָא דְּאָמְרִינַן גַּבֵּי כְּלָל וּפְרָט אֵין בַּכְּלָל אֶלָּא מַה שֶּׁבַּפְּרָט וְלָא מַקְשִׁינַן מֵהַכְּלָל: הָא לָמָּה לִי

קָרָא הָא אָתְיָא לָהּ ק"ל דְּאַף ע"ג דְּאָתְיָא לָהּ מק"ו אִיצְטְרִיךְ קָרָא מְשׁוּם דְּאֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין וְאֵין עוֹנְשִׁים וכו' וְנִרְאֶה דְּהָכָא הָוֵי הק"ו לְגַלּוֹת לָנוּ דְּבִגְדֵי אַחֲרִיתִי דְּרַבִּי קָרָא אֲפִילּוּ עֹגֶל וְטָלֶה קָאֵי בחל' אִמּוֹ קַמָּא וְשָׁמְעִינַן מִין בְּמִינוֹ וְהֵיכָא דְּהָוֵי לְגַלּוֹת בְּעָלְמָא אָמְרִינַן דְּמִזְהִירִין מִן הַדִּין: תוס' פָּרָה וְרָחֵל וא"ת חַיָּה וְעוֹף וכו' קָשֶׁה דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לַחַיָּה שֶׁכֵּן אֲפִילּוּ בְּשָׂרָהּ בַּחֲלָבָהּ מֻתָּר וְכֵן אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בָּהּ וּשְׁאָר קַוְלּוֹת נָמֵי כְּגוֹן חֲלֵב וכו' וְנִרְאֶה דהק"ו הוּא מִכֹּחַ אִיסּוּר רְבִיעָה דְּאָסַר רַחֲמָנָא מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְהַטַּעַם לְפִי שֶׁהֵם נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה וְלֹא רָצָה הַכָּתוּב שֶׁיִּדְבְּקוּ וְיִתְחַבְּרוּ ב' מִינִים אֵלּוּ יַחַד וְאִם כֵּן בְּחַיָּה עַצְמָהּ שֶׁלֹּא אַסְרִיהּ רַחֲמָנָא בְּשֶׁחִיטַת בְּנוֹ הַיְינוּ מְשׁוּם דִּבְמִינוֹ דְּהָוֵי מִין אֶחָד לָא אָסְרִי' אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ דְּאִסּוּרֵי בְּהַרְבָּעָה יְהֵיהּ אָסוּר וְדָכְוָתֵיהּ אִיכָּא לְמֵימַר לְאִידָךְ פִּירְכָּא דְּפָרְכִינַן שְׁמוּתָר בְּשָׂרָהּ בַּחֲלָבָהּ דְּהָא כָּל כַּח הק"ו הוּא בְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְצָרִיךְ לְמִפְרְךְ מַה לְחַיָּה בִּגְדֵי בְּשֶׁנֵּיהֶם יַחַד וּבָזֶה לֹא יִמְצָא שׁוּם פִּירְכָּא שָׁוֶה כָּנָ"ר לִי א"נ הַתּוֹסָ' מַקְשֵׁי' לְמַקְשֶׁה שֶׁהִקְשָׁה הָא אָתְיָא לָהּ וְלֹא יָדַע פִּירְכָּא דְּרַב אַשִׁי דְּהָא לְדִידֵיהּ תִּקְשֵׁי לֵיהּ חַיָּה יוֹכִיחַ וּבָזֶה אֵינוֹ עוֹלֶה תֵּירוּץ כִּי אִם לְפִירְכָּא דִּשְׁחִיטָה דְּגְמָרָא וק"ל.

עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק לְדַעְתָּם דְּהַהִיא יוֹכִיחַ נִקְשֶׁה אוֹתוֹ לְקַמָּן דְּאָתֵי מִבֵּינַיִ' ופרש"י דְּאָתֵי מק"ו וְלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר דַּעֲדִיפָא פָּרִיךְ דְּהָתָם קָאֵי הק"ו. וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָ' ס"ל דְּאָתֵי מִבֵּינַיִ' הַיְינוּ מִמַּה מָצִינוּ דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ יוֹכִיחַ ומפר"י כפי' ה"ר יוֹסֵף ט"ע שֶׁמֵּבִיא רַשְׁ"י זַ"ל דְּכָתַב לְקַמָּן בק"ו הַיְינוּ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּחַיָּה וְעוֹף נַמֵּי אֲסִירִי: תוס' מַה לְאִמּוֹ וכו' תֵּימָא לְרַבָּנָן חַיָּה תּוֹכִיחַ וכו' פי' ואע"ג דְּמַה שְׁבָּחֵיהּ מֻתָּר חֲלָבָהּ הָוֵי מִין בְּמִינוֹ שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ בק"ו אתי' וְהַפִּירְכָּא דִּבְמָרָא דִּשְׁחִיטָה בְּטֵלָה מְשׁוּם דְּחַיָּה יוֹכִיחַ וְעוֹד דהק"ו מָצִינַן לְמֵעֵבַד לֵיהּ מִחַיָּה גּוּפָהּ שֶׁלֹּא נֶאֶסְרָה עִמּוֹ בְּהַרְבָּעָה וְנֶאֶסְרָה בְּבִישׁוּל וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מַה לַחַיָּה שֶׁכֵּן טְעוּנָה כִּיסּוּי שֶׁעִיקְּרֵי הק"ו כָּאן הוּא בַּעֲבוּר שְׁמֵּינִים אֵלּוּ נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה שֶׁהִפְרִידָן הַכָּתוּב כְּגוֹן הַרְבָּעָה וּשְׁחִיטָה אֲבָל בַּעֲבוּר שֶׁהַטִּיל בְּחַיָּה מִצְוַת כִּסּוּי וּבַבָּרָה וּבְדִי לֹא הִטִּילָן בַּעֲבוּר זֶה לֹא יִפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו: תוס' ת"ל בְּחָלָב וכו' וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וכו' מְנָא"ו דְּאִמּוֹ דְּרֵישׁ וּשְׁאָר וויי"ן דב' אִמּוֹ לשו' דְּרָשָׁא אָתוּ א"נ אַגַּב אִמּוֹ קַמַּיְיתָא נָקֵט אִמּוֹ בְּתִלְתָּא וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לר' יוֹסֵי אֵימָא כּוּלֵיהּ קָרָא לְהָכִי אֲתָא לְמֵעֵט עוֹף.

וְנִרְאֶה דא"כ לְכְתּוֹב לֹא תְבַשֵּׁל בַּחֲלָבוֹ וּמִינָהּ הָוָה מְמַעֵטִינַן עוֹף דְּאֵין לוֹ חָלָב וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּשֶׁמַּעְתִּין אַלִּיבָּא דר"ע דְּדָרֵישׁ תְּלָתָא גְּדֵי יַתִּירֵי וְחַד גְּדֵי לְמֵעוּטֵי עוֹף וע"כ הַיְינוּ בְּחֵלֶב בְּהֵמָה דְּהָעוֹף אֵין לוֹ חָלָב אִם כֵּן לִשְׁתּוֹ' קָרָא מְבַחֵל' אִמּוֹ דַּאֲתָא לְמִין שֶׁאֵינוֹ בְּמִינוֹ וּמִדְּאִיצְּט' לְמַעֵט עוֹף בְּחָלָב שָׁמְעִינַן דְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ אָסוּר וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּגְדֵי אֲתָא לְמַעֵט אֲפִילּוּ פָּרָה וְרָחֵל וכ"ש עוֹף אֲבָל הַשְׁתָּא דְּרַבִּינַן פָּרָה וְרָחֵל מִבְּחָלָב אִמּוֹ מֵעַתָּה לָא מְמַעֲטִינַן מִגְּדֵי אֶלָּא עוֹף בְּדַוְקָא: תַּנְיָא אִידָךְ אֵין לִי אֶלָּא בַּחֲלֵב אִמּוֹ וכו' לפי' שֶׁשָּׁמַע רַשְׁ"י זַ"ל יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמַאי דְּפָרִיךְ א"ה אֲחוֹתוֹ נָמֵי תַּיְתֵי מִבֵּינַיִ' דְּלָא הָוָה לֵיהּ לְמִפְרַךְ אֶלָּא אֲחוֹתוֹ נָמֵי תַּיְתֵי מֵאֲחוֹתוֹ קְטַנָּה לְחֻזְדָּא מק"ו דְּהָא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידֵי אק"ו דְּקְטַנָּה וְנִרְאֶה דְּנִיחָא לֵיהּ לְמֶעְבַּד ק"ו מֵאִמּוֹ דִּמְפוֹרָשׁ בְּכָתוּב בְּהֶדְיָא: עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּהַהִיא דְּבָעֵי אֲחוֹתוֹ קְטַנָּה מִנַּיִן וכו' דְּהָא פרש"י לְעֵיל דְּגְדֵי מַשְׁמַע לֵיהּ גְּדֵי דַּוְקָא דְּאִיס"ל הַכֹּל בַּמַּשְׁמָע אפי' עֹגֶל וְטָלֶה לָמָּה לִי לְרַבּוּיֵי חֵלֶב פָּרָה וְרָחֵל וכו': וְתֵימָה הַשְׁתָּא דְּרַבִּי מֵאִידָךְ גְּדֵי אפי' עֹגֶל וְטָלֶה וְכָתַב אִידָךְ בְּחֵלֶב אִמּוֹ ע"כ כָּל חֵלֶב רַבִּי קָרָא אֲפִילּוּ חֵלֶב עֹגֶל וְטָלֶה וּמִינָהּ נִשְׁמַע בֵּין אֲחוֹתוֹ גְּדוֹלָה בֵּין אֲחוֹתוֹ קְטַנָּה.

וְנִרְאֶה דְּבִשְׁלָמָא אִי מַשְׁמָעוּת גְּדֵי הַוָּה כּוֹלֵל אפי' עֵגֶל וְטָלֶה גַּם בְּחֵלֶב אִמּוֹ הַוָּה כּוֹלֵל דְּקָאֵי אִמּוֹ ג"כ בֵּין אַחֵלֶב עֵגֶל אוֹ טָלֶה מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כִּדְפָרֵישִׁית לְעֵיל אֲבָל הַשְׁתָּא דְּלָא הַוָּה אֶלָּא מִיְּתוּרָא דְּקָרָא אָמְרִינַן דְּמִקְרָא לָא רַבִּינַן אֶלָּא מַאי דַּהֲוָה סָבְרָא דְּנָהֲי דְּמִגְּדֵי רַבִּינַן הַכֹּל אֲבָל מִבְּחָלַב אִמּוֹ לָא רַבִּינַן לַאֲחוֹתוֹ קְטַנָּה: א"ה אֲחוֹתוֹ גְּדוֹלָה נָמֵי וכו' מִקְּטַנָּה וּמִחְיָה מָצֵי לְמִפְרַךְ דְּתַיְתֵי אֲחוֹתוֹ גְּדוֹלָה לפי' שֶׁשָּׁמַע רַשְׁ"י ז"ל וּבְקַל יִת'.

וּלְפִי' ה"ר יוֹס' ט"ע שֶׁכָּתַב רַשְׁ"י ז"ל צ"ל דכ"ש דַּאֲחוֹתוֹ קְטַנָּה אָתֵי מִבֵּינַיִ' לָאו הַיְינוּ מק"ו כְּמוֹ שמפר"י אֶלָּא מִמַּה מָצִינוּ וְאִי קַשְׁיָא לָךְ א"כ מַאי בָּעֵי הוּא עַצְמָהּ בַּחֲלָבָהּ מִנַּיִן נֵימָא דְּמִמַּה מָצִינוּ דְּאִמּוֹ אָתְיָא וְלָא בָּעֵי לְאֻתּוּיֵי מק"ו דְּאִיכָּא כָּל הָנָךְ יוֹכִיחַ דִּלְקַמָּן וְנִרְאֶה דאה"נ וַהֲוָה פָּרִיךְ לֵיהּ הַפִּירְכָא דִּלְקַמָּן שֶׁכֵּן ב' גּוּפִים כו' אֶלָּא דִּנְחֵית לְמֶעְבַּד ק"ו וְכָל כמ' דְּמָצֵי לְקַיּוּמֵי' מְקַיֵּים הק"ו עַד דְּסָתַר לֵיהּ רַב אַשִׁי וּבְסוֹתְרוֹ נִסְתָּר נָמֵי הַמָּה מָצִינוּ וּלְפִי' רַב יוֹסֵף ט"ע דְּהַאי תַּנָּא הַיְינוּ תַּנָּא גּוּפֵיהּ דִּלְעֵיל יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהַתַּנָּא דִּלְעֵיל קָאָמַר מִקְּרָא תִּנְיָינָא פָּרָה וְרָחֵל נִכְנְסָה עִמּוֹ לַדִּיר וְאַמַּאי נֵימָא תָּפַסְתָּ מוּעָט תָּפַסְתָּ וְאוּלַי אַיְירִי בְּרָחֵל שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לַדִּיר וְדוֹחֵק: הֵיא עַצְמָהּ בַּחֲלָבָהּ מִנַּיִן הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ לְמַעְלָה בד"ה בְּחָלָב פָּרָה דְּפָרָה בְּחֵלֶב עַצְמָהּ הָא דָּרְשִׁינַן לְעֵיל כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר גְּדִי וכו' וְהַשְׁתָּא בָּעֵי הֵיא עַצְמָהּ בַּחֲלָבָהּ מִנַּיִן וְנִרְאֶה דמ"ש הַתּוֹסָ' בְּחָלָב עַצְמָהּ הַיְינוּ חָלָב מֵאִמּוֹ אֲבָל הֵיא עַצְמָהּ בְּחֶלְבָּהּ לָא יָדְעִינַן אֶלָּא מִבְּחָלָב יְתֵירָה: וּמַה בִּמְקוֹם שֶׁלֹּא נֶאֱסַר פְּרִי עִם פְּרִי וכו' לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דַּעֲבִיד ק"ו מִשְּׁחִיטַת אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ וה"ק שְׁחִיטַת אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁאֵין פְּרִי עִם פְּרִי אָסוּר בּוֹ פְּרִי עִם הָאֵם אָסוּר בּוֹ בִּישׁוּל שֶׁנֶּאֱסַר פְּרִי עִם פְּרִי אֵינוֹ דִּין שֶׁנֶּאֱסַר פְּרִי עִם הא' ולפ"ז מ"ש רַב אַחְדְּבוּי סוּס בֶּן סוּסִים ה"ק רְבִיעָה יוֹכִיחַ שֶׁאָסוּר פְּרִי עִם פְּרִי וּמֻתָּר פְּרִי עִם הָאָב: וּפָרִיךְ הָתָם זֶרַע הָאָב הָא גֵּרִים וכו' יֵשׁ לְתָמְהַ דאעפ"כ הָא שַׁפִּיר פָּרְכִי' מִינֵּיהּ דְּחוּמְרָא מִיהָא אִיכָּא וְנִרְאֶה דה"ק דְּהָכָא לָא הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּהָוֵי פְּרִי עִם פְּרִי כְּלָל אֶלָּא מִשּׁוּם קִרְבָה הָאָב הוּא דְּגֵרִים תֵּדַע לְךָ דְּהָא אִי הָוֵי אִפְּכָא וכו' וּפָרִיךְ רַב אַשִׁי מַה לִפְרִי עִם פְּרִי מִשּׁוּם דְּהָוֵי ב' גּוּפִים יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּאִי פָּרִיךְ אַרִישׁ דִּינָא דְּהָוֵי שְׁחִיטָה לָא הול"ל אֶלָּא מַה לַפְּרִי עִם הא' דְּהָוֵי ב' גּוּפִי' וְאִם נֹאמַר דְּשַׁפִּיר שַׁיְּיךְ פִּירְכָא אֶלָּא דְּאִיכָּא לְמֶעְבַּד הק"ו כִּי הֵיכִי דַּעֲבִיד לְעֵיל בְּאִידָךְ בָּרַיְיתָא וְנֵימָא הָכִי וּמַה פְּרִי עִם פְּרִי דְּאֵינוֹ אָסוּר בְּשְׁחִיטָה אָסוּר בְּבִישׁוּל פְּרִי עִם הָאֵם דְּאָסוּר בִּשְׁחִיטָה א"ד וכו' וְהַשְׁתָּא שַׁיְּיךְ שַׁפִּיר לְמִפְרַךְ אַרִישׁ דִּינָא מַה לִפְרִי עִם פְּרִי שֶׁכֵּן ב' גּוּפִי' אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי דִּכִי מְעַיְּינָן שַׁפִּיר נִרְאֶה דאק"ו דִּשְׁחִיטָה לֵיכָּא לְמֵימַר מַה לִשְׁחִיטַת אִמּוֹ שֶׁהֵם ב' גּוּפִים דְּזֶה אֵינוֹ חוּמְרָא בְּעִנְיַן הַשְׁחִיטָה וְהַפִּירְכָא הִיא מַה לַשְׁחִיטָה שֶׁכֵּן נוֹהֵג בב' גּוּפִי' וְזֶה אֵינוֹ חוּמְרָא בְּעִנְיַן שְׁחִיטָה כְּדְפָרֵישִׁית נְמְשַׁךְ מִזֶּה דְּלֵיכָּא שׁוּם פִּירְכָא בְּהַהִ ק"ו אֶלָּא אַסּוֹף דִּינָא וְלָכֵן כ' בַּעַל הַלָּכוֹת עוֹלָם שֶׁהוּא כְּלָל מְחֻוַּדָּשׁ מָצִינוּ דֻּגְמָתוֹ בַּתַּלְמוּד וְנִרְאֶה לִי דְּעִיקַּר הַפִּירְכָא הוּא דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא וז"ש מֵם לִפְרִי עִם פְּרִי דְּסוֹף דִּינָא דְּבִישׁוּל שֶׁהֵם ב' גּוּפִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן דַּיּוֹ שֶׁיְּהֵא אִמּוֹ בב' גּוּפִים ואע"ג דְּמִפְּרִיךְ ק"ו אָמְרִי' דַּיּוֹ לְרַבָּנָן וְאִי אָמְרִינַן דְּכַנָּוֹנַת רַב אַשִׁי לְמִפְרַךְ דַּיּוֹ נֵיחָא נָמֵי מַאי דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ בְּהַהִ דְּפָרִיךְ רַב אַשִׁי שֶׁכֵּן ב' גּוּפִים דְּנִרְאֶה שֶׁהֵיא פִּירְכָא מְסַתְּבְרָא וּמַבְלִיעִין אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הק"ו וְנֵימָא וּמַה שְׁחִיטָה שֶׁלֹּא אָסַר בָּהּ פְּרִי עִם פְּרִי עִם חֱיוֹת שֶׁהֵם ב' גּוּפִים נֶאֱסָר פְּרִי עִם הָאֵם בִּישׁוּל שֶׁאָסַר פְּרִי עִם פְּרִי א"ד וכו' ואע"ג דְּבַסּוֹף דִּינָא דְּאָמְרִי' בִּישׁוּל שֶׁאָסַר פְּרִי עִם פְּרִי לָא מָצֵינַן לְמֵימַר אע"ג דְּהָוֵי ב' גּוּפִים דְּאַדְרַבָּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי גּוּפִים הוּא דְּאָסְרָן מ"מ כֵּינָן דְּמִקְּיֵים הוּא הק"ו דְּרִישׁ דִּינָא דְּהַיְינוּ פְּרִי עִם

פְּרִי שֶׁלֹּא נֶאֱסַר בִּשְׁחִיטָה אע"ג דַּהֲוֹו ב' גּוּפִים נִרְאֶה דְּשַׁפִּיר מִבְּלִיעִינַן לֵיהּ בְּתוֹךְ הק"ו כַּמָּה שֶׁפִּירְשְׁתִּי דְּכַוָּנַת רַב אַשִּׁי דְּהָוֵי דִּיוֹ אָסוּר דִּינָא כַּנ"ל וְלָזֶה לָא אָמַר רַב אָשֵׁי אַעִיקָּרָא דְּדִינָא פִּירְכָא כְּדִלְעֵיל תוס' עַד שֶׁיִּפָּרֵט וכו' וי"ל דְּהֵ"א דְּאָתֵי לְמַעוּטֵי נְתִינָה דְּגוּי וּלְדִבְרֵיהֶם ז"ל אִי הֲוָה כְּתִיב לַגֵּר תִּתְּנֶנָּה אוֹ לְנָכְרִי וְלֹא עוֹד הָיִיתִי מְמַעֵט הַקְּדָמָה לְעִנְיַן מְכִירָה וה"ק דְּדַוְקָא בִּנְתִינָה הַגֵּר קוֹדֵם אֲבָל בִּמְכִירָה זֶה וְזֶה שָׁוִים וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בָּמָּה שֶׁכָּתְבוּ דְּמִסְתָּבְרָא בְּלֹא שׁוּם קְרָא יָדְעִינַן לְהַקְדִּים שֶׁהֵם אָמְרוּ לְקַמָּן דְּבְגֵר ה"א דְּלָא לְסָפוּ לֵיהּ וכו': וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּלֹא שׁוּם קְרָא הָוֵי סְתָרָא הָכִי אֲבָל בָּתַר דְּכְתִיב קְרָא הַ"א דַּאֲתָא לְמַעֵט לְגֵר דְּלָא לַסְפוּ לי' וכו': וּבְשִׁמְעְתִּין פי' רָשִׁ"י ז"ל דְּטַעְמֵי' דר"מ מִדְּכָתוּב מְכִירָה וּנְתִינָה בְּאֶמְצָעִי וכו' דְּאִי דַּוְקָא כר"י ה"ל לְמִכְתַּב הָכִי תִּתְּנֶנָּה לְגֵר וְתִמְכְּרֶנָּה לְגוֹי: וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לר' יְהוּדָה אוֹ דְּכָתַב רַחֲמָנָא לְחַלֵּק לָמָּה לִי לְכְתּוֹב הָכִי תִּתְּנֶנָּה לַגֵּר וְתִמְכְּרֶנָּה לַגּוֹי וה"מ אָמְרִי' בְּאֵיזֶה נָשֶׁךְ דְּאִי הֲוָה כְּתִיב אֶת כַּסְפְּךָ לֹא תִּתֵּן לוֹ בְּנָשֶׁךְ וְאָכְלְךָ בְּמַרְבִּית הֲוָה מַשְׁמַע נָשֶׁךְ דְּכֶסֶף וְרִבִּית בְּאוֹכֶל: וְנִרְאֶה דאה"נ אֶלָּא כָּתַב אוֹ בְּהֶדְיָא לְחַלֵּק ואה"נ דְּמַשְׁמַע נָמֵי הָכִי לְחַלֵּק וְזֶה אֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה לְרַבִּי יְהוּדָה אַמַּאי כָּתַב אוֹ וְלָא כְּתַב בְּגַוְונָא אַחֲרִיתִי: אָמַר קְרָא כִּי קֹדֶשׁ הוּא.

יֵשׁ לְדַקְדֵּק לִשְׁתּוֹק מִלֹּא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה וְיָדְעִי' לֵיהּ מִדְּאִיצְטְרִיךְ כִּי קֹדֶשׁ הוּא לוֹ' דְּאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ: וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו כָּל שֶׁתִּעַבְתִּי הָיִיתִי מְפָרֵשׁ לִקְרָא לְחוּמְרָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר דְּאֵלּוּ נְעָרוֹת דְּדָרִישׁ מַה קֹּדֶשׁ אָסוּר אַף מַעֲשֶׂה שַׁבָּת אָסוּר א"נ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּמִשּׁוּם חוּמְרָא דְּשַׁבָּת הָיִיתִי אוֹמֵר דְּמַעֲשֶׂה שַׁבָּת אָסוּר לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ כִּי קֹדֶשׁ הִיא לְמַעֵט: עוֹד קָשֶׁה לִי מַאי פָּרִיךְ משב' דְּשָׁאנֵי שַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ גּוּף הַדָּבָר הַנֶּאֱכָל אֶלָּא הַבָּא מִכֹּחָהּ קֹדֶשׁ וְכִדְאִיתָא בִּגְמָרָא לְקַמָּן: וְנִרְאֶה דְּשַׁבָּת כְּפִי הָאֱמֶת דָּמֵי מַמָּשׁ לְבִישׁוּל וכמ"ש הַתּוֹסָ' אֶלָּא שֶׁהֵם ז"ל הַוְדָּחָקוּ וּמִשּׁוּם דְּאֵינָהּ נִיכָּר וכו' וְאִי לָא הֲוָה קָרָא דְּקֹדֶשׁ הִיא לָכֶם הָיִיתִי אוֹמֵר דַּאֲסוּרִים כָּל מַעֲשֶׂה שַׁבָּת מִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי לְךָ וְדָמֵי מַמָּשׁ לְבָשָׁר וְחָלָב וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֵט וְלוֹמַר דְּכֵיוָן דְּאֵין נִיכָּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשַׁבָּת לָא דָּמֵי לְכָל שֶׁתִּעַבְתִּי: וּלְרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר דְּדָרִישׁ מֵהֵיא קוֹדֶשׁ שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה שַׁבָּת אָסוּרִי' צ"ל דְּחוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר וְחוֹסְ' פִּי פָּרָה דְּטַעֲשִׂיהֶם מֻוָּתָּרִי' וְאֵינוֹ אָסוּר מִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי לְךָ וּלְדִידֵיהּ לֵיכָּא ק"ו בְּשַׁבָּת הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּמִסְתָּבְרָא אִית לֵיהּ דְּלָא דָּמֵי לְכָל שֶׁתִּעַבְתִּי לְךָ דְּהָתָם אֵין הָאִיסּוּר עַצְמוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא הַבָּא מִן הַזְּרִיעָה וק"ל: מִדְּגַלִּי רַחֲמָנָא גַּבֵּי כִּלְאֵי הַכֶּרֶם פֶּן תִּקְדַּשׁ וכו' קָשֶׁה לִי לִשְׁתּוֹק מִפֶּן תִּקְדַּשׁ לְלַמֵּד הֱיתֵּר בְּכִלְאֵי זְרָעִים וְהַהֱיתֵּר יָדְעִינַן מֵהֶקֵּישׁ' דְּכִלְאֵי זְרָעִים לְכִלְאֵי בְּהֵמָה וְאָסוּר בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם מִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי לְךָ זֶה הַקֵּוּשְׁיָא קַיְימָא לְתֵירוּץ בָּתְרָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בד"ה פֶּן תִּקְדַּשׁ: וְנִרְאֶה דְּאִי לָא הֲוָה כְּתִיב פֶּן תִּקְדַּשׁ הָיִיתִי מְקַיֵּים הֶיקֵּישָׁא לְהֱיתֵּר אֲכִילָה וּמִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי לְךָ הָיִיתִי אוֹ' דְּאִסּוּרֵי זְרָעִים בַּאֲכִילָה אֲבָל הַשְׁתָּא דִּכְתִיב פֶּן תִּקְדַּשׁ לְהַתִּיר ע"כ מֵהֶיקֵּשׁ שָׁמְעִינַן דְּגַם לַאֲכִילָה מֻוָּתָּר: וּלְתֵירוּצָא קַמָּא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דִּבְלָאו הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר צ"ל דְּמֵהֶיקֵּשָׁא דִּזְרָעִים לְכִלְאֵי בְּהֵמָה יָדְעִינַן וְכִלְאֵי זְרָעִים מֻוָּתָּרִים בֵּין בַּאֲכִילָה בֵּין בַּהֲנָאָה מִשּׁוּם דְּאֵין הֶיקֵּשׁ לְמֶחֱצָה: וְכִלְאֵי בְּהֵמָה גּוּפַיְיהוּ מִנַּלַן וכו' אִי לָא הֲוָה קְרָא דְּכִלְאַיִם מְפוֹרָשׁ הָיִיתִי אוֹ' דְּאִיצְטְרִיךְ הֶיקֵּשָׁא לַאֲקוּשֵׁי כִּלְאֵי בְּהֵמָה לְכִלְאֵי זְרָעִים מַה זְּרָעִים בַּאֲכִילָה אֲסִירִי וּבַהֲנָאָה שָׁרוּ וּכְמוֹ דְּפָרִיךְ לְעֵיל וְאֵימָא וכו': מִדַּאֲסַר רַחֲמָנָא כִּלְאַיִם לַגָּבוֹהַּ אֵין לְדַקְדֵּק לְעוֹלָם דִּלְהֶדְיוֹט נָמֵי אָסוּר וְאִיצְטְרִיךְ לְמֵיסַר דְּאִי לָא הֲוָה אַסְרֵיהּ הָיִיתִי מְמַעֵט כִּלְאַיִם לְגָבוֹהַּ מִדִּכְתִיב אֵלֶּה גַּבֵּי קָדָשִׁים לְמַעֵט

כָּל קָדָשִׁים שֶׁנֶּעֱבַד בָּהֶם עֲבֵירָה דְּמֻוָתָרִים וה"ה כִּלְאַיִם וכ"ש דִּלְהֶדְיוֹט הָוָה שָׁרֵי וְאִיצְטָרִיךְ לְמֵיסַר כִּלְאַיִם לְגָבוֹהַּ וכ"ש דִּלְהֶדְיוֹט אָסוּר וְנִרְאֶה דא"כ הָוֵה לֵיהּ לְמִכְתַּב אִיסּוּר לְגַבֵּי הֶדְיוֹט ומכ"ש הָוָה יָדְעִינַן דִּלְגָבוֹהַּ אָסוּר וכה"ג פי' ר"י בְּפֶרֶק כָּל הָאֲסוּרִין גַּבֵּי טְרֵפָה מִנָּלַן: שִׁילּוּחַ הַקֵּן לִיתְסַר וכו' אע"ג דִּבְפֶרֶק שִׁילּוּחַ הַקֵּן דְּרֵישׁ מִתְּשִׁלַּחַ דַּאֲפִילּוּ לְדָבָר מְצָוָה תְּשַׁלַּח וְאֵינוֹ דּוֹחֶה עֲשֵׂה דְּמָצוֹרָע לָא שָׁמְעִי' מִינֵּיהּ דִּלְגָבוֹהַּ אָסוּר דְּנָהֵי דְּיִשְׁלַח הַצִּפּוֹר לְקַיֵּים מִצְוַת שִׁילּוּחַ אֲבָל אִם הִקְרִיבָהּ שֶׁתֶּהֱא אֲסוּרָ' לְגָבוֹהַּ לֹא שָׁמַעְנוּ לְהָכִי הֲוְצְרַךְ לְתָרֵץ לֹא אָמְרָה תּוֹרָה שַׁלַּח לְתַקָּלָה וּבְמַה שפירש"י וּמִתְּחִילָּה הוּא מֻוָתָּר יֵאָסֵר וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּהָא זָרְעִים בָּשָׂר בְּחָלָב מִתְּחִילָּה כָּל מִין וּמִין הָיוּ מֻוָתָּרִים וְנִרְאֶה דְּהָתָם לָא מַקְרֵי זָרְעִים אֶלָּא אַחַר הַתּוֹלָדָה הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם וְכֵן בָּשָׂר וְחָלָב וצ"ע: תוס' חוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר וְיֵשׁ שפי' וכו' וּסְפָרִים אֵלּוּ הֵם לְפִי הפי'שֶׁכָּתְבוּ דְּקָאֵי אַשּׁוֹר וכו' וּלְהַאי דְּמְשַׁנֵּי הגמ' לס' אֵלּוּ מִקְרָא דְּאֱלֹהֶ צ"ל שְׁמָהּ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְמַעְלָה בד"ה כָּל שֶׁתִּעַבְתִּי דְּמַדַּאֲסַר מָעוּתּ וְכָתוּת מִכְּלָל דְּלֶהֱדְיוֹט שָׁרֵי וְלָא אָמְרִי' דְּמָעוּתּ אִיצְטָרִיךְ מִשּׁוּם לְמִכְתַּב אֱלָהּ וכו' נִרְאֶה דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּקָרָא כְּתִיב הָאִיסּוּר גַּבֵּי מָעוּתּ וְכָתוּת וַהֲדַר כְּתִיב וּמִיַּד בֶּן נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת אֱלָהּ וְאִי כול' קָרָא דְּמָעוּתּ לָא אִיצְטָרִיךְ אֶלָּא כְּדֵי לְמִכְתַּב אֱלָהּ לֹא הָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב הָאִיסּוּר אֶלָּא גַּבֵּי אֱלָהּ לְחוּדֵיהּ וְנֵימָא וּמָעוּתּ וְכָתוּת וכו' לֹא תַקְרִיבוּ אֶת אֱלָהּ וּמִדְּכָתַב הָאִיסּוּר וְאַחַ"כ כָּתַב אֱלָהּ גַּבֵּי בֶּן נֵכָר ש"מ לְאַשְׁמוֹעִי' אֶתָא דְּלֶהֱדְיוֹט שָׁרֵי וכו': עוֹד כָּתְבוּ וא"ת הַזָּרְעִים וכו' דְּאִי כָּל מִילֵּי וכו' א"כ מַעֲשֶׂה שַׁבָּת וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּאִי כָּל מִילֵּי שָׁרֵי וְאַף מַעֲשֶׂה שַׁבָּת בְּמַה יִתְקַיֵּים כָּל שֶׁתִּעַבְתִּי דְּהָא הַשְׁתָּא ס"ל לְהַהּ גי' דְּשַׁבָּת וּבָשָׂר בְּחָלָב תַּרְוַיְיהוּ שָׁוִים וְנִרְאֶה דְּגַם לַסְּפָרִים אֵלּוּ מִתְחַלְּקִים בֵּין מַעֲשֶׂיהָ נִיכָּר לְאֵין נִיכָּר וּקְרָא לָא אָתָא אֶלָּא לְבָשָׂר בְּחָלָב דְּנִיכָּר וְלֹא לְשַׁבָּת אַדּ ק' דְּמַה מַקְשׁוּ מִמַּעֲשֶׂה שַׁבָּת דְּשָׁאנֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא חָמוּר וְלָא יָדְעִינַן לֵיהּ מֵאֱלֹהֶ וְנִרְאֶה דְּלֹהַאי גי' לֹא שָׁאנֵי לֵיהּ אע"ג דְּרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע אֲסוּרִים לְגָבוֹהַּ לָאו מִפְּנֵי שֶׁאֲסוּרִין בְּמִיתָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמֵאִיסִי טְפֵי אַדּ קָצָת תֵּימָא נֵימָא דְּקָרָא אָתָא לְמַעֵט בְּהֶדְיוֹט גַּבֵּי שַׁבָּת וַאָתָא לו' דְּדַוְקָא גַּבֵּי הֶדְיוֹט מֻוָתָּר הָא לְגָבוֹהַּ אָסוּר וְנִרְאֶה דְּכֵינָן דְּמִיעֵט קְרָא דְּאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ לְגַמְרֵי מִיעֵט אפי' לְגָבוֹהַּ דְּכֵינָן דְּאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ מֵהֵיכָ' תֵּיתֵי אִיסּוּרָא א"נ דְּאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ לָא מְסַיְּים דְּאַיְירֵי לְהֶדְיוֹט וְלֹא לְגָבוֹהַּ: עוֹד כָּתְבוּ דְּלֹא שַׁיְּיךְ מִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי הַזָּרְעִים וכו' דַּאֲפִילּוּ בְּלֹא חֲרִישָׁה אָסוּר וכו' וק"ל שֶׁהֵם נָתְנוּ טַעַם לְחוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר וְלֹא בְּחוֹסֵם פִּי פָרָה וְדָשׁ בָּהּ דְּהָא וַדַּאי הַחוֹסֵם שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה אֵינוֹ עוֹבֵר וְנִרְאֶה דְּהָתָם בְּחוֹסֵם לֹא צָרִיךְ לְמֵיהַב טַעְמָא מִשּׁוּם דְּקָרָא כָּתַב הָאִיסּוּר בְּפָרָה לֹא בְּעִנְיַן הַדִּישָׁה דה"ק לֹא תַחֲסֹם שׁוֹר אֲבָל גַּבֵּי חֲרִישָׁה דְּתָלֵי אִיסּוּרָא בְּעִנְיַן הַחֲרִישָׁה דְּכָתַב לֹא תַחֲרֹשׁ אִיצְטְרִיכוּ לְמִי' דְּלָא תַּחֲרֹשׁ לָאו דַּוְקָא וכו' עוֹד כָּתְבוּ וא"ת לָמָּה לִי קְרָא דְּאֱלֹהֶ הָא מִדְּאִיצְטְרִיךְ רוֹבַע וכו' ק"ל דַּאַפִּי' דְּאִיצְטְרִיךְ מִן הַבְּהֵמָה לְרוֹבַע אִיצְטְרִיךְ אֱלֹהֶ דְּהָיְיתִי או' דְּשָׁאַר אִיסּוּרִים שֶׁנֶּעֱבְדָה בָּהֶם עֲבֵירָה אָתוּ מק"ו מִבַּעַל מוּם שֶׁלֹּא נֶעֱבְדָה בָּהֶם עֲבֵירָה כְּדְאִיתָא פ' כָּל הָאֲסוּרִים וְהָתָם פָּרִיךְ מַה לְבַעַל מוּם שֶׁכֵּן נִיכָּר לָזֶה אִיכָּא לְמֵימַר דְּהָתָם קְרָא רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע כְּדֵי לַעֲשׂוֹתוֹ יוֹכִיחַ מִינַּיְיהוּ אע"ג דְּאֵינוֹ נִיכָּר אֲסִירִי מַה לְרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע שֶׁכֵּן בְּמִיתָה בַּעֲלֵי מוּמִין יוֹכִיחוּ וְאָתוּ בָּמָה הַצַּד לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ אֱלֹהֶ וְנִרְאֶה דְּאִי מִשּׁוּם הָא לִשְׁתּוֹק מֵרוֹבַע וְנִרְבָּע וַאֲנָא יָדַעְנָא דְּאִיסּוּר שְׁאָר אִיסּוּרִים מִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי לְדַּ וְלָמָּה לִי מִן הַבְּהֵמָה לְהָא אֶלָּא לְאַשְׁמוֹעִי' דְּשְׁאָר אִיסּוּרִים שָׁרוּ וְלִשְׁתּוֹק מֵאֱלֹהֶ וְשַׁפִּיר הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' זַ"ל: עוֹד כָּתְבוּ וכ"ת וכו' ומ"מ נֵילַף חוֹרֵשׁ וכו'

הַדּ מ"מ שֶׁכָּתְבוּ קָשֶׁה מְאֹד לְהוֹלְמוֹ דִּנְהִי דְּיָלְפִי' חוֹרֵשׁ דְּאָסוּר לְהֶדְיוֹט מק"ו דְּרוֹבַע מ"מ
הָיִיתִי טוֹעֶה דִּלְגָבוֹהַּ אָסוּר וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ אֵלֶּה וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתָם לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּמִכָּל
שֶׁתִּעַבְתִּי מִיעֵט חוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וְחוֹסֵם שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל אִיסּוּרָא דְּקָרָא מַעַתָּה אֵין סָבָרָא לוֹמַר
דְּכָל שֶׁתִּעַבְתִּי אֲתָא לֶאֱסוֹר לְגָבוֹהַּ כֵּיוָן דְּעִיקַּר קָרָא בְּהֶדְיוֹט כְּתִיב וְאַפּ"ה אֵינוֹ בִּכְלַל דְּקָרָא
לָא אֲתָא לֶאֱסוֹר לְגָבוֹהַּ וְזֶה דּוֹחֵק בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל וְרָאִיתִי תּוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ ז"ל בָּזֶה וְלֹא
נִתְחַוְּרוּ דִּבְרֵיהֶם ז"ל עִם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם וְיֵשׁ יִתְרוֹן הַרְבֵּה בַּלָּשׁוֹן כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן
הַחֹשֶׁךְ עוֹד כָּתְבוּ וי"ל דְּאִי לָאו אֵלֶּה הָוֶה אָסְרִי' מִדִּכְתִיב מִן הַבָּקָר וכו' אֵין לְדַקְדֵּק
לִשְׁתּוֹק מֵהַכֹּל וּמִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי יָדְעִינַן אִיסּוּרָא דְּהָא הַשְׁתָּא נָמֵי ס"ל דְּקָרָא דְּמִן הַבְּהֵמָה
אֲתָא לוֹמַר דְּהָא לְהֶדְיוֹט שָׁרֵי ומ"ש התו' לְעֵיל מק"ו דְּרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע דִּבְמִיתָה וְשָׁרֵי לְהֶדְיוֹט
צ"ע דְּמַאי דְּשָׁרֵי רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע לְהֶדְיוֹט הַיְינוּ בְּעֵד א' דְּלֵית בֵּיהּ מִיתָה דְּאִי בִּשְׁנֵי עֵדִים גַּם
בְּרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע אָסוּר וְכִדְאִיתָא בפ' כָּל הָאֲסוּרִים וְשָׁמָּא מ"ש בְּמִיתָה פי' דְּשַׁיָּיךְ בָּהּ מִיתָה
הֵיכָא דְּיֵשׁ ב' עֵדִים וּמֵעַד א' קִילְפִי הַתּוֹסָ' וְיֵשׁ מִי שֶׁשָּׁאַל לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' לִשְׁתּוֹק קָרָא מֵאֵלֶּה
וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ וּמְעוּף וְכָתוּת יָדְעִינַן דִּשְׁאָר אִיסּוּרִין מֻוָּתָרִים דְּאִי הַכֹּל אָסוּר לִשְׁתּוֹק מִיגְּיהּ
וּמִכָּל שֶׁתִּעַבְתִּי יָדְעִינַן אֶלָּא דַּאֲתָא לְאַשְׁמוּעִי' דַּוְקָא הָנָךְ אֲסוּרִים הָא שְׁאָר אִיסּוּרִים
לֹא מַה תֹּאמַר ל"ל מִן הַבְּהֵמָה אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּלְהֶדְיוֹט יְהֵא מֻוָּתָר וכמ"ש הַתּוֹסָ' וְנִרְאֶה
דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דְּאִיצְטְרִיךְ מָעוּף וְכָתוּת כִּי הֵיכִי דְּלָא נָטְעִי וְנֵימָא דְּמִן הַבְּהֵמָה אֲתָא לְמַעֵט
מָעוּף וְכָתוּת וְקָאָמַר דְּדַוְקָא רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע אָסוּר הָא שְׁאָר אִיסּוּרִים מֻוָּתָרִים וּלְהָכִי אֲתָא
מָעוּף וְכָתוּת לו' דְּגַם שְׁאָר אִיסּוּרִים כְּמָעוּף וְכָתוּת אֲסִירִי וְהַשְׁתָּא קָרָא דְּמִן הַבְּהֵמָה
לְאַשְׁמוּעִינַן אֲתָא דְּלְהֶדְיוֹט שָׁרֵי וּלְעוֹלָם בְּכָל שְׁאָר אִיסּוּרִים שֶׁנֶּעֶבְדוּ עֲבֵירָה אֲסִירִי לְגָבוֹהַּ
לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ בְּאָלָה כַּנ"ל: אַחַר שֶׁכָּתַבְתִּי בֵּיאוּר דִּבְרֵיהֶם ז"ל נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק לגי'
סְפָרִים אֵלּוּ מַאי דְּפָרִיךְ בפ' כָּל הָאֲסוּרִים גַּבֵּי רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע לָמָּה לִי קָרָא וכו' הָא אָתְיָא
לָהּ וּמַאי קוּשְׁיָא הָא אִיצְטְרִיךְ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִמְעֲטֵי' רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע מִקָּרָא דְּאֵלֶּה כִּי הֵיכִי
דְּמִיעֵט שְׁאָר אִיסּוּרִים וְנִרְאֶה דְּהָתָם אית ק"ו וְנָאֱמַר דִּמְקַיְּימִים קָרָא דְּאֵלֶּה לִשְׁאָר
אִיסּוּרִים וְרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע אֲתָא בק"ו דִּניחָא טְפֵי לְקַיֵּים הק"ו וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק כְּפִי הָאֱמֶת
שֶׁתֵּירְצוּ דְּמִן הַבָּקָר וכו' וּקְרָא דְּמִן הַבְּהֵמָה הָשְׁתָּא ע"כ אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דִּלְהֶדְיוֹט שָׁרֵי
כִּדְפָרֵישׁית לְעֵיל דאל"כ לִשְׁתּוֹק מִכָּל קָרְאֵי מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן וּמִכֹּל שֶׁתִּעַבְתִּי נָפְקָא א"כ
מַאי פָּרִיךְ בפ' כָּל הָאֲסוּרִין לָמָּה לִי קָרָא וכו' דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דִּלְהֶדְיוֹט שָׁרֵי וצ"ע
זֶהוּ מַה שָּׁרָאִיתִי שֶׁיֵּשׁ לְעוֹרֵר בְּדִיבּוּר זֶה וְהָאֵל יַרְאֵנוּ בְּתוֹרָתוֹ נִפְלָאוֹת אָמֵן: תוס' פֵּן
תְּקַדֵּשׁ כְּבָר בֵּיאַרְתִּי בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא מַה שֶּׁיֵּשׁ בֵּין הַתֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי וק"ל: תוס'
כִּלְאֵי זְרָעִים וא"ת לְקַמָּן וכו' וק"ל דִּלְקַמָּן כָּל שֶׁלֹּא הוֹסִיף מָאתַיִם מֵעוֹלָם לֹא נִכְנַס בְּאִיסּוּר
דְּכֹל שֶׁתִּעַבְתִּי לְךָ וּמִנָּלַן לֶאֱסוֹר וְנִרְאֶה דמ"מ כֵּיוָן דְּאָתֵי לִכְלַל אִיסּוּר אִיכָּא לְמֵימַר דְּבִכְלַל
לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאַיִם הוּא וק"ל: תוס' מִדְּאָסַר רַחֲמָנָא וכו' וא"ת וְדִילְמָא אִיצְטְרִיךְ קָרָא
לְהַקְדִּישָׁהּ וכו' וי"ל דמ"מ וכו' וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק מֵהַאי טַעְמָא נָמֵי הָוֵי בְּטֵרָפָה הָכִי וְלָמָּה לִי
קָרָא בִּטְרֵפָה בפ' כָּל הָאֲסוּרִים וְאִם נא' דְּמִטְּרֵפָה שָׁמְעִי' הַדּ סְבָרָא זֶהוּ קָרוֹב לְתֵירוּץ
הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' וְיֵשׁ לְחַלֵּק בְּתֵירוּצֵי' בְּקַל יתֹ' וְדַע דִּבְפֶרֶק יוֹצֵא דּוֹפֶן צְרִיכִי ב' קְרָאֵי
חַד לִבְהֵמָה חַיָּלִין וְחַד לְקָדָשִׁים וְהָתָם ה"א דְּחַיָּלִין הַיְינוּ קָרָא דְּהָכָא דַּאֲתָא לְמַעֵט הֶדְיוֹט
וְחַד לְקָדָשִׁים הַיְינוּ אִם עָלוּ שֶׁיָּרְדוּ וּמַה שֶּׁהַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ דִּילְמָא אִיצְטְרִיךְ הַיְינוּ שֶׁלֹּא
יַעֲלוּ דְּכֵיוָן דְּלְהֶדְיוֹט אָסוּר קָרָא לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לְאַקְדּוֹשֵׁי וְאַחַ"כ הָרְבִיעַ וְהַמַּעֲמִיק

בְּעִיּוּן יִרְאֶה בְּהֶדְיָא דְּאֵין מֹשֶׁם לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' נִפְתָּל וְעִיקֵּשׁ אע"ג שֶׁלִּכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה שֶׁמֹּשֶׁם הָיָה קַוּשְׁיָא לְדִבְרֵיהֶם ז"ל וק"ל: תוס' מִדְּאָסַר וכו' נִתְקוֹ הַכָּתוּב לַעֲשֹׂה וכו' וק"ל דא"כ הֵיכִי קָאָמַר מִדְּאָסַר וכו' דִּלְעוֹלָם אָסוּר וְאִיצְטְרִיךְ הַכָּתוּב לְנַתֵּק הַלָּאו לַעֲשֹׂה וְקָרוֹב אֲנִי לוֹ' שֶׁכַּוָּנַת הַתּוֹסָ' לַעֲשׂוֹת כְּעֵין תֵּימָא וק"ל: אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ וכו' א"ל רַבִּי מִפְּנֵי כְּעוּרָה זוֹ וכו' רַבִּי יוֹחָנָן פָּרִיךְ אר"ל דַּהֲוָה כַּמָּה דּוֹרוֹת קוֹדֶם רַב אַשִׁי וְהַקַּוּשְׁיָא קַיְימָא גַּם לְרַב אַשִׁי א"נ דַּוְקָא לְרֵישׁ לָקִישׁ פָּרִיךְ כְּעוּרָה זוֹ וכו' מִשּׁוּם דְּאִיכָּא כַּמָּה דְּרָשׁוֹת בְּפֶרֶק כָּל שֶׁעָה בְּהַהִּ קְרָא וכמ"ש הַתּוֹסָ' ז"ל: אִי מֵהָתָם הֲוָה אָמֵינָא וכו' וְהַשְׁתָּא הַהִּ קְרָא לְרֵישׁ לָקִישׁ אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא אַחֲרִיתִי: תוס' וְנֶאֱמַר לְהַלָּן וכו' הֵ"א דַּהֲנָאַת הַגּוּף בְּלֹא אֲכִילָה פִּי' דְּאִי לָאו הַאי קְרָא הֲיִיתִי אוֹמֵר דְּהַכָּתוּב לֹא אָסַר כִּי אִם הֲנָאַת הַגּוּף כִּי הַהִיא דְּהָוֵי הֲנָאַת בְּעִילָה דְּהַיְינוּ הֲנָאַת הַגּוּף וה"ה דַּאֲכִילָה נָמֵי דְּהָוֵי הֲנָאָה אֲבָל שְׁאָר הֲנָאוֹת לֹא אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאָסַר אֲכִילָה וּמִינָּהּ שָׁמְעִינַן דה"ה שְׁאָר הֲנָאוֹת הַגּוּף כִּי הַהוּא דִּבְעִילָה דְּעָדִיף טָפֵי אוֹ דָּמֵי לַאֲכִילָה מֵעַתָּה קְרָא אַחֲרִינָא לִשְׁאָר הֲנָאוֹת הוּא דַּאֲתָא ומ"ש הַתּוֹסָ' הֲנָאַת הַגּוּף בְּלֹא אֲכִילָה לָאו לְמֵימַר אֲבָל אֲכִילָה לֹא דְּהָא אֲכִילָה בִּכְלַל הֲנָאָה הִיא: וְעוֹד דְּהַשְׁתָּא נָמֵי נֵימָא דִּקְרָא אָתָא לַהֲנָאַת הַגּוּף אֲבָל מ"ש הַתּוֹסָ' דַּהֲנָאַת הַגּוּף בְּלֹא אֲכִילָה הוּא כְּמַרְאֶה מָקוֹם לָנוּ וְהַכַּוָּנָה לוֹמַר דַּהֲנָאַת הַגּוּף כִּי הַהוּא דְּהָוֵי בְּלֹא אֲכִילָה דְּהַיְינוּ בְּעִילָה אָסַר הַכָּתוּב וה"ה אֲכִילָה אֲבָל שְׁאָר הֲנָאוֹת לֹא כַּנ"ל: בַּהֲנָאָה מִנַּיִן וּמַה עֲרְלָה וכו' קָשֶׁה בְּהָנָךְ תְּלָתָא קְרָאֵי לָא לִכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּעָרְלָה וְתֵיתֵי מֵחָמֵץ מק"ו שְׁהָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְאָסוּר וְכִי פָּרְכַת מַה לְחָמֵץ שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת כִּלְאֵי הַכֶּרֶם יוֹכִיחַ: וְנִרְאֶה דְּאַעִיקָּרָא דְּדִינָא אִיכָּא לְמֵימַר נְבֵילָה תּוֹכִיחַ שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה כִּדְאִיתָא בְּהָעוֹר וְהָרוֹטֶב דַּף ק"כ דִּנְבֵילָה לֹא הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר א"נ דְּגַבֵּי עֲרְלָה כְּתִיב לָכֶם ובפ' כָּל שָׁעָה דְּרִישׁ לִנְטוֹעַ לָרַבִּים וְהָיִיתִי אוֹמֵר דַּאֲתָא לוֹמַר לָכֶם לְכָל צָרְכֵיכֶם וּלְהַתִּיר הֲנָאָה: לֹא לְכְתּוֹב קְרָא בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם וְתֵיתֵי מֵהָנָךְ אִיכָּא לְמֵימַר דְּקָרָא אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּטָעוּן שְׂרֵפָה לְחַד שִׁינּוּיָא דְּתוֹסָפוֹת דִּלְעֵיל וּלְאִידָךְ שִׁינּוּיָא דִּלְעֵיל דְּכָתְבוּ דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב פֵּן תִּשָּׂרֵף וכ' פֵּן תְּקַדֵּשׁלְאִיסּוּר הֲנָאָה וצ"ע וּבְקַל יֹת' וְגַם גַּבֵּי חָמֵץ ק' כִּי הַאי גַּוְונָא דְּתֵיתֵי מִתַּרְוַיְיהוּ עַיֵּין: מַה לְעֲרְלָה שֶׁכֵּן לֹא הָיָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר קָשֶׁה נֵימָא מִיָּד כִּלְאֵי הַכֶּרֶם יוֹכִיחַ דְּהָיָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר כִּדְאָמְרִי' לְקַמָּן זֹאת אוֹמֶרֶת וכו' וְהַשְׁתָּא אָתֵי מִתָּרְתֵּי: וְנִרְאֶה דְּאִי הֲוָה אָמַר הָכִי הֲוָה פָּרִיךְ מַה שֶּׁכֵּן גִּדּוּלֵי קַרְקַע דְּאַחֲדָא מִתָּרְתֵּי פָּרְכִינַן כָּל דְּהוּ: מַה לְחָמֵץ שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת וכו' הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דְּכָרֵת גּוּפֵי' ל"ש לְמֵילַף שֶׁאֵין עוֹנְשִׁים מִן הַדִּין וא"כ ה"ה בְּמַלְקוּת ל"ש לְמֵילַף דְּאֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין וְכֵינָן שֶׁכֵּן קָשֶׁה לִפְרוֹךְ מַה לְחָמֵץ שֶׁכֵּן לוֹקִין עָלָיו וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר כִּלְאֵי הַכֶּרֶם יוֹכִיחַ דְּהָא בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם לוֹקִין עָלָיו וְנִרְאֶה דהק"ו הוּא לְגִלּוּיָא דְּאִיסּוּר דְּלֹא תְּבַשֵּׁל הַיְינוּ גַּם לְעִנְיַן הֲנָאָה וְשַׁפִּיר לוֹקִין עַל לֹא תְבַשֵּׁל בְּאִיסּוּר הֲנָאָה כֵּיוָן דְּגַלִּי לָן הק"ו דְּהָוֵי אָסוּר בַּהֲנָאָה: חוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יוֹכִיחַ: הִקְשָׁה הָרַב מוהרי"ן לֵב זלה"ה בח"ג סִימָן ח' דְּהִיא גּוּפָא תַּיְתֵי בק"ו וְנִרְאֶה דְּאִי חוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר דְּשִׁמַּעְתִּין הָוֵי אַגּוּפֵיהּ דְּשׁוֹר וְגוּפֵיהּ דַּחֲמוֹר הַדָּבָר פָּשׁוּט דְּאִיכָּא קְרָא דְּאֵלֶּה דְּמִיעֲטוֹ וכמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל וְאִי הָוֵי הַזָּרָעִים דְּדִישָׁה וַחֲרִישָׁה אִיכָּא לְמֵימַר כִּלְאֵי זְרָעִים יוֹכִיחוּ דְּמֻתָּרִים בַּהֲנָאָה וק"ל: מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר חוֹרֵשׁ יוֹכִיחַ דְּמַה לְחוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר דְּמֻתָּר בַּאֲכִילָה וכמ"ש רַשְׁ"י ז"ל.

וְקָשֶׁה דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר נְבֵלָה תּוֹכִיחַ דְּאָסוּר בַּאֲכִילָה וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה מַה לִּנְבֵילָה שֶׁכֵּן לֹא נֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה חוֹרֶשׁ יוֹכִיחַ וּכְבָר הק' זֶה מוהריב"ל ז"ל וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקָּשֶׁה דְּלָא מָצֵי לְמֵימַר מִתַּרְוַיְיהוּ דְּלֵיכָּא הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם מִשּׁוּם דְּחוֹרֶשׁ מֻתָּר בַּאֲכִילָה וּנְבֵילָה אָסוּרָה בַּאֲכִילָה וְאֵיךְ נֹאמַר הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁאָסוּרִים כֵּיוָן שֶׁאֶחָד אָסוּר וא' מֻתָּר וְלֵיכָּא צַד הַשָּׁוֶה בָּהֶם אַחֲרִיתִי שֶׁיִּהְיֶה גּוֹרֵם הָאִיסּוּר א"נ כְּדְאָמְרִי' מַה לְּחוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר שֶׁמֻּתָּר בַּאֲכִילָה תֹּאמַר בָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה יִהְיֶה אָסוּר בַּהֲנָאָה פי' יֵהֵא אָסוּר מִכֹּחַ הק"ו שֶׁעָשִׂינוּ בַּתְּחִילָּ' וּמָה עֲרֵלָה שֶׁלֹּא נֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה וכו' בָּשָׂר בְּחָלָב שֶׁנֶּעֱבְדָה וכו' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵיךְ נֶאֱמַר נְבֵילָה תּוֹכִיחַ דְּהָא בִּנְבֵילָה ל"ש לְמֵיעֲבַד ק"ו מֵעֲרֵלָה וּמִזֶּה הַטַּעַם הוּא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בַּחֲגִיגָה בָּמָה שֶׁהֵבִיא מוהריב"ל דְּלָא אָמְרִי' תְּרֵי יוֹכִיחַ לְבַטֵּל וְהוּא נִלְמַד בפי' מִדִּבְרֵיהֶם ז"ל עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא עָבִיד ק"ו מִבִּישׁוּל וְנִימָא הָכִי וּמָה אִיסּוּר בִּישׁוּל שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּעֲרֵלָה נוֹהֵג בְּבָשָׂר בְּחָלָב הֲנָאָה שֶׁנּוֹהֵג בְּעֲרֵלָה אֵינוֹ דִּין וכו': וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ מִן הַדִּין דְּאִיסּוּר עֲרֵלָה לְחוּד וְאִיסּוּר בִּישׁוּל לְחוּד וּלְפִי שֶׁאֵין בִּישׁוּל נוֹהֵג בְּעֲרֵלָה שֶׁאֵינוֹ מִמִּין אִיסּוּרוֹ לֹא בַּעֲבוּר זֶה יִהְיֶה קַוּלָּא אוֹ חוּמְרָא: נְבֵילָה יוֹכִיחַ ק' מַה לִּנְבֵילָה שֶׁכֵּן לֹא נֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה תֹּאמַר בְּבָשָׂר בְּחָלָב וכו' וְנִרְאֶה דְּאֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקָּשֶׁה לְפִי שֶׁהַקַּוּשְׁיָ' דִּנְבֵלָה תּוֹכִיחַ דְּפָרִיךְ רַב אַשִׁי עַל הַצַּד הַשָּׁוֶה דְּהַיְינוּ חָמֵץ וְעָרְלָה וּבִמְקוֹם פִּירְכָא פָּרִיךְ רַב אַשִׁי יוֹכִיחַ וְהָוֵי כְּפִירְכָא עַל מָה הַצַּד וְהַשְׁתָּא אֵיךְ נא' שֶׁכֵּן לֹא נֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה שֶׁאֵינוֹ מִזֶּה הַטַּעַם שֶׁהֲרֵי ע"כ בְּחַד מֵהָנָךְ תַּרְתֵּי דְּהַיְינוּ חָמֵץ וְעָרְלָה לֹא נֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה וְאַפ"ה אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה א"כ אֵין הַקַּוּשְׁיָא כְּלָל לְמַעֲמִיק בְּעִיּוּן עוֹד קָשֶׁה תַּיְתֵי מִתָּרְתֵּי מֵעֲרֵלָה וְתִקְרֹובֶת ע"ז וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מִידִי: וְנִרְאֶה דְּנִיחָא לֵיהּ לְתַנָּא לְאַשְׁמוּעִינַן הַהּ כְּלָלָא דְּכָיֵיל לְקַמָּן דְּעַל חֲדָא מִתְּלַת כִּי לָא הֲדַר דִּינָא לָא פָּרְכִינַן כֹּל דְּהוּ וְאִי לָא הֲוָה מַיְיתֵי לֵהּ מִתְּלָתָא בכה"ג לָא הֲוָה שָׁמְעִינַן לֵהּ: תוס' כִּלְאֵי הַכֶּרֶם וכו' קָשֶׁה לְפִי הָאֱמֶת לִשְׁתּוֹק מהג"ש וְנֵילַף בַּמֶּה מָצִינוּ מִכִּלְאֵי הַכֶּרֶם דְּהַתּוֹסְ' לֹא הִקְשׁוּ אֶלָּא בְּמַאי דְּיָלֵיף בַּגְּמָרָא אִיסּוּר הֲנָאָה מק"ו דְּנֵילֵיף בְּמַה מָצִינוּ וְתֵירְצוּ דְּנִיחָא לֵיהּ וכו' אֲבָל אָנָן קַשְׁיָא לָן לְפִי הָאֱמֶת לִשְׁתּוֹק מהג"ש וְנֵילַף בְּמַה מָצִינוּ: וּבְדוֹחֵק י"ל דְּלָא יָלְפִינַן בְּמַה מָצִינוּ אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ שַׁיָּיכוּת בַּלָּמֵד עִם הַמְלַמֵּד לְעִנְיַן הַדִּין אֲבָל אִי לָא שַׁיְיכִי כְּלָל וְאֵין לָנוּ קָצַת מַעְקֵר הַדִּין כְּמוֹ בְּבָשָׂר בְּחָלָב שֶׁאֵין לָנוּ עַדַיִן הֶיתֵּר אֲכִילָה לָא יָלְפִינַן בְּמַה מָצִינוּ כַּנ"ל אֶלָּא שֶׁאֵין כְּלָל זֶה בָּרוּר בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת דְּיָלְפִינַן בְּמַה מָצִינוּ עוֹד לְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי דִּלְרַבָּנָן חָמֵץ אֵינוֹ בִּשְׁרָפָה וא"כ לֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּכַלְּהוּ מ"מ הָא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ מַה לְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁכֵּן בִּשְׁרָפָה וע"כ צ"ל חָמֵץ יוֹכִיחַ וַהֲדַר דִּינָא בָּמֶּה הַצַּד וְאָתֵי מִתְּלָת וכו' הָדַר דִּינָא וְאָתֵי בְּמֶּה הַצַּד פָּרְכִינַן כֹּל דְּהוּ וְאִיכָּא פִּירְכָא דְּגִדּוּלֵי קַרְקַע וְדַע דִּכְדְּפָרִיךְ בגמ' מַה לְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁכֵּן הָיְתָה לָהֶם שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר ה"ק דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא פִּירְכָא דִּשְׁעַת הַכּוֹשֶׁר הָוֵי הָדַר דִּינָא וְשַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן גִּדּוּלֵי קַרְקַע ומוהרי"ן לֵב זלה"ה נִרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מְפָרֵשׁ כֵּן בְּשִׁמְעְתָּא וְהַמַּעֲמִיק בְּעִיּוּן יִרְאֶה שֶׁכְּדִבְרֵי כֵּן הוּא הָאֱמֶת: עוֹד קָשֶׁה לִי הֵיכִי אָמְרוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּהֵיא גּוּפָא נֵילַף וכו' דא"כ הֵיכִי קָתָנֵי מַתְנִי' דִּתְמוּרָה דְּהָוֵי בִּשְׁרָפָה: וְנִרְאֶה שֶׁתֵּירוּץ זֶה הוּא כר' יְהוּדָה דְּאִיהוּ אָמַר דְּהָוֵי בִּיעוּר חָמֵץ בִּשְׁרָפָה ור' יְהוּדָה הָא קָאָמַר הָתָם דְּאִם רָצָה לִשְׁרוֹף יִשְׁרֹף וּלְכָךְ אָמְרוּ דְּהוּא גּוּפָא נֵילַף וכו' עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּיוָן דע"כ לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת אֵיכָא פִּירְכָא בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם וְצָרִיךְ לְקַיֵּים הַדָּבָר בָּמֶּה הַצַּד א"כ כְּדְפָרִיךְ בַּגְּמָרָא דִּלְיָתֵי בָּמֶּה הַצַּד וּמְשַׁנֵּי רַב אָתֵי מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר נְבֵילָה תּוֹכִיחַ כְּלוֹמַר וְהַשְׁתָּא

לֵיכָּא לְמֵימַר תּוֹכִיחַ דְּלָא יָלִיף אֶלָּא מִכְּלָאִים לְחוּדֵיהּ שֶׁדּוֹמֶה לְבָשָׂר בְּחָלָב שֶׁנֶּעֱבָדָה בָּהּ עֲבֵירָה וְאָסוּר וּלְדַעְתָּם ז"ל שֶׁהַיְלָפוּתָא הִיא מֵהַצַּד הַשָּׁוֶה דְּאָסוּר בַּאֲכִילָה וְאָסוּר בַּהֲנָאָה אַף אֲנִי אָבִיא בָּשָׂר בְּחָלָב וכו' הָא אֵיכָּא לְמֵיפְרַךְ בַּחֲדָא מִתְּלָת נָמֵי נִבְלָה תּוֹכִיחַ וּמַאי תִּיקּוּן וְיוֹתֵר רָאוּי לְמֵילַף בָּמָּה הַצַּד כֵּיוָן דְּסוֹף סוֹף הַפִּירְכָא בְּמָקוֹמָהּ קַיְימָא.

וְהָיָה נִרְאֶה דְּהַתּוֹסָפוֹת סָמְכוּ אַמַּאי דְּכָתְבוּ בְּסָמוּךְ דְּתִקְרוֹבֶת ע"ז נָמֵי אָסוּר וְכִדְפָרְכִינַן הַךְ פִּרְכָא אֵיכָּא לְמֵימַר תִּקְרוֹבֶת ע"ז יוֹכִיחַ אֶלָּא שֶׁהַתּוֹסָפוֹת לֹא הִזְכִּירוּ כְּלָל מִתִּקְרוֹבֶת ע"ז: עוֹד דְּבִשְׁמַעְתִּין נַמֵּי קַיְימָא כִּדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל.

וְעוֹד קָשֶׁה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שֶׁכָּתְבוּ דְּאֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁכֵּן בִּשְׂרָפָה דְּבִתְרוּמָה נִרְאֶה דְּאַדְרַבָּא הֲוָה קַוָּלָא דְּנִשְׂרָפִין אֶפְרָן מֻוָתָּר וְהַנַּקְבְּרוֹן אֶפְרָן אָסוּר: וְנִרְאֶה דְּבִשְׂרָפָה אֵיכָּא קַוָּלָא וְחוּמְרָא כְּדְאִיתָא הָתָם וְהָוֵי פִּרְכָא כָּל דְּהוּא וּלְכָךְ כִּדְגָמְרִי' בְּמַה מָּצִינוּ לֹא מָצִינוּ לְמִפְרַךְ פִּרְכָא דִּשְׂרָפָה וְקַוָּשְׁיָ' הַתּוֹסָפוֹת שָׁיְיכָא אַמַּאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וּלְפָרִיךְ מַה לְּכֻלְּהוּ שֶׁכֵּן גְּדוֹלִי קַרְקַע דְּטָפֵי הֲוָה לִי' לְמִפְרַךְ שֶׁכֵּן בִּשְׂרָפָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי קָצָת פִּרְכָא כַּנ"ל: תּוֹסְפוֹת חֲדָא מִתָּרְתֵי וא"ת וכו' וי"ל וכו' וְעוֹד דְּמָצֵי לְמֵימַר תִּקְרוֹבֶת ע"ז וכו' נִרְאֶה דְּהַךְ שְׁנוּיָיא בָּתְרָא הַכָּנָה לוֹמַר דְּכָאן שַׁיְיךְ ב' תֵּירוּצִים אֲבָל בִּשְׁאָר דֻּוכְתֵי בְּעַלְמָא דְּיָלִיף בָּמָּה הַצַּד מִתְּלָת הָוֵי כִּי הַאי גַּוְנָא הָיָה יָכוֹל לוֹמַר הב' יוֹכִיחַ דְּהָוֵי תְּלָתָא דאל"כ נִפְרוֹךְ מִיָּד הַפִּרְכָא כָּל דְּהוּ וְלֹא יֵשׁ נַפְקוּתָא בֵּין חֲדָא מִתְּלָת לַחֲדָא מִתָּרְתֵי וּבַחֲדָא מִתָּרְתֵי מִיָּד נִפְרוֹךְ הַפִּרְכָא כָּל דְּהוּ קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא לַחֲדָא מִתְּלָת וַעַיֵּין כִּי הַדְּבָרִים מֻכְרָחִים בְּכָל הַמָּקוֹמוֹת שנא' הַתֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן בְּלִי שׁוּם סָפֵק עוֹד בְּרֵישׁ פ' הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ בַּתּוֹסָ' הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ נִרְאֶה מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּתוּב בְּמַסֶּכְתָּ' וְשָׁם יְבָאֵר דְּבִשְׁלָמָא בִּשְׁתֵּי בָּבוֹת ש"ל חֲדָא חֲדָא שַׁמְעִינְהוּ וּתְנִינְהוּ אֲבָל בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת לֹא שַׁיְיךְ לוֹמַר כֵּן ע"ש: כְּלָלִים בְּעִנְיַן דַּיּוֹ פֶּרֶק קָמָא דיו"ט דַּף ז' ע"ב בְּפִיסְקָא ב"ש וכו' וּמָה חָמֵץ וכו' פרש"י דְּלָא תֵּימָא דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן וכו' לְשׁוֹן רַשְׁ"י זֶה נִשְׁאַל מֵחֲכָמִים קְדוּמִים וְהַקַּוְשְׁיָא הִיא דְּלָא יָדְעִינַן חָמֵץ בִּכְכוֹתֶבֶת אֶלָּא אַחַר שֶׁגִּילָּה הַכָּתוּב וְכָתַב שְׂאוֹר הָא לָאו הָכִי הֲוָה אָמִינָא דְּחָמֵץ בְּכַזַּיִת וְהָכִי עֲבִיד בַּגְּמָרָא ק"ו וּמָה חָמֵץ שֶׁאֵין חִמּוּצוֹ קָשֶׁה וכו' בְּכַזַּיִת.

וְנִרְאֶה דְּאַחֲרֵי שֶׁגִּילָּה הַכָּתוּב וְכָתַב שְׂאוֹר כָּתַב רַשְׁ"י ז"ל דְּהַשְׁתָּא הַתּוֹרָה הִסְכִּימָה מַה שֶּׁהוּא בָּרוּר אֵצֶל הקב"ה דִּלְגַבֵּי דִּידֵיהּ הֲוָה אָמְרִינַן דַּיּוֹ מִשּׁוּם דְּיָדוּעַ אֶצְלוֹ שֶׁהֶחָמֵץ הוּא כַּכּוֹתֶבֶת וְהוּא דָּבָר תָּמוּהַּ לָמָּה לָן לְפָרֵשׁ כָּאן הָכִי וְלֹא פֵּירֵשׁ זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר רַק בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְצִיאוֹת גַּבֵּי מַתָּנִיתִין דְּאַף הַשִּׁמְלָה בְּסֵוּגְיָא פְּרִיקָה וּטְעִינָה וְאַף בְּאוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן נִתְחַבְּטוּ בּוֹ רַבִּים.

לָכֵן נִרְאֶה לִי דְּרַשְׁ"י ז"ל אָזֵיל לְשִׁיטָתֵי' שֶׁכָּתַב בְּסָמוּךְ דְּשִׁיעוּרִין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי: וְנִרְאֶה דְּלָא נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁהֶחָמֵץ הוּא כְּכוֹתֶבֶת אֶלָּא שֶׁהַבִּיעוּר הוּא כַּכּוֹתֶבֶת וְאִי לָא הָוּוּ תְּרֵי קְרָאֵי שְׂאוֹר וְחָמֵץ וְלֹא הֲוָה כָּתוּב אֶלָּא חַד מִנַּיְיהוּ הָיִיתִי אוֹמֵר דְּהַהֲלָכָה דְּהָוֵי כְּכוֹתֶבֶת קָאֵי אַהַךְ דְּכָתִיב בְּהָדְיָא וּבָהֶכִי נִצַּלְנוּ לְרַשְׁ"י ז"ל מִמַּה שֶּׁהִקְשׁוּ התו' עָלָיו דְּכֵיוָן דְּאִית לָן הֲלָכָה ל"ל קְרָא דְּאֵינָהּ קַוָּשְׁיָ' דְּהֲלָכָה לֹא גִּילְתָ' שֶׁיְּהֵא הֶחָמֵץ בְּכַכּוֹתֶבֶ' וּבְהָכִי נִיחָא שפרש"י דַּיּוֹ לָבֹא מִן הַדִּין שֶׁיְּהֵא כְּחָמֵץ דְּהָוֵי בְּכַכּוֹתֶבֶ' דְּלִדַעְתּוֹ ז"ל אִי לָא הֲוָה כְּתִיב אֶלָּא חָמֵץ לְחוּדֵיהּ הָוֵי שִׁיעוּר כְּכוֹתֶבֶת ולפ"ז צָרִיךְ לו' דְּרַשְׁ"י כָּתַב כֵּן עִם מַאי דְּאִיהוּ גּוּפֵיהּ אַסִּיק דְּשִׁיעוּרִין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הֵם וְגַם צ"ל דְּטַעֲמָא קָמָּא שפרש"י דְּהָוֵי מִשּׁוּם

יַתּוֹבֵי דַּעְתָּא אֵינוֹ טַעַם נִפְרָד דְּהוּא קָשֶׁהלְהָוְלְמוֹ דְּמַה טַעַם הוּא יַתּוֹבֵי דַּעְתָּא לְעִנְיַן בִּיעוּר
וּבִשְׁלָמָא אִי הָוָה לְעִנְיַן אֲכִילָה הָוָה נִיחָא אֶלָּא ע"כ צ"ל דְּרַשִׁ"י ז"ל לָא סְמִיךְ אַהַדְּ טַעְמָא
לְחוּדֵיהּ אֶלָּא אַאִידָּךְ דְּהַיְינוּ מַה שפרש"י דְּשִׁיעוּרִין הָווּ הֲלָכָה וכו' וְהַתּוֹסָפוֹת לֹא סָמְכוּ
אַהַדְּ טַעְמָא דְּיַתּוֹבֵי וכו' וְזֶהוּ שֶׁלֹּא כָּתְבוּ לַכַּנַ"ל דְּטַעֲמָא קַמָּא דְּרַשִׁ"י כְּאִילּוּ רָצוּ לוֹמַר
שֶׁחִידְּשׁוּ תֵּירוּץ אַחֵר דְּהוּא מִשּׁוּם דְּמָצִינוּ כֵּן גַּבֵּי כְּפוּרִים מִשּׁוּם דְּתָפְסָתָּ מוּעָט תָּפַסְתָּ
תָּפַסְתָּ מְרֻבֶּה וכו' כַּנַ"ל וְכֵיוָן שֶׁבָּא לְיַדִּינוּ סֵוּגְיָא זוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּמַאן דְּיָלִיף רֵיקָם
רָאִיתִי לְרַמּוֹז בְּרֶמֶז הַהֶעָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בָּהּ ק' הֵיכָן קָאָמַר ב"ש ק"ו מֵחֻמֵּץ דְּהָא לָא מָצֵי
לְמִשְׁתַּק מִשְּׁאוֹר כֵּיוָן דקי"ל אֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת ב"ש הוּא דְּלִכְתּוֹב קְרָא
לֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ ובק"ו יָלְפִינַן דְּהַהּ לֹא יֵרָאֶה לְךָ קָאֵי אַשְּׁאוֹר: עוֹד בְּהַאי
דְּפָרִיךְ וב"ש לֵית לֵיהּ דר' זֵירָא פרש"י ז"ל דְּמִקְּרָא בְּהֶדְיָא כְּתִיב דְּנִרְאֶה דְּבָלָאוֹ הָכִי לָא
הֲוָה פָּרִיךְ מר' זֵירָא דְּאֶפְשָׁר דב"ש לֵית לֵיהּ דר' זֵירָא וְתֵימָא הוּא דְּהָא ע"כ ס"ל דר' זֵירָא
דאל"כ נִמְצָא דְּכָרֵת דִּכְתִיב בְּקָרָא לָא קָאֵי כִּי אִם אַחֻמֵּץ וְהֵיכִי עָבִיד ק"ו לְעִיל דְּהָא אִיכָּא
לְמִפְרַךְ מַה לְחֻמֵּץ שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת וְלֵיכָּא לְמֵילַף בק"ו דְּאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי
מְפָרֵשׁ קְרָא הָכִי שְׁאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם וְתַדַּע לָמָּה לְפִי שֶׁאֲפִילּוּ הָאוֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרַתָּ'
א"כ כ"ש שֶׁאֲנִי מַזְהִיר לְךָ אַשְּׁאוֹר אֲבָל ר' זֵירָא דְּקָאָמַר א' שְׁאוֹר וכו' ק' וְעוֹד דְּהָיִיתִי
מְפָרֵשׁ דְּלְעִנְיַן כָּרֵת א' שְׁאוֹר וא' חָמֵץ אֲבָל לֹא לְעִנְיַן דְּהַיְינוּ הָהּ וּלְכָךְ מַיְיתֵי דְּרַבִּי זֵירָא
וק"ל: תּוֹסָפוֹת דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא וכו' לְכְאוֹרָה דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת הֵם טָפֵל מִבְּלִי מָלַח דְּנַדַּאי
פְּשִׁיטָא הֵיא מַה שֶּׁתֵּירְצוּ כֵּיוָן דְּמַהַאי טַעְמָא לָא יָלִיף ב"ש בִּיעוּר מֵאֲכִילָה וּבְסוֹף דִּבְרֵי
הַתּוֹסָפוֹת שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא הָיִיתִי מִשּׁוּם כָּרֵת אֶלָּא בְּחָמֵץ ק' הֵיכִי קָאָמְרִי ב"ה דְּיָלִיף בִּיעוּר
מֵאֲכִילָה: וְנִרְאֶה דְּעִיקַּר קְרָא לָא אַתָּא אֶלָּא לְכָרֵת אֶלָּא דְּמִלְּתָא אַגַּב אוֹרְחֵי' אַשְׁמְעִי' קְרָא
דְּיָלְפִינַן בִּיעוּר מִינֵּיהּ וק"ל וְיֵשׁ עוֹד לֵאלּוֹהַּ מִילִין בְּסֵוּגְיָא זוֹ זְכֵנִי ה' לְלַמְּדָהּ בְּהִיוֹתִי
מְתְגּוֹרֵר פֶּה קוסטאנטינא בִּישִׁיבַת ק"ק גֵּרוּשׁ יע"א בְּחֶבְרַת חֲכָמִים שְׁלֵמִים מֻבְהָקִים ה'
עֲלֵיהֶם יְחִיוּ וְלֹא הֶעֱלֵיתִי בַּסֵּפֶר כִּי אִם מַה שֶּׁיָּגַעְתִּי וּמָצָאתִי בְּעִנְיַן הַכְּלָלִים וְלֹא יוֹתֵר: עַל
כְּלָל דְּכָל מָה הַצַּד מִגּוּפֵיהּ פָּרְכִינַן מֵעָלְמָא לָא פָּרְכִינַן שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָפוֹת סוֹתְרִים זֶה
בפ"ק דב"מ פֶּרֶק שְׁנַיִם אוֹחֲזִין דַּף ד' תּוֹסָפוֹת הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם וא"ת כּוֹפֶר הַכֹּל יוֹכִיחַ
הָרַאשׁוֹנִים הִקְשׁוּ קֻשְׁיָא חֲזָקָה בְּדִיבּוּר זֶה כֵּיוָן דִּכְלָל מָסוּר בְּיָדֵינוּ מִפֶּרֶק כָּל הַבָּשָׂר דְּאָמַר
רַב אָשֵׁי מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר נְבֵלָה שֶׁאֲסוּרָה בַּאֲכִילָה וכו' וא"ל ר"ל כָּל מָה הַצַּד מִגּוּפֵיהּ
פָּרְכִינַן מֵעָלְמָא לָא פָּרְכִינַן והר' מוהר"י נ' לֵב בח"א נִתְעוֹרֵר בְּזֶה וְנִרְאֶה דִּשְׁלֹשָׁה תְּשׁוּבוֹת
בַּדָּבָר א' כִּי הַתּוֹסָפוֹת ז"ל לֹא הִקְשׁוּ יוֹכִיחַ אֶלָּא שֶׁכּוֹפֵר הַכֹּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעֲנָה וּכְפִירָה יִלְמוֹד
בָּמָּה הַצַּד מִפְּיו וְעַד א' וּמָה רָאִיתָ לְאַפּוֹקֵי מִכִּי הוּא זֶה כּוֹפֵר הַכֹּל וְלֹא הַעֲדָאַת עֵדִים אוֹ
כִּי הוּא זֶה אִיצְטְרִיךְ לְמִוְדְּ' מִמִּין הַטַּעֲנָה כְּדִלְקַמָּן וְתֵירְצוּ דְּיֵשׁ טַעֲנָה חֲשׁוּבָה וכו' וְהוּא
דְּוֹמְיָא דְּהַעֲדָאַת עֵדִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכוֹפֵר הַכֹּל: עוֹד דֶּרֶךְ שֵׁנִי בָּמָּה שֶׁכָּתַב הַצַּד הַשָּׁוֶה
שֶׁבָּהֶם שע"י טַעֲנָה וּכְפִירָה הֵם בָּאִים דְּאִיךְ גָּרַס טַעַם טַעֲנָה וּכְפִירָה לְהִתְחַיֵּיב שְׁבוּעָה
וְלָזֶה הִקְשׁוּ שֶׁאֵין זוֹ טַעַם דְּהָא כּוֹפֵר הַכֹּל יֵשׁ בּוֹ טַעֲנָה וּכְפִירָה וְלֹא שַׁיָּיךְ בּוֹ הַהּ טַעְמָא
לְאַחַיּוֹבֵי שְׁבוּעָה וְתֵירְצוּ שֶׁיֵּשׁ טַעֲנָה חֲשׁוּבָה בָּמָּה הַצַּד כְּמוֹ שפי' אֲבָל הוּא דּוֹחֵק לוֹמַר
שֶׁהֻקְשָׁה לָהֶם כָּךְ דְּהָא בְּכָל מָה הַצַּד שֶׁמַּתַּלְמוּד אֵין אָנוּ צְרִיכִים טַעַם לִגְרוֹס אוֹתוֹ דָּבָר
אֶלָּא הַהַשְׁוָאָה לְבַד.

וּבְדוֹחֵק יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ לַמַּקְשֶׁה שֶׁהָיָה סוֹבֵר דְּעָבְדִינַן יוֹכִיחַ וְהוּא רַב אַשִּׁי וְהַיּוֹתֵר נִרְאֶה לע"ד דְּהָא דְּאָמְרִי' מֵעָלְמָא לָא פָּרְכִינַן הוּא דְּנָבְעָה דְּנָבִילָה שֶׁהוּא דָּבָר מֵעָלְמָא בְּעֵרֶךְ בָּשָׂר וְחָלָב אָמְנָם בְּהַעֲדָאַת עֵדִים שֶׁהוּא גּוּפֵיהּ הוּא כּוֹפֵר הַכֹּל שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁכָּפַר הַכֹּל בָּאוּ הָעֵדִים וְהֵעִידוּ וְכֵיוָן שֶׁהַעֲדָאַת עֵדִים גּוּפֵיהּ הֵיְינוּ כּוֹפֵר מִגּוּפֵיהּ מַמָּשׁ יֵשׁ בּוֹ יוֹכִיחַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דִּין בְּהֶפְךְ וּלְהָכִי נִיחָא לְאַגְמוֹרֵי מִכּוֹפֵר הַכֹּל בָּמָה הַצַּד ע"י טַעֲנָה וּכְפִירָה עַצְמָהּ.

וְעוֹד שֶׁהוּא גּוּפֵיהּ כּוֹפֵר הַכֹּל מִלְּאַגְמוֹרֵי מִפִּיו וְעַד אֶחָד שֶׁאֵין פִּיו דְּמֵיָא דְּהַעֲדָאַת עֵדִים וְנִרְאֶה לִי (שֶׁהוּא) דָּבָר נָאֶה וּמִתְקַבֵּל: יֵשׁ לַחֲקוֹר אִי דְּיוֹ אַרִישׁ דִּינָא עָדִיף אוֹ דְּיוֹ אַסּוֹף דִּינָא וּכְדֵי לְהוֹצִיא כְּלָל זֶה לַאֲמִיתּוֹ צָרִיךְ לְבָאֵר הַסֵּוּגְיָא אֲשֶׁר בְּסוֹף כֵּיצַד הָרֶגֶל וְאַגַּב כְּלָל זֶה נְבָאֵר כָּל הַסֵּוּגְיָא הַהִיא שֶׁהִיא צְרִיכָא נָגָר וּבַר נָגָר וּלְמַעַן יַזְכִּיר הַמְעַיְּינִים הַמַּעֲמִיקִים בְּעֻמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה לְטוֹבָה רָאִיתִי לְהוֹסִיף הַטּוֹרַח וּלְהַעֲמִיק הָעִיּוּן בְּכָל הַסֵּוּגְיָא: מַתְנִיתִין שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כֵּיצַד וכו' אָמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן וּמַה בִּמְקוֹם שֶׁהֶקֵּל וכו' הַנִּרְאֶה לע"ד פָּשׁוּט בַּהֲבָנַת הַמִּשְׁנָה הוּא זֶה כִּי הק"ו הָרִאשׁוֹן הוּא ק"ו מִנּוֹשְׁאִים וה"פ וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּרִין אַפ"ה בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חַיָּבִים נָזָק שָׁלֵם קֶרֶן שבר"ה חַיָּב חֲצִי נָזָק אֵינוֹ דִּין שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק יִתְחַיֵּב נָזָק שָׁלֵם וְעַל ק"ו זֶה אָמְרוּ לוֹ רַבָּנָן דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן שֶׁיְּהֵא רְשׁוּת הַנִּיזָּק דְּקֶרֶן כְּחֻמְרָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בר"ה וְהוּא דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא וְזֶה בֵּיאֲרוּ רַשִּׁ"י ז"ל בְּאוֹמֵר קֶרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁאַתָּה מֵבִיא מִדִּין קֶרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וכו' וַאֲמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן אֲנִי לֹא אָדוּן קֶרֶן מִקֶּרֶן אֲנִי אָדוּן וכו' פֵּירֵשׁ אַחֲזִיר הק"ו שֶׁל נוֹשְׁאִים לְקַל וָחוֹמֶר שֶׁל מְקוֹמוֹת וְאֶעֱשֶׂה כֵּן וּמָה רְשׁוּת הָרַבִּים הַקַּל בְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁחַיָּב בְּרְשׁוּת הָרַבִּים דְּקֶרֶן חָמוּר בְּעִנְיַן קֶרֶן שֶׁחַיָּב בּוֹ ח"נ רְשׁוּת הַנִּיזָּק הֶחָמוּר בְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁחַיָּב נ"ש אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתְחַיֵּב בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דְּקֶרֶן נ"ש.

וַהֲוָה ס"ל לר"ט דְּהַשְׁתָּא לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ כֵּיוָן דִּמְרַגֵּל יָלִיף בְּסוֹף דִּינָא ואפי"ה אָמְרוּ לוֹ רַבָּנָן דְּסוֹף סוֹף אִי לָאו קֶרֶן בר"ה לָא מַשְׁכַּחַת צַד ק"ו וּכְמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ רַשִּׁ"י וְאָמְרִינַן שַׁפִּיר דַּיּוֹ אַרִישָׁא דִּינָא דְּהַיְינוּ קֶרֶן בר"ה וְנִמְשָׁךְ לְפִי זֶה שֶׁעִיקַּר הַדִּין הוּא אַסּוֹף דִּינָא וְהוּא פָּשׁוּט, אַךְ רָאִיתִי בְּדִבְרֵי הָרַב מוהריב"ל ח"א שֶׁהֶבִין שֶׁהַדְּיוֹ מֵרִאשִׁית הַמִּשְׁנָה הוּא דְּיוֹ אַרִישׁ דִּינָא וְהַדְּיוֹ הַשֵּׁנִי הוּא דְּיוֹ אַסּוֹף דִּינָא וְאַחֲרָיו נִמְשַׁךְ ה' מוהר"ש הַכֹּהֵן בח"א דַּף כ"ב לֹא יָכוֹלְתִּי לַהֲלֹן' דִּבְרֵיהֶם וְעִיקַּר הַדָּבָר הֶאֱרִיךְ הָרַב בַּעַל הַסֵּפֶר כְּרִיתוּת בְּשַׁעַר א' וּבְפִי' כָּתַב שֶׁהַדְּיוֹ הָרִאשׁוֹן הוּא ק"ו שֶׁל רְשׁוּיוֹת וְכֵן כָּתַב בְּהֶדְיָא הָרַב בַּעַל נִמּוּקֵי יוֹסֵף דְּדְיוֹ קַמָּא הוּא דְּיוֹ אַסּוֹף דִּינָא.

אִיבְּרָא שֶׁכְּתַב הַלָּשׁוֹן צ"ע קָצָת שֶׁכָּתַב שהק"ו הָרִאשׁוֹן הוּא שֶׁל רְשׁוּיוֹת וּלְפִי הָאֱמֶת הק"ו הַשֵּׁנִי הוּא ק"ו מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת. וְנִרְאֶה שֶׁנִּדְאֵי שֶׁכֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁהֶקֵּל וָחוֹמֶר הָרִאשׁוֹן הוּא ק"ו מִנּוֹשְׁאִים אֶלָּא שֶׁצִּדְדֵי הק"ו הוּא וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּרִים בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חַיָּב נ"ש קֶרֶן שבר"ה שֶׁלּוֹ חָמוּר אֵינוֹ דִּין שֶׁרְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁלּוֹ גַּם כֵּן יִהְיֶה חָמוּר וְזֶהוּ מַה שֶּׁהִזְכִּיר נִמּוּקֵי יוֹסֵף ז"ל בְּדִבְרָיו באו' שהק"ו הוּא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וק"ל וְצָרִיךְ לְעַיֵּן לְפֵירוּשׁ זֶה בַּמִּשְׁנָה מ"ש הַתּוֹסָפוֹת ז"ל וְאֵין לוֹמַר דְּמֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת גָּמְרִינַן וכו' כְּנִרְאֶה דְּאֵינוֹ כָּךְ פֵּירוּשָׁא דְּמַתְנִיתִין וְזֶה אֵינוֹ דְּהָא כְּבָר הִשְׁרַשְׁנוּ דהק"ו הַשֵּׁנִי הוּא ק"ו שֶׁל מְקוֹמוֹת וְיִתְבָּאֵר זֶה כְּשֶׁנַּעֲמוֹד עַל דִּבְרֵיהֶם.

וְקוֹדֶם שֶׁאֲבָאֵר דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת רָאִיתִי לְדַקְדֵּק בְּמַה שפרש"י בְּמַתְנִי' זַ"ל וּמַה וכו' שֶׁהוּא פָּטוּר כְּדִכְתִיב וּבִיעֵר בְּשָׂדֶה אַחֵר וכו' דְּהָא הַךְ קְרָא קַיְימָא לְקַמָּן דְּהָדַר פָּרִיךְ מִידֵי כּוּלֵיהּ נִזְקָא קָאָמְרִי' וכו' וּמְשַׁנֵּי אָמַר קְרָא וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ כַּסְפּוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא שֶׁל אַחֵר וְאָפְשָׁר דִּקְרָא דְּוָחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ גִּילָּה לַוּבִיעֵר בְּשָׂדֶה אַחֵר שֶׁיִּהֵא פָּטוּר לְגַמְרֵי.

וְאֵין לְדַקְדֵּק בְּמַתְנִיתִין אַמַּאי לָא עָבִיד ק"ו דְּלָא יְהֵא בֵּיהּ פִּירְכָא וְנֵימָא הָכִי וּמַה חִיּוּב נִזְקֵי טָמוּן שֶׁאֵינוֹ בְּאֵשׁ שֶׁהֲרֵי אֵשׁ פָּטוּר מַטְמוֹן יִשְׁנוּ בַּקֶּרֶן חִיּוּב נ"ש בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁהוּא בְּאֵשׁ אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהֵא נוֹהֵג בַּקֶּרֶן דְּאַכַּתִּי אֵיכָא דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא שֶׁיִּהֵא בְּחִיּוּב טָמוּן שֶׁהוּא בַּקֶּרֶן בר"ה מֶה הָתָם חֲצִי נָזָק אַף בַּחֲצַר הַנִּיזָּק חֲצִי נָזָק.

וְאֵין לְדַקְדֵּק יַחֲזוֹר הק"ו עַל עִנְיָן אַחֵר וְנֵימָא הָכִי וּמַה חִיּוּב תַּשְׁלוּמִין חֲצִי נָזָק שֶׁאֵינוֹ בְּשֵׁן וְרֶגֶל בְּשׁוּם אוֹפָן נוֹהֵג בַּקֶּרֶן חִיּוּב נ"ש שֶׁנּוֹהֵג בְּשֵׁן וְרֶגֶל אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהֵא נוֹהֵג בַּקֶּרֶן. וּבְסֶוּגְיָא דְּיֵשׁ הַעֲדָאָה לִצְרוֹרוֹת כָּתַבְתִּי בָּזֶה ע"ש.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּהַהִּ ק"ו דְּמַתְנִיתִין דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן מִשְׁתַּלֵּם מִן הָעֲלִיָּה תֹּאמַר קֶרֶן שֶׁמִּשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ וְנִרְאֶה דְּמָצֵי' לוֹמַר דְּהִיא גּוּפָא תַּיְתֵי בק"ו דְּנָזָק שָׁלֵם יִשְׁתַּלֵּם בְּקֶרֶן מִן הָעֲלִיָּה אֲבָל לְפִי הַמַּסְקָנָא אַהֲנֵי דַּיּוֹ לְמִגּוּפוֹ וְכִדְמַסִּיק תַּלְמוּדָא לְעֵיל גַּבֵּי יֵשׁ הַעֲדָאָה לִצְרוֹרוֹת וכו' תּוֹסָפוֹת אֲנִי לֹא אָדוּן קֶרֶן מִקֶּרֶן וכו' לְדִבְרֵיהֶם וכו' הָא דְּלָא אָמְרוּ הַתּוֹסָפוֹת דר"ט אִית לֵיהּ דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא וְלֹא אַרִישׁ דִּינָא וּלְכָךְ אָמַר אֲנִי לֹא אָדוּן וכו' מְשׁוּם דְּלִפְי הָאֱמֶת תַּרְוַיְיהוּ שָׁוִים בֵּין דַּיּוֹ אַרִישׁ דִּינָא בֵּין דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא וְהַחִילּוּק בֵּיניֵהֶם אֵינוֹ כ"כ אֶלָּא שֶׁפָּשׁוּט יוֹתֵר הַדַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא לְפִי שֶׁחֻמְרָתוֹ הוּא שָׁוֶה לְמַה שֶּׁבָּא לִלְמֹד וּבָזֶה אֵין לְחַלֵּק אַלִּיבָּא דר"ט וּלְכָךְ הֶוְצְרְכוּ לוֹמַר לְדִבְרֵיהֶם וכו' דִּלְדִידֵיהּ ס"ל דְּהֵיכָא דְּמִפְּרִיךְ ק"ו לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ.

עוֹד כָּתְבוּ וא"ת מַה לְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן הֶיזֵּקוֹ מָצוּי הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁן אֵין הֶיזֵּקוֹ מָצוּי אֶלָּא רֶגֶל דַּוְקָא. כִּדְאָמְרִי' בפ"ק לֹא רְאִי הָרֶגֶל שֶׁהֶזֵּקוֹ מָצוּי וכו' כִּרְאִי הַשֵּׁן שֶׁאֵין הֶיזֵּקוֹ מָצוּי וְהַכַּוָּנָה הוּא שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת לְעֵיל דַּף ה' ד"ה שֶׁכֵּן מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָם וּלְכָךְ אָמְרוּ שַׁקָּרָן אֵין דַּרְכּוֹ לְהַזִּיק כְּלָל לָמָּ"ד דִּבְחֻזְקַת שִׁימּוּר קָיְימִי, וְאֵין לְדַקְדֵּק הֵיכִי יָלִיף מִקֶּרֶן שֶׁחַיָּיב בר"ה לָמָּ"ד פַּלְגָא נִזְקָא קָנָסָא כֵּינָן דְּמָמוֹנָא מִקָּנָסָא לָא יָלְפִינַן דְּהָא לָא יָלְפִינַן מָמוֹנָא מִקָּנָסָא הַיְינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁאָנוּ לְמֵדִים עִיקַּר הַדָּבָר מִקָּנָסָ' בְּמַה מָצִינוּ אוֹ כֵּיוָצֵא בְּזֶה אֲבָל הָכָא לָא מְהַנֵּי אֶלָּא לְהָבִיא צַד חוּמְרָא והק"ו וְהוּא כָּךְ וּמָה ר"ה שֶׁפָּטוּר בְּשֵׁן וְרֶגֶל חַיָּיב בּוֹ מִשּׁוּם קֶנָס מָמוֹן דנ"ש שֶׁהֶחֱמִיר בּוֹ אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּחֲמִיר הָכָא גַּם כֵּן.

וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּהָאשָׁה נִקְנֵית וְאַף עַל גַּב דְּמָמוֹנָא מִקָּנָסָא לָא יָלְפִי' הֵיכָא דְּאִיכָּא ק"ו יָלְפִי' א"ש: עוֹד כָּתְבוּ וְאֵין לוֹמַר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת גָּמְרִינַן וכו' וק"ל דְּהָא עִיקַּר הק"ו הַשֵּׁנִי הוּא ק"ו שֶׁל ר"ה וְהֵיכִי קָאָמְרִי וְאֵין לו' וכו' וְנִרְאֶה דה"פ הֲוָקְשָׁה לְהוּ דְּמַה קַּוְשְׁיָ' הִיא זוֹ דְּמַה לְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן הֶיזֵּקוֹ וכו' שֶׁהֲרֵי כְּבָר הק"ו הָרִאשׁוֹן נִדְחָה וכמ"ש ר"ט אֲנִי לֹא אָדוּן קֶרֶן מִקֶּרֶן וכו' וְשָׁמָּא תֹּאמַר דמ"מ שַׁיָּיךְ לְמִפְרְךְ הֵיכִי הֲוָה עָבִיד הק"ו מֵעִיקָּרָא כֵּינָן דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ נֹאמַר דְּסָמוּךְ אק"ו שֵׁנִי וז"ש וְאֵין לוֹמַר דְּמֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת גָּמְרִינַן כלו' וּסְמִיךְ אק"ו הַשֵּׁנִי דְּאַכַּתִּי אֵיכָּא לְמִפְרְךְ וכו' ופי' דאע"ג דְּעִיקַּר הַפִּירְכָא הָיְתָה רְאוּיָה לִהְיוֹת אַרִישׁ דִּינָא ולו' מַה לר"ה שֶׁחַיָּיב בַּקֶּרֶן וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּכָל הַתַּלְמוּד.

מ"מ הָכָא אִיכָּא לְמֵימְרַךְ הַהּ פִּירְכָא בְּעַצְמָהּ שֶׁכֵּן הֱיזֵקוֹ מָצוּי תֹּאמַר בְּקֶרֶן שֶׁאֵינוֹ כֵּן וּמְבִיאִים הַתּוֹסָפוֹת רְאָיָה מֵהָהִיא דְּלִקְמָן דְּבָעֵי לְמֵילַף בְּקֶרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁיִּתְחַיֵּיב כּוֹפֶר שָׁלֵם מק"ו דְּשֵׁן וְרֶגֶל וּפָרִיךְ מַה לְּנִזְקֵי שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בָּאֵשׁ וְהָתָם יֵשׁ לַחֲזוֹר הק"ו מִנּוּשְׁאִים לְמָקוֹמוֹת וְנֶאֱמַר כֵּן וּמָה ר"ה שֶׁהֶקֵּל הַתּוֹרָה בְּשֵׁן וְרֶגֶל לְעִנְיַן נְזָקִין הֶחֱמִיר בַּקֶּרֶן לְעִנְיַן חֲצִי כּוֹפֶר רְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁהֶחְמִירָה בּוֹ תּוֹרָה לְעִנְיַן נְזָקִין אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּחֲמִיר בְּקֶרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק לְשַׁלֵּם כּוֹפֶר שָׁלֵם וְהַשְׁתָּ' לֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ מַה לְּנִזְקֵי שֵׁן וְרֶגֶל אֶלָּא וַדַּאי מִדְּלָא אַפֵּיךְ תַּלְמוּדָא הק"ו ש"מ דְּפִירְכָא מִיהָא אִיתָא וּפָרְכִינַן מַה לְּנִזְקֵי רְשׁוּת הַנִּיזָּק דְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּאֵשׁ וְשַׁיָּיךְ פִּירְכָא אַסּוֹף דִּינָא.

זֶהוּ כַּנָּתָם כְּפִי הַנִּרְאֶה בִּפְשִׁיטוּת אֶלָּא שֶׁהוּא דָּבָר קָשֶׁה מְאוֹד לַהֲלוֹם שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּכָל הַתַּלְמוּד פִּירְכָא אַסּוֹף דִּינָא לְבַד בְּפֶרֶק כָּל הַבָּשָׂר בַּסַּוְגְיָא דְּפָרָה וְרָחֵל וְגַם שָׁם תָּמַהּ הר"ם הֶבִיאוֹ בַּעַל הֲלִיכוֹת עוֹלָם רְמַזְתִּיהוּ בְּסַוְגְיָ' פָּרָה וְרָחֵל ע"ש גַּם ק' שֶׁפִּירְכָא זוֹ שָׁיְיכָא אַשֵּׁן וְרֶגֶל לֹא אַרְשׁוּיוֹת וְאֶפְשָׁר בְּדוֹחֵק לְתָרֵץ וְלוֹמַר דְּכַנָּתָם לוֹמַר דְּאֵין לוֹמַר דְּמַרְשׁוּת לְרַשׁוּת גָּמְרִינַן וְכִינָן שֶׁכֵּן לוֹ שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ מַה לְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן הֱיזֵקוֹ מָצוּי דע"כ אִיכָּא לְמִיפְרַךְ אַעִיקָּרָא דְּדִינָא עִם שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ יוֹדְעִים אוֹתָהּ וז"ש דמ"מ אִיכָּא לְמִיפְרַךְ פי' פִּירְכָא אַחֶרֶת אַעִיקָּרָא דְּדִינָא דְּהוּא קֶרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא הַמְלַמֵּד וּמְבִיאִים רְאָיָה לָזֶה מִדְּפָרִיךְ בִּגְמָרָא לְקַמָּן מַה לְּנִזְקֵי רֶגֶל וכו' וְאַמַּאי לֹא חָזַר הק"ו מִנּוּשְׁאִים אֶל מָקוֹמוֹ' וְיָמֵלֵט לְקַמָּן מִקֻּוּשְׁיָ' זוֹ אֶלָּא ע"כ דְּקִים לֵיהּ לְתַלְמוּדָא בְּפָשׁוּט דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ אַעִיקָּרָא דְּדִינָא דְּהַיְינוּ קֶרֶן בר"ה וּלְכָךְ לָא אַפֵּיךְ לֵיהּ אֶלָּא שֶׁהַתֵּירוּץ שֶׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' שֶׁנִּבְלִיעַ הַפִּירְכָא בְּאֶמְצַע הק"ו ק' לְדָרְךְ זֶה דְּנָהֲי דְּהַתּוֹסָ' מְתָרְצִי' הַקֻּוּשְׁיָא רִאשׁוֹנָה שֶׁמַּקְשִׁי' אֶל ק"ו הָרִאשׁוֹן אֲבָל הַפִּירְכָא שֶׁיֵּשׁ לק"ו שֶׁל מָקוֹמוֹת כֵּינָן שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אוֹתָהּ אַכַּתִּי בְּמָקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת וּמָה הוֹעִילוּ בְּתֵירוּצָם וּבָזֶה הֲוַדְחָקוּ לְפָרֵשׁ דְּכֵינָן דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ דַּיּוֹ לְכָךְ לָא קָפְדִי עוֹד לְמִפְרַךְ קֻּוּשְׁיָא אַעִיקָּרָא דק"ו כֵּינָן דְּקָמַהְדַּר מק"ו שֶׁל נוֹשְׁאִים לק"ו שֶׁל מָקוֹמוֹת הֵילְכָךְ אֵינוֹ עוֹלֶה כְּלָל דֶּרֶךְ זֶה.

וְהַנִּרְאֶה לִי דְּנַדַּאי כָּךְ הוּא הָאֱמֶת דְּלָא פָּרְכִינַן כִּי אִם אַעִיקָּרָא דְּדִינָא וּכְמוֹ שֶׁהוּא הַנָּהוּג בְּכוּלֵיהּ תַּלְמוּדָא אֲבָל הָכָא בְּהַהּ ק"ו שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ אפי' אַסּוֹף דִּינָא לְפִי שֶׁצָּרִיךְ כֹּחַ גָּדוֹל כְּדִי לְדָרוֹשׁ הַהּ ק"ו דְּדָרִישׁ ר"ט וְהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּקָרָא כְּתִיב יֻחֲצוּן דְּמַשְׁמַע דְּאֵין חֲצִי נָזָק חָלוּק לֹא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַף עַל גַּב דר"ט לָא דָּרִישׁ לֵיהּ מ"מ כֵּינָן דְּעִיקַּר קְרָא דְּנָחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ מַשְׁמַע שֶׁכּוֹלֵל בֵּין ברה"ר בֵּין ברה"י וּר"ט בָּא לִלְמוֹד מק"ו שֶׁהַפָּסוּק הוּא פְּרָטִי צָרִיךְ ק"ו גָּמוּר דְּלָא לֶהֱוֵי בי' פִּירְכָא כְּלָל לָא אַרִישׁ דִּינָא וְלֹא אַסּוֹף דִּינָא וכה"ג הוּא הק"ו דִּלְקַמָּן דְּבָעֵי לְמֵילַף כּוֹפֶר שָׁלֵם בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁהַרֵי מִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁיְּהֵא פָּטוּר הָתָם לְגַמְרֵי כִּדְאָמְרִי' בפ' הַפָּרָה וּמִדִּכְתִיב וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי דַּנְקִי מִכּוֹפֶר וְדַי לָן דס"ל כר' יוֹסִי הַגְּלִילִי חֲצִי כּוֹפֶר בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בֵּין בַּחֲצַר הַנִּיזָּק וּלְכָךְ אַף עַל גַּב דְּנָהֲדַּר הק"ו לְמָקוֹמוֹת פָּרְכִינַן שַׁפִּיר אַסּוֹף דִּינָא דְּהַיְינוּ מַה לְּרַשׁוּת הַנִּיזָּק דְּשֵׁן וְרֶגֶל וכו'.

עוֹד נִרְאֶה לִי דֶּרֶךְ אַחֵר שֶׁהִנֵּה הַתּוֹסָפוֹת הִתְחִילוּ בְּתִחְלָ' דִּבְרֵיהֶם וְאָמְרוּ דר"ט אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן הוּא דְּקָאָמַר כַּנִּרְאֶה דר"ט קִים לֵיהּ לְדִידֵיהּ שהק"ו הָרִאשׁוֹן הוּא אֲמִיתִּי אֶצְלוֹ לְכָךְ מַקְשִׁי' לֵיהּ לְדִידֵיהּ מַה לְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן הֱיזֵקוֹ מָצוּי וכו' וְאֵין לוֹמַר פי' דר"ט סָמוּךְ אק"ו

שֵׁנִי וּכְשֶׁאוֹמֵר אֲנִי לֹא אָדוֹן וכו' לָאו אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן הוּא דְּקָאָמַר לָהּ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ פִּירְכָא אק"ו הָרִאשׁוֹן מ"מ שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ שַׁפִּיר כְּלוֹמַר דמ"מ אֵין תֵּירוּץ זֶה עוֹלֶה יָפֶה בְּמַה שֶׁנִּדְחָה וְלוֹמַר דְּסָמִיךְ אק"ו שֶׁל מְקוֹמוֹת וְשַׁיָּיךְ קֻוּשְׁיָא קַמַּיְיתָא דְּמַה לְשֵׁן וְרֶגֶל תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי לְקַמָּן פָּרִיךְ מַה לְנָזִיקִין דְּרֶגֶל וכו' וְאִי הֲוָה אַפִּיק הק"ו לְשֶׁל מְקוֹמוֹת לָא הֲוָה קַשְׁיָא וְלָא מִידֵי מֵאֵיזֶה טַעַם לָא אַפִּיךְ אֶלָּא ע"כ קִים לֵיהּ לְתַלְמוּדָא דר"ט הק"ו הָרִאשׁוֹן דְּמַתְנִיתִין קִים לֵיהּ בֶּאֱמֶת וּלְכָךְ לָא בָּעֵי לְמֵילַף לְקַמָּן אֶלָּא כְּעֵין ק"ו דְּמַתְנִיתִין וְאִם כֵּן אַכַּתִּי קַשְׁיָא מַה לְשֵׁן וְרֶגֶל וכו' וּמִיהוּ אַכַּתִּי אִיכָּא לְמֵידַק דְּהֵיכִי מַסִּיק לְקַמָּן בגמ' דְּשָׁמַע מִינָּה יֵשׁ כופ' בָּרֶגֶל וְהַיְינוּ דְּלָא אַשְׁכַּח שׁוּם ק"ו אַחֵר אֶלָּא מֵרֶגֶל דְּאִיכָּא כּוֹפֶר בֵּיהּ וְאַמַּאי לָא עֲבִיד קַל וָחוֹמֶר שֶׁל מְקוֹמוֹת וְלֵימָא הָכִי וּמָה ר"ה שֶׁהַקֵּיל' בּוֹ תּוֹרָה לְעִנְיַן נָזָקִין שֵׁן וְרֶגֶל הֶחָמוּר לְעִנְיַן קֶרֶן בַּחֲצִי כּוֹפֶר רְשׁוּת הַנִּיזָּק וכו' וְאֶפְשָׁר דְּמַשְׁמַע לֵיהּ דְּלָא סַגִּי הַךְ טַעְמָא לְמֶעְבַּד ק"ו דְּהֵיכִי נֵימָא וּמָה ר"ה שֶׁהֵקֵל לְעִנְיָן נִיזָּקִין הֶחֱמִיר לְעִנְיַן כּוֹפֶר וּמַה שַׁיָּיךְ נָזָק לְעִנְיַן כּוֹפֶר דְּהָא כְּשֶׁהֵמִית אֶת הָאָדָם הוּא טַעַם לְחַיֵּיב בְּכוֹפֶר אע"פ שֶׁבְּעִנְיַן נָזָקִין פָּטוּר.

וּמִיהוּ הַתּוֹסָ' מְבִיאִים רְאָיָה מִשּׁוּם דְּהַךְ דְּחַיָּ' דְּכָתַבְנָא לָא הֲוָה סַגִּי אִי לָאו דְּקִים לֵיהּ לְתַלְמוּדָא דר"ט לָא דְּרִישׁ כִּי אִם הק"ו שֶׁל נוֹשְׁאִים עוֹד כָּתְבוּ ובפ"ק דְּזָבָחִים וכו' הִנֵּה הַתּוֹסָפוֹת מְבִיאִים רְאָיָה מִזְּבָחִים וְהָוֹ מָצוּ לַאֲתוּיֵי רְאָיָה מֵהֵיא דְּלִקַמָּן דְּפָרִיךְ מַה לְנָזָקִי רֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בָּאֵשׁ דע"כ הֵיא פִּירְכָא גְּמוּרָה מִדְּלָא מַבְלִיעַ אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הק"ו אַלְמָא מַשְׁמַע דְּפִירְכָא שֶׁהֵיא חֲזָקָה נָתְנָה בָּהּ חֲשִׁיבָא פִּירְכָא גְּמוּרָה וְאֵין מַבְלִיעִין אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הק"ו אֶלָּא דְּאֶפְשָׁר דְּכֵינָן שהק"ו הוּא חוּץ מִן הַסְּבָרָא וְכִדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל לְכָךְ מְהַנֵּי פִּירְכָ' כָּל דְּהוּ לְמִפְרַךְ וְאֵין מַבְלִיעִין אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הק"ו לְכָךְ מַיְיתֵי מִזְּבָחִים.

עוֹד כָּתְבוּ וא"ת וְהֵיכִי קָאָמְרִי רַבָּנָן וכו' הִנֵּה הַתּוֹסָפוֹת כְּפִי הַנִּרְאֶה אֵין עִיקַּר קֻוּשְׁיָתָ' אֶלָּא עַל הק"ו הָרִאשׁוֹן שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁנָתֵינוּ שֶׁהוּא ק"ו שֶׁל נוֹשְׁאִים שֶׁהַמַּלְמָד הוּא שֵׁן וְרֶגֶל וְשַׁיָּיךְ בֵּיהּ לְהַקְשׁוֹת דְּבִשְׁבִיל חוּמְרָא קְטַנָּה שֶׁיֵּשׁ בַּלֶּמֶד מֻיְיתִינַן כָּל מַאי דְּאִית בַּמַּלְמָד אֲבָל בק"ו הַשֵּׁנִי שֶׁהַמַּלְמָד הוּא ר"ה דְּקָרֵן לֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ וְלָא מִידֵי דְּהָא לָא מָיְיתִינַן אֶלָּא מַאי דְּאִית בֵּיהּ בְּמִלַּמֵּד וְלֵיכָּא בַּמַּלְמָד כִּי אִם חֲצִי נֶזֶק וְנִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין דְּשַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ לְרַבִּי טַרְפוֹן נָמֵי הֵיכָא דְּלָא מִפְּרִיךְ ק"ו דְּהָוֵי כְּמוֹ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן אֶלָּא שֶׁהַקֻּשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת לְרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּקָיְימִי בְּמַתְנִיתִין וק"ל.

עוֹד כָּתְבוּ וא"ת בַּפ"א דִּינֵי מָמוֹנוֹת וכו' וְהִנֵּה בְּפֶרֶק א' דִּינֵי מָמוֹנוֹת מִתְרַצִּים שָׁם הַתּוֹסָפוֹת ז"ל וי"ל מ"מ אִיכָּא ק"ו הַשְׁתָּא וּמָה עֲבוֹדָה דְּקִילָא דּוֹחָה שַׁבָּת קְבוּר' מֵת מִצְוָה דַּחֲמִירָא לֹא כ"ש וְתֵימָא דְּאֵיךְ הַתּוֹסָפוֹת הֶעֱלִימוּ הקו' וְהַחֲזָקָה דְּהָא מַאי דַּעֲבוֹדָה קִילָא הַיְינוּ שֶׁמֵּת מִצְוָה דּוֹחָה אוֹתָהּ וּמַאי דְּמֵת מִצְוָה חֲמוּרָה הַיְינוּ שֶׁדּוֹחֶה אֶת הָעֲבוֹדָה א"כ נֹאמַר דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא דְּמַה קְבוּרַת מֵת מִצְוָה דּוֹחָה עֲבוֹדָה בְּשַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה אַף שַׁבָּת לֹא יִדְחֶה אֶלָּא בְּשַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְנִרְאֶה דהק"ו הוּא כֵּן וּמָה עֲבוֹדָה שֶׁנִּדְחֶה מִפְּנֵי אַחֵר דּוֹחֶה שַׁבָּת מֵת מִצְוָה שֶׁאֵינוֹ נִדְחֶה מִפְּנֵי אַחֵר כְּלָל לֹא כ"ש וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ וְלָא מִידֵי אוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהַתּוֹסָפוֹת מַעֲלִימִי' הַפִּירְכָא דְּקֻוְלָא וְחוּמְרָא וּלְכָךְ מַקְשִׁי' מִפֶּרֶק כֵּיצַד הָרֶגֶל דְּאַמַּאי לָא אָמְרִינַן וּמַה שֵׁן וְרֶגֶל הַקֵּל מְשַׁלֵּם בַּחֲצַר הַנִּיזָּק נ"ש וכו' וְהַשְׁתָּא נִיחָא בפ"ק דְּיבָמוֹת שֶׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן יֵשׁ הֲנָאָה לְהַזִּיקוֹ דְּהָא הִיא

גּוּפָא נַכְנִיס בק"ו כְּמוֹ שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים כָּאן אֶלָּא ע"כ אִית לָנוּ לְמֵימַר דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁאֵין אָנוּ מַזְכִּירִים לֹא קַוָּלָא וְלֹא חוּמְרָא בק"ו וְאֶפְשָׁר שֶׁעִיקַּר הק"ו נַעֲשָׂה בְּחַוָּמְרָא דְּסָבָרָא וְנֶאֱמַר כֵּן וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל שֶׁאֵין כַּנָּתָם לְהַזִּיק חַיָּיב נ"ש בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק וכו' אַף מ"ש הַתּוֹסָפוֹת וּמַה הִיא חַוָּמְרָתוֹ שֶׁעֲבוֹדָה נִדְחִי' וכו' לָא אָתֵי מְחַוָּוֹר לְמַה שֶׁתִּירַצְתִּי בְּסָמוּךְ בְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' בא' דִּיבֵי מָמוֹנוֹת.

וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ שָׁם בִּיבָמוֹת מַה לְּשֵׁן וָרֶגֶל שֶׁכֵּן יֵשׁ הֲנָאָה לְהַזִּיקָן עִיקַּר הַקֻּוּשְׁיָא הִיא מַה לְּשֵׁן שֶׁכֵּן יֵשׁ הֲנָאָה לְהַזִּיקוֹ רֶגֶל יוֹכִיחַ מַה לָּרֶגֶל שֶׁכֵּן הֶיְזֵקוֹ מָצוּי שֵׁן יוֹכִיחַמַה לְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁכֵּן דַּרְכָּן לְהַזִּיק.

וְדַע כִּי מוהרש"ך זלה"ה כָּתַב בְּסִפְרוֹ ח"א דָּבָר וְאָמַר שֶׁהוּא לְהוֹעִיל לַתַּלְמִידִים וְזֶה שֶׁהַתּוֹסָפוֹת סָמְכוּ בְּמַה שֶׁהֵבִיאוּ מִפֶּרֶק אֶחָד דִּיבֵי מָמוֹנוֹת אֶל ק"ו אַחֵר וכו' וַאֲנִי לֹא מָצָאתִי ק"ו אַחֵר וְעוֹד עִיקַּר דְּבָרָיו מְיֻוָּסָדִים בָּמָה שֶׁהִנִּיחַ דְּהַקֶּל וָחוֹמֶר הַשֵּׁנִי דְּמִשְׁנָתֵינוּ הוּא דַּיּוֹ אַסּוֹף דִּינָא וּלְכָךְ הֲוָקְשָׁה לוֹ מ"ש ז"ל: גמ' ור"ט לֵית לֵיהּ דַּיּוֹ וכו'.

קֻשְׁיָה נִימָא דְּלְעוֹלָם דְּלֵית לֵיהּ דַּיּוֹ וְהָתָם אִית לֵיהּ דַּיּוֹ בְּדַוְקָא מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְכִדְאִיתָא לְקַמָּן בִּשְׁמַעְתִּין. וְנִרְאֶה דְּפָרִיךְ עִם מַסְקָנַת שְׁמַעְתִּין דְּדָרְשִׁינַן מִּוּתָּסָגָר שֶׁהוּא קָרָא יַתִּירָא שְׁמַע מִינַּיהּ לְאַשְׁמוֹעִינַן בְּעָלְמָא אַתָּא דְּדָרְשִׁינַן דַּיּוֹ: תּוֹסָפוֹת ק"ו אר"ת וכו' כָּל א"ה דְּבָרִים וכו' בְּעִנְיַן הָאֵם כְּפִי גֻּוסְחָתֵינוּ בְּמַסֶּכֶת נִידָּה אֵינָן אֶלָּא אַרְבָּעָה שֶׁמֵּהָאוֹדֶם לֹא נִתְהַוּוּ אֶלָּא ד' דְּבָרִים.

וְנִרְאֶה שֶׁמֵּהָאוֹדֶם נִתְהַוָּה הַדָּם וְהַיְינוּ ה' דְּבָרִים וְלָא דָּמֵי לַלּוֹבֶן שֶׁלֹּא נִתְהַוָּה מִמֶּנּוּ דָּבָר אַחֵר לְבַד הה' וְגַוְסְחָאוֹת מְדֻיָּקוֹת יֵשׁ עֲשָׂרָה דְּבָרִים וַחֲשִׁיב דַּעַת וּבִינָה וְהַשֵּׂכֶל בִּתְלָתָא: ובמ"ש מ"מ דְּנָקֵט י"ד כְּנֶגֶד ב' הֶסְגֵּרוֹת וכו' פִּי' דְּמַן הַדִּין לֹא הִי' רָאוּי לָתֵת שׁוּם מעל' אַחֶרֶת אֶלָּא א' לְבַד וְהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת בהקב"ה שְׁמֹנָה א' יוֹתֵר מִן הָאָב.

וְאֵין לְדַקְדֵּק מַאי פָּרִיךְ בגמ' ור"ט וכו' דְּאִימָא דאע"ג בְּעָלְמָא אִית לֵיהּ דַּיּוֹ הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלָא נוּכַל לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶם רצו' הַדִּין והק"ו דְּהָא כֵּינָן שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁיִּהְיֶה כְּאָבִיהָ וְאַמָּה שׁוּב אֵין יָכוֹל לְמֵילַף אֶלָּא שִׁבְעָה אֲבָל הָכָא אִיכָּא לְקַיֵּים הק"ו לְנָזָק שָׁלֵם וְהַדַּיּוֹ לְמִגּוּפוֹ וא"כ מְקַיְּימִים תַּרְוַיְיהוּ וְאַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי דְּאִית לַחֲלֵק בֵּין מַפְרִיךְ ק"ו לְהֵיכָא דְּלָא מְפָרִיךְ ק"ו וְנִרְאֶה דְּאִם אֵין לְחַלֵּק בֵּין מָפָרְךְ לְלֹא מְפָרְךְ נִקְשֶׁה שָׁם אַמַּאי לָא אָמְרִי' דַּיּוֹ כּוֹלֵל וַאֲפִילּוּ לַחֲצִי נָזָק דְּאִם אַהֲנֵי ק"ו לְהָבִיא ח"נ דְּמַה שֶּׁהוּא כָּתוּב ג"כ בְּתוֹרָה אֵינוֹ מַעֲלֶה וּמוֹרִיד כֵּינָן דְּלָא חִילַּקְתָּ בֵּין מְפָרְךְ לְהֵיכָא דְּלָא מְפָרְךְ אֶלָּא ע"כ אִית לָךְ לְמֵימַר דְּטַעְמָא דְּמְקִימִי' הַקֶּל וְחוֹמֶר הוּא מִשּׁוּם דְּמְפָרְךְ ומשו"ה לָא אָמְרִי' דַּיּוֹ לְעִנְיַן נָזָק שָׁלֵם וְאֵין עוֹד תֵּירוּץ אַחֵר עוֹלֶה אֶלָּא הַתֵּירוּץ הָאָמוּר בַּגְּמָרָא.

וְהָא הַאי תַּנָּא וכו'. וּמַה טָּהוֹר בְּטָהוֹר וכו' יֵשׁ שׁוֹאֲלִים אַמַּאי לָא יָלִיף בְּקַל וָחוֹמֶר כִּדְבָעֵי לְמֵילַף מֵי רַגְלַיִם בפ' דַּם הַנִּדָּה וְנֵימָא הָכִי וּמָה רוֹק שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם טָהוֹר טָמֵא ש"ז שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם טָמֵא א"ד שֶׁיִּהֵא טָמֵא וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמִפְרַךְ כִּדְפָרִיךְ הָתָם דַּם פִּי הָאַמָּה יוֹכִיחַ שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם טָמֵא ואפי"ה טָהוֹר דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּדַם פִּי הָאַמָּה שֶׁכֵּן אֵינוֹ טָמֵא בְּאָדָם טָהוֹר תֹּאמַר שִׁכְבַת זֶרַעוֹ שֶׁטָּמֵא בְּאָדָם טָהוֹר יְטַמֵּא אפי' כָּאן וְנִרְאֶה דְּאַעִיקַּר ק"ו אִיכָּא לְמִפְרַךְ שִׁכְבַת זֶרַעוֹ הַיּוֹצֵא מִן הַטָּהוֹר יוֹכִיחַ שֶׁאֲפִי' שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם טָמֵא אֵינוֹ בְּמַשָּׂא

אַף אֲנִי מֵבִיא קְרָיוֹ שֶׁל זָב מַה תֹּאמַר מַה לִּשְׁכְּבַת זֶרַעוֹ שֶׁל טָהוֹר שֶׁכֵּן יוֹצֵא מֵאָדָם טָהוֹר משא"כ בִּשְׁכְּבַת זֶרַעוֹ שֶׁל זָב שֶׁיּוֹצֵא מִמָּקוֹם טָמֵא מֵאָדָם טָמֵא אֵיכָא לְמֵימַר דַּם פִּי הָאַמָּה יוֹכִיחַ וְחָזַר הַדִּין הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁיּוֹצְאִים מִמָּקוֹם יְטַמֵּא וְכֵוָן טְהוֹרִין בְּמַשָּׁא אַף אֲנִי אָבִיא שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל זָב שֶׁלֹּא טָמֵא בְּמַשָּׂא.

וְאַמַּאי נִימָא אַהֲנִי ק"ו לְמַגָּע וכו' יֵשׁ לְדַקְדֵּק אַמַּאי לָא פָּרִיךְ אַהֲנִי דִּיוֹ לְמוֹשָׁב וּמִשְׁכָּב דְּלָא לִיטַמֵּי כְּמוֹ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָה וְכֵן אַהֲנִי לְכָל שֶׁהוּא לְפִי שֶׁהַדִּין הוּא שֶׁשִּׁכְבַת זַרְעוֹ מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה וְזוֹבוֹ שֶׁל זָב בְּכָל שֶׁהוּא וְכֵן לְיוֹם א' שֶׁתִּינוֹק בֶּן יוֹם א' מְטַמֵּא בְּזָב וש"ז אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאָדָם טָהוֹר עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן י"ג שָׁנָה וְכָל דִּינִים אֵלּוּ הֵם בְּרוּרִים בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּדִינֵי מְטַמְּאֵי מוֹשָׁב וּמִשְׁכָּב וְנִרְאֶה דְּהַכֹּל מְתוֹרָץ עפמ"ש הַתּוֹסָ' דְּאֵין לְחַלֵּק בְּטֻמְאוֹת וְלֹא מָצִינוּ טֻמְאַת זָב שֶׁיִּהְיֶה לַחֲצָאִין שֶׁלֹּא מָצִינוּ טֻמְאַת זָב בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁיִּהְיֶה טָמֵא בְּמַשָּׂא וְלֹא יִטְמָא מֶרְכָּב וּמוֹשָׁב וְגַם אפי' תִּינוֹק יוֹם וְלֹא יְטַמֵּא בְּכָל שֶׁהוּא וק"ל: סד"א מִקְרֵה לַיְלָה וכו' זֶה אֵינוֹ אֶלָּא סִילּוּק אַדַּעְתִּין בְּעָלְמָא שֶׁהָיִיתִי טוֹעֶה בָּזֶה וּבָא הק"ו וּמִיעֵט זֶה הס"ד וְזֶה פְּשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא שֶׁאֵינוֹ מִן הַמֻּכְרָח בְּפָסוּק.

ומוהרש"ך ז"ל בח"א תַּמָּה כָּאן וְאָמַר נִימָא דִּקְרָא מִיעֵט הק"ו וְזֶה כָּתַב לְפִי שֶׁהֵבִין שֶׁהַבָּנַת הַפָּסוּק הוּא מֻכְרָח וְזֶה לֹא יַעֲלֶה ח"ו אֲבָל במ"ש בגמ' מִידִי בא' כְּתִיב הוּא דְּאִיכָּא לְמֵידַק דְּמַשְׁמַע דְּאִי הֲוָה כְּתִיב בא' הֲוָה נִיחָא לֵיהּ וְזֶה אֵינוֹ דְּאִי הֲוָה כְּתִיב בא' הָיָה ק' דא"כ הֵיכִי עָבְדִינַן ק"ו אֲבָל נִרְאֶה שֶׁהַכַּוָּנָה בְּפָשׁוּט הוּא מִידִי בא' כְּתִיב כלו' כְּדֵי שֶׁנּוֹצִיא הַפָּסוּק מִמַּשְׁמָעוּתוֹ זֶה אֵינוֹ אֶלָּא מִקְרֵה לַיְלָה לְטַמֵּא וְלַטָּהוֹר יַחְדָּיו וְאֵין כַּוָּנַת קֻוּשְׁיָתוֹ אֶלָּא שֶׁהַפָּסוּק הוּא כּוֹלֵל טָמֵא וּטְהוֹרָה אֲבָל אִי הֲוָה כְּתִיב בא' הֲוָה מַקְשֶׁה לֵיהּ, פְּשִׁיטָא דְּאַמַּאי עֲבִיד ק"ו הֶפֶךְ הַפָּסוּק ואה"נ שֶׁלֹּא הָיָה עוֹשֶׂהוּ אֲבָל כָּל כַּוָּנָתוֹ הוּא לְהַכְחִישׁ מְמַשְׁמְשׁוֹת הַפָּסוּק וק"ל: וּמַאן תַּנָּא דְּשָׁמַעַתְּ לֵיהּ לָא ר"א וְלָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּיוָן דְּלֹא מָצִינוּ שׁוּם תַּנָּא נִימָא דר"ט הוּא דס"ל דְּהֵיכָא דְּמִפְרִיךְ ק"ו לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ וּמֵהַהִ טַעְמָא מַפִּיק מַשָּׂא בק"ו.

וְנִרְאֶה דְּמַאן שָׁמְעַת לֵיהּ דְּקָרְיוֹ שֶׁל זָב מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא בְּהֶדְיָא דְּהָא אֶפְשָׁר דר"ט ס"ל דא"א בְּלֹא צְחוּחֵי זִיבָה וְאֵין צָרִיךְ תּוּ ק"ו כְּלָל: א"נ י"ל דְּהַבָּרַיְיתָא לָא קָתָנֵי בְּהֶדְיָא דהק"ו הוּא לְמַשָּׂא ג"כ אֶלָּא תַּלְמוּדָא הוּא דְּקָאָמַר דְּקָמַיְיתֵי בֵּין לְמַגָּע בֵּין לְמַשָּׂא וכב' אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּדַוְקָא לִיגַע הוּא דְּקָמַיְיתֵי וס"ל דאע"ג דְּמִפְרִיךְ אָמְרִי' דַּיּוֹ וְכֵינָן דְּקָאָמְרָה אֶת בֵּין לְמַשָּׂא וכו' ע"כ הוּא מִשּׁוּם דְּשָׁמַעְתְּ מִשּׁוּם תַּנָּא דְּקָאָמַר הָכִי בְּהֶדְיָא לְהָכִי מַאן תְּנָא וכו': אֶלָּא הַאי תַּנָּא וכו' הֲוָה מָצֵי לְמִדְחֵי דס"ל הַאי תַּנָּא דְּוַקָּא מֵעֵת לְעֵת אֲבָל בְּתוֹךְ ג' לֹא כְּסֵבָר כְּהָנְהוּ תַּנָּאֵי דְּנָזִיר שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ונר' דְּדֻמְיָא דְּזוֹבוֹ קָתָנֵי בְּכָל ז' שֶׁרָאָה טָמֵא לְגַמְרֵי.

עוֹד נר' לְדַקְדֵּק שֶׁהִנָּה בַּעַל הגמ' נָתַן טַעַם מִדְּקָתָנֵי לֵיהּ גַּבֵּי רֻוקָן ש"מ דְּאָתֵי מֵרֻוקוֹ וְתֵימַהּ דִּבְפֶרֶ' דַּם הַנִּדָּה קָתָנֵי מִמַּתְנִי' אֲבָל הַזּוֹב וְהַנִּיעַ וְהָרוֹק וְהַשֶּׁרֶץ וְהַנְּבֵילָה וְהַשִּׁכְבַת זֶרַע מְטַמְּאִים בֵּין לַחִים וכו' וְהַשְׁתָּא מַתְנִי' כְּמַאן ס"ל אִי כְּהַךְ תַּנָּא דְּכֵלִים דְּמֵרֻוקָן יָלִיף לִיתְנֵי ש"ז בָּתַר רֻוקוֹ וְאִי ס"ל טַעְמָא מִשּׁוּם צְחוּחֵי זִיבָה לִיתְנֵי' בָּתַר זוֹבוֹ וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּהַהִ תַּנָּא דמ' כֵּלִים הוּא דְּאִיכָּא לְמֵידַק בכה"ג מִשּׁוּם דְּהַהַתַּנָּא אַיְירֵי בְּעִנְיַן הַטֻּמְאָה אִי מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא וְכֵינָן דְּעִיקַּר הַמַּשָּׂא יָלְפִי לָהּ אוֹ מֵרֻוקוֹ אוֹ מִטַּעַם צְחוּחֵי זִיבָה מִשּׁוּם הָכִי

אִיכָּא לְמֵידַק בכה"ג אֲבָל בְּפֶרֶק דַּם הַנִּידָּה דְּאֵינוֹ עִיקַּר כַּוָּנָתוֹ שֶׁל תַּנָּא לְיַדַּע עִיקַּר הַטֻּמְאָה אֶלָּא בְּאֵיזֶה צַד מִתְטַמֵּא אִי בְּיָבֵשׁ אִי בְּלַח לֵיכָּא לְמֵידַק מַאי דְּתָנֵי לָהּ כִּי הֵיכִי דְּדָיְיקִינַן הָכָא.

וּבְמַה שפי' הָרַמְבַּ"ם ז"ל במס' כֵּלִים בפי' הַמִּשְׁנָה יֵשׁ מָקוֹם צ"ע שֶׁהוּא כָּתַב דְּבָאָה הַקַּבָּלָה הַזֹּאת לְרַבּוֹת ש"ז וּמִימֵי רַגְלַיִם א"א בְּלֹא צִיְּחְצוּחֵי זֵיבָה וְהִנֵּה הַךְ תַּנָּא ע"כ לָא הָוֵי טַעְמָא דש"ז מְשׁוּם צִיְּחְצוּחֵי זֵיבָה דא"כ אַמַּאי תָּנֵי לֵיהּ גַּבֵּי רֻוקוֹ וְעוֹד דְּהָא בְּפֶרֶק דַּם הַנִּידָּה לָא יָלְפִינַן מִוּזֹאת אֶלָּא דַּוְקָא לְמֵי רַגְלַיִם: וּבְסֵפֶר הַיָּד בַּפִּ"א מֵהִלְכוֹת מְטַמְּאֵי מִשּׁוּב וּמִשְׁכָּב נָתַן הַטַּעַם מְשׁוּם צִיְּחְצוּחֵי זֵיבָה וְהָתָם לָא קַשְׁיָא לִי וְלָא מִידֵּי מְשׁוּם דְּהוּא ז"ל פָּסַק כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲבָל גַּבֵּי הַךְ מַתְנִי' לָא ה"ל לְמֵימַר הָכִי דְּהָא הוּא שְׁמַעְתִּין: וְנִרְאֶה שֶׁפָּסַק כֵּן לְפִי שֶׁרָצָה לפ' סְתָמָא דְּמַתְנִיתִין בְּעִנְיַן הַהֲלָכָה: וְהָא הַאי תַּנָּא וכו' וּמַה פַּכִּין קְטַנִּים וכו' וְקָשֶׁה דְּמוֹשֶׁכָּב וּמִשְׁכָּב יוֹכִיחַ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּמֵת דְּהָא אִם הָיְתָה אֶבֶן לְמַטָּה מִן הַמֵּת אֵינוֹ מְטַמֵּא הַכֵּלִים שֶׁתַּחְתָּיו מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָב תֵּדַע שֶׁהִיא פִּרְכָא גְּדוֹלָה שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָפוֹת בפ' ר"ע שֶׁהֲוְקְשָׁה לְהוּ מַה לְפַכִּין קְטַנִּים שֶׁכֵּן מְטַמְּאִים מֵאֲוִירָן כָּתְבוּ ז"ל דְּאֵין לַעֲשׂוֹת ק"ו מִזָּב וְלוֹמַר וּמַה זָּב שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא פַּכִּין קְטַנִּים וכו' דְּאֵיכָא לְמִפְרַךְ מַה לָּזָב שֶׁכֵּן מְטַמֵּא מוֹשָׁב וּמִשְׁכָּב וא"כ כִּי נַעֲשָׂה ק"ו מִמְּקוֹמוֹת דְּהַיְינוּ הק"ו שֶׁהַבָּרַיְיתָא עוֹשָׂה נַעֲשָׂה יוֹכִיחַ מִכְּלִי שֶׁתַּחַת הָאֶבֶן.

וְנִרְאֶה דְּנַדַּאי אִם כְּלֵי מוֹשָׁב וּמִשְׁכָּב הֵם בְּאֹהֶל בְּלִי הֶפְסֵק אֶבֶן וַדַּאי מְקַבֵּל טֻמְאָה וכמ"ש בַּגְּמָרָא בְּרֵישׁ נִדָּה דַּף ה' גַּבֵּי הָא דִּכְלִי חֶרֶס הַמְּקֻלָּף צָמִיד פָּתִיל נִיצּוֹל מֵאֹהֶל הַמֵּת וכו' אֲבָל הָכָא עָשׂינוּ יוֹכִיחַ מִכְּלִי שֶׁתַּחַת הָאֶבֶן דְּבָזָב מְטַמֵּא וְלֹא בְּמֵת.

וְנִרְאֶה דְּאֵיכָא לְמִפְרַךְ מַה לִּכְלִי שֶׁתַּחַת הָאֶבֶן שֶׁכֵּן אֵינוֹ תַּחַת הָאֹהֶל שֶׁהֲרֵי מַפְסִיק בּוֹ הָאֶבֶן תֹּאמַר בְּמַפָּץ שֶׁהוּא תַּחַת הָאֹהֶל גַּם יִטַּמֵּא בְּמֵת: עוֹד קָשֶׁה נִיָּמָא אַהֲנִי ק"ו לְטֻמְאַת עֶרֶב וְטֻמְאַת ז' דַּיּוֹ לְטֻמְאַת אֹהֶל שֶׁיְּהֵא דְּומְיָא דְּזָב שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֹהֶל.

וְנִרְאֶה דְּלָא מָצִינוּ טֻמְאַת מֵת שֶׁיִּטַּמֵּא ז שֶׁלֹּא יִטַּמֵּא בְּאֹהֶל וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת לְמַעְלָה וְאֵין לוֹמַר שֶׁהֲרֵי מָצִינוּ בְּמֵת שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֹהֶל וכמ"ש הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת טֻמְאַת מֵת. וְנִרְאֶה דְּזֶה אֵינוֹ אֶלָּא דַּוְקָא אֵבֶר מִן הַחַי וכו' וְאֵבֶר מִן הַמֵּת שֶׁחָסַר בְּשָׂרוֹ וכו' אֲבָל בְּמֵת שָׁלֵם לֹא מָצִינוּ שֶׁלֹּא יִטַּמֵּא בְּאֹהֶל וְהָכָא בְּמֵת שָׁלֵם קָיְימִינַן: תוס' וּמַה פַּכִּין קְטַנִּים וכו' ואע"ג דְּגַבֵּי קוּלִית נְבֵילָה וכו' ואע"ג שחש' עלי' לְנָוְקָבָה אֵין מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא וכו' נִרְאֶה לי דאע"ג דְּהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ דְּאֵין מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא לָאו לְמֵימְרָא דְּפִשִׁיטָא לְהוּ דְּבִמַּגָּע לָא מְטַמֵּא דְּוֻמְיָא דְּהָכָא דְּבָזָב דְּדַוְקָא בְּהֶיְסֵט הוּא דְּמְטַמֵּא וְלֹאבְמַגָּע דְּהָכָא אֵין מַגָּעוֹ כְּלוּם ואע"ג דְּהָוֵי לִפְתּוֹחַ מ"מ אֵינוֹ מְטַמֵּא בִּנְגִיעָה לְחֻדָּא שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ שֶׁיָּשִׁים הַטֻּמְאָה בַּאֲוִיר הַכְּלִי וְאֵין הַנִּגִיעָה בַּכְּלִי עוֹשָׂה וְלָא מִידֵּי אֲבָל בְּקוּלִית נְבֵילָה דְּאֵינוֹ מְחֻזָּק כִּי אִם נָקֵב אִי חָשְׁבִינַן לֵיהּ כְּנָקוּב מִיָּד כְּשֶׁיִּגַּע אֲפִילּוּ מִבַּחוּץ הָוֵה לֵיהּ כְּנָגַע בִּבְשַׂר הַשֶּׁרֶץ דְּהַשּׁוֹמֵר הָוֵה לֵיהּ כְּשֶׁרֶץ עַצְמוֹ וְהַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ מַשָּׂא ה"ה מַגָּע אֶלָּא שֶׁכָּתְבוּ הַטֻּמְאָה הַחֲמוּרָה יוֹתֵר וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהֵם מַקְשִׁים מֵחֻלִּין וְהָתָם הָא אֲסִיקְנָא דְּמְחֻסַּר נְקִיבָה לָאו כְּמְחֻסַּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהַתּוֹסָ' גָּרְסִי הָתָם כְּמְחֻסַּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי וְהָרַמְבַּ"ם בס"פ ב' מה' שְׁאָר אָבוֹת הַטֻּמְאָה פָּסַק דְּהָוֵי סָפֵק כַּנִּרְאֶה שֶׁיֵּשׁ גִּירְסָאוֹת חֲלוּקוֹת בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא א"נ נִרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָפוֹת מַקְשִׁי' אֶל דִּבְרֵי הַבַּעְיִין דְּבָעֵי אִי הו' כְּמְחֻסַּר אוֹ לֹא

דְּמֵאִיזֶה סְבָרָא לָא הָוָה לָן לְמֵימַר כִּמְחַוְסֵר וּמ"ש מִצָּמִיד פְּתִיל דְּתָנֵינָא בְּבָרַיְיתָא בְּהֶדְיָא בְּרֵישׁ נִדָּה דַּף ה' דה"ל כִּמְחַוְסֵר כִּיוָן דְּקָאָמַר דְּאֵין נִיצּוֹל בְּמֵעֵת לְעֵת דְּנִדָּה וְאֵין לוֹ דְּהָתָם דַּוְקָא לְעִנְיַן מַגָּע הוּא דְּבָעֵי אַבָל בְּמַשָּׂא פְּשִׁיטָא דִּמְטַמֵּא דַּוְמָיָא דְּזָב דִּמְטַמֵּא בְּהֶיסֵט דִּלְעִנְיַן נְבֵילָה לָא שְׁנָא מַגָּע מִמַּשָּׂא דְּאֵין לָהּ טֻוְמְאַת אֲוִיר וְכִדְפָרֵישׁית לְעֵיל עוֹד הִקְשׁוּ וא"ת מַה לְּפַכִּין קְטַנִּים שֶׁהֵן מְטַמְּאִים מֵאֲוִירָן וכו' אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּנַחֲזוֹר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וְנֶאֱמַר וּמַה טֻוְמְאַת אֲוִיר שֶׁאֵינוֹ בְּזָב בְּפַכִּין קְטַנִּים יֶשְׁנוֹ בְּמֵת שֶׁמְּטַמֵּא בְּאֹהֶל מַפָּץ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּטַמֵּא בָּאֹהֶל דְּהָא אֲוִיר וּמַפָּץ לָא דָּמֵי אַהֲדָדֵי דַּאֲוִיר הָוֵי כְּעֵין מָקוֹם וּמַפָּץ הָוֵי כְּעֵין נוֹשֵׂא לְגַבֵּי אֲוִיר וְהָוֵי ק"ו מֵוּרְכָּב מִנּוֹשֵׂא לְמָקוֹם וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה.

וְלָמָּה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת לְקַל וָחוֹמֶר שֶׁעָשׂוּ בפ' ר"ע מִזָּב שֶׁאָמְרוּ וּמַה זָּב דְּאֵינוֹ מְטַמֵּא פַּכִּין קְטַנִּים וכו' וְהִקְשׁוּ מַה לְזָב שֶׁכֵּן עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וכו' אִיכָּא פִּירְכָא אַחֲרִיתִי מַה לְזָב שֶׁכֵּן מְטַמֵּא בְּמַשָּׂהוּ אֶלָּא דַּחֲדָא מִינַּיְיהוּ נָקְטִי.

וְדַע כִּי הָרַב מוהרש"ך זַ"ל הִקְשָׁה בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מִפַּכִּין גְּדוֹלִים דְּהָא סוֹף סוֹף צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת יוֹכִיחַ מִפַּכִּין קְטַנִּים דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְפַכִּין גְּדוֹלִים שֶׁכֵּן טְמֵאִים ע"י הֶיסֵּט תֹּאמַר מַפָּץ שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא ע"י הֶיסֵּט וכו' וַאֲנִי לֹא מָצָאתִי לֹא בַּמִּשְׁנָה וְלֹא בַּגְּמָרָא גַּם בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁהַמַּפָּץ לֹא יִטָּמֵא בְּהֶיסֵּט וְכֵיוָן דְּבִנְגִיעָה מְטַמֵּא הוּא הַדִּין ע"י הֶיסֵּט וק"ל: עוֹד שָׁמַעְתִּי מִקְּשִׁי' אַמַּאי קָמַהְדַּר וְאָמַר תַּנָּא מִמַּפָּץ בְּשֶׁרֶץ קָלִיף נֵימָא דמק"ו גּוּפֵיהּ קָלִיף טֻוְמְאַת ז' כְּדְמַעְיְקָרָא וע"כ ק"ו אָתָא לְטֻוְמְאַת ז' דְּאִילּוּ לְטֻוְמְאַת עֶרֶב מג"ש נָפְקָא לָן דְּלִיף מֵת מִשֶּׁרֶץ כִּדְמַיְיתִי לְקַמָּן ג"ש וְכֵיוָן דְּטֻוְמְאַת עֶרֶב יָלְפִי' מג"ש לָא אַהֲנֵי הק"ו אֶלָּא לְטֻוְמְאַת עֶרֶב וא"כ אַמַּאי קָאָמַר תַּנָּא מַפָּץ בְּשֶׁרֶץ וְהַיּוֹתֵר קָשֶׁה לְחַד פֵּירוּשָׁא מֵרַשְׁ"י זַ"ל ולפ"ז לָא הָוָה צָרִיךְ לוֹמַר מִקְּרָא דְּוְכִבַסְתָּם לָמֶ"ד דּוּן מִינַּהּ וּמִינַּהּ דמק"ו יָדְעִינַן ז' וי"ל דְּאִינָהּ קַוּשְׁיָא דע"כ אִית לָן לְמֵימַר כְּשֶׁיָּדַעְנוּ הק"ו דְּאִית לָן ק"ו וְלֹא בָּא הג"ש אֶלָּא לְטֻוְמְאַת ז' תֵּדַע לְךָ דְּהָא כֵּיוָן דְּאָמַרְנוּ הג"ש דְּמֵת לְשֶׁרֶץ ע"כ כְּבָר יָדַעְנוּ הק"ו דְּהָא בְּשֶׁרֶץ גּוּפֵיהּ מְנָא יָדְעִינַן אִם לֹא מק"ו דְּפַכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִים בְּזָב וּטְמֵאִים בְּשֶׁרֶץ מַפָּץ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב א"ד שֶׁמְּטַמֵּא בְּשֶׁרֶץ וְאִי אַכַּתִּי לָא יָדְעִינַן הַקַּל וְחוֹמֶר דְּמֵת בְּזָב אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְפַכִּין קְטַנִּים שֶׁכֵּן טְמֵאִים בְּמֵת תֹּאמַר בְּמַפָּץ שֶׁטָּהוֹר בְּמֵת וע"כ אִית לָךְ לְמֵימַר הֵיא גּוּפָא תַּיְתֵי בק"ו מִזָּב וא"כ קוֹדֶם הג"ש אִית לָן לְמֵימַר דְּהַמֵּת טָמֵא טֻוְמְאַת עֶרֶב בק"ו דְּזָב וא"כ ע"כ אַהֲנֵי הק"ו לְטֻוְמְאַת עֶרֶב בְּהֶכְרֵחַ כְּשֶׁנִּרְלְמוּד הג"ש וק"ל: עוֹד הִקְשָׁה בַּגְּמָרָא נַילַף תְּחִלָּה מַה מָּצִינוּ מִכְּלֵי עֵץ וְאִי פָּרְכִינַן מַה לִכְלֵי עֵץ שֶׁנַּעֲשִׂית אַב הַטֻּוְמְאָה נָאֱמַר פַּכִּין קְטַנִּים יוֹכִיחוּ וְכֵיוָן דִּכְבָר הוֹכַחְנוּ טֻוְמְאַת עֶרֶב בְּמַה מָּצִינוּ אַהֲנֵי הַקַּל וְחוֹמֶר לְטֻוְמְאַת עֶרֶב.

וְנִרְאֶה לִי דְּאֵינוֹ מִמַּה שֶׁיִּקְשֶׁה דְּכֵיוָן דְּעָשִׂינוּ מַה מָּצִינוּ מִפַּכִּין קְטַנִּים לְעִנְיַן עֶרֶב שׁוּב לֹא נוּכַל עוֹד לַעֲשׂוֹת מַמָּשׁ ק"ו דְּהָא כָּל הֵילָפוּתוּ' בָּאוּ מִפַּכִּין קְטַנִּים וְאֵיךְ יוֹעִיל לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ קִיּוּ וּמַה מָּצִינוּ לִלְמוֹד ב' דְּבָרִים וּבִכְלַל זֶה שֶׁעָשָׂה נוּכַל לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּכָל הַתַּלְמוּד לִלְמוֹד יוֹתֵר מֵהַצָּרִיךְ לָנוּ וְזֶה אֵינוֹ.

אֲבָל אִי קַשְׁיָא הַךְ קשי' דְּנַעֲשָׂה מַה מָּצִינוּ מִשֶּׁרֶץ שֶׁמְּטַמֵּא בְּפַכִּין קְטַנִּים בְּשֶׁרֶץ וּטְמֵאִים בְּמֵת אַף אֲנִי אָבִיא מַפָּץ שֶׁמְּטַמְּאִים בְּשֶׁרֶץ וְיִהְיוּ טְמֵאִים בְּמֵת וּכְבָר הוֹכַחְנוּ טֻוְמְאַת עֶרֶב וְהַשְׁתָּא הק"ו מִפַּכִּין קְטַנִּים.

דְּזָב לָא מְהַנֵּי אִי לָא מַיְיתֵי טֻומְאַת שִׁבְעָה: תוס' שֶׁטְּהוֹרִין וכו' תֵּימַהּ מִנָּלַן שֶׁלֹּא יִטְמָא בַּמַּעְיָנוֹת וכו' קָשֶׁה לִי דִּילְמָא דִּלְעוֹלָם אֵימָא שֶׁמְּעַיְּינוֹתָיו טְמֵאִים וְהָכָא עֲבִיד קַל וָחוֹמֶר מִנְּגִיעָה וְקָאָמַר הָכִי וּמַה בַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִים בְּזָב בִּנְגִיעָה טְמֵאִים בְּמֵת וכו' אֲבָל פְּשִׁיטָא דִּבְמְעַיְּינוֹתָיו טָמֵא.

וְנִרְאֶה דְּהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ כֵּן מִשּׁוּם דְּאָזְלִי לִשִׁיטָתָם שֶׁכָּתְבוּ בְּסוֹף הַדִּיבּוּר הַסָּמוּךְ לְעֵיל דְּנִיחָא לֵיהּ לְמָנְקָט כַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִים בְּזָב אֲפִילּוּ בִּנְגִיעָה דְּמִשּׁוּם הַהּ מִלְּתָא לְחוּדַי' לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֶעְבַּד ק"ו מִכַּכִּין קְטַנִּים שֶׁהוּא מְצִיאוּת פְּרָט בְּתַכְלִית: תוס' מַפָּץ וכו' וְא"ת כְּלֵי חֶרֶס הַמְּוַקָּף וכו'.

קָשֶׁה מַה לִּכְלֵי חֶרֶס הַמְּוַקָּף צָמִיד פְּתִיל שֶׁכֵּן אֵינוֹ מִתְטַמֵּא בְּזָב בִּנְגִיעָתוֹ אֶלָּא בְּהֶסֵּיטוֹ דַּוְקָא א"נ שֶׁכֵּן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מִדָּרָס בְּזָב דִּכְלֵי חֶרֶס אֵינָם נַעֲשִׂים מִדָּרָס וּלְכָךְ אֵינָם טְמֵאִים בְּמֵת תֹּאמַר מַפָּץ שֶׁאִם נָגַע בּוֹ הַזָּב טָמֵא אִי נָמֵי שֶׁנַּעֲשָׂה מִדָּרָס לֹא יִטְמָא בְּאֹהֶל הַמֵּת וא"כ לָא מַקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וְלָא מִידֵי וי"מ דְּכַנְוָנַת הַתּוֹסָ' הִיא לְהַקְשׁוֹת שֶׁאִם בָּאנוּ לְהַקְשׁוֹת הָכִי מַה לִּכְלֵי הַמְּוַקָּף צָמִיד שֶׁכֵּן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מִדָּרָס נִרְאֶה דְּמִטַּעַם מִדָּרָס בָּא כָּל כֹּחַ הק"ו וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אִיכָּא לְאַקְשׁוֹיֵי הַקְּוּשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' אַמַּאי לָא עֲבִיד ק"ו מַפָּכִין גְּדוֹלִים שֶׁאֵינָם טְמֵאִים בְּמִדָּרָס כֵּיוָן דע"כ זֶהוּ כָּל כֹּחִי בָּזֶה הק"ו מִטַּעַם דְּצָמִיד פְּתִיל אֵינָם נַעֲשִׂים מִדָּרָס אֲבָל הַקְּוּשְׁיָ' שֶׁהִקְשִׁינוּ שֶׁאֵינוֹ מִתְטַמֵּא בִּנְגִיעָה אַכַּתִּי בְּמָקוֹמָהּ קָיְימָת וְנִרְאֶה דְּאֵיכָּא לְמֵימַר כְּלֵי שֶׁתַּחַת הָאֶבֶן יוֹכִיחַ שֶׁמִּתְטַמֵּא בְּזָב וְאֵינוֹ מִתְטַמֵּא בְּמֵת שֶׁמַּפְסִיק אֶבֶן בֵּינוֹ וּבֵין הַכְּלִי מַה לְאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁכֵּן אֵינוֹ לְמַעְלָה בָּאֹהֶל תֹּאמַר מַפָּץ דְּשַׁיָּיךְ בֵּיהּ אֹהֶל כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הָאֹהֶל כְּלִי הַמְּוַקָּף צָמִיד פָּתִיל יוֹכִיחַ שֶׁאַף שֶׁהוּא בְּאֹהֶל לְמַעְלָה שֶׁהָאֶהֱיל מַאֶהִיל אֵינוֹ מִתְטַמֵּא אַף אֲנִי אָבִיא מַפָּץ זֶה עִיקַּר כַּוָּנַת הַתּוֹסָ': עוֹד כָּתְבוּ ואר"ת וכו' וּבַמֵּת נָמֵי אִם הָיָה כַּזַּיִת מִן הַמֵּת בְּתוֹכוֹ הָיָה טָמֵא וכו' דַּוְקָא בְּצָמִיד פְּתִיל הוּא דְּאִיכָּא לְמֵימַר הָכִי מִשּׁוּם דְּהוּא עָתִיד לִיפָּתַח אֲבָל בְּכַפִּין קְטַנִּים לָא אָמְרִינַן אִם הָיָה רָחָב שֶׁהָיָה נוֹגֵעַ בּוֹ הַזָּב בִּבְשָׂרוֹ הָיָה טָמֵא דְּאִם הוּא כָּךְ קָטָן שׁוּב אֵינוֹ עָשׂוּי כְּלָל לְהִפָּתַח.

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת כֵּיוָן דְּלָא מְהַנֵּי לַעֲשׂוֹת יוֹכִיחַ מִצָּמִיד פְּתִיל הֵיכִי עֲבִיד ק"ו בפ"ק דְּנִדָּה שֶׁהֶבִיאוּ הַתּוֹסָפוֹת לְמַעְלָה וּמַה כְּלֵי חֶרֶס הַמְּוַקָּף צָמִיד פָּתִיל הַנִּיצוֹל מֵאֹהֶל הַמֵּת אֵינוֹ נִיצוֹל מִמַּעַת לְעֵת שֶׁבְּנָדָה דְּהָא אה"נ שֶׁאִם הָיָה כַּזַּיִת שֶׁל מֵת בְּתוֹכוֹ הָיָה טָמֵא וכמ"ש הַתּוֹסָפוֹת ונר' דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין יוֹכִיחַ לק"ו שֶׁהִיוָּכִיחַ בָּא לְבַטֵּל הק"ו וְכָל שֶׁנּוּכַל לְקַיֵּים הק"ו נְקַיֵּים אֲבָל לַעֲשׂוֹת הק"ו בִּמְעַט חֲזָקָא שֶׁמָּצָאנוּ בַּלָּמֶד מִן הַמְלַמֵּד שֶׁבִּנְיָדָה וּבְזָב הֻטִּילָה תּוֹרָה חֲזָקָה הָיְסֵט שֶׁיִּטְמָא בְּצָמִיד (בְּמֵת) וּבְמֵת לֹא מָצִינוּ חוּמְרָא זוֹ מְהַנֵּי לַעֲשׂוֹת ק"ו: תוס' קָמַיְיתִי' וכו' הָא כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה אֵין נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה כִּדְמוֹכַח בְּסוֹף עֵירוּבִין וְלֹא רָאִיתִי רְאָיָה מֻכְרַחַת מֵהַהִיא דְּסוֹף עֵרוּבִין דְּמַאי דְּלֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה אֶלָּא דְּהָתָם אָמְרִינַן מ"ט מִשּׁוּם דְּלֵית לי' טָהֳרָה וכו' לָא מִי שֶׁנַּעֲשָׂה אַב הַטֻּמְאָה יָצָא כְּלֵי חֶרֶס שֶׁאֵינוֹ נַעֲשָׂה אַב הַטֻּמְאָה וּלְרַשִׁ"י הֲוָקְשָׁה לוֹ שָׁם וְכָתַב ז"ל וְעַל יְדֵי מַגָּע נָמֵי לָא הָוֵי אַב הַטֻּמְאָה דִּכְתִיב לְעֵיל מֵהַהוּא קָרָא וְחִטָּאוֹ בְּיוֹם הג' וכו' וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַטָּמֵא וכו' כָּל הֵיכָא דְּקָרִינַן בֵּיהּ וְחִטָּאוֹ דְּיֵשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּטְבִילָה קָרִינַן בֵּיהּ וְהַנֶּפֶשׁ הַנּוֹגַעַת תִּטְמָא וְכֹל הֵיכָא דְּלָא קָרִינַן בֵּיהּ וְחִטָּאוֹ לָא קָרִינַן בֵּיהּ וְהַנֶּפֶשׁ הַנּוֹגַעַת וכו' אַלְמָא כְּלָל הוּא דְּהָא בְּהָא תלי' וְזֹאת הִיא רְאָיַת הַתּוֹסָ' ז"ל: עוֹד

כָּתְבוּ וְי"ל דְּהַאי ק"ו נָמֵי מְהַנֵּי לִפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ בָּזֶה הַתֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן ס"ל דַּהֲבָנַת הַבָּרַיְיתָא הִיא דַּוְקָא בְּמַפָּץ שֶׁל גמ' וְלֹא בְּשֶׁל עֵץ אֶלָּא דְּשֶׁל עֵץ אָתֵי נָמֵי בְּהַהִּ אֶלָּא שק' דְּהֵיכִי קא' וְהָא הַאי תַּנָּא וכו' וְקַמַּיְיתִי' לַהּ בֵּין לְטַוְמְאַת עֶרֶב בֵּין לְטַוְמְאַת ז' כֵּינָן דְּתַנָּא לָא אַיְירִי אֶלָּא בְּמַפָּץ שֶׁל גְּמִי וּבְהֶכְרֵחַ הַתַּנָּא לָא אַיְירִי אֶלָּא בְּטַוְמְאַת עֶרֶב א"כ לְעוֹלָם דס"ל בְּמַפָּץ שֶׁל עֵץ דְּאָמְרִינַן דַּיּוֹ וא"כ הֵיכִי קָאָמַר וְקַמַּיְיתִי לַהּ בֵּין לְטַוְמְאַת עֶרֶב בֵּין לְטַוְמְאַת ז' וְנִרְאֶה דְּמוּכָח לָהּ מִדְּנָקַט הַתַּנָּא מַפָּץ סְתָם וְהָוֵי שֶׁל גְּמִי דְּלַשְׁמְעִינַן רְבוּתָא בְּמַפָּץ שֶׁל עֵץ דְּיֵשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה וַאֲפִילּוּ הָכִי לָא הָוֵי אֶלָּא טַוְמְאַת עֶרֶב מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן דַּיּוֹ אֶלָּא וַדַּאי דס"ל לַתַּנָּא דְּדַוְקָא בְּמַפָּץ שֶׁל גְּמִי הָוֵי טַוְמְאַת עֶרֶב אֲבָל בְּמַפָּץ שֶׁל עֵץ מָיְיתִי' בֵּיהּ טַוְמְאַת ז': מֻוְפָנֶה וכו' שֶׁרֶץ אִיתַּקֵּשׁ לִשְׁכְבַת זֶרַע.

כֵּינָן דש"ז אֵינוֹ מטמ' בְּמַפָּץ דְּהָא ע"כ לֹא מְטַמֵּא הַבַּעַל קֶרִי בִּמְעַיְינוֹתָיו דְּלָא עֲדִיף מִזָּב דְּמְטַמֵּא בְּמַשֶּׁהוּ וּמַפָּץ מִזָּב לָא מָצֵי אַיְיתִי בְּמַה מָצִינוּ דְּמַה לָזָב שֶׁכֵּן מטמ' בְּמַשֶּׁהוּ וּלְכָךְ מטמ' הַמַּפָּץ מַה שְׁאֵין כֵּן הַבַּעַלקֶרִי וְכֵינָן שֶׁכֵּן נימ' דְּאַדְרַבָּ' אִיתַּקֵּשׁ שֶׁרֶץ לִשְׁכְבַת זֶרַע דְּכִי הֵיכִי דְּבַעַל קֶרִי לֹא מטמ' מַפָּץ כְּמוֹ כֵן הַשֶּׁרֶץ וְלָא נַיְיתֵי לֵיהּ בק"ו דְּפַכִּין קְטַנִּים וְהַהֶיקֵּשׁ מְעַט וְאֵינוֹ דּוֹחֵק שֶׁנְּמַעֵיט טַוְמְאָה מֵהֶיקֵּשׁ' דִּכְלָלָא כָּיְילָנָא דְּאַפּוֹשֵׁי טַוְמְאָה לָא מַפְּשִׁינַן וּלְפִי הָאֱמֶת לָא קַשְׁיָא לִי וְלָא מִידֵּי דְּאִית לָן ג"ש מֻוְפָנֶה ע"כ אַתָּא לְלַמֵּד מֵת מִשֶּׁרֶץ וְאִית לָן לְמֵימַר דְּמִקַּיְימִי' הק"ו דְּשֶׁרֶץ מִזָּב מִכֹּחַ הֶקֵּישָׁא אֲבָל כִּדְפָרִיךְ בַּגְּמָרָא אֶלָּא לָמָּ"ד לְמֵדִין וּמְשִׁיבִין מַאי אִיכָּא לְמֵימַר הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר דְּבְשֶׁרֶץ נָמֵי נֵימָא אִיפְּכָא וק"ל: הָנִיחָא לָמָּ"ד דּוּן מִינַּהּ וכו' דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל בָּזֶה צ"ע וּכְבָר הִקְשָׁה מוהרי"ן לֵב בח"א ע"ש ומהרש"ך תֵּירֵץ בָּזֶה תֵּירוּץ.

וְשָׁמַעְתִּי מַקְשִׁי' בְּמַה שֶׁכָּתַב זַ"ל אֲפִילּוּ לָמָּ"ד וכו' אִם כֵּן ג"ש לָמָּה לִי וכו' דְּהָא אֵינוֹ הֶכְרֵחַ כְּלָל דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לְהַהּ דְּפָרֵק בָּמָּה אִשָּׁה דְּאִיכָּא כַּמָּה דְּרָשׁוֹת וכמ"ש הַתּוֹסָ' וְשָׁמַעְתִּי אוֹמֵר דְּרַשְׁ"י לֹא פי' כְּדֶרֶךְ דּוּן מִינַּהּ דִּבְעָלְמָא לְפִי שֶׁהֶקֵּשָׁה לוֹ קֻוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' שֶׁהֶקֵּשׁוּ דְּנַיילַף מק"ו כְּדְמַעְיקָרָא וְהֵם תֵּירְצוּ דְּאַטַּוְמְאָה דִּכְתִיב בְּהֶדְיָא מַשְׁמַע לֵיהּ קָרָא וכו' דְּהֶקֵּשָׁה לְהוּ דְּאַף עַל גַּב דְּשֶׁרֶץ גּוּפֵיהּ גָּמְרִינַן מִקַּל וָחוֹמֶר כְּכָתוּב בְּהֶדְיָא דָּמֵי וְזֶה הֶקֵּשָׁה בְּעֵינֵי רַשְׁ"י זַ"ל וְנִרְאֶה לוֹ דּוֹחֵק דְּסוֹף סוֹף שֶׁרֶץ מִקַּל וָחוֹמֶר אָתְיָא וּלְכָךְ פֵּירֵשׁ דַּאֲהֶיקֵּשָׁא פָּרִיךְ וּמ"ש דְּאִי מִשֶּׁרֶץ צ"ל מש"ז וְהַשְׁתָּא אַבָּגֶד וְעוֹר פָּרִיךְ דְּאִילּוּ מֵהֶקֵּישָׁא לָא אָתְיָא דְּדּוּן מִינַּהּ וּמִינַּהּ אָמְרִינַן וְהַשְׁתָּא מְשַׁנֵּי שַׁפִּיר דְּמֵהֶקֵּישָׁא נָמֵי אָתְיָא טַוְמְאַת ז' וְאע"ג דְּבָכָל דַּוְכְתָּא אָמְרִי' דּוּן מִינַּהּ וּמִינַּהּ דְּהָכָא קָרָא כְּתִיב וְכִבַּסְתָּם וְקַאֵי אַבָּגֶד וְעוֹר דִּכְתִיב בְּהֶדְיָא אֲבָל אַכַּתִּי גַּם אֲנַחְנוּ נִקְשֶׁה הַקֻּוּשְׁיָא וְנֹאמַר הָנִיחָא לָמָּ"ד דּוּן מִינַּהּ וּמִינַּהּ דְּהַשְׁתָּא יָלְפִינַן מַפָּץ מִשֶּׁרֶץ וְאוֹקְמִי' לֵיהּ בְּאַתְרָא בְּטַוְמְאַת ז אֶלָּא לָמָּ"ד דּוּן מִינַּהּ וּמִינַּהּ הֵיכִי יָלְפִי' טַוְמְאַת ז' בְּמַפָּץ מִשֶּׁרֶץ הַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר מִקְרָא דְּוְכְבַסְתָּם דְּהָא קָרָא דְּנַכְבַּסְתָּם לָא אַתָּא אֶלָּא לְמַה שֶׁכָּתוּב בְּהֶדְיָא נָשִׂיב וְנָאֲמַר דְּלְרַשְׁ"י לָא קַשְׁיָא מִידֵּי דמ"ד דּוּן מִינַּהּ אָמַר לָךְ דְּהָכָא בְּהֶכְרֵחַ נֹאמַר דְּאוֹקֵי בְּאַתְרָא דְּאִילּוּ לְמִינַּהּ וּמִינַּהּ ג"ש לָא צְרִיכָא דְּמֵהֶקֵּישָׁא דְּמֵת לש"ז וש"ז לְשֶׁרֶץ יָדְעִינַן טַוְמְאַת עֶרֶב וע"כ לֹא הֻזְקְנָה הג"ש אֶלָּא לְמֵימַר דְּאוֹקְמִינַן לָהּ בְּאַתְרָא אַטַּוְמְאַת ז.

כָּךְ שָׁמַעְתִּי וְהוּא דְּוַחַק גָּדוֹל בְּעֵינַי וְהרש"ל כָּתַב דט"ס נָפַל בַּסְּפָרִים וְכֵן הַנִּרְאֶה בְּעֵינַי כִּי דֶּרֶךְ רַשִׁ"י זַ"ל לִפְ' הַיּוֹשֵׁר כְּדַרְכּוֹ זַ"ל בְּכָל הַתַּלְמוּד וְהַיּוֹדֵעַ אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו: וּתְהֵא שַׁן וָרֶגֶל חַיָּיבֶת בר"ה וכו' אִיכָּא ק"ו אַחֵר דַּהֲוָה מָצֵי לְאַקְשׁוּיֵי לר"ע וְהוּא זֶה וּמַה קֶּרֶן הַקַּל שֶׁמְּשַׁלֵּם מִגּוּפוֹ חַיָּיב בּוֹ ברה"ר שֵׁן וְרֶגֶל דְּחָמוּר שֶׁמְּשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בר"ה וּלְרַבָּנָן מצי' לְתָרֵץ וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ וּבִיעֵר.

וְגַם קָרָא דְּוַחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וּמַעֲטוֹ זֶה הק"ו לְגַמְרֵי אֲבָל זֹאת הַקֻּוּשְׁיָא שָׁיְּיכָא יוֹתֵר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ זַ"ל אִי שֵׁן וְרֶגֶל בַּחֲצַר הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ כַּסְפּוֹ שֶׁל שֶׁה וכו' דְּהָשְׁתָּא ק"ו דִּלְעֵיל לֵיכָּא וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא הָא ע"כ אִיצְטְרִיךְ דְּאִי לָאו כַּסְפּוֹ שֶׁל שֶׁה ע"כ אֵין לָנוּ בַּחֲצַר הַנִּיזָּק ק"ו אִם לֹא שֶׁיְּיסַד יְסוֹד מֵעִיקָּרָא דֶּשֶׁן וְרֶגֶל ברה"ר פְּטוּרִים לְגַמְרֵי דְּהָכָא עֲבִיד ק"ו קֶרֶן שברה"ר חַיָּיב בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינוֹ מְשַׁלֵּם כ"א חֲצִי נֶזֶק שֵׁן וְרֶגֶל שברה"ר פָּטוּר וכו' וְאִי לָא הֲוָה לָן שׁוּם ק"ו וַדַּאי דְּמִכֹּחַ קָרָא דְּוָבִיעֶר הֲוָה פָּטוּר לְגַמְרֵי דְּאִי לָאו קָרָא דְּוָבִיעֶר מְמֵילָא חַיָּיב נ"ש בֵּין ברה"ר בֵּין ברה"י וּקְרָא דְּוָבִיעֶר מְעָטוֹ לְגַמְרֵי אֲבָל מִכֹּחַ ק"ו דְּאִית לָן אָמְרִינַן דְּוָבִיעֶר לֹא מִיעֵט לְגַמְרֵי אֶלָּא מְקַיֵּים הק"ו וְדַכְוָתַהּ אָמְרִינַן לְעֵיל מִידֵי כּוּלֵּיהּ נָזְקָא קָאָמְרִי' וכו' כְּלוֹמַר וּמִכֹּחַ דּוֹבֶעֶר מְקַיְּימִינַן הק"ו הָכָא נָמֵי אִי לָאו וּבְעֵר הָיָה נ"ש בֵּין ברה"ר בֵּין בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֲבָל מִכֹּחַ קָרָא דּוֹבֶעֶר וּמִכֹּחַ ק"ו דְּאִית לָן דְּמְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וְהוּא זֶה וּמַה קֶּרֶן דְּמְגוּפוֹ מְשַׁלֵּם מְשַׁלֵּם ברה"ר שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה אֵינוֹ דִּין וכו' הַשְׁתָּא אָמְרִינַן דּוֹבֵעֶר אַתָּא לְמֵעֵט וְלוֹמַר דְּדַוְקָא בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּ' אֲבָל ברה"ר לְעוֹלָם שֶׁמְּשַׁלֵּם מְגוּפוֹ חֲצִי נֶזֶק וּמְקַיְּימִינַן הק"ו לַחֲצִי נֶזֶק וּמְגוּפוֹ דְּאָמְרִינַן בֵּיהּ דַּיּוֹ בְּקֶרֶן לְמִגּוּפוֹ וְכֵינָן דברה"ר חֲצִי נֶזֶק לָא עָבְדִינַן ק"ו דְּלָא תְּהֵא בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק אֲבָל בָּתַר דִּכְתִיב וְחָצוּ דְּמֵעֵט ברה"ר אפי' מְגוּפוֹ מֵעַתָּה עָבְדִינַן ק"ו שֶׁלֹּא יְהֵא חַיָּיב בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֶלָּא חֲצִי נִיזָּק וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' לְהַקְשׁוֹת עַל הק"ו שֶׁאָמַר בַּעַל הַתַּלְמוּ' דְּדוֹחֵק לוֹמַר שֶׁהַתַּלְמוּד סָמַךְ לוֹ עַל הק"ו הַזֶּה דְּדַוְקָ' מִנּוֹשֵׁא לְמָקוֹם הוּא שֶׁסּוֹמֵךְ אֲבָל מק"ו זֶה אֶל ק"ו דְּעָלַי הַהוּא דּוֹחֵק: אָמַר קָרָא וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ הִקְשָׁה הָרַב מוהרש"ך זלה"ה דְּהַשְׁתָּא לָמָּה צָרִיךְ קְרָא דּוֹבֵעֶר דע"כ מֵחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ שָׁמְעִינַן דברה"ר פָּטוּר כְּמוֹ שֶׁתִּרְאֶה בְּסוֹפְרוֹ בְּסוֹף סֵוּגְיָא זוֹ וְהִנִּיחָהּ בצ"ע וְנִרְאֶה לְתָרֵץ דְּאִי לָאו קְרָא דּוֹבֵעֶר הָיִיתִי אוֹמֵר דְּכַסְפּוֹ שֶׁל זֶה אַתָּא לְאַשְׁמוֹעִינַן דברה"ר חַיָּיב ח"נ מִן הָעֲלִיָּה דְּמִן הַסְּבָרָא הָיִיתִי אוֹמֵר דְּבֵין ברה"ר בֵּין בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק נ"ש וַאֲתָא קְרָא בְּקֶרֶן דְּהָכָא דַּוְקָא ח"נ מִגּוּפוֹ וְעַיְּיתוּרָא הֲוָה שָׁמְעִינַן דְּיֵשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁחַיָּיב מִן הָעֲלִיָּה וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ בְּשָׁוֶּה אַחֵר לְמֵעוּטֵי וְלוֹמַר דברה"ר כְּלָל כְּלָל לָא לָא מִגּוּפוֹ וְלֹא מִן הָעֲלִיָּה וְאִי לָאו יִתּוּרָא דְּכַסְפּוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא כַּסְפּוֹ שֶׁל אַחֵר הָיִיתִי אוֹמֵר דְּוָבֵעֶר לֹא מִיעֵט אֶלָּא מִן הָעֲלִיָּה ברה"ר אֲבָל מִגּוּפוֹ יִתֵּן לְהָכִי צְרִיכִי תַּרְוַיְיהוּ: וְלֹא תְּהֵא שֵׁן וְרֶגֶל חַיָּיבֶת בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֶלָּא ח"נ מק"ו ק' דְּאִי שֵׁן וְרֶגֶל אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא ח"נ לְמַאי אִיצְטְרִיכָא הַהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי לְצָרוֹרוֹת דְּאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ כֵּינָן דִּבְכָל שֵׁן וְרֶגֶל מְשַׁלֵּם ח"נ וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּאִיצְטְרִיכָא הַהֲלָכָה מִשּׁוּם דְּמַהּ ח"נ דְּיָלְפִינַן מִכָּאן מִקֶּרֶן יָלְפִינַן לָהּ דְּזוּמְיָא דְּקֶרֶן דח"נ שֶׁלּוֹ הוּא בִּשְׁנֵי פְּעָמִים.

אֲבָל כְּשֶׁהוּא מוּעָד מְשַׁלֵּם נ"ש וְדִכְוָתַהּ ג"כ יָלְפִי' בְּרֶגֶל דְּדַוְקָא בִּשְׁנֵי פְּעָמִים יהי' חַיָּיב ח"נ וּבְפַעַם הַשְּׁלִישִׁית נ"ש וְאִיצְטְרִיכָא הִלְכְתָא לוֹמַר דְּאֵין הַעֲדָאָה לְצָרוֹרוֹת וְזֶהוּ דְּפָרִיךְ

וְלֹא תְּהֵא וכו' וּבְצָרוֹרוֹת לֹא יִהְיֶה הָעֲדָאָה וכו' וְדוֹחֵק הוּא דִּבְשָׁן וְרֶגֶל מַה לִּי פַּעַם אַחַת מַה לִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת בק"ו דִּלְעֵיל דְּיָלִיף רה"ר בְּשֵׁן וְרֶגֶל מִקַּל וָחוֹמֶר דְּקֶרֶן דְּלָא מָצֵי לְמֵילַף מִקֶּרֶן אֶלָּא דִּכְוָותֵיהּ דְּהַיְינוּ בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה אֲבָל בְּפַעַם הַשְּׁלִישִׁית יִשַּׁלֵּם נָזָק שָׁלֵם וְהָוֵי כְּקֶרֶן וְהַשְׁתָּא הַקַּל וָחוֹמֶר מֻפְרָךְ דְּבִשְׁלָמָא בַּקֶּרֶן יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין תָּם לְמוּעָד אֲבָל בְּשֵׁן וְרֶגֶל מַה לִּי פַּעַם אַחַת מַה לִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא מָצֵי לְמֵילַף וְלָא מִידֵי לְחַד לִישָׁנָא דפי' רַשִׁ"י בַּסַּוְגְיָא דְּיֵשׁ הַעֲדָאָה לִצְרוֹרוֹת ע"ש.

וְלִי נִרְאֶה דִּבְשֵׁן וְרֶגֶל אֵין לְחַלֵּק בֵּין פַּעַם אַחַת לִשְׁתֵּי פְּעָמִים דִּבְפַעַם אַחַת הָוֵי כְּדִין קֶרֶן כְּשֶׁהוּא מוּעָד אֶלָּא דְּאֵין לִלְמוֹד מִקֶּרֶן אֶלָּא דָּוְקָא ח"נ לְפִי שֶׁהוּא הַמְלַמֵּד וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה אֶלָּא שֶׁאָהַבְתִּי הַקִּיצוּר: עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהרש"ך זלה"ה כֵּינָן דְּמְעוּטָא דְּוָחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ אֲתָא לְמַעֵט ר"ה דְּרֶגֶל מַשְׁמַע דְּוָחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ הָוֵי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אִם כֵּן מַשְׁמַע דְּמְעוּטָ' דְּוָחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ הָוֵי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אִם כֵּן הֵיכִי תִּיסַּק אַדַּעְתִּין לוֹמַר וְלֹא תְּהֵא קֶרֶן חַיֶּבֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וכו' וְלִי נִרְאֶה דְּקֶרֶן אַף עַל גַּב דְּמְעוּטָא דּוֹחֲצוּ מַיְירִ' בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק יָלְפִינַן מִינֵּיהּ לְשֵׁן וְרֶגֶל כָּל חַד וְחַד כְּפִי מְצִיאוּתוֹ דִּבְקֶרֶן מוֹקְמִינַן לֵיהּ עַל פִּי הַסְּבָרָא בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וּמֵהֶכְרֵחַ הַמִּיעוּט מְמַעֲטִינַן שֵׁם רְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵינוֹ מִן הַדּוֹחֵק כְּלָל דִּמְסַתֶּמֶת קֶרֶן יָלִיף אֶל סְתָמִיוּת דְּשֵׁן וְרֶגֶל אֲבָל הַהּ כִּי דִּינֵיהּ וְהַהּ כִּי דִּינֵיהּ.

עוֹד הִקְשָׁה דְּלִשְׁתּוֹק קָרָא דְּיֶחֱצוּן וכו' וְאֵינָהּ קוּשְׁיָ' אֶצְלִי דְּאִיצְטְרִיךְ לְדָרָשָׁה דִּלְקַמָּן בְּפֶרֶק הַמַּנִּיחַ דְּהַנְּבָלָה מַחְצִין דָּמֶיהָ בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְר"מ וק"ל וְר"ט נִרְאֶה דְּהֶכְרֵחַ לוֹ דְּלָא דָּרִישׁ לֵיהּ יֶחֱצוּן לְהַהּ דְּרָשָׁא כֵּינָן דְּאִית לֵיהּ נ"ש בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק עוֹד קָשָׁה לִי בְּמַאי דְּפָרִיךְ וְלֹא תְּהֵא שֵׁן וְרֶגֶל חַיֶּבֶת בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֶלָּא ח"נ מק"ו דְּהָא כֵּינָן דִּכְתִיב קָרָא דּוֹחֲצוּ.

וְגַם קָרָא דּוֹבָעֵר בְּשָׂדֶה אַחֵר ע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּחַיָּיב נ"ש דְּהָא מֻוְחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וּמִקְּרָא דּוֹבָעֵר לָא יָדְעִינַן אֶלָּא דְּפָטוּר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֲבָל הַסְּבָרָא שֶׁיִּהְיֶה מֵעִיקָּרָא אִי לָאו קָרָא דּוֹבָעֵר שֶׁחַיָּיב נ"ש מַאן מֵיעֲטֵיהּ.

וְנִרְאֶה דְּהָיִיתִי אוֹמֵר דּוּבַעֵר אֲתָא לְמַעֵט דְּאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְדַוְקָא בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה ח"נ אֲבָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשַׁלֵּם ח"נ מִגּוּפוֹ וַאֲתָא וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וּמֵיעֵט דַּאֲפִי' מִגּוּפוֹ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּלְעוֹלָם דְּמִקַּיְימִינַן הַקַּל וָחוֹמֶר דְּלָא יְהֵא בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֶלָּא ח"נ לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ לְאוֹכוֹחֵ' מִקְּרָא דִּישַׁלֵּם דְּהָוֵי תַּשְׁלוּמֵי מַעֲלֶיהָ וּלְפִי הָאֱמֶת יְשַׁלֵּם לָאו קָרָא יְתֵירָה הוּא אֶלָּא מַשְׁמָעוּת הַפָּסוּק הוּא וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מִתּוֹךְ דִּבְרֵי רַשִׁ"י זַ"ל: וּלְעִיקַּר הַקּוּשְׁיָא דְּלָמָּה אִיצְטְרִיכָא הַהֲלָכָה לְעִנְיַן צְרוֹרוֹת דְּמְשַׁלֵּם ח"נ כֵּינָן דִּבְכָל שֵׁן וְרֶגֶל חַיָּיב ח"נ נִרְאֶה דִּבְקַל וָחוֹמֶר שֶׁעָשָׂה בַּגְּמָרָא שֶׁיִּהֵא חַיָּיב ח"נ נִרְאֶה דְּאֵינוֹ מִתְקַיֵּים אֶלָּא דַּוְקָא לְמַאן דְּאָמַר פַּלְגָא נִזְקָא מָמוֹנָא וְהַיְינוּ רַב פַּפָּא דִּסְבִירָא לֵיהּ הכ' בְּסוֹף פ"ק דְּאִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר פַּלְגָא נִזְקָא קְנָסָא וּמִן הַדִּין לֹא הָיָה לוֹ לְשַׁלֵּם כְּלָל כֵּינָן דִּסְתָם שְׁוָורִים בְּחֶזְקַת שִׁמּוּר קָיְימִי אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה הֵטִילָה עָלָיו חִנָּם הֵיכִי קָאָמַר וּמַה קֶּרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וכו' בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּקאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ דְּהָא מַאי דְּאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ הוּא מִשּׁוּם דַּאֲפִילּוּ הַחֲצִי לֹא הָיָה רָאוּי לָתֵת לוֹ מִן הַתּוֹרָה וּלְכָךְ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לִלְמוֹד כֵּן בְּשֵׁן וְרֶגֶל מִדָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי מִן הַדִּין

לִהְיוֹת חַיָּיב כְּלָל מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁל מָמוֹן וּמִן הַדִּין וּמִן הָרָאוּי שֶׁיִּהְיֶה חַיָּיב נ"ש וּבְשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר פַּלְגָא נִזְקָא מָמוֹנָא שַׁיָּיךְ לְמֵילַף שַׁפִּיר בְּקֶרֶן מִקֶּל וָחוֹמֶר וְהַשְׁתָּא דָּמֵי שַׁפִּיר לְשֵׁן וְרֶגֶל וְזֶה נִרְאֶה בָּרוּר וּמִטַּעַם זֶה נר' דְּאִיצְטְרִיכָא הַהֲלָכָה כִּי הֵיכִי דְּלָא נִטְעֵי כְּדַעַת מִי שֶׁאָמַר פַּלְגָא נִזְקָא קנס' וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵין לִלְמֹד מק"ו דָּבָר זֶה כְּלָל וְכֵינָן שֶׁכֵּן רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה חַיָּיב בְּשֵׁן וְרֶגֶל נ"ש וּלְכָךְ צְרִיכָא הַהֲלָכָה לְאַשְׁמוֹעִינַן דִּבְשֵׁן וְרֶגֶל הַדִּין נוֹתֵן שֶׁיִּתְחַיֵּיב ח"נ וא"כ שַׁפִּיר נִלְמוֹד שֵׁן וְרֶגֶל מק"ו דְּקֶרֶן וְאֵין לְהַקְשׁוֹת ולו' אִם כֵּן שֶׁכָּל כַּיּוֹצֵא הַהֲלָכָה הָיְתָה לְאַשְׁמוֹעִינַן דִּבְשֵׁן וְרֶגֶל חַיָּיב ח"נ אַמַּאי נֶאֶמְרָה הַהֲלָכָה בִּצְרוֹרוֹת וְלָא בְּעִיקַּר שֵׁן וְרֶגֶל דְּאִילּוּ הָיְתָה הַהֲלָכָה נֶאֱמֶרֶת בְּשֵׁן וְרֶגֶל לֹא הָיִינוּ אוֹמְרִים דְּקֶרֶן הָוֵי מָמוֹן אֶלָּא הָוֵי קָנָס וְהַיְינוּ טוֹעִים בְּסָבָרַת מַאן דְּפְלִיג עֲלֵיהּ דְּרַב פַּפָּא לְהָכִי נֶאֱמְרָה בְּעִנְיַן צְרוֹרוֹ' לְגַלּוֹת לָנוּ וְלוֹמַר דְּבִצְרוֹרוֹת הַדִּין כָּךְ וּמִינֵּיהּ נִלְמוֹד דִּצְרוֹרוֹת דְּרֶגֶל הַדִּין שָׁוֶה דְּרֶגֶל וְשֵׁן נִלְמוֹד בק"ו וע"כ אֵין לִלְמֹד הק"ו אִם לֹא שנא' דְּקֶרֶן הוּא מָמוֹן וְעִיקַּר הַהֲלָכָה בָּאָה כְּדֵי שֶׁלֹּא נִטְעֵי בִּסָּבָרַת מ"ד דְּהָוֵי מָמוֹנָא: תוס' לֹא תִּהֶא וכו' בְּכָאן הק' ה' מוהרש"ך נר"ו לְקַוּשְׁיַ' הַתּוֹסָפוֹת דְּנַחֲזוֹר הק"ו לִמְקוֹמוֹת וכו' וּבֶאֱמֶת שֶׁמִּדִּבְרֵי הָרַב מוהרי"ן לֵב בְּסוֹף דְּבָרָיו נִרְאֶה דס"ל כֵּן אֲבָל בְּמִחְיָ' כ"ת נִרְאֶה שֶׁלֹּא נִמְלַט מֵהַקַּוּשְׁיָ' בַּהֲפִיכַת הק"ו דְּהָא אֵיךְ נא' וּמָה רה"ר שֶׁהֶחֱמִיר בַּקֶּרֶן שֶׁחַיָּיב ח"נ הֵקֵל בְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁפָּטוּר לְגַמְרֵי רְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁחַיָּיב ח"נ אֵינוֹ דִּין וכו' דְּהָא חוּמְרָא שֶׁאָמַרְנוּ הַיְינוּ ברה"ר שֶׁחַיָּיב בַּקֶּרֶן ח"נ הִיא שָׁוָה לְקַוּלָתוֹ שֶׁל רְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁחַיָּיב ח"נ וְאֵין זֶה טָבַע ק"ו כְּלָל אִם לֹא יִשְׁתַּנֶּה הַקַּוּלָא מִן הַחֻמְרָא שֶׁיְּעוּר נִיכָּר.

וְאֵין לוֹמַר דרה"ר חֲשִׁיבָה חוּמְרָא אע"פ שֶׁאֵין שִׁיעוּרוֹ אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק בְּעֵרֶךְ רה"ר דְּשֵׁן וְרֶגֶל דְּפָטוּר לְגַמְרֵי דְּזֶה נִרְאֶה בָּרוּר: עוֹד כָּתְבוּ דִּצְרוֹרוֹת יוֹכִיחוּ וכו' אֵין לְתָרֵץ לְקַוּשְׁיָא שֶׁהִקְשִׁינוּ בִּדְבָרֵי הַגְּמָרָא הִלְכָתָא לְמַאי אִיצְטְרִיךְ דְּאִיצְטְרִיכָא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּעָבְדִינַן יוֹכִיחַ כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי פִּירְכָא בְּקַל וָחוֹמֶר דְּהָא קָשֶׁה אַמַּאי לֹא נֶאֶמְרָה הַהֲלָכָה בְּעִיקַּר רֶגֶל וְלָמָּה לִי לְמִכְתְּבֵהּ בְּעִנְיַן צְרוֹרוֹת.

עוֹד קַשְׁיָא לִי דְּהֵיכִי עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מֵעִנְיַן הַהֲלָכָה כֵּינָן דְּאִית לָן כְּלָלָא דְּלָא עָבְדִינַן יוֹכִיחַ מֵהֲלָכָה וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה כֵּינָן דִּצְרוֹרוֹת דָּמוּ מַמָּשׁ לְרֶגֶל אִי לָאו דְּבָרֶגֶל אִית לָן בְּוַדַּאי הַדִּין כֵּן לֹא הָיְתָה הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת כֵּן דְּהָא הַדִּין שָׁוֶה צְרוֹרוֹת לָרֶגֶל בְּמַאי דְּאָמְרִי' אֵין דָּנִין יוֹכִיחַ מֵהֲלָכָה הוּא בְּעִנְיָן שֶׁאֵין הַדָּבָר שֶׁעוֹשִׂים יוֹכִיחַ הוּא עַצְמוֹ הַדָּבָר שֶׁדָּנִין עָלָיו.

עוֹד הִקְשָׁה הָרַב מוהר"י ן' לֵב מֵהֵיכָא קַל וָחוֹמֶר דִּלְקַמָּן יְהֵא אָדָם חַיָּיב וכו' דְּאַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָפ' זֹאת הַקַּוּשְׁיָא כֵּינָן דְּהַתְרֵי קָלֵי וַחֲמוֹרֵי הֵם שָׁוִים וּבָאוּ כֻּלָּם לְהַחְמִיר והרש"ך תֵּירֵץ פָּה: עוֹד נִרְאֶה לְתָרֵץ בק"ו הָרִאשׁוֹן שֶׁעוֹשֶׂה וְאָמַר מַה שׁוֹר שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בד' דְּבָרִים אֵינוֹ סוֹתֵר מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אַחַ"כ וְיֵהֵא שׁוֹר חַיָּיב בד' דְּבָרִים מק"ו דְּמַאי דְּבָעֵי לְמֵילַף לְקַמָּן אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן מִקְּרָא דִּכְי יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ הַיְינוּ דַּוְקָא צַעַר לְחוּדֵי' כִּדְאִיתָא בְּהַמַּנִּיחַ דַּף ל"ג דְּקָאָמַר אִי מֵהֵיכָא הֲוָה אָמֵינָא צַעַר לְחוֹדֵיהּ אֲבָל לְרֵיפּוּי וְשֶׁבֶת מִכְּמִשְׁפָּט הַזֶּה נָפְקָא וּמַאי דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְיֵהֵא שׁוֹר חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים פִּי' מִצַּעַר קָאָמַר וְהַכַּוָּנָה שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּכֻלָּן דְּאִילּוּ לִשְׁנַיִם מֵהֶם מִקְּרָא אַחֲרִינָא נָפְקָא לָן וּמַאי דַּעֲבִיד הַקַּל וָחוֹמֶר מֵעִיקָּרָא וּמַה שׁוֹר שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בד' פִּי' בְּכָל הד' דְּהָא מַאי דְּאֵינוֹ חַיָּיב בְּרֵיפּוּי ושב' מִקְּרָא

דְּהַזָּה נָפְקָא לֵיהּ וְאֵינוֹ סוֹתֵר הַקַּל וָחוֹמֶר דִּלְקַמָּן דְּהָוֵי לְצַעֵר לְחוּדֵיהּ וּבְזֶה אֵינוֹ מִתּוֹרָץ אֶלָּא הַצַּד הָרִאשׁוֹן וְהוּא נָכוֹן בֶּאֱמֶת.

וְדַע כִּי הָנָךְ תְּרֵי קָלִי וַחֲמוֹרֵי נִרְאֶה דְּהָווּ סָתְרֵי אַהֲדָדֵי וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת אָמְרִי' בְּכִי הַאי גַּוְונָא סְמִיךְ אַמָּה מָצִינוּ וְהָכָא לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי כְּלָל דְּאִיכָּא פִּירְכָא דְּקֶרֶן אַרֶגֶל וּמְרַגֵּל לַקֶּרֶן וְגַם שָׁנַחֲזוֹר לִשְׁנֵיהֶם לִמְקוֹמוֹת לֹא שַׁיָּיךְ לומ' סְמִיךְ אַמָּה מָצִינוּ בְּקַל וָחוֹמֶר שֶׁל מְקוֹמוֹת וּכְמוֹ שֶׁהִשְׁמִיעָנוּ הַתּוֹסָ' בְּפִרְקָא קַמָּא דְּחֻלִּין בְּדִיבּוּר כָּשֵׁר בַּעֲגָלָה וכו' וצ"ל דְּיוֹתֵר רָאוּי הוּא לַעֲשׂוֹת הַקַּל וָחוֹמֶר הָרִאשׁוֹן לְהָבִיא ח"נ בְּשֵׁן וְרֶגֶל וְיִהְיֶה קָרָא דְּוַחֲצוּ אֶת כַּסְפּוֹ כּוֹלֵל בֵּין אַקֶּרֶן בֵּין אַשֵּׁן וְרֶגֶל וְכֵן לְקַמָּן בְּהָנֵי תְּרֵי קָלִי וַחֲמוֹרֵי דְּאָדָם וְשׁוֹר אִיכָּא לְמֵיעֲבַד יוֹתֵר הַקַּל וְחוֹמֶר דִּיהֵא אָדָם חַיָּיב בְּכוֹפֶר מִשּׁוּם דְּאָדָם יוֹתֵר חָמוּר לְעוֹלָם: וּמַה שׁוֹר שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בד' דְּבָרִים חַיָּיב בְּכוֹפֶר אֵין לְהַקְשׁוֹת מַה לְשׁוֹר שֶׁכֵּן חַיָּיב בל' שֶׁל עֶבֶד דְּהִיא גּוּפָא נִילַף שֶׁיִּהֵא אָדָם חַיָּיב בִּשְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד בְּהָא ק"ו גּוּפֵיהּ אֲבָל לִבִּי מְגַמְגֵּם דִּשְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד הוּא קָנָס וְהֵיכִי מַיְיתֵי לַהּ בְּקַל וָחוֹמֶר.

וּלְהַהּ דְּבָעֵי לְמֵילַף כּוֹפֶר בְּאָדָם וְהוּא לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת ז"ל שֶׁיִּתְחַיֵּיב תַּרְתֵּי מִיתָה וּמָמוֹן לְמַאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּלֹא תִקָּחוּ כּוֹפֶר דְּדָרְשִׁינַן לֹא תִּשְׁקוֹל מָמוֹנָא לְמִפְטְרֵיהּ כֵּינָן דַּאֲנַן מָיְיתֵי' שֶׁיִּתְחַיֵּיב בִּשְׁנֵיהֶם בְּמָמוֹן וּמִיתָה וְאֶפְשָׁר דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא דְּבִמְקוֹם הַמִּיתָה יִשְׁתַּלֵּם מָמוֹן אַחֵר חוּץ מִכּוֹפ' שֶׁנִּתְחַיֵּיב בְּכַפָּרַת נַפְשׁוֹ קָא מַשְׁמַע לַן קְרָא לָא תִּשְׁקוֹל מָמוֹנָא מִינֵּיהּ וכו' וצ"ע: עוֹד בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסוֹף דִּיבּוּר וְיִהֵא אָדָם במ"ש וּמִדְּתָנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה וכו' דְּנִרְאֶה סוֹתֵר לִמ"ש בפ"ק דַּף ד' בד"ה כִּרְאִי אָדָם שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר וכו' שֶׁכָּתְבוּ דְּמֵעָלָיו פָּטְרִי אֲפִילּוּ בְּשׁוֹגֵג דְּאֵין מַזִּיד לַשּׁוֹר וכו' לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְטַעַם זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמַה מִּכָּם בְּהֵמָה לֹא חָלַקְתָּ וכו' עַיֵּין בְּרַשִׁ"י חוֹלֵק בְּסַנְהֶדְרִין זֹאת עִם דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהוּא ז"ל כָּתַב דְּהָכָא אַיְירֵי בְּמַזִּיד וְלָא אַתְרוֹ בֵּיהּ דְּחַיָּיב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם וְקַשְׁיָא לִי דְּכֵינָן דְּמְחַיֵּיב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם מַאי דְּמִתְכַּפֵּר בְּכוֹפֶר הָוֵי קָוְלָא שֶׁהֻקִּילָה תּוֹרָה בּוֹ וְכִדְאָמְרִינַן בְּאֵלּוּ נֶעֱרוֹת גַּבֵּי כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יָחֳרַם לָמָּה לִי וְקָאָמַר לְפִי שֶׁמָּצִינוּ בְּמוּמָת בִּידֵי שָׁמַיִם שֶׁנּוֹתְנִין מָמוֹן וּמִתְכַּפֵּר וכו' אַלְמָא קָוְלָא הוּא וְכֵינָן שֶׁכֵּן הֵיכִי עָבְדִינַן קַל וָחוֹמֶר שׁוֹר שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב שֶׁהוּא קַל חַיָּיב בְּכוֹפֶר דְּאַדְרַבָּא מִטַּעַם קָוְלָתוֹ מִתְחַיֵּיב שֶׁיִּתְכַּפֵּר בְּכוֹפֶר שֶׁנּוֹתֵן אֲבָל אָדָם שֶׁהוּא חָמוּר לֹא יִתְכַּפֵּר אֶלָּא שֶׁיִּתְחַיֵּיב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם וּבְדוֹחֵק נִרְאֶה דְּמַיְיתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר דְּיִתְחַיֵּיב תַּשְׁלוּמֵי הַכּוֹפֶר וְלֹא יִמְנַע בַּעֲבוּר זֶה מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם שֶׁהוּא מִתְחַיֵּיב אֲבָל דּוֹחֵק הוּא כֵּינָן שֶׁהַכּוֹפֶר נִיתַּן לַכַּפָּרַת נַפְשׁוֹ: תוס' אֵינוֹ דִּין וכו' וא"ת מַה לְאָדָם שֶׁכֵּן מוּעָד מִתְּחִלָּתוֹ וכו' פי' שֶׁמִּתְחַיֵּיב נ"ש בְּעֵת שֶׁהִזִּיק אפי' בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה וְהִיא פִּירְכָא כְּתוּבָה בְּתוֹרָה שֶׁאֵין מַבְלִיעִין אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הק"ו אַךְ לְמַה שֶׁתִּירְצוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּנִזְקֵי אָדָם וכו' דְּהַכָּוָנָה שֶׁנַּחֲזוֹר אוֹתוֹ לְקַל וָחוֹמֶר שֶׁל מְקוֹמוֹת וְנֹאמַר וּמַה כּוֹפֶר שֶׁאֵינוֹ בָּאָדָם יֶשְׁנוֹ בְּשׁוֹר ד' דְּבָרִים שֶׁמִּתְחַיֵּיב בָּאָדָם אֵינוֹ דִּין וכו' אֵין לְהַקְשׁוֹת נ"ש יוֹכִיחַ שֶׁיֶּשְׁנוֹ בְּאָדָם וְאֵינוֹ בַּשּׁוֹר דְּהַקַּל וָחוֹמֶר דַּעֲבִיד בַּגְּמָרָא מִשּׁוֹר מוּעָד הוּא דַּעֲבִיד וַעֲבִיד הָכִי וּמַה כּוֹפֶר שֶׁאֵינוֹ בָּאָדָם יֶשְׁנוּ בְּשׁוֹר מוּעָד ד' דְּבָרִים וכו' וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֶעְבַּד יוֹכִיחַ מנ"ש דְּגַם כֵּן יֶשְׁנוֹ בְּשׁוֹר הַמּוּעָד וכו' וק"ל.

ומהרי"ן לֵב זלה"ה כָּתַב דֶּרֶךְ ב' בָּזֶה הַדִּיבּוּר וְכָתַב דִּלְרַבָּנָן אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ לָא דְּרִישׁ לְהַהּ דְּרָשָׁא וּבִמְחִילַת כ"ת א"א בְּשׁוּם פָּנִים דִּבְפֶרֶק הַמַּנִּיחַ דָּרְשִׁי רַבָּנָן אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ לְצַעֵר

כִּדְאִיתָא הָתָם וע"כ אִית פִּירְכָא דְּמַה לָאָדָם שֶׁכֵּן מִתְחַיֵּיב מִתְּחִילָּה תֹּאמַר בְּשׁוֹר דְּבָתָם לֹא יִתְחַיֵּיב שַׁפִּיר שַׁיָּיךְ פִּירְכָא וְאֵין חִילּוּק בְּהָנָךְ פְּרִיכֵי בֵּין רַבָּנָן דְּרַבִּי עֲקִיבָא כְּלָל: שַׁיָּיךְ לְעִיל בְּקַל וָחוֹמֶר דַּעֲבִיד בַּגְמָרָא וְיֵהֵא קֶרֶן פָּטוּר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִקַּל וָחוֹמֶר וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל דְּבִרְשׁוּת הַנִּיזָּק מְשַׁלֵּם נ"ש בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר קֶרֶן דְּבִרְשׁוּת הַנִּיזָּק ח"נ אֵינוֹ דִּין דְּבִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר קָשֶׁה דְּאִיכָּא לְמֵימַר דַּיְּוֹ אַסּוֹף דִּינָא כֵּינָן דַּאֲתֵית לְמַעֵט מִקַּל וָחוֹמֶר אָמְרִינַן דַּיְּוֹ שֶׁיְּהֵא רה"ר בְּחִיּוּבוֹ שֶׁל רְשׁוּת הַנִּיזָּק בַּקֶּרֶן מַה בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק ח"נ אַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נֶזֶק אַף עַל גַּב דִּמְפָרֵךְ קַל וָחוֹמֶר לְרַבָּנָן אָמְרִי' דַּיְּוֹ כִּדְאִיתָא א"א וְהָכָא לְרַבָּנָן קַיְימִי' דְּהָא מְשַׁנֵּי מִקְּרָא דְּיֶחֱצוּן דְּאֵין חֲצִי נֶזֶק.

חָלוּק וְאִילּוּ רַבִּי טַרְפוֹן לֹא אָמַר דַּיְּוֹ וְאֵין לוֹמַר דבעה"נ סָמוּךְ אַקַּל וָחוֹמֶר אַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מַעֲלֶיהָ וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה פָּטוּר בִּרְשׁוּת נִיזָּק קֶרֶן שֶׁמְּשַׁלֵּם מִגּוּפוֹ אֵינוֹ דִּין וכו' דְּאַכַּתִּי אִיכָּא לְמִיפְרַךְ דְּהָא דְּמְשַׁלֵּם מִגּוּפוֹ הֵיכָן הָוֵי לֹא בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק דַּיְּוֹ שֶׁיְּהֵא חֲצִי נֶזֶק כְּשֶׁילְּוּמוֹ שֶׁמְּשַׁלֵּם מִגּוּפוֹ וּלְקַמָּן בד"ה וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֲבָאֵר לְךָ עוֹד בָּזֶה: אִיבַּעְיָא לְהוּ רֶגֶל שֶׁדָּרְסָה וכו' קַשְׁיָא לִי דע"כ רֶגֶל חַיָּיב בְּכוֹפֵר דְּאִי אֵינוֹ חַיָּיב לְמַאי אִיצְטְרִיךְ לְעִיל קָרָא דַּחֲצִי אֶת כַּסְפּוֹ לְמַעֵט הַקַּל וָחוֹמֶר דְּקֶרֶן וְהָיִיתִי אוֹמֵר וּמַה קֶּרֶן שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב וכו' וְאִי שֵׁן וְרֶגֶל פָּטוּר מִכּוֹפֶר לְמַאי אִיצְטְ' וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ לְמַעֵט הק"ו הָא אֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּקֶרֶן שֶׁכֵּן חַיָּיב בְּכוֹפֵר תֹּאמַר שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּכוֹפֵר אֶלָּא ע"כ שֶׁחַיָּיב שֵׁן וְרֶגֶל בְּכוֹפֶ' וּמַאי קָמַבַּעְיָ' לֵיהּ: וְנִרְאֶה דְּאַעִיקָּרָא דְּפִירְכָא אֵיכָּא לְמֵימַר אֵשׁ וְאָדָם יוֹכִיחוּ שֶׁאֵינָם חַיָּיבִים בַּכּוֹפֶר חַיָּיבִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אַף־אֲנִי אָבִיא שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁיִּהְיוּ חַיָּיבִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: כּוֹפֶר שָׁלֵם בְּתָם לר"ט מְנָא לֵיהּ וכו' קָשֶׁה דְּהָא מק"ו מָיְיתִי' לָהּ וְאָמְרִינַן הָכִי וּמָה רה"ר הַקַּל שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא ח"נ חַיָּיב בְּכוֹפֶר רְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נֶזֶק שָׁלֵם וְהָכִי מַיְיתֵי לָהּ ר"ס בְּמַתְנִי' מק"ו אֵינוֹ דִּין שיה' חַיָּיב כּוֹפֶר שָׁלֵם ולר"ט לֵיכָּא לְמֵימַר דְּיוֹ כֵּינָן דְּמִפְרִיךְ קַל וָחוֹמֶר דִּבְלָאו הָכִי יָדְעִי' חֲצִי כּוֹפֶר בֵּין ברה"ר בֵּין בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וּלְעוֹלָם דְּלֵיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר רֶגֶל יוֹכִיחַ שֶׁחַיָּיב נֶזֶק שָׁלֵם וּפָטוּר מִכּוֹפֶר אַף אֲנִי אָבִיא קֶרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מַה לָּרֶגֶל שֶׁכֵּן אֵין בּוֹ אֲפִילּוּ חֲצִי כּוֹפֶר תֹּאמַר קֶרֶן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲצִי כּוֹפֶר רְשׁוּת הָרַבִּים דְּקֶרֶן יוֹכִיחַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲצִי כּוֹפֶר וַאֲפִ' הָכִי אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא הַחֲצִי אַף אֲנִי אָבִיא רְשׁוּת הַנִּיזָּק שֶׁלֹּא יִתְחַיֵּיב כִּי אִם חֲצִי כּוֹפֶר וְהַשְׁתָּא הַמְלַמֵּד נַעֲשָׂה יוֹכִיחַ לִסְתּוֹר הַקַּל וָחוֹמֶר וְעָבְדִינַן תְּרֵי יוֹכִיחַ לְבַטֵּל הַקַּל וָחוֹמֶר דְּזֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּכְּלָלִים.

אִי נָמֵי הָיָה נִרְאֶה דְּלָא דָּמֵי לְקַל וָחוֹמֶר דְּמַתְנִיתִין דְּיָלִיף רְשׁוּת הַנִּיזָּק דְּקֶרֶן מִשֵּׁן וְרֶגֶל מִטַּעַם דְּמִפְרִיךְ קַל וָחוֹמֶר דְּהָתָם אִיכָּא לְמֵילַף מִמָּקוֹם אַחֵר אֲבָל קֶרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מִקֶּרֶן עַצְמוֹ לֵיכָּא לְמֵילַף בְּקַל וָחוֹמֶר מִטַּעַם דְּחָמוּר יוֹתֵר רְשׁוּת הַנִּיזָּק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים דְּאַדְרַבָּא אֲנִי אוֹמֵר דְּהַדִּין שָׁוֶה אֵצֶל הַכָּתוּב וְלֹא בַּעֲבוּר זֶה אָמַר הַכָּתוּב בְּדָבָר א' דִּין א' וּבְאוֹתוֹ הַדָּבָר יֵשׁ בּוֹ צַד אֶחָד חָמוּר מִצַּד הָאַחֵר עָבְדִינַן קַל וָחוֹמֶר מִן הַקַּל לַחֲמוֹר לְלַמּוֹד יוֹתֵר מִמַּה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים מֵהֶכְרֵחַ דְּאִם לֹא כֵּן הָוֵי הק"ו מַפְרִיךְ דְּסוֹף סוֹף הָא נֹאמַר דְּאֵין לְלַמּוֹד קֶרֶן עַצְמוֹ בק"ו כְּדֵי שֶׁנֹּאמַר דְּהָוֵי מַפְרִיךְ וְיָלְפִינַן בַּקֶּרֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק יוֹתֵר פִּירְכָא גְּדוֹלָה דְּבִכְי הַאי גַּוְונָא אֲפִילּוּ ר"ט מוֹדֶה דְּאָמְרִינַן דַּיְּוֹ מִשּׁוּם דְּמִפְרִיךְ ק"ו: תוס' לֹא מִשּׁוּם דְּסָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וכו' וְא"ת אפי' בְּלֹא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מק"ו מַה שֵּׁן וָרֶגֶל דִּפְטוּרִים

בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וכו' קָרֵן לֹא כָּל שֶׁכֵּן וְקָשֶׁה דְּאָדָם יוֹכִיחַ שֶׁחַיָּיב בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵינוֹ חַיָּיב כּוֹפֵר.

וְנִרְאֶה דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְאָדָם שֶׁכֵּן אֵינוֹ חַיָּיב כְּלָל כּוֹפֵר תֹּאמַר קָרֵן שֶׁכְּבָר חַיָּיב חֲצִי כֹּפֶר לְפָחוֹת. וְיֵשׁ מַקְשִׁים לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דע"כ אִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּסָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּאִם לֹא כֵּן הָיִיתִי או' דמק"ו לָא יָדְעִינַן אֶלָּא חֲצִי כֹּפֶר לְחוּדֵי' דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ אַסּוֹף דְּיָנָא דה"ק קָרֵן שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב ח"נ אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתְחַיֵּיב כֹּפֶר שָׁלֵם וְהָא אִיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ אַסּוֹף דְּיָנָא בַּחֲצִי נָזָק מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נָזָק אַף כּוֹפֵר חֲצִי כֹּפֶר אֲבָל הַשְׁתָּא דְּסָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דס"ל דְּתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי כֹּפֶר הַשְׁתָּא הָוֵי ק"ו מַפְרִיךְ וְלָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ וְהָיָה נִרְאֶה לוֹמַר דַּאֲפִילּוּ בְּלֹא רַבִּי יוֹסֵי כֵּיוָן דְּלִית לָן מְעוּטָא דְּמַעֲטֵיהּ לְתָם מִכֹּפֶר מִסְּבָרָא יָדְעִינַן דְּמְשַׁלֵּם חֲצִי כֹּפֶר בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בֵּין בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהָוֵי מַפְרִיךְ ק"ו אֲבָל הַיּוֹתֵר נִרְאֶה דְּלָא עָבְדִינַן דַּיּוֹ מִנָּזָק לְכוֹפֵר וּנְהִי דְּמְהַנֵּי לְקֻלָּא וְחוּמְרָא אֲבָל אֵינוֹ רָאוּי לְדַמּוֹת הַכּוֹפֵר לְנָזָק וְלוֹמַר שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁחַיָּיב חֲצִי נָזָק יִתְחַיֵּיב חֲצִי כֹּפֶר וּבְהָכִי נִיחָא לִי הק"ו דַּעֲבִיד לְעֵיל בַּגְּמָרָא דְּלָא תִּהֵא קָרֵן בר"ה חַיָּיב מק"ו וְהִקְשִׁינוּ לְמַעְלָה דְּהָא אִיכָּא דַּיּוֹ אַסּוֹף דְּיָנָא וּמַה בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק ח"נ אַף בר"ה ח"נ דְּאִיכָּא לְמִי' דְּסָמִיךְ לק"ו אַחֵר וְעָבְדִינַן הָכִי וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל שֶׁחַיָּיב בְּכוֹפֶר שָׁלֵם פָּטוּר בר"ה קָרֵן שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חֲצִי כֹּפֶר אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהֵא פָּטוּר ברה"ר וְהַשְׁתָּא לָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ שֶׁיִּהֵא בר"ה ח"נ בַּחֲצִי כֹּפֶר דְּחַיָּיב בַּקֶּרֶן דְּלָא אָמְרִינַן דַּיּוֹ מִכֹּפֶר לְנָזָק ולפ"ז צ"ל דְּהַקַּל וָחוֹמֶר דִּלְעֵיל הוּא דַּוְקָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי כֹּפֶר דְּאִלּוּ לְרַבָּנָן לֵיכָּא קַל וָחוֹמֶר כְּלָל מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן בֵּיהּ דַּיּוֹ אַסּוֹף דְּיָנָא כִּדְפָרֵישִׁית וּקְרָא דְּיֻחֲצוּן לִדְרָשָׁא אַחֲרִיתִי הוּא דַּאֲתָא אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בְּדֶרֶךְ זֶה דְּדוּן לְאִידָךְ גִּיסָא כֵּיוָן דלר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי פָּרִיךְ יִתְחַיֵּיב כֹּפֶר שָׁלֵם מק"ו וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל דברה"ר פָּטוּר חַיָּיב כּוֹפֵר שֶׁגַּם קָרֵן דברה"ר חַיָּיב אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתְחַיֵּיב כֹּפֶר שָׁלֵם מַה תֹּאמַר אָדָם יוֹכִיחַ שֶׁחַיָּיב בר"ה וּפָטוּר מִכֹּפֶר אִיכָּא לְמִפְרְךְ מַה לְאָדָם שֶׁכֵּן אֵינוֹ מְשַׁלֵּם כּוֹפֵר כְּלָל תֹּאמַר בְּקֶרֶן שֶׁכְּבָר מְשַׁלֵּם חֲצִי כֹּפֶר לְעוֹלָם שֶׁיִּתְחַיֵּיב כֹּפֶר שָׁלֵם.

אֶלָּא דְּאִיכָּא לְמִפְרְךְ דְּאַעִיקָּרָא דְּדִינָא פִּירְכָא מַה לְּשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁחַיָּיב כֹּפֶר שָׁלֵם שֶׁכֵּן מוּעָד מִתְּחִלָּתוֹ כְּלוֹמַר שֶׁמִּתְּחִלָּתוֹ מִתְחַיֵּיב נ"ש מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקֶרֶן אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת שֶׁיִּתְחַיֵּיב נ"ש בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מִזֶּה הק"ו בְּעַצְמוֹ וְנֵימָא הָכִי וּמַה שֵּׁן וָרֶגֶל שברה"ר פָּטוּר מִכֹּפֶר בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חַיָּיב נ"ש קָרֵן שברה"ר חַיָּיב בְּכֹפֶר א"ד שֶׁיִּתְחַיֵּיב נָזָק שָׁלֵם וְהַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ כְּלָל ור"ט דְּלָא עֲבִיד הַהּ קַל וָחוֹמֶר בְּמַתְנִי' וְלָא מָצִינוּ לְמִפְרְךְ דַּיּוֹ הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֶעֱבַד קַל וָחוֹמֶר אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּתָם אֵינוֹ מְשַׁלֵּם כּוֹפֵר כְּלָל וְאַעִיקָּר תֵּירוּצָא שֶׁכָּתַבְתִּי דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דַּיּוֹ מִכֹּפֶר לְנָזָק הוּא דָּבָר צ"ע כִּי בְּמַתְנִי' כָּתַבְתִּי דְּאַמַּאי לָא יָלִיף קַל וָחוֹמֶר מֵאֵשׁ וְלָא הֲוָה דַּיּוֹ כְּלָל וּבָאָה הַתְּשׁוּבָה לְאוֹתוֹ ק"ו דַּהֲוָה אָמְרִי' דַּיּוֹ לְנָזָק בַּחֲצִי כֹּפֶר וצ"ע מַה לְנָזְקֵי רֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בָּאָדָם יֵשׁ מַקְשִׁים אַמַּאי לָא אָמְרִי' ק"ו אַחֵר וְנֹאמַר הָכִי שֶׁהַדִּין הוּא שֶׁשּׁוֹר שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ וְהִזִּיק כֵּלִים בַּהֲרִיגָתוֹ חַיָּיב הַכֹּל וְלָא אָמְרִי' קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ אֶלָּא בְּמֵי שֶׁזָּרַק חֵץ לַחֲבֵירוֹ וְקָרַע שִׁירִים וכו' דְּקִים לֵיהּ בִּדְרַבָּ' מִינֵּיהּ וְהַשְׁתָּא אָמְרִינַן הָכִי וּמַה נִּזְקֵי רֶגֶל שברה"ר פְּטוּרִים בְּדָבָר טָמוּן בְּעֵת שֶׁהָרַג לְאָדָם בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חַיָּיב עַל שְׁנֵיהֶם עַל הָאָדָם וְעַל הַטָּמוּן קָרֵן דברה"ר חַיָּיב עַל דְּבָרִים טְמוּנִים בְּעֵת הֲרִיגָתוֹ לְאָדָם דְּלָא אָמְרִינַן קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתְחַיֵּיב

כְּוָתֵר שֶׁלֹּם וְנִרְאֶה לִי דְּלָא קשי' וְלָא מִידֵי דְּמַאי דְּאֵינוֹ מְשַׁלֵּם בְּאָדָם הוּא מִטַּעְמָא דְּמִמִּיתִין אוֹתוֹ וְאָמְרִינַן קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ וּבְשׁוֹר מְשַׁלֵּם מִשּׁוּם דְּאֵין מְמִיתִין לִבְעָלָיו כ' הֵיכִי דְּנֵימָא קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ וְדַוְקָא לְשׁוֹר הוּא שֶׁמְּמִיתִין וְאִי הָוָה שַׁיָּיךְ לוֹמַר קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ הָוָה אָמְרִינַן והו' כְּפִירְכָא דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ וְזֶה פָּשׁוּט מִנְּזִיקִין דְּרֶגֶל וכו' פרש"י הָכִי גָּמַר ר"ט וּמָה רֶגֶל ברה"ר וכו' יֵרָאֶה לִי שֶׁאֵין לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַשִׁ"י זַ"ל מְדֻיָּקְדָּק דְּמִתּוֹ' לְשׁוֹנוֹ נִרְאֶה דְּמִרַגֵּל עֲבִיד ק"ו וְעָלָה לָא שָׁ"דּ לְמִפְרְךְ מַה לְּנִזְקֵי רֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּרֶגֶל אֲבָל הָכִי עֲבִיד מַה נִּזְקֵי רֶגֶל פָּטוּר וכו' וק"ל: וּבְמַסְקָנָא דְּפָרִיךְ מַה לְּנִזְקֵי רֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּרֶגֶל אֵיכָא לְמִפְרְךְ נ"ש יוֹכִיחַ שֶׁיֶּשְׁנוֹ בָּרֶגֶל וְאֵינוֹ בַּקֶּרֶן וּבְדוֹחֵק אפ' דְּאִיכָּ' לְמִפְרְךְ מַה לנ"ש שֶׁיֶּשְׁנוֹ בָּאֵשׁ אֶלָּא דְּאִיכָּא לְמֵידַק דְּאִם כֵּן הֲוָכְרַחְנוּ לַחֲזוֹר אֶל כָּל הַפִּירְכוֹת דִּלְעֵיל וּמִלִּישְׁנָא דְּתַלְמוּדָא דְּקָאָמַר ה"נ מִסְתַּבְרָ' וכו' נִרְאֶה דְּאֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל מֵהַהִיא דִּלְעֵיל וק"ל: אָמַר יוֹסֵף יָדַעְתִּי אֲנִי יָדַעְתִּי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה שונ' פִּרְקוֹ פַּעַם אַחַת לְשׁוֹנֵהוּ פְּעָמִים הַרְבֵּה ופר' זֶה מְכֻיָּצ הָרֶגֶל עַיַּנְתִּי אוֹתוֹ מִתְּחִילָּתוֹ עַד סוֹפוֹ וְלֹא זָכִיתִי לַחֲזוֹר וְלִשְׁנוֹתוֹ לִהְיוֹת בַּעֲלֵי הַמְּלָאכָה אַצִּים וּזְהִירִים בִּמְלָאכְתָּם לָכֵן לֹא יַחְשְׁדֵנִי הַמְעַיֵּן אִם יִמְצְאוּ דָּבָר בִּלְתִּי מְתֻקָּן וּבָזֹאת הַבְּחִינָה עצמ' מָנַעְתִּי עַצְמִי מִלְּכְתּוֹב סֵוּגְיוֹת רַבּוֹת בפ' זֶה ובפ"ק דב"ק לִי רַב כְּיַד ה' הָיְתָה עָלַי א' הַמַּרְבֶּה וא' הַמַּמְעִיט לֹא כָּתַבְתִּי סֵוּגְיָא זוֹ רַק בַּעֲבוּר מַה שֶּׁנִּלְמוֹד מִמֶּנָּה לְעַנְיֵנֵי כְּלָלֵי דַּיּוֹ וּשְׁאָר כְּלָלִים וְהָאֵל מַשְׂגִּיאוֹת יַצִּילֵנוּ וּמִנִּסְתָּרוֹת יָנַקְנוּ אָמֵן: אע"ג דק"ל אֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין אִם בָּא לָנוּ מְפוֹרָשׁ לָאו מִכְּלָל עָשָׂה אַף עַל גַּב דקי"ל לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה עֲשֵׂה אֶפְשָׁר לְהָבִיא הַמַּלְקוּת בק"ו וּכְלָל זֶה לָמַדְנוּ אוֹתוֹ בְּפֵירוּשׁ מִדִּבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד פֶּרֶק שֵׁנִי מֵהִלְכוֹת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת זַ"ל מִכְּלָל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר כו' וְדַע שֶׁאֵין לִתְמֹהַּ עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ שֶׁלָּאו מִינֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְמֵאִים בָּא מק"ו מַחֲזִיר שָׁפָן וְאַרְנֶבֶת מִמַּה שֶּׁאָמַרְנוּ אֵין מַזְהִירִין מִן הַדִּין ק"ו לְפִי שֶׁאֵלּוּ כְּבָר נֶאֶסְרוּ בְּלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה מִכְּלָל מִן הַתּוֹרָה בְּבֵיאוּר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֶפְשָׁר לְלָאו שֶׁלָּהֶם לָבֹא מק"ו עכ"ל וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים: תָּם תָּם יֵשׁ לִי עוֹד כְּלָלִים מְחֻדָּשִׁים נִצְרָכִים לָדַעַת גּוּפֵי הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן הַהוֹרָאָה וְהֵם גּוּפֵי הֲלָכוֹת צְרִיכוֹת לָדַעַת מִשְׁפַּט אֱמֶת לַאֲמִיתּוֹ וְרָאִיתִי הַדְּבָרִים נִמְשְׁכוּ בְּאוֹרֶךְ הַרְבֵּה עָשִׂיתִי מֵהֶם כְּלָלִים רַבִּים לְקַטְתִּי אוֹתָם מִמְּקוֹמוֹת רְחוֹקִים חֲפַשְׂתִּים חִיפּוּשׂ מֻחְיפּוּשׂ וְרָאִיתִי כִּי יֵשׁ עוֹד מֵהֶם מְפֻזָּרִים וּצְרִיכִין עֹמֶק גָּדוֹל כְּדֵי לְהוֹצִיאָם וּלְבָרְרָם וְלֹא הִסְפִּיק לִי הַזְּמַן אֶקַּח מוֹעֵד בע"ה לְחַבְּרָם וְאֶשְׁאַל מֵאֲבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם יְזַכֵּנִי לְהַשְׁלִימוֹ וּלְהַדְפִּיסוֹ יַחַד עִם כַּמָּה שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת שֶׁהֵשַׁבְתִּי עֲלֵיהֶם כְּיָד ה' אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וַאֲנִי לֹא בָּאתִי בְּחִיבּוּרִי זֶה הַקָּטָן רַק לְהַשְׂלִים לַתַּלְמִידִים אֲשֶׁר כְּגִילִי יִהְיוּ דְּבָרַי אֵלֶּה קְרוֹבִים אֶל ה' יַסְפִּיק לִי טָרָף לְבֵיתִי אֶחֱזוֹר עַל בָּנַי וְיָקֵל מֵעָלַי מִקְרֵה הַזְּמַן כִּי קָשִׁים עָלַי כָּעֵת יְזַכֵּנִי לְהַגּוֹת בְּתוֹרָתוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּדִכְתִיב לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה וכו' אוי"ר: